

VE
RI
TAS

KJØBENHAVNS DIPLOMATARIUM.

SAMLING

AF

DOKUMENTER, BREVE OG ANDRE KILDER

TIL OPLYSNING OM

KJØBENHAVNS ÆLDRE FORHOLD FØR 1728.

UDGIVET

VED KJØBENHAVNS KOMMUNALBESTYRELSES OMSORG

AF

O. NIELSEN,

Dr. phil., Arkivar ved Raadstuearkivet.

FJERDE BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1879.

I nærværende fjerde Bind findes optaget alle de ældre Dokumenter indtil Kong Christiern II's Regeringstid, der ikke ere meddelte i de foregaaende Bind, og en stor Mængde andre Dokumenter indtil 1536; af disse have ikke faa været trykte i andre Skrifter. Det følgende af Bindet findes væsenlig optaget af Uddrag af Tegnelser over alle Lande og Sælandske Tegnelser i Gehejmearkivet indtil 1603 og til Slutning af Dokumenter af forskjellig Art.

Oktober 1879.

Udgiveren.

1. 1177—1201.

Erkebiskop Absalons Stadfæstelse paa Frue Kirkes Tiende.

Absalon, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Svecie primas, apostolice sedis legatus, vniuersis comparochianis de Haffnis salutem et dilectionem paternam. Relatu patris vestri spiritualis et pastoris, Eskilli videlicet, percepimus vnamini consensu et pia deuocione, terciam partem uestre decime de annona uos omnes contulisse ecclesie beate Marie ad constructionem et decorem domus Dei. Ne igitur a uoto pietatis et bono proposito cuiquam resilire liceat, hanc paginam sigillo nostro corroboramus precipientes, quatenus de cetero nullus uestrum decimam predictam subtrahere presumat, nisi preelegerit a catholica communione priuari. Ualete.

Efter Rørdams Kjøbenhavns Kirker og Klostre, S. 7—8. Dette Brev er indtaget i en Vidisse af 16 Nov. 1255, der er optaget i en senere Vidisse af 23 April 1287, hvilke igen ere indførte i en Dom af 1473 om Korntienden af S. Klemens Sogn, men saa vildledende, at man ikke kan se hvem der har udstædt de omtalte Vidisser, hvis Aarstal endog ere rettede til 1155 og 1187. Dette Forhold er nu fuldstændig udredet af Dr. Rørdam anførte Sted. Hvor letsindig man er gaaet til Værks med dette Dokument, ses af en Afskrift i Ny kgl. Samling i Kvart Nr. 663, paa det store kgl. Bibliothek, der først havde Aarstallene 1255 og 1287, men disse ere siden blevne rettede til 1155 og 1187, og saaledes er den Forvirring fremtraadt, som Aftrykket i Pontoppidans Origines Hafn. S. 153—56 har tilvejebragt.

2. 23 Juni 1276.

Biskop Peder Bang af Roskilde stadfæster det kjøbenhavnske Kapitels Friheder og fritager dets Tjenere for al biskoppelig Tynge og Paalæg.

Vniuersis presentes litteras inspecturis P(etrus) dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Vniuersitati vestre innotescat per presentes, quod dilecti nobis in Cristo discreti viri decanus et capitulum Hafnense in nostra presencia constituti coram nobis proponere curauerunt, quod quidam stimulis superbie et malicie agitati eorum libertatibus et priuilegiis, ipsis concessis tam a predecessoribus nostris quam a nobis, quam plurimum inuidentes, predicta priuilegia et libertates presumptione temeraria impugnare

undique et diminuere non formidant, in anime sue periculum, multorum scandalum ac dictorum decani et capituli non modicum preiudicium et grauamen: petentes a nobis cum magna instancia sibi super hiis celeri remedio subueneri. Nos itaque, quibus ex officio nostro incumbit subiectos nostros in suo iure deffendere ac eorum violencias et iniurias in quantum possumus propulsare, cum non sit maliciis hominum indulgendum, sed eorum peruersitatibus, nequiciis et erroribus resistendum, volumus, precipimus et ordinamus predicta priuilegia et libertates predecessorum nostrorum et nostra manere ab omnibus inconcussa et perpetuo duratura, prefatis decano et capitulo tenore presencium concedentes, vt possessiones eorum vniuerse, fundi, villici et coloni ac cetera eorum familia a nostris exactionibus et iuribus omnibus libera sint penitus et exempta, adiicientes quoque concessioni siue gracie supradicte, vt quociescunque aliquem de familia eorundem dominorum, cuiuscunque condicionis aut status existat, delinquere contigerit, in quocunque casu seu causa delinquens, pro tali excessu vel delictu coram prenominatis dominis et nullo alio conveniatur, et ab eis postuletur, vt exhibeatur, et fiet satisfactio, emenda et iusticia, ac eciam eorum super hoc iudicium, deffinicio et ordinacio, secundum quod approbata consuetudo et iuris ordo postulat, expectetur. Vt autem prelibata priuilegia omnia et libertates solidiori munimine et presidio fulciantur, mandamus aduocatis, exactoribus et officialibus nostris vniuersis, in virtute obediencie districte precipientes, quatenus sepedictos dominos, possessiones eorum et familiam contra libertates et indulta huiusmodo in aliquibus turbare, impugnare aut inuadere non presumant, sed eos pocius iura eorum, libertates ac familiam in omnibus, quibus possunt, deffendant, augeant et assistant eisdem. Si quis igitur presens vel succedens huic nostre donacioni contraire presumpserit vel eam in irritum reuocare attemptauerit, perpetuo anathemate feriatur et dei omnipotentis et sue genitricis et omnium sanctorum indignacionem procul dubio se nouerit incursurum. In cuius rei euidenciam, certitudinem presencium et memoriam futurorum sigillum nostrum presenti pagine est appensum. Datum Hyortholm anno domini millesimo cc°. lxx°. vi°. in vigilia beati Johannis baptiste.

Af Mnscr. Bartholin. i Univ.-Bibl., Tom. V. Rørdam, Kirker og Klostre, Tillæg, S. 3—4.

3. **9 Dec. 1304.**

Præsten Hinze Bagges Testament.

In nomine patris et filij et spiritus sanctj amen. Ego Henzæ sacerdos, sanus mente licet eger corpore, de bonis michj a deo con-

cessis in salutem anime mee condo testamentum meum in hunc modum. In primo lego dimidietatem porcionis mee sub hac forma: ecclesie beate virginis Hafnis decem marchas denariorum, in qua michj eligo sepulturam. Item eidem ecclesie tabernam vnam cum fundo sibi subiacente, in quo residet Arnoldus sartor, sub hac condicione, quod tutores dicte ecclesie aniuersarium meum cum duabus marchis annuatim obseruabunt, quarum . xij . oras canonici, quj interfuerint vigilijs et misse, habere debeant, vicarij . ij . oras, et pauperes scolares . ij . oras. Item ad mensam canonicorum tres marchas. Item ecclesie beati Petri Hafnis . ij . marchas, sacerdotj dimidiam marcham, et dyacono . ij . oras. Item ecclesie beati Nicholai ibidem . ij . marchas, sacerdotj dimidiam marcham et dyacono . ij . oras. Item ecclesie beati Clementis . ij . marchas, sacerdotj dimidiam marcam, et dyacono . ij . oras. Item domino Ebbonj sacerdotj . ij . marchas. Item domino Johannj Odiliæ . ij . marchas et vnum par linearum vestium. Item ministro ecclesie beate virginis . ij . oras. Item ecclesie fratrum minorum Hafnis marcham. Item ad mensam ipsorum marcham. Item domuj sancti spiritus marcham. Item hospitalj . ij . marchas. Item domine Margarete relicte Gerikæ vnum choclear argenteum et . iij . marchas denariorum. Item Cristine neptj mee vnam tabernam cum fundo, in quo residet Gotskalcus, et tunicam meam blaueam cum capucio et balteo meo cum suis appendentibus. Item Matheo genero meo capam meam et pellicium. Item vxori sue culcedram magnam cum alia minorj. Item Botildj Tannæ . ij . marchas. Item Cristine Mø marcham. Item cuidam Botildj marcham. Item . iij . fratribus meis in Esrom . ix . marchas. Item dominis Petro et Johannj canonicis Hafnensibus sex marchas, quos constituo exequtores testamentj mej, vt ipsj quicquid residuum fuerit de media porcione mea preter ea, que jam nominatim expressa sunt, inter pauperes distribuant, vt coram summo iudice uoluerint respondere. Siquis autem hanc vltimam voluntatem meam infregerit, iram dej omnipotentis et sanctorum suorum omnium se nouerit incursurum. In cujus rej testimonium sigillum dominj Ebbonis confessoris mej, quia sigillum personaliter non habeo, vna cum sigillis dominorum Petri et Johannis canonicorum Hafnensium apposuj presentj testamento. Actum anno domini m°. ccc°. quarto, feria quarta proxima ante Lucie.

Paategnet: Testamentum Hinze Baggy. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med tre Segl, de to første beskadigede; det sidste forestiller Johannes Evangelistes Martyrium med Omskrift: ✠ IOHS IN HOLI(N)O .. PERVENTI OLEO. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 4—6.

4. **6 Marts 1315.**

Biskop Olaf af Roskilde overdrager Jakob, Dekanus i Kjøbenhavn, og Kapitlet smsts. til evig Ejendom alt det rørlige og urørlige Gods i Ølsted (Strø H.), som han forud havde givet til deres Bord.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olauus miseracione diuina episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod nos exhibitoribus presencium viris venerabilibus et discretis dominis Jacobo decano nostro Hafnensi totique capitulo ibidem bona omnia et singula mobilia et immobilia Ølstathæ sita, dicto capitulo ad mensam prius per nos data, cum iuribus, fructibus et pertinenciis suis vniuersis per presentes assignamus cum pleno iure et dominio perpetuo possidenda, et pro vsibus suis libere ordinanda, mandantes familie in dictis bonis residenti, vt ipsis tamqvam veris possessoribus seu ipsorum procuratorj et nullj alij decetero respondeant de eisdem. In cujus rej testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum in castro nostro Hafnensi, anno domini m°. ccc°. quintodecimo quinta feria ante dominicam passionis domini.

Paategnet: Super bonis in Ølstæthæ. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglet er tabt. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 6.

5. **1327.**

Uddrag af et Skøde fra Helligaands Hospital.

Hospitalsforstanders breff j Kiøpnehaffn, huor vdj hand skiøder her Tyge Windzen altt theris gotz vdj Eszbe j Sielland 1327. Latine.

Ældste Arkiv Reg. III. 340.

6. **4 April 1335.**

Niels Buddinge lover at ville godtgjøre Hans Bug hvad han maatte bygge paa det ham pantsatte Gods i Buddinge (Gladsaxe Sogn).

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicholauus dictus Buthinghæ[1]) salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod compromitto me ad satisfaciendum et indempnem reddendum exhibitori presencium Johannem Bwg pro edificiis, si aliqua in bonis meis in Buthinghæ, sibi per literas meas patentes inpignoratis, instruxerit, antequam per me redimantur, iuxta arbitrium bonorum per nos nominatorum tempore mee redempcionis. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum anno domini m°. ccc°. xxx. quinto, die beati Ambrosii episcopi confessoris.

Orig. paa Perg. i Konsistoriums Arkiv. Seglet mangler. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 6—7.

---

[1]) Denne Mand var af Adel og synes at have hørt til den Slægt, der i Adelslexikon opføres under Slægtnavnet Fikkeson.

7. **5 Nov. 1338.**

Kirstine, Henneke Moltekes Enke, pantsætter en Gaard i Mørkhøj (Gladsaxe Sogn) til 2 Borgere i Kjøbenhavn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Cristina, relicta Hennichini Moltyckæ, salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod exhibitoribus presencium domine Aleke, relicte Bertoldj Thythæbærgh, et genero suo Wlf, ciuibus Hafnensibus, vnam curiam meam in Myrkøy sitam, in qua residet quidam Petrus Niclesson, cum agris, pratis et omnibus suis attinenciis pro quinque marchis purj ponderis Coloniensis, in quibus predictus maritus meus dilectus sibj tenebatur obligatus, de voluntate et consensu dominj Petrj Grybbæ de Storthæ[1], patris mej, inpignero per presentes, talj racione, vt sicut cum fructu et redditu prefata curia ipsis Aleke et Wlf assignatur, sic et enim cum redditu tempore resolucionis resignatur in parata pecunia, sine estimacione in proximo festo beatj Martini redimendam, ita quod dicte Alekæ et Wlf fructus et redditus leuant omni anno de predicta curia, in sortem principalis debitj mimine computandos, donec eis vel eorum veris heredibus infra dictum festum beatj Martinj, quocunque anno redempta fuerit, dicta summa argentj integre fuerit persoluta. Insuper supradictos dominam Aleke et Wlf ab omnj inpedicione, cuiuscunque condicionis sit vel status, indempnes vtique conseruabo. In cuius rej testimonium sigillum meum vna cum sigillo predictj domini Petrj Grybbe patris mej dilectj presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo ccc°. xxx°. octauo, proxima quinta feria ante festum beatj Martinj episcopj et confessoris.

Orig. paa Perg. i Konsist. Ark., med Levninger af Seglene. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 7—8.

8. **26 Jan. 1340.**

Hertuginde Ingeborg skjænker Kjøbenhavns Kapitel Asminderød Kirke til et Skolepræbende.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ingiburgis dei gracia ducissa Swecie, Hallandie et Samsø, salutem in domino sempiternam. Vt cultus diuini nominis amplietur et clerus eidem seruiens merito et munere augeatur, constet vniuersis presentibus et futuris, quod nos nomine nostro et liberorum nostrorum presentibus presentamus ad manus dilectorum nobis in domino decani et capituli ecclesie Hafnensis ecclesiam Asmunderuth pro scolastria dicte ecclesie Hafnensis, ad

---

1) Jfr. Suhms Hist., XII, 20. 22. Storthæ laa i Ringsted Herred, se Ældste Arkivregistraturer III. 857.

laudem virginis gloriose, ipsam ecclesiam perpetue annectentes, ac renunciantes juri nostro et heredum seu liberorum nostrorum in dicta ecclesia, quod nobis et ipsis tytulo regio, vel conswetudine, vel quouis alio modo, actenus in ipso competebat. Prouiso quod annuatim per scolaticum ecclesie Hafnensis, qui est et pro tempore fuerit, pro anima dilecti domini et mariti nostri karissimi domini Kanuti, quondam ducis Hallandie et Samsø pie memorie, fiet anniuersarium in profesto sancte Petronille virginis in choro, canonicis presentibus, cum vigiliis nouem lectionum et missa animarum sollempniter et deuote. Item quod omni die sabbati in missa, que dicitur prime, specialia fiant suffragia pro anima eiusdem domini nostri ducis et animabus progenitorum suorum et pro nostra ac liberorum nostrorum valitudine et salute. Item quod in capella beate virginis ibidem ter celebretur in ebdomada missa hoc modo, scilicet prima de domina nostra, secunda de omnibus sanctis, cum collecta pro anima dicti domini nostri ducis in ambabus, in tercia pro defunctis. Item quod fiat specialis collecta pro nobis, viuentibus nobis, in summa missa ad summum altare chori singulis diebus, exceptis summis et duplicibus festis, et post mortem nostram fiat collecta specialis pro anima nostra post collectam domini ducis assequenter. In cuius rei testimonium et memoriam firmiorem presentes literas sigillo nostro duximus robarandas. Actum et datum anno domini m⁰. c⁰ c⁰ c⁰. quadragesimo, in crastino conuersionis sancti Pauli.

Paategnet: Litera super annexione ecclesie Asmunderødh ad scolastriam Haffnensem. Orig. paa Perg. i Arne Magn. danske Dipl. Seglet i grønt Vox med Indskrift: ✠ S' INGEBVRGIS DEI GRACIA DVCISSA SWECIE HALLANDIE ET SAMSØ. Tr. i Sv. Dipl. IV, 697—98 og Rørdam, Kirker og Klostre, T., 8—9.

9. **9 Avg. 1342.**

Niels Buddinge pantsætter til Hans Bug tvende Gaarde i Buddinge for Kappe, Hest og Vaaben.

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicholaus dictus Butynge salutem in domino sempiternam. Noueritis, me viro discreto et honesto, exhibitori presencium, Johanni dicto Bwg in vndecim marcis puri argenti cum dimidia teneri et esse veraciter obligatum, videlicet pro panno, equo et armis. Pro qua quidem pecunie summa duas curias meas in Buthinge, vnam silicet, in qua residet quidam Andreas Thoreson, et aliam desolatam ad meridiem sitam, cum omnibus suis attinenciis, silicet agris, pratis, siluis et pascuis, sibi pro quinque marcis puri argenti racione cuiusdam equi prius impigneratas, impignero per presentes, eadem condicione, quod terminus vere solucionis

semper esse debeat in festo beati Martini, et dictus Johannes Bung omnes fructus et prouentus de dictis bonis prouenientes integraliter leuare teneatur, donec dicta bona per me redimantur, in sortem principalis debiti minime computandos. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo Johannis Skawe per dictum Nikolaum ad hoc rogati presentibus est appensum. Datum anno domini m°. ccc°. xl°. secundo, vigilia beati Laurencii martiris.

Paategnet: Bwdinghæ oc Mørkewæ. Orig. paa Perg. i Arne Magn. danske Dipl. Seglene ere tabte. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 9—10.

10. **2 Juli 1349.**

Peder, Niels af Buddinges Søn, sælger Hr. Bo, Dekan i Kjøbenhavn, nogle Jorder i Buddinge.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus, filius Nicholai quondam dicti de Buthynge, salutem in domino. Nouerint vniuersi, me exhibitori presencium viro honorabili domino Boecio decano Hafnensi terras quasdam in Buthynge, in censu duodecim solidorum, cum fundo principali ac earum pertinenciis, mobilibus et immobilibus quibuscunque vendidisse et in placito Stocchælundæ scotasse et ad manus coram tunc placitantibus personaliter assignasse, recognoscens me precium pro dictis terris integraliter habuisse et leuasse ad mee placitum voluntatis, vnde me per presentes obligo dictum dominum decanum ad saluandum ab impeticione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo Nicholai Jonæs son dicti Trappæl presentibus est appensum. Anno domini m°. ccc°. xl°. nono, die beatorum Processi et Martiniani.

Paategnet: Super bonis in Buthinghe. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark., med Levning af det første Segl, medens det andet fattes. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 10—11.

11. **28 Sept. 1349.**

Peder Nielsen, Niels af Buddinges Søn, pantsætter sit Gods i Buddinge til Jakob Tythebjerg, Borger i Kjøbenhavn.

Vniuersis presentes literas visuris et audituris Petrus Niclesson, filius quondam Nicholai de Buthinge, salutem in domino sempiternam. Notum facio vniuersis, quod exhibitori presencium Jacobo Thythebergh, villano Hafnensi, et suis heredibus per me vel heredes meos omnia bona mea in Buthinge sita, videlicet vnam curiam cum tribus quartariis terrarum et aliam curiam cum dimidio bool terrarum, cum omnibus eorum attinenciis, agris, pratis, siluis, pascuis ac aliis quibuscunque, que ad dicta bona ab antiquo inter quatuor limites camporum adhesisse dinoscuntur, ad me jure hereditario post fratrem

meum Nicholaum Buthinge et sororem meam Helenam, bone memorie, diuoluta, pro viginti marcis puri argenti ponderis Coloniensis, quas in prompta pecunia et bonis valoribus juxta libitum mee voluntatis leuaueram, libera mea voluntate inpignero per presentes, in die beati Martini episcopi nunc proximo subsequente in prompta pecunia et nullis aliis valoribus integraliter redimenda. Si vero tunc temporis non redimero, extunc idem Jacobus vel heredes sui redditus et prouentus de dictis bonis libere percipere teneatur, in sortem principalis debiti minime computandos, donec per me vel heredes meos legitime redimantur. Ipsumque Jacobum vel heredes suos pro omnibus edificiis ac melioracionibus, quas in eisdem bonis instruxerit, iuxta quantitatem suorum sumptorum, tam maiorum quam minorum, promitto cum meis heredibus indempnem conseruare. Si vero edificia, quod absit, incendio contingat deperire, ac alia rursus edificauerit, tam pro combustis edificiis quam pro de nouo erectis satisfacere me obligo eidem Jacobo vel suis per presentes. Hoc adiecto, quod quando dicta bona ab me vel meis heredibus redempta fuerint, et eidem Jacobo vel suis heredibus pro suis sumptibus in ipsis bonis factis totaliter solutum et satisfactum fuerit, extunc ipse vel sui eadem bona cum omnibus eorum attinenciis per spacium vnius anni integraliter libere teneat vel habeat pro suis vsibus, absque omni contradiccione mei vel meorum heredum ordinanda. Ceterum hoc volo et promitto, quod si necescitas me cogerit ad dicta bona alienandum vel maiorem pecuniam de cetero super ipsa recipiendum, ipse Jacobus vel sui heredes proximi esse debeant ad emendum vel pecuniam accomodandum super bona memorata. Si vero idem Jacobus aliquem defectum ex premissis vel ex aliquo articulo premissorum patiatur, me et meos heredes obligo, ipsum indempnem conseruare. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum domini Absalonis canonici Hafnensis et Gerikini Fridirici presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini m°. ccc°. xl°. nono, in profesto beati Michaelis archangeli.

Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv med de tre Segl. I det første staar et Vaaben (i venstre Felt: en Figur, der ligner et Hjortegevir, i højre: tre lige Tværbjelker) med Omskrift: ✠ S' PE : TRI : NICO : LAI. I det andet Jomfru Maria med Barnet, Omskrift: ✠ S' ABSOLONIS SACERDOTIS. I det tredie Ejerens Navn og Bomærke. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 11—12.

12. **2 Nov. 1349.**

Peder Nielsen, Niels af Buddinges Søn, sælger sit Gods i Buddinge til Jakob Tythebjerg.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Niclesson, filius quondam Nicholai de Buthinge, salutem in domino sempiternam.

Nouerint vniuersi, tam posteri quam presentes, me omnia bona mea in Buthinge sita, mobilia et immobilia, ad me jure hereditario post mortem fratris mei Nicholai de Buthinge et sororem meam Helenam diuoluta, que Jacobus Thythebergh pro xx[ti] marcis puri argenti per apertas literas meas in pignere habet, pro quibus bonis competens et sufficiens precium iuxta voluntatem meam ab ipso Jacobo leuaueram, vendidisse eidem Jacobo et suis heredibus per me vel heredes meos perpetuo possidenda, obligans me vel meos heredes, cum ipse Jacobus vel sui requisierint, in placito debito scotare sibi viua voce. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo domini Willelmi de Capella, canonici Hafnensis, presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini m°. ccc°. xl° ix°. in crastino omnium sanctorum.

Orig. paa Perg. i Konsist. Ark., af Seglene findes nu kun det første. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 13.

13. **27 Juni 1350.**

Kongeligt Retterthingsvidne om, at Hr. Johannes Jakobsen, Kannik i Aarhus, skænkede sin Gaard til Vor Frue Kirkes Bygning i Kjøbenhavn.

Waldemarus dei gratia Danorum Slauorumque rex, omnibus presens scriptum cernentibus salutem et gratiam. Nouerint vniuersi, quod sub anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo, dominica proxima post diem natiuitatis beati Johannis baptiste, constitutus in placito nostro iustitiario dominus Johannes Jacobson, canonicus Arusiensis, viro discreto et honesto domino Johanni Krak canonico Roskildensi, ex parte fabrice ecclesie virginis gloriose Marie Hafnis, fundum suum, quem edificauerat quidam Germundus villanus ibidem suis edificiis et conduxerat pro quatuor solidis grossorum Turonensium ab ipso domino Johanne, quolibet anno in festo natiuitatis beate virginis sub pena remotionis ipsarum domorum persoluendis, scotauit et legauit. Hoc diligenter prouiso et adiecto, quod ipse dominus Johannes Jacobsøn censu predicto ipsius fundi ad dies suos libere vti debeat et gaudere. Post eius autem obitum tutores eiusdem ecclesie beate virginis, quicunque fuerint, pro anniuersario, quolibet anno, die quo ipse Johannes decesserit, in remedium anime sue, patris sui Jacobi Ingwarson et matris sue Margarete, in choro eiusdem ecclesie in perpetuum celebrando, canonicis, qui huic in vigiliis et missa interfuerint, dimidietatem dicti census, inter ipsos distribuendam, vt ibidem moris est, erogabunt annuatim, reliquam autem dimidietatem ordinent pro vsibus ecclesie eiusdem, prout coram deo voluerint respondere. Si vero domus in eo jam constructas ipse Germundus remouere

voluerit, vel alias destruentur, et censum predictum dare noluerit, ipsi domini canonici et tutores, qui nunc sunt vel pro tempore fuerint, ecclesie memorate, equam inter se de dicto fundo, vt predicta obseruentur, nichilonimus habeant facultatem. Hoc insuper adiecto, quod quam diu durauerint domus et ipse Germundus censum predictum dare voluerit, ne remoueatur, sit tenore presentium premunitus. Datum Roskildis, nostro sub sigillo, anno et die supradictis, teste Nicholao Jensson Kældebek justiciario nostro.

Paategnet: Litera domini Johannis Jacobi canonici Arusiensis super fundo in quo Johannes Ebbeson. Orig. blandt Danske Selskabs Membraner. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 13—14.

14. — 5 Sept. 1352.

Biskop Henrik af Roskilde stadfæster Gotfred von Unnas og hans Hustru Katrines Dotering af det af dem stiftede Alter i Vor Frue Kirke.

Vniuersis presentes literas [visuris et audituris] Henricus dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Notum facimus presentibus et fut[uris, quod comparuerunt] coram nobis propter hoc specialiter domina Katerina vxor quondam Gotfridi de Vnna, Gerardus [filius eorum et] Jacobus Thythebergh et Hennechinus Stenwek, heredes eorumdem, scotauerunt ad altare [sanctorum apostolorum in ecclesia] beate virginis Hafnis de nouo constructum vnam curiam in parochia beati Nicholai Hafnis .... quondam Laurencii Orm, in qua residet vnus pistor, et vnam curiam in parochia beate virg[inis Hafnis, in qua] nunc habitant sutores ac alii operarii, ac vnam curiam paruam in parochia beati Petri [Hafnis, in qua Martinus Nybagere quondam habitauit, in censu xiiii solidorum] grossorum cum dimidio, sub condicione infrascripta, videlicet quod rector altaris predicti, quicunque pro tempore fuerit, diem anniuersarium Gotfridi predicti feria secunda proxima post festum natiuitatis beate virginis anni cuiuslibet de vno solido grossorum [faciet] et diem anniuersarium domine Katerine predicte, cum eam rebus eximi contingat humanis, de vno solido grossorum annuatim similiter facere teneatur. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini m°. ccc°. quinquagesimo secundo, quinta die mensis Septembris.

Paategnet: Littera anniuersarii Godefridi et vxoris eius Katerine super bonis ad altare ...... Orig. paa Perg. i Geh.-Ark., stærkt beskadiget. Sammesteds findes en temmelig gammel Oversættelse, der ogsaa er stærkt beskadiget, men dog hjælper til at udfylde Hullerne i Originalen. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 14—15.

15. **8 Jan. 1357.**

Absalon, Kannik i Kbhvn, giver en Grund med Stenhus til Vor Frue Kirkes Bygning, dog forbeholder han sig og sin Medkannik Klemens Indtægten i deres Livstid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Absalon canonicus ecclesie Hafnensis salutem in domino sempiternam. Noueretis, quod fundum vnum cum domo lapidea in eodem constructo(!), situm in parte borientali a tabernis carnificum, fabrice ecclesie beate virginis Hafnis sanus et incolumis confero, trado, et ad manus assigno iure perpetuo possidendum, condicione tali prehabita, quod tuteres dicte fabrice, qui pro tempore fuerint, mihi et non alii singulis annis diebus uite mee omnes fructus et redditus de fundo et domo supradictis prouenientes tradere vtique debeant et assignare. Post mortem uero meam omnes fructus et redditus supradictos tutores antedicti cuidam domino Clementi meo concanonico singulis annis, quamdiu vixerit, amministrare teneantur. Hoc insuper prouiso, quod dictus fundus cum domo lapidea et omnibus eorum pertinentiis et redditibus integre ac sine diminucione statim post obitum ipsius domini Clementis perpetuo cedant fabrice memorate. In cuius rei testimonium et cautelam euidentem sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Hinrici Meme [1]), Tidekini Lyttekenborgh et Henrici Raklinghuse, consulum Hafnensis ciuitatis eiusdem, presentibus est appensum. Datum anno domini m⁰. ccc⁰. quinquagesimo septimo, dominica proxima post epyphaniam domini.

Paategnet: Litera super domo lapidea in Thydeskemanne gade, quam habet Johannes Bosson. Langebeks Afskr. i Diplom. i Geh.-Ark. (»Orig. membran. mutilum af Vor Frue Kirkes Arkiv 1763«). Rørdam, Kirker og Klostre, T., 15—16.

16. **12 Juli 1357.**

Biskop Henrik af Roskilde gjør vitterligt, at Johannes Kraac, Dekan i Kjøbenhavn, skænker Kapitlet i Roskilde nogle Ejendomme der for sin Aartid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Henricus dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino. Noueritis, quod sub anno domini m⁰. ccc⁰. quinquagesimo septimo, feria quarta proxima post diem beati Kanuti regis et martiris, presentibus domino Petro clerico nostro et Gerardo perpetuo vicario ecclesie nostre Roskildensis, Johanne Paant et Paulo Bylle laicis, ac aliis pluribus fidedignis clericis et

[1]) I en tidligere, forøvrigt mindre god, Afskrift af dette Brev (ogsaa af Langebek) læses dette Navn Molnæ, hvilket maaske er rigtigere, da der i et Dokument af 1350 forekommer en Hinze (ɔ: Henrik) Mollæ som Borger i Kjøbenhavn. (Rørdam, a. St. 16.)

laicis, coram nobis Roskildis in domo habitacionis nostre ad hoc specialiter constitutus vir venerabilis dominus Johannes Kraac, decanus Hafnensis, domino Nicholao Tuchonis, canonico nostro Roskildensi, ex parte capituli bona sua patrimonialia videlicet terras cum edificiis et singulis suis pertinenciis, in platea fori ad orientem a domo lapidea, in qua nunc habitat Wernerus dictus Pundere, sita, legauit et scotauit, prout eciam nobis asseruit in testamento suo plenius contineri. Ita videlicet quod, quoad uixerit idem dominus Johannes Kraac redditus ipsorum bonorum leuabit, et post mortem suam de ipsis redditibus fiat anniuersarium suum anuatim. Due partes redditunm cedant canonicis, qui vigiliis et missis animarum interfuerint, tercia autem pars vicariis perpetuis et non perpetuis existentibus in vigiliis debeatur. Datum sub sigillo nostro vna cum sigillo domini Johannis Kraac supradicti, anno die et loco supradictis.

Paategnet: Scotacio curie facta ecclesie per dominum Johannem Kraac decanum Hafnensem ad anniuersarium suum. Orig. paa Perg. iblandt Arne Magn. danske Diplomer, med Levning af det første Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 16—17.

17. **9 Okt. 1357.**

Johannes Kraac, Dekan i Kjøbenhavn, og Katrine, Enke efter Godikinus von Unna, tilstaa, at de have laant 20 Mark Sølv, som af Gerhard von Unna vare givne til Apostlenes Alter i Vor Frue Kirke, hvorfor de sætte en Gaard i Roskilde i Pant.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Kraac, decanus Hafnensis, et Katerina, relicta cuiusdam Godekini de Vnna, ciuis Hafnensis, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, nos de consilio et voluntate cuiusdam Luthberti, perpetui vicarii ecclesie beate virginis Hafnis Roskildensis dyocesis, viginti marchas puri argenti ponderis Coloniensis, collatas per quendam Gerardum dictum de Vnna morantem Colonie pro anniuersario suo post dies suos in ipsa ecclesia Hafnensi, annue de duobus solidis grossorum faciendo, ad altare dicti Luthberti, fundatum per quendam Godichinum dictum de Vnna, condam ciuem Hafnensem bone memorie, pro vsibus nostris integraliter subleuasse. Pro quibus viginti marchis argenti ipsius altaris possessori, qui nunc est, vel qui pro tempore fuerit, curiam nostram Roskildis in parochia sancti Michaelis in australi latere fori sitam, nobis iure hereditario de matrimonio[1]) contingentem, quam nunc inhabitat quidam Wernerus Pundere, cum domo lapidea, edificiis singulis et pertinenciis vniuersis, impigneramus veraciter per presentes, tali condicione, quod quandocunque nos vel post

[1]) Sic! Skal udentvivl være: patrimonio.

dies nostros heredes nostri dictam curiam pro tanta pecunia redimere voluerimus vel voluerint, nulla nobis vel eis per aliquem, cuiuscunque status aut condicionis, in hoc occurrat contradictio vel difficultas, nec licitum sit alicui qualiscunque gradus ipsam curiam ab ipsius altaris vel possessoris sui possessione alienare quoque modo sine nostra et heredum nostrorum requisicione et licencia speciali. Cum autem ipsam curiam per nos aut per heredes nostros redimi contigerit, pecunia, pro qua redimitur, ad nullos alios vsus, nisi ad emenda bona predicto altari perpetuanda eciam secundum consilium et consensum nostrum et heredum nostrorum aliqualiter deputetur. In cuius rei testimonium sigilla nostra vna cum sigillis discretorum virorum videlicet Godikini et Gerardi dictorum de Vnna, fratrum germanorum, presentibus sunt appensa. Datum anno domini millesimo tricentesimo quinquagesimo septimo, die beati Dyonisii martiris.

Paategnet: Super curia, spectante ad altare apostolorum, Roskildis in parochia beati Michaelis sita. Langebeks Afkrift i Diplomatariet. »Orig. membr. laant af Hr. Provst Bützow 1757.« Rørdam, Kirker og Klostre, T., 17—19.

18. **18 Feb. 1374.**

Kepekinus Græwesmøll og Hannes v. d. Kulen, Borgere i Kjøbenhavn, bestemme, at den Grund, der var dem tilfalden ved Arv efter Henrik Knop, og hvis Indtægt denne havde bestemt til Anskaffelse af Fakler til at bære foran Herrens Legeme, nu skulle tilhøre St. Peders Alter i Vor Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus Køpekinus dictus Græwesmøll et Hannes wan der Kwlen, villani Hafnenses, salutem in domino sempiternam. Notum facimus vniuersis presentibus et futuris, quod nos voluntate vnanimj et animo deliberato quendam fundum nostrum ad nos post mortem Henrici Knop, condam villani ibidem, cum vxoribus nostris iure hereditario deuolutum, ex opposito tabernarum sutorum Dacorum ibidem, ex parte occidentali platee situm, habentem ex parte australi in contiguo fundum seu curiam Johannis Thrugilli, ex parte vero aquilonari fundum seu curiam Hænichini Pætersson, quem quidem fundum dictus Henricus Knoop in vita sua zelo deuocionis ductus deputauit pro torticeis faciendis et omni anno portandis ante gloriosum et saluificum corpus domini nostri Jhesu Cristi in festiuitate eiusdem corporis Cristi, sub tali modo, quod heredes sui, si processu temporis expedire viderent, in maius diuini cultus seruiciique diuini dignioris augmentum, de ipso fundo aliter ordinandi ex consilio capituli ibidem plenam haberent potestatem, cum omnibus et singulis edificiis pronunc in eodum fundo sitis ceterisque aliis suis pertinenciis et adiacenciis quibuscunque ad altare beati Petri apostoli

in ecclesia beate virginis Hafnis ad ostium aquilonare chori eiusdem situm, ob reuerenciam et honorem omnipotentis dei et apostoli sui supradicti, et ob salutem et remedium animarum nostrarum dictique Henrici Knoop heredumque nostrorum, deputamus, damus et dimittimus et tenorepresencium dominis decano et capitulo Hafnensi cum omni jure nobis in dicto fundo, edificiis suis vel aliis pertinenciis eiusdem, modo quocunque competente seu competituro, pure et libere resignamus iure perpetuo possidendum, sub condicionibus infrascriptis, videlicet quod dominus decanus Hafnensis, qui nunc est vel qui pro tempore fuerit, cum consilio capituli ibidem sacerdotem idoneum ad idem altare instituat et presentet, qui omni die vnam missam in memorato altari in remedium animarum nostrarum atque dicti Henrici Knoop heredumque nostrorum perpetuo celebrabit, ipsoque sacerdote, qui pronunc per ipsum decanum ex consilio capituli institutus fuerit, ex hoc mundo sublato, ius presentandi ad idem altare ad dictos dominos decanum et capitulum in perpetuum pertinebit, prouiso tamen, quod si aliquis clericus idoneus ex linea consanguinitatis nostre directe descendendo repertus fuerit, ipse et non alius ad ipsum altare instituatur et presentetur. In quorum omnium euidens testimonium sigilla nostra presentibus vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Nicolai Jenesson, proconsulis Hafnensis, Andree Holebæk et Johannis de Lubæk, convillanorum nostrorum ibidem, presentibus sunt appensa. Datum anno domini m⁰. ccclxx⁰. quarto, sabbato ante dominicam Inuocauit.

Paategnet: Litera altaris trium regum [1]) super curia Knops. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Spor af 5 Segl, hvoraf kun det sidste er bevaret. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 19—20.

19. 1377—1407.

Uddrag af Skøder, hvis Originaler ere tabte.

Torben Gunderszen haffuer pantsett sin gaard, liggendis wed Stranden, til bisp Niels. 1377. Latine.

Ældste Arkivreg. III. 354.

Gødicke Stenwigs breff paa tho jorder j sanctj Nicolaj sogen j Københaffn. 1384. Latine.

Ældste Arkivreg. II. 354.

Boo i Herløffue skieder bisp Niels en jord j Køpnehaffn liggendis jnden Nørre portt. Anno 1388. Latine.

Ældste Arkivreg. III. 354.

---

[1]) Jfr. andet Bind S. 13.

Suend Pedersøn, raadmand i Kiøbenhaffn, hans breff giffuett en prest i Falster paa en iordzmon thill leye i Kiøbenhaffn 1397.

Ældste Arkivreg. II. 298.

Hans Jacobszenn, borgemester j Kiøpnehaffn, haffuer mageschifft en jord j Kiøpnehaffn j wor Frue sogen med bisp Niels 1406.

Ældste Arkivreg. III. 354.

Jenns Pederszøn bekiender seg att haffue [Andvorskov] closters guodtz liggendis wed Ladbro vdj leie 1407.

Ældste Arkivreg. IV. 224.

20. **9 April 1380.**

Thingsvidne om et Skøde til Præsten Hr. Markvard (2det Bind S. 8) paa en Grund østen for Olaf Redesvends Gaard (1ste Bind S. 108).

Omnibus presens scriptum cernentibus .... us Smith, aduocatus ville Hafnensis, Sommersthorp, Laurencius Krusæ, proconsules, Andreas Hollebek, Johannes Lybikæ, Syw[ert Sten]wegh et Jacobus Ostradi, consules ibidem, salutem in domino. Ex testimonio placitali per presentes publice protestamur, Georgium Hynsch nostrum conuillanum secunda feria proxima post dominicam, qua cantatur misericordia domini, coram nobis in nostro ciuili placito constitutum ex mera sua voluntate vendidisse et scotasse .... domino Marqwardo presbitero quendam suum fundum iuxta curiam Olaui Redesven ad austrum .... situatum pro duabus marchis argenti perpetue possidendum. In huius testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno domini millesimo trecentesimo octogesimo, die et loco supradictis.

Udenpaa: Super fundo, quem dominus Marqwardus contulit ecclesie in testamento suo. Seglene fattedes, da Langebek 1750 afskrev Originalen i Frue Kirkes Arkiv. Dipl. i Geh.-Ark.

21. **2 Feb. 1393.**

Borgmester Sivert Stenveg pantsætter til Sorte Klavs (jfr. 1ste Bind Nr. 85) en Grund i Kræmmerboderne.

Omnibus presens scriptum cernentibus Sywardus Stenwey, proconsul Haffnensis, salutem in domino. Noueritis vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me viro honorabili latori presentium Swartæ Claws villano Hafnensi in octo marchis argenti in bonis albis denariis legittimis et datiuis teneri veraciter obligatum, pro quibus octo marchis argenti ipsi Swartæ Claws quendam fundum inter fundos Magni Lang et Hylle Grauesteens in tabernis institorum Hafnis situm cum apertis litteris super eodum fundo confectis per Mathiam Skøneweld, nec non condicionibus, articulis et omni iure, prout in ipsis litteris patet,

libere resigno et assigno per presentes, obligans me ad appropriandum et disbrigandum atque liberandum sibi vel suis heredibus predictum fundum sine impedicione quorumcunque. Item si predictus fundus sibi vel suis heredibus secundum leges terre euictus vel abiudicatus fuerit, extunc obligo me et meos heredes ipsum et suos heredes ab omni dampno, quodcunque causa appropriacionis vel disbrigacionis mee non firme incurrere poterit vel poterint, eripere et indempnem vel indempnes penitus conseruare. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum, videlicet domini Petri Lungæ canonici Haffnensis et Andree Holbec, proconsulis ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini mccc nonagesimo tercio, die purificationis sancte Marie virginis.

Udenpaa: Littera qua quidam Sigwardus Stenwey resignauit cuidam Swarte Clawes quendam fundum, de quo fit mentio in alia littera huic alligata. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

22. **6 Maj 1393.**

Slutningen af et Skøde paa en af Hinse Blomsten skænket Grund til Frue Kirke. (Jfr. 1ste Bind S. 104.)

.... bone pecunie datiue vendidisse ..... in dicto fundo competente in perpetuam possessionem assignasse et scotasse, quem fundum nobis Hinzæ Blomsten bone memorie in remedium anime sue pro sepultura sua legauit et libere contulit etiam in perpetuum possidendum, prout in aperta littera super hoc confecta plenius edocetur. In cuius rei testimonium sigilla nostra vna cum sigillis fratris Nicolai custodis et Andree Holbec proconsulis Hafnensis, dominorumque canonicorum Hafnensium, videlicet Petri Lwnge et Petri Bondæ presentibus sunt appensæ. Datum anno domini mccc nonagesimo tertio, die sancti Johannis ante portam latinam.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af et Brudstykke af et Skøde i Frue Kirkes Arkiv 1750.

23. **18 Nov. 1398.**

Thingsvidne om et Skøde fra Johan Trendekop til Borgmester Herman Kruse paa 4 Boder i Nikolaj Sogn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicholaus Bosson, proconsul Hafnensis, Petrus Andree, aduocatus ciuilis inibi, Evrardus Sartor, Laurencius Winnere, Johannes Jacobi, Johannes Boecii et Vychbertus Bryggow, conconsules ibidem, salutem in domino sempiternam. In veritate nostra sub testimonio placitali coram vniuersis presentibus et futuris protestamur firmius in hiis scriptis, quod sub anno domini m ccc xc viij in presencia nostra et aliorum plurimorum

fidedignorum, nobiscum tunc temporis placitancium, in proximo placito ciuili Hafnensi post festum sancti Martini propter hoc specialiter constitutus vir discretus Johannes nomine Trendekop, resignauit, vendidit et scotauit facundo viro et discreto Hermanno Krwse proconsuli Hafnensi quatuor tabernas cum fundis et omnibus suis pertinenciis, nullis demptis, in parrochia beati Nicholai, Hafnis situatas, libera voluntate et spontanea jure perpetuo possidendas. Insuper recognouit se ab prefato Hermanno Crwse plenum precium et sufficiens secundum proprium velle suum et vxoris sue pro predictis tabernis et fundis in prompta alba pecunia et nullo alio valore integraliter subleuasse. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno, loco et die supradictis.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. Af Seglene hang da endnu 2 under.

24. 5 April 1406.

Kjøbenhavns Bythingsvidne, at Katrine Vedekes gav en Grund i Klædeboderne til Vor Frue Kirkes Vedligeholdelse for sin og sine Forældres Aartid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olauus Twlessøn, aduocatus Hafnensis, Nicolaus Wider, Laurencius Wynneræ, consules, Johannes Inguari, Johannes Clementis, Jonas Wat et Sono Baghere, villani ibidem, salutem in domino. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, quod sub anno domini m°. cd°. sexto, feria secunda palmarum, in placito ville Hafnensis presentes fuimus et audiuimus, quod honesta matrona Katerina Wedekes in eodem placito propter hoc specialiter constituta fundum suum, inter tabernas pannicidarum apud Andream Laurencij ad occidentem situm, fabrice ecclesie beate virginis Hafnis pro anniuersario suo et parentum suorum donauit et scotauit iure perpetuo possidendum, venerabili viro domino Jacobo Clementis, eiusdem ecclesie decano, huiusmodi donacionem et scotacionem acceptante. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno et die supradictis.

Udenpaa: Litere Katerine Wædikes. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglene ere borte. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 21.

25. 8 Juli 1415.

Kjøbenhavns Bythingsvidne, at Lavrens Vinnere, Raadmand i Kjøbenhavn, skænker sin Grund i Klædeboderne til Vor Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Nicolai, aduocatus ville Hafnensis, Bertoldus Qwatz, Johannes Wat, consules, Thorkillus Smyth, Johannes Attonis et Jacobus Braand, villani Hafnenses, salutem in domino. Constare cupimus presentibus et futuris, quod sub anno

domini m°. cd°. xv°., proxima secunda feria ante festum sancti Kanuti regis et martiris, in placito ville Hafnensis coram nobis vir prouidus Laurencius Winnere, consul Hafnensis, presentibus pluribus fidedignis, constitutus, fundum suum, contiguum fundum ecclesie inter tabernas pannicidarum ad austrum situm, ecclesie beate Marie virginis Hafnensis ob remedium anime sue et parentum suorum dedit, scotauit et ad possessionem ipsius ecclesie libere assignauit perpetuo possidendum, domino Arnoldi Clementis, eiusdem ecclesie cantore, predictam scotacionem legaliter acceptante. Quod scimus, vidimus et audiuimus, presentibus protestamur. Datum anno, die et loco supradictis, nostris sub sigillis.

Udenpaa: Nota. Littera scotacionis Laurentii Wynnere super uno fundo inter pannicidas. Langebeks Afskrift efter Orig. i Vor Frue Kirkes Arkiv 1750. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 21—22.

26. **9 Avg. 1415.**

Niels Pedersen, kaldet Oldeniels, skjænker sit Gods i Ølsemagle til Kapitlet i København, med Bestemmelser om Anvendelsen af Indtægterne deraf.

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicolaus Petri, alias dictus Oldæniels [1]), salutem in domino sempiternam. Cum peccatorum veniam et eternam vitam misericordie operibus et aliis virtutum excerciis(!) in hac vita mortali promererj, sancto attestante ewangelio, a misericorde dei filio cuilibet sit promissum, tanto validius opitulantibus sacris desideriis effici poterit, quanto quis de bonis sibi a domino collatis ad relinquenda post se ecclesiis et sanctis locis perpetua memoralia magis promptum se reddiderit et deuotum. Hinc est, quod ego Nicolaus Petri predictus, feruore deuocionis accensus, ob remedium animarum, mee scilicet et dilecte vxoris mee Cristine Ebbesdoter et progenitorum nostrorum, ad diuinj cultus augmentacionem omnia bona mea in Ølsie maghlæ in Ramsyøhæreth sita, videlicet vnam curiam de decem solidis terrarum, dantem iij pund annone, et duas alias curias de octo solidis terrarum, quarum quelibet dat j pund annone, et vnam curiam desolatam de duobus solidis ter-

---

1) Denne Mand var af Adel, thi et Thingsvidne, udstedt 31 Maj 1418 paa Sallingherreds Ting, udsiger, »at for os var skikket en ærlig Mand og skjellig, denne nærværende Brevfører Nes Persøn, der Oldæ Neiels kaldes«, og at han inden fire Stokke paa Thinget fremledede 8 skjellige Mænd, som »endrægteligen vidnede, at Nes Persøn en ærlig Mand var og skjellig og fribaaren baade paa Faders Side og Moders, og kan Ingen Magt have med Rette at lægge hannem andet til end ærligt og skjelligt.« Rørdam, Kirker og Klostre, T., 22.

rarum, que solet dare vnum pund racione annue pensionis, cum omnibus suis pertinenciis, nullis demptis, venerabili capitulo Hafnensi confero, do, scoto et assigno, vero dominio et jure perpetuo possidenda sub modis et condicionibus infrascriptis. Primo videlicet, quod idem capitulum fabrice ecclesie beate virginis Hafnis duo pund annone, et conuentuj infirmorum apud sanctum Georgium penes Hafnas j pund annone de eisdem bonis annuatim exsoluere teneatur. Reliqua vero iij pund annone cum omnibus aliis obuencionibus et emolimentis singulorum bonorum supradictorum libere cedant capitulo supradicto. Ita tamen, quod antedictum capitulum anniuersarium meum et vxoris mee cum vigiliis et missis in choro Hafnensi post obitum nostrum vtrorumque, de duobus solidis grot inter canonicos, qui huiusmodi anniuersario interfuerint, distribuendis, annuatim faciat celebrari. Ne igitur defectum ex mea deuocione maiorem quam expedit paciar, domini canonici eiusdem capituli, per debite recompensacionis vicissitudinem me respicere cupientes, mihi et vxorj mee predicte quinque marchas argenti in duobus terminis anni, videlicet iij marchas argenti infra festum exaltacionis sancte crucis et reliquas duas infra dominicam palmarum, pro sustentacione nostra, quam diu aliquis nostrum vixerit, annuatim soluere promiserunt. Et ad hoc faciendum se et successores suos beniuole et vnanimiter obligabant. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo venerabilis in Cristo patris ac domini, domini Petri, episopi Roskildensis, necnon sigillo ciuitatis Hafnensis presentibus est appensum. Datum anno domini m°. cd°. xv°., vigilia beatj Laurentii martiris gloriosi.

Udenpaa: Litere Oldenielsses super bonis in Ølsye. Orig. paa Perg. i Konsist. Ark. Af Seglene er Stadens Segl endnu bevaret. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 22—24.

27. **19 Avg. 1415.**

Kjøbenhavns Bythingsvidne, at Niels Pedersen, kaldet Oldeniels, skjænkede sit Gods i Ølsemagle til Kapitlet i Kjøbenhavn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Nicolaj, aduocatus ville Hafnensis, Henricus van Berghen, proconsul, Nicolaus Wider, Jonas Wat, Bertholdus Qwatz, consules, Petrus Krafsæ et Johannes Kraag, villani Hafnenses, salutem in domino. Constare volumus presentibus et futuris, quod sub anno domini m°. cd°. xv°., proxima secunda feria ante festum beati Bartholomej apostolj, in placito ville Hafnensis coram nobis vir prouidus Nicolaus Petri dictus Ooldenyels, presentibus pluribus fidedignis constitutus, omnia bona sua in Ølsyæmaglæ in Ramsyohæreth sita, videlicet xx^ti solidos terrarum, de quibus solent dari sex pund annone racione annue pensionis, sub modis et

condicionibus, prout in literis super hoc confectis plenius continetur, ob remedium animarum, sue scilicet et dilecte vxoris sue Cristine Ebbesdater, ipsa Cristina Ebbesdater presente et consenciente, venerabilj capitulo Hafnensi contulit, dedit, scotauit et ad possessionem eiusdem capituli libere assignauit, perpetuo possidenda, domino Arnoldo Clementis, cantore Hafnensi, predictam scotacionem legaliter acceptante. Quod scimus, vidimus et audi(ui)mus, presentibus protestamur. Datum anno, die et loco supradictis, nostris sub sigillis etc.

Orig. paa Perg. i Konsist. Ark. Af Seglene findes endnu de fire. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 24.

28. **21 Jan. 1417.**

Jens Klemensen, Dekan, og Kapitlet i Kjøbenhavn tilstaar, at Raadmand Lavrens Vinnere har givet Vor Frue Kirke en Gaard i Klædeboderne for sin Aartid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Clementis, decanus Hafnensis, totumque capitulem ibidem, salutem in domino. Constare volumus presentibus et futuris, prouidum virum Laurencium Winnere, consulem Hafnensem, quendam fundum, inter pannicidas situm, pro remedio anime sue parentumque suorum ecclesie beate Marie virginis Hafnensi contulisse, scotasse et ad p[ossessionem predi]cte ecclesie libere assignasse perpetuo possidendum, tali condicione, quod dicte ecclesie .... curatores, qui pro tempore fuerint, anniuersarium suum, de duobus solidis grossorum inter canonicos, qui dicto anniuersario interfuerint, distribuendis, annuatim facient celebrari perpetuis temporibus obseruandum. In cuius rei testimonium sigillum nostri capituli presentibus est appensum. Datum anno domini m°. cd°. xvij°, ipso die beate Agnetis virginis gloriose.

Udenpaa: Litera super anniuersario Laurencii Winneris. Senere tilføjet: vdi Kledhe bodherne. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark., næsten opløst af Ælde. Seglet er borte. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 24—25.

29. **24 Marts 1417.**

Peder Truelsen af Husum, Væbner og Høvedsmand paa Gurre, oplader til Kapitlet i Kjøbenhavn sit Pantegods i Buddinge og Mørkhøj i Gladsaxe Sogn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Trugilli de Husumæ, armiger et capitaneus castri Gurwæ, salutem in domino. Notum facio vniuersis, me honorabilibus viris et discretis dominis, videlicet decano totique capitulo ecclesie beate Marie virginis Hafnis, omnia et singula bona in Buthinggæ et Myrkøwæ in parochia Glathsaxæ Syalendie, cum omnibus suis pertinenciis, per discretum virum, videlicet Laurencium Winnæræ consulem Hafnensem, mihi inpignerata, prout in literis eiusdem Laurencii Winnæræ super hoc confectis plenius patet,

cum omni iure meo, necnon cum omni iure per vxorem meam, videlicet Benedictam vel Bæiænthæ, inpigneracionis titulo in eisdem bonis michi aduoluto, ex certa sciencia mea ac bona voluntate libere per presentes resignasse. Recognoscens me, a dictis honorabilibus dominis, videlicet decano et capitulo, plenam pecunie summam, secundum tenores literarum predicti Laurencii Winnæræ super huiusmodi bonorum inpigneracione confectarum, integre subleuasse. In cuius rei euidens testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum anno domini m⁰. cd⁰. xvij⁰., profesto annunciacionis dominice.

Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv med Seglet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 25—26.

30. **26 April 1417.**

Johannes Hemmingsen, Præst ved Kirkerne paa Amager, skjænker til Skolemestrene i Kjøbenhavn en Grund i Klosterstræde.

[Omnibus presens scriptum cernentibus] Johannes Heminggi, presbiter ecclesiarum in Amaghe [1]) et perp[etuus vicarius in ecclesia beate virgini]s Hafnensis, salutem in domino. Constare volo vniuersis [tam presentibus quam futuris, me deliberato] animo et maturo mentis consilio latoribus presencium Olauo Johannis .... Heminggo Johannis, scolaribus, quendam fundum meum michi iuste empcionis tytulum aduolutum .... in vico Klossterstræde proximo circa fundum ecclesie beate virginis, quem pronunc quidam Johannes Fok inhabitat, borialiter situm, quem quidem fundum inhabitat quidam Hermanus Johansson, iure perpetuo possidendum dedisse, scotasse et ad manus eorundem libere assignasse. In cuius rei maius testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium dominorum Johannis Clementis, decani, et Johannis Conradi, canonici Hafnensis, presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini m⁰. cd⁰. xvij⁰., feria secunda proxima post festum sancti Marci ewangeliste.

Stærkt beskadiget Orig i Geh.-Ark. Seglene ere borte. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 26.

31. **23 Nov. 1417.**

Kapitlet faar 2 Gaarde i Brøndbyøster af Roskilde Bispestol i Mageskifte for en Gaard Møllethorp ved Lyngby Kirke og Nymølle.

Vniuersis, ad quorum notitiam deductum fuerit presens scriptum Johannes Clementis, decanus Hafnensis, totumque capitulum ibidem

---

[1]) Den 26 Marts 1428 skænker Joh. Hemmingi de Amage, perp. Vicar. i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, en Gaard til Kapitlet for sin Aartid i en ugenlig Messe. Andet Bind Nr. 34.

salutem in vero omnium saluatore. Constare volumus presentibus et posteris non latere, nos ex deliberato animo et vnanimi consensu quendam premutationis bonorum contractum, certis causis suadentibus, et precipue propter situm bonorum vtrique parti pertinentium maxime conuenientem vtilem et acceptum, cum reuerendo in Christo patre ac domino Johanne dei gratia episcopi Roskildensi, domino nostro gracioso, in dei nomine iniisse in hunc modum, ita videlicet, quod predictus dominus noster episcopus et successores sui infrascripta bona nostra capitularia, videlicet vnam curiam vulgariter dictam Møllethorp juxta ecclesiam Lyungby, dantem sex recia Skanensia annuatim, item quendam locum molendini dictum Nymøllæ, cum piscatura ibidem et captura anguillarum dicta vulgariter aalefang, vna cum omnibus et singulis eorundem bonorum locorumque pertinenciis, videlicet agris, pratis, siluis, pascuis, humidis et siccis, nullis penitus exceptis, quibuscunque nominibus censeantur, habeat et habeant jure perpetuo possidenda, pro infrascriptis bonis, videlicet duabus curiis in Brunby øster ad mensam episcopalem spectantibus, duas marcas argenti pro annua pensione dantibus, cum omnibus et singulis dictorum bonorum pertinenciis, videlicet agris, pratis, pascuis, humidis et siccis, nullis penitus exceptis, quibuscunque nominibus censeantur, nec non cum decimis episcopalibus, nobis et successoribus nostris per dictum dominum nostrum episcopum in recompensam assignatis jure perpetuo libere possidendis. Et vt premissa osv. In quorum omnium et singulorum euidens testimonium et firmitatem maiorem sigillum nostrum capitulare presentibus est appensum. Datum anno domini mcd xvij, die beati Clementis martiris gloriosi.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Tidligere trykt i D. Mag. V. 292—93.

32. **22 Juni 1418.**

Sælands Landsthingsvidne, at Niels Pedersen, ogsaa kaldet Oldeniels, skænkede sit Gods i Ølsemagle til Kapitlet i Kjøbenhavn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Glarmæster, tunc vicerector placiti generalis terre Syelendie, Georgius Rwth, miles, Johannes Laurencii, aduocatus in Valløff, Johannes Skyttæ de Gøthersløff, armigeri, Gerichinus Diægn, Petrus Alfast, Paulus Jensson et Johannes Nicolai, consules Ringstadienses, salutem in domino. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, quod sub anno domini m°. cd°. xviij°., proxima quarta feria ante festum natiuitatis sancti Johannis baptiste, constitutus coram nobis et pluribus fidedignis, in placito generali terre Sielendie existentibus, vir prouidus ac discretus

Nicolaus Petri, alias Aldeniels, omnia bona sua in Ølsiæmaghlæ in Ramsøhæreth sita, videlicet xx solidos terrarum, de quibus solent dari sex pund annone racione annue pensionis, sub modis et condicionibus, prout in literis super hoc confectis plenius continetur, ob remedium animarum, sue scilicet et dilecte vxoris sue Cristine Æbbesdoter, ipsa Cristina Æbbesdoter consenciente, venerabili capitulo Hafnensi contulit, dedit et scotauit, et ad possessionem eiusdem capituli libere assignauit, perpetue possidenda, domino Nicolao Lyberti, eiusdem ecclesie Hafnensis canonico, predictam scotacionem legaliter acceptante. Quod scimus, vidimus et audiuimus, presentibus protestamur. Datum anno, die et loco supradictis.

Orig. paa Perg. i Konsist. Ark. Af Seglene er et affaldet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 27.

33. **29 Juni 1419.**

Erkebiskop Peder af Lund tilligemed elleve Bisper skænke 40 Dages Aflad til dem, der besøge St. Klemens Kirke i Kjøbenhavn og bidrage til dens Vedligeholdelse.

Vniuersis Cristi fidelibus, ad quos presens scriptum peruenerit, Petrus diuina miseracione archiepiscopus Lundensis, Johannes Wpsaliensis, Johannes Sleswigsensis, Boecius Arusiensis, Lago Vibergensis, Petrus Burglanensis, Johannes Ottoniensis, Brynolphus Scarensis, Thomas Orcadensis, Nauno Arosiensis, Cristiernus Ripensis et Jacobus Gardensis, eadem gracia ecclesiarum episcopi, salutem et sinceram in domino caritatem. Deum omnipotentem credimus habere propicium, cum eius deuotos per indulgenciarum remissiones ad aliqua caritatis opera facienda incitamus. Omnibus igitur vere penitentibus et confessis, qui ecclesiam beati Clementis Hafnis Roskildensis dyocesis, nimia vrgente paupertate miserabiliter ruinosam, causa deuocionis, oracionis, seu peregrinacionis visitauerint, siue ad ipsam rura, domos, agros, pecora, possessiones, luminaria, vestimenta, aut alia caritatis subsidia in morte vel in vita donauerint seu donari procurauerint, vel cimiterium ibidem pro animabus fidelium, ibi et in Cristo vbique quiescentium, pie exorando circuierint, aut qui corpus dominicum vel sacrum oleum, cum infirmis portantur, sequti fuerint, vel qui missis, predicacionibus, seu aliis deuinis obsequiis, aut sepulturis mortuorum ibidem interfuerint, item qui in serotina pulsacione more Romane curie ter Pater noster cum totidem Aue Maria flexis genibus deuote pro pace dixerint, vel qui pro nostro, ecclesiarum nostrarum et regni Dacie presenciumque literarum impetratorum statu salubri deum pie exorauerint. Quocienscunque premissa vel premissorum aliquod deuote

fecerint, de omnipotentis dej misericordia, et beatorum apostolorum eius Petri et Pauli auctoritate confisi, singuli nostrum quadraginta dierum indulgencias de iniunctis sibi penitenciis, dummodo loci dyocesanus consenserit, in domino misericorditer relaxamus. Datum Hafnis anno domini millesimo quadringentesimo decimonono, ipso die beatorum apostolorum Petri et Pauli, nostris sub sigillis.

Udenpaa: xij episcopi, quilibet eorum xl dies, summa cccclxxx dierum. Orig. paa Perg. iblandt Arne Magn. danske Dipl. med fem af Seglene. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 27—28.

34. 1422.

Uddrag af et Skøde paa en Grund i Bjørnebrogade.

Konningh Erick gaff Per Nielszøn enn jord och grund liggendis i Biørnegaade i Kiøpnehaffn emellom Suend Myris och Mattis Henningszøns boelige. 1422.

Ældste Arkiv-Reg. IV. 224. Sammesteds findes den Oplysning, at samme Grund 1439 og 1440 skødedes af Ingefred og hendes Sønner Jep og Niels til Henning von Hagen.

35. 2 Juni 1423.

Lavrens Nielsen Vinnere, Raadmand, skænker noget Gods i Buddinge til det af ham stiftede St. Olufs Alter i Vor Frue Kirke, med nærmere Bestemmelser om Altertjenesten.

Alle men thette breff see, høre eller læse, hielser iek Laurens Nielsen, man kaller Vinnere, radman i Køpenhaffn, evinnelige met vor herre. Thet vil iek alle men vitherlict wære, næruærende oc tilkomende, at som sanctus Paulus apostolus han syer, vij sculle alle stande for gudz domstoll løn taghende pa vor siel, som vi fortiene i vort legeme, oc Jhesus Cristus sier selff in ewangelio: Gører edher venne aff thesse forgenglige rigdomme, at then tiid the sleppe edher, j mwe vorde intagne i thet rige[1]). Thy vdj naffn fadhers, søns oc helligandz giffuer iek oc skødher oc oplader met thette mit opne breff alt myt godz i Buthinge vti Gladsaxe sogn j Sielen[2]), sasom ær too gorde, een nu bygdher, til huilken ligger iij fierdinge jord, aff huilken scal giffuis arlige iiij pund korn, oc then annen nw øde, til huilken ligger iij fierdinge jord, aff huilken skal giffuis vj pund korn. Item j Mørkee j fornefnde sogn ij gorde, en nw bygder, som tilliger een fierding tording(!) jord, aff huilken tu pund korn skal giffuis, oc then annen

[1]) Sic! Formodentlig forglemt: evige.
[2]) D. e. Sæland.

nw ode, till huilken ligger en atting jord, aff huilken scal giffuis eet pund korn, met the fornefnde gardis tilligelse, som ær ager, eng, scou oc fiscæuan, oc inthet wndbertaget, til eet altare i wor Frue kirke i Køpenhaffn, som iek hauer funderit oc nylege obbygd met rad oc vilie hederlige fadhers met Cristo oc herre, herres met gudz nade biscop j Roskilde, oc hans kære capitels j fornefnde Køpenhaffn, gudh til hedher, herre sancto Olauo, jomfru sancte Gertrud, til lise oc salighed myn siel oc myne kære husfruers Margretes, Lucies oc Karines oc alle cristne sieles help oc trøst, j myn helbredighed oc met myn gode vilie oc myn kære husfrues Kariness, oc met myn kære søns Michell Laurissens gode vilie oc samtycke antworder oc oplader iek all myn rættighed oc all rættighed myne arninge noget-synne kunne haffue j thet fornefnde godz til fornefnde altare oc fornefnde altaris eyere ewinnelige, met sodanne mode oc wilkor, som effter screffne stande. Then første at then, som degen ær j Køpenhaffn, scal haffue ewer(de)lige mact thet fornefnde altare bort giffue met sitt capitels radh oc vilie, jek oc myn søn fornefnde Michel Laurenssen sculle haffue mact, salenge wj leffue, fornefnde altare forlene then persone os thyckess. Item fornefnde degen (oc) capitel sculle ingen giffue fornefnde altare, vthen som præst ær oc alle tide ville boo i Haffn. Item will then vicarius icke bo, som forscreffuit ær, tha scall fornefnde degen ful mact (haffue) ath priuere hanum af fornefnde altære, vthen han ær (til) scole met syn biscops loff oc fornefnde capitells, oc tha scal han haffue een capellan, som ful tyenste scal gøre til fornefnde altere. Item fornefnde vicarius scal sie eller lade sye fire messer huer vge, oc scal han lade myn artiid giøriss arlige met ij ß grot j høne kor j fornefnde wor Frue kirke. Item scal fornefnde vicarius søge kor met andre clerke i vor Frue kirke, sasom pepetui vicarii i Roskilde haffue sedvennie. Item ær noghen prest j myn slegt, thet fornefnde altare vil haffue, nar thet ær løst, tha scal han fornefnde altare haffue for alle andre. Til alle thesse fornefnde stycke oc article mere forvaring och stadfestelse hengher iek myt incegle for thette bref met andre hederlige mentz oc welbiurdige incegle, so som er hedherlig fathers met Crist fornefnde biscop Jens, aff gudz nade biscop vdi Roskilde, her Anders Nielssen, ridders oc høuidzman pa Køpenhaffn hus, Michel Laurenssen, myn søn, Peter Michilssen og Arel Kruse, radmen j Køpenhaffn. Giffuit efter vor herris fødilses ar Mcdxxtercio, gudz legeme afften.

Gammel skødesløs Afskrift eller Oversættelse fra Latin i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 29–30.

36. **2 Juni 1423.**

Jens Klemensen, Dekan, og Kapitlet i Kjøbenhavn tilstaar at have modtaget noget Gods i Buddinge og Mørkhøj af Lavrens Nielsen Vinnere til det af ham stiftede St. Olafs Alter.

Alle men, som thette breff see eller høre, helse wij Jens Clementsen, decan i Køpmanhauen, oc alt capitel i same sted ewinnelig met wor herre, oc kungøre wij thet alle, so wel the som nw ære oc kome schule, at wij wetherkenne oss met thette wort opne breff at haue annamet gotz aff een hederlige man Laurens Nielsen, ther kalles Winnere, byman i Køpmanhauen, so som ær i Budinge i Støffns hæret i Gladsaxe sogn two garde, een nw bygd er, til hwilken ligger thwo fierding joord, aff hwilken schal giffue(s) aarlige fire pund korn, oc then annen nw øthe, til hwilken ligger thre fierding jord, aff hwilken schal giffues sex pund byg. Item i Mørkøwe i then forscrefne sogn two garde, een nw bygd er, som tilligger een fierding jord, aff hwilken tw pund korn schal giffues, oc then annen nw ødhe, til hwilken ligger een ating jord, aff hwilken scal giffues eth pund korn, met alle the gotzes tilliggilse, engte vudentaget, pa et altares wegne i wor Fru kirke i Køpmanhaffn, som forscrefne Laurens Winnere hauer funderet oc nylige vpbygd, met raad oc wilie hederlig fathers met Crist oc herres her biscop Jensses met gutz nade i Roskilde, oc hans søns Michel Laurensens oc hans husfrues Kadrine samthykke, raad oc wilie, so som ær sancti Olaffs altare oc sancte Gertruds i wor Frukirke forscrefne, met sodan wilkor som screffne sta i thette breff, som forscrefne Laurens Winnere hauer oss the forscrefne gotz met antwordet, pa giffuet rettigheet oc dominium vpladet, j sodane made, at ho som decan ær i Køpmanhauen met capitels raad i same sted samthykke oc wilie schal forlæ forscrefne sancti Olaffs oc sancte Gerthruds altare then persone, som bo wil i Køpmanhauen hoos thet altare, oc choor schal søge met andre clerke, oc then person eller vicarius, som so til worder skikket aff degan i Køpmanhauen oc capitel i same sted, schal sighe eller lade sighe fire messer i hwar vge, oc gøre forscrefne Laurens Winneres oc hans husfru arlige aartijd met two skilling grot i høwe koor i wor Frukirke i Køpmanhauen. Item hauer forscrefne Laurens Winnere nogre frende eller nestæ, tha scal han ware nest at haue thet forscrefne altare for alle andre. Item tilbinde wij oss met thette wort opne breff, alle thesse forscrefne støkke at holde, vden so skeer, at the forscrefne gotz worder oss degan oc capitel i Køpmanhauen aff delde met lands low for hemle eller frijelse schuld. Til hwes things withnesburd wort capitels insigle ær hengt

fore thette breff. Giffuet effther wores herres aar thusende firehundrede oc tywe pa thet thridie, gutz ligame affthen.

Indtaget i en Vidisse, udstedt 1481 af Borgmestere og Raad i Kbhvn, i Geh.Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 31—32.

37. **29 Juni 1424.**

Anders Jepsen Lunge til Egede stifter et Alter (Helligtrefoldigheds) i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn paa noget Gods i Gladsaxe Sogn og en Gaard ved Stranden, og bestemmer Gudstjenesten for samme Altar.

Alle men, thette breff see ællær høræ læsæ, helser ieg Anders Jeiepsen Lungæ, riddere i Eghede, ewindelige met gud. Thii i nafn fatherss, sønss oc then hælige ands, tha akther iegh ath støftæ oc fundere eet altere aff ny i wor Frwghe kirke i Kømnehaffn, huilkith skall viæs gud father, søn oc then helige and, iomfru Maria oc allæ hilliæn i hemmerighe till loff ocære, meth hetherlig fatherss oc herres raath oc villiæ, her Jenis met gudz nadhe biskop i Roskild, oc met hetherlige herres raath, saam æræ i Kemnehaffn capitell, oc forthy skøther ieg oc oplather till ewinnelige eyæ till thette fornefnde altere myne godz oc gordhe, som her efther stande skrefne. Ffφrst i Herløwæ i Gladsaxe soghen een gard, nw Mats i boor, oc giffuer till landgille thry pund korn. Item een gardh i thent samme stath Nisse Inguarsen i bor oc giffuer iij pund korn. Item i thent samme stath een gardh Jesse Jwl i boor oc giffuer iij pund korn. Item een ødhe gardh i thent samme stath, saam skall giffue iij pund korn. Item een gard i Vangedæ, Saan Truelis ibor, oc giffuer thw pund korn. Item een gardh i thent samme stath, Jesse Nielssen i boor, oc giffuer iij pund korn. Item i Gladsaxe een gardh, Ollaff Ark iboor, oc giffuer iiij pund korn till landgille. Item thent gard ieg haffuer i Kømnehaffn nydræ veth stranden vesten næst Hans Vath, meth allæ thet fornefnde godzes tilligelse, saa sam ær agher oc ængh, vath oc thurt, ænthet vndentagit, huat thær kand helst næfnis, meth sadane vilkor, ath for thetthe fornefnde altare skal syes oc holdes huer dagh messe, sa som om hwar søndag aff thee hælliæ three faldigheth. Item om mandaghen for allæ cristnæ siælæ. Item om thysdaghen aff sancto Johanne ewangelista. Item om onsdaghen af sancto Nicolao. Item om thorsdagen aff thet hæliæ legemæ. Item om fredaghen aff thet helliæ kors. Item lyuerdaghen aff wor frwe, till ewik thiit, fore myn syæl oc myne høsfrwers siæle oc wore forældræ oc theris afkomme, till lisæ oc roo aff theres pinæ. Item huilken prest, sam thette fornefnde altare i være haffuer, skall ladhe begaa thisse fornefnde siæle

fore høghe altare i fornefnde wor Frwghe kirke met thuo artider hwært ar, thent enæ xiiij daghe fore kendelmysse, thent annen hwart aar octava corporis Cristi, oc fore hwar thiid skall thent prest bethale iij ß grot. Item skall ieg haffue mackt i myne daghe thette fornefnde altere ath presentere huilken prest iek vill, oc thee hetherlige herre, i Kømnehaffn capitell ære, ath stadfestæ oc collacionem at giffue pone fornefnde altere. Item nar thettæ fornefnde altere løst vardher æfther myn døth, tha skall thent ælsthæ i myn slækt ær, som myn fæthernes vapn førræт, haffue makth at presentere een beskeden prest till fornefnde altere, oc fornefnde capitell i Kømnehaffn haffue makt hannum at statfeste oc giffue collacionem, saam till foren staar. Item vorther thet swo, ath thent prest, som thette fornefnde altere vordher læænth, vill ey bygghe oc boo i Kømnehaffn oc officere thet fornefnde altere innen sex maanthe æfther thent dagh, thet vorther hannum læænt, thaa skall fornefnde capitell i Kømnehaffn haffue fult makt at priuere thent prest thet fornefnde altere aff, met hans raat, viliæ oc hiælp, sam tha ær pathron till thet samme altere oc myn fathernes skold føræт, at giffue thet altere thent prest, sam skælig ær at gøre fore the fornefnde siælæ fult, sam fore star skreffuet. Item skall thent prest, sam swo vordher presenteret, gøre thiænestæ i kor i worfrwe kirke fornefnde, sam andre perpetui vicarij ther gøre thiænestæ. Item tilbinder iek mik oc myne arwinghe at frij oc hemle thent fornefnde prest, sam thenne fornefnde altere i wære haffuer, alle thisse fornefnde gotz met alle thæræ tilligelse, ængthe vndentaget, till euige thiit fore alle mens igensiælse, sam ther appo tale kundhe met retthe æfther landz lagh. Item skeer thet saa, thet gud forbythæ, at nogræ aff thisse fornefnde gotz, prest eller altere fornefnde fore myn eller myne arffuinghes himmels skyl aff gaa met retthæ æfther landz lagh, thaa tilbinder ieg mik oc myne arffuinghe met thette opne breff thent fornefnde prest, saam thette fornefnde altere i wære haffuer anamith, swo meghit gotz oc saa got till renthe at vetherlegge innen eet halfft aar, sam hannum aff gaar for myn ællær myne arffuinges hemls skyld vdan nogher mans igensiælsæ eller nogher hiælpæ rethæ. Til hues things vitnisburd oc alle thæssæ forskreffne articles statfestelse haffuer ieg oc myn kære hosfrue Ælne Ewartz dotter met begges wore venner oc samfrændher ladit beseylit thette breff met villie oc vitskap. Fførst ieg met myne wener oc samfrændher haffuer thette breff beseylet lathe, sa saam ær hetherlig herres oc fathers incigle herre Jens, met gudz nadhe biskop i Roskild, oc met hans hetherlighe capitelis incigle i Roskilde, item her Jeyps Lunghes,

riddere i Stadhaghre, item Awe Lunghes myn kære brotherss, item Jesse Lunghes, item Olaff Lunghes i Nesby, affwabn. Oc saa haffuer myn kære høstru Ælne thet beseylet oc meth sit incigle oc hennes vennerss [oc sam]frenderss incigle, sa som ær hennis kære motherss frw Kirstine i Vighsyø, item Knut Anderssen i Swaneholm, item Arwed Møltike i Hælsinghe, item Jesse Olafsen af Hesle, aff vabn. Item thenne article skall oc till leggis, at iek oc myne rettæ arffuinghe, huilke sam bliuæ pathroni till thette forskrefne altere, wy skylle nytte roo oc magh oc vtgang oc ingang i thent fornefnde strandgard i Kømnehaffn oc bygghe thet siæluæ, swo at thent prest, sam thette forskrefne altere æyær, hand skal haffue stranbotherne oc thee bodher, saam opp till then anneth gadhe nordhen till ære, met saa møghet garzrwm, sam ieg ther nw vill tillegge, oc thet skall frij till syt nytte bygge oc brughe. Datum anno domini m. cd. vicesimoquarto, die apostolorum Petri et Pauli.

Afskrift fra 15de Aarh. i Geh.-Ark.

38. 1431.

Uddrag af et Skøde paa en Gaard ved Stranden.

Bertel Qnasz pantsatte Didrich Kombart sin gard liggendis westen nest thend gaard, Reiner iboede, hosz Stranden i wor Frue sogen i Kiøpnehaffn 1431.

Ældste Arkivreg. IV. 224. Sammesteds findes den Oplysning, at Didrik Kombart af Deventer pantsatte Kapitlet samme Gaard 1436 og at Bertel Quasz 1443 overdrog den til Andvordskov Kloster.

39. 13 Jan. 1432.

Kapitlet i Kjøbenhavn anerkjender, at det har modtaget 500 Nobel af Kong Erik til en evig Psalterlæsning i Vor Frue Kirke.

I gudz nafn, amen. Til ewich amynnelse, wy Jens Clementssøn, deken, Clawes Lubbertssøn, cantor i Copendehaffn, och wy kaneke och capitel i then samme stædh, gøre witherlicht meth thette breff alle men, nerwerende och tilkommende, at effter thet at mechtich, høghborne furste wor kære nathige herre konung Erik i Danmark, Swerighe ok Norge sua till synna ær, at han till økillsse wors herre loffs ok thyenistes, sich ok hans husfrue drotning Philippa, ok drotning Margrete, ok andre hans forfedre ok foreldre konunge ok drotninge, hwilke alle syæle guth nathe, till erlich amynnelsse, oss redhe fanget ok antwordet haffuer femhundret nobele till een ewich guths thyenistes ok loffs vppeholdelsse i wor Frue kirke i Kopendehaffn, swasom ær, at wy vnder oss, ok wore efferkommere vnder thøm effter oss, scule

ok wele wore plichtige till at holde ok lade læse psalteren, ee twa tillsamen, badhe nat ok dagh vtan affladilsse, ok vigilias meth ny lexer effter hwer psaltere, tha ellers æy synghes tidher eller messe holtz i kirken, ok synghe Ave regina celorum, meth een collecta effter hwer tydh, som holdz vti choret, vtin effter høghmessen ok afftensang, at ther tha synges Salve regina. Ok wy fornefnde deken ok capitill well kunne prøffue, som wy ok statelica hopes, at thenna læsning ok thyenist ma worde guth thæckelich ok bestandelich badhe till syæll ok liiff, tha haffue wy meth godh willghe ok forthenkt mut sacht ok loffuat meth alle troscap fornefnde wor nathige herre, ok sighe ok loffue hans nadhe ok hans radh ok burghermestere ok radhet i Copendehaffn, som nv ære ok tillkomende wordhe, meth thetta breff, pa wor godhe tro, swa well pa wore efflerkommere weghna, som vppa wor eghne, at wy ok the wele ok sculæ trolica ok vtan alt archt ladhe holde, fulfolghe ok fulkomme thenne forscriffne gudz thyenist oc læsning vbrøtlica till ewich tiidh. Till ytermere wisse ok forwaring alle thesse fornefnde stucke, at the vppa wore ok wore efflerkommeres weghne sua stadighe, faste ok vbrodelike bliue ok holdes scule i alle madhe, som wy sacht ok louat haffue, ok hær forscreuet staar, tha henghe wy wort capitels incegle meth begges wore fornefnde dekens ok cantors eghen incegle witerlica ok meth godh wiliæ fore thette breff. Datum anno domini mcdxxxii, octava epyphaniæ domini.

Grams Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter en, som det synes, nu tabt Orig. i Geh.-Ark. (Afskr. er paategnet »sigilla tria adsunt«.) Rørdam, Kirker og Klostre, T., 35—36.

40. **22 Feb. 1432.**

Arild Klemensen, Degn i Linkøping, bekender, at han er Vor Frue Kirke 225 Mark lybsk skyldig for Sten og Kalk, som han paa Kong Eriks Vegne har faaet af Kirken, hvorfor han sætter sine to Vandmøller i og ved Kjøbenhavn i Pant.

Alle men, som thettæ breff se eller høre, helser jech Arald Clemenssen, dæghen i Lyncøpyng, ewynnelighe met gwth, ok wel thet alle men kwnnecht wære, so the nw ære som komme skulæ, at jech wetherkenner megh met thettæ myt oppnæ breff, skyldegh at wære wor Frwæ kyrke i Køpmanhaffn ccxxv march lubycenses i gothe pennynge ok geffæ fore steen ok lym, hwilke jech fyk aff fornefnde kirke pone myn natheghe herre konyngs weghne til myn natheghe frwæ drotnyngs maagh, hwes syel gwth haffe, betalesculendæ innen pascha nw nest er kommendæ wden alt hynder, fforæ hwilke pennynge, om the ey worthe tha betalethe, som fore er saght, tha pantsettær jech fornefnde kirke too mynæ wathnmøller meth therre møllestæthe

ok aal therre telhøræ, en standendæ innen Nørræ port i Køpmanhaffn[1]), ok then annen næst wet strandæn wdæn Wæstræ port wet byen, i sodan madæ, at fornefnde kirke wæryæ sculæ annamæ fornefnde møller fore et pant pone kyrkenæ weghne ok oppbære alt landgildæ ok rentæ til kyrkene nyttæ, hwat the skyldæ kwnnæ arlighe, so lenge til ffornefnde ccxxv march lubycenses worthe føl betalethe aff then renttæ ok landgildæ, so the hwer, men at hwat kyrken bekoster pone bygnyng eller bæthryng pone the fornefnde møller, thet scal betales aff landgildæt, ok enktæ reghnes kyrken til aaffellyng i howet swmmen. Ok naar gwth wel, at fornefnde kyrke haffer følleligbe oppborœt the fornefnde ccxxv march aff fornefnde møller, tha sculæ the frij kommæ til myn hand eller mynæ arwynge hand i sodane madæ, som the tha fynnes. Her offer bynder jech mech til ok mynæ arffynge at frij ok hemlæ fornefnde kirke fornefnde møller til paant at haffæ ok brwghe til set nyttæ so lenge fornefnde pennynge swm worther følleligbe betaleth, som fore stander screffet, ok worther the møller eller møllestæthe kirken aff deldæ met laandz lagh, tha sculæ jech ok mynæ arffynge holdæ kirken skatheløsæ ther foræ i allæ madæ. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum, videlicet dominorum Johannis Clementis, decani Haffnensis, Clementis Clementsen, canonici Roskildensis, fratrum meorum, Andree Laurencii et Arnoldi Krwsæ, proconsulum Haffnensium, presentibus est appensum. Datum anno dominj m° cd° xxxij°, die sancti Petri in cathedra.

Udenpaa med en samtidig Haand: Recognitio domini Arnoldi Clementis, quod tenetur ecclesie beate virginis in magna summa pecunie. Med en senere Haand: Super klocke høffue hoess nørre porth. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglene ere affaldne. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 36—38.

41. 6 Dec. 1434.

Hans Kortsen, Kannik i Kjøbenhavn, stifter et Alter i Vor Frue Kirke, indviet St. Markus og St. Lukas og Anianus Bisp, hvortil lægges Skomagerlavets Messe.

Omnibus presentes litteras inspecturis Johannes Conradi, canonicus Haffnensis, salutem in omnium saluatore. Cum peccatorum veniam et eternam vitam misericordie operibus et alijs virtutum exercicijs in vita mortali promereri, sacro attestante ewangelio, a misericorde dei filio cuilibet sit promissum, tanto validius opitulantibus

---

[1]) I et Dokument fra Marts 1432 omtales »Her Areldis vedher mølle, som star hoss Norre port i Kopendhafn«. (Første Bind Nr. 118; jfr. andet Bind Nr. 41.)

sacris desiderijs effici poterit, quanto quis de bonis sibi a deo collatis ad relinquenda post se ecclesijs et sanctis locis perpetua memorialia magis promptum se reddiderit et deuotum. Constare igitur volo vniuersis, quod ego Johannes Conradi predictus, feruore deuocionis accensus, ob remedium amine mee, parentum et progenitorum meorum, ad honorem domini nostri Jhesu Cristi et laudem gloriose virginis matris eiusdem sanctorumque Marci et Luce ewangilistarum necnon sancti Aniani episcopi, quoddam altare in ecclesia beate Marie virginis Haffnensi, Roskildensis dyocesis, ex consensu et voluntate reuerendi in Cristo patris ac domini, domini Johannis dei gracia episcopi Roskildensis, et dilecti capituli sui Haffnensis, proprijs meis sumptibus fundare propono, ad cuius altaris dotacionem et ministerium dono, scoto et assigno inter viuos curiam meam cum domo lapidea, edificijs et omnibus pertinencijs suis in platea Thydeschemannæ gade Haffnis sitam perpetuo possidendam, quam quidem curiam jure hereditario, quo ad vnam partem et aliam partem a veris coheredibus meis justo empcionis titulo acquisiui, prout in litteris super hoc confectis plenius continetur, condicionibus infrascriptis super seruandis. Primo quod tutores ecclesie beate virginis predicte, qui pro tempore fuerint, prouisionem et ordinacionem habeant predicte curie necnon vicario eiusdem altaris duas marcas argenti duobus terminis anni, scilicet festis Passche et Michaelis, expedite soluant annuatim, atque anniuersarium meum et parentum meorum cum vigilijs et missa in choro Haffnensi de duobus solidis grossorum semel in anno faciant perpetuis temporibus celebrari, residuique redditus de dicta curia prouenientes fabrice cedant ecclesie supradicte. Ad cuius eciam altaris dotacionem officium sutorum ville Haffnensis coram antedictis, venerabili in Cristo patre domino episcopo Roskildensi, capitulo et consilio Haffnensi, duas marcas argenti predicti altaris vicario ad huiusmodi altaris ministerium promisit singulis annis soluendas, et ad hoc perpetuis temporibus faciendum se coram antedictis dominis sponte et voluntarie obligauit. Item quod dicti altaris vicarius, qui pro tempore fuerit, ad dictum altare quatuor missas qualibet ebdomada perpetuis temporibus celebrabit vel faciat celebrari, et chorum cum alijs perpetuis vicarijs visitare, atque officia et onera debita adimplere teneatur. Item jus prouisionis, institucionis et collacionis dicti altaris ad capitulum Haffnense spectare volo, jure vero patronatus michi, quam diu vixero, et post mortem meam officio sutorum ville Haffnensis, dummodo ex consensu capituli Hafnensis fiat, perpetuis temporibus reseruato. Quod autem hec littera cum suis condicionibus firma memoria

teneatur, ipsam secreto reuerendi in Cristo patris, domini Johannis episcopi Roskildensis, nec non sigillis venerabilis capituli et ville Haffnensis, meo, Martini Clawesson villani Malmogensis, et Petri Johannis diaconi feci communiri. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo tricesimoquarto, ipso die sancti Nicolai episcopi et confessoris.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Af Seglene mangler Biskoppens. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 38—40.

42. **26 Feb. 1436.**

Biskop Johannes af Roskilde stadfæster Mag. Knud Nielsens og Hr. Svend Vestenskovs Gave til St. Povels Alter i Vor Frue Kirke og de til Gaven knyttede Betingelser.

Vniuersis, quorum interest vel interesse poterit quomodolibet in futurum, Johannes, dei gratia episcopus Roskildensis, salutem et continuam in domino caritatem. Cura pastoralis officii hoc exigit, ut hiis, que decorem domus domini . . . . concernunt . . . . . teneamur . . . . diuinum cultum . . . . facilem præbere consensum. Cum igitur felicis recordationis . . . . et aliorum . . . . feruore deuocionis accens . . . . diuini cultus ampliationem quoddam altare videlicet sancti Pauli . . . . potuit idem altare sic per ipsum erectum et . . . . honorabiles viri domini magister Kanutus Nicolai et Sweno de Westenskow . . . . . [feruore deuocionis] accensi antedictum . . . . uerunt. Ad cuius do . . . . predictus magister Kanutus . . . . residencie . . . . idem magister Kanutus . . . . suus de fabrica ecclesie beate virginis antedicte justo emptionis titulo habuerunt. Item . . . . Sweno . . . . in platea Nørregade ad orient[em] Haffnis sitam de eadem ecclesia beate virginis justo emptionis titulo acquisitam . . . . suarum . . . . . et benefactorum eorundem donauerunt, scotauerunt et assignauerunt eidem altari sancti Pauli perpetuo possidendam, tali condicione, quod . . . . . . canonicus, qui pro tempore fuerit sacrista ecclesie Haffnensis, prenominatum altare sub ordinatione sua habeat, redditusque ab eisdem curiis emergentes ad usum suum subleuet . . . . . . hebdomada tres missas ad dictum altare celebrari faciat, nec non tria anniuersaria v[irorum] predictorum magistri Kanuti . . . . . . et domini Swenonis quodl . . . . faciet perpetuis temporibus annuatim celebrari. Idcirco predicti magister Kanutus et dominus Sweno nobis humiliter supplicauerunt, quatenus sepedictum altare . . . . sacristie Haffnensi annectere et predictam dotationem confirmare auc-

toritate ordinaria dignaremur. Nos igitur justis eorum peticionibus inclinati predictum altare officio sacristie Haffnensi annectimus et incorporamus, predictique altaris fundationem, dotationem et annexionem auctoritate ordinaria confirmamus perpetue duraturas. In quarum fundationis, dotationis et annexionis . . . . rei euidentiam firmiorem sigillum nostrum vna cum sigillis venerabilis capituli nostri Haffnensis et ciuitatis eiusdem, nec non antedictorum magistri Kanuti et Swenonis Westenskows . . . . presentibus duximus appendendum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo sexto, dominica qua cantatur Inuocauit.

Langebeks Afskrift i Dipl. (»Orig. membr. valde lacer. et mutilum af Vor Frue Kirkes Arkiv. 1750«.) Rørdam, Kirker og Klostre, T., 40—41.

43. 13 Jan. 1438.

Thingsvidne om et Skøde paa en Gaard i Vestergade, der kaldes Smedegade.

Alle men thette breff se eller høre læses helsæ wij Jenis Nielssen, byfoghet i Køpendhaffn, Anders Laurensson, burghemester, Hanes Jenson, callis Wat, Jæcøb Swensson, Pether Jensson, Niels Jude oc Hinric Wogn, radhmen i Køpendhafn, ewinnelige meth gudh oc veliæ wij kungøre alle nærwærendis oc kommesculendis, at effter wor herris ar mcd ccc ar vpa thet otende nestæ thing fare to hæliæ martirum dagh Fabiani et Sebastiani [war] skicket for oss oc for flere gothe men tha Køpendhaffns bything nærwærendes wor en beskethen man Jenis Tyghesson, byman y Køpendhaffn, huilken fornæfnde Jenis Tyghesson vpa en goth mans weghne Jæcob And, tha byman j Køghe, vploth oc skøtte til ewinnelighe eyghe haue schulendis en jordh oc grwnd liggendis j Vestræ gade, callis Smethie gade, en beskethen man Mawns Smit, byman j Køpendhaffn, huilken forneffnde jordh oc grwnd ær j sin længe j mellum Smethie gade oc Wambe stwe strede, Jes Pethersson, werkmester vpa Køpendhaffns hws, jordh oc grwnd vpa badhe sidher liggendis, synnen til gaden i sancte Clemets soghn i Køpendhaffn, huilken jordh oc grwnd at lowbydhe oc skøde til faren mectugh war giordh fornæffnde Jenis Tyghesson vpa Køpendhaffns bything vt yner fornæffnde Jæcøb And. Framdelis war oc fornæffnde jordh oc grwnd lowlighe lawbudhen effter lands low og skøt, som fare star screuit, oc skøde war stethuht(!) melt, oc war vpa then tidh engen genmælæ. Item wetherkendis fornæffnde Jes Tyghesson, at fornæffnde jordh oc grwnd war fornæffnde Jæcob And til thacke oc wel betalet til velie oc nøghe. Til en større beuisning oc fvlkommelse, at thesse stycke forcrefne ære swo fare oss oc fore gothe

men flere giorthe, tha vithne thet wij meth wore jncigle meth velie oc vitschap ladet henge fore thette breff, huilket ær geuit oc screuit ar, dagh oc stadh, som sact ær.

Udenpaa: Scødhe breff, som Mowens Smit fik pa en gordh i Københaffn i Vester gadhe. Orig. paa Perg. i den Arn. Magn. Diplomsamling Fasc. 2 Nr. 27 paa Univ. Bibl. Seglene fattes.

Uddrag af dette Skøde findes ogsaa i Ældste Arkiv-Reg. IV. 224. Sammesteds gives den Oplysning, at en Del af samme Grund, der da kaldtes en halv Gaard og laa sønden for Algaden, af Jes Persen 1463 skødedes til Hr. Hans Mogensen, der 1466 skødede den til Andvorskov Kloster. 1532 bekjendte Hans Knudsen at have denne Gaard til Leje af Klostret for en aarlig Afgift af 9 ₰. (Smstds. S. 225.)

44. 28 Okt. 1439.

Skøde til Henning von Hagen paa en Gaard i Bjørnebrogade.

Allæ mæn thettæ breff see eller høre læsis hielser jæch Inggefredh, som Per Nielssons efftherleffue ær, meth myne kære søner Jepp Pethersson och Niels Pethersson ewinneligh meth Gudh. Kungør wy alle mæn nerwerendis och komeschulendis, ath wy witherkennes oss at haffue soldh welboren man Henningh vamme Haghn, høffuesman pa Wordingborgh, een wor gardh, hwzs och iordh liggendis i Køpenhaffn pa Biørnebrogadhe til euinneligh eye, liggendis mellom Swen Mureres och Mattis Hennekessons boleghe och ræckær vt til gadhen fra westen och til øster och haffuer i sin bredhe vidh gadhen xl rettæ sielandsche alne, och pa then anden endhæ, som skydher vester, haffuer hwn i sin bredhe xxix sielandsche alne och i lenggen ær then same grwndh halffæmtæsyntywghe alne langh, swo som ær fra gadhen och swo lankt som hwn række vester, och tilbynne wy oss och wore aruinghe fornæffnde Henningh och hans aruinghe fornæffnde hwzs och iordh at fry och til at staa fore hwer manzs tiltaal och thet obne breff, meth hwilket wy haffue aff min kærre konnings nathæ konningh Erich, och kennes wy oss penninghe och fuldh werdh opathaffueboret aff fornæffnde Henningh vamme Haghn fore fornæffnde hws och iordh effther wor nya(!). Til yddermere forwaringh ladher fornæffnde mine kære søner hengghe theris incigle fore thette breff meth vilie och vitscaab meth flere godhe mænzs til vinnebwrdh, swo som ær Anders Lauresson, Arnoldi Krwse, borghemester i Køpenhaffn, Magnes Gloob aff vapen, mester Godik och Jes Nielssons, borgher i samesteth. Screffuet i Køpenhaffn die beati Symonis et Jude apostolorum anno domini m cd xxx nono.

Udenpaa: Køpæ breff pa en garth j Køpendhaffn i Biørnægathe. Orig. paa Perg. i den Arn. Magn. Diplomsamling Fasc. 2 Nr. 29 paa Univ. Bibl. De 3 første Segl ere bevarede. Det tredie har en Lyre i et Skjold.

45. **2 Sept. 1440.**

Erkebisp Johannes af Lund stevner Frederik Vordenberg, af Vaaben, for sig i Anledning af en Strid om noget Altergods, han havde med Hr. Niels Christiernsen, Vikar perp. i Vor Frue Kirke.

Johannes, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Swecie primas et apostolice sedis legatus, vniuersis et singulis abbatibus, prioribus, prepositis alijsque prelatis inferioribus, presbiteris, curatis et non curatis seu locatenentibus eorundem clericis, notarijs et tabellionibus publicis quibuscunque per infrascriptam ciuitatem et dyocesim Roskildensem vbilibet constitutis presentibus quomodolibet requisitis, salutem in domino et mandatis nostris infrascriptis firmiter obedire. Sua nobis discretus vir dominus Nicholaus Cristiernj, perpetuus vicarius in ecclesia Haffnensi (beate virginis [1]) predicte Roskildensis dyocesis, grauj querimonia designauit, quomodo quidam Fredericus Wordenbergh [2]) armiger, Ottoniensis dyocesis, quosdam redditus, fructus, prouentus et possessiones ad ipsius dominj Nicholai altare seu perpetuam vicariam in ipsa Haffnensi ecclesia de jure spectantes, ad longa retroacta tempora iniuste occupauerat et detinuerat et adhuc occupat et detinet minus iuste, in ipsius perpetuj vicarij non modicum preiudicium et grauamen. Quare idem dominus Nicholaus in iuris subsidium nos humiliter requisiuit, vt sibi desuper prouidere dignaremur de iuris remedio oportuno. Vobis igitur omnibus et singulis suprascriptis in veritate sancte obedientie et sub excommunicacionis pena, quam in vos et vestrum quemlibet presentis mandatj nostrj contemptorem terna admonicione canonica prima ferimus, in hijs scriptis auctoritate legacionis, qua fungimur, firmiter precipimus et mandamus, quatenus accedentes, prout accedendum fuerit, et presens nostra citacio ad ipsius citandi noticiam peruenire poterit, ipsum Fredericum supradictum sub bonorum testimonio citetis, quem et nos tenore presencium sic citamus, vt xxx^ma^ die post insinuacionem presencium, si juridica fuerit alioquin proxima, die juridica extunc sequente, quem terminum sibj pro monicione canonica et termino peremptorio prefigimus, coram nobis seu nostro in spiritualibus vicario generalj Lundensi in judicio hora causarum tempestiue et legittime compareat, docturus si poterit, quo iure quaue racione bona et possessiones altaris seu vicarie ante-

---

[1]) Disse to Ord ere atter udstregne.

[2]) Frederik Wordingbergh til Egede, Ridder, forekommer i et Dokument Feb. 1456 (Lang. Dipl.) »D. Frider. Wordenbergh, miles, cum uxore sua Helena« nævnes blandt de kjøbenhavnske Vikariers Velgjørere (Pontopp. Orig. Hafn. S. 150).

dicti dominj Nicholaj detineat occupatas, et quare a detencione et occupacione earundem non debeat ammouerj, prout censuram ecclesiasticam duxerit euitandam. Intimantes eidem, quod siue comparuerit siue non, nichilominus in causa predicta, prout iusticia suaserit, procedetur. Datum Hafnis, Roskildensis dyocesis memorate, anno domini m°. cd°. xl°., crastino die beati Egidii abbatis, nostro sub secreto presentibus tergotenus impresso, remittentes presentes vestris sigillis consignatas in testimonium fidelis exsecucionis per vos facte.

Paategnet: Johannis archiepiscopi Lundensis steffning paa Friderich Vordenberg om det godz i Herløff. 1440. Orig. paa Papir i Geh.-Ark., med Erkebispens Segl og et andet Segl trykte bagpaa. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 42—43.

46. 28 Sept. 1441.

Mikkel Vinnere, perpetuus vicarius i Kjøbenhavn, stadfæster sin Faders, Lavrens Vinneres, Gave af Jordegods i Mørkhøj og Buddinge til Oprettelse af et St. Olufs Alter i Vor Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Michael Winnere, perpetuus vicarius ecclesie beate Marie virginis Haffnis, Roskildensis dyocesis, salutem in domino. Notifico omnibus et singulis, quorum interest uel quomodolibet intererit in futurum, quod Laurencius Winnere, pater meus pie memorie, quondam ante vigintiquatuor annos certa bona sua, ei cum vzore sua dilecta Margareta, mea matre, ex heriditate aui mei Hans Dulmen [1]), ciuis Haffnensis, et Katherine eius vxoris, mee auie, per eorem mortem deuoluta, in Mørkøwe et Budhinge, parochie Gladsaxe in Støffuenshæreth, sita, videlicet vnam curiam in Mørkøwe, in qua habitat Johannes Platz, et duo pund annone cum aliis minutis, et aliam ibidem, in qua habitat Jacobus Platz, et dat vnum pund. Item in Budhinge vnam curiam, et solet dare iiij pund et iam dat duo pund, in qua habitat Ostradus. Item tria fierdinge desolata, et de quorum quolibet datur j pund; duo illorum fierdinge habet Jacobus Nicholai, et Paulus Jone habet j fierding. Ad ereccionem et fundacionem altaris sancti Olaui in prefata ecclesia beate Marie virginis Haffnis animo deliberato et bona voluntate donauit et appropriauit. Quasquidem donacionem et appropriacionem ego Michael prefatus, prefati patris mei Laurencii Winneres vnicus et proximus atque indubitatus heres, ratificaui, confirmaui, ratifico et confirmo per presentes, sine quacunque contradiccione per me uel nomine meo inposterum facienda. In quarum ratificacionis et

[1]) Jfr. 1ste Bind, S. 102, 104, hvor »pueri Hans Dulmen« anføres som Ejere af tre Grunde i Kjøbenhavn.

confirmacionis testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Arnoldi Cruze, proconsulis, Johannis Wat, Bertoldi Qwatz, Johannis Jwdhe et Jacobi Petri, consulum dicti opidi Haffnensis, presentibus est impressum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo, profesto sancti Michaelis archangeli, sigillis sub prefatis.

Udenpaa: Bwddinghe oc Mørkøwæ. Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv. Af Seglene findes endnu fem. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 43—44.

47. **15 Juni 1443.**

Skøde til Klare Kloster i Roskilde paa en Klædebod paa Dragør.

Alle men thette breff see eller høre læsis helsser jæch Per Sweye, radman j Køpenhaffn, ewinneligh meth Gudh oc kungøre alle nærwærendis oc komesculendis, at jæch witherkennes mich meth godh welixe oc beradh hwgh athaue wnt oc vplath til ewinneligh eye hauæsculendis Clare kloster j Roskilde all myn ræthicheedh, som jæch haffde j een klædebodh pa Drachør, som mich til ræt arff fiæld meth myn hwsfrwe Tale effter Hinrich van Bergen, hwetz siæll Gudh hauæ. Til ytermere statfæstælssæ lather jæch hengge mit jncigle fore thette breff, bethendis flere gode mentz jncigle til withnisbyrd, swo som æræ Anders Laurisson, Areld Krwse, burgemestere i Køpenhaffn, oc Claus Willæmsson, burger j samæsteth. Giffuit oc screffuit j Køpenhaffn anno domini mcdxl tercio, sabbato ante dominicam trinitatis.

Orig. paa Perg. i Arn. Magn. Diplomsamling Fasc. 61 Nr. 25 paa Univ. Bibl. Det første Segl 2 Skraabjelker i et Skjold, det andet en Lyre i et Skjold, det tredie et Bomærke, det fjerde fattes.

48. **7 Marts 1445.**

Sokkelunds Herreds Thingsvidne i en Sag imellem Kapitlet i Kjøbenhavn og Esrom Kloster angaaende Gods i Mørkhøj og Buddinge.

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsis, helsse wy Olaff Andersson, herresfoghet pa Zokkelundz thing, Jens Pedhersson, prest oc vicarius j wor Frwis kirke j Køpenhaffn, oc Hans Hinrichson, borger j samæstæt, ewinneligh met gudh oc kungøre, at vnner wor herres aar mcdxl quinto, thorsdagh næst æffter then syndagh j fasten, som synges oc kallis Oculj dominj næst fore mydfastæ syndagh, wor skickit pa Zockelundz thing fore oss oc mangge andræ gode mæn, som tha søchte thinget, beskedene mæn swo som æræ Ingemer Jonsson j Budingge, Jepp Nielsson, Jes Myrk i then samæ stæt, oc Jens Platz i Myrkøw, Magnus Jeppsson j Gladsaxæ, oc wore til næffnde aff een hetherlich man her Knwd Michelsson, dæghæn j Køpenhaffn, pa wor Frwis kirke weghnæ j then samæstæt, tilat bæræ withnæ j

then sagh, som war mellom abbeden j Eserom oc then samæ dæghæn pa forscreffne wor Frwis kirke weghne, om gotz liggendis i Myrkøw oc Budingge, som kalles fordom Lasse Wynneres gotz. Oc tha sawdhæ then forscrefne Ingemer Jonssøn, hwilken som wor gamel hoss fyræsinthiwæ aar, at fra han war otte aar gamel oc til kyndermess j thet aar, som fore screffuit standher, haffde han ey hørdh eller spwrdh, at thet samæ gotz j Budingge oc Myrkøw war yldet eller kyærdh pa kirkesteffnæ eller herresthing, oc sawdhe, at Lasse Wynnere haffde thet j manggæ aar, mere en fyrythiwæ aar, j syn hawændewæræ, oc fich thet til arff met syn hwsfrwæ aff Hans van Dulmen, oc gaff thet sydhen til then forscreffne wor Frwæ kirke, oc wor Frwæ kirke, dæghæn oc capittell hawæ thet hafft mere en thiwæ aar j theres hawændæwæræ wyldet oc wkyærdh, som forscreffuit standher. Item Jepp Nielsson sawdhe, at han haffde aldri hørt eller spwrdh annet, en thet gotz fore halfffyærdesinthiwæ aar war j Lassæ Wynneres wæræ oc ther æffter j wor Frwis kirke wæræ, wyldet oc wkyærdh, som forescreffuit ær, oc war forscrefne Jepp Nielssou hozs thrysinthiwæ aar, oc sawdhe, at fore thiwæ aar war een kanik j Køpenhaffn, som heedh her Pedher aff Kalingborg, han forswaret thet gotz om thiwæ aar pa capittæls weghnæ oc lodh then samæ Jepp Nielsson atleyæ two fyærdings jordh aff thet samæ gotz pa Budingge march. Item Jes Platz sawdhe, at honum myntes i thrysinthiwæ aar, oc aldri hørde eller spwrde, at thet gotz war yldet eller kyærdh pa herresthing, oc boor pa gotzet oc hauer giuit Lassæ Wynnere landgilde oc Per Trwwelsson, then tiid han haffde thet gotz j pant, oc hauer fore thiwæ aar thyænt her dæghæn, tha war j Køpenhaffn, pa kirkens wegnæ aff thet gotz, sydhen Lasse Wynnere gaff thet gotz til kirken. Item Magnus Jeppsson i Gladsaxæ, gamel hoss thrysinthiwæ aar oc meer, saude, at han haffde aldri hørt pa herresthing, at thet gotz war yldet eller kyærdh, før en nw æffter kyndermiss i thette aar, som fore screffuit standher. Item sawdhe oc swo Jes Myrk j Budingge. Item sawdhe allæ thissæ withnæ, at the aldrj haffde hørt eller spwrdh, at abbet Hinrik aff Eserom fordom eller Eseromskloster hauæ hafft ræt til thet gotz eller hauæ thet hafft j theres hawendewæræ. Thissæ forscreffne styckæ, ordh oc article sawdhe the pa theres siæll oc sannæ. Til hwetz thingswithne hauæ wy hengd wore incigle fore thette breff. Giffuit vnner wor herres aar mcdxl quinto, pa mydfaste syndagh i Køpenhaffn.

Udenpaa: Thette er i tyngtz widhne. Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv. Af de tre Segl er endnu et helt. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 44—46.

49. **24 Avg. 1448.**

Olaf Jensen, Kantor i Kjøbenhavn, lejer Hr. Klavs Albretsen og Hr. Jens Albretsen en Gaard, som afg. Hr. Klavs Lybertsen gav til St. Nikolaj Kapel, mod at de skulde holde to ugenlige Messer for Giverens Sjæl.

For alle men, som thette breff see eller høre, wytherlighet gør jek Olaff Jensen, cantor i Køpmanhaffn, at iek wetherkenner mik mett samthykke oc raadh beskedhne mens, som ær Hans Wat, Gerlich Floor oc Anders Skulte, rathmen, oc Sywort Rønnow [1]), kirkewerie, i leye at haue ladhet hetherlige men her Claus Albrittsen oc her Jens Albrictsen een gardh, hws oc jordh mett all syn tilliggelse beggis theris leffdaghe, i hwilken gardh, som the nw uti bo, liggendis i Kiøpmanhaffn i sancti Pethers sogn, som her Claus Lubbertsen, hues siel gudh haue, gaff till sancti Nicolai capelle i Kiøpmanhaffn, met swodane wilkor, at forneffnde her Claus Albrictsen oc her Jens sculle holde eller holde lathe thwa messer hwar uge arlige aar, swa lenge the leffue oc forskreffne gardh beholde, for forneffnde her Claus Lubbertsen siel, oc sculle forskreffne her Claus Albrictsen oc her Jens holdhe forskreffne gardh i gothe mathe oc ey late hanom forfares i nogre mathe for theris forsømelse sculd, oc naar the bothe affledhne ære, tha skall forskreffne gardh, hws oc jord mett all syn tilliggilse, bygning oc bethring, som han tha fynnis, kome frii oc frels til forskreffne sancti Nicholai capella uten noger gensigelse eller hielperæthe. Til ytermer stadffestils lather jek henge mit insigle met forskreffne beskedhne mens insigle til wythnisbyrd for thette breff. Giffuit oc screffuit i Kiøpmanhaffn aar effther gudz burd thusinde firehundrethe foretiwge po thet attende, sancti Bartholomei apostoli dach.

Afskrift i Diplomatariet i Geh.-Ark. efter »Orig. membr. laant af Graver Birch 1761«. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 46—47.

50. **9 Dec. 1448.**

Kjøbenhavns Bythingsvidne om Skøde paa en Badstue, Hus og Grund samt en anden Gaard til Hr. Hans Pedersen, Kannik i Kjøbenhavn, paa St. Olufs Alters Vegne.

Allæ mæn thettæ breff see eller høræ læsæs, helsse wii Niels Andersson, byfoghet j Køpenhaffn, Areld Kruse, Niels Jeppsson, borgemestere, Hans Wat, Niels Jude, Jepp Pedhersson, radhmæn, oc Marten Nielsson, byman j samæstæt, ewinnelighæ met gudh, oc kungøræ allæ nærwærændes oc komesculendes, att vnner wor herres aar mcdxl octauo, then mandagh næst fore sancte Lucie dagh, waræ

[1]) Maa være en Afskriverfejl for Sywort (van der) Rynne.

skicketde for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærendes waræ, beschedene mæn Olaff Platz, byman i Køpenhaffn, oc Jens Tygeson boendis j Strø lille, hwilke endrachtelighæ vplodhæ oc schøte met samlæt hand hetherligh man her Hans Pedhersson, canic j wor Frwæ kirkæ j Køpenhaffn, pa sancti Olaui altares weghnæ i samæstæt, een badstwæ hws oc grwnd, som kalles Womestwæ, oc een gardh næst liggendes pa then vestre side oc met hws oc jordh, met alle theres tilliggelssæ liggendis i Køpenhaffn, som Michel Wynnere fordom j bodhæ, til ewinnelighæ eyæ hauæ sculendes, oc schøde war statucht mælt, oc war vppa then tiid engen gensiælssæ. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wii met wore incigle hengde fore thettæ breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stat, som forescreffuit standher.

Udenpaa: Skødhe breff paa womebastuen. Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv. Med Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T.. 47—48.

51. **23 Dec. 1448.**

Skøde paa Vombestuen til St. Olafs Alter.

Alle men thette breff see eller høre helse wij Knwt Michelson, degan i Køpenhaffn, oc alt capitel i samested ewinnelig met Gud oc kungøre, at wij haue annamet til sanctj Olaffs altare j wor Frw kirke i Køpenhafn til ewinnelige eye aff beschedene men Olaff Platz, borger i same sted, oc Jens Tygesson i Strølille een badstuwe husz oc grund, som kalles Vombestuwen, oc een gard nest liggendes pa then wester sythe oc met huss oc grund met alle theris tilliggelse, j hwilken Michel Winnere, fordom perpetuus vicarius, jnnen bode, hwilke badstuwe gard oc grund oc huss forscrefne Michel Winnere gaff oc vnte i sit testament til forscrefne sancti Olaffs altare, nw for bygning. Vthgierd aff forscrefne testament oc ander kost oc tæring, som forscrefne Olaff Platz hauer giort oc betallet effther forscrefne Michel Winners døød, haue wi tilladet oc tillade oc tilbinde wij oss oc wore effterkomere at betale forscrefne Olaff Platz oc hans husfru Mette, som han nw hauer, hwart aar j theris daghe fire lødig marc danske peninge, som geue oc genge ære i Seland, thwo lødig marc at paschen oc ander thwo lødig marc at sancti Michelsdag betale sculendes oc effther begges theris døøth tha scule wij oc wore efftherkomere giffue oc betale theris børn, som nw leffue, som ære Cristofer, Michel oc Hans, so lenge som eth aff them leffuer, twa lødig marc peninge, som forescrefuit stander, een lødigemarc at paschen oc een om sanctj Michelsdag. Item schule forscrefne Olaff Platz, Jens Tygesson oc theris arwinge skøde, frii oc hemle, tilsta forscrefne

capitel pa forscrefne altaris weyne for badstuwe gard, huss oc grund, som forescrewet staar, for hwars mans giensielse eller tiltale. Schede thet oc so, at forscrefne badstuwe aff brunne, tha schule forscrefne Olaff Platz oc hans børn ombære os miste sodan forscrefne rente, som forestaar, so lenge til hon so bygd worder, at dande men kvnne kenne, at hon rente kan. Item e methen the forscrefne iiij lødige marc rente vthgiffues forscrefne Olaff Platz oc hans husfru, tha schal vicarius til forscrefne altare holde fem messer hwar vge, oc naar han oc hans husfru ære døde oc the iiij lødig marc affga, tha schal forscrefne vicarius holde fem messer hwar vge, oc naar forscrefne Olaff Platzes børn, som forscrefne sta, døe oc the ij lødige marc affga oc forscrefne badstuwe gard, huss oc grund frij kom til forscrefne altare, tha schal vicarius til forscrefne altare holde hwar dags messe. In cuius rei testimonium sigillum capituli nostri presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo vigilia vigilie natiuitatis Cristi.

Indført i en Vidisse af 1481 Mandag efter St. Olaf Konges Dag.

52. **28 Avg. 1449.**

Oluf Daa, udvalgt Biskop i Roskilde, tillader Kjøbenhavns Kapitel at have et Altare portatile paa Markederne i Dragør.

Olauus Daa, electus confirmatus Roskildensis, venerabilibus viris dominis decano totique capitulo ecclesie Haffnensis salutem et sinceram in domino caritatem. Vt in singulis nundinis Draghøør in altari portatili in loco prephato ad hoc apto, honesto et decenti missas aliaque diuina celebrare, ac ecclesiastica sacramenta ministrare, per vos seu capellanos vestros ydoneos licite valeatis, tenorepresencium plenam concedimus facultatem, districtius prohibentes omnibus et singulis aliis presbiteris secularibus quarumcunque dyocesium, ne se de premissis faciendis sine nostris aut vestris requisicione et consensu vobis in preiudicium aliqualiter intromittant. Datum Haffnis anno domini mcdxlnono, ipso die beati Augustini episcopi, nostro sub sigillo presentibus appenso.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglet fattes. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 48.

53. **Før 1450.**

Statuter for de evige Vikarers Kapitel ved Vor Frue Kirke.

Nota, istos articulos infra scriptos seruabunt perpetui vicarij in ecclesia Haffnensi.

Primo, quod habeant bonam concordiam et iustam conuersacionem inter se, sicut decet sacerdotes et ministros Cristi. Siquis

in hoc per inobedientiam contrarius et rebellis exstiterit, emendet secundum relacionem omnium fratrum, quod si non fecerit, accusent eum coram capitulo maiori.

Item, si quis celebrauerit, quando fuerit sermo tam in choro quam in patrocinijs altarium, et impedit audientes verba dei, soluat iiij grossos.

Item, si quis celebrauerit sub processione tam quotidiana quam solenni uel tempore offertorij, emendet totidem, quod omnis celebrans finiat missam suam ante processionem et tempus offertorij, ne fiat transitus angustus in processione, et ne impediatur populus ab oblacione.

Item, nullus incipiat cantando missam in ecclesia, antequam alter cantans finierat Agnus dei, preter altare parochiale, super quod nichil iuris habemus, soluat iiij grossos.

Item, stabunt perpetui vicarij in choro et ibunt in processione et sedeant in prandijs secundum etatem perpetuitatis sue.

Item, siquis denotatus fuerit ad officiandum uel regendum in choro, et neglexerit venire, pro qualibet hora soluat album.

Item, si quis summam missam omiserit, dabit lagenam trauisij. Si ewangelium uel apostolam, soluat iiij grossos [1]).

Item, conueniant omnes semel in omni mense ad tractandum honorem ecclesie et propter bonum concordie, ut corrigantur negligentes et remissi in officio suo exponant suam emendam. Siquis admonitus fuerit et non venerit ad conuentum infra primam horam, soluat bonum grossum, si non fuerit in legitimo impedimento.

Item, quod nullus releuet secreta nostra laicis aut alicui persone. Siquis super hoc reus inuentus fuerit, emendet et soluat lagenam sereuisie.

Item, perpetuus vicarius, qui fuerit iunior, semper erit hostiarius et pincerna noster, quando conuenerimus, donec alter nouus aduenerit. Quod si omiserit, soluat grossum, et penultimus teneat officium ministrando.

Item, siquis nostrum pro distribucionibus percipiendis chorum intrare voluerit, matutinas antequam prima lectio, missam antequam epistola, vesperas antequam tercium Gloria patri intrare maxime se procuret; matutinas ante laudes, missam ante Agnus dei, vesperas ante reditum chori, finito Gaude Maria, si quidquam participare voluerit, nullatenus exeundo.

---

[1]) Denne sidste Sætning er tilføjet med en anden Haand.

Item, si duo uel plures fuerint officiantes uel vicarii ad idem altare, inter se concordabunt de horis celebrandis. Sed in concursu preferatur senior in collacione, atque in exsequiis patrocinijs et dedicacionibus alternatis vicibus singula onera supportabunt, et totum offertorium cedat communi carban[1]) vicariorum, deductis inde expensis iuxta laudabilem consuetudinem ecclesie faciendis.

Item, in fundacione cuiuslibet vicarie concordandum est a prioratu fundaciones super ornamentis et ceteris paribus senior preferatur in eisdem.

Item, siquis nouus perpetuus vicarius effectus ad collegium nostrum appositus fuerit, antequam quidquam nobiscum percipiat, faciat omnibus fratribus petanciam[2]) suam de tribus ferculis et bona lagena cereuisie, prima de salsatis cibarijs, secunda de carnibus recentibus cum sobicio, tercia et ultima de recentibus assatis[3]) carnibus cum butiro et caseo, que primo mense apponantur. Item habeat suppellicium et almucium[4]) et intret chorum nobiscum onera et officia singula ut moris est obseruando etc. in toto particeps perseueret dando florenum Reynoldensem.

Quando aliquis nostrum decesserit, tunc quilibet viuencium vnam missam pro anima ipsius celebret uel celebrare faciat, antequam vtatur carnibus manducandis.

Item, quando aliquis fratrum prolixo languore infirmatur, tunc omnes fratres incolumes duo post duos, quotquot sunt, duas missas in omni septimana coram altari suo, donec conualuerit, legere teneantur.

Item, nullus fratrum loquatur sine licencia prioris uel nisi finito sermone alterius loquentis sub pena duorum denariorum immediate soluendorum, et si hoc statim non fecerit, soluat duplum.

Item, vicarius absens habebit in capitulo nostro procuratorem vnum vicarium et non alium, qui non solum pro ipso respondeat, sed et satisfaciat et cum hoc habeat ordinacionem bonorum prebende sue.

Item, quilibet frater non residens omni anno soluat duos solidos grossorum pro absencia sua infra festum Dionisij, uel soluat duplum.

Item, si quis non venerit ante exitum cimiterij, quando faciamus processionem pro aliquo mortuo, careat dimidia porcione

---

[1]) Betydningen af disse Forkortelser kjendes ikke. Jfr. S. 46: carbanan.
[2]) D. e. Gjæstebud.
[3]) D. e. stegt.
[4]) Et Klædningsstykke, hvormed Kannikeren bedækkede Hoved og Skuldre.

istius funeris. Similiter in missa animarum, si non venerit ante incepcionem epistole.

Item, siquis non venerit ad vigilias alicuius mortui, antequam dicatur: Dirige domine, careat eciam dimidia porcione.

Orig. Optegnelse i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 49—51.

54. 1440—50.

Fortegnelse over Frue Kirkes evige Vikarer.

Isti sunt perpetui vicarij ecclesie Haffnensis infrascripti.

*Dns. Ascerus Johannis [1]).
D. Johannes Alberti.
D. Johannes Hermanni.
*D. Olauus Jacobi.
*D. Olauus Johannis de Balderupæ.
D. Magnus Jacobi.
*D. Jacobus Johannis.
*D. Laurencius Johannis.
*D. Nicolaus Petri.
D. Lagho Iuari.
D. Magnus Johannis.
*D. Olauus Petri.
*D. Geffrardus Erici.
D. Laurencius Olaui.
D. Johannes Olaui.
D. Nicolaus Petri.
*Item Dns. Baltazar.

De Navne, der ere betegnede med *, ere senere til forskjellige Tider overstrøgne og følgende nye tilføjede:

Dns. Johannes Petri.
Dns. Petrus Ingemaris.
Dns. Jacobus Johannis.
Dns. Nicolaus Alberti.

Original Optegnelse i samme Hefte og med samme Haand som de foranførte Statuter (Nr. 53). Rørdam, Kirker og Klostre, T., 52.

55. Før 1450.

Fortegnelse over en Del Aartider, som de evige Vikarer ved Vor Frue Kirke havde at holde.

Ista sunt anniuersaria perpetuorum vicariorum Haffnensium.

Primum domini Johannis, dei gracia episcopi Roskildensis, pro vno solido grossorum, quod habeatur infra aduentum domini.

Item anniuersarium Elseby Cops erit circa festum conuersionis beati Pauli pro ij solidis grossorum.

Item anniuersarium Magni Gøye erit circa festum purificacionis beate virginis pro duobus solidis grossorum.

---

1) Levede 1448, men var død 1450.

Item anniuersarium domini Petri Gammel, quondam vicarius huius ecclesie, erit circa festum pasche pro duobus solidis grossorum.

Item anniuersarium domini Suenonis Westenschows, quondam canonici istius ecclesie, erit infra quadragesimam cum canonicis pro duobus solidis grossorum.

Item secundum anniuersarium Elseby Cops erit circa festum Kanuti regis pro duobus solidis grossorum, et quodlibet eorum erit per sex missas de trinitate.

Item anniuersarium domini Clauus Reynikis erit infra octavam Epyphanie pro duobus solidis grossorum.

Med senere Hænder er tilskrevet:

Anniuersarium domini Johannis Jacobi fratris domus sancti(?) spiritus(?) erit circa festum Johannis baptiste.

Die sancti Agapitj martiris habuimus ii solidos grossorum concessiue de carbanan ex parte anniuersarij domini Nicolai de Balrop.

Nota, procurator noster habuit iij solidos grossorum in die sanctorum Primi et Felisianj de carbanan ad structuram.

Dominus Laurencius Olaui dabit lagenam cereuisie feria 3a post Kanuti regis.

Original Optegnelse i samme Hefte som de to foregaaende Stykker. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 52—53.

56. **5 Juli 1451.**

Thingsvidne om et Skøde paa en Gaard i Raadhusstræde.

Alle men thette breff see eller høræ læssæs helsse wii Jepp Schrædher, byfogett i Køpenhaffn, Hans Wat, Niels Jude, radhmæn, Morthen Nielssen, Jepp Thorstanssen, Thwre Schomagher oc Niels Schrædher, bymæn i samæsteth, ewinnelighæ meth Gudh oc kungiør allæ nærwærende oc komeskullendes, att unner wor herres aar mcd quinquagesimo primo then mandagh næst effter wor frwæ dagh visitationis war skicket for oss pa Kiøpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærendes war, beskeden man Pær Jonssen oc skøtte beskedhen man Powell Bentzssen een gordh, hws oc jordh pa hetherligh mantz weghne her Jepp Snidewin, præst, mett allæ syn tilliggelse liggendes i Kiøpenhaffn i sanctæ Pederss sogn j Radhussstrædhett westen hoss then gardh, som her Lauris Sandby jbode, nordhen widh gadhen, till ewinnelig eye haue skullendes oc war forskreffne gardh, hws oc jordh loghligh lowbuden oc schøde war statucht mælt oc war uppa then tiidh engen gensiælse. Att wii swo hawe

hørt oc seet, som forescreffuit standher, thett withnæ wii met wore jncigle hengd for thette breff. Giffuitt oc screffuit aar oc dagh, som foreschreffuit stander.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter »Orig. membr. laant af Graver Birch 1761«.

57. **12 Marts 1452.**

Vidnesbyrd om en Gave til Vikarerne paa en Gaard nordvest for St. Peders Kirke.

Alle men thette breff seer eller høre helse wij Tughe Jensson, canik i Roskylde, oc Oleff Basse, canik i Køpmannehaffn, ewinnelighe met Gudh oc gøre wytherlicht met thette wort obne breff, at hedherligh man her Ascer Jensson, perpetuus vicarius i Køpnehaffn, hwess siell Gudh haue, skøtte, affhende oc oplodh perpetuis vicariis i sammestædh i biskob Jenssis nærwærilsse, hues siell oc Gudh nathe, een jord liggendis i nordwest fran sancti Pætherss kircke i samme stædh for een aarligh aartiidh, som the hannum gøre skulle till ewigh tiidh. At thette ær swo farit oc gangit, thet sawe wij oc withne paa wor gode tro. Till thess ythermere wythne oc sanne, tha thricke wy wore incegle met welie oc widskap næthen for thette breff. Datum Haffnis anno domini mcdlii die beati Gregorii pape et confessoris.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglene fattes.

58. **12 Juni 1452.**

Thingsvidne om Skøde paa en Gaard i Kødmangerboder.

Allæ mæn, thette breff see eller høræ læsæs, helsse wii Jepp Skrædher, byfoghett i Køpenhaffn, Areld Krwse, Niels Jeppssøn, borgemestere, Niels Jude, radhman, Pær Bentzssøn, ... Lund oc Morten Nielssøn, borgere i samæsted, ewinnelighæ meth Gudh oc kungøre allæ nærwærændis oc komme sculendis, at vnner wor herris aar mcd quinquagesimo secundo then mandagh næst effter Gutz leghoms dagh war skickit for oss paa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærændis waræ, beskeden man Magnus Kok, borger i Køpenhaffn, hvilken vplodh oc schøtæ hetherligh man her Hans Pedherssøn, canic i wor Frwæ kirkæ i samæsted, pa capittels weghnæ een gardh, hws oc jordh liggendis i Køpenhaffn i Køtmanggere bodhæ østen widh gadhen, nordhen næst Jepp Thorstanssøns gardh meth all forscreffne gardz lenggæ oc brede, enchtæ vnnertaghet, som forscreffne Magnus Kok nw pa boor, til ewerdelighæ eyæ eye sculendis. Oc

war forscreffne gardh, hws oc jordh loghlighæ lawbudhen oc schødhæ war staducht mælt oc war wpa then tidh engen giensielse om forscreffne schødhæ. At wii svo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wii meth wore incigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stat, som forescreffuit standher.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv. Seglene fattedes.

59. **6 Sept. 1452.**

St. Nikolaj Kirke udlejer en Grund ved Østergade.

Allæ mæn, thettæ breff see eller høræ læsæs, helsse wii Olaff Jenssøn, cantor i wor Frwæ kirkæ i Københaffn oc forstandher til sancti Nicolai kirkæ i samæsted, Gherlagh Floer oc Sywort von Rynne, kirkæ weryæ til forscreffne sancti Nicolai kirkæ, ewinnelighæ meth Gudh oc kungøræ allæ nærwærendis oc kome sculendis, at wii wetherkennes oss meth thette opne breff meth manggæ gode sognæmæntz samthyckæ i leyæ at hauæ ladhet beskeden man Anders Trwelssøn oc hans hwsfrw Ghørwer, som han nw haffuer, i theris daghæ oc beggis theris echtæ børnæ daghæ een forscreffne sancti Nicolai kirkæ jordh oc grund liggendis i Københaffn i sancti Nicolai sogn widh Østergade, østen næst then gardh, som Margaretæ Ansomsdoter nu boor, oc vesten widh wor Fruæ kirkæ jordh nordhen widh gadhen, meth all forscreffne jordhs oc grunds lengge oc brede, meth swodan wilkor, at forscreffne Anders Trwelssøn, hans forscreffne hwsfrw Ghørwer oc beggis theris echtæ børn scule giue hwert aar thre Lubische march aff forscreffne grund til forscreffne sancti Nicolai kirkæ, halffdelen paschæ tiidh oc halffdelen sancti Michaelis tiidh betimeligh betalæ sculendis, oc scule the byggæ forscreffne grwnd oc holden i gode made, swo at hwat ther byggis vt met gadhen skal thækkis meth steen, oc hwat ther byggis annænstædh pa forscreffne grund ma thækkis meth dælær och enchtæ meth stra thagh. Item hwat thywnggæ pa leggis forscreffne grwnd eller gardh af konings wegne eller pa byss wegnæ, then skal forscreffne Anders Trwelssøn, hans forscreffne hwsfrw Ghørwer oc beggis theris echtæ børn vtgiffuæ, forscreffne sancti Nicolai kirkæ enchtæ regne sculendis. Item skal forscreffne grwnd eller bygning, som ther vppa bygges, i engen madhæ pantsættis, sælies eller affhendis modh forscreffne sancti Nicolai kirkis forstanderis oc kirkæweryæs samthyckæ oc foldbordh. Naar nogher aff forscreffne wilkor oc articlæ ickæ holdis, som forescreffuit standher, tha skal forstandher til forscreffne sancti Nicolai kirkæ oc kirkæ weryæ hauæ fold macht forscreffne grund igen at anamæ meth all bygning, som

ther vppa byggis, frii oc quit vden allæ gensielssæ. Naar forscreffne Anders Truelssøn, hans forscreffne hwsfrw Ghørwer oc beggis theris echtæbørn affgangnæ æræ, tka skal forscreffne grund meth all bygning oc bethring kome frii til forscreffne sancti Nicolai kirke, vden all ytermere gensiælssæ eller ytermere rætgang. Til een støre forwaring ladhæ wii hengge wore jncigle for thette breff meth flere gode mæntz incigle, som ære Hans Wat, Willem Schoning, Andreas Schulte, radhmen, oc Jes Bergh, soghneman i samæstædh. Datum Haffnis anno domini mcd quinquagesimo secundo, feria quarta ante festum natiuitatis sancte Marie virginis gloriose.

Udenpaa: Thesse breff lydhe paa sancte Anne alter, som fru Citzele Erick Podbuskis haffuer. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nik. Kirkes Arkiv. Han beskriver Seglene saaledes: det første Segl er en Pelikan, som giver sine Unger af sit Bryst, det andet Segl er adeligt, Resten er Bomærker.

60. **12 Marts 1453.**

Skøde paa en Grund norden for St. Peders Kirke.

Alle, som thette breff see eller høre, helser iek Michel Esbernssøn, sogneprest i Slongorp, ewindeleghe meth Gudh oc kungør meth thette mit obne breff, at iek wedherkenner mik at haue salt oc affhent hedherlich man her Jens Vnger, sogneprest i Baldorp, een myn gardh oc grund norden nest sancti Pæthers kirke i Købendhaffn liggendis, som han nw selff vdi boor oc i være hauer, som ær i lenge tresindztiwe alne oc i bredhen elleffue alne oc eet kortteer, fore huilken forscrefne gardh oc grund iek kennes mich athaue vpbaret aff hanum fult oc alt werdh effter myn fuldkommeleghe nøghe. Thy tilbinder iek mik oc myne arwinge at frij, hemle oc tilstaa forscrefne her Jens Vnger oc hans arwinge forscrefne gordh oc grund meth lenge oc bredhe, som fore ær sagt, fore eet witherlicht købh fore huer mantz tiltall, som ther vpa kunne tale meth rætte oc skadhesløse atholde i alle made vden alle hinder, hielpe rædhe eller geensighelse i noghre made. In quorum euidenciam sigillum meum vnacum sigillis virorum honorabilium, videlicet dominorum Johannis Hermanni et Johannis Alberti, vicariorum ecclesiæ Haffnensis, Nicholai Andree et Johannis Andree, opidi pretacti burgensium, presentibus est appensum. Datum in Haffnis die beati Gregorii pape anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tercio.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. 5 Segl hænge under. Nr. 3 er utydeligt, men Nr. 4, der har i Omskriften Niels Anderson, har en Stjerne i en Triangel i et Skjold, dog uden Hjælmemærke.

61. **23 Maj 1453.**

Skøde til St. Nikolaj Kirke paa en Gaard i Pilestræde.

Allæ mæn, thettæ breff see eller høræ læsæs, helsær jæch Jahannæ, Ffrændæ Waks efflerleffuere, ewinnelighæ meth Gudh oc kun gør allæ nærwærændes oc kome scullendis, at jæch wetherkenner mich met thette opne breff meth samthyckæ oc radh mit barns wener athauæ vpladhet oc soldh sancti Nicolai kirkæ i Køpenhaffn een jordh oc grund liggendis i forscreffne Køpenhaffn i forscreffne sancti Nicolai sogn i Pilæstrædhet thwært ower fra Jepp Waks gardh oc østen næst Skelms gardh meth all forscreffne grunds lengge oc brede, enchtæ vnnertaghet, til ewerdhelighæ eyæ haua sculendis, oc wetherkennes jæch mich folt oc alt op at hauæ borit aff forscreffne sancti Nicolai kirkæ for forscreffne grund oc jordh swo at mich allthinggis wel meth nøghæs. Thy tilbynner jæch mich oc mynæ arffwinge forscreffne sancti Nicolai kirkæ forscreffne jordh oc grund meth allæ tilliggelsæ til at sta, ffrii oc hemlæ for hwærs mantz tiltalæ; waræ thet saghæ forscreffne jordh eller noghet hennes tilliggelsse i lengge eller i brede fforscreffne sancti Nicolai kirkæ affginggæ meth kirkæ ræt, landzs logh eller meth byræt for myn eller myne arffwingis hemlæ wanskellssæ schuld, thet Gudh forbiwdhæ, tha tilbynner jæch mich oc mynæ arffwinge forscreffne sancti Nicolai kirkæ all then skade op at rættæ, som ther aff komæ kan, vden allæ helpærædhæ, gensiælssæ eller nogher ytermere rætgang. Til een større forwaring bedher jæch gode mæn hengge theris jncigle for thettæ breff, thy jæch ickæ syælff jnciglæ hauer, som æræ Jepp Jenssen, kallendis Wak, Hans Tilebek oc Olaff Twsson, bymæn i Køpenhaffn. Datum Haffniæ anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tercio feria quarta pentecostes.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Nicolaj Kirkes Arkiv.

62. **4 Juli 1453.**

Afladsbrev til St. Peders Kirke.

Vniuersis sancte matris ecclesie filiis, ad quo[rum noticiam hec] littere peruenerint, Two dei gracia archiepiscopus Lundensis, Swecie primas et apostolice sedis legatus, Olauus Roskyldensis, [Henni]chinus Ottoniensis, Johannes Arusiensis, Gunnarus Hamarensis, Benedictus Skarensis et Kanutus Vibergensis, eadem gracia ecclesiarum episcopi, salutem et continuum incrementum celestium graciarum, gratum deo obsequium impendere credimus, quoties fideles suos ad pietatis opera excitamus. Cupientes igitur, vt ecclesia beati Petri apostoli Haffnensis, Roskildensis dyocesis, congruis habeatur reuerencia et honore,

omnibus igitur vere penitentibus et confessis, qui dictam ecclesiam causa deuocionis, peregrinacionis seu oracionis visitauerint, missas, predicaciones aut alia diuina officia jn ea audierint, sepulturis mortuorum ibidem jnterfuerint, corpus diuinum uel oleum sacrum, dum jnfirmis portantur uel reportantur, sequtj fuerint, uel qui cimiterium ipsius ecclesie pro animabus omnium defunctorum exorando circumierint, aut qui pro statu nostro felici et tranquilla pace ecclesiarum nostrarum tociusque cristianitatis deum deprecatj fuerint, seu qui in serotina pulsacione campane more Romane ecclesie anglicam salutacionem flexis genibus dixerit trina vice, vel qui ad fabricam dicte ecclesie seu quiuis eius ornamenta melioranda manus porrexerint, quilibet admittentes, quociens premissa seu premissorum aliquid deuote fecerint, tociens de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi quadraginta dierum jndulgencie de jniunctis eis penitenciis singuli nostrum misericorditer in domino relaxamus nostri Olauj Roskildensis episcopi prefati consensu ad hoc specialiter accedente. Datum Haffnis anno domini mcdl tercio feria quarta jnfra octauas visitacionis Marie nostris sub sigillis.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Kun det andet Segl er godt bevaret.

63. 1454.

Inventarium paa Slottet.

Thette ær thet som jec Jehan Oxe hawer anamet aff her Æggert Frille vppe Køpenhaffne hws anno etc. l 4:

Primo i Jens Kammerswens kællere j fath malmersy. Item j fath bascher. Item j fath garskanier. Item ij fath rinsk wyn. Item j pund meell. Item ij lest danst øl. Item j sythe flesk. Item xx salthe gæs. Item j tynne oxe twngher. Item xxj lewendhe swyn. Item xiij tynne smør. Item ix tynne kokøt. Item iij tynne øre oc roskerff. Item j pype olgh. Item viij skerm bræekere oc xj kammer. Item ij sware busser oc xiiij jærn bandh till thænom. Item v busser met xv kammer. Item iij busser therris kammer. Item vj lodh busser.

Item j Briggere husset iiij øl kaar. Item j brigge panne ok j wrthe kædell. Item j skippund humle. Item j fath met ængelske pyle oc thene.

Item i Sthegerhusset iiij sthore gridher met føddher. Item ij kælle. Item ij kælle gridher. Item j skoret grithe. Item j lyden keldh grythe. Item j røsth. Item j seneps qwern. Item j brandhe jern. Item j brath speeth.

Item j Dwghe husset xxx hærre fath. Item j^c knabe faath. Item iij dwghe till myn her konghens borth. Item iij knabbe dwghe. Item ij hesthe ok j wagn.

Item boskap i kælleren j jern skulff. Item j jern sthang. Item ij træ kanner. Item j jern hacke. Item ij lywsse sthagher. Item viij kopper kakelle till pybe ognen.

Item i Ladhe gardhen xxiiij kør. Item xv qwiær. Item vj plaw øxn. Item x stwdhe. Item ij thywre. Item xiij vn[g]nøthe. Item ij hæste ok en wagn. Item j hors oc j føl. Item xlvj faar. Item xl swyn, vnghe oc gamle. Item x gæs. Item xviij høns ok xij ændher. Item viij plaw jern. Item ij plawe oc en harffue. Item j brigge kædell oc ij ølkar. Item iij tynne øl. Item vj pund malt. Item xviij pund bywgh. Item iiij pund hawer. Item j pund mel. Item j lest tynne. Item ij sydher flesk. Item j tynne kokøth. Item iiij salthe faar. Item iiij salte gæs. Item iij syenghe dyner. Item ij siengh klæthe. Item iiij laghen. Item iiij høwendher. Item iij sæcke oc j skæppe. Item ij grydher, iij kælle. Item xij fath. Item ij dwghe, ij haud klæthe. Item xx dricke kaar. Item ij øxer. Item ij nawer oc j spegerbor. Item j kanne. Item j mwldugh. Item j spathe. Item viij melke butther. Item j lee. Item j messe rethe.

Thell witnes byrth thricker jæk myth incighle nætthen fore thenne skrifft.

Johan Oxes Segl er paatrykt i grønt Vox. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Annaler for nord. Oldkyndighed, 1851, 227—28.

64. 15 Dec. 1454.

Skøde paa en Grund i Klosterstræde.

Allæ mæn, thette breff see eller høræ læsæs, helser jæch Magnus .... ssøn, kallendis ... ffunder, ewinneligh meth Gudh, kungør allæ nærwærendis oc kome sculendis, at jæch wetherkenner mich meth thette opne breff samt .... wener at haue sold oc vpladet hetherligh quinnæ Tale, Magnus Hwitz efflterleffuere, een jordh oc grund liggendis i Køpendhaffn vesten næst then bodh, som Reynolt Gulsmed nw i boor i Klosterstrædet vesten vidh strædhet, som forscreffne Tale oc nw tilhør, som ær i lengge fra syndher til nør ottæ syælensch alne eet qwarteer mynne, oc i breden fra øster til vester syw alen eet qwarteer mynne, til ewerdelighæ eyæ hauæ sculendis, oc wetherkenner jæch mich folt oc alt vp at hauæ boret aff forscreffne Tale for forscreffne jordh oc grund til myn folkomelighæ nøghæ. Thy tilbynner jæch mich och mynæ arffwinge forscreffne Tale oc hennes

arffwinge forscreffne grund til at sta, frii oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ. Ware thet saghæ, forscreffne grund i lengge eller brede forscreffne Tale eller hennes arffuinge affginggæ meth kirkæ ræt, landzlagh eller meth byræt for myn eller mynæ arffuingis hemlæ wanschelsse schuld, thet Gudh forbywdhæ, tha tilbynner jæch mich oc myne arffuinge forscreffne Tale oc hennes arffuinge all then skade vp at rettæ, som ther aff kome kan, vden allæ helpæræthæ, gensielsse eller noger ytermere rætgang. Til een støre forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thette breff, bethendis gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ære Jes Ebbessøn, rathman i Køpenhaffn, Ebbe Jenssøn, Esbern Brandtzssøn oc Jepp Peterssøn køtmangeris, bymæn i samestedh. Datum Haffnis anno domini mcdl quarto octauis conceptionis sancte Marie virginis.

Langebeks Afskrift efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv : Dipl. i Geh.-Ark. Da vare de 3 sidste Segl tilbage, men ikkun Bomærker.

65. **13 Jan. 1455.**

Skøde paa en Gaard i Tydskemannegade.

Allæ mæn, thette breff see ællær høræ, helsær iægh Jes Abramssøn, burgher i Køpmenhaffn, ewinnelighe mæth Guth. Kundgør iægh allæ nærwerendis oc komme skulendis meth thettæ mit opnæ breff, at iegh aff berad hugh oc weliæ oc myn høsfruæs Berittes samthøkkæ oc raath hauer solt hetherligh man her Hans Clawessøn, som kalles Hanyn, canik i wor Frowæ kirkæ i Køpmenhaffn, skøøt oc affhent myn threthiæ part oc all myn rætticheet i then garth vppæ oc nethræ, huus oc jorth meth all syn tilliggelsæ, then iægh fik meth forneffnde myn høsfræ Berittæ, liggende wæstæn with Thyeskemannægade, twa bother i hyrnet næst with porten oc stæghærs ællær bryggerhuus oc bother vppa garthen, all myn rætticheet, enktæ vndhentaghet, for hwilken myn threthiæ part huus oc jorth oc rætticheet wetherkænnær iægh migh at hauæ vpborææt penningæ oc wærth och betaling aff forneffnde Hans Hanyn wæl til nøwæ, hwor foræ tilbinder iægh megh oc mynæ arffvinge forneffnde hær Hans oc hans arffuinge forneffnde threthiæ part oc retticheet i forneffnde garth oc tilsta oc fri for hwærmans tiltalæ, geensielsæ ællær hinder i noghræ madæ for eet køøb ewinneleghæ haue skulendis. Til ydermeræ forwaring hauer iægh hængt mit jncighlæ for thettæ breeff meth andræ gothæ mæns, som ær Mattes Mikkælsøn, Peter Krøyær, Jacob Wærpæl, Marquard Skræderæ, Jep Jeepsøn oc Hinrik Hansson, burgheræ i sammæstæth, hwilket giuet ær aar æffter Guthz byrth thusende firæ hundrethæ halff-

threthiæ sinnæ tiwæ po thet femtæ, then mandagh næst æfftær sanctæ Knuts dagh hærtwæ, som kommær æffter jwl.

Udenpaa: Jens Abrahams købebreff 1455. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv. Ingen af Seglene vare adelige.

66. **7 Avg. 1455.**

Byens Skøde paa en Grund mellem Østergade og Nikolaj Kirkegaard.

Allæ mæn, thettæ breff see eller høræ læsæs, helsse wij borgemestere oc radh j Køpenhaffn ewinnelighæ meth Gudh oc kungeræ allæ nærwærændis oc komesculendis, at wij wetherkennes oss endrachtelighæ meth radh, weliæ oc foldbordh gantzæ menicheetz j samæsteth at haffuæ sold oc vpladhet hetherligh man oc welbyrdigh her Theetz, wor nathige herræ koning Cristierns canceller, een wor byss jordh oc grwnd til ewerdelighæ eyæ hauæsculendis, liggendis j Køpenhaffn j sancti Nicolai sogn østen hoss Jepp Skrædhers gardh, som eet lidhæt strædhæ mellom løpper, oc vesten næst een annæn wor byss jordh, som Pær Vngger nw i wæræ haffuer, hwilken forscrefne jordh oc grwnd ær j lengge fra øster til vester vtmeth then storæ gadhæ ny oc thiwæ syælensche alne oc halffannæt qwarteer, j lenggen vtmeth kirkægardhen fra øster til vester syw oc thiwæ syælensche alne eet qwarteer mynne, j bredhen vtmeth thet lille strædhæ hoss Jepp Skrædhærs gardh fra syndher til nør two oc thiwæ syælensche alne oc eet halfft qwarteer, j bredhen øster pa jordhen halffthredhiæ oc thiwæ syælensche alne oc thre fingger bræt, oc wetherkennes oss pa forscrefne Køpenhaffns byss weghnæ folt oc alt vp at hauæ borit aff forscrefne her Theetz for forscrefne jordh oc grundh til wor folkomelighæ nøghæ. Thy tilbynne wij oss oc wore efflterkomere borgemestere oc radh j Køpenhaffn forscrefne her Theetz oc hans arffwinge forscrefne jordh oc grund meth all syn lengge oc brede, som forescreffuit standher, til at sta, frii oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ. Til een større forwaring ladhæ wy hengge wor statz secr(etum) for thettæ breff. Datum Haffnn(is) anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto feria quinta ante festum sancti Laurencij martiris gloriosi.

Udenpaa: Kiøbe breff paa en gardt wtj Kiøpnehaffnn liggendis wedt sanctj Nicolaj kirckegardt. Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 24 Nr. 31, paa Univ. Bibl.

67. **1 Jan. 1456.**

Christiern 1 stadfæster Peder Vnger og hans Hustru en Gaard og Grund ved Højbro.

Wij Christiern, meth Gudz nathe Danmarks, Norghis, Wendes oc Godes koning, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, giøre wider-

licht alle, som nw ære oc komme schule, thet wi seet oc hørt haue høghboren førstis wor forfathers koning Cristoffers obne beseglede breff, meth huilket han giuet hathe Pæther Swenssøn fore sin longe troo thieniste, oc hans arwinge til ewerdhelige æye een hans oc kronene jordh i Købendhaffn westen nest Høwebroo vdh medh athelgaden liggende, som ræcker wester wpa fra brooen oc gaden oc hart op til then deel af then same jordh, som koning Erik bebreffuit hauer Hans Skrædere oc hans husfrw Gretæ, oc swo thædhen fraa oc nør vpa intil then gardh, mester Effwert hans stegere vdi bothe. Nw mæthen thet swo ær, at Pæther Vnger, wor skriffuere, oc hans husfru Elne ære forneffne Pæther Swenssøns neste arwinge, tha fore swodan stoor umaghe oc willigh thieniste skyld, som han vdi forneffnde wor forfathers koning Cristoffers oc wort cancellaria i lang tiidh troligen hafft oc giort hauer, tilstande wi, stadhfeste oc fuldburdhe meth thette wort obne breff thenne forneffnde koning Cristoffers gaffne oc breff, som ther vpa rører, vbrydelighe holdes schulendes til ewigh tiidh, swo at forneffnde Pæther Vnger, hans husfrw Elne oc theris arwinge schule oc muæ effther deris frii wilghe oc gaffn, vden altzskiøns hinder eller geensighelse, schicke, brughe och beholde thenne forscreffne gard oc grund meth all sin behøring i lenge, breedhe oc wydhe, enktet vnden taghet, uden aleneste swo meghit aff then same jordh, som koning Erik bebreffuit hauer Gretæ Skræderis, forneffnde Hans Skræderis efterleue, oc hennes børn, huilken part jordh the meth swodan lenge oc wydhe, oc effter thy som koning Eriks breff aleeneste them giuet inneholder, nyde schule, som ræt ær, oc enktet sigh eller nogher anner meth ydermere aff forneffnde jordh at bekumbre, byght eller vbyght, i noghre made, vden the hauet aff forneffnde Pæther Vnger, hans husfrw oc arwinge, oc meth theris wilghe. Til større forwaring oc widhnesbyrdh her om, tha haue wi ladet wort secrete inseghle hengis næthen fore thette breff, som giuet ær pa wort slot Købendhaffn aar effther Gutz byrdh thusende fire hundredhe halfftrediesintztiwghe pa thet siætte pa sancti Staffens dagh prothomartiris. Dominus rex per se, presentibus reverendo in Christo patre dominis Marcello episcopo Scalotensi et Tuchone Torkilli Ripensis et Vibergensis ecclesiarum canonico, et ad ipsorum relationem.

D. Mag. III. 205—06.

68. **28 Nov. 1456.**

Christiern I frigiver Peder Ungers Boder paa Dragør for Jordskyld og andre kongelige Tynger.

Wij Christiern meth Gudz nathe Danmarks, Norgis, Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre widerligt alle, at fore troskap oc willighe thieniste, som thenne breffuisere Pæther Vnger, wor scriffuer oc thiener, oss oc wort righe Danmark her til giort hauer, haffue wii vnt hanum oc hans husfrw Elnæ, som han nw hauer, theris bodhe vpa Draghøør i beggis theris leffzdaghe frii oc quitte fore jordskyld, finster gelt, tappe penninge oc andre koninghlige thynge, ehwat thet helst ær eller wære kan. Thij forbiuthe wii wore foghede, tollere oc embetzmen them eller noghen theris her vdi at hindere eller hindre lade, møthe, vmaghe eller vforrætte i nogher madhe, vnder wort hylleste. Datum in castro nostro Stegeborch die beati Ruffi martiris, nostro sub secreto anno domini mcdl sexto.

D. Mag. III. 206.

69. **14 Maj 1457.**

Skøde paa et Hus vesten for St. Peders Kirkegaard.

Allæ mæn, thettæ breff see eller høræ læsæs, helsser iæch Claws Pedhersson, byman i Køpenhaffn, ewinneligh met Gudh oc kungør allæ næruærendæ oc kome sculende, at iæch wetherkenner mich met thette opne breff met samtycke oc radh myn kære hwsfruis Citzæ at haue sold oc vpladhet hetherligh man her Jens Ascerson, prest, myn forscreffne hwsfruis brother, hws oc jordh liggende j Køpenhaffn i sancti Petri sogn vesten næst sancti Petri kirkæ gardh oc østen næst her Jepps perpetui vicarii gardh, oc ær j lengge fæm oc thiwæ syælænsche alne oc j brede samæledh fæm oc thiwæ syælensche alne, til ewerdelighæ eyæ haue sculende, oc wetherkenner jæch mich fæ oc folt wærdh vpathauæ borit aff fornæffnde her Jens Ascersson for forscreffne hws oc jordh, swo at mich allthinggis wæl met nøghes. Thy tilbynner jæch mich oc myne arffwinge fornæffnde her Jens Ascersson oc hans arffwingæ forskreffne hws oc jordh met all tilliggelse, lengge oc brede, som forscreffuit standher .... oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ. Til een større forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thætte breff oc bedher jæch gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ære Jes Attæson, Niels Andersson, radhmæn j Køpnehaffn, Marten Nielsson, Eerhart Gulsmydh, Holger oc Hans

Smydh, bymæn j samestæd. Datum anno domini med quinquagesimo septimo sabbato ante dominicam cantate.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. De 4 første Segl hænge under.

70. 15 Maj 1457.

Kongens Tjenere og de, som have Kongens Beskærmelsesbreve, skulle være Stadens Ret undergivne.

It konge breff, at ingen Kongelig Maiestets thienner eller dend, som haffuer hans beskiermelse-breff, eller di, som er vdi byen boset, maa skyde sig fra borgemester och raadtz retten, vere dend vnder giffuen effter lougen, reten oc priuilegerne:

Wii Christiern med Guds naade Danmarkis, Norgis, Wendis och Gottes konning, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, giøre vitterligt, at os er til vidende vordet, at nogen, som tilbør at stande huer andre til rette for vor elskelige borgemestere och raad i Kiøbenhaffn och serdelis vor thienner och de, som vor beskiermelse breff haffuer i samme sted, ey vilde lyde rettens domb, men skyder sig deden, førend retten vorder affsagt, emod lougen, huilket vii ingen lunde stedde ville, thi forbiude vii alle huer serdelis, huad heller de ere besiddendis her i Kiøbenhaffn eller ey, som deris ret hører at søge eller pleye for forneffnde vor borgemestere och raad, at de ingenlunde met saadan list eller rede vnduige retten, meden naar retten affsagt er, huo der imod haffuer at sige, hand skiude sig da paa sit faldsmaal mod os och byen, som lougen vduiser. Giør nogen her emod, huad heller hand haffuer vort beskiermelse breff eller ey, da skall hand bøde der for epter lougen, och sagsøggeren skal dog fuldmagt haffue sin ret at forfølge mod hannom til en fuldkommelig ende. Och naar saa er giort, skulle forneffnde vor borgemestere och raadt lade hannem vdt hues hannem hørrer med rette epter deris dombs liudelse vden alskens hinder eller giensigelse. In cuius rei testimonium secretum nostrum præsentibus est impressum. Datum in castro nostro Hafniensi dominica quarta post pascha anno domini mcccclvii de mandato domini regis præsente domino Olauo Martini presbytero Roschildensi.

Afskrift i Diplomatariet i Geh.-Ark.

71. 4 Jan. 1458.

Ved et Skifte tilfalder en Jord mellem Graabrødre Teglovn og Kødmangerboder Katrine Hansdatter.

Alle men, thette [breff se eller høre læses], helsse wii Pæther Nielsson, ... Lyllæ, Røste Smeth, borgere i Roskilde, ewindeligh

meth Guth. Gøre wij witherligt meth thette wort opne breff, at wij ower wore, hørdhe oc sowæ, at Margretæ . . . . . dotter og Mattis Oleffsson gaff them til samen i æcthescap etc., tha wor ther giort . . . . endracht meth hennis dotter Katherine . . . . dotter før æn the gaffues til samen om fornefnde Katherines(?) fætherne, tha stodh fornefnde Margretæ Her . . . s dotther oc sathe for oss och for mange andre dondemen, hworlundh hwn hadde skyfft sin dotther . . . . . legh Katherine, oc sathe hwn swa, at Henrik fan Berghen, borgemester wor i Københaffn, oc nokre . . . dhit meth hannum wore ther ower oc wrde henne fætherne vth, och tha then tiidh befoll fornæfnde Henrik [fan] Bergen, Jep Haseknagh oc Jes Ingwersson vppa Nørregade, at the schulde annamæ fornefnde Ka[therina H]ansdotter wæryemall , . . fætherne, som the oc giorthe. Tha kungiorde hwn for oss . . . . tilgonget, først at fornæfnde Katherina skulde haffwe en halff jordh j Københaffn . . . . pte aff Henrek Gy . . . [emello]m Graabrøthre teghel wgn oc swo intil Kiødmanger . . . . . . meth een bwll . . . . vpa star og ther til swo meghet . . . . oc iij skilling grot for . . . . . . brygghe panne, som henne father gaff he . . . . til ginge, thet withne wij fornæfnde meth thette wort opne breff oc meth . . . . . . hengde. Datum anno domini mcdl octauo feria quarta perhen.

Seglene fattes. Mutileret Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 25 Nr. 3, paa Univ. Bibl.

72. 1458.

Skøde paa en Grund mellem Graabrødrenes Teglovn og Kødmangerboder.

Alle men, thette breff see eller høre læses, helsæ wij Pæther Oleffson, boendis pa Spidelsbærgh i Roskilde, Pæther Nielsson, borgher i samesteth, oc Anders Nielsson af Snolstrop kerlige meth Gud oc giøre widerligt alle men, nerwerendis oc komesculendis, meth thette wort opne breff, at wij wore nærwerendis i Københaffn meth mange hetherlige dondemen, som tilbethne wore pa badhe sydher then samme tidh then jordh wor mold, som hetherlighe qwinnor(!) Karine Nielsæ thenne breffuiser oc hennes søsther Gertrudh Matisæ dotter hathe mekin trættæ oc delæ om, huilken jordh som ær liggendis i Københaffn i wor Frwæ sogn mellom Grabrøther tighel vghn oc Kotmanger bother, tha wor ther swo talet mellom them til et wenlight mynne, at ville fornæfnde Karine Nielsæ vnne oc tilstædie, at fornæfnde Gærtrudh hennis søsther matte haffue oc brughæ then nørre deell aff then fornæfnde jordh, fornæfndæ Karine Nielsæ fæthernæ, j sine dawe, tha skuldæ fornæfnde

Gerthrudh oc hennis hosbondæ giffuæ fornæfnde Karine Nielssæ et opit breff jgen meth dondemens jncigle, swo ludendis, at fornæfnde Gærtrudh oc hennis hosbondæ eller theris arffuinge skulæ aldry haffue mackt at sælyæ, pantsætte eller j nogher made aff hænde then fornæfnde iordh, oc nær fornæfnde Gærtrudh Matisæ dotter aff døthe, tha skulle then fornæfnde jordh meth brethe oc længe meth all syn tilhørilsæ strax frij oc vbehindret jgen kommæ til fornæfndæ Karine Nielsæ oc hennis rættæ arffuinge vden alle gensyælsæ eller hielpærædhe, oc thet same breff meth alle articula, som forscrewit star besæylt, skulle fornæfnde Gertrudh Matisæ dotter giffue syn søsther, fornæfnde Karine Nielssæ, før æn hwn hathe faret aff Københaffn pa then same tidh, om forscrefne endracht skulle holdis, at so gik oc foor j alle made, som forscrewit star, thet witne wij meth thette wort opne breff oc meth wore incigle fore hængdæ. Datum anno domini mcdlviij.

Udenpaa: Paa nogen boder ij Kiøpenhaffnn. 3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 25 Nr. 4, paa Univ. Bibl.

73. 17 April 1458.

Skøde til St. Nikolaj Kirke paa en Jord i Pilestræde.

Alle mæn, thettæ breff see eller høre læsæs, helsse wii Jepp Skrædher, byfoghet i Københaffn, Andreas Schulte, Gherlagh Floer, Ditløff van dem Borne, Pawel Bentzssøn, radhmen, Danckort Langge oc Marten Nielssøn, bymæn i samæsted, ewinneligh meth Gudh, oc kungøre alle nærwærendis oc kome sculendis, at vnner wor herris aar mcdl octauo then mandagh næst effter dominicam misericordias war skickit for oss pa Københaffns bything oc fleræ gode mæn, som tha nærwærendis ware, Pær Jeppssøn, kallendis Beyer, byman i Københaffn, hwilken pa syn wegne oc hans systers Karinæ vplodh, solde och schøte beskeden man Sywort van der Rynne, byman i samæsted, pa sancti Nicolaj kirkis wegne i Københaffn en beggis theris jordh oc grwnd liggendis i Københaffn i forscreffne sancti Nicolai sogn i Pilæstrædhet nordhen næst then jordh oc grund, som Pær Hanssøn nw pa boor, meth all forscreffne grwnds lengge oc brede, enchte vnnertaghet, som them meth rættæ tilhører, til ewerdeligh eyæ hauæ sculendis. Oc war forscreffne skøde statucht mælt, oc war paa then tiidh her om engen gensielsse, vden hwøm forscreffne jordh tilhører, at ther gørs aff til byen, hwat thet sich bør meth rættæ. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forscreffuit standher,

thet withne wii meth wore jncigle hengde for thettæ breff. Giffuit oc skreffuit aar, dagh oc stadh, som forscreffuit standher.

Det tredie og fjerde Segl vare adelige, de andre Bomærker, da Langebek afskrev Orig., der var i Nikolaj Kirkes Arkiv. Udenpaa med en nyere Haand: Breffue liudendis paa Albredt Friisis gaardt i Pillestrede, giffuer aarligen til jordskyldt 6 β grot gamel myndt oc nu er viii ℔. Huilken gaard welb. fru Karen Bryske, salig Iffuer Longis epterleffuerske, nu eyer. (Jfr. 1ste Bind S. 511.)

74. **5 Juni 1458.**

Skøde til St. Nikolaj Kirke paa en Grund i Pilestræde.

Alle mæn, thettæ breff see eller høre læse, helsse wij Jepp Skrædher, byfoghet i Køpenhaffn, Andreas Schulte, Niels Andersson, radhmen, Marten Nielsson, Danckort Langge, Bertel Lund oc Jens Pedhersson, bymæn i samestædh, ewinneligh met Gudh oc kungøre alle nærwerendis oc kome sculendis, at vnner wor herris aar mcdl octauo then mandagh næst effter Gutz leghoms dagh war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærendis ware, beskeden man Pær Hansson pa syn wegne oc hans hwsfrvis oc hans hwsfrvis modhers wegne Jahanne, huilken vplodh oc skøte hetherligh man Gherlagh Floer, radhman i Køpenhaffn, paa sancti Nicolai kirkis wegne i samæstet all theris eyædom oc ræthicheedh innen een iordh oc grwnd ligendis i Køpenhaffn i Pilæstrædhet nordhen fra then gardh, som Jepp Wak nw i boor, oc vesten hoss then grvnd, som forscreffne Jepp Wak nw oc tilhører, met all forscreffne iords lengge oc brede til ewerdeligh eyæ hauæ sculendis, oc war forscreffne grwnd oc iordh loghligh laubwdhen, oc skøde war statucht mælt, oc war pa then tiidh engen gensielsse. At wii swo hauæ høert oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wii met wore incigle hengde for thettæ breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh, som forescreffuit standher.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark af Nikolaj Kirkes Arkiv.

75. **26 Juni 1458.**

Skøde paa en Grund norden for Gammeltorv.

Alle men, thettæ breff see eller høre læsis, helsse wii Jepp Skrædher, byfoghet i Køpenhaffn, Powel Bentzsson, radhman, Bernd Wogn, Danckort Langge, Bertel Lund, Hans Segenbergh oc Bertel Jeppsson, borgere i samæsted, ewinneligh met Gudh oc kungøre alle nærwærendis oc kome scullendis, at vnner wor herris aar mcdl octauo then mandagh næst effter sancti Johannis Baptiste dagh war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha

nærwærendis ware, beskeden mand Bernd Smachthagen, . orgemester, hwilken vplodh oc schøte beskeden man Joseph Pedhersson, byman i Køpenhaffn, en jordh oc grund liggendis i Køpenhaffn nordhen fra then gardh, som forscrefne Joseph Pedhersson nw tilhører, oc ligger nordhen fra thet Gamel markit, hwilken forscrefne jordh, som oc ligger norden næst then gardh, som Lassæ Clawsson nw boor, oc rækkær til Kyne Hermantz (?) gardh, met een lidhen striib aff en jordh, som man gaar nidher i gardhen at, oc ligger vesten næst forscrefne Lassæ Clawssons gardh, met all forscrefne 'jordhs lengge oc brede, enchte vnnertaghet, til ewerdeligh eyæ hauæ sculendis. Oc war forscrefne jordh loghligh lawbudhen oc schøde war statucht mælt, oc war pa then tiidh engen gensielsse. At wi swo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wii met wore incigle hengde for thette breff. Datum anno, die et loco suprascriptis.

Udenpaa: Nota bene. Ista litera est confecta super terra in curia jacente, som Anders Laurissøn pa Gamble torffue hnoss apostolorum alteris gardt i bode Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. 6 Segl hænge under.

76. **Omtrent 1458.**

Pave Calixtus III beskikker 2 Biskopper til Voldgiftsmænd i en Strid mellem Kantoren i Kapitlet og Roskilde Domkapitel.

Galistus episcopus, servus servorum dei, venerabilibus fratribus Slesvicensi et Arusiensi episcopis salutem et apostolicam benedictionem. Significavit apostolatui nostro dilectus filius Olavus Johannis, cantor collegiate ecclesie beate Marie Hafnensis, canonicus Roskildensis, quod dilecti filii decanus et capitulum Roskildensis ecclesie super ceteris pecuniarum summis solvendis ac qvampluribus aliis sibi per eas illatis gravaminibus et molestiis fatalibus, legitima apellatione per ipsum Olavum ad nos et apostolicam sedem interposita nondum deserta, minantur eidem. Et qvia sicut prefati Olavi assertione didicimus, regnum Dacie, infra cuius limites dicta Roskildensis ecclesia et capitulum consistant, vadis hinc inde circumfluatur marinis, qvod plerumqne faciliter adiri certis temporibus vel ad extranea transfretari littora neqveat, qvo propterea in viarum deductionibus, viarum prolixitatibus et discriminibus multiplicibus sepius contingentibus, partes in iustitia sepe fraudari contingat. Nobis humiliter Olavus prefatus supplicavit, qvatenus sibi in premissis de remedio oportuno providere misericorditer dignaremur. Qvocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus et committimus, qvatenus vos vel unus vestrum, postqvam pro parte Olavi prefati fueritis reqvisiti, per vos seu alium seu alios vocatis, qvi propterea fuerint evocandi, id qvod decreveritis

firmiter observari. Contradictores qvoslibet et rebelles per censuras ecclesiasticas et alia iuris remedia appellatione postposita compescendo, invocato ad hec, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Testes vero, si gratia, odio vel favore subtraxerint se, facientes censura simili testimonium perhibere veritati. Non obstante etc.

Scriptores rerum Danicarum VIII. 392.

77. 14 Feb. 1459.

Thingsvidne paa Roskilde Bything om Ejendomsretten til den Nr. 71 og 72 nævnte Grund mellem Graabrødre Teglovn og Kødmangerboder.

Alle men, thette breff see eller høre læses, helse wij Sthij Nielsson, byfoghet i Roskildæ, Henrek Benschot, Jes Persson, borwemestere, Boo Jensson, Clement Jensson, Henningh Persson, Hans Dargher, rathmæn j sammested, ewindeligh meth Gud oc gøre widerlight alle men, nerwerendis och komesculendis, at aar effter Guds byrdh mcdl pa thet niende then othinsdagh nest fore temper søndagh j fasten for oss oc fore mange andre flere gothe mend pa wort bytingh i Roskilde innen fire tingstocke wor skicket beskethen man Henrik Gylingh, borgher i Køpenhaffn, hwilken som stodh meth vprekthe fingre oc swor j helghene, at then samme tiidh hetherligh qwinne Karine Hansse dotther thenne breffwiserske wor en jomfrw oc wor meth syn modher j felegs gots til samen, tha køpte fornefnde Karine oc hennis mother Margrete Henniksdotter een jordh aff hanum, bathe samen meth samende hand, liggendis i Køpenhaffn mellom Graabrøther Tighilwghn oc Køtmanger botherne, hwilken forscrefne jordh fornefnde Karine oc hennis modher hawe hanum til tacka betaleth. Ydermere witnethe och fornæfnde Henrik Gylingh for oss, at fornæfnde Margrete Henniks dotter sawde for hanom, at hon hathe saalt fornæfnde Karine fæthræne joordinborgh (j Wordinborgh?), oc ther fore vnte hon oc gaff tha fornæfnde Karine Hanssedotter halfwe aff then forscrefne jordh i sit fædherne. At wij swo herth hawe, som forscriffuæt staar, thet widne wij meth thette wort opne breff, wore incigle fore hengde. Datum Roskilde anno, die et loco vt suprascriptis.

Udenpaa: Paa the boyr jn Haffnia. 7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling paa Univ. Bibl., Fasc. 25 Nr. 7.

78. 14 Feb. 1459.

Pavebrev om Roskilde og Kjøbenhavns Kapitlers Jurisdiktion.

Pius episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Vt ea, que honorem et vtilitatem ecclesiasticarum personarum con-

cernere dinoscuntur et hactenus pacifice obseruata sunt, firmiter obseruentur jn futurum, libenter, cum a nobis petitur, fauorem apostolicum impartimur. Sane pro parte dilectorum filiorum decani, prepositi, archidiaconi et cantoris Roskildensis, ac etiam decani beate Marie Hafnensis, Roskildensis dyocesis, ecclesiarum, nobis nuper exibita petitio continebat, quod tam ipsi, quam eorum predecessores, a centum annis, ac tanto tempore citra, quod in contrarium memoria hominum non existit, in pacifica possessione, uel quasi exercendi jurisdictionem ordinariam ipsorum cuilibet in suo districtu, per totam dyocesim Roskildensem deputatam in visitando ecclesias et loca sibi subjecta, ac procurationes, ratione visitationis predicte recipiendo, hactenus fuerunt, et existunt, et principue quoad jurisdictionem ordinariam legitime a dicto tempore citra prescriptam, ac eis et predecessoribus predictis competentem et concurrentem per viam preuentionis cum episcopo Roskildensi pro tempore existente, in cuiuslibet eorum districtu, in excommunicando, absoluendo crimina et excessus, videlicet incestum, perjuria, adulteria, defloracionis virginum, ac etiam delicta publica puniendo, et suos officiales seu prepositos ad hoc deputandos et committendos. Quare, pro parte dictorum decanorum, prepositi, archidyaconi et cantoris nobis fuit humiliter supplicatum, vt pro suorum jurium conseruacione, jurisdictioni hujusmodi robur apostolice confirmacionis adjicere, aliasque in premissis oportune prouidere, de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, qui vnicuique jus suum illesum preseruare intendimus, huiusmodi supplicacionibus inclinati, jurisdictionem potestatis huiusmodi, ac omnia jura eisdem decanis, preposito, archidiacono et cantori, in premissis, et circa ea quomodolibet competencia, quatenus in illorum possessione, vt prefertur, sint, auctoritate apostolica, tenore presencium, approbamus et confirmamus. Decernentes extunc irritum et inane, si secus super hiis a quoquam, quiuis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Non obstantibus constitucionibus et ordinacionibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino huius liceat hanc paginam nostre approbacionis et decreti jnfringere vel ei ausu temerario contraire, siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Senis anno incarnacionis dominice millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono sexto decimo kalendas Marcii pontificatus nostri anno secundo.

Indført i et Notarialinstrument i Geh.-Ark. af 7 Sept. 1487 paa Opfordring af Kannik Niels Nielsen i Roskilde. Notarens Navn: Johannes Bartholomei, clericus

Roskildensis dyocesis. Udenpaa: Instrumentum seu transumptum confirmacionis sedis apostolice super jurisdictione ordinaria domini decani Haffnensis etc.

79. **11 Juni 1459.**

Thingsvidne om Byens Skøde paa en Grund mellem Østergade og Nikolaj Kirkegaard.

Alle mæn, thettæ breff see eller høræ læsæs, helsse wij Jepp Skrædher, byfoghet i Køpenhaffn, Barqwart van Hamelen, borgemester, Gherlagh Floer, Ditløff van deme Borne, Pawel Bentzsson, Nis Andersson oc Magnus Jensson, radhmen i samæsteth, ewinneligh meth Gudh oc kungøre alle nærwærændis oc komesculendis, at vnner wor hærræs aar med quinquagesimo nono, then mandagh næst effter sanctj Bonifacii pape dagh, war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc fleræ gode mæn, som tha nærwærændis waræ, beskeden man Andreas Schulte, radman i Køpenhaffn, hwilken pa al radhzens wegne oc gantze menicheetz i samæsteth vplodh oc schøte hetherligh man her Niels Olaffsson, canic i wor Frwæ kirkæ j Køpenhaffn, pa hetherligh oc wælbyrdigh mantz wegne her Thetz, erchideghen j Roskildæ, een Køpenhaffns byss jordh oc grwnd liggendis j sancti Nicolai sogn, syndhen widh then Østre gade, vesten hoss then gardh, som Pær Vnger nw j wære haffuer, nordhen fra sancti Nicolai kirkæ gardh oc østen fra Jepp Skrædhers gardh, eet lidhet strædæ løpendis emellom, meth all forscrefne jordhs oc grwnds lengge oc brede, som thet howit breff vdwiser, som ther ytermere pa giuit ær, til ewerdelighæ eyæ hauæsculendis, oc war forscrefne schøde statucht mælt, oc war pa then tiidh om forscrefne ærændæ engen gensielssæ. At wij swo hauæ høørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wij meth wore jncigle hengde for thettæ breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stat, som forescreffuit standher.

Udenpaa: Skøde breff paa same gard vti Kiøpnehaffnn. 7 Segl hænge under, alle vel bevarede. Nr. 1 er et Bomærke, Nr. 2 to korslagte Hager i et Skjold, Nr. 3 en springende Hest med en Hest i Hjælmemærket, Nr. 4 en Ibskal med Hjælmemærke, Nr. 5 et Kors og en Arm i et Skjold, Nr. 6 et Bomærke i et Skjold, Nr. 7 3 Regnbuer med 3 Spydspidser i et Skjold med Hjælmemærke. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 25 Nr. 9, paa Univ. Bibl.

80. **30 Juni 1459.**

Det danske Kompagni udlejer en Grund østen for Kompagniet.

Alle mæn, thette breff see eller høre læses, helsse wii Magnus Jenssøn, kallendis Scriffuer, radhman i Køpenhaffn, oc Danckord Langge, byman, oldermæn, oc alle brødre i thet Danske kompanye ewinneligh met Gudh, oc kungøre alle nærwerendis oc kome scullendis met thette wort opne breff, at wii wetherkennes oss met samtyckæ,

radh oc foldbordh flere wore brødres i forscreffne companye vti leyæ at haue ladhet beskeden man Niels Hiort en forscreffne Dansk kompanyes jordh och grund i syne daghe, hans husfrues Ghertrud, som han nu hauer, oc i beggis theris echte børne daghæ, hwilken grund ligger østen fra kompanyet oc recker i breden fra øster til vester pa hwær ændæ halff otten(!) syælensche alne, oc i lengge fra nør til synder sytten siælensche alen oc eet qwarteer, meth swodan wilkor, at forscreffne Nis Hiort, hans forscreffne husfru Ghertrudh oc beggis theris echte børn scule giue hwert aar aff forscreffne jordh til forscreffne Danske kompanye sexten grote til landgille innen .... dagh betimelighæ betalæ sculendis. Naar forscreffne Nis Hiort, hans forscreffne husfrue Ghertrudh oc beggis theris echte børn affgangne æræ, tha skal forscreffne jord oc grund meth al bygning oc bethring, som tha pa forscreffne .... til forscreffne Danske kompanye vden helperædæ eller ytermere gensielsse..... met swodant .... oc brødre i forskreffne Danske kompanye i forskreffne tiidh igen haue forscreffne grund til forscreffne kompanye .... standelsse i noger made, oc om thet swo behoff giørdis, tha skal oc forscreffne grund kome vhyndret til forscreffne kompanye, oc hwat bygning tha pa forscreffne grund fynnes, then skal løsæs aff forscreffne Niels Hiort eller aff hans arffwinge effter flere gode mæntz siælssæ pa bodhæ sidher. Worde forscreffne wilkor ickæ folkomelighæ holdhen, som forescreffuet star, tha skule oldermæn oc brødere i forscreffne companye fold macht hauæ thettæ breff igen at kallæ oc forscreffne grund met al bygning oc bethring at anamæ til forscreffne Danske kompanye vden helpærædhæ eller noger ytermere rætgang. Til en støre forwaring ladhæ wii hengge wore jnsiglæ for thette breff, met flere kompanyes brøderis jncigle til withnisbyrd, som æræ Bernd Wogn oc Ewert Guldsmydh. Datum Haffnis anno domini mcd quinquagesimo nono, sabbato ante festum visitationis sancte Marie virginis gloriose.

Udenpaa: Nihil aut parum in se habet. Littera locationis super qvodam fundo aff oldermen och alle brødre i Danske kompani. 1459. Langebeks Afskrift efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv i Dipl. i Geh.-Ark. Jfr. 1ste Bind Nr. 148, der er samme Stykke, men efter Originalen, der nu er mere defekt end i Langebeks Tid.

81. **13 Sept. 1460.**

Byens Skøde paa en Rende sønden for Erkedegn Tetzes Jord og norden for Nikolaj Kirkegaard.

Alle mæn, thette breff see eller høre læses, helsse wij Barquard van Hamelen, Anders Nielsson, borgemestere j Køpenhaffn, oc menighe radh j samæsteth kærlighe met Guth oc gøre witherlicht, at wij haffue

endrachtelighe wnt oc tilladhet, at hetherligh man her Tetz, erkedieghen j Roskilde, ma haffue oc nydhe til ewich tiidh then renne, som løper synnen then jordh, sam han køpte aff oss pa byssens wegne oc [norden(?)] sancti Nicolai kirk gard, oc kennes oss ther fore folt at haffue vpboret pa byssens weghne. Item haffue wij oc meth forscreffne sancti Nicolaj kirkæweryæ oc soghnemæntz samthyckæ vnt oc tilladhet, at han ma byggæ pa then stædh, som kirkægardhen nw staar, swo lancht som forscrefne hans jordh rækkær, oc nydhe thet friit ligherwiiss som forscrefne jordh, meth swodan wilkor, at han eller hwo forscrefne jordh oc byghning beholder effter hannum, skal holle forscrefne kirkegardh færdigh meth godh byghning, kirken oc kirkægardhen vden skadhe oc forfang oc engen dør vd pa kirkegardhen i nogen made at wære aff forscrefne byghning. In cuius rej testimonium secretum ville Haffnensis presentibus duximus appendendum vna cum sigillis tutoris eiusdem ecclesie scilicet Gerlagh Floris, consulis, necnon Dancquardi Langge. Datum anno domini mcdlx sabbato ante diem exaltacionis sancte crucis.

Udenpaa: Littere super curia Hafnensi ad altare sancti Laurencii. Det mellemste Segl med en springende Hest i et Skjold og et lignende Hjælmemærke er endnu bevaret. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling paa Univ. Bibl., Fasc. 25 Nr. 13.

82. **15 Sept. 1460.**

Broder Mikkel, Guardian i Graabrødre Kloster i Kjøbenhavn, og Konventsbrødrene sammesteds tilstaa, at de have modtaget 200 Mark lybsk af Dronning Dorothea, hvorfor de forpligte sig til at holde en vis Gudstjeneste.

Alle men, thette breff see eller høre læses, helse wy broder Michel, garden i Grabøder closter i Københaffuen, oc alle conuentes brøder i then same steth, ewynnelig meth wor herre, ok wedderkennes wy fore alle nerwerendes oc kommeskulendes meth thette wort opne breff, at wy meth hederlighe faders, broder Jeppe Køgs aff same orden, custos i Roskild, wilie oc sammethycke hawe intageth oc vpboreth aff høyborne førstinne wor kære nadighe frwe Dorothea, meth guths nade Danmarks, Sweriges, Norges, Wendes oc Godes drotning, hertughinne i Sleswigh, greueinne i Holsten, Stormarn, Oldenborgh oc Delmenhorst, tw hundrede Lubiske marc i gode oc rede penninge, en kalk, bogh oc messeredhe, alter kleder oc anner reedskap, til altereth hører, fore hwilke ok mere got, som wos hobes til at wi oc wore æfftherkommer akte oc skule faa aff fornefnde høyborne førstinne oc hennes æfftherkommere, tha tilbynde wi oss oc wore æfftherkommere at holde en ewigh dagelig messe, som hære æfftherfølger. Om søndagen aff the helge threfaldigheth, om mandaghen fore alle cristene

siæle, om thiisdagen aff sancto Johanne ewangelista, om odhensdaghen aff the helge thre konningher, om thorsdaghen aff gudzlikomme, om fredaghen aff wors herre feem vnder, om lowerdaghen aff wor frwe. Til ydermere witnesburdh oc bæddre forwaring her om tha haffue wy fornefnde broder Jepp Køgh, custos, broder Michel, garden, oc mene conuent i Københaffuen ladeth henge wore insegle meth wilie oc wytskap neden fore thette breff, som giweth ær i fornefnde Køpmanhaffuen annen dagh nest helge kors dagh exaltacionis, anno domini millesimoquadringentesimosexagesimo.

Udenpaa: Om gudz tieniste i grosbrøder i Køpnehaffn. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med tre velbevarede Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 53—54.

83. 8 Juni 1461.

Kjøbenhavns Bythingsvidne, at Didrik Skrædder paa Jes Knudsen Bagers Vegne tilskødede St. Antonii Alter i St. Nikolaj Kirke al sin Rettighed i en Gaard ved Fisketorvet. Dronning Dorothea var paa Alterets Vegne udvalgt til at være Gaardens rette Forsvar.

Alle mæn, thetta breff see eller høre læsis, helsse wii Jachim Griis, ridder, høwitzman pa Køpenhaffn, Anders Nielsson, borgemester, Dittløff van dem Borne, radhman, Bernd Wogn, Jes Bossøn, Jes Pedherssøn oc Hinrich Raadh, borgere i samæsted, ewinneligh meth gud, oc kungøre alle nærwærendis oc kome sculendis, at vnner wor herris aar mcdlx. primo, then mandagh næst effter gutz leghoms dagh, war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærendis ware, beskeden man Didrik Skrædher, byman i Køpenhaffn, foldmechtigh pa Jes Knutssøn Bageris wegnæ, hwilken vplodh oc schøte fra honum oc hans arffwinge hetherligh man Gherlagh Floer, radhman i samæsted, pa sancti Antonii alteris wegnæ i sancti Nicolai kirkæ i Køpenhaffn, all forscreffne Jes Knutssøns eyædom, ræt oc ræticheedh, som han haffde i then gardh, som Lassæ Bagher nw i boor, hws oc jordh, oc meth all syn tilliggelse, lengge oc brede, enchte wndentaghet, liggendis i Køpenhaffn syndhen weth Fiskæthorghet, vesten næst then gardh, som Sywort van der Rynne i bodhæ, oc østen næst then gardh, som Jes Nielssøn Kremer nw boor, oc rækkær til een annen gadhæ, som kallis Lædær strædhet, til ewerdelighæ eyæ haffuæ sculendes. For hwilken forscreffne gardhs rættæ forswar hoghboren førstynnæ wor nathige frwæ dronning Dorothea tilkeesd ær at wære pa forscreffne alteris weghnæ. Oc war forscreffne schøde statucht mælt, oc war om forscreffnæ ærendæ pa then tiidh engen gensielsse. At wii swo haue heørt oc seet, som forescreuet stander, thet withne wii meth wore incigle hengde for

thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh, som forescreffuit standher.

Langebeks Afskrift i Dipl. efter Orig. i St. Nikolaj Kirkes Arkiv. 1747. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 54—55.

84. 3 Avg. 1461.

Skøde til Antonii Alter i Nikolaj Kirke paa en Gaard sønden for Fisketorvet og ud til Læderstræde.

Alle mæn, thette breff see eller høre læsæs, helsser jæch Jens Knutssøn, borger i Køpenhaffn, ewinneligh meth Gudh, oc kungør alle nærwærendis oc kome sculendis meth thette opne breff, at jæch wetherkenner mĭch meth samthyckæ, radh och foldbordh myn kære husfrues Jahanne at haffue soldh oc vpladhet hetherligh man Gherlagh Floer, radhman i Køpenhaffn, pa sancti Antonii alteris weghne i sancti Nicolai kirke i forscreffne Køpenhaffn all myn eyædom, ræt oc ræticheedh, som jæch haffuer i een gardh, hws oc jordh, hwilken jæch køpte aff Marqwart Tidikkessøn, meth all syn tilliggelsse, enchte vndentaghet i lengge eller brede, liggendis i Køpenhaffn syndhen weth Fiskæthorghet, oc som Lassæ Bagher nw boor, vesten næst then gardh, som Siwort van der Rynne i bodhæ, oc østen næst then gardh, som Jens Nielssøn kremer nw boor, oc rækkær forscreffne gardh til eet annæt strædæ, som kallis Lædhærstrædhet, til ewerdelighæ eyæ haffuæ sculendis. Oc wetherkennes jæch mich folt oc alt vp at haffuæ boret aff forscreffne Gherlagh Floer pa forscreffne alteris weghne for myn forscreffne eyædom oc ræthicheedh i forscreffne gardh, hws oc jordh, swo at mich allthinggis wæl nøghes. Thy tilbynner jæch mich oc myne arffwinge forscreffne sancti Antonii altere forscreffne eyædom oc ræthichedh til at sta, frii oc hemle for hwærs mantz tiltalæ. Ware thet saghæ, forscreffne myn eyædom oc ræthigheedh i forscreffne gardh forscreffne sancti Antonii altere i lengge eller brede affgingæ meth noghen ræt for myn eller myne arffwingis hemle wanskelsse schuld, thet Gudh forbywdhæ, tha tilbynner jæch mich oc myne arffuinge forscreffne sancti Antonii altere all then skadhæ vp at rættæ, som ther aff kome kan, vden helpærædhæ, gensielsse eller noger ytermere rætgang. Til een støre forwaring ladher jæch hengge mit incigle for thette breff, oc bedher jæch hetherlighe mæntz jncigle til withnisbyrdh, som æræ Ditløff van dem Borne, Claws Nyman, radhmen, Lauris Skrædher oc Danckort Langge, borgere i samæsted. Datum Haffnis anno domini mcdlx primo feria secunda proxima post festum sancti Petri ad vincula.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv. Det 2det Segl var adeligt, de andre Bomærker.

85. 20 April 1462.

Jesper Henriksen af Sandager, Dekan i Kjøbenhavn, stifter St. Josts eller de fire Læreres Alter i Vor Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus Jaspar Henricj de Sandager, decanus Haffnensis, salutem in domino sempiternam. Cum peccatorum veniam et eternam vitam maxime operibus et aliis virtutum exercicijs in hac vita mortalj promererj, sancto euangelio attestante, a misericorde dei filio cuilibet sit promissum, tanto validius opitulantibus sacris desiderijs esse poterit, quanto quis de bonis a domino sibi collatis ad relinquenda pro se ecclesijs et sanctis locis perpetua memorialia magis promptum se reddiderit et deuotum. Hinc est, quod ego Jaspar Henricj supradictus feruore deuocionis accensus ob veniam peccatorum meorum et remedium animarum, mej scilicet et charissimi fratris mej Nicolaj Henricj, necnon dilecti nepotis mej Ericj Nicolaj de Dyrekint, nuper hoc anno crastino purificacionis Marie in ecclesia cathedralj Roskildensi ante altare apostolorum pie memorie defuncti, quia et ipse ad hoc opus perficiendum in remedium anime sue centum marchas in extremis legauerat Lubicenses, necnon ob salutem parentum et consanguineorum meorum et sui, ad honorem et laudem domini nostri Jhesu Cristi et specialiter matris eius Marie virginis gloriose, sanctorum Jodochi, Augustini, Ambrosii et Hieronimi, altare quoddam in ecclesia collegiata beate Marie virginis Haffnensi, in angulo inter altare beate Anne et altare beati Jacobi mediante, de nouo murarj, erigj, construi fecj et fundaui, et presentibus erigo et fundo, et ibidem vicariam perpetuam, accedentibus ad hoc consilio et consensu reuerendj in Cristo patris domini Olaui Martinj, dej et apostolice sedis gracia episcopi Roskildensis, de nouo confirmo et instituo per presentes. Et quia talis institucionis vicaria et diuinus cultus absque congruis stipendiis et emolimentis perpetuari et haberi non poterint quouismodo, ideo ego Jaspar prefatus ad prescriptum altare et eius perpetuacionem de bonis michi a domino collatis et hereditatis paterne successione iuste acquisitis, scilicet tres curias terre Fyonie in prouincia Skambyhæret in parochia et villa Høyrop, vnam scilicet, in qua nunc habitat Hagen, dantem pro annua pensione tria talenta ordej, vnam marcham Lubicensem, vnum modium butirj, vnum agnum, duas aucas, et quatuor pullos; item vnam aliam curiam ibidem, in qua quondam quidam Jacobus Andree habitauit, dantem precise tantum sicut prefata curia Hagens; item vnam curiam in prefata villa, dantem dimidium alterum talentum ordej dumtaxat, in quo habitat nunc Lasse Arrebo; item vnam curiam in prefata prouincia

in villa Eghens, in qua nunc habitat Jeip Rws, dantem duo talenta ordej cum medio, vnum modium butirj et vnum agnum; item vnam curiam in eadem prouincia vel eciam Lundehæret in villa Blastorp, in qua quondam quidam habitauit Docke nomine, dantem vnum pund ordej cum medio, vnum agnum, aucam et pullum annuatim, cum omnium prefatorum curiarum et bonorum agris, pratis, siluis, campis, piscaturis et omnibus adiacenciis, altis et bassis, humidis et siccis, nullis penitus demptis, de voluntate et consensu serenissimi domini mej regis Cristierni et consiliariorum suorum protunc presentium, do, scoto et ad manus possessionis antedictj altaris libere assigno, vero dominio et iure perpetuo possidendis sub modis et condicionibus infrascriptis. Primo, quod eiusdem altaris collacio et presentacio domino decano Haffnensi perpetuo reseruetur, saluo semper ad tempus vite mee michi iurepatronatus, ita quod dictus decanus eidem altari de ydoneo vicario prouideat, qui iuxta ecclesiam Haffnensem et præfatum altare residenciam faciat personalem. Quod si non fecerit, per eundem decanum dicto altari priuarj poterit, nisi, alio pro ipso officiante, de licencia decani in studio priuilegiato interim studuerit. Item quod idem vicarius, interim quod prefata bona Feonye fuerint situata, nullum habeat procuratorem nisi decanum Haffnensem, quem ob nomen domini nostri Jhesu Cristi et prefate matris eius Marie virginis gloriose deprecor, vt qvantotius poterit prefata bona pro bonis competentioribus in Selandia vel alibj velit permutare. Volo eciam, vt predictus decanus prefata bona inposterum nec sub titulo tuicionis, prouisionis vel procuracionis aut alius quouismodo, ad potestatem, dominium vel manus heredum meorum nunc viuentium faciat deuenire. Cum quod si sic fierit, quod absit, verosimiliter timeretur, quod predictorum bonorum permutacionem potius impedirent, quam in melius in vsum altaris vel ecclesie procurarent. Item dum prefata bona sic fuerint permutata, extunc ea decanus dicti altaris possessori ad manus libere assignet cum plenitudine potestatis priuilegii predicti domini regis gloriosi et huius fundacionis, qui altaris possessor vel vicarius extunc decetero liberam disposicionem et fructuum subleuacionem prefatorum bonorum sic permutatorum obtineat, sicutj alij vicarij liberiores ecclesie beate Marie virginis collegiate, nisi duntaxat, quod si non poterit per se disponere, decanum habeat procuratorem et non alium, qui et tunc sic et semper prefato vicario de predictis bonis satisfaciat vel dominus episcopus de consilio capituli Haffnensis procuratorem alium ordinabit. Item quod idem vicarius ad dictum altare duas missas, vnam scilicet de sancta cruce cum officio: Nos autem, et de beata

Maria virgine gloriosa cum officio: Salue sancte parens, vel alio iuxta ratum temporis alternatis vicibus cantandas omni tercia feria, sic scilicet quod in vnius ebdomade tercia feria de sancta cruce et in immediate ebdomade tercia feria de beata virgine, et sic reiterando de sancta cruce et beata virgine, modicum scilicet ad mediam horam vel maius ante septimam de mane, vel ante mediam horam post septimam cantabit. Sic eciam, quod quando de sancta cruce celebrabit, collectas secretas et complendas de beata virgine et pro defunctis cantabit. Et cum cantauerit de beata virgine collectas, secretas et complendas, cantando de sancta cruce et pro defunctis perpetuo celebrabit. Item aliam missam omni sexta feria iuxta horam septimam, vt scriptum est, de sancta cruce legendo cum collectis, secretis et complendis de beata virgine gloriosa et pro defunctis perpetuo eciam celebrabit. Item quod idem vicarius processiones et maiores horas singulis diebus dominicis et festiuis teneatur visitare, nisi officialis fuerit vel rector alicuius ecclesie parochialis, tunc eum non desidero, neque volo rigorose per hunc articulum aggrauare, attamen semper teneatur officium peragere, pro quo vna cum aliis vicariis fuerit annotatus. Item quod idem vicarius post mortem die obitus mei anniuersarium meum, fratris mej et Ericj Nicolaj prescriptorum in choro Haffnensi de quatuor skelinggrot, duo skelinggrot inter canonicos, decemocto grotte inter vicarios reliquos, sex grotte inter pauperes, qui anniuersario nostro interfuerint, per procuratorem capituli, cui prefatus vicarius ipsos quatuor solidos grossorum presentabit, distribui faciat annuatim. In quorum, donacionis, scotacionis, assignacionis et fundacionis testimonium sigillum meum vna cum sigillis nobilium ac discretorum virorum, scilicet domini Johannis Oxe, domini Joachimi Griis, militum, domini Nicolaj Matthie, canonicj Ripensis, Barquardj van Hamelen et Andree Nicolaj, proconsulum Haffnensium, presentibus est appensum. Scriptum Haffnis feria tercia pasche, anno domini Mcdsexagesimosecundo.

Collationata et auscultata est hec presens copia per me Petrum Schioldum, auctoritate apostolica notarium publicum, et fideliter scripta et concordat cum suo originalj de verbo ad verbum, quod protestor manu mea propria.

Samtidig Afskrift blandt de Arne Magnæanske danske Diplomer Fasc. 4 Nr. 2 paa Univ. Bibl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 55–59.

86. **13 Dec. 1462.**

Thingsvidne om et Skøde paa et Stenhus vesten for Frue Kirkegaard.

Alle mæn, thette breff see eller høre læsæs, helsse wi Jachim Griis, ridder, høwitzman paa Køpenhaffns hws, Barquart van Hamelen,

Anders Nielsson, borgemester, Bernt Skrædher, Claws Nyman, radhmen, Claws Bruse oc Jacob Later, bymen j samæ stædh, ewinneligh meth Gudh, oc kungøre alle nærwærendes oc kome sculendes, met thette opne breff, at vnner wor herris aar mcdlx secundo then mandagh næst effter wor Frwæ dagh concepcionis war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha næruærende ware, beskeden man Jepp Tygesson, byman j samestæth, hwilken pa syn wegne oc hans husfruis wegne Marine Twsdothers vplodh, affhændæ oc schøte beskeden Henrik Clawsson buntmager, byman i samæsthædh, all syn oc fornæffnde hans husfruis eyædom, ræt oc ræticheedh, som the haffde vdi oc til then gardh, hws, jordh oc byghning, som fornæffnde Hinrik Clawsson nw syælff paboor oc et stenhws pabyghde oc j wære haffuer, liggende i Køpenhaffn vesten fra wor Frvis kirkægaardh met lengge oc brede, effter thy som thæt howit breff ytermere vdwiser, there forscreffne Jepp Tygesson forscreffne Hinrik Clawsson ther vppa giffuit haffuer, enchte vndantaghit, til ewindelighe eyæ haffue sculende, oc war fornæffnde schøde statucht mælt, oc war om forscreffne styckæ pa then tiidh engen gensielse. At wii swo haffue hørt oc seet, som forscreffuit standher, thet withne wii met wore jncigle hengde under thætte breff. Giffuit oc screffuitt aar, dagh oc stadh som forescreffuit standher.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. 7 Segl hænge under, de 4 første adelige.

87. 25 Marts 1463.

Peder Ungers og hans Hustrus Stiftelse af St. Salvatoris Alter eller Hjelpers Alter i St. Nikolaj Kirke, som ogsaa kaldes St. Brandani Alter.

Alle, som thette breff see eller høre læsis, sende wi Pæther Vngar, publicus apostolica auctoritate notarius, radhman i Køpendhaffn, oc Elnæ Anderssе datter, hans husfrue, helsen ewindelighe meth wor herre Jesu Christo. Mæthen thet swo ær, at alle menniske oc hwert serdelis schule komme meth theris gierninger fore Gutz strenge dom, aname schulendes huat the hære i werden haue forschyldet vdi oc meth theris leffnith, got eller ont, ther til at wi mwe io noghit thet got haue tha fram at bære fore hanum, ther oss kan skicke hans wenschap, wide wi engen thing ther til bæthre at wære bland alle miskundelighe gerninger æn almøsse gave, thy hun aftoor synden oc igien skicker mennisken Gutz nathe, tha haue wi stadhigt hoob oc troo til Gudh, at mwe nw vdi wor leffnitz tiidh werffue oss meth thette werdens forfengelighe gots thet ewighe liggende fæ i hemmerighe, thy wele wi thet kungøre nerwærendis oc komme schulendis

oss meth werdigh fathers oc herris her Oleff Mortenssøns, biscop i Roskilde, tilladelse oc fuldburdh, at haue stifftet eet altere fore Gutz thienistis øghilse schyld vdi sancti Nicolai kirke i Købendhaffn, som byght ær wether then nørre kirkedør, til huilkedh alteris æyere oc altere wi meth beradh hugh i wor welmacht, Gudh almechtiste, jomfrue Marie, Jesu Christi mother, oc alle hans helghen oc engle i hemmerighe til loff, hedher og ære, vore forældris, wore oc alle cristne siæle til mischund og salighet, haue vnt, giuet oc skøet, oc giue, skøde, oc friit fran oss oc wore arwinge antwordhe meth thette wort obne breff wor gardh oc grundh, som wi nw selffue vdi boo, liggendis westen nest Høwebroo wedh stranden i forscreffne sancti Nicolai sogn meth all forscreffne gards oc grunds lenge, bredhe oc wydhe, byght oc vbygt, enktet vndentaghit, met eghendømps breffuen, som ther vpa rører, hære wedherhengde, swo oc wore bothestædhe oc bother pa Draghøør liggendis aldernest wedh stranden mellem thet Pryttsske fyd oc Hollendere strædet meth lenge, bredhe oc fæld, som ther tilhører, til ewerdelighe æye. Wetherkennendes oss oc wore arwinge vdi oc til forneffnde gardh, bothestædhe oc gotsis eghendom engen rættighet at haue effter thenne dagh, meth swodan schickelse: først at thette forscreffne altere schall kallis altere sancti Saluatoris, ther pa danske kallis sancti Hielpes altere, oc skal meth tilwyes sancto Erasmo oc sancto Brandano, hwes altarista en effter annen schal haue, nyde oc beholde forscreffne gardh oc godts i sine wære oc vpbære husleye oc rente theraff, meth fuld macht them i leye at lade, oc udh af at sætte, oc i at sætte hwem hanum løster, oc skal holde eller holde lade fore forscreffne altere daglig messe om vghen tree me[illegible]er aff then gardh, som til forneffnde altere hører, liggendis vdi sancti Pæthers stræde, som her Jens Albrictssøn nw vdi boor oc beholder sine daghe, oc fire messer af forscreffne gardh wedh Høwebroo oc bother pa Draghøør, swo at om søndaghen schall holdes officium af then helghe trefaldighet, om mandaghen aff alle helghe ængle, om tiisdaghen aff nogher forscreffne alteris patroner, om othensdaghen for alle cristne siæle, om thorsdaghen aff Guds legeme, om fredaghen aff thet helghe kors, huilke forscreffne daghlighe messer swo holdes schule, som nw ær saght, swo frampt nogher anner stoor høgtiidh thette icke betragther eller han wil officere de die, oc om alle løwerdaghe vden Posche aften aff wor Frwe; falder oc nogher hennes serdelis høgtiidh pa same dagh, tha holde ther aff, i huilke forscreffne hwærje daghs messer skal thog forneffnde alterista holde twenne ortiidher om aarit, hwer til een lybsk mark, meth

twenne wigilier oc swo mange messer hwer tiidh, som altere ære i kirken, oc peld at bredhis oc lyys tendes wedh same altere, oc pa forscreffne twenne ortiidher schal han oc giue kirke werghe til kirkene bygning fire skelinge oc fattight folk fire ß. Item wele wi forneffnde Pær Vngar oc Elne reseruere oss i wore daghe jus patronatus et presentandi oc effter wor døth schule perpetui vicarii i wor Frwe kirke i Købendhaffn oc borghemestre oc radh i samestedh meth kirke werghe til sancti Nicolawes altiidh haue oc beholde til samen same mackt at presentere til fornefnde altere, oc then, som the giue presentationem, skal giøre them een kost eller gestebudh. Item schal oc thette altiidh wære beware schulende, at then prest eller klerk skal giues presentationem pa forscreffne altere, som i sleckten ær, een effter annen, emæthen slekten warer oc io heltst som han ær mest a byrdh til, huilkedh engelund schal mwe forkrenkes wedh noghers resignationem vel impetrationem, pa thet at the schule thes willighere hielpe oc styrke Guts thienistis øghilse i same kirke oc thes trolighere bethe fore oss oc wore forældris oc weners siæle, oc serdelis fore them, hwes naffn bescreffne ære eller wordhe pa ryggen a thette breff, oc fore alle cristne siæle. Item at forscreffne patroni, som jus presentandi haue schule, schule lade inleedhe vdi forneffnde gardh wedh Høwebro then prest eller klerk, som the giue presentationem, strax effter at han hauer fongit sin biscops collationem aff Roskilde, swo at han gør ther personligh residentiam, swo frampt han æy skal priueris igeen; ær han oc stædder in studiis eller til schole, eller wil søghe studium, tha haue ther til sin biskops loff aff Roskilde, oc wære altstingis swo næær sin ræt, som han nerwærendis wore, thog swo, at han eller forscreffne patroni altaris pa hans wegne sætter een annen bescheden prest i garden, ther fuldgør; forsømes oc noger messe fore forneffnde altere, tha skal han giue til brøde een skelling kirkewerghe til kirkene bygning. Item naar som forscreffne her Jens Albritssøn døth oc affgangen ær, tha schal then forneffnde gardh, som han nw vdi boor, komme frii oc vhindreth til thette forscreffne alteris gots oc altere oc bliffue sidhen altiidh vnder een æyere. At thette swo fast oc vbrydelighen holdes schal til ewigh tiidh i alle made oc effterthy som fore ær rørdt, tha haue wi øthmiwghelighen bethit forskreffne werdigh father oc herre her Oleff Mortenssøn, meth Guts nathe biscop i Roskilde, thette wort breff oc skickelse at wele werdhis at stadhfeste meth sit opne breff. Oc thes til ydermere forwaring hauer jek forneffnde Pær Vngar hængt mit indseghle næthen fore thette breff, meth hedherlighe ments indseghle her Jens Vngers

oc her Niels Vngers, myne brøthre, oc her Oleff Halffweggis, canik i Roskilde, oc her Jepp Karis, myne kiere frender, oc jek Elne, forscreffne Pær Vngars husfru, hauer bethit hørsømeligh prelate her mester Jæspær, dæghen i Købendhaffn, oc welbyrdighe men Jepp Clawessøn aff wabn oc Detleff van dem Borne, radhman i Københaffn, henge theris inseghle pa myne weghne her-fore, effterthy jek selff enktet inseghle hauer, oc wi Danckort Lange oc Laurents Baghere, kircke werghe til sancti Nicolawes, wedherkennes oss at haue samthycht thette ærænde oc article oc ære schikede oc giordhe effter war wilghe pa mene soghne ments weghne, hwes thette breff inneholder om forscreffne gardh, ther her Jens Albritssøn vdi boor, huilkedh wi oc widhne meth wore inseghle hære næthen fore hengde. Giuet oc screwit i Købendhaffn pa wor Frwe dagh annuatiationis aar effter Guts byrdh thusende firehundrede thrysintstiwghe vpa thet tredie.

Udenpaa: Fundation paa sancti Brandani alther wdi sancti Nicolawes kyrcke her wdi Købendhaffn. D. Mag. III. 206—10.

88. **16 April 1463.**

Mogens Jensen lejer af Nikolaj Kirke en Gaard i Bjørnebrogade.

For alle mæn, thettæ breff see eller høræ læsis, kungør oc kennes jæch Magnus Jenssen, byman i Køpenhaffn, at jæch i leyæ hauer en jordh aff hetherlige mæn Gherlagh Floer, radhman i Køpenhaffn, Danckort Langge oc Lassæ Bager, kirkeweryæ til sancti Nicolaj kirkæ, hwilken jordh, som hører forscreffne sancti Nicolai kirkæ til, j myn daghæ, myn husfrwis daghe Citzes, som jæch nw hauer, oc i beggis wore echte børne daghæ, liggendis synden næst then gardh, som Marten Ywertssen nw paboor i Biørnebrogade, meth swodan wilkor, at jæch och myn forscreffne husfrw oc beggis wore echte børn schulæ lathæ byggæ forscreffne grund oc holde i gode made, oc hwat bygning ther vppa byggis, then skal thækkis meth sten, oc scule wij giffue hwert aar thre lubiske marck aff forscreffne grund til forscreffne sancti Nicolai kirke til landgille, halffdelen Pasche tiidh och halffdelen jnnen sancti Michaelis dagh betalescullendis; hwat thywnggæ, som pa leggis forscreffne jordh aff koningis wegnæ eller byss wegnæ, then scule wij vdgiffue oc enchte regnendes forscreffne sancti Nicolai kirkæ til. Item scule wij engen macht haue forscreffne jordh eller bygning, som ther pa bygd ær eller her effter ther pa byggis, j pant at sættæ eller seliæ eller affhendæ eller affflyttæ mod forscreffne kirkewerisæ radh oc folbordh, nw ære oc komendis worde. Nar wij thissæ forscreffne wilkor icke holde, som forescreffuet standher, tha mwæ

kirkeweriæ, nu ære oc kome scule til forscreffne kirkæ, theris breffue igen at kallæ oc forscreffne gardh, hws oc jordh, byghning oc bethring at anamæ frii oc quit til forscreffne sancti Nicolai kirke oc engen peninge ther fore oss eller noger ther fore at giue. Nar jæch forscreffne Magnus Jenssen, myn forscreffne husfrw Citze oc beggis wore echte børn affgangnæ ære, tha skal oc forscreffne gardh, hws oc jordh, byghning oc bethring meth lengge oc brede kome frii oc allthinggis vhyndret til forscreffne sancti Nicolai kirke vden helperede, gensielse eller noger ytermere rætgang. Til en størræ forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thette breff oc bedher jæch beskedene mæntz jncigle til witnisbyrdh, som ære Jacob Later oc Marten Nielssen, bymæn i Køpenhaffn. Datum Haffnis anno domini mcdlx tercio sabbato ante dominicam quasimodogeniti.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

89. **22 April 1463.**

Lavrids Byg lejer af Kapitlet en Stenbod i Saltboderne.

Omnibus presens scriptum cernentibus Laurentius dictus Biug, villanus Haffnensis, salutem in domino. Constare volo vniuersis presentibus et futuris, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam tabernam lapideam in Saltbother sitam cum omnibus suis pertinentiis ecclesie beate Marie virginis attinentem, ad dies meos et vxoris mee Johanne, quam pronunc habeo, conductiue accepisse sub conditionibus infrascriptis, primo videlicet quod septem marchas Lubicenses bone monete et bene datiue duobus terminis anni, videlicet tres marchas Lubicenses cum media tempestiue infra pasca et alias tres marchas Lubicenses cum media infra festum sancti Michaelis archangeli tutori ecclesie, qui pro tempore fuerit, pro annua pensione de predicta taberna ego et vxor mea predicta erogemus expedite. Item vnam domum in curia construamus in altitudine duorum soliorum, et constructam in bono statu teneamus, nec non domum lapideam in tecto et muro restauremus et restauratam in esse conseruemus. Item edificia iam constructa et amplius construenda nullo modo vendamus nec quomodolibet alienemus sine consensu et voluntate capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera, que ex mandato principum vel ville ipsi curie imposita fuerint temporibus nostris, absque vlla recompensa soluere teneamur. Predictis articulis vel eorum aliquo non seruatis, litere nobis a predicto capitulo date irrite sint et nullius roboris ipso facto, et eidem capitulo dictam tabernam seu curiam resumendi et reuocandi libera sit facultas. Me vero Laurentio Biug et vxore mea Johanna

de medio sublatis, sepedicta curia et taberna cum omnibus suis edificiis, structuris et meliorationibus vniuersis libere cedat absque impedimento et reclamatione quorumcunque ecclesie supradicte. In cujus rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum videlicet Magni Skriuere, consulis, et Boetii Laurentii presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio, in profesto sancti Georgii martiris gloriosi.

Udenpaa: Recognitio Laurentii Bygh de curia in Saltbodher. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. meddeler, at det første Segl var et Bomærke, det andet var adeligt, men den halve Del deraf borte, det tredie fattedes. Nu fattes de alle.

90. **21 Sept. 1463.**

Kgl. Stadfæstelse paa det Vikariedømme, som Jep Klavsen havde stiftet ved Trefoldigheds Alter i Frue Kirke. Jfr. andet Bind Nr. 120.

Wij Christiern, met Gutz nathe Danmarckis, Sueriges, Norgis, Wendis och Godis koningh, hertugh i Slesuigh, greffue i Holsten, Stormern, Oldenburgh och Delmenhorst, gør witterlicht alle, at aar effter Gutz biurd m. cd. lx tercio paa sancti Mathei apostoli och ewangelistæ dagh vti Keldh Nielsens gordh i Køpenhaffn nerwerendis her Korrewitz Rønnof, hofborn førstinnes wor kære hustrues hofmester, her Jens Torbornsøn, her Torbørn Billæ af Abramstorp, her Johan Biørnsøn, rydder, Per Bille af Sannæ, Lasse Henricsen af Skaffteløf och mange flere gode men, som ther tha nerwerendis wore, wor skicket for os welbirdigh mand Jep Clausen i Køpenhaffn, wor elskelige tiener, wetherkennendis sigh ath haffue sticthet nylige then Helge Trefoldighetz altær tiil eth vicaridømæ vti wor Frue kirkæ i Køpenhafn for Gutz tienestis øgelse skildh. Tiil huilcket alters eyær och vicaridømæ han thesse efftersereffne gorde och gotz met all theris rettæ tilligelsæ, met hwat nafn thet helst nefnes kan, enchtet vnnertaget, effterthi som eyendoms brefue ther vppaa rørendis ydermere inneholle, vntæ, gaf och friith fraa sigh och synæ arfuinge antwordedæ och skøthe tiill ewerdelighe eyæ, først then gord, som han nu sielff vti boer, liggendis vti wor Frue soghn sønnen nest apostele alteris jordh tiil Saltbodher, och swa paa then annen sidhe vdh tiil Klædæbodæ. Item en gord nordben nest wedh Henric Bondmagers stenhusgord i sancti Pethers sogn liggendis, som Lydikæ Bager nu vti boer, som ganger fran forscreffne stenhus gordh och swo vdh tiil Rådhusstrædet. Item en gordh i sancti Clementz sogn liggendis emellom Helge Korsis altæris gordh och Lene Kortz kolhafue. Item 2 gordhe i Fersløffue i Hornsherrit liggendis, som giffuer 3 pund korn och xii skilling arlige tiil landgille, vti then ene boer Jes Samsing och

vti then annen boer Jon Cristiernsen. Item 2 kolgordhe i forscreffne Køpenhafn i sancti Pæthers sogn liggendis bodhe tilsammen synnen nest vedh then gordh, som Nis Steffensen wougnkarl nu vti boor och nordhen hos Lauritz Sasses gordh. At swo er ganget och farith for os i alle madhe, som forscreffuit stander, tha haffue wij hength worth jncigel til sagher nedhen for thette worth breff, som giffuit er aar, dagh och stedh, som forscreffuet stander. Welbyrdigh man Keld Nielsen af Harelsborgh, wor oc rijgens canceler och rættær, til witnesbirdh in testimonium premissorum.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

91. **12 Dec. 1463.**

Thingsvidne om et Skøde paa en Gaard i Pilestræde.

For alle mæn, thetta breff see eller høre læsis, kunger wii Niels Anderssen, byfoget i Køpnehaffn oc radhman i samæstet, Claus Nyman, radhman, Pær Jonssen fiærdingsmand, Nis Andersen, Morten Nielssen, Palne Ascerssen oc Ronsow skomager, borgere i samæstædh, at vnner wor herris aar m°cd°lx° tercio mandagen næst effter wor Frwæ dagh conceptionis war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere dandemæn, som tha nærwærende ware, Mathes Jenssen, byman i Køpenhaffn, hwilken vplodh oc schøte Mathes Jeppsson pa syn wegna oc hans søskens wegna, Olaff Jeppsøns oc Birgitte Jepps doters wegne, all hans oc hans husfruis Karines eyædom, ræt oc ræthicheedh, som the haffde i een gardh, hws oc jordh meth all syn tilliggelsse liggendis i Pilæstrædet østen weth gaden, enchte vndentaghet, som forscreffne Mathes Jenssen nw i boor, ffor theris fædærnæ oc mødernæ oc for hwat arff oc geld, som them kunnæ [væræ] tilfallen i ræt arff om forscreffnæ ærændæ til ewerdelige eyæ haffue sculendis oc lode hwær andræ meth theris arffwingæ frii oc quit, ledige oc løse for forscreffne arff fædærnæ oc mødernæ, vden nogen ytermere rætgang, oc war forscreffne skøde statucht mælt, om war om forscreffne ærændæ pa then tiidh engen gensielsse. At wij swo haffue hørt oc seet som forscreffuit standher, thet withne wii meth wore jncigle hengde for thetta breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh, som forscreffuit etc.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

92. **24 Okt. 1463.**

Dronning Dorotheas Skøde paa en Gaard vesten for Helliggestes Badstue.

Wii Dorothea, med Guds naade Danmarckis, Sweriges, Norgis, Wendis oc Gottis drotning, hertuginde i Sleswig oc grefinne i Holsten,

Stormarn, Oldenborg och Delmenhorst, gier witterligt alle, som nu er oc komme skulde, os at hafue soldt oc afhændt och selger oc afhænder med dette wort obne breff hæderlig oc bescheden mand Claus Nyman, raadmand i Kiøbenhafn, en wor gaard oc grund, som nu tilforn laugbuden er paa Kiøbenhafns byting at sellies, som Jens Tyggesen aff wapen fordum aatte oc udi boede, liggendis westen nest Helliggeisthuus badstue oc østen nest den gaard, som Peder Pedersen Bager nu udi boer, udi wor Frw sogn i Kiøbenhafn, med lengde, breede oc wijde til twende gader, indted undertagid, efter som wort skøde bref, hand derpaa fangende worder, indeholder, huilcken gaard och grund wij kiøbte af werduuge fader, med samme naade biscop Jens i Aarhuus, som det hofuedbref oc skødebref os derpaa gifne udwiise, oc hafue haft hannem med loulig laugeheft i wor fri hafuende were oc ulasted oc ukiert, siden wi hannem kiøbte, oc hertil dags werit fremdeelis, och fuld wærd af forscrefne Claus Nyman i gaat rynst guld och pendinge at have oppebaaret for forscrefne gaardz oc grunds eiendom oc rettighed efter wor fuldkommelig nøge. Ti tilbinde wi os oc woris arfuinger forscrefne Claus Nyman oc hans arffuinger forscrefne gaard oc grund med ald sin rette behøring oc eyendom at frij, hiemle oc tilstaa for hver mands tiltalle, hvis os oc wore arwinger pligtig er att giøre efter lowen, til ewindelig eye, och til forwaring och widnisbiurd herom hafue wij ladet wort secrete indseigel henge neden for dette bref, som gifuet oc skrefuet er paa wort slot Kiøbenhafn mandagen nest effter S. Lucie evangeliste dag aar effter Guds biurd 1463.

Afskrift i Resens Haandskrift »De Fattiges Forraad«, I. 296—97. Tidligere trykt i Hofmans Fundatser X. 183—84.

93. **28 Feb. 1464.**

Biskop Oluf Mortensens Afgjørelse af en Strid mellem Kapitlet i Kjøbenhavn paa den ene Side og Kirkeværger og Sognemænd ved St. Nikolaj Kirke paa den anden Side, angaaende Fisketienden af St. Nikolaj Sogn.

In nomine domini amen. Orta siquidem coram nobis Olauo Martini, dei gratia episcopo Roskildensi, inter capitulum ecclesie nostre beate Marie virginis Haffnensis reos et conuentos ex vna, nec non tutores [et parochianos ecclesie sancti Nicolai], actores, de et super decimis autumpnalibus tempore capture aleciuiu et aliorum pisca[ture prouentuum et illarum occasione] partibus ex altera, materia questionis. Tandem, videlicet die et hora infrascriptis, constitut[is coram nobis venerabilibus viris] dominis Jaspar Henrici, decano, totoque capitulo ecclesie beate Marie predicto, [nec non Gerlagh Floer et

Dankort Lange?] tutoribus, tutorie nomine et pro parte dicte ecclesie sancti Nicolai, [vna cum nonnullis aliis ipsius ecclesie parochianis, nomine] et pro parte omnium parochianorum. Auditis quoque per nos [propositionibus, dictis], responsionibus et allegacionibus nonnullisque priuilegiis . . . . productis ac per nos inspectis, perlectis et diligenter examinatis . . . . alitatibus, cognitisque summarie simpliciter et de plano . . . . cause et negocii . . . . predecessorum nostrorum priuilegiis et indultis, quam ex longissima co . . . . Hafnensis ecclesie beate Marie virginis predicte et ipsius capitulo subject . . . . occasione piscationis quocunque tempore prouenientes ipsi capitulo per predecess[ores nostros] . . . . gratiose fuisse perpetuis temporibus possidendas attributas, nec non ecclesiam [beate Marie predictam et ipsum capitulum] per tantum tempus, de cuius inicio seu contrario memoria hominum non [existit] . . . . huiusmodi singulis annis percipiendi etiam longissima prescriptione . . . . . . [in pacifica possessione et] quiete, quorumcunque reclamatione cessante, donec et quousque dicti tutores [et parochiani . . . . se] capitulo predicto opponentes, et in perceptione decimarum huiusmodi impedientes, [reclamabant, asserentes decimas, in] ecclesia sancti Nicolai prouenientes, ecclesie sancti Nicolai de jure cedere debere. Nos itaque pro tr[ibunali sedentes et solum deum pre] oculis habentes, communicato nobis jurisperitorum infrascriptorum consilio et assensu, Christi n[omine invocato, sententiam] nostram diffinitiuam, quam ferimus in hiis scriptis, pronunciamus, decernimus et diffinimus, omnes et s[ingulas decimas alecium], et alias occasione piscationis in quibuscunque parochiis dicti oppidi Haffnensis quomodocunque [prouenientes, ad ecclesiam] predictam et eius capitulum spectasse et pertinuisse ac spectare et pertinere [debere] . . . . . . perpetuis futuris temporibus libere percipiendas, adiudicantes, ipsumque capitulum et ipsorum tutorum, [parochianorum] et quorumcunque aliorum, occasione ipsarum decimarum, oppositionibus, impetitionibus et impedimentis tenore presentium . . . . . . ipsis tutoribus, parochianis et quibuscunque aliis de et super decimis oppositionibus, impetitionibus et impedimentis [predictis] perpetuum silentium imponendo. Presentibus ibidem et consentientibus honorabilibus viris dominis Cristofero Johannis, decretorum [doctore], preposito, nec non Tuchone Johannis, Jacobo Petri, magistro Johanne Olaui et Johanne Petri, canonicis ecclesie nostre Roskildensis. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum, secretum nostrum pre-

sentibus duximus apponendum. Datum in curia nostra episcopali Haffnensi, feria tertia proxima post dominicam Reminiscere, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto.

Udenpaa: Sententia domini Olaui Martini episcopi Roskildensis, lata inter capitulum, tutoros et parochianos ecclesie sancti Nicolai Haffnis. Langebeks Afskrift i Diplom. (»Orig. membr. mutil. af Vor Frue Kirkes Arkiv 1750«). De i Klammer indesluttede Ord ere Dr. Rørdams Forsøg paa at erstatte det manglende. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 59—61.

94. 29 Feb. 1464.

Biskop Oluf Mortensens Afgjørelse af en Strid, der var mellem de kjøbenhavnske Kanniker og Vikarer angaaende Fordelingen af de Indtægter, der faldt i Kirken.

In nomine domini, amen. Orta siquidem coram nobis Olauo Martini, dei gracia episcopo Roskildensi, inter decanum et capitulum ecclesie beate Marie uirginis Haffnensis ex vna, necnon perpetuos uicarios eiusdem ecclesie de et super litteris et fundacionibus altarium ipsius ecclesie, quas capitulum sub eorum custodia detinebat, necnon super oblacionibus ad summum altare in festis perpetuorum, necnon ad alia priuata altaria racione funerum seu exequiarum prouenientibus et illorum occasione partibus ex altera, materia questionis. Nos auditis et intellectis parcium hincinde proposicionibus, dictis, responsionibus et allegacionibus, consideratisque et pensatis circumstanciarum omnium qualitatibus, communicatoque nobis jurisperitorum infrascriptorum consilio et assensu, nostram diffinitiuam sententiam in scriptis tulimus et promulgauimus in hunc qui sequitur modum. In primis sic diffiniendo pronunciamus, decernimus, ordinamus et declaramus, quod stantibus et saluis ordinacione, disposicione et diuisione bonorum ecclesie et capituli Haffnensis, factis per reuerendum patrem dominum Petrum predecessorem nostrum episcopum Roskildensem pie memorie, domini capitulares et eorum quilibet seorsum, in conscienciis suis medijs eorum prestitis juramentis, omnes et singulas litteras fundacionum et bonorum quorumcunque altarium ecclesie Haffnensis, quas penes se habent coniunctim in capitulo seu alibi diuisim apud quoscunque depositas, in suis veris originalibus nobis uel per nos deputandis exhibeant inspiciendas et perlegendas, ac exhiberi faciant: necnon personas quascunque, si quas sciuerint huiusmodi litteras detinentes, habentes seu occupantes, nobis reuelent et nudam veritatem in hoc pandant. Quas litteras inuentas eas ipsis vicarijs excopiatas et registratas tradendo decernimus utriusqne partis custodie sub clausuris canonicorum et vicariorum vnanimiter mancipandas. Item quod vicarij similiter jurent in eorum conscienciis de litteris suis, quas penes se

habent, reportandis et registratis vt supra custodie mancipandis. De oblacionibus autem et alijs obuencionibus ad altaria deuenientibus cum certis moderamine et equitate ita diffinimus, ut omnes oblaciones ad summum et parochiale altaria quocunque casu deuenientes cedant ex integro capitulo, tamquam vero curato, tam in festis canonicorum quam vicariorum, nisi offerens aliter de eis expresse duxerit disponendum. Oblaciones vero racione funerum et exequiarum vndecunque prouenientes ad priuata altaria deuenientes similiter cedant capitulo tamquam vero curato, saluis celebranti cuilibet duobus sterlingis pro laboribus et mora tardioris temporis celebrandi, nisi oblaciones ascendunt duos solidos. Cum autem duos ascendunt solidos, tunc celebrans habebit vnum solidum pro salario suo. Votiua vero quecunque celebrantibus ad manus assignata, vel specialiter ut votiua altaribus imposita, ipsis possessoribus altarium ex integro cedant vna cum salario supradicto. Presentibus ibidem et consencientibus honorabilibus viris, dominis Cristoffero Johannis, decretorum doctore, preposito, necnon Tucone Johannis, Jacobo Petri et Johanne Petri, canonicis ecclesie nostre Roskildensis. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium et premissorum secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum in curia nostra episcopali Haffnensi, fferia quarta proxima post dominicam Reminiscere, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto.

Udenpaa: Sententia dominj Olaui Martini, episcopi Roskildensis, lata inter capitulum et vicarios ecclesie Haffnensis. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglet fattes. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 61—63.

95. **10 Marts 1464.**

Las Nielsen lejer af St. Antonii Alter i Nikolaj Kirke 2 Gaarde mellem Fisketorvet og Læderstræde.

For alle mæn, thette breff see eller høre læse, kungør jæch Læssæ Nielssen bager, byman i Københaffn, at jæch wetherkenner mich i leyæ at haffue two gardhæ, hws oc jordh, som hør sancti Antonij altere til i sancti Nicolai kirke i Københaffn, aff hetherlige mæn Gherlagh Flor, radhman i Københaffn, Danckort Langge, kirkeweriæ til forscreffne sancti Nicolai kirkæ, oc aff Henzelim, hoghboren førstynnes drotning Dorothee thiæner, hwilken forscreffne wor nathigæ frwæ forswar ær til forscreffne altere etc., j mynæ daghæ, myn husfrwis daghæ Grete, som jæch nw haffuer, oc j beggis wore echte børne daghæ, hwilke two gordæ liggæ samfældelige synden fra Fiskethorghet oc rækkæ til eet annæt strædæ, som kallis Lædærstrædet, meth all theris lengge oc brede, enchte vndentaghet, oc boor jæch

nw syælff i then enæ oc Tale Lales i then annæn, meth swodane wilkor, at jæch, myn forscreffne husfrw Grete oc beggis wore echte børn scule holde forscreffne gardhæ i gode made meth thagh, wegge oc anneth oc giffue ther aff aarlige aars sexten Lub. mark til forscreffne sancti Antonij altere til landgille, halffdelen Pasche tiidh oc halffdelen sancti Michaelis tiidh betale sculendis. Naar jæch, myn forscreffne husfrw Grete oc begge woris echte børn affgangnæ æræ, tha scule forscreffne two gardæ, hws oc jordh meth all theris tilliggelse kome frij til forscreffne sancti Antonij altere oc engen peninghe ther fore at giffue, meth all bygning oc bethring vden alle helperædæ eller ytermere gensielsse. Oc ær thet tilladhet, at een wor næste arffwinge ma næst wære forcreffne gardhæ atleyæ effter wor dødh effter skeelicheedh oc donde mæntz sielsse. Worde oc forscreffne wilkor ickæ holden som forscreffnet standher, thet Gudh forbywdhæ, tha scule forstandere til forscreffne sancti Antonij altere, nw ære oc komende worde, haffue foldmacht thet breff igen at kalle, som oss ther vppa giffuit ær, oc forscreffne two gardhæ frij oc quit igen at anamæ til forscreffne sancti Antonij altere vden helperede eller nogen ytermere rætgang. Til en større forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thettæ breff oc bedher jæch beskeden mæntz jnciglæ til witnesbyrdh, som ære Jacob Later oc Marten Nielssen, bymæn i Køpenhafn. Giffuit oc screffuit i Køpenhaffn anno domini m° cd° lx° quarto, sabbato ante dominicam letare.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

96. **12 Marts 1464.**

Skøde til St. Antonii Alter i Nikolaj Kirke paa en Gaard mellem Fisketorvet og Læderstræde.

For alle mæn, thette breff see eller høre læsis. kungøre wii Niels Anderssøn, byfoghet i Kopenhaffn oc radhman i samæstædh, Barquart van Hamelen, borgemester, Ditløff van dem Borne, radhman, Pær Jonssøn, Niels Anderssøn, fiærdingsmæn, Marten Nielssøn oc Jacob Later, bymæn i samæstæd, at vnner wor herris aar mcdlx quarto mandaghen næst effter dominicam letare war skicket for oss pa Køpenhaffns bything oc flere dondemæn, som tha nærwærendis ware, beskeden man Albricht van Anclim pa beskeden quinnes wegne Tale Lalis Sywort van der Rynnes efterleffuere, hwilken pa hennes weghne gaff, vplodh oc schøte hetherligh man Gherlagh Floer, radhman i Køpenhaffn, een gardh, hws oc jordh pa sancti Antonii alteris wegne i sancti Nicolai kirke i Køpenhaffn, liggendis synden weth Fiske-

thorghet, i hwilken gardh forscreffne Tale Lalis nw boor, østen næst then gardh, som Lassæ Bager nw boor, oc rækkær til eet annæt strædæ, som kallis Lædhærstrædet, meth all forscreffne gardhs lengge oc brede, enchte vndentaghet, til ewerdelige eyæ haffue skullendis, Gudh til loff, jwmfru Marie oc sancto Antonio oc alle cristne syælæ til help, roo oc lisæ. Oc bewiisde forscreffne Albricht thet samæ tiidh met donde mæn, som ær Tidikke Berntssøn oc Kralle, bymæn i Køpenhaffn, at forscreffne Tale i syn wælmacht oc frii welie fuldmechtigh haffde giort, kærlighen bedhet oc befalet forscreffne Albricht forscreffne gardh, hws oc jordh til forscreffne sancti Antonii alter pa hennes wegne at skøde, som fore ær rørt. Oc war forscreffne gaffuæ oc skøde statucht mælt, oc war om thisse forcreffne ærændæ pa then tiidh engen gensielsse. At wii swo haffue hørt oc seet, som forescreffuit stander, thet witne wii met wore jncigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar oc dagh, som forescreffuit standher.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv. Det 2det og 3die Segl vare adelige, de andre Bomærker.

97. **1 Juni 1464.**

Forening mellem Vikaren og Kapitlet ved St. Mariæ Magdalenæ Alter i Frue Kirke, saaledes at Kapitlet paa visse Festdage maatte fremstille Helgenlevninger paa Alteret og modtage det da faldende Offer.

Instrumentum concordiæ inter capitulum B. Mariæ Hafnensis et vicarium altaris B. Magdalenæ eiusdem ecclesiæ factæ ac in festo ipsius tenendæ.

In nomine domini, amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto, indictione duodecima, die vero prima mensis junii pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Pii divina providentia pape secundi anno sexto, hora nona vel quasi, in domo capitulari ecclesie beate virginis Hafnensis in mei notarii publici testiumque infrascriptorum presentia personaliter constitutus honorabilis vir dominus Tidericus Staghæ quandam collationem reverendi in Christo patris et domini Olavi Martini episcopi Roskildensis super altare beate Marie Magdalene noviter fundato in dicta ecclesia beate virginis Hafnensi venerabilibus dominis decano et capitulo eiusdem ecclesie presentavit. Quam qvidem collationem dicti domini decanus et capitulum cum reverentia qua decuit acceptarunt, ipsum ad ius ipsius altaris vigore dicte collationis sibi quesitum favorabiliter admittentes, talibus forma et conditione adjectis. Primo quod dictus dominus Tidericus in festo beate Marie Magdalene pro eodem altare missam cantandam sive legendam sub matutinalibus

laudibus sine sermone incipiat finiendam. Ita quod in certis festivitatibus, videlicet corporis Christi, dedicationis ecclesie, visitationis Marie, Marie Magdalene, reliqviarum, assumptionis et nativitatis Marie, prefatum capitulum habeat liberam facultatem ponendi reliqvias ecclesie super prelibato altari, et sic quid ibi offertorii et aliarum obventionum in dictis festivitatibus evenerit, totum ex integro cedat capitulo, ipsius domini Tidericus reclamatione aut cuiusvis alterius non obstante, cum is locus una cum ymaginibus ante fundationem ipsius altaris in prescriptis festivitatibus fuerat pro repositione reliqviarum specialiter reservatus. Nec ex nunc sicut ex tunc et futuris temporibus sibi velit sepedictum capitulum ex huius altaris fundationis talisque collationis pretextu prejudicium aliquod generari. Quibus sic enarratis et stipulatis dictus dominus Tidericus se pollicebatur premissa, quantum in se esset, velle firmiter et inviolabiliter observare. Super quibus omnibus et singulis prefatus dominus decanus me notarium publicum infrascriptum cum instantia requisivit, ut sibi super hiis totquot sint nesessaria conficere in publicum instrumentum seu publica instrumenta, totiens quotiens visum fuerit sibi et oportunum. Acta sunt hec anno, indictione, pontificatu, mense, die, loco et hora, quibus supra, presentibus honorabilibus dominis Magno Jacobi et Johanne Tiderici, perpetuis vicariis sepedicte ecclesie beate virginis, testibus ad premissa vocatis ad hoc specialiter et rogatis. Et quia ego Johannes Frost, clericus Ottoniensis dyocesis publicus imperiali auctoritate notarius premissis etc.

Bartholinske Manuskriptsaml. Tidligere trykt i Pontoppidans Annaler II. 634—35.

98. **14 Sept. 1464.**

Lejebrev paa en St. Nikolaj Kirke tilhørende Grund norden for Østergade.

For alle mæn, thette breff see eller høre læse, kungør oc kennes jæch Mathis Bondessøn, byman i Køpnehaffn, mich i leyæ at haue een sancti Nicolai kirkis iordh oc boligh, den jæch nw pa boor, i myne daghæ, myn husfrvis daghæ Marines, som jæch nw hauer, oc i beggis voris echte børne daghæ, liggendis i forscreffne sancti Nicolai sogn norden weth Østræ gadhæ, vesten næst then gardh, som Marselius fordom i bode, meth swodann wilkor, at jæch, myn forscreffne husfrw Marinæ oc beggis woris echte børn scule holde forscreffne boligh i gode made, byggæ oc bethræ, oc hwat ther byggis om vd met gaden, thet skal thækkis met steen, oc hwor ther anden stet pa byggis, ma thækkis met fiælæ oc enchte met strathagh, oc scule wij giue aarlige aars kirkæweriæ til forscreffne kirkæ aff for-

screffne boligh oc iordh til kirkins nyttæ halffsætæ skeling grot til landgille, halffdelen sancti Michaelis tiidh oc halffdelen paschæ tiidh, betale sculendis; hwat thywnggæ paleggis forscreffne grwnd aff koningens wegne eller byss wegne, then scule wy vdgiffue, fforscreffne sancti Nicolai kirkæ enchte tilregne sculendis. Item scule wij engen macht haffue forscreffne iordh eller hws, som nw byghde ære eller her effter pa forscreffne iordh byggis, at pantsættæ, selie eller affhændæ modh kirkeweriæs til forscreffne kirkæ samthyckæ oc foldbordh. Naar jæch forscreffne Mathis Bondesson, myn forscreffne husfrw Marinæ oc beggis woris echte børn affgangne ære, tha skal forscreffne jordh met all bygning oc bethring, som tha pa forscreffne iordh fynnes, kome frii til forscreffne sancti Nicolai kirkæ, oc engen penninge ther fore at giffue, vden alle helperædæ eller gensielsse. Naar forscreffne wilkor ickæ holdes, som forscreffuit stander, tha scule kirkeweriæ til forneffnde kirkæ macht haffue thette breff igen at kallæ, som oss ther pa giffuit ær, oc forscreffne iordh met all byghning oc bethring ffrii oc vhindræt igen at anamæ til forscreffne kirkæ vden all ytermere rætgang. Til en større forwaring ladher iæch hengge mit incigle for thette breff, oc bedher iæch beskeden mæntz jncigle til witnisbyrdh, som ære Tidikke Berndtzsson oc Lassæ Bagere, bymen i Køpnehaffn. Datum Haffnis anno domini mcdlx quarto feria sexta proxima post festum nativitatis sancte Marie virginis gloriose.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

99. 19 Nov. 1464.

Thingsvidne om et Skøde paa en Grund i Nikolaj Sogn.

For alle mæn, thettæ breff see eller høre læses, kungør wii Niels Anderssen, byfoghet i Køpenhaffn, Bernd Hakenbergh, Claws Nyman, radhmen, Pær Jonssen, Niels Anderssen, fiærdingsmæn, Marten Nielssen, Bernd Wogn, bymæn i samæstæth, at vnner wor herris aar m° cd° lx° quarto mandagen næst fore sancti Clementis pape dagh war skickit for oss pa Køpnehaffns bything oc flere dondemæn, som tha nærwærændes ware, beskeden man Jes Olaffssen, byman i Køpnehaffn, hwilken pa hetherligh quinnæs weghnæ, Botilde Joseph skomagers efftenleffuere, vplodh oc skøte beskeden man Hans Lydenhuse, byman i samæ stædh, hws oc jordh liggendis i Køpenhaffn i sancti Nicolai sogn vesten næst forscreffne sancti Nicolai kirkis jordh, som Albricht Conrw nw boor, oc østen næst Anders Nielssens jordh oc strækker sich forscreffne jordh til synder vdtil then annæn gade liggendes ther vesten næst then gardh, som Claus Nyman nw tilhører

oc østen næst forscreffne Anders Nielssøns jordh, meth all forscreffne jordhs lengge oc brede mellom forscreffne bode gader, enthet vndentagheth, som hwn nw inheynæt er, til ewerdelige eyæ haffue sculendis, oc bewiisde samæ tiidh forscreffne Jes Olaffssen sich foldmechtigh at wære giort aff forscreffne Botilda fforscreffne hws oc jordh swo pa hennes wegna at skøde, som forscreffuit stander. Item war forscreffne hws oc jordh meth syn lengge oc brede loghlighe laubudhen oc skøde war statucht mælt, oc war om thisse forscreffne ærændæ pa then tiidh engen gensielsse. At swo ær sked for oss oc flere dondemæn, som forscreffuit stander, thet witne wii meth wore jncigle hengde for thetta breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh som forscreffuit etc.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

100. **22 Nov. 1464.**

Skøde paa en Grund i Nikolaj Sogn.

For allæ mæn, thettæ breff see eller høre læsis, kungør oc kennes jæch Botilda Joseph Pedherssøns skomageris effterleffuere mich meth beradh hugh, samthycke, radh oc foldbordh myn maws Anders Herløffssøns oc flere mynæ wener athaffuæ sold, vpladhet oc ladhet skøt beskeden man Hans Lydenhwse, byman i Køpenhaffn, hws oc jordh liggendis i sancti Nicolai sogn i Køpenhaffn vesten næst forscreffne sancti Nicolai kirckis jordh, som Albricht Conrw nw boor, og østen næst Anders Nielssens jordh, oc strækker sich forscreffne jordh til synder vdtil then annæn gade ligendis ther vesten næst then gardh, som Claws Nyman nw tilhører, oc østen næst forscreffne Anders Nielssens jordh, meth all forscreffne jordhs lengge oc brede mellom forscreffne bodhæ gader, enchte vndentaghet, som hun nw jnheynet ær, til ewerdelige eyæ haffue sculendis, oc wetherkennes jæch mich folt oc alt vp at haffuæ boret aff forscreffne Hans Lydenhuse for forscreffne hws oc jordh, swo at mich allthinggis wæl meth nøgis. Thy tilbynner jæch mich oc myne arffuingge forscreffne Hans Lydenhuse oc hans arffwingge forscreffne hws oc jordh meth lengge oc brede til at sta, ffrii oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ. Ware thet saghæ forscreffne hws eller jordh j lengge eller brede fforscreffne Hans Lydenhuse eller hans arffwingæ meth kirckæ ræt, landzlogh eller meth noger ræt for myn eller mynæ arffwingis hemle wanskelsse schuld, thet Gudh forbywdæ, tha tilbynner jæch mich oc mynæ arffwinge forscreffne Hans Lydenhuse oc hans arffwinge all then skadhæ vp at rættæ, som ther aff kome kan, vden alle helpe rædæ, gensielsse, thøffring eller ytermere rætgang. Til een større forwaring

bedher jæch forscreffne Anders Herløffssen hengge sith jncigle for thetta breff meth flere donde mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ære Niels Anderssen, byfoget i Køpenhaffn, Pær Jonssen, Niels Anderssen, fiærdingsman, Marten Nielssen, Holger oc Richman Richmantzssen, bymæn i Køpenhaffn. Datum Haffnis anno domini m° cd° lx° quarto feria quinta ante festum sancti Clementis pape.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

101. c. 1465.

Thingsvidne om at den Jord, der laa mellem Jep Klavsens Stenhus og Frue Kirkes Stenhus paa Hjørnet af Klædeboderne og Saltboderne, i 40 Aar og mere havde tilhørt det sidstnævnte Stenhus.

For alle . . . . kennes wii Borkord van Hamelen ok Anders Nielsøn, borghmestere, Jens An . . . . Pether Vnger ok . . . . radmen i Køpenhaffn, at aar effter Guds burd . . . . thet fembte mandagen nest effter Helge korseth inuentionis war skikket for oss oc flere . . . . hørsomeligh prelat hr. mester Jaspar Deghen meth nogher aff capitel i Køpenhaffn, som framlede et fult thingswithne meth ate astadige dondemen, clerke ok leghmen aff the elzste oldinge i Køpenhaffn . . . . hr. Hans Hermanssøn, hr. Magnus Jacobsøn, vicarier, Per Jensøn, fierdingsman, Jens Abramsøn, Rikman Rikmansøn, Jens Claussøn, Oleff Tymerman oc Marquar Scredder, burghere ther sammestedh. Huilke viii dondemen, laghlige tilkraffde, withnede pa theris siel oc sannende them witherligt ath ware, at then jord ok grund liggendes mellen Jep Clausens stenhus ok wor Frwe kirkes stenhws pa hyrnet, som Jep Clausen sigher ath høre til syt stenhws, haffuer waret til forscreffne kirkes stenhws pa hyrnet villeth ok vkerdh i førethyughe aar ok mere, swo ath hwo som capitel hauer lathet stenhuset i leye, then hathe the ok lathet forscreffne jord meth, ok aldri gange kære omooth, før en Jep Clausen thet begynte, thet . . . . mynnes. Ath forscreffne dondemen swo wythnethe fore oss, thet withne wii meth wore inceyle hengde nethen for thette breff, som giffuet oc scriffuet ær aar, dag ok stedh, som forescreffuet staar.

Udenpaa: Littera testimonialis super parte quadam terre borealiter a domo angulari lapidea ecclesie sita in Saltboderne. Moodt Nørregade hooss Jørgen kannestøffuer. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv. Seglene vare da borte.

102. 11 Marts 1465.

Thingsvidne om et Mageskifte, ved hvilket Frue Kirke fik en Gaard i Suderboderne for en Gaard paa Nørregade.

Fore alle, som thette breff see eller høre læsis, kungøre oc kennes wi Jens Anderssøn, radhman oc byfoghit i Købendhaffn, Borqwort van Hamelen oc Anders Nielssøn, borghemestere, Jeyp Clawessøn aff wabn, Anders Skulte, Pæther Vnger oc Clawes Nyeman, radhmen i samestedh, at aar effter Guds byrdh mcdlx quinto then mandagh nest effter annen søndaghen i faste, som man siwnger Reminiscere, fore oss oc swo mange dandemen, som thing søkte, wore schickede pa Købendhaffns bything innen fire stocke hetherligh man hr. Hans Hanyn, canik i Købendhaffn, fuldmechtigh aff capittel i same stedh pa wor Frue kirkes weghne, oc beschedhen man Mattis Michelsøn, sudære, pa sine weghne om et magheskiffte, som the giordhe sigh swoledhis i mellem pa thesse effterscreffne twenne boleghe, swo at Mattis Michelssøn oc hans husfru oc arwinge skulle hawe, nyde oc beholde then wor Frwe kirkes gardh oe grund liggendis pa Nørregade i wor Frue kirkis soghn norden nest Hans Sighersøns gardh met all sin lenge, bredhe oc wiidhe, enktet vndentaghit, som han then nu selff i wære hauer oc vdi boer, til ewerdelige æysæ, oc wor Frwe kirke skal hawe, nyde oc beholde then boodh, hws oc jordh igeen af Mattis Mikelsøn liggendis i Sudere boother, som Karine Thomes Sasses efterleue nw udi boor, met all sin behøring, bygt oc vbygt, enktet vndentaghet, til ewerdelighe æye. Huilkedh magheskiffte the antworded hwer anner friit i hand fraa sigh oc stadigt oc fast giordhe sigh thet i mellem met logligh skødning vbrødeligen holde skulende til ewig tiidh. At forskreffne magheskiffte oc skødning swo wor giordh, som fore ær rørt, oc stadfest mælt effter loghen, thet widhne wi met wore jnceghle hengde næthen fore thette breff, som giffuet oc screwet ær aar, dagh oc stædh, som forescrewet staar.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv. Seglene vare alle borte.

103. 22 Marts 1465.

Sex Ugers Stævning om den Grund i Klædeboderne mellem Jep Klavsens Stenhus og Frue Kirkes Stenhus.

Wii Cristiern meth Gutz nathe Danmarkis, Sueriges, Norges, Wendes och Godes koning, hertugh i Slesuigh, greffue i Holsten, Stormern, Oldenborgh och Delmenhorst helse edher, som byggæ och boo i Køpenhafn, kierlige met Gudh och wor nathe. Wy byudhe hoss edher hetherlige men mester Jæsper, deghn i Køpnehafn, och

her Hans Perssøn, canick i samestedz, och alt ethers hetherlige capittel ibidem, atj innen sex vger nest effter at thette wort breff ær læst kome for oss met alle ethers breff och beuisning, som forscreffne ethers capittel haffuer paa en jordh liggendes emellom wor Fruæ stenhus och Jep Clausens stenhus i Køpenhafn, som han nu sielff vti boer, huilcken j toge gienbreff paa aff os mod forscreffne Jep Clausen, och swor hannem ther vppa, som ether aff rættæ hører at gøræ, och lyær och vndgiæller therom, hwat lof och reth ær, vnder ethers falzmal effter logen. Datum Harelsborgh anno domini mcdlx quinto crastino die beati Benedicti abbatis nostro sub sigillo ad causas, teste justitiario nostro Ketillo Nicolai de Harelsborgh.

Gammel Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol. Nr. 40 med følgende Bemærkning: Her findes endnu 4 dombreve, som er af kong Christierns breve, som ogsaa er om samme stenhus, gaard og grund og om samme Jep Clausen, og mesten alle ens og paa samme aar, og ikke megen forandring paa, andet end i det numero, som staar i 1ste, 2, 3, 4de dombref. Tidligere trykt i Ny danske Magazin I. 159.

104. **10 Okt. 1465.**

Stadfæstelse paa Hellig Trefoldigheds Alter i Kjøbenhavns Domkirke.

Wii Oluf Morthensen, met Gutz nade biskop i Roskilde, giøre witherligt for alle, ath wii haffue tilladeth och stadfestet och tillade och stadfeste meth thette wort opne breff messer och Gutz tieneste, som Jep Clausen aff wapen stifftet haffuer aff the Helye Trefoldighet for forscreffne the Helge Trefoldighetz alther i wor Køpenhaffns domkircke søndhen i kircken modh sancti Knutz alther liggendis, effter the breffuis vtwiselse, ther paa giffne ære, och stadfeste vthermer, ath ther skal wære patrocinium och høfthiit met siungen messe och predichen for forscreffne alther Trinitatis søndagh hwert aar. Och giffue wii ther tiil xl dage aflat the, som tiidh paa forscreffne tiith søghe for aflat och gutz tienest skyld. In cuius rei testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum Haffnie anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, feria quinta proxima post festum beati Dionisii martiris et confessoris.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol. Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag. I. 160.

105. **1465.**

Uddrag af et Skøde paa et Stenhus.

Itt Peder Løckis breff paa trødie partenn aff it stien husz vdj Kiøpnehaffnn anno 1465.

Ældste Arkiv-Reg. IV. 224.

106. 18 Feb. 1466.

Kongelig Stadfæstelse paa Roskilde og Kjøbenhavns Kapitlers Privilegier.

Wii Christiern, meth Gudhs nadhe Danmarcks, Sweriges, Norges, Wendes oc Gotes koning, hertug i Sleszwiig, greffue j Holsten, Stormarn, Oldenborg oc Delmenhorst, g[iør w]jtterligt alle, som nw ære og komme skulle, at oss ælskelige, werdige fadher meth Gwdh biscop Olaff Morthensson j Roskilde haffwer beræt for oss, at æn toch [wore] forfæthre koninge j Danmarck haffwe nadhelighe i forledhen tiidh vnt oc giffwet then helghe kirke oc hans forfæthre biscoppe j Roskilde, hans erlighe capitel, prelate oc canicke j Roskilde oc Keben[haffn oc a]lle theres efflerkommere alt then helghe kirkes och the . . . . wortnethes thienere frij meth all koninglige ræt, som the . . . . priuilegia, ther vppaa giffne ære, ydermere vtwise. Hw . . . . capitel ther offte forfangh vppaa, at the forskreffne priuilegia eyg swo frii nydhe . . . . brydhe segh i thet høgxste j modh loffwen meth kætterij, tyffwerij, mordh, manslagh . . . . aarbodhe maal [eller] j nogre andre madhe, som gælder paa halsen . . . . r oc theres falds maal riis paa twenne fførietiwghe marck, tha tøghe nogre wore fogedhe oc embitzmen theres godz, faldsmaal oc hoffwetloth, som forskreffne w[erdighe] fadher oc capitel paa then helghe kirke oc theres weigne bwrdhe opatbære oc nydhe effter forskreffne priuilegia . . . at the ther fore offte haffwe stort kwmmer oc wmaghe for oss oc till tinge oc annenstadz meth delæ oc trættæ, thij haffwer forskreffne werdige fadher ødmygelige bethiet [och os]s begæret, at wii wille ydermere besørghe them ther vthi oc forskreffne priuilegia ydermere j forskreffne article forklare oc vthtrycke æn the ære, paa thet at the mwe th . . . . . geligere nydhe forskreffne friiheid vden delæ oc trættæ oc thes rooligere thiene then benedide Gwdh oc bethie fore oss, wor kære husfrwe, børn, forfæthre oc efflerkommere koninge j Danmarck oc mene righens indbyggere oc stath, som the plictige ære. Thii haffwe wii betracktet j wort rætte samwiidh, at wij plictige ære eyg alteneste vbrødelige atholde the priuilegia oc friiheid, wore forfæthre koninge i Danmarck giffwet haffwe, besønderlige wor aandelige modher then helghe kirke oc hennes personer, men them hælder forbæthre oc forøghe, Gwdh till loff, hedher oc ære, then helghe kirke oc hennes personer til bestand, thii wele wii, som wii fore Gwdh plictige ære, thet yderste Gwdh oss sin nadhe till giffwer, fwlbwrde oc fwlkomme wore forfæthres koninge i Da[nmarck] gwdhelige attraa,

godhe ackt oc rætwise gerninger. Ther fore effter thii at then helghe k[irke] forskreffne werdige fadher oc capitel haffwe swodane priuilegia [som for]skreffwet staar, oc hwat priuilegia ellir friiheid koninge, herre oc første vtgiffwe, bør . . . . . des j thet bæste, them till nytte oc gaffn, som the giffne ære . . . . nnen maa them annerledes vttbyde æn som the stande, vden then them giffwet haffwer . . . . maa oc mackt haffwer at statfæste, tha mæden thet swo . . . . helghe kirke forskreffne werdige fadher oc capitel j Roskilde oc Københaffn haffwe alt thet godtz oc thienere, vndersate, wortnethe oc wortnethes thienere . . . . [ko]ninglige ræt, som forskreffwet staar, vnderstaa wij thet swo oc aff wort bæste s . . . . wndh oc vnderstandelse, then Gwdh oss vnt oc giffwet haffwer . . . . vttrycke aff wor koninglige mackt, at them fore Gwdh bør oc aff rætte skul[le n]ydhe oc opbære theres hoffwetloth, twenne førietywge marck . . . . . . dhen meth alle andre koninglige faldsmaal oc ræt aff all then helghe kirkes oc theres thienere, wortnethe oc wortnethes thienere, som theres . . . . forbrydhe, j swodane madhe, som fore skreffwet stander, eller j hwat madhe thet helst wære kan, æn toch wore fogethe oc embitzmen . . . . offwer theres liiff eller lemmer fore theres vgerninger . . . . effter loffwen. Thii forbiwdhe wii alle, e hwo the helst ære ellir wære kwnne, be[synderlighe wore fog]edhe oc embitzmen, som nw ære oc kommende wordhe, then helghe kirke, forskreffne werdighe fadher, capitel j Roskilde oc Københaffn . . . . ere her omodh athindre ellir hindre ladhe, vmaghe, qwelie ellir vforrette j nogre madhe, vnder wor koninglige heffnd oc wredhe. [Datum in] castro nostro Helsingborg feria tercia proxima ante festum sancti Petri apostoli ad cathedram nostro sub secreto presentibus inferius appenso. Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

Dominus rex per se presente domino Nicolao Rønnow.

Udenpaa: Anno domini mcdlx viij then odhensdag nest fore sancti Martini episcopi dag wor thette breff lest paa Sielandsfare landstingh. Seglet fattes. Orig., meget makuleret, i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 26 Nr. 6, paa Univ. Bibl.

107. **28 Marts 1466.**

Gertrud Nielsdatter, Værkmester Jes Pæthersens Efterleverske, giver et Stenhus til »Vor Frue Kapel i Kjøbenhavns Domkirke« for to ugentlige Messer og to Aartider.

Jægh Gertrud Nielsedotter, Jes Pætherssen wærkmæsteres æfftærleueræ, hwæs siæl Guth nathæ, besinner thennæ wærdens vstathechet oc wathelech skikkelsæ meth falsk oc swigh, bothæ bland them som leuæ oc mæth them som affdøø, at hwat som the skikkæ æfftær them

til theres siælæs bestandelsæ, ther worthe the tiit i beswighnæ aff them, som the bæst tro. Och besinner jægh, at aff alt thett gotz, som mænneske gør sigh vmaghæ foræ hær i wærden at sammensankæ, ther beholler han enktæ aff, vden thet som han kan skikkæ fore segh til kirkæ ællær kloster, Guth i himmerikæ til loff oc æræ, jomfrw Maria oc andræ hæliænæ til wærthicheet oc thienistæ, forthy gør jægh widerlicht alle nærwerendes oc kommeskullendes meth thettæ mit opnæ breff, at iægh aff berad hugh oc goth wiliæ hauer vnt oc giuet, oc æn i myn wælmacht an oc giuer myn steenhuus garth mæth grund oc bygning oc all syn tilliggelssæ, enktæ vndentaghet, som myn hosbondæ oc jægh haue køptæ oc howetbreuen wtwisæ, liggende i saucti Clementis soghn hoos Wæstregadæ, northen fra Wombe stwæn i Kiøpmenhaffn, til wor Frowæ capellæ i fornefnde Køpmenhaffns domkirkæ, i swadanæ madæ, at kirkæwæriæ at fornefnde wor Frowæ kirckæ oc capellæ skulæ ladæ holdæ two ewighæ mæssær i fornefnde wor Frowæ capellæ hwær vghæ, then enæ om mondaghen aff iomfrw Maria, oc then annen om othensdaghen for allæ cristnæ siælæ, them til roo oc lisæ, oc ther til twennæ artiither, een mæth hetherligha canikæ, oc then annen mæth vicariis i høwekoor i fornefnde wor Frwæ kirkæ, then førstæ om kyndelmessæ oc then annen om Martensmessæ, aarlighæ holdeskulendes, myn kæræ hoszbondes siæl oc myn oc woræ weners til hiælp oc trøst, roo oc lisæ, oc moot thættæ gothz, som ær købegothz, tha ladær iægh mynæ arffwingæ alt mit jorthegothz, som iægh hauer i Jutland oc fik til arff, mæth aal thæn ræntæ, affgifft oc landgildæ, som the skulde haue giuet megh aff fornefnde gothz i firæ aar oc tiwæ ællær meer, moet thennæ gauæ, som iægh hauer giuet for myn siææl, som foræ staar, at the æy sculæ kæræ them wanlodæ, oc at the gøræ æffter megh aff thet gothz, som the welæ swaræ for Guthz dom. Til thennæ gaues stathfæstelsæ oc ydermeer forwaring hauer iægh antworthæt, affhent oc fra megh fonget fornefnde steenhuus garth oc grund meth breff oc all bewisning, som iægh paa fornefnde garth hathæ, hetherligh man her Hans Hanyn, canik oc kirkæwæriæ til fornefnde wor Frowæ kirkæ oc capelle, oc tilbinder iægh migh oc mynæ arffwinge thennæ gauæ stathegh oc fast at holdæ for huers mantz geensielsæ. Thi hauer iægh meth wiliæ oc witskap ladet hængæ mit inciglæ for thættæ breeff, oc bethet gothæ mændz incighlæ mæth myt til witnesbyrth, sosom ær Ysaac Mattessen wærkmesteres, Laurentz skrædere, Holger Jæp grydestøberes, Jacob Thyesk oc Mowens Aands. Huilket breff som giuet ær i fornefnde

Køpmenhaffn aar æffter Guthz byrth thusende firæhundræthæ sæxti aar paa thet siætæ, then fredagh næst foræ Palmæ søndagh.

Jon Mortensens Afskrift i Gl. kgl. Saml. 727 Fol. (ex orig. pergameneo). Sammesteds haves Kjøbenhavns Bythingsvidne af 1466, Mandagen næst efter St. Marci Evangelistæ Dag, om at Husfru Gertrud Nielsdatter har skænket sit Stenhus til Hr. Hans Hanyn og Hr. Hans Pedersen, Kanniker i Kjøbenhavn, paa Vor Frue Kapels Vegne. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 63—65.

108. **25 Juni 1466.**

Afladsbrev for Johannes Døberens og St. Birgitte Alter i Frue Kirke.

Vniversis et singulis, presentes litteras inspecturis, Two, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Swecie primas et apostolice sedis legatus Olauus Roskildensis, Kanutus Vibergensis, Magnus Ottoniensis, Johannes Arusiensis, Jacobus Burglanensis et Petrus Ripensis, ecclesiarum eadem gracia episcopi, salutem in domino et continuum incrementum coelestium graciarum. Pium et gratum obsequium Deo impendere credimus, quociens fideles suos ad pietatis opera excitamus. Cupientes igitur ut altare beati Johannis Baptiste et sancte Birgitte in ecclesia beate Marie virginis Hafnensis Roskildensis diocesis, congrua habeatur reverencia et honore, et a Christi fidelibus iugiter honoretur, omnibus et singulis vere penitentibus, contritis et confessis, qui dictum altare, causa devocionis vel oracionis, accesserint, orationem dominicam cum ave Maria flexis genibus ibidem dicendo, qui etiam missas, predicationes, aut alia divina officia in eodem altari celebrari fecerint seu audierint, hiis etiam, qui pro missarum in eodem altari sustentacione celebrandarum, necnon librorum, calicum, vestimentorum, candelarum, et aliorum ornamentorum melioracione et augmentacione, de bonis sibi a Deo collatis, manus quomodolibet porrexerint adjutrices; quotiens premissa, seu aliqvid premissorum, pia intencione fecerint, totiens de omnipotentis Dei misericordia, ab beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus authoritate confisi, singuli nostrum qvadraginta dies indulgentiarum de injunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus. In super nos Olauus Martini, episcopus Roeskildensis, premissas ac omnes alias et singulas indulgencias ejusdem altaris, per quoscunqve ordinarios rite et canonice concessas, quantum cum Deo et de jure poterimus, presentibus confirmamus. In cuius rei testimonium secreta nostra presentibus sunt appensa. Datum Hafnis, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto, in crastino beati Johannis baptiste.

Tidligere trykt i Pontoppidans Annaler II. 637—38.

109. **3 Juli 1466.**

Afladsbrev for dem, der besøge St. Peders Kirke.

Vniuersis et singulis sancte matris ecclesie filiis presentes litteras inspecturis Two, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Swecie primas et apostolice sedis legatus, Olavus Roskildensis, Kanutus Vibergensis, Magnus Ottoniensis, Johannes Arusiensis, Jacobus Burglanensis, Petrus Ripensis et Andreas Gardensis, ecclesiarum eadem gracia episcopi, salutem in domino et continuum incrementum celestium graciarum. Pium et gratum obsequium deo impendere credimus, quociens fideles suos ad pietatis opera excitamus. Cupientes igitur, ut parochiales ecclesie sancti Petri apostoli Hafnensis, Roskildensis diocesis, congruis habeatur reuerencia et honore et a Christi fidelibus iugiter aut alia diuina officia et predicacionem . . . . aliis in eadem audierint aut qui cimiterium eiusdem ecclesie p . . . defunctis exorando circumierint seu sepulturis mortuorum ibidem interfuerint, corpus diuinum aut oleum sacrum, dum jnfirmis portentur et reportentur, secuti fuerint seu ad pulsacionem campane more Romane ecclesie flexis genibus aue Maria dixerint vna vice aut bonis sibi adeo collatis ad predictam ecclesiam in testamentis suis aliquid leganerint, hiis eciam, qui ad fabricam dicte ecclesie seu eius ornamenta melioranda et augmentanda manus quoslibet porrexerint adiutrices; quociens premissa seu eorum aliquod pia intencione fecerint, tociens de omnipotentis dei misericordia ac beatorum Petri et Paulj apostolorum eius auctoritate confisi singuli nostrum quadraginta dies jndulgenciarum de jniunctis eis penitenciis misericorditer jn domino relaxamus dummodo diocesani consensus ad hoc accesserit et voluntas. Insuper nos Olauus Martinj prefatus premissas ac omnes alias et singulas jndulgencias eiusdem ecclesie per quoscunque ordinarios rite et canonice concessas, quantum cum deo et de jure poterimus, presentibus confirmamus. In cuius rei testimonium secreta nostra presentibus sunt appensa. Datum Haffnis in crastino visitacionis beate Marie uirginis anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglene fattes.

110. **21 Juli 1466.**

Thingsvidne om et Skøde paa en Grund i Raadhusstræde.

Alle men, thette breff see eller høre, witherlig gøre wii Merten van Barken, byfoghet i Kopenhauen, Barquord van Hamelen oc Anders Nielsson, borghemestere, Dethleff van dem Born oc Magnus Jensson, radhmen, Per Jonsson, Esbern Jacobsson oc Lauritz Magnusson,

borghere ther samesteds, ath aar effter Guts burd mcdlx sexto mandagen sancte Marie Magdalene affthen pa Kopenhauen bythyng ware skickethe fore oss oc mange flere dandementz nærnærelse beskethne men Effuerd Matzson oc Knut Matzson, brøthre, skøtte oc tileghnethe hetherlighe man her Michel Matzson, canik i fornæffnde Kopenhauen, een theres jord ok grund liggende i Radhustrędet i sancti Pethers sogn ther samesteds norden weth adelgathen, westen nest then gard Elne Per Bentsens j bothe, Guth henne siel nathe, oc østen nest then gardh, som Niels Marquordzson nw i boor, met al fornæffnde jords oc grunds tilhørelse i lenge ok i brethe, vppa oc nethre, engtet vndentaget, met alle the eydom, rettigheet ok breue, som the there pa haue, til ewerdelige eye haue skulende, ok kendes them fult ok alt gooth betaling there fore at haue vpboret, swo at them aldeles wel meth nøghes, ok war skøthe stadugh ok fast melt, ok war pa then tiidh engen gensighelse. Ath swo ær taleth oc giort for oss, thet withne wii met wore jnceyle hengde fore thette breff. Giffuet oc schreuet aar, dagh oc stedh, som foreschreuet ær.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Af Seglene fattes Nr. 2 og 6.

111. 14 Okt. 1467.

Skøde paa en Del af en Bod ved Stranden.

For alle, som thette breff see eller høre læsis, kungøre oc kennes wi Hans Ørn, radhman i Slawelsse, oc Mattis Ørn oc Effwert Ørn, ther hans sønner ære, at wi met wore neste frenders oc arwingis fuldburdh haue saalt oc affhænt oc affhænde met thette wort obne breff fran oss oc wore arwinge hetherligh man hr. Michel Matzsøn, canik i Købendhaffn, wore kere frende, ok hans arwinge all wor eghendom oc rettighet, som wi hawe vdi then boodh liggendis wedh Stranden i Købendhaffn i sancti Nicolai soghn, som Hillebrand nw vdi boor, som ær then fiærdhe part i hws oc iordh, naar her skifftis i firæ lighe deele, til ewindelighe æye haffwe skullendis. Wetherkendes oss therfore aff hanum fæ oc fult werdh effter wor fuldkommelighe nøye at hawe opboret; thi tilbinde wi oss oc wore arwinge forneffnde Michel Matzsøn oc hans arwinge eller hwo thette breff haffuer met hans welie oc obne breff, forneffnde fiærdhe part eghendom oc rettighet met all syn lengæ, bredhe oc wiidhe at frii, hemlæ oc til at staa fore hwer mantz tiltall, som ther opo kunne tale meth rette. Woret oc swo, at forneffnde fiærde deel vdi forneffnde boodh, hws oc jordh eller noghit ther aff franginge forneffnde hr. Michel, hans arwinge eller hwo thette breff hauer meth hans welie, som fore ær

rørt, meth noger vret, tha forplichte wi oss alle oc huer serdelis oc wore arwinge hanum eller them all then skathe, hwis the fore wor hemlæ wanskilse skild fonge kunne, op at rette oc wetherlægge, som skellight ær, vden alle hinder, hielperæthe eller tøffring i noghre made. Til bæthre forwaring her om ære wore jnseghle hengde næthen fore thette breff met flere wore neste frenders oc arwinges oc andre hetherlighe oc beskedhne mentz jnsighle, som ære Effwert Matzsøn oc Knwdh Matzsøn, brøthre, oc hr. Alexander, canik i Københaffn, Maghwens Scriwer, Pæther Ongær, radhmæn, oc Niels Wedhmer, tierdingsman, til withnesbyrdh. Datum in Haffnis die sancti Calixti anno domini mcdlx septimo.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv. De af Seglene, der endnu vare ubeskadigede, vare Bomærker.

112. **5 Jan. 1468.**

Statuter for de evige Vikarer.

Uniuersis et singulis presentes litteras inspecturis, visuris pariter et audituris, Olauus Martini, dei gratia episcopus Roskildensis, salutem in domino coeternam. Rationi congruit et conuenit equitati, ut ea, que laudabiliter rationabiliterque adinuenta, statuta et ordinata sunt, ea maxime, per que concordia, caritas et vnio inter fratres adaugeatur, diuinus cultus in sancta ecclesia augmentetur, rixeque et dissensiones coartentur et refrenentur, stabiliter et perpetua firmitate perseuerent. Hinc est, qvod oblatis nobis hodie et exhibitis pro parte dilectorum filiorum, perpetuorum vicariorum ecclesie nostre beate Marie virginis Haffnensis, nostre dyocesis, nonnullis ordinacionibus et statutis licitis et rationabilibus et honestis, ex statutis et ordinacionibus perpetuorum vicariorum ecclesie nostre Roskildensis extractis, et cum illis saltem in effectu, pro majori parte, concordantibus, ac per ipsos vicarios seruari juratis; que et quas statuta et ordinaciones dicti perpetui vicarii ecclesie beate Marie virginis Haffnensis auctoritate nostra ordinaria confirmari, stabiliri et approbari mediante ipsorum priore, ac per eum instanter postulari fecerunt et postularunt. Que quidem statuta articulatim sequuntur successiue, huiusmodi sub tenore.

Primo, siquis nouus perpetuus vicarius effectus fuerit, ad collegium nostrum appositus, jurabit super sue consciencie juramento, se velle seruare articulos et statuta infrascriptos. Et antequam quidquam de precenciis nobiscum percipiat, faciat infra annum omnibus fratribus pictantiam suam. Et habeat superpellicium et almucium et intret chorum nobiscum, onera et officia singula, ut moris est, in

festis et alias obseruando. Cum hoc, pro introitu dando florenum Rynensem; et sic in toto in emolumentis particeps efficiatur.

Item siquis fratrum habuerit aliquam causam uel querelam aduersus intrantem, tunc intrans amicabilem faciat composicionem, antequam receptus fiat in fratrem.

Item, siquis aliquam querelam habuerit aduersus fratrem suum, conueniat eum primo coram priore et aliis fratribus. Si autem in prima instancia citauerit uel accusauerit eum coram alio judice, soluat lagenam Almanice ceruicie.

Item, quilibet intrans sit obediens priori in negociis et officiis intra et extra ecclesiam, quod si omiserit, soluat solidum infra mensem, sub pena dupli.

Item, siquis fratrum uoluerit locare alicui uel aliquibus fundum aliquem uel curiam altaris sui, habeat hoc cum consensu prioris et consilio fratrum. Et si littera data super tali locacione sigillata fuerit cum sigillo possessoris, prioris, et duorum uel trium fratrum, maneat in firmo robore et vigore, et successor locantis, servatis servandis, illud nequaquam valeat reclamare.

Item, nullus presumat reuelare cuiquam secreta nostra, quod siquis presumpserit, exeat de confraternitate nostra tamquam infamis, nec intrabit priusquam emendam fecerit, secundum consensum prioris et fratrum.

Item, nullus fratrum loquatur sine licencia prioris et finito sermone alterius, sub pena duorum denariorum immediate soluendorum, et si hoc statim non fecerit, soluat duplum.

Item, siquis offenderit priorem nostrum in domo capitulari siue extra, verbis contumeliosis, emendet secundum fratrum relacionem.

Item, quicunque fecerit prior conuocacionem, ut fratres ad bonum concordie ad domum capituli conueniant, siquis ammonitus fuerit et non uenerit infra primam horam, dabit grossum. Si autem post primam tarde uenerit, dabit album, si non fuerit ligittime perpeditus, videlicet negocio dominorum, lecto egritudinis uel extra partes.

Item, siquis aliquem de confratribus verbis contumeliosis uel calumpniosis, in capitulo uel extra capitulum, offenderit in presencia duorum fratrum uel aliorum discretorum, ex furore impetus, dabit lagenam seruicie.

Item, nullus fratrum presumat jurare in capitulo per mortem Cristi, sanguinem ejus, quinque wlnera, spiritum sanctum, sub pena trium solidorum immediate soluendorum, et hoc tociens quociens fecerit.

Item, stabunt perpetui vicarii in choro, ibunt in processionibus,

sedeant in prandiis, secundum etatem perpetuitatis sue. Item perperpetuus vicarius, qui fuerit junior, semper erit hostiarius et pincerna noster, et habeat missam in anniuersariis in choro, donec alter nouus aduenerit. Quod si omiserit, soluat dimidiam lagenam ceruisie, et penultimus suum suppleat officium in omnibus ministrando.

Item, siquis deputatus fuerit ad officiandum in choro, et neclexerit, pro summa missa dabit lagenam Almanice ceruicie, pro ewangelio vj solidos, pro epistola tres solidos, pro qualibet alia hora dabit album.

Item, quando aliquis prolixo languore infirmatur, tunc omnes fratres incolumes, duo post duos, quotquot sunt, duas missas in omni septimana coram altari suo celebrare, donec conualuerit, teneantur.

Item, quando aliquis fratrum decesserit, tunc quilibet viuentium vnam missam pro anima ipsius celebret uel celebrari faciat, antequam carnes manducet.

Item, quilibet vicarius absens habebit in capitulo nostro procuratorem vicarium, et non alium, qui non solum pro ipso respondeat, sed et satisfaciat et cum hoc habeat ordinacionem prebende sue.

Item, quilibet fratrum non residens dabit omni anno ij solidos grossorum pro absentia, infra festum Dyonisii, uel soluat duplum.

Item, siquis uenerit ante exitum cimiterij, quando facimus processionem pro aliquo mortuo, careat dimidia porcione illius processionis.

Item, in missis animarum, si quis non uenerit ante incapcionem epistole ad vigilias, antequam Dirige dicatur, careat dimidia porcione.

Item, quando aliquis fratrum ammonetur rite per priorem nostrum soluere debita creditori intra nostrum capitulum, pro prima monicione, videlicet dierum xv omissa, soluat dimidiam lagenam ceruisie bone, pro 2a, videlicet x dierum, integram lagenam ceruisie, pro tercia, videlicet quinque dierum, exeat contumax et periurus de omni conuocacione et participacione nostra, donec instanter humiliatus acquisiuerit confraternitatem de nouo, per pictanciam et florenum Rynensem pro introitu.

Item, in sequentibus cuiuslibet anni temporibus conueniant omnes fratres, pro defunctis fratribus et benefactoribus anniuersaria vigiliarum et missarum, in summo choro deuotius decantantes. Primum anniuersarium semper erit feria 2a proxima post dominicam cantate. 2um etiam eadem proxima post festum Olaui regis. 3um proxima ante festum Martini. 4um feria secunda proxima ante festum purificacionis Marie. Hoc adiecto, quod omnis absens, tam de vigiliis quam de missis, soluat pro quolibet officio duos sterlingos. Frater

vero, vnus post alium, qui a priore ammonitus fuerit, faciat fratribus prandium ut melius poterit.

Item, sequis celebrauerit sub processione, tam solenni quam quotidiana, soluat iiij grossos et hoc si elevacionem fecerit uel aliud signum cum corpore Christi sub processione.

Item, nullus incipiat cantare missam, antequam alter cantans finierit prefationem, sub pena quatuor grossorum.

Item, siquis alicui confratrum, eo non presente, coram aliis detraxerit, seu in verba scandalosa seu calumpniosa abloquendo proruperit, que famam fratris poterint notabiliter denigrare, super hoc conuictus dabit lagenam ceruisie.

Quibusquidem statutis et ordinacionibus, ut premittitur, oblatis et productis, ac coram nobis et per nos lectis, recitatis, auditis, examinatis et intellectis(?), ac justis et rationabilibus inuentis, nos attendentes postulacionem hujusmodi fore justam et consonam racioni, quodque justa petentibus non est denegandus assensus. Idcirco statuta et ordinaciones hujusmodi preinsertas in omnibus et singulis eorum punctis et articulis confirmauimus et approbauimus ac tenore presencium confirmamus et approbamus deinceps perpetuis futuris temporibus duraturas, inter ipsos vicarios ecclesie beate Marie virginis Haffnensis, et per eos inuiolabiliter tenenda et obseruanda. In quorum omnium et singulorum fidem, testimonium et robur premissorum secretum nostrum duximus presentibus appendendum. Datum Roskildis in vigilia Epyphanie domini nostri Jhesu Christi, anno a natiuitate ejusdem millesimo quadringentesimo sexagesimo octauo.

Orig. paa Perg. tilhørende Oldn. Museum. Tidligere trykt i Pontoppidans Annales ecclesiæ II. 647—51. Paa Bagsiden er skrevet nogle Bestemmelser, men Skriften er saa udslettet, at der kun kan læses enkelte Ord.

113. 4 April 1468.

Thingsvidne om et Skøde paa en Del af en Gaard i Pilestræde.

Alle men, thette breff see eller høre, witherlig gøre wii Marten von Borken, byfoget i Køpnehauen, Borquard van Hamelen oc Anders Nielsøn, borghermestere, Detleff van den Born oc Niels Andersøn, radmen, Bertil Jeipsøn, fierdingsman, oc Jes Michelsøn, byscreiffuer ther samestetz, at aar effther Gutz burd mcdlxviii mandagen nest fore palmesøndach pa Køpenhauen bything i flere dandemens nærwærilse, som thing søgte, wor skikket for oss welburdig man hr. Henric Hierne, ridder, met lowlige things lyud skøtte, vploot oc tilegnet beskethen man Matis Jeipsøn oc hans kære husfru Katrine oc theris arwinge all hans deel oc rettigheet i the hws oc bygning,

som han hauer i forscreffne Matisses gard i Piilestredet i sancti Niclai sogn, som the nw i boo, engtet vnden taget, til ewerdelighe eye haue skulendis. Ok kendes forscreffne hr. Henric sik fult oc alt at haue vpboret aff forscreffne Matis forscreffne rettigheet oc bygning, swo at hanom aldeles wel met nøghdes, oc war skøde stadig oc fast melt, oc war pa then tiid engen gensielse. Til større witherligheet ære wore jnceyle til withnesburd hengde for thette breff. Giffuet oc screffuet, som forescreffuet ær.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv. De 4 første Segl vare adelige, Resten Bomærker.

114. **12 April 1468.**

To Kardinaler skænke 100 Dages Aflad til dem, som paa visse Dage søge Hellig Trefoldigheds Alter i Vor Frue Kirke.

Bartholomeus tit. sancti Clementis, Jacobus tit. sancti Crisogoni, divina providentia sacrosancte Romane ecclesie presbyteri cardinales, universis et singulis utriusque sexus Christi fidelibus, presentes litteras inspecturis, salutem in domino sempiternam. Etsi quelibet loca sanctorum sunt pia et prompta devotione a Christi fidelibus veneranda, dedicata in honore[m] sancte et individue trinitatis, qui unus est et verus omnium creator, deus et expiator mentium et earum director ad ipsum, sunt tanto venerabilius honoranda, quanto ipsa beata trinitas immediatius et liberius effundit gratias in cordibus devotorum. Cupientes igitur, ut capella ad altare sancte et individue trinitatis, situm in ecclesia collegiata sancte Marie de Haffnis Roskyldensis dyocesis, congruis frequentetur honoribus, et a Christi fidelibus iugiter veneretur, ac in suis edificiis debite reparetur, conservetur et manuteneatur, librisque ac calicibus ac aliis ornamentis ecclesiasticis decoretur, fulciatur et laudabiliter muniatur, in ea quoque cultus augmentetur divinus, et ut ipsi Christi fideles eo libentius confluant ad eandem, quo ibidem ex hoc celestis gratie dono se uberius conspexerint refectos: nos cardinales prefati et quilibet nostrum humilibus, dilecte nobis in Christo Anne filie Petri Andree et dilecti filii Jacobi Clauson, eiusdem capelle dotatoris, nobis super hoc factis supplicationibus inclinati, de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis Christi fidelibus vere penitentibus et confessis, qui eiusdem sancte trinitatis, pasche, gloriose virginis Marie assumptionis, sancti Michaelis archangeli, ac dicte ecclesie dedicationis celebritatum diebus, eandem capellam devote visitaverint annuatim, et ad reparationem et manutentionem ipsius manus porrexerint audiutrices, centum dies de in-

iunctis sibi penitentiis misericorditer in domino relaxamus, presentibus perpetuis temporibus duraturis. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri, nostrorum cardinalatuum sigillorum iussimus et fecimus appensione communiri. Datum et actum Rome in domibus nostrarum solitarum residenciarum, sub anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo, indictione prima, die vero duodecima mensis aprilis, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Pauli divina providentia pape secundi, anno quarto.

Af Mnscr. Bartholiniana, Tom. V. (»ex arch. eccl. collegiatæ b. Mariæ virg. Hafn.«) Rørdam, Kirker og Klostre, T., 65—66.

115. **2 Maj 1468.**

Thingsvidne om et Skøde fra Byen til Henrik Dringenberg paa en Jord op til hans Gaard, der fordum havde været en Del af »en Rennested«.

Alle men thette breff see eller høre, witherlig gøre wii Marten van Barken, byfoget j Køpenhauen, Anders Nielson, borghemester, Detleff van den Born ok Niels Anderson, radmen, Per Jonson oc Bertil Jeipson, fierdingsmen, oc Esbern Jeipson, borgher ther samestetz, att aar effther Gutz burd mcd lx viij mandagen nest effther sancte Walburgdach pa Køpenhauen bything i flere dandemens nærwærilse, som thing søgthe, wor skikket for oss erszame man Borquord van Hamelen, wor kære borghemester her samestetz, pa Køpenhauen bys weyne skøtte, vplooth oc tileghnethe beskethen man Hans Frijman, wor kære methborgher, pa erszame mans weyne Henric Dringenbergs, wor nathige hærre koning Christierns myntemesters i Malmø, een Køpenhauen bijs jord oc grund, som fordom hauer waret een deel aff een rennested, liggendes sønden fra Køpmannegade mellen Bernd Hakenbergs gard oc then gard, som forscrefne Henric Myntemester nw i ware hauer, i wor Fru sogn i forscrefne Kopenhauen, meth all forscrefne jords oc grunds tilhørilse j lenge oc brethe, vppe oc nethre, engtet vndentaget, i alle made som thet købebreff ther pa giffuet jnneholder, til ewerdelige eye haueschulendes, ok kendes forscrefne borghemester pa forscrefne Køpenhauen bijs weyne fult oc alt ath haue opboret goot betaling aff forscrefne Henric Dringenbergh for forscrefne stykke jord ok grund, swo at hanom wel meth nøgæs, oc wort skødhe stadig oc fast melt, ok war pa then tijd engen gensielse. Til een større witherlicheet ære wore inceyle til withnesburd hegnde(!) for thette breff. Giffuet aar, dach oc stedh forescrefuet ær.

Udenpaa: Skøthe breff paa then rennestedh i mellem mesther Berneth och Hans Fryman. Alene det 7de Segl, et Bomærke i et Skjold, er bevaret. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 4 Nr. 18, paa Univ. Bibl.

116. **3 Juni 1468.**

Skøde paa en Del i en Gaard sønden for Frue Kirkegaard.

Alle men, thette breff see eller høre, witherlig gør jek Hans Hermanson, prest oc perpetuus vicarius j wor Fru kirke j Køpenhauen, at jek pa myn kære brothers weyne Hans Mølers hauer sold, vplathet oc tjl eghnet beskethen man Jens Knudson bagher, borgher j forscrefne Køpenhauen, oc hans husfru Johanne oc theris arwinge all forscrefne myn brothers rettigheet met the breffue, han ther pa hauer, i then gard, som forscrefne Jens Knudson nu selffuer i boor, liggendes sønden weth wor Fru kirkegard, westen nest Scolen i wor Fru sogn her samestetz, ok kennes myk fult oc alt pa forscrefne myn brothers weyne ath haue vpboret goot betaling aff forscrefne Jens Knudson for forscrefne rettigheet, swo ath myk aldeles wel met nøghes, ok tilplichter jek myk ok myne arwinge at frij, hemle oc tilsta forscrefne Jens Knudson, hans husfru oc theris arwinge forscrefne rettigheet i forscrefne gaard for hwars mans hinder eller gensielse ther pa kan tale met nogher ræt. Til een større witherligheet oc forwaring ær myt incèyle meth flere dandemens, som jek ther til bethet hauer, som ære erszame man Barquord van Hamelen, borghemester, Magns Jenson, radman, oc Esbern Jeipson, borgher j forscrefne Køpenhauen, til withnesburd hegnde for thette breff. Giffuet aar effter Gutz burd mcd lx viij fredagen nest fore pingesdach.

Det første Segl forestiller en Mand (Helgen?), det andet fattes, det tredie har 3 Bølger, fra hvilke der udgaa 3 Spidser, i et Skjold med Hjælmemærke, det fjerde er et Bomærke i et Skjold. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 4 Nr. 14, paa Univ. Bibl.

117. **Før 29 Sept. 1471.**

Skøde paa en Grund i Klosterstræde til St. Katharine Alter i Frue Kirke.

Jach Hæbele Lud. . . . . Pæther Erickssøns effterlewere, kungør alle nærwerendes och en komme scholendes met thette mit opne breff, ath iegh aff frii wilie och berad hu min kære søns Ericks oc flere samtycke och raadh haffuer opladth och sold hetherlighe man hr. [Sym]æn Laurentsøn, canick i Køpnehaffn, oc . . . . sammested en myn jord och . . . . . huss och bygning, som hwn nw haffuer, liggendis . . . . søndhen nest then gardh och hwss . . . . . . Owerskærer nw vdi boer. Hvilke forneffnde hws och jord . . . . . . Skredher vpbygde . . . . . . met al sin lenghe førietywghe alne . . . . lang och bredhe, som ær otte . . . . i hwat som ther tilhører . . . . brwghe oc

beholde . . . . . . sancte Katherine . . . . ewinnelig æye . . . . guld och penninge . . . . megh at haffue . . . . til gode redhe effter myn nøffue. Thii tilbinder jæch mich och myne arffuinge . . . . til at staa forneffnde hr. . . . . effterkommere . . . . her Symæn oc hr. . . . . Katherine . . . . ginge meth noger . . . . hindher, som megh bør . . . . forsware effter thette breffs lydelsse, tha forplechter iæch megh och myne arffuinge forneffnde hr. Symæn . . . . sancte Katherine altæris weghne eller theris effterkommere . . . . thet friit igeen eller . . . . . igeen vpaa forscreffne altæris weghne innen eet halfft aar ther næst effter met swo meghet got . . . . . sammestedh eller anden stædh i nogher købstædh her i Sieland aff beleilighed och arligh rente . . . . vdhen al hindher eller rætgang ther om i nogher madhe, och at holde forscreffne stycke . . . . . . hwat megh tilbør, efftersom forscreffuit stander. Til hwes ydhermere withnesbyrdh henger iegh mit jncigle meth min kære søns Ericks Pæthersøns oc hr. Niels Ericsøns ridder, myn kere søns . . . . nedhen fore thette breff. Datum anno domini millesimo septuagesimo primo . . . . . . tionis dominice.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

118. 29 Sept. 1471.

Præsten Hr. Mogens bekender, at han ingen Del har i den i Nr. 117 omtalte Gaard i Klosterstræde.

Jek Maghens . . . . . , prest innen Køpmanhaffn, gør witherlicht foræ alle, swa wel nerwerendis som komme skullendis, meth thette myt opne breff, ath en togh iech hauer thaleth thet bestæ paa sancte Kathrine altaris weghne met hr. Symen vdi thet køp, som ær giort emellom frwe Hebbele och forneffnde hr. Symen paa en jordh och grund liggendis innen Klosterstrædhet efftersom hoffwet breffwet wdwiser och ladhet myt naffn ther indscriffue, tha bekennes iech megh allichwel at haffwe aldelis ænghen rætighet vdi forscreffne jordh eller bygning, mest fore thii iech hauer ænchte vdgiffuet eller bethalet ther fore aff myt eghet gotz eller paa nogher andres weghne i noger madhe. In cuius testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, die beati Michaelis.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv. Seglet fattedes.

119. **25 Marts 1472.**

Gavebrev til St. Vincentii Alter i Roskilde Domkirke paa en Gaard i det nordvestre Hjørne af Nikolaj Kirkegaard og en Gaard i Gerlev.

Allæ mæn, thette breff see æller høræ læsæs, gør iek Tetz, ærkiædiegn j Roskilde, widerlicth, at æffterthij all thingh j thenne werdhen ær forgængæligh wdhen Guts nathæ, acther iek noghet aff thet gots, Gwdh hauer mik wnth, at skickæ til siælæ tharff, thii giuer iek meth myn kære brothers Jens Tetsson riddæres wiliæ och samtyckæ, skøder och affhender til ewerdelich æyæ til sancti Vincencij altære j Roskilde en myn gordh j Køpnæhaffn liggindis j thet nørræ ok wæstræ hyrnæ weth sancti Nicolai kirkegordh och en bæggis wor gordh liggendis j Gærløffue vti Slauelssæ hæreth, som nw vti boor Jes Pædhersson ok giffuer til arlicth landgillæ iij pund korn, j pund rw ok ij pund bygh, och j lubesk mark, meth all sin tilligælssæ, woot ok tywrth, engthet wndertaghet, meth swodant wilkor ath hwo som sancti Vincencii altære haffuer, han skal fornæfnde gorde haffuæ j sinæ frij wæræ och brwgæ sik til nyttæ och gaffn och hans æffterkommere, och skal holde æller lade holde en mæssæ huer othensdagh om aaret aff sancta Anna meth en collecta aff wor Frwæ ok en pro defunctis, oc skal han lade holde huerth aar en begængælsæ høwfftideghe meth mæssæ fore høwæ altære och vigilias ix lectionum anime deposicionis mee, och skal giffuæ canonicis in vigiliis, missis existentibus vnam marcam argenti, vicariis et aliis in choro seruientibus iij solidos grossorum, arbitrium canonicorum distribuendorum strax then samme dach wdhen all hindher æller tøffringh. Thi forbywdher iech allæ mynæ arwingæ, e hwo the hælsth worder, hære amodh noghet vti ath hindre æller hindre lade i nogher modhe. In cuius testimonium sigillum meum vna cum sigillis prescripti fratris mei, dominorum Johannis Syndonis et domini Petri Rabærgh presentibus duxi appendenda. Datum anno domini mcdlxxij die annunciacionis beate Marie virginis.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 26 Nr. 21, paa Univ. Bibl.

120. **4 April 1472.**

Notarialinstrument, ifølge hvilket Raadmand Esbern Skriver udelukkedes fra Alteret, indtil han havde tilfredsstillet Gud og Kirken.

In nomine domini amen. Presentis publici instrumenti seriem inspecturis siue legi audituris pateat euidenter vniuersis, quod sub anno natiuitatis ejusdem millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo indictione quinta decima, die vero quarta mensis aprilis hora

duodecima uel quasi in stuba siue domo discreti viri Esberni Scriffwere consulis Haffnensis pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape qnarti anno vndecimo in mei notarii publici testiumque infrascriptorum et rogatorum presencia personaliter constitutus quidam honorabilis dominus Symon, canonicus Haffnensis, plebanus altaris parochialis in ecclesia collegiata beate Marie ibidem, qui ut asseruit se non solum ex officio suo verum eciam ex commissione venerabilis et egregii prelati sui domini doctoris Erici, decani capituli Haffnensis, accessisse presenciam eiusdem Esberni consulis, parochiani sui ibidem, protunc personaliter existentis et eum per se et ipsum solum pro sacrilegio per eundem Esbernum, perpetrato ad satisfaciendum deo, ecclesie et injuriam passo salubriter instigasse, quoniam sacrilegis corpus dominicum minime dandum est, et quia idem Esbernus vnus de illis est, habuit ipsum satis operose admonendum et inducendum sitis(?) et nudius tercius, quatenus tales excessus suos per satisfactionem condignam ut premittitur emendaret, in quantum [ad] mensam domini nostri Jhesu Christi vellet accedere causa sumendi corpus suum gloriosum ad animæ suæ sa[lutem]. Nam ut retulit idem dominus plebanus iniquum sit valde ea que collata sunt pro remedio peccatorum venerabilibus ecclesiis aut eis iustis modis aliis acquisita vsibus aliis applicari, propter quod merito inuasores ipsarum rerum tanquam sacrilegi sunt anathemate feriendi usque ad satisfactionem congruam, sed quia presens causa de sacrilegis habet se separatim ab altera prius mota, de qua ad tempus supersedendum est, et spectat ad plebani officium scire, quibus parochianis dandum est hujusmodi sacramentum uel non, et quia sacrilegi a communione corporis Christi sint excludendi, ideo vobis non fit quidquam impedimenti causa odii uel inimicicie sed tantum juris causa. Tunc Esbernus dixit: ego attamen accedam ad mensam domini ad sumendum deum meum, et hoc faciam ex propria bona confidencia mea, et dum accessero, si vos qui estis plebanus meus mihi tunc denegare volueritis sacramentum, illud volo conqueri et proclamare vndique et quantum valeo. Quibus dictis prefatus honorabilis dominus plebanus adhuc consuluit sibi ut dirigeret ad salutaria mentem suam, et se super hoc sanius deliberaret pro responso sibi dando ipsis alio tempore conuenientibus. Tunc Esbernus dixit: jsti domini de capitulo Haffnensi adhuc non cessant excitare conuicia similiter ut prius fecerant in destructionem meam et ad priuandum me [b]onis, honore et vita, cui dominus plebanus respondit: Ex quo talis vestra perpetratio sacrilegii est .... a, et constat pre-

lato meo et capitulo tanquam pluribus aliis, et si non resisterent sicut tenentur ex officio, vestro errori approbarent, nam negligere perturbare peruersos nichil aliud est quam fouere, ideo si supportarent vobiscum talia perpetrata absque juris castigatione, viderentur dare presumptoribus occasionem scelera committere grauiora, ideo non stat per eos aliud facere, sed stat totum in vestra propria voluntate, ea de causa vos tamdiu a corporis Christi communione abstineatis, quousque de enormibus excessibus vestris satisfactionem debitam exhibueritis et emendam, et sic facta est secunda admonitio presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Petro Henrici, Jacobo Nicolai et Andrea Nicolai, perpetuis vicariis ecclesie collegiate antedicte, testibus ad premissa habitis, vocatis et rogatis. Deinde prefati dominus Symon canonicus, plebanus et antedictus Esbernus Scriwere fuerunt constituti in presencia mei notarii et subscriptorum testium, die ut supra hora vesperorum uel quasi in ecclesia fratrum minorum Haffnensi, vbi idem dominus plebanus eundem Esbernum admonuit, ut se ad viam satisfactionis reduceret pro premisso sacrilegio, et se non retrahere habeatur a communione sacramenti eucharistie in contemptum ecclesiastice discipline, prout superius est expressum. Et quia displicuit eidem Esberno admonicio prenarrata, noluit audire dominum plebanum suum antedictum, sed irato animo abijt festinanter, et sic facta est tercia sibi admonitio et completa, presentibus ibidem dominis Nicolao, Johanne Jude dicto et Hemmingo Petri, perpetuis vicariis Haffnensibus, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et quia ego Petrus Vngar, clericus Roskildensis dyocesis, publicus apostolica auctoritate notarius, premissis admonitionibus debite factis aliisque omnibus et singulis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, vnacum prenominatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui. Ideo hoc presens publicum instrumentum manu propria exinde conscriptum confeci, subscripsi, publicauj et in hanc publicam formam redegi, quod signo, nomine et cognomine meis solitis et consuetis signaui et roboraui in fidem omnium et singulorum premissorum rogatus pariter et requisitus.

Udenpaa: Instrumentum super trina monitione canonice facta Esberno Scriwere sacrilego, ne accedere presummat ad sacramentum eucharistie sumendum pro hujusmodi enormibus excessibus suis, antequam faceret deo, ecclesie et iniuriam passo satisfactionem debitam et emendam, sicut a sanctis patribus est sanctitum. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

121. **10 April 1472.**

Johannes Hillebrandsen lejer af Frue Kirke en Gaard i Nikolaj Sogn ved Stranden.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Johannes Hillebrandi ciuis Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensi pertinentem in parochia sancti Nicholai iuxta mare sitam, in qua modo habito, ad dies meos, vxoris mee Lucie quam modo habeo, nec non liberorum nostrorum de nobis inuicem genitorum conductiue accepisse sub condicionibus infrascriptis, primo quod ego predictus Johannes, vxor mea Lucia, nec non liberi nostri tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, xii solidos grossorum, duobus temporibus anni scilicet sex infra pasca et sex infra festum sancti Michaelis tempestiue et expedite pro pensione annua erogemus. Item predictam curiam edificemus, edificatamque in statu bono teneamus, et quicquid in ea construxerimus, cum tectura lapidea conseruemus. Item edificia modo constructa et per amplius construenda nullo modo vendamus, nec quomodolibet alienemus sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera, que a mandato principum vel ville curiis ecclesie imposita fuerint, temporibus nostris absque vlla recompensa soluere teneamur. Prescriptis vero articulis vel aliquo eorum non seruatis, littere nobis a venerabili capitulo date irrite sint et inanes et eidem capitulo predictam curiam cum edificiis, meliorationibus omnibus reuocandi et resumendi libera sit facultas. Me vero, vxore mea Lucia predicta nec non liberis nostris de medio sublatis dicta curia cum edificiis et meliorationibus vniuersis libere cedat absque reclamatione quorumcunque ecclesie supradicte. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Nicholai Hillebrandi, Jacobi Adriani presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxx secundo, feria sexta post dominicam quasi modo geniti.

Udenpaa: Littera recognitionis Johannis Hillebrand super curia iuxta mare. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

122. **16 Juli (?) 1472.**

Christiern I tager Helligaands Hospital i sin Beskyttelse og tillader det at sende Bud omkring i Landet for at indsamle Almisse.

Wi Christiern met Gwtz nathe Danmarcks, Sueriges, Norgis, Wendes oc Gothes koning, hertug udi Sleswig, grefue i Holsten, Stormarn, Oldenborg oc Delmenhorst, giøre witterligt, at wij af wor synderlighe gunst oc nathe haue taghit oc vntfangit then Helge ands

closter vdi Kiøbendehafuen och alle prester oc sitzsken, som ther monne wære oc kommende worde, oc alt forbenefnte closters oc theris gotz, rørende, urørende, wortnete oc tienner vdi wor kongelige wern, heghn oc beschierming oc haue paa thet at the mwe thes ydhermere Gwtz thienneste vppeholde, sytzsken, som ther nw(?) ære oc the sywghe mennisker theris nøttorft skellige skicke oc theris closter forbethre, wnt oc tilladit oc vnne oc tillade meth thette vorth obne breff, at the drede(!) i worth riche oc bethe gothe folkes almøsse, effltherthij som wor elskelighe fæthre biscope oc sønderlighe wile oc gifue theris obne bref vpa, som tilhører theris(!). Oc forbiudhe wii alle, i hwo the helzst ære, som for wore skiild giøre oc skule, oc serdelis wore fogethe oc embitzmen. forscrefne closters bud, som the i swo danne theris ærinde effther gothe folks almøsse vdhsendende worde, i nogre maade at hindre eller hindre lade, vnder woris hylleste oc nathe, men them helder fore Gwdtz skiild i swadanne oc andre guthelige oc skellige ærende forde oc fremme met thet beste oc giøre sigh thermeth hver i syn stedh deelaffthigt af then Gwtz thieniste, som skeer i fornefnte closter, nw oc til ewigh tidh. Datum in castro nostro Hafniensi feria quinta (»genete«) infra octauas [vicitacionis] beate Marie virginis gloriose, nostro sub secreto presentibus appenso anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo.

Afskrift i Resens Haandskrift: De Fattiges Forraad I. 299. Tidligere trykt i Hofmans Fundatser X. 185. Udg. har betegnet Dagen efter visitatio Mariæ, da det er sikkert, at Kongen paa den Tid var paa Kjøbenhavns Slot, se Regesta Dan. Nr. 4438—39.

123. 1472.

Fortegnelse over de evige Vikarer.

Anno domini mcdlxx secundo.

Registrum confratrum perpetuorum vicariorum ecclesie Haffnensis in prandiis faciendis secundum ordinem quatuor temporibus annj.

Primo dominus Johannes Alberti.[1])

D. Johannes Hermanni.

D. Lago Ynarj.

D. Johannes Olauj.

D. Jacobus Johannis.

D. Johannes Vnger.

D. Johannes Frost.

---

[1]) Overstreget.

D. Olauus Andree.[1])
D. Nicholaus Nicholaj.
D. Johannes . . . . . .[2]).
D. Nicholaus Brwn.
D. Jacobus de Ølstædhæ[3]).
D. Nicholaus Petri.
D. Tidericus Staghæ[4]).
D. Petrus Hinnichinj.
D. Olauus Rantzow.
D. Jacobus Georgij.
D. Johannes Hinricj.
Barquardus proconsul[5]).
D. Petrus Henrici.
D. Johannes Ditleuj.[5])
D. Henricus Winter.
D. Gregorius.
D. Laurencius Dandeman[6]).
D. Martinus Magni Micaelis.
D. Jasper Hinrici, decanus Haffnensis.
D. Olauus Johannis sancti Andree.
D. Johannes Nicholaj beate Katherine.
Anne.
Magdelene.
Laurencij.
Cristofori.
Jacobi.
D. Bernardus Animarum.
D. Hemmingus Petri.
D. Nicholaus Gother.

Registrum confratrum mortuorum et precipuorum benefactorum perpetuorum vicariorum ecclesie Haffnensis.

Primo episcopus Johannes Petri, qui dedit nobis anniuersaria[6]).
D. Sueno, qui dedit nobis j anniuersarium.
D. Johannes Torkilli dedit j librum.

---

[1]) De to følgende ere aldeles udslettede.
[2]) Udslettet. [3]) Overstreget og den følgende aldeles udslettet.
[4]) Den følgende aldeles udslettet. [5]) Overstreget.
[6]) Derefter 3 aldeles udslettede.

D. Ascerus dedit nobis fundum pro domo capitularj.
D. Gescardus dedit x florenos renenses cum vna mensa.
D. Johannes Petri Gabriel j anniuersarium.
D. Nicholaus Jacobi de Baldørp j anniuersarium.
D. Jacobus Johannis j anniuersarium.
D. Nicholaus Alberti j anniuersarium.
D. Baltazar cum matre sua høsfrw Gertrud dederunt j anniuersarium, vnam peluim et j amphoram cupream.
D. Magnus Gøya miles cum uxore.
D. Johannes Møltike miles cum uxore domina Mette et eorum filio Borcardo milite.
D. Johannes Duwæ miles cum uxore domina Giisell.
Andreas Jensson armiger,
quilibet eorum vnum anniuersarium.
D. Johannes Reynikini anniuersarium.
D. Petrus Gammæll vnum anniuersarium.
D. Johannes Jacobi de domo sancti spiritus.
D. Johannes Pribæ j breuiarium.
Hans Wat cum uxore sua Elsebe, qui dedit passionarium.
Anders Schultæ cum uxore sua Gertrude ij anniuersaria.
Katherina Boess j anniuersarium.
Ælsebe Koops ij anniuersaria.
D. Laurencius Hiort j anniuersarium.
D. Ago Johannis dedit nobis duos libros, vnum de consolacione philosophie et alium cum ...... peccatorum(?).
Dominus Jaspar, decanus Haffnensis, qui dedit nobis vnam fenestram de vitro in domo nostro capitulari [1]).
Item dominus Petrus Wyth, cantor Haffnensis, et frater suus Georgius, canonicus ibidem, qui etiam dederunt nobis vnam fenestram.
Item dominus Michael Mathie, canonicus Haffnensis, fecit vnum anniuersarium.
Item Talæ Byornzs.
Item dominus Johannes Vnger, plebanus in Baldorp, j anniuersarium.
Item D. Fredericus Wordenbergh, miles, cum vxore sua domina Helena.
Item dominus Johannes Jacobi, perpetuus vicarius frater noster.

Et Pergaments Haandskrift i Oktav i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Orig. Hafn S. 147.

---

1) De 4 sidste Ord overstregede.

124. **5 April 1473.**

Thingsvidne om Skøde af 2 Byggegrunde norden og synden for Nikolaj Kirkegaard til samme Kirke imod en aarlig Sjælemesse for alle kristne Sjæle.

Alle them thete breff forekomer witherlig giøre wij Hans Jensen, byfoget i Køpmanhaffn, Claus Nyeman, borgemester, Dethleff van dem Born, Niels Anderssen oc Bernd Hakenberg, radhmen, Bertil Jenssen oc Niels Anderssen, fierdingsmen, oc Lauris Magnussen, borger her samestetz, at aar effther Cristi wor herris burd mcdlxxiij mandagen nest fore palmesøndag pa Københauen bything for oss oc mene thingmen, som thing søchte, wor skikket ersame man Barquord van Hamelen, wor kære borgemester, som met lofflige thingslywd pa Københauen byes weghne met mene raads oc almowes raad, vilie oc fuldburd ther til skøtte oc vploot Albrecht van Anklem oc hans medekompan, kirke werie til sancti Niclai kirke i forscreffne Københauen, til then same kirke til ewerdelige eye all then deel oc rettigheèt, som Københauen by hauer eller kan haue i then jord oc grund liggendes sønden weth same kirkegard, som Wentzløff nw paboor, met all forscreffne jords oc grunds tilhørilse i lenge oc i brede, vpp oc nedhre, i alle made, som forscreffne Wentzleff henne nw inhegneth oc bygd hauer, entet vndentaget. Item same tijd skøtte oc vploot forscreffne borgemester pa Københauen byes weghne forscreffne kirkewerie til same kirke een Københauen byes jord, hws oc grund liggendis norden weth forscreffne kirkegard sønden nest then Københauen byes jord, som Peder Vnger nw i wære hauer, oc østen nest her Tetzes hws oc jord, met all forscreffne jords oc grunds tilhørilse i lenge oc i brede, vpp oc nether, i alle made, som forscreffne kirke henne til sogneprestens behoff nw i wære hauer, engtet vndentaget, til ewerdelige eye haue schulendis i sa made, at forscreffne kirkewerie oc theris effterkommere schule hwart aar aff forscreffne kirkes weghne holde een begengelse i samme kirke for alle cristne siele met thre messer oc vigiliis mandagen nest effther mydfaste søndagh til ewig tijd vden forsømelse i noger made. Til een større witherligheet oc withnesburd her om ære wore insegle hegnde(!) fore thette breff. Giffuit som forscreffuit ær.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

125. **5 Okt. 1473.**

Notarialinstrument om St. Klemens Kirketiende. Jfr. Rørdam, Kjøbenhavns Kirker og Klostre, S. 51.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis euidenter pateat et sit notum, quod anno incarnacionis

eiusdem millesimo quadringentesimo septuagesimo tercio, indictione sexta, die vero martis, quinta octobris, pontificatus sanctissimi in Cristo patris et domini nostri domini Sixti, diuina prouidencia pape quarti, anno tercio, Roskyldis in sancta synodo hyemali, venerabilibus prelatis et dominis magistro Clemente Olaui, officiali generali reuerendi in Cristo patris et domini domini Olaui Martini, diuina miseracione episcopi Roskildensis, eiusdem curie magistro Christofero Johannis, egregio decretorum doctore, preposito, Tetzone archidiacono et Oddone Johannis cantore, pro tribunali sedentibus pluribusque aliis canonicis, clericis et laicis presentibus et coram eis in mei notarii publici, testiumque infra scriptorum presencia personaliter constituti venerabiles viri domini magister Jaspar Henrici decanus, Petrus Hvidh cantor, Ketillus et Georgius Hvidh, canonici, ex parte capituli insignis collegiate ecclesie Hafnensis ex vna, et discreti viri Johannes Hemmingi et Petrus Jacobi, opidani Hafnenses, cum pluribus aliis, ex parte omnium et singulorum parrochianorum parrochie sancti Clementis ibidem parte ex altera, de et super tercia parte decimarum predalium annone dicte parrochie sancti Clementis, iudicialiter altercantes.

Dixerunt quidem prescripti domini prelati et canonici pro parte capituli, quod decime prediales annone prescripte parrochie sancti Clementis deberent integre cedere et persolui annuatim plebano et capitulo antedicte ecclesie Hafnensis, quoniam prebenda canonicalis, quam actu obtinet dictus dominus Ketillus, est fundata cum incorporacione, vnione et annexione dicte ecclesie sancti Clementis, cum omnibus iuribus, obuencionibus et pertinenciis suis, quibus ipse et predecessores sui ducentis annis et vltra vsi fuerant sine interrupcione et vlla reclamacione inconcusse, libere, pacifice et quiete.

Ex aduerso pro parte parrochianorum prelibate ecclesie sancti Clementis fuit sic responsum, quod dicte decime prediales annone non deberent integre cedere et persolui annuatim plebano et capitulo prescripte ecclesie Hafnensis, sed tercia pars deberet tribui et persolui ecclesie et in vsum fabrice et commodum ecclesie, per eius tutores conuerti, allegantes pro se ius commune et longi temporis consuetudinem dyocæsis Roskildensis, vbi decime per terciam diuiduntur, quarum vna pars episcopo, altera plebano, tercia vero ecclesie tribuatur et eius fabrice reseruetur, et secundum hos consuetudines petierunt sibi dictam terciam decime annone ad vsum et fabricam ecclesie sancti Clementis sentencialiter adiudicari.

Ex opposito fuit per dictos prelatos et canonicos pro parte capituli replicatum, dictam terciam decime predialis annone non

8

debere ecclesie sancti Clementis et eius tutoribus, sed plebano et capitulo prescriptis adiudicari, allegantes pro confirmacione intencionis sue dicte tercie decime possessionem, prescripcionem, donacionem et donacionis confirmacionem producentesque in medium quoddam antiquum priuilegium sigillatum, pendente sigillo reuerendissimi in Cristo patris et domini domini Absolonis, dei gracia quondam archiepiscopi Lundensis, Svecie primatis nec non apostolice sedis legati nati super confirmacione donacionis dicte tercie decime annone, facte per reuerendum patrem dominum Eschillum bone memorie quondam episcopum (!) Roskildensem, cum et ex vnanimi consensu omnium et singulorum parrochianorum, ut in pre allegato priuilegio confirmacionis plenius continetur, cuius tenor sequitur et est talis [1]).

Absalon Dei gracia osv. som Nr. 1. — Nos igitur donaciones predictas, prout rite et prouide facte sunt, auctoritate metropolitica confirmamus et presentis scripte patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmacionis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentes dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Haffnis anno domini mccl quinto, xvj kal. decembris. — In cuius rei euidenciam presentem paginam sigillo nostro duximus roborandam in testimonium et munimen. Datum Haffnis anno domini mcclxxx septimo nono kal. maij.

Quod quidem priuilegium in medium iudicialiter productum antedictus iudex et officialis generalis fecit alta intelligibili uoce in latino legi, deinde in danica et materna lingua exponi, prescriptos Johannem Hemmingi eiusdemque litis consortes sepius interrogans, si vellent contra dictum priuilegium excipere aut contradicere quouis modo, ac primo, secundo et tercio eisdem dictum priuilegium excopiandum obtulit copiamque dari atque offerri et super excepcione contra dictum priuilegium vsque in crastinum oc vlteriorem dilacionem et terminum atque aduentum et personalem presenciam prescripti reuerendi patris domini Olaui etc. deliberare admonuit et decreuit. Qui quidem sepius interrogati desuper respondentes dixerunt, se dictam literam ac priuilegium nec laudare neque eidem contradicere nec eius copiam curare recipere, sed communiter et constanter pecierunt sibi, ex parte dicte ecclesie sancti Clementis et omnium et singulorum parrochianorum, per diffinitiuam sentenciam iusticiam administrari dic-

[1]) Her maa være udeladt Begyndelsen til de 2 Stadfæstelsesbreve paa Absalons Brev fra 1255 og 1287.

tamque terciam partem decimarum iuxta ritum et consuetudinem aliorum parrochiarum eiusdem diocesis Roskildensis sentencialiter adiudicari.

Ex aduerso vero decanus, cantor et canonici supradicti, nomine et ex parte tocius capituli dicte collegiate ecclesie Haffnensis de impeditionibus, molestacionibus, vexacionibus, perturbacionibus et impedimentis prenarratis absolui et dictam terciam partem decimarum annone, iuxta indultum et priuilegium premissa ac antiquissimam prescripcionem, mediante iusticia, sibi adiudicari(!). Partibus igitur hinc inde de vlterioribus probacionibus producendis, dilacionibus et terminis habendis et concedendis interrogatis, quibus singulis hinc inde per partes solenniter et expresse renunciatis prescriptus magister magister Clemens, officialis et iudex vt supra pro tribunali sedens, auditis et uisis hinc inde parcium probacionibus, responsionibus, excepcionibus, allegacionibus cognitisque ad plenum ipsius cause meritis seruatis seruandis, de prescriptorum uenerabilium dominorum, prelatorum et jurisperitorum assessorum suorum assensu et maturo consilio communicato, Cristi nomine inuocato, solum deum, vt apparuit, pre oculis habens, diffiniuit, sentencialiter declarauit (decreuit) et pronunciauit dictam terciam decime predialis annone, super qua lis et controuersia inter dictas partes agitur et monetur, spectare debere ex consuetudine legitime prescripta ac priuilegio approbato futuris temporibus, prout preteritis, pristinis et modernis, spectabant plebano et canonico prefate collegiate ecclesie beate virginis Hafnensis, cuius prebende incorporata est ecclesia sancti Clementis ibidem, in toto cedere, administrari integre et per solui dictosque parrochianos prescripte ecclesie sancti Clementis ad solucionem dictarum decimarum, vt premittitur, condemnauit, confirmacionem donacionis in suo uigore et robore duratura approbauit, donec et quousque dictum priuilegium per legitima et euidenciora documenta in posterum, si contigerit, fuerit reprobatum. Super quibus omnibus et singulis dictus dominus decanus ex parte capituli petiit sibi a me notario publico subscripto fieri vnum uel plura publicum instrumentum seu publica instrumenta, tocies quocies fuerit oportunum.

Acta sunt hec anno, indictione, pontificatu, mense et die, quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Birgero Petri, perpetuo uicario ecclesie Roskildensis, Johanne Rødh in Schilskør, Laurencio Jacobi in Snessør et Johanne Petri in Krumrup, ecclesiarum rectoribus, testibus ad premissa uocatis et rogatis.

Et ego Johannes Frost, clericus Ottoniensis dioecesis, publicus imperiali auctoritate notarius osv.

Langebeks og fleres Afskrifter i Dipl. i Geh.-Ark. Det er tydeligt, at i det mindste Langebek ikke har haft Originalen for sig. Tidligere trykt i Orig. Hafn. S. 153—56.

126. 1473.

Jon Pedersen og hans Hustru skænke en Bod paa Drager i Nyenstræde til St. Antonii Alter i St. Nikolaj Kirke, hvorfor de betinge sig en vis Gudstjeneste.

Fore alle, som thette breff see eller høre læsis, kungøre oc kennes wi Joon Pætherssen oc Karine Joons, hans husfrw, at effterthy wi oc alle menniske, naar wi skylies aff thenne werdhen, tha giwes kroppen then myrke jordh, som han ær kommen aff, oc siælen skal igeen komme til Gudh, som henne hauer giwit, annameschulendis, huat the haue forschyldet hær i werdhen, ont eller got; thogh wor brøde er stoor, troo wi allighewel stadhelighen, hobendes til Gudh altzthings skabere, hwes miskund owergaar alle hans mange vnderlighe vsighelighe gerninger, at muæ meth thette werdhens forgengelige gotz werffue os thet ewighe liggende fæ i hemmerighe, at wi tha io noghit hawe fram atbære fore theligen domere, ther oss maa schicke hans nadhe oc miskund, wide wi engen thing bæthre ther til æn almøsse gawe, thy hun afftoor synden oc igeen skicker mennisken hans wenskap, thy haffwe wi meth wor gothe fry wilghe oc beggis wore kere søners jaa oc fuldburgh(!), som ære Jes Jonssen oc Oleff Jonssen, then helghe threfaldighedh, een aleneste Gudh, iomfrw Marie, Jhesu Christi mother, oc alt hemerighis herskap til ære oc loff, oc wore forældris, wore oc alle cristne siælæ til nytte oc salighedh, vnt oc giwit oc vnne oc giwe meth thettæ wort obne breff til sancti Anthonij altere, fore gutz thienistes øghelse skyld vdj sancti Nicolai kirke i Købendhaffn, en wor booth meth bygning, jordh oc grund oc all sin behøring, i lenge, brethe oc wythe, engtet vndentaghit, liggendes pa Dragheer vdj Nyenstrædhit, som Nickels Bagher aff oss hauer hafft oc hauer i leye oc giwer nw too lødhig mark aarlighe rente. Huilken forscrefne booth meth all sin behøring oc rænte skal bliffwe til fornefnde sancti Anthonij altere, prest oc æyere, som ær her Laurentz Henrickessen oc hans effterkommere, swo at the schule holde then helghe trefaldighhetz messæ sywngen fore same altære hwer mandagh om vghen, vden thette kunne nogher tijdh swo stoor kirkenes høgtijdh behindre, ther fulde eller komme pa same dagh, at same messe sywngen æy holdes kunne, oc skal han holde i hwer messe ammynnilses bøøn for wore oc alle cristne siele til ewigh tiidh. Woret oc swo, at forscrefne messe æy holdes sywngen pa hwer mandagh i vghen, vden swo staar høghtijdh thette kunne eller matt behindre, som fore ær rørt, tha skule wi oc wore arwinge eller kirk wærghe pa wore weghne fuldmacht hawe at tilskicke een annen prest, ther henne holde skal fore samme altere. Framdelis wele wi forscreffne Joon

Perssen, Karine, Jes Jonssen oc Oleff Jonssen, mæthen wi leffwe, hawe oc beware oss fuldmacht forscrefne bodh at lade i leye meth alteris prestens samthicke, hwem oss løster, oc vdhgiwe leyen til gothe rethe, huat hun rente kan over thet hun skal holdes oc bygges meth. Kan oc swo skee noger wordhe prest i wort affkomme, tha skal han nest wære forscrefne messe at beholde meth theris samthycke meth(!) som alteret haue stichtet, oc vpbære renten oc fuldgøre ther fore, efftherthi som for fore ær rørt. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Anno domini m. cd. lxxiij°.

Jon Mortensens Afskrift i Dipl. af Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 66—68.

127. 25 Nov. 1474.

Skøde paa en Hjørnebod ved Stranden i Nikolaj Sogn.

Alle men, thette breff see eller høræ læsæ, helsser jæch Hanss Perssøn, canich i Købnehaffn, kerlighe meth wor herre. Gør jegh witherligth meth thette mith obne breff, ath for then langhe tro tiæniste, som Erich Olssøn myn tiænere lang tiidh migh giorth haffuer, och æn hobes, at han æn lengher gøre skall, tha haffuer iegh wnth ok giiffueth och meth thette mith obne breff wnner och giiffuer hanum och hans arffwinge en myn hyrnebodh liggendis i sancti Nicolai sogn i Køpnehaffn østhen oc synden nest hr. Aghe Axelssøns garth næthen hoss Strandhen meth alle forneffnde bodes tilliggelsse, meth gardzrwm, brede oc lengdhe, ath nythe, brughe och beholde til sigh och syne arwinge till ewigh tiidh øye skulendes wthen nogher myne arwinges gensyelsse. Och tilbyndher iegh migh och myne arwinge forneffnde Erich och hans arwinge ath frii, hemble och fulkommelighe tilstande fore megh och myne arwinge och alle andhre, ee hoo the helsth ære eller weræ kwnne. Til bædher och wissere forwaringh haffuer jegh hength mith jnsigle næthen for thette mith breff, som giiffueth ær i Købnehaffn anno domini mcdlxx quarto die beate Katherine virginis et martyris.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

128. 28 Nov. 1474.

Skøde til Brandani Alter i Nikolaj Kirke paa en Bod ved Højbro og Boder paa Dragør.

For alle, som thette breff see eller høre læses, kungøre oc kennes wij Hans Jenson, byfoghet i Køpmanhaffn, Jepp Clauson aff vapen oc Hans Tydkeson, sidendes i borghemesters stedh, Dethleff van de[m] Born oc Niels Anderson, radhmen, Gregers Magnson oc Niels Bruse, fierdingsmen i samestedh, at aar effther Gutz burd mcdlxxiiii

mandaghen nest fore sancti Andree apostoli dagh pa Køpmanhaffn bything for oss oc flere godhe men, som tha thing søghte, wor skikket hederlige man Pedher Vnger, radhman i forscreffne Køpmanhaffn, pa syne eghne weghne, oc Oluff Bagher, borgher i same stedh, meth fuld macht pa Pedher Vngers husfrues weghne, Eme Andersse doters, hwilke meth lofflig thingslydh skøtte oc frii fran them antwordede innen fire thingstokke til wors herres Jesu Christi oc sancti Brandani altare i sancti Niclai kirke oc thess eyer, ther præst ær, then gard oc grund weth Høwebro i Køpmanhaffn i sancti Niclai sogn liggendes, som the i leye haffue aff forscreffne altare eyer oc vdi boo, so oc theris bodher oc bodestedhe pa Draghøør weth stranden i Hollender stredeth liggendes meth all theris eghendom, rettigheet oc breff, som ther pa røre, til ewerdelige eye. Hvilket skøde tha Lauritz Nielson Bagher oc Tydke Berndson, forscreffne sancti Niclai kirkewærie, til forscreffne altare oc thess eyer annamet haffde. Tha tilsagde oc befestedhe the oc pa theris oc soghne mens weghne then gard oc grund i sancti Pedhers stredhe liggendes, som her Jens Albertson, Guth hans siell nadhe, vdi bode, meth oc til forscreffne gotz vnder een eyere prest at bliffue, som theris howetbreff ther pa giffuet vdhermere vdhwiser. At so ær talet og giort for oss, thet withne wij met wore insegle hegnde fore thette breff, giffuet som forescreuit ær.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv. Udenpaa: Skøde breff pa sancti Hielpes altere gotz, til huilketh altere kirke werghe stadhfeste oc annecterede then gardh i santi Pæthers stræde vnder een æyere at bliffue. Tidligere trykt i D. Mag. III. 210—11.

129. **26 Juni 1475.**

Thingsvidne om at Helmeke Tange har paa Bythinget opbudt og forfulgt den Gaard i Kjødmangerstræde, som han fik af Hr. Hartvig Krummedige.

Alle, som thette breff forekommer, witherlig gøre wii borgemester oc raad j Køpmanhaffn meth wor kerlige helse meth Guth, at bescheden swen Helmike Tange haffuer offte waret pa wort bything oc radhuss oc haffuer ther for oss vpbudet oc forfolt, som hanom aff rætte burde effther wor byess rætt, een gard liggendes i Køthmangerstrede her samestetz, som han fik aff welburdighe strenge ridder her Hartwiik Krummedige, som the breff ther pa giffne inneholde, j moot hwilke vpbudilse oc forfølgelse engen genswar haffuer waret fore oss pa forscrefne bything eller radhuss i nogher made. Til withnesburd her om ær wor byess signet hengd fore thette breff. Giffuet aar effther Cristi wors herris burd mcdlxx pa thet fempte mandagen nest effther sancti Johannis dag mydsommer.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglet fattes.

130. **1 Okt. 1475.**

Hr. Erik Ottesen (Rosenkrands) skænker paa sine egne og sin Faders, Hr. Otte Nielsens, Vegne en Gaard ved Højbrostræde i Kjøbenhavn til Helligaands Kloster med Betingelse af en vis daglig Gudstjeneste.

Jeg Erich Otthessøn paa Biørnholm udi Nørre Judland giør vitterligt med dette mit obne bref, at ieg med min fri villie, velmacht och beraad hue hafver undt och opladt, schiødt och afhendt, och under och oplader, schiøder och afhender paa min faders her Otthe Nielssøns och paa min egen veigne, fra os och vore arfvinge, til den Hellig Aandz closter i Kiøbenhafn til evindelig eje hafve schullende en vor gaard och grund liggendis vesten nest Høybrostrede, och schiuder sig op nesten sønden til det strede, som kaldis Lederstredet, i sancti Nicolai sogn i forschrefne Kiøbenhafn, med ald forschrefne gaars tilleggelse i lengde och i brede, med huus och iord, oppe och nedre, i alle maader, saa vi den nu inted undertagendis, være sig hvad nafn det helst nefnis kand, som forschrefne gaard med rette tilhører, den hellig threfoldighed til lof, hæder och ære, for alle de sielle, som min fader her Otthe Nielssøn och min moder Else Holgersdaatter eller mig och min huusfrue Sophia Henrichsdaatter hafver undgieldet at, och for alle christne sielle, med saadan vilkor at der schal holdis en daglig messe for sancti Peders, sancti Povels och for Marie Magdalene alter bag vid den søndre kirche dør i forschrefne closter til evig tid, om søndagen af den hellig threfoldighed, om mandagen af den hellig aand, om thirsdagen af fru sancta Anna, om otthinsdagen for alle christne sielle, och schal søngis om thorsdagen af Guds legeme, om fredagen af vor herris hellige femb vunder, och om løfverdagen af iomfru Marie, med tvende evige begengelser thvende thider om aaret, den ene den første søgne uge nest effter paasche, och den anden den første fulde uge efter sancti Michels dag. Disse forschrefne messer schal alletider holde en werdslig prest for forschrefne alter, hvilchen som prioren och hans effterkommere i forschrefne closter schal fuld macht hafve af och til at schiche hver effter anden, lønne, fornøye och undervise nu som behof giøris. Och kiendis ieg mig och mine arfvinge ingen rettighed at hafve i forschrefne gaard effter denne dag, dog schal ieg hafve vaaning i forschrefne gaard med alle de huus, som mig behof giøris, i min lifs tid. Thi tilbinder ieg mig och mine arfvinger at fri, hiemle och til stande forschrefne closter i Kiøbenhafn forschrefne gaard och grund med ald sin rette tilleggelse for hvermands tiltale, der forschrefne gaard kan oppaatale med lands lov, kirche lov, eller med nogen anden adgang i nogen

maader. Thil ydermere stadfestelse och bedre forvaring hafver ieg med villie och vidschaf hengt mit indsegel neden for dette bref med andre gode velbiurdige mænds, saasom er her Lodvig Nielssøns, her Johan Oxis, her Corfix [Rønnovs], ridder, Eggert[1]) Rantzo i Slangedrop, Claus Nymand, Jeppe Claussøn, borgemestere i forschrefne Kiøbenhafn, Bernt Hachenberg och Hans Lydichsøn, raadmænd i den samme stad. Gifved under voris egne hænder, aar thusinde fire hundrede halffierdesindtztiuge paa dett fembte, paa sancti Remigii dag, som vaar confessor.

Afskrift (unøjagtig) i Hans Nielssøns Kbhvns Hospitals Fundationer og Breve, 1673. Ny kgl. Saml. 686. 4. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 68—69.

131. **15 Marts 1476.**

Kgl. Stadfæstelse paa 2 Gaarde i Sønder Herlev, tilhørende Borgmester Jep Klavsen.

Wii Cristiern, meth Gutz nathe Danmarks, Sweriges, Noriges, Wendes och Gothes konning, hertug i Sletzuigh, i Holsten, Stormaren och Ditmersken, greffne i Oldenborig och Delmenhorsth gøre thet witherlicht alle, ath fore oss paa worth rettherting wor skicketh welburthig man Jeip Claussøn, wor elskelig borgmesther i Køpnehaffn, meth gothe beciglde perkmentz breffue, ludendes, at Ewerth Truetssøn i Grimstrop met sin kære hosfrwes, sin brothers Jeip Truethsøn och flere sine wenners willie, samtycke, radh och fulbyrdh haffuer soldh, skøth och affhendh fraa sik och sine arffwinge forscreffne Jeip Claussøn och hans arffwinge two sine gorthe och gotz i Søndhre Herløffue i Smørumherret i Sieland liggendes, then ene gorth Hemming Olufsen i bor och giffuer orlige till landhgille ij pund bywg, en ørte rug, en ß groth och andhre bethie, then annen garth Niels Perssøn i bor och giffuer orlige till landgille ij pund bywg, eth pund rug och andhre bethie, meth alle forscreffne gorthes och gotzes renthe och rethtighed, agher, æng, skog, mark, fiskewanth, fægang, e huad thet helst er och neffnes kan, till ewinneligh eighe haffue skullendes, vetherkennendes sek ther fore fææ och fulth werdh aff forscreffne Jeip Claussøn at haffue opboreth effther sin fulkommelig nøge, och tillbindher sek och sine arffwinghe forscreffne Jeip Claussøn och hans arffwinge forscreffne two gorthe meth alle theres renthe och rette tilliggelse ath frii, hemble och tilstaa ffor hwer mantz tillthall, som ther oppaa meth rette kunne thale, effthertbi som the forscreffne

[1]) I Afskriften: Gert. Der burde ogsaa staa Her foran Rantzovs Navn, da han var Ridder (S. R. D. VI. 187).

breffue ther om ythermere wtuisse och inneholde etc. Hwilke breffue och skødhe wii nw stadfeste obh weth sine fulle macht dømme, och tilldømme wii forscreffne Jeip Claussøn och hans arffwinge forscreffne two gorthe meth alle theres retthe tilligelse, e hwad thet helst er eller och neffnes kan, inchtid wnnentaget, at haffue, nythe, bruge och beholle till ewinnelig eighe effther hans opne breffs ludelsse. Fforbywdendes alle, e hwo the helst ære eller och wære kwnne, forscreffne Jeip Claussøn eller hans arffwinge her vti hindher i nogher mothe at gøre, swa lenge nogher kommer fore oss meth bethre bewissning paa worth rettherting. Datum in ciuitate nostra Haffnensi anno domini mcdlxxvj decimaquinta die mensis Marcii. In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus est impressum. Teste Effrardo Grubbe de Tryggeweldhe iusticiario nostro dilecto etc.

Orig. paa Papir i Geh. Ark. Paa Ryggen af Brevet findes Spor af 3 Segl, et større (sigillum ad causas) og to mindre. Udenpaa: Statfestelse breff 1476.

132. 25 April 1476.

Graabrødrenes Forpligtelse til at overholde en af Borgmester Jep Klavsen stiftet Messe i St. Jørgens Hospital.

Alle men, som thette bref se eller høre læses, kungør oc kennes wij broder Olaf Laurisson, graabrødre custos i Seland och gardian i Køpmannehaffn, met alle conventz brødre i samme steth, at effther thyat welbiurdig man Jep Clausson, borghemester i Køpmanhafn, hafde stikted it altare i St. Jøriens closter kircke weth Køpmanhafn, jomfru Marie til thieneste, lof, hæder oc ære oc hans siel, hans forældris och alle christne sielle til æwig ro och salighedt, so at der skal holdes for forscrefne altare til ewig tijd daglige messe om vghen, thre sungene messer, som er om mandagen, othensdagen och løgherdaghen, oc the andre dage skule de læses, oc schal altijd holdes wor Frue officium, Salve sancte Parens, oc y the sungne messer, strax effter at sanctus er ude, tha skal then, som thiener til messen, syunghe then lofsangh Jesus Christus nostra salus, wors herre Jesu Christi ligom til ydermere lof oc werdigheet, oc at ther holdes een ewig aartijd i forscrefne sanctj Jøriens kirche med thre messer hwart aar i the temper dage weth Michelmisse for hans oc hans forældris oc alle christne sielle, til huilcket wor Frue altare i forscrefne St. Jøriens kircke han hauer gifuet en messehagel af damask met messeserck oc annen redschap, som til eth messerede hører, oc kalck oc disch, som hans wapen pa staar, oc hafuer wij meth frij wilie oc beraad huch effter forscrefne welbyrdige mans Jep Clausens begiering oc villie annammit wor Frw altare, som han stickted hafuer,

fore at stande weder een gooth man oc broder her i wort convent oc hanom thijt daghlige at sende uden alt kiøns mootsielse oc forsømmelse, som forscrefne Guds oc jomfru Marie thieniste vpholde skal effther thet oc i alle made, som fore er sagt, oc kennes os til fornefnde Køpmanhafn Graabrødre closters oc kirckes store nytte oc behof at hafue vpboret til gode redhe oc annammit thrij hundrethe lubesk marck i dansch mynt af fornefnde Jep Clausen. Thij tilbinde wij os oc wore efflterkommere oc serdelis wij menige conventz brødre i Køpmanhaun, som nw ere och kommende worde, fornefnde altare vpp at holde met messer oc aartijder i alle made, som forschreuet staar. Woret ocsaa, at wij eller wore efterkommere thette ey so holde, som fore ær sagt, tha skule borgemestere oc raad fuld mact hafue at forbywde conventz brødhre at gange met wor tafle oc kurwe j byen eller weth Stranden, ther til schulle the hafue macht at besette oc hindre, hwat som wij hafue til rente i Køpmannehafuen, om wij noghet merchelige brøst eller forsømmelse konne fynnes meth rette at haue, at fornefnde Gudz tieniste oc messe ey holdes som forskrefuet staar, oc skulle forscrefne messer holdes imellum siw oc aatte om dagen. Woret oc so, at forscrefne Gutz thieneste worder forsømet ey for annen sag, vden thet brødre worde saa afdøde met pestilencia, tha schule the thoch ladet fuldgøres innen sex ugger eller thet raskeligst the konne ther effter. Til withnesburd her om hafuer wij custos oc gardian oc convents brødre i Køpmannehaun hengd wore insigle for thette breff. Datum anno domini mcdlxx sexto ipso die sancti Marci evangeliste.

Indført i Resens Haandskrift: »De Fattiges Forraad« I. 4—5 efter en gammel Pergaments Bog paa Kjøbenhavns Raadstue. Tidligere trykt i Hofmans Fundatser X. 193—94.

133. **26 April 1476.**

Jørgen Ducker lejer af Kapitlet en Gaard i Saltboder.

Omnibus presens scriptum cernentibus, legentibus vel audientibus Georgius Ducker . . . . salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri me a venerabili capitulo Haffnensi . . . . Marie virginis Haffnis . . . . . . in Saltbodher in parochia beati Petri sitam, in qua prius . . . . habitauit, ad dies meos, uxoris mee Lucie, quam nunc habeo, necnon liberorum nostrorum a nobis inuicem genitorum conductiue accepisse sub condicionibus infrascriptis, primo quod ego Georgius Ducker, uxor mea Lucia nec non liberi nostri quinque marcas Lybecenses tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, duobus terminis anni videlicet medietatem infra pasca

et aliam mediatatem infra festum sancti Michaelis tempestiue et expedite in bona moneta et bene datiua pro pensione annua erogemus. Item predictam curiam edificemus edificatamque in bono statu teneamus, et quicquid in ea construxerimus cum tectura lapidea conseruabimus. Item edificia modo constructa et per amplius construenda nullo modo vendamus nec quomodolibet alienemus sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera siue imposiciones, que a mandato principum vel ville curiis ecclesie imposita fuerint temporibus nostris, absque vlla recompensa soluere teneamur. Item predictis articulis vel aliquo eorum non seruatis litere nobis a uenerabili capitulo date irrite sint et inanes et eidem capitulo predictam curiam cum edificiis et melioracionibus omnibus reuocandi et resumendi libera sit facultas. Me vero, vxore mea Lucia supradicta necnon liberis nostris de medio sublatis dicta curia cum edificiis et melioracionibus vniuersis libere cedat absque reclamacione quorumcunque ecclesie supradicte. In cuius rei testimonium sigillum meum cum sigillis discretorum virorum scilicet Detleffui wan Baarren, consulis, et Jacobi Johannis presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxx sexto feria sexta post dominicam Quasi modo geniti.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglene fattes.

134. 8 Juni 1476.

Biskoppens Vidnesbyrd, at Hr. Jens Unger, Sognepræst i Ballerup, skødede til St. Peders Kirke en Gaard liggende norden derfor.

Wii Olaff Mortensson, met Guds nade biscop i Roskilde, gøre widerlicht alle meth thette wort obne breff, at aar effter Guds byrdh mcdlxx sexto tamper løwerdagh nest effter pindzedagh vdi Køpendehaffn paa wor gardh war skicket hederligh man her Jens Vnger, soghneprest vdi Baldrop, oplodh, affhende fraa sigh oc syne aruinge, antwordethe oc skøtte til sancti Pædhers kirke vdi Køpendhaffn vdi Knwdt Mattissøns oc Pædher Bossøns hender, som kirkewærie ære till fornæffnde kirke, en syn gardh liggende nordhen wedh fornæffnde sancti Pædhers kirke, westen wedh Powels Judes suders gardh, sønnen wedh Jes Pedherssons gardh oc nordhen wed vicariorum jordh, meth hus, iordh oc grwnd oc ald syn tilliggelsse i widhe, lenge oc bredhe till ewigh tiidh beholde oc eyæ skulendes, som the gaffue breff ther vppa tillforn gyorde oc giffne ydermere jnneholde oc vduise, hwilke breff oc skødhe wii i alle made fuldburde oc meth thette wort obne breff stadhfeste till ewigh tiidh bliue skulende. In cuius scotationis testimonium, robur et firmitatem secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum anno, die et loco supranotatis.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglet fattes.

135. 29 Avg. 1476.

Erkebiskop Jens Brostrup af Lund og otte andre Bisper skænke fyrretyve Dages Aflad til dem, der besøge Helligtrekongers Kapel i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn.

Vniuersis et singulis Cristi fidelibus, presentes literas audituris seu visiris, Johannes Brostrop, miseracione diuina archiepiscopus Lundensis, Suecie primas et apostolice sedis legatus, Olauus Martini Roskildensis, Johannes Arusiensis, Jacobus Burglanensis, Petrus Ripensis, Johannes Scharensis, Karolus Ottoniensis, Johannes Bergensis et Andreas Gardensis eadem gracia ecclesiarum episcopi, eternam in domino salutem. Pium et gratum deo obsequium impendere credimus, quociens fideles suos ad pietatis opera excitamus: cupientes igitur, vt capella sanctorum trium regum in ecclesia beate Marie virginis Haffnensi, Roskildensis diocesis, congruis habeatur reuerencia et honore et a fidelibus iugiter frequentetur. Omnibus igitur vere penitentibus confessis et contritis, qui ad dictam capellam causa deuocionis, peregrinacionis seu oracionis accesserint, et, precipue in festis patronorum ac dedicacionibus eiusdem, missas, predicaciones et alia diuina officia ibidem audierint, vel qui pro felici statu sancte ecclesie et regni Dacie deum pie exorauerint seu in serotina aut matutinali pulsacionibus more Romane ecclesie terna vice flexis genibus angelicam salutacionem deuote dixerint, vel qui oracionem dominicam, salutacionem angelicam aut alias deuotas oraciones coram altari eius capelle ob reuerenciam patronorum eiusdem cum deuocione legerint, vel qui ad fabricam altaris ibidem, ad lumina, ymagines vel alia eius ornamenta melioranda manus porrexerint quomodolibet adiutrices, quociens premissa vel premissorum aliquid deuote fecerint, tociens de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, singuli nostrum quadraginta dierum indulgencias de iniunctis eis penitenciis in domino misericorditer relaxamus, consensu diocesani ad hoc ascedente. Et nos Olauus Martinj predictus indulgencias prefatas ac quascunque alias eidem capelle seu altari per quoscunque ordinarios rite et canonice concessas, quantum cum deo et de iure poterimus, presentibus confirmamus. Datum in opido Rotneby, anno domini mcdlxxvj°, die decollacionis beati Johannis baptiste, nostris sub secretis.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med de fem første Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 70—71.

136. 26 Nov. 1476.

Mads Liflænder lejer af Kapitlet en Gaard i Klædeboderne.

Omnibus presens scriptum cernentibus vel audientibus Mathias Lifflender ciuis Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi pre-

sentes et futuri me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensi pertinentem in vico Pannicidarum australi parte orientali acie sitam ad diés meos, vxoris mee Cristine, quam modo habeo, conductiue accepisse sub condicionibus infra scriptis: primo quod ego et vxor mea predicta octo marcas Lyb. duobus temporibus anni scilicet quatuor marcas Lyb. infra pasca, et quatuor infra festum Michaelis tempestiue et expedite in bona moneta et bene datiua tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, pro pensione annua erogemus. Item predictam curiam edificemus edificatamque in bono statu teneamus, et quicquid construxerimus cum tectura lapidea conseruemus. Item edificia modo constructa et peramplius construenda nullo modo vendamus vel qvomodolibet alienemus sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera siue impositiones, que a mandato principum vel ville curiis ecclesie imposita fuerint . . . . absque vlla recompensa soluere teneamur. Predictis vero articulis vel aliquo eorum non seruatis littere nobis a venerabili capitulo date irrite sint et inanes, et eidem capitulo predictam curiam cum edificiis et pertinentiis suis reuocandi et resumendi libera sit facultas. Me vero et vxore mea supradicta de medio sublatis dicta curia cum edificiis et meliorationibus vniuersis libere cedat absque reclamatione quorumcunque ecclesie supradicte. In cuius rei testimonium sigillum meum cum sigillis discretorum virorum scilicet Heynom et Petri Henrici presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxxvj crastino beate Katherine virginis gloriose.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

137. **26 Maj 1477.**

Præsten i Ballerup, Vikar ved Vor Frue Kirke, Hr. Jens Ungers Testament.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis, patris et filij et spiritus sancti, amen. Ego Johannes Vngar, presbiter Roskildensis dyocesis, sanus mente licet aliqualiter languidus corpore etc., bona michi a deo collata inordinata nolens relinquere, ad honorem et laudem Cristi et salutem anime mee dispono et ordino, ut sequitur in hunc modum. Primo do et lego ecclesie beatj Petri apostoli et altarj ipsius in ecclesia, vbi sepulturam meam eligo, curiam meam apud eandem ecclesiam sitam, ut presbitero seu possessorj eiusdem altaris dabitur ex illa vnum lødhig marck pecuniarum annuatim pro vna missa coram eodem altarj in qualibet ebdomeda perpetuo celebranda, et perpetuis vicariis vnus solidus grossorum annuatim, quemadmodum ex eadem curia dederam, persoluatur, pro quo et terra eis sic per me assig-

natis pro animabus omnium fidelium defunctorum parentumquę meorum et anima mea anniuersarium perpetuum celebrabunt, et vnus solidus grossorum exponatur annuatim ad fabricam ecclesie; pecunie vero, que supersunt, ponende sunt ad festum ecclesie, vt, cum necessitas curie exegerit, pro melioracione eius exponantur. Quos quidem vicarios deputo et confirmo predicte curie preuisores cum tutoribus ecclesie, vt, si ipsi tutores desides aut remissi fuerint ad tenendum predictam curiam in bono statu, ex tunc vicarij prefati plenam habeant potestatem ipsam sub se acceptandj, habendi et diuinum seruicium ex ea, vt premittetur, faciendj, sicut coram deo altissimo voluerint respondere. Item reuerendo patri meo domino episcopo Roskildensi vnum par boum de optimis. Item ecclesie mee Balderup vnum jumentum. Item ecclesie Maløwe similiter. Item conventuj fratrum minorum in Haffnis vnum bouem magnum. Item conventuj sancti spiritus ibidem vnum jumentum et egrotantibus vnum lectum, scilicet puluinar, coopertorium et duo lintheamina. Item egrotantibus in hospitalj sancti Georgij vnum talentum ordej. Item scolaribus et aliis pauperibus vnum balneum. Item domino Jacobo Kaare vnam equam griseam. Item domino Johanni Hermannj vicario vnum polidrum et ancille eius vnam vaccam. Item domino Jacobo Johannis vicario similiter vnum polidrum et ancillo sue vnam vaccam. Item cuilibet puerorum Hinricj pistoris vnam vaccam. Item Olauo Johannis vnum talentum brasij et ancille sue Botilde vnam vaccam et quatuor oues. Item cuilibet ecclesie parochialj in Haffnis tres solidos. Item Petro Nicolaj scolari pro scolis suis attemptandis vnum polidrum. Item Botilde organiste quatuor oues. Pro premissis bonis meis, ceterisque aliis hic non expressis, acceptandis et in melius pro anima mea distribuendis subiicio fratrum meorum potestatj et arbitrio, quos instituo heredes vniuersales atque exequtores presentis testamentj et procuratores cum potestate alium uel alios loco suj substituendj, vt, si quis conquerens de me pro debitis damnis aut iniuriis, de bonis meis faciant cuilibet plenariam satisfactionem et emendam. Ceterum propter juramentum dudum inter nos fratres prestitum, quod nullus nostrum dare debeat aut alienare quidquam bonorum suorum sine requisicione et consensu alterius, protestor et recognosco, si me antequam eos de hac vita contigerit euocarj, me nullam donacionem aut alienacionem aliquorum bonorum meorum alicuius importancie contra voluntatem fratrum meorum peregisse. Si quid contrarium quouis ingenio, quod absit, introductum fuerit, hoc per errorem et malam subtilitatem profiteor esse procuratum et factum atque cassum et irritum habendum.

Vltimj quoque testamentj mej vigore omnia testamenta, codicillos sev vltimas voluntates atque donaciones, si que, quos uel quas huic testamento contrarias hactenus fecerim, reuoco penitus et anullo. In cuius rei euidens testimonium testamentum meum presens sigillo sigillatum tradidj honorabilj viro domino Swenoni clerico, notario publico, in auctenticam formam sev publica instrumenta redigendum. Datum in Haffnis feria 2a pentecostes anno dominj mcdlxx septimo.

Indtaget i et Notarialinstrument af 27 Maj 1477, udstedt af Sweno Martini, Clericus Ripensis publ. imper. auct. notarius, i Overværelse af »Jacobus Kaare, curatus eccl. parochialis in Thornby, Christiernus Boecii altarista in eccl. S. Nicolai in Haffnis, Laurencius Kanuti presbiter og Olaus Johannis civis in Haffnensi oppido«. Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 70—73.

138. 15 Okt. 1477.

Vidnesbyrd om et Gældsbrev fra Fru Birgitte af Attrup til Fru Gese i Tydskland.

Alle mendh, thette breff seer eller høre lesses, helser Hans Lyndhws, Nels Brusse och Lauris Andersson, borger i Kiøbenhauen, kiærligh meth wor herre, giørendis viderlich meth thette breff, at wi vare til ærlighe och beskeen mandz Claus Nibmandz, boromester i Kiøbenhauen [1]), oc spurdhe hanum ath, om ther var nogher breff jndh lauth eller han visstæ hwor thet var, som ludher op po en soom penninghe, som hedhe[r]ligh oc velbiørdeligh quinne frve Beritte aff Attrøppe, Cristern fan Hauens efflerleuerske [2]), skulle vdgiffe for en aruff deyl, hun haude kiøfth aff en velbiørdo quinne frve Gesse, i Tiuskelandh boindis, aff hwilken arruff hennæ til faldh effter syn brodher Cristern fan Haffen, hwes syel Gud nadhe. Tha swardhe fornendhe(!) Klaus Nibmandh oss soo, ath thet breff war ey nw opo thenne tidh til stede och ey han visstæ hwor thet nu var, dogh haude thet varet hiem til hans, oc war dedhen taget oc borth førth. Tha swarde Claws Nibmandh ødhermer til then sagh oc sade, at neer forscrefne frve Birgitte førde forscrefne swm pennighe hiem til hans, tha vildhe han skikke hennæ breff, quittansse och foruaringhe for vthermere naamaningh eller tiltaal for thee penninghe, som thet sigh aff rettæ hørdhe oc effter hennæ nøffe. Ther var hoos Niels(?) boromester, som Harisborigh indhe hauer, oc hørdhe opo the ordh. Item ginghe vij och framdelis til hede[r]lig och velbørdo mandh her dæghen i Kiøbenhauen och spurdhe hannum och vm han visthe noget aff thet forscrefne breff, tha saude han ney ath han viste ther inthet ut aff.

---

[1]) Først har Skriveren skrevet Kø, men rettet dette til Kiø.

[2]) rettet fra efflerleffuisk.

Des til windisbørdh trikke vi vor inzelle for thette vorth oben breff, som screuet vortæ i Kiøbenhauen anno domini mcdlxxvij crastina die sancte(!) Calixti pape et martiris.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med 3 paatrykte Segl.

139. 23 Juni 1478.

Biskoppens Vidnesbyrd om et Skøde paa en Gaard paa Nørregade til Kannik Hr. Hans Hansen.

Wii Olaff Morthensson, meth Gudz nade biscop wdi Roskilde, gøre witherlicht alle meth thette wort obne breff, at aar effter gudzbyr mcdlxx paa thet otende sancti Johannis baptiste affthen wdi Købendhaffn paa wor biscops gardh wor skicket beskeden man Mattis Mickelsson, borghere her samestæds, wplodh, affhende oc fraan sigh oc alle syne rette arffuinge skøtte oc antwordethæ till hetherligh man her Hans Hanyn, canick wdi wor Frves kirke j Købendhaffn, syn gardh liggendis paa Nørregade østen wedh gaden, synnen wp till Jesper Clawessons gardh oc norden wedh Hans Syærssons gardh meth hws, jordh oc grwnd oc meth ald syn rette tilligelssæ i wiidhæ, lenghe oc bredæ, som han nw ær, till ewigh tidh beholde oc eye skulendis, huilket skøde wii i alle madhe fuldbyrde oc stadfestæ meth thette wort obne breff. In cuius scotationis testimonium, robur et firmitatem secretum nostrum duximus appendendum. Datum anno, die et loco supranotatis.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglet hænger under.

140. 13 Juli 1478.

Thingsvidne, at Nikolaj Kirkeværger gjorde Forbud paa en Gaard østen for det lille Stræde mellem Fiskerstræde og Stranden.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gøre wii Hans Jensøn, byfoget i Køpmanhauen, Claus Nyman, borgemester, Dethleff van dem Born, Niels Anderssøn oc Arnd Wogn, radmen, Jens Michelsøn oc Michel Swensøn, borgere i samested, at aar effter Gutz burd mcdlxxviii mandagen nest fore sancte Margrete dag pa Køpmanhauen bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wore skikket beschedne men Lauris Nielsøn bager oc Tydke Berndsøn, borgere oc kirkewerie til sancti Niclai kirke i forskreffne Køpmanhauen, oc giorde forbud oc jlling pa een jord, som Dankord Lange fordom atte, liggendes østen weth thet lille strede, som ær mellem Fiskerestredet oc Stranden, sønden nest then jord, som Jepp Bendsøn oc hans børn welburdige ridder hr. Niels Tymmesøn nw solt haue,

westen nest then jord, som Arild Kruse i wære haffde i sancti Niclai sogn her samestetz, i so made, at før æn noger skøde pa forskreffne jord giort wor, tha forbude forskreffne kirkewærie pa forskreffne kirkes weghne noger man at købe, selie eller affhende forskreffne jord vden sancti Niclai kirkewæries samthukke oc fuldburd ther til i noger made. Til witnesburd her om ære wore jncigle hengde fore thette breff, giffuet som forescreuet ær.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv. Det andet og tredie Segl vare adelige, de andre Bomærker.

141. 31 Okt. 1478.

Jesper Henriksen, Dekan, og Kapitlet i Kjøbenhavn overdrager Lic. med. Mag. Peder Albretsen deres Skole syd for Kirken, at han og hans Medbrødre kunde holde Forelæsninger der, saalænge indtil Universitetet kunde faa et bedre Forelæsningsrum.

Vniuersis et singulis presentes litteras visuris seu audituris nos Iasperus Henrici, decanus, totumque capitulum ecclesie Haffnensis salutem, gaudium in domino et perpetue pacis incrementum. Dignum enim arbitramur, scienciarum et virtutum amatores fauorabiliter et generosi iusta intencione petentes leuius exaudiri, ea de causa in honorem dei diuinique cultus augmentum, visis litteris commissionis illustrissimi principis et domini, domini Cristierni, Dacie, Suecie, Norwegieque regis etc., quibus commisserat venerabili viro in artibus magistro et in medicinis licenciato magistro Petro Alberti plenam auctoritatem acceptandi certos doctores et magistros, qui vna secum in diuersis facultatibus lectiones incipient et continuent, dignosque in eisdem facultatibus promoueant, que quidem commissio de consensu et consilio reuerendissimorum in Cristo patrum et dominorum Johannis Brozstorp, archiepiscopi Lundensis, Olaui Martini, episcopi Roskildensis, videtur per eorundem dominorum reuerendissimorum litterarum confirmatione emanasse: Eidem venerabili magistro scolas nostras in parte meridionali ecclesie nostre situatas pro lectionibus et exerciciis per eundem et suos consocios faciendis libere et graciose concessimus, tenoreque presencium concedimus, donec et quousque predictus magister et sui consocii de scolis melioribus fuerint prouisi. Volumus insuper magistris et doctoribus et eorum suppositis in eorum priuilegiis et libertatibus pro posse assistere in omnibus licitis et honestis. In cuius rei testimonium sigillum capituli nostri presentibus duximus appendendum. Datum Haffnis anno domini m°. cd. septuagesimooctauo, in profesto omnium sanctorum.

Udenpaa: Super scola lectionum formalium. Orig. paa Perg. med Kapitlets Segl (beskadiget) i Konsist. Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 73—74.

142. **19 Marts 1479.**

Bernt Hakenberg, Raadmand i Kjøbenhavn, og hans Hustru skænke en Gaard ved Fisketorvgaden til Helligaands Kloster og oprette en daglig Gudstjeneste i St. Anne Kapel sammesteds.

I nafn den hellige trefoldigheds, Gud faders, søns och den hellig aands, amen. For alle, som dette bref see eller høre læsis, som nu ere eller kommendis vaarder, witterlig giør ieg Bernt Hachenberg, raadmand i Kiøbenhafn, med min kierre huustroe Anna Pedersdaatter, med vor kierlige hilsen med Gud, och kiendis med dette vort obne bref, at vi med beggis voris raad, villie och fulbiurd, i beggis voris fri uelmacht, hafver ladet endrechteligen, wndt och gifvidt och med dette vort obne bref under och gifver, schiøder, oplader och afhænder fra os och vore arfvinger til sancte Anne capel i den Hellig Aands closter i Kiøbenhafn til evindelig eje, eje schullende den vor gaard och grund, som vi nu selfver iboer, liggendis sønder vid Fischetorf gaden, østen nest myntemesterens gaard, som Hans Frimand guldsmed iboer i sancti Nicolai sogn i samme Kiøbenhafn, med ald forscrefne gaars och grunds tilhørelse, huus och iord, i lengde och brede, oppe och nedre, i alle maader, som ieg och min kiere huustroe Anna nu i være hafve, som er mellum forscrefne Fischetorf gaden och Lederstredet, med alle de brefve och rettigheder, som ieg och forscrefne min kiere huustroe der paa och udi hafver, indted undertagendis, Gud fader, søn och den hellig aand, iomfru Marie, vor herris den korsfeste Christi moder, och sancte Anne med alle Guds helgen til lof, hæder och ære, och begge vore sielle och beggis voris foreldris, faders och moders, och alle christne sielle til en hielp och trøst til den evig salighed. Derudofver hafver vi undt och gifvidt til forscrefne capel thvende par messe kleder med thvende blaa hagel, den ene af fløgel och den anden af sayn, och en kalch af sølf forgyldt och der til hundrede Lybsche march pendinge, i saa maade och med saadan vilkor, som her effter følger, som er først, at denne effterschrefne guds thienniste schal holdis til evig tid i forscrefne sancte Anne capel i samme closter: Først hver søndag schal holdis en messe af den hellige trefoldighed, om mandagen for alle forrørde siele och alle christne siele, om thirsdagen af sancte Anne siungendis, om onsdagen af alle helgen, om thorsdagen af vor herris Jesu Christi legom, om fredagen af hans hellige femb vunder med offertorio: Hellig Aand, om løfverdagen af iomfru Maria siungendis, som begiøndis: Perorate coeli, med seqventzen: Missus Gabriel. Item om store høytids dage schal messe siungis i samme capel i forrørde

messes sted af den dags høytid, som da er, thagen med den messe: Commemora, som den dag er tilschichet, om saa være maa, och den forrørde hellig dags messe schal være første messe i forschrefne closter i samme capel, saa at hun er gensten, da thymeklochen er mellom fyre och femb om morgenen. Och schulle prioren och conventz brødrene i samme closter hver aar lade holde en begengelse med vigiliis och messer for forrørde siele och alle christne siele en tid mellom paasche och pindsdag, naar dennom der til best kand beqvemmeligt være. Item hafve vi och andtvaardet forscrefne her prior och abbet de forscrefne hundrede Lybsche mark pendinge i saa maader, at om, det Gud forbiude, at forscrefne gaard vaarder afbrent af vaade ild eller i andre maader fanger brøst eller øde liggendis, da [skal] forscrefne guds thienniste alligevel holdis och fuldgiøris, och prioren och convent schulle da med forscrefne 100 ℔ igien bygge och oprette forscrefne gaard til hielp, som før er rørt. Item naar och saa offte, det Gud forbiude, at forscrefne vilkor och guds thienniste i forscrefne capel och closter i alle maader, som forschrefvidt er, ei holdis, da schulle borgemestere och raad i Kiøbenhafn hafve fuldmacht forscrefne gaard med messe kleder, calch och pendinge igen at annamme och anden stedtz at schiche och forsee, der som guds thienniste holdis kand, saa lenge til forscrefne her prior och convent i samme closter igen ville begynde at holde forscrefne guds thienniste i samme capel och closter, som forschrefvidt er. Thil en ydermere fasthed herom er mit indsegel for mig och min kiere huustro Anne med flere gode mænds, som vi dertil bedet hafver, som er velbiurdig mand Erich Jensøn, høfvidtz mand paa Kiøbenhafns slot, Claus Nymand, borgemester, Anders Nielssøn, Mogens Jensøn, Arvid Vogn, raadmænd i samme stad, til widnidtzbiurd herneden for dette bref hengendis. Gifvidt aar efter Christi wor herris byrd millesimo qvadringentesimo septuagesimo nono, fredagen nest for midfaste søndag, saa siungis i den hellig kirche lætare etc.

Afskrift (unøjagtig) i Hans Nielssøns Kjøbenhavns Hospitals Fundat. og Breve 1673. Ny kgl. Saml. 686. 4. Smsts. findes Kjøbenhavns Bythingsvidne (af 1479, Mandag nest for Palme Søndag) om ovennævnte Gave til »St. Anne Alter«, udstædt af Navne Jensen af Vaaben, Høvedsmand paa Kjøbenhavns Slot, Klavs Nymand, Borgmester, Bertel Jepsen og Arvid Vogn, Raadmænd, og 3 Borgere. Skødet modtoges af Prioren, Hr. Christiern Torkildsen. Ligeledes findes der et Skøde, som Mester Bernt Skræder (Hakenberg) 1455 fik paa samme Gaard af Christine Jensdatter, Mikkel Andersøns Efterleverske i Hautrup, og hendes Søn Jep Mikkelsøn af Vaaben. Grunden strakte sig da østen for den Gaard, som Henrik Dringenberg, Raadmand i Kjøbenhavn, bygget har, og var paa begge Ender 19 sæl. Alen 1 Kv. bred og i Længden fra »Helliggeisti« Gade og til Læderstræde. Vidner vare Joakim Gris, Høvedsmand paa Kjøbenhavns Hus,

Jens Matssøn, Jeppe Lalæ, af Vaabeh, Bo Jenssøn, Borgmester i Roskilde, Jep Jenssøn, Høvedsmand i St. Klare Kloster i Roskilde, Henrik Dringenberg, Raadmand i Kjøbenhavn, og Anders Nielsøn, Borger sammesteds. Det er bemærket i Randen af Afskriften, at Gaarden da (1673) tilhørte Ditmer Bøfke, hvilket nu er Amagertorv Nr. 27 og Læderstræde Nr. 30. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 74—76.

143. 20 Avg. 1479.

Katrine Lavrensdatter lejer af Frue Kirke en Grund vesten for Nikolaj Kirkegaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus vel audientibus Katherina Laurentzdatter Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri me a venerabili capitulo Haffnensi quendam fundum ecclesie beate Marie virginis pertinentem in parochia beati Nicolai cimiterio ecclesie eiusdem occidentaliter prope fundum per Johannem Mattie ab ecclesia beate Marie virginis possessam et edificatam adjacentem, quam quidem fundum quedam matrona nomine Bolderaniske prius edificauit michique edificium suum in capitulo resignauit, ad dies meos conductiue recepisse sub condicionibus infrascriptis, primo videlicet quod ego singulis annis tutoribus ecclesie beate virginis, qui pro tempore fuerint, duos solidos grossorum duobus terminis anni, scilicet vnum ad festum pasce et alium ad festum Michaelis tempestiue in bona moneta pro annua pensione soluere procurabo. Item predictum fundum siue terram bene edificabo edificatamque in bono statu cum tectura lapidea conseruabo. Item edificia constructa et peramplius construenda nullo modo vendam nec quomodolibet alienare presumam sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera mandato principis siue ville imposita tempore, quo vixero, absque vlla recompensa soluere non desisto. Item predictis articulis uel aliquo eorum non seruatis, littere mihi a venerabili capitulo date irrite sunt et inanes, et eidem capitulo predictum fundum siue terram cum edificiis et meliorationibus omnibus reuocandi et resumendi libera sit facultas, meque de medio sublato dictus fundus cum edificiis et meliorationibus vniuersis absque reclamatione quorumcunque libere cedat ecclesie supradicte. In cuius rei testimonium sigillum domini Nicolai Alberti ecclesie beati Nicolai vicecurati, Johannis Friiman aurifabri et Lagonis Braxatoris, ciuium Haffnensium. Datum anno domini mcdlxxix feria sexta post assumptionem virginis gloriose.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv. Seglene hængte under. Udenpaa stod: Recognitio Karine Laurisdotter super curia sua apud ecclesiam sancti Nicolai occidentaliter sita, et spectat ad tutoriam.

144. **28 Juni 1480.**

Det overdrages Dr. Erik Nielsen og Mag. Christiern Pedersen at undersøge Sagen mellem Hr. Morten og Raadmand Esbern Skriver.

Jacobus Johannis, officialis generalis reuerendi in Christo patris domini Olaui Martini, episcopi Roskildensis, magnifico et venerabilibus viris dominis doctori Erico Nicolai alme vniuersitatis Haffnensis rectori, archidiacono ecclesie Vibergensis etc. et magistro Cristierno Petri in jure canonico licenciato, ordinis sancti Johannis Jherosolimitani, salutem in domino. Cum nobis jamdudum per reuerendum in Christo patrem prefatum causarum vniuersitas in sua dyocesi extat commissa, et nos pluribus variis et necessariis sumus negociis perpediti, adeo vt infrascripti negocij examinationi vacare ad presens commodo nequeamus, atque difficile foret partibus ad nostram semper venire personaliter presenciam, et testes, quibus suas probarent intenciones adducere, nos laboribus et sumptibus causarum parcere cupientes et predictam nostram occupacionem attendentes de vestra discretione et solicitudine multum confisi, causam vertendam inter honorabilem virum dominum Martinum perpetuum vicarium ecclesie beate Marie virginis Haffnensis ac procuratores suos et quoscunque alios quorum interest in hanc causam interuenientes ex vna et discretum virum Esbernum Scriffuere consulem opidi Haffnensis partibus ex altera vobis taliter duximus committendam, vt vocatos qui fuerint vocandi audiatis, omnia et singula predictam causam tam principaliter quam accessorie concernencia, que vtraque pars duxerit proponenda et secundum formam juris in eadem causa vsque ad sentenciam diffinitiuam exclusiue, quam nobis reseruamus, procedatis, testes vero, quos vtraque pars tam super principali negocio quam in personas testium duxerit producendos, recipiatis ac eos diligenter examinari procuretis, et si qui odio, amore uel terrore se subtraxerint ad perhibendum testimonium veritati, censura ecclesiastica compellatis, et quecunque coram vobis in hac causa acta uel agitata fuerint, manu publica fideliter conscribi faciatis, jlla nobis sub sigillis vestris consignata remittentes, ex quibus sentenciam diffinitiuam postea iusticia mediante ferre poterimus prefixo nichilominus eisdem partibus termino peremptorio competenti, quo cum omnibus actis, juribus et munimentis suis ipsam causam contingentibus per se uel responsales idoneos coram nobis compareant iustam dante domino sentenciam recepturi, non obstante quod alias in causa illa non nulli testes recepti et examinati parte non vocata fuerunt, cum eorum dicta nondum sunt partibus publicata. Datum Haffnis anno domini mcdlxxx vigilia beatorum apostolorum Petri et Pauli, officialatus nostri sub sigillo.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med paatrykt Segl.

145. **21 Sept. 1480.**

Vikaren ved Hellig Trefoldigheds Alter i Frue Kirke pantsætter en Gaard i Skoverlund.

Jek Pether Henricsson, prest oc perpetuus vicarius till then helge Trefolleghedz altere j wor Frowe kirke wdi Køpenhaffn, gør alle widerlight meth thette mitt opne breff, ath aar effter Gudz byrd mcdlxx decimo die beati Mathei apostoli et ewangeliste nerwerendis hedherlege oc welbyrdege men Effuert Grubbe j Tryggewelle, her Per Hwid, cantor i Køpenhaffn, Hans Keldson, forstander i sancte Clare closter j Roskylle, mester Berind, borgemester j Køpenhaffn, oc Skelm, tha vpbar jek oc annamede aff hedherligh oc welbyrdegh man her Johan Oxe, ridder pa Torsøø, xxx gode rinske gyllene, som j Danmark geffue oc genge ære oc en køpman kan en annen fullest meth gøre, for en gard j Skowerlunde j Smørumherit liggendis, som Porse j bor, giffuer tw pund korn meth penninge oe andre smaretzsle till arlight landgille, huilken gard her Jeip Jensson, ridder, aff Sandby haffte(!) j pantt sæth Jeip Claasson, borgemester j Køpenhaffn, hues siell Gud nade, for forscrefne xxx rinske gyllene, effter thet panttebreffs ludelse, som forscrefne her Jeip Jensson forscrefne Jeip Clausson ther paa giffuet haffde, huilket panttebreff jek nw opladher oc antwordher forscrefne her Johan Oxe oc kendes jek mik enghen ydermere retteghed j forscrefne panttebreff eller gard athaffue effter thenne dagh, oc ladher jek forscrefne her Johan Oxe qwitt oc aldelis ledugh oc løss for forscrefne xxx rinske gyllene, oc tacker jek hanum for god betalingh. Till ydermere withinnesbyrd oc bedre forwaringh hengher jek meth wilghe oc withskap mith jncigle nethen for thette mit opne breff meth forscrefne gode mendz jndcigle, som er Effuert Grubbes, her Per Hwidz, Hans Keldsons, mester Berindz oc Skelms, som jek ther till bedhet haffuer. Datum Haffnia(!) vt supra.

Det første Segl et Bomærke og det andet Grubbernes Vaaben ere endnu bevarede. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 4 Nr. 3, paa Univ. Bibl. er sammenheftet med et Brev af 22 Sept. 1468, hvorved Ridder Jep Jensen i Sandby pantsætter nævnte Gaard til »hetherligh man Jepp Clawsson awapn« for 30 rinske Gylden »gode aff gul aff the firæ korn første slagh, som køpman kan annæn folt meth gøre j godh betaling j Syæland«. Blandt Vidnerne ved dette Brev nævnes Hr. Jep Jensens kære Fader Hr. Jens Thørbernsson, ridder, i Brenxstorp, Grubbe af Helsinge, Johan Fiksson og Morten Winsterman a wapn.

146. **11 Okt. 1480.**

Peder Henriksen, Vikar perp. i Vor Frue Kirke, tilstaar, at han har købt en Prædikebog af de evige Vikarer, som efter hans Død atter skulde falde tilbage til Vikarernes Kapitel.

Jek Per Henricson, perpetuus vicarius i wor Frwæ kirke i Københaffn, gør alle witterligt, at iek bekendes mek medh thetthe

mith obnæ breff at haffwe køpth en predicke bogh aff hederlighe men perpetuis vicariis i forscreffne wor Frwæ kirkæ i Køpmenhaffn, medh sadanæ forordh oc vilkor, at nar iec dødh oc affgangen er, tha skal forscreffne predicke bogh frii oc vhindreth igeen komme till forscreffne perpetuorum vicariorum capittel i Køpmenhaffn fore myne arffwinghe oc alle andre vden alt hinder oc hielpæræedhe i nogher modhe. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est impressum. Datum Haffnis fferia quarta proxima post Dyonysij martiris, anno domini mcdlxxx.

Orig. paa Papir med Levning af Segl i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 76—77.

147. **27 Okt. 1480.**

Notarialinstrument, at Kapitlet appellerede Esbern Skrivers Sag for Erkebiskoppen.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo octogesimo jndictione tredecima pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno vndecimo, die vero Veneris, vicesima septima mensis octobris hora nonarum vel quasi in porticu kathedralis ecclesie Roskildensis, vbi jus solet reddi, coram venerabili domino Jacobo Johannis officiali generali curie Roskildensis pro tribunali sedente venerabilibusque dominis prelatis preposito et cantore assessoribus aliisque canonicis. In mei notarii publici testiumque infrascriptorum presencia personali constituti venerabiles domini prelatus et magister Jeorgius Hwid, canonicus ecclesie ecclesie collegiate beate Marie virginis Haffnensis, procuratores venerabilis capituli eiusdem ecclesie et honorabilis viri domini Martinj perpetuj vicarii ad altare sancti Michaelis ibidem, et eisdem nominibus instanter pecierunt in causa inter ipsos procuratores ex parte principalis eorum actorum et Esbernum Schriffuere, ciuem et consulem Haffnensem, reum coram dicto domino officiali pendente simpliciter et de plano secundum consuetudine patrie procedi et quod decerneretur citacio testium producendorum et documenta partium audirentur. Hiis dictis prescriptus dominus officialis iussit partes cedere et a tribunali modice declinare. Deinde conuocato assessorum suorum consilio sic respondit, quod de nouo registrum de actis et actitatis in causa conficerent sibi et fieri procurarent. Quo responso prescripti procuratores se censuerunt grauatos et magis grauari in posterum timuerunt. Ideoque prescriptus prelatus habens et tenens palam in suis manibus quandam papiri cedulam formam appellationis et provocationis in se continentem prouocans et appellans apostolosque petens atque alia faciens, prout in

infrascripta cedula plenius continetur, quam coram prescripto venerabili domino officiali pro tribunali sedente circumsedentibus atque circumstantibus alta et intelligibili voce legit, cuius tenor sequitur et est talis: venerabilis domine iudex, nos prelatus et procuratores capituli ecclesie beate Marie virginis altaris sancti Michaelis ibidem et domini Martinj perpetui vicarij altaris eiusdem principalis nostri propter nimiam ampliationem terrarum et dilacionem et alia grauamina inferenda, de quibus verisimiliter timemus, appellamus in tota causa ista ad dominum nostrum reuerendissimum archiepiscopum Lundensem judicem nostrum immediatum, et petimus nobis responderi de apostolis primo, secundo, tertio et peremptorie instanter, instancius et instantissime. Super quibus omnibus et singulis dictus prelatus me notarium publicum infrascriptum equam auctenticam personam cum instancia requisiuit, vt sibi super hujusmodi conficerem vnum uel plura publicum instrumentum seu publica instrumenta, tociens quociens visum fuerit oportunum. Acta sunt hec anno, indictione, pontificatu, mense, die, hora et loco quibus supra, presentibus honorabilibus viris dominis Johanne Cleti (Clementis?) perpetuo vicario dicte ecclesie Roskildensis, Johanne Willechinj et Andrea Nicholai presbyteris testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Johannes Ffrost, clericus Ottoniensis dyocesis, publicus jmperiali auctoritate notarius, quia hujusmodi appellacionis interpositioni grauaminum allegatorum apostolorum peticioni omnibusque aliis superius consignatis, dum sic, vt premittitur, fierint et agerentur, vna cum prenominatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiuj, jdeoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria conscriptum exinde confeci et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signauj vocatus et requisitus in testimonium omnium et singulorum premissorum.

Udenpaa: Instrumentum prime appellacionis. Instrumentum appellacionis [quo(?) officialis episcopi Roskildensis dedit magistro Jasparo decano Haffnensi apostolos refutatorios.] (Det indklamrede er overstreget.) Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

148. **29 Nov. 1480.**

Kongens Retterthingsdom, ved hvilken en Bod i Gamle Hyskenstræde og en Gaard i Bennikestræde tildømmes St. Mikkels Vikarie og fradømmes Raadmand Esbern Skriver.

Wii Cristiern, met Gudz nade Danmarcks, Sweriges, Norges, Wendes oc Gothes koning, hertug i Sleswig oc hertug i Holsten, Stormarn och Ditmersken, greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre alle witherligt meth thette wort obne breff, at aar effter Gudz byrdh mcdlxxx⁰ sancti Andree afften vdi wort magh ower porten paa wort

slot Købendehaffn nærwærendes høygboren førstinne drotning Dorothea, wor kære hwsfrwe, oss elskelige werdnge fædre her Marinus, biscop i Camyn oc wor helgeste fadhers pawens legate a latere, her Oleff Morthenssen, biscop i Roskilde, doctor Erick, rector vniuersitatis i Købendehaffn oc erchediegn i Wiborgh, her Jens Perssen, erchediegn i Roskilde, wor elskelige cantzceler, her Korrefitz Rønnow, her Johan Oxe, riddere, wore elskelige men oc raadh, mester Brighe, wor kære hwsfrwes canzceler, doctor Tilleman, Holgerd Henrickssen, Oleff Morthenssen, wor landzdomere i Judland, Erick Jenssen, wor embitzman paa Købendehaffn, Hanss Keldzssen, wor kære hwsfrwes embitzman paa Haridzborg, mester Bernd, vor borgemestere i Købendehaffn, oc mange flere gothe men, som ther tha nerwærendes wore, wore skickede fore oss hedherlige men mester Jesper dæghen i Købendehaffn oc mester Jørghen Hwidh, canick i samestedh, vppaa wor Frwe kirckes wegne, capittels oc her Morthens, perpetui vicarii till sancti Michels altere i forscreffne wor Frwe kircke i sammestedh, vppaa then ene sidhe oc beskedhen man Esbern Scriffwere, wor raadhman i Købendehaffn, paa then annen sidhe om trætte oc dele, som the tilsammen haffde om forscreffne sancti Michels alther oc thes bodher, grund oc rænte, som thet wor doteret meth, tha kærde forscreffne her dæghen oc mester Jørgen, at forneffnde Esbern Scriffuere haffde giort forscreffne her Morthen hinder paa nogre forscreffne sancti Michels alteres bodher oc aarlige rænte, som Jes Ebbessen, borgere i Købendehaffn, hwes siel Gudh nade, haffde funderet oc sticktet forscreffne altere meth till at wære oc bliffwe eet perpetua vicaria, oc bare forneffnde mester Jesper oc mester Jørghen eet obet besegld pergmens breff fram i rætte meth længede(!) incegle, som werdugh father biscop Jenss Perssen i Roskilde (hues siel Gudh nade) nw fore xxxviii aar siden vtgiffwit haffde, i hwilket breff han stadfester forscreffne alteris vicarie fundacie oc d[otering] meth bodher, hws, grwnde oc rænte till ewig tiidh, som fundacie breffwit vtwiser oc inneholder, till hwilcket forneffnde biscopens stadfestelse breff . . . . skydher fore forscreffne Jes Ebbessens bøn skyld. Till hwilket forneffnde Esbern Scriffuere swarede swo till, at forneffnde Jes Ebbessen haffde aldrigh noghen tidh skøt noger hws eller bodher till forscreffne altere, oc wilde thet bewise meth eet tingswidne, som han her i aar paa Købendehaffne byting taghet haffde, hwilket han her frambar, swo ludendes, at them ey myntes, at forneffnde Jes Ebbessen haffde skøt fra sigh noger bodher eller hws till forscreffne sancti Michels altere, oc paa thet siste tha gaffwe forscreffne her

dæghen oc mester Jørghen oc Esbern Scriffwere sig aldeles i rette fore oss paa bothe sidher om forscreffne sagher i alle made, oc effter thi at forneffnde Esbern Scriffwere oc hans forfædre haffde altiidh fornøyget oc antwordet forneffnde her Morthen oc hans forfædre sin aarlige rænte aff forscreffne alteres bodher intil thenne vwilge kom them emellom hoss fire aar siden, oc giordes ther aldrig hinder eller illing paa tilforn, swo oc effter andre bægges theres bewisning, som the lagde her fore oss i rætte, oc effter forscreffne wore elskelige raadz oc hedherlige oc ærlige doctorum, klerckes och gothe mentz vnderwisning, samtycke oc fuldbyrd oc effter then helge kirckes low oc ræt, tha fwnne wii oc dømpde fore rætte, oc finde oc døme forscreffne biscop Jensses obne breff oc forscreffne sancti Michels vicarie at wære oc bliffwe aldelis wedh sin fulde macht i alle made, som thet sticktet, funderet, [doter]et oc confirmeret er, oc forneffnde her Morthen at wære oc bliffwe perpetuus vicarius till forscreffne altere oc vicarie, oc dømppde wii sammeledes the hws, bodher, garde oc grwndhe frii at bliffwe til forscreffne sancti Michels altere her effter till ewerdelige eye, oc forneffnde Esbern Scriffwere enctet ther vdi athaffue, hwilke bodher oc hws, som forscreffne Esbern Schriffweres hwsfrwes methærffwinge, som ere Maghens Scriffwere oc hans hwstrw Karine oc Hemming Nielssen oc hans hwstrw Lucie, tilstodhe oc tilforn vtlagde vden skiffte frii at bliffwe till forneffnde sancti Michels altere oc her nw fore oss obenbare vpneffnde, som eer een bodh oc grwnd liggendes vdi gamble Hyskenstrædet oc een gardh oc grwnd liggendes vdi Benicke strædeth oc een brygge kædell, som the oc ydermere oc synderliger fore flere dande men thet tilforn beneffnd haffwe. In quorum omnium et singulorum euidens testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum anno, die et loco quibus supra.

Dominus rex per se presentibus domino Olauo Martini, episcopo Roskildensi, et domino Johanne Oxe milite.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 77—79.

149. **11 Dec. 1480.**

Thingsvidne om et Skøde til Nikolaj Kirke paa en Gaard norden for Østergade, kaldet Marsilii Gaard.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gøre wij Gregors Magnsøn, byfoget i Køpmanhaffn, Claus Nyman oc Bernd Hakenberg, borgemestere, Matis Martinsøn oc Niels Pedersøn, radmen, Jens Michelsøn oc Michel Swenssøn, borgere i samested, at aar effther

Gutz burd mcdlxxx mandagen nest fore sancte Lucie then helge jungfrues dagh pa Køpmanhaffn bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wor schikket bescheden man Erik Jenssøn ferieman, borger her sammestetz, berettende, at bescheden man Claus Schreder, borger i Malmø, pa hans husfrues weyne Kadrine Marsilij doters oc flere eyere oc arwinge til Jens Andersens gard, som kalles Marsilij, liggendis norden wet Østergade mellem then gard, som Hans Fynbo nw i boor, oc then gard, som Thruels Kok i wære haffuer, i sancti Niclai sogn i forscreffne Køpmanhaffn, haffde hanom befalet at skøde til thinge same gard til sancti Niclai kircke her samestetz, aff hwilke befaling forscreffne Erik ferieman pa hans husfrues Sitze Marsilij doters weyne oc alle forrørde eyers oc arwinges weyne skøtte oc vploot ærlige man Laurens Nielssøn bagere, kirkewerie til forscreffne sancti Niclai kirke, til same kirke forscreffne Marsilii gard oc grund met all syn tilhørilsse, huss oc jord, i lenge oc brede, vpp oc nethre, engtet vndentaget, til ewinnelige eye eye schulendis. Oc kendes forscreffne Erik at han pa forscreffne hans husfrues wegne oc alle andre forrørde arwinge haffde fult oc alt vpboret good betaling aff forscreffne sancti Niclai kirke for forscreffne grund till theris fulle nøghe. Oc wor pa then tijd engen gensielse pa forscreffne thing moot forscreffne schøde i noghre made. Til withnesburd her om ære wore jnsigle hengde fore thetta(!) breff. Giffuet som forscreffuit ær.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

150. — 21 April 1481.

Notarialinstrument om Forlig mellem Kapitlet paa St. Mikkels Alters Vegne og Raadmand Esbern Skriver.

In nomine domini, amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimoquadringentesimo octoagesimo primo, jndictione quartadecima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno decimo, die vero Mercurii vndecime mensis Aprilis, hora nona vel quasi in camera infrascripti domini decani Haffnensis jn mei notarii publici testiumque infrascriptorum presencia personaliter constitutus venerabilis dominus magister Jaspar Hinrici, decanus collegiate ecclesie beate Marie virginis Haffnensis, habens in suis manibus quandam patentem litteram Danicam in papiro scriptam duobus sigillis viridi cere impressis saluis et integris subtus scripturam affixis sigillatam, sanam et integram, non rasam, non cancellatam neque in aliqua suj parte viciatam, sed omni prorsus suspitione carentem mihi notario publico infrascripto eque auctentice

persóne excopiandam, instrumentandam et in publicam formam redigendam cum debita instancia assignauit, cuius tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis: Alle men, thettæ breff see eller høre læsis, helse wi Henrik Meynstorp, landzdomere i Siælin, Effuerd Grubbæ, Danmarks righes canceler, ewinnelighe met wor herre, oc kungøre wi met thettæ wort obnæ breff, at aar efter Gudz byrd thusenne firehundræthæ firesinnæthiwæ sancti Thome apostoli dagh ware wi vtsendæ aff wor nadighæ herre koning koning Cristiern etc. pa en wenlich forligelsæ oc woldgifft, som taghen war lideth till foren paa Kopenhaffn hwss i wor nadighe herris nerwerelssæ i en sagh mellen hetherlighe mæn mester Jasper, deghen i Kopenhaffn, oc mester Jørghen Hwidh, canik i sammestedh, pa wor Frwæ kirkes capitels, sancti Michels alteris oc her Martens perpetuj vicarij weynæ pa then ene sithæ oc Esbern Schriffuers radmandz weynæ i samme stadh pa then annen sithe, som war om breff, ornament, klæther, kost oc tæring, ther the Esbern tiltalethæ om for wor nadighe herre till forne, tha wore wi ther offuer till her canters j Køpenhaffn met therris woldgifftes men, som wore paa kirkens oc alteris weynæ fførst doctor Tilemannus, rector vniuersitatis Haffnensis, doctor Eric, ærchedieghn i Wiborgh, oc mester Bernd, burghmestere i Køpenhaffn, oc paa Esberns weynæ Marquard Teynhussen, Hans Kældssøn oc Hans Tidkessøn, oc offuerlathet met thenom efter war nadighe herris befaling oc giordhæ mellem thenom pa bothe sither for et wenlicht minnæ till en full endæ, som her efter følgher: fførst at wor nadighe herris konings doom oc dombreff bliffuer for sich weth fwll macht som thet jnneholder, jtem oc at allæ thee breff, som lydhe pa sancti Michels altere oc alteris gotz, som han haffuer, thenom schall han strax antwordæ frij fran sich forneffnde her deghen oc mester Jørghen vden alt hinder oc hielperethæ, jtem allæ ornamentæ, klæther oc kleynodie, hwad thet helst ær, som han aller andræ haffuæ giffueth aller læsth ther till, som han aller hans husfrw haffuæ, schall han oc antwordæ fran sich forneffnde her deghen pa forneffnde sancti Michels alteris weynæ, oc her met schall all kost oc tæring, som giordh ær pa bothæ sithær i thennæ sagh, oc opbærelsæ aff forneffnde godz till thenne dagh oc sammeless allæ skyldingher oc vuiliæ i alle madæ schulæ ware offuer giffne oc afftalethæ alldeless oc aldri opdraghes her efter mellem thenom i nagher tiidh, oc ther pa lathæ wi therris hender tillsammen oc the sathæ hwer ander weliæ oc wenskab till pa bothæ sither. Thess till widnessbyrdh thrykke wi wore indseylæ næthen fore thetæ breff. Scriptum anno domini mcdlxxx primo crastino beati Vincencii martiris gloriosi.

Quibus omnibus ut premittitur sic peractis prescriptus venerabilis dominus decanus me notarium publicum infrascriptum cum instancia requisiuit, ut sibi super huiusmodi vnum uel plura conficerem publicum instrumentum seu publica instrumenta, tociens quociens fuerit oportunum. Acta sunt hæc anno, indictione, pontificatu, mense, die, hora et loco quibus supra, presentibus nobilibus viris dominis Sigwardo Grubbæ, canonico Lundensi, et Nicholao Lykke, canonico Ottoniensi ecclesiarum testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Johannes Ffrost, clericus Ottoniensis dyocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia preinserte litere assignationi, acceptationi, instrumentationi omnibusque aliis premissis superius consignatis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, vna cum prenominatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui, jdeo hoc presens publicum instrumentum exinde confeci et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui vocatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

Udenpaa: Contractus jnstrumentatus. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

151. — 8 Maj 1481.

Notarialinstrument, at Høvedsmanden paa Slottet, Erik Pedersen, forbød Lejerne af en Bod i Hyskenstræde og en Gaard at svare Afgift til Esbern Skriver, og kun at yde til St. Mikkels Alter.

In nomine domini, amen. Anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo octogesimo primo, jndictione quartadecima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et dominj nostri domini Sixti, diuina prouidencia pape, quarti anno decimo, die vero martis octava mensis maij, hora nova vel quasi, circumspiciens vir Ericus Petri, armiger, capitanius(!) castri Haffnensis ex commissione regie celsitudinis, videlicet dominj nostrj dominj Cristierni, dei gratia illustrissimi regis Dacie etc., ad instanciam et peticionem nobilis viri magistri Jaspar, decani jnsignis collegiate ecclesie beate Marie virginis Haffnensis, jn mei notarii publici testiumque infrascriptorum presencia personaliter intrauit, quandam bodam seu tabernam in Hyskestræthæ sitam attinentem altari sancti Michaelis in prescripta collegiata ecclesia, quam inhabitat quedam soluta mulier nomine Webekæ, ibique primo et ante omnia idem Ericus Petri ab eodem decano interrogatus, an prescripta regia celsitudo sibi commiserat aliquam inhibitionem facere in bonis mobilibus seu immobilibus et redditibus prescripti altaris sancti Michaelis, respondit: jam dudum prescriptus serenissimus dominus noster rex etc.

viue vocis oraculo michi dedit taliter in commissis, vt Esberno Schriffuere auctoritatę mandati sui et vigore rei judicate, ne se de bonis mobilibus uel immobilibus et eorum redditibus aliquatenus intromitteret, et pensionariis et locatariis dictorum bonorum, ne sibi de redditibus responderent, pariter inhiberem, quam inhibitionis commissionem mihi sic factam sibi personaliter intimauj, et de eadem tempore suo seriosius informabo. Hiis itaque interrogatione et responsione finitis prescriptus Ericus commisit tribus ancillis prenominate Webeke, ipsa pro tunc domi non exitente, vt ipsi redeunti veraciter intimarent, qualiter prenominatus Ericus commissione et mandato regie maiestatis prescripte Webeke inhiberet, ne alicuj nisi prescripto decano et post illum perpetuo vicario dicti altaris sancti Michaelis pro tempore existenti de pensione dicte bode seu taberne et aliis juribus responderet, quam inhibitionem prescripta Webeke proxima die sequenti in sepenominata ecclesia beate virginis coram me notario publico infrascripto ex relatione ancillarum suarum confessa est didicisse. Similiter prenominatus capitanius(!) intrans curiam, quam inhabitat quidam Olauus Hegge, attinentem dicto altari sancti Michaelis regia commissione vt supra inhibuit, ne alicuj de pensione et aliis erogandis de dicta curia nisi decano uel ipsius altaris perpetuo vicario vt premittitur responderet adiiciensqve, hoc fore in prescriptis bonis dicti altaris sancti Michaelis a quocunque pensionario seu locatario futuris temporibus obseruandum. Item idem Olaus Hegge interrogatus a sepenominato domino decano de quodam calidari braxatorio prescripto altari attinenti, respondit, qualiter Esbernus Schriffuere circa medium quadragesime fecit illud de illa curia deportari. Super quibus omnibus et singulis premissis sepenominatus dominus decanus me notarium publicum infrascriptum cum instancia requisiuit, vt sibi super huiusmodi vnum uel plura conficerem publicum instrumentum seu publica instrumenta tociens qvociens fuerit oportunum. Acta sunt hec anno, jndictione, pontificatu, mense, die, hora et loco quibus supra presentibus honorabilibus viris dominis Michaele Andree, capellano ad ecclesiam Herstæthæ westræ, et Laurencio Nicholai, presbytero nostro, Johanne Kanuti et Erico, familiaribus prescripti capitanii, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Johannes Ffrost, clericus Ottoniensis dyocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia huiusmodi interrogationi, responsioni, inhibicioni omnibusque aliis et singulis superius consignatis, dum sic vt premittitur fierent et agerentur, vna cum prenominatis testibus presens interfuj eaque sic fieri vidi et audiuj,

jdeo hoc presens publicum instrumentum manu mea propria conscriptum exinde confeci et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis signauj vocatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

Udenpaa: Instrumentum super executione domini. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

152. 20 Juni 1481.

Peder Ungers Klage over at Vikaren Jakob Jensen havde frataget hans afdøde Broder Jens Ungers Bo et Breviarium.

Coram vobis, venerabiles et egregij domini Tilmanne Slecht, alme vniuersitatis studij Haffnensis rector dignissime, et Cristierne Petri, decretorum doctores excellentissimi, in hac causa siue causis judices commissarij seu delegati, per reuerendissimum in Christo patrem et dominum archiepiscopum Lundensem etc., ego Petrus Vngar conqueror de honorabili viro domino Jacobo Johannis, vicario ecclesie Haffnensis, quod cum frater meus dominus Johannes Vngar in lecto egritudinis sue jacuit, et predictus dominus Jacobus ad ipsum multociens intrauit ac secum horas canonicas legit, horis tandem finitis accepit dictus dominus Jacobus librum breuiarium eiusdem domini Johannis Vngar ponens se ad mensam egrotantis perspiciendo ipsum, qui statim dixit, quod nunquam antea illum librum ita plenariter perspexerat, sicut tunc temporis et surrexit petens eundem dominum Johannem egrotantem, ut vellet sibi concedere librum suum cum licencia portandi ipsum ad domum secum; ad cuius instanciam dictus frater meus egrotans respondit, quod nullomodo potuit carere libro suo, sed tamen pro ista vice solum vellet sibi ipsum concedere tali condicione, quod reportaret ipsum, quamcito tempus legendi horas instaret. Et sic dominus Jacobus librum concessum secum ad domum deportauit, et satis tempestiue, antequam essent legende hore canonice, reportauit. Postmodum autem quamcito legissent horas simul ex eodem libro, semper ipso domino egrotante irrequisito et nesciente eundem librum tamquam ut prius secum asportauit. Sed vltimo cum vidit ipsum egrotantem in extremis fatigari, tunc librum apud se retinuit et ipsum vlterius non reportauit. Et quia tunc temporis non potui opidum Haffnense intrare, destinaui quendam presbiterum et vnum clericum nuncios meos ad petendum et exigendum ab ipso domino Jacobo predictum librum meum, quibus respondit, quod frater meus defunctus concessit sibi hunc librum, quem libenter reddidisset heredibus statim post mortem fratris mei, si heredes velocius exigissent(!). Statim postea predictus dominus Jacobus cum suo domino Johanne Hermanni

vicario asscripserunt michi Petro Vngar vnam scedulam scriptam manu cuiusdam domini Alexandri canonici Haffnensis de libro non reddendo. Et sic eundem librum meum tenet et occupat violenter. Quare peto vestras egregias magnificencias michi iusticiam ministrare in hac causa, jpsumque reum ad hoc cogendum fore atque cogi per vestram diffinitiuam sentenciam et eum in expensas legitime condemn . n . . . et condemnetis. Peto eciam nomine damni et interesse viginti marcas Lubicenses. Insuper protestor de expensis michi soluendis in lite faciendis. Hec omnia peto michi fieri meliori modo, forma et via, quibus possum, saluo jure meo addendi, minuendi, mutandi et corrigendi, prout moris est et stili.

Iste libellus confectus est sub anno domini mcdlxxxj in profesto sancti Johannis Baptiste vicesima die mensis junij.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

153. — 30 Juli 1481.

Vidisse af Nr. 35 og 51.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gøre wij borgemester oc raad i Køpmanhauen met wor qwemlige helse met Gud, at for oss siddende raad oc ræt pa Køpmanhauen radhuss hauer wæret ærlig mand Magnus Jensson Scriffuer, wor kære medebroder j Køpmanhauen raad, oc loot oss se, schode oc læse twenne opne pergmens breue, bescreffne met claar, leslig, oskrabet oc omisthenkelig screfft, besegeld med capitels i Kopmanhauen hele oc oschad hengende jnsigle, ludendes ord wet ord som her effter følger. Alle men osv. som Nr. 35. Thet annet breff osv. som Nr. 51. At wij sodan breff haue seet oc hørt, som forescreffuet ær, ær wor byess signet thrucht fore thenne screfft aar effter Gutz burd mcdlxxx primo mandagen nest effther sancti Olaff konings then helge martiris dagh.

Byens Segl i grønt Vox er paatrykt. Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

154. — 26 Okt. 1481.

Præsten Hr. Hans Henriksen og hans Moder Gese maa frit i deres Levetid bo i den Gaard, han gav til St. Peders Kirke.

Alle men, thette breff see eller høre lęssis, kungøre vij dockter Erick dæghen i Køpnehaffn ok kirke herre till sancti Pæders kirke, Knut Matzson ok Niels Jeppson, kirkeweryæ till forscreffne sancti Pæders kirke, ath for syndherlige god villiæ ok kerlighed, som thenne breffuiser her Hans Henrickson presth giort ok bewysth haffuer forscrefne sancti Pæders kirke, tha haffue vij vnth hanum ok hans moder Gesæ thet huss, som staer sønnen porthen ok till gadhen i then

gard, som han gaff till forscrefne sancti Pæders kirke, frii ok qwyt athnyde ok beholle vden leye saa lenghe the badę eller noger there leffue, ok haffue vij ther till vnth fornefnde her Hans Henrickson sex solidos grossorum aarlige renthe till gode redhe huert aar vpatbære aff forscrefne sancti Pæders kirke visth ok fast atholde vdhen argth i alle made som forscreuit staer. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Haffnis anno domini mcdlxxx primo feria sexta proxima post festum vndecim milia virginum. Ath saa er i alle madhe ord fran ord, som forscreuit staer, thet vithne vij efftherscrefne men meth vor jncigle trøckte næden her fore, som ære Jens Hermyngson, raedman i Malmøgh, ok Morthen Beyntzson, borgere sammestadz.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. 2 Segl ere paatrykte.

155. **13 Nov. 1481.**

Biskop Olaf Mortensen af Roskilde tilstaar Kantoren i Kjøbenhavns Kapitel Indtægterne af St. Olafs Alter, for at han af disse Indtægter kunde holde en Succentor.

Uniuersis, quorum interest, intererit seu interesse poterit quomodolibet in futurum, Olauus Martini, dei gracia episcopus Roskildensis, salutem in omnium saluatore. Ad ea quidem, que diuini cultus augmentum domusque dei et precipue ecclesie nostre beate Marie Haffnensis decorem et commodum concernunt, libenter intendimus, racionique congruit et conuenit equitati, vt ea, que racionabiliter facta ordinataque fuerint, perenni stabilitate perseuerent. Hinc est, quod sicut in veritate comperimus, quod cantoria ecclesie nostre predicte adeo tenuis in redditibus et exigua, ut cantor ibidem pro tempore existens sibi in adiutorium, quoad cultus diuini augmentum et ipsum explendum, succentorem assumere et competenter tenere non poterit neque valet: Idcirco de vnanimi consensu et voluntate capituli nostri Haffnensis altare sancti Olaui martiris, in sepedicta ecclesia nostra situatum, cuius institutio, ordinatio et dispositio ad predictum capitulum iuxta primeue fundationis literarum tenores spectare dinoscatur, eidem cantorie annectimus, vnimus, ac tenorepresencium incorporamus. Hoc adiecto, quod qui per cantorem succentor fuerit instituendus, omnes fructus, redditus, obuentiones et emolimenta, ex eodem altari prouenientes seu prouenientia, tempore quo in officio succentorie durauerit, percipiet annuatim, missas, anniuersaria, diuina seruicia, aliaque onera dicto altari iuxta primeuam fundationem incumbentes seu incumbencia, teneat ac rite peragat, prout et quemadmodum moris fuerat ab antiquo. Decernens, quod cantor, qui pro tempore fuerit, omnia et

singula bona dicto altari adiacencia, gubernet, et, ne desolentur, sint sub sua protectione, habeatque ad diuinum officium, anniuersaria ceteraque onera, dicto altari incumbencia, solicitudinem diligentem, iure tamen ipsius perpetui vicarij pronunc dictum altare possidentis, quoad vixerit, in omnibus semper saluo. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium secretum nostrum vnacum sigillo venerabilis capituli nostri Haffnensis antedicti presentibus est appensum. Datum in Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, crastino beati Martini episcopi et confessoris.

Orig. paa Perg. i Konsistoriets Arkiv. Af Seglene findes endnu den største Part af Bispens, med Omskrift: Secretu. Olaui. Martini. dei. gra. ep Roskilden. Kapitlets Segl er borte. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 80—81.

156. Omtrent 1481.

Peder Ungers Klage over 2 Vikarer, der havde bemægtiget sig et Breviarium og andre Ting i hans Broders Jens Ungers Dødsbo. Jfr. Nr. 152.

Venerabiles domini judices. Ego Petrus Vngar dico et propono ac querulose vestris prudencijs notifico, quod michi vero et instituto heredi hereditas post fratrem meum relicta non solum per legata et inofficiosum testamentum verum eciam per vicarios Haffnenses est aliqualiter exhausta et ablata. Quidam autem vicariorum scilicet dominus Jacobus Johannis dictus Munc et dominus Johannes Hermanni non contenti donacionibus iuxta testamenti fratris mei vigorem sed nephandis ausibus tanquam vnguibus collecturi victum contra leges diuinas et humanas intrauerunt domum, vbi bona mea hereditaria fuerunt imposita, de qua sine scitu et presencia heredum et testamentariorum quendam librum breuiarium, pro quo ego et frater meus defunctus dedimus xxx marcas peccuniarum, quem librum idem dominus Jacobus principalis primitis coram fidedignis viris se obtinuisse concessiue a fratre meo, cuius recognicio probatur per publicum instrumentum, postea recognouit se illum per spolium acquisiuisse, quod probatur per propriam ipsius scedulam michi asscriptam. Et sicut est homo varius et vacillans in dictis suis, premissa perpetracio spolij [non] tangit dominum Jacobum solum sed per ratihabicionem et detencionem omnes.

Item conqueror, quod vicarij Haffnenses vnanimes vnam mensam cum capsa factam et, ut ouptumo, quicquid auri, argenti uel peccuniarum post decessum fratris mei relictum erat in ipsa infiscatum, vsurparunt, manumiserunt et violenter sine scitu et presencia heredum testamentariorum et testamenti suis vsibus deputarunt spoliacionemque

predicti libri violenciam et inuasionem bonorum meorum defenderunt, fauerunt et ratum habuerunt. Vnde quum ipsi vicarij in tali commercio scelerati spolij concordes illam donacionem ipsis coniunctim et diuisim per me et fratrem meum assignatam propter ipsorum rathihabicionem et ingratitudinem et impugnanciam testamenti fratris mei defuncti reuocaui et hic judicialiter reuoco, irrito et casso atque reuocatam habendam per vestrum judicium.

Peto michi igitur fierj restitucionem rerum huiusmodi spoliatarum ante omnia et possessionem adiudicari spoliatoresque ad restituendum ablata atque donata et legata cum fructibus inde perceptis a tempore ocupacionis et qui percipi potuerunt cum damnis et interesse insuper et carencia libri breuiarij, estimo damna in duplo maiora, quam empcio ipsius libri se extendit, salua tamen vestra judiciali taxacione per vestram diffinitiuam sentenciam compelli, juris autem beneficio addendi, minuendi, mutandi et corrigendi semper saluo, item ad probacionem necessariam seu solum ad ea que mee sufficiunt intencioni me astringens et non vltra, de quo protestor.

Item protestor eciam expensas meas michi esse soluendas in lite et extra litem et adhuc faciendas et recuperacionem damnorum et injuriarum.

Item predicti vicarij vendiderunt predictum librum meum, quem sciuerunt rem litigiosam, vnd(!) peto michi fieri debitam emendam juxta juris exigenciam tam a venditoribus quam ab emptore.

Item commisi cuidam rustico quendam juuenem equum ad pabulandum, ne destrueretur hiemalibus frigoribus. Modicum postea jntellexi ipsum dominum Jacobum velle lites excitare super eodem equo meo, jdeo eundem equum, antequam rusticus tractus erat in causa per citacionem ad comparendum Roskildie in judicio, sub possessione mea propria receperam et post citacionem asstrinxi memetipsum per literam meam apertam paratum esse coram judice meo ad standum juri et faciendum, que leges patrie expostulant in hac causa. Postea personaliter comparui Roskildie recognoscens publice me esse verum istius equi proprietarium et defensorem, et quod idem equus maneret conseruandus in propria mea possessione usque ad finem litis. Et quamuis causa nichil tangebat eundem rusticum, sicut quilibet vtens racione habet iudicare, nichilominus dominus officialis adiudicauit rusticum reddere domino Jacobo expensas duarum marcarum et equum suum perditum, quem rusticus nunquam habuit necque vidit. Quomodo materia istius causa ventilata fuerat a primo ad vltimum, est

radactum(!) ad publicum instrumentum. Ideo vestre dignitates poterint(!) per istud lacius informari.

Peto michi reddendas peccunias per sentenciam vestram, quod iniustissime a rustico obtinuit, quia ego feci rustico recompensam damnorum et expensarum.

Item peto michi fieri restitucionem equi octo marcarum, sicut ipse dominus Jacobus per se posuit estimacionem equi sui perditi, quem equum ego Petrus Vngar sibi presentaui statim mortuo fratre meo juxta tenorem testamenti propter ingratitudinem et inpugnanciam testamenti fratris mei, inquantum ius dictauerit illam donacionem testamentariam in jure fore restituendam.

Item me ad animum reuocante infamiam michi per eundem dominum Jacobum enormiter illatam insupportabilem esse, quod proclamauit me publice in judicio Roskildensi scriptorem falsarum literarum jn priuacionem honoris et vite mee cum alijs criminibus famam meam denigrantibus, quam infamiam et periculum vite non vellem sustinuisse nec alicui fecisse pro centum florenis Renensibus.

Paaskrevet med en anden samtidig Haand paa Bagsiden: Inclite patrone Villelme, confessor domini sanctissime, o pater beate bino felix carismate, qui, martyr effectus mente, confessoris fulges dignitate, ora pro nobis peccati mole grauatis, excusaque prece, culpat quos actio vite, alleluja. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

157. **Omtrent 1481.**

Peder Ungers Klage af lignende Indhold som Nr. 152 og 156 og Modpartens Svar.

Venerabiles et egregij domini doctores scienciarum prefulgentissimi judices, coram vobis contra pretensas excepciones, quas dominus Jacobus et dominus Nicolaus Brun pro se et confratribus suis vicarijs optulerunt oppositas libello meo, replicando dico et propono, quod huiusmodi excepciones sunt contra veritatem facte et composite et non admittende, sed tamquam friuole, morbose et frustratorie repellende, quarum pretextu non debeam aliquo modo ab agendo conuinci, reyici nec excludi.

In primis namque sicut opponunt excipiendo, quod, in quantum libellus meus fuerit contra eos, non meretur habere nomen libelli. Ad hoc replico dicens, quod ex quanto huiusmodi libellus per me oblatus continens est nomen iudicis, actoris, rei et rem que petitur et causam peticionis de consuetudine approbata habeat nomen libelli et meretur libellus dici.

Dicunt vlterius in excepcionibus suis, quod libellus sit fabricatus pluribus falsis causis cum alijs multis verbosis et ineptis terminis contextis non ad rem sed defamandam personam meam et ad vicium

seruientibus, quibus pretermissus dico, quod illa, que habentur in libello meo, volo probacionibus docere vera et certa esse et suis peruersis obieccionibus minime reprobanda.

Item dicunt, quod isti termini vsurparunt et manu miserunt mutuo contrariantur affectantes impossibilitates(?) per me declarari, ne videantur tergiuersari etc. Dico, quod vsurpare est rem alicuius contra vsum uel conscienciam capere, et manumittere est submittere uel rem de manu ad manum mittere, sicut factum est cum libro meo; vnus excusat se per alium etc.

Item dicunt fratrem meum legasse eis mensam alatam cum capsa, et remittunt se ad fratris mei testamentum, ad quod me similiter remitto. Dicunt vlterius, quod fecerunt per iudicem ecclesiasticum eandem mensam arrestari, dummodo censerunt me non velle idem legatum ratum habere etc. Ex aduerso dico, quod vicarii asportarunt eandem mensam de possessione heredum heredibus nescientibus prius, quid in ea erat infiscatum, quam violenciam et vsurpacionem querulose notificauj domino decano Haffnensi petens, vt mandaret ipsis vacariis(!) restituere huiusmodi mensam ablatam et arrestacionem factam pro persona mea, sicut et fecit. Ac reportarunt eandem mensam ad locum pristinum, et stat ibi adhuc taliter sub arrestacione mea, quousque per iudicium fuerit diffinitum cuius sit. Super hoc remitto me cum eis ad iudicem prenominatum, quia preasserta excepcio friola(!) est et frustratoria et nullam habet veritatem, ideo non procedit.

Item dicunt se(!) nichil constare de auro, argento uel pecunia in ipsa mensa impositis uel non, et volunt se defendere in hoc secundum juris exigenciam; quod cum fecerint, reddo me contentum. Sed dicunt me nil veritatis istius articuli probaturum. Dico quod volo probare, quod asportarunt predictam meam mensam secum, vt predictum est, et habuerunt et habent clauem ipsius mense sine voluntate et scitu heredum et aperiendum et claudendum eandem, qua quidem mensa ad locum pristinum reportata idem dominus Nicolaus Brwn in presencia mea aliorumque fide dignorum aperuit et serauit et clauem custodiuit, et quia non obtinuj post decessum fratris mei aurum, argentum nec pecuniam ad valorem duorum solidorum, ideo videtur michi, quod non potest esse sine suspicione. Et quamuis omnia bona hereditaria michi aduoluta post ipsum non fuerunt valentia quinque marchas pecuniarum, sicut res huius apud me deposite per se probabunt, attamen omnem donacionem testamentarium fratris mei

ante solucionem debiti sui similiter et debitum suum extendens se vltra viginti markas de propriis meis exposui et persolui.

Inserunt vlterius vicarij quandam excusacionem de libro asportato, quod non acquisierunt eum invasione violenta sed tamquam rem ad proprium dominum diuolutam.

Hanc eorum allegacionem seu excusacionem mala subtilitate inuentam eorum propria confessio, quam probare volo, derimit et elidit.

Item sicut ponit dominus Jacobus in excepcionibus suis illud fore refutandum tamquam mendacium, quod sit homo varius et vascillans in dictis suis, illud satis et probabiliter verificari debeat per ipsius propriam confessionem, dummodo causa venerit ad examen iudiciale; si per hoc ignominosus fuerit uel non, nichil ad me. Et recommendat seipsum hominem constantem et non cadentem et fide dignum, quod si omnes consenserint, ego non contradico.

Sed quod dicit me Petrum Vnger a vocacione mea scilicet consulatus Haffnensis non esse propter virtutes et merita mea sed demerita et tamquam membrum putridum, reiectum et abscisum, quod nepharium dicit meipsum scire etc. Dico ex aduerso, quod michi nichil constat de talibus criminibus nec audiueram; sed hoc scio, quod nunquam perpetraui nec commisi aliquod factum publice uel priuate, nisi quod michi conueniens fuerat et scit(!) ex honore et iusticia faciendum et dimittendum. Nam spontanea voluntate renunciauj loco et consorcio consulatus Haffnensis, et sicut intraui consulatum nulla respersus macula, sic et exiuj, quod volo probare literis regis et per consiliarios regni Dacie, qui meum conuersacionem et vitam maxime sciunt, nec non per scriptores et notarios cancellarie regalis. Quare infamiam michi impositam per eundem dominum Jacobum ex sua malicia, sicut homo ex malo cordis thezauro profert malum, sic ipse, cum non potest ledere corpus meum manibus, nititur pestifero veneno famam meam et honorem denigrare. Verum non merentur dici excepciones, quia nichil faciunt ad rem, sed libellum famosum super me composuerant uel componi fecerant, quam turpitudinem infamie tollerare nolo pro centum florenis Renensibus nec sibi nec alicui fecisse, vestra tamen et aliorum quorum interest iudiciali taxacione salua.

Item excipiendo dicit, se nunquam spoliasse predicto libro uel alia re, sed quod frater meus dominus Johannes Vnger habuit vnum breuiarium conductum a capitulo vicariorum Haffnensium etc. Ex aduerso dico, quod nunquam habuit hunc librum ab eis, quamuis autem frater meus habuit intencionem dandi vicariis suum librum, et quamuis pluries dixit publice: Ego do vobis vacariis(!) librum meum,

tamen ipsum librum eis nunquam tradidit nec in vltimo mortis articulo eis tradere voluit, sed fecit donaciones in suo testamento denominari, quas vicarii pro anniuersario suo habere deberent et contentari.

Et quod dominus Jacobus dicit ipsum breuiarium existentem apud se fratre meo mortuo, per hoc non wult fateri, quomodo adeptus est eum, licet in priori articulo excusat se de violenta inuasione istius rei. Vlterius dicit illum librum tamquam rem ad proprium dominum esse devolutam, quod minime verum est, quia vicarii nunquam dominium istius rei habuerant, ergo non domini istius rei sunt nec erunt nisi cum consensu meo, quia exposui tantum pro emptione istius libri sicut frater meus, et quia nemo potest plus iuris in alium transferre, quam ipsemet habet, et secundum canones, si alicui legate sunt res aliene, talis donatorius tenetur illi restituere cuius sunt, vt habetur in textu et glosa c filius de testamento. Ipse dominus Jacobus vlterius specificat hic, quomodo prefatus liber de manu ad manum saltauit. Primo dicit et fatetur, quod ipse assignauit priori suo domino Johanni Hermanni, et quod dominus Hermannus consequenter assignauit capitulo tamquam rem ad proprium dominum deuolutam, confessio autem predictorum dominorum Jacobi et Hermannj, vt hic ostenditur, est contraria prioribus; et qui dicit iam vnum et postea aliud, ipse est varius et vacillans in dictis suis et non credendus.

Item sicut procuratores excipiunt contra illum articulum in libello positum, quod vicarii vendiderant librum prefatum, quem sciuerunt rem litigiosam esse, et dicunt, quod non vendiderunt eum, antequam erit eis adiudicatus per diffinitiuam sentenciam, et dicunt me infra terminum non appellasse, ad id replicando dico, quod quando venerimus ad illam materiam, si tunc necesse fuerit, dabo responsum.

Item sicut dominus Jacobus excipiendo ponit et dicit contra istum arthiculum finalem, qui sic incipit. Item commisi cuidam rustico quendam iuuenem equum etc. Et dicit quod vsurpaui michi ipsum, et dicit ipsum fore sibi legatum et quod fecit fieri inhibicionem, et non (nec?) michi assignaretur, nisi michi iudicialiter adiudicaretur, et dicit me fuisse citatum per dominum officialem Roskildensem ad omnes actus iudiciales, et non comparui etc. Ex aduerso dico, quod preascerta(!) excepcio non procedit, quia intollerabilem continet errorem et composita mendaciis, et quia si quis repertus fuerit mendax in vno articulo, in aliis non est credendus nec audiendus etc. Ecce qualiter prefati vicarii seniores inuentiui malorum per mendacia sub asperencia(! apparencia) veri contexta(?) machinati sunt modum vsurpandi sibiipsis rem alienam et vnius alterius opus prauum excusandi astuciis,

quamuis sunt socii scelerati spolii pretacti, et dicunt in fine aticulorum(!) suorum: illud est verum, illud est verum, quod tamen non est verum. Quare ego actor prefatus peto humiliter, quatenus preassertis excepcionibus non obstantibus sed cognito quantum sufficit de premissis pronuncietis, decernatis et declaretis possessionem libri predicti michi violenter ablatam fuisse et esse restituendam cum fructibus exinde a tempore spoliacionis predicte citra partes probandi(?) et in causa huiusmodi procedendi ad vlteriora, ipsosque reos ad hoc cogendum(!) fore atque cogi et eos michi actori in expensas legitime condempnetis.

(det følgende med en anden Haand)

Et absolui judicialiter declaretis pretensumque nostrum aduersarium in expensas factas et faciendas similiter condempnetis, hec nos procuratores predicti humiliter petimus coniunctim et diuisim, saluo iure addendi, minuendi, corrigendi atque alia faciendi, et protestamur prout juris moris est atque stili.

Item petimus copiam appellacionis aduersarii nobis dari.

Magnifici et eximii domini decretorum doctores in hac causa delegati etc.

Sepe nominati replicis pretensi aduersarii nostri Petri Vnger nostris excepcionibus opportet duplicando respondemus et dicimus has omnino veritate carentes ymmo maliciose et dolose fabricatas non acceptandas et admittendas sed tamquam impertinentes abiciendas et repellendas fore et esse, quoniam ex turbido fonte per dolosas et maliciosas adinuenciones scaturiri dinoscuntur, vt in fine litis deo adiuuante veritate comperta in nostris documentis lucidius patebit. Nunc autem nos procuratores sepe nominati et eisdem nominibus pretensis replicis duplicando secundum ordinem articlorum replicarum et primo tribus primis articlis respondemus non alivd, quam in excepcionibus continetur, cum nichil faciunt ad propositum neque at litis descisionem.

Item quartam replicam duplicando remittimus nos ut prius ad verum testamentum ipsius domini Johannis Vnger etc.

Item in eadem replica ibi ex aduerso dico etc. dicimus, quod in prima apercione dicte mense presentes fuerunt dominus Symon Rantzow et mater eius et dominus Olaus Johannis, ipsique viderunt ibi contenta, deinde post arrestationem cum consensu pretensi aduersarii nostri ego Nicolaus Brwn clauem apud me retinui, et quod sic fuit et est verum.

Item quinte replice respondemus nos velle stare juris dictamini.

Item in eadem replica dicit bona bona hereditaria fratris sui ad ipsum deuoluta non fuisse in valore quinque marcharum pecunie; notum tamen est, quod plurima bona post obitum fratris sui ad manus suas deuenerunt; sed de hiis quid ad nos?

Item illi replice videlicet inserunt vlterius vicarii etc. respondemus illi articulo: in nostris excepcionibus est responsum.

Item totam illam replicam item sic ponit dominus Jacobus in excepcionibus suis etc. bonum et consultum est in toto sepelire et suppeditare, quia quanto magis quis picem tetigerit, tanto magis ab ea coinquinabitur, famatur enim wlgariter vociferanti in silua placida placide respondetur, si autem ipse aduersarius noster ipsum articulum renouare et dilatare voluerit, nichil nisi detracciones et ignominias inde senciat generari.

Item omnibus sequentibus replicis usque ibi ecce qualiter etc. duplicando respondemus, sicut in nostris excepcionibus continetur, et ita si opus fuerit probare intendimus citra tamen onus superflue probacionis, ad quod minime nos astringimus.

Item in eadem replica ibi quare ego etc. dicimus omnia illa senioribus et junioribus obiecta in collum replicantis, vnde exierunt, retrudi, quoniam ex abisso iniquitatis, nequicie, doli et mendacii emanarunt, et quidquam veritatis in ea minime continetur, quod eciam si opus fuerit probare intendimus citra onus etc. ut supra.

Quare eximij dominj judices etc. nos procuratores predicti et eisdem nominibus vestras reuerencias instanter, instancius, instantissime petimus pretensi aduersarij nostri replicas friuolas, vanas, frustratorias, veritate carentes et ex fonte malicie emanatas refutandas, repellandas et reiciendas vestra judiciali ordinacione pronuciare(!) et decernere dignenimi, nosque ad nostri juris documenta jntuitu dei et justicie admittentes ab ipsius jmpeticionibus, vexacionibus et inquietacionibus absoluendos fore.

2us libellus.

Magnifici domini et michi multum venerandi Tilmanne Slecht, huius alme vniuersitatis studij Haffnensis rector, bene digne nec non Cristierne Petri, facultatum vtriusque juris ibidem decanus(!), decretorum doctores eximij, contra quem libellum, si saltim libellus dici meretur, cum sit nullus, falsus, ex pluribus falsis causis fabricatus, die Saturne (!) xxiij^a mensis junij per quendam pretensum Petrum Vnger aduersarium meum vestris reuerenciis ego Jacobus Johannis perpetuus vicarius ecclesie beate Marie virginis Haffnensis principaliter et eo nomine excipiendo de nullitate commissionis et iudiciarie delegacionis

etc. pono et dico, sicut excipiendo positum et dictum fuit contra priorem ineptum libellum, cum sit tacita veritate et suggesta falsitate impetrata, adhuc enim nulla constat nobis juris diccionem in huiusmodi causa dominum archiepiscopum in nos obtinere, sed quod coram vobis pretenso libello responsurus compareo hoc magis ob reuerenciam sedis metropolitane et vestrarum dominacionum quam vigorem commissarie delegacionis me ad hoc de jure obligatum fore seu teneri. Si enim vestre reuerencie sine aliqua superiore commissione me coram vobis in judicium vocassent, cum vos scio dei gracia viros illuminatos non ficte consciencie et deum pre oculo habentes responsurus in huiusmodi causa compareo minime recusarem, de quibus omnibus protestor sollempniter, publice et expresse.

Specialius tamen excipiendo contra membra articuli libellati, cum sit vnus varius et confusus, et primo ibi petens eundem Johannem egrotantem, vt vellet sibi concedere librum suum etc., quod concedo, quoniam omni die, interim quod ipse dominus Johannes Vnger pie memorie egrotaret et quasi factus extraneus fratribus suis, ego prenominatus Jacobus misericordia motus ad eum sepius intraui et secum horas canonicas vtinam domino acceptas et coram eo in breuiario suo legi. Tandem vna dierum inspiciendo dictum breuiarium, quem a capitulo vicarius habuit conductiue, pecii eum concessiue pro dictis nouis historiis excopiandis, que dudum per synodum imposite sunt ad legendum, quod dictus egrotans admisit, ut debitis horis orandi horas canonicas eundem breuiarium mecum adducerem, quod, interim quod spes vitalis erat in eo, compleui; sed finaliter ipso egroto in agonia laborante et me more solito eum visitante liber in domo mea remansit demum, cum constabat nobis vicariis in voluntate sua et longe ante pro certis seruiciis donatum fore priorem nostrum dominum Johannem Hermanni pie memorie, quid esset de dicto libro faciendum; qui prior consilio fratrum suorum decreuit dictum librum apud me manere, ne pretensus Petrus sibi in dicto libro vsucapionem vendicaret(!). Et sic librum suum non ocupaui nec detinui violenter sed tanquam rem ad proprium dominum scilicet capitulum vicariorum deuolutam et de locatorio ad locantem juste deuenientem, et quod sic fuit et est verum; et hoc, si opus fuerit, veris documentis probare intendo citra tamen onus superflue probacionis, ad quod me minime astringo. Et sic excipiendo responsum sit pretenso libello pro presenti, quia vagus, varius, falsus et confusus. Item ibi et quia tunc temporis etc. Et quid ad me, si introitus opidi Haffnensis pretenso aduersario meo per regiam maiestatem aut Haffnie magistratum sibi

fuit tunc temporis interdictus etc.? Quare prenominati magnifici judices etc., ego Jacobus Johannis pricipaliter et eo nomine humiliter peto per vestram sentenciam pronunciari, decerni et declarari prefatum pretensum libellum pro parte in huiusmodi causa aduersa datum et oblatum vanum, vagum, varium, falsum, confusum et male specificatum fuisse et esse repellendum et reiciendum et repelli et reici per vestras judiciarias diffinitiones debere, nec non me a pretensi Petri Vnger molestacionibus, vexacionibus, perturbacionibus, inquietationibus, impeticion[ibus] et impedimentis absoluendum fore et absolui, dictumque aduersarium meum in expensas in huiusmodi causa legitime factas condempnandum fore et condempnari de expensis adiudicatis dampno et interesse atque expensis faciendis nichilominus protestando. Hec peto conjunctim et diuisim omnibus melioribus modo, via, forma et causa, quibus melius et efficacius possum et debeo, vestrum benignum officium et complementum justicie implorando saluo jure addendi, minuendi, mutandi, corrigendi atque alia faciendi, prout juris est moris atque stili.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

158. **16 Feb. 1482.**

Mattis Olsen, Formand i St. Jørgens Hospital udenfor Kjøbenhavn, og menige Søskende sammesteds slutte et Forlig med Kapitlet angaaende en vis gjensidig Afgift, som var fastsat i Olde Nielses Gavebrev. Jfr. Nr. 26.

Alle men, thette breff see eller høre læsis, helse wi Mattis Olssøn, forman, oc mene søtzken i sancti Jørghens hospital nest vden fore Køpmenhaffn ewindelighe meth wor herre, oc gøre widerlight alle met thette wort obne breff, at vpaa thet at ther ey skal noghen tiidh komme trætte oc delæ eller noghen vwiliæ emellom hederlige men capitel vdi wor Frwe kirkæ i Køpmenhaffn oc theris effterkommere vpaa then ene sidhe, oc oss eller wore effterkommere vdinnen forscreffne sancti Jørghens hospital vpaa then annen sidhe her effter i noger made om the two skilling grott, som wi oc wore formen oc søtzken forledhne forneffnde capitel oc theris forfædhre aarlige her til aff arild giffuet oc yt haffue, oc ey helder om thet pund korn, som the oss oc forscreffne wort hospital os swo aarlige hertil til godhe redhe giffuet oc yt haffue vpaa Oldæ Nielssøns wegne, som thet obne breff ther vpaa giffuet ydermere luder oc vtwiser. Tha ære wi nw swo meth them oc the meth oss aldelis oc fuldelige ower eens wordne, oc thet endreghtelige fulburt haffue meth wore genbreff paa baadhe sidher, at wi oc wore effterkommere vdi forscreffne hospital wele oc skule hwert aar her effter innen iwl giffwe oc ydæ forscreffne capitel

oc theris efterkommere forscreffne ii skilling grott til godhe redhe, oc at the sammeledis hwert aar her effter innen iul skule giffne oc ydæ oss oc wore efterkommere thet forscreffne pund korn til godhe redhe vden alt hinder eller gensighelssæ i noghre made. Til ydermere wissen oc forwaring herom, at thette swo bliffue oc holdis skal, som forscreuit staar, tha haffue wii meth wiliæ oc witskab hengt wort hospitals inseyl her fornædhen thette breff til witnesburdh, som giffuet er i Køpmenhaffn aar effter Gutz burdh mcdlxxxii, then løwerdagh nest fore Fastelaghen.

Udenpaa: Recognitio conuentus hospitalis sancti Georgii de ii solidis grossorum capitulo debitis. Langebeks Afskrift i Dipl. efter Orig. i Vor Frue Kirkes Arkiv, 1750. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 81—82.

159. **7 Marts 1482.**

Notarialinstrument om at Borgemester Esbern Skriver tilbød St. Mikkels Alter til Dronningens Kapellan Hr. Johan Wegge.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod sub anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo jndictione decima quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno eius vndecimo, die vero Mercurij, septima mensis Marcij constitutis coram me notario publico et testibus infrascriptis magnifico ac egregio viris et dominis magistro Georgio Hwidh, canonico ecclesie collegiate gloriose virginis Marie Haffnensis ac alme vniuersitatis generalis studij Haffnensis pro tempore rectore meritissimo, pariter et quodam Johanne Wegge, serenissimi domine Dorothee jncliti regni Dacie regine capellano. Idem magnificus dominus rector prelibatus rogauit instantissime eundem dominum Johannem Wegge, ne veritati parceret sed nudam et omnimodam rei geste diceret veritatem, si forsan ei constaret vnde et quomodo contigit et prouenit, quod postquam ad sedem metropolitanam Lundensem ex parte altaris sancti Michaelis prelibata domina regina gloriosissima fecit prefati capituli et domini Martini legitimos in causa prefata procuratores ad se ad castrum Haffnense vocari pariter et venire, qui quidem dominus Johannes Wegge sibi ad hoc respondendo et in conscienciam suam jurando dicebat hoc factum sed ex subordinacione dicti Esberni Scriffuer et hoc isto modo, nam idem Esbernus prefato domino Johanni Wegge aliquid dixit accipiens eum seorsum ad partem: ego libenter viderem, quod tu haberes altare sancti Michaelis etc., quare ergo labora per amicos tuos apud dominam reginam gloriosissimam, ut ipsa faciat instancias pro te apud me et alios domini Martini

procuratores. Istis sic subordinatis per me Johannem Wegge et amicos meos serenissima domina misit me ad vocandum dominum decanum Haffnensem et magistrum Georgium Hwit, procuratores sepedicti domini Martini, et dictum Esbernum Scriffuer, et isto modo iui pro prefatis dominis ducens eos ad presenciam serenissime domine, quibus dominis preconceptum negotium proposuit, qui nichil sciebant de facto, cum instancia, vt prefati domini vellent conferre cuidam domino Johanni Wegge eius capellano prefatum altare sancti Michaelis, quia sic Esbernus staret quasi(?) contentus et causa in toto fieret sopita, et bona super quibus lis vertitur manerent perpetuo apud altare sancti Michaelis. Ista igitur istis sic pertractantibus supervenit jllustrissimus princeps felicissime recordacionis Cristiernus, rex Dacie, Swecie, Norwegie potentissimus etc., scire volens, quid tractarent, qui, auditis meritis cause et quomodo esset contra libertates ecclesiæ partibus consencientibus, statuit illam causam sequenti die hora octaua per seipsum et suos consiliarios audiri ac justicia mediante terminari. Super quibus omnibus et singulis supradictis jdem dominus et magister Georgius Hwidt, canonicus Haffnensis et dicti studij Haffnensis rector, a me notario publico infrascripto sibj petijt instrumentum et instrumenta publicum ac publica, totiens quotiens sibi fuerit oportunum. Acta sunt hec Haffnie in domo habitacionis egregii viri domini Petri Hwit decretorum baccalaurei ac ecclesie gloriose virginis Haffnensis cantoris sub anno, die, mense, pontificatu quibus supra, presentibus ibidem venerabili viro Johanne Hiort, perpetuo vicario Haffnensi, ac discreto Johanne Lagonis, artium baccalaureo dijocesis Roskildensis testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Bernhardinus Hoffeman de Sweidenitz Wratislauiensis dyocesis publicus sacra jmperiali auctoritate notarius, quia premissis relacioni, certificacioni et veritatis superius expresse appeticioni vnacum prenominatis testibus presens interfui eaque omnia et alia singula supradicta sic referri et dici a prefato domino Johanne Wegge audiui, jdeoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci signoque et nomine meis solitis [et] consuetis subscripsi, signaui et in hanc publicam formam redegi ad premissa vocatus specialiter et rogatus.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

160. **26 Marts 1482.**

Notarialinstrument, at i Graabrødrekloster bad Hr. Morten Esbern Skriver om Nøglerne til de omtvistede Smaaboder ved Stranden, men denne henviste til Afgørelse ved Bythinget.

In nomine domini amen. Presentis publici instrumenti seriem jnspecturis siue legi audituris pateat vniuersis, [quod] sub anno natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo octogesimo secundo, jndictione quintadecima, die vero vicesima sexta mensis martij hora nona uel quasi, jn monasterio fratrum minorum pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti, diuina prouidencia pape quarti, anno vndecimo jn mei notarii publici testiumque infrascriptorum et rogatorum presencia personaliter constituti honorabilis dominus Martinus perpetuus vicarius ad . . . . Michaelis archangeli in ecclesia collegiata beate Marie Haffnensis ex vna et discretus vir . . . . partibus ex altera pro certis inter se amicabiliter colloquendis negociis, et dixit idem . . . . sua et altar . . t in hunc modum ut sequitur: dilecte Esberne habeo quoddam nogocium . . . . peto . . . . ut velitis dare audienciam. Cui Esbernus quasi exparrectus de graui me . . . . missam, cum noluit indeliberate audire intentionem negocijs ipsius domini Martini . . . . Petrus Vngar, notarius petiui eum, quod non denegaret sibi audienciam referendi sibi intentionem suam. Deinde dominus Martinus taliter alloquebatur ei: dilecte Esberne, jste due domuncule apud mare situate spectantes de jure ad vicariam meam desolute sunt et sine inhabitatoribus propter iniustam occupacionem vestram, habetis vosmet considerare, quod sine redditibus de ipsis domibus prouenientibus et premio diuinum seruicium coram eodem altari sancti Michaelis minime valeat sustentari, dederam igitur venerabili et egregio domino Erico decano Haffnensi totam et omnimodam potestatem locandi eas, quibuscunque voluerit, et sic ad illas habere respectum, ne decetero propter negligenciam meam desolate maneant seu destructe, peto igitur vos diligenter, ut velitis tradere mihi claues domuum illarum mearum. Cui Esbernus respondit: vos mihi nullas claues tradidistis, nec vllas claues habebitis a me. Tunc dominus Martinus subiungendo dixit: dilecte Esberne, vobis satis constat, quod dominus rex pie memorie cum dignis et spectabilibus consiliarijs suis diffiniuit per suam sententiam, quod predicte domus cum omnibus juribus et pertinenciis suis sint spectantes perpetue ad vicariam meam absque obstaculis quibuscunque, quare vos contra judicium regium et consiliariorum spiritualium et

temporalium ad supprimendam iusticiam et diuinum seruicium talia impedimenta et conuicia attemptare presumitis. Tunc Esbernus quasi commotus talibus verbis dixit: jste domus nichilominus mihi pertinent, et remitto me super hoc ad placitum ciuile Haffnense. Super quibus ita ut premittitur narratis et factis jdem honorabilis dominus Martinus presbyter, perpetuus vicarius, petit sibi fieri vnum uel plura publicum uel publica jnstrumentum siue jnstrumenta. Acta sunt hec in ecclesia monasterij fratrum minorum Haffnensium anno, die, hora et pontificatu quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Michaele Andree et Olauo Magni, presbyteris Roskildensis et Ottoniensis dyocesis, testibus ad premissa vocatis et rogatis.

Et quia ego Petrus Vngar, clericus Roskildensis dyocesis, publicus apostolica auctoritate notarius, premissis colloquijs et responsionibus omnibusque aliis et singulis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, vna cum prenominatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui, jdeo hoc presens publicum instrumentum manu mea propria fideliter scriptum exinde confeci, subscripsi, publicaui et in hanc publicam formam redegi, quam signo, nomine et cognomine meis solitis et consuetis signaui et roboraui jn fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus specialiter et requisitus.

Udenpaa: Instrumentum qualiter . . Martinus peciit claues ad domus adjudicatas . . . . Esberni. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

161. — 26 April 1482.

Stævning for Esbern Skriver til at møde i Roskilde.

Officialis generalis episcopi Roskildensis sacerdotibus ecclesiarum beate Marie virginis et sancti Petri Haffnensis salutem in domino, et nostris huiusmodi firmiter obedire mandatis, vobis in virtute sancte obediencie firmiter precipientes mandamus, quatenus visis presentibus et receptis accedentes ad domicilium seu presenciam honorabilis viri domini Martini perpetui vicarii ad altare sancti Michaelis in dicta ecclesia beate Marie virginis Haffnensis. Ipsum sub bonorum testimonio vno videlicet edicto pro tribus peremtorie citetis, que nos presentibus ad instanciam prouidi viri et circumspecti Esberni Jacobi dicti Scriffuere consulis Haffnensis sic citamus, vt proxima sexta feria ante festum pentecostes coram nobis Roskildis in judicio hora causarum tempestiue appareat ad dicendum et fidem de . . . . tam faciendum de prosecutione appellacionis alias per eum et eius nomine inter eundem dominum Martinum et prenominatum discretum virum Esbernum Jacobi Scriffuere

consulem Haffnensem in quadam causa seu causis et et super non nullis causa seu causis, domibus, querelis et questionibus coram nobis vertente seu vertentibus ad reuerendum in Christo patrem et dominum dominum Johannem archiepiscopum Lundensem et eius sanctam sedem metropoliticam interponente uel ad videndum causam pendilem reassumi in eo statu et termino, jn quo et quibus ante appellacionem interpositam coram nobis per partes hinc ante deducta fuit et vlterius in eadem juris ordine seruato legitime procedendum prout sentenciam suspensionis ab officio suo sacerdotali duxerit euitandi. Remittantur presentes vestro sigillo signate. Datum Roskildis feria sexta post diem beati Georgii martiris anno salutis mcdlxxxii.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

162. **4 Maj 1482.**

Erkebispen i Lund ønsker at afsige Kendelse i Sagen mellem Hr. Morten og Esbern Skriver.

Johannes, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Suetie primas et apostolice sedis legatus, honorabili viro domino officiali generali curie Roskildensis salutem in domino et nostris infrascriptis mandatis firmiter obedire. Conquestus est nobis venerabilis vir dominus Ericus Nicolai, decretorum doctor, ecclesie beate Marie virginis Haffnensis decanus, quod quamuis ipse nuper ad nostram presenciam accessisset, nobisque, tamquam legacionis munere in nostra prouincia vtentibus, per viam simplicis querele de et super non nullis controuersiis, inter venerabile capitulum et honorabilem virum dominum Martinum vicarium perpetuum dicte ecclesie ex vna et discretum virum Esbernum Scriffuer, consulem ciuitatis eiusdem partibus ex altera ob non paricionem et contradictionem dicti Esberni, non volentis seruare quandam amicabilem compositionem seu transactionem inter dictas partes ex earundem consensu per probos viros pro eisdem partibus et per easdem ad hoc electos et deputatos interpositam et promulgatam subortis, graui cum querimonia de oportunis iuris remediis supplicatus fuisset animo et intencione huiusmodi controuersias ad nostras audienciam, cognicionem et decisionem in et de iure per antedictam viam simplicis querele totas et totaliter diuoluendi, vos nichilominus ad importunas, ut creditur, peticiones et instancias sepedicti Esberni dictum dominum Martinum perpetuum vicarium etc. super causa principali iam dudum per dictam transactionem sopita ad sextam feriam proxime et immediate festo pentecostes precedentem coram vobis citarj fecistis. Quare super iam dictis querela et deuolucione vos auisando vobis in

virtute sancte obediencie et sub excommunicacionis pena, quam in vos ferimus in hiis scriptis monicione tamen canonica premissa, nisi presenti parueritis mandato, presentibus inhibemus, quatenus in termino dicte pretense citacionis supersedentes super dictis causis seu controuersiis, sic ut premittitur, ad nos deuolutis, quas acceptauimus prout per presentes acceptamus, nequaquam vos de cetero quocunque modo intromittetis(!), nisi aliud a nobis receperitis in mandatis; sed siquis uel qui pro dictis partibus uel altera earum coram vobis comparuerit uel comparuerint et vlteriora mandata a vobis exegerit uel exegerint, ex tunc ipsum seu ipsos ad nostram presenciam remittatis, prout dictam penam volueritis euitare. Datum in Kalundeborg anno etc. lxxxij° in crastino inuencionis sancte crucis nostro sub signeto.

Udenpaa Levninger af et Segl i rødt Vox (Brostrups Vaaben). Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

163. **4 Maj 1482.**

Erkebispen af Lund forbyder Officialen i Roskilde at tage sig af den Trætte, der var imellem Kapitlet i Kjøbenhavn og Esbern Skriver, Raadmand sammesteds.

Johannes, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Suetie primas et apostolice sedis legatus, honorabili viro domino officiali generali curie Roskildensis salutem in domino et nostris infrascriptis mandatis firmiter obedire. Conquestus est nobis venerabilis vir dominus Ericus Nicolai, decretorum doctor, ecclesie beate Marie virginis Haffnensis decanus, quod quamuis ipse nuper ad nostram presenciam accessisset, nobisque, tamquam legacionis munere in nostra prouincia vtentibus, per viam simplicis querele de et super non nullis controuersiis inter venerabile capitulum et honorabilem virum dominum Martinum, vicarium perpetuum dicte ecclesie, ex vna, et discretum virum Esbernum Scriffuer, consulem ciuitatis eiusdem, partibus ex altera, ob non paricionem et contradicionem dicti Esberni, non volentis seruare quandam amicabilem composicionem seu transactionem inter dictas partes, ex earundem consensu per probos viros, pro eisdem partibus et per easdem ad hoc electos et deputatos, interpositam et promulgatam, subortis, graui cum querimonia de oportunis iuris remediis supplicatus fuisset, animo et intencione huiusmodi controuersias ad nostras audientiam, cognicionem et decisionem in et de iure per antedictam viam simplicis querele totas et totaliter diuoluendi. Vos nihilominus ad inportunas ut creditur peticiones et instancias sepedicti Esberni dictum dominum Martinum, perpetuum vicarium etc., super causa publice iam dudum per dictam transactionem sopita ad sextam feriam proxime et immediate festo pentecostes precedentem coram vobis citarj

fecistis. Quare super iam dictis querela et deuolucione vos auisando vobis in virtute sancte obediencie et sua excommunicacionis pena, quam in vos ferimus in hiis scriptis, monicione tamen canonica premissa, nisi presenti parueritis mandato, presentibus inhibemus, quatenus in termino dicte pretense citacionis supersedentes, super dictis causis seu controuersiis, sic ut premittitur, ad nos deuolutis, quas acceptauimus, prout per presentes acceptamus, nequaquam vos de cetero quocumque modo intromittetis(!), nisi aliud a nobis receperitis in mandatis. Sed siquis uel qui pro dictis partibus uel altera earum coram vobis comparuerit uel comparuerint et ulteriora mandata a vobis exegerint, ex tunc ipsum seu ipsos ad nostram presenciam remittatis, prout dictam penam volueritis euitare. Datum in Kalundeborg anno etc. lxxxij°, in crastino inuentionis sancte crucis, nostro sub signeto.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med Levning af Seglet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 82—83.

164. **20 Maj 1482.**

Kjøbenhavns Bythingsvidne, at Bernt Hakenberg paa Dronning Dorotheas Vegne tilskødede Hr. Peder Christiernsen paa den Helligaands Klosters Vegne en Gaard ved Højbrostræde.

Alle, som dette bref forekommer, witterlig giør wi Gregers Mogenssøn, byfouget i Kiøbenhafn, Claus Nymand, borgemester, Anders Nielssøn, Arved Vogn, Niels Pederssøn, Matths Mortenssøn, raadmænd, och Jens Michelssøn, borger i samme stad, med wor kierlige hilsen med Gud, att aar effter Guds biurd 1482, mandagen nest for pindtzdag paa Kiøbenhafns byting for os och menige thingmænd, som da thinget søgte, vaar schichet ærsomme mand Bernt Hachenberg, vor kierre borgemester, (och) berettede, at høygbaarne och værdige førstinne wor kierre naadige fru dronning Dorothea hafde hannem befallet om disse effterschrefne ærinder, af hvilchen befalning hand med loulig thingliud paa forscrefne vor naadige fruis veigne skiøtte och oploed ærværdige mand her Peder Christiernsøn til den Hellig Aandtz closter i forscrefne Kiøbenhafn en hendis naadis gaard och grund, som Hans Bødicher och mester Niels Barberer nu ibo, liggendis vesten vid Høybrostrede, norden nest Efverdt Madtzens gaard och sønden nest her Erich Otthesøns gaard i sancti Nicolai sogn i forscrefne Kiøbenhafn, med ald forscrefne gaards och grunds tilhørelse, huus och iord, i lengde och brede, oppe och nedre i alle maader, som den nu begreben er, och forscrefne Hans Bødicher och mester Niels hannem nu i leje och i være hafver, inted undertagendis, til evindelig eje eje schullende, i saa maader och for saadan Guds

thienniste, som det bref derpaa giort derom indeholder, och vaar paa den tid ingen giensigelse paa forscrefne thing mod forscrefne skiøde i nogen maader. Thil vidnidtzbiurd herom ere vore indsegle hengde for dette bref, gifvidt som forschrefvit er.

Afskrift i Hans Nielssøns Kjøbenhavns Hospitals Fundationer og Breve (1678), Ny kgl. Saml. 686. 4. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 83—84.

165. **20 Maj 1482.**

Dronning Dorotheas Vidnesbyrd, at hun først havde søgt at forlige Kapitlet med Raadmand Esbern Skriver, inden Sagen kom for Kongen og Rigens Raad.

Wii Dorothea, met Gwdz nade Danmarcks, Swerigis, Norgis, Wendis oc Gothes drotning, hertuginne vdi Sletzwiig oc i Holtzsten, Stormarn oc Ditmersken hertuginne, i Oldenborg oc Delmenhorst grewinne, gøre widerlict alle meth thette wort obne breff, at foore oss haffwer wæreth i dag hederlig oc welbyrdig man her doctor Eric Nielssen, dægen i Købendehaffn, begærendis at høre oc wide aff oss, hwat som oss war widerlicth, oc hwreledis then sagh, som war emellem Esbern Scriffwere, radman vdi Købendehaffn, oc capitel oc her Morthen, perpetuum vicarium i wor Ffrwe kircke i sammestedh, om sancti Mickels altare etc., kom i rette foor wor nadige herre, hwess siel Gud nade. Tha swarede wii forneffnde her dæghen ther swo vppa, at thet oss full widerlicth eer oc wel myunes, at then tiidh wii hoerde, at swodanne deele oc twedrecth war kommen emellom forscreffne gode men, tha giorde wij thet i thet beste oc sende wort budh effther mester Jesper, som tha dægen war, mester Jørghen, canick i Købendehaffn, oc fforneffnde Esbern Scriffwere oc haffde gerne forscreffne sagh aff talet mellem them i eth wenligt minne, hwilkit wii tog icke gøre kwnne, ther foore flyde wii thet swo, at forscreffne sag kom i rette fore forscreffne wor kiere nadige herre oc hans nadis radh, oc wort ther swo aff sagt, som thet dombreff hans nade ther vppa vtgaff ydermere jnneholder oc vdwiser. In cuius rei testimonium secretum nostrum presentibus dorsotenus est impressum. Datum jn castro nostro Haffnensi feria secunda jnfra octavam ascensionis domini anno eiusdem mcdlxxxij. Dorothea regina propria.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Levninger af paatrykt Segl i rødt Vox bagpaa.

166. **24 Maj 1482.**

Notarialinstrument, at Sognepræsten ved Frue Kirke, Hr. Simon Laurensen, der ved Paaskehøjtiden havde nægtet Raadmand Esbern Skriver Nadveren, appellerede sin Sag til Erkebispen.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod anno a natiuitate eiusdem

millesimoquadringentesimooctuagesimo secundo, jndictione quintadecima, die vero Veneris vicesima quarta mensis maij, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno vndecimo, jn mei notarii publici testiumque jnfrascriptorum presencia jn judicio coram officiali graciosi domini episcopi Roskildensis constituti honorabiles viri dominj Esbernus Jacobi, consul Haffnensis, actor ex vna, et Simon Laurencij, canonicus et plebanus ecclesie beate Marie collegiate Haffnensis, reus partibus ex altera super litibus et controuersiis inter ipsos habitis et detentis, quj dictus dominus Esbernus vnam cedulam narracionis sue et peticionis coram dicto domino officialj produxit, in qua quidem cedula dictus dominus Esbernus accusauit et proposuit, quod dictus dominus Symon denegauit sibi in festo pasce proxime preterito sacramentum poenitentie et eucharistie. Dictus dominus Symon statim et incontinenti coram dicto domino officialj produxit quasdam literas veneralis(!) virj domini Erici decretorum doctoris decani Haffnensis suo sigillo sigillatas, jn quibus habebatur, quod idem dominus Ericus decanus Haffnensis inhibuit dicto domino Symonj, ne in festo pasce proxime peracto dicto Esberno sacramentum eucharistie ministraret seu communicaret propter causas suis temporibus exprimendas, et qui vellet in huiusmodi causa aliquid attemptare seu agere. Dictus dominus Ericus jn suis literis et scriptis obtulit, se sibi in huiusmodi causa responsurum et huiusmodi inhibicionem legitime defensurum in dictis literis de appellacione protestanda, quare dictus dominus Symon peciit se ab huiusmodi cause impeticione liberarj jn iudicio coram dicto domino officiali pro tribunali tunc sedente jn ecclesia cathedrali Roskildensi. Dictus dominus officialis sentenciam dedit et finaliter concludendo pronunciauit, quod dictus dominus Symon ab huiusmodi cause impeticione non liberaretur, antequam dictus dominus Ericus seu aliquis alius personaliter loco suj et viua voce jn iudicio Roskildensi huiusmodi inhibicione astaret dictum dominum Symonem releuans ab huiusmodi inhibicionis inpeticione, quia talismodi scriptura seu litere non satisfaceret seu satisfacerent in huiusmodi causa pro releuante. Statim et incontinenti dictus dominus Symon alta et intelligibili voce in appellacionem et prouocacionem nomine dicti domini Erici decani Haffnensis, ut in literis dicti domini decani jn judicio porrectis plenius habebatur, prorupit ad reuerendissimum in Christo patrem et dominum dominum Johannem dei et apostolice sedis gracia archiepiscopum Lundensem et suam sedem metropoliticam appellando et prouocando apostolos petens instanter, instancius et instantissime, et prout melius

et efficacius potuit in effectu subiciens se omnia bona sua mobilia et immobilia cum omnibus sibi adherentibus et adherere volentibus tuicioni et defensioni dicti domini archiepiscopi Lundensis et eius sedis metropolitice. Quj dictus dominus officialis dedit domino Symonj preinserto nomine quo supra apostolos refutacionis, et dictus dominus Symon nomine quo supra a me notario publico debite requisito apostolos habuit et obtinuit testimoniales. De et super quibus omnibus et singulis dictus dominus Symon nomine quo supra peciit sibi fieri a me notario publico infrascripto vnum seu plura jnstrumentum seu instrumenta publicum seu publica. Acta sunt hec anno, jndictione, die, mense, pontificatu quibus supra jn iudicio Roskildensi hora decima uel quasi presentibus ibidem magistris Petro Johannis et Johanne Bertolomej, canonicis Roskildensibus, testibus ad premissa rogatis et requisitis.

Et me Birgero Petri, clerico Lundensis dyocesis sacra imperiali auctoritate notario publico, qui dicte cedule productioni, accusacioni, proposicioni, literarum productioni, appellacioni, prouocacioni apostolorumque peticioni et dacioni omnibusque aliis et singulis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, vna cum prenominatis testibus presens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiuj, jdeoque hoc presens publicum instrumentum manu propria conscriptum exinde confeci, subscripsi, publicaui et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis signauj jn fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus et requisitus.

Udenpaa: Appellacio dominj Symonis. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

167. **27 Maj 1482.**

Notarialinstrument, at Esbern Skriver appellerer sin Sag til Paven.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum jnstrumentum cunctis pateat euidenter, quod anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo octuonagesimo(!) secundo, jndictione quintadecima, die vero lune vicesima septima mensis Maij, pontificatus sanctissimj in Christo patris ac dominj Sixti diuina prouidencia pape quarti anno vndecimo, jn mei notarij publici testiumque infrascriptorum presencia constitutus discretus vir dominus Esbernus Jacobj dictus Scriwere consul Haffnensis principalis principaliter pro seipso citra tamen omnium et singulorum suorum procuratorum hactenus per ipsum constitutorum reuocacionem, quj omnibus melioribus modo, via, jure, forma et causa, quibus melius, tucius, cautius et efficacius potuit

et debuit, quandam cedulam prouocacionis et appellacionis in papiro conscriptam produxit et exhibuit, quam alta et intelligibili voce legi fecit, cuius tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis: Cum appellaciones et prouocaciones jn remedium, subsidium et releuamen grauatorum et oppressorum in jure sint jnuente, hinc ego Esbernus Jacobi alias Scriwere ciuis Haffnensis principalis et principaliter pro me ipso animo et jntencione appellandi et prouocandi, jnterponendi, jnsinuandi appellacionesque prosequendi et apostolos petendi dico et propono et in hiis scriptis protestor, quod licet non paucis diebus transactis ad instanciam cuiusdam dominj Martini se pro perpetuo vicario ecclesie beate Marie virginis collegiate Haffnensis gerentis per officialem graciosi dominj episcopi Roskildensis fui citatus ad judicium Roskildense comparendo dicto domino Martino ex parte altaris beati Michaelis jn dicta ecclesia collegiata Hauffnensi situati ad standum jurj super certis bonis sibi respondendo vt filius obedencie (!) ibidem comparuj promptus et paratus jn omnibus ad standum juri, volens judicio sisti et judicatum solui et omnia singula facere in huiusmodi causa, secundum que jura et decreta se haberent et extenderent, a quo quidem judicio procuratores dicti domini Martini non grauati neque iniuriati, nescio quo spiritu ducti nisi protractionis temporis causeque dilacionis michi jn obprobrium et grauamen et a dicto domino officiali Roskildensi ad reuerendissimum in Christo patrem ac dominum dominum Johannem archiepiscopum Lundensem jn vocem appellacionis et prouocacionis proruperunt appellando appellacione talismodi minime prosequuta, et quia secundum exigenciam juris coram judice competenti, a quo fuit appellatum, huiusmodi causam volui reassumj et cum dicto domino Martino jn jure super dictis bonis experiri, ffeci dictum dominum Martinum coram dicto domino officiali juridice citarj ad docendum et probandum appellacionem alias per suos procuratores interpositam et factam, prout jus canonicum exigit, esse prosequutam. Dicto domino Martino jn judicio Roskildensi coram dicto domino officiali comparente videlicet die Veneris vicesima quarta mensis Maij anno dominj millisimo quadringentesimo octuagesimo secundo quasdam literas jnhibitorias dicti graciosissimi domini archiepiscopi Lundensis, per simplicem querelam sinistra informacione ut creditur impetratas, exhibuit et produxit, jn quibus literis dictus reuerendissimus jn Christo pater archiepiscopus Lundensis inhibuit dicto domino officiali, ne in huiusmodi causa quoquomodo se intromitteret, prout sentenciam excommunicacionis vellet euitare, statim et incontinenti dictus dominus officialis graciosi domini episcopi Roskildensis dixit et proposuit se

non posse nec velle in huiusmodi causa vlterius procedere, vnde in huiusmodi causa primo per appellacionem frustratoriam secundo per jnhibicionem, huiusmodi causam procrastinando, differendo et in magnarum expensarum consumpcionem et exposicionem sencio me multipliciter esse grauatum, oppressum et jniuriatum ac timens ex inde me plus posse grauarj et iniuriarj, a quibus grauaminibus et iniurijs coram vobis domino notario publico testibusque presentibus ad sanctissimum in Christo patrem ac dominum nostrum dominum Sixtum diuina prouidencia papam quartum et ad eius sanctam sedem jn hijs scriptis prouoco et appello appostolos petens primo, secundo, tercio et peremtorie jnstanter, jnstancius et jnstantissime, et cum omni jnstancia eos peto, si quis sit quj michi eos dare potest siue velit, saltem a vobis domino notario testimoniales, subijciens me omnia bona mea mobilia et jmmobilia et omnes mihi adherentes et adherere volentes tuicionj et defensioni dicte sedis apostolice aliam seu alias appellacionem seu appellaciones prout visum fuerit jnterponendo. De quibus omnibus et singulis protestor publice et expresse saluo jure addendi, mutandi, minuendi, corrigendi, prout fuit et est moris atque stili. De et super quibus omnibus et singulis idem dominus Esbernus Jacobi consul Haffnensis sibi a me notario publico fierj peciit vnum seu plura jnstrumentum seu jnstrumenta publicum seu publica. Acta sunt hec anno, jndictione, die, mense et pontificatu quibus supra jn ciuitate Haffnensi et in claustro fratrum minorum hora nona uel quasi, presentibus ibidem honorabilibus viris domino Christierno Boecjj, Laurencio Hemmingi et Johanne Lagonis presbitiris et clerico Burglanensis et Roskildensis dyocesis testibus ad premissa vocatis, rogatis et requisitis.

Copia auscultata et collacionata per me Birgerum Petrj clericum Lundensis dyocesis sacra imperiali auctoritate notario publico, et concordat de verbo ad verbum cum suo originalj, de quibus protestor manu propria et constat michi de rasura in secunda linea facta. Subscriptio patet (?) in instrumento.

Udenpaa: Appellacio Esberni. Samtidig Kopi paa Papir i Geh.-Ark.

168. — 31 Maj 1482.

Notarialinstrument, at Decanus Erik Nielsen appellerer til Erkebispen, at Roskilde Biskops Official havde givet Esbern Skriver Tilladelse til at modtage Alterens Sakrament i Roskilde.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod sub anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo, jndictione decima-

quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno eius vndecimo, die vero Veneris vltimo mensis maij, constitutus coram me notario publico et testibus infrascriptis nobilis ac vir egregius dominus Ericus Nicolai, arcium et decretorum interpres, ecclesiarum metropolitane Lundensis, cathedralium Roskildensis et Ripensis canonicus, necnon ecclesie collegiate gloriose virginis Marie regie ciuitatis Haffnensis decanus, ac eciam facultatis juris generalis studij Haffnensis in antiquis juribus ordinarius dignissimus, habens et tenens in suis manibus quandam papiri cedulam prouocacionis, appellacionis et apostolorum peticionis causas racionem in se continentem eandemque cedulam prouocacionis et appellacionis ibidem coram me notario ac testibus personaliter legit et publicauit, tandemque michi notario infrascripto in manibus recipienti tradidit et porrexit, cuius quidem appellacionis papiri cedule tenor sequitur in hunc modum: Animo et intencione prouocandi et appellandi causam et negocium scriptum infrascriptum deuoluendi ad dominum reuerendissimum archiepresulem sancte metropolitane Lundensis ecclesie coram vobis notario tamquam publica et autentica persona nos Ericus Nicolai, arcium et sacrorum canonum doctor, ecclesiarum metropolitane Lundensis ac cathedralium Roskildensis et Ripensis canonicus necnon ecclesie collegiate gloriose virginis Marie regie civitatis Haffnensis decanus, ffacultatis juris alme vniuersitatis studij generalis Haffnensis in antiquis juribus ordinarius, cum iam circa diem festiuitatis paschalis proxime preteritum per honorabilem virum dominum Symonem Laurencij, ecclesie prefate Haffnensis canonicum ac eiusdem ecclesie pastorem et plebanum, inhibuissemus cuidem(!) Esberno dicto Schriuer, ciui et consuli Haffnensi, ne venerabilis eucharistie sacramenti cum ceteris orthodoxe fidei cultoribus communionem participaret propter tunc causas legitimas expressas ac in futuris oportunis locis et temporibus efficacissime probandas, dominus vero officialis reuerendi presulis Roskildensis nichilominus predictam nostram inhibicionem sic ut premittitur factam non perpendens neque eandem curans dando prelibato Esberno Schriuer licenciam minus juste communicandi in ea tamen condicione, quatenus videlicet dictus Esbernus in Haffnia apud nos precibus humillimis venerabile eucharistie sacramentum a nobis peteret et, in casu quo sibi a nobis negaretur, ad Roskildiam reuerti deberet et ibidem venerabilis sacramenti eucharistie communionem indubie perciperet ac participaret, jdcirco nos decanus antedictus sentientes nos ac jurisdictionem nostram ex premissis lesos et grauatos per huiusmodi domini reuerendi episcopi

Roskildensis officialis sentenciam, si saltem sentencie nomen obtinere mereatur, nuper die Veneris proxima ante sollennitatem penthecostes judicialiter per eundem officialem prefatum pronunciatam, ac eciam multipliciter turbatos fore timentes quoque nos in futurum grauius posse perturbari et vexari, quare ab huiusmodi sentencia et nostre jurisdictioni illato grauamine, quod nobis ex eo maxime in futurum euenire posse, timemus ac (?) poterit, causam et negocium nostrum ad dominum metropolitanum sancte Lundensis ecclesie archipresulem sancte Romane ac apostolice sedis legatum nobilissimique regni Swecie primatem antedictum totaliter deuoluendum jn hijs scriptis ad eandem suam reuerendissimam paternitatem prouocamus, appellamus apostolosque primo, secundo, tercio et peremptorie instanter, instancius et instantissime nobis dari et concedi petimus, si quis hic fuerit, qui eos nobis dare velit uel poterit, subicientes nos omniaque bona nostra mobilia et immobilia et omnes nobis adherentes ac eciam causam nostram huiusmodi tuicioni et protectioni domini reuerendissimi archiepiscopi Lundensis, et protestamur quod appellacionem huiusmodi possumus corrigere, emendare et innouare ac eam intimare volumus et prosequi, prout videbitur expedire. Qua quidem cedula visa, audita et mihi notario publico subscripto ad manus tradita prefatus graciosus et jngenuus dominus decanus appellans omnibus melioribus modo, via, jure, causa et forma, quibus melius et efficacius de jure potuit et debuit, apostolos petijt instanter, instantius et instantissime, protestatus fuit et alia fecit ac in omnibus et per omnia, prout et quemadmodum in dicta cedula continetur. Super quibus omnibus suprascriptis jdem generosus et magnificus vir dominus decanus ecclesie prefate Haffnensis a me notario publico infrascripto sibj petijt instrumentum et instrumenta publicum ac publica, tociens quociens sibi fuerit oportunum. Habita sunt hec Haffnie in ecclesia collegiata gloriosissime virginis Marie Haffnensis ante introitum chori sub anno, jndictione, die, mense, hora, pontificatu quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Petro Henrici, perpetuo vicario ecclesie prefate Haffnensis, Martino Nicolai, capellano domini Johannis Hænijn, canonici eiusdem ecclesie Haffnensis, et Boecio Petri, capellano domini prioris domus sancti Spiritus ibidem, in loco Roskildensis dyocesis presbiteris testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Bernhardinus Hoffeman de Sweidenitz Wratislauiensis dyocesis publicus sacra jmperiali auctoritate notarius, quia premissis prouocacioni, appellacioni apostolorumque peticioni ac protestacioni vnacum prenominatis testibus presens interfui eaque

omnia et alia singula supradicta sic fierj vidi, audiui et conspexi, jdeoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci signoque et nomine meis solitis et consuetis subscripsi, signaui et in hanc publicam formam redegi ad premissa vocatus specialiter et rogatus.

Exequuta est presens copia appellacionis per me Bernhardinum Hoffeman, notarium publicum supranominatum ad valuas ecclesie collegiate beate Marie virginis Haffnensis sub missarum solennijs primo die mensis junij, et concordat cum originali de verbo ad verbum, quod protestor manu propria, presentibus ibidem honorabilibus viris ac dominis magistro Johanne Erkin de Malmundario, decano facultatis arcium generalis studij Haffnensis, ac Petro Henrici, perpetuo vicario ecclesie beate Marie virginis prefate, testibus habitis et requisitis.

Udenpaa: Appellacio domini doctoris Erici decani Haffnensis ab officiali episcopi Roskildensis ad reuerendissimum archiepresulem Lundensem super sacramento eucharistie. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

169. 1 Juni 1482.

Notarialinstrument, at Hr. Morten beskikker Dekanus Erik Nielsen til sin Prokurator i sin Sag med Esbern Skriver.

In nomine domini amen. Nouerint vniuersi presentis publici instrumenti seriem inspecturi, quod anno a natiuitate domini millesimoquadringentesimooctuagesimosecundo, indictione decimaquinta, die vero Saturni prima mensis junij hora completorij, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno eius vndecimo, in mei notarij publici testiumque infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia personaliter constitutus honorabilis vir dominus Martinus, vicarius perpetuus ad altare sancti Michaelis in ecclesia collegiata beate Marie virginis Haffnensis, principalis principaliter pro seipso omnibus melioribus modo, via, jure, causa et forma, quibus melius et efficacius de jure potuit et debuit, fecit, constituit, creauit et solemniter ordinauit suum verum, certum, legitimum et indubitatum procuratorem, actorem, factorem et negociorum suorum infrascriptorum gestorem nobilem virum dominum Ericum Nicolai, arcium et decretorum doctorem excellentissimum, ecclesiarum metropolitane Lundensis, cathedralium Roskildensis et Ripensis canonicum nec non ecclesie beate Marie virginis Haffnensis decanum, facultatis juris alme vniuersitatis studij Haffnensis in antiquis juribus ordinarium, ad ipsius domini Martini perpetui vicarii constituentis nomine et pro eo coram

reuerendissimo domino archiepiscopo Lundensi uel quibuscunque judicibus ecclesiasticis uel alijs quacunque auctoritate fungentibus et functuris comparendum agendum in causis personam dicti domini Martini tangentibus, que inter eundem dominum Martinum et quendam Esbernum ciuem Haffnensem ex parte quorundam bonorum dicti altaris sancti Michaelis vertuntur, ac eciam, si necesse fuerit, pro primissis omnibus et singulis et eorum occasione pro dicto domino Martino constituente et eius nomine vnum quoque uel plures procuratorem seu procuratores loco sui et eorum cuilibet cum simili potestate substituendum uel eum uel eos reuocandum uel reuocandos, tociens quociens opus fuerit et sibi uel eorum alteri videbitur expediens, presenti procuratorio nichilominus in suo robore duraturo et generaliter omnia alia et singula facienda, dicenda, gerenda et procedenda, que in premissis et circa ea necessaria fuerint seu quomodolibet oportuna, et que ipsemet constituens faceret et facere posset, si premissis omnibus et singulis personaliter interesset, eciam si talia fierint, que mandatum exigerent magis speciale, quam presentibus est expressum, promittens insuper idem dominus constituens michi notario publico infrascripto tanquam publice et autentice persone solemniter stipulanti et recipienti vice et nomine omnium et singulorum, quorum interest uel intererit seu interesse poterit, quomodolibet in futurum se ratum, gratum atque firmum habiturum tam(?) id quitcunque per dictum procuratorem suum uel substituendos actum, dictum, gestum, factum uel procuratum fuerit in premissis seu quomodolibet premissorum. Acta fuerunt hec in domo generosi domini decani Haffnensis prefati inferius in minori aula estiuali sub anno, indictione, die, hora, mense et pontificatu quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Siwardo Grueb et Johanne Hiort, presbitero et ecclesie beate virginis Marie Haffnensis vicarius, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Bernhardinus Hoffeman de Sweidenitz Wratislauiensis dyocesis publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia premissis constitucioni, creacioni et ordinacioni vnacum prenominatis testibus presens interfui, eaque omnia alia et singula supradicta sic fieri vidi et audiui, ideoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci signoque et nomine meis solitis et consuetis subscripsi, signaui et in hanc publicam formam redegi ad premissa vocatus specialiter et rogatus.

Udenpaa: Instrumentum super procuratorio. Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

170. **4 Juni 1482.**

Erkebispen beskikker 4 Gejstlige til at afhøre Sagen mellem Kapitlet og Esbern Skriver.

Johannes, dei gratia archiepiscopus Lundensis, Suetie primas et apostolice sedis legatus, venerabilibus viris dominis Johanni Tez, archidyacono, Boetio Johannis, sacre theologie baccalaureo, cantori, Keldero et Laurentio, artium liberalium magistris, canonicis eiusdem nostre Lundensis ecclesie, nobis sincere dilectis, salutem in domino et nostris huiusmodi infrascriptis firmiter obedire mandatis. Noueritis, quod nos ad instanciam venerabilis et nobilis viri domini Erici Nicholai decretorum doctoris et ecclesie beate Marie virginis Haffnensis decani ac honorabilis domini Martini perpetui vicarii ad altere sancti Michaelis in eadem ecclesia situatum, principalium actorum per nostras patentes literas discretum Esbernum Jacobi alias dictum Scriffuer reum principalem ad certum, competentem et peremptorium terminum citari fecimus et mandauimus ad comparendum coram nobis uel nostris surrogandis legitime in judicio super quibusdam controuersiis inter dictas partes super bonis dicti altaris sancti Michaelis vertentibus uel que verti sperantur in futurum ad nostram audientiam per viam simplicis querele deuolutis eisdem dominis decano et perpetuo vicario actoribus responsuris. Verum quia nos frequenter abesse et aliis arduis regni et ecclesie nostre prefate negotiis occupari contingit, ita quod huiusmodi causas presentialiter audire et fine debito terminare nequeamus, hinc est quod vos, de quorum discretionibus et legalitatibus multum sumus in domino confisi, loco nostri ad ministrandum partibus supradictis iustitiam supra earum controuersiis duximus surrogandos, prout tenore presentium surrogamus. Vobis nichilominus in virtute sancte obedientie districte precipiendo mandamus, quatenus in termino dicte citacionis nostre simul in aliqua habitationum vestrarum conuenientes et vnum partibus antedictis coram vobis legitime comparentibus uel altera earum contumaciter absente causam et causas huiusmodi inter dictas partes mouendam et mouendas cum omnibus suis appendiciis ipsam et ipsas quoquomodo contingentibus vice nostra audiatis, summarie et de plano sine strepitu et figura iudicij decidatis et fine debito terminetis. Appellaciones eciam, si que occasione dictarum controuersiarum per easdem partes uel aliquam earum seu alterum legitime circa eas interuenientem in iudicio uel extra ad nos nostramque sedem metropolitanam interposite sint, recipiatis, cognoscatis et hoc, quod ius dictauerit et ordo exegerit rationis, dictare curetis, donec et quousque nos huiusmodi vices nostras vobis tenore presentium commissas et delegatas ad nos duximus reuocandas,

ffacientes eciam, si ita vobis visum fuerit expediens, bona litigiosa dicti altaris sequestrari ac sub firmo et arto sequestro poni mandari, insuper quecunque in premissis et circa ea interlocutorie uel diffinitiue sententiaueritis uel mandaueritis, debite execucioni realiter et cum effectu per censuram ecclesiasticam et alia nostra remedia demandabitis, non obstante quadam friuola appellacione per dictum Esbernum, vt dicitur, in valuis ecclesie Haffnensis ad sanctam sedem apostolicam interposita et publicata. Quare obstare nolumus huic nostre commissioni vobis facte et vestro iudiciali processui faciendo ob priuilegium incliti Dacie regni ab eadem sancta sede emanatum, quo expresse cauetur omnes causas qualescunque in prima instancia coram iudicibus competentibus infra limites dicti regni debere terminari appellacionis obstaculo remoto. Datum Lundis anno domini mcdlxxxij° 3a feria proxima post dominicam trinitatis nostro sub signeto presentibus impresso.

Levninger af et Segl paatrykt i rødt Vox (Brostrups Vaaben). Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

171. — 4 Juni 1482.

Erkebispen stævner Esbern Skriver til Lund.

Johannes, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Suecie primas et apostolice sedis legatus, vniuersis et singulis presbiteris, clericis, notariis et tabellionibus publicis quibuscunque, per opidum Haffnense diocesis Roskildensis ac alias vbilibet constitutis et eorum cuilibet insolidum ac illi uel illis, ad quem uel quos presentes nostre litere peruenerint, salutem in domino et nostris huiusmodi firmiter obedire mandatis. Noueritis, quod nuper nobilis et egregius vir dominus Ericus Nicholai, decretorum doctor et ecclesie Haffnensis decanus, et quidam dominus Martinus, perpetuus vicarius sancti Michaelis in eadam ecclesia, ob nonnullas controuersias, super bonis altaris sancti Michaelis inter venerabile capitulum dicte ecclesie Haffnensis et eundem dominum Martinum ex vna et Esbernum Jacobi dictum Scriffuer partibus ex altera vertentes uel vertendas, nos nostramque sanctam sedem metropolitanam grauibus cum querimoniis adierunt animo et intentione causam uel causas super huiusmodi controuersiis motam seu motas uel mouendam seu mouendas ad nostram audienciam ex et de manibus quorumcumque iudicum nobis subiectorum per viam simplicis querele deuolui faciendi. Quam et quas causam et causas nos extunc legacionis nostre auctoritate acceptauimus et nostre audientie reseruauimus, inhibentes insuper officiali curie Roskildensis, ne de huius-

modi causa uel causis quoquo modo cognoscendo uel decidendo de cetero se intromitteret. Verum cum incongruum esset et iuri contrarium causas ex audientia aliorum iudicum ad nos acceptare, nisi partibus hincinde expeditam iusticiam, prout de iure tenemur, ministraremus, lites et controuersias fine debito mediante iusticia terminantes ffuimus per eundem dominum Ericum Nicholai decanum ecclesie sue et procuratorio pro parte dicti domini Martini nominibus debita cum instancia rogati et requisiti, quatenus in huiusmodi causa uel causis ad nos, vt prefertur, via simplicis querele deuoluta seu deuolutis parte aduersa legitime vocata secundum iuris tramites ad decisionem vsque procedere dignaremur, nos igitur attendentes requisitionem huiusmodi fore iustam et rationi consonantem, volentesque in causa et causis huiusmodi inter partes predictas rite et legitime procedere ac partibus ipsis dante domino iusticiam ministrare, vt tenemur, non obstante quadam friuola appellacione per dictum Esbernum, vt dicitur, in valuis ecclesie Haffnensis indebite interposita et publicata, idcirco eadem nostre legacionis auctoritate, qua fungimur in hac parte, vobis et vestrum cuilibet insolidum tenore presentium in virtute sancte obedientie et sub excommunicationis pena, quam in vos et vestrum quemlibet, canonica monicione premissa, si ea, que vobis in hac parte mandamus, neglexeritis et distuleritis, per contumaciam adimplere ferimus, in hiis scriptis districte precipiendo mandamus, quatenus vos uel alter vestrum, postquam pro parte dicti domini decani fueritis uel fuerit super hoc vigore presentium requisiti uel requisitus, prefatum Esbernum Scriffuer ex aduerso principalem in propria persona, si eius presentiam comodo habere poteritis, alioquin in valuis dicte ecclesie Haffnensis peremptorie citare curetis, quem nos eciam tenore presentium primo 2o 3o et peremptorie citamus, quatenus xv die a data execucionis presentium computando coram nobis uel coram venerabilibus viris ex capitulo nostro Lundensi, si nos abesse uel alias occupari contigerit, loco nostro surrogandis, hora prima in archiepiscopali nostra curia Lundensi uel locis habitacionum dictorum surrogandorum, vbi tunc eos pro tribunali sedere contigerit, compareat in iudicio legitime per se uel procuratorem suum ydoneum sufficienter instructum cum omnibus literis, scriptis, instrumentis publicis, processibus aliisque iuribus et munimentis causam et causas huiusmodi tangentibus et concernentibus, prefatis dominis decano et Martino uel eorum procuratori seu procuratoribus eorum nomine de et super omnibus et singulis proponendis et obiiciendis circa huiusmodi causam et causas de iusticia responsurus ac alias dicturus, facturus, alle-

gaturus, ostensurus et recepturus, quod iusticia suadebit et ordo dictauerit rationis, certificantes eundem sic citatum, quod siue in dicto citacionis termino, vt premissum est, comparere curauerit siue non, nos nichilominus uel surrogandi nostri prefati ad partem comparentem et causam seu causas huiusmodi prosequi curantem instanciam seruatam seruandam ad diffinitiuam vsque sentenciam ac alias, prout iustum fuerit, procedemus seu procedet(!) iusticia mediante, dicti citati contumacia uel absentia in aliquo non obstante. Diem vero citacionis vestre huiusmodi et formam ac quicquam in premissis feceritis nobis, quantocius poteritis, remissis presentibus fideliter intimare curetis. Datum et actum Lundis in curia nostra sub anno domini mcdlxxxsecundo quarta mensis Junij nostro sub signeto presentibus inferius impresso.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med et Segl paatrykt i rødt Vox.

172. **5 Juni 1482.**

Notarialinstrument, at Dekanus Erik Nielsen lod læse Nr. 171.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod sub anno a natiuitate eiusdem millesimoquadringentesimooctuagesimosecundo, indictione decimaquinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno eius vndecimo, die vero Mercurii quinto mensis Junij hora completorij, in mei notarii publici testiumque infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia personaliter constitutus nobilis vir dominus Ericus Nicolai, arcium et sacrorum canonum interpres, ecclesiarum metropolitane Lundensis ac cathedralium Roskildensis et Ripensis canonicus necnon ecclesie collegiate beate virginis Marie Haffnensis decanus, in facultate juris alme vniuersitatis studij Haffnensis in antiquis juribus ordinarius dignissimus, habens in manibus suis ac tenens quasdam patentes citacionis literas papiros(!) domini graciosissimi sancte metropolitane Lundensis ecclesie archiepresulis ac sancte apostolice sedis legati necnon incliti ac regni nobilissimi Swecie primatis, publico eiusdem domini reuerendissimi Lundensis signeto, ut prima aperuit facie, easdem signatas ac roboratas, sanas, integras et illesas ac omni prorsus vicio et suspicione carentes, michique notario publico infrascripto easdem presentauit meque sub certa pena in earundem literarum tenore requisiuit, quatenus contra quendam Esbernum Scriuer ciuem et consulem Haffnensem, principaliter in literis domini reuerendissimi nominatum, procedere et eundem Esbernum prefatum vigore

literarum citatorialium ad dominum reuerendissimum Lundensem uel coram venerabilibus viris ex Lundensi venerabili capitulo, si eandem suam reuerendissimam paternitatem abesse contigerit uel alias prepeditari, infra juris terminum in literis numeraliter expressum in loco sue residencie uel in ecclesiarum(!) collegiate gloriose virginis Haffnensis valuis peremptorie citare . . . . . vi iudicii(!) pretermitterem ad comparendum coram nobis uel alijs canonicis Lundensibus hora, loco et tempore in literis suis descriptis cum documentis omnibus et munimentis alijs, quibus vti voluerit, per se uel procuratorem suum ydoneum, prout lacius elucidatur in literarum inferius insertarum tenore. Atque ideo propter varios humanarum rerum casus ac quoslibet fortuitos euentus, ne videlicet hec dicte litere citatorie deperderentur, viciarentur uel alias periclitarentur vel per aduersarium, contra quem emanata sunt, per generositatem ingenuj viri domini decani Haffnensis impetrate negarentur, vnde sibi et multis alijs damnum grauissimum imminere posset seu periculum; quare hijs casibus idem dominus decanus oportunum adhibens remedium me notarium publicum infrascriptum requisiuit et rogauit, ut has literas citatorias domini reuerendissimi in manus acciperem et easdem super non lesione, falsitate et integritate earundem diligenter inspicerem et examinarem, ipsasque ad rei futuram memoriam ad publicam instrumenti formam redigerem sibique vnum uel plura publicum uel publica conficerem instrumentum uel instrumenta, credens insuper et assignans huiusmodi literas in manus meas per me, vt prefertur, examinandas et transsumendas ac in presentis publici instrumenti formam redigendas ac conscribendas. Quas quidem literas ego notarius infrascriptus, ita ut prescripsi, in manus accipiens ipsas prima facie saluas, integras, illesas, nulla suarum parte suspectas, omni prorsus vicio et suspicionis nota carentes inveni, easque tales esse singulariter iudicaui, ac diligencius earundem tenorem perlegens et signetum domini reuerendissimi Lundensis considerate respiciens easdem a reuerendissima sua paternitate emanatas ac eiusdem sue reuerendissime paternitatis vero signeto roboratas pariformiter judicaui. De quibus omnibus et singulis ego notarius infrascriptus ex mei notariatus officio et judicaria auctoritate, qua ex imperiali liberalitate munitus sum, per hoc presens publicum instrumentum fidem plenariam do et facio certificando, quod inserte litere verum exemplar originalium juste continent. Tenor vero literarum citacionis domini metropolitani Lundensis sequitur in hunc modum talis: Johannes osv., se Nr. 171. Super quibus omnibus et singulis prescriptis idem dominus decanus a me notario publico infra-

scripto vnum uel plura publicum seu publica sibi petijt instrumentum et instrumenta. Acta sunt hec Haffnie in cimiterio gloriose virginis Marie Haffnensis ante introitum domus domini decani prefati sub anno, indictione, die, mense, hora et pontificatu quibus supra, presentibus ibidem venerabilibus viris dominis magistro Nicolao Petri arcium liberalium professore, Siwardo Grueb clerico ac Johanne Olaui, vicario perpetuo in ecclesia Haffnensi, et Andrea Nicolai, presbiteris dyocesis Roskildensis testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Auscultata est et collacionata presens copia presentis publici instrumenti per me Bernhardinum Hoffeman de Sweidenitz Wratislauiensis dyocesis sacra imperiali auctoritate notarium publicum, et concordat cum suo originali de verbo ad verbum, quod protestor manu mea propria.

Bagpaa med en samtidig Haand: Citacio affixa valuis ecclesie beate virginis Haffnensis. (I de 4 Hjørner bagpaa findes Resterne af rødt Vox, hvorved Stævningen har været fastklæbet til Kirkedøren.)

173. 6 Juni 1482.

Notarialinstrument, at da Esbern Skriver ikke var tilstede i Staden, ophængtes Stævningen for ham (se Nr. 172) paa Frue Kirkes Port.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod sub anno a natiuitate eiusdem millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo, jndictione decima quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno eius vndecimo, die vero Jouis sexto mensis junij, in quo cecidit festum corporis Christi, infra missarum solennia ego Bernhardinus, publicus sacra jmperiali auctoritate notarius, pro parte nobilis et egregij viri domini doctoris Erici Nicolai, arcium et decretorum professoris, ecclesiarum metropolitane Lundensis et cathedralium Roskildensis et Ripensis canonicus necnon ecclesie collegiate gloriose virginis Haffnensis decani, juris canonici in antiquis in vniuersitate Haffnensi ordinarij, legitime requisitus in presencia testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum tamquam obediens filius quasdam domini reuerendissimi Lundensis citacionis literas ab eadem reuerendissima paternitate auctoritate legacionis emanatas sue reuerendissime paternitatis signeto signatas ad me reuerenter ut decuit cum omni reuerencia recepi, quarum principium et finis inferius designatur. Quarum quidem literarum citatoriarum pretextu me notarium infrascriptum debita cum jnstancia et sub excommunicacionis pena requisiuit, quatenus prefatas literas citatorias et in eis contenta contra quendam Esbernum Jacobi

dictum Scriffer, ciuem et consulem Haffnensem, fideliter execucioni debite, in quantum in me esset, juxta earundem literarum citatoriarum vim, formam et tenorem demandarem, vnde ego notarius infrascriptus ut filius obediencie volens huiusmodi literis citatorijs ut teneor reuerenter obedire prefatis literis citatorijs de manu dicti generosi domini decani Haffnensis principalis ad me receptis accessi vnacum testibus infrascriptis ad domum residencie dicti Esberni Schriffer et facta prius per me ingenti inquisicione de reperendo personam dicti Esberni Scriffer exaduerso principalis, sed quia illo tempore in alijs locis extra Haffniam certis negocijs suis fortassis disponendis prepeditus erat, ad que loca michi commodosus non erat accessus, eum personaliter apprehendere non potui, nichilominus me cum testibus inferius nominandis in domo sue residencie exeunte famule domus vim, formam et tenorem earundem citatoriarum huiusmodi literarum, ut qvam cito dictus Esbernus ad domum reuerteretur, earum efficaciam et tenorem eidem personaliter insinuaret ac notificaret, et nichilominus tamen prefatarum literarum citatoriarum copiam correctam et cum originali per me auscultatam et concordantem valuis seu portis dicte ecclesie collegiate beate virginis Marie in presencia testium infra nominandorum affixi, et eandem tempore decantacionum summe misse affixam dimisi in signum vere execucionis facte, principium vero dictarum literarum citatoriarum erat istud: Johannes dei gracia archiepiscopus Lundensis etc., ffinis vero earundem talit erat: datum et actum Lundis in curia nostra sub anno domini m l 8ij⁰ quarta mensis junij nostro sub signeto presentibus inferius impresso. De et super quibus omnibus et singulis suprascriptis dominus decanus Haffnensis prefatus sibi a me notario publico infrascripto vnum uel plura publicum seu publica fierj petijt instrumentum et instrumenta, tociens quociens sibi oportunum fuerit. Acta sunt hec Haffnie in prescriptis locis videlicet jn domo habitacionis dicti Esberni necnon in valuis dicte ecclesie beate Marie virginis sub anno, jndictione, die, mense, hora et pontificatu quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Nicolao Jutone arcium baccalaureo et dicte ecclesie Haffnensis perpetuo vicario, Ebbone Johannis, cappellano ad altare sancti Johannis evangeliste, necnon domino Mathia capellano domini Symonis canonici Haffnensis testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Bernhardinus Hoffeman de Sweidenitz Wratislauiensis dyocesis publicus sacra jmperiali auctoritate notarius, quia huiusmodi diligenti inquisicioni et prefatarum literarum ingenti execucioni necnon affixioni huiusmodi presens interfui vnacum prenominatis

testibus, eaque omnia et singula supradicta per memetipsum adimpleui, jdeoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci signoque et nomine meis solitis et consuetis subscripsi, signaui et in hanc publicam formam redegi ad premissa vocatus specialiter et rogatus.

Udenpaa: Instrumentum super citacione facta. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

174. 8 Juni 1482.

Notarialinstrument, at paa Frue Kirkegaard meddelte Hr. Morten Decanus Erik Nielsen, hvorledes Esbern Skriver havde behandlet ham i sit Hus.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod sub anno a natiuitate domini millesimoquadringentesimosecundo, indictione decimaquinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno eius wndecimo, die vero Saturni octauo mensis junij, infra missarum solennia in cimiterio gloriose virginis Marie jn mei notarij publici et testium infrascriptorum presencia personaliter constitutus nobilis vir dominus Ericus Nicolai, arcium et sacrorum canonum doctor, ecclesiarum metropolitane Lundensis et cathedralium Roskildensis et Ripensis canonicus necnon ecclesie collegiate gloriose virginis Marie Haffnensis decanus, juris canonici in antiquis in facultate juris studij Haffnensis ordinarius, cum quodam honorabili viro domino Martino, vicario perpetuo ad altare sancti Michaelis in ecclesia beate virginis Haffnensis prefata. Prelibatus dominus decanus dictum dominum Martinum vicarium instantissime in publico exhortabatur, ne videlicet veritatem sub modio in abscondito occultaret sed eandem nude et aperte juxta prime veritatis sentenciam supra candelabrum absque aliqua sinistra et obliqua passione coram me notario et testibus infrascriptis lucide explanaret et liquidaret. Dictus vero dominus Martinus dicendo ac in conscienciam propriam jurando factum in hunc enarrauit modum: porro cum quadam vice in profesto circumscisionis(!) domini vnacum quodam Esberno dicto Schriffer in curia sua propria dicti Esberni, quam Haffnie in ciuitate regia inhabitat, ac tota ipsius domus familia causa vespertine refectionis et solacij gracia more quo refectiones nedum illas vespertinas sed et meridianas prefati Esberni alijs temporibus preteritis visitare consueuerat, pro tunc constitutus erat, tandem ipsis post refectionem serotinam juxta mensam sedentibus dicti Esberni familia quendam ludum in stuffa eiusdem Esberni pro solacio et recreacione incipiente et inchoante et ad tempus eundem secundum illius solennitatis con-

gruenciam amicabiliter continuante dictus vero Esbernus vnacum domino Martino prefato videntes ac huiusmodi lundum(!) per familiam introductum aspicientes simul de mensa surrexerunt et recreacionis gracia ludo dicte familie se associarunt et se illi in ludendo equales reddiderunt. Mox vero non post longi temporis intervalli spacium inter dictum Esbernum et dominum Martinum discordia quedam exorta est. Dictus vero Esbernus incontinenti prefatum dominum Martinum violenter ac animo irato supra mensam trahendo per violentam manuum imposicionem eundem dominum Martinum ceteris seruitoribus percucientibus inhumanissime et absque misericordia cum pungno(!) supra dorsum suum percuciendo indecenter in facie familie eundem inuasit et percussit vt ipse exponens dolorose coram me notario et testibus subscriptis exposuit, et in veritate ita accidit, quemadmodum narrando nobis elucidauit. Quo perpetrato ad statim dictus dominus Martinus percipiens ac iudicans huiusmodi invasionem esse ex commocione cordis et ira domum Esberni prefati idem dominus Martinus exire proposuit. Esbernus vero prefatus eidem reclamando dixit in hec uel eis in effectu similia verba: si domum meam exieris, nunquam de cetero in feliçj hora reintrabis, quod dictum postea plenarie adimpletum erat per eundem Esbernum prefatum, nunqvam enim post illum diem usque in festum paşche, quod proxime sequebatur, domum suam neque mensam visitauit, post festa vero paschalia per quandam reconciliacionem dictus dominus Martinus ad expensas dicti Esberni reassumptus erat, sed post illum diem nunquam de vase suo proprio comedit, quemadmodum antea fecerat, sed seruitoribus in mensa equaliter consedendo cibum illis appositum in post ad tempora, quibus secum in expensis erat, participauerat. Die vero altera circumcisionis lesioni huiusmodi sequenti immediate dictus dominus Martinus dominum decanum magistrum Jaspar Henrici tunc temporis in dignitate decanatus gloriose virginis Marie Haffnensis prefulgentem tamquam superiorem suum accessit querulose contra eundem Esbernum Scriffer factum precedentis diei proponens eo modo quo accidit coram domino decano enarrando eidem elucidauit et aperte injuriam sibi precedenti sero per Esbernum illatam dolorose et lacrimabiliter exposuit. Hinc profecto cum quodam tempore prefatus dominus Jaspar, decanus Haffnensis, non longe post dictam querelosam relacionem prefatum Esbernum personaliter accedens et eidem Esberno prefato confabularetur, inter cetera dixit prefatus dominus Jaspar tunc temporis decanus eum propter illam violentam invasionem in canonem incidisse. Dictus vero Esbernus ab eodem domino decano tunc temporis ad cautelam beneficium absolucionis

instantissime petijt et ab eodem generoso domino decano Jaspar Henrici tunc temporis graciose obtinuit absque scitu partis offense et consensu eiusdem. Super quibus omnibus et singulis jniurijs, percuzsionibus et furiosa responsione dicti Esberni dicto domino Martino sic coram me notario et testibus subscriptis referente et veraciter dicente necnon persone sue proprie factis et illatis jdem dominus doctor Ericus nunc temporis ecclesie Haffnensis decanus de nouo protestabatur super huiusmodi auditis et per dominum Martinum veraciter dictis et relatis de prosequente tempore suo sibi a me notario publico subscripto petijt vnum uel plura instrumentum et instrumenta publicum ac publica, tociens quociens sibi fuerit opportunum. Acta sunt hec Haffnie in cimiterio gloriose virginis Marie sub anno, jndictione, die, mense, hora, pontificatu quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus dominis Nicolao Godher, vicario perpetuo Haffnensi, et Ebbone Johannis, altariste ad altare sancti Johannis euangeliste in ecclesia eiusdem, testibus ad premissa vocatis et rogatis specialiter.

Et ego Bernhardinus Hoffeman de Sweidenitz Wratislauiensis dyocesis publicus sacra jmperiali auctoritate notarius, quia premissis relacioni, certificacioni, veritatis nude apparacioni vnacum prenominatis testibus presens interfui eaque omnia alia et singula supradicta sic referri audiui, jdeoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria conscriptum exinde confeci signoque et nomine meis solitis et consuetis subscripsi, signaui, in notam sumpsi et in hanc publicam formam redegi ad premissa vocatus specialiter et rogatus.

Udenpaa: Instrumentum quod Esbernus est excommunicatus propter manum violentam iniectam in dominum Martinum. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

175. 21 Juni 1482.

Erkebiskop Jens (Brostrup) i Lund stifter Forlig i Striden mellem Kapitlet i Kjøbenhavn og Esbern Skriver, Raadmand sammesteds, om noget Altergods.

Wij Jens, met Gutz nate erchebiscop i Lund, Suerigis furstæ ock pawens legate, gøre vederligt met thette wort opne breff, at aar effter Gutz burd mcdlxxxij⁰, ffredagen nestfore sancti Johannis baptiste dag, i Lundegard vppa wort mag, ffor oss nerwerendis hederlige men her Jens Tetz, erchediegn, Boo Jenssen, cantor, mester Lauris, mester Kelder, mester Jon, mester Jens Agessen, canicke i Lund, doctor Tileman, ock Jørgen Daa, vepnere i Hareberge, wore skickede i rette hederlige och erlige men doctor Eric, dægen i Køpenhaffn, ock mester Jørgen Huid, canick sammestadz, paa then ene

siidhe, ock beskeden man Esbern Scriffuer, radman i forscreffne Køpenhaffn, paa then annen siide, om dele ock trette, som thenom emellom wor om twa gardhe liggendis i Køpendhaffn, een vdi Husekestrædet och then annen i Beneke strædet, ock ornamenta till sancti Michels althere i vorfrue kirche sammestædz, som ther bør till atwaris: huilke garde forscreffne doctor Erick och mester Jørgen sagde ware giffne till forscreffne sancti Michels althere, ock forscreffne Esbern sagde ware sin hustrues och hennes børns rette ærffue och pantthegotz. Tha gaffue the thenom vppa bade siidher for oss i mynne ock rette, ock lagde forscreffne doctor Erick ett wor kære nadige herris, hues siell Gudh nathe, dombreff i rette, ock ett contracsbreff, som velburdige men Henric Meyenstorp, landzdommer i Seland, ock Euert Grubbe, Danmarcks rigis cantzeler, haffde vtgiffuet i samme sagh, ock ther modh lagde forscreffne Esbern ett pantebreff, ett købebreff ock ett skøte breff i rette for oss, ludendis paa samme ij garde, huilke breff wij anammede till oss, læsde och owerveyde, och siiden bade parterne atspurde, om the ville giffue thenom till kerlige mynne i forscreffne sagh. Tha vtginge the poa bade siidher, beradde ock igen yndkommo for oss ock sagde, at the wille høre huat mynne ther talis kunne. Tha funne wij swo fore ett gott ock kerligt mynne effther begge partes tilladelse, att forscreffne Esbern Scriffuer och hans hustru Anna, som han nw haffuer, scule haffue ock beholle forscreffne ij garde i beggis theris liffs tiid i leye aff forscreffne sancti Michels althere for arligt landgille iiij løde marc rede penninge, betalo skulende till forscreffne sancti Michels althere twa om poske och twa om sancti Michels dag, ock the garde bygge och forbædre effter theris formue, och nar the bade døde och affgongne ære, tha skule forscreffne ij garde ffrij och quitte igen atkomme till forscreffne sancti Michels althere wden alle hinder och hielperæde aff forscreffne Esberns eller hans hustrues arffuinge i nager made: Och ther vppa skøtte forscreffne Esbern fra sigh och sin hustrue all theris rettighet och eyedell i forscreffne ii garde, och antwordede strax forscreffne doctor Eric i hender ett pantebreff, han ther i rette lagt haffde, och melte alle the breffue døde och macktløsæ atware, som hoss hanom eller hans hustrue fynnes kunne effther thenne dagh, ludendis paa forscreffne ij garde, ock forscreffne sancti Michaelis althere kunne tilskade komme, och met swodant skell, at vicarius perpetuus till forscreffne althere, som nw ære eller her effther tilkommendis vorder, skule till ewig tiid sye eller lathe sye tre messer till forscreffne althere, ock holle een artiid i koor met canicker for Jes Ebbessens siell, hans

arffuingis och forscreffne Esbern Scriffuers, hans hustrues och theris foreldris sielæ. Woret swo, at forscreffne artiid oc gutz thienestæ ey hiøllis, som forscreffuet stander, thet Guth forbinde, tha skule forscreffne ij garde komme ffrij och quitte till rette arffuinge igen wden alle gensyelse ther ymod i nager made. Ock ther met skall alle owilge, twedragt, kost och thæring poa badhe sidher ware afflagt, ock lagde wij theris hender sammens i vilie och kerlighet, vbrødlige atholle till ende. In quorum omnium et singulorum euidens testimonium secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Lundis, anno, die et loco quibus supra.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglet er tabt. Rørdam, Kirker og Klostre, T. 81—86.

176. 24 Juli 1482.

Rigsraadets og Magistratens Dom over en Skipper, der imod sit edelige Løfte havde haft Englændere og engelske Købmænds Gods ombord.

Wii Strange Nielssen, riddere, wor nathige herris hoffmester, Eric Aagissen, [Ewert Grubbe], Danmarckis rigis cancelere, rigens raad, Niels Agessen, ridder, upa Leweholm, Yffer . . . . ., howitzman upa Københaffns huss, Claus Niiman oc mesther Berend, borgemestere oc mene raad i samme stet, gøre witherlicht, at aar effter Gudz byrd mcdlxxxij sancti Jeips apostels affthen upa Køpendehaffns raadhuss wor skicket fore oss openbar udi menhedssens nerwærelsse, bode danskes, tyskes, skotters oc pryskes, som ther tha tillstæde ware, høgboren første wor nathige unge herre upa then ene oc skipper Morten Nienkircke upa then annen side. Tha lodh wor nadighe herre tiltalle forscrefne Morten Nienkircke om thet wilkor, som han haffde forwilkoret sigh emodh wor nathige herre om liiff, skib oc gotz at at haffue forbrut, om ther finnes noghet engelske købments gotz udi hans skib eller nogre andre engelske mere end een boedzman oc en . . . . løs man till skibs arbeyde, som enchtet gotz haffde wedher at hette, uden j lest peegh, en kyste met høer oc ij høge, som een boedzmann tilhørde, til hwilket forscrefne Morten Nienkerke swarede oc tilstodh, at han haffde forwilkoret ther upa siit liiff oc icke skiibet oc gotzet, oc gaffue them therom bodhe i rette for oss. Tha wort thet ther bewisd, at forscrefne Morten Nienkerke haffde openbarlige for raad oc sidhende ret forwilkoret bode liiff, skiib oc gotz, som udi holken war, om thet funnes usant, som han sacht haffde om forscrefne engelske men oc gotz. Ther wørt swo fore rette upa sacht, at effther swodan openbare bekennelse, som her tha strax bewisd wor fore rigens raad, ridderscab, borgemestere, raadmen oc

menehed fore een sidende dom oc ret, at han haffde forvilkoret sigh skib, liiff oc gotz, tha wor hans ney icke lagførd, oc funne wii hannum met liiff, skib oc gotz udi wor nathige herris wold at wære till alle rette effther hans egbit wilkor oc brødhe. In cuius rei evidens testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno, die et loco quibus supra.

Rosenvinge, gl. Danske Domme, I. 17—18.

177. **30 Avg. 1482.**

Vidne taget paa Raadhuset, at den i Nr. 176 omtalte Skipper udsagde, at han ingen engelske Kjøbmænd eller Varer havde ombord.

Alle men, thette breff see eller høre læsis, helser wij Niels Brwse, Laurens Magenssen, Ewert Matssen, Bertild Perssen, Jens Nielssen Skrædere, Oleff Jude, Per Iuerssen Briggere, Anders Hanssen, Lauris Perssen, Staffin Bryggere, Jes ... Skomagere . . . . Lauris Olssen oc Per Jenssen Bryggere, borghere, rodemestere oc fierdingsmend i Købendehaffn, ewinnelige meth Gud oc gøre witherlicht meth thette wort opne breff oc winne thet vpa wor gode tro oc sanningen, at wii nerwerendis hoss ware vpa Kopendehaffuen radhus sancti Jeips apostels afften nest forledhen hørde oc soghe, at skipper Morthen Nienkerke stod ther sammestedz fore ret oc sidendis raad vdi nerwærelsse wor nathige wnge herris, rigens raad, ridders oc swenes oc mene almoges her vdj byen, oc swoor i helgens eed meth vprachte fingre, at han hadde enge engelske køpmen eller engelske købmentz gotz vpa siit skib vden een boedzman, som hadde en halff lest beegh, en kyste met hørr oc ij høge, oc en annen fattigh vsell man, som enchtet hadde wedher athette, som han togh meth siigh vtower till skibs behoff, oc forwilkorede han siit liiff, skiib oc gotz, som han haffde meth atfare, om thet funnes anderlunde antigh om gotz eller personer vdi noger made en som forscreffuit staer. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum in pretorio Haffnensi sexta feria proxima ante festum sancti Egidii anno m[cd]lxxxij.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Rosenvinges gl. danske Domme, I. 19.

178. **25 Okt. 1482.**

Notarialinstrument, at Peder Unger tabte sin Sag mod Vikarerne om hans Broders Breviarium. Jfr. Nr. 156 og 157.

In nomine domini, amen. Per hoc presens publicum instrumentum . . . . tis pateat euidenter et sit notum, quod sub anno a

natiuitate eiusdem millesimoquadringentesimooctuagesimosecundo, [indi]ctione quin . . . . ma, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti, diuina prouidentia pape quarti anno eius duodecimo, die vero veneris proximo ante festum sanctorum Symonis et Jude apostolorum infra missarum solemnia comparuerunt judicialiter coram egregio viro et domino doctore Cristierno Petri, ordinis sancti Johannis Jherosolimitani, judice in causa, que inter venerabiles dominos Jacobum Georgij et Jacobum Johannis Haffnenses vicarios nomine procuratorio minoris capituli Haffnensis ex vna et quendam Petrum Vnger exaduerso principalem ciuem Haffnensem hucusque coram collega suo doctore Tilmanno Slecht et prefato domino doctore Cristierno judicialiter ventilata, qui supradictus reuerendus doctor Christiernus judex a reuerendissimo domino archiepresuli Lundensi delegatus ex alterius domini doctoris Tilmanni Slecht de Ruremunda eciam judicis in causis dictarum parcium a domino reuerendissimo Lundensi delegati consensu, quoniam ipse quibusdam alijs negocijs extra ciuitatem Haffnensem protunc [e]xtiterit diffinitiuam in huiusmodi causa ac causis pro venerabilibus viris dominis Jacobo Georgij et Jacobo Johannis, ecclesie collegiate beate virginis Marie Haffnensis minoris capituli eiusdem ecclesie procuratoribus, et contra supradictum Petrum Vnger, ciuem Haffnensem, exaduerso principalem visis primo meritis cause et diligenter singulis inspectis inscriptis tulit et promulgauit ac extunc prolata et [s]entencia esse decreuit in hunc modum qui sequitur: In nomine domini amen. In causa, que vertitur inter discretum virum Petrum Vnger actorem ex parte vna et honorabiles viros vicarios Haffnenses reos ex altera super quodam [br]euiario quodam . . . . . . Johannis Vnger fratris predicti Petri Vnger, ego frater Cristiernus Petri decretorum doctor licet immeritus judex auctoritate legacionis reuerendissimi in Christo patris et domini domini Johannis Brostorp, diuina miseracione archiepiscopi Lundensis Suecie primatis et apostolice sedis legati, cum collega constitutus per clausulam de procedendo coniunctim uel diuisim visis actis et actitatis meriti . . . tunc diligenter discussis ex causis iustis me mouentibus predictos vicarios Haffnenses ab impeticione predicti Petri Vnger super predicto br[euiar]io sentenciam diffinitiuam in hijs scriptis absoluo sibi super hoc perpetuum silentium imponendo, insuper quod predictus Petrus Vnger minus probabilem causam habuit litigandi, ipsum in expensas litis per predictos vicarios Haffnenses factas . . . . coram [co]llega meo et me condempno, quarum taxationem michi duxi reseruandam, qua quidem lecta et lata dominus doctor [C]ristiernus judex contra dictam partem

principalem computatis ac singulis moderatis in lite factis et expositis decreuit, vt . . . . . . dominis vicariis pro omnibus expensis factis coram ipsis vnum florenum Rinensem traderet et cum . ffa . . . . daret. Super quibus om[ni]bus et singulis supradictis et gestis idem domini vicarii nomine procuratorio a me notario publico subscripto sibi fieri petierunt in . . . . t instrumenta publicum ac publica tociens quociens eis oportunum fuerit et necessarium. Acta fuerunt h . . Haff . . . . domino doctoris Cr . . . . . . judicis prefati sub anno, die, mense, hora, indictione, pontificatu, quibus s . . . . , ... Michaele(?) . . . . us testibus ad premissa vocatis speci . . . . . . rog . . . . us . . . . presentibus sigillum meum appensum.

Et ego Bernhardinus Hoffema . . d . Swideni . . Wratislauiensis dyocesis publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia premissis sententi . r . . promulgacioni et expensarum taxacioni vnacum prenominatis testibus presens interfui cumque omnia et alia singula supradicta sic fieri vidi et audiui, jdeoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci signoque et nomine meis solit . . et consuetis subscripsi, signaui et in hanc publicam formam redegi.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

179. 1482.

Broder Esbern Jensen, Gardian i Graabrødre Kloster i Kjøbenhavn, og Konventsbrødrene sammesteds forpligte sig til at holde en daglig Gudstjeneste i Vor Frue Kapel for 100 Mark, som Povl Laxmand havde givet Klosteret.

Alle men, thettæ breff see eller høræ læsæ, helsser iek brodher Esbern Jenssen aff grabrødræ orden, gardhen i Køpnehaffn closter, met ganzæ conuentz brødræ i samme stæd, ewynneligh meth Gudh. Och gør iek vytherlikt for alle nerwerendes ok tiilkommendes, adh aar effther Gudz byrdh m. cd. lxxxij haffuer meth alle fornefnde brødræ samtykkæ bebunded megh ok mynæ effther kommær adh holle en evigh tienestæ Gudh tiil loff ok iomfrw Marie, som er thet responsorium ok sangh aff henness glædæ ok ære, huilken som paa latinæ saa bygyndes: Gaude Maria virgo, meth thee samme proser ok sangh, som ther tiil hoer, som er Inuiolata. Och skullæ vy hollæ thettæ fornefnde iomfrw Marie loff for hedherligh ok velbyrdigh man Pawel Laxman, saa ad huer dagh strax effther affthensangh skullæ brødræ gongæ i wor Frwæ capellæ ok sywngæ, som for screffued standher. Item skeer thet ok saa, thet Gudh forbywdæ, adh fornefnde hedherligh

iomfrw Marie loff nedher ladhess ok ey bleffue hollen, thaa bynner iek megh fornefnde brodher Esbern Jenssen, garden, meth allæ brødræ, som nw ære, ok meth alle brødræ, som tiil kommendes ære, ighen adh giffue fornefnde hedherligh man Pawel Laxman eller hanss arwynghæ c mark i vare ok penninghæ, oc sien skullæ fornefnde brødræ thogh sywngæ fremdeless forneffnde loff tiil evygh tiidh. In cuius rei testimonium sigillum nostri conuentus memorati presentibus est appensum. Datum Haffnis, anno loco supradictis.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Seglet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 86—87.

180. 1482.

Broder Christiern Torkildsen, Prior for Helligaands Hus i Kjøbenhavn og Ordenens Generalvikar i Danmark, optager Fru Birgitte Christiernsdatter (Vasa) i Helligaandsordenens Broderskab.

Vniuersis Cristi fidelibus presentes cernentibus ffrater Cristiernus Thorkilli, prior domus ordinis sanctispiritus in Haffnia necnon generalis vicarius ordinis eiusdem Dacie, salutem in domino sempiternam. Noueritis, me honorabilem mulierem, dominam Birgittam Cristiernj, ad sanctam dicti ordinis confraternitatem collegisse, annuentes ei iuxta indulta sedis apostolice participacionem bonorum spiritualium, videlicet missarum matutinarum, horarum, vigiliarum, oracionum, peregrinacionum terre sancte, dedicacionum sancte Romane ecclesie, elemosinarum tocius predicti ordinis, necnon omnium priorum operum, que nobiscum ineffabili clemencia saluatoris fieri donauerit in perpetuum, dummodo alias per confessionem et contricionem habilis fuerit et in statu merendi. Hoc adiicientes, ut cum obitus eius, vtinam deo gratus, nostro conuentui fuerit intimatus, idem officium exequiale fiet pro ea, qvod pro singularibus amicis et specialibus benefactoribus nostris fieri communiter est consuetum. Datum anno domini mcdlxxxij.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglet fattes. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 87—88.

181. 1482.

Vikaren Hr. Morten maa betale Raadmand Esbern Skriver Kost og Tæring for hans Stævning til Roskilde, da han ikke rettelig har stævnet ham, og skal give ham hans Klæder og Ornamenter til Alteret igen, indtil Sagen er kommet til Ende.

Alle men etc. gøre widerligt met thettæ worth obnæ breff, at aar effther Gutz byerdh etc. for oss wppaa Roskilde dom nerwærendis etc. wor skickedh hederligh man her Morthen, perpetuus vicarius i Køpnæhaffn, paa then enæ side, som tiidh hade ladith stæffnt i retthæ ærlig oc beskedhen man Esbern Scriffwære, rodman i forscreffne Køpnehaffn, om delæ oc tretthæ the sammen hade om noghen bodher

oc ræntbæ, som forscreffne her Morthen sade at skullæ ligge oc hørde til sancti Micaelis altære, som han haffuer i wor Frwæ kirkæ i forscreffne Køpnehaffn oc forscreffne Esbern hindhrer hannem faare, oc gaffuæ thenom i rætthæ for oss paa baade sidher ther om oc at bewisæ sin meningh oc begære i then sag, fræmbor forscreffne her Morthen eth lucth breff i een ryllæ, beseglt met twænnæ indseglæ, ludendis paa naaghen witthende oc withnæsbyrdh i forscreffne sagh, hwilkedh breff æller ryllæ wij æffther bæggis therris samtyckæ oc tiilladelsæ aapbryde oc læsæ lodhæ, oc forscreffne Æsbern sætthæ thet i retthæ, om ther wor saa rettælige met fareth, saa at hannem burdæ at wndgillæ thee witthende, æfftherthii han æy wor stæffnt æller tiilsagt at høre naaghen witthende swæryæ oc syæ seendhen æller at siæ naaghet emodh thenom oc æy at giffwæ interrogatoria spørsmaal, oc ther om gaffwæ thee thenom fullelige i rætthæ for oss, tha wor ther saa paa sagt, at forscreffne her Morthen hade forsømmæt segh i then sagh oc ey hade fareth ther saa rettelige met, som hannem hade tiilburth æffther laaghen, thij at han ickæ hade ladith stæffnth forscreffne Æsbern at høre witthende swæryæ oc siæ sendhen oc ey at giffwæ artícklæ oc sporsmaale, som forescriffwith staar, thii wor ther engthæ andhet for rættæ sagt i hoffwith saghen, een at forscreffne her Morthen hade ickæ rættælige fareth ther met, thii han hade forsømmet sigh som sagt ær. Men well forscreffne her Morthen ydermeræ her æffther talæ hannem tiil i the ærende, tha skall begynde saghen aff førstæ ighen oc hennæ fuldfølge som tiilbør æffther kirkæ laaghen, oc ær pligtugh at giffuæ forscreffne Æsbern sin kaast oc tæringh ighen for thennæ reysæ, men hwor meghet thet skall domæren siæ, naar hoffwith saghen kommær tiil ænde, fremdeles ær thet saa at forscreffne her Morthen æller naaghen andhen æy well tiistæde(!), at forscreffne Æsbern maa lade siæ mæssær faare forscreffne altære, tha ær her Morthen pligtugh at antworde forscreffne Æsbern thee klædher oc ornamenta ighen, som bewisæligt ær, at han haffwær sælffwær kaastæth oc lagt tiil forscreffne altære, saa lenge tiil ald saghen ær kommen tiil ænde, taag saa at the bliffwæ ther tiilstæde tiil eth andhet altære, ther som han well lade siæ mæssæ i samme kirkæ, oc ey andhenstet borth kommæ. In cuius rei testimonium etc.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Dateringen maa være før 21 Juni (jfr. Nr. 175), snarest Maj.

182. 3 Marts 1483.

Biskop Oluf Mortensen af Roskilde anmoder Vikarerne i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn om at laane eller leje Hr. Peder, Sognepræst i Lyngby, Hr. Jens Ungers Farebog.

Olauus Martini, dei gracia episcopus Roskildensis.

Sincera et amicabili salutacione in domino premissa. Kære wenner i mwe withe, at her Pædher, sogneprest wti Lywngby, hauer ladhet oss wnnerstande, at han hauer ladhet begynt een forbogh at scriffue effter her Jens Wngers forbogh, som i nw i wære haue, oc kan ey lempelige fuldkomme henne, met mynne æn han finge then samme bogh at scriffue effter. Thi bethæ wii ether, ati welæ enchten læne eller ladhe hannom forscreffne bogh i leyæ, swo lenge han fonger ladhet vtscreffuet syn bogh, som begynt ær. Han hauer sagt, at han wil sætte ether swodan wissen oc forwaring fore samme bogh, ati skule wære henne wiiss oc fonge henne igen i gothe modhe, nar i poæskende worde. Her wti bewiser ether alle goduillige, ther gøre i oss synderlige til weliæ met. In Cristo valete. Scriptum castro nostro Hiortholm in profesto passionis sancti Lucij martiris, anno domini etc. lxxx. tercio, nostro sub signeto.

Udenpaa: Honorabilibus viris dominis priori ceterisque perpetuis [vicari]is ecclesie nostre beate Marie virginis Haffnis, nobis sincere dilectis. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med Spor af Seglet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 88—89.

183. 2 April 1483.

Lejebrev paa Nikolaj Kirkes Gaard i Pilestræde.

Fore alle, som thette breff see eller høre læsis, kungøre oc kennes wi Laurentz Pætherson, radhman i Købendhaffn, oc Tidhicke Bernitzson, burghere, sancti Nicolai kirkes werghe i same stedh, oss met soghnementz samthycke hawe vnt oc i leye ladet beskethen man Henric Andersson oc hans husfrw Walburghe then forscreffne kirkenes gardh oc grund, som Per Hemmingson tilforn vdi bothe oc the nw selffwe vdi bor, liggendis vdi Pilestrædet westen wedh gaden met all forscreffne gardhs behøring, kallhawerwm oc alt annet byght oc vbyght, enktet vndentaghit, at hawe, nyde oc beholle vdi theris daghe oc theris børne daghe i swomade, at the skule giffwe kirkewerghe pa kirkene weghne ther aff aarlighe til landgilde een lødhigh mark penninge, halffdelen om Michelsmøssen oc annen halffdell om poschæn, vden all forsømelse eller fordrecht, oc skule the oc theris børn bygge oc forbethre forscreffne gardh, oc hwat ther vpa byght ær eller byght wordher skule the æy macht hawe at sælie, pantsætte eller affhende i noghre made, oc hwat thynge eller skickelsse aff herskap eller a

byys weghne, ther forscreffne gardh eller thwo forscreffne byggere vpa worder lagt, skule the oppeholde oc enktet reghne schulendis vdi forscreffne landgildis vdhgifft, oc naar forscreffne Henrik Anderson, hans husfrw Walburghe oc theris børn døthe oc affgangne ære, eller om swo kunne skee, at forscreffne lødhigh marks landgilde æy vdhgiwes aarlighen pa forscreffne tydher, eller om forscreffne wilkoor æy holdes, som fore ær rørt, tha skule wi forscreffne kirkes werghe eller wore efflerkomere fuldmacht hawe thette nerwærendis breff igeen at kalle, oc forscreffne gardh met all sin bygning oc forbethring, som han tha finnes, til kirken at anname frij oc qwit vden altzkens hinder eller hielpærsæthe i noghre made. Til forwaring oc widhnesbyrdh her om hawe wi hengt wore inseghle næthen fore thette breff, som giffwet oc screwet ær vdi Købendhaffn fierdhe dagh poschæ, aar effter Gutz byrdh mcdlxxx tercio.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

184. 7 Dec. 1483.

Kanniken Hans Haniin stifter et Alter i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, Vor Herres Jesu Christi Forklarelse og de 24 Oldefædre til Lov og Hæder, af 2 Gaarde og 4 Boder i Tydskemannegade og 1 Gaard paa Nørregade.

Vniuersis Christi fidelibus, ad quos notitia presentis littere peruenerit, Johannes Haniin, canonicus Haffnensis, salutem in omnium saluatore. Quum presentis vite condicio statum habet instabilem et corruptioni semper obnoxium, qui de die in diem declinat et miserabilem visibiliter ducitur ad occasum, nichilque supererit homini de bonis transitoriis, nisi quod pietas et misericordia per boni exhibitionem in horreum dominicum duxerit recondendum. Quod ego Johannes Haniin solicita consideratione pensans ac matura deliberatione reuoluens huiusmodi miseros et instabiles humane conditionis casus dubios et fortuitos per preambula misericordie et pietatis opera cupio preuenire, et terrena in celestia felici commercio commutare et hic in terris seminare, quod postmodum multiplicato fructu in celis recolligere valeam, domino concedente, totius misericordie largitore. Idcirco feruore deuocionis accensus in salutem anime mee, parentum et progenitorum meorum nec non benefactorum, quorum bona perceperam, ad honorem omnipotentis dei et gloriosissime virginis Marie, in reuerentiam transfigurationis domini nostri Jhesu Christi, atque in laudem sanctorum viginti quatuor seniorum, altare quoddam in ecclesia beate Marie virginis Haffnis in boreali latere turris noviter incepte propriis meis sumptibus fundare propono cum voluntate venerabilis capituli Haffnensis pariter et consensu. Ad cuius altaris dotationem

et sustentationem dono, scoto et assigno inter viuos bona mea subscripta perpetuo possidenda, videlicet curiam meam mihi hereditario iure aduolutam in platea Thyeskemanne gade dicta, sitam in parte boreali inter curias beate Marie virginis et Niels Skriffueris consulis Haffnensis, cum omnibus suis pertinentiis in longitudine et latitudine, que nunc dat x. marcas Lubicenses pro annua pensione. Item vnam magnam curiam in opposito eiusdem platee occidentaliter sitam, que habet quatuor bodas iuxta plateam: prima sita est in angulo australi, et dat ii. marcas argenti, secunda vicina prime et dat ii. marcas argenti, tertia boda secunde contigua dat etiam ii. marcas argenti pro annua pensione, sed quarta boda, iuxta bodas altaris sancti Andree australiter sita, dat tres marcas argenti pro pensione, cum omnibus eiudem curie pertinentiis, braxatorio, coquinariis, cameris et ortis, excepta boda parua ecclesie beate Marie virginis inter predictas bodas ad plateam sita cum sua parua coquina retro eandem bodam locata, quam curiam legaliter emi a tribus possessoribus, scilicet Johanne Abrahe, Marquardo Sartore et Mathia Michaelis sutore, ut patet in litteris emptionis et scotationis super hoc legittime confectis. Item dono ad idem altare vnam curiam in parochia beate Marie virginis et platea dicta Nerregade a curia Johannis Siorssen borealiter sitam, emptam a predicto Mathia Michaelis sutore, quam ipse permutando obtinuit ab ecclesia beate virginis pro illa parua boda, de qua mentio prius facta est. Ista curia, postquam construxi eam, dat ii. marcas argenti pro annua pensione. Conditiones sequentes circa istud altare volo penitus obseruari: Primo quod collationem istius altaris, interim quod viuo, mihi reseruo, vna cum iure patronatus, vt, cui conferre voluero, mihi libera sit facultas. Sed post mortem meam ius prouisionis, institutionis, collationis dicti altaris ad venerabile capitulum Haffnense volo iugiter permanere. Item vicarius, qui per me institutus fuerit in vita mea, vel post mortem meam, cum vacauerit, institutus per capitulum fuerit, tres missas in qualibet ebdomada in dicto altari celebrabit, et perpetuis temporibus faciat celebrari. Item vicarius institutus apud dictum altare in opido Haffnensi contin[u]am faciat residentiam personalem. Quod si non fecerit vel facere noluerit, eciam si bona altaris ut curiam vel domum aliquam per incuriam suam et negligentiam destrui contigerit et restaurare diu distulerit, extunc predicto capitulo eum dicto altari priuare poterit, et alium instituere libera sit facultas. Item tenetur idem vicarius cum aliis perpetuis vicariis chorum visitare et officia et onera in ecclesia beate Marie virginis Haffnis beniuole adimplere. Item vicarius eiusdem altaris anniuersarium

meum et parentum meorum semel in anno cum canonicis de tribus solidis grossorum vna cum perpetuis vicariis de ii. sol. gr. in choro ecclesie predicte cum vigiliis et missa perpetuo faciet celebrari. In cuius altaris institutionis, fundationis, dotationis euidentiam firmiorem sigillum meum vna cum sigillo venerabilis capituli antedicti presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxxxiii⁰, crastino sancti Nicolai episcopi et confessoris.

Udenpaa: Domini Johannis Hanlin, canonici Hafniensis, litera fundationis altaris viginti quatuor Seniorum. 1483. Langebeks Afskrift i Dipl. af Orig. i Vor Frue Kirkes Arkiv, 1750. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 89—91.

185. 13 Avg. 1484.

Thingsvidne om Skøde paa en Bod.

Wii efftersereffne Ebbe Jenssen, Morten Clawessen, presther i Køpnehaffn, Anders Gagge aff wopn i Størstorppe och Niels Pædherssen, radhman i Køpenhaffn, gøre widerligt meth thette wort opne breff, at wij offwer wore oc poherde, at hæderlig oc erlig man her Hans Pæderssen canick i Køpenhaffn aff sin gode wilie oc kērlighed fore tro tieniste, thenne breffuiser Erich Oolssen hanum i lang tid giorth haffde och ydermere tilhobedes, gaff, aff hende fra sigh och sine arffwinge och i hender antwordede forscreffne Erich Oleffssen til sigh och sine arffuinge een boodh liggendis i Københaffn, som thet breff wdtrycker forscreffne her Hans forscreffne Erich Olssen ther vppa giffuit haffuer, at nyde, brugæ oc beholde til ewerdeligh æye æye skulendes och beplictede sigh til forscreffne her Hans fore oss och mange flere dandemen, som ther tha hooss wore, och meth sith breff, som thet ydermere wdwiiser och inneholder, then forscreffne bodh meth hwss, grund och jordh och alle sine tilhøringe at frij himble och fulkommelige tilstaa forscreffne Erich Oleffsen och hans arffuinge for sine arffwingis och alle andres tiltale, gensielse, hindher eller hielperæde ther imodh i nogre maadhe. At wij saa owerwore och poherde, ath saa tilgick som forscreffuit staar witne wij meth wore jncegle hengendis nædhen fore thette breff. Datum Haffnie die beati Ypoliti martiris anno domini mcdlxxxiiij⁰.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

186. 2 Maj 1485.

Thingsvidne om Skøde paa en Grund norden for Læderstræde. Jfr. I. Nr. 158.

Alle, som thette breff se eller høre læses, witherlicht gøre wij Knud Jensen, byfoget i Køpmanhauen, Niels Wethmer oc Niels Pedersen,

radmen, Laurens Magnsen, fierdingsman, Jepp Jenssen, Olaff Jensen oc Jens Michelsen, borger j samested, at aar effter Gutz burd mcdlxxxv mandagen nest effther sancte Walburg dag paa Køpmanhauen bything for oss oc for mene thingmen, som tha thing søghte, wor skikket bescheden man Peder Karlsen, wor kære medeborger, som met lowlig thingslyud skøtte oc vploot ersame man Henric Dringenberg, myntemester j Malmø, oc hans arwinge weth hans formyndere oc procuratør i thesse ærinde Hans Frijman guldsmyd een jord oc grund liggendes norden Lederstredet sønden weth forscreffne myntemesters gard østen nest then jord, som Claus Later nw j pant oc j wære hauer, oc westen nest then jord, som forscreffne Henric Dringenberg køpt hauer aff Køpmanhauen by, som thet breff, som ther vppa giort ær, jnneholder, j wor Frw sogn j forscreffne Køpmanhaffn met all forscreffne jords oc grunds tilhørilse, lenge oc brede, vpp oc nedher i alle made, som thet køpebreff, som ther pa giffuet ær, jnneholder, engtet vndentaget, til ewinnelige eye eyeschulendes. Oc kendes forscreffne Peder Karlsen sik fult oc alt at haue fanget oc vpboret goot betaling aff forscreffne Henric Dringenberg for forscreffne jord til hans fulle nøghe, oc effther thet at forscreffne jord wor til forn lowboden pa forscreffne thing oc engen gensielse wor j mooth, tha wort thet schøde fast melt at bliffue til ewig tijt. Til withnesburd her om ære wore insigle hengde fore thette breff, giffuet som forescreffuet ær.

Bagpaa med en Haand fra c. 1540: Breff paa then bolig ij Lærstrædit, som nu Bødkeren vdij boer. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med det første Segl i ufarvet Vox og Huller til sex andre Seglremme.

187. 29 Juli 1485.

Skøde til St. Peders Kirke paa 2 Gaarde i Kjødmangerstræde.

Alle men thette breff see eller høre læses helser jek Jost Persson, sogneprest i Skanør oc Falsterbodhe, ewinneligh meth wor herre oc gør jek widerligt alle nerwærendis oc kommesculendis, at jek meth myn frij wiliæ oc beraad hwgh vdi myn welmakt Gudh oc sancte Pether til loff oc hedher swo oc for myn siels oc myne forældres sieles saligheetz schull haffuer vnt oc giffuet oc meth thette mit opne breff vnner, giffuer, affhendher oc skøder fraa mik oc myne arwinge oc til sancti Pethers kirke i Køpenhaffn two myne gardhe liggendis i Køtmangere strædet i sancti Nicolai sogn j sammestedh baadhe til sammen østen wedh gaden, nordhen nest Niels Ericssons gardh aff Walløff oc sønden nest her Ywer Axelssons gardh, meth alle fornæfnde two gardis hus, jordh oc grund, eynchtet vndentaghet, til ewinnelighe

eyæ eyæskulendis, meth swodan for ord oc article, som her efftersceffuit staar. Fførst at jek skal wære nest i leyæ at haffue forscrefne two gardhe for mwelighеet af forscrefne sancti Pethers kirke, swo lenge jek leffuer. Item skal sognepresten oc kirke wærie, som for tidhen ære til fornæfnde sancti Pethers kirke, lade holde effter myn dødh een ewigh sunghen messe af Gutz lighame hwer thorsdagh for høyæ altere i forscrefne sancti Pethers kirke meth een collecta aff alle cristnæ sielæ oc een collecta aff alle helghen, oc skal thet werdughe sacramente then tiidh vtbæris oc settis paa forscrefne høyæ altare. Item skule the oc lade holde two ewighe aartiidher oc begengelsse i forscrefne kirke hwer tiidh meth een vigilies oc thre siele messer meth retzskab ther til, som thet sigh bør, oc skule hwer tiidh skiffte thre skelinge bland fattigt folk, then enæ begengelsse skal holdes then mandagh nest effter kyndelmøsse effter myn dødh for myn siel oc myne forældres siele. Item skal fornæfnde soghneprest oc kirke wærie fornæfnde gardhe oc gotz bygge oc forbæthre oc forscrefne Gutz thieniste forsee oc wedh makt holde i alle made, som forscreffuit staar, som the wele antsware for Gudh. In cuius rei testimonium et euidenciam firmiorem sigillum meum vna cum sigillis honorabilium dominorum et discretorum virorum Erici Nicolai arcium et decretorum doctoris, decani Haffnensis, magistri Georgij Hwid, Alexandri Johannis, canonicorum, Andree Johannis perpetui vicarii, Johannis Petri et Mathie Johannis sutoris, ciuium Haffnensium, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxxxv die beati Olauj regis et martyris gloriosi.

Af Seglene findes endnu Nr. 3—5, utydelige. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

188. **27 Okt. 1485.**

Gave til Æbelholt Kloster paa en Grund i St. Pederstræde.

For alle men, som thette breff see eller høre læses, gør iek Jørghen Hwid, canick wdhi wor Frwes kirckæ wti Køpenhaffn, wittherligt, att iek met myn frii wiliæ, wel berod hw oc myn well makt met wiliæ ok samtyckæ myn kære søsthers Talæ Markors efftherlewerskæ haffwer wnt och giffuit, ok met thette mith obne breff giffuer, wnner, skødher oc altingess affhender fraa mek oc mynne arwinge tiil werdig sted Ebbelholtz closther, Gwd till loff ok hedher ok sancte Wiliom, myn siæll oc mynne forellris siælæ tiil roo ok lisæ en myn jord och grwnd, som ligger i sancti Pedhers strædhe paa then nørre siæ wed gadhe hollendis wti sin lenge fraa synder oc tiil nør paa then østhre siæ halfierdesinde tywæ siælenskæ alnæ ok ther tiill halff annan alen siælænskæ, item paa then wester siæ fraa syndher oc tiill nør halfier-

desinnæ tywæ alnæ siælenskæ. Item holler hwer i sin bredæ tiil then synder sidæ wdh met gadhen fraa øster oc tiil wester tywæ siælenskæ alnæ oc halfftrædiæ alne. Item paa then nørre ænde aff øster ok tiil wester fwlth tiwæ siælenskæ alnæ, hwilcken forneffnde jord, som ligger westhen nest op tiil then gord, som Mowens Knwdtzsøn nw i boer, tiil ewinnelige eye haffwe skwllendes. Och iek kenness mek effther thenne dagh engen rettighet eller eyædom i forneffnde jord och grwnd ydermere att haffue, forbiudeness alle, ehoo the helst wære kwnnæ, forneffnde closther paa forneffnde jordh eller nogher henne partt delæ, trættæ eller hinder paa sette i noger mode. Tiill en ydermere forworingh ok stadfestelsæ her om, att saa bliffue skall, ær mitt indceglæ hengt næthen fore thette mitt breff met hederligess ok beskedness mentz indceglæ, som iek ther tiill bedhet haffuer tiill widningsbyrd, soo som ær doctor Eric Nielssøn degens i Køpenhaffn, Her Jeip Jenssøn cantors, her Alexanders, canick i sammmæ stedh, Tydickæ Bernetssøn, Hans Bødkeris oc Jeip Jenssøn, bwrgeres i Køpenhaffn. Datum Haffnis anno domini mcdlxxx quinto vigilia apostolorum Symonis et Judæ.

Tidligere trykt i Scriptores rerum Danicarum VI. 192.

189. **c. 1485.**

Graabrødre Kloster i Kjøbenhavn sælger til en Mand ved Navn Lavrens Hemmingsen en halv Bod m. m., som Køberens afdøde Hustru tidligere havde givet til Klosteret.

[Alle men] thette breff forekomer witherligt gøre wij eftherscreffne broder Hans Tydk . . . . oc broder Josep gardian oc alle conuents brøder j sancti Francisci [closter i] Køpmanhauen met wor kerlige helse met gud, at wij alle endregte[lige weth] [fo]rscreffne wor closters procuratores Bertram Hekeler oc Bertil Pederssen [haffue skøt] [oc vp]ladit bescheden man Laurens Hemmingssen aff . . . . ckes strede j wor Frwsogn her samestetz, hwilken halue bood oc l . . . . t syn tilbehøring forscreffne Laurens Hemmingsens førmere husfrw Thru . . . ., Gud henne siel nadhe, gaff til forscreffne wort closter for noger framleden [aar siden for] hennes siels saligheet. Oc kennes wij oss paa forscreffne wor closters weg[ne fult werd] oc alt at haue fanget oc vpboret weth forscreffne wor closters pro . . . . forscreffne Laurens Hemmingssen . . . . . .

To Seglremme, som hang under to Breve af 22 April og 2 Maj 1485, beskrevne med samme Haand som disse to Breve. Tidligere trykt i Rørdams Kirker og Klostre, T., 218.

13*

190. **1485—1500.**

Uddrag af et Skøde.

Jens Nielszen Skredder j Kiøpnehaffn haffuer skiøtt bisp Niels Schauffue en gaard paa Nørregade.

Ældste Arkivreg. III. 354.

191. **23 Juni 1486.**

Raadmand Niels Pedersen skøder en Gaard i Herstedøster til Roskilde Domkapitel.

Alle men, thette breff see eller høre læsis, helsser jegh Niels Pædherssen, radhman vdj Købendehaffn, ewinnelighe meth wor herre oc gør widerlicht alle, at jegh meth berad hugh oc frij welie swo oc meth myne børns fuldburdh oc samthycke hauer solt, skøt oc affhent oc meth thette myt obne breff sæl, skøder oc affhender fran migh, myne børn oc arffuinge oc till hederlighe men her Olaff Halffwegge oc her Clawes Henricssen, canicke i Roskilde, paa hederligh mands her Børie Jenssens, fordom canics i Roskilde, weghne en mijn rette erffue gardh liggendes wdj Herstædhe østre, som nw Morthen Brwn vdj boor oc giuer till landgille et pund bywg oc ær en søsterdeel i forscreffne gardh, vndentaghne the tw pund korn, som oc giues aff forscreffne gardh, som Jep Anderssen i Roskilde tillhører, oc ær en broderdeel i forscreffne gardh meth ald forscreffne gards rette tilliggelsse, agher, æng, mark, waat oc thywrt, enchte vndentagit, at haue, nyde, beholde til en ewigh gudz thyæniste oc skicke for forscreffne her Børghes syæl till ewinnelige eyæ eyæ skulendes, oc kennes migh paa myne børns weghne opathaue boret fææ oc fuldt werdh fore forscreffne gardh oc et pund skyld, hundrethe Lüb. marck fææm mark mynne i guld oc redhe penninge, som i Syæland ere geue oc genge, effter myn fuldkomelige nøwen. Oc kennes migh oc forscreffne myne børn och rette arffuinge engen eyændom, deel eller rettighet at haue i eller till forscreffne gardh oc et pund skyld effther thenne dagh i nogræ made. Vore thet oc swa, thet Gudh forbywthe, at forscreffne et pund korns skyld i forscreffne gardh eller noger thes deel worde thenum her Olaff oc her Clawes eller then, som fanger forscreffne pund korn oc gardh i wære, som guds thyæniste vppæ holde skal oc thette myt obnæ breff hauer, affwonnet meth landslow eller noghen annen ræt for myn, forscreffne myne børns oc affuingis hemmels brøst skyld, tha tillbynder jegh migh, myne børn oc arffuinge forscreffne her Olaff oc her Clawes oc hwem the forscreffne gardh oc et pund skyld fongende oc antwordende worde till gudz thyæniste at oppeholde oc thette breff hauer, en swo godh en gardh i geen at wederlegge aff rente oc ley-

lighet jnnen sex vgher ther nest-effter vden all lengre theffring, hinder eller geensielsse i alle made oc holde them thet aldsthingis vden skade. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis circumspectorum virorum Esberni Jacobi proconsulis, Areld Wogn consulis Haffnensis, Johannis Conradi et Jacobi Andree, consulum Roskildensium, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo octogesimo sexto jn vigilia beati Johannis baptiste.

Orig. paa Perg. i Arne Magn. Diplomsamling, Fasc. 48.

192. 27 Nov. 1486.

Skifte efter Henrik Bundtmager.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gøre wij Niels Wethmer, radman oc byfoget i Køpmanhauen, Laurentz Later, borgemester, Bo Laurentzon, radman, Niels Bruse, Jens Jwl, Michel Swenson oc Jens Michelszon, borgere i samested, at aar effther gutz burd mcdlxxxvi mandagen nest effther sancte Kadrine dagh pa Køpmanhaffn bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wore skikket hederlige qwynne Boeld Henric Bundmagers efftherleuersche husfrw met syn kære swager Jepp Olsson pa then ene syde oc Bertil Pederson henne kære swagher pa then annen syde, som kendes pa bade syder, ath the wore wenlige oc wel foreente om all then arff schiffte, som them tilfallen ær effther Henric Bundmagers oc hans doters Ebes forscreffne Bertil Pedersens husfrues døøth, Gud theris sieel nadhe, oc kendes pa bode syder, ath the haffde fanget oc vpboret fult oc alt hwar syn deel oc rettigheet aff forscreffne arff til theris fulle nøghe, oc gaffue the hwar anner fuld oc all affkall qwiite oc frii for them oc theris arwinge for all ydermere tiltale, kreff eller namaning om forrørde arff schiffte oc all andre schiffte om arff, regnscaw eller gield, som them imellen hauer waret i nogre made thill then dag. Till withnesburd her om ære wore insigele hengde fore thette breff giffuet som forescreuit ær.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

193. 1486 eller 1487.

Innocens, Helligaandsordenens Magister generalis og Præceptor for Klosteret i Saxia ved Rom, indsætter Broder Kristiern til Prior i Helligaands Hus i Kjøbenhavn, med Forkastelse af hans tidligere Indsættelse af Kong Cristiern I og denne Indsættelses Stadfæstelse af Broder Jens Nielsen, Prior for Helligaands Hus i Aalborg.

Innocentius de R . . . . apostolici, hospitalis [sancti spiritus in] Saxia de vrbe preceptor ac tocius ordinis eiusdem magister

generalis, dilecto in deo fratri nostro carissimo fratri Cristierno, religioso nostre profe[ssionis] . . . . . . Roskildensis diocesis, salutem [in eo], qui est omnium uera salus. In nostra proposuisti presentia personaliter constitutus, quod licet tu alias per serenissimum dominum Cristiernum, Dacie etc. regem inclitum, ad regendam et gubernandam domum nostram sanctispiritus in Haffnia Roskildensis diocesis supradicte, uice et nomine supradicti hospitalis sanctispiritus de [urbe], inpositus et deputatus fueris, et postea a fratre Johanne [Nicolai, priore domus] nostre sanctispiritus in Aleburg Wibergensis diocesis, asserente ad id se potestatem habere . . . . domus nostre in Sa[xia de] ordinario . . . . spectare, prior ipsius domus in Haffnia institutus extiteris: tamen quia uerisimiliter dubitas, institutionem huiusmodi . . . . non suficere, nobis humiliter supplica[sti], vt, in hoc tibi paterne consulentes, tibi de dicta domo nostra sanctispiritus in Haffnia prouidere auctoritate ordinaria de gratia dignaremur. Nos igitur de religiositate ac laudabilitate tua, et quod eam domum utiliter gub[ernasti], plenius informati, volentes . . . . tam tibi quam dicte domui debite prouidere, tuis in hac parte supplicationibus inclinati . . . . de domo nostra predicta sanctispiritus in Haffnia per fratrem Johannem Nicolai priorem in Aleburg supradictum, ut premittitur . . . . nia, tanquam inualid . . . . a, non habentem potestatem de facto . . . . proinde quarumcunque domorum nostre religionis ad nos pleno iure pertineat, cassantes, irritantes, et plenitus annullantes, ac illam irritam ac nullam tenore presentium declarantes, te fratrem Cristiernum, religiosum nostrum antedictum, premissorum meritorum tuorum in[tuitu], sponte et ex certa scientia, auctoritate nostra ordinaria supradicte domus nostre sanctispiritus in Haffnia, tanquam membri prefato hospitali sanctispiritus de urbe ac nobis immediate [subiecti], priorem per presentes gratiose facimus et creamus, curam, regimen et administrationem illius in spiritualibus et temporalibus plenarie committentes . . . . quod coram nobis ad id . . . . genuflexum per traditionem bireti . . . . st . . . tus actualiter de eadem, co . . . . . vobis . . . . mus per presentes, venerabili domino Jaspero . . . . Haffnia predicte Roskildensis [diocesis] . . . . [cum omnibus redditibus, fructibus], iuribusque et pertinentiis suis

. . . .

[pr]etendat indu . . . . [il]licito detentore faciat, que tibi de fructibus . . . . miss . . ab omnibus

integre respon[deat] a[tque] contradicta responder[e . . . . per censuram] ecclesiasticam penitus compescendo. In quorum omnium [premissorum maius] testimonium . . . . li secreti nostri . . . . laris sigillari . . . . Datum Rome apud hospitale prefatum, anno . . . . die .xij. mensis . . . . S. D. [Innoc]entii pape octaui anno tertio.

Paa Folden: Anthonius Crispus de Corneto, supradicti domini preceptoris cancellarius demandatus ..... Orig. paa Perg. oplest af Ælde, i Geh.-Ark. Seglet er borte. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 91—93.

194. 14 Sept. 1487.

Notarialinstrument over en gejstlig Dom af 12 Juni 1487, at Tienden af Nikolaj og andre kjøbenhavnske Sognemænd tilhører Frue Kirke.

In nomine domini amen. Nouerint vniuersi et singuli, presens publicum instrumentum inspecturi, quod anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, indictione quinta, die vero decimo quarto mensis septembris, ante prandium, hora nona uel circiter, in residentia domini decani Hafnensis, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Innocentii, diuina prouidentia pape octaui, anno ejus tercio, in mei notarij publici testiumque infrascriptorum presencia, personaliter constitutis nobilo(!) et egregiis viris et dominis, Erico Nicolai arcium et decretorum doctore, decano, Jacobo Johannis, cantore, Allexandro Johannis et Symone Nicolai, ecclesie collegiate beate Marie virginis Hafnensis canonicis, prefatus generosus dominus decanus, quasdem patentes litteras apostolicas, vera bulla plumbea apostolica signatas, in suis manibus tenens, quas egregijs viris dominis Cristierno priori domus sancti spiritus in Haffnia, vni executorum principali, et magistro Petro de Scotia, arcium liberalium magistro, sacre theologie licentiato, ad preinsertum negotium subdelegato, ab venerabili viro magistro Birgero Gunnari, studiorum liberalium magistro, serenissime domine Dorothee, Dacie, Suecie, Noruegie etc. regine cancellario, ecclesie cathedralis Roskildensis archidyacono, qui propter pregnantia negocia, quibus officii dicti cancellariatus gratiam perpeditus fuerat, id idem exequi personaliter non poterat, exhibuit et produxit, requirens prefatos dominos, principalem et subdelegatum, quatenus juxta vim dictarum litterarum apostolicarum, summi pontificis adnotatum mandatum, et euidentiorem majoremque declaracionem ac ratificacionem cujusdam sentencie, per reuerendum patrem et dominum, dominum Olauum Martini felicis memorie, protunc dicte ecclesie Roskildensis episcopum

suosque consiliarios et capitulares, tempore late sentencie sibi assistentes, super singulis decimis, tempore piscature autumnalis, occasione piscacionis provenientibus, ex super habundanti cautela, auctoritate apostolica ipsis conjunctim uel diuisim commissa quidam . . . . . vigore mandati et indulti apostolici, confirmaretur et roboraretur, qui domini executores prefati litteras predictas summi pontificis, [debita] qua decuit reuerentia, in manus receperant, easque alta et intelligibili voce publicabant, in hunc qui sequitur modum.

Innocencius episcopus, seruus seruorum Dei, dilectis filiis, priori prioratus sancti spiritus Hafnensis, Roskildensis dyocesis, et archidiacono ecclesie Roskildensis, salutem et apostolicam benedictionem. Sua nobis, dilecti filii, modernus decanus et capitulum ecclesie sancte Marie virginis loci Hafnensis, Roskildensis dyocesis, peticione monstrauit, quod licet omnes decime prouenientes ex piscationibus loci predicti ad dictam ecclesiam pertinerent fuissentque tunc decanus dicte ecclesie et capitulum predicti in pacifica possessione . . . . . . nendi omnes decimas hujusmodi a tanto tempore, cujus contrarii memoria hominum in contrarium non existebat, tamen tutores et parochiani parochialis ecclesie sancti Nicolai dicti loci minus veraciter pretendentes, decimas autumnales, tempore capture allecum et aliorum piscium occasione piscationum . . . . . . Nicolai ad ipsam ecclesiam infra parochiam sancti Nicolai spectare eosdem tunc decanum et capitulum coram tunc episcopo Roskildensi non ex . . . . . apostolica traxerentur in causam. Et idem episcopus in illa rite procedens, diffinitivam protunc decano et capitulo prefatis, et contra eosdem tutores et parochianos, sententiam promulgauit, que, nulla prouocacione suspensa, in rem transiuit judicatam. Quare pro parte eorundem moderni decani et capituli nobis fuit humiliter supplicatum, ut sententiam predictam robur faceremus firmitatis debite obtinere. Quocirca, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatinus si est ita, sententiam predictam, sicut rite prolata est, faciatis auctoritate nostra, appellatione remota, confirmari. Quod si non, ambo his exeqventis potueritis interesse, alter vestrum ea nichilominus exequatur. Datum Rome apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, pridie idus junii, pontificatus nostri anno tertio.

Quibus quidem lectis, dicti executores se paratissimos reddiderunt ad exequendum singula, necnon mandatis apostolicis totis conatibus perlibenter velle parere. Quocirca prius visis diligenterque examinatis omnibus et singulis litteris, juribus et munimentis, ac aliis ratificacionibus

in hujusmodi causa productis, et coram summo pontifice bene et juste narratis, attento igitur eo, quod a dictis dominis decano totoque capitulo predicto coram summo pontifice bene et juste narratum et supplicatum sit, tum ipsius facti sola veritate inspecta, invenerunt, nedum ex antiquis ipsius ecclesie papalibus, archiepiscopalibus et episcopalibus privilegiis et indultis, verum etiam ex longissima consvetudine legitime prescripta, omnes et singulas ecclesias in civitate Hafnensi ecclesie beate Marie virginis ibidem, decano et capitulo subjectas, et prebendis canonicatibus incorporatas fuisse et esse, prout de facto sunt, ac ab eo dependere omnesque decimas occasione piscationis quocunqve tempore prouenientes decano et capitulo Hafnensi per episcopos Roskildenses, confirmatione apostolica subsecuta, gratiose fuisse perpetuis futuris temporibus possidendas attributas. Necnon ecclesiam beate Marie predictam et ipsum capitulum, per totum tempus, de cujus initio seu contrario memoria hominum non existit, in pacifica possessione et quiete, quorumcunque reclamatione cessante, donec et quasque per certos tutores, videlicet Gerlacum Floor et Dancqvardum Longe, tutorio nomine, pro parte ecclesie parochialis sancti Nicolai in Hafnia, una cum nonnullis aliis ipsius ecclesie parochianis, nomine et pro parte omnium parochianorum, ante pauca tempora se capitulo predicto opponentes, et in perceptione hujusmodi decimarum impedientes reclamarent, asserentes, decimas in parochia sancti Nicolai provenientes ecclesie dicte sancti Nicolai de jure cedere debere.

Nos igitur executores et commissarii prefati, auctoritate apostolica, nobis in hac parte commissa, pro hoc quod vidimus et cognovimus, pro tribunali sedentes, et solum deum pre oculis habentes, Christi nomine invocato, decernimus per presentes, diffinitivam sententiam prememorati reverendi patris et domini, domini Olaui Martini bone memorie, quondam episcopi Roskildensis, que, nulla provocatione seu appellatione interposita, in rem transivit judicatam, robur firmitatis licite debiteqve obtinere debere, omni appellatione remota. Nos pariter pro ejusdem sententie ulteriori confirmatione, auctoritate apostolica nobis tradita et commissa, decernimus et diffinimus, omnes et singulas decimas, tempore piscature, et alias occasione piscationis, in quibuscunqve parochiis dicte civitatis Hafnensis, quocunqve modo provenientes, ad ecclesiam beate Marie virginis Hafnensis predictam et ejus capitulum spectasse et pertinuisse, ac perpetuis futuris temporibus spectare et pertinere debere, adjudicamus, ipsas prefato capitulo perpetuis temporibus libere percipiendas adjudicantes, ipsumque decanum et capitulum ab ipsorum tutorum, parochianorum et quorumcunque aliorum, occasione

ipsarum decimarum appositionibus et impeditionibus provenientibus, tenore presentium, ipsis tutoribus, parochianis predictis et quibuscunque aliis, de et super decimis, appositionibus, impeditionibus et impedimentis predictis, perpetuum silentium imponendo. In quorum omnium fidem et testimonium premissorum, has nostras litteras, sive presens publicum instrumentum exinde fieri, et per notarium publicum subscriptum subscribi et publicari mandavimus, meique Christierni prioris nostri prioratus sigilli jussimus et fecimus appensione communiri. Acta sunt hæc Hafnie, anno, indictione, mense, die, hora, loco, pontificatu, quibus supra. Presentibus ibidem honorabilibus viris, dominis Matthia Johannis, Tughone Mathie, presbyteris, et Gerhardo Elmendorp(?), studente Haffnensi, necnon clerico Osnaburgensis dyocesis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Bernhardinus Hoffman de Swydenibus, Wratislauensis djocesis, publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia etc.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Pontoppidans Annaler, II. 685—88.

195. **2 Okt. 1487.**

Biskop Niels Skave i Roskilde tilkjendegiver Prior og Vikarer ved Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, at han paa et Aar har antaget Vikaren Niels Andersen til sin Commensalis og beder dem at lade ham beholde Indtægterne af hans Vikariat.

Nicolaus Scaffue, dei gracia episcopus Roskildensis.

Premisso nostro sincero fauore. Noueritis, nos honorabilem virum Nicolaum Andree, camerarium curie nostre Roskildensis, perpetuum vicarium ad altare beati Christoferi martiris in ecclesia nostra beate Marie virginis Haffnie, in commensalem continuum nostrum ad integrum annum, a dato presencium computando, varaciter recepisse. Volumus igitur et petimus, quatenus idem Nicolaus Andree omnes redditus et singulos fructus et obuentiones de dicto altari suo medio tempore emergens seu emergencia integraliter percipiat, manualibus dumtaxat distributionibus exceptis, acsi apud dictam ecclesiam residenciam faceret personalem. Valete in Cristo. Ex Haffnia die beati Leodegarj anno dominj millesimo quadringentesimo octogesimo septimo. Nostro sub signeto.

Udskrift: Honorabilibus viris domino priorj ceterisque vicariis ecclesie nostre Haffnensis beate Marie virginis, sincere nobis dilectis. Orig. paa Papir med Spor af Seglet, i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 93–94

196. **28 Nov. 1487.**

Skrivelse fra Hr. Niels Andersen, der var i den roskildske Biskops »Kammer«, til hans Medbrødre, Vikarerne i Kjøbenhavn, om Biskoppernes Stadfæstelse af deres Statuter.

Fraterna dilectione in domino premissa. Kære brødre oc syndherlige godhe wenner. Som i badhe meck i sisth, ath ieck skulle

thale wort besthe till myn herris nade super confirmacione priuilegiorum siue statutorum nostrorum: tha haffuer ieck oc nw saa giort, oc wor hans nade ey well till fridz ther om vthi thet førsthe, ath thet haffuer saa lenge wæret forsømmet oc fortawd, oc i ther om ey før till hans nade thaleth haffue. Tha excuserede ieck ether thet besthe som ieck kunne, oc ther vtoffuer badh ieck hans nade ydmygelige, ath hans nade wille werre ether eo gratiosior, ath thet wor kommet vthi myn befaling, ath ieck skulde thet sollicitere, oc serlestes forthi athi wore meck fauorabiles vthi myne ærende i sisth ex parte absencie for hans nadis scriffuelse skild. Tha wordhe thet conclusum breuiter sa, ath nw som hans nade kommer snaristh till Købendehaffn, will hans nade gøre ethers wilge ther vthi. Thi radher ieck ether, athi wel betrackthe, om ether gørss behoff at røre nogre artickle ther vthi flere, æn som wdtryckis vthi the breff, som i tilforn forwerwet haffue. Ieck formoder, ath hans nade skall well wærdis ath withe ethert bestand oc besthe. Ieck haffuer thaleth meth her Per Laurissen, at han skall wære ether bystendigh oc vnderwise ether leylighedh till thesæ ærende. Cantzelæren will ieck oc scriffue till ther om, ieck formodher, at han tøffuer ther saa lenghe, till myn herris nade kommer tiid tillsthedhe, oc han haffuer myn herris nadis secretum ther meth segh, thi hadhe thet ey wæret got at i skulle ther om noger aff ether wmaget nw hiid till Roskilde. I turffwe ey fryckthe, ath nogre de capitulo maiori skulle gøre ether hær noghet hindher opaa, om i faare ther lempelige meth. Wilde oc myn herris nade stande ther noghet imodh paa thet førsthe, tha mwe i well sighe, ath ieck bødh ether till saa, ath hans nade wille gøre ether ther opaa en god ænde, nar som hans nade komme første till Købendehaffn. Hær meth ether gudh almecktisthe befalinde, michi semper tamquam fratri et amico precipientes. Scriptum Roskildis fferia quarta proxima ante festum beati Andree apostoli, anno domini etc. lxxx septimo. Nicolaus Andree in camera domini Roskildensis.

Udskrift: Honorabilibus viris priori ceterisque vicariis ecclesie beate Marie virginis Haffnensis, ffratribus et amicis suis dilectis. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 94—95.

197. **26 Feb. 1488.**

Notarialvidne angaaende en Tilstaaelse af Barbara Dragguns, at hun »ratione pensionis« skyldte Vor Frue Kirke en Sum Penge, hvorfor hun overlod Kirken en Gaard i Strandstuestræde. For det Beløb, hvormed Gaarden oversteg Gælden i Værd, skulde der holdes Sjælemesser for Barbara og hendes afdøde Husbonde(?).

In nomine domini, amen. Nouerint vniuersi et singuli presens publicum instrumentum inspecturis, quod anno a natiuitate domini

millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo, indictione sexta, die vero Martis, vicesima septima mensis Februarii[1]), pontificatus sanctissimi i Christo patris et domini nostri domini Innocentii diuina prouidentia pape octaui, anno eius quarto, in mei notarii publici et testium infrascriptorum presentia, honesta matrona Barbara relicta cuiusdam . . . . quondam ciuis Haffnensis, in lecto egritudinis posita compos [mentis] fatebatur, se obligatam fore ecclesie beate Marie virginis Haffnensi in quinque marcis argenti tempore domini Petri Hwiidh, quondam cantoris Haffnensis et tutoris eiusdem ecclesie, ratione pensionis contractis. Item fatebatur eciam predicta Barbara Draggwns, se obligatam fore prefate ecclesie in octo marcis Lubicensibus tempore domini Symonis canonici Haffnensis, dum similiter tutor extitit, eciam ratione pensionis contractis, pro qua quidem pecuniarum summa quendam fundum seu curiam suam cum [domo] in ea constructa in parochia beate Marie virginis Haffnensi in platea vulgariter Strandstwæ strædæ dicta, inter curiam altaris sancti Georgii borealiter et fundum, quem ecclesia prefata beate virginis Haffnensis a reuerendo in Christo patre ac domino, domino Kanuto, episcopo Vibergensi felicis recordationis, obtinuit, australiter contigue situatam, prout in literis desuper confectis latius continetur. Quam quidem curiam sepedicta ecclesia ratione summe supradicte diu fecerat arrestari de scitu et consensu fratris sui videlicet Nicolai Draggwn ibidem presentis memorate ecclesie beate Marie virginis Haffnensi recompensauit, donauit et assignauit, iure perpetuo possidendam, hoc tamen adiecto, quod quanto precio seu valore antedicta curia fuerit estimata . . . . ob salutem animarum ipsius Barbare . . . . De et super quibus omnibus et singulis premissis eadem Barbara Draggwn sibi a me notario publico infrascripto fieri petiit instrumentum vel instrumenta publicum seu publica, tociens quociens oportunum fuerit et necessarium. Acta sunt hec Haffnie, anno, indictione, die, mense, pontificatu, quibus supra, in residentia honorabilis viri domini Allexandri canonici Haffnensis de hora sexta vel quasi, presentibus ibidem honorabilibus et discretis viris dominis Allexandro antedicto, Symone plebano ecclesie beate Marie Haffnensis, canonicis, nec non Mathia Johannis Sutore et Nicolao Johannis, ciuibus ibidem, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Bernhardinus Hoffman de Swiidenitz Wratislauiensis dyocesis, publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia huius-

[1]) Den 27 Feb. 1488 var en Onsdag; derfor er Dagen ovenfor sat til den 26.

modi confessioni, obligationi, recompensationi, donationi et assignationi cum perpetuo jure possidendis aliisque omnibus et singulis, dum, sic vt premittitur, fierent et agerentur, vna cum prenominatis testibus presens interfui, ... audiui, ideoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria fideliter . . . . confeci . . . . signoque et nomine meis solitis . . . . .

Paategnet: Barbra Dragguns. Langebeks Afskrift i Diplom., »Orig. membr. mutil. af Vor Frue Kirkes Arkiv 1750«. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 95—97.

198. **6 Marts 1488.**

Peder Friis's Gjenbrev givet Kapitlet i Kjøbenhavn paa en Vor Frue Kirkes Jord i St. Nikolaj Sogn, som han havde lejet.

For alle men, thette breff see eller høre læsis, kungør iek Pether Friis met thette mit opne breff, at iek kennes mik at haffue leyt aff hederlight capitel i Køpmenhaffn een wor Frwe kirkes iordh oc grund liggendis i sancti Nicolai soghen i sammestedh østen fraa kirken oc westen vpaa eet hyrne nest op til then gardh, som Katherinæ Laurisdotter vpaa boor, huilken iordh som holder vdi sin bredhe ful nær tii Sielentzske alne, oc vdi sin lenghe swo myghet rwm, som ther er emellom mester Jehans gardh aff Helsingør, søndhen nest oc swo vt til then gade, som løber fra kirken nordhen vdh meth forskreffne iordh, vdi myne daghe oc myn husfrues Mettæ, som iek nw haffuer, oc i alle begges wore børns daghe, met swodane forordh oc article, som her effter følgher. Først at wi skule forneffnde iordh bygge oc forbethræ oc holde i godhe made, oc thekke husen met steenthag, oc giffue forskreffne wor Frwe kirke wærie hwert aar ther aff thre Lubske marc Danske penninge til landgilde, halffdelen om posken oc halffdelen om Mickels møssen, betiidhen til godhe redhe. Item skule wi ey haffue makt at sælie eller affhende hws eller bygning, eller nogher man framdelis at lade paaleyæ forskreffne iordh oc hws, vden forskreffne capitels samthykke oc wiliæ. Item skule wi selffue sware for skatt oc annen tynghe, som forskreffne iordh oc boligh i wor tiidh paalaght wordher aff herskaps eller aff byys weghne, oc eynchte ther for affsla i husleyen. Item skedhe thet oc swo, at forskreffne article eller nogher af them icke bleffue swo holdne, som fore er rørt, tha skal forskreffne capitel haffue fullmacht fornefnde iordh oc bygning igen at taghe, vden alt ydermere rettgang. Item nar iek oc forskreffne myn husfru oc børn alle dødhe oc affgangne ære, tha skal forskreffne iordh met alle sine hus oc bygning, som tha finnes ther vpaa, komme strax frii ot quitt igen til forskreffne wor Frwe kirke vden hwers

mantz gensigelse i nogher made. Til ydermere forwaring her om tha haffuer iek bethet hederligh man her Anders Orghemester, perpetuus vicarius i Køpmenhaffn, oc Niels Jeipssøn, borgher i samestedh, henge theris inceygle met mit inceygl nædhen for thette breff. Datum Haffnis anno domini m. cd. lxxx. viij, feria quinta proxima ante dominicam oculi.

Paategnet: Recognitio Petri Friis super curia aciali ad occidentem apud ecclesiam sancti Nicolai sita, et spectat ad tutoriam. Langebeks Afskrift i Dipl. »Orig. membr. af Vor Frue Kirkes Arkiv 1750«. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 97—98.

199. **25 Juni 1488.**

Lejebrev paa Frue Kirkes Gaard i Tydskemannegade eller Suderboder.

Vniuersis et singulis presentes litteras inspecturis Ericus Nicolai, artium et decretorum doctor, decanus Haffnensis, totumque capitulum ibidem salutem in domino Jhesu Christo. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognoscimus nos ex vnanimi consensu honorabili viro domino Johanni Hanin concanonico nostro quandam bodam cum fundo suo in platea Thyskemanne gade seu vico Suder Boder vulgariter dicto, ad partem occidentalem inter bodas altaris, quod idem dominus Johannes Hanin in ecclesia beate Marie virginis Hafnis in honore transfigurationis Jhesu Christi nec non viginti quatuor seniorum fundaverat, in qua quidem boda quidam Nicolaus Mynte nunc personaliter residet, situatam, cum omnibus pertinentiis suis secundum longitudinem et latitudinem, nullis penitus exceptis, vendidisse, scotasse et ad manus suas realiter assignasse, iure perpetuo possidendam ac plenum et sufficiens precium de memorato domino Johanne Hanin ad beneplacitum nostrum pro predicta boda et fundo integraliter percepisse, ut reddimus penitus nos contentos, seruata tamen conditione apposita, propter quam gratiose condescendimus sibi in pretio redonando, ut videlicet prefata boda cum fundo suo, cum in medio aliarum bodarum ipsius altaris, ut prefertur, situata est, adjiciatur dicto altari, et sub eo perpetuo maneat iuxta promissa domini Johannis Hanin antedicti. Vnde obligamus nos et successores nostros prelibato domino Johanni Hanin ac altari prefato sepedictam bodam cum fundo suo liberare, appropriare et disbrigare sine reclamatione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus duximus appendendum. Datum Hafnis anno domini mcdlxxxviii ipso die translationis sancti Kanuti ducis et martiris gloriosi.

Seglet er borte. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

200. 11 Maj 1489.

Notarialinstrument, at Kannik Mikkel Madsen for sin Sjælemesse testamenterede en Gaard ved Stranden til Vikarernes Kapitel.

I nomine domini, amen. Anno a natiuitate domini millesimoquadringentesimooctuagesimonono, indictione septima, die vero vndecimo mensis maij, hora nona uel quasi, in cimiterio sancti spiritus in Haffnia, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Innocencij, diuina prouidencia pape octaui, anno eius quinto, in mei notarii publici testiumque infrascriptorum presencia personaliter constitutus honorabilis vir dominus Michael Mathie, quondam canonicus ecclesie beate virginis Marie Haffnensis, compos mentis et racionis aduertens, quod immensa dei bonitas creauit hominem ad similitudinem suam non subiturum morborum angustias et pericula dire mortis sed gracie sue participem et eterne vite futurum heredem, deinde tamen superveniente hostis antiqui suggestione nequissima mors est indicta homini, qui(!) in posteros est postmodum declinata, propter quod decet hominem vigilem esse, vt cum venerit illa dies, quam et eius horam scire non possumus, eum non inveniet(!) dormientem, sed iam sue saluti anime per disposicionem bonorum temporalium prouidisse, maxime cum dies nostri breuissimi sint et sicut vmbra pretereant. Qua propter pia mente et animo plene deliberato ac bono intellectu memor condicionis humane, quam semper mutat humana fragilitas, cuius ab ipsius vite principio mortis imperium dominatur, volensque, dum racio regit mentem et viget in sui corporis membris quies, de suis temporabilibus bonis disponere, saluti anime sue ac propinquorum suorum quieti prouidere omnibus melioribus modo, via, jure et forma, quibus melius potuit et debuit, ordinauit perpetuis futuris temporibus vnum anniuersarium in minorj capitulo ecclesie collegiate beate Marie virginis in ciuitate Haffnensi pro anima ipsius domini Michaelis presbiteri decantandum pro duobus solidis grossorum, quam peccuniam(!) domini de minori capitulo Haffnensi videlicet vicariorum recipient omni anno a tutoribus ecclesie gloriose virginis Marie in Haffnia de vna curia situata circa mare, quam pronunc inhabitat quidam Almanus nomine Bernhardus Pariis mercator et ciuis Haffnensis, ex cuius latere ad orientem domus vicina situata est, quam pro tempore inhabitat Lodowicus Sartor, ex alio latere versus occidentem domus collateralis est, quam pronunc inhabitat quidam dictus Jacobus Hillebrand. Super quibus omnibus et singulis honorabilis vir dominus Jacobus Georgii perpetuus vicarius ecclesie beate virginis in Haffnia, pro tempore perpetuorum vicariorum prior, nomine tocius capituli vicariorum in

Haffnia sibi fierj petiit instrumentum et instrumenta vnum uel plura publicum seu publica, tociens quociens sibi oportunum fuerit et necessarium. Acta sunt hec Haffnie anno, jndictione, die, mense, hora, loco et pontificatu quibus supra, presentibus ibidem egregio viro domino Cristierno Torkilli arcium liberalium baccalaureo priore domus Sanctispiritus in Haffnia, Johanne Brwn ciue de Lantzkron, testibus ad premissa vocatis, rogatis et requisitis.

Et ego Bernhardinus Hoffman de Swidenitz Wratislauiensis dyocesis publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia huiusmodi anniuersarii ordinacioni omnibus aliis et singulis premissis, dum, sic ut premittitur, fierent et agerentur, vna cum prenominatis testibus presens interfui, eaque sic fierj vidi et audiui, ideoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria conscriptum exinde confeci, subscripsi, publicaui et in hanc publicam instrumenti formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui et corroboraui in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum vocatus, rogatus et requisitus.

Udenpaa: Instrumentum super anniuersario domini Michaelis Mathie canonici. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

201. **22 Juli 1489.**

Kongens Vidnesbyrd om Hr. Eskild Gøyes Skøde paa en Gaard sønden for Nikolaj Kirkegaard.

Wij Hans, meth Gudz nade Danmarckis, Norgis, Vendis oc Gotis koningh, vtuald koningh tiil Suerigis rige, hertugh i Slesuigh, i Holsten, Stormarn oc Ditmersken hertugh, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre vitherligt, at aar effther Gudz bird mcdlxxxix sancte Marie Magdalene dagh fore oss pa then Helligands kirckegard i Købendehaffn, neruerendis oss elskelige Jørgen Rwdh, Holgerd Ericssen, Anders Danqwordh, borgere i Købendehaffn, meth flere ther nerverendis woor skicket velboren man her Eskild Gøye, ridder, wor elskelige man oc raad, skøtte oc vplod oc fra segh och sine arffuinge antworde en hetherligh oc forsynligh quinne Elsebe Kralles oc hennes arffuinge tiil euinneligh eye eye skullendis en sin gard i Købendehaffn sønden til sancti Nicolai kirckegard liggendis, som han kiøffte aff Wentzleffue Loffbergere, i alle mode som han nw bygdh oc begreffuen er oc som forscreffne Wentzleffues opne breff ther om ythermere inneholler, han forscreffne her Eskild Gøye pa forscreffne gard giffuet och besegld haffuer. Huilket breff forscreffne her Eskild Gøye antwordede forscreffne Elsebe Kralles meth all then reth, han hagde tiil forscreffne breff oc gard, oc kennes seg ther fore fwlth oc alth at haffue vpborith

effther sin fulle neffue, swo at hannom well at neffues, oc kennes sigh eller sine arffuinge engen lodh, eyedell eller rettighed athaffue i forscreffne gard effther thenne dagh i noger mode. Huilket skøde wij nw stadfeste oc wedh sin fulle mact døme i alle made, som thet loglige fore oss giord er, fforbyudensis alle, ehuo the helst ere eller were kunne, forscreffne Elsebe Kralles, eller hwo hwn then forscreffne gord antworder eller vplader, ther wtj hinder at gøre eller segh noget meth forscreffne gardh at beuare, swo lenge noger komer fore oss meth bettre beuisningh pa wort rettertingh. Datum anno, die et loco vtsupra nostro ad causas sub sigillo teste Johanne Ketilli iusticiario nostro dilecto.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

202. **27 Juli 1489.**

Lejebrev paa en Gaard paa Nørregade tilhørende St. Peders Kirke.

Alle, som thette breff forekommer, witherligh gør jek Olaff Clementssen, borger i Køpmanhaffn, at iek met myn kære hustru Gesze, som jek nw haffuer, oc begges wore echtebørn i wore leffdage aff erwerdige prelat her doctor Erik Nielssen, degen i forscreffne Køpmanhaffn oc kirkeherre til sancti Peders kirke i same sted, oc aff Hans Krefft oc Jep Olssen, kirkewerie til same sancti Peders kirke, met mene sognemens raad oc fuldbord haffuer i leye annammet een forscreffne sancti Peders kirkes gard oc boleg, som iek nw selffuer i boor, liggendes westen weth Nørre gade sønden nest Olaff Brydies gard i sancti Peders sogn i forscreffne Køpmanhaun met all forscreffne gards tilhørelsse, huss oc jord, lenge oc brede, vppe oc nedhre i alle made, som han nw inhegnet oc begreben ær, ingtet vndentaget, i so made oc met sodan wilkor, at wij schule holde forscreffne gardh met good hegning, bygning oc forbedring i gode made oc hwat, som nw bygt ær oc wij her effther ther pa bygge lade, schule wij lade thekke met steen oc ey met stra oc giffue forscreffne kirkewærie oc there efftherkommere til same sancti Peders kirke hwart aar tolff schilling grot penninge genge oc geffue i Køpmanhauen twenne tijder om aaret, halffdelen, som ær sex schilling grot, betimelige til sancti Michels dag oc annem halffdelen betymelige til pasche til landgille aff forscreffne gard til gode rede, oc schule wij engen macht haffue selie, pantsætte, aff flytte eller affhende hwat som pa forscreffne gard oc boleg bygges eller forbedhres i nogher made, oc naar wij alle døde oc affledne ære, eller oc naar forscreffne wilkor ey holdes, tha skal forscreffne gard oc boleg met hegnet, bygning oc forbedring, som ther tha fynnes,

kome qwijt oc frij til forscreffne sancti Peders kirke vden noger hinder eller gensielsse ther i mooth i nogre made. Til een vdermere witherligheet oc fastheet her om ær myt insigle hengt fore thette breff. Giffuit aar effther Gutz burd m⁰ cd⁰ lxxx⁰ ix⁰ mandagen nest effther sancti Jeibs apostol dagh.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

203. **Omtrent 1489.**

Fru Birgitte af Hammerstad beder Hr. Olaf Gøye om at sørge for, at Vikaren Hr. Lavrids maa under sin Sygdom faa Hjælp af sine Medbrødre, og hun vil lade sine Messer holde paa Dronningholm, til han bliver rask.

Premissis in domino. Kære her Oleff Gøye, syndherligh godhe wen, maa i widhe, atth her Lauritz haffuer wæreth siygh sien i mandaghes fiorthen dhaghe och lier en nw fwll hordhelig, hvorfore bedher jegh edher athi bestellet med the danne men hans metbrøyre, ath han maa nydhe till hielpere med messer for sit althere, som the pleye ath haffue the ther ligghe i saadanth Gwtz plawwe, myne messer will iegh selffuer ladhe holle paa Dronningholm, till Guth will ath han for sin helbredhe ighen. Bliffuer med Guth ewindheligh, bedher goth for migh. Scriptum Dronningholm die beatorum x milium militum martirum meo sub signeto. Begittæ Ol. datther i Hamerstede.

Udenpaa: Venerabili viro domino Olauo Andree vicariorum priori Haffnensi amico sincero. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

204. **Omtrent 1490.**

Per Hansen overdrager Knardrup Kloster sin Ret til i 10 Aar at bebo en Klostret skænket Gaard paa Nørregade. Jfr. III. Nr. 14.

Alle thettæ breff see eller horæ læses, helser jeck Per Hanssen, bwrghere i Nestwedh, ewinnelige meth wor herræ, kungørendis alle meth thette mith obnæ breff effther myn husfrues raadh ock samtycke, jeck oppladhet haffwer ock offwergiffwet ock nw oppladher ock fwlth offwergiffuer tiil jomfrw Marie closther i Knarredorpp aall then retthighet, roo, maagh och hwss, som jeck skwlle haffth i x aar nesthkommende effther article oc wilkor, som tallet war emellom ooss ock her abbet af Knarredorp, i then gardh oppa Nørrægaadhe i Købnehaffn, soom Jens Perssøn gaaff til samme closther for syn syells salighet, ock jeck forneffnde Per Hanssen oppo myn kere hwsfrues wegne Anne . . . . . . hennes søsterdothers ock nesthæ sanne arffwinge, skøtthe ock oplodhe forneffnde werdhwghe fadher i Knarredorpp til ewinnelige eghæ. Oc sammeledhes meth myn kiære hwsfrves wilyæ oc samtyckæ opladher jeck qwith, frith, ledwgth ock løst till forneffnde closter

thet hwss, roo ock magh, soom forneffnde Jens, hwes syeel Gwdh naadhe, vnth haffdhe ock bebreffuet Bollæ syn tyenistæqvinnæ i syn tiid. For hwilket hwss bebreffwelsse [ock] oppladelsse jeck ock myn hwsfrv fwlth gyordhe ock forneffwedhe forneffnde Bollæ meth ware ock redhæ penningh oppo then tiid ther hwn mygh meth syn fry williæ sith breff helth . . . . . fran sigh antwordhet, hwilket jeck ydhermeræ antworder forneffnde abbet, tiillbyndende migh ock myn hwsfrw . . . . forneffnde Jens Perssøns sanne oc nesthe arffwinghe aath hyemblæ . . . . . . holle oc frith tiilstaa forneffnde closther thet hwss, som . . . . for hennæ oc alle, ther oppa tale kwnne eller wille. Item kønnes jeck forneffnde Per Hanssen j lest rwgh oc j tønde smør at skall giffwe meth thet første forneffnde her abbet tiil ath gøre for forneffnde Jens Perssøns syell meth. Item kiennes jeck sammeledes . . . . . at skwlle for the andhre nesth effterkommende aar, som . . . . ock wdloffwet war. Her oppo haffwer her abbet loffwet os ath skwlle haffwe magh oc ro ock hwss i syn oc closthers gaardh indhen fore Nørræport, i naar worth w . . . . till Køpnehaffn. Till hwes tyngs [forwaringh], som forescreffuet staar, hengher jeck myth insiglæ næthen fore thette breff meth the dannemænds, som jeck haffwer ther till bedhæt, som ær hedherligh man her Jeip sognepresth i Vetherl . . . . . . oc Jens Anderssen aff Jem . . . . . . screffuet i Knarredorppe closter aar effther Gwdhs byrd . . . . nesth fore Lucii papæ et martyris dagh.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglene fattes.

205. **20 April 1490.**

Biskop Niels Skave stadfæster nogle Statuter for de evige Vikarer ved Vor Frue Kirke, som tildels vare uddragne af de roskildske Vikarers Statuter. Jfr. Nr. 196.

Vniuersis et singulis presentes literas inspecturis, lecturis pariter et audituris Nicolaus Schaffue, dei gracia episcopus Roskildensis, salutem in domino coeternam. Racioni congruit et conuenit equitati, vt ea, que laudabiliter racionabiliterque adinuenta, statuta et ordinata sunt, ea maxime per qua concordia, caritas et vnio inter fratres adaugeatur, diuinus cultus in sancta ecclesia augmentetur rixeque et dissensiones coarceantur et refrenentur, stabili et perpetua firmitate perseuerent. Hinc est quod oblatis nobis hodie et exhibitis pro parte dilectorum filiorum perpetuorum uicariorum ecclesie nostre beate Marie virginis Haffnensis nostre dyocesis nonnullis ordinacionibus et statutis licitis et racionabilibus ac honestis ex statutis et ordinacionibus perpetuorum uicariorum ecclesie nostre Roskildensis extractis et cum illis

saltem in effectu pro maiori parte concordantibus ac per ipsos vicarios seruari iuratis, que et quas statuta et ordinaciones dicti perpetui vicarii ecclesie beate Marie virginis Haffnensis auctoritate nostra ordinaria confirmari, stabiliri et approbari mediante ipsorum priore ac per eum instanter postulari fecerunt et postularunt. Quibus quidem statutis et ordinacionibus per nos lectis, recitatis, examinatis et intellectis, iustis et racionabilibus inuentis ac per reuerendum patrem felicis recordacionis dominum Olauum Martini quondam dum vixit episcopum Roskildensem, predecessorem nostrum, confirmatis. Nos vero attendentes postulacionem huiusmodi fore iustam necnon consonam racioni . . . . . et nos statuta et ordinaciones huiusmodi in omnibus et singulis suis punctis et articulis, prout in dicti reuerendi patris litteris continentur et exprimuntur, auctoritate nostra ordinaria confirmauimus, approbauimus ac tenorepresencium confirmamus et approbamus deinceps perpetuis futuris temporibus duratura inter ipsos vicarios beate Marie virginis Haffnensis et per eos inuiolabiliter tenenda et obseruanda. In cuius rei testimonium, robur et firmitatem secretum nostrum presentibus duximus inferius appendendum. Datum Roskildis anno natiuitatis Cristi mcdnonagesimo, fferia tercia proxima post dominicam quasimodogeniti.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. (lidt beskadiget) med Seglet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 98—99.

206. 30 Maj 1490.

Uggeløse Sognevidne, at der aldrig gaves Bispetiende af St. Anne Alters Gods i Vassingerød.

Alle men, thette breff see eller høre læsis, helser jek Henrik Hermensen, sognepresth vtj Lywnghe, ewinnelighe met Gud. Thet schal alle men vidhe, nerverendis ok komme schullendis, ath aar effther Gudz byrdh mcdlxxxx⁰ pyntze søndagh po Uggeløsse sognesteffne wor skickith for meg ok flere danne men, som then dagh kyrcke søgthe, hetherligh man mesther Hoghen Perssen, perpetuus vicarius til sancte Anne althere i wor Froghe kyrcke i Kiøpenhaffn, och spurdhe sigh fore om ther wor nogher ther kunne mynnes eller aff foreldhære hørth eller sporth haffdhe, ath ther gaffs bescops tyndhe aff forneffnde sancte Anne altheres gotz, som liggher vtj Wassyngerødh. Ta vtginghe xij danne men aff the eilsthe, som boo ok bygghe och i forneffnde Vggeløsse soghn føddhe ære, som wor gamble Jes Persen i Vggeløsse, Morthin Jenssen, Swen Gwldh, Jes Persen, Henrik Rw, Jes Lemmecisz(!) ibidem, Jepp Persen vtj Vassingerødh, Las Jeipsen ibidem, Pedher Jeipsen i Mørdrop, Hoghen Mortensen

j Bastrøp, Hans Matssen ok Lasse Bentssen ibidem, hwilke forneffnde xij danne men ind komme ighen ok widhnedhe alle sammen endrectheligh paa theres rætte tro siell oc sandhe, ath thenom al[dri]gh myntes eller aff foreldhære hørth eller sporth haffdhe, ath ther gaffs andhen bescops tyndhe aff forneffnde sancte Anne altheres gotz ligendes i forneffnde Vassingerødh endh then som giwes ok ydhes vtj landgildht. In cuius rej euidens testimonium sigillum meum presentibus inferius est impressum. Datum anno, die et loco quibus supra.

Udenpaa med en gl. Haand: Sogne vindne aff Vggeløsse, att sancte Annes gods i Vassingrød gaff ingen biscops tiende. 1490. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

207. **28 Juni 1490.**

Kong Hanses Stadfæstelse paa en Gaard paa Østergade, som Hr. Jost Pedersen gav til Helligaands Hospital. Jfr. Nr. 211.

Wii Hans med Guds naade Danmarkis, Norges, Wendes och Gottis koning, udwald konge til Swerriges rige, hertug i Sleswig, Holsten, Stormarn och Ditmersken hertug, grefue i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre witterligt, at aar efter Guds byrd med nonagesimo dend tirsdag sanctorum apostolorum Petri et Pauli aften for os i Kiøbenhafn i Claus Nymans gaard war skicket hæderlig mand herr Jost Pedersen, sogneprest paa Skanør, skiødte, oplod fra sig oc sine arfuinger, antwordet hæderlig och reenlifuet mand herr Alexander, broder i dend Hellig aands closter oc hospital i Kiøbenhafn, paa samme closter och hospitals weigne til ewindelig eye eye skullendis en sin gaard wed Østerport i St. Nicolai sogen j Kiøbenhafn liggendis norden gaden imelem St. Nicolaj(!) oc dend gaard, som forscrefne herr Jost oc hans broder tilforne gifuet hafue, i huilcken gaard nu boer Oluf Pusementmager, med ald forscrefne gaards rette tilliggelse, huus oc jord, lengde oc breede i alle maader, som det nu begreben er, oc wed alle puncter oc artichler, som det eiendombref udwiiser oc indeholder, hand tilforne closterit derpaa gifued hafuer, oc kiendes han sig osv. Forbiudendes alle, i huo de heldst ere eller were kunde, forscrefne dend hellig Aands closter oc hospital derudi hinder at giøre i nogen maader, saa lenge nogle kommer for Os med bedre bewiisning paa wort retterting.

Afskrift i Resens De Fattiges Forraad S. 304—05. Tidligere trykt i Hofmans Fund. X. 187—88.

208. **14 Sept. 1490.**

Lejebrev paa Frue Kirkes Gaard i Vandmøllestræde ved Siden af Munkegaarden.

Jeg Adam mwrmester, borgher i Købmanhaffn, giør witherligt alle nerwerendis oc komme skullendis, oc kennes meth thette mit

obne breff at haffue annamet i leye aff hederlighe men deghen oc capitel udi Købmanhaffn en wor Froe kirkes gaard liggendis vti Vandmøllestredet paa den vestre side aff gaden mellum Munkegarden oc then gard . . . . . . Brynby nw vti boer, met lenge oc brede, som han nw begreffuen oc indhegnet er, ath nyde, bruge och beholde vti myn tesligeste myn husfrues oc beggis vore echte børns tiidh met swodan wilkor, ath wij samme gaard huer aff oss vti syn tidh vel bygge oc forbedre skulle oc altid ved lige oc magt holle vndher got stentagh oc giffue ther vdaff til aarlig leye oc landgille fem mark danske penninge, som here i Sieland genge oc geffue ære, halffdelen til posken oc then annen halffue deel til Mechels møsse huert aar tijmeleghe til gode rede betale skullendis, jtem skat oc annen byss tynge, som meth tidhen paaleggis enthen aff herskab eller oc burgemester oc rad, them skulle oe huer vdi sin tiidh vdgiffue oc betale, oc intet therfore affslaa vdi forneffnde leye. Item skulle vii ingen magt haffue at selge, pantsette eller vdi noger maade affhenne samme gard eller noger vor bygning vden forskreffne capitels minne oc samticke. Item vore thet saa, ath thisse forskreffne article eller noger aff them ey holdis, som forskreffuit stander, tha skal capitel udi Købnehaffn, som tha leffuer, haffue fuld magt ath tage oc anname then samme gaar igen oc forlene en anden, huem them teckis, vden al ydhermere rethgang til tynge eller raadhuss. Item nar som ieg Adam, min husfrue oc vore børn alle døde oc affgangne ære, tha skal then forskreffne gaard qwit oc frii ighen komme meth al sin bygning oc forbedring, som han tha findis, til forneffnde vor Frue kirke vden huers mandz gensigelse. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Nicolai Smed senioris et Andree Timerman . . . . presentibus est appensum. Datum Hafnis ipso die exaltationis sancte Crucis anno . . . .

Aaret er sandsynligvis 1490, idet Pontoppidans Origines Hafn. S. 200 siger, at Munkegaarden i Vandmøllestræde nævnes i et Dokument af dette Aar. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

209. **10 Dec. 1490.**

Dekanen Dr. Erik Nielsen og Kapitlet i Kjøbenhavn giver Guldsmed Hans Pedersen i Kjøbenhavn Lejebrev paa en Vor Frue Kirke tilhørende Gaard ved Stranden østen for Møntergaarden.

Vniuersis et singulis presentes literas inspecturis Ericus Nicolai, arcium decretorum doctor, decanus Haffnensis, totumque capitulum ibidem, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, nos ex deliberato animo et vnanimj consensu discreto viro Johanni Petri aurifabri(!) et ciuj Haffnensi quandam curiam, ecclesie

beate Marie virginis Haffnis pertinentem, circa mare a latere orientali curie monetarij et occidentali curie eusdem Johannis Petri antedicti, habentem in logitudine viginti vlnas cum dimidia et in latitudine nouem cum dimidia, vtrisque extremitatibus equaliter mensuratis, ad dies suos et vxoris Margarete, quam modo habet, necnon liberorum deseinuicem genitorum, ad annuam pensionem dimisisse sub condicionibus infrascriptis et locasse. Primum videlicet quod dictus Johannes Petri, vxor eius predicta, necnon liberi eorundem ad dies suos octo marcas Lubicenses Danice monete et bone datiue, duobus temporibus anni, scilicet medietatem ad festum pasce aliam vero medietatem ad festum Michaelis, racione pensionis annue tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, tempestiue soluant et dabunt expedite. Item predictam curiam bene edificabunt et edificatam in bono statu conseruabunt cum tectura lapidea. Item prefatam curiam seu edificia, que in ea constructa fuerint, nemini ad vitam uel vlterius locabunt siue vendant aut quomodolibet alienabunt sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera regalia uel ciuilia, que dicte curie imposita fuerint, temporibus suis absque vlla recompensa vel pensionis falcidia soluere teneantur. Item predictis articulis uel aliquo eorum non seruatis presentes litere irrite sint et inanes, nobisque uel successoribus nostris prefatis curiam cum edificiis et omnibus pertinenciis suis resumendi libera sit facultas. Predictis vero Johanne Petri, vxore sua sepedicta necnon liberis de medio sublatis, predicta curia cum edificiis et melioracionibus suis cedat libere absque reclamacione quorumcunque ecclesie et capitulo supradictis. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini m°cd°x°c, feria sexta ante festum concepcionis beate Marie virginis gloriose etc.

Udenpaa: Pane Kocks gordh. Orig. paa Perg. i Konsist Arkiv. Seglet er tabt. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 100—101.

210. **1490—99.**

Oldermændene i det tydske Kompagni leje en Gaard imellem Fiskestræde og Læderstræde til Kompagnihus.

Wytlik vnde openbaer sy alle den jenen, de dessen bref seen, horen edder lesen, so bekenne wy nagescreuene Meynolt Bole van Deuenter, Hans Kort . . . . . . tor tiit olderlüde in der Düdeschen kumpanie, vnde vort an vnse nakomelinge olderlüde, schaffere vn gemeine brodere vnde kopman in der hilgen Dreualdicheit gilde edder broderschap der Düdeschen kumpanye to Coppenhauen vorbenomet, dat wy synt

ouer eyn gekomen vnde eyns geworden myd dem erwerdigen Ericus Nicolai, doctor in den söuen kunsten vnde int gestlike recht, deken to Copenhauen vorbenomet vnde gemeynen capittel dar suluest, dat se myd eyndrechtiger vulbort vnde myt beradenen willen vns hebben to hüre gelaten vnde ouer gegeuen eynen hoff gelegen in . . . . by der Visch straten, in de lenge van der Visch straten an wente achter vt to der Ledder straten, vnde in de breyte van Bernt Hakenberges hus an wente to dem huse vnde haue, dar Jens Nodder nw inne wont, myt alle syner to behoringe, welkene haue Oleff Schroder nw tor tiit inne wont. Welk vorbenomede hoff hord to deme Salter in vnser leuen Vrowen kerken to Copenhauen, myt sodanen bescheidenen wilkore, das wanner wy vorbenomeden olderlude, kopmanne vnde gemeyne brodere den vorbenomede hoff annamet vnde entfangen hebben, so schole wy ene sosteyn jar lank . . . . vnde geneten na vnseme willen des jars . . . . . . mark Denscher . . . . . . hüre to geuende deme gennen, de vorstander edder procurator is to deme Salter vnde . . . . na deme dat wy den hoff annamet vnde entfanget hebben, so schole wy dat . . . . hure geuen . . . . . mark Densch gemeyne gelt, de sosse to paschen, de ander sosse to sunte Michaeli. Item schole wy den vorbenomeden hoff buwen, vorbeteren vnde in guder . . . . myt steyn dack decken vnde vorwaren na . . . . vnde scholen . . . . . . geschreuen hoff vrygen wor alle koninklike . . . . . . swarheit vnde rechticheit vnde dat . . . . rente nicht . . . . an edder to vor mynneren . . . . dat desse vorscreuene articule so nicht geholden worden also vorscreuen steit, so scholen se vnde ere nakomelinge vulle macht hebben den vorbenomede hoff wedder to nemende vnde to entfangende myt alle synen ge . . . . jenigerleye weddersprake. Weret ok sake, dat god vorhüte, dat de vorscreuene kumpanie . . . . . storet edder affgelecht worde dorch vnsen gnedigen heren den konink edder twedracht der s . . . . wente to eyner tiit to(?), so schal dat vorscreuen capittel . . . vo . . . . . . en hoff kumpanye v . . . . . . annamen vor antworden vnde vordedyngen to vnses kopmans . . . . . hoff nütte vnde beste . . . . vorliket vorsonet in bystant vnde vulle macht wedder komet, so schole vorbenomede kopmanne vnde brodere . . . . kumpanye den vorscreuen hoff husinge . . . . . . wele myt aller to horinge wedder annamen, bruken vnde beholden to ewigen tijden, so lange also de . . . . . brodere . . . vnde de kumpanye vnde brodersch . . . bestande . . . . blift vor also dane vorscreuen hu . . . . screuen steit. To tuchnisse der warheit so w . . . .

Bole vnde Hans Korte olderlüde . . . . hengen vnde . . . .
. . . . to merer sekerheit vnde verwaringe so hebbe wy geb . . . . .
. . . . . . Arnd Wagen . . . . s Bokeby . . . . . .
ingesegele . . . . vnder an dessen breff, de genen
is to Cop . . . . vn negentigesten . . . . . .

Orig. paa Perg. i Geh-Ark.

211. **6 Maj 1491.**

Jost Pedersen, Præst i Skanør og Falsterbode, skænker Vikarernes Kapitel i Kjøbenhavn en Grund paa Østergade, som hans afdøde Broder Hr. Niels Brun, Prior Vicariorum, forhen havde givet; tillige betinger han sig en vis Gudtjeneste i Vor Frue Kirkes Højekor. Jfr. Nr. 207.

Alle men, thette breff see eller høre lesse, helser ieg Jost Pedherssen, sogneprest i Skaneør oc Falstherbode, ewinnelige met gud, oc giør vitherligt met thette myt opne breff, at ieg met myn frij wilye, samticke oc berad hw haffuer giffuet, skøtt oc affhend, oc met thette myt opne breff giffuer, skedher oc affhendher fra meg oc myne arffuinge hedherlige mend her Jeip Jøriensøn, priori, her Pedher Henricksøn, procuratori, oc alle theris medebrødre perpetuis vicariis i wor Frwee kirke i Københaffn oc alle theris effther komere vicariis i samestedt en myn iord oc grwnd vbigd liggendis i sancti Nicolai sogn paa Østregade norden wed gaden mellom Knarderops klosthers gard, som Jes Torckilsøn nu i boor, oc en myn gordh, som Oluff Permentmager aff meg i leeye haffuer oc nw selff i boor, met all syn rette tilligelse i lenge oc brede, vppe oc nedhre, som hwn nw begreben er, engthet vndentaghet, som er i syn lengde two oc tredywghe oc hwndrede Syelenske alne liige i lenge wed de forneffnde garde ther hoss liggher, oc i syn brede till gaden fire oc tywge alne, oc i syn brede nedher wed thet store diige tywghe Syælandske alne, at haffue, nywde, brwghe oc beholde till ewinnelighe eyghe eygeskullendis. Tog i swodan maade, welkor oc forordh, at forskreffne vicarij oc theris efftherkomere vicarij skulle holde hwert aar, aar effther aar till ewiig tiid, en tiid om aaret eet anniuersarium, som kallis en aartiid, som er then fredagh nesth fore torsdaghen ascensionis dominj met messe oc om afftenen met vigiliis i høyekoor i war Frwe kirke i sammestedt fore myn kiære brodhers her Niels Brwns syell, myn, beggis wore foreldheris syelle oc alle cristne syeele. Hwilken forskreffne iord forneffnde myn brodher her Niels Brwn, gud hans syell nadhe, ffordom procurator vicariorum i sammestedt, gaff forneffnde syne kiære medebrødre perpetuis vicariis i syt testament fore samme forskreffne thieneste holle skullendis, oc ieg nw beggis wore wilghe till en fuld-

kommelig endhe her uti fuldkommet haffuer i alle madhe, som fore er rørdh. Skeer thet oc swoo, at forskreffne aartiid samme tiid ey holles wed syn mackt, som forskreffuet staar, thaa skulle myne nesthe arffwinghe, tha leffue, haffue fuld mackt forskreffne iord oc grwnd met hwess bigning tha fyndis paa at forsee till annen gudz thieneste fore swodan aarliig artiid oc thieneste, hwor them thaa theckes etc. Hwilken forskreffne iord oc grwnd ieg friie hembler oc fuldkomeliige tillstaar forskreffne perpetuis vicariis oc theris effterkomere for hwers mantz giensygelsee i nogre made, som forskreffue myn brodher her Niels Brwn oc meg er aff rett arff till fallen effther wore fooreldhere, oc ieg i myn frij heffd oc haffuende wære her till thenne tiid brwghit haffuer, oc kennes ieg megh elldher myne arffwinge enghen ydhermere deell elldher rettighet at haffue i forneffnde iordh oc grwndh effther thenne dagen. Tiill ydhermere forwaringh, viishedh oc witnesbwrdh hengher ieg myt inceygle nedhen fore thette myt breff, oc ther till bether ieg hedherliige oc welbyrdige mend, som ere doctor Erick deghen, her Jeip cantor, doctor Pedher Albretsøn, mesther Jørien Hwiid, mesther Vincencius, mesther Areld, canicker i Københaffn, oc Axell Olsøn af vapn, Bertrwm Heckleer, radmand, oc Niels Bruse, borgere i Køpenhaffn, at the henge theris inceyle nedhen for thette myt breff. Datum in residencia decanatus Haffnis, anno domini millesimoquadringentesimo nonagesimoprimo sexta feria proxima ante festum ascensionis domini.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Spor af ni Segl, hvoraf 1. 5. 6. tildels ere bevarede. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 101—03.

212. 8 Avg. 1491.

Thingsvidne, udstædt af flere Adelsmænd og Borgmestre og Raad, at nogle Sørøvere skulde staa Kongen til rette.

Wii efftерscreffne Henrich Meyenstorpp, landzdomere i Sieland, som then dagh sad i fogethens sted pa Kiøpenhaffne bytingh, Bent Bille, Steen Bille, Oluff Stigsøn, Niels Høg, Henrich Knudsøn, Anders Friis, riddere, Oluff Morthenssøn, Palli Anderssøn, Hans Kieldsøn, Axell Olssøn, wepnere, Esbern Jeipssøn, Lasse Lather, borgmestere i Kiøpenhaffn, Claus Nymand, Arild Vogn, Bo Ottessøn, Niels Scriffuer, Jep Nielssøn, Erland kalles Snare oc Bertram, radmen i Kiøpnehaffn, giøre witherligt alle meth thette wort neruerendis opne breff, at aar effther gudz bird m°cd° nonagesimo primo then mondagh nest fore sancti Laurencij dagh for oss pa forscreffne Kiøpnehaffne bytingh mange gode men oc menige almwge, som then dagh forscreffne tingh søgtæ, neruerendes oc pa høgmecteste førstes vegne wor kereste nadige

herris koningh Hans etc. wore skickethe velborne men oc strenge riddere her Pouel Laxman oc her Eskild Gøye, forscreffne wor kereste nadige herris hoffmesther oc marsk, och hagde mett them ther tiilstede Jacob Henninghusæ meth flere hans partij, som hagde reffuet oc taget gotz i sieen fraa stædernæ oc theris sendebud aff Dantzsken Kasper Meimryd oc Mattis Gelhoer, meth fullmacth wore ther tiil stede oc nerverendes innen tinghe, tha obenbare kundgiorde oc sagde forscreffne her Pauell Laxman hwar made forscreffne Jacob Hemminghusæ meth sith party wore wor kereste nadige herre tiil hende kompne, oc atspurde forscreffne her Pauel Laxman forneffnde sendebud aff Dantsken oc alle andre, som them hagde at skylde eller tiiltale, tha skulde them vederfares thet ret er offuer them. Tha framginge forscreffne sendebud oc obenbare sagde, at the vilde engen retgangh haffue meth forscreffne Jacob Henninghusæ oc hans party, oc ey wære i rette meth them i nogher mode, oc hagde ther pa enghen befalningh i andre mode end at tale pa thet gotz, som the aff Dantsken hagde mysth i sieen, hwar the thet fynnæ kunnæ. Tha ythermere atsporde her Pouel Laxman forneffnde sendebud, om the vilde gaa nogher ythermere retgangh om gotzet, tha skulde them oc vederfares reth. Tha swarede the oc sagde, at the hagde engen retgangh at gaa hwercken om gotzet eller personer, oc ther pa engen befalning hagde. Ther effther atsporde forscreffne her Henrick Meyenstorp velboren man her Henrick Krwmedyge, fore hwad sag oc tiil hwess hand hagde ladet gribe oc patage forscreffne Jacob Hemminghusæ meth sith party. Tha swarede her Henrich obenbare oc sagde, at han lod them griibe oc patage effther var kereste nadige herris befalingh, pa thet at the lage i hans nades land oc strøme oc bythet oc parteth mod hans nades mynnæ eller tiilladelssæ i nogher mode, oc haffue them gribet til var nadige herris hand oc inghen annen. Tha framdeles atsporde forscreffne her Pouel Laxman oss alle forscreffne oc sette i rette, hwem the personer bør atsware oc sta til rette effther swodan leglighed, som fore er rørth, oc effther thij at enghen vilde them forfølge i rette, och hwercken theris sendebud aff Dantsken eller nogher ander vilde wære i rette meth forscreffne Jacob Hemminghusæ oc hans partij, oc enghen sette kiere pa them, om var kereste nadige herre er plectigh eller bør lengher athollе them tiilstæde, tha effther swadan leglighed i alle made, som fore er rørth, sagde wij swo fore rette, at wor kereste nadige herre eller hans nadis embitzmend ære ey plectighe them ythermere at holle segh tiil kosth oc theringh, men hwess hans nade vill giøre meth them for thet at the haffue swo

forsett them oc the bythet oc parthet i hans nadis land oc strøme, hans nade uwillendes i alle made, ther tiil bør them at sware var kereste nadige herre, oc hаffuer hans nade at giøre meth them i then sagh, hwad hans nade will. In cuius rei euidens testimonium et cautelam firmiorem sigilla nostra presentibus inferius sunt appensa. Datum anno, die et loco supradictis.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

213. 8 Sept. 1491.

Klavs Bertelsen, Præst, skænker en Bod i Færgestræde til Helligaands Hus, hvorfor Prioren skulde lade holde en Messe, bespise en fattig og give denne et Par Sko og en Hvid til Badstuegang paa St. Nikolaj Dag.

Universis et singulis, ad quorum noticiam deductum fuerit præsens scriptum, Nicolaus Bartoldi presbyter salutem in domino. Cum vitæ præsentis conditio statum habet instabilem, qvod creatum visibiliter ducitur ad non esse, nihilque est homini de bonis transitoriis, nisi quod piæ manus converterint in pios usus: quod ego Nicolaus supra dictus felici considerationis indagine revolvens, cupio, quantum mihi ex alto conceditur, bona transitoria felici commercio determinanda commutare, ut illud seminarium in terris quod(!) postmodum per fructus centesimos Christi fidelibus repromissos recolligere valeam in coelis, parante domino totius misericordiæ largitore: idcirco ad laudem et gloriam omnipotentis dei, ac animæ meæ, animarum parentum meorum, pariter et hæredum, remedium et solatium, sanus quidem sano corpore, pia mente et animo pio delibero unam meam bodam cum fundo in parochia sancti Nicolai Hafniensi, in vico qui directe ducit ab curia ejusdem sancti Nicolai in occidentem usque ad communem plateam, quæ vulgariter dicta est Ferge strede, boreali lateri prædicti vici orientalis contiguæ bodæ dilecti consangvinei mei Kanuti Matthiæ aus Bemen, civis Hafniensis, sitam, jure hæreditario ad me per mortem dilectæ matris meæ Ingerburgæ ultime devolutam, in spacio longitudinis suæ quatuordecim ulnas cum uno quartali, in spacio vero latitudinis suæ decem ulnas Sielandicas continentem, cum omni jure, quod mihi competit in eadem: in qua quidem boda quidam Bartholomeus Skibbøger modo residet, ad domum seu hospitale sancti spiritus Hafniense pro perpetua possessione do, assigno, deputo et scoto pura, perfecta et irrevocabili donatione, quæ dicitur inter vivos virtute per sententiam literarum, jure perpetuo possidendam: adiecto tamen, quod prior et fratres dicti hospitalis, qui pro tempore fuerint, unam missam de sancto Nicolao in die festo ejusdem decantandam annuo ac perpetuo faciant celebrari, necnon eodem die uni pauperi

bonum prandium et unum par calceorum et unum album pro balneo tribuant et ministrent. In cujus rei testimonium sigillum meum una cum sigillis discretorum virorum videlicet Nicolai Nyman et Michaelis Bernhardi, consulum Hafniensium, nec non Kanuti Matthiæ præfati, præsentibus est appensum. Datum Hafniæ anno millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, die natali beatæ Mariæ virginis.

Afskrift (unøjagtig) i Hans Nielssøns Kjøbenhavns Hospitals Fundat. og Breve 1673. Ny kgl. Saml. 686. 4. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 103—4.

214. **20 Novb. 1491.**

Afladsbrev for St. Anne Alter i Frue Kirke.

Oliverius Sabinensis, Georgius Albanensis, episcopi, Palus titulo Sancti Sixti, Johannes titulo sancti Vitalis presbyteri, et Johannes sancte Marie in Aquiso diaconus, miseratione divina sacrosancte Romane ecclesie cardinales, universis et singulis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in domino sempiternam. Quanto frequentius fidelium mentes ad opera caritatis inducimus, tanto salubrius animarum suarum saluti consulimus. Cupientes igitur, ut altare sancte Anne situm in ecclesia beate Marie virginis Hafnis Roskyldensis diocesis, ad quam, sicut accepimus, venerabilis vir Johannes Petri, laicus, in medicina doctor, dicte diocesis, singularem gerit devotionis affectum, congruis frequentetur honoribus et a Christi fidelibus jugiter veneretur, ac in suis structuris et edificiis debite reparetur, conseruetur et manuteneatur, nec non libris, calicibus, luminaribus, ornamentis ecclesiasticis ac rebus aliis divino cultui necessariis decenter muniatur, utque Christi fideles ipsi eo libentius causa devotionis confluant ad idem, et ad reparationem, conservationem, manutentionem ac munitionem huiusmodi manus promptas porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono celestis gratie uberius conspexerint se refectos. Predicti Johannis Petri nobis super hoc humiliter supplicantis petitionibus inclinati, nos cardinales prefati, videlicet quilibet nostrum per se de omnipotentis dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis Christi fidelibus utriusque sexus vere penitentibus et confessis, qui dictum altare in sancte Elisabeth vidue, dominice proxime ante festum purificationis beate Marie, dominice proxime ante festum assumptionis eiusdem beate Marie, et sancte Anne eius matris, ipsiusque altaris dedicationis festivitatibus et diebus, a primis vesperis usque ad secundas vesperas inclusive, devote visitaverint annuatim, et ad premissa manus porrexerint adiutrices, pro singulis festivitatibus et

diebus prefatis, quibus id fecerint, centum dies de injunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus presentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum litteras nostras huiusmodi fidei nostrorumque sigillorum jussimus appensione communiri. Datum Rome in domibus nostris, sub anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, die vero vigesima mensis Novembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Innocentii divina providentia pape octavi anno octavo.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med 5 vedhængende Segl.

215. **30 Nov. 1491.**

Hr. Povl Laxmands Stiftelsesbrev paa et Alter (St. Peders) i Vor Frue Kirkes Højekor, af nogle Stenboder i Klosterstræde, for hvilket en Mester in studio skulde holde en daglig Messe.

Alle men, thette breff see eller høre læses, helsser iegh Pauel Laxman ridder af Waldhin, waer nadighe herris konings Hanss etc. hoffmester wdj Danmarck, ewindeligh meth gudh, oc gør witherligt met thette mit opne breff, at effther thij iegh kan mercke oc forstaa, at all then wmaghe, som wij gøre oss hær for werdzens gotz, kan encthet hielpe oss til then ewindeligh salighet, met mynne æn wij betencke noghen dell till gudz thieniste hanom till loff oc ære, som oss haffuer giffuet siæll oc liff oc alt thet gode, som wij haffue. Thij haffuer ieg aff tilladelsse doctor Ericks, dæghen i Køpenhaffn, oc hederligh capittels utj waerfrwæ kirkæ i sammesteth, meth myn kære hussfrue frwe Ingerd Holghersdotters willie oc sampthycke, stichthet et althere utj fornæffnde woer Frwæ kirckæ i høge koor, paa then nørre sidhe nødhen hoss høghe althere, meth kalk oc disk, messeredhe oc andre ornamentæ, som ther til hører, the hellighe trefollighet, iomffrwe Marie, sancto Pedher oc alt hemmeriges herskab till loff, ære oc wærdighet, wore syæle, wore wænerss, frænderss oc forældhærs syæle till hielp oc trøsth, roo oc lijsæ. Till huilket altere ieg giffuer, skøder oc affhænder meth thette mit opne breff the stenhws bodher, som lighe i Closterstredet i Køpenhaffn, westhen syndhen optil closteret, meth lenghe oc bredhe oc alt theres retthe tilliggelsse, som iegh them køpte aff graabrødhers procuratoribus, Esbern Schriffuer borgemesther, Hans Korthe oc Oluff Schredher, borghere i sammesteth, oc the migh skøte for Hanss Keldsøn, righens canzeler, som thet skøde breff wtwiser, the migh ther pa giffuet haffue, met swodant skæll, at doctor Peder Albrectssen, som iegh nw fornæffnde altere i sin tiid forlænt

haffuer, oc huat mester som effther hanum kommer in studio i hans stet, skal ladhe holle for fornæffnde altere en daglig messe om wghen oc hwer dagh aff the hellige threfollighet, oc bedhe for migh, myn husfrue oc wore børn, fore wore wæners oc forældhres syæle til ewigh tijd: togh swo at hwo som fornæffnde altere skal haffue then stwnd iegh leffuer, han skal thet haffue meth mit mynne oc samptycke, men naar iegh affganghen er, tha skal dæghen oc capittel i Københaffn forlæne samme altere j. mestere, som studium presenterer, oc till stede wil bliffue in studio oc holle fornæffnde gudz thieniste oppe, oc skal fornæffnde mestere en tijd om aaret lade holle en begenghelse meth doctoribus oc mestere oc alle studenthere i høge koor i waer Frwe kirke. Wordhe thet swo, at ther ey wore noghen mestere in studio, som wilde lade holde swodan thieniste for forneffnde altere, tha skal then caneck, som haffuer thet mynste canickdøme aff renthe, haffue fornæffnde altere oc holde then samme gudz thieniste ther fore, som forscreffuit staar, oc holde fornæffnde altere meth synæ ornamentæ i godhe madhe, som thet nw er, oc hus oc gotz, som ther till liggher, bygd oc wedh sin fulde heffd. Skede thet swo at fornæffnde articlæ, som thette breff inneholler, ey fast holdes, tha skall iegh eller myne arffuinge fuldmagt haffue at aname fornæffnde alteres ornament oc gotz ighen, oc thet forsee anderstetz till gudz thieniste. Till witnesbyrd oc ydermere forwaring haffuer ieg hengt mit indzegle nedhen fore thette mit opne breff met hetherlighe oc welbyrdighe mendz indzegle kerlige tilbedendes, som ære her Oluff Stigssen, her Jens Brock, riddere, Hans Grijs aff wabn, Pedher Hanssøn, borgemester i Helsingør, Hans Perssøn i samesteth, Hans Boghebinder oc Hans Korthes, borghere uti Københaffn. Datum Kopenhagen, die beati Andree apostoli, anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo primo.

Jon Mortensens Afskrift (ex orig. perg.) i Gl. kgl. Saml. 727 Fol., sammenlignet med en Afskrift i Diplomatariet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 104—106.

216. **15 Dec. 1491.**

Kong Hans opfordrer Borgerskabet til at overgive det gamle Raadhus til Universitetet, fra hvilket man havde taget det med Magt.

Wii Hans meth Gudz nade Danmarckes, Norges, Vendes oc Gothes konning, vduold til Suerige, hertug i Sleswiig oc i Holtzsten, Stormarn oc Ditmersken, greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst, helse ether wore borgere oc menigheed, som bygge oc boo i Købnehaffn, kerlige meth Gud oc wor nade. Vider, kære venner, at fore oss er

kommet, at borgemestere, rad ther i byen oc nogre aff ether toge thet gamble Radhwss veldelige fran docterne oc mesterne ther i byen, som the haffde til theres nytte oc behoff, oc skreffwe wii forskrefne ethers borgemestere oc rad til meth ith wort lucth breff, at the skulle strax anttworde them igen forskrefne Radhwss i theres frii heffd oc wære, som the thet tilforne haffde. Swa bede wii ether oc vele, ati hielpe til, at the strax fange samme hws igen. Haffue borgemestere, rad eller oc i noget ther i at sige, thet lader bestande, swalenge Gud vil, wii tilstede komme oc fonge selffue hørt ythermere leyligheden ther om, oc lader thet ingenlunde. Hèr meth ether Gud befalendes. Screffwet paa wort slot Lundesnes torsdagen nest effther sancte Lucie dag anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, nostro sub signeto.

Rørdams Aktstykker til Universitetets Historie S. 129 efter Orig. paa Univ. Bibl.

217. 26 Avg. 1492.

Pave Alexander VI stadfæster sine Forgængeres, Sixtus IV.s og Innocens VIII.s, Frihedsbreve for Helligaands Hospital i Kjøbenhavn, hvorved det optages som Lem af Helligaands Hospitalet i Saxia ved Rom og delagtiggjøres i alle dettes Friheder.

Alexander etc. Ad perpetuam rei memoriam. Rationi congruit etc. Dudum siquidem postquam fere(!) Sixto pape iiij predecessori nostro per clare memorie Cristiernum regem Datie, tunc in humanis agentem et in ipsius predecessoris presentia personaliter constitutum, expositum fuerat, quod alias ipse rex pie considerans, quod per totum eius regnum Datie vnum solum hospitale sancti spiritus ordinis sancti Augustinj erat, et quod ad opidum Haffnense Roskildensis dicte dioceseos, ubi idem rex quamplurimum residere et pro negotijs regni consultandis moram trahere consueuerat, quam plures promptos(!) barones, milites et armigerj confluebant, quodque nullus locus, ubj infantes expositi uel pauperes aut ex illegitimo matrimonio nati ponerentur, nutrirentur et sustentarentur, existebat, et quod ipse rex singulari deuotione, quam ad hospitale nostrum eiusdem sancti spiritus in Saxia de vrbe et prefatum ordinem gerebat, ac etiam pietate motus, ne talia discrimina et infantium expositiones turpiter fierent, vnum hospitale sub eodem vocabulo sancti spiritus dicti ordinis, quod prius, confuse tamen, hospitale sancti spiritus dicebatur, cum ibidem nec ordo nec regularis obseruantia, prout in dicto hospitali sancti spiritus in Saxia de vrbe, sed ut quedam secta obseruabuntur, de nouo . . . . construi et edificari fecerat, et prefatus Sixtus predecessor, dicti regis in ea parte supplicationibus inclinatus, constructionem et

edificationem predietas et indesecuta quecunque auctoritate apostolica per suas litteras approbauerat et confirmauerat, necnon sui scripti patrocinio communiuerat, supplebatque omnes et singulos defectus, si qui forsan interuenerunt in eisdem, ac statuerat, ordinauerat et decreuerat, quod hospitale sic erectum et edificatum ibidem pro recollectione pauperum et infantium expositorum remaneret ac dicto hospitali sancti spiritus in Saxia de vrbe et nulli alteri perpetuo esset subiectum et responsiones antiquas dicto hospitali in Saxia de vrbe debitas responderet, et ab omnium et singulorum locorum et . . . . teriorum dicti ordinis exactione et obedientia, quibuscunque nominibus censerentur et ubilibet constituta existerent in omnibus et per omnia, ad instar aliorum hospitalium dicto hospitali sancti spiritus in Saxia de vrbe subiectorum exemptum esset, quodque prior et fratres dicti hospitalis sic . . . . omnibus et singulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus et graciis gauderent et vterentur, quibus gaudebant et vtebantur aut vti et gaudere possunt magister et fratres dicti hospitalis in Saxia de vrbe, et insuper, ut infantes expositi et alie miserabiles persone ad ipsum hospitale erectum pro tempore confluentes recipi et sustentari ac in suis oportunitatibus adiuuari et confoueri possent, omnes et singulas indulgentias et remissiones preter plenarias aliaque priuilegia, litteras et indulta apostolica ac etiam per archiepiscopos et alios quoscunque dicto hospitali dudum erecto et illud visitantibus sub quacunque verborum forma concessa, eorum tenores et formas, ac si de verbo ad verbum insererentur pro expressis habendo prefato nouiter erecto concesserat, et ad illud absque tamen preiuditio dicti hospitalis in Saxia de vrbe transtulerat: et deinde pie memorie Innocentius papa viij etiam predecessor noster omnes et singulas concessiones, indulta, statuta, decreta, exemptiones, relaxationes, indulgentias et litteras, tam per dictum Sixtum quam quoscunque alios Romanos principes predecessores nostros eidem hospitali in Saxia de vrbe et eius membris concessa, cum omnibus et singulis in eisdem litteris contentis clausulis, auctoritate predicta approbauerat et confirmauerat, ac illa omnia et singula robur perpetue firmitatis obtinere debere decreuerat, prout in singulis litteris Sixti et Innocentii predecessorum predictorum desuper respect . . . . plenius continetur, pro parte tam carissimi in Cristo filij nostrj Iohannis regis Dacie, illustris eiusdem Cristierni filij, in dicto regno successoris, quam dilectorum filiorum preceptoris in Saxia de vrbe ac prioris Haffnensis hospitalium predictorum et fratrum hospitalium eorundem eidem Innocentio predecessori exposito, quod ab aliquibus reducebatur in dubium, an demum hospitale in

Haffnensi(!) tanquam verum membrum dicti hospitalis in Saxia eisdem priuilegijs, indulgentijs et remissionibus iuxta decretum Innocentij predecessoris huiusmodi gaudere deberet, quibus alia membra dicti hospitalis in Saxia in genere potiuntur et gaudent. Idem Innocentius predecessor, qui in singulis locis religionis augmentum appetebat et pro operibus pietatis exercendis sui ministerij partes libenter impartiebatur, eosdem preceptorem et priorem et fratres et eorum singulos a quibuscunque excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et penis a jure uel ab homine quauis occasione uel causa latis, siquibus quomodolibet innodatj existebant, ad infrascriptorum duntaxat consequendum effectum absoluens et absolutos fore censens, ut in dicto hospitali Hauffnensi debita hospitalitas seruaretur et regularis obseruantia vigeret ac expositi alieque miserabiles persone in eo recipi possent, Iohannis regis ac preceptoris et prioris necnon fratrum predictorum in ea parte supplicationibus inclinati(!), sub dato vero sexto Nonas Iulij pontificatus sui anno octauo, auctoritate apostolica decreuit et declarauit, dictum hospitale Haffnense tanquam verum et indubitatum membrum dicti hospitalis sancti spiritus in Saxia existere, et ut tale omnibus et singulis priuilegijs, indulgentijs et remissionibus reliquis membris dicti hospitalis in Saxia de vrbe in . . . . ad instar aliorum membrorum eiusdem hospitalis in Saxia huiusmodi uti, potirj et gaudere posse et debere, ac omnia et singula priuilegia, indulgentias et remissiones dictis membris concessis(!) ad dictum hospitale Haffnense eadem auctoritate extendit, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac omnibus illis, que Sixtus et Innocentius predecessores prefati in singulis litteris predictis voluerunt non obstare, ceterisque contrarijs quibuscunque. Ne autem de cetero declaratione extensione predictis pro eo, quod super illis eiusdem Innocentij predecessoris litere eius superuenientes ab illo confecte non fuerunt, ualeat quomodolibet hesitari, ac preceptor, prior et fratres predicti illorum frustrentur effectu, volumus et apostolica auctoritate decernimus, quod decretum, declaratio et extensio Innocentij predecessoris huiusmodi perinde a dicta die sexto Nonas Iulij valeant suumque sortiantur effectum, ac si super illis eiusdem Innocentij predecessoris subprefate diei dato littere confecte fuissent, prout superius enarratur, quodque presentes littere ad probationis plene decretum, declarationem et extensionem predicta vbique sufficiant, neque ad id probationis alterius adminiculum requiratur, non obstantibus omnibus supradictis. Nulli ergo etc. nostre voluntatis et decreti infringere etc. Siquis etc.

Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, septimo kal. Septembris, anno primo.

Indtaget i en pavelig Kammertranssumpt af 6 Juli 1495 i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostrer, T., 108—12.

218. **22 Dec. 1492.**

Thingsvidne, at Kongens »Skibmand« Niels Pedersen indestod for fuld Hjemmel til et Stykke af et Paternosterbaand, som han havde givet til en Bondedatter paa Kullen.

Alle, som thette breff forekommer, witherligt gøre wii Martin Jenson, byfoget i Kopmanhauen, Knud Jenson radman oc Jens Michelson, byscriuer i same sted, at aar effther Gutz burd mcdxcii logrdagen nest for juledagh i fogdens huss i forscreffne Kopmanhauen for oss oc for flere dandemen wor skikket bescheden swen Niels Pederson, wor nadige herre konings thiener oc skipman, som kende oc tilstood, at han haffde giffuet Jens Martinsens doter i Langord pa Kullen eth stukke aff eth pater noster band aff hwidlige brune raffstene oc merkestenen aff kuralle, oc at han ær henne fulle hemel oc tilstænder til thet same band. At so ær withnet oc sagt for oss aff samme Niels Pederson, ær wore insigle thricthe til withnesburd for thette breff. Giffuet som forescreffuit ær.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med tre paatrykte Segl.

219. **1492.**

Pave Alexander VI stadfæster den Bestemmelse af Biskop Olaf Mortensen i Roskilde, hvorved St. Olafs Alter i Vor Frue Kirke var henlagt til Kantordømmet i København til Lønning af en Succentor.

Alexander episcopus, servus servorum dei, dilecto filio cantori ecclesie Haffnensis Roskildensis dyocesis salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petis, quod justum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit racionis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane pro parte tua nobis oblata petitio continebat, quod olim venerabilis frater noster Olauus episcopus Roskildensis altare sancti Olaui martiris in dicta ecclesia consistens, tunc certo modo vacans, quod de jure patronatus capituli dicte ecclesie existebat, cantorie dicte ecclesie, pro eo quod fructus, redditus et prouentus dicte cantorie adeo tenues et exiles erant, quod ex illis eiusdem ecclesie cantor pro tempore existens succentorem, qui sibi in diuinis deseruiret, assumere et tenere seque sustentare et onera sibi incumbencia perferre non valebat, de consensu dicti capituli rite et prouide perpetuo vniuit, annexuit et incorporauit, prout in quibusdam ipsius episcopi patentibus literis desuper confectis

dicitur plenius contineri. Nos igitur, tuis in hac parte supplicacionibus inclinati, vnionem, annexionem et incorporacionem huiusmodi, sicuti rite et prouide facta fuit, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nullius etc. Datum Rome apud sedem Petri anno incarnacionis mcdxc secundo, pontificatus nostri anno primo.

Samtidig Afskrift i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 112.

220. 7 Jan. 1493.

Skøde paa en Del af en Hjørnegaard østen for Nørregade og norden for Byens Stræde og Rende.

Alle, som thettæ breff forekommer, witterligt gør jek Morthen Jenssøn, borgersøn i Køpmannehaffn, at jek fore wiliæ oc kerlighet, mik ær hær til bewiisd oc mik hær effter beuises scal, hauer sold oc vpladet hederlig man hr. Mattis Mattsøn, som ær prest oc nu boer i Baldorp, Pouel Jensøn myn kære broder oc nu ær i sammested, ok myne kære swagher Torsten Jensøn oc Niels Hanssøn borgeræ i Køpmanhaffn oc theres arffuinge all myn deell oc rættighet, som mik af rætte tilfalden ær effter myn kære fader Jens Pouelsøn, effter myn kære moder Karine oc effter myn kære broder Niels Jenssøn, gut theres siæle nade, i then gard forneffnde myn kære swager Niels Hanssøn nw iboer, oc forneffnde myne kære fader oc moder fordom otte oc i bode liggendis i Køpmanhaffn pa et hørne østen wet Nørrægade synden nest then gard, som Josep Scomaker, gut hans siel nade, fordom otte, oc norden nest op til byess stræde oc rænde i wor Frue sogn met all forneffnde myn deels rættighetz i forscreffne gard tilhørilse i hws oc joord, længe oc brede, oppe oc nedre, intet vndertaget til ewinnelig eyæ eyæ skulendis. Oc kennes jek mik fult oc alt at haue fanget oc opboret for forneffnde myn deel oc rettighet i forscreffne gard til myn fulle nøyghe, oc tilplygter iek mik oc myne arwinge at frii, hemle oc tilstaa thessæ forscreffne oc theres arffuinge all then forscreffne myn deel oc rættighet i forscreffne gard fore hwer mantz hinder eller geensiælse, som ther pa kand tale meth noger reth. Til en ytermere vetherkennelse oc fastheet hær om ær mit jndsigle meth flere dannementz, som jek ther til bedet hauer, som ære beskeden mæn Erland Jonssøn oc Jepp Jenssøn radmen i forscreffne Køpmanhaffn, Jens Michelssøn oc Oluff Jenssøn Skrædere borghere i sammested til vitnesburd henge for thettæ breff. Giffuet aar effter Gutz burd thusende firehunderdæ halffemtæsynne thywe pa thet tridie sancti Kanuti hertugs dag, som holdes nest helge tree koninge dag.

Seglene vare kun Bomærker. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv.

221. **28 Jan. 1493.**

Thingsvidne om Nr. 220.

Alle, som thette breff forekomer, witherligt gøre wii Martin Jenssøn byfoget i Køpmanhauen, Erland Snare oc Jep Jensøn, radmen, Peder Andersøn, fierdingsman, Michel Matsøn oc Jens Michelsøn, borgere i same sted, at aar effther Gutz burd mcdxciii mandagen nest fore kyndelmisse dag pa Køpmanhauen bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søgte, wor skikket ersame man Knud Jensøn scriffuer oc bewisde met fogde oc thingmen, ath bescheden man Martin Jensøn borger søn i forskreffne Køpmanhauen, oc nu ær borger i Malmø, haffde hanom pa same thing befalet om thesse efftherscreffne ærinde, aff hwilke befaling same Knud Jensøn pa forscreffne Martin Jensøns wegne skøtte oc vploot hederlig man her Matis Matissøn, sogneprest i Baldorp, oc hans kære broder Paul Jensøn oc hans kære swaghre Thorsten Jeipsøn oc Niels Hansøn oc theris arwinge all forscreffne Martin Jensøns arffdeel oc rettigheet vdi then gard liggendes i Køpmanhauen pa eth hørne østen weth Nørregade sønden nest then gard, som Josep Schomager, Gud hans siel nade, fordom atte oc vdi bode, norden nest byess renne i wor Frue sogn met all forneffnde hans deels oc rettighetz tilhørilse i forskreffne gard, hwss oc jord, i lenge oc brede, vp oc nedhre, i alle made, som thet købebreff, som ther pa giort ær, inneholder, engtet vndentaget, til ewinnelige eye eye schulendis. Oc kennes forscreffne Knud Jensøn at haue for Martin Jensøn fanget oc vpboret full oc all good betaling aff forscreffne fire personer for forrørde hans deel oc rettigheet i forscreffne gard til hans fulle nøge. Oc lode the hwar anner bode Poul oc her Matis meth forrørde hans methfølgere broder oc swaghre for them oc theris arwinge oc Knud Jensøn pa forscreffne Martins wegne for hanom oc hans arwinge qwiit oc frii met full oc all affkall for all vdermere tiltale eller namaninge om forrørde arffskiffte i forrørde gard oc alt annet, som them oc forscreffne Martin i mellen hauer waret til then dag. Til witnesbyrd her om ær wore jnsigle hengde fore thette breff, Giffuet forescreffuet ær.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv. I Seglene vare kun Bomærker. Udenpaa: Morten Jenssens skøde til hr. Matz Matssøn sogneprest i Ballerup. 1493.

222. **15 Juli 1493.**

Skøde paa Kongens Retterthing paa en Gaard i St. Peders Stræde.

Wii Hans met Gudz nade Danmarcks, Norgis, Vendis oc Gotis konning, vduald konning tiil Suerigis rigæ, hertugh i Sleszuig, Holsten,

Stormarn oc i Ditmerschen hertugh, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre wittherligt, at aar effther Gudz bird m°cd°xc° tercio die diuisionis apostolorum fore oss pa wort rettertingh i wor kære frue moders gard i Roskilde neruerendis oss elskelige mester Birge wor kære frue moders canceller, mester Hogen oc Jens Krussæ, wor borgemester i Roskilde, met flere ther neruerendis wor skicket Jørgen Olssen, wor borger i Kopenhaffn, skøtte oc vplod fra segh oc sine arffuinge oc tiil Gwmme Jenssen bagere, borgere i Roskilde, och hans arffuinge tiil ewinnelig eye en sin gard, som han selff i boer i Københaffn i Sancti Peders strede, vesten for Sancti Peders gard oc østhen Sancti Jørghens gard ligendis, som er i lenghen pa then vestre side fra gaden aff synder oc i nør nij oc trijsindztywge alne oc pa then østre side aff synder oc i nør two oc trysindztywge alne, oc i breden pa then syndre ende wdmeth gaden aff øster vdj vester nij oc tywge alne oc pa then nørre ende aff vester oc i øster halfftywgende alne met hws oc jord i alle mode, som han nw bigd oc begreben er. Oc kendis forscreffne Jørgen Olssen segh eller sinæ arffuinge enghen dell eller rettighed athaffue i forscreffne gard effther thenne dagh, och war engen giensigelsse mod forscreffne schøde i noghre mode. Hwilket schøde wij nw stadstede oc wed sin fulde macht døme i alle mode, som thet fore oss giort er, forbywdendis alle ehwo the helst ære eller wære kwnne forscreffne Gwnne Jenssen eller hans arffuinge pa forscreffne gard hinder at giøre i nogher mode, swo lenge nogher kommer fore oss met bettra beuisningh pa wort rettertingh. Datum vt supra nostro ad causas sub sigillo presentibus inferius appenso, teste Johanne Ketilli justitiario nostro dilecto.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

223. **7 Dec. 1493.**

Lejebrev paa Frue Kirkes Hjørnegaard paa Gammeltorv ved Vambestuen.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Petrus Nicolaui ciuis Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam acialem ecclesie beate virginis pertinentem iuxta forum antiquum versus balneum Wambestwen sitam, quam quidem curiam quedam matrona hosfrwe Gertrudis possedit et inter viuos dicte ecclesie libere donauit atque scotauit ad dies suos, vxoris mee Ælseby, quam modo habeo, nec non liberorum de nobis genitorum conductiue recepisse sub conditionibus infra scriptis, primo videlicet, quod ego et vxor mea predicta ad dies nostros septem marcas Lubicenses, et pueri

nostri octo ad dies eorum, duobus temporibus anni, scilicet dimidietatem ad festum pasce et aliam dimidietatem ad festum Michaelis tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, in bona moneta et bene datiua tempestiue erogemus pro annua pensione. Item predictam curiam bene edificemus, edificatamque in bono statu cum tectura lapidea conseruemus. Item edificia modo constructa seu amplius construenda nullo modo vendamus nec quomodolibet alienemus sine consensu capituli supradicti. Item tributa seu queuis alia onera ciuilia uel regalia curiis ecclesie, si qua temporibus nostris fuerint imposita absque vlla recompensa uel pensionis falcidia soluere teneamur. Item predictis articulis uel aliquo illorum non seruatis presentes littere nobis a venerabili capitulo date irrite sint penitus et inanes, atque dicto capitulo sepedictam curiam cum edificiis et meliorationibus reuocandi et resumendi libera sit facultas. Nobis vero prenominatis de medio sublatis dictam curiam cum edificiis et pertinentiis vniuersis libere cedat ecclesie et capitulo supradictis absque reclamatione quorumcunque. In cuius testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum scilicet Erlandi Snarre consulis et Johannis Kræwith ciuis Haffnensis. Datum anno domini mcdxciii in profesto conceptionis virginis gloriose.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv. Seglene vare Bomærker.

224. 6 April 1495.

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Alle, som thette breff forekommer witherligth gør iek Oluff Jesperssen, borgher i Køpmanhaffn, at iek aff werdige prelat her doctor Erich, degen i Køpmenhaffn oc sogneherræ till sancti Peders kirke i same sted, oc aff erlige men Pedher Anderssen oc Hans Kress, kirkewerie till same sancti Peders kirke, haffuer i leye anamet met myn kære hwsfrw Kirstinæ som iegh nw haffwer oc begges wore ecthe børn, i wore leffdage een forscreffne sancti Peders kirkes gaard oc bolegh, som iek nw selffwer i boor, liggendis i Nørræ gade westhen wid gaden nordhen nest then gord, som liggher till sancti Lucij altare, som Matis Smyd nw i boor, oc søndhen nest wor Frwe kirkes gord, som Jes Knutssen scomager nw i boor, met all forscreffne gardz oc bolegs tilhørelsse, hwss oc iord, lenge oc bred, wp oc nedher i alle maade, som iegh thet nw haffwer, enctet wndertaget, met sodan wilkor, ath wij skulle holde forscreffne gaard oc bolegh met god hegnet oc bygningh oc forbedringh i gode maade, oc hwad som nw bygd er, oc wij her effther lade bygge paa forscreffne gord,

skulle wij lade tecke meth steen oc ey met straa eller met anneth, oc giffue forscreffne kirkewerie oc theris efftherkommere til forscreffne sancti Pethers kirke hwart aar ix lub. march peninge genge oc geffwe i Køpmenhaffn twenne tiidher om aaret, halfdelen, som er halffemte march, betimelige til poske oc annen halffdelen betimelige til sancti Michels dagh till landgille aff forscreffne gord til gode rede. Oc schulle wij ey selie, pantsette, affbyttæ eller affhende hwat, som paa forscreffne gaard oc bolegh bygges eller forbedres i noger maade. Oc nar wij alle døde oc affledhne [ære] eller oc nar forscreffne wilkor ey holdes, tha skal forscreffne gaard oc bolegh met hegneth, bygning oc forbedringh, som ther tha fynnes, komme qwiith oc frij til forscreffne sancti Peders kirke wdhen noger hinder eller gensielsse ther i mood i noger maade. Tiil een yther mere wetherkennelsæ her om er myth jnsiglæ hengd fore thette breff. Giffwet aar effther Gutz burd m°cd°xc°v° mandaghen effter kære søndagh etc.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

225. 29 Avg. 1495.

Hr. Erik Ottesen (Rosenkrands) tillader, at den af ham stiftede Gudstjeneste i Helligaands Kloster (jfr. Nr. 190) maa holdes af en Klosterbroder, tillige giver han nogle Bestemmelser om denne Gudtjeneste i St. Anne Kapel sammesteds.

Jeg Erich Ottessøn, ridder, til Skierne i Nørre Judland, giør witterligt alle nu værende och komme schullende, at ieg med fri villie och velmacht hafver undt och tilladt och med dette mit obne bref under och tillader, at den daglig evig messe, som ieg hafver stifftet for sanctorum Petri och Pauli alther i den Hellig Aands closter i Kiøbenhafn at holdis af en verdsens prest, som det hofvidt bref udviser, som ieg derpaa giorde och gifvidt hafver och indelest er i det forschrefne mit obne bref, schal och maa hereffter holdis af en closter broder, hvilchen forschrefne prior eller hans efterkommere priorer i forschrefne closter vaarder tilschichendis, til evig tid for forschrefne alter. Item hafver och prioren och conventbrødrene udtydelig(!) vedtaget, at i forschrefne capel[1]) schal siungis høytideligen til evig tid hvert aar sancte Anne dag sancte Anne messe, som dend dag falder, och disligeste paa sancti Peders og sancti Povels dag den messe, som da af dem siungis; och schal forschrefne messe, som saa siungis i forschrefne thvende høytider, regnis i den messe, som daglig falder i capellet, som hofvidt brefvidt vdviser: och tha beder i predichestolen for mig, min kierre huusfrue, begge vores fader och

[1]) Udentvivl St. Anne Kapel i Helligaands Klosterkirke.

moder, borns och forældris sielle. Item schal och forschrefne prior och conventbrødre i forschrefne closter synge eller synge lade i forschrefne capel hver thirsdag afften thvende lof sange: Ave Maria stella etc. med wersichel och collect af iomfru Maria, imeden ieg lefver, och siden til evig tid, paa hvilchen dag som gud vil mig her af werden kalde. Item hafver och forschrefne prior och conventz brødre endrechteligen vedtaget, at der schal daglig en af conventz prester holde forschrefne messe, hvilchen som schal vel forvare och giemme forschrefne capels ornamenter i gode maader, och schal forschrefne daglig messe alle thider holde(s) imellum første messe och den hellig aands messe. At saa er samtycht och tilladt paa begge sider, och alle artichle saa blifve och holdis schal til evig tid, som før er schrefvidt, da hafver ieg med villie hengt mit indsegel neden for dette bref, och hafver bedet och beder mine kierre sønner Jørgen och Hendrich Erichsøn, som nerværendis vaare, at beseigle med mig til vidnidtzbiurd. Datum Hafniæ anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo qvinto, ipso die decollationis sancti Johannis baptistæ.

Afskrift (unøjagtig) i Hans Nielssøns Kjøbenhavns Hospitals Fund. og Breve. Ny kgl. Saml. 686. 4. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 113—14.

226. **8 Sept. 1495.**

Genbrev fra Prioren og Konventet i Helligaands Kloster paa Dronning Dorotheas Stiftelse af 12 Senge.

Jegh brodher Cristiern Torkilson, prior oc menighe conuentt vdi then hellighe aandz closter i Købendehaffn, gøre wittherlicht alle, som nw ære eller her effther komendes vorde, at wii fore synderlighe gaffwe, garde oc godtz, som høgboren førstinne drotningh Dorothea, wor kiære nadighe frwæ oss oc wortt closter bewiist, giortt oc giffwet haffwer fattighe menniske til hielp oc trøst, som er først en gard liggendis i Høygbrostrædhe vdi Købendehaffn, som Hans Bøteker oc Botild Lifflendhers nw vdi boo, oc recker indh til her Eriick Otsons ridders stenhws oc giffwer aarlighe til leye oc rentte tretiwghe marck met bredhe oc lenghe, vppe oc nedhre, som thet eyendoms breff, hennes nade oss ther vppaa antwordet haffwer, ther om ytthermere vtwiser oc inneholder. Item i Ladhagher i Ramsieherret vdi Farebecksholms læen tre gorde, som Jeip Villemson, Jeip Holm oc Jeip Pederson nw vdi boo, oc giffwe til aarlighe landgilde hwer there trij pwnd korn oc en fierding smør. Item i Dalby i samme herrit oc læen oc tre garde, som Mattis Michelssen, Oleff Man oc Oleff Oleffsen nw vdj boo, oc the two garde giffue hwer there try pwnd korn oc en ß grot, oc then enæ gard giffwer tw pwnd korn oc tre ß grot. Item i Jersiæ

vdj samme herrit oc læen en ødhe jord, som Niels Arildsson nw vdj wære haffwer oc giffwer en marck til landgilde. Item i Kraghehawe i Lille herrit vdj forscreffne Farebecksholms læen en gard, som Andhers Jenssen nw vdiboor oc giffwer en lødig marck til landgilde. Hwilckæ forscreffne korn, smør oc penninghe regnithe til hobe, som thet gangher i arffweskiffthe, gør two lester korn, two skilinghe myndre, til ewiigh rentte. Beplichte oc tilbinde oss, wore efftherkommere, prior oc brødre i forscreffne closter met thette wort obne breff at holle fore forscreffne gwnst, gaffue, jordegodtz i Købendehaffn oc i forscreffne Farebecksholms læen twolff fattighe siwghe mennisker i forscreffne wort closthers siwghe hws, som ey lengher føre oc mectwghe ære æn at ligge paa senghene, oc them til ewigh tiid at besørghe met all redhelighet, sengher, madh, øl, ild, personer, som them ware skall taghe, oc andhet hwes them behoff gørs, swo at the fanghe theris nøttørfft oc bierginghe, som wii wele andsware fore Gudh oc wære bekende fore erlighe skellighe dandhe men, oc nor nogher aff forscreffne twolff fattighe, siwghe mennisker døø oc affgaa, tha skulle wii oc wore efftherkommere, prior oc brødhre i forscreffne then hellige aandz closter andre siwghe mennisker, som altiid paa senghene ligge, strax ighen i forscreffne dødhe menniskers stædh indtaghe oc anamme i forscreffne wort siwghe hws, for vthen allt gwnst oc gaffwe aff them anamme skullendes vdi nogher modhe. Skeer oc swo, at nogher aff forscreffne swodanne fattighe siwghe mennisker ighen karske worde, tha skulle wii forscreffne prior oc brødhre haffue macht, swodanne karske mennisker vt at wise aff forscreffne wortt siwghe hws, oc andhre fattighe siwghe mennisker i theris stæd strax ighen ind at anamme, swo at forscreffne tall twolff fattighe siwghe menniskers altiid fuldt bliffuer oc er. Item skulle wii forscreffne prior oc brødhre vdi forscreffne closter holle en begengelse met mæsser oc vigiliis hellighe tre koninghe afften eller ther hoss fore oss høgboren første koningh Cristoffer, wor kiære nadighe frwes drotning Dorothees hwsbonde war, hues siel Gudh nade. Oc sammeledis en begengelse met messer oc vigiliis sancti Eriick koningz dagh eller ther hoss fore oss høgboren første koningh Cristiern, som oc hennes nades kiære hwsbonde war, hwes siel Gud nade, beggis theris børn, foreldhre, fadher oc modher, oc beggis theris børn, hennes nades kiære sytskene oc alle cristne siele. Item skulle wii forscreffne prior oc brødhre oc sammeledis holle en begengelse met alle søster oc brødhre i forscreffne wort closter met messer oc vigiliis vppaa hwat dagh eller ther hoss Gudh forscreffne wor kiære nadighe frwe drotning Dorothea aff thenne

werden kallendis vorder, fore hennes nade, forscreffne høygborne førster, børn oc sytskene. Oc æn tess for vthen skal hwer broder oc prest i forscreffne wortt closter en tiidh paa aaret, nar hannem løster, holle en mæsse oc læse en vigilias(!) fore wor, forscreffne førsthers oc alle cristne siele. Hwilcken forscreffne gutz thieniste wii forscreffne prior oc brødhre i forscreffne then hellige aandz closter beplichte oss hwert aar at holle i alle modhe, som forescreffwet staar, til ewiigh tiidh. Til ytthermere vitnesbyrd her om oc vppaa thet at alle tesse forscreffne article swo fuldkommelighe oc vbrødelighe aff oss oc wore efftherkommere prior oc brødhre i forscreffne then hellighe aandz kloster i Købendehaffn holdes skulle, haffwer ieg forscreffne broder Cristiern prior oc menighe conuentt i forscreffne wortt closter met endrechteligh fuldbyrd, vilie oc samtycke hengdt myt oc conuentz indsegle nethen fore thette wort breff. Datum in ciuitate Roskildensi die natiuitatis beate Marie virginis gloriose, anno domini millesimo, quadringentesimo nonagesimo quinto.

Udenpaa: Om gudz tieniste i Helligestis i Kiøpnehaffn. Orig. blandt Danske Selskabs Membraner i Geh.-Ark. Dronningens Skøde af samme Dag er trykt i Hofmans Fund. X. 178—80.

227. 7 Jan. 1496.

Lejebrev paa Kapitlets Gaard i Nestved.

Omnibus presens scriptum cernentibus Andreas Olaui ciuis Nestwedensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me quandam curiam ecclesie beate virginis Haffnis pertinentem in dicta Nestuedia quasi occidentaliter ab ecclesia beati Petri ibidem iuxta ampnem sitam, a venerabili capitulo Haffnensi conductum recepisse sub condicionibus infrascriptis, primo quod ad dies meos singulis annis vnam marcam argenti duobus terminis anni, videlicet in festo beati Michaelis et in festo pasce, tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, in bona moneta tempestiue erogabo. Item predictam curiam edificabo per me ipsum inhabitando edificatamque in bono statu cum tectura lapidea bene conseruabo. Item edificia modo constructa et per amplius construenda non vendam nec quomodolibet alienabo sine consensu capituli supradicti. Item tributa seu alia queuis onera ex mandato regis seu ville temporibus meis incumbentia sine aliqua recompensa soluere me astringam. Predictis vero articulis vel aliquo illorum non seruatis, presentes littere irrite sint et inanes, capituloque uel successoribus eorum cum omnibus pertinentiis suis reuocandi et resumendi libera sit facultas. Me autem de medio sublato sepedicta curia cum edificiis et meliorationibus vniuersis libere cedat

absque reclamatione quorumcunque ecclesie et capitulo supradictis. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto die beati Kanuti ducis et martiris gloriosi.

Et Segl hang under med et Anker i et Skjold. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv.

228. **9 Marts 1496.**

Skøde til St. Margrete Alter i Frue Kirke paa 3 Boder paa Dragør.

Alle, som thette breff forekomer, helse wij Anders Ipssen i Syndre Swndby oc tingfogit paa Amage land, Oluff Persson i Skelgaar, J. Ipsen i Tymbrop, Jep Falster i Swndbywestre oc Aage Is i Catstrop ewindelige med wor herre, oc kundgøre for alle værende oc kome sculende med thette wort obne breff, adh aar effter Gutz bird twsinde firehundrete halffæmtesindztiwe paa thet syettæ othensdagen næst fore medfaste søndag paa Amage landzting wor skicked erlig oc forsinlig mand Niels Andersen guldsmed], borger vdi Køpenhaffn, med lowlig tijnglijd vdi hans frij velmagt med hans gode frii velge oc berad hw oc med hans kiere husfrwes raad oc samticke, med mwld oc tree skøte, gaff oc affhænde fra seg oc beggis therris arffuinge the tree boder med thet herberre, som op til thagen bigt er vd til stranden, med forscreffne boders bodestede, ligende paa Drageør, sinden næst Anders Ipsens boder ther sammesteds, med alle the boders frihed, bigning, forbedring, paa lenge oc brede, vppe oc nødre, enthet wndentaget, at were oc bliffue til iomfrw sancte Margrete alter wdi wor Frwe kircke i Køpendhaffn til ewindelige eye for en messe, som holdes scal om søndagen aff the helge werdige treføldighed till ewig tiid for forscreffne alter. Oc scal beginnes nw poskedag næstkommende for hanum, hans kyere husfrw Lwmme oc beggis theris forælderne, leffuende oc døde, med effterscreffne wilkor. Først adh hans kyere husfrw Lwmme, som hand nw haffuer, oc hand selff sculle selffue haffue, nyde, beholde oc regere forscreffne boder med all theris frihed i theris liffuedage, oc huilcken aff them lengst leffuer scal arlige ars giffue then dandemand, som perpetuus vicarius er til forscreffne sancte Margrete alter, en lødig mark aff forscreffne boder til løn fore forscreffne søndags messe, oc the sculle holde forneffnde boder wel færdig med got thag oc bygning vden all brøst, emeden the ære vdi theris værie, som thet sig bøør, oc effter begge theres dødh sculle forscreffne boder wære oc bliffue med all theris bigning oc forbedring qwite oc frij til forscreffne sancte Margarete altar vden all trethe,

delæ, hinder, gensigelse eller nogen retergang, hwes her emod kand findes i nogen made. Ther vppa beddis forscreffne Niels Guldsmed eth uwilligt stockewitne. Tha melte fogeden thesse efterscreffne dandemen aff alle fyre tingstocke, som wore Hans Matzssen i Swndby eestre, Jørgen Olssen ibidem, Niels Jonssen ibidem, Jørgen Michelssen ibidem, Michel Olssen i Catstrop, Laas Ipsen i Tymbrop, Peder Henningsen i Tornby, Jes Geldssen ibidem, Josep i Sundby eestre, Nis Kempe i Tornby, Oluff Issen i Magleby oc Jep Laurissen ibidem. Huicke forscreffne xii dandemend aff fogedens beffalling vdginge aff tynge effter theres fulde berad, oc ighen kome alle innen fyre tingstocke oc witnede endrectelige paa sæigt oc sandhed, adh the nærwærende wore, hørde oc soge, adh forscreffne Niels Guldsmed skøte, gaff oc oplod forscreffne boder fraa seg, sin husfrw oc beggis theris arffuinge, oc til iomfrw sancte Margrete alter med forscreffne wilkor til ewig tiid wære sculende, oc ther wor enghen giensigelse emodh, oc thette skøde bleff lowlig stadfest innen fyre tingstocke oc all then trethe oc delæ, som forscreffne Anders Ipsen haffde emodh forscreffne Niels Guldsmed, fore han haffde ladt bigt syne boder for ner hans boder, then vdover gaf samme dag paa forscreffne ting for seg, syne arffuinge oc alle andre ther vppa vilde thale, ylde, kyere eller trethe i nogen made effter then dagh. Adh swa er vdi sandhed, som forscreffuit stor, thet haffue wij hørt oc seeth paa forscreffne tyng. Huicked wij til ydermere wythendesbyrd widne med wore incigler hængende næden for thette wort obne breff. Datum anno, die et loco ut supra.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Rørdams Kirker og Klostre, T., 114—16.

229. **26 April 1496.**

Gertrud Pedersdatter, Gert Grubbes Efterleverske, Forstanderske i Vor Frue Kloster i Roskilde, giver en Gaard i Kattesund til St. Margrete Alter i Vor Frue Kirke for en aarlig Sjælemesse.

Jeg Gertrud Pæthersdatter, Gwært Grubes efterleffuerske oc forstanderske vdi wor Frwe closter i Roskilde, giør witterligt alle nærwærendes oc komesculendes medh thette myt obne breff, adh ieg medh myn gode frij welge oc berad hw vdi myn frij welmagt haffuer wat, giffuet oc affhænd fraa meg oc alle myne arffuinge, ehwo the hælst ære eller wære kunne, myn gard oc grund ligindes i Købendhaffn i sancti Clementz sogn ther samestedz hoss Catteswnd norden optil then gard, som her Anders Andersen tilhørde, oc sinden næst then gard, som liger til sancti Jørghens capil vdi Købendhaffn, medh

all then gardz friihed paa lenge oc brede, vppæ oc nedre, atwære oc bliffue til iomfrw sancte Margrete altere vdj wor Frwe kircke i Købendhaffn til ewindelige eye, iomfrw sancte Margrete, her sancti(!) Bartholomeus, her sancti Nicolaus oc the vskillige børn oc alle Jhesu Cristi werdige helgene, til loff, heder oc ære, ffor meg, myne kyere hosbonders, wore kyere børns oc forældernis siæle, oc alle cristne siele til hielp, trøst, roo, lisæ aff theres pynæ, medh skel oc vilkor som efterfølge. Fførst adh ieg scal selff qwit oc frij nyde, haffue oc beholde forscreffne gard vdi myne liffuedage, oc effter myn død scal han wære oc bliffue til forscreffne altere for en ewiig messe, som læses oc holdes scal aff her sancte Clement pawe om othensdagen for oss alle, som forscreffne staa, then benedide Gud til loff oc oss til then ewige salighed. Skede thet swa, thet Gud forbiwde, at forscreffne gutz tieneste ey huldes i swa made, som fore er rørdh, tha sculle myne arffuinge fuldmagt haffue thette breff ighen atkalle oc gøre thet døt oc mactløst, oc legge forscreffne gard til et anneth altere, ther som swadan gudztieneste holdes kan til ewig tijd. Emeden hwn holdes fore forscreffne altere, tha scal forscreffne gardh bliffue ther til vden alt hinder, trethe, delæ eller gensigelse for alle myne arffuinge eller nager retgang, hues the heremod kunne fynne i nager made. Adh thette er nw myn fulkomelige welge vdi myn welmagt oc tilsligeste(!) myn yderste velge, adh forscreffne gard medh bigning oc forbedring i alle made, encthet wndentaget, scal wære oc bliffue til forscreffne altere, tha til ydermere forwaring, stadfestelse oc bedre beuisning her om hænger iegh myt indcegel næden for thette myt obne breff medh heterlige oc welburdige mendz indcegle, som ære her doctor Johan Jensen, dæghen j Roskilde, her Pæder Reberg, cantor samestedz, her Lyder Jensen oc mester Otte Hansen, canicker her samestedz, huicke ieg kerlige bedet haffuer atbesegle thette breff medh megh. Datum ex ciuitate Roskildensi anno domini mcdxcvj, fferia 3tia proxima post festum beati Marcj martiris et ewangeliste.

Samtidig Afskrift i Konsist. Ark. Foranførte Gavebrev er stadfæstet af Kong Hans 1496 Mandag næst for St. Petri og Pauli Dag (27 Juni) »paa vort Retterting i Kjøbenhavn, nærværende os elskelige Hr. Jørgen Hintzen og Hr. Anders Povlsen, Kanniker i Kjøbenhavn«. Rørdam, Kirker og Klostre, T. 116—17.

230. **26 Maj 1496.**

Gregers Mogensen, Raadmand i Kjøbenhavn, giver sin Gaard paa Amagertorv til St. Margrete Alter i Vor Frue Kirke for to ugenlige Messer og en Aartid.

Jeg Greiers Magensen, radman i Københaffn, giør witterligt alle nærwærendes oc komesculendes medh thette myt obne breff, adh

ieg medh myn gode frij welge oc berad hw vdi myn frij welmagt, oc medh myn kyere husfrwes oc myn kyere dotters Karines raad oc samticke, the helge werdige trefoldighedh til loff, iomfrw Maria, Jhesu Cristi benedide moder, ffrwe sancte Anne, iomfrw sancte Margrete, her sancti(!) Bartholomeus, her sancti Nicolaus, the helge werdige wskildige børn, som haffue tolt pyne oc død for Jhesu Cristi naffn skild, oc alle Jhesu Cristi werdige helgene hwer wedh sijt naffn, megh sindige meniske, myn kyere husfrw, myn kyere dotter, oc begges wore forældernæ, leffuindes oc døde, som wij haffue nyt got adh, oc alle cristne sielæ til help oc trøst aff then sware byttre pynæ, the ære skickede vdi for theres synder, adh then mylde barmhertige Gud, som alle godgerninger løner oc alle ondgerninger pyner, wel wnne oss, som forscreffne staa, her swa vdi werden atleffue, attwij mwe vndgaa swadan bytter pyne effter wor dødh. Oc til eth stadigt hob, adh wij mwe beside hemeriges rige effter thette liiff, haffue wij alle tree endrectelige medh wor gode frij welge oc berad hw wnth, giffuet oc affhænt ffraa oss oc alle wore arffuinge, ehwo the helst ære eller wære kunne, wor gard oc grund ligindis her i Københaffn paa Amage torffuid, som Jep Nielsen radman nw vdi bor, medh all then gardz lenge oc brede, oppe vdi garden medh all bigning oc forbedryng, som nw paa forscreffne gard bygt er, oc tisligiste nødre i garden j abelle-garden oc i alle stede, vppæ oc nødre, medh all then gardz friihed, som han nw i indhægnet oc begriben er, effter skøde breffs oc købe breffs ludelse, som lude paa forscreffne gard, vden alt hynder, threthe, delæ, helperede, gensigelse eller nager retgang, hues wore arffuinge eller noger andre heremod kunne fynne i nager made, atwære oc bliffue effter myn død, myn kyere husfrwes, myn kyere dotters, til iomfrw sancte Margrete altere wdi wor Frwe kircke her samestedz til ewindelige eje, medh vilkor som effterfølge. Ffør(st) adh huicken dande man, som vicarius er til forscreffne altere, scal holde eller holde lade two læsne messer om wghen til ewigh tijd: en om tisdagen aff frwe moder sancte Anne, oc en om fredagen aff Jhesu Cristi werdige fæm wnder, oc en begengelse hwert aar medh alle vicariorum vigiliis vdi koor xiiij dage effter sancte Michels dag, oc hwer scal holde messe om morgenen for sijt altere oc til ewig tijd, som fore er rørd. Skede thet swa, thet Gud forbiwde, adh forscreffne gutz tieneste ey swa hwldes, som forscreffuit star, for hans forsømelse skild, som skicked wore til forscreffne altere atholde swadan gutz tieneste, thaa giffue wij her deghen, alle canickene, then dande man, som prior vicariorum er, oc alle vicariene fuldmagt medh thette samme breff

fforscreffne gard medh bigning, forbedring oc all syn friihedh ighen attage fraa forscreffne sancte Margrete altere, oc legge hannum til eth annet fatigt altere, ther som forscreffne gutz tieneste til ewig tijd holdes kan, oc hwer vdi syn stedh her trolige tilseer, adh forscreffne gutz tieneste holdes, som wij eder tiltro, oc i welle antsware for Jhesu Cristi strengedom, nar Gud wel attwij ther komendes worde. Adh thette er wor fulkomelige wilge nw vdi wor welmagt oc tisligeste wor yderste wilge, tha til bedre stadfestelse, bewisning oc forwaring her om hænger ieg myt indcegel næden for thette myt obne breff medh erlige oc forsinlige mendz indcegle, som ære Arild Wogn, Niels Scriffuere, Erland Jonsen, som kalles Snare, oc Jep Jensen, radmen, myne kyere medhbrødre her samestedz, huicke ieg kerlige bedhet haffuer atbesegle thette breff medh meg. Datum ex ciuitate Haffnensi anno domini mcdxcvj fferia quinta penthecostes.

Samtidig Afskrift i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 118—19.

231. **16 Juni 1496.**

Kong Hans's Skøde paa en Gaard i Roskilde, som han havde købt af Prioren i Helliggesthus.

Wii Hanss, met Gudz nade Danmarcks, Norgis, Vendes oc Gotes konningh, vdvald konningh tiill Suerige, hertugh i Sleswigh oc i Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle vittherligt, at wii haffue soltt, skøt oc aff hendt oc met thette wort obne breff selghe, skøde oc affhende fran oss oc wore arffwinge oc innd tiill oss elskelige her Henrich Krwmmedighe, ridder, wor man, raadh oc embetzman paa Baahwss oc hanss arffwinge tiill ewighe tiidh en word(!) gaard liggendes i Roskilde vthen fore Rødhe paart, som wii køpte aff oss elskelige her prier aff Helgestws vdi Købennehaffn, aff vicariern i Roskilde oc aff . . . . . wor borgher ther sammestædz, och haffuer giffuet oss ther fuldt wærd oc penninge fore eftir wor eghen nøwe, oc skall han oc hanss arffwinge nydhe, brwge oc beholde forscreffne gaard tiill ewighe tiidh met all tilliggelsse i lange oc bredhe, som wii thet friiest køpt haffue, efftir som thet skødebreff, wii ther paa haffue, ytthermere indeholder oc vtwiiser. Oc kennes oss oc wore arffwinge inghen deell eller rettighedh at haffue i forscreffne gaard efftir thenne dagh i nogher modhe, men skall bliffue hoess forscreffne her Henrich och hanss arffwinge, som forscreffuit staar, oc beplichte oss oc wore arffwinge atfrii, hemble oc fuldkommelige tiill staa forscreffne her Henrich oc hanss arffwinge samme gaard met alle sine tilliggelse i længe oc bredhe, som fore ær

vordh, fore hwer mandz tiilltall, som ther paa kan thale met rette. Tiill yttber mere forwaringh oc fasthed henge wii wort mindzste secret, som wii bære hoess oss selffue, nethen fore thette wort obne breff. Giffuet paa wort slott Kallundeborgh sancti Vilhelmi confesfessoris dagh aar efftir Gudz bwrdh mcdxc sexto.

Udenpaa: Kongh Hansis schøde paa enn gaard i Roschilldt. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Seglrem uden Segl.

232. **27 Juni 1496.**

Skøde paa Kongens Retterthing til St. Margrete Alter i Frue Kirke paa en Gaard i St. Klemens Sogn hos Kattesund.

Wii Hans med Gutz nade Danmarkes, Norgis, Wendis oc Gotis konningh, vduald til Swerige, hertug i Sleswig, i Holsten oc i Ditmersken hertug, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre witterligt, at aar effter Gutz bird mcdxcvi then mandag nest fore sanctorum Petri et Pauli dag for oss paa wort retterting i Købendhaffn wærende oss elskelige her Jørgen Hintzsen oc her Anders Pauildzsen, canicker i Købendhaffn, met flere tha næruærende, wor skicked welbiurdig quinne frw Gertrud Pædersdatter, Gwert Grubessens effterleuerske, oplod, skøte oc affhænde fra seg oc syne aruinge oc til heterlig mand her Lauris Marthenssen, perpetuus vicarius i wor Frwe kircke i Købendhaffn, paa sancte Margrete alters wegne ibidem en syn gård oc grund her i Købendhafn ligende i sancti Clementz sogn hoss Cattesund norden op til then gard, som her Anders Anderssen tilhører, oc sunden næst then gard, som liger til sancti Jørgens capel vthen Købendhaffn, med all forscreffne gards friihed oc rette tilhørilse i længe oc brede, vppæ oc nødre, til forscreffne altere til ewig tiid bliffue sculende med vilkor oc forord i alle mode, som thet breff vduiser oc inneholder, hwn tilforn ther vppa giffuit haffuer til forscreffne altere. Oc war her nw engen gensigelse emodh forscreffne skøde i nogen mode. Datum ut supra, nostro ad causas sub sigillo. Teste Georgio Marsvijn justiciario nostro dilecto.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

233. **28 Juni 1496.**

Kongelig Stadfæstelse af Gregers Mogensens Gavebrev (Nr. 230) til St. Margrete Alter i Vor Frue Kirke.

Wii Hans, medh Gutz nade Danmarcks, Norges, Wendes oc Gotes koning, vduald til Suerige, hertug i Slesuig, i Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre witterligt, at for oss wor skicked heterlig mand her Lauris Marthensen,

perpetuus vicarius i wor Frwe kircke i Købendhaffn, medh eth breff som Greiers Magensen, radman i Købendhaffn, haffuer vdgiffuet oc besegld medh flere til withnetsbird, liudendes at han medh syn frii welge oc medh syn kyere husfrwes oc syn kyere dotters Karines raad oc samticke haffuer wnt oc giffuet fraa them oc theres arffuinge theres gard oc grwnd ligendes her i Købendhaffn paa Amage torffuid, som Jep Nielsen radman nw i boor, medh all then gardz rethe tilligelse til sancte Margrete altere i wor Frwe kircke til ewyndelige eye, medh article oc vilkor, som thet breff vduiser. Huicket wy nw stadfeste oc wedh syn fulde macth døme wedh alle ord oc article, som thet inneholder, fforbiwthendes alle, ehwo the hælst ære eller wære kunne, fforscreffne her Lauris Marthensen eller hans effterkomere paa forscreffne alteres wegne ther paa hinder atgøre i nager made, swa lenge adh nager kommer for oss medh bedre bewisning paa wort rettherting. Datum Haffnis vigilia beatorum apostolorum Petri et Pauli, anno dominj mcdxcvj. Nostro ad causas sub sigillo. Teste Georgio Marswyn, iusticiario nostro dilecto.

Samtidig Afskrift i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 121.

234. 4 Avg. 1496.

Jep Pedersen, Borger i Kjøbenhavn, giver to Gaarde sammesteds og en Gaard i Ishøj til St. Margrete Alter i Vor Frue Kirke for to Messer og en aarlig Begængelse. Jfr. Nr. 244.

Jep Pædersen, borgere i Købindhaffn, giør witterligt alle nærwærendes oc komeskulendes medh thette myt obne breff, adh ieg medh myn gode frii welge oc berad hw vdi myn frii welmagt oc medh myn kyere husfrwes raad oc samticke, the helge werdige trefoldig til loff, iomfrw Maria, Jhesu Cristi benedide modher, iomfrw sancte Margrete, her sancte Bartholomeus, her sancti Nicolaus, the helge werdige wskildige børn, som haffue tolt død oc pine for Jhesu Cristi naffn skild, oc alle Jhesu Cristi werdige helgene til heder oc ære, meg sindige meniske, myn kyere husfrw oc begges wores forælderne, leffuendes oc døde, som wij haffue nyt got adh, til then ewige salighed, oc alle cristne sielæ til en help oc trøst aff theres pyne: haffue wij bade medh en godh wilge skøt, giffuet oc affhænd oc meth thette same breff wnne, skøde, oplade oc giffue ffraa oss oc alle wore arffuinge oc alle andre, ehwo the helst ære eller wære kwnne, oc til iomfrw sancte Margrete altere vdi wor Frwe kircke her i Købendhaffn thesse effterscreffne godz, medh vilkor som effterfølge. Fførst giffuer ieg myn gard, som ieg selff nw i boor, ligindes her vdi byen synden vptil

Wandmøllen, oc norden vptil Anne Per Hansens gard, oc westhen vptil then kalhawe, som Knwd Scriffuer radman haffuer aff sancte Berette altere i forscreffne wor Frwe kircke, medh all then gardz friihed, vppæ oc nødre, i lenge oc brede, medh hwss, iord, bygning oc boder, som han nw indhægnet oc begreben er i alle made, encthet wndentaget, atwære oc bliffue til forscreffne sancte Margrete altere efter myn død oc myn kyere husfrwes Kirstines, som ieg nw haffuer, qwit oc frij til ewyndelige eye, ffor two messer, som sculle holdes hwer wghe til ewijg tijd, oc sculle beginnes adh sancte Michels dag næstkomendes, en om torsdagen aff Jhesu Cristi helge werdige benedide legome, then annen om løwerdagen aff iomfrw Maria, Jhesu Cristi benedide modher. Oc ther fore scal then dande [mand], som perpetuus vicarius er til forscreffne sancte Margrete altere, haffue two lødige marc aff meg oc myn kyere husfrw, emeden wij leffue, oc effter begges wores død scal han wære qwit oc frij til forscreffne altere, som fore er rørd. Item giffue wij bode then iord medh hennis bygning oc forbedringh, som hwn nw bigd oc forbedret er, til forscreffne sancte Margrete altere, lligindes østhen wedh thet strede, som er mellem Gamble torff oc wandmøllen, twert ower østhen fraa then gard, ieg nw selff vdi boor, huicken iord ieg rettelige købt haffuer aff mester Pæder, priore vdi wor Frwe closter i Helsingør, for halftresindztiwe marc, oc til ewindelige eye medh all then iordz friihedh vppæ oc nødre, paa lenge oc brede, som the breffue inneholde oc lyde, ther forscreffne mester Peder meg antwordet haffuer paa forscreffne iord, ffor en messe, som holdes scal om mandagen hwer wghe til ewigh tijd for alle cristne sielæ, oc beginnes scal adh sancte Michels dagh næstkomendes, oc forscreffne vicarius til forscreffne altere scal arlige arss haffue j lødig marc aff the boder, som stande paa forscreffne iord, for forscreffne messe, oc effter begges wores død scal iord oc bygning qwit oc frij igenkomme til forscreffne altere til ewindelige eye. Item giffue wij then gard wij haffue vdi Ysøwe, som Lass Jensen nw vdi boor, paa then sindre gade, oc giffuer arlige arss i pund byg til landgille, medh all then gardz friihed i skow, marc, aager, æng, wat oc tiwrt, encthet vndentaget, medh all then rettighed, som wij bode haffue vdi hannum, til forscreffne altere til ewyndelige eye ffor en ewig begengelse, som then dande mand arlige ars holde scal, ther perpetuus vicarius er til forscreffne altere, vdi høige koor medh alle vicarene viij dage fore sancti Morthens dag, oc scal nw strax beginnis innen forscreffne tijd. Oc myn husfrw oc ieg sculle arlige arss giffue then dande man ij skilling grot aff forscreffne

gard, som vicarius er til forscreffne altere, atbetale forscreffne begengelse medh, oc effter begges wores død sculle forscreffne godz oc garde qwitte oc frii wære oc bliffue til forscreffne altere ffor swadan forscreffne gutz tieneste, vden alt hinder, trette, delæ, helperede, gensigelse eller nager retgang, hues wore arffuinge eller andre paa theres wegne heremod kunne fynne i nager made. Oc then dande mand vicarius, som thesse garde i forswar haffuer, scal holde them wel færdige med godh bygningh, swa adh engen brøst scal fynnes ther vppa i nager made. Skede thet swa, thet Gud forbiwde, adh forscreffne gutz thieneste ey hwldes som fore er rørd, tha giffue wij her deghen, alle canickene oc alle vicariene fuldmagt medh thette samme breff atlegge forscreffne gotz til eth annet altere, ther som swadan gutztieneste holdes kan, oc seer ther trolige til hwer i syn stedh, som i velæ antsware for gudzdom. Adh thette er nw wor fulkomelige wilge vdi wor welmagt oc tisligeste wor yderste vilge, til bedre benisningh oc forwaringh her om hænger ieg myt indcegle næden for thette myt obne breff medh erlige oc forsinlige mendz indcegle, som ieg ther til bedhet haffuer atbesegle thette breff medh meg, som ære Greiers Magensen, radman i Købendhaffn, Hans Bøtkere, Jens Skreder, Boo Bagere, burgere her samestedz. Datum Haffnis anno dominj mcdxcvj in profesto sancti Oswaldi regis et martiris gloriosi.

Samtidig Afskrift i Konsist. Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 121—24.

235. 8 Avg. 1496.

Thingsvidne om et Skøde fra Graabrødre Kloster paa en Gaard i det Stræde, som løber frem for Klostrets Kirkegaard og bort i Kødmangerstræde. Jfr. Nr. 236.

Alle, som thette breff forekommer, witherligt gøre wij Mortin Jenssen, byfoget i Købnnehaffnn, Esbern Jepssen, som kallis Scriffuere, oc Lauritz Pæderssen, kallis Later, borgemestere, Arild Wogn, Greers Mogenssen, Jep Jensen oc Anders Nielssen, radmen i same stædh, gøre wij alle witherligt, at aar effther Gudz burd m°cd° halffemte sinne tiwe paa thett siætte mandagen nest for sancti Laurentij dagh wor skicket for oss oc for mange flere dannemen, som then dagh ting søghte, beskene men Hans Korte oc Oluff Skrædere, procuratores til Grobrødre closter i Købnnehaffn, paa broders Anders Glob, vicarius offuer Grobrødre clostere i Danmarckis prouincia, broder Cristiern, gardian i Grobrødre closter i forscreffne Købnnehaffn, oc mene conuentz wegne i same stædh solde oc skøte ersame man Pæther Bøkere, boendes wiidh Wisketorrigh i forscreffne Købnnehaffn, en closters jord oc grwnd liggendes østen nest op til then jord, som Jep Jenssen radman køffte aff forscreffne Hans Korte etc., som er i

sijn lenge aff wester oc i øster paa then nørreside vth til gaden, som løber frem for closters kirckegard oc bort i Kødmangerestrædhet, xxv siælensche alne paa breden aff nør oc i synder, pa then vestre ende xxj siælensche alne j qwarter pa lengden aff wester oc i øster, pa then syndre side xxij alne j qvarter mynne, pa breden aff synder oc i nør pa then østre ende halfftiwende alne oc eth qwarter, till ewinnelige eye eye skullendis, oc kendes forscreffne Hans Korte oc Oluff Scrædere pa forscreffne vicarius, gardians oc mene conuentis wegne fult oc alt at haffue oppeborith for forscreffne jord til theris fulle nøye. Tha opstod forscreffne Per Bøkere oc biddis aff fogeden eth tingswitne om forscreffne skøde. Tha tilmelte fogeden tisse efftherscreffne xij dannemen Hans Krefft, Jep Brwn, Jons Scrædere, vnge Per Bagere, Mogens Laurissen, Jep Skomagere, Torsten Scrædere, Hans Bøtkære, Jens Mogenssen, Claus Bagere, Hans Nielssen kødmangere oc Gwdfast, hwilke forscreffne xij dannemen vtginge oc indkomme meth loffligh tingliwd, widnede oc swore, at them witherligt war, saae oc hørde i helgens eedh, at forscreffne Hans Korte etc. solde oc skøte forscreffne [Per] Bøkere forscreffne jord til ewerdelige æyæ, oc wor paa then tijd engen gensigilsse emod i nogre made. At swo gick oc foer i sandhed, som forscreffuet stonder, thet witne wij met wore jngecegel hengenis næthen for thette wort obne breff. Giffuet aar, stædh oc dag, som forscreffuet stonder.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Nikolaj Kirkes Arkiv.

236. 15 Avg. 1496.

Hans Korte og Oluf Skrædder, Borgere og Procuratores for Graabrødre Kloster i Kjøbenhavn, sælge en af Klosterets Gaarde i Kjøbenhavn til Peder Bødker, Borger sammesteds. Jfr. Nr. 235.

Alle men thette breff see eller høre læse, helse vij Hans Korte oc Oluff Skrædere, borgere i Købnnehaffn oc procuratores til Grobrødre closter i samestæd, ewinnelige meth Gud oc gøre wij alle witherligt nerwærendes oc kommeskullendes, at wij pa forneffnde closters wegnæ meth wor frij willie oc berad hwgh oc meth broder Andres Glob, vicarius offuer alle Grobrødre closter de obseruancia i Danmark etc., broder Cristiern gardian i forneffnde Grobrødre closter oc mene conuentis samtycke oc fulbord i same stædh, haffue solt, skøt oc affhendt, oc meth thette wort obne breff sæll, skøder oc afhender ersame man Pether Bøcker borger i forscreffne Købnnehaffn en Grobrødre closter jord oc grwnd liggendis i thet stræde, som løber frem for forscreffne Grobrødre closters kircke gord, østen nest op til

then jord, som Jep Jenssen fick aff forscreffne closter, oc swo bort til Kødmangere strædet meth alle forscreffne jord, grwnd og rettighed i lenge oc brede op oc neder enthet vndentaget til ewerdelige eyæ eyæ skullendes. Oc kendes wij oss at haffue fult oc alt oppeborith paa forscreffue closters wegne for forscreffne jord oc grwnd oc god betaling effther wor fulle nøye aff forscreffne Pæder Bøkere. Thij tilbinde wij oss oc wore efftherkommere paa forscreffne closters wegne at frij, himble oc fulkomelige til at staa forneffnde Peter Bøkere och hans arffuinge all forscreffne jord, grund oc rettighed for hwer mans tiltal eller gensigelse i nogre hande made. Till hwes tings witnesburd oc betræ forwaring tha haffue wi hengt wore ingecegel meth beskene mens ingecegel, som ære Albricht Brockman, Willom van Bomel oc Oluff Bagere, borgere i Købnnehaffn. Giffuet oc screffuet i Købnnehaffn aar effther Guds burd m. cd. halffemtesinnetiwe paa thet siæte, mandagen nest effther sancti Laurencij martiris.

Jon Mortensens Afskrift i Dipl. af Orig. i St. Nikolaj Kirkes Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 124—25.

237. 29 Avg. 1496.

Kongeligt Retterthingsvidne angaaende Gregers Mogensens Gave til St. Margrete Alter (jfr. Nr. 230).

Wii Hans osv. giøre witterligt, at aar effter Gudzbird mcdxcvj, sancti Johannis baptiste dag decollacionis, fore oss paa wort rettherting i Køpendhaffn, nærwærendes oss elskelige her Jørgen Hintzesen, canick i Køpendhaffn, oc Henning Olsen, borgere ibidem, medh flere tha nærwærendes, wor skicked Greyers Magensen, radman i Købendhaffn, affhænde, skøte oc oplod fraa seg, syn husfrw oc begges theres arffuinge oc til her Lauris Morthensen, perpetuum vicarium i wor Frwe kircke i Købendhaffn, paa sancte Margrete alteres wegne i samestedt, en syn gard hoss Amage torffuid i Købendhaffn, som Jep Nielsen nw i bor, medh alle syne rette tilligelse til ewindelige eye eyescnlendes i alle made effter thet eyedomps breffs ludelse, her Lauris Marthensen tilforn ther vppa fanget haffuer. Oc wor her nw enghen gensigelse modh forscreffne skøde. Datum vt supra, nostro ad causas sub sigillo. Teste Georgio Marswyn, iusticiario nostro dilecto.

Samtidig Afskrift i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 125—26.

238. 23 Maj 1497.

Lejebrev paa Nikolaj Kirkes Gaard ved Stranden vesten for Degnehuset.

Alle, som thette breff forekommer, witherligt gøre wij Valther Knyphoff oc Degbricth Lipper, borgere vdi Købendhaffn och kircke

werge til sancti Nicolai kircke ther same stedz, adh wij medh menæ sognemendz raad, vilge oc samticke i forscreffne sogn haffue wnt oc vdi leye ladet, oc meth thette wort obne breff wnne oc vdi leye lade beskeden man Oluff Jonszen wor kijere methborgere oc sogneman her sammesogns oc hans kijere husfrw Anne, som han nw haffuer, oc beggis theris børn, en forscreffne sancti Nicolai kirckis jord ligendes wedh strandhen westhen for Dijegne hwset oc sinden næst then gard, som her Gregorius nw vdi wære haffuer, huicken iord som er vdi sijn længe xxxv alne oc vdi syn brede then øwerste wæstræ ænde xix alne j qwarter mindre meth tagdrübet, breden mijt paa forscreffne jord xv alne, met alle then iordz friihed i lenge oc brede, vppæ oc nedre i alle made encthit wndentagit, at haffue, nijde, bruge oc beholde vdj theris liiffue dage meth vilkor som effterfølge, fførst adh the scalle bygge oc forbedre god bygning paa forscreffne jord oc tecke medh sten oc holde henne medh god hægnet oc giffue oss eller wore effterkommere kirke werge til sancti Nicolai kircke fyre ß grot til jordskild aarlige ars, emeden the leffue, til twenne tijder om aaret, som ære ij ß grot til sancti Michels dag, oc andre ij ß grot til posken, god oc geff mynt til gode rede, oc scalle the ey haffue mact ad selge, pantsette eller afflitte hwes bygningh eller forbedring paa forscreffne jord byggis i nogre made. Skede thet swa, om Gud thet forseet haffde, adh forscreffne Oluff Jonssen eller hans husfrw Anne døde oc affginge jnnen xv aar effter thette breff er vdgiffuet, och the encthit barn haffue leffuendis ighen effther them, tha tilbijnde wij oss oc wore efterkomere kircke werge til forscreffne sancti Nicolai kircke met thette same breff ad lade holde en messe hwer vghe for sancti Nicolai altere i forscreffne sancti Nicolai kircke for theris sielæ oc alle cristnæ sielæ jntil forscreffne xv aar forgangne ære, oc effter beggis theris død oc theris børns scal forscreffne jord medh bigning oc forbedring, som hwn tha fyndis, qwijt oc frii ighen komme til sancti Nicolai kircke vden alt hinder, trette, dele eller gensigelse i nogre made. Til bedre bewisning oc fasthed her om hænge wij wore jndcegle næden for thette wort obne breff oc bede wij heterlige men wore kiere medburgere, som ære Arild Woge[n] oc Jep Jenssen radmen oc Hans Bøckere burger oc sognemen vdj forscreffne sogn, adh the til større forwaring her om hænge theris jndcegle næden for thette obne breff medh wore jndceglé. Datum Haffnis anno domini m°cd°xc°vij° feria tercia infra octavam sancte trinitatis.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Nikolaj Kirkes Arkiv.

239. **23 Juni 1497.**

Lejebrev paa en af Kapitlets Gaarde i Klædeboderne.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ericus Nicolai decretorum doctor et decanus ecclesie beate Marie virginis Hafnensis totumque capitulum ibidem salutem in domino sempiternam. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, nos ex vnanimi consensu discreto viro Laurentio Brecker ciui Haffnensi quandam curiam in vico Pannicidarum Haffnie occidentaliter a curia eiusdem ecclesie, quam Cristina Matiess, et orientaliter a curia, quam nunc Bertholdus Buntmager inhabitant, sitam, ad dies suas, vxoris sue Katherine, quam jam habet, et liberorum suorum de se inuicem genitorum conductiue dimississe osv. for aarlig Afgift af 10 ℔ lybsk i 2 Terminer. Quicquid in ea construxerint sub tectura lapidea conseruent osv. Anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo, sexta feria proxima ante festum beati Johannis Baptiste.

Udenpaa: Karine Brøikers. Kapitlets Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Pontoppidans Annaler II. 714.

240. **23 Juni 1497.**

Lejebrev paa en af St. Peders Kirkes Gaarde paa Nørregade.

Alle, som thette breff forekommer, witherlicth gør jek Siordh Matssen Skomager, ath ieck aff beskedne mæn Per Anderssen ock Trwels Olssen, borgher wthj Køppenhaffn ock kirckewerye til sancti Petri kirke, haffwer i leyæ annameth i myn liffs tijd mijn hosfrues och i bægge wore æcthe børns liffs tijd een gaardh och grwn, hws och jordh, som iegh nw selwer wtj boor, ligendes paa Nørregadhe nordhen næsth wor Frowe kyrckes gaardh, som Jes Knwtssen Skomager wdj bodæ synnen næst sancti Petri gaardh, som Oluff Klæmetssen nw wdi bor, ock ær forneffnde grwn i længhe aff westeen i østhen sexsintiwe sælinsk alne ock xiiij alne. Item bredhen paa then wæsthre ænne sex och tiwe sælinsk alne. Item mith paa iordhen fem ock tiwe sælinsk alne. Item paa then østhre ænne to ock tiwe sælinsk alne, ock skwle wj haffue, nydhe, brwghe ock beholle forscreffne gaardh i waare ock bægghe waare æcthe børns liffs tijdh meth all forscreffne gaarz ock grwns tilhørelsse i længhe ock bredhe, op och nedh, inthet wndhertaghet, meth saadanth wilkaar, ath ieck, myn hosfrw Citzæ, som iægh nw haffuer, och bægghe waare æcthe børn æffther oss skwle holle forscreffne gaardh ock grwn meth goth nøtheligh bygningh, hegnet och forbæringh wel tactkth(!) meth sten, ock skwle wi giwe forscreffne sancti Petri kyrke wæryæ til landgille hwerth aar tolff ß grot

pæninghe gewe ock gænghe i Købinhaffn twenne tidher wdh ath giwe til godh redhe, halffdelen om Michelmyss, som ær sex ß graath, ock the andre sex om paaske betimeligh wtathgiwe, ock skwle wi inghen macth haffwe forscreffne gaardh, grwn, hegnet, bygningh æller forbædringh ath sælie, panthsætthe, affhænne æller affløtthe wdhen kirke wæryess fwlbordh och samtycke til forscreffne Sancti Petri kirke. Item nor jegh Siordh Matssen, myn hosfrw Citze ock bægghe waare æcthe børn æræ alle dødhe och affga[n]gne, tha skall forscreffne gaardh meth hegnet, bygning och forbædringh, som ther tha paafinness, komme kwith och frij til sancti Petri kirke igen. Item naar forscreffne wilkor icke fwlkommeligh holles, som forskreffuit standher, tha skal kircke wæryæ haffwe fwlmacth thette breff igen at kalle, och forscreffne jordh och grwndh meth bygningh och forbæringh til sancti Petri kirkess nytthe och gaffn qwith och frij wdhen all hindher ock gensielsse igen ath annamme. Til en større forwaring och stadfæstelsse hengher ieck mith jnsigelle nædhen for thette breff. Datum Haffniæ anno m^{0}cd^{0}xc^0 septimo in profesto sancti Johannis Baptiste martiris gloriosi.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

241. — 28 Avg. 1497.

Graabrødre Klosters Kvittering for Betalingen for Klostrets Grund norden for dets Abildgaard mellem Kirkegaarden og et Hus næst østen for dets Teglovn.

Jek brodher Andhers Glob, vicarius ower allæ graa brødhere klosther de obseruancia i Danmarks prouincia, brodher Cristiern gardhen i Køppenhaffn ok alle brødhere i samme stedh gøre vidherlicth for alle meth thette nerwærendis breff, ath thesse efftherskreffne dannemen, som er Jepp Jenssen, radman i Kiøppenhaffn, Hans Gulsmed, som kalles Fryman, ok Pether Bøcker samme i sammestedh haffwer lofflijg kiøffth ok vel betaledhe en wor closthers iordh meth hwss ok gardssrom lliggendis nordhen for wor abbijldhegar llangs wth meth wor klosthers mwr fra wor kiergardh ok en til thet hwss, som stor nesth østhen hoss wor teylon, i lenghe ok i bredhe, som theris kiøbe breff ther oppo ydhermere indholler, hwilken iordh meth hwss ok bygningh ath sellye, skødhe ok affhendhe fraa oss ok worth klosther ok forskreffne dannemend ok theris rethe arwingh til ewindelig eyæ haddhe beskedenne men Oleff Skrædheræ ok Hans Korthe fwlmacth paa wor ok worth klosthers veynæ meth sodanth skel ok welkoor, som her effther fyller. Fførsth ath enghen skal sethe noghere bygningh paa wor mwr. Item ath the ok therris efftherkomhere ey skal gøre windw paa weghe eller tagh indtil wor abbelgardh. Item at the

eller therris efftherkombere skulle ey iordgraffue noghet prineth eller andhen bygningh so neer wor mwr, ath wor forneffnde mwr kan faa ther skadhe eller hindher aff. Thil ydhermere stadfestelsæ ok godh forwaringh henghe wi worhe incehle nædhen for thette worth opnæ breff. Datum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo jpso die sancti Augustini episcopi et confessoris.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

242. 14 Nov. 1497.

Pavelig Stadfæstelse paa den 1474 foretagne Forandring med Helligaands Hospital.

Alexander episcopus, seruus seruorum dei, in perpetuam rei memoriam . . . . repu . . . . et congruum . . . . que a sede apostolica . . . . alique dubitationes seu . . . putationes infingunt . . . . pontifex illas per sue declarationis oraculum dilucidet et declaret presertim dum ex hijs et animarum saluti pauperum . . . . person . . . . dationis . . . . rie Cristiernum regem Dacie tunc in humanis agentem et in ipsius predecessoris presentia persona[liter constitutum expositum fuerat quod] . . . . sancti Augustini . . . . : . . . . . opidum Haffnense Roskildensis diocesis, ubi idem rex ut plurimum . . . . ubi infantes expositi uel pauperes aut ex illegitimo matrimonio nati ponerentur, nutrirentur et sustentarentur [existebat et quod ipse rex singulari deuotione, quam ad hospitale nostrum eiusdem] Sancti Spiritus in Saxia de Vrbe et prefatum ordinem gerebat . . . . talia discrimina [et infantium expo]sitiones turpiter fierent vnum hospitale sub eodem uocabulo sancti spiritus dicti [ordinis quod] prius confuse tamen [hospitale sancti spiritus dice]batur, cum ibidem nec ordo nec regularis obseruantia prout [in dicto hospitali sancti] Spiritus [in Saxia de Vrbe sed] ut quedam secta obseruabatur, de nouo . . . . fatus . . . . . predecessor dicti regis in ea parte [supplicationibus in]clinatus constructionem et edificationem predictas et indesecuta quecunque auc[toritate apostolica per suas] litteras app[robauerat et confirmauerat necnon sui scripti patrocinio communi[uerat supplebatque omnes et singulos] defectus, si qui forsan interuenerant in eisdem ac statuerat, [ordinaue]rat et decreuerat, quod hospitale sic erectum et edificatum ibidem pro [recollectione pauperum et] infantium expositorum remaneret ac dicto hospitali sancti Spiritus in Saxia de Vrbe et nulli

a[lteri perpetuo esset] subiectum et responsiones annuas, quas dicto hospitali in Saxia [de Vrbe] deberet, responderet et ab omnium et singulorum locorum et . . . . dicti ordinis exac[tione et obedienti]a, quibuscunque nominibus censerentur et ubilibet constituta existerent in omnibus et per omnia ad instar aliorum hospitalium dicto h[ospitali in] Saxia de Vrbe subiectorum exemptum esset quodque prior et fratres dicti hospitalis sic ut . . . . ulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus et gracijs gauderent et uterentur, quibus [gaudeban]t et utebantur aut uti et gaudere possent magister [et fratres dicti hospitalis in Saxia de Vrbe et insuper infantes expositi et alie miserabile[s persone ad ipsum h]ospitale erectum pro tempore confluentes recipi et sustentari ac in suis oportunitatibus adiuuari et [confoueri] possent omnes et singulas indulgentias et remissiones p[eccatorum . . . . ple]narias aliaque priuilegia, litteras et indulta apostolica et etiam per archiepiscopos et ali[os quoscunque dicto hospit[ali dudum erecto uel(?) illud uisitantibus sub quacunque uerborum forma concessa eorum tenores et formas [ac si] de uerbo ad [uerbum insereren]tur pro expressis habendo prefato nouiter erecto hospitali concesserat et in illud absque tamen preiuditio dicti hospitalis in Saxia de Vrbe transtulerat et deinde pie memorie Innocentius pape viij etiam predecessor noster omnia et singula concessiones, indulta, statuta, decreta, exemptiones, relaxationes, indulgentias et litteras tam per dictum Sixtum predecessorem quam quoscunque alios Romanos pontifices predecessores nostros eidem hospitali in Saxia de Vrbe et eius membris concessa cum omnibus et singulis in eisdem [litteris contentis clau]sulis auctoritate predicta approbauerat et confirmauerat ac illa omnia et singula robur perpetue firmitatis obtinere debere decreuerat pro parte tam carissimi in Christo filij nostri Johannis regis Dacie illustris eiusdem Crist[ierni filii in] dicto regno successoris quam . . . . toris in Saxia de Vrbe et dilectorum filiorum prioris Haffnensis, hospitalium predictorum et fratrum hospitalium eorundem eidem Innocentio predecessori exposito, quod ab aliquibus reducebatur in dubium an . . . mum hospitale in Haffnensi(!) tanquam uerum membrum dicti hospitalis in Saxia eisdem priuilegijs, indulgentijs ac remissionibus iuxta decretum Innocentij predecessoris huiusmodi gaudere deberet, quibus alia membra dicti hospitalis in Saxia in genere potiebantur et gaudebant, idem Innocentius predecessor ut in dicto hospitali Haffnensi debita hospitalitas obseruaretur et regularis obseruantia uigeret ac expositi alieque miserabiles persone in eo recipi possent Johannis regis ac preceptoris et prioris

nec non fratrum predictorum in ea parte supplicationibus inclinatus eadem auctoritate decreuit et declarauit dictum hospitale Haffnense tanquam uerum et indubitatum membrum dicti hospitalis in Saxia existere et ut tale omnibus et singulis priuilegijs et indulgentijs et remissionibus reliquis membris dicti hospitalis in Saxia de Vrbe in genere concessis et inposterum concedendis ad instar aliorum membrorum dicti hospitalis in Saxia huiusmodi uti, potiri et gaudere posse et debere ac omnia et singula priuilegia, jndulgentias et remissiones dictis membris concessa ad dictum hospitale Haffuense(!) eadem auctoritate extendit, prout in singulis Sixti et Innocentij ac predecessorum, ac cum dictus Innocentius predecessor, antequam eius littere s[uperuentes p]rioribus declaratione, decreto et extensione huiusmodi conficerentur . . . . fuisset ab humanis exemptus, nostris desuper respectiue confectis litteris plenius continetur. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filij Gratiani preceptoris dicti hospitalis sancti Spiritus in Saxia quam prioris et fratrum H . . . . . predictorum . . . . ntinebat licet eidem hospitali Haffuense ut omnihus et singulis priuilegijs, indulgentijs et remissionibus alijs membris dicti hospitalis in Saxia in genere concessis uti, pôtiri et gaudere posset absque aliqua exceptione per dictas post . . . . fuerit et priuilegia, indulgentie et remissiones huiusmodi ad dictum hospitale Haffuense etiam absque aliqua exceptione extensa fuerint, ut prefertur, quia tamen a nonnullis dubitatur, an hospitale Haffuense huiusmodi omnibus et singulis priuilegijs, indulgentijs et remissionibus dictis membris, ut prefertur, concessis, totaliter gaudere possit et debeat pro parte Gratiani preceptoris ac prioris et fratrum predictorum nobis fuit humiliter supplicatum ut ad huiusmodi dubitationem tollendam et ne ipsum hospitale Haffuense, quod ut asseritur in partibus illis insigne existit et in quo hospitalitas obseruatur pauperibus, miserabilibusque personis non parum subueniendo propterea detrimentum sustineat et ad illud Christifidelium deuotio . . . . . atur in premissis oportune prouidere de benignitate apostolica dignaremur nos igitur ipsos Gratianum et priorem ac fratres et eorum singulos a quibuscunque excommunicationis, suspensionis et interdicti alijsque ecclesiasticis sententijs, censuris et penis a iure uel ab homine quauis occasione uel causa latis si quibus quomodolibet innodati existunt ad effectum presentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes et absolutos fore censentes huiusmodi supplicationibus inclinati hospitali Haffuense . . . . omnibus et singulis priuilegijs, immunitatibus, indultis, indulgentijs peccatorum, remissionibus etiam plenarijs

ac gratijs et fauoribus dicto hospitali in Saxia et eius membris in genere concessis et in quorum usu dictum hospitale in Saxia existit et quibus hospitale et eius membra predicta utuntur, potiuntur et gaudent aut uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet infuturum penitus et omnino totaliter [et absque] aliqua exceptione etiam in eisdem litteris Sixti predecessoris huiusmodi facta in omnibus et per omnia in dicto opido, duntaxat exceptis tamen illis que dictus Sixtus predecessor uigore litterarum . . . . dicto hospitali in Saxia concessit, uti, potiri et gaudere posse et debere auctoritate apostolica tenore presentium decernimus et declaramus non obstantibus premissis ac constitutionibus . . . . nibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus hospitalis in Saxia et ordinis predictorum iuramento confirmatione apostolica uel quauis firmitate alia roboratis nec non omnibus illis, que in singulis litteris predictis concessum est, non obstare ceterisque contr . . . . Nulli igitur omnino hominum liceat hanc paginam nostre absolutionis, constitutionis et declarationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli [apostolorum eius se nouerit in]cursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnacionis dominice millesimoquadringentesimoseptimo, decimooctauo kal. decembres pontificatus nostri anno sexto.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

243. **22 Marts 1498.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i St. Klemens Sogn norden for Vestergade og vesten for Sorø Klosters Gaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus vel audientibus Nicolaus Thome, ciuis Haffnensis, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensis, ad cuius fabricam spectantem et pertinentem in parochia sancti Clementis Haffnis in platea occidentali in parte aquilonari sitam, et latius in littera, quam desuper ab eodem capitulo de presenti obtineo, specificatam, curieque abbatis Sorensis occidentaliter vicinam ad dies meos, vxoris mee Anne nec non liberorum de nobis genitorum conductum recepisse sub condicionibus infrascriptis, primo videlicet, quod nouem marcas Lubicenses omni anno, medietatem ad festum pasce, et aliam medietatem in festo beati Micaelis archangeli pro pensione annua expedite tutoribus eiusdem ecclesie, qui pro tempore fuerint, persoluam de eadem, similiter

vxor mea tempore suo, si obitum meum super vixerit, liberi autem nostri, qui nobis decedentibus superstites fuerint et dictam curiam inhabitare voluerint, vigore littere supranominate omni anno ab eadem curia decem marcas Lubicenses pro simili annua pensione soluere non omittant. Item quod dictam curiam omnes nos nostris temporibus bene edificemus et edificatam in bono statu cum tectura lapidea teneamus et conseruabimus. Item edificia in eadem nunc constructa et inposterum construenda nullo modo vendamus neque quomodolibet alienemus sine consensu et voluntate capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera dicte curie incumbentia regalia et ciuilia temporibus nostris soluere teneamur. Predictis articulis aut aliquo eorum non seruatis, presentes littere irrite sint et inanes, et eidem capitulo predictam curiam cum edificiis et meliorationibus suis vniuersis, que tunc in ea reperta fuerint, reuocandi, presentem locationemque anichilandi, aliisque curiam huiusmodi locandi ad placitum, libera sit facultas. Defunctis nobis superius tactis omnibus predicta curia cum singulis suis pertinenciis et structuris vniuersis libere cedat capitulo supradicto absque reclamatione quorumcunque. Datum Haffnis anno domini mcdxcviii quinta feria proxima ante dominicam Letare Jerusalem, meo sub sigillo, adiunctis prouidorum virorum sigillis, videlicet Petri Andree et Johannis Halindsfarer, ciuium Haffnensium, in testimonium rogatorum.

Udenpaa: Niels Thomesen i St. Clementis soghn.. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv.

244. **6 Maj 1498.**

Skøde paa Kongens Retterthing til St. Margrete Alter i Frue Kirke paa en Gaard sønden op til Vandmøllen, en Jord, som har tilhørt Frue Kloster i Helsingør og en Gaard i Ishøj. Jfr. Nr. 284.

Wii Hans medh Gutz nade Danmarckes, Suerigis, Norgis, Wendis oc Gotis koning, hertug i Sleswig, i Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst gøre witterligt, at aar effter Gudz bird m°cd°xc° octavo sancti Johannis dagh ante portam latinam fore oss paa wort retterting i Købendhaffn værende oss elskelige mester Jon Scaldre, erchediegn i Lwnd, oc her Per Anderssen, perpetuus vicarius i same sted, wor skicked Jep Pæderssen, borger i Købendhaffn, oplod, skøthe oc affhænde fraa seg oc syne arffuinge oc til her Lauris Morthenssen, pepetuus vicarius til sancte Margrete altere vdi wor Frwe kircke i Købendhaffn, thesse efterscreffne garde oc godz paa forscreffne alters wegne til ewindelige eye, først then gard han nw selff i boor ligende her vdi Købindhaffn synden op til

Wandmøllen oc norden op til Anne Per Hansens gaard oc westen op til then kalhawe, Knwd Scriffuere haffuer aff sancte Beritte altere, met all forscreffne gards friihed, hwss, jord, bigning oc boder, som hwn nw indhægnet oc begriben er enthet wndentaget. Item then jord met hennis bigning oc forbedring, som hwn nw bigt oc forbedret er, som hand købte aff mester Pæder priore i wor Frwe closter i Helsingør. Item en gard i Ysøwe, Lass Jenssen i boor paa then sindre gade, oc giffuer arlige arss eth pund bygh til landgilde met alle forscreffne gards oc gotzes rette tilliggelse. Oc kendes forscreffne Jep Pædersen seg, syn husfrw eller nogen theres arffuinge enghen del, lod eller rettighed at haffue i forscreffne garde oc gotz effter thenne dag, men scullle bliffue til forscreffne sancte Margrete altere til ewig tid fore messer oc Gutz tieniste, met forord oc vilkor i all mode, som thet eyedomps breff vduiser oc inneholder, som forscreffne Jep Pæderssen tilforn giffuit oc besegled haffuer forscreffne alter. Oc war her nw enghen gensigelse emodh forscreffne skøde. Datum ut supra, nostro ad causas sub sigillo presentibus nostris appenso. Teste Georgio Marswiin justitiario nostro dilecto.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

245. **10 Avg. 1498.**

Christiern Torkildsen, Prior i den Helligaands Hus i Kjøbenhavn, og menige Konvent sammesteds afhænder to Gaarde i Kødmangerstræde og Østergade til Facultas artium for den Sum, Universitetet havde faaet i Sjælegave af Mester Clavs de Polonia, fordum Dronning Dorotheas Livlæge.

Wii brodher Cristiern Torkilssen, prior i then Helliandz hwss oc klosther i Københaffn, oc mene conuent i samme stædh, gøre witherligt met thette wort obne breff, at wij fore forscreffne wor klosthers store trangh oc merckelig brøst skyld haffue soldh, skøt oc affhend, oc met thette wort obne breff sellij, skødhæ oc affhendæ fran oss oc forscreffne wort klosther till ewindeligh eiæ hetherlig oc erlighæ men, mesther oc regentibus in facultate arcium in studio Haffnensi, thoo forscreffne wore klosthers gordhæ ligendis i Københaffn, then ene nordhen i Kødmangers strædhet, som her Lauris Morthensen, perpetuus vicarius i wor Frwe kircke i Københaffn, nw haffuer i leiæ aff oss oc liiffs breff ther paa, ligendes ræt østhen twert ower gaden fran then gord forscreffne her Lauris Morthensen nw i boer, met all sin bygning, abildgord, gorsrom, lengd oc bredhæ, som han nw fattiit och begreffuen ær, oc then annen paa Østræ gadæ i sancti Nicolai soghen nordhen wedh gaden, østen nest then gordh, Lange Jon nw i boer, oc westhen nest then Oluff Twesen nw sist i bodhæ, i hwilcken

forscreffne gord nw i boer Hemmingh Perssen, met all forscreffne gords tilligelsæ i lengd oc bredhæ, som han oc nw fattiit oc begreffuen ær. Oc wetherkenne wij oss at haffue oppeborit penningh och god betalingh fore forscreffne gordhæ effter wor eghen nøffue, saa at wij tacke them for godh betaling. Men skedhæ thet saa, thet gud forbiwdhæ, thet forscreffne facultas arcium eller studium trengdes till eller skulle ighen sellij eller affhendæ forscreffne thoo gordhæ, tha skullæ wij eller wore effthetkommere i forscreffne Helliands hwss oc klosther wære them nest ighen at købe, for nogher annen, oc tha them at betale met firæ hundredæ marck, som tha gengæ oc geffue ære i Danmarck. Skedæ thet oc saa, thet gud forbiwdæ, at forscreffne facultas arcium, studium eller vniuersitas aldelis bleffue forstørit, oc ey hob til wore, at thet ighen skulle recupereris, tha skall forscreffne thoo gordhæ aldelis met all bygning oc forbædrelsæ, som the tha fynnes, frij oc qwiit ighen komme till forscreffne Helliandshwss oc klosther i Københaffn wdhen all gensighelsæ. Tog met sodant skell oc wilkor, at prior oc brødre i forscreffne Helliands hwss oc klosther skulle ther effther orlig aar till ewigh tiid holle een begengelsæ oc messe met alle brødhre for hetherlig mandh mesther Claus de Polonia [1]), hwes siell gud nade, quondam phisico domine Dorothee regine pie memorie etc., met hwes siælegaffue och penningæ forscreffne gordæ køptæ æræ ad dictam facultatem arcium, effther hans ytherstæ wilgæ oc begiering, som hans testamentæ ythermere ther om inneholler oc wtuisser. Tiil ythermere fastheit oc forwaringh her om hengher iegh forscreffne brodher Cristiern Torkilsen, prior, mit embitz indsegell nedhen for thette breff, met wort conuentz, tilbedendes hetherlig oc reenliffuet man brodher Torkild Pouelsen, wor kære brodher oc prior i then Helliandshwss oc kloster i Malmø, samme breff met oss at besegle. Giffuet i Københaffn, aar effter guds byrd twsinde firæhundrede halffemtesynnetiwge paa thet ottendæ, sancti Laurencii martiris dag.

Jon Mortensens Afskrift (efter Orig.) i Gl. kgl. Saml. Fol. 727. — Sammesteds findes Kong Hanses Brev, udstedt 1498 den Løverdag nest efter Vor Frue Dag assumptionis (18 Avgust) til Vidnesbyrd om, at paa Retterthinget i Kjøbenhavn samme Dag oplod, skødede og afhændede Broder Christiern, Prior til Helliggesthus, fra sig og sine Efterkommere og Konventet sammesteds til »Hr. Hans Albrectsen Rectori universitatis studii Hafnensis og Kannik ibid. paa Facultatis artium Vegne i samme studio, til evindelig Eje«, de to fornævnte Gaarde. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 126—28.

[1]) Jfr. Kbhvnske Selskabs Skr. IV. 267. Suhms Saml. 1 D. III. 206 ff.

246. **18 Avg. 1498.**

Skøde paa Kongens Retterthing paa en Gaard i Kødmangerstræde og en anden i Østergade fra Helligaands Kloster til Universitetet. *Jfr.* Nr. 245.

Wii Hans met Gudz nade Danmarchs, Suerigis, Norgis, Wendes oc Gothes koningh, hertugh i Sleswigh, Holsten, Stormarn oc i Ditmerschen, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst giøre witterligt, at aar effter Gudz bird mcdxc octavo then løuerdagh nesth effter wor frue dagh assumptionis for oss paa wort rettertingh i Køpenhaffn wor skickett oss elskelige broder Cristiern prier till Helligesthuss i sammested, wplod, skøtte oc affhende fra segh, sinæ effterkommere oc convent i sammested oss elskelige her Hans[1]) Albrectsen rectori uniuersitatis studii Haffnensis oc cannik ibidem pa facultatis arcium uegne i samme studio till ewinnelige eye two garde her i Køpenhaffn liggendis, then enæ norden i Kødmangerstredet, som her Laurits Mortenssen perpetuus vicarius i wor Frue kircke nu i leie haffver, twertoffuer fra then gord, han nu selff i bor, och then annen pa Østregade i sancti Nicolai sogn liggendis, som Hemming Syerssen nu i bor, norden ved gaden met alle forneffnde gardis rette tilliggelse, huss, iord, i lenge og brede i alle mode, som the nu bygde oc begrebne ære. Och kiendes forscreffne her prier segh, sine efftterkommere eller conuent engen dell, lod eller rettighed at haffue i forneffnde ij garde eller noger theris tilliggelse effther thenne dagh, men skulle blive till forscreffne facultatem i alle mode effter thet eyedompsbreffs ludelse, han oc conuenth tilforn samme facultati ther uppa giffuit oc beseglt haffue. Och tilbandt forscreffne her prier segh, sinæ efftherkommere och conuenth at frij, hemble oc fuldkommelige tilstaa forscreffne facultati arcium forscreffne ij garde for hver mandz hinder oc gensigelsæ, som ther uppa kan tale mett rette. Skede oc saa, at samme ij garde bode, noger aff them eller noger aff theris rette tilliggelse, her effther affwondne forscreffne facultati for theris hemels brøst skild, tha tilplichtet han segh, sine efftherkommere oc conuenth igien at wederlegge forscreffne facultati saa megith goth godz, som affvondet vorder, oc holle thet facultatem uthen all skade. Och vor her nu engen gensigelsæ mod forscreffne i noger mode. Datum ut supra, nostro ad causas sub sigillo, teste Georgio Marswin iusticiario nostro dilecto.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

---

[1]) Skal være Peder.

247. **16 Nov. 1498.**

Skøde til Frue Kirke paa en Gaard i Skoboderne.

Alle men, thette breff seer eller hører lesis, hilser jeg Jens Jenssen, som kallis Halindzfaarer, borger vdi Københaffn, ewynnelige meth Gudh oc giør vitherlecth for alle nerwerendis oc kome skullendis, at ieg haffuer giffuet, vnth oc opladet fran meg oc myne arwinge, oc meth thette mith obne breff giffuer, vndher oc opladher fra megh oc forneffnde arwinge oc til vor Froe kirke vdi Københaffn, al then deel oc rettighedh, som ieg haffuer vdi then gordh liggendes vdi Skobodherne paa syndre [sidhe] væsten næst then gardh oc op . . . . thet stenhwss, som nw Jens Amaghe vdi boer, vdi vor Frue sogn vdi forneffnde Købnehaffn, for mijn siels salighedh til ewindelig eye eye skullendis meth jord oc bygning . . . . lenge oc bredhe, huore myn deel findis kand effter the breffues lydelsse, som ieg haffde paa forneffnde gardh oc nw capitel vdi Købnehaffn antwordet haffuer, oc kendis jeg meg eller myne arwinge effther thenne dagh inghen andeel eller rettigheedh at haffue vdi forneffnde gardh. Til hwes idhermere stadfestelse oc vitnesbyrd henger jeg mith meth flere dannemendz jndzegle nedhen for thette mith obne breff, som er Awge Baghere, Jeppe Brwn, Jens Amaghe oc Peder Baghere, borgere vdi Købnehaffn. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo sexta feria proxima post festum beati Martini episcopi et confessoris.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv. I Seglene vare Bomærker.

248. **16 Nov. 1498.**

Lejebrev paa en Gaard i Tydskemannegade tilhørende de 24 Oldefædres Alter.

Alle men, thette breff see eller høre lese, helser jek Andrees Dwnckansøn, borgere i Købendhaffn, ewinnelig met wor herre. Gør jek vitterligt met thette mit obne breff, at jek met alle vicariorum i wor Frwe kircke i Købnehaffn mynne, fulburd oc samtycke haffuer i leye annammet aff hederlig man her Mattis Matsøn, som er perpetuus vicarius i wor Frwe kircke til the helge xxiiij oldefedres altere i sammestet, een samme alteris gaard oc hws, som jek selff nw vti boer, som han nw er i all syn skyckelse met frij indgang at porten til brynden, naar behoff gøris, liggendes i forskreffne Købnehaffn i wor Frwe sogen westen op til Tytzskemannegade synden nest op til sancti Andree alteres boder, met swadant skel oc wiilkor, som her effter følger, at iek oc myn eckte husfru Jahanne, som iek nw haffuer,

oc begges ware eckte børn sculle i leye haffue forneffnde gaard oc hws, so lenge wij leffue, for ix lubske mark gode oc geue penninge, som her i Sieland genge ere, halffdelen at pasken oc halffdelen om Michelmesse til gode rede aarlige ther aff oc betimelige at giffue oc yteskulendes forneffnde her Mattis eller hans effterkommere perpetuis vicariis til forskreffne altere, jtem skatt oc annen tynge, om noget paalagt worder aff herscap eller aff byen, thet sculle wij betaghe oc vtlegge oc encte therfore quitte eller affslaa i thenne forscreffne leye. Item bepliigte wij oss thenne forscreffne gaard oc hws at bygge oc forbedre her effter oc i gode made bygd oc forbedret at holde met steentagh oc annet, som wet bør, forthi at wii hanum nw i gode made nyebygd anammet haue, oc engen geengield ther fore igeen at kreffue i nogre made. Item [skedhe] thet so, huilket Gut forbiude, at thenne samme gaard oc hws forwerris oc icke so biggis oc forbedris, eller wii igeen siide offuerhørige met leyen oc icke giue then vt til gode rede, som fore staar screuet, tha scal forscreffne her Mattis eller hans effterkommere til forneffnde altere met forneffnde vicariis haue fuld macht at kalle thet breff igen oc til encthe at gøre, som wij haffue ther vpa, for uten all motstandelse oc retgång. Item skede thet oc so, at wij icke ville eller ey kunne holde forscreffne gaard oc hws i gode made met bygning oc forbedring, tha wille wij icke oc ey skulle haue noger macht at selie, pantsette, affhende eller nogre andre bort i leye at lade forscreffne gaard oc hws. Thij tilbinde wij oss met thette samme wort obne breff at antworde samme gaard oc hws met all sijn bigning igeen frijtt oc qvijtt til forscreffne her Mattis eller hans effterkommere til forneffnde altere for vten alt tilthaall, kraff oc geengield. Item nar iek forscreffne Andrees Dwnckansøn oc forneffnde mijn husfrue Johanne oc beggis wore eckte børn dødhe oc affgangne ere, tha skall thenne foresagde gaard oc hws met all sijn bygning oc forbedring til forscreffne xxiiij helge oldefedres altaris vicarium igeen komme for vten all geensigelse. Til witnesburd her om, at so i alle madhe holdes scal, som forescreuet staar, henger jek mit jndceile neden for thette breff met beskedne mentz jndceile, som ere Lasse Persøn radhmandh oc Niels Hanssøn Baghere, borghere i Køpnehaffn, til thess bedre wiishet oc forwaring. Datum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo sexta feria infra octavas sancti Martini confessoris atque pontificis.

Udenpaa: Breff paa thend gaard Søren Gulldsmed nu ij boerd. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

249. **26 Nov. 1498.**

Kong Hans tager sin Kapellan Hr. Lavrids Mortensen, hans Gods og Tjenere, især det Gods, der ligger til hans Alter (St. Margrete Alter i Vor Frue Kirke) i Kjøbenhavn, i sin kongelige Værn og Beskærmelse.

Wij Hans, medh Gutz nade Danmarcks, Sueriges, Norges, Wendes oc Gotes koning, hertug vdi Slesuig, i Holsten, Stormarn oc i Ditmersken, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witterligt, at wij aff wor sinderlige gwnst oc nade haffue taget oc annammet oc medh thette wort obne breff tage oc annamme thenne breffuiser her Lauris Morthensen, wor capellan, hannum, hans gotz, tienere oc besinderlige the gotz oc tienere, som han hafuer ligindis til syt altere her i Køpnehaffn, vdi wort forswar, frijd, hægn, wærn oc beskermelse, besinderlige atforsware oc fordeitinge til rette. Oc welle wij ey, at nager schal besware hannum eller hans tienere, som til forscreffne hans altere ligge, medh gesterij eller medh nager andhen wrettelig tinge. Thii forbiwde wij alle andelige oc wertzslige, ehwo the hælst ære eller wære kwnne, oc sinderlige wore fogder oc æmbitzmen, borgemestere, radmen, borgere oc alle andre, forscreffne her Lauris Morthensen paa person, tienere eller gotz athindre, hindrelade, delæ, platze, vmage eller vdi nager made at wforrette heremodh wort beskermelse breff, vnder wor konninglige hæffnd oc wrede. Giffuet paa wort slot Køpnehaffn mandagen næst effter sancte Katherine virginis dag, aar effter Gutzbird mcdxcviij, vnder wort secrete.

Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 128—29.

250. **1 Feb. 1499.**

Klavs Bertelsen, Præst i Kjøbenhavn, skænker sin Andel i en Gaard ved Stranden og to Boder i Lille Kirkestræde til Hellig Aands Kloster, hvorfor han betinger sig en Aartid af Prioren og Konventsbrødrene.

Jeg Claus Bertelssøn, prest i Kiøbenhafn, giør witterligt alle nerværende och komme schullende, att ieg med min fri willie och velmacht och med beraad hu hafver undt och gifvedt, schiødt och afhendt, och med dette mit obne bref under och gifver, schiøder och afhænder fra mig och mine arfvinger til den Hellig Aands closter i Kiøbenhafn, til evendelig eje hafve schullende ald den deel och rettighed, som mig er tilfalden af rett arf effter mine forældre: Den gaard med huus och iord, som Peiter Sigvorssøn nu iboer och ligger vid Stranden vesten nest den gaard, Hans Winche nu iboer, och østen den gaard, som Bernt Parys nu iboer, i lengde och brede, oppe och nedre i alle maader, som den nu forfunden och begreben er. Item thou boder med huus och iord liggendis i det stræde, som

løber ret vesten for sancte Nicolai kirche och saa ind til Fergestredet, eller nogen anden sted, hvor de helst kand være eller findis inden for Kiøbenhafns bye, Gud fader, Søn och den Hellig Aand til loff, hæder och ære, for mig, mine forældres, faders och moders siele och andre christne siele, med saa schiel, at prioren och conventz brødrene i forschrefne closter schal holde eller holde lade en aartid med messe och vigiliis en tid om aaret, naar dennem techis, for os alle, som forschrefvit staar, och alle christne siele. Och kiendis ieg mig och mine arfvinger ingen rettighed ydermere at hafve i forschrefne deel effter denne dag; thi tilplicter ieg mig oc mine arfvinge at fri, hemle, tilstaa forschreffne closter forschrefne deel oc rettighed for hvermands tiltale, som der kand paa tale med lands lou, kirche lou eller nogen anden rettergang vdi nogen maade. Thil ydermere forvaring och stadfestelse henger ieg med villie och vidschab mit indsegel neden for dette mit obne bref, och hafver ieg bedet hæderlige och ærværdige mænd her Hans Wegge, her Gregorius i sancte Nicolai kirche, Anders Nielssøn, borgemester, Hans Bogbinder, raadmand, Egbret och Matths Grydestøfvere, borgere i forschrefne Kiøbenhafn, at de henger deris indsegle med mit til vidnesbyrd. Datum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono, in profesto purificationis virginis gloriosæ.

Afskrift i Hans Nielssøns Kbhvns Fundat. og Breve, 1693. Ny kgl. Saml. 686. 4. Smstds findes Kbhvns Bythingsvidne om denne Gave, udstedt 1500, Mandagen næst efter St. Jacobi Apostels Dag. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 129—30.

251. **15 April 1499.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard i Kødmangerstræde.

Alle, som thette breff forekommer, witerlicth gører jegh Mattis Oluffssøn Smedh, borgher i Køpmanhaffn, ath jegh meth myn frij wilie och beradh hugh och meth myn kære høstrues Kirstine samtycke och fulbyrdh haffuer i leye annameth affh ærligh men her Hanss Albretssøn, canicke inden wor Frwe kircke i Køpmanhaffn och kirckeherre till sancti Petri kircke i sammesteth, Per Anderssøn, radman, ok Trwels Oluffsøn, borgher i forscreffne Køpmanhaffn och kircke wærie till forscreffne sancti Petri kircke, æn sancti Petri gordh oc boligh, som iegh nw selffuer wdj boer, ligendis i Køpmanhaffn i Kødmangherstrædhet sønden op till en sancti Petri iordh och boligh, som Simen Sporesmeth nw wdj boer, norden op till her Nielss Erichssøns jordh och grwndh aff Wallø, huilken jordh och grwndh, som ær i sin lenge aff østen i westen fyresintywe sælinsk alne sex alne ok

eth quarter. Item breden paa then westere ænde aff sønder i nør sytten sælinsk alne och halth andet quarter. Item breden paa then østhre ænde femten sælinsk alne och haltredie quarter. Och skall iek och myn kære forskreffne høstrw haffue, nyde och beholde forskreffne gordh och boligh i wor liiffs tiidh och begge wore egtebørn effter oss meth all sin begribelss i lenge och brede, op oc nedh, som han nw begreffueth ok indhegneth ær i alle made, intheth wndhertaghen, meth saadanth skell ok wilkor, ath wij skulle bygge ok forbeyre forscreffne jordh och boligh meth godh nytteligh bygningh, hegneth ok forbeyringh, och huath som nw bygth ær eller framdelis byggis skall, thet skulle wij holde well ferdigth meth goth stentagh, och skulle wij giffue kirckewærie huerth aar till forscreffne sancti Petri kirke otte marck danske penning twinne tidher om aareth, halffdelen, som ær iiij marck, ath sancti Micaelis dagh, och andhen halffdell ath poske till landgille aff forscreffne iordh och boligh betimeligh wdh ath giffue till gode rede, och skulle wij ey haffue macth ath selie, pantsette eller i nogell made affhende forscreffne gordh och boligh, och inghen then dell som bygges och forbeyres ther opa i nogell made. Item nar Gudh saa forseth haffuer, ath iek Mattis meth myn kære forskreffne hostru, som iek nw haffuer, och beggis wore egte børn ære alle døde och affgangne, eller och nar forskreffne wilkor och artickell icke saa fulkommeligh holdes, som forscreffueth standher, tha skall forskreffne iordh och boligh komme qwith och frij igen till forskreffne sancti Petri kirke meth all sin bygningh ok forbeyringh, som ther tha paa findes, wden all hindher och gensielsse i noglæ made. Till witnessbyrdh ær mith jnsigell hengdh næden for thette mith opne breff meth thesse ærligh effterskreffne dannementz, som ære Nielss Offuerlendher och Mattis Laurissøn Brygher, borgher i Køpmanhaffn. Datum Haffnis 2da feria post dominicam Misericordia, anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

252. **9 Sept. 1499.**

Skøde til Helligkors Alter i Nikolaj Kirke paa en Del i en Gaard ved Stranden.

Alle the, som thette breff forekommer, hilsse wij Morthen Schriffuere, byfoget i Køpnehaffn, Jæppe Jenssen, borgemesther, doctor Pæder Albrechtzssøn, Areld Woghner och Berthram Hæckeler, raadmæn i sammestæd, ewindelighæ meth Gudh, gøræ vitterligt, ath aar effther Guds byrd m°cd°xc° vppa thet nyendhe mandaghen næst effter worfrwe dagh natiuitatis paa Køpnehaffn bytingh for oss och

menæ thingmen, som then dag tingh søgthe, var schicket ffornwmstigh man Oleff Jonssen, borgere i sammestæd, paa Athzser Thygesens vegnæ, skøtthe och vplood fraa hanom och hans ræthe arffuinghe hederlig och fornwmstig man Valther Kniphoff, borgere oc kircke værie thil sancti Nicholai kircke her sammestædz, paa Hæli korss altaris vegnæ all then deell och rættigheet, som fornempde Atzser Tygessen i ræth arff kan thilfalle i then gord oc grwnd liggendes veeth Sthranden i fornempde Køpnehaffn, som Jacob Hillebrandh i boode oc hans husfrw nw wdj boor, østhen næst op thil then gordh, som Hans Teckeler nw i wære haffuer, væsthen næsth op thil then gordh, som Bæren Pariis nw wdj boor i sancti Nicholai soghen her sammestæds, meth hwss, jord och bygningh vdj lenghæ och breedhæ, vppe oc nædhræ, huilken deell, som fornempde Atzser Thyghessen kan thilfalle i forscreffne gordh meth all syn tilhørelsse och rættigheet, jnthet vndentaget, thil ewindeligæ æyæ, paa huilket skødhæ fornempde Valther Kniphoff paa Hælikorss altaris veghnæ beedis och lowlighæ feck eeth vwilligt things vithne aff tessæ xij æffter screffne dandemen, som ære Jens Nielssen, Mowens Lawrenssen, Hans Danckordzssen, Pær Skeell, Oleff Amaghe, Pær Pæderssen, Mattis Pæderssen, Hans Matzssen, Boo Pwngemager, Henrick Bagere, Mattis Lawrenssen oc Syer Matzssen, borgere i sammestæd, huilke xij fornempde dandemen aff fogedens befalning i samdregtelig beraad vtginghæ oc meth lowligh things liwdh ighæn indkommæ och vithnede alle eendregtelighæ paa theris gode thro, siæl och sandheeth, ath the hørdhe oc saaghe zamme dagh, ath fornempde Oleff Jonssen var innen iiij thingstockæ paa Køpnehaffn bytingh, oplood oc skøtthæ paa fornempde Asser Tyghesens veghnæ fraa hanom och hans rætthe arffuinghe hederligh oc fornwmstig man Valther Kniphoff, kircke wæriæ til sancti Nicholai kircke her zammestædz, paa Hæli korss altaris vegnæ all then deell oc rættigheet, som fornempde Atzser Tyghessen i ræth arff kan thilfalle i then gordh oc grwnd liggendes veeth Stranden i fornempde Køpnehaffn, som Jacob Hillebrandh wdj boodhe oc hans husfrw nw wdj boor, østhen næsth op thill then gordh, som Hans Teckeler nw i wære haffuer, væsthen næsth op thil then gordh, som Bæren Pariis nw vdj boor i sancti Nicholai soghen her sammestædz, meth hwss, jordh och bygningh, vdj lenghæ och breedhæ, vppe oc nedhræ, i huilken deell som fornempde Atzser Thygessen kan tilfalle wdj forscreffne gordh mæth all syn tilhørelssæ oc rættigheeth, inthet vndentaget, til ewindeligghæ æyæ, som før ær rørth. Oc war ther paa then tiidh jnghen gensielsse i moodh i noghre maadhe. Thet saa

ær fareth, gonget och withnet for oss i sandheeth, som forscreffnet sthaar, thet vithne wij forscreffne meth woræ jntsigle hengendes nædhen for thette breff, som giffuet oc screffuit ær aar, dag och stædh, som forscreffuit staar.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Nikolaj Kirkes Arkiv.

253. 7 Juli 1500.

Skøde paa en Gaard ved Stranden. Jfr. Nr. 265.

Alle the, som thette breff fore kommer, hilsser iegh Lizebæth Hildebrandz, Jacob Hildebrandz effterleuersche, ewindelige mæt Gud, kundgørendes alle nærwærendes oc kome skulendis mæt thette myt obnæ breff, ath iegh mæt myn frij villiæ oc mæt myn kære swogher Pær Matzsens villiæ, samtøcke, raadh och fuldbord haffuer vnth och opladeth oc mæt thette myth obnæ breff vnder oc vplader hedherlig oc forsiwnligh man Hans Teckeler, borgere i fornempde Køpnehaffn, hans hustrw Boeld, som han nw haffuer, beggis theris børn, om Gud forseeth haffuer om the noghre fangende worde, och theris arffuinge i theris leeffdage all myn deell oc rettighet, som jeg wdj then gordh haffuer, som fornempde myn husbonde, hwes siell Gud naadhe, j leyæ oc køfft haffuer aff reenliffweligh man her Jep Atzerssen, som war perpetuus vicarius thill sancte Agate altheræ i sancti Lucij domkircke i Roskilde, hwes siel Gudh naadhe, i fornempde Køpnehaffn liggendes weeth Sthranden østhen næst her Lodwijgh Nielsens gordh, riddere, vesthen næsth then gord, som cappittell thillhører oc nw Bærend Pariis nw vdi boor i sancti Nicholai soghn her sammestædz, mæth hwss, jord oc bygningh vdi lenghe oc breedhæ, vppe oc needhræ, som nw fornempde gordh indhæghnet och beghreben ær, inthet vndentaget, athaffuæ, nydhæ, brughæ oc behollæ for then samme leyæ, som iegh oc myn husbonde aff fornempde gord oc iordh her thill giffuet haffuæ, som ær otthæ Lub. marck danzske pennynge, fiiræ marck jnnen xiiij dage æffther poskæ oc iiij marck innen xiiij daghe effther sancti Michaelis dagh thill godhe reedhæ. Item desligis haffuer jegh och vnth och vpladeth fornempde Hans Teckeler, Boeld hans husfrwe, theris børn och arffuinge fornempde gord, jord oc grwnd for thet samme køb, som fornempde myn husbonde hanom foræ køfft haffuer, som ær for thw hundredæ oc thrysindzstiwe Lub. marck danzske pennynge for hwss, jord oc grwnd, som thet hoffwit breff vtwiser oc jnneholler, som jegh fornempde Hans Teckeler ther vppa vpladet oc antwordeth haffuer. Thil ydermere viisse oc bædre forwaringh ath swa i sannynghen ær oc wbrødelige holless skall i alle maade, som

forscreffuith sthaar, haffuer jegh beedith myn kære swoger Pær Matzssen ath han læner migh sijt jntsigle hengendis nædhen for thette myt obnæ breeff, thi ath ieg æy sielff intsigle haffuer, tilbedendis hederlige oc forsiwnlige mæn, som ære Erland Jonssen, Johannes Mesenheim, raadmen i fornempde Køpnehaffn, Hans Korthæ oc Hemyngh Nielssen Schriuere, borgere i samme stæd, om theris jntsigle thil ydhermeræ vitnisbyrd her foræ. Giffuet i Køpnehaffn aar effther Gudz byrd m°cd°xc° decimo tisdaghen næst effther wor Frwe dagh visitacionis.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

254. **10 Juli 1500.**

Magistratens Vidisse af et Pantebrev paa Lundegaard paa Laaland.

Wii efftherschrewne Andhers Niclessen och Jep Jenssen, borghemesthere wti Køpenhaffn, Jep Nielssen, radhman i same steth, och Mogens Laurensen, borgher i same steth, giør witterligt meth thette wort opnæ breff, ath for osz war skickit hetherligh och welboren qvinnes, frwæ Ingerdtz, her Johan Oxes efftherlewerskes, bwdh Staffind Hanssen meth ith permentz breff met fire hængendis indsægle, wstwngit, wskrabith, helth och holdhet wti skrifft och intzeglle, ludendis ordh fran ordh som her effther standher: Alle men osv. **Brevet handler om, at Hr. Johan Oxe 1460 indløste Lundegaard paa Laaland, som han havde pantsat.** Ath swo ær i sandhed, som foreskreffuit standher, thet witnæ wij meth wore intzeglle hengendes nædhen for thette worth opnæ breff. Datum Haffnie die beati Kanuti regis anno domini twsend fæmhwndrede.

Ryges Peder Oxe, S. 9—10.

255. **1500.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Klosterstræde.

Omnibus presens scriptum cernentibus vel audientibus Michael Sutor, ciuis Haffnensis, salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensis in parochia eiusdem beate virginis in platea, que vulgariter Closterstredet nuncupatur, curie, quam quidam Nicolaus inhabitat, proximam, in orientali parte platee predicte sitam, ad dies meos, uxoris mee, quam nunc habeo, et liberorum nostrorum de nobis inuicem progenitorum, conductiue recepisse, sub condicionibus infrascriptis, videlicet quod omni anno quatuor marcas Danice monete, duas videlicet ad pasce et alias duas marcas ad beati Michaelis archangeli festa pro annua pensione tempestiue persoluamus de eadem. Item predictam curiam bene edificemus et edificatam in bono statu

sub tectura lapidea semper conseruemus. Item edificia in eadem nunc constructa et in posterum construenda nullo modo vendemus neque quouis quesito colore alienemus sine consensu et voluntate capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera dicte curie incumbentia annis . . . . . . soluere teneamur. Predictis vero articulis seu altero eorum non seruatis, littere nobis a dicto capitulo super dicta curia concesse nullius peramplius esse debeant roboris vel momenti. Sed eidem capitulo dictam curiam reassumendi aliisque ad libitum locandi plena et libera sit facultas absque . . . . eiusdem refusione. Defunctis quoque nobis, curia ipsa cum structuris et meliorationibus suis vniuersis libere cedat . . . . dictis absque omnium et quorumcunque reclamatione. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum . . . . Petri pistoris, ciuium Haffnensium presentibus est appensum. Datum Haffnis feria proxima post . . . . millesimo quingentesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

256. 4 Feb. 1501.

Skøde paa en Gaard paa Østergade.

Jeg Jacob Hermenssen, borger i Køpnehaffn, gør vittherligt for alle, som nw ære oc kommeskule, mæt thette myth obnæ breff, ath ieg mæt myn frij villiæ oc mæt myn kære husfrwes villiæ Mætthe Clauessæ dotther samtøcke och velberaad hwgh haffuer solth, skøth oc affhenth oc mæt thette myth obnæ breff sælier, skødher oc affhender fra megh oc mynæ retthe arffuinge fornwmstigh swend Hans Grym oc hans retthe arffuinge myn gord, jord oc grwnd j fornempde Køpnehaffn liggendis pa Østhre gadhe vesthen næst then gord, som her Mowens Ebbessen fordom otthe, østen nest op till sancti Nicholai kirckes iordh, som nw Valther Kniphoff nw vdi være haffuer, nordhen weeth adellgaden j sancti Nicholai soghen herzammestæds, huilken fornempde jord, som ær j syn brædæ vdh till gadhen aff østher och i vesther sæx oc thiwe sielenske alnæ eeth qwarteer myndre, j syn lenghæ aff nor oc j synder otthe oc firæsyndzthiwæ siælenskæ alnæ, j syn breedæ pa then norre ændhe aff østher oc i vesther sæxthen sielenske alnæ eeth qwarteer myndre, mæt fornempde lenghe oc bredhæ, vppe oc nedhre i alle maade, som nw fornempde jord jndhegnet oc begreben ær, aldelis jntet vndentaget. Skall fornempde Hans Grym eller hans retthe arffuinge haffuæ, niwdhæ, brwgæ oc behollæ fornempde jord till ewindelige æyæ æyeskulendis, oc kennes jegh megh aldelis penninghe oc fuldwærd effter myth fulde nøghe vp-

athaffuæ boreth for fornempde jord, ath jeg tacker hanum for goodh betalningh. Thi kennes iegh megh eller mynæ retthæ arffuinge jnghen parth, deell eller rettigheet athaffue vdi fornempde jord j nogher maade effter thennæ dagh, oc tilbinder oc beplichter iegh megh oc mynæ rætthe arffuinge fornempde Hans Grym oc hans rætthe arffuinge atfrij, heemlæ oc tilstaa fornempde jord for hwers mands tiltaall, som ther vppa kan thale mæt noghær ræth. Skeedæ oc swo, thet Gud forbiwdæ, ath fornempde jord worde fornempde Hans Grym eller hans arffuinge affwunden mæth kirckelow, landzlow eller mæth nogher andher ræth gangh eller for myn hemmelss brøsth skyld, tha tilplichter oc bebinder jeg megh oc mynæ arffuinge fornempde Hans Grym eller hans arffuinge swo goodh een jord eller anneth jorde gods ath vederleggæ, som hanum eller hans retthæ arffuingæ mæth nøges, vden all hinder eller gensielsse ther j mood vdi nogher maade jnnen sæx wgher dagh nesthefflter kommendes. Thill ydermere viisse oc bædre forwarinngh, ath swo i zanninghen ær oc swo i alle madhe wbrødelige holles skall, som for ær rørd, haffuer jeg hengdt myth jntsigele nædhen for thette myth obnæ breff, oc kælige(!) tilbedendis hederlige oc forsiwnlige mend, som ære Pæder Thruwetzssen, Nielss Jepssen, kalles Offwerlenderæ, Oleff Bagheræ, borgere i Køpnehaffn, oc Henningh Nielssen, schriffuere i zammestæd, om theris jntsigele till ydermeræ vithnisbyrd her foræ. Giiffuet i Køpnehaffn aar effter Guds byrd thusende fæmhundredæ vppa thet førsthe thorsdaghen nesteffther worfrwe dagh purificacionis.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med 5 hængende Segl i ufarvet Vox.

257. 1 Marts 1501.

Thingsvidne om Nr. 256.

Alle the, som thette breff forekommer, hilsse wij Morthen Jenssen, kallis Schriffuere, byfoget i Køpnehaffn, Jeppe Jenssen, borgemesther, Erland Jonssen, kalles Snare, Bertram Heckeler, radmen, oc Hennyngh Nielsen, schriffuere i zammestad, ewindelige mæt Gud. Gøræ vittherligt, ath aar effther Gudz byrd thusende fæmhundrede vppa thet førsthe, mondaghen næsteffther dominicam Innocauit pa Køpnehaffn bytingh for oss oc menæ thingmen, som zamme dag thing søgthe, var skicketh fornwmstigh man Pær Thruwetssen, borger i Køpnehaffn, pa Jacob Hermenssens vegnæ oc befalningh, borger i zammested, huilken som mæth lowlig things liwd beretthæ, ath han pa fornempde Jacob Hermensens vegnæ lowlige forfulth haffuer iiij samfelde thing oc effther lowen haffuer lowbudeth een hans jordh

oc grundh i fornempde Københaffn liggendes pa Østhre gade vesthen næsth then gord, som her Mowens Ebbessen fordom otthe, østennæst optill sancti Nicholai kirckes iord, som nw Valther Kniphoff vdj wære haffuer, norden wæt adelgaden i sancti Nicholai soghen her zammesteds, mæt hwss, jord oc grundh, vdj lenghe oc bredæ, vppe oc nedhræ vdj alle moode, mæt all syn tilhørelsse oc ræettigheet, inteth vndentaget. Ther vppa oc i swo maade beedis fornempde Per Thruwetssen pa fornempde Jacob Hermenssens vegnæ oc lawlige feck eeth vwilligt things vithne aff thesse xij effterscreffne dandemen, som ære Pær Bagere, Jens Brøggere, Volther Kniphoff, Bærtill Pæderssen, Mattis Grydestøbere, Hans Nielssen, Hans Teckler, Bo Lather, Albrecht van Gock, Hans bageræ oc Henrick bageræ, borgere i zammestæd, huilke xij fornempde dandemen aff fogedens befalningh vdj zamdregteligh beraad vtginghæ oc mæt lowligh things liwd ighen indkommæ oc vithnede alle eendregtelige pa theris gode thro, siell oc zandheet, ath the hørde oc zaage zamme dagh, ath fornempde Per Truwetssen pa fornempde Jacob Hermensens wegnæ var innen iiij thingstocke pa Købnehaffn bytingh oc lowligh forfulth haffde iiij samfeldt thing oc effter lowen haffde lowbudet een hans gord, jord oc grwnd i fornempde Københaffn liggendis pa Østhre gade vesthen nesth then gord, som her Mowens Ebbessen otthe, osthen næst optill sancti Nicholai kirckes jord, som Valther Kniphoff nw vdj wære haffuer, mæt hwss, jord oc grwnd, i lenghe oc bredhæ, vppe oc nedhræ, som for er rørd. Oc war ther jnghen gensielsse imood vdj noghre maade. Thet swo ær fareth, ganget oc vithnet for oss i sandhet, som forscreffuit staar, thet vithnæ wij met woræ jntsigle nædhen for thette breff hengendis, som giffuet ær aar, dag oc sted som forscreffuit staar.

Udenpaa: Thesse breff ære paa then ny brygergord i Københaffn. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med 5 hængende Segl.

258. **21 Marts 1501.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Jeg Jenss Amage, bwrgeræ i Kiøpnehaffnn, giør witterlickt alle nerwærendis oc komme scullenndis, at ieg med myn frii wiliæ oc myn kiæræ hwsfrwess Karine Pederss dotterss rod oc samtycked haffwer anammed eeth obeth besegelt permendz breff aff hederlige mend her Hanss Albretssen, canick, sogneprest til sancti Perss kircke i forscreffne stæd, Trwilss Oelssen oc Hanss Matssen, kirckeweriæ til forscreffne kircke, lydendis paa een gaar til samme forscreffne kircke, liggendis paa Nørrægadæ wæsten wet gaden norden næst then gaard, som liggær til sancti Lucii alteræ, som Kirstine Mattis Smidz

nw i boor, oc synden næst wor Frwess kirckess gard, som Per Perssen brygger i boor, met all forscreffne gordz oc boligss tilhørelse, hwss, iord, i lengæ oc bredæ, oppæ oc nedræ i alle modæ, som han nw indhegned oc begreben er, indted wndertaged, at ieg skall hanum nydæ oc brwgæ i mijn tijd, mijn kiæræ hwssfrwess oc beggess woræ børnss tiid met sodant wilkoor, at wj sculle selffue boo i forscreffne gord oc holde hanum færdig met god bygning oc forbædring i gode modæ, oc hwad som nw bygt er eller wj her effther bygge ladæ paa forscreffne gord, sculle wj ladæ teckæ met steen oc ey met anned, oc ther til aarligt giffue kirckewæriæ til forscreffne sancti Perss kircke x lubiske marck, som gænge oc geffue i Kiøpnehaffn æræ, twænnæ tider om aaret, v marck om posken oc the andre v marck betimelig til sancti Mickelss dags tiid, til landgille aff forscreffne gord oc bolig til gode redæ, oc sculle wj ey seliæ, ey pantzettæ, afflyttæ eller aff hendæ, hwad som paa forscreffne gord byggess eller forbædress i noger modæ. Oc naar wj allæ dødæ oc affleffnæ æræ, eller oc naar forscreffne wilckor ey holless, tha skal forscreffne gord oc bolig met hegnet oc forbædring, som ther tha findess, komme kwit oc frii til forscreffne sancti Pederss kircke, vden alt hinder oc gensielse therimod i noger modæ. Til hwess ythermeræ stadfestelse oc witnessbyrd hengger ieg mitt ingseglæ neden for thette mith obne breff. Datum anno domini mdprimo ipso die Benedicti abbatis.

Bagpaa med en gammel Haand: Thette breff ær pa Karine Amagis gordh pa Nørre gadhe. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Seglremmen vedhængende.

259. **11 Maj 1501.**

Kristiern Daas Testament, hvori han blandt andre Gaver betænker endel kjøbenhavnske Kirker og Hospitaler.

Jeg Kristiern Daa aff waben gør witherlicth allæ med thette mit obnebreff, at om Gwd haffuer forseeth, at meg bliffuer forstackith nw wty thenne wor nadigæ herris reyssæ tiil Swerigæ, som ieg ær nw wty skickith, tha skiicker ieg wtaff thet gotz, som Gwd meg forlænth haffuer: Fførst tiil ressurrectionis Jhesu Cristi altære wty wor Frwæs kirckæ wty Københaffuen tiil en ewigh mæssæ fore myn oc myne forældres syellæ eth panthæbreff, som ieg aff welbyrdig qwinnæ frwæ Hellæ wty Skonæ haffuer, lydendes paa ij hwndridæ libske marc, som ieg haffuer hennes gotz i panth fore, først en gard wty Borwppæ[1]) oc giiffuer tiil langilæ j lødemarc, som Hans Skoffuæ wty

[1]) Der er et Borup i Tikiøb Sogn, som vist her menes.

boer, item en gard wty Søwærwp[1]), som Jørigen Hansen wty boer, giiffuer tiil landgillæ v ß grot, item en gard i Sannnd[2]), som Per Jensen wty boer oc giiffuer tiil landgillæ ij ß grot, item en gord fæst ibidem, giiffuer en ß grot. Item tiil sammæ altære eth panthæbreff, som ieg aff welbyrdyg swend Jacob Geeth haffuer, lydendes paa ij hwndride libske marc, som ieg haffuer hans gotz i panth fore, som ær en gord i Bierby, som nw Lassæ Andersen wty boer oc giiffuer tiil landgillæ v pund korn, ij ß grot, meth allæ arteckellæ, som panthæbreffuit inde holder. Item tiil sammæ altære xliiij lod sølff. Item skal forscreffne messæ holdes fore forcreffne altære om fredaghen oc wære sywngen aff wor Herres pinelssæ. Item tiil Dalby closter i Skonæ iiij lod sølff. Item tiil Hellig kors giillæ ibidem ij marc. Item ad conuiuium sancti Nicolai ibidem ij marc. Item ad altare sancti Nicolai ij marc. Item tiil Helligestws j Malmøø iij lod sølff. Item tiil Helligestws Haffnis iij lod sølff. Item tiil sancti Nicolai kirckæ iij libske marc. Item tiil sanctum Georgium ibidem ij libske marc. Item tiil Swortæbrødre i Roskild iij marc. Item tiil Graabrødræ ibidem iij marc. Item tiil sancte Agnetis closter iij marc. Item tiil sancte Clare closter iij marc. Item tiil wor Frwæ closter ibidem ij libske marc. Item sancti Jørgens kirckæ ibidem ij marc. Item fatigæ folck i Dwæbrødræ ij marc. Item tiil Grabrødræ j Køge iij libske marc. Item tiil Prestøø closter iiij lod sølff. Item tiil Graabrødræ closter Haffnis ii marc. Item tiil sancti Søffrins kirckæ i Holmstrop ij marc. Item tiil Bitzstrops kirckæ en libsk marc. Item tiil Stiernæbierre iij rinske gyllænæ. Item myn hest tiil Swortæbrødræ j Roskild for messer oc vigiliis. Item min broder her Erick Daa en sølff skee paa vi lod sølff med eth forgylt skaffth, en bloo mwsterfillæ koffuæ med næb oc iij rinskæ gyllænæ. Item myn broder Pally Daa thet bestæ par kleder. Item myn kære moder x marc penningæ oc iij lod sølff. Item her Søffrin Daa x marc, som hand ær meg skyldwg. Item her Lawris Falster iij lod sølff oc en rinsk gyllænæ. Item Niels Kempææ en follæ, gaar paa Bogænæss. Item allæ myne sengæ kleder fatigæ folck. Item Anderss Henricssen[3]) eth swerd, som staar wty mith herbærre i Roskild, oc the knappæ som syde wty myn røde kiortell. Item søster Annæ Hanssedatter j sancte Agnetis kloster en rinsk gyllænæ iij lod

---

[1]) Maaske Sørup i Grønholt Sogn.
[2]) Læsningen af dette Navn er noget usikker. Maaske er det Sande i Tikjøb Sogn.
[3]) Af Slægten Dresselberg, til Lyngbylille ved Arresø.

sølff. Item søster Abbællæ ibidem en grot. Item fatigæ prester i Købenbaffuen fore messer oc vigiliis xx libske marc. Item Benth myn stolswend mit bæstæ pantzær, en rød ledesk kiortell, wnder foreth med westerlendest, med kowæn, ther tiil hørrer. Item hwes penninge oc sølleff ighen ær skall. skiifftes tiil fatigæ folck. Thette mith testamenthe at fwlkommæ oc fwltgøræ bæfaller ieg hederligæ mend her Lauris Fa[l]sther, cannick i Roskild, her Erick Daa, myn kære broder, perpetuus vicarius i Københaffuen, Anderss Henricsen aff wabæn oc Niels Kempæ, at [the] thette saa wdræde oc fwlkommæ, som the wellæ antzswore for Gud. Item scal oc sammæ myne testamentarij op kreffæ hwes gield meg til staar, lxxx libske marc aff Marckord oc Hans Kock, som the meg loffuide nw till sancti Michels dag, item xx marc aff Knwt Walkendorp, som ieg hans breff paa haffuer; item x rinske gyllænæ oc aff Knwt Walkendorp nw pintzdag, som ieg oc hans breff paa haffuer. Item thette ær thet, ieg ær skyldug bort: først Jep Skowgord wty Jwtland x marc, item Anderss Henricksen ij rinske gyllænæ. Tiil ythermeræ forwaring tryckær ieg mit indsegellæ neden fore thette mit opnæ testamentes breff, tiilbedendes hedherlige mand her Erick Daa, at han oc tryckær syth indsegellæ næden fore thette breff. Datum Haffnis fferia tertia proxima post festum beati Johannis ante portam Latinam, anno domini md primo.

Udenpaa: Kersten Daays testame[nt lydendes paa] jordgotz y Sywlandt. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med tre paatrykte Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 131—33.

260. **28 Maj 1501.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Klosterstræde.

Omnibus presens scriptum cernentibus vel audientibus Nicolaus Andree, ciuis Haffnensis, salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensis in vico Claustrali in parte occidentali sitam, curie Andree Nicolai proconsulis proximam, ad dies meas, vxoris mee Marine, quam modo habeo, et liberorum nostrorum conductiue recepisse sub conditionibus infrascriptis, videlicet quod omni anno octo marcas Danicas, medietatem ad festum pasce et aliam medietatem ad festum beati Michaelis archangeli, tutoribus prefate ecclesie, qui pro tempore fuerint, in bona moneta Haffnis datiua tempestiue persoluamus pro annua pensione de eadem. Item predictam curiam bene edificemus et edificatam in bono statu sub tectura lapidea conseruemus. Item edificia in eadem nunc constructa aut in

posterum construenda nullo modo vendamus neque alienemus sine consensu et voluntate capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera regalia et ciuilia dicte curie incumbentia soluere teneamur absque predicte pensionis defalcacione. Predictis vero articulis aut altero eorum non seruatis, littere nobis super eadem curia concesse penitus irrite sint et inanes, atque eidem capitulo liceat extunc eandem curiam repetere alterique cuicunque ad voluntatem suam locare. Defunctis quoque nobis supranominatis, prefata curia cum structuris et melioracionibus suis libere cedat capitulo et ecclesie supradictis absque reclamatione cuiuscunque. In cuius rei testimonium ego idem Nicolaus sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Boecii Pungemagers et Mathie Tolleris, ciuium Haffnensium, presentibus est appensum. Datum Haffnis die Veneris proxima ante festum pentecostes anno domini mdi°.

Udenpaa: Recognitio Nielss Anderssøn Skrederis i Closterstrædet. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

261. 12 Okt. 1501.

Gavebrev til Helligkors Alter i Nikolaj Kirke paa en Bod paa Dragør og en forhenværende Præstebolig paa Nikolaj Kirkegaard.

Jeg Oleff Jonssen, borger i Køpnehaffn, gør vitterlig oc kenness meth thette myth obne breff, ath ieg meth myn frij villiæ oc vdi myn frii velmacht meth samtøcke, raadt oc fuldbordt myn kære husfrwe Annæ, som ieg nw haffuer, haffuer vnth oc giiffuet oc meth thette myth obne breff vnner oc giiffuer fraa meg oc alle mynæ arffuinghe oc thill Hælikorss althere i sancti Nicolai kircke i Køpnehaffn, som nw nylegæ stichtedt och funderet ær weeth then nørre kircke dør i zamme kircke, een myn boodt oc bode stædt pa Dragør, liggendis synden nest op till mesther Hans barskærer, kalless Gamle Pannekagez boodt, oc then prestheboleegh i forscreffne Køpnehaffn, liggendis pa sancti Nicolai kirkes gordt, som jeg oc forscreffne myn husfrw køffte aff sancti Nicolai kircke, som thet hoffwit breff ther om ydermere vtwiisse oc inneholle, som ther vppa giffnæ oc giort ære, till ewindeligæ øye. Item for forscreffne prestebolegh oc then boodt pa Dragør skall then, som cappellan ær till forscreffne Hælikorss althere, holle ther fore een ewiigh messæ vdj hwer wghe om tisdaghen aff sancte Annæ oc Gudh allsommechtigste jumffrw Marie oc alle Gudz helgen til loff, heder oc ære, oc i huilken messe som thog ammyndilsse bøn skall holless till Gudt for oss, vore forældre oc for alle cristnæ siælle, oc then som cappellan er till samme althere skall annamme oc vpbære hwess landgille, som forscreffne boodt pa

Dragør arlige renthæ kan, oc holle forscreffne boodt weeth godt heffdt, swo ath hwn æy forfaldis vdj nogher maade. Kan oc swo skee, thet Gudt forbiwde, ath fiskeriith i nogle aar affsloghe oc forscreffne boodt tha bleeffwæ ødhe stondendis, tha skall æn tha forscreffne cappellan holde forscreffne boodt weeth macht, swo ath hwn icke forfaris. Fformaa han thet icke sielff, ath han tha beedis dandefolks hielp ther till, ath forscreffne boodt maa bliffuæ weeth henness fulde macht, swo at forscreffne messæ till ewiigh tiidt maa ther aff vppe holdes, som for ær rørdt. Thill een ydermere stadfestilsse oc beedre forwaringh ath swo i sandheet eer oc swo vdi alle maade wbrødelighen holless skall, som fore ær rørdt, haffuer jeg hengt myt jntsigele needen for thette myt obne breff oc kerlige tilbedendes forsiwnlige men, som eere schipper Hans Glenzse och Hennyngh Nielssen borger oc schriffuer i sammesteth, om theris jntsigele till ydermere vithnisbyrd her fore. Giiffuit i Køpnehaffn anno domini md primo tisdagen nest for Sancti Calixti pape et martiris dag.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

262. **28 Okt. 1501.**

Bernt Beruntsen, perp. Vicarius i Vor Frue Kirke, skænker sin Fædrenegaard paa Gammeltorv til de tolv Apostles Alter i Vor Frue Kirke, og betinger sig derfor en vis ugentlig Gudstjeneste.

Jek Bernd Berintzson, perpetuus vicarius vdi wor Frwe kircke i Køpnehaffn, giør witherligt alle nerwærendis oc kome skullendis, at ieg met myn godhe frii wilge oc berad hw vdi myn frii welmacth haffuer wnth, giffuit oc affhent, oc met thette mith opne breff nw giffuer, affhender, oc strax fraa megh oc myne arffuinge antworder myn fæderne gard, ligendis hws Gamble torgh østen nest then gardh, som Niels Andersson radman fordom vti bodhe, met steenhws, iord oc grwnd, i lenge oc brede, vppe oc nødre, oc met all then bygning oc forbedring, som paa forscrefne gardh nw findis, oc all hans friighed i alle madhe, encthet vndentagit, til the helge werdige tolff apostolorum altere vdi wor Frwe kirke her sammesteds hoss løwekarid, at wære oc bliffue til ewindelige eye, then alsommectugste Gud, hans velsignede benedide moder, jomfru Marie, the helge werdige tolff apostle, oc alle Jhesu Cristi werdige helgene til heder oc ære, meg fatige syndige menniske, myne forælderne, leffuendis oc dødhe, oc alle cristne siele til then ewige salighet, met wilkor oc forord som effther følghe. Først at then dandeman, som nw vicarius er til forscrefne altere, som ær her Hans Wegge, oc alle hans efftherkommere till ewigh tiid skulle arlige arss holde two læsdne messer om wgen for meg oc myne for-

elderene, forscrefne staa, een om søndaghen aff the helge trefoldighed, oc en annen om mandagen, requiem for alle cristne siele till ewigh tiid, oc thenne thieneste skal begyndis for meg oc the, forscrefne staa, strax effther som iegh død ær. Skedhe thet oc swa, thet Gud forbiwde, at swadan forscreffnen gudz tieneste ey huldis for theris forsømelse skild, ther sware skulde for forscrefne altere, tha giffuer ieg alle vicarie macth, som nw vdi wor Frwe kircke ære eller effther thenne dagh kommendis worde, fulkomelighe thette breff igen at kalle oc geret døth oc macth løst, oc legge forscrefne gardh til eth anneth fattigt altere vdi forscrefne wor Frwe kircke, ther som saadan forscrefne gutz thieniste til ewigh tiid holdis kan, at wære oc bliffue til ewyndelige eye vden alt hinder, trette, delæ, gensigelse eller noger retgang, hwes her emodh met kirckelog eller landzlog kan findis i noger made. Ath thette er nw myn gode frii wilge vdi myn welmagt oc thesligeste myn yderste vilge, tha til ydermere vithenisbyrd her om henger iegh mith indsegle nedhen for thette mith obne breff met heterlige herris indsegle, som er her Jens Laurensson, erchedeighn i Roskilde, mester Niels Pærsson, canick i Købnehaffn, hwilke iegh kerlige bedet haffuer thette breff at besegle met megh. Giffuet i Køpnehaffn aar effther Gudz byrdh twsende fæmhundrede paa thet første, sanctorum Symonis et Jude apostolorum dagh.

Udenpaa: De curia apostolorum in antiquo foro, pro qua misse due celebrabuntur: die dominica de trinitate, 2da feria requiem pro defunctis. Langebeks Afskrift i Dipl. (»Orig. membr. laant af Hr. Provst Bützow 1757«). Rørdam, Kirker og Klostre, T., 133—34.

263. 30 Okt. 1501.

Stadfæstelse paa et Skøde til Apostelalteret i Frue Kirke paa en Gaard paa Gammel Torv. Jfr. Nr. 262.

Wii Hans, met Gudz nade Danmarchis, Suerigis, Norgis, Vendis oc Gotis konningh, hertugh i Sleszuigh, i Holsten, Stormarn oc Ditmerschenn, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, giører witherligt, at aar effther Gudz byrd md primo then løuerdagh nest for alle helgenne dagh for ossz pa wort rettertingh i Køpenhaffn neruerendis ossz elskelige Axell Gødickeson vor skicket her Bernd Berintszon, perpetuus vicarius i wor Frue kirke i Køpenhaffn, skøtte oc affhende fra segh oc sinæ arffuinge oc till her Hans Wegge, pepetuus vicarius i sammestetz, pa apostolorum altaris vegne i forscreffne wor Fruæ kirke till ewinnelige eye sin fædernæ gard liggendis i Køpenhaffn hossz Gamble torgh østen nest then gord, Niels Anderszon radman i bode, met steenhussz, iord oc grund, lenge oc brede, byguingh oc forbædringh, som hon nw fynnes, for messzen oc gudz tienisten i alle mode, oc

wet the puncthæ oc articlæ, som thet eyedompsbreff wduiszer oc inneholler, som forscreffne her Bernd ther pa giffuet, beseglt oc antuordet haffuer forscreffne her Hans Wegge pa fornempde altaris wegne, och kiendis forscreffne her Bernd segh eller sinæ arffuinge engen dell, lod eller rettighed at haffue i forscreffne gard, hussz eller jord effter thenne dagh, men skall bliffue oc wærre till fornempde alther till ewigh tid, som førre er rørt. Oc wor her nw ingen gensigelse mod forscreffne skøde i noger mode. Datum vt supra nostro ad causas sub sigillo teste Georgio Marswin, justiciario nostro dilecto.

Udenpaa: Scotatio curie apostolorum in antiqvo foro. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

264. 22 Avg. 1502.

Thingsvidne om et Skøde til Nikolaj Kirke paa et Hus paa Nikolai Kirkegaard.

Alle the, som thette breff forekommer, hilsse wii Pæder Jonssøn, byfoget i Køpnehaffn, doctor Pæder Albrechtssøn, Erland Jenssøn, kalles Snare, Bertram Heckeller, radmen, oc Hennyngh Nielssøn, borger oc schriffuer i sammested, ewindelige met Gud, gøre vitterligt, ath aar effter Gudz byrd mdii° mandagen nest foræ sancti Bertholomei dag pa Køpnehaffn byting for oss och menæ thingmen, som samme dag thing søgte, vore schickede fornumstige men Johannes Metzenheem, kalless Bogebinder, oc Pæder Henricssøn, kalles Bogebinder[1]), radmen i Køpnehaffn, pa Nicholaus vegnæ, Anders Nielssens søn, oc pa Karine Hansse dotter, Anne Hansedotter oc Margrete Hanssedotter, forscreffne Anders Nielssens steeffdøtter, huilke to forscreffne dandemen, som met loulig thingliwd berettæ oc skøtte oc oplode fraa forscreffne søskønnæ oc alle theris rettæ arffuinge Jeppe Jenssøn, borgermesther i Køpnehaffn, pa sancti Nicholai kirckes vegnæ eeth hwss, som ær mwreth imellom stolpe, som ær bygdt vppa sancti Nicholai kirkes jord, liggendis i Køpnehaffn synden till sancti Nicholai kirckegord, vdi lenghe oc brede, vppe oc nedre, som forskreffne hwss nw findess innen synæ iiii pælæ, inttet vndentaget, skall forskreffne sancti Nicholai kircke haffue, niwdhæ, brwgæ oc beholle till ewindelig æye æye skulendes, effter the gamlæ hoffwit breffs lydelsse, som wii forscreffne dandemen pa fornempde søskonnes wegnæ Jeppe Jenssøn, borgmester, paa sancti Nicholai kirkes vegnæ antwordet haffue. Her vppa beedis forskreffne Jeppe Jenssøn pa sancti Nicholai kirckes vegnæ oc lowlige feck eeth vwillight things vithne aff tesse xii efterskreffne dandemen, som ere Per Laurenssøn, Twe Jepssøn, Laurens Brøker, Hans Bryggere, Oleff Amage, Jens

[1]) Skal læses Buntmagere, jfr. Nr. 268 og 272.

Eløffsøn, Per Olssøn, Mickell Kødmangere, Hans Skærere, Nielss Offuerlendere, Jens Mickelssøn oc Powell Tessebøle, borgere i sammested, huilke xii forskreffnę dandemen aff fogedens befalningh vdi samdregtelig beraad vdginghe oc met lowligh thingsliwd ighen indkomme oc alle eendregtelige vithnede pa theris gode thro, siell oc sandheet, ath the hørde oc saage samme dag, ath forskreffne Johannes Metzenheem oc Per Henricssøn pa forscreffne søskønne wegnæ woræ innen iiii thingstocke pa Køpnehaffn bything oc skøtte oc vplode fraa them oc alle theris arffuinge forskreffne Jeppe Jenssøn pa forskreffne sancti Nicholai kirckes vegnæ eeth hwss, som ær mwret imellom stolpe, liggendis synden weth sancti Nicholai kirckegord, met lenge oc bredæ, vppe oc nedre, met all forscreffne hwss rette tilhørelsse, intet vndentaget, at haffue, niwdæ, brugæ oc beholle skulendis till ewindelig æye, som fore ær rørdt. Thet swo ær faret, gonget oc vithnet for oss i zandheet, som forscreffuit staar, thet vithne wii forscreffne met woræ jndsigle nædhen for thette breff hengendis, som giffuet ær dag oc stæd, som forscreffuit staar.

Udenpaa: Breff paa jord paa S. Nicolai kirkegaard 1502, som sogneherren paa boer. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

265. **5 Dec. 1502.**

Thingsvidne om et Skøde til et Alter i Nikolaj Kirke paa en Gaard ved Stranden. Jfr. Nr. 253.

Alle, som thette breff forekommer, hilsse wij Pæder Jonssøn, byfoget i Køpnehaffn, Pær Thruwetssøn, borgermesther, Berthram Heckeller, Mowens Laurenssøn, raadmen, oc Hemmyngh Nielssøn, borgere oc schriffuer i zammested, ewindelige meth Gud, gøre vitterligt, ath aar effter Guds byrd md secundo mondagen sancti Nicholai affthen pa Køpnehaffn bytingh for oss oc menige thingmen, som zamme dag thing søgte, vor schicket hederlig oc forsiwnlig man Oleff Jonssøn, borger i Køpnehaffn, hwilken som meth lowlig thingszliwd skøtte oc oplood fraa hanum oc alle hans arffuinge oc till hæli korss althære, som nyleghæ ær stichteth oc funderet weeth then norre dør i sancti Nicholai kircke i Køpnehaffn, een gord, jord oc grwnd i forscreffne Køpnehaffn liggendis weet Stranden østen nest op till then gord, som her Lodwiigh Nielssen ridder tilhører, oc vesthen nest op till then gord, som ligger till wor Frwe kircke i Køpnehaffn, som nw Bærend Pariis vdj boor i sancti Nicholai soghen zammested. Hwilken forscreffne gord, som Oleff Jonssen køffte aff Atzser Thygessen och aff hans metharffuinge pa een parth nær aff zamme gord, huilken som forskreffne Atzser Thygessen, Gudh hans siell nade, sielff gaff till forscreffne

hæli korss althere for hans siell salicheyt, som och forscreffne Oleff Jonssen effter hans befalningh schøtte och oplood fraa hanum oc alle hans arffuinge oc till forscreffne althere meth hwss, jord oc bygningh vdi lenge oc bredæ, vppe oc nedhre vdi alle moode, som nw forscreffne gord allsammen indhegnet oc begreben ær, intet vndentaget, som thet købæbreff ther om ydermeræ vtwiser oc jnneholder, som forscreffne Oleff Jonssen ther vppa haffuer aff forscreffne Atzser Tygessen oc aff hans metharffuinge till ewindelige æye, som nw framdelis skall bliffue till forscreffne hæli korss althere oc forscreffne gord meth all syn retthe tilhørelsse, som fore ær rørdt, till guds tiæniste, oc aff thet landgille, som nw aff forscreffne gord gongher arlig årss, som ær otthe marck Danzske penninge, skall holles two ewighe messer fore vdi hwer wghe for forscreffne althere then alsommechtigste Gud, jumffrw Marie Jhesu Cristi moder, oc alle Guds helgen till loff, heder oc ære, oc then enæ messæ skall holdes om fredagen aff Jhesu Cristi pynelsse oc then anden om løwerdagen aff jumfrw Maries drøwelsse, oc then prest, som ær capellan till samme althere, skall arlige haffue for syn tiæniste for the forscreffne two messer the forscreffne viij marck, som forscreffuit staar, hwilken gord, som nw Hans Teckeller, borger i Køpnehaffn, oc hans husfrw Boeld nw vdi leyæ haffue aff forscreffne hæli korss althere. Thii kende forscreffne Oleff Jonssen sigh eller hans arffuinge oc pa forscreffne Atzser Thygesens vegnæ eller hans metarffuinge vegnæ jngen part, deell eller rætigheet effter thenne dag at haffue vdi forscreffne gord vdi nogher maade, men skall bliffue till forscreffne althere till ewindelige æye. Ther vppa beedis Jeppe Jenssen, borgermesther i Køpnehaffn, pa forscreffne hælikorss altaris vegnæ, oc lowlige feck eeth vwilligt thingsvitne aff tæsse xij effterscreffne dondemen, som ære Jeppe Brwn, Jens Mickelssen, Syer Matzssen, Mickell Kremmere, Hans Nielssen, Nielss Møllere, Mattis Funck, Erick Tandh, Per Grydestøbere, Pær Grubbæ, Oleff Clæmitssen oc Anders Mwrere, borgere i zammested, hwilke xij forscreffne dandemen aff fogedens beffalning vdj samdrectelig beraad vtginge oc meth lowlig thingsliwd ighen indkomme oc alle endregtelige vitnede pa theris gode tro, siel oc sandheet, ath the hørde oc saage sammedag, ath forscreffne Oleff Jonssen pa sinæ eghnæ weynæ oc forscreffne Atzser Tygessens oc metarffuingis vegnæ vor innen iiij thingstocke pa Køpnehaffn bytingh oc oplood oc skøtte fra them oc alle theris arffuinge oc till forscreffne Hæli korss althere i forscreffne sancti Nicholai kircke forscreffne gord vd meth Stranden liggendis meth all sin rettæ tilhørelsse, intet vndentaget, vdj alle maade, som fore ær rørdt, till

ewindelige eyæ. Thet saa er faret, ganget oc vitneth for oss i sandheet, som fore ær rørdt, haffue wij forscreffne hengt wore jntsigle nædhen for thette breff, som giffuit ær aar, dag oc stæd, som forscreffuit staar.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

266. **10 April 1503.**

Skøde paa en Gaard paa Østergade.

Alle the, som thette breff forekommer, hilsse wij Pæder Jonssen byfoget i Køpnehaffn, Pæder Thruwetssen borgermester, Barthram Heckeller, Oleff Asserssen, radmen, oc Hennyngh Nielssen, borger oc schriffuer izammestæd, ewindelighæ meth Gud. Giøre vitterligt, ath aar efftir Gudz byrd m°d°iij° mandagen nest effter sancti Ambrosij dag pa Køpnehaffn bything for oss oc menæ thingmen som zamme dag thingsøgte fornumstig man Jens Laurenssen borgere i Køpnehaffn, huilken som meth lowlig thingsliwd pa wor nadige herris koningh Hansses thiæneris vegnæ oc befalningh, Hans Grym borgerkock pa Køpnehaffn slot, skøtte oc oplood fraa hanum oc alle hans arffuinge oc till forsiwnlig man Albrecht fan Gock oc alle hans arffuinge hans gord, jord oc grwnd i forscreffne Køpnehaffn liggendis pa Østhre gade vesthen nesth then gord, som her Mowens Ebbessen fordom otthæ, østhen nesth op till Sancti Nicholai kirckes jord, som nw Wolther Kniphoff vdj wære haffuer, norden weet adelgaden i Sancti Nicholai soghen her sammestæds, meth hwssz, iord oc bygningh vdi lenghæ oc bredæ vppe oc nedhræ vdj alle maade, som nw forscreffne gord, jord oc grund indhegnet oc beghreben er, mæth all syn rætte tilhørelsse jntet vndentaghet at haffue, niwde, brwge oc behollæ effter thet skøde breffs jnnehollelsse, som ther vppa giffuet oc giort ær, till ewindeligæ æye haffue skulendis. Ther vppa bedis forscreffne Albrecht fan Gock oc lowlighe feck eeth vwillight thingszvithne aff thæsse xij efterscreffne dandemen, som ære Pær Bagere, Nielss Cleynesmijt, Torsten Skræddere, Morthen Skræddere, Hans Pærssen, Mickell Kræmmere, Nielss Jepssen, Thames Matssen, Jens Oleffssen, Pær Laurenssen, Pær Grubbæ oc Oleff Clæmitssen, borger i zammestæd, huilke xij forscreffne dandemen aff fogedens befalningh vdj samdregtelig beraad vtginge oc mæth lowligh thingszliwdh ighen indkomme oc alle eendregteligæ vithnede pa theris gode thro, siell oc sandheet, ath the hørde oc soghe samme dagh, at forscreffne Jens Laurenssen var innen iiij thingstocke pa Køpnehaffn bythingh pa forscreffne Hans Gryms vegnæ, skøtte oc oplood fraa hanom oc alle hans arffuinge

forscreffne Albrecht fon Gock oc alle hans arffuinge hans gord, jord oc grwnd i forscreffne Køpenhaffn liggendis pa Østhre gade met lengæ oc bredæ oc all syn rettæ tilhørelssæ, jntet vndentaget som foræ er rørdt. Thet swo ær foreth, gonget oc vithnet for oss vdj sandhet, som forscreffuit staar, thet vithne wij forscreffne meth wore jntsigle nædhen for thette breff hengendis, som giffuet ær aar, dag oc stæd, som forscreffuit staar.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

267. **30 Maj 1503.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard i Gammel Raadhusstræde.

Alle them thette breffh foræ komer wittherliigt gøræ wi efftherscreffnæ her Rasmus och Ciitzæ Tidickes, ath wi i leye haffwæ jen gaardh aff Sancti Pedhers kirckæ vdi Køphenhaffn, som bøggheth er pa Sancti Pedhers grwndh, hwilken som i Gammel Raadhws strædhet ligher, noordhen wet strædhet westhen nesth jen Helligestis gaardh, och østhen nesth then gaardh, ther Anders Lassen vogn karll nw vdi boor, och skwllæ wi forscreffne her Erasmus och Ciitzæ Tidickes haffwæ, nydæ och brwgæ forscreffne gaard i wores liffs tidh met then boodh, som liggher vdtil strædeth, som hørrer til forscreffne gaardh, och all annen forscreffne gaardz och grwndhz til hørelsse i lengæ och bredhæ opp och nedher, som hand nw begrewen er, inthet wndhertaghet, met saadant packt och vilkor, ath wi forscreffne her Erasmus och Ciitzæ Tidickes skwllæ hollæ forscreffne gaardh oc grwndh met bygningh och forbedringh, saa ath hand ey forfaller ydhermere een handh nw er, och skwllæ wi hollæ hanom met gotth stentagh och ther til met gyffwæ kiirckæ werie til forscreffne Sancti Pedhers kiirckæ vij mark peningh geffwæ och genghæ j Køpenhaffn til landgille aff forscreffne gaardh och boodh, som vd til gaden liggher, twenne tiidher vdh ath giffwæ til godhæ, som er om Sancti Micaelis dagh iiij marck och thi andre halfierdhæ marck om posken, och hawdsomhielsth(!) wi forbederæ forscreffne sancti Pedhers gaardh, thet skal bliffwæ til forscreffne gaardh, saa ath wi skwllæ hwerken selie thet eller panthsetthet eller aff flytthet vdhen kirckæweries samtigkæ. Item naarsom hielsth wi forscreffne her Erasmus och Ciitzæ Tidickes ære aff døde, tha skal forscreffne gaardh met bygningh och forbædringh, som ther thaa findes, kommæ qwith och frii ighen til forscreffne Sancti Pedhers kiirckæ. Item wodher(!) thet och saa, ath ieg, her Erasmus, vordher forseeth met noghet aff kiirckens, och begære jeg, her Erasmus, ath wæræ forstandher for forscreffne sancti Pedhers gaardh, tha skal jegh och nydhæ forscreffne gaardh och grwndh met

saa skel ath forscreffne vilkor och artickel holle som forskreffne staer. Til bedhre forwaringh ath saa er i alle modhæ som forskreffweth staar, trecker jeg myth incegel nedhen for thette breffh och bedher jeg Per Baggher, borrer i Køpenhaffn, lonæ meg sytth incegel her til met. Gyffweth i Køpenhaffn theu tiisdagh nesth for Pynss søndagh ar effther Gwdhz byrdh tusindæ femhwndereth paa . . . . . treedigh.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. Levninger af 2 Segl paatrykte i grønt Vox.

268. **26 Juni 1503.**

Thingsvidne om Skøde paa en Gaard sønden for Nikolaj Kirkes Gaard, hvor man gaar til Hr. Benedikts Gaard.

Alle the, som thettæ breff forekommer, hilsse wii Pæder Jenssøn, byfoget i Køpnehaffn, Pær Thruwetssøn, borgermester, Bertram Heckeller, Pær Henricssøn, kalles buntmagere, radmen, oc Hennyngh Nielssøn, borgere oc schriffuere i zammestæd, ewindelige meth Gud, gøre vitterligt, ath aar effter Guds byrdt mdiii⁰ mondagen nest effter sancti Johannis baptiste dag pa Køpnehaffn bytingh for oss oc menighæ thingmæn, som samme dag thing søghte, var schicket hederlig oc forsiwnlig man Hans Bogbinder, borgermester, kirckeværie oc forstendere till sancti Nicolai kircke i Køpnehaffn, huilken som meth lowlig thingsliwd beretthæ, at han pa forskreffne sancte Nicholai kirckes vegnæ oc meth menæ sognemen i zamme soghn raadt, samtøcke oc fuldbord haffde solt hederlig quinnæ Annæ Oleff Jonssens efftterleuersche, borgersche i zammæsted, oc samme dag inneu iiii thingstocke pa Køpnehaffn byting oplood oc skøtte hennæ halffdelen aff thet hws pa then vesthre ændhe, som ær mwreth imellom stolpe, som Bendzløff fordom otthe, meth jord oc grwnd, i forscreffne Køpnehaffn liggendis synden weeth sancti Nicholai kirkes gord, som man gaar till her Bendicthis gord vtoffuer then østhre kirckerøsth. Huilken halffdelen aff forscreffne hwss oc grund, som ær i sin lenghæ weeth kirckegorden aff øster oc i westhen x Siælensche alnæ, iii fingerbreet myndræ, vdi syn brede aff nør oc i synder, aff synder oc i nør xi siælensche alnæ oc eeth quarteer etc. Item samme dagh gaff forscreffne Annæ Oleffz fuldmacht forscreffne Hans Bogebinder pa hennes vegnæ at oplade oc skøde fraa henne oc alle hennes arffuinge zamme halffdelen aff forscreffne hwss, jord oc grwnd till Hæli korss althere i forscreffne sancti Nicholai kircke, som nyleghæ ær stichtet oc funderet weet then nørre kirckedør, at haffue, niwdhæ, brughæ oc behollæ till forscreffne althere till ewindelige æye æye schulendes, oc kende forscreffne Annæ Oleffz hennæ eller hennes arffuinge inghen part,

deell eller rættigheet effter thenne dag at haffne vdi halffdelen i forscreffne hwss, jord oc grwnd vdi noghre maade, men skall bliffue till forscreffne althere till ewindelige æye, som fore ær rørdt. Ther vppa beedis her Laurens cappellan pa samme altheres vegnæ oc lowlige feck eeth vwilligt thingsvithne aff tesse xii efftersereffne dandemen, som ære Jens Perssøn skomager, Hans Fryman, Henrick Brøggere, Mickell Skomager, Swen Bagere, Laurens Brøker, Knwt Daa, Symen Bartskærere, Claues Hennickessøn, Jens Juwll, Oleff Brøggere oc Thomes Knwtzssøn, borgere i zammestet. Huilcke xii forscreffne dandemen aff fogedens befalningh i samdregtelig beraad vtgingæ oc meth lowlig thingsliwd ighen indkomme oc alle eendregtelige witnede pa theris gode thro, siell oc sandheet, ath the hørde oc saage samme dag, ath swo gick oc foor om forscreffne skøde innen iiii thingstocke po Køpnehaffn byting vdi alle maade, som for ær rørdt, oc thet priweet, som kalles eeth maag, som ind ær taget aff then nørre ændhe aff thet andre hwss nest op till, thet skall bliffuæ till thet forscreffne hwss till ewigh tiidt, som nw ydermere ær indscreffuen oc stadfesth i sancti Nicolai kirckes boog. Ath saa i zandheet ær, thet vitne wii meth woræ jndsigle næden for thette breff hengendis, som giffuit ær aar, dagh oc stædt, som forscreffuit staar.

Det 2det Segl er adeligt, de andre Bomærker. Udenpaa: Hans Bogbinder, paa sogneprestens gaard. Afskrift i Dipl i Geh-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

269. 29 Jan. 1504.

Thingsvidne om Skøde paa en Gaard paa Nørregade norden næst op til Byens Stræde og Rende, som løber fra Nørregade og ned til Rosengaarden.

Alle the som thette breff forekommer, helsse wii Pæder Jonssen byfoget i Køpnehaffn, Pær Thruwetssøn, Hans Bogebinder, borgemestere, Erlandt Jenssøn kalles Snare, Bertram Heckeller, Oleff Asscerssøn, raadmen, oc Hennyng Nielssøn, borger oc schriffuer i sammestedt, ewindelige mett Gud, gøræ vitterligt, ath aar effter Gudz byrdt thusende fæmhundredæ vppa thet fiærde mondagen næst foræ wor frwe dag purificationis pa Køpnehaffns byting for oss oc menighe thingmen, som samme dag thing søgte, voræ skickede beskeeden men Powel Jenssøn, som nu er i Baldrop, Thorsten Jepssøn skrædder och Jens Hanssen skomager, borgere i Køpnehaffn, hwilke som met lowlig thingsliudt skøtthe oc oplodhe fraa them och alle theris arffuinge hederlig och renliffuelig man her Mattis Mattssøn, perpetuus vicarius till the helige xxiiii oldefædres alther i wor Frwe kircke i

Køpnehaffn, all theris deel, æyedom oc rættigheet allsammen, som the haffue ærffdt oc køfft vdi een gaard liggendis pa Nørregade i wor Frwe soghn her sammestædz østen vdt met adelgaden, norden næst op till byes stræde oc renne, som løber fra Nørregade och neder til Rosengaarden, met alle thens jorde och bygning vdi lenge oc brede vppe oc nedre vdi alle maade, som nw all theris parth, deel oc rættigheet vdi forskreffne gaard indhegnet oc begreben er, intet vndentaget, skall forskreffne her Mattis eller hans arffuinge haffue, niude, bruge oc beholle effter thet købebreffs jnnehollelse, som ther vppa giffuet oc giort ær, til ewindeligæ æye haffue schulendis. Her vppa bedis forskreffne her Mattis et lowlig . . . . aff xii . . . . . dannemen, som ere Pær Bager, Nielss Hallendzfare, Hanss Clawessøn, Clawes Matzssøn, Morten Skrædder, Jens Nielssøn Skomager, Jens Kock, Borckort Skrædder, Jens Thygessøn, Jens Offuerlender, Hans Skærer, Syer Matzssen, borgere i samestædt, hwilke xii forskreffne dandemen aff fogedens befalning vdi samdregtelig beraadt vtginge, oc met lowlig . . . . igen indkomme, oc alle endregtelige withnede pa theris gode tro, siell oc sandheet, at the hørde oc saaghe samme dag, at forskreffne Powel Jenssøn, Thorsten Jepssen Skræder oc forskreffne Jens Hanssen Skomager ware inden iiii thingstocke pa Køpnehaffns bything, oplode oc skøtthe fraa them oc alle theris arffuinge forskreffne her Mattis oc alle hans arffuinge all theris æyedom oc rettigheet vdi forskreffne gaard vdi alle maade, som fore ær rørdt. Thet swo er faret, ganget oc withnet for oss vdi sandhed, som forskreffuit staar, thet vithne wii forskreffne met woræ jndsigle nedhen for thette breff hengendis, som giffuit ær aar, dag oc sted, som forskreffuit staar.

Udenpaa: Skøde paa Jacob Bryggers gaard. »Alle Seglene ere Bomærker, uden det andet, som er Peder Truvetsøn borgemesters, hvor der i Skjoldet sees en halv opstaaende Ulv eller saadant et Dyr og oven paa Hjælmen en hel Ulv eller maaske en Ræv«. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

270. **9 Feb. 1504.**

Tilstaaelse for Modtagelse af en Gave paa 2 Gaarde i Lille Fuglede til Jomfru Marie Alter i Frue Kirke for Jep Langs Sjælemesse.

Jeg Hans Nielssen, perpetuus vicarius till jomfrw Marie althere i jomfrw Marie kirke i Kiøffmanhaffn, giør wittherligh meth thette mith obne breff for alle mend neruerendis oc kommeskulendis, ath ieg haffuer annamet twoo gorde oc gotz liggindis vdj Arsherrit i Fwglede lille soghen, i Fwglede lille by, hwilcke twoo garde oc gotz, som aarlige skyller tiill landgiille vij pund korn, halff byg oc halff

rw, eth feth swin, j faar, j lam, ij gess, iiij høns och xiiij grot penninge, tiill forskreffne jomfrw Marie althere vdi Kiøffmanhaffn tiill ewindeligh eye eye skullendis aff velbyrdug suend Jep Lang, som han tiill fornempde althære giiffuet haffuer for sin siell oc for sine forældres sielæ och for alle cristne sielæ till hielp oc trøst, meth saadant skeell oc forordh, ath ieg skall holle eller holle lade en messe vdaff thee helge treefollighet huer søndag tiil ewigh tiidh fore hannum oc hans forælderne och en messe huer loffuerdag aff verduge moder jomffrw Maria, jomffrw Maria tiill loff, heder oc ære oc hannum oc hans forældre tiil hielp oc trøst tiill ewig tiidh. Thij tiilbindher ieg meg oc alle myne efterkommere vicarier oc cappelaner tiill forskreffne jomffrw Maria althere forscreffne twenne mæsser at holle eller holle lade vbrydelig paa forscreffne twenne dage, som forscreffuit stor, tiill ewig tiidh. Item vore thet saa sage, ath ieg eller noger vdaff mine efterkommere vicarier eller cappelane tiill fornempde jomffrw Maria althere ey wille holle eller holle lade forscreffne twenne messer, en vdaff thee helge tree foldighet om søndaghen oc en vdaff jomffrw Maria om løffuerdagen i saadan fundacie som forscreffuit stor, oc ther kwnne findes skellig bryst vdj, tha skall fornempde Jep Langs arffuinge haffue fuld mackt tiill ath annammæ samme forscreffne tuende gorde oc gotz tiill them ighen, oc forsee thet tiill eth annet fattiigt altære eller stet, som saadan forscreffne tieniste tuenne messer tiill ewig tiidh vbrydelige vel holle wiill. Tiill ydermere foruaring oc bedre stadfestelsse, ath saa skall holles oc bliiffue, henger jeg mit jndsegle nedhen fore thette mit obne breff met flere dannemendz, som jeg haffuer tiillbedhet at besegle met meg, som ære Lass Nagell, høffuitzman po Kaalundeborg, Per Olssen byfoghet vdj Calundeburg, Suend Jenssen oc Jens Hanssen, borgere i sammesthet, atthee henge theris jndsegle hoss mit jndsegle nedhen for thette mith obne breff. Datum Calundeborg feria sexta proxima ante festum beati Valentini martiris sub anno domini md4⁰.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

271. **3 April 1504.**

Gavebrev til Nikolaj Kirke paa en Bod i det lille Stræde, som løber fra Færgestræde til Nikolaj Kirke, og en anden i det lille Stræde fra Amagertorv til samme Kirke.

Jeg Ællijnæ Hanssedotter, borgerske i Køpnehaffn, gør vitterligt oc kenness meth thette myth obne breff, ath jeg meth myn frij villiæ oc welberaadt hwg meth samtøcke, raadt oc fuldbordt myn kære hwssbonde Oleff Guldsmyt haffuer vnth oc giiffuet oc meth thette

myth obne breff vnner og giiffuer fraa meg oc alle mynæ arffuinge till sancti Nicholai kircke zammestædt till ewindelige æye thwennæ mynæ boder j forscreffne Københaffn liggendis i sancti Nicholai soghen her sammestædz, then enæ i thet lillæ stræde, som løber vtaff Færie strædet oc op till sancti Nicholai kircke, norden weet adelgaden, vesten nest op till then boodt, som nw Hans Pæderssen, raadman i Helsingør, tilhører oc østhen nest op till sancte Jørgens boder. Then anden boodt liggendis i thet lillæ strædhe, som løber fraa Amaghe torff oc op till forscreffne sancti Nicholai kircke, synden weeth adelgaden, vesthen nest op till forscreffne Hans Pæderssens bod oc østhen nest op till sancti Nicholai kirckes jord, meth hwss, jordt oc ghrundt vdi bredæ oc lenghæ jmellom bade stræden, som the nw indhegnede oc begrebnæ ære, meth all theris retthæ tilhørelsse, jnthet vndentaghet, ffor huicke(!) boder kircke verie oc forstendere till forscreffne sancti Nicholai kircke skulle ladhe holdhe ther thwo ewiighe messer fore till ewiigh tiidt vdi hwer wghe, som siwngis skulle for høffwe althere vdi zamme kircke, then enæ om onszdaghen aff alle cristnæ oc then anden om fredaghen aff Jhesu Cristi hællige fem vnder, oc i huilke messer, som togh ammyndelsse bøn skall holdes till Gudt for myn siell, forscreffne myn kære husbondes oc alles wore forældre siælle till myskundt oc saligheet. Kan oc swo skee, thet Gudt forbiwde, at forscreffne messer æy holless, som forscreffuit staar, tha skall jeg eller mynæ arffwinghe thess fuldmacht haffue forscreffne boder jghen at kalle meth all theris tilhørelsse, vden all hinder eller nogher gensielsse ther i moodt vdi nogher maade. Till een større vederkennelse oc bædre forwaringh, ath swo vdj sandheet ær oc swo vdj alle maade wbrødeligen holless skall, som fore ær rørdt, haffuer jeg kerlige bedet forscreffne myn kære huszbonde om hans jntsigle nædhen for thette myth obne breff hengendis meth fleræ hederlige oc reenliffwelige men, som ære her Hans Albrechtssen, her Symen Laurenssen, cannycke i Worfrwe kircke i Københaffn, her Gregories Laurenssen, cappellan till sancti Sebastiani althere i zamme kircke, oc Mowens Laurenssen, radman i zammestedt, om theris jntsigle till ydermere vithnisbyrdt her foræ. Giiffuet i Københaffn anno domini m°d° quarto onsdagen nesteffter Palmesøndagh.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

272. **22 April 1504.**

Thingsvidne om Nr. 271.

Alle the, som thette breff forekommer, helssze wii Pær Jonsson, byfoget i Kopnehaffn, doctor Pæder Albrechtsson, Per Henrichsson,

kallis buntmagere, Berthram Heckeller, radmen, oc Hennyngh Nielsson, borgere oc schriffuere vti sammestedt, ewindelige met Gudt, gøre vitterligt, ath aar effter Gudz byrd mdiiii° mandag nestfore sancti Jørghens dag pa Køpnehaffns bytingh for oss oc menæ thingmen, som samme dag thingsøgte, war schicket ffornumstig man Oleff Guldsmyt, borgere i Køpnehaffnn, huillken som met lowlig thingssliwdt effter hans kære husfrwes befalningh, Ællynæ Hanss dotter, hwess siell Gudt naade, skøtte oc oploodt fraa hennæ oc alle henness arffuinge oc till sancti Nicholai kircke i Køpnehaffn thwennæ hennes boder i forscreffne Køpenhaffnn liggendis, then enæ vdi thet lillæ stræde, som løber vtaff Færiestrædet oc op till sancti Nicholai kircke, norden weet adelgaden, vesthen nesth op till then boodt, som Hans Pæderssen, raadman i Helsingør, tilhører oc østen nest op till sancti Jørghens boder, then annen boodt liggendis i thet lillæ stræde, som løber fraa Amaghe torff oc op till forscreffne sancti Nicolai kircke, synden weeth adelgaden, vesthen nest op till forscreffne Hans Pæderssens boodt och østhen nest op till forscreffne sancti Nicolai kirckes iordt i sancti Nicolai soghn her sammestædz met hwss, iordt oc grundt vdi bredæ oc lenghæ imellom bode stræden met all theris rettæ tilhørelsse, inttet vndentaghet, skall forscreffne sancti Nicolai kircke haffue, niwdhæ, brugæ oc behollæ æffter thet gaffue breffs inneholdelsse, som ther vppa giffuet oc giort ær, till ewindeligæ æye beholle schulendis. Her vppa bædis Mattis Busk, raadman, forstendere oc kirckewerie till samme kircke, pa forscreffne sancti Nicolai kirckes wegnæ oc lowlige feck eeth vwilligt thingssvithne aff tæsse 12 efterschreffne dandemen, som ære Hans Skærere, Jens Hollendsfare, Jens Offuerlendere, Hans Bagere, Per Brøggere, Clawes Smyth, Laurens Broker, Syer Matsson, Per Laurensson, Anders Sudere, Oleff Amage oc Jesper Bagere, borgere vti samme stædt, huilcke 12 forscreffne dandemen aff fogedens befalningh i samdregtelig beraadt vtginghe oc met lowlig thingssliwdt ighen indkomme och alle ændregteligæ vithnede pa theris gode thro, siell oc sandheet, ath the hørde oc saage samme dag, ath forscreffne Oleff Guldsmyth effter forscreffne hans husfrwes befalningh vor innen 4 thingstocke pa Køpnehaffns tingh, oploodt oc skøtte fra henne oc alle hennes arffuinge oc till forscreffne sancti Nicolai kircke till ewindelige æye forscreffne two boder met all theris tilhørelsse, intet vndertaget, som fore ær rørdt. At saa i sandheet ær vithnit for oss som forscreffuit staar, thet vitne wii forscreffne met wore intsigle nædhen for thette breff hengendis, som giffuet er aar, dag oc stædt, som forscreffuit staar.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

273. **28 Juni 1504.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Købmannegade.

Vniuersis et singulis presentes litteras inspecturis seu legi audituris Ericus Nicolai, artium et decretorum doctor, decanus Haffnensis, totumque capitulum ibidem salutem in domino sempiternam. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris nos ex vnamini consensu discreto viro Mathie Johannis, ciui Haffnensi, quandam curiam ecclesie beate Marie virginis ad eius fabricam spectantem et pertinentem in parochia eiusdem, in platea dicta vulgariter Købmannegaden in eius parte aquilonari, iuxta curiam, quam quidam Faadher Perssøn modo inhabitat, ad orientem sitam, ad dies suos, vxoris sue Elsebe, quam nunc habet, et liberorum suorum de se inuicem progenitorum, conductiue dimisisse, sub conditionibus infrascriptis, videlicet quod duodecim marcas Danice monete Haffnis datiue tutoribus antedicte ecclesie singulis annis, quoad vixerint, pro annua pensione expedite persoluant . . . . . . medietatem ad festum pasce et aliam medietatem in festo sancti Michaelis archangeli tempestiue . . . . . . Idem predictam curiam bene edificent, edificatamque in bono statu sub tectura lapidea semper manuteneant et conseruent, edificiaque in eadem nunc constructa et in posterum construenda nullo modo vendant neque ab ecclesia huiusmodi quouis modo alienent sine consensu et voluntate capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera regalia et ciuilia dicte curie successu temporis incumbentia subeant et persoluent absque diminutione pensionis antedicte. Predictis vero articulis aut altero eorum non seruatis, presentes litere penitus irrite sint et inanes, nobis quoque et successoribus nostris eandem curiam reassumendi, et aliis, vt visum fuerit expedire, demum locandi plena et libera sit facultas. Prefatis vero Mathia, Elsebe et eorum liberis omnibus de medio sublatis, sepedicta curia cum structuris et edificiis ac meliorationibus suis vniuersis absque omni reclamatione libere cedat capitulo et ecclesie prenarratis. In quorum omnium fidem et testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quingentesimo quarto sexta feria proxima post festum beati Johannis baptiste.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

274. **18 Nov. 1504.**

Thingsvidne, at Jesper Krafse til Basnæs havde lejet Frue Kirkes Jord paa Vestergade, men ikke opfyldt sine Betingelser med Hensyn til Grundens Bebyggelse.

Alle the, som thette breff forekommer, hilsse wi Pæder Jonssøn, byfogeth i Køpnehaffn, Johannes Mesenheem, kalles Bogbinder, Oleff

Asserssøn, borgermestere, Mattis Tidkessøn, raadman, oc Hennyngh Nielssøn, borgere och schriffuere i sammestedt, ewindelige meth Gudt. Gøre wii vittherlight, ath aar effther Gudz byrdt md quarto mondaghen nest fore wor Frwę dag presentationis pa Køpnehaffn bythingh for oss oc menæ thingmæn, som zamme dag thing søgte, var schicket hederligh oc reenliffweligh man mesther Anders Friis, cantor i wor Frwe kircke i zammestedt, huilken som meth lowligh thingssliwdt beretthe, ath Jesper Kraffze aff Bastness een wor Frwe kirckes jordt vdi forswar oc leye haffde vdi forskreffne Køpnehaffn liggendis pa Vestre gade østen op till then jordt, som Oleff Verckmester køffte aff hanom i sancte Clemitz soghn her sammestedz, meth swodan forordh oc viilkaar, ath han skulle bygge oc forbædre forskreffne jordh meth goedt heghnet, byghningh oc forbædring vdi godhe maade, huilket icke swo holleth eller skeeth ær, togh forskreffne wor Frwe kircke till stoor fordærffweligh skadhe. Thi war forscreffne her cantor pa then hælige kirckes vegnæ een thinghøringh begærendis ath granzke, skwdhe oc see forscreffne jordh, om hwn swo retthelige oc skællige var holden weeth goedt heffdt, heghnet, byghningh oc forbædring, swo ath hanum eller hans arffuinge bwrdhe lengher ath niwdhe oc brwghe fornemffde jordt. Tha effter forscreffne her cantors begæringh worth ther zamme dagh vdtmelth aff thingeth iiii dandemen, som ære Jon Clæmitzssøn, Hans Vynckessøn, Anders Brøgger oc Pær Jenssøn Skomager, borgere i zammestedt, huilke iiii forscreffne dandemen strax aff thingeth borth ginghe oc ighen samme tiidt innen iiii thingstocke indkomme oc alle vithnede oc sagde pa siell oc sandheet, ath then bygningh, som pa forscreffne jordt bygd, var nedherfallen oc plath fordærffwet meth hegneth oc annen deell och forskreffne Jesper Kraffze eller hans arffuinge ey lengher bwrdhe ath niwdhe forskreffne jordt effter thenne dagh, vden the forscreffne her cantor oc forstandere till zamme kircke theris samtøcke oc fuldbordt ther til niwdhe oc fange kwnnæ. Her vppa beedis forskreffne her cantor oc lowlige feck eeth vwilligt thingsvithne aff tesse xii efftersereffne dandemen, som ære Pær Skrædder, Bonde Timmerman, Hans Danckordssøn, Danniell Guldsmyth, Symen Bagere, Egbrecht Lipper, Jens Lassen, Clawes Matzssøn, Boo Pwngemager, Hans Arffwitzssøn, Hermen Bwntmager oc Jeppe Olssøn, borgere i zammestedt, huilke xii fornempde dandemen aff fogedens befalning vdi samdregtelig beraadt vtginghe oc meth lowlig thingsliwdt ighen indkomme, oc alle endregtelige vithnede pa theris gode thro, siell oc sandheet, at the hørde oc saage zamme dagh, ath swo gick oc foor innen iiii thingstocke pa Køpnehaffn bything, som forscreffuit

staar. Thet vithne wii forscreffne meth wore jntsigle nædhen for thette breff hengendis, som giffuit ær aar, dag oc stedt, som forscreffuit staar.

Udenpaa: Awsents breff pa en gard, som Hans Krafftze hadde in parochia Clementis. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

275. 3 Marts 1505.

Skøde til Æbelholt Kloster paa en Grund i St. Klemens Sogn sønden for Korsgaard.

Alle the, som thette breff forekommer, helsæ wii Pæder Jenssøn, byfoget i Køpenhaffn, Oleff Assrarssøn, borgemester, Matis Bwsk, Matis Tydkessøn, radmen, och Hemmingh Nielssøn, borgere och schriffuere ibidem, ewinneligh meth Gwdt. Gøre wii witttherligt, att aar effter Gwdtz byrdt md quinto mondagen nest effther midfaste søndagh paa Køpnehaffn byting for oss oc menighe tinghmen, som samme dagh ting søgte, wor skicket beskedhen man Hans Michelssøn aff Nætwedhæ, hwilcken som meth lowlig tings liwdt skøtte oc oploodt hannum oc alle hans arwinge ok tyl Ebbelholtz closther i Siælandh tyl ewinnelig eyghe een hans jordt ok grwndt i fornefnde Køpnehaffn liggendes paa then syndher ændhe wdi then gordt, som kalles Kaarsgordt, hwilcken jordt som er i sin lenge paa then syndher sidhæ nesth op tyl Hælikorss altaris jordt i wor Frwe kirckæ i Køpnehaffn xxiiij siælenskæ alne oc iij qvarteer i sin lenghæ paa then nørre sidhæ wt met then Helliandz closthers jordh xxv siælenske alne oc ett qvarteer, i sin bredhæ paa then westhre sidhæ xij siælenske alnæ oc iij qvarteer, item paa then østhre sidhæ i sin bredhe xij siælensche alnæ ok iiij qvarteer, meth forskreffne lenge oc brede wppe oc nedhre wti alle maade, som nw fornefnde jordt ok grwndt indhegnet och beghreben ær, meth all hennes rettæ tylhørelsæ entthet wndhentaget, skall bliffue tyl fornefnde closther effther thet howitt breffs indehollelsse, som ther wppæ giffuit oc giortt ær, tyl ewinnelige eye haffue och beholle skullendes. Her wppæ beedis her Mowens Jenssøn paa fornefnde closthers wegne oc lowlige fick eett wwilligt tingsswitnæ aff thesse xij efftherskriffnæ dandemen, som ere Jeppe Brwn, Pædher Skrædher, Per Jenssøn skomagher, Anders Offwerskerer, Syer Matzssøn, Oleff Clemitssøn, Swendt Bager, Jeppe Bager, Matis Spegel, Anders Brøgger, Jon Bryggære oc Oleff Hemmingssøn i zammestedt, hwilckæ xij forneffnde dandemen aff fogedens beffalningh wti samdrecktelig beraadt wtginge och meth lowligh tingssliwdt ighen indkomme oc alle endregtelige witnedhe paa theris godhe thro, siell oc sandhett, att the hørde oc zaage zammedagh, att fornefnde Hans Mickelssøn

wor innen iiij tingsstocke paa Køpnehaffn bythingh, oplodt oc skøtte fraa hannum och alle hans arffwinge oc tyl fornefnde Ebbelholtz closther een hans jordt oc grwndt tyl ewinnelig eye paa then syndher ænde wti then gordt, som kalles Kaarsgordt, i forskrefne Køpnehaffn liggendes i sancti Clemitz sogn meth fornefnde lenghe och bredhe, wppæ oc nedhre, intthet wndhentageth, som fore ær rørdt. Thet swo ær fareth, gangeth oc witneth fore oss wdi zandhet, som forscreffuit staar, thet withne wii forscrefne meth wore intsigle næthen fore thette breff hengd, som giffuit aar oc dagh oc stedt forskreuit staar.

Scriptores rerum Danicarum VI. 205—06.

276. **7 April 1505.**

Thingsvidne om Skøde til St. Peders Kirke paa en Grund i St. Peders Stræde.

Alle the, som thette breff fore kommer, helse wij Pæder Jonssen, byfoget i Køpnehaffn, Laurens Pæderssen, Hans Clawessen, Mattis Tidkessen, radmen, oc Hennyngh Nielssen, borger oc schriffuere i zamme steth, ewindelige meth Gudt. Gøre wij vittherlight, ath aar effther Gudz byrdt m°d° quinto mondagen nest effter sancti Ambrosij dag pa Køpnehaffn bytingh for oss oc menighæ thingmen, som zamme dagh thing søgte, vor skicket fornumstig man Hans Glenzsse, borger i Køpnehaffn, huilken som meth lowlig things liwdt skøtte oc oploodt fraa hannum oc alle hans arffuinge oc till sancti Petri kirke i Køpnehaffn till ewindelige æye een hans jordt oc grwndt i forscreffne Køpnehaffn liggendis norden weeth sancti Petri stræde, huilken som han køffte aff Oleff Gwmmessen, vesthen nest then gordt, som Karine Meynekes fordom vdj boode, oc østhen nest op till then gordt, som nw her Oleff Bobbe vdj være haffuer i sancte Pæders soghn her sammestedz, vdi lenghe oc bredhæ, vppe oc nedhre, som nw forscreffne jordt oc grwndt indhegnet oc begreben ær, meth all hennes retthe tilhørelsse, inttet vndentaget, skall forscreffne sancte Pæders kirke haffwe, niwdhæ, brwghe oc beholle effter thet howith breffz jnneholleisse, som ther vppa giffuet oc giorth er, till ewindelige æye eye schulendis. Her vppa beedis Syor Matzssen pa forscreffne sancte Pæders kirckes vegnæ oc lowlige feck eet vwilligt thingss vithne aff tesse xij efftterscreffne dandemen, som ære Mattis Olssen, Niels Jepssen, Anders Lassen, Mattis Grydestøbere, Jens Heghne, Jeppe Laurenssen, Thomes Clawessen, Clawes Kannestøbere, Powell Jenssen, Oleff Clawessen, Clawes Hennekessen oc Per Grubbe, borgere i zammesteth. Huilcke xij forscreffne dondemen aff fogedens befalningh vdj samdregteligh beraadt vdtginge oc meth lowlig thingssliwdt ighen indkomme

oc alle endregtelige vithnede pa theris gode thro, siell oc sandheet, ath the hørde oc soge samme dag, at forscreffne skødhe swo gick oc foor jnnen iiij thingstocke pa Køpnehaffn bytingh, som for er rørdt. Thet vithne wij forscreffne meth wore jntsigle nædhen for thette breff hengendes. Giffuit aar, dag oc stedt som forscreffuit staar.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

277. **2 April 1506.**

Lejebrev paa en St. Anne Alter i Nikolaj Kirke tilhørende Gaard paa Amagertorv.

Alle the, som thette breff forekommer, hilsse wii Johannes Mesenheem, kalless Bogebinder, borgermesther, oc Mattis Bwsk, radman, kircke veriæ oc forstendere till sancti Nicholai kircke i Køpnehaffn, ewindelige meth Gudh. Gøre wii vittherlight fore alle, som nw ære oc komme schulle, meth thette wort obne breff, ath wii meth samtøcke, raad oc fuldbord menæ sognemen i zamme soghen haffue vnth oc i leyæ ladeth fornwmstig man schipper Hans Glenzsse, hans kære husfrw och hwer theris arffuinge een sancte Anne altheris gord i sancti Nicolai soghen liggendis till forskreffne althere, som daglige erste messe fore holless i zamme kircke, synden weeth adelgaden, østhen nest wor Frwes kirckis jordt, som thet tyske companye vdi leyæ haffuer, oc vestthen nest op till then gordt, som nw Oleff Bager vdi leyæ haffuer, som liggher till forskreffne althere vdi lenghe oc bredhæ, som han nw indhegnet oc begreben er, inttet vndentaget, at haffwe, nydhæ oc beholle vdi alles theris liiffztiidh meth swodan foreordh oc vilkaar, at forskreffne Hans Glenzse, hans husfrw oc forskreffne arffuinge schulle bygghe oc forbædre forskreffne gordt meth goedt byghningh, hegnet oc forbædringh vdi gode maade effter jordsens belægeligheet, oc tecke meth steen oc ey meth andeth taagh, oc giffwe oss oc wore effterkommere kirckeverghe tolff lybske marck penninge, som nw geffwe oc genghe ære i Køpnehaffn, till arlight landgille aff forskreffne gord till gode redhæ, halffdelen, som er vi marck, bethimelige till posken oc annen halffdelen bethimelige ath hwer sancti Michaelis dag till ath løne ersthe presthen meth fore samme althere etc. Item kand oc swo skee, thet Gud forbiwde, at forskreffne Hans Glenzse, hans husfrw eller forskreffne theris arffuinge nogher nødh eller trang pa ginghe for fattigdom eller nogher ander rædelige saagher skyldt, tha mwe the oc skulle thes fuldmacht haffwe ath seliæ oc pantsetthe then bygningh, som the pa forskreffne gordt bygdt haffue, vden all gensielsse ther imoodh vdi nogher maade. Thog swo, ath forskreffne theris arffuinge, som boendis ære her i Køpne-

haffn, skulle være then byghning nesth till them at købæ for nogher ander. Haffue the æy arffuinge her besiddendis, tha skulle kircke verie paa fornemffde altheris vegnæ være henne nest for mweligheedt effter dandementz wurderingh. Wille the icke, tha maa forskreffne Hans Glenzse, hans husfru oc forskreffne theris arffuinge selie, pantsette oc vplade then bygningh een besidden borgere i zammestedt, som arlige skatter oc skyller wor kæreste nadige herre, och inghen anden, thog meth kirckeveries samtøcke oc raadt och altiidh leyen oc renthen wforsømmeth aff then person, som then bygningh till sigh køber oc panther, oc landgillet hanum ther vtoffuer ey ydermere skall forhøgis vdi nogher maade anderledis en som thet nw seth er, och han desligest oc skall bygghe oc forbædre forskreffne gordt oc jordh meth goedt bygningh, heghnet oc forbædringh vdi gode maade, weeth swodan wilkaar at holle, som fore er rørdt. Item skeer thet swo, at tesse forskreffne artickelle och wilkaar ey weth macht holless, som forscreffuet staar, eller nogher them brødis, tha skulle kirckewerie tess fuldmacht haffue ath mæle swodant breff machtløss, som the ther vppa haffue, oc anname forscreffne gordt ighen oc jordh meth hwess bygningh oc forbædringh, som ther tha findess, vden all gensielse ther imoodh vdi nogher maade. Thill vithnisbyrd her om, ath swo vdi sandheed er, oc swo i alle made wbrødelighen holles schal, som forscreffuit staar, haffue wii ladeth hengdt wore jntsigle nædhen fore thette breff meth fleræ forsiwnlige men, som ære Oleff Atzersøn, borgermester, Jeppe Nielsøn oc Mattis Tidkessøn, radmen ibidem oc sognemen, som wii kerlige bedeth haffue om theris jntsigle her fore hengendis till ydermere vitnisbyrdt her om. Giffuit i Køpnehaffn aar effter Gudz byrd md sexto, torsdagen nest fore Palmesøndagh.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Seglene ere ikkun Bomærker.

278. **17 Maj 1506.**

Kong Hans stadfæster St. Jørgens Hospitals Ret til at indsamle Almissekorn i Lilleherred. [1])

Wi Hans med Guds naade Danmarchis, Sverigis, Norgis, Wendis oc Gottis konning, hertug i Slesvig, Holsten, Stormarn oc Dytmersken, grefve udi Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witterligt, at os elskelige doctor Petrus Albertsen hafuer beret her for os, at de syghe søschende wti sancte Jørgens hospitall her vden for Køpnehafn giøris hinder oc forfang paa det almisse korn oc anden

[1]) Udgør en Del af Smørum Herred i Sæland.

almisse, som de hafve schulle i Liildhe herrit, oc der haft hafver af arrilds tid, hvilchet vi ingenlunde her efter tilstede ville. Thi forbiude vi alle, ehvo de heldst erre eller vere kunne, serdelis vore fogder oc embedtzmend, oc teg Oluf Holgersen paa Spidalsberg i Roskild, oc alle andre thennem her emod paa forskrefne almisse korn eller anden almisse ther i Liildhe herrit at hindre, hindre lade, møde, deele, pladtze, wmage eller noget forfang at giøre, vnder wort hyllist oc naade. Gifuit paa vort slott Køpnehafn, dominica vocem jucunditatis[1]), aar m.d.vi.

Afskrift fra Slutn. af 17 Aarh. i P. Resenii Tractat om de rette fattiges i Kbhvn. Handel og Underholdning Tom. I. i Raadstuearkivet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 134—35.

279. 1506.

Kong Hans tager alle de vordnede og dem, der tjene til St. Jørgens Hospital udenfor Kbhvn., som Dr. Peder Altbretsen har i Forlening, i sin kgl. Beskærmelse.

Wi Hans med Gudtz naade Danmarchis, Sverigis, Norgis, Wendis oc Gottis konning, hertug udi Slesuig, Holsten, Stormarn oc Dytmersken, grefve i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witterlig, at vi af vor synderlig gunst oc naade hafver taget, annammet oc vndfanget, oc met thette wort obne bref tage, annamme oc vndfange alle the warnethe oc thennom, som bygge oc tienne till sancte Jørgens hospitall, liggendis her vthen for Kiøbnehafn, oc os elskelige doctor Peter Albertsen nu af os i forlening hafver, vdi wor kongelige hegn, wern, fridt ath fordagtinge till al rette, oc sammeledis hafve vi oc vndt oc tilladt met thette samme wort bref, at alle forskrefne warnede oc thennom, som bygge oc boe paa sancte Jørgens godz, oc fødde erre paa andre mends gods, oc hafve brefve oc bevisninger, ath the af svothanne gods erre kommith met villie oc tilladelse, ey skulle afdeelis af bemelte sancte Jørgens gods, the nu paa boe. Forbiudendis alle, ehvo the heldst erre eller vere kunde, oc serdellis vore fogther oc embitzmend oc alle andre, thennom her imod at hindre, hindre lade, møde, dælæ, platsæ, igien till stefvens at mæle, wnder vort hyllist oc naade. Gifvit paa vort slott Kiøpnæhafn . . . . . nest efter dominicam . . . . . ., anno m. d. vi.

Afskrift fra 17de Aarh. i Raadstuearkivet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 135—36.

280. 27 Feb. 1507.

Kaldsbrev for Hr. Oluf Nielsen til Præst ved Brandani Alter i Nikolaj Kirke.

Johannes, dei gracia episcopus Roskildensis, dilecto nobis in Christo filio domino Olauo Nicolai, presbitero nostre diocesis, primum

[1]) Den ukyndige Afskriver læser: vosem audite.

affectum in domino cum salute. Tue probitatis ac virtutum merita, quibus apud nos fidedigno commendarum testimonio nos solicitant et auducunt, vt personam tuam persequamur fauore gracie specialis, eapropter premissorum meritorum tuorum intuitu altare sanctorum Saluatoris, Erasmi et Brandani in ecclesia sancti Nicolai Haffnensi, nostre diocesis, ad presens per obitum cuiusdam domini Mathie, vltimi et immediati possessoris eiusdem, de iure et facto sine aliis quouismodo vacans vna cum omnibus et singulis suis iuribus, fructibus, prouentibus, redditibus et emolumentis tibi tamquam benemerito ad presentacionem honorabilium virorum Johannis Bogebynderæ et Mathie Busk, tutorum ecclesie prefate, ad quos tutores nomine merum ius presentandi personam ydoneam ad idem altare, cum vacauerit, vt asseritur, dinoscitur pertinere, in nomine domini conferimus te per birreti nostri imposicionem, inuestigamus absentem de eodem teque in et ad realem, actualem et corporalem dicti altaris iuriumque et pertinenciarum omnium eiusdem possessionem ac omni iuris canonici plenitudine tenore presencium indicentes. In quorum collacionis, inuestiture et inductionis testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in castro nostro Draxholm sabbato ante dominicam reminiscere anno domini millesimo quingentesimo septimo.

Et Stykke af Seglet er endnu bevaret. Orig. paa Perg. blandt Arn. Magn. Diplomer Fasc. 8 Nr. 12 paa Univ. Bibl.

281. 1 Marts 1507.

Skøde paa en Hjørnebod i Nikolaj Sogn ud mod Stranden paa Hjørnet af Lille Færgestræde.

Jeg Hans Fwgelsangh, borgere i Landtzkrone, giør wittherlight ock kennes fore alle, som nw ære och komme schulle, meth thette myth obne breff, ath ieg haffwer solth, skøth och affhenth ock met thette mydt obne breff sæll, skødher ock affhendher fraa megh oc alle myne arffwinghe oc till beskeedhen man Anders Thommesson, borgere i Køpnehaffn, oc till alle hans arffwinge een myn hiørne boodh i forscreffne Køpnehaffn liggendis i sancti Nicholai soghn i samme stedh vd met Stranden østen ock synden nest then gordh, som her Aghe Axelson fordom otthe, som thet gamle howeth breff therom ydermere vtwiiss oc inneholler, som ieg forscreffne Anders Thommesson ther pa antwordeth oc fongeth haffwer, vti lenghe ock bredhæ, vppe oc nedhre, som till forscreffne boodh, iordh oc grwnd indhegnet ock beghreben ær, inttet vndentaget, skall forscreffne Anders Thommesson oc hans arffwinge haffwe, nydhæ, brwghe ock beholle till

ewindelig æye eye skwlendis, oc kennes ieg meg oc myne arffwinge at haffwe annammeth, fonget ock vpboret penninge och fwldwerdt effther myn fwldkomne nøghe for forscreffne boodh, iordh oc grwndh, at ieg tacker hanom for goeth betalningh, thi kennes iegh megh oc myne arffwinge inghen parth, deell eller rettigheet effther thenne dag at haffwe wti forscreffne boodh, iordh oc grwnd vti noghre maade, oc beplichter iegh megh oc myne arffwinge forscreffne Anders Thommesson oc hans arffwinge at frii, heemlæ oc tilstaa forscreffne boodh, iordh oc grwndh for hwers mandz tilltaall, som ther vppa kan tilltale meth nogher ræth. Kandh ock swo skee, thet Gwdh forbydhe, at forscreffne boodh, iord, grwnd eller nogher hennes retthe tilhørelse worde forscreffne Anders Thommesson eller hans arffwinghe vti noghre maade affwunden meth kirckelow, landzlow eller meth nogher anden rethgangh eller for myn hemmelss brøsth skyldh, tha tilplichter ieg megh oc myne arffwinghe forscreffne Anders Thommesson ock hans arffwinge swo goeth een boodh, iordh oc grwndh at wederlegghe eller anneth iorde goodzs, som hanum oc hans arffwinge met nøgis, innen sex wgher dag strax nest effther kommendis wden all gensielse ther imoodh wti nogher maade. Till hwess ydermere bewiiss, vithnisbyrd oc fastheedt her om, ath swo i sandheet er oc swo vti alle mode wbrødelighen holless skall, som forscrefuit staar, haffwer ieg hengdt mydt intsegele nædhen for thette myth obne breff oc kerlige tilbedendis hederlige oc forsiwnlige men, som ære Jens Olsson, radman i Landzkrone, Jens Mickelsson, Hans Matzsson oc Nielss Persson grydestøbere, borgere i Københaffnn, om theris intsegele till yder mere withnisbyrdh her fore. Giiffwet i Københaffnn anno domini md septimo mandagen nest fore sancti Lucii pape et martiris dagh.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

282. **1 Marts 1507.**

Thingsvidne om Nr. 281.

Alle the som thette breff forekomme hilse wij Jens Laurensson, byfoget i Københaffnn, Hans Bogebinder, borgermestere, Mattis Busk, Peder Jonson, rodhmendh, oc Hennyngh Nielson, borgere oc schriffwere i sammestedt, ewindelighe meth Gwdh, gøre wij wittherlight, at aar effther Gudz byrd md septimo mondagen nestfore sancti Lucii pape et martiris dag pa Københaffns bything fore oss oc menighe thingmendh, then dag thingsøghte, war schicket fornumstigh mandh Hans Fwglesang borgere i Landzkrone, hwilken som meth lowligh thingsslydh skøtte oc vploodt fraa hanum oc alle hans arffuinge for-

nwmstig mandh Anders Thømmeson, borgere i Køpnehaffn, oc till alle hans arffuinge een hans gordh, jordh och grwndh i forscreffne Køpnehaffn lighgendis vdt met Stranden pa thet østhre hiørne vt meth thet lille Færiestrædet oc nw Gertridh Brandz vti booer, norden nesth op till then gordh, som nw Iffwær Feriemand vti boor oc hører sancti Nicholai kircke till, vti lenghæ oc bredhæ vppe och nedhræ vti alle maade som nw forscreffne gordh, iordh oc grwndh, inheghnet oc beghreben ær, meth all hans retthe tilhørelse, intthet vndentaget, skall forscreffne Anders Thommeson oc hans arffwinge haffwe, nydhæ, brwghæ oc beholle effther thet købæ breffs innehollelse, som vppa tilforn giffwet oc giordt er till ewindelige æye haffwe oc behollæ schulendis. Her vppa bedis forscreffne Anders Thommeson oc lowlige fick eeth vwillight thingsvithne aff tesse effterscrefne 12 dandemendh, som ære Jens Laurenson, skomagere, Jacob Skomagere, Anders Erlandzsson, Hans Wynekesson, Hans Mortensson, Boo Pwngemagere, Nielss Thygesson, Per Skreddere, Lille Per Thrwetsson, Hans Skærere, Lawe Pwngemagere oc Per Otzsson, borgere vti sammested, huilke 12 fornemffde dandemendh aff fogedens befalningh vti samdregteligh beraadt vtginghe och meth lowligh thingslydh ighen indkomme oc alle eendregtelige vithnede pa theris godhe throo, siell och sandheet, at the hørdhe oc saaghe samme dag, at forscreffne Hans Fwglesangh wor innen 4 tingstocke pa Køpnehaffn [thing] oplodh oc skøtthe fraa hanum oc alle hans arffwynghe oc till forscreffne Anders Thommeson oc alle hans arffwinger forscreffne hans gordh vth meth stranden liggendis pa thet østhre hiørne vth met thet lille Færiestrædet vti lenge och brede vppe och nedhre meth all syn rette tilhørelse inteth vndentagit till ewindelige æye, som fore er rørdt. Thet vithne wij forscreffne meth wore intsegle nedhen for thette breff henghgendis. Screffwet aar, dagh oc stædt som forscreffwith staar.

Afskrift i Dipl. i Geh-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

283. **21 Maj 1507.**

Vidne af Kongens Retterthing om Skøde til Frue Kirke paa en Gaard norden for Gammeltorv.

Wii Hanss meth Gudz nade Danmarchis, Suerigis, Norgis, Vendis oc Gotis konningh, hertugh i Slesuigh, i Holsten, Stormarn oc i Ditmerschenn, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, giørre witherligt alle, at aar effter Gudz byrd md septimo then fredagh nest for Pintzedagh for oss pa wort rettertingh i Lynduid(?) neruerindis oss elskelige Henning Valkendorff i Glorop vor skicket oss elskelige

her Peder Josepson, perpetuus vicarius j Hadersløff, oplod, skøtte oc affhende fra segh oc sinæ arffuinge till oss elskelige mester Mattis Person perpetuus vicarius i Køpenhaffn pa oss elskelige mester Anders Friisis cantoris oc menige capittels vegne i wor Frue kircke i Køpenhaffn then hellige kircke till forbeddringh en sin gard, huss oc iord, stenhuss oc andre huss met thet hwss oc grwnd nordesth i garden stander oc met alle fornempde gardz rette tilhørelse i lenge oc brede, op oc neder, som han nw bigdh oc begreben er, inthet vndentagit, legendis i Køpenhaffn i sancti Peders soghen norden wed thet Gamble Marcket till ewinnelige eye i alle mode, som thet eyedomps breff vduiser oc inneholler. han them tilforn ther pa giffuit oc beseglt haffuer, oc kiendis forscreffne her Peder Josepson segh aller sinæ arffuinge enghen deell, lod eller rettighed at haffue i forscreffne gard eller nogher hanss rette tilhørelse, huss eller jord, effther thenne dagh, men skall bliffue oc wære till forscreffne capitell till ewygh tijd, som forre er rørth, oc wor her nw enghen straff eller gensigelse mod fornempde skøde i nogher mode. Datum vt supra nostro ad causas sub sigillo teste Georgio Marswin justiciario nostro dilecto.

Udenpaa: Litera cancellarii regii super scotatione curie in parochia beati Petri domini Petri Josephi, vicarii in Hadersløff. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

284. **8 Marts 1508.**

Skøde til Mauritii Alter i Nikolaj Kirke paa en Gaard paa Hjørnet af Lille Færgestræde og Stranden. Jfr. Nr. 282.

Jegh Anders Thommesson, borgere i Køpnehaffn, gør witterlight oc kennes for alle, som nw ære oc kommeschulle, meth thette mydt obne breff, at ieg meth myn frij williæ, raadt, samtøcke oc fuldbord myn kære husfrw, som ieg nw haffwer, haffwer solth, skødt oc affhendt oc meth thette myth obne breff sæll, skøder oc affhender fraa megh oc alle mynæ arffuinge oc till sancti Mauricij altere i sancti Nicholai kircke i Køpnehaffn pa then norre side weeth høffwe koor, som jumffrw Maries billedhe vti solgisslen myth paa zamme althere stondendis etc., een myn gord, iord oc grwnd i forscreffne Køpnehaffn liggendis vdt meth Stranden pa thet østhre hiørne vdt meth thet lille Feriestræde oc nw Gertridh Brandz vti boor, norden nest op till then gordh, som sancti Nicholai kircke tilhører oc nw Ijffwer Feriemandh vti boor i sancti Nicholai soghen hersammestedz, hwilken forneffnde gordh, som ieg køffte aff Hans Fwglesangh i Landzkrone, oc Peter Bøddeker i Køpnehaffn nw aff megh framdelis køffte for thw hundredhe oc halff attende marck och thiwe danzske penninge oc

forscreffne gord strax gaff till forscreffne sancti Mauricij altere for messer oc gwdz thiæniste vtj hwer wghe till ewigh tiidh, for forscreffne gord for zamme altere holless skall, som sancti Nicholai kirckes boogh ther om ydermere vtwijsser oc jnneholler, vti lenghe oc bredhæ, vppe oc nedhræ, som nw forcreffne gord, iord oc grwnd jndhegnet oc begreben ær, jntthet vndentaget, skall wære oc bliffwe til forscreffne sancti Mauricij altere till ewindelige æye osv. osv. Thill vithnisbyrd her om, at swo i zandheet er oc swo vti alle moode wbrødelighen holles skall, som forscreffuit staar, haffwer ieg hengdt myth jntsigle nedhen for thette myth obne breff oc kerlige tilbedendis hederlige oc forsiwnlige men, som ere Moens Laurensson, Per Jonsson, radmen, Hans Matzsen oc Hennyngh Nielsson, borgere oc scriffwere i zammestedt, om theris jntsigle till ydermere vithnisbyrd her fore. Giffwet i Køpnehaffn aar effter Gwdzbyrd md octauo onsdagen nest fore sancti Gregorij then hællige pawes dagh.

Afskrift T Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

285. **17 Marts 1508.**

Tilstaaelse for Modtagelse af Købesummen for en Grund ved Amagertorv, hvilken var givet til St. Mauritii Alter i Nikolaj Kirke.

Jeg Oleff Atzersson, borgemester i Køpnehaffn, gør wittherlight oc kennes for alle, som nw ære oc kommeschulle, medt thette mydt obne breff, at ieg medt myn frij williæ, raadt, samtøcke oc fuldbord myn kære husfrwe Cisse, som iegh nw haffwer etc., haffwer annammet, fongeth ock vpboret aff fornwmstig man Peter Bøddeker i Køpnehaffn fæm hundredhe marck danzske penninge, som nw i Danmarck geeffwæ oc genghæ ære, for then myn boodh, iordh oc grwnd i forscrefne Køpnehaffn liggendes norden weeth Amage torffwet, vesthen for then myn gordh, som ieg nw sielff vtj boor i sancti Nicholai soghen her sammestedz, met hwss oc bygningh, som nw forscreffne boodh indhegnet oc begreben er, inthet vnden taget, som forscrefne Peter Bøddeker till sancti Mauricij althere norden for koreth pa then norre sidhæ i samme kircke, som iumfrw Marie billedhæ vtj soollgislen myth pa alterith stondendis er, lagdt oc giffwet haffwer till messer oc Gwdz thiænisthe for forscreffne althere arlige aars vtj hwer wghe till ewigh tijdh holles schall, som sancti Nicolai kirckes boogh ther om ydhermere vtwiiser oc inneholler, aff huilken forscreffne boodh jeg beplichter megh oc myne arffuinge oc alle the, som then myn gord, som ieg nw sielff vtj boor, effter oss besiddendis wordhe, then enæ effther then annen, at wille oc skulle arlige aars till ewiigh

tijdh bethimelighe, at hwer Poske dag giffue aff forscreffne bood tolff marck penninge till forscrefne altere till landgille till gode redhæ, bygge oc forbædre hennæ meth goeth bygningh, hegneth och forbædringh vtj gode maade oc tecke met stheen och ey meth andeth taagh oc intthet affslas eller reghneschullendes aff landgillet vtj nogher maade. Item skeer oc swo, thet Gwdt forbydhe, at forscrefne boodh ødhe liggendes bleffwæ for illebrandh eller for noghen ander forsømmelsse skyld, tha beplichter ieg megh en tha, myne arffuinge oc alle the som effter oss forscrefne gordh besiddendes worde, the forscreffne xij marck arlige aars som forscreffuit staar till ewiigh tiid till forscreffne sancti Mauricij althere vtatgiffæ vden all gensielse vti nogher maadhe. Item kand oc swo skee, thet ieg eller myne arffuinge løsthe eller ville selie eller pantsette forscrefne myn gord, som ieg nw boor, oc then person, som hanum effter oss fangendis worde, then enæ effter then anden them her imoodh setthe oc ey forscreffne landgille arlig aars aff forscreffne boodh giffue wille som forscreffuit staar, tha schulle kirckeverie oc forstendere till forscreffne sancti Nicolai kircke tess fuldhmacht haffwe at setthe hanum vtaff forscreffne gordh oc een andhen besidden borgere i stædhen ighen, som arlighe skatther oc skyller wor kæreste nadige herre, oc inghen anden, som forscreffne landgille arlige aars ther aff giffwe will betimelige at huær poske dag, som fore er rørd, vden all hinder, gensielse eller nogher ræth gangh vtj nogher maade oc landgillet hanum ey ydermere skall forhøgis vtj nogher maade, en som thet nw seth ær. Item hwes forscreffne myn gordh ther vtoffwer ydermere om aareth till landgille renthe kandh en the xij mark som forscreffuit staar, skall then forscreffne person, som tha vt aff gorden kommer, giffwe hanum, som tha reth æyer er till forscreffne gord, oc inghen andhen. Item kandh oc swo komme, at then, som reth eyer [er] til forscreffne gord, tha pa then tiidh nerwærendes tilstede wore, oc forscreffne gord sielff besidde wille, tha skall han giffue oc betale hanum, som vtaff gorden seth worder, hwes han pa forscreffne gord kostet oc bygdt haffwer effter kirckeveries oc dandemendz sielse, oc the forscreffne xij marck skulle thog altid till ewiig [tiid] ther aff giffwes, som forscreffuit staar. Thill vithnisbyrd her om, at swo izandheyt er oc swo vti alle mode wbrødeligen holles schall, som fore er rørdt, haffwer ieg hengdt myth jntsigele nedhen for thette myth obne breff oc kerlige tilbedendes ffornumstige men, som er Moens Laurensson, Moens Saxen, Per Jonsson, radmend, oc Henningh Nielsson schriffwere i Køpnehaffn om theris jntsigele till

ydhermere vithnisbyrd her fore. Giffwet i Køpnehaffn anno domini md octauo fredagen nest fore dominicam Reminiscere.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

286. 20 Marts 1508.

Thingsvidne om Nr. 284.

Alle the, som thette breff forekommer, hilse wij Jens Laurensson, byfoget i Køpnehaffn, Hans Bogebinder, Oleff Atzerson, borgemestere, Pedher Jonsson, radmandh, och Hennyngh Nielsson, borgere oc scriffwere i samestet, ewindelige meth Gwdh, gør witherlight oc kennes met thette wordt obne breff, at aar effther Gwdz byrd md octauo mandagen nest for wor Frwe dag annunciacionis pa Køpnehaffns bytingh fore os oc menighe thingmendh then dag thingsøgendis, var schicket fornwmstig man Anders Thomeson, borgere i Køpnehaffn, hwilken som met lowligh thingslydh skøtte oc oplodh fraa hanum oc alle hans arffwinge oc till sancti Mauricii altere i sancti Nicholai kircke i sammestetz pa then nørre sidhæ weeth høffwe koor, som iumffrw Maries beledhe vti soolgislen myth pa samme althere standendis, een hans gordh, iordh oc grwnd i forscreffne Køpnehaffn liggendis vth met Stranden paa thet osthre hiørne vdt met thet lille Færiestræde, oc nw Gertridh Brandz vti boor, norden nest op till then gordh, som nw Iffwer Feriemandh vti boor, oc hører forscreffne sancti Nicolai kircke till, huilken iordh aff forscreffne gord, som er i syn bredhæ vt met strædet pa then vestre endhe aff synder oc i nør 14 alne æth quarteer oc thw finggerbreeth, i syn bredhæ pa then østre endhæ 4 alne 1½ quarteer oc eeth fyngerbreth, item i syn lenghæ fraa strædet oc till then østhre endhæ pa iorden 29 siælensche alne, meth forscreffne lenghe oc bredhæ vppe oc nedhræ vti alle maade, som nw forscreffne gordh indhegnit oc begreben er, intthet vndentagit, skall wære oc bliffwæ till forscreffne sancti Mauricii althere effther thet købe breffs innehollelsse, som ther vppa giffuet oc giordt ær till ewindelige æye haffwe oc beholle schullendis. Her vppa beedis Mattis Bwsk radmandh pa forscreffne sancti Mauricii altharis vegnæ oc lowlige fick eeth vwillight thingssvithne aff tesse 12 effterscreffne dandhemendh, som ære Arendt Hake, Jørgen Kock, Hans Fryemandh, schipper Søffren, Boo Pwngemagere, Jens Symensson, Hans Kock, Swendh Matzson, Hans Karnath, Søffrin Snytkere, Anders Brøggere oc Henrich Brøggere, borgere i sammestet, hwilcke 12 forscreffne dandemen aff fogedens befalning vti samdregtelig beraadt vtginghe oc meth lowligh thingslydh ighen indkomme oc alle ændreg-

telige vithnede pa theris gode thro, siell oc sandhet, at the hordhe oc saghe samme dag, at forscreffne Anders Thommeson war innen 4 thingstocke pa Købnehaffns byting, oploodt oc skøtte fraa hanum oc alle hans arffwinghe oc till forscreffne sancti Mauricii altere i forscreffne sancti Nicolai [kircke] een hans gord, iordh oc grwnd vt met stranden liggendis pa thet østre hiørne vt met thet lille Feriestræde till ewindelige eye, som fore er rørdt. Thet vithne vij forscrefne meth wore intsigle nædhen for thette breff hengendis. Giffuet aar, dag oc stedt som forscreffuit staar.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

287. 31 Juli 1508.

Thingsvidne om Skøde paa en Jord i Pilestræde. Jfr. Nr. 289.

Alle the, som thette breff forekommer, hilsse wii Jens Laurensson, byfoget i Købnehaffn, Hans Bogebinder, Oleff Atzersson, borgemester, oc Hennyngh Nielssen, borger oc schriffuer zammestedt, ewindelige med Gwdt, gøre wii witherlight at aar effther Gwdz byrd m°d° octauo mandagen nest effther sancti Olaui regis et martiris dag pa Købnehaffn bytingh fore oss oc menighe thingmendh then dag thingsøgendes vor schicket ffornumstigh swendh Hermend Lipper, borger i zammesteth, hwilken som meth lowlig thingslydh effther erligh oc velbyrdigh mandz Torbern Billess befalningh oploodh oc skøtthe fraa hanum och alle hans arffuinge fornumstigh man Thille Kock, borger i Købnehaffn, oc till alle hans arffuinge een lidhen iordh i forscreffne Købnehaffn liggendis op till forscreffne Thille Kochz iordh vesthen weeth Pillestreedeth i sancte Nicholai soghen hersammestedz vti lenghe oc bredhæ, som forscreffne iordh nw indhegnet och begreben ær, vppe oc nedhre, intthet vndentaget, skall forscreffne Thille Kock oc hans arffuinge meth all henness retthe tilhørelse haffwe, nydhæ, brughæ oc beholle till ewindelige æye haffwe och beholle schullendis. Her vppa bedis forneffnde Thille Kock oc lowlige fick eeth wvillight thingz vithne aff thesse xij efftherscreffne dandemend, som ære Per Andersson bager, Jens skærere, Jacob skomagere, Kaell skomagere, Josth Olssen brøgger, Per skindere, Jens Laurensson skomagere, Jeppe Olsson, Jens Judhe, Nielss verkmester, Mattis baggere, Jens Mickelsson oc Oleff bagere, borgere i zammestedt, hwilke xij forscreffne dandemen aff fogedens befalningh i samdregtelig beraadt vtginghe oc meth lowligh thingslydh ighen indhkomme oc alle eendregteligh withnede pa theris gode thro, siell oc sandheet, at forscreffne skødhe swo gik oc foor innen iiij thingstocke pa Købne-

haffn bytingh vtj alle maadhe, som fore er rørdh. Thet withne wij forscreffne meth wore jntsigle nædhen for thette breff hengendes. Giffuit som forscreffuit star.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

288. **8 Avg. 1508.**

Bartholomæus Læge bortskøder et Hus i Odense, som han selv havde bebot.

Jegh Bartholomeus Læghe, borgere oc byman i Købnehaffn, gør vidherligt met thette her mith opne breff for alle, at iegh haffuer soldh oc affhendt oc met thette mith opne breff selger och affhender fraa megh oc till thenne breffuisere myn kære søn Hans Bartholomeussen, byfoget i Odens, oc hans sande arffuinge ewerdelige at eye oc eye skullendis en myn hws oc iordh, ther som iegh selff i bodhe then tiidh iegh bodhe i Odhens, thet steenhws østen næst Hans Dwnk oc westen næst thet hws, som kalles Herrehuset, op oc neder i lenge oc brede, som thet nw begrebet ær, bysens iord vndentaget effther the gamle skøde breffs lydelse, som han selff wel weth at beholde, till ewindeligh eye for eth fuld køb for hwer manz tiltale. Oc kennes iegh megh at haffue opboret aff forneffnde myn søn all then deel han haffwer loffuet megh paa halfannet hundrede mark nær oc siw mark rede penninghe, oc ey andre ware, at betale skullendis innen poske nw næst komendis til gode rede vten alt hinder oc hielperede. Till ydermere wissen, vidhenisbyrdh oc stadfestelse tha henger iegh Bartholomeus Læghe mith intsegle nedhen for thette mith obne breff met flere dannementz intsegle, som iegh ther till bedet haffuer, som ær Hans Bogebinder, borgemester i Købnehaffn, oc Oleff Asserssøn, borgermeister i same sted, Niels Kok oc Pær Jonssen, radmæn i samested, ath thee lade henge theris intsegle met mith nedhen for thette mith opne breff, som ær giffuit oc screffuit i Købnehaffn forscreffne aar effther Gudz byrdh twsende fæmhwndrede paa thet otthende, tisdaghen effter ad vincula Petri.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

289. **20 Sept. 1508.**

Skøde paa en Grund i Pilestræde. Jfr. Nr. 287.

Jegh Torberne Bille a wapn kundgør oc kennes megh meth thette mith opne breff for alle, at iegh haffuer reth oc redelighe soldh, skødh oc affhend fra meg och myne sande arffuinge oc ind till Tyle Kock oc hans arffuinge eth stycke jordh i Pilestrede liggendis millom then sancti Nicolai jordh, som Mathiis oc Hans Portener nw

haffue aff sancti Nicolai, hwilket stycke jordh ær i lenge tretiwe Seelandeske oc i bredhe tre oc tiwe alne met all syn rette tilliggelsse op oc nedh i lenge oc brede, inthet vnden tagen, for tretiwe rinsche gyllen, hwilket guld iegh haffuer annamet oc opboret til myn folle nøge, oc tacker hanum for goth betalninge. Thi beplichter iegh forscreffne Torberne meg etc. etc. Thes til ydermere wissen oc vithnisbyrdh haffuer ieg Torbern forscreffne hengt mith jntsegle neden fór thette mith opne breff tilbedendis erlig oc welbyrdig sven Pær Vgerop, slotzfoget po Køpnehaffn hws, oc beskeden man Hans Bogebinder, borgemester i Køpnehaffn, at henge theris jntsegle met mith nedenfor thette breff. Datum anno domini md octauo, vigilia Mathei apostoli.

»Det første Segl er borte, det 3die er et Bomærke, men det 2det er de Møltekers og kaldes han deri Peer Møltek, som i Brevet hedder Peder Ugerop.« Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

290. **21 Okt. 1508.**

Afladsbrev, udstedt af Broder Peder Plog, Præst og Prior, og hele den Helligaands Hospitalskonvent i Kjøbenhavn, for Hr. Lavrens Pedersen.

Uniuersis sancte matris ecclesie filiis presentes literas visuris pariter et lecturis frater Petrus Plǫg, presbiter et prior, totusque conuentus hospitalis Sancti Spiritus Haffnensis, Roskildensis diocesis, Ihesum Christum et hunc crucifixum pro salute. Constare cupimus vniuersis et sit notum, quod inter multas variasque indulgentias, quibus felicis recordationis Innocentius III dicti ordinis Sancti Spiritus fundator, Urbanus V, Bonifacius VIII, Clemens VI et Johannes XXII, Romani pontifices, non solum sacrum et apostolicum hospitale Sancti Spiritus in Saxia de vrbe Romana, verum eciam hopitale nostrum Hafnense, uti verum et indubitatum membrum per pie memorie Alexandrum papam VI dicto hospitali in Saxia immediate incorporatum, in quibus pauperes egeni recolliguntur, orphani infantes enutriuntur, ac cetera secundum posse inibi indies pietatis opera exercentur, dotauerunt, eorumque confratribus indulserunt, ut quilibet illorum confessorem idoneum secularem vel regularem, curatum vel non curatum, possit eligere, qui ipsum ab omnibus peccatis suis et casibus, eciam sedi apostolice reseruatis, semel duntaxat in anno, semel in vita plenarie, ac totiens quotiens in mortis articulo eciam plenarie a pena et culpa absoluere et dispensare valeat. Preterea concessum est eisdem confratribus viuis et mortuis de gratia speciali in participatione indulgentiarum, que sunt Rome, a pena et culpa quinquagenarie stationis, dedicationis, peregrinationis terre sancte in

eternum, nec non missarum matutinarum, vigiliarum, jeiuniorum, elemosinarum, que fiunt in toto ordine nostro, sint participes et consortes in perpetuum. Cum itaque in Cristo Jhesu deuotus dominus, dominus Laurentius Petri, suarum elemosinarum elargitione apud nos meruerit, igitur predictorum Romanorum pontificum nobis commissa auctoritate, vt dictis gratiis et indulgentiis vti et gaudere poterit, concedimus sibi per presentes. Datum sub nostre confraternitatis sigillo anno incarnationis dominice m d viii. die xxi mensis octobris.

Absolutio semel in anno ab omnibus peccatis et casibus etiam reservatis.

Miseriatur tui etc. Dominus noster Jhesus Cristus merito sue amarissime passionis te absoluat, et ego, auctoritate eiusdem ac apostolica mihi commissa et tibi concessa, te absoluo ab omnibus peccatis tuis, criminibus et excessibus, quantumcunque grauibus et enormibus casibus, eciam sedi apostolice reseruatis, corde contritis, ore confessis et oblitis, in nomine patris et filii et spiritus sancti.

Absolutio plenaria semel in vita et totiens quotiens in mortis articulo.

Miseriatur tui etc. Dominus noster Jhesus Cristus merito sue sanctissime passionis te absoluat, et ego, eiusdem ac apostolica auctoritate mihi commissa ac tibi concessa, te absoluo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis et interdicti, si ligaris, insuper ab omnibus peccatis tuis, criminibus et excessibus, quantumcunque grauibus et enormibus, eciam casibus sedi apostolice reseruatis, corde contritis, ore confessis et oblitis plenarie a pena et culpa, in nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen.

Langebeks Afskrift i Diplom. »Orig., trykt paa Pergament, gjemmes i det kgl. danske Selskabs Arkiv« — men findes nu ikke mere blandt Selskabets Dokumenter. Rørdam, Kirker og Klostre, T., S. 136—38.

291. 31 Jan. 1509.

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard i St. Pederstræde. Jfr. Nr. 276.

Jeg Hans Moenssøn, prest oc vicarius tiil sanctæ Cristoffers altære i Worfrwe kirckæ i Køffnehaffn, kendes meth thette mit opnæ breff meg i leyæ ath haffuæ aff sanctæ Pedhers kirckes forstandere i forscreffne Køffnehaffn een iord i lenggæ oc bredhæ, som hwn nw bygd oc indheygnet eer, østhen op tiil then gord, som lillæ her Lawris nw i boor, oc westen op tiil then gord, som Hans Glendzæ nw aff forscreffnæ sanctæ Pedhers kirkæ i wære haffuer, liggendis

meth swodant wilkor oc foroor, at ieg skal hennæ byggæ oc wed magt hollæ oc giiffuæ twm, som kirckæ weriæ ære, hwert aar tiil godæ redhæ i myn liiffs tiid two ß grot, then ænæ om poskæ oc then annen om Mekilssmessæ. Item skal ieg oc haffuæ magt, om ieg viil, at opladæ i myn liiffs tiid eller dødzstwnd een hwem ieg wiil thet sammæ breff, som ieg haffuer po forscreffne iord, oc han skal giiffuæ ther aff effther myn død hwert aar firæ ß grot, the two ß grot om poskæ oc the two ß grot om Mekiils messæ, oc hollæ forscreffne iord oc bygning wed magt oc behollæ thet i syn liiffs tiid oc ey annet breff ther po tagæ. Skedæ thet oc swo, thet Gwd forbiwdæ, at forscreffne jord oc bygning ey bleffue wed magt hollæ(!) aff meg eller them, som effther meg finghæ, at merkelig brøst fwndes, tha skullæ sanctæ Pedhers kirckes weriæ haffuæ magt at anammæ forscreffne iord meth bygning tiil kircken wdhen gensielsæ. Item nor wij bodhæ dødhæ oc affgangnæ, tha skall forscreffne jord meth alt syn forbeyrning frij oc qwit igeen kommæ tiil sanctæ Pedhers kirckæ wden hwers mandz hindher eller giensiælsæ i nogher modhæ. Tiil vidnesbyr eer met jndzeyglæ meth hedherligge mendz mesther Hogen oc her Per Ipssøn jndzeyglæ hengdæ næden fore thette met opnæ breff. Datum Haffniæ 4a feria proxima ante festum purificationis anno domini millesimo quingentesimo nono.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

292. 2 Feb. 1509.

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard i Kødmangerstræde.

Alle mend thette breff seer eller hører læse, kwndgiør ieg Hans Arildssøn, wor nadnge herris koninghs harnskwiskere, ath jeg met myn hosfrws Marine rodh, viliæ oc samticke haffuer i leye annammet wtj beggis wore liffs tiid oc ecthebarns tiid en sancti Pedhers kirckis gord oc grwnd met brede oc længe som nw indhægnet er, liggendis i Kiødmanger stræde vesthen op till strædhet, nordhen nest op till en sancti Pedhers gordh, som Mattis Smedt nw i boer, søndhen nesth op till Jacop Troldz gordh, for vj mark peninge, som gængelige ære i Køpnehaffn, aarlighe wth ath giffue kirckewæriæ till samme sancti Pedhers kircke iij marc om sante Michels dag oc iij marc om poske betimeligen. Oc skulle wij bygge oc forbedhre forscreffne gord oc grwnd met waaractigt tymmer oc steentagh, som nw sedwan er i Køpnehaffn. Oc skulle wij icke haffue macht ath sæliæ, pantsettæ, ydermere i leyæ at lade, afflyttæ eller affhende hwadt som helst ther bygges eller forbædres paa forscreffne gord oc grwnd, oc holdhe

selffue alle kongelige tønge, som ære eller paa leggis i woer tiid. Item nar forscreffne article icke holdis, som forscreffuit staar, tha eller nar ieg, myn hosfruæ Marine oc beggis woer ecthe barn døde ære, tha skall forscreffne gord oc grwndh komme qwyt oc frij ighen till forscreffne sancti Pedhers kircke. Till ydermere vidnetzbyrdh haffuer jegh hength myth jndzegle nedhen for thette myth opne breff met andre dannementz jndzegle, som ieg ther tilbedhet haffuer, som ære Nielss Perssen oc Hanss Plennæ. Datum Haffnie die purificationis Marie anno domini millesimo quingentesimo nono.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

293. **6 Feb. 1509.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Klædeboderne.

Alle mend, thette breff see æller høre læssis, kwnger ieg Jeip Olssøn, borgher vti Køpmandhaffn, meth thette myt obne breff, at ieg haffuer annamet en gard oc jord i leyæ aff hederlig capitel ther sammestædz, som ligger til wor Frwe kircke ibidem, vti myn tiidh, myn hwsfrwes tiidh Lutze, som ieg nw haffuer, oc vti bæggis wore æcthe børns tiidh, liggendis vti Klædeboderne i wor Frwe sogn ibidem, østen næst then gard, som Pæder Jonssøn nw vti boer, oc wæsten nest then gard, som Magns Saxen nw vti boer, vdi længe oc bredhe, oppe oc neydre, som hand nw begreben oc indhegnet er, enthet vndertaghet, met swadant wilkor, som her effter fylger, først at ieg, myn husfrue Lutze oc bæggis wore æcthe børn skulle aarlig aar giffue til forskreffne wor Frue kircke fyre mark til aarligt landgilde aff forskreffne gard til gode redhe, halffdelen Poske, oc anden halffdelen Mickelmøsse at betalle. Oc skulle wii oc forskreffne gard wel bygghe, heffde oc hwssene met stentag tæcke oc i gode made forwære. Item skulle wii engen magt haffue nogen bygning eller forbætringh paa forskreffne gord eller hwss at sælye, pantsætthe eller i noger madhe affhendhe vden forskreffne capitels vilge, raedh oc samtycke. Item skat oc ald anden tynghe, som paa læggis aff herskaff eller byen, then skulle wii sielffue vtredhe, vdgiffue och sware fore, oc ther fore enthet affslaa aff leyæn. Item om forskreffne artickle eller noger aff them ey holdis, som forskreffwet staer, tha skal forskreffne capittel haffue fuldmagt forskreffne gard, jord oc hws met ald bygning oc forbætring for vden ald rettegangh eller dele igen at taghe oc anname, oc wort breff wære magtløst oc forbrwdt i alle made. Item nar ieg forskreffne Jeip Olssøn, forskreffne myn husfru Lutze oc bæggis wore æcthe børn ære dødhe oc affgangne, tha skal forskreffne gord oc

hwss met ald bygning oc forbætring komme igen qwithe oc frii til forskreffne wor Frwes kircke vden hwer mandz hindher eller gensigelse i noger madhe. Til yttermere forwaringh hænger ieg myt jndcegle neden for thette breff, met flere dannemændz jndcegle, som ære Boo Remsnidher oc Jens Sadelmagher, borghere ther samme stædz. Giffwet vti Køpmandhaffn, sancte Dorothee dag, aar effther Gudz burdh twsendhe femhwndredhe paa thet nyendhe.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

294. 1 Marts 1509.

Anders (Mus), Biskop i Oslo, gjør vitterligt, at han efter den roskildske Biskop Jens Jepsens Overdragelse har indviet St. Nikolaj Kirke og Højalter i Kjøbenhavn, hvorhos han tillige lover Kirkens og Alterets Besøgere og Velgørere 40 Dages Aflad.

Vniuersis et singulis presentes literas visuris siue audituris Andreas, dei et apostolice sedis gratia episcopus Asloensis, salutem et continuum incrementum celestium gratiarum. Constare volumus vniuersis, nos sub anno domini millesimo quingentesimo nono, feria quinta post dominicam Inuocauit, de commissione et pleno consensu reuerendi patris ac domini, domini Johannis Jacobi, eadem gratia episcopi Roskildensis, confratris nostri, ecclesiam parochialem beati Nicolai Haffnis, eiusdem Roskildensis diocesis, cum summo altari in honorem beati Nicolai confessoris, sancte crucis et beati Olaui regis et martiris, presentibus multis vtriusque sexus hominibus, rite et canonice consecrasse, ac eis munus consecrationis attentius impendisse, cooperante nobis gratia spiritus septiformis, dedicationem ecclesie videlicet et summi sui altaris in dominicam proximam post festum beati Martini deinceps singulis annis solenniter celebrando, transferendo et statuendo. Cupientes igitur, vt ecclesia et altare huiusmodi congruis habeantur reuerentia et honore, et a Christi fidelibus iugiter frequententer et honorentur: Idcirco omnibus et singulis vere penitentibus, contritis et confessis, qui dictam ecclesiam aut altare causa orationis vel deuotionis accesserint, orationem dominicam, salutationem angelicam, siue alias deuotas orationes ibidem legendo, predicationes, missas, aut alia diuina officia celebrari fecerint vel audierint: Hiis etiam, qui ad altaris et ecclesie huiusmodi conseruationem ac missarum celebrandarum sustentationem, nec non calicum, librorum, vestimentorum et aliorum ornamentorum ibidem pro diuino cultu necessariorum meliorationem et augmentationem manus quomodolibet porrexerint adiutrices: Hiis quoque, qui corpus dominicum et oleum sacrum, dum infirmis portatur et reportatur, secuti fuerint aut cimi-

terium ipsius ecclesie pro pace et defunctis exorando circuierint, vel sepulturis mortuorum ibidem interfuerint, nec non ad pulsationem campane Marie, more Romane ecclesie, Aue Maria dixerint trina vice: Quotiens premissa vel eorum aliquod cum deuotione peregerint, totiens de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi quadraginta dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus. Insuper omnes et singulas indulgentias eidem ecclesie per quoscunque ordinarios rite et canonice concessis, quantum cum Deo et de iure poterimus, presentibus confirmamus. Datum Haffnis anno et die, quibus supra, nostro sub sigillo.

Udenpaa: Litera consecrationis ecclesie et summi altaris. 1509. Langebeks Afskrift i Dipl. (»Orig. membran. ex Archivis Templi S. Nicol. Hafn.«) Rørdam, Kirker og Klostre, T., 138—39.

295. **18 Maj 1509.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Nørregade.

Alle men, thette breff see eller hører leses, helse wij Anders Friiss, cantor vtj Kiøbmennehaffn oc vicedecanus, oc menige capitell vtj sammested ewindelig medt Gud. Kwngiøre wij alle neruerendis oc komme skullendis, at wij endrectelige haffue vtj leye ladhet beskeden mand Oleff Jenssen, hans hosfrwe Botildh, som hand nw haffuer, oc beggis theris echte børn, som the tilsammen afflendis worde, en wor Frwes kircke gord oc iord, liggendis vtj wor Frwe sogen i Nørregade, synden wed then gord, som Jens Heyno vtj bode, oc norden wed then gord, som Hans Hanssen bode vtj, i lenge oc brede, oppe oc nedre, som hand nw begreben er oc indhegned, encthet vndertagheth, met swodant wilkaar, som her effter følger. Først at forneffnde Oleff Jenssen, hans hosfrwe oc beggis theris echte børn skulle giffue aarlig aar them, som kircke werie ær till forskreffne wor Frwe kircke, iij ß grot till orlig landgille aff forskreffne gord, till gode rede, halffdelend Poske oc andhen halffdelend Michelmess, oc skulle the oc forscreffne gord wel bygge oc heffde oc tecke hwsene med steentach oc the andre hwse i gorden bygge oc holle them i gode maade wed heffd oc wel forwaret. Item skulle the engen macht haffue nogen bygningh eller forbetringh paa forneffnde gord oc hwse at selie, pantsette eller i nogre maade affhende. Item skatt oc andhen tynge, som paa leggis aff herskaff eller byen, them skulle the selffue vtrede oc vtgiffue, oc ther fore enchtet affslaa i theris leye. Item om forneffnde artickle eller nogre aff them ey holles, som forskreffuet staar, tha skall forskreffne capittel haffue fwldmacth forskreffne gord

oc hwse met bygningh oc forbetring forwdhen ald rettegang eller dele igien at tage oc annamme oc theris breff were machtløse oc aldeles forbrwtne. Item naar forneffnde Oleff Jenssen, hans hosfrwe oc theris børn ære døde oc affgangene, tha skal forneffnde gord oc hwse met all bygningh oc forbetring komme igien qwitte oc frij till forskreffne wor Frwe kircke i Kiøbenhaffn wdhen hwer mantz hinder, giensielse eller rettegang i nogre maade. Till ytter mere forwaring haffue wij ladet henge wort capittels indsegle fore thette wort obne breff. Giffuet i Kiøbenhaffn aar effter Gutz byrd twsende femhwndrede paa det niendhe beati Erici regis et martiris dag.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

296. 24 Juni 1509.

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard og Bod i Suderboderne.

Alle them, thette nerwærendis breff see æller høre lessis, kwngør jeg Jacob Remesnidher, borgher vti Købindhaffn, at ieg haffuer annamet vti leyæ aff hederligt oc erligt capitell oc raad vti forskreffne Købindhaffn . . . . . oc en boedh hørendis Syæle altheret vti wor Frwes kirke ibidem, som ligghe vti then gadhe, som kalles Sudher . . . . vti forskreffne wor Frwes sogn paa then østre sidhe synden nest thet hyørnehwss, som nw Pæder Skræddher vti boer, vti min tidh oc vdi myn husfrues tiid Anne, som iegh nw haffuendis worder, oc vti bæggis wore æcthe børns tiidh, met sodant vilkor, som effter følger, først at ieg, forskreffne myn husfru skulle giffue, saa længe wii leffue, syw marck Danske penninge aff samme gaard til forskreffne altheris procuratoribus paa Købindhaffne capitell oc raad, som tha tilstædhe ære . . . . beggis wore børn, som forskreffne gard oc boed beside wille, giffue aff them otthe marck aarlig, halffdelen om Poske oc annen halffdelen sancti Michaelis tiidh. Item skulle wii wel bygge forskreffne gard oc boed, oc thennom met tegl tag . . . . skulle wii oc giffue skat oc alle koningelige oc stadtz tynger, som forskreffne gard oc boed anrørende ære, vthen same huss leyæs formyndskelse i alle madhe. Oc skeer thet saa, at forskreffne artickel æller noget aff them besynderlige ey holdes, tha skal thette breff, som wii haffue aff forskreffne capitell oc raad, aldeles magtesløst wære. Oc skulle the fuld magt haffue . . . . anname forskreffne gard oc boed meth ald theris bygning oc forbætring oc skicke them effter theris vilge til forskreffne altheris . . . . . forbætring. Item nar ieg, forskreffne myn husfrue oc beggis wore børn affgangne ære, tha skulle forskreffne

gard oc boed met ald bygning oc hæffd, som the tha findis, hwilke ey skulle før eller siden i nogre made affhendis, vthen aldt hinder eller gensigelse til forskreffne althere igen at komme. Til hwes ytermere vitnesbyrd hænger ieg myt jndcegl met flere dannemendz jndcegle, som ære Pæder Skræddher oc Boo Pwngemagher, borghere vdi forskreffne Købindhaffn. Giffuet ther samme stæd sancti Johannis Baptiste dag, aar effter Gudz byrd twsynde femhwndrede paa thet niendhe.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

297. 12 Juli 1509.

Biskop Jens (Jepsen Ravensberg) af Roskilde beretter om den osloske Biskop Anders Muses Indvielse af et Alter (St. Vilhelms) i Vor Frue Kirke, og lover Besøgerne 40 Dages Aflad.

Johannes, dei gratia episcopus Roskildensis, vniuersis et singulis presentes literas visuris siue audituris salutem et continuum incrementum celestium graciarum. Constare volumus, reuerendum patrem dominum Andream Mwss, eadem gracia episcopum Asloensem, sub anno domini millesimo quingentesimo nono jn crastino beati Ketilli confessoris vnum altare in ecclesia collegiata beate virginis Haffnensi nostre diocesis, in parte aquilonari circa turrim situatum, in honorem beatorum Marie Magdalene, Dorothee virginis et beati Vilhelmi confessoris, presentibus multis vtriusque sexus hominibus, commissione et voluntate nostris ad id habitis, rite et canonice consecrasse ac eidem munus consecracionis attencius impendisse, cooperante ad hec gracia spiritus septiformis, dedicacionem ipsius in dominicam Reminiscere in quadragesima deinceps singulis annis solemniter celebrandam transferendo et statuendo. Cupientes igitur, vt dictum altare per eum consecratum congruis habeatur reuerencia et honore et a Christi fidelibus jugiter frequentetur et honoretur: idcirco omnibus, qui ipsum causa deuocionis vel oracionis accesserint, Pater noster, Aue Maria seu alias deuotas oraciones ibidem legendo, predicaciones, missas seu alia diuina officia in eo celebrauerint, celebrare fecerint vel audierint: hiis eciam, qui ad altaris huius conseruacionem ac missarum in eo celebrandarum sustentacionem, necnon calicum, librorum, vestimentorum aut aliorum ornamentorum ibidem pro diuino culto necessariorum melioracionem et augmentacionem manus quomodolibet porrexerint adiutrices: quociens premissa vel eorum aliquod cum deuocione peregerint,襲ociens de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, auctoritate confisi,

quadraginta dies indulgenciarum de iniunctis eis penitenciis misericorditer in domino relaxamus. In cuius consecrationis testimonium secretum nostrum presentibus inferius duximus appendendum. Datum Haffnis anno et die quibus supra.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Seglet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 139—40.

298. **12 Juli 1509.**

Biskop Jens af Roskilde beretter om Biskop Anders Muses Indvielse af et Alter i Frue Kirke, indviet til Kristoffer Martyr, Benedikt Abbed, St. Katrine af Siena og alle Helgene og lover Besøgere 40 Dages Aflad.

Johannes, Dei gratia episcopus Roskildensis, universis et singulis presentes litteras visuris sive audituris, salutem et continuum incrementum celestium gratiarum. Constare volumus universis, reverendum patrem dominum Andream Muss, eadem gratia episcopum Asloensem, sub anno domino millesimo qvingentesimo nono, feria qvinta proxima post festum beati Kanuti regis et martyris, unum altare in ecclesia collegiata beate Marie virginis Hafnensis, nostre diocesis, in parte meridionali situatum, in honorem beatorum Christoferi martyris, Benedicti abbatis, beate Katerine de Senis, et omnium sanctorum, presentibus multis utriusque sexus hominibus, de nostris commissione et voluntate, rite et canonice consecrasse ac eidem munus consecrationis, attentius impendisse, cooperante ad hec gratia spiritus septiformis, dedicationem ipsius in dominicam proximam post festum beati Egidii, deinceps singulis annis solenniter celebrandum transferendo et statuendo. Cupientes igitur, ut dictum altare per eum, ut premittitur, consecratum, congruis habeatur reverentia et honore, et a Christi fidelibus jugiter freqventetur et honoretur, idcirco omnibus, qvi ipsum causa devotionis vel orationis accesserint, pater noster cum Ave Maria, sive alias devotas orationes ibidem legentes, prædicationes, missas seu alia diuina officia in eo celebraverint, celebrari fecerint vel audierint: hiis etiam, qvi ad altaris huiusmodi conservationem, ac missarum in ea celebrandarum sustenstationem, necnon calicum, librorum, vestimentorum, aut aliorum ornamentorum ibidem pro divino cultu necessariorum meliorationem et augmentationem manus qvomodolibet porrexerint adjutrices; qvotiens premissa vel eorum aliqvod cum devotione peregerint, totiens de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus auctoritate confisi, qvadraginta dies indulgentiarum de injunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus. In cujus consecrationis testimonium secretum nostrum inferius duximus appendendum. Datum Hafnis anno et die qvibus supra.

Pontoppidans Annaler II. 733—34.

299. **10 Nov. 1509.**

Stadfæstelse paa Kapitlets Friheder.

Universis presentes literas inspecturis Johannes Dei gratia episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Universitati vestre tenore presentium innotescat, quod dilecti nobis in Christo discreti ac circumspecti viri cantor et capitulum Hafnense coram nobis proponere curaverunt, quod quidam stimulis superbie et malitie agitati, eorum libertatibus et privilegiis, concessis ipsis tam a predecessoribus nostris qvam a nobis, quam plurimum invidentes, predicta privilegia et libertates presumptione temeraria impugnare undique ac diminuere non formidant, in anime sue periculum, multorum scandalum ac dictorum cantoris et capituli non modicum preiudicium et gravamen. Petentes a nobis cum magna instantia sibi super hiis celeriori remedio subvenire. Nos igitur, quibus ex officio nostro incumbit subjectos nostros in suo jure defendere et eorum violentias et injurias, in qvantum possumus, propulsare, cum non sit maliciis hominum indulgendum, sed eorum perversitatibus, neqvitiis et erroribus resistendum, volumus, precipimus et ordinamus predicta privilegia et libertates predecessorum nostrorum et nostra manere ab omnibus inconcussa et perpetuo duratura. Prefatis cantori et capitulo tenore presentium concedentes, ut possessiones eorum universe, fundi, villici et coloni, ac cetera eorum familia a nostris exactionibus et juribus omnibus libera penitus sint et exempta, adjicientesqve conditioni sive gratie supradicte, ut qvotiescunqve status existat, delinqvere contigerit, in quocunque casu seu causa delinqvens, pro tali excessu vel delicto, coram prenominatis dominis et nullo alio conveniatur et ab eis postuletur ut exhibeatur, et fiat satisfactio, emenda et justitia, ac etiam eorum super hoc judicum diffinitio et ordinatio, secundum qvod approbata consvetudo et juris ordo postulat et permittit. Ut autem prelibata privilegia omnia et libertates solidiori munimine et præsidio fulciantur, mandamus advocatis et officialibus nostris universis, in virtute obedientie districte precipientes, quatinus sepedictos dominos, possessiones eorum et familiam contra libertates et indulta huiusmodi in aliqvibus turbare, impugnare aut invadere non presumant, sed eos potius, jura eorum, libertates et familiam in omnibus, quibus possunt, defendant, augeant et assistant eisdem, ita qvod a Deo condignam retributionem, a nobis ampliorem gratiam et favorem, et a predictis dominis recompensationem debitam et gratam vicissitudinem ex hoc valeant merito exspectare. Et similiter cum rationis ordo id postulat, ut ea, qve pacem et concordiam mutuo inter fratres nutriendas con-

cernunt, ac ea, que pro bono statu et utilitate ecclesiarum et personarum sibi servientium discretione previa ordinata sunt, temerariis actibus nullatinus infringantur, sed magis ut intemerata consistant, favoris adminiculo conserventur. Igitur pro utilitate et statu ecclesie nostre collegiate Haffnis nobis jure diocesano subjecte, et personarum inibi ecclesiasticarum, videlicet canonicorum, honeste, rite et rationabiliter edita, ipsa, sicut provide facta sunt, habentes grata et rata, auctoritate Dei patris omnipotentis, atqve auctoritate nostra ordinaria ratificamus, approbamus, confirmamus et in presentis scripti patrocinio communimus. Inhibentes propter quemadmodum predecessores nostri sub pena excommunicationis inhibuerunt, ne quis, cuiuscunque conditionis aut status existat, presentis confirmationis nostre literas aut ipsa predicta statuta cassare, retrotrahere aut annichilare temere presumat. In qvarum ratificationis, approbationis, confirmationis et inhibitionis testimonium, evidentiam, certitudinem presentium et memoriam futurorum, secretum nostrum presenti pagine est appensum. Datum Roschildis in profesto beati Martini confessoris et 'pontificis anno domini millesimo quingentesimo nono.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. af Frue Kirkes Arkiv. Tidligere trykt i Pontoppidans Annaler II. 734—37.

300. 15 Feb. 1510.

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Klædeboderne.

Alle men, thette breff see eller høre lessis, kwngør ieg Hanss Mortenssøn, borgher vti Køpnehaffn, meth thette myt obne breff, at ieg haffuer annamet en gard oc en jord vti leyæ aff heterlig capitel ther same sted, hørendis til wor Frwe kirke ibidem, som ligger vti Klædeboderne paa thet hyrne østen nest then gard, som Hans Pæderssøn i Helsingør haffuer vti leyæ aff same wor Frwe kirke, vti myn tiidh, myn husfrues tiid Karine, som ieg nw haffuer, oc vti bæggis wore æcthe børns tiid, vti længe oc bredhe, vppe oc nedhre, som hand nw begreben oc indhegnet er, enthet vndertaget, met swadant vilkor, som her effter fylger, først at ieg, forskreffne myn husfru oc bæggis wore børn, skulle aarlige giffue til forskreffne wor Frues kirke tolff mark til landgilde aff forskreffne gard, halffdelen om Posken oc annen halffdelen om Michelsmøsse tymelige til gode redhe betale skullendis. Oc skulle wii oc forskreffne gord wel bygge oc hæffde, oc hwssene meth steentag tæcke oc i gode madhe forware. Item skulle wii engen magt haffue forskreffne gard, hwss, bygning eller forbætring at sælye, pantsætte eller vti noger made affhende

vden forskreffne capitels vilge, raad oc samtycke. Item skat oc ald annen tynge, som paalæggis aff herskaff eller byen, then skulle wii sielffue vdredhe, vdgiffue oc sware, oc therfore enthet affslaa aff forskreffne leyæ. Item om forskreffne artickle eller noger aff them ey holles, som forscreffuit staer, tha skal forskreffne capitel haffue fuld magt forskreffne gard, hwss meth ald bygning oc forbætring for vden ald rettegang eller dele igen at taghe oc anname, oc wort breff wære magtløst oc aldeles forbrudhet. Item nar ieg forskreffne Hans Mortenssøn, forskreffne myn husfrue Karine oc bæggis wore børn ære dødhe oc affgangne, tha skal forskreffne gard oc hwss met ald bygning oc forbætring komme igen qwithe oc frii til forskreffne wor Frue kirke vden hwers mandz hinder eller gensielse i noger made. Til yttermere forwaring hænger ieg myt jndcegel meth flere dannemendz jndcegle, som ære Pæder Jonssøn, radman, oc Hænning byskriffwer ther samme stædh vnder forskreffne thette myt obne breff, som giffuet er vti forskreffne Køpnehaffn sancti Sigfridi dag anno domini millesimo quingentesimo decimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

301. 16 Sept. 1510.

Kong Hanses Skøde paa en Bod paa Dragør.

Wii Hanss met Gudz nade Danmarckis, Suerigis, Norgis, Vendis oc Gotis koningh, hertugh wdj Sleszuig, i Holstenn, Stormarn oc Ditmersken, greffue vdj Olldenborgh oc Delmenhorst, giøre alle vitherligt, atwii aff wor synderlige gunst oc nade haffue vndt oc giffuit oc met thette wort opne breff vndhe oc giffue thenne breffuiser Hans Garnath, wor burger her vdj Kiøpnehaffn, oc hans husfrwe Anne then bodt oc bodestedt paa Dragør widt thet Wissmerske fyth liggendes, som Claus Bollthe vdj Stralæswndt tilhørde, met all syn lengelsæ oc brede, som same Claus Bolthe then i wære haffde, at haffue, nyde, bruge oc behollde till ewindelige eygedom eygeskullendis, doch swa the skulle giffue oc giøre ther aff till oss oc kronen then dell oc rættighedt, ther pleiger oc bør aff atgange. Thij forbywde wij alle ehwo the helst ære eller wære kwnne, serdeles wore fogether oc embitzmend them her emodt paa forscreffne bodt oc bodestedt at hindre, hindre lade, møde, platze eller i nogen maade at wforrætthe vnder wor koninglige heffnn oc wrede. Giffuit paa wort slott Kiøpnehaffnn mandagen nest efftir Helge korss dagh exaltacionis aar mdx vnder wort signete.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

302. **14 Okt. 1510.**

Kong Hans ønsker en Kurv Vindruer fra Vingaarden.

Hanss, met Gwdz nade osv. Vor gunst tilfornn. Wii bethe teg oc vele, at tw sender oss hiid met wor schrædere eller itt annet vist bud en korff fuld aff thee beste vyndruer vdi wor Wiingord ær, oc at tw tilsiger wor apoteker, at han met samme bud sender osz hiid nogenn clarette, oc send osz ther till mett 7 tønner Hamborger øll theth fryst ær, swo thet vfortøffret fremkommer, oc lad thet ingenlunde. Befalindis teg Gud. Screffuit paa worth slot Kalundeborg sancti Calixti dag aar 1510 vnder wort signeth.

Oss elskelige Eszge Bilde wor embitzman paa Kiøpnehaffn.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Ny D. Mag. V. 124.

303. **24 Feb. 1511.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard paa Gammeltorv.

Alle men, thette breff see eller høre lessis, kwngør ieg Anders Laurentssøn, borgher vti Køpnehaffn, at ieg haffuer annamet vti leyæ en wor Frues kirckes gard oc jord aff heterligt capitel ther same stædh, som ligger paa Gamble torght vti sancti Pæders sogn ibidem østen then gard, som Jens Sadelmager nw vti boer, oc væsten then gard, som Peyter Tyst vti boer, vti bredhe oc længe vppe oc neydhre met ald syn rette tilligning, encthet vndertaghet, vti myn tiid, myn husfrues tiid Botild, som ieg nw haffuer, oc vti bæggis wore æcthe børns tiid met swadant vilkor, som her effter fylgher, først at ieg, myn husfrue Botild oc ware børn skulle aarlighe giffue til landgilde aff same gard syw marck, halffdelen Poske oc then annen halffdelen Michelmøsse, timmelighe til godhe redhe skullendis betale. Oc skulle wii oc forskreffne gard wel bygge oc husene met steentag ferdughe holde. Item skulle wii engen magt haffue nogen bygning eller forbættring paa forskreffne gard, huss eller jord at sælye, pantsætte eller i noger made affhænde vden forskreffne capitels vilge oc samtycke. Item skat oc ald annen tynge, som paalæggis aff herskaff eller byen, them skulle wii sielffue vdredhe oc vtgiffue oc derfor encthet affsla aff forskreffne leyæ. Item om forskreffne artikle eller noger aff them ey holdis, som fore stoer, tha skal forskreffne capitel haffue fuld magt forskreffne gard, jord oc huss igen at taghe oc anname vden ald rettegang eller delæ i noger made, oc wort breff være magtløst oc andelis(!) forbrudt. Item nær jeg forskreffne Anders, forskreffne myn husfru Botild oc bæggis ware børn ære dødhe oc affgangne, tha skal forskreffne gard, jord oc huss met ald bygning

oc forbættring komme igen qwitte oc frii til forskreffne wor Frues kirke vden huers mandz hinder eller gensielse vti noger made. Til yttermere forwaring hænger ieg myt jndcegel met flere dannemendz jndcegle, som ære Morthen Scriffwer oc Hans Nielssøn, borghere ther same stædh, næden for thette forskreffne myt obne breff. Datum Haffnis die beati Mathie apostoli anno domini md vndecimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

304. 12 Marts 1511.

Skøde paa 3 Boder i Pilestræde, der vare givne til St. Mauritii Alter i Nikolaj Kirke.

Jeg Tyle Kock, borgere vdi Kiøpnehaffn, giør witterligt oc kendis ffore alle som nw ære oc her effter komme skulle, at ieg met myn frij vilge, raad, samtycke oc fuldbyrd oc myn kære hostrwes Mette haffuer soldt, skødt och affhendet oc met thette myt obne breff selger, skøder oc affhender fraa meg oc alle myne arffwinge och indh tiill Peder Bøckere en myn jord oc grwnd vdj Pijlestræde met three boeder ther paa standendis er etc. liggendis norden vpp tiill Mattis Bwskis booder, vdj lengen paa then nørre sidhe ny oc tywe alne ett quarter mynde, then syndre siden vdi lengen er elluffue oc tywe alne oc itt halt quarter, breden er norden oc synden tiill stredhit three oc tywe alne itt quarter mynde, then syndre oc nørre side wedh plancken er two oc tywe alne itt quarter mynde, hwilcke forskreffne iord oc grwnd ieg køpte aff Torbern Bylde, och forskreffne Petter Bødkere nw fframdelis aff meg køpt haffuer for halffthrede hwnderet marck danske pendinge oc forskreffne grwnd oc boder same Petter Bødkere strax gaff tiill sancti Mauricii altare vdi sancti Nicolai kircke her i Kiøpnehaffn paa then nørre side wedt høffwe korret, som jomfrw Marie belede vdi solegitzelen myt paa same altere standendis er, ffor messer oc Gudz tiæniste tiil ewig tiid, som sancti Nicolai kirckis bog therom ydremere vdwiser och indheholder, then same iord oc grwnd met brede oc lenge, som forskreffuit stoor, inthet vndertaget, skall være end(!) bliffue tiill sancti Mauricii altare tiill ewindelige eyge och beholle skullendis etc. etc. Tiill vidnesbyrd, at swo er vdi sandhed oc vdi alle mode vbrødelige holdes skall, som forskreffuit stor, henger iegh myt indtzegell nedhen fore thette myt obne breff oc kerligen tiilbeder hederlige oc fornwmstige mend Hans Bogbindere och Oluff Adtzersson, borgemestere her i Kiøpnehaffn, Jep Nielsson, radman, oc Jens Lauritsson, byfoget her same stedz, at thesse forskreffne artickle skulle i alle mode vbrødeligen wedh macht holdis,

som forskreffuit stor. Giffuit i Kiøpnehaffn sancti Gregorii dag, aar effter Gudz byrd twsinde ffem hwnderit vppaa thet elluffte.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig i Nikolaj Kirkes Arkiv.

305. **25 Marts 1511.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Jord sydvest for St. Peders Kirkegaard.

Jeg Mattis Persson, præst oc vicarius altaris apostolorum wdi wor Ffrwe kirke i Køpnehaffn, kændis met thette mit obne breff, ath ieg haffwer i leye annammet en sancti Pædhers gaard liggendis wæsthen oc syndhen op til fforskreffne sancti Pædhers kirkegaard, saa at ieg skal holde ffforneffnte gaard wed hæffd oc bygning oc met stentag oc giffwe aarlige aar 4 marck, 2 marck om sancti Michels dag oc 2 marck om posken bethimelige. Item maa iegh opladhe mit breff en myn wæn, hwæm ieg wiil, oc skal han tha giffwe 5 marck oc holde alle fforneffnde article wbrødelige. Til hwæss witnesbyrdh haffwer ieg hængd mit indzegl nædhen ffor thette mit obne breff. Datum Haffniæ die annunciationis beate Marie virginis anno domini mdxi.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig hos Provst Bützow.

306. **31 Marts 1511.**

Skøde til St. Mauritii Alter i Nikolaj Kirke paa en Grund i Pilestræde. Jfr. Nr. 304.

Alle them, som thette breff forekomme, hilsse wii Jens Laurensson, byfoget i Køpnehaffn, Hans Bogebinder, Oleff Atzersson, borgemestere, Moens Saxen radmandh oc Hennyng Nielsson, borgere oc schriffuere i sammestedt, ewindelige met Gudh, gøre witterlight, at aar effter Gudz byrd mdxi⁰ mandagen nest effter dominicam letare pa Køpnehaffnn bytingh fore oss och menighe thingmenn, then dag thing søghte, wor schicket fornumstich man Albrecht fan Gock, borgere i Køpnehaffn pa Nicholai kirkis weghne, hwilken som met lowligh thingislydt skøtte oc vploodh fraa hannum och alle hans arffuinge och till sancti Mauricii altere i sancti Nicholai kircke i zammestedt pa then nørre sidhe fraa korith, som iomfru Marie belledhæ i soollgislen pa staar, till ewordelige æye, three hans boder, iordt oc grundh i forscreffne Køpnehaffn liggendis i Pillestrædith synden op till then boode, som Mattis Busk, radmandh, aff forskreffne sancti Nicolai kircke vti leyæ haffuer, huilken iordh aff forskreffne 3 boder, som ere vti theris bredhe aff synder oc i nør wth thill gaden 22 Siællensche alne oc 3 quarteer, item i synder oc i nør vtmeth planckernæ 21 alne oc 3 quarteer, item pa then nørre sidhe vti theris lenge 28 alne oc 3 quarteer, item pa then syndre sidhæ i theris lenghæ

31 alne oc(?) ½ quarteer minne, forskreffne lenge oc breffde oc met all forskreffne 3 boders retthe tilhørelse vppe och nedbræ intteth vnder taget, som skall wære oc bliffwæ till forskreffne sancti Mauricii althere till ewerdelige eye haffue oc beholle schullendes. Her vppa beedis Peter Bøddeker oc lowlige fick eet wwylligtt thingis vithne aff tesse 12 effterscreffne dandemen, som ære Hans Garnath, Johan Rosenwoldh, Hans Meldorp, Twe Hansson, Hermend Jensson, Hans Smyth, Per Skreddere, Thomes Judhe, Hans Eddeller, Hans Fryemandh, Andris Tethmarson, Hans Nielsson oc Marcuss Smyth, borgere i sammestedt, hwilke 12 forskreffne dandhemen aff fogedens befalningh i szamdregtelig beraadt vtginge och meth lowligh thingis lydh ighen indkomme oc alle eendregtelige wytnede pa theris gode thro, siell och ssandheet, at forskreffne skedhe ssaa gick oc foor innen 4 thingstocke pa Kepnehaffns bytingh vti alle maade, som fore er rerdt. Thet wythne wii forscreffne met wore intsigle nædher for thette breff hengendis, som giffuet ær aar, dagh oc stedt, som forscreffwith staar.

Afskrift i Dipl i Geh.-Ark efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

307. 13 April 1511.

Peder Bødker stifter St. Mauritii Alter i Nikolaj Kirke.

Jegh Petter Bødeker hær wdi Kypnehaffn gør vittherligt oc kendis fore alle, som nw ære oc hær effther kome skwllæ, at ieg med myn frii wilghe, rood oc samteckæ hawer sticktid oc fwnderyth sancti Mauritii altare mett wor nadige herris biscop Johans Jeipssens tilladelse oc samteck wdi sancti Nicolai kirckæ hær wdi Kiøpnehaffn aar effter Gwdz byr twsynde femhwndrith pone thet nyende, ponæ then nere syde wæd høwe kord. Oc ieg Petter Bødker haver giwiid met myn fry willæ, rood oc samteckæ thenne efftherskreffnæ ræntbæ, som ær jord, grwnd, hwss oc pennynghe till forskreffne altare for messær oc gwdz tienestæ till ewyndeligh eyæ: Førsth oc fremersth giwer ieg till forskreffne altare samæstæd en fry residenciam, som presten boo i skall, jord, grwnd oc hwss, som paa stannendis ær, lyggindniss westhen nesth optill archebispens gord ponnæ forskreffne sancti Nicolai kyrdgord. Gyffwer ieg fremdelis till forskreffne altare xii marck danskæ pennyngæ, for wdhen all hynder eller gensiellsæ i noghær modæ, fry wd at goo aff then gord wed Amagætorth, som Oluff Atzerssen, boregmestær, nw i boendis ær, som hans breff ydermere wdwisser oc ingæholler. Giffwer ieg fremdelis till forskreffne sancti Mauricii altare viii marck danskæ pennyngæ for wdhen all hynder fry wd at goo aff then gord, som ligger ponæ thet østræ

hørne syndhen i thet lillæ Frægæstrædæ(!), som Hanss Jessperssøn nw i boendis ær, som hans breff ydermære bewissær oc indeholler. Fremdelis giffwer ieg till forskreffne altare en myn jord oc grwnd med tree booder ther paa stannyndis ære, liggindis i Grobrødre stræde, som løffuer wd till Kiødmangær strædæ, som breffwid ydermere bewiss oc ingholler. Hwilkæ forskreffne boder orligh aars skøller xii marck danskæ pennyngæ till forskreffne sancti Mauricii altare. Fremdelis giffwer jeg till forskreffne en myn jord oc grwnd med tree boder ther paa stannendis ære, liggendis wdi Pilæstrædit oc skøller orligh aars xiii marck danske pennyngæ till forskreffne altare. Oc thesse forskreffne sex boder skall presten till forskreffne sancti Mauricii altare byggæ oc hollæ wed good hewffd. Item alle tessæ forskreffne pennyngæ giffwer ieg presten till forskreffne sancti Mauricii altare fwldkommelig macth orligh aars selwer op at bæræ oc ind at tagæ for wden all hynder eller gensiellsæ i nogher modæ. Item presten till forskreffne sancti Mauricii altare for tessæ forskreffnæ pennyngæ, som han hawer orligh aar ind at tage oc op at bære pone forskreffne sancti Mauricii altaris wegnæ, skall sywnghæ alle the sange met, som forskreffne Petter Bøcker hawer stigtiid oc fwnderith wdi forskreffne sancti Nicolai kircke hær i Kiøpnehaffn. Item antworer oc befaller ieg kirckæ wærghe till forskreffne sancti Nicolai kirckæ en bøssæ ponæ forskreffne altaris wegnæ. Presten till forskreffne altare skall hawe en nøgell till samme bøssæ oc kyrckæ wergæ i samme stæd en anden. Beplicther oc bywdær ieg presten till forskreffne altare orligh aar ind at legæ i same bøssæ iii marck danske pennyngæ at bøggæ oc forbeyræ godzith med till forskreffne sancti Mauricii altare liggendis. Item the pennyngæ, som kommæ i forskreffnæ altaris stock, skwllæ wære till alterens behoff oc forberelssæ till ewigh tiid for wdhen all hyndær eller gensyælssæ wdi nogher mode. Presten skall hawæ en nøgell till sammæ stock oc kirckæ werghæ i samme stæd en anden. Beplicther ieg presten till forskreffne sancti Mauricii altare at haffwæ hwer dagh mæssæ om wghen oc reæ sig ther till gwlig oc bequemlig. Ladher han oc messænnæ fallæ for syn øndskaff skølld eller for syn forsømmelsæ skøll, tha bedær ieg kærlighen for Gudz skilld oc giffwer ieg kyrckæ wærge till forskreffne sancti Nicolai kyrckæ fwlkommeligh macth hannom aff at sættæ oc en anden wdi stæden ighen at sættæ, som nøttæligh ær till forskreffne altare. Item giffwer ieg oc soo kyrckæ wergæ i samæ stæd fwlkommelig macth at skickæ oc forsæ sancti Mauricii altare med nøttølig oc renliffwelig capellan effther myn døedh.

Thenne forskreffne ordinancia pone jordhe, grwnde, pennyngæ oc tienestæ till forskreffne altare och andræ articlæ, som forskreuet stooer, hawer jeg Pettær Bækær giorth, stigtiid oc fwnderit wdi myn fry wellmagth, Gwd till loff, myn sæls oc allæ mynnæ forelleris bestannelssæ, help oc trøsth till ewigh tiid. Køwæbreffwen oc skøde breffven til fornéffnde jorder, grwnær oc hwss, som ieg haffwer giffwith till forskreffne altare oc fwnderith med, then hawæ kyrckæ wergæ till forskreffne sancti Nicolai kyrckæ i theris gemmelssæ oc bæwar till forskreffne altaris nøttæ oc bestæ oc at forswaræ oc beskermæ forskreffne goss, om noghær menyskæ villæ i fremtiden aff forfengælig fordristælssæ drystæ seg till at tallæ i nogher mode pone forskreffne jorgoss. Till widnesbiird, at soo ær i sandhed oc i alle modæ wbrødhelige holyndes skall, som forskreffwidt stor, hengær ieg myth jndzegld nedæn fore thette myth obnæ breff, oc kerligen tillbæder hederligæ oc fornwmstigæ men Hans Bogybynder oc Oluff Atzerssøn, borgemestære hær i Køpnehaffn, Jep Nielssøn oc Mattis Bwsk, rodmend i same stedz, om theris yntsigel till ydermær vitnysbyrd hær foræ, oc at forskreffne kyrckæ wærgæ till sancti Nicolai kyrckæ, at the hawe ideligh tillsynon, at tessæ forskreffne articlæ skwllæ i alle mode wbrødhelighen wed macth holldis, som forskreffuet stor. Giffwid i Kiøpnehaffn dominica Palmarum aer effther Gwdz byrd twsynde femhundrith oc paa thet elliffthe.

Udenpaa: Fundatz paa S. Mauricii alter. Peder Bødker paa capellanens gaard liggendis emellom Rasmus Sporemagers gaard och den gaard, som capellanen nu stelffuer paa boor, paa den nere side wed St. Nicolai kirke. Alle 5 Segl hængte under, men ingen vare adelige. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

308. 1 Maj 1511.

Ophævelse af et Lejemaal paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard.

Jeg Peter Holthus, borgemester i Malmogk, gør vitherligth meth thette myth oppne breff, ath iag nw er kommen till eendrecktig semmyæ i villiæ ok venskapp meth fornwmstige mend Hans Grydestøbere ok Niels Jwde, skomagere, borghere ok bymen vtj Køpnehaffn ok kirkeweryæ ther sammestedz till sancti Peders kirke, vdhi saa madhe, ath forscreffne kirckeweryæ talede mig till for nogher brysth, som skulle vare paa een boleg i syn bygning, som iag nw haffuer i leyæ ok breff paa, som liggher till samme forscreffne sancti Pæders kirke, huilken bryst ok tilltaall iag nw meth forscreffne kirkeweryæ meg fordracth ok forligth haffuer vdj saa madhe, ath thet leyæbreff, som iag haffuer paa samme boleg aff forscreffne sancti Pæders kirke

ok kirkeweryæ i Køpnehaffn, skall nw effther thenne dag ved inghen mackth vare, saa ath iag eller myne arffwynghe thet leyæbreff effther thenne dag ey nydhe eller brwghe skulle. Ok hwor thet fynnes her effther hoss meg eller nogher aff myne, som paalydher samme breff, gøre thet i alle madhe dodt ok mackthløsth for vthen allth ythermere rethgong. Ok ther paa haffuer jeg nw antwordeth forscreffne kirkeweryæ ighen samme boleg ath forsee her effther till sancti Pæders kirkes nytthe ok gaffn, som the besth kunne. Ok kenner therfore meg eller myne arffuinghe inghen tilltaall eller rettighett athaffue till forscreffne boleg effther thenne dagh i nogher madhe. Till ythermere vitnitzbyrd oc sandhet haffuer iag hengt myth jngsegle her nædhen fore thette myth oppne breff meth flere daudementz jngsegle iag ther till kerlighen bedhet haffuer, som er Hans Mickelssen, borgemester i Malmøgk, Jens Hemmyngssøn Kellesmed, radman, ok Morthen Beyntssøn, borgher sammestedz. Screffuit vdhj Malmøgk die sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum, anno domini millesimo quingentesimo vndecimo.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

309. 22 Juli 1511.

Kaldsbrev for en Præst ved Helligtrefoldigheds Alter i Nikolaj Kirke.

Jegh Hans Bogebindher, borygmesther wdj Kiøpnehaffn oc kircke wæryg tiill sancti Nicolai kyrcke i sammesteed, gør alle vittherlicth oc kennes met thette mit obne breff, at haffue wnt oc oplat oc wnder oc opladher thenne efftherskreffne breffwisser her Peder Jonssen wdj hans lyffz tiid theth Helithrefollelighetz altære, som myn hostrus Berittis forellere haffue stigtidh oc funderet wdj sancti Nicolai kyrcke i samme sted pone then syndre syde nest østhen op tiill kyrcke døren, met alth forscreffne altaris ræthe tiillegelsser, som er gorde, hws, jordt oc grwnde, ath annamme oc oppebære alt forscreffne godzens renthe oc langelle hwes the orlige ors renthe kwnne, lydit oc megit, jntit wndertagit skall wære. Thogh met sodant vilkor, ath forscreffne her Peder skall holle messer oc gwdz tieniste effther breffwenes lyelsse och byge oc holle godtzet weid good fwedt som weedt bør, meth sodant forordt oc wilkor oc wbrødhelighen holles skall, som foreskreffuit stor, tricker jek mit jndzegle nedhen for thette mit obne breff. Giuet i Kiøpnehaffn sancte Marie Magdalene dag or effther Gwdz byrdt mdxj.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv. Tidligere trykt i Behrmanns Christian II's Historie II. 6—7.

310. 1 Avg. 1511.

Lejebrev paa en Gaard i Klosterstræde.

Jegh Karll Briskæ aff wopen gør witthørligh meth thette mith offne breff, ath iegh meth myn fry williæ och samtyckæ haffuer wnth och i leye ladet och met thette mit offne breff wndher och i leyæ lader beskedhen mandt Søffrin Jenssen Remmesniere, borgher i Køffnehaffn, een myn gordh och grwnd liggendis wdij Klostherstrædhet i wor Fruæ sogen i Køffnehaffn, nordhen nest then gordh, som Hans Bagere nw wdj bor, oc synden nest then gord, som Hermen Skomagere nw wdj bor och retth westhen modh Grobrødres klosters porth, och haffue oc nydæ, brwghe och beholle wdij forskreffne Søffrin Jenssens tiid, hans kære høstrwes och theris børns liifs tiid meth all forskreffne goetz rætthe tilhørelssæ wdij lenghe och bredhe oppæ och nædræ inthet wndhertaget, som han nw begreffwen oc indhegnet er, met forordh och wilckor, som effther følgher: førsth att forskreffne skullæ bædre och wedh lighe holle hwes bøgning, som nw er paa forscreffne gordh, och thet ferdigt att holle meth tagh och andhen deell, som nw behoff gørs paa samme gordh, och skulle giffue megh eller myne arffwinghe thj marck peningæ hwer aar till landgildæ aff forskreffne gord, halffdelind, som er v marck, indhen fiorthen daghe effther posken och andhen halffdelen indhen sancti Dionisij dagh. Item skeer thet och saa, att jegh eller noghen aff myne arffwinghe skulle selliæ eller affhendæ samme gordh, tha beplicther iegh megh oc myne arffwinghe først ath tilbiwdhe forskreffne Søffrin Jenssen eller hans arffwinghe samme gord for hwes werd eller penninghe han skall gaa fore, saa att han bliffuer hanum nest att købæ, om han thet formwe kan. Item skedher oc saa, att forskreffne Søffrin Jenssen eller hans arffwinghe æy formotthe att købæ sammæ gordh, och samme gordh borth holles tiill noghen andhen mantz hond en tiill forskreffne Søffrin Jenssen, som forscreffuet staar, thij beplicther iegh meg oc myne arffwinghe tiill gode redhe att betalæ forskreffne Søffrin Jenssen eller hans arffwinghe for all bygning och hefft eller kostning, som han fran thenne dagh paa forskreffne gordt bøget eller kostet haffwer. Item skeer och saa att forskreffne gord førsiides eller forfaller, tha skall thette breff døth och machtløst wæræ. Item nor som forskreffne alle døde oc affgonnæ(!) ære, tha skall ieg eller myne arffwinghe fwll macht haffwe thette breff ighen att kalle, och sielleffue ydermere forsee samme gord mett bygning oc forbædring; hwes annet samme gord tiilhører, som tha paa samme gord fyndis kan, beplicther ieg meg oc myne arffwinghe thette myt offne breff wbrødelight att holle

mett alle synne ord oc artickelle i alle modhe, som forscreffuit staar. Tiill sandinghen oc bædre forwaringh her om, tha haffwer iegh mett williæ och widskaff hength myt intzegele nædhen for thette myt offne breff, tilbedendis fornumstig men Hans Claussen, Peder Kempe, rodhmen i Køfnehaffn, Pedher Anderssen, kallendes Bagere, oc Mattis Remesnidere, burgere ibidem, att the tijll en widnesbyrdh oc saa henge theris intzegelle nedhen for thette myt offne breff, som giffuet er i Køffnehaffn anno domini md undecimo die sancti Petri ad vincula.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

311. 18 Avg. 1511.

Helligaands Kloster sælger St. Peders Kirke en Gaard paa Nørregade.

Alle the som thette breff forekommer hilsse wij Jens Laurenssen, byfoget i Køpnehaffn, Hans Bogebinder, Oleff Atzerssen, borgemesther, Per Jonssen, radman, oc Henningh Nielssen, borger oc schriffuer i sammestedt, ewindelige meth Gudh, gøre wij witterligt, at aar effther Gudz byrd mdxj° mandagen nest effther wor Frue dagh assumptionis pa Køpnehaffne bytingh fore oss oc menighæ thingmendh war schicket fornumstigh man Per Skræddere, borger i sammestedt pa then Helliandz closters wegne i Køpnehaffn, hwilken som meth lowligh thingsslydh skøtthe oc vploodt fraa forscreffne then Hælliandz closter oc thill sancte Pæders kircke i sammestedt till ewerdelighæ æye een forskreffne then Hælliandz closthers gordh, iordh oc grundh i forscreffne Køpnehaffn liggendis, østhen wæth Nørregade synden nest then gordh, som Boo Atthessen fordom vtj bodhe, oc nordhen nesth then gordh, som Morthen Scriffuere nw vtj boor i wor Frue soghen her samme stedz, vtj lenghe oc bredhæ vppe och nedhre vtj alle maade, som nw forscreffne gordh, iordh oc ghrund indhegnet oc begreben er, met all hans retthe tilhørelsse, intthet vndertaget, som skall wære oc bliffwæ till forskreffne sancte Pæders kircke till ewerdelighe æye haffwe oc beholle schullendis. Her pa beedis Hans Grydestøbere oc Nielss Jwdhe skomagere, kircke wærie pa forskreffne sancti Pæders kirckes wegnæ, oc lowlige finge eth wvillight thingis wythne aff thesse xij efftherskreffne dandemen, som ære Anders Bondhe, Knwt Dhaa, Jep Laurenssen, Knwt Kellerswendt, Jens Josepssen, Nielss Grydestøbere, Laurenss Skræddere, Otthe Skreddhere, Hans Baghere, Hans Pederssen bagere, Per Pilegordh oc Anders Thommessen, borgere i samme stedh, hwilke xij forskreffne dandemendh aff fogedens befalningh i samdregteligh beraadt vtginge, oc meth lowligh thingsslydh igben indkomme, oc alle eendreghtelige

wythnede pa theris gode throo, siell oc sandhædt, at the hørde oc saage samme dag, at forskreffne Per Skræddere wor innen iiij thingstocke pa Køpnehaffne bytingh, oploodt oc skøtthe fraa forneffnde then Helliandz closter oc tiill forscreffne sancte Pæderss kircke forscreffne gordh, jordh och grundt meth all hans retthe tilhørelsse thiill ewerdelighæ. æyæ effter thet købebreffz jnnehollelsse, som ther paa thilforn giffuet oc giordt er, som forscreffne sancte Pæders kircke ther vppa hauer, som fore er rørdt. Thet wythe(!) wij forscreffne meth wore jntsegl for thette breff hengendis, som giffuit er aar, dagh oc stedt, som forschreffwith sthaar.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

312. **8 Nov. 1511.**

Dorothea Henrik Dringenbergs Datter af Malmø giver Vor Frue i Kjøbenhavn et Seppel (en gylden Krone) og andre Guldsmykker, for at hun skal bede for hendes og hendes Slægtninges Sjæle til sin kjære Søn.

Jeg Dorothea Henrick Dryngenbergs[1]) dotther gør witerligh for alle, ath jeg met myn fri willie och wdj myn welmacht gifuer wor Fruwe wdi Københaffn eth seppel, som jeg køpte wdaff Bertelt Halle, och giffuer jeg Worfrwe wdj same Københaffn myt gwlt cors oc twene gultkedher och halfftrysyns tuwe gultrynge, ath hun bedher for meg till syn kere søn, for megh och alle myne kere slechtinge siele, och the gode herre wdj Københaffns capittel och bedhe for mech och for alle christnesiele. Ath thette er myn ganze begere och fulkommelige willie, thet sandher jeg och met myt incegel, til witnesbyrd giffuet wdj Malmø vppa sancti Wilhadj dag, anno domini millesimo quingentesimo vndecimo.

Orig. paa Papir i Konsist. Arkiv med Spor af Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 141.

313. **14 Nov. 1511.**

Handelsbegunstigelser for kjøbenhavnske Kjøbmænd.

Albreth van Goch, Ariild Hake och Hans Holm finge breff, swa thee mwe nw lade vdføre her aff riiget oc indt till Hamborg kiødt, smør, aall oc andre ware, oc haffue the loffuit myn herre, at nær samme ware komme till Hamborg, thaa skulle thee indkomme paa thee skiib, som løbe till Ysslandt oc sancte Jacops landt oc ther met bortføres, swa thee ey komme myn herre oc riigens fiender till gode. Datum in castro Njkøpinge vigilia sanctorum Simonis et Jude apostolorum anno mdxj.

---

[1]) Henrik Dringenberg var Myntmester i Malmø, Dorothea Dringenberg var gift med Axel Tellefsen. Se Suhms Saml. 1 D. III. 24. 36.

Mattis Mylingh fiick breff, swa han maa vdtføre her aff riget oc ind i Tysklan smør, aal, korn oc anden fitallie oc hwes andre ware, han her i riget i syn gield fangendes wordher, doc at thet kommer icke myn herres fiender till gode. Cum clausulis consuetis datum Haffnie feria sexta post Martini anno mdxj.

D. Mag. 4 R. II. 292.

314. **16 Nov. 1511.**

Fritagelse for at betale højere Skat.

Hans Garnath fiick breff, at han maa i syn liiffs tiidt vdtgiffue her i Køpnehaffn swadan aarlige byskatt, som han nw vtgiffnendes er oc her till vtgiffuit haffuer, oc ther vtoffuer ey beswares eller forhøges i aarlige byskatte. Cum clausulis consuetis datum Haffnie dominica post Martini episcopi anno mdxj.

D. Mag. 4 R. II. 292. Brevet er igjen overstreget.

315. **17 Nov. 1511.**

Borgmestere og Raad i Kjøbenhavn tilskøde Raadmand Dr. Peder Albretsen en Grund liggende paa det højre Hjørne af Kannikestræde ved Kødmangergaden.

Vii borgemestere oc raadt i Køpnehaffn gøre wittherlight och kennes meth thette wort obne breff, oss alle eendregtelige pa Køpnehaffns byes wegnæ haffue solth, skødt oc affhendt, oc met thette wordt obne breff sælie, skødhe oc affhende fraa Køpnehaffneby oc til hederlig oc fornumstig man doctor Pædher Albrectssen, wor kære metbroder, radman i sammestet, oc till alle hans arffuinge, till ewerdelige æye, een Køpnehaffuenbyes iordh oc grund i forscreffne Køpnehaffn, liggendis paa thet nørre hiørne weeth Cannickestrædeth, vesten weeth Kødmongeregaden, och østhen nest then iordh, som nw hører sancte Jørgens hospitaall till wden for Køpnehaffn. Hwilken iordh, som er y syn lenghe aff synder oc i nor fraa hiørneth weeth Cannicke strædit, oc indh till byes ende halffthrediesyndztiwe siælensche alne oc iiij quateer, item i syn bredhæ, aff østher oc i vester fraa hiørneth weeth Kiødmangeregaden oc ind till forscreffne sancte Jørghens iordh, xxxij alne etc. met forscreffne længhæ oc bredhæ, vppe oc nedhræ vtj alle maade, som nw forscreffne iordt indhegneth oc begreben ær, met all hans retthe tilhørelsse inthet vndentaget, skall forscreffne doctor Pæder oc hans arffuinge haffwe, nydhæ, brughæ oc beholle till ewindelighe æye æyeschulendes. Oc kennes wy oss pa forscreffne Køpnehaffuenbyes wegnæ athaffwe annammet, fonget oc vppeboret penninghe, fææ oc fwldwerdt for forscreffne iord aff forscreffne doctor Pæder, att wy tacke hanum for goed betalningh. Thi kennes wy oss

pa forscreffne Køpnehaffuenbyes wegnæ ingen part, deell eller rettigheet effter thenne dag athaffue vtj forscreffne iordt vtj nogher maade. Oc beplicte wy oss oc wore effterkommere forscreffne doctor Pæder oc hans arffuinge forscreffne iordh atfry, heemlæ oc tilstaa for hwerss mandz tiltaall, som ther paa kand tale met nogher ræt i nogher maade. Skeer oc saa, thet Gudh forbydhe, at forscreffne iordt eller nogher hennes retthæ tilhørelsse bleffwe eller wordhe forscreffne doctor Pæder eller hans arffuinge vtj nogher maade affwunden met kirckelow, landzlow eller meth nogher ander ræthgangh, eller for wor hemmelss brøst skyldt, tha tilplichte oc bebindhe wy oss oc alle wore effterkommere borgemestere oc raadt, pa forscreffne Køpnehaffuenbyes weghnæ, forscreffne doctor Pæder eller hans arffuinge sligh en iordt at wederlegghe eller andet iordegodtz, som hanum oc hans arffuinge meth nøges, wden all hinder eller gensielsse vtj nogher maade. Thil hwess ydermere bewyss, withnessbyrd oc fastheet her om, at saa i sandheedt er, oc saa i alle maade wbrødelighen holless skall, som forscreffuet staar, haffue wy ladet hengdt wordt byes indsegle nædhen for thette wordt obne breff. Giffuet i Køpnehaffn, anno domini m°d°xj°, mandagen nest fore wor Frwe dagh presentacionis.

Jon Mortensens Afskrift (ex. orig. perg.) i Gl. kgl. Saml. 727. Fol. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 141—43.

316. 19 Jan. 1512.

Skøde fra Byen til Æbelholt Kloster paa Byens Rende i Lars Bjørnsens Stræde. Smlg. II. Nr. 64.

Alle the, som thette breff forekommer, helse wii Jens Laurenssøn, byfoget i Køpnehaffn, Hans Clawessøn, Moens Saxn, borgemesther, Pædher Jenssøn raadman och Hemyngh Nielssøn, borgher och schriffuer i zammestedt, ewinnelige met Gwdh. Gøre wii witterligt, att aar effther Gudz byrdt mdxij mondaghen nest effther sancti Anthonii dagh paa Køpnehaffne bytingh fore oss ok menige tingmeen, then dagh ting søgendes, wor skicket fornumstig man Pæder Kemppæ, raadmand i Køffnehaffn, hwilcken som met lowlig tingslydt effther borgmesthers ok raadz beffalingh skøttæ och oplode fraa Køpenhaffneby och tyl sancti Wilioms closther Ebbelholt tyl ewerdeligh eghæ ock æghædom een Køpnehaffne byss jordt, som ligger wti Lasse Bier[n]ssens sthrædæ syndhen nest op tyl forscrefne closthers gordt och kalles bys rennæ, hwilcken jordt som ær i sin bredæ wth tyl forscrefne stræde iiij siælenske alne paa then østhre ænde, item i sin lenghe fraa forscrefne stræde saa langh som forscrefne closthers gordt ok haffue rwm recker, item paa then westhræ ændhe i sin bredhæ thwo

alne ok iij quarteer, meth forscrefne lenge ok bredhæ, wppæ och nedhre wti alle modhæ, som forscrefne jordt nw forefwnden ær, schall forscreffne sancti Willelmi closter haffue, nydæ, brugæ oc beholle tyl ewerdelighe eghæ och eghædom for noger welgerninger, som abbit Clawss Morthinssøn och menige conuentz brødhre wti samme closther them met theres obne breff forplictet haffue att anname them indt wti theres brødherskaff borgemester oc raad, som nw ere, ok alle theres efftherkommere oc them delactigh gørendes wti alle the godhe gerningher, som sker wti theres closther Ebbelholt, aandelighe oc werdelighe, oc them indtskriffuendes wti theres bøgher blandt andhre closthers welgerningsmen, som skwlle wplæses oc bedes fore wti alle theres høgtiidher tyll ewigh tiid etc. Her vppæ bedes Hans Frimandt guldssmith paa forscrefne sancti Willelmi closthers wegne ock lowlige fick eeth wwilligth tingswitnæ aff thesse xij efftherschreffnæ dandemendt, som ære Jens Michelssøn, Thomes Brøggere, mester Hans, Jens Tygessøn, Pædher Matssøn, Jeppæ Pillegordt, Hans Baghære, Hans Thwessøn, Hans Nielssøn, Bonde Skibbygere, Jeppæ Laurenssøn och Torckell Bryggære, i zammestedt, hwilckæ xij forscrefne dandemen aff fogedens beffalningh i samdregtelige beraadt wdtginghæ oc met logligh tingslydt ighen indkommæ oc alle eendrægtelighe withnede paa siæll och sandhett, att the hørde ok szaage samme dagh, att forscrefne skøde saa gick ok foor innen iiij tingsstockæ paa Køpnæhaffnæ bytingh wti alle maade, som fore er rørdt, oc inghen gensielsæ emodt wor wti nogher maade, thet witnæ wii forscrefne meth wore indtsigle næthen fore thette breff henggendes. Giffuit som forschreffuet staar.

Scriptores rerum Danicarum VI. 212—13.

317. **8 Marts 1512.**

Lejebrev paa en St. Hans Alter i Frue Kirke tilhørende Gaard paa Amagertorv.

Jeg Peer Peersson, perpetuus vicarius til sancti Hans evangeliste altere i wor Frwe kircke i Kiøpnehaffn, giør witterligt alle nerwærindis oc kome scwllendis met thette mitt obne breff, at ieg met myn godhe wilie oc beraadt hw haffwer vntt oc i leye ladet oc met thette mit obne breff vnder oc i leye lader beskeden swendh Claws Knofflogh, bwrger i samme steed, halffdelind myn gardt oc grwndt, som ieg haffwer skødt til thet altere, ieg haffwer funderet i forscreffne wor Frwe kircke, liggendis paa Amage torffwit westhen nest then gard, gamle Oluff Bage[re?] nw i boer, oc østen nest then andhen halfdelind myn gard, som Morten Skreder nw i boer, at haffue,

nydhe, bruge oc beholde vti forscreffne Claus, hans kerre hwsfrwes, som han worder nw nest først fangendis, oc icke andhen effther them oc theris beggis æckte børns liffstiid met all forscreffne halffue gardz rette tilhørilse i lenge oc bredhe, oppe och nedre, inthet vndertaget som han nw begreben oc indhegnet er, met forordt oc wilckor, som effther følger. Først at forscreffne Claws, hans forscreffne hwsfrwe oc børn sculle selffue i theris eghen personlighed beside forscreffne gard, vdhen saa wordher, at forscreffne Claws fanger then hwsfrw, ther bethre bolig haffwer, om hannom tha løsther, maa han bliffue sidhendis hoos henne; oc icke ellers, oc saa om forscreffne børn icke saa gamble ære, at the kwnne besidhe forscreffne gard, tha skulle the nydhet at ladhen paa leiæ saa lenge ther the gamble ære at kwnne selffue besidhen oc icke lenger, oc giffue meg oc myne efftherkommere til forscreffne altere sexten Lubische marck godhe danske penninge hwert aar til ret landgille aff forscreffne gard, the otte indhen fiortten dage effther posken oc the andre otte indhen fiortten dage effther sancti Mickils dag til gode redhe. Oc sculle tesse forscreffne lade bygge ett nyt hws vd til Leye[r]stredhet, tw lofft høyt, mwrett imellom stolpe aff gott nytteligt tømmer oc tecket met sten, indhen tw aar nw nest komendis. Oc sculle the alle the andre hws, som paa forscreffne gard bygt ere, i godhe madhe holde met good food, wegge oc stentag, oc thet hws, som vd til Amage torffwet staar, holde ferdigt met dwffwilt stentag, som thet nw forfundet er, oc bygget aff ny, om behoff gioris, forvdhen brøst i alle modhe, oc hwad som helst yttermere byggis skal paa forscreffne gard, thet skal byggis met got nytteligt tømmer oc teckis met sten. Oc sculle the holde all konningis oc byes tynge, som gioris skal aff forscreffne gardt, oc sculle the ey mackt haffue forscreffne gard, grwnd eller bygning at selie, pantzette, affhendhe eller nogher oplade theris breffue vdhen mith eller myne efftherkomeris raad oc samtyckæ. Oc naar som tesse forscreffne alle døde oc affgangne ærre, eller oc naar forscreffne wilckor ey holdis, oc merckelig brøst kan findis, tha skal ieg oc myne efftherkommere fwldmacktt haffue thette breff igien at kalle oc giøre døt oc macktløsth oc saa anamme gaarden met syn bygning qwit oc frii igien vdhen all retgang, giensielse, hielperedhe, delemaall eller trette i nogen modhe. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium duorum perpetuorum vicariorum videlicet magistri Haquini Pelleson et magistri Petri Johannis inferius est appensum. Datum Haffniæ secunda feria post dominicam Reminiscere anno domini md duodecimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. hos Provst Bützow.

318. 12 Marts 1512.

Lejebrev paa en af St. Peders Kirkes Gaarde paa Nørregade.

For alle nerwerendes oc kommendis kundgører jegh Powel Anderssen, bryggere oc borgher vtj Købmenhaffn, at ieg aff hederlig man her Jørgen Hinzesøn, kanicke vtj wor Frwe kircke vtj forscreffne Kiøbenhaffn oc sogneprest till sancti Petri kirke vtj samested, och aff fornwmstige oc beskedne men Hans Grydestøber oc Niels Jwde, borger oc bymen ibidem, oc tha kirckewerie till forscreffne sancti Pederss kirke i forscreffne Købmennehaffn, haffuer annamet en jord oc grwnd vtj leye, hwilken gord oc grwn, som ligger paa Nørregade vtj forscreffne Københaffn, som jeg nw selffuer vtj boer, norden nest wor Frwes kirkes gord, som Per Knutssen bryggere vtj bode, oc sønden nest sancti Pæderss gord, som Oleff Clemenssen nw vtj boer, oc er forneffnde grwnd oc lenge aff vesten oc i østen sexsins tiwe sielentz alne oc fiorten alne oc vtj breden paa then wester ende xx sielentz alne oc sex alne oc myt vppa iorden fem oc tiwge sielentz alne, jtem breden paa then øster ende xx sielentz alne oc ij alne lange. Oc skall ieg oc myn ecthe høsfrw, som ieg fangendis worder, oc beggis wore ecthe børn, som Gud wil wij tilhobe afflendes worde, haffue, nyde oc bruge forscreffne gord oc grwnd vtj lenge oc brede, oppe oc neddre vtj alle maade, som forscreffuet stander, vtj myn liiffstiid, myn høsfrwes oc begges wore ecthe børnss liiffs tiid met swodane wilkaar oc forord som hær effter følger: Først at ieg Powel Anderssen, myn høsfrw oc beggis wore ecthe børn skulle holle forscreffne gord oc grwnd med god nyttelig bygningh oc vel tecke husene met steentack, oc indhen faa aar naar behoff gørss, effther ieg fangher thette breff paa forscreffne gord, bygge then lenge aff ny, som stander vtfraa gadehuset oc ned till haffuen, met stentach oc woractich bygning, och skal ieg, myn høsfru och myne ecthe børn giffue forscreffne kirkewerie oc theris efftherkommere paa sancti Pæderss wegne xij marck danske penninge genge oc geffue hwert aar till husseleye, halffdelen om poske tiid oc halffdelen Micaelis. Oc skal ieg engen macth haffue, jeg eller myn høsfrw eller børn forscreffne gord eller grund, bygning eller forbeyring atselie, pantsette eller affhende vden forscreffne kirckeweriess til forscreffne sancti Pedherss kirke theriss mynne oc samtycke. Item naar jeg forscreffne Powel Anderssen, myn høsfrw oc beggis wore ecthe børn ere døde oc affgangne, tha skal forscreffne gord met ald forbetring vdhen ald hinder komme fry ighen til forscreffne sancti Pederss kirke. Oc holles icke forscreffne article, tha skulle forscreffne kirkewerie oc theris effther-

kommere haffue fuldmacth at anamme samme gord ighen til sancti Pederss kircke met ald forbetring. Till yttermere forwaring henger jeg myt jndcegle neden for thette myt obne breff. Datum Haffnis die beati Gregorii pape anno mdxij cum sigillis civium duorum videlicet Thome et Andreæ braxatorum.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

319. 13 (?) April 1512.

Byens Skøde paa en Grund paa Rosengaarden.

Wij borgemester oc raad i Kiøbenhafn giøre witterligt oe kiendes med thette wort obne bref, at wij hafue solt, skiødt oc afhændt och med tette wort opne breff selger, skøder oc afhænder fra Kiøbenhafns bye oc ind til fornumstig mand Oluf Jensen, borger i sammestedz, oc alle hans arfuinger een Kiøbenhafns byes jord oc grund i forscrefne Kiøbenhafn liggendis paa Rosengaarden bag weth thend jord, som ligger til Kalinta alterit oc hand nu self uthi boer i wor Fru sogen hersammestedz, huilchen jord, som er i syn bredhe paa thend øster ende xxxiiij siellandske alne oc eth quortheer, i syn brede paa den vestre ende xxxvj alen, item i sin lengde lxiiij siellandske alen oc iij quorteer, meth forskrefne lenge oc breedhe, uppi oc neder, som nu forskrefne jord aff maalt er, skal forskrefne Oluf Jensen oc hans arfuinger hafue, nyde, bruge oc beholde til ewindelige eye oc æyndom, thi at wi kenne os paa Kiøpenhafn byes wegne at hafue annammit, faugit oc vppeboerit peninge, fæ oc fuld wærdt af forskrefne Oluff Jensen for forskrefne jordt, at wi tacke ham for god betaling. Ti kiendes wi os osv. Til widnisbiurd herom, at saa i sandhed er som forskrefuit staar, hafue wi ladet henge wor byes zignet neden for thette vort obne bref. Gifuet i Kiøpnehafn anno domini mdxij thre dage nest efter St. Antonij dag.

Afskrift i Resens De Fattiges Forraad S. 306—07. Tidligere trykt i Hofmans Fundatser X. 188.

320. 6 Maj 1512.

Kgl. Befaling til at føre nogle bortløbne Præster tilbage til Præstø Kloster.

Hanss, met Gudz nade Danmarks, Suerrigs etc. koning, hertug i Slesuig, Holstenn, Stormarn, Dithmarschen etc. Vort gunst tilforn. Vidt at oss elskelige her prior vdi Preste closter haffuer berett for oss, at han acther igenn at hente nogre prester aff Kiøpnehaffnn, som ere her aff closteret emod hans minde. Bethe wii teg oc vele, at tw beder thiine swæne wære hannem behielpelige och følge hannem eller hans visse bud met sine prester hiid till closteret,

swo hannem therpaa inthett hinder eller forfang skeer, oc lad thet ingelunde. Befallendes teg Gud. Schreffuit vdi Prestøø closter sancti Johannis dag ante portam latinam aar etc. mdxij. Vnder wortt signete. Oss elskelige Esge Bilde, wor embitzmann paa Kiøpnehaffn.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

321. **11 Nov. 1512.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard i Gamle Raadhusstræde.

Jeg M . . . . kiendes meth thette myt obne breff, at jeg haffuer . . . . . . aff hætherlig man her Jørgen Hintzesøn, kanick oc sogneherre til sancti Petri kircke i Københaffn, oc af beskedne men Hans Grydestøber oc Niels Jwde, skomager, til forscreffne sancti Petri kircke . . . . til leye en gord oc grwnd . . . . liggendis vtj Gamle Radhuss strædet, norden wed stredet oc westen nest Helgegest . . . oc østen nest then gord, som Anderss Lassen wognman vtj bode, oc skal jeg forscreffne her . . . . oc bruge forscreffne gord vtj myn liiffs tiid meth then boed, som ligger vtj . . . . til forscreffne gord oc ald annet, som hør til forscreffne gord vtj lenge oc brede, som Ha . . . . met swodant vilkaar, at ieg skal holle forscreffne gord oc hwse meth god . . . . oc tecke met steentach, swo at hand ey forfaller yttermere end hand nw . . . . giffue hwert aar the, som kircke werie ere til forscreffne sancti Petri kirke, vij marck danske penninge til landgille aff samme gord oc boed twenne tidher om aarith til gode rede, iiij marc poske oc iiij marc Micaelis. Oc skal jeg engen macth haffue forscreffne gord oc grwnd met boed oc bygning atselie, pantsette eller i noger maade affhende vdhen forscreffne sancti Petri kirckeweriess ja oc samtycke. Item naar jeg forscreffne her Marckws(?) er død oc affgangen, tha skall forskreffne gord oc grund, som forscreffuit stander, komme frij oc qwith ighen til forscreffne sancti Petri kircke ighen vdhen ald gensielsse Item holles icke thesse forscreffne article, tha skulle kirckewerie haffue fuld macth at anamme forscreffne gord ighen med ald syn forbetring vdhen ald gensielse. In cuius rei testimonium sigillum meum inferius est appensum cum sigillis honorabilium dominorum domini Jacobi Petri et Johannis Jenssen. Datum Haffniæ die beati Martini anno domini mdxij.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark

322. **Marts (?) 1513.**

Den udvalgte Kong Christiern II. giver Meddelelse om sin Faders Død.

Os elskelige borgemester, raad oc menighedt uthi Kiøbenhafn. Christiern met Guds naade vdvalt konningh i Dannemarch oc Suerige,

ret arfwing till Norgis rige, hertug i Sleswig etc., vor gunst till foren. Vider, at then alsommechtigste Gud hafuer nu kaldet wor kære herre fader af thenne verden, huis siæll Gud naade, tha tache wi ether for tro tieniste oc vellvillig vnderdanighed, som i Hans Naade bewiste, huilchet vi ville altid gierne met ether forskylde, bethendis kierligen, at i ether oc suo samme made modt os bewise oc finde lade, thill huilcket vi os fuldkommeligen forsee oc intet paa tuifle; wi wille holde ether alle ved loug oc ret oc skæll oc ingen af ether vforrette i nogen maade. Befalendes ether Gud. Skrefuit uthi Sersnes (Horsnes?) ottenthagen nest effter . . . . . Guds aar mdxiij.

Afskrift i Raadstuearkivet i Resens Kjøbenhavns Privilegier, Vaaben osv. S. 238—39.

323. 14 April 1513.

Abbeden i Knardrup sælger en Gaard norden for St. Peders Kirke.

Wii broder Peder Jenssen, abbet i Knarderups closter, oc menig conuent i sammestet, giøre alle witherligt nærnærendis oc komme skullendis, ath wij met wor frij wiliæ oc widskaff haffue soldt, affhændet oc opladet oc meth thette wort opne breff selye, affhenne oc oplade beskedhne men Niels Skomagere oc Rasmus Kællesmed, burgere i Køpnehaffn oc weryæ tiil sancti Pædhers kircke i sammesteth, pa forneffnde kirkes wegne en wort closters gardh oc grundh lighennes norden nest vedh forneffnde sancti Pæders kirke gard vd tiil gadhen, en gard emellom lighennes then gard oc kirckegardhen, oc Oluff Pæderssen nw aff oss i leyæ haffuer oc selffuer i boer, meth alle forneffnde gardz oc grundz rætte tiilhørelsse etc. etc. In cuius rei robur et evidens testimonium sigilla nostra presentibus inferius sunt appensa. Datum in antedicto monasterio nostro Knarderup anno ab incarnatione domini millesimo qvingentesimo tercio decimo die vero Jovis xiiij mensis Aprilis.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

324. 23 April 1513.

Skøde til Apostelalter i Frue Kirke paa en Gaard i Roskilde.

Jeg Jens Michelsson, bwrghere wtii Roschilde, kwngiør met thette myt opne breff, at ieg met myn hwsfrwes Karines raad, wilghæ oc samticke oc myn frii wilghæ oc beraadt hw haffwer soeldh, skiøtth oc affhendet oc met thette myt opne breff seliær, skiøder oc affhender fraa meg oc mynæ arffwinghæ oc till hedherlig mandh mesther Mattis Perssen, vicarius altaris apostolorum wtii wor Frwæ kirckæ i Kiøpmanhaffn, oc allæ hans efftherkommeræ til fornefnde apostolorum

althere all then retthighet, som meg tilfalden er effther myn fader oc modher, hwes siælæ Gwd naade, wtii hwss oc bygning, som bygt er paa then jordh oc grwnd, som liggher til fornefnde apostolorum altheræ, oc jeg nw selffwer wti wære haffwer, ligghendis wti sancti Michels soghen wdh till Torffgaden westhen op til sanctæ Lawritz altharis gaardh oc grwndh. Item kiendes jeg oc meg at haffwæ oppæbaaret aff forneffnde mesther Mattis fyllysthæ etc. etc. Tiil ydermere windisbyrd haffwer jegh hengt myt indzæglæ nædhen fore thette breff mett andhræ dannæ mentz indzeglæ, som jeg ther til bedhet haffwer, som ære her Albret Lawritssen kanick, her Per Hemmingssen vicariorum prior, Jens Bosson oc Andhers Galt raadmen. Datum Roschildie millesimo quingentesimo decimo tercio ipso die sancti Georgii martiris.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med 5 hængende Segl.

325. **23 April 1513.**

Lejebrev paa en St. Hans Alter i Frue Kirke tilhørende Gaard i Færgestræde.

Jeg Peer Peersson, perpetuus vicarius till sancti Hans evangeliste altherre i wor Frwe kircke i Køpnehaffn, giør witterligt alle nærwærindis oc komme scullendis met thette mitt obne breff, at ieg haffwer vntt oc i leyæ ladett oc met thette mitt obne breff vnder oc i leye lader bescedhen man skipper Hermyn Wickill en myn gard oc grwndt ligendis i Færyæ stredhet syndhen nest op til en vicariorum capitels gardt oc grwndt y same sted, som jeg nw skødt oc giffwet haffwer til thet alle hellighen althere hoos fonthen, som jeg haffwer funderit aff ny i forscreffne wor Frwe kircke, att haffue, nydhe etc. met fler retthe wilckor, som effther følgher. Først att thesse forscreffne sculle ladhe bygghe nw strax paa forscreffne gardt oc grund vtt til gadhen ett nytt hwss, tw loff hoyt, mwrett imellom stolpe, oc giffue meg oc myne effterkomere til forscreffne alle hellighen althere ottæ lubische marck godhe danske penninge hwert aar til rett landgiældtt aff forscreffne gard, firæ marck indhen fiortthen dage effther poschen, oc the andre firæ indhen fiorthen dage effther sancti Mickils dag til godhe redhe. Oc scülle the bygge oc forbædræ alle the hwss paa forscreffne garde bygt ære eller byggis scal, oc bygt oc forbædrett i gødhe modhe holde met food, wægge oc stentag, oc hwad som helst yttermeræ paa forscreffne gardt byggis scall, thet sculle the ladhe bygge aff gott nytteligt tømer oc tecket met steen, oc sculle the holdhe all konningis oc bys tynghe, som gieris scall aff forscreffne gardtt. Oc sculle the ey mackt haffue forscreffne gardt

eller bygning at selyæ, pantsettæ, affhendhe eller nogher opladhe thette theris breff vdhen mitt eller myne effterkomeris tilskynnen (?) alle thelllighen althere raad oc samtyke, oc naar som thesse forscreffne alle dødhe oc affgangne æræ eller och naar forscreffne wilckor ey holdis oc merckelig brøst kan findis, tha scall ieg oc myne efftherkommere til forscreffne althere fulmackt haffue thette breff igien att kalle oc gierett døtt oc macktløst oc saa annamme forscreffne gardt oc bygning qwitt oc frii igien til samme althere vdhen all rettgang, gensielse, hielperedhe, delemooll eller noghet nytt fwndt her imood i nogher modhe. In cujus rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium dominorum perpetuorum vicariorum videlicet magistri Haquini Pellesson prioris, magistri Petri, Johannis Olaui, Johannis et Jacobi Petri confratrum meorum dilectorum inferius est appensum. Men sculle oc thesse forscreffne selffue besidhe forscreffne gardt oc bolig oc ey mackt haffue samme gardt eller bolig noghen andhen paa eller i leye ladhe. Datum Haffniæ die sancti Jeorgie martiris anno domini millesimo quingentesimo tredecimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

346. 20 Maj 1513.

Lejebrev paa Seniorum Alters Bod i Suderboderne.

Jeg Lawritz Olssen, burgher i Kiøpnehaffn, giør witterligt alle nerwærendis oc komme scullendis met thette mitt obne breff, at ieg met myn frii wiliæ oc welberaadt hw oc met myn kieræ hwsfrwes Appollonie Andriessdotters, som ieg nw haffwer, raadt oc samtyckæ haffwer i leyæ annamet aff hederlig mand her Mattis Matsen, perpetuo vicario til seniorum althere vti wor Frwæ kircke i sammestedt, en hans forskreffne altheris bood oc bolig, ligendis i Swdherboer nordhen nest op til hans forskreffne alteres residentie poortt, att haffwæ, nydhe etc. met forordt oc wilkor, som effterfølger: Først at wii forskreffne sculle giffue forscreffne her Mattis oc hans effterkomere til samme alther hwert aar nii Lübske marck godhe Danske peninge til rett landgille aff forskreffne bood oc bolig, halffemtæ marck indhen fiorten dage effter posken, oc the andre halffemte marck inden fiorten dage effter sancti Mickils dag til gode redhe. Oc skulle wii bygge oc forbedre forscreffne bood oc bolig oc alle the hwss, som paa forscreffne bood oc bolig bygdt ære, i gode modhe holde met food, wegge oc stentag, oc hwad som helst ytermere paa forskreffne bood oc bolig byggis skall, thet sculle wii ladhe bygge aff gott nytteligt tømmer oc tecket met straa. Oc sculle wii holde all konings oc bys

tynghe, som giøris scal aff forskreffne bood oc bolig, oc skulle wii ey mackt haffue forskreffne bood eller bygning att seliæ, pantsettæ, affhendhe eller nogher opladhe wort breff vdhen forscreffne her Mattis oc hans efflerkomeris raadt oc samtyckæ. Oc naar som wii forscreffne alle dødhe oc affgangne æræ, eller oc naar forskreffne wilkor æy holdis, oc merklig brøst kan findis, tha scal forscreffne her Mattis oc hans efflerkomere fuldmacht haffue wort breff igien at kalle oc gieret døtt oc mackt løst oc saa anname forscreffne bood oc bygning qwitt oc frii igien til samme althere for vdhen all retgang, giensielse, hielperedhe eller delemooll i nogher modhe. Till yttermere forwaring, widningsbyrdt oc stadfestelse henger ieg mitt indseglæ mett beskenæ mendz Hans Matsøn brygeris oc Nielss Olssøn smidz, myne kieræ metburgeris i sammested, nedhen for thette mitt obne breff. Giffwit vti Køpnehaffn fredaghen nest effter sancti konings Ericks dagh, aar effther Gwdz byrdt twsinde femhwndret paa thet trettinde.

Udenpaa: Littera recognitionis vnius bode altaris Seniorum. Lauritz Olssens genbreff paa en bod norden for residentsen. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

327. **21 Avg. 1513.**

Revers, udstedt af Hans Luchessen, Kannik i Roskilde, hvori han forpligter sig til at ville oplade Magister Mattis Persen, Collegiatus i Kjøbenhavn, et Vikariat sammesteds og tvende Kirker i Odsherred, eftersom han havde vist ham den Villighed at afstaa sit Vikariat til Hr. Hans Ulf, Kannik i Haderslev.

Jeg Hans Luchesszen, canic i Rosckilde, gør vittherligh alle, at ffore venschab oc villighet, som hetherligh mand mesther Mattis Persszenn, collegiatus i Købnehaffn, haffwer nw bewist oc teed meg i swa modhe, at han meg til vilge oc ffore myn bøn schild resigneret hetherlig mand her Hans Wlff, canic i Haderssløff, sytt vicariam tiil apostolorum altare i Købnehaffnn, haffwer ieg beplictet meg oc tii(l)-sagt oc met thette mit obne breff nw beplicther, loffwer oc in bona fide promitto oc tilsiger at vele oc skwlle flii oc tiilskyckæ hannem in recompensam vicariam ad altare sancte Katherine ibidem, oc tess-ligeste Hobii oc Nik(ø)ping kirker i Odzherret met . . . . . snaristhe oc vthen all hans bekymring, kost oc thering i alle modhe. In cuius obligationis testimonium signetum meum vnacum subscriptione manus proprie presentibus inferius est inpressum. Datum Haffnie, dominica infra octavas assumptionis beate virginis, anno domini millesimo quingentesimo decimo tercio.

Et quod sic est vt supra, ego manu propria protestor et me id totum gestiturum in fide boni viri promitto et districte per presentes me obligo. Auscultata et collacionata est hec presens

copia per me V[alterum] Mortimer[1]) sancte trinitatis diocesis regni Scotie Clinensis(?) . . . . [auctoritate] apostolica notarium, que concordat cum suo vero orig[inali de verbo] ad verbum, quod protestor manu mea pub . . . . . .

Beskadiget Original paa Papir i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 143—44.

328. 26 Dec. 1513.

Kvittering for Byskatten 1513.

Borgemester oc radt vti Kiøpnehaffn ffinge quittantz, at the haffue fornøget myn herris nade then theris rette byskat, som the Hanss Nade plictuge ere vti thette aar sancti Morthens dag nest forledne vd at giffue. Cum clausulis consuetis datum Haffnis die Lucie virginis anno etc. mdxiij.

Af Christiern II's Registrant. Tidligere trykt i Suhms Saml. II, 1. S. 114.

329. 1513.

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Alle men, thette breff see eller høre lesses, helser ieg Lawe Pungemager, borger vti Købmenhaffn, ewindeligen meth Gud. Kundgør ieg meth thette myt obne breff, at ieg haffuer annamet en gord oc grund vti leye aff hederlig men mester Anderss Friis, cantor oc vicedecano, oc menige capitel i forskreffne Køpmenhaffn, hwilken gord, som ligger til forskreffne wor Frwe kirke i forskreffne Købmenhaffn vti same wor Frwe sogn paa Nørregade, sønden wed her canterss boder oc norden wed then gord, som Niels Smed vti boor, vtj myn tiid, myn høsfrues Citze tiid oc beggis wore børns tiid vti lenge oc brede, som hand nw begreben er, met swodan wilkaar, som her effter følger: først at ieg, myn husfrue oc beggis wore ecthe børn skulle aarlige giffue aff forskreffne gord til gode rede sex marck danske penninge, halffdelen Poske oc halffdelen Micaelis, oc forscreffne gord wel bygge oc tecke husene met steentach oc husene welforware. Item skulle wii engen macth haffue nogen bygning eller forbetring paa forskreffne gord eller huse at selie, pantsette eller vti noger made affhende. Item skat oc andhen tynge, som paaleggis aff herskaff eller byen, skulle wii selffue vtgiffue oc ey therfore affslaa eller noget qwitte vti wor hussleye. Item om forneffnde artikler eller noger aff them ey holles, som forskreffuet stander, tha skal forskreffne capittel haffue fuld magt forskreffne gord oc huse met bygning oc

[1]) Forekommer 1534 som Kannik i Roskilde.

forbetring at taghe ighen qwitte oc frii til forneffnde wor Frue kirke vdhen ald hinder oc wort breff tha wære maotløss. Item nar jeg forskreffne Lawe, myn husfrue oc myne børn ære affgangne, tha skal forskreffne gord komme frii ighen til forskreffne wor Frue kirke quit oc frii meth bygning oc forbetring vdhen gensielse. Til witnesbyrd henger ieg myt jntcigle neden thette myt obne breff meth beskethne mens Jacob . . . . oc Jep . . . . Datum Haffnis in pro-festo beati . . . . mdxiii.

Udenpaa: Recognitio Lagonis Pungæmager 1513. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

330. **8 Jan. 1514.**

Kgl. Brev paa et Byggested ved Vejerhuset.

Wii Cristiern med Guds naade fuldbiurd oc samtyckt konge til Danmarck oc Norge, vdwald koning til Swerrig, hertug i Sleswig, Holsten, Stormarn oc Dytmerschen, grefue i Oldenborg oc Delmenhorst, giør alle witterligt, at wi af synderlig gunst oc naade hafue undt oc tilladt oc med dette wort obne bref under och tillader, at denne brefwiiser os elskelige Olle Adzersen, wor borger i Kiøbenhafn, och hans arfuinger efter hannem maa oc skulle hafue, niude, bruge oc beholde det byggested, som hand udi vor kiere her faders tid bygge lod westen nest op til Wegerhuuset ved Stranden her udi wor stad Kiøbenhafn liggendes udi sin lengde oc brede, som den indbygt (ɔ: nw bygt) oc begrebet er, dog saa at skeer det saa, at herefter giordes nogen retelig skrifuelse om de byggested, som nu hos forskrefne Weigerhuus bygt er eller her effter biugt worder, da skal forskrefne Oluf Adtzersen eller hans arffvinger rette dem derefter med forskrefne byggested, hand bygt hafuer, som de andre giør, der hafue byggested hos. Thi forbiude wi osv. Gifuet paa wort slot Kiøbenhafn thiersdagen nest efter Nytaarsdag mdxiiij.

Afskrift i Resens De Fattiges Forraad S. 308—09. Tidligere trykt i Hofmans Fund. X. 189.

331. **14 Marts 1514.**

Skøde paa 2 Boder paa Dragør.

Ick Hansz Garnath, borger to Koppenhagen, mit myne eruen bekenne vnde betuge apenbar vor alsz weme in desszem breue, dat ick vorkofft hebbe vnde vor late to eneme ewegen vasten kofften kope in krafft desses breues Peter Bodeker vnde sinen eruen myne twe boden vppe Draker belegen vppe deme schilde an der Wiszmerschen wege insz süden negest Hans Bockbinders boden int norden

mit alle eren to behoringe grunt vnde bowet, alsz se nw stan, vor hundert vnde achten derttich mark densch, de ick to vuller noge entffangen hebbe vnde dancke em vor güde betalinge, so vor late ick Hans Garnath vnde myne eruen dessze vorbenommeden twe boden my van der hant vnde mynen eruen vnde Peter Bodeker vnde sinen eruen to der hant dit vor geschreuen stede vnde vast to holden sunder all arch vnde argelist. Des to grotter vnde vaster tor vorwaringe hebbe ick Hans Garnath myn insegell witlicken gehenget vor desszen breff tor tügnissze der warheit vnd vmb myner bede willen also megchtige tüge mede versegelt heben, also Jeppe Nielsszon rattman vnde Jorgen Moller borger. Datum to Koppenhagen am dinstage na reminiscere anno domini md vnd xiii etc. to der warheit ist dit myn eygen handschrifft.

Ik Peter Bodeker ik geue dessze vor schreuen thwe boden to sunte Mauricius alter in Kopenhagen in sunte Nyclaus kerken, wat dessze boden reten, dar van sal de capelan dat 4 part al jar inde bossze legen, de to dem alter hort; de kerkeweren hebben de bossze mit vth wysende desz kerken bodes, is dat de kappelan dit vor schreuen nicht holden wil, so geue ik den kerke weren ful mach(!) den capellan aff to setten vnd en anderen inde stede; to tuchgennissze der warheyt is dit myn egen hant schant schrifft vnde myn engesegel witliken mede henget vor desszen breff.

Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

332. — 18 Maj 1514.

Mag. Knud Walkendorf beskikkes til Decanus.

Magister Kanutus Walkendorff habuit presentationem super decanatu ecclesie Haffnensis vacante per mortem domini Nicolai Vrne vltimi possessoris eius. Datum in castro Haffnensi die Erici regis et martiris anno etc. mdxiiij.

Af Christiern den II's Registrant i Suhms Samlinger II, 1. 118.

333. — 11 Nov. 1514.

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Skobodernes Stræde.

Alle men, thette breff see eller høre lesses, helser ieg Knud Daa, borger oc byman i Købmenhaffn, ewindelig met Gud. Kundgør ieg met thette myt obne breff, at ieg haffuer vti leye annamet aff hederlig capittel i Københaffn, ieg oc myn hosfru Karine, som ieg nw haffuer, oc beggis wore echte børn, en wor Frwes kirkis gord liggendis vti forskreffne Købmenhaffn vti wor Frwe sogen, vti Sko-

boderness strede, westen nest then gord, som Morten Haddeler nw leyet haffuer aff forskreffne wor Frwe kirke, oc østen nest then gord, som Jacob Skomager nw vti boer, met huss oc jord, vti lenge oc brede, som hand nw begreffwen er, met thet herberg oc jordkeller, som er vnder adelhuset aff same gord begreffwen, at haffue, nyde oc bruge i wor liffs tiid, met swodan wilkaar, som her nw efterfylger: Først at ieg forskreffne Knud Daa, myn høsfrue oc beggis wore echte børn, skulle aarlige giffue til landgille aff forskreffne gord oc grund tolff mark danske penninge them, som kirke werie ære til forskreffne wor Frue kirke, halffdelen poske, oc anden halffdelen Mickelsmøss(?), til gode rede. Skulle wii ey forskreffne gord sælie, pantsette eller affhenne vdhen forskreffne capittels mynne oc samtycke. Item skulle wii holle forskreffne gord wed god heffd oc tecke husene met stentack. Item skat oc annen tynge, som paaleggis aff byen eller herskaff, skulle wii selffue vtgiffue, oc ther fore encthet affslaa vti wor hussleye. Item om forskreffne article eller noget aff them ey hollis, som forscreffuit stander, tha skal forscreffne capittel haffue fuld mact forscreffne gord oc grund igen at anname vden ald gensielse. Item naar ieg forscreffne Knud Daa, myn høsfrue oc beggis wore børn ære døde oc affgangne, tha skal forscreffne gord oc grun met ald bygning oc forbetring komme frii oc qwit ighen til forscreffne wor Frue kirke vdhen alt hindher, møde eller rettegang. Til hwes witningsbyrd henger jeg myt jndceyle neden thette myt obne breff met fornwmstige mentz Jenss Jacobssøns oc Jens Laurissøn skrederss, borgere oc bymentz i forscreffne Københaffn. Datum Haffnis die beati Martini episcopi et confessoris anno domini mdxiiii.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv. Udenpaa: Recognitio Knwt Daass skrederis. Hans Segl var et Bomærke.

334. **24 Dec. 1514.**

Kvittering for Byfogedens Oppebørsel.

Peder Jørgensen, byfogit vti Køpnehaffn, ffich quittantz paa halfftridie synne tywge marck danske penninge paa reggenskab aff hues sagefald oc annit, han opeborit haffuer her i Køpnehaffn. Giffuit paa vort slot Køpnehaffn jwleafften anno etc. mdxiiij.

Af Christiern II's Registrant. Tidligere trykt i Suhms Saml. I. 1. 126.

335. **8 Jan. 1515.**

Byfogeden faar Kvittering for sit Regnskab.

Peder Jørgensen, byffoget i Kiøpnehaffn, ffich quittanciam, at han haffuer giørdt myn herre gode rede oc regenskapp fore all ind-

techt oc vdgifft aff huess sagefald, forloff oc alt andet, som han her i Kiøpnehaffn paa Hanss Nadis vegne vpboret oc vdgiffuet haffuer, siden thet første han samme byfogety i befalninge fich oc swa indtill i dagh, oc bliffuer ther aff inthet skyldug effter hans regenskaps liidelse, som han myn herre nw offuer antwordit haffuer. Cum inhibicionibus solitis datum Haffnie 2a feria post trium regum anno etc. mdxv.

Af Christiern II's Registrant. Tidligere trykt i Suhms Samlinger I. 1. 126.

336. 5 Marts 1515.

Gavebrev til St. Mauritii Alter i Nikolaj Kirke paa 2 Boder paa Dragør.

Jegh Petther Bødicker, her vdi Køpnehaffuen, giør wittherligt oc kendis for alle, som nw ære oc her effther komme skwlle, att ieg mett myn frii willie, rood oc zamtøcke haffuer giffwet fraa meg oc myne retthe arffwing till sancti Mauricii altere i sancti Nicolai kirkæ her i Køpnehaffuen, offuer thet jordgotz, renthe oc frii residentz, som ieg tillforn haffuer giffwet, oc mitt obne breff lywdher oc betzelde er mett mitt jndzegld oc flere dannementz, tesse twenne efftherscriffwen bodher liggendis paa Drageøør, huickæ bodher, som ligger søndhen opp till then Wissmers wey, oc nordhen wpp till Hans Bogebindhers bodh. Hwad tesse twenne bodher kan rentthe om aareth, skall capellan till fornempde sancti Mauricii altere legge fierdhe parthen i samme bøsse, som fundhatz indholler, om sanct Michelss dag, oc for wthen the thre mark, som ieg haffuer tillforn wndhen tagen vdi fundatz, oc skall samme fierdhepartt wære till at forbædre forskreffne bodher, swo the bliffwe altiid forbedreth vdi godhe maadhe. Item om samme capellan bliffwer forsømelige i tesse forscriffwen article, swo hans brøst findis mérkelige, swo giffwer ieg kirkewerie till fornempde kirke fuldmacth hannom aff at setthe oc annen dannemand i hans sted, som vill fvldkomme tesse forscriffwen article, oc swo som fundatz lywdher oc indholler. Item thenne forscriffne tilleggelsse haffwer ieg stadfest metth mitt jndzegld her nedhen for, som er indhend i forscreffne fundatz, oc ther till bædhet hedherlige mentz indzegld, som er Andhers Pedherssøn oc Hans Rosenwold, borgher her wdi Køpnehaffn, till ydhermere wittnesbyrdh, at swo i zannighen er. Giffuitt vdi Køpnehaffuen aar effther Gudz byrd twsin femhwndriit wp paa thet fempthenne, mandagen neist effther sancti Lucii martiris et pontificis dag.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv med følgende Bemærkning: Alle 3 Seglene ere tilstede, hvoraf det midelste er adeligt, hvoraf Skjoldet (som er noget forslidt) synes at være firedelt, som de Totters Vaaben, paa Hjælmen ere 2de Horn.

337. **7 Marts 1515.**

Lejebrev paa en St. Lucii Alter i Frue Kirke tilhørende Bod paa Vestergade.

Jeg Jehanne Jenssis, bwrgerske vthi Kiøpnehaffn, giør witterligtt alle nerwærendis oc komme skullendis met thette mitt obne breff, att ieg mett myn godhe frii wilie oc well beraadt hw haffuer i leyæ anammett aff hederlig mand her Cristoffer Andherssøn, perpetuo vicario till sancti Lucii althere vthi wor Frwe kircke i Kiøpnehaffn, en hanss forscreffne altheris boed, liggendis paa Westræ gadhe i sancti Clemetz sogn, som ieg nw selffwer i boer, met samme boetz lenghe oc bredhe i møllem begghe stredhæ, som hwn nw begreben oc indhegnet ær, at haffwe, nydhe, brwghe oc beholle vthi myn liffs tiid, med forordt oc wilckor, som her effther følgher: Først at ieg skal giffwe forscreffne her Cristoffer oc hanss efftherkomere vicariis til samme althere hwert aar firæ Lubske marck redhe penninge, som gienge oc geffwe ære her i byen, til rett landgiældh aff forscreffne boett, tho marck indhen fiortthen dage effther posken, oc the andhre tho marck indhen sancti Dionisii dag, til godhe redhe. Oc skal ieg alle the hwss paa forscreffne bolig oc grwndt bygtt ære, eller effther thenne dag byggis skal, i godhe modhe holdhe met foett, weggæ oc stentag, oc skal ieg holle all konings oc byess tynghe, som gieris skal aff forscreffne boett. Oc skal ieg ey mackt haffwe forscreffne boett eller bygning at seliæ, pantsetthe, affhendhe eller nogher opladhe mitt breff, vdhen forscreffne her Cristoffers oc hanss efftherkomeris raad oc samtycke. Oc naar som ieg forscreffne døtt oc affganghen ær, eller oc naar forscreffne wilckor ey holdis oc merckelig brøst kand findis, tha skal forscreffne her Cristoffer oc hans efftherkomere strax fulmackt haffwe mitt breff igien at kalle oc giøret døtt oc macktløst oc swaa annamme forscreffne boet oc bygning qwitt oc frii igien til forscreffne althere vdhen all retgang, trætthe eller delemoel her i moett i nogher modhe. Till ytthermere forwaring haffwer [ieg] kiærlige ombedhet beskedhen mand Oluff Ostretssøn, bwrghere i samme sted, at henghe sitt indsegle nedhen for thette mitt obne breff i myn sted, dhi ieg icke selffwer haffwer, met beskene mendz indzegle, Anders Thommessøn oc Oluff Kiællesmidz, hwilcke ieg oc kiærlige ther om bedhet haffwer. Giffwet i Kiøpnehaffn sancti Thome dagh de Aquino, aar effther Gwdz byrdt twssinde femhundret paa thet femthende.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Ny D. Mag. I. 31.

338. **11 Maj 1515.**

Kongens Indbydelse til Esge Bilde om at »rende« ved den kommende Herredag.

Cristiern osv. Vor gunst til forna. Bede wii teg oc vell, at tw oss oc riiget till ære rette theg ther effther oc render her i Køpenhaffn till første herredag oc wære her betymelighen at beride oc berede teg. Thet forskilde wii gerne oc lad thet engelunde. Befallendis teg Gud. Screffuit paa wort slotth Køpenhaffn fredaghen nest effther søndaghen Cantate aar etc. mdxv. Vnder wort signete.

Oss ellskelige Esge Bilde, wor embetzmand paa Hagenskow.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

339. **22 Juni 1515.**

Lejebrev paa Frue Kirkes Gaard paa det nordre Hjørne mellem Gammeltorv og Klædeboderne.

Jeg Andhers Haldeagher, bwrgher i Kiøpmanhaffn, kwndgiør met thette myt opne breff alle nærwærendis oc kommæ skullendis, at ieg haffwer wti leyæ annamet aff hederlig capitell i Køpmanhaffn en wor Frwes kirckes gard lighendis wti wor Frwes saaghn, paa thet hiørne, som gong er i gømen Kledebodherne til Gamle Torffwet paa then høyræ hand, oc then jordkelder, som ther til hører. Tesligest thet lillæ stenhuss ther nordhen nest op till, hart op till the hellighe trefoldighetz alteres gard wti Nørre gade lighendis, wti lenghæ oc brede, oppe oc nyre, som the nw begreffne oc indhegnede ære, wti myn liiffs tidt, myn hwsfrwes Benthæ, som ieg nw haffwer, oc beghæ wore æcthæ børns tidt, met saadant forord oc wilkaar, at wii skwllæ giffwe ther wtaff for aarlig leyæ x marck Danske penninge, som geffwæ oc genghæ æræ her wti landet, then som kircke weriæ er til forneffnde kircke, haldelind til Paaske, oc haldelind til Michelmøsse ther nest effter hwert aar thimelighe til gode rede betale skullendis. Item skwlle wii oc sammæ gaard oc hwss byghæ oc forbeyre, oc wed lighæ oc macth holde altidt wndher steentag, oc ey ther foræ haffwæ macth i nogher maade at seliæ, pantsetthæ, eller i nogher maade affhende wdhen deghens oc capitels i Køpmanhaffn wilge oc samtyckæ. Item skat eller andhen tynghæ, som paalæggis aff byen eller herskaff, skwlle wii selffwe wtgiffwæ oc inthet ther foræ affslaa i forneffnde leyæ. Item skeer thet saa, at forneffnde articlæ eller nogher aff them ey holdis, som foræskreffwet staar, tha skal forneffnde capitel haffwe fwld mact at anname forneffnde gard oc bigning ighen oc forlenæ hannum hwem them tyckis, wdhen hinder eller gensigelsæ. Item nar ieg forneffnde Andhers Haldeagher, myn hwsfrwæ oc bæggis

woræ børn æræ dødæ oc affgangne, tha skall forneffnde gard oc grwnd met all syn bygning oc forbeyring, som han nw findis, kommæ qwyt oc frii ighen till forneffnde wor Frwæ kircke wdhen hwers mantz gensigelssæ, hynder eller hielperede, i nogher maade. Till hwes ydhermere wiendisbyrd hengher ieg myt indzeglæ nædhen fore thette myt opnæ breff, met hederlige mentz . . . Jonssøn raadmantz oc Kield Skomageris, borger i Kiøpmanhaffn. Datum Haffnis feria sexta proxima ante festum Johannis baptiste anno domini mcdxv(!).

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv

340. 17 Sept. 1515.

Notarialtranssumpt af et pavelig »Fiat« for Oluf Nielsen (Vikar ved St. Brandani Alter i St. Nikolaj Kirke), »Orator« (for Gejstligheden ved denne Kirke), hvorved der indrømmes betydelige Indulgenser Se Rørdams Kirker og Klostre S. 261.

Beatissime pater, vt anime saluti deuoti oratoris nostri Olaui Nicolai, presbiteri Roschildensis diocesis, salubrius consulatur, supplicat humiliter sanctitati vestre orator prefatus, quatinus sibi specialem graciam facientes, ut confessor ydoneus uel cuiusuis ordinis regularis presbiter, quem duxerit eligendum, ipsum a quibusuis excommunicacionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sentenciis, censuris et penis a jure uel ab homine quauis occasione uel causa latis, ac votorum quorumcunque juramentorum et ecclesie mandatorum transgressionibus, jeiuniorum, presenciarum iniunctarum ac diuinorum officiorum omissionibus, manuum violentarum in quasuis personas ecclesiasticas, non tamen prelatos, de preterito jniectionibus, homicidii casualis uel mentalis reatibus, nec non ab omnibus et singulis aliis eius peccatis, criminibus, excessibus et delictis, quantumcunque grauibus et enormibus, eciam si talia forent, propter que merito sedes apostolica foret consulenda: de quibus corde contritis et ore confessis fuerit, de reseruatis semel in vita et in mortis articulo contentis in bulla Cene domini duntaxat exceptis, de aliis vero eidem sedi non reseruatis casibus totiens quotiens opus fuerit absoluere et pro commissis presenciam salutarem jniungere; vota vero quecunque per eum forsan emissa vltramarium visitacionis liminum apostolorum Petri et Pauli de vrbe atque Jacobi in Compostella, religionis et castitatis votis duntaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare et juramenta quecunque sine juris alieni prejudicio relaxare; nec non semel in vita et in mortis articulo plenariam omnium eius peccatorum remissionem et absolucionem auctoritate apostolica impendere possit et valeat. Liceatque oratori habere altare portatile cum debitis

reuerencia et honore, super quo in locis ad hoc congruentibus et honestis, eciam non sacris et ecclesiastico interdicto auctoritate ordinaria suppositis, dummodo causam non dederit huiusmodi interdicto, eciam antequam elucescat dies, circa tamen diurnam lucem, per seipsum uel alium sacerdotem ydoneum in sua et eius familiarum domesticorum presentia, missas et alia diuina officia celebrare, eiusque corpus ecclesiastice tradi possit sepulture sine funerali pompa. Quodque ut vnam uel duas ecclesias aut duo siue tria altaria in partibus, vbi ipsum oratorem pro tempore residere contigerit, quam, quas uel que duxerit eligendum singulis quadragesimalibus et aliis diebus stacionum vrbis deuote visitando, tot et singulas indulgencias et peccatorum remissiones consequatur, quas consequeretur, si singulis diebus eisdem sin(g)ulas alme vrbis et extra eam ecclesias, que a Cristi fidelibus propter staciones huiusmodi visitare solent, personaliter visitaret. Preterea singulis quadragesimalibus, et aliis temporibus prohibitis, ouis, butiro, caseo et aliis lacticiniis, carnibus vero de vtriusque medici concilio uti et vesci possit et valeat, licenciam et facultatem concedere et indulgere dignemini de gracia speciali, non obstantibus constitucionibus et ordinacionibus apostolicis ac quibusuis cancellarie apostolice regulis ceterisque contrariis quibuscunque.

Fiat ut petitur:

Et de reseruatis semel in vita et in mortis articulo, premissis exceptis.

Et de aliis eidem sedi non reseruatis casibus totiens quotiens opus fuerit.

Et de commutacione votorum, premissis exceptis, et relaxatione juramentorum.

Et de plenaria remissione et absolucione semel in vita et in mortis articulo.

Et de altari portatili cum clausula ante diem et in locis interdictis utsupra.

Et quod tempore jnterdicti ecclesiastica sacramenta recipere et sepeliri possint.

Et de jndulgentiis stacionum ecclesiarum vrbis modo premissis consequendis.

Et de esu ouorum, butiri, casei, lacticiniorum et carnium ut prefertur.

Et cum derogatione quarumcunque cancellarie apostolice litterarum contrariarum.

Et quod presens jndultum durante vita oratoris non censeatur esse reuocatum.

Et quod presentium transsumpto manu notarij publici subscripto et sigillo alicuius persone in dignitate constitute munito plena fides vbique adhibeatur.

Et quod presentis supplicacionis sola signatura sufficiat.

A. de Burges.
Gi. dn. Borr.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum transsumptum nouerint vniuersi presentes et futuri, me notarium infrascriptum anno a natiuitate eiusdem millesimo quingentesimo decimo quinto, indictione 3ia, die vero Lune decima septima mensis Septembris, pontificatus sanctissimi in Cristo patris et domini domini Leonis diuina prouidencia pape decimi anno tercio, in ecclesia collegiata beate Marie virginis Haffnensi, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Calixto et Laurencio, perpetuis eiusdem ecclesie vicarijs, pro testibus ad hoc vocatis, ut et tamquam notarium venerabilem virum dominum magistrum Andream Friiss, cantorem antedicte ecclesie, accessisse, requisitum per honorabilem virum dominum Olauum presbiterum, principalem in preinsertis litteris principaliter nominatum, quatinus easdem litteras trassumi et exemplari ac in publicam formam redegi(!) mandaret suoque sigillo roboraret. Quiquidem dominus cantor, visis originalibus litteris examinatisque et inuentis integris et illesis, non viciatis, non cancellatis neque in aliqua sui parte suspectis etc., hanc me copiam cum illis auscultare et auscultatam in publicam transsumpti formam redigere voluit, decretum suum interponens, quatinus in judicio et extra tantam fidem facere deberet, per me subscripta et signata sigillo quoque suo munita, quantam facere poterunt littere predicte originales, cum in medium producatur. Ideoque ego Paulus Andree, notarius apostolica et imperiali auctoritate publicus, hoc breue transsumptum subscripsi, publicaui et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis vnacum dicti domini cantoris sigilli appensione signaui et roboraui, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

Jon Mortensens Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i St. Nikolaj Kirkes Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 141—47.

341. **7 Jan. 1516.**

Jesper Isaksen, perp. Vikarius til Vorherres fem Vunders Alter i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn og Sognepræst i Birkerød, skænker sin Fædrenegaard i Kjøbenhavn til fornævnte Alter.

Jeg Jesper Ysaac søn, perpetuus vicarius i Købnehaffn oc sogneprest vtj Birkerødh, giør witterligt met thette myt obne breff

alle nærwerendis oc komme skwllendis, at ieg met myn frij villie oc well beradt hw haffuer vdj the hellige tree folllighedz naffn giffuet oc wnt oc met thette mit obne breff giffuer oc wnder, vplader oc affhender fra meg oc myne arffpinge oc till vor Herris fem wunders altere i vor Frue kerke i Købnehaffn, ligendis nedre i tornet paa then syndre syde, myn fæderne gard ligendis paa Vester gade i sancti Clementz sogn i forscreffne Købnehaffn, met all forscreffne gardz rette tilhørelsse, hwss oc iord, i lenge oc brede, inthet vndertaget i alle mode, som han nw begreeben oc indhegnet ær, till ewerdeleg eye eye sculendes, met velkor oc forord, at then perpetuus vicarius, som fanger forscreffne altere effther myn død, oc alle hans effther-kommere till eweg tiid sculle holle eller holle lade en siwngen messe hwer onsdag om vgen aff iomfru Maries wndfangelsse cum collectis de vulneribus Cristi, de sancta Anna et pro omnibus fidelibus defunctis, oc for messen beginnes skall han siwnge: Gaude Maria, cum prosis suis, cum collecta: Audiuua nos deus, then alsommectigste Gud, hans velsignede moder Maria til loff, heder oc ære, myn, myne for ældres oc alle cristne sciele till raa oc lyse. Oc scall han hwert aar till eweg tiidt lade holde en begengelse vdi høgye kaar met perpetuis vicariis met ny leyzer in vigiliis, oc hwer anden dagen holle messe for syt altere oc haffue memoriam for myn sciell, myne forældris oc alle cristne sciæle. Oc ther fore skal han giffue them ij lub. marc rede pennige, nar som hannum till sies a procuratore perpetuorum vicariorum, then tredie vge i faste. Oc skall han huert aar giffue myn søsther dotther Ætle Peders dotter oc hennes søn Ysyc Henningssen en løde marck rede pennige af forscreffne gard, vdj begge theris liiffs tiidt, inden sancti Dionisii dag till gode rede. Oc nar som helst the bode døde ære, tha skall forscreffne gard være frii till forscreffne altere. Item skæde thet saa, thet Gud forbiwde, at nager finge forscreffne altere oc ey wille holle forscreffne messe eller begengelse eller vdgiffue forscreffne løde marck, som for screffuet staar, oc mærkelig bryst kan findis, tha skall prior vicariorum cum aliis vicariis fulmagt haffue at tage forscreffne gard fraa forscreffne altere oc legge hannum till eth andet altere oc persone, som forscreffne tiæneste oc vdtgifft wille vbrødelige holle som forscreffuet staar. Tiil en ydermere forwaring oc fasthed her om haffuer ieg hengt mit ingsegle næden for thette mit obne breff met flere gode herris oc ærlige mændz, som ieg haffuer ther till bedet, som er mesther Anders Friitz, cantor i Købnehaffn, mester Haagen Pellesen, her Pæder Snostrop, vicarii, Moens Lauressen burgemester, Per Jenssen oc

Mattis Knwtzen, burger i sammestedz. Datum Birkerød ipso die beati Canuti ducis et martiris anno domini millesimo quingentesimo decimosexto.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med 4 velbevarede Segl, 3 fattes. Sammesteds findes Kjøbenhavns Bythingsvidne (af 27 Okt. 1516), forlangt af Vikarernes Prior, M. Hagen Peilesen, om foranførte Gavebrev. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 147—49.

342. **6 Marts 1516.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Skoboderne.

Alle men, thette breff seer eller hører lese, helse vij Knudt Valchendorp, deghen, oc menighe capitel vdj Kiøbmanhaffn ewindelige meth Gud oc giøre vitherligt alle nerwerindis oc komme skullendis, ath wij haffue vnth oc vdj leye ladhet, oc meth thette vort obne breff vnne oc vdj leye lade beskeen man Mattis Bagere, borgher vtj Købnehaffn, en vor Frwes kirckes gaar oc grundh, ligindis vtj Skoboderne paa then nørre sidhe aff gadenn, østen nest then gaar, som Wilhelm Skomager, oc vesten nest then gaardh, som Hwide Mattis nw vtj boo, ath nyde, brughe oc beholle vtj sin liffuis tyd, sin hwsfrues oc beggis theris ecthe børns tijdh, meth sadanne forord oc velkaar, ath hand, saa lenge hand lewer, skaal giffue otthe marck, oc effther hans dødh hans hwsfrwe oc børn thij marck danske penninghe til arligh leye oc landgille aff forneffnde gaard, then som kircke werghe er tel forscreffne vor Frue kircke huert aar teel gode rede betale skullendis, haldelen til Poskenn oc then annen halffue deel til sancti Michaelis dagh. Item skulle the samme gord bygge oc forbedre, oc alle tide vedh lighe oc magt holde vnder got stentagh, oc ey haffue nogher magt ath pantsette, selghe eller vdj nogher mode affhende samme gaar, eller nogher theris bigning, vden degens oc menighe capitels mynne oc owenbare samticke. Item skatt oc anden byss tynghe, som ther vdaff skal giffues oc geldes, them skulle the selffue vtgiffue oc ey therfore noghet formynske eller affsla vtj forneffnde leye. Item skede thet saa, ath tysse article eller noger aff them ey holdes, tha skal thette breff vere aldelis døth oc magtløst, oc deghen oc capitel skulle haffue fuldmagt, ath taghe thenne samme gard ighen, oc forleene huem them løster vdenn aal ydhermere retgang. Item nar som forscreffne Mattis Bager, hans husfrue oc børn ere døde oc affgangen, tha skaal forscreffne gard, met aal syn forbedring quyt oc frij igen komme tel forneffnde vor Frue kircke, vden huers mandtz gensigelsæ. In cujus rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est appensum. Datum

Haffnis feria quinta proxima post dominicam letare anno domini m°d°xvj°.

Afskrift i Dipl. i Geh.Ark.

343. 4 April 1516.

Lejebrev paa Frue Kirkes Vejrmølle udenfor Vesterport.

Jegh Hans Perssøn, som kallis Bagher, borgher i Køffwenhaffn, gør wittherlicth alle oc kendis meth thette mitt obne breff, ath ieg haffuer vti leye annamedh en wor Froe kirkes vedher mølle, ligendis vdhen Vester porth ther samme stædh, aff hedherlige mæn, deghen och capittel vti forneffnde Køffuenhaffn at haffwe, nydhe och brwghe och beholde vtij myn, tysligeste myn husfrwes Inghefredz, som ieg nw haffwer, liifs tiid, meth saadanne forord och wilkor, som her effter følger: Først ath wii skulle giffue ther vd aff til aarlig leye och landgille otthe marck danske pendinghe, som geffwe och genghe ere her vdi Siæland, the som kircke werie ere till forneffnde vor Froe kircke, hwer aar, halffdelen till paaske och anden halfdelen til sancte Michels dag her nest kommendis, til godhe redhe ydhe och betale skullendis. Item skulle wij och forneffnde mølle byghe och forbædre och meth al then redskaff, som ther til hører, færdig holde offwen och neden, och ey haffwe nogher mackt at selie, pantsette eller vdi nogher maadhe aff at hendhe forneffnde mølle eller nogher hendis redskaff eller bygning, forudhen forneffnde degens och capittels minde och samtøcke. Item hwes tynge eller affgifft aff forneffnde mølle til byen skal ganghe, om saa skeer ath noghet nyt paaleggis i framtiden, skal ieg och forneffnde myn husfru Ingefredh vdgiffwe och betale och intet ther fore forminske eller affsla i forneffnde leye eller landgille. Item skeer thet och saa, at nogher aff thesse forskreffne artickle ey holles, som forskreffwet staar, tha skal forneffnde dæghen och capittel haffwe fulmacth ath anname och igentage forneffnde mølle met al sin redskaff och bygning, som hwn tha findis, och forlæne hende hwem them tøckis, forudhen al ydhermere rethgang. Item neer ieg forneffnde Hanss Bagher och myn husfrwe Ingefredh dødhe och affgangne ere, tha skal forneffnde mølle meth all sin redskaff, bygning och forbæring quit och fri igen komme til forneffnde wor Frue kircke vdhen hwers mandtz gensielse och hindher eller hielperedhing i nogher maade. Til hwess ydermere vindesbyrd och stadfestning haffwer ieg ladhet hengt mit jndzeyle meth flere dandemendz, som ieg ther til bedhet haffwer, som er Matis Remmensnier och Søffrin Veyer, borgere vdi forneffnde Køffwenhavn, jndseyle nedhen

for thette breff. Giffuidh vdi Køffwenhaffn fredaghen effter quasi modogeniti søndag anno domini millesimo quingentesimo decimo sexto.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

344. **23 Maj 1516.**

Lejebrev paa Frue Kirkes Gaard i Nestved.

Jegh Erich Arnessen, burger vdhi Nestwid, gør widherlicth alle nerwærendes och komme skullendis och kendes meth thette mith obne breff ath haffwe annamedh vdhj leye en wor Froe kirkiss i Køffwenhaffn gaard och grwn lighendis i Nestwidh i then gadhe, som løber østhen fra bykirken, paa then søndhre sie, hwilken gaardh, som Henrick Gwlsmedh, hwes siel Gud naadhe, fordhwm burgere i Nestwidh, bøgdhe och i bodhe, ath haffwe, nyde och brwghe och besættie vdhij myn, thisligeste myn hwsfrwes Anne Henricks dotthers och begiss wore eegthe børns tid meth saadanne forordh och vilkor, som her effther føyl: Først ath wj skulle byghe och forbedhre och altid vedh lighe och macth holle wndher gott sten tagh forneffnde gaard och grwndh och giffue ther vdh aff til aarligh leye och langille j lødhe marck danske pendinghe, som i Sielandh gildhe och gengze ere, timelighe til paasken then som kirckewerie er til forneffnde wor Froe kirke i Køffwenhaffn hwert aar til godhe redhe betale skullendis. Item skatt och andhen byssens och kongheligsens tynghe, som ther aff gonghe skal aar æffther aar, then skwlle wj selffwe betalle och wdgiffwe och ther fore inthet affsla eller formindske wdhi forneffnde leye eller landgille. Item skede thet saa, ath thesse artickle eller nogher aff them ey holdess wbrødhelighe, tha skal then, som dæghen er i Køffwenhaffn, och menige capitthil ther samme stædh, aff hwilke ieg forneffnde gaard och grwn leyth och annamedh haffwer, haffwe fwl macth then forskreffne gaard och grwnd jgen ath taghe och forse i andhre modhe effther theriss wilie for vdhen al ydhermere retthgongh. Item nær wi forscreffne dødhe och affgangne erre, tha skall forneffnde gaard och grwnd quith och frij igen komme thil forneffnde wor Froe kirke i Køffwenhaffn meth alth sin bygningh och forbæringh, som han tha findes, forwdhen hwerss mandz gensielsse, hindher eller hielperedhe vdhi nogher modhe. Thil hwess ydhermere vidnisbyrd och stadfæstningh haffwer ieg ladhet hengit mith yndzeyle met dandhe mendtz yndzeylæ, som er Per Søffrenssen och Per Jepssen, burgeriss vdhi Nestwidh, nedhen for thette mith offne breff, som giffwid er wdhj Nestwid then fredag nest effther Gwdz legommess dagh anno domini millesimo quingentesimo decimo sexto.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

345. **2 Juni 1516.**

Thingsvidne om en Sjælegave til St. Peders Kirke paa en Gaard paa Vestergade.

Alle the, som thette breff fore kommer, helsse wij efftterscreffne Kristoffer Dyrickssen, byfogett i Købnehaffn, Hans . . . . Oluff Astridssen och Jøren Michelssen, burgere oc byskriffuer i sammested, euyndelighe meth Gwdh. Gøre vitterligt meth thette vorth obne breff, ath aar effther Gwdtz byrdt mdxvj mondagen nest effther then hellige jomfrw sancta Pernille dagh, vppa Købnehaffns bytingh for oss och menige almwe, som samme dagh tingsøgendes vor, skickith fornomstigh mand Peder Jørgenssen, rodmand i forscreffne Købnehaffn, hwilken som wdj lowligh tingliudh lydelige athspurde Per Jonssen, radmand her sammestedz, som i dag vor paa forscreffne tingh meth fulmacth . . . . . . aff Hans Pibere i Roskilde paa hans hostrues veghne Johanne Naffnnes dotter, Nielss Naffnnessen paa syn eghne veghne och Karinne Naffnne Perssøns efftherleffwerske pa hennes dotterss veghne Citze Naffnnesdotter, om the medarffwinge ville . . . . . . then sielle gaffue, som theris fadersøster Kirstinne Pedersdatter, Jeppe Skrederis efftherleffuerske i Herløwe, Gwd henness siell nade, haffuer giiffuet henness parth til sancte Pederss kircke her samme stedz, aff then gordh, som ligger paa Vestre gade nordhen for algadhen, østen for wor Froue kircke jordh, som Anders Thomessen nw vppa boor, och vesten for Jacop Malers gordh, som Jøren Buntmager nw vtj boor, och wor forscreffne Kirstinne Karinne Per Jørensøns hostrues moder søster. Til huicket ath forskreffne medarffwinge samtøchte, bejaede och fulkommelig tilstode forscreffne theris forscreffne kere fadersøsters siællegaffue, hennes parth aff forscreffne gordh, som hwn haffuer giiffuith til sancte Pederss kircke. Item med samme lowligh tingliudh vplod, skøtte och affhende forscreffne Per Jorenssøn paa hans høstrues moders veghne Boill Pedersdotter, Knut Skriffueris effterleffuerske, och paa forscreffne hennes søsterss veghne Kirstinne Persdotter med forscreffne medarffwingis samtycke all thenne forscreffne gaard, som forscreffne ij søster haffde giiffuith til sancte Peders kircke, med lengde och brede, vppe och nere, med all hans rette tilhørelsse effther gammel heffdt, som skall were och bliffue til forscreffne sancte Peders kircke til euerdelige eyedom beholle skullendis, med saadanth vilkaar och forordh, ath for nogen gwdz tiennestø, som kirckeverise, som nw ære och komme skulle til sancte Peders kircke, skulle lade vppe holle i samme kircke for forscreffne Boill och Kirstinne Pedersdotters sielle och for alle cristne sielle, effter som thet breff yttermere forclare skall, som kirckeuergene

skulle giiffue forscreffne Per Jørenssen ther vppa. Her vppa bedis Rasmus Kellesmed med hans medbroder, burger her sammestedz, kirckeverge til forscreffne sancte Peders kircke, och lowlige finge ith wuilligth tings uidne paa forscreffne sancte Peders kirckis veghne aff thesse xij efftersckreffne dandemen, som ære Suend Bagere, Per Twessen, Mortten Skrædere, Oluff Skotte, Rasmus Bagere, Lasse Vendelbo skomager, Niels Jwde skomagere, Peytter Skotte, Nielss Arnedssen, Jens Lauredzssen skomagere, Mattis Bagere och Johan Rosenualth, burgere her sammestedz, huicke forscreffne xij dandemend, som vd aff fogedens befalingh i samdrecteligth beradh vdginge och med louligh tingliud alle ighen indkomme, endrectelige vidnede, ath the haffue hørt och seeth ath forscreffne Per Jørgenssen med forscreffne medarffwinges samtycke haffuer skøth och affhenth thenne forscreffne goordh fra them och alle theris arffwinge och til sancte Peders kircke til ewerdelige eyæ, som før er rordth. Ath saa er gangith och farith til vidnesbyrdt her om lade wij henge wore indsegle for thette worth obne breff, som giiffuith er aar, dagh och stedh, som forskreffuith staar.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

346. 7 Juni 1516.

Pave Leo X befaler Ærkebispen af Lund, Biskoppen af Roskilde og Dekanen i Kjøbenhavn at skaffe Klavs Jensen Dene, Forstander for St. Annæ Hospital ved Kjøbenhavn, Ret imod dem, som angreb hans og Hospitalets Ejendomme.

Leo episcopus, seruus seruorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopo Londensi, et episcopo Caualliсensi[1]), ac dilecto filio decano ecclesie Hauenensis, salutem et apostolicam benedictionem. Significauit nobis dilectus filius Nicolaus Johannis alias Dene, administrator hospitalis pauperum sancte Anne prope opidum Hauenense, Roskeldensis diocesis, quod nonnulli iniquitatis filii, quos prorsus ignorat, census, fructus, redditus, prouentus, annuas responsiones, terras, uineas, domos, possessiones, ortos, uineas(!), campos, prata, pascua, nemora, siluas, arbores, arborum fructus, aquas, aquarum decursus, vini, bladi, frumenti, ordei, auene, lini, lane, cere, olei, auri, argenti monetati et non monetati quantitates, tasseas, ciphos, coclearia, discos, scutellos, uasa aurea, argentea, erea, ferrea, cuprea, stannea, pannos lineos, laneos, sericeos, uestes, iocalia, anulos, perlas, lapides pretiosos et alia iocalia, lectos, culcitras, lintheamina, mappas, manutergia et alia domorum vtensilia, equos,

[1]) D. e. Roskilde.

iumenta, oues, boues et alia animalia, libros, litteras, obligationes, prothecolla, instrumenta, quittantias, contractus, computa, memoralia, cedulas, appodisas, scripturas publicas et priuatas, testamenta, codicillos et alia documenta, debita, credita, legata, mutua, deposita, iura, iurisdictiones, pecuniarum summas et nonnulla alia mobilia et immobilia bona ad dictum Nicolaum, tam ratione persone sue et successionis hereditarie parentum et consanguineorum suorum defunctorum, quorum in toto uel in parte heres existit, quam alias eciam ad dictum hospitale communiter spectantia, temere et maliciose occultare et occulte detinere presumunt, non curantes ea prefato significatui exhibere, ac de ipsis debite satisfacere in animarum suarum periculum et ipsius significantis non modicum detrimentum, super quo idem significans apostolice sedis remedium implorauit. Quocirca discretioni uestre per apostolica scripta mandamus, quatinus omnes huiusmodi occultos detentores censuum, fructuum et aliorum bonorum predictorum, ex parte nostra publice in ecclesiis coram populo per uos uel alium seu alios moneatis, ut infra competentem terminum, quem eis præfixeritis, ea prefato significanti a se debita restituant et reuelent, ac de ipsis plenam et debitam satisfactionem impendant. Et si id non adimpleuerint infra alium competentem terminum, quem eis ad hoc peremptorie duxeritis prefigendum, extunc in eos generalem excommunicationis sententiam proferatis, et eam faciatis, ubi et quando expedire uideritis, usque ad satisfactionem condignam solemniter publicari. Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo aut vnus vestrum ea nichilominus exequantur. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo sexto decimo, septimo Idus Junii, pontificatus nostri anno quarto.

Langebeks Afskrift i Dipl. »Orig. membr. Christianstad., a domino Brocmanno communicatum, 1764«; »bulla plumbea appendet.« Rørdam, Kirker og Klostre, T., 149—50.

347. **27 Juni 1516.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard paa Hjørnet af Gamle Raadhusstræde og Nørregade.

Jegh Søffrin Veyere, borghere i Køffwenhaffn, kendis met thette mit offne breff ath haffwe leyth och i leye annamedh aff beskedne mendh Knwdh Walckendrop och menighe capittel i Køfnehaffn en wor Froe kirkis gaardh paa Nørre gadhe wdhi sancti Pedhers sogn paa thet hyrne søndhen nest thet gamle Rodhws stredhe ligendis, met lenghe och bredhe fra forneffnde Nørre gadhe oc indtil sancte Trinitatis alteris gaardh, som her Gregorius nw i bor, oppe och

nedhre paa begghe sidher brøndhen, som hand nw begreffwen och indhegnidh er, at haffwe, nydhe, brwghe och beholle i myn, tisligis myn husfrues och begis wore egthe børns liiffs tiidh, met saadane forordh och wilkor, som her effter følger: Først at vi skulle forskreffne gord byghe och forbedre . . . . besindherlighe byghe och op rese eth nyth hwss met tw lofft, mwrdh mellom stolperne . . . ., jordkellere vndhernedhen. Oc skall iegh forneffnde Søffryn, myn husfrue oc beggis wore egthe børn . . . . . i sin tiidh samme gaardh wed lighe och macth holdhe vndher gott stentagh, och giffwe ther aff till forneffnde wor Froe kirke thij marck til aarligt langildhe danske pendinge, som geffue och gengze ere her i Siælandh, then som Salterens verie er, halfdelen til Paaske och andhen halfdelen til sancti Mickels dagh nest ther effterkommendis, hwert aar til gode rede ydhe och betale skullendis. Item skat oc andhen tynge, som paaleggis aff herskaff eller byen, then skulle wii selffue vdgiffue och intet ther fore affslaa eller forminske aff forskreffne langildhe. Item sker thet saa, ath thesse artickle eller nogher aff them ey holdis vbrødeligh, tha skal vort breff aldelis døth oc mactløst wære, oc deghen och capitel, som tha leffwe i Køffwenhaffn, skulle haffwe fwld magt forneffnde gaard igen at taghe met alt sin forbedring, som han tha findis, och ladhe hannum sidhen paa leye en andhen hwem them teckis for vdhen alt ydhermere retgongh, retthe eller dele i alle modhe. Item nær jegh forneffnde Søffrin och myn høstre Bodhil, som jeg nw haffwer, och beggis wore egthe børn ere dødhe och affgongne, tha skal forneffnde gord met alt sin tilhøring, bøgning och forbæringh, som han tha findis, quith och frii igen komme til forneffnde wor Froe kirke for vdhen hwers mantz gensielse, hindher eller hielpe reddher i nogher mode. Tiil hwes ydhermere forwaringh hengher jegh mith jndzeyle met flere dandemendz, som er Hans Baghere, Matis Remesniere, burghere i Køffwenhaffn, nedhen for thette mit offne breff, som giffwedh er i Køffwenhaffn fredagen nest effter sancti Johannis baptiste dag anno domini millesimo quingentesimo decimo sexto.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

348. **27 Juni 1516.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Klædeboderne.

Jeg Hans Pedherssøn, som kallis Bagher, borgher i Køffwenhaffn, kendis for alle nerwærendis och kome skullendis met thette mith offne breff, ath ieg haffwer wdi leye annamedh aff hedherlighe mendh mesther Knwdh Walckendrop, deghen, och menighe capittel

wdhi Køffwenhaffn en wor Froe kirkiss gaardh lighendis wdhi wor Froe sogn wdhi Kledheboerne poo then søndher sidhe aff gadhen, østhen nest then gordh, som Elne Hennyngs i boer, oc westhen nest then gord, som Hans Lybskspendinghen wdhi bor, wdhi lenge och bredhe, oppe och nedhre, som han nw begreffwen och indhegnid er, inthet vndhen taghet, meth et støcke jordh lighendis søndhen op til samme gaardh, och er aff westher och vdj østher nij och tiwe alne och try qwarter, aff søndher och i nør fire oc tiwe alne, ath haffwe, nydhe, bruge och beholde i min och min husfrues Inghefredz och beggis woris æchte børns tidh, med sodane forordh och wilkor, som her nw effter følgher: Først at ieg forneffnde Hans Pedhersøn och min høstre Inghefredh, som ieg nw haffwer, och beggis wore echtebørn skulle vd giffue till aarligh landgille aff forneffnde gaard otte mark danske penninge, som her i landet gille och genge ere, then som kirke verye er til forneffnde wor Froe kirke, halfdelen om Paasken och anden halfdelen om sancte Mickels dagh ther nest effter, timmelige til gode redhe hwert aar betale skullendis. Item skulle wi och forneffnde gaardh byghe och forbedre och ved lighe och mact holde alle husene vnder gott stentagh. Item skulle wi och inghen mact haffwe forneffnde gordh och grund, hwss eller nogher wor bygning och forbæring att selie, pantsette eller nogher moodhe affhende vdhen forneffnde deghens och capittels vilie och samtycke. Item skat och anden tynghe, som aff samme gordh paa herskaffwens och bysens veygne vdgiffues eller vdredhes skal met tidhen, thet skulle vi selffue vdgiffue och inthet therfore affsla eller forminske i forskreffne leye eller landgille. Item om forneffnde artikle eller nogher aff them ey holdis vbrødeligh, som forskreffuit staar, tha skal forneffnde deghen och capittel i Køffwenhaffn haffwe fulmacth samme gord och grund met al sin bygning och forbæring, som han tha findis, igen at taghe vdhen alt ydermere retgang, dele eller trette vdi nogher modhe, och forlæne en anden, hwem them tøckis, och wort breff skal wære døt och machtløst i alle modhe. Item ner som ieg forskreffne Hans Pedersøn och myn høstre och begis vore echtebørn dødhe oc affgangne ere, tha skal forneffnde gaard och grund met al sin bygning och forbæring quit oc fri igen komme til forneffnde vor Froe kirke foruden hwers mandz gensielse, hinder eller hielperedhe i nogher modhe. Til hwes ydhermere forwaring hengher ieg mit indseyle meth flere dandhe mendz, som ere Søffrin Veyer och Matis Remesnier, nedhen for thette mit offne breff, som giffuit er i Køffuenhaffn fredaghen nest effter

sancti Johannis baptiste dagh anno domini millesimo quingentesimo decimo sexto.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

349. **4 Juli 1516.**

Lejebrev paa en St. Mikkels Alter i Frue Kirke tilhørende Gaard i Klosterstræde.

Jeg Peder Nielssen, perpetuus vicarius til sancti Michaelis altere i vor Frwe kirke i Købnehaffn, gier witterligt mæt thette mit obne breff, at jeg medt min frij willie oc mine kære metbrødheris rod oc samticke haffuer vnth oc i leye ladet oc met thette mit obne breff vnner oc i leye lader beskeden man Henrick Offuerskæræ, burgere i sammestatz, hans kære hosfrw Kirstyne Powelssdotther, som han nw haffuer, oc begge theris børn en myn alteris gard ligendis i Klosterstrædet vesten vdtmet strædet, som han nw selffuer vdi boer, i lenge oc brede, som han nw forfunden oc jnhegnet ær, at haffue oc nyde, bruge oc beholle vdi theris liiffs tiidt met forord oc velkor, som efftherfølger: Første athe skulle forscreffne huss, som nw bygd ær, lade tæcke mædt sten oc legge nyth lofft . . . . oc forbæyret i gode mode holle for vden brøsth, oc nar som helsth thet icke lenger kan staa, tha skulle the byggædt vp a ny och giffue meg oc myne efftherkommere vicarer till forscreffne altere otthe marck till ræt landgille, halffdelen inden fiorten dage effther Posken oc anden halffdelen inden sancti Dyonisij dag till gode redhe. Och thesse forscreffne skulle ey magt haffue forscreffne gard at pantsætte, sællye, affhenne eller noger oplade thette theris breff vden myn oc myne efftherkommeris villie oc samticke. Och skulle the holle all koningis oc byes tinge, som gioris skall aff forscreffne gard, oc nar saa skeer, at thesse forscreffne alle døde ære, tha skal forscreffne gard met syn bygning, som han tha findis, komme quith och frij igen till forscreffne altere. Item skede thet saa, thet Gud forbiwde, at forscreffne article oc velkor ey hulles for theris forsømmelse skyld oc merkeleg brøst kan findes, tha skall jeg oc myne effterkommere fuldmagt haffue thette breff igen at kalle oc gøret død oc magtløst oc saa anamme forscreffne gard met bigning, som han tha findis, till forscreffne altere vden all rethgang eller delemall i nogre mode. In cujus rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium dominorum perpetuorum vicariorum, videlicet magistri Haqvini Petri prioris, Olai Johannis, Petri Jacobi et Magni Nicolai confratrum meorum dilectorum, inferius est appensum. Datum Hafnie sexta feria infra octauas visitacionis Marie virginis anno domini mdxvj.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

350. 2 Jan. 1517.

Biskop Lage Urne stadfæster St. Katrine Gildes og St. Nikolaj Sognefolks Stiftelse af en Gudstjeneste for St. Nikolaj Alter i St. Nikolaj Kirke.

Lagho Vrne, Dei et apostolice sedis gratia episcopus Roschildensis, ad perpetuam rei memoriam constare volumus vniuersis, quomodo, senescente iam mundo, humane fragilitatis condicio inextricabilibus peccatorum nexibus aggrauatur, vt verificari iam possit propheticus ille sermo: Omnes declinauerunt simul, inutiles facti sunt; propter quod scelerum vltor Deus multis jam plagis, tum bello, tum peste, tum graui morbo, catholicum hoc alioquin vetustissimum Danorum regnum sepius affligi permiserat, sicut ipse ait: Si in iudiciis meis non ambulauerint, et mandata mea non custodierint, visitabo[1]) in verberibus peccata eorum; maiori procul dubio vindincta digni sumus, quanto ad expianda dilecta nostra et redimendam offensam divinam necligentiores fuerimus siue tardiores. Etenim misericors pater idem Deus et Dominus noster plus gaudet de vno penitente quam nonaginta nowem iustis. Item prelatus fuit filius minor fratribus omnibus, qui rediit, mortuus est et reuixit etc. Siquidem dilecti nobis filii, fratres et sorores conuivii sancte Katherine ciuitatis Haffnensis nostre diocesis, ac parochiani et vtriusque sexus incole parrochie sancti Nicolai ibidem nuper nobis humiliter exponi fecerunt, quomodo illi, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, et in remedium animarum suarum, vnanimi omnium et singulorum dictorum conviuarum et parochianorum consilio et assensu, vnam missam in honorem venerabilis sacramenti sub officio Cibauit eos etc. coram altari sancti Nicolai episcopi in eiusdem sancti ecclesia ibidem singulis quintis feriis posthac in perpetuum cantandam cum organorum ludo et prosessione intra ecclesiam (cui ipsi ac alii ad hoc deuoti candelas accensas in manibus honorifice deportantes intersint) de nouo fundare ac de nostro consensu erigere deliberarunt. Nos vero eorundem dicti conuiuii fratrum et sororum ac parochianorum piis et iustis supplicationibus paterne et fauorabiliter inclinati, ipsarum misse et processionis fundacionem et nouam institutionem admittimus, approbamus, et presentibus in Domino confirmamus, prouiso, quod huiusmodi processio non fiat nisi deputatis cum plebano ydoneis capellanis siue clericis et precedentibus faculis, ac eorundem conuiuarum et parochianorum multitudine inibi confluente, quodque ipsa processio ecclesie nostre collegiate Haffnensi in nullo afferat preiudicium seu grauamen. Cupi-

[1]) I Afskriften staar: visitabus.

entes igitur, animos fidelium per stipendia spiritualia, peccatorum remissiones videlicet et indulgentias, ad maiorem deuocionis fauorem excitare, omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus vere penitentibus, contritis et confessis, dictis misse et processioni deuote interessentibus, aut prefato altari beati Nicolai ad sui ornamentorum meliorationem ac diuini cultus ibidem augmentacionem manus adiutrices quomodolibet porrigentibus, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum, eius auctoritate confisi, quadraginta dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis tociens quociens misericorditer in Domino relaxamus. Datum in castro nostro Hiortholm octaua passionis beati Stephani prothomartiris anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo, nostro sub secreto presentibus inferius appenso.

Langebeks Afskr. i Diplom. i Geh.-Ark. »Orig. membr. af Nikolaj Kirkes Arkiv 1747«; »sigillum adest«. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 151—52.

351. **8 Jan. 1517.**

Frue Kirke sælger en Gaard paa Østergade til at betale Kobbertaget med til Kirkens Spir.

Wy Knudh Valchendrop, deghen, oc menighe capittel vdhy Køffwenhaffn, giøre wittherligth nerwerindis och komme skullendis, ath wy haffwe solt, skøth och affhendet, och meth thette worth offne breff selghe, skødhe oc affhendhe meth werdwghe fadhers beskops Laghe Vrnes, beskop vthy Roskildhe, raadh och samtøcke beskedhen quinne Kirstine Søffrins, borgerske vdhy forneffnde Køffwenhaffn, en vor Froe kirkes gordh och grwndh, lighendis vti sancti Nicolai sogn i samme Køffuenhaffn, vti Østre gadhe paa then nørre sidhe, østhen nest then gaard, som hwn nu selff vti bor, och vesthen nesth then gaard, som Jens Brolegher nw i bor, som haffuer i sin lenghe paa then vestre sidhe aff nør oc i søndher op til then gaardh, som forneffnde Kirstine Søffrins nw vdhy bor, halff fiære sins tiwe alne och haltredie, och tislygeste aff nør vdhy søndher op til then gaard, som Jens Brolegher nw vdhy bor, lxxj. Item paa then nørre endhe op til Albreth van Gocks jordh, paa bredhen x alne och iii quarter. Item paa then søndhre endhe wdh til gadhen tretthen alne, meth altsammen samme gaardz och jordz bygnyngh och eyedom, woth och tywrth, inthet vndhen taghet, til ewindhelígh eye skullendis for tw hwndredhe marck danske pendinghe, som wy haffwe opboridh och indtaghed, och framdelis igen wdhgiffwet wdhy betalningh for koffwer, som kom til then spir, wy haffwe ladhet opresedh paa wor Froe kirkes torn, Gud til loff och menighe Køffwenhaffns jndbyghere til

ære och gaffn. Och kendes wy oss ingen reth eller retthighed ath haffwe vdhy samme gaardh effther thenne dagh, meth saadanne forordh oc vilkor, ath samme gaard och grwndh skal fremdelis bebreffwis, skødis och affhendis, quitth och fry fra hendhe och alle hendis arffwinghe och til sancti Nicolai altere i forneffnde sancti Nicolai kirke och stictis messer och andhen Guds tiæniste ther vdaff och holdis til ewig tidh, Gud, jomffru Marie och herre sancto Nicolao thil ære och verdughed, som samthøckidh och vedtaghet er paa beghe sidher, helst fordy ath beskeen mandh her Niels Laurenssøn, som nw forneffnde sancti Nicolai altheres rette capellan er, haffwer vdlafft och betallet i forneffnde tuhundrede marc lxxx marck danske pendinghe paa samme alteris forbæringh. Item skedhe thet saa, att saadane forordh oc vilkor ey holdis vbrødheligh, tha skal deghn och capittel i Køffwenhaffn haffwe fwl macth at taghe samme gaardh och grund igen, och betale Kirstine och her Niels Laurenssøn the cc danske marck igen, och hwer aff thennom ther vdaff anname, som han haffwer vdhlafft, och siidhen ther effther thette breff være aldelis døth och mactløsth. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare vna cum sigillo reverendi patris et domini domini Lagonis episcopi Roskildensis presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis anno domini mdxvii feria quinta infra octauas Epiphanie domini.

Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

352. **11 Jan. 1517.**

Borgmester Peder Jørgensen giver St. Peders Kirke en Gaard paa Vestergade for sin Sjælemesse.

Jegh Peder Jørgenssen, burgemester vtj Købnehaffn, gør witherligt for alle, som nw ære och komme skulle, och bekendes med thette mith obne breff, ath iegh aff myn frij villiæ och vell beradde hwgh med myn kære hwssfrw Karinne Mattisdotters jaa och fulbordt och med Karinne Naffnnes och hennes børns samtycke antuorder jeg och affhender fra meg och them och alle wore arffwinge och inttil sancte Peders kircke her vtj Købnehaffn en gordh, jordh och grwnd, liggindis paa Vestre gade, norden for algaden, østen for vor Frowis kirckis jord, som Anders kirgeverge till forscreffne sancte Peders kircke nw vppa boor, och vesten for Jacop Malers gordh i sancte Peders sogen her sammestedtz, hwicken forscreffne gordh, jord och grwnd, som hederlige quinder Boyll Heynnes, myn forscreffne hwsfrwes moder, och Kristine Pedersdotter, myn hwsfrwes modersøster,

som vor Karinne Naffnes børns fader søster, Gwd theris siel nade, haffue vtj theris liiffz tiidh giiffuith till sancte Peders kircke her vtj Købnehaffn, hwilken forscreffne gordh medh lengge och brede vppæ och nere, som han nw forfunden er effther gammell heeffdt, som iegh hannum nw till forscreffne sancti Peders kircke antwordith haffwer, quith och frij till ewerdhelighe eyæ for nogen Gwdz tienneste, som hollis skall Gwd till loff och jomffrw Maria for them och theris forelders sielle och for theris hosbonders siellæ for meg och myn forscreffne hwsfrw och alle kristne siellæ till euigh roo och hwsualelsse. Hwilcken tienneste, som skall wære hwer mandag en lessen messe aff wor herris opstandelsse och aff jomffrw Maria glede, ther hwn fick aff hennes kiære søns opstandelsse, och een lessen messe hwer fredagh aff Jhesu Christi døøth och pine. Och skall presten besønderlige vtj thenne messe bede for alle cristne siellæ. Hwicke tho forscreffne messer, som skulle holles for sancte Peders altere vtj forscreffne kircke hwer mandagh och fredagh vbrødelig till euigh tiidh, vden all forsømmelsse. Skede thet swa, thet Gwd forbiude, ath forscreffne messer nogen tiidh forsømmedes, ath the icke bleffue hwlnne, ssom forskreffuit stoor, tha skall burgemestere och rood her vtj Kiøbnehaffn, som nw ære och komme skullæ, giffue kirke werge till forskreffne sancte Peders kirke skelligh paamyndelsse, ath the icke lade forsømme forscreffne messer. Thet Gwd forbiwde, ath ther icke tha roddes boodh vppa, ath forscreffne tienneste yttermere forsømmedes, tha skall burgemestere och raad her sammestedz haffue full macht ighen ath kalle thette breff, skødebreff, som tilforen er giortt, och alle andre breff, som jegh antuordith haffwer till sancte Peders kircke met forscreffne gordh, och annamme gorden meth bygningh och forbeyringh fra forscreffne sancte Peders kircke vden all retgang, och skicke samme gord till en anden kircke, som swadan Gwdz tieneste kand oppeholle, i hwor them tyckes, vden all gensielsse. Item skall jeg forscreffne Peder Jørgenssen och myn husfrw Karinne Mattisdotter och vor slecht wære thenne forscreffne gord nest ath haffue for mweligh leyæ ath bebreffuis, eller hwem som iegh, myn forscreffne hwsfrw eller wor slecht effter wor tiidh ville gøre been fore, tha skulle the och nyde samme gordh for mueligh leyæ ath bebreffuis. Och skall kirckeverge till forscreffne sancte Peders kircke haffue thette breff och alle andre breff, som lyde forscreffne gord vppa, vtj foruaring, och inggen anden en the, emod thet genbreff, som sancte Peders sogneherre och kircke werge till samme kircke haffue giffuith megh, som i foruaring skall were hoos burgemestere

och rood her sammestedz. Till sanningen her om, ath swa i alle mode wbrødeligh holles skall, som forskreffuith stoor, haffuer jegh med williæ oc vidskaff ladith hength mith jndzsigle neden for thette mith obne breff, med erlighe och fornomstighe mend, som ære mester Mathias, sogneprest til forscreffne kircke, Peder Jonssen, Peder Anderssen, rodmend, och Jørgen Michilssen, burger och byskriffuer her sammestedz, som jeg kierlighe tilbedit haffwer till en vidnesbyrdh med megh ath beseghlæ. Giffuit i Købnehaffn aar effter Gwdz byrdh tusende femhundrede paa thet søttende then elffthe dag i januario monit.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

353. **16 Jan. 1517.**

Lejebrev paa Frue Kirkes Gaard i Skoboderne.

Jegh Hans Elg . . . . borger wdhj Køffuenhaffn, kendes meth thette mith offne breffh for alle nerwerendis och komme schullendes, ath haffwe leyt oc i leye annamed aff hedherligh mand mesther Knwd Walckendorp, deghen, och menige capittell wdhj Køffwenhaffn, en wor Fro kirkis gaard och grwnd ligendis wdhi vor Froe sogen paa thet hyrne, som løber nedher til Skoboerne, paa then venstre haandh, ner man gaar fra vor Froe kircke och først kommer i thet stredhe, som kallis Skoboerne, vesthen nest op til then gaard, Hans Skærere, hwes siell Gud noodhe, bygde och forbæredhe, med then bod, som samme alterens capellan eller vicarius pleyde at haffwe sin wonning wdhj, meth bredhe och lenghe, som han nw begreffwen er och indhegnid, ath haffwe, nydhe oc brwghe oc beholdhe vdj min, min hwsfrwis Margrette, som jegh nw haffwer, oc beggis woore egcthe børns liffs tidh, meth soodanne forord och vilkor, som her effther følgher: Først at ieg och huer aff vos i sin tid forneffnde gord och grwndh byghe och forbære skwlle, och alle hwsenne ved lighe och macht holde vndher goth stentagh, oc aldelis inghen macth haffwe nogit vor bygningh selie, pantsette eller affhende i noghre modhe vdhen forneffnde deghens och capittils mynde. Item skulle wij och aff forneffnde gaard giffwe til aarlicth landgille femthen marck danske pendinghe, som her i Siælandh gille och gengze erre, halffdelin til paasken och andhen halffdelin til sancte Mickils dag ther nest kommendis, til godhe redhe ydhe och betalle skullendis hwert aar the, som forneffnde altere haffwe wdhj forswar, de thj marck ath betalle tiænisten meth och v athe leye hannum hwss fore, som eyere er thil altered och tiænesten oppe holdher. Item skal ieg och myn

hwsfrwe och beggis wore egcthe børn forneffnde gord och grwnd selffwe forskatte oc holde alt bys tynghe ther aff, som paa leggis enthen aff herskaffwid eller rodh och borghemestere meth tidhen, oc ther fore inthet affsla eller formynske i forneffnde leye och landgilde. Item sker thet saa, ath thisse artickle eller nogher aff them ey holdes vbrødheligh, tha skal forneffnde deghen och capittil haffwe fwl macth forneffnde gaar och grwndh igen ath taghe vdhen al ydhermere rettgongh och forlæne hannum, hwem them løsther. Item ner jeg, myn høstre och beggis wore egcthe børn dødhe och affgongne erre, tha skal forneffnde gaar och grwndh quit och frij igen komme til forneffnde wor Froe kircke meth alt sin forbæringh, som handh tha findes, vdhen hwers mandz gensielse. Til hwes ydhermere bewisningh och forwaringh hengher jeg mit meth hedherlighe mendz, som er Morthen Hadeler och Petter Skotthe, burghere vdhy Køffwenhaffn, yndzele nedhen for thette mith offne breff, giffwid i Køffwenhaffn aar effther Gwdz byrdh mdxvij ipso die beati Marcelli pape.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

354. **24 Jan. 1517.**

Den pavelige Legat Arcimbolds Indulgensbrev for det kgl. Slotskapel i Kjøbenhavn.

Johannes Angelvs Arcimboldus, juris vtriusque doctor, prepositus de Arcisate, sedis apostolice prothonotarius, ac sanctissimi in Christo patris et dominj nostri dominj Leonis pape decimi referendarius domesticus, necnon in Coloniensi, Treuerensi, Saltzburgensi, Bremensi, Bisuntinensi et Vpsalensi prouincijs, earumque ac in Cameracensi, Tornacensi, Morinensi, Attrebatensi, Caminensi et Misnensi ciuitatibus et diocesibus, Datieque et Norwegie regnis cum potestate legati de latere nunctius et commissarius, vniuersis et singulis presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Sincera feruensque deuotio, quam serenissimus et illustrissimus princeps et dominus, dominus Christiernus, Datie et Norwegie etc. rex, ad sanctam Romanam ecclesiam et predictam sedem apostolicam gerere comprobatur, non indigne meretur, vt illius petitionibus, illis presertim, quas ex deuotionis feruore prodire conspicimus, fauorabiliter annuamus. Hinc est, quod nos ipsius supplicationibus inclinati, vt ipse dominus rex ac serenissima et illustrissima domina Elizabeth eius regina, necnon omnes et singuli eorundem vtriusque sexus curiales et omnes aduenientes hodie in rerum natura existentes, ac ipsorum quilibet, aliquod seu aliqua altare seu altaria ad hoc per eos in capella castri regalis Haffnensis, Roskildensis diocesis, situm et sita

eligendum seu eligenda cum suis deuotis orationibus, quas voluerint, deuote singulis quadragesimalibus et alijs diebus, quibus ecclesie vrbis et extra eam per Christi fideles pro consequendis indulgentiis stationum vrbis visitari solent, quoad vixerint, visitando tot et similes indulgentias et peccatorum remissiones consequj valeant et possint, quas consequerentur, si singulis diebus eisdem dictas ecclesias cum eisdem suis deuotis orationibus personaliter visitarent, auctoritate apostolica, qua sufficienti facultate muniti fungimur in hac parte, de spetialis dono gratie tenore presentium concedimus pariter et indulgemus, non obstantibus in contrarium fatientibus quibuscunque. In quorum fidem presentes litteras fieri sigillique nostri iussimus et fecimus appensione muniri. Datum in opido Haffnensi, Roskildensis diocesis, anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo decimo septimo, nono Kal. Februarij, pontificatus prefati sanctissimj dominj nostri pape anno quinto.

Jo: Paelsoll de mandato.

(Paa Folden) Her: Vridach. Orig. paa Perg. i Geh.Ark. Seglet er tabt. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 152—54.

355. 13 eller 18 April 1517.

Gavebrev til St. Nikolaj Alter i St. Nikolaj Kirke. Jfr. Nr. 351.

For alle neruerendis oc komme skullendis kungøre wij vitterligt meth thette vort obne breff, jek Niels Laurenssen, capellan til sancti Nicolai altære vdhi sancti Nicolai kirckæ i Køpnehaffn, och jek Kijstine Søffryns, boendis i samme sogn, at effter thy wy kwnnæ kennæ, besynnæ oc betracthe, ath enthet ær nytteligære till menniskens ewyghe bestandelssæ oc salighed, en ath elskæ then alsommectugstæ Gud, hans verdughe modher Mariam oc alle hans verdughe helliæn och gøre them alle loff, heder oc ære, thij acthe wij vdhi the helliæ trefollighedz naffn ath stijctæ oc fundere en ewygh Gudz tiænnistæ till forneffnde sancti Nicolai altare her sammestæd, ffor oss oc fore beggis vore foreldres sielæ oc for alle krijsne sielæ, oc serdelis for alle them leffuendis oc dødhe, som vij haffue nythet noghet got aff vdhi vore daghe, vthi saa maadhe, som her effthær følliær, at huer løffuerdagh till ewig tijd skall holdes en messæ læsænd aff jomffrw Maria, meth officio Rorate desuper etc., meth en collecta for alle theris sielæ, som forskreffne staa, vden ther faller noghet anneth stoert festh paa samme daghe, som ickæ maa forsommess atlesæ messe aff, tha skulle the messær, som tilburglicth ær, meth theris officiis holdes meth memoriis aff jomfrw Maria, oc for alle crisnedhe sielæ vbrødelige i alle maadhe. Tyll thene Gudz tiænistæ

oc messæ at vppaa holdis meth, haffue wij endrecteligbe meth vor frij villiæ oc beraadh hw sket oc affhent fra oss oc fra alle beggis vore arffuinghe, fødde oc vfødde, en gard lijændis vdhi forneffnde Køpnehaffn, vthi sancti Nicolai sogn i Østræ gadhe paa then nørre sydæ vesten nesth then gardh, som Jens Brolegger vthi bordh, och østen nesth then gardh, som Jens Anderssen i bord, meth alt syn lenghe oc bredde, som han i alle maadhe nw bygt oc begreffued ær, enthet vndertaghet, som vij køptæ aff hederligæ herrer oc menighe capittell her i Køpnehaffn paa vor Ffrwæ.kirckennes vegne, som theris obne besylgde breff, som vy haffue aff them, ydermere ther om i alle maadhe bewysæ kan, om nogher tijd behoff giørs, oc till forneffnde sancti Nicolai altære qwit oc frij till ewynnæligæ eyedom forvdhen alle hinder, gensielssæ eller nogher nyfund i noghræ maadhe, doch met saadanne forord oc vilkor, som her effther følliær: Først at jek forneffnde Niels Laurenssen maa oc skall nydhæ oc behollæ samme sancti Nicolai altære i mijn lijffs tijd meth all sijn rettæ rentæ oc rettijghet, som jek annammedhe meth samme altære, oc alt annet hwad till thet samme altære ydermere i myn tijd kommæ kan for vdhen all igensielssæ i nogher maade. Item thet anneth vilkor ær thette, at jek forneffnde Kijstine Søffrijns skall haffue oc vden alle hinder opbere frij oc qwit hwert aar i mijn lijffs tijd halffdelen then gardz læyæ oc landgillæ, som skall giffues aff samme gardh om aaret, som ær firæ marck penninghe. Item meen naer jek affgangen ær oc død bliffwer effther Gudz villiæ, tha skall the forneffnde firæ marck penninghe, som jek nw orligæ aars opbeer, meth the andræ firæ marck, som ydermere gijffues till gardzlæyæ aff forneffnde gard, være frij oc qwijt fra alle mynæ arffwinghe oc till forneffnde sancti Nicolai altære till evijg tijd i alle maadhe, som forskreffuith staer. Item meen naer wy bodhe forneffnde Nielss Laurenssen oc Kystine Søffryns døde oc affgangnæ ære, tha skall forneffnde penninghe till hobe komme, som ære otthæ marck danske, som nw giffues aarlige aars aff forneffnde gard, fframdelis bliffue oc være fry oc qwyt fra alle beggis vore arffuinghe och till forneffnde altære till ewijg tijd for forneffnde messæ oc Gudz tiænnistæ. Item skede thet oc saa i framtyden, at forneffnde gardz eyæ oc landgillæ kan forhøffues i nogher maadhe effther dande meentz sielssæ, tha skullæ tessæ effterskriffnæ dandemeen, som wij skickæ till ath være patronere till samme messæ, som ære ffersth alle the dandemeen, som bliffue capellaner till forneffnde altære, och ther till meth bodhe kirckæ verghe, som bliffue kirckæ verghe till forneffnde kircke, formære oc

foreghe gudz tiæniste ther meth som vedbør, doch saa at samme forhøffuelssæ vdhi forneffnde gardzleyæ och landgillæ skall kommæ oc bliffue till forneffnde altære vdhi alle maadhe oc engen annen stædh. Item skæde thet och saa, thet Gud forbiwdhe, ath the capellane, som bliffue capellani till samme altære, villæ forsømme meth ræth forsømmelse forneffnde messæ oc gudz tiænnistæ oc hennæ ickæ hollæ eller hollæ ladhe, som vij thet skijcked haffue Gud oc jomffrw Mariam till loff, heder oc ære, tha skullæ bodhe kirckæ verghe, som tha ære till samme kirckæ, haffue fulkommelighæ macht paa vore vegne at skickæ forneffnde messæ oc gudz tiænnistæ till eth anneth fatigt altære i samme kirckæ, som forneffnde messæ och gudztiænnistæ vbrødelige holdes kan som vedbør effter vor villiæ oc begerelssæ, som vij troo them alle till, oc som the villæ alle antsware for Gud och theer fore løn aff hanum haffue, oc lade thet engelundh i nogher maadhe. Item gøre vij och forneffnde patroner bode kirckæverghe effther beggis vore død fulmectyghæ meth altæryns capellane ath forsee samme gard meth erlicht och skyckæligth dandefolk, som hanum i gode maadhæ besydæ kunnæ, vedlijghe oppehollæ meth god bygnyngh oc forbedryngh oc forneffnde gardz leyæ och landgillæ till gode redhe betale kunnæ och willæ i alle maadhe. Och skulle forneffnde altærenss capellaner haffue fulmacth selffuer opp at bære forneffnde gardz leyæ och landgillæ meth saadant forord och vilkor, ath the holdhe forneffnde messæ och gudztiænnistæ vedlijghe rettéligæ och skeckeligæ vbrødelighe vdhi alle maadhe, som vij thet met frij gode villiæ och samtyckæ skijckædh haffue. Till ydermere vydendisbyrd oc bedræ forwaringh, ath saa ær i sandhet beggiss vore fulkommelighe frij villiæ, som foreskreffuit staer, oc ath alle punctæ och articlæ saa vbrødelighe holdes skullæ vdhi alle maadhe, thær vppaa haffuer jek forneffnde Niels Laurenssen, capellan till forneffnde sancti Nicolai altære, hength mith indzeglæ neden fore thette vorth obne breff och fundas, och tilbedit haffue vij forneffnde Kystine Søffryns och forneffnde Niels Laurenssen ygmigeligæ gernæ hederlighe och beskednæ dandemen, som ære her Laurens Borwin capellan till forneffnde kirckæ, paa capitels vegne her samme stæd, Albret fan Gock, burgemesthære i forneffnde Køpnehaffn, Aryll Hacke och Thomes Lestæmagære, kirckævergæ bodhe till forneffnde sancti Nicolai kirckæ her samme stædh, ath the velgøre foræ Gudz skylld, och ladhe henghæ theress jndzeglæ nedhen foræ thette breff och fundas meth mith jndzeglæ till ydermere bewyss oc bedre stadfestelsæ, det saa ær i alle maadhe i sandhet goffueth och fareth meth alle

ordt och articlæ, som foreskreffuet staar. Datum anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo infra octauas pasche. Amen.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

356. **8 Juni 1517.**

Gavebrev til de 24 Oldefædres Alter i Frue Kirke paa en Gaard paa Nørregade norden op til Renden bag Bispegaarden.

Alle men, thette breff see eller høre lese, helsser iegh Karine Jenssedatther ewindelige met Gut oc kundgør ieg met thette mit opne breff, at effther myn kære broders her Mattesses vti Baldrwp yderste wilge oc begæring oc paa thet at gutz tiæniste kan thiss ydermer forbædress oc oppeholdis vti then hælli kircke, then altsommæctigste Gut, hans benedide modher jomfrw Maria oc alle Gutz hælgen kwnne loffwes oc æress, myn siæll, forscrefne myn kære brodhers, vore forælders oc alle cristnes siæle till roo, trøest oc saligheet, tha haffuer ieg vti myn vælmacth oc met myn frii vilghe vti the helge trefoldighetz naffn giffuit, opladit, skødt oc affhændt oc met thette mit opne breff giffuer, opladher, skøther oc affhænder fra mig oc alle myne rætthe arffwinge oc til the hællige xxiiii aaldefædres alther vti wor Frwe kircke i Købendhaffn, huilket alther forskreffne myn kære brodher her Mattes vti mange aar ræth eygere oc perpetuus vicarius var till, en vor fætherne gaard oc grwnd, hwss oc jordh, liggendis i Købendhaffn paa Nørregadhe, østhen vt met athelgaden paa eth hyrne nordhen op thil then rændhe, som løber bag Biscops gaardhen, met all forskreffne gaardz rætte tilhørilse i længhe oc bredhe engte vndentaget i alle maadhe, som han nw begreben oc forefwnden er, met saadanne vilkaar oc forordh, at then, som nw perpetuus vicarius er til forscreffne alter, oc alle hans æfftherkommere scullæ holde eller ladhe holde en læsen mæsse aff the helge trefaaldigheet hwær mandag om vgen til ewig tiidh met en collecta pro sacerdote. Oc scal han ladhe holde en begængelse i høye koer hwært aar om sancte Valburge dags tiid met vicariis meth mæsser for altherne i kircken oc vigiliis i koer for myn, forscreffne myn kære broders, vore forælders oc alle cristnes siæle, oc ther for scal han giffue oc betale them tre skilling grot redhe penninghe till godhe redhe. Item skethe thet saa, thet Gut forbiuthe, at noghen finge forscreffne althere oc æy vilde holde forscreffne mæsse eller vtgiffue forscreffne tre ß grot for begængelsen, som forscreuit staar, oc mærckelig brøst kan findis, tha skal prior vicariorum meth the andres samtycke haffue fuldmact at tage samme gaard fra forscreffne alther

oc lægge hannom til et annet alther oc personer, som saadan tiæniste oc begængilse vbrødelige holde vill. Till ydhermere forwaring her om at alle tisse artikle oc ordh vbrødelige holdis sculle, haffuer ieg bedet beskethen man Hans Matsøn paa Nørregade thette mit opne breff for mig at besegle, thii ieg icke sælff haffuer jndcegle, met andre flere hetherlige men, ieg ther til bedhet haffuer, som ere mesther Anders Friitz, canther i wor Frwe kircke i Køpendhaffn, mesther Pedher Nielsøn cannick, her Pedher Jeipsøn, vicarius perpetuus, Powel oc Thomess, bryggere oc borgere ther samestedz. Datum Haffnie feria secunda proxima post dominicam sancte trinitatis anno dominice natiuitatis millesimo quingentesimo decimo septimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

357. **21—22 Avg. 1517.**

Lejebrev paa en Jomfru Marias Alter i Nikolaj Kirke tilhørende Gaard i Klædeboderne.

Alle the, som thette breff see eller høre lesses, helsse wij burgemestere och raadh vti Købnehaffn ewindelige med Gwdh, giøre vitterligt, ath wy alle endrecteligbe paa jomfrw Maria altteris veghne vtj sancti Nicholai kircke her sammestedz haffwe vndt och vtj leye ladit och nw met thette vortt obne breff vnde och vti leyæ lade beskeden men Hans Lybspenningh, købman, burger her samme stedz, hans kære hwsfrwe Lyssebet Oluffs dotter, som han nw haffwer, och beggis theris ecthe børn vtj alle theris liiffz dage, hwickit lengist leffuer, en forscreffne jomffrw Maria alteris sten husse gord, jord och grwnd vti alle mode, som han nw forfunden er, som Hans Lybspenningh nw sielf vtj boer, liggendis vppa then syndre side vti Cleboderne, østen nest op til vor Frowe kirckis gord och vesten nest op til sancta Maria altteris gordh vtj vor Frowe soghen her sammestedz. Doch met saadanne forordt och vilkor, som her effter ffølliger: først ath forscreffne Hans Lybspenning, hans høstru och børn skulle lade bygge thenne effterscreffne byggningh vppa forscreffne goordh nw inden sancte Michels dagh sex neste samfeltte aar, som er først ith nyeth speer vppa stenhusitt, om thet behoff gøris, och tecke thet meth ith gott dobiltt tagh inden ith aar, och forde thet øffwerste lofft meth ny raffter, huad thet behoff gøres effther tidhen, och inden the andre ij aar gøre stwe lofftit nyett meth ny bielcker, keller lofftith, huad thet behoff gores, att thet er vel ferdigtt. Gøres icke nyeth speer behoff, tha skall thet gamlle speer lectes och teckis som forskreffuit stoor. Item inden the andre try aar skulle the lade bygge ith nyeth hwes vde vtj gorden sex bindinger langt, thu lofft høgth,

tacht meth sthen och clyndt meth leer, saa ath dandemend kwnde see at forskreffne bygningh er alth sammen velbygtth. Och skulle the giffue hederligh mandh her Peder, som nw er kappellan til forskreffne altere, then stwnd, hand leffuer, tolff marck pendinge, som i Danmark gengge och geffue ære, till twende tider om aaritt, som er vj ß til posken oc vj marc till huer sancte Michils dagh altith betimelighe vd ath giffue til landgille aff forskreffne goor. Skeer thet saa, ath forskreffne Hans Lybspenningh, hans forskreffne hestru eller beggis theres echte børn offwer leffue forscreffne her Peder, tha skulle the giffue oss burgemestre och rodh eller hwem wy tilskicke vppa forskreffne altteris veghne fforscreffne langille till twende tider om aarith, althith betimelighe vd ath giffue, som forskreffuit staar, och landgillith them icke ydermere forhøffues i nogre mode. Skulle the ey haffue macht ath sellie, pantsette, afflytte eller affhende huad som the bygge eller forbeyre vppa forscreffne gordh och inggen theris breff vp at lade vden burgemestere och rodz loff, villie och samtycke. Item nar forscreffne Hans Lybspenningh, hans forskreffne hustru oc beggis theris ecthe børn, i huicket som lengst leffuer, alle døde oc affgangne ære eller och forskreffne bygningh och forbeyringh icke bygtt bliffuer jnden forskreffne aar och tijder, och om gorden meth hans tilhørelse bliffuer icke hollen ved goedh heefft, ath ther nogen mercheligh brøst kand paa findes, tha skall forskreffne gordh meth bygningh och forbeyringh, som ther tha findes, komme quitt och frii ighen til oss vppa fforscreffne altteris veghne vden al hinder eller gensielse ther imodh i nogre mode oc vden all ny fund och retgangh. Til vidnesbyrdt her om och større stadfestelse haffue wij laditt hengtt vor stadz jndzsigle for thette vortt obne breff, som giffuit och giortt er i Købnehaffn aar effter Gwdz byrdt tusinde femhunrede paa thet søttende ffredagen nest for sancti Bartholomei dagh, som er then xxij dag i augustus.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

358. **11 Sept. 1517.**

Forening mellem Kapitlet i Kjøbenhavn og Skomagerlavet sammesteds angaaende en Gaard, som laa til St. Marcus og St. Lucas Alter i Vor Frue Kirke og som Kapitlet solgte for at skaffe Penge til at opbygge denne Kirkes Spir.

Wij Knudt Walkendorp, dæghen, oc menighe capittel vdj Kiøbenhaffn giøre witterligt oc kiendis for alle neruerendis och kommeskullendis medt dette wort obne breff, at effterdj hederlig mand her Hans Kortssen, fordome kanick her vdj wor Frue kircke y Kiøben-

haffn, hues siel Gud naade, for sin och sine forelderis siælis salig-heds skyld gaff och vnte en sin gord medt itt steenhuss, liggendis vdj Sudereboder sønder paa gaden nest østen wed thend gord, som nu y boer Jens Laurissen skomagere, och nest westen then gordt, som Søffren Skomagere nu vdj boer, thill wor Frue kircke y sammestedt, medt saadant skeell oc wilkor, at kircke wærie thill forskreffne wor Frue kircke skulle aarlige aar giffue den, som vicarius er, och bliffue skall thill eth altar, som hand medt forskreffne gaard funderede, ij lødige m℔ for ij messer, som hand skall derfore holde y huer vge thill euig tidt; och skomagere, som ere oc effter tiden bliffue vdj Kiøbenhaffn, och saa gaffue paa samme tidt oc ij lødige m℔ aff theris embede til at fundere oc ij messer thill euig tidt for forskreffne altar, huilckit altar til wiet er sanctis Marco et Lucæ euangelistis ac sancto Auiano[1]) biscop, dog saa at hues forskreffne steenhus gordt kunde ydermeere rente end forskreffne ij lødige m℔, thet schulle were til forskreffne wor Frue kircke, som fundatsen indholder. Tha effterdj forskreffne wor Frue kircke nu er trengt och nødis till at sællie aff sit vrørende godz for thet store kostning, som hun haffuer giort och end nu giør paa thenne spir, som op er reiste paa forskreffne wor Frue kirckes torn, som tackt er medt kobber, oc paa thet at Gudz tieniste schall this ydhermeere øghis for forskreffne altar, tha med werdige faders medt Gudz her Laue Wrnis, biscop vdj Roschilde, raad oc samtøcke haffue wij forskreffne deghen oc capittel solt, skøt oc affhent, oc med dette wort obne breff selffe, skøde och affhende fra oss och forskreffne wor Frue kircke och wore effterkommere canicker y sammestedt forskreffne steenhus gordt beskedene mend vdj skomagere laghet, som ere patroner och procuratores til forskreffne altar, huilcken forskreffne gaard er paa stenhus aff øster oc y wester vd med gaden halff tiende Sielinds alne oc iij fingresbret y sit lenge, och inden vdj gorden paa steenhusit aff øster y wester x alne iij fingres bret minde, aff huilcken lenge nu nest beneffndt skall were til wor Fruis gordt østen nest op thill liggendis saa megit bredere, som end mursteen kand sette paa sin lenge, oc ther effter skall were skillerommit y mellom samme tho gorde langt neder vdj gorden. Item lengen paa forskreffne steenhus gordt aff noer och y synder lxxxvj alne ȷ quartir, paa breden nederst vdj gorden aff øster oc y wester xvj alne itt quartir; item nedre vdj gorden xxiiȷ alne op fra enden xiij alne iij quartir paa breden, mit vdj gorden paa breden

[1]) Sic! bør rettes til: Aniano.

ix alne j quartir oc iij fingris bret: til euindelige eige haffue och brugende skullendis til forskreffne altaris forbedring och Gudz tienistes ydermeere formeerelsse, at y ingen anden maade att haffue oppeborit fullest, wærdt oc penninge paa forskreffne wor Frue kirckis wegne for forskreffne gordt effter gode nøie, dog medt saadant forskiell oc forordt, att kircken skall der medt wære quit, ledigh oc løss for forskreffne ij lødige m℔ aarlige, som hun thilforn plictig wor vd at giffue Thij thil plicte wij oss oc wore efftterkommere, dæghen och canicker vdj forskreffne capittel, forskreffne skomagere lagh forskreffne gaard fri himle och tilstande for huer mands gensigelsse, som der oppaa kand tale med rette. Thill ydermeere stadfestelsse er wort capittels indsegel, medt forskreffne werdige faders, hengt neden for thette wort obne breff, som giffuit er vdj Kiøbenhaffn aar effter Gudz byrd m dx vij, fredagen nest effter wor Frue dag natiuitatis.

Gammel Afskrift i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 154—56.

359. **22 Sept. 1517.**

Den pavelige Legat Arcimbolds Bekræftelse og Udvidelse af Biskop Lage Urnes Stadfæstelsesbrev paa Oprettelsen af en Gudstjeneste for St. Nikolaj Alter i St. Nikolaj Kirke. Jfr. Nr. 350.

Johannes Angelus Arcimboldus, juris vtriusque doctor, prepositus de Arcisate, sedis apostolice prothonotarius, ac sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Leonis diuina prouidentia pape decimi referendarius domesticus, nec non in Coloniensi, Treuerensi, Saltzburgensi, Bremensi, Bisuntinensi et Vpsalensi prouintiis, earumque et in Cameracensi, Tornacensi, Morinensi, Attrebatensi, Caminensi, et Misnensi ciuitatibus et diocesibus, Datieque et Noruegie regnis cum potestate legati de latere, nuntius et commissarius, vniuersis et singulis presentes literas inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad ea ex iniuncto nobis legationis officio libenter intendimus, que ad diuini cultus augmentum tendere dinoscuntur, et illis, que propterea facta et ordinata existunt, cum a nobis petitur, fauoris nostri dona impartimur, ac Christi fideles cunctos ea, que pro salute animarum rite ordinata et concessa sunt, vt illibata persistant, nostre confirmationis robora ad pia opera exercenda frequenter inuitamus, vt per hec salutem ipsam ab omnibus desideratam auxiliante Domino facilius valeant adipisci. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum nobis in Christo fratrum et sororum confraternitatis sancte Katherine opidi Haffnensis, Roschildensis diocesis, ac parochianorum et vtriusque sexus incolarum parochialis ecclesie sancti Nicolai dicti opidi Haffnensis, quod ipsi ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et salute

animarum suarum, vnanimi omnium et singulorum confraternitatis et parochianorum ac incolarum predictorum consilio et assensu, vnam missam in honorem venerabilis sacramenti, sub officio Cibauit etc., in dicta ecclesia parochiali sancti Nicolai et coram altari eiusdem sancti Nicolai in eadem ecclesia sito, singulis quintis feriis cum ludo in organis decantandam, ac cum processione intra dictam ecclesiam in perpetuum fienda fundarunt et instituerunt; atque reuerendus in Christo pater dominus Lagho, Dei et dicte apostolice sedis gratia episcopus Roschildensis, auctoritate sua ordinaria, ob prefati venerabilis sacramenti venerationem et venustatem ac confraternitatis et parochianorum ac incolarum huiusmodi totiusque populi dicti opidi Haffnensis deuotionem, premissa solempniter fieri per suas literas patentes gratiose concessit atque indulsit. Nec non vt fratres et sorores predicte confraternitatis ac parochiani siue incole prefati cunctique Christi fideles eo libentius deuotionis causa eisdem singulis quintis feriis, quibus missa huiusmodi decantatur, ac predicta fit processio ad eandem ecclesiam, eo libentius deuotionis causa confluant, omnibus et singulis Christi fidelibus vtriusque sexus vere penitentibus et confessis, misse et processioni huiusmodi cum cereis et aliis luminaribus deuote interessentibus, ac pro dicti altaris sancti Nicolai ornamentorum melioratione et diuini cultus augmento manus adiutrices porrigentibus, vt ex hoc ibidem dono celestis gratie vberius se conspexerint refectos, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum, eius auctoritate confisus, quadraginta dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxauit, prout in eisdem literis suis inferius insertis plenius continetur. Vt autem premissa omnia et singula inconcusse, prout ordinata et instituta sunt, obseruentur, pro parte dictorum fratrum et sororum dicte confraternitatis ac parochianorum et incolarum predictorum nobis humiliter fuit supplicatum, quatenus premissis pro eorum subsistentia firmiori nostre, ymmo verius apostolice, confirmationis robur adiicere, nec non quod fratres dicte confraternitatis aliquem presbiterum secularem ydoneum ad predictam missam decantandam deputare ac eundem ad eorum voluntatem, prout hactenus consueuerint, destituere, ac postquam prefata confraternitas ex contributione Christi fidelium ad pinguiorem deuenerit fortunam, proprium altare in eadem ecclesia sancti Nicolai ad premissa peragenda construere et illud dotare ac cum ornamentis debite prouidere, nec non quod in eadem ecclesia sancti Nicolai bina vice singulis annis anniversaria fratrum et sororum dicte confraternitatis defunctorum coram dicto altari sancti Nicolai seruari facere

possint et valeant, de novo concedere et indulgere dignaremur. Nos igitur, qui diuini cultus augmentum supremis desideramus affectibus, huiusmodi supplicationi fauorabiliter annuentes, institutionem predicte misse ac processionis cum deportatione venerabilis sacramenti intra dictam ecclesiam solempniter obseruande, nec non indulgentias ac subinsertas literas desuper auctoritate ordinaria concessas, quas sanas, integras et illesas, ac omni prorsus vitio et suspicione carentes comperimus, auctoritate apostolica, qua legationis virtute sufficienti facultate muniti fungimur in hac parte, tenore presentium approbamus, laudamus, ratificamus et confirmamus, presentisque rescripti patrocinio communimus, ac ea perpetuis futuris temporibus obseruari volumus, et prefata auctoritate apostolica dictam missam de mane hora sexta decantari et celebrari decernimus per presentes. Supplentes omnes et singulos defectus vicium, non afferentes, si qui forsan interuenerint in eisdem, nec non confraternitatis huiusmodi fratribus predictis, quod ipsi aliquem presbiterum secularem ydoneum, quem maluerint, ad eam missam decantandam recipere et sub condigno stipendio deputare, ac ipsum, quociens voluerint, destituere, et alium loco sui recipere, et altare construere, et illud dotare ac ornamentis debitis providere, sine tamen preiudicio rectoris dicti parochialis ecclesie sancti Nicolai, quando facultas suppetit, ac in sepefata ecclesia sancti Nicolai singulis annis bina vice, videlicet Lune post sancte Katherine et Lune diebus post Corporis Christi festifitates, anniuersaria fratrum et sororum prefate confraternitatis defunctorum cum vigiliis, missis et commendationibus coram dicto altari sancti Nicolai deuote seruari facere libere et licite possint et valeant, auctoritate et tenore predictis concedimus pariter et indulgemus, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Tenor vero literarum, de quibus supra fit mentio, sequitur et est talis (Her er Lage Urnes Brev indført, se ovenfor Nr. 350). In quorum fidem presentes literas fieri sigillique nostri iussimus et fecimus appensione muniri. Datum in dicto opido Haffnensi anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo decimo septimo, decimo Kal. Octobris, pontificatus prefati sanctissimi domini nostri pape anno quinto.

Approbamus Jo. Ang. Com.

Jo. Paelsoll de mandato scripsit. Expedita xxv Septembris. Franciscus de Albertis de simili mandato sst (subscripsit).

Io: Ba: Paelsoll.

Langebeks Afskrift i Dipl. (»Orig. membran. i Nikolaj Kirkes Arkiv. 1747«; »et Stykke af Seglet er tilovers i en aflang Blikdaase, hængende i en rød, flettet Snor«). Rørdam, Kirker og Klostre, T., 156—59.

360. **14 Okt. 1517.**

Hr. Lavrids Olsen i Roskilde tilskriver M. Matthis (Persen), Collegiatus i Kjøbenhavn, angaaende dennes Strid med Kantoren i Roskilde Domkapitel.

Amicabiles et obsequiosas commendaciones. Kiere magister M. Sinderliig gode weenn. Scripsit michi nudius 2dus magister P. Nicolaj volens certificari de exitu cantoris Roschildensis, cui propter multa pondera negociorum tunc emergencia paucicissimis(!) respondebam. Intelligo eundem d. cantorem[1]) proximis superioribus diebus admissionem conferendj se ad aliquam superioris Almanie partem aliquamdiu temporis impetivisse. Constituit eciam super hiis et aliis negociis reruerendum dominum meum episcopum in Leghinge vel alibj in hiis finibus visitare. Men ieg er icke wess posæ, huad dag eller tiid hand will giffue seg wd. Huor mand wore wess, at hand icke skulle bye terminum comparicionis inter vos positum, ware thet godt, atj weste ænde posæ ederss sag tiilfornn. Gud giffuet ieg westæ eder noger gode raad, tha wille ieg saa gerne dele them met eder som myn broder. Offerens me in hiis et o(mnibus) maioribus, quibus d(ominicacionem) v(estram) gratificatam iri intellexero, promptum et totis viribus paratum. Viuitis felices. Raptissima manu ex Roskildia feria quarta post Dionysii anno etc. mdxvij.

L(aurentius) Ô(laui)[2])
vester ad vota.

Udenpaa: Venerabili viro domino magistro Mathie, collegiato[3]) Haffnensi, domino et preceptori obseruandissimo. Orig. paa Papir i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 159–60.

361. **12 Nov. 1517.**

Dr. Peder Albretsen giver fire Boder i St. Pedersstræde til Universitetets St. Jakobs Alter i Vor Frue Kirke.

Jeg doctor Per Albretssen, rodmand vtj Købnehaffn, giør witterligt met thette mit obne breff for alle, som nw ære och komme skulle, at jegh meth min fry vilge och velberadde hw, och met myn

---

[1]) Hans Luchesen.

[2]) Brevskriveren har kun anført Begyndelsesbogstaverne af sit Navn, men der er ingen Tvivl om, at han er den Lavr. Olsen, der 1518 omtales som Kannik i Roskilde og senere blev Biskopperne Lage Urnes og Joach. Rønnovs Kansler (se D. Mag. 3 R. III, 242—43).

[3]) Angaaende Betydningen af dette Ord er ifølge Rørdam (anf. St.) den rette upaatvivlelig: Medlem af et Fakultet ved Universitetet, og da formodentlig det filosofiske Fakultet (collegiatus facultatis artium). Jfr. Baltische Studien I, 366.

søns samtycke, haffwer wnt, giffuit, skødt och affhendt, och nw met thette mit breff skøder och affhender fra megh och mine arffwinge och till vniversitatis altere sancti Jacobi in ecclesia collegiata Haffnensi juxta chorum situato, fyre mine boder met grunden, som the nw paa bygde ære, liggendis nest synden for myn colhaffue vtj sancte Peders stræde østen for sancti Vilhelmi jordt, och norden for alstræditt vtj sancte Peders sogen her sammestedz, doch met saadant skel och vilchor, at capellanen till forscreffne altere, saa tiidt som han siger messe om vgen for forscreffne altere, skall han lesse thesse collecta vtj messen: Deus veni largitor, och nar messen er vde, post lectum ewangelium Johannis, gange neder paa myn graff och lesse r(esponsorium): Deus eterne, cum collecta: Omnipotens sempiterne Deus, cui nuncquam sine spe, pro defunctis, och therfore skall jegh, myn søn, eller hwem som forscreffne iiij boder i forsiwn haffuer, vtj myn eller myn søns tiid, giffue aarlige capellanen til forscreffne altere fire ß grot til twende tider, ij om poske och ij til Michelmøsse, altidt bethimelighe vd ath giffue. Jtem, effther myn och myn søns dødth skall capellanen til forscreffne altere holle en lessen messe hwer vge de quinque vulneribus cum collecta: Deus veni, pro defunctis, och tha skall forscreffne iiij boder met then grwnd, som the nw ere bygde vppa, bliffue quitt och fry till forscreffne altere till ewerdelighe eyæ. Skede thet swa, ath forscreffne thieniste ey huldes som forskreffuit stoor, tha skall regentes principales in vniversitate cum decano facultatis arcium haffue macht ath annamme forscreffne iiij boder meth theris grwndh och legge them till ith andett altere, hwor saadan tienneste kan ophollis till ewigh tiidh. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis venerabilium virorum ad hoc rogatorum, videlicet cantoris magistri Frisii, magistri Mathie, och Per Andersen bagere, burger her sammestedz, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini m.d. xvij, altera die Martini epischopi.

Afskrift (»ex pergameno«) i Gl. kgl. Saml. 727 Fol. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 160—61.

362. **12 Dec. 1517.**

Karmeliterordenens Forpligtelse ved Overtagelsen af St. Jørgens Hospital, Kapel og Gaard udenfor Kjøbenhavn.

Wii broder Anders Christiernssen, prior prouincialis aff jomffrw Marie ordhen y Danmarck, som kalles de monte Carmeli, oc alle priores locales aff samme orden y Danmarck, giøre alle vitterligth, ath effter thi ath hogbornne herre och fførste her Christiern, med

Gwdz nade Danmarcks, Norges, Vendes och Gotes konningh, vdualth konningh til Swerige etc., haffwer vndt och giffuit til fforneffnde vort orden sancte Jøriens hospital och kappel och gordth her vden ffore Købnehaffn, som han nw forfwnden er, med all forskreffne hospitals rentte och tilliggelsse, til euigtidh ath bliffue til forskreffne vort orden, Gwd till loff oc jomffrw Marie, och till ath opholde eth collegium her vti Købnehaffn, som forskreffne vore closters brødre kwnne y studere och forbeyres. Och haffuer hans naade giortt ther saadan skickelsse vppa i forskreffne hospital och kapelle, som her effter følliger. Fførst ath wy skulle lade holde ther daulige messe vti saa modhe, ath hwer søndag skal holdes siwngen messe aff the hellige trefoldighed, hwer mondag lessæ requiem for alle cristne sielle, tisdagen aff sancte Jørien, onsdagen de sancto spiritu, torsdagen de corpore Cristi, ffredagen de passione domini, løffwerdagen de domina, vthen ther faller nogen anden mercheligh høgtiidhz dagh om wgen, tha skal ther holles messe then dagh aff høgtiden, och skall ther hwer helligdagh holdes syungen messe och predicken, och skall ther hwer tampper onsdagh om arith holdes begengelsse med messer och vigilie med prester och brøydre, som y forskreffne collegium studere, ffor fforskreffne hogborne herre kongh Cristiern, hans nades herre fader kong Hans, fforfære och effterkommere, konger i Danmarck, och alle cristen sielle till roo och lysze. Item skullæ wy och holdhe vti fforneffnde hospitall xx fattige siwge menniske til kledhe, fødhe, senghe, hws och yldbrandh, och tesse forskreffne stycker skulle wy begynde strax ath holle, nor som wy forskreffne hospitall annamme. Item skulle wy och til ewig tiid holde hær in vniuersitate en doctorem eller baccularium theologie, som læse skall ydelighe en leyxse om dagen in theologia, och thet skulle begynde inden thw aar hær effter nest til kommendes, och siden forfølgitt, som fforskreffuit stoor. Item skulle wy och byggæ och fforbeyræ fforskreffne sancte Jøriens kappelle och hospitall, och them och thet godz, ther till ligger, holde vedh heffdt och macht, och ey selliæ eller affhende nogen the gordhe eller godz, ther til ligger, vden med hans nades eller hans nades effterkommeres villiæ och samtycke, och skulle wy och icke kiøbe eller pantthe ther till nogit ydermere kiøbstede godz eller landz godz, en ther nw til ligger, vti nogen modhe. Therthil bynde och beplicthe wy oss och vore effterkommere prouincialis och priores op ath holdhe wforbrydelighe alle fforskreffne artickelle paa fforskreffne kappelles och siwge folcks veghne til ewigh tiidh y alle mode, som forskreffuit stoor, effter vor nadige herres villiæ och samtycke, och hans nades

breff ydermere therom vduiser. Til yddermere vidnesbyrdt och stadfestelsse her vppa tha haffwe wy hengdt vortt embeds indzsigle med menige prouintiis indzsigle for thette vortt obne breff, aar effter Gwdz byrdt tusende femhundret paa thet søttende, then tolffte dagh vti december.

Udenpaa: Priorens breff aff Helsingøør. Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Brudstykker af Seglene. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 162—63.

363. **25 Jan. 1518.**

Helligaandskloster overdrager Borgmester Albert v. Gock i Mageskifte 2 Boder ved Klare Kirke og faar igen et Stenhus med Gaard og Grund paa Fisketorvet; »Skøde er gaaet til Thinge til Priorens Fuldmægtig Hr. Hans Truelsen«. Begyndelsen af Brevet fattes, men dets Indhold ses af »Beretning om hvorledes Hospitalet i Kjøbenhavn er funderet, tilvoxet og conserveret indtil Aar 1676«, Ny kgl. Saml. 4. Nr. 687.

. . . . . westhen nest optill then gord, som Willem Abeteckere fordom i bodhe, och østhen nesth optill forskrefne myn gordt, som theres breff, the migh ther wppaa jgeen giffuit haffwe, ydhermere wdwiser, och hwad som forskrefne minæ tho bodher ære beyddere en then eyædom, som jegh aff them och forskrefne closther jghen fonghet, thet kendes jegh migh ath haffne annammett, fonghet och wppeboreth fwlleste penninge fore till myn fwlkommelige nøghe, oc tacker jegh forskreffne prior och conwentt i forskreffne closther for eth kerligt mageskifftte och for goed betalingh i alle maade. Thi kendes jegh migh oc myn forskrefne høstrv och wore arffwinge jnghen part, lott eller rettighed effther thenne dagh ath haffue wti forskrefne thoo boodher, jord och grwndh, och haffuer jegh fonghet i alle maade fwllisthe ther fore, som fore er rørdt. Thi beplicther jegh migh, myn forscrefne høstrv och wore arffwinge ath frij, hemle och fwlkommelige tilstaa forscrefne closther forscrefne tho bodher for hwers mandz tillthall. Skede thet swo, thet dogh Gwd forbiwde, ath forskrefne tho bodher eller nogre theres rette tillhørilsse bliffuæ forskrefne closther i nogher maade affwundhen meth kirckælow, landz low eller meth nogher andher retgangh eller for wor wanhemelss brøst skyld, tha beplicther jegh migh och myn forskrefne høstrv och wore arffwinge jghen ath giffue forscrefne closther thoo swo gode boodher aff eyædom och rentte eller andhet jorde godz her i Køpnehaffn, som prier och conwenth meth nøges, jndhen sex wgher ther nest effther kommendes, wdhen alt gensielsse ther i mod i nogher maade. Till ydhermere witnesbyrd oc beyære forwaringh tha haffuer jegh meth willie oc widskaff hengt mith jndsegell widh thette mith obnæ breff och kerlige tilbeditt fornwmstighe mend Per Kemppe, Arrilt Hackæ,

radmen, Jens Jacobssen och Per Trwtzssen, borgere her sammested, thet mith obnæ breff meth megh ath besegle. Giffuit i Køpnehaffn anno domini mdxviij jn vigilia conuersionis Pauli.

Afskrift i Levningen af den Perg.-Kopibog, der omtales I. Nr. 209.

364. 2 Feb. 1518.

Kong Christiern II's Bekræftelse af fremfarne Kongers Stadfæstelse af St. Katrine Gilde i Kjøbenhavn, og hans egen Stadfæstelse af den af Gildet oprettede Guds Legems Messe i St. Nikolaj Kirke.

Wii Christiernn met Gudts nade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis koning, vdueald koning tiill Suerige, herthug i Slesuig, Holstenn, Stormernn och Ditmersken, greffue i Oldenborg och Delmenhorst, giøre alle wittherligt, at wore kiere vndersotte borghere vdi wor køpstedt Kiøpnehaffn haffue nu hafft fore oss nogle wore kiere forfaders och herre faders, koninger i Danmarck, huis siele Gudt nade, obne stadfestelsse breff, lydendis paa sancte Karine gildhe, som nu noghen aar siidhen forledhen upthagit er her i Kiøpnehaffn. Sameledis haffue the och berettet fore oss, at the haffue ythermere, then alsomegtugste Gudt tiill loff, hedher oc ære, stifftet och foregdt Gudts tiæneste i samme sancte Karine gildhe met een ewiigh Gudts legoms messæ och loff at holdis huer torsdag om vghen vdi sancti Nicolai kirke her i Kiøpnehaffn fore sancti Nicolai alther tiill ewiigh thiidt. Huilcke forscreffne gildhe, breff, messe och Gudts tiænesthe wii aff wor synderlige gunst och nade, saa och then aldsommegtugste Gudt tiill loff, hedher och ære, haffue fuldburdt, samthygt och stadfestet, och nu met thette wort obne breff fuldburde, samtycke och stadfesthe, wiidt theris fuldhe magt at bliffue, met alle theris puncthe, ordt och artickle, ligeruisth som the indeholde i alle maade. Thii forbiwde wii alle, ehuo the helst ære eller wære kunde, serdelis wore fogether och embitzmenn, borgemesthere, raadmen och alle andre, thenom her emodt at hindre, hindre lade, møde, platze, vmaghe, eller i noger made vforrette, vnder wor koninglige heffnn och vrede. Giffuit paa wort slot Kiøpnehaffn wor Frowe dag purificationis, aar etc. mdxviii.

Langebeks Afskrift i Dipl. (»Orig. membr. af Nikolaj Kirkes Arkiv 1747«). Rørdam, Kirker og Klostre, T., 163—64.

365. 2 Sept. 1518.

Mageskifte, hvorved Frue Kirke faar en Gaard i St. Peders Sogn og St. Brandani Alter i Nikolaj Kirke nogle Boder i Lille Kirkestræde.

Vij Laghe Vrne met Gudz nade biscop vtj Roskilde giøræ widerligt alle neruerendis oc kommeschullendis, ath aar effter Gudz

byrd mdxviij torsdagen nest fore wor ffroe dagh natiuitatis poo wor biscopsgard vdj Køpenhaffn wor skickede for oss oss elskelig mester Anderss Friiss cantor oc mester Peder Nielssen canick vti vor(!) kircke i Køpenhaffn poo wor Froe kirckis vegne ther sammestedt, meth fuldmacht paa then enæ oc her Oluff Nielssen capellan oc eyere till sancti Brandani altere vti sancti Nicolai kircke ther sammestedt, poo syne egne oc forskreffne alteris vegne, poo then annen side, om eth mageskipthe thenom at gioris oc effter beggis theris forhandling oc begære met vor sambtyckæ at fulburdes them emellom, vdi saa maade, at forskreffne vor Ffroekircke skall haffue en forskreffne sancti Brandani alteris gard, ligendis vdj sancti Pederss sogen vtj forskreffne Køpnehaffn østen nest op till sancti Christoferi alteris gard, som doctor Peder Albretssen, Gud hanss siell nade, vdi bode, oc hanss søn effter hanwm liiffs breff poo haffuer, huilket breff aldeles skall ved macht bliffue, oc ingen forkrenckelse aff thette skipte lide vdj noger moode, met bygningh, hwss, iord, lenge, och som hand nw begreffwen er, oc giffuer till arligtt landgille thoo lødige marc. Item skall forscreffne altere och thess rette eyere giffue aarligen, emeden forscreffne docther Peders søn leffuer eller indtill samme gard bliffuer aldelis frij, till forscreffne vor Ffroekircke thoo lubske marck danske penninge till kirckens bygningh oc forbedring effther forscreffne her Oluffs veluelige vedertecht. Och ther emod skall forscreffne sancti Brandani altere haffue firæ forscreffne vor Ffroes kirckes boder oc bolige ligendis vdi forscreffne sancti Nicolai sogen vesthen nest vp till kirckegarden vdj thet litle strede, som løber vesten fra kircken intill then gade, som kalles Feriæstrædet, met huss oc iord, lenghe oc bredæ, som the nw begreffnæ eræ, som er vptill mwren poo breden xxiij alne oc j quarter oc vdi lengen vdtill stredet i øster oc vester xxxviiij alne, jtem vdi synder oc nør vdi then vestre endhe vesthen fran kircke garden oc indtill then wor Froes kirckis gard, som Birgitte skipper Pederss nw vdj boer, och skylle aarlige till landgille vij marc oc iiij ß. Tha effter thij wij befinde saadant magskipte begge partæ beleyligt och proflictligt(!) at were, haffue wij giffuet oc met thette vort obne breff giffue wor fullæ mynne oc sambtyckæ ther till. Thij skøtthe och affhendthe forscreffne her kantor oc mester Peder i dagh fra forscreffne vor Ffroe kircke oc til samme sancti oc thess rette eyere thee forscreffne firæ boder och bolighe vdi forscreffne sancti Nicolai sogen met hwss, bygningh, jord, grwnd oc all therris rette tilligelse etc. etc.

Thesligist ther emod skøtte oc affhende forscreffne her Oluff

fra seg oc syne efftherkommere oc forscreffne sancti Brandani altere till forscreffne wor Froe kirckæ then forscreffne alteris gard liggendis vdi sancti Pederss sogen, som før er rørdt, meth hwss, bygningh etc. etc. In cuius testimonium secretum nostrum vna cum sigillo venerabilis capituli nostri Haffnensis presentibus est appensum. Datum anno, die et loco quibus supra.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

366. **17 Sept. 1518.**

Lejebrev paa Frue Kirkes Grund norden for Renden mellem Ditlev Smythers Kannikeresidens og nævnte Grund.

Jeg Ditleuus Smytther, doctor wdi kirckelowen, kanicke wdi Kiøbenhaffn, giør witherligt alle nærwærendis och komme skullendis met thette mit obne breff, at iegh haffwer wdi leye annamet aff hederlige mend deghen och capitel, myne kiære medbrødre her wdi Kiøbenhaffn, en wor Frwe kirckes jordh och grund, som nw myn kaalhaffwe och abelgaardh ær, liggendis nordhen for then residentz, hwilken som ieg nw i boer . . . . strædhe och rænde ther mellom løbendis, at haffue, nyde, bruge och beholde vti myn liiffs tiidh meth lenghe och bredhe, op oc nedher, som han nw befindis . . . . meth sodan forord oc wilkor, at iegh skal giffue ther aff aarlig, saa lenge iegh leffwer, til forskreffne wor Frue kirkes behoff 1 marck danske penninge til en . . . . werie er til forskreffne wor Frue kirke til gode redhe hwert aar timelighe ydhe oc betale skullendis. Item skal jegh forskreffne jordh oc grund wedh lighe oc magt holle meth god hegneth och . . . . . . heffdhe och forbedhre effter myn formue. Oc skal ther gange nogle tynge vdaff til byen eller herskabet, then skal iegh selff betale oc inthet ther for affslaae eller formynske vdi forskreffne leye etc. Item skal ieg ingen magt haffue at selghe, i pant sette eller vdi noger madhe aff thenne samme jord, grund eller hwess iegh ther meth tidhen opbyggher eller forbedhrer vdhen deghens oc capitels wilghe oc samtycke. Item skedhe thet saa, at samme article alle eller nogre aff them ey holdis, tha skal deghen oc capitel forbeneffnet haffwe fwl magt at døme thette breff døth oc magtløst oc sidhen ladhe samme jord oc grund meth al forbedring vdi leye en andhen, hwem them teckis, vdhen all ydhermere retgang och gensigelse i alle maade. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus inferius est appensum. Datum Haffnie feria sexta proxima post festum exaltationis sancte crucis anno domini mdxviii.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

367. **24 Jan. 1519.**

Karmeliterklostret i Helsingør faar i Mageskifte en Gaard paa Hjørnet af St. Pedersstræde og nuværende Teglgaardstræde og St. Peders Kirke en Gaard i Lasse Vinders Stræde, som nu kaldes det gamle Hyskenstræde, og 2 Boder i Vandmøllestræde. Jfr. Nr. 368.

Wii efftherskreffne broder Anders Cristiernssen, prouincialis offwer jomffrw Maria orden i Danmarck de monte Carmeli, broder Anthonius Franchonis, prior i Helsingør, och menige conuenttes brødre aff fforskreffne orden i sammestedh, giøre vitterligth med thette vort obne breff, ath wy aff vor velberodde hwgh med allis voris samtycke kennes oss ath haffue giortt ith kerligtt maghe skiffthe med hederlighe mend doctør Ditleff Smitter, cannick i wor Frowe kircke i Købnehaffn och kircke herre til sancte Peders kircke her sammestedtz, Rasmus Kellesmed och Rasmus Bagere, borgere, kircke verge till fforskreffne sancte Peders kircke, vti saa modhe ath fforskreffne sancte Peders kircke til euigh tiidh skall haffue, nyde, brwge och beholde tesse efftterskreffnne vor fforskreffne closterss gordt och boder, jordt och grwndh, som her effter følliger. Fførst een gordt, jordt och grwndh, som Anders Bonde, bøckere, nw vti boer i Lasse Winderes strede, som nw kalles thet gamlle Hyskenstrede, liggendes vesten wed streditt synden nest nest optill then gordt, Jens Inguorssen skreddere nw vti boer, och norden nest op til døffwe her Hansses gordt. Jtem tho boder mwrede mellem stolppe liggendes i Vandmøllestreditt østen for adelstreditt, synden nesth op til wor Frowe kirckes gordt och norden nest op till Siæle altteres gordt i wor Frowe sogen her sammestedz, hwicke forskreffne gordt och boder, jordt och grwndh i lengge och brede, vppe och nedre, som the gamlle howett breff inneholder, som wy fforskreffne kircke verge antuorditt haffwe, som skall wære och bliffue till fforskreffne sancte Peders kircke till euerdelig eyædom beholde skullendes. Och kendes wy oss och wore effterkommere, prouincialis, priores och conuentes brødre i fforskreffne vort orden de monte Carmeli, inggen part, lott eller rettighed effter thenne dagh att haffue i fforskreffne gordt och boder, jordt och grwndh. Thy att wy vppa fforskreffne vortt ordens veghne kendes oss till vortt ffulkommelighe nøghe haffwe fongitt fulleste vederlagh aff fforskreffne sancte Pederss kircke for fforskreffne gordt och boder, jordt och grwndh, och ligger thet vederlagh, som wy ighen fongitt haffue, strax vesten nest op till vor goer i sancte Peders strede her sammestedz, som the breff inneholder, the oss ther paa giffuit och antuorditt haffwe. Thi beplicthe wy oss och vore efftterkommere aff fforskreffne orden ath frii, hemble och fulkommelighe tilstaa fforskreffne

sancte Peders kircke forskreffne gordt och boder, jordt och grwndh i alle mode for hwer mandz tiltalle, som ther paa kan tale mett retthe. Skede thet saa, thet dogh Gudh forbiwde, ath fforskreffne gordt och boder, jordt och grwnd eller nogre theres rette tilhørelsse blefwe fforskreffne sancte Peders kircke i nogre mode aff wunden med kirckelow, landzlow eller med nogre andre retgangh eller for vor vanhembles brøst skyll, tha til beplicthe wy oss och vore efterkommere prouincialis, priores och menige conuenttes brødre aff fforskreffne orden, ighen ath giffue fforskreffne sancte Peders kircke saa goedh en gordt och boder, jordt och grwndh och saa velbeleyligh her i Købnehaffn, eller anditt jordt godtz, som fforskreffne kirckes forstandere med nøges, innen sex vger ther nest effter kommendes, och holde fforskreffne sancte Peders kircke thett i alle mode skadeløst. Thil ydermere beuisningh och beyre foruaringh, tha haffwe wy fforskreffne prouincialis, prior och fforskreffne conuenth vppa vortt ordens veghne hengtt wore indsigle neden for thette vort obne bref, som giffuit er i Købnehaffn aar etc. tusinde femhundrede paa thett nittende, sancte Powels conuersionis affthen.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med alle tre Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 164—66.

368. **20 Marts 1519.**

Biskop Lage Urnes Stadfæstelse, hvorved Karmeliterklostret i Helsingør faar i Mageskifte en Gaard paa Hjørnet af St Pedersstræde og nuværende Teglgaardstræde og St. Peders Kirke en Gaard i Strædet fra Fisketorvet til Vejerhuset og 2 Boder i Vandmøllestræde. Jfr. Nr. 367.

Vii Laghæ Vrnæ met Gwtz naade biscop vtj Roschilde giøræ wittherlict alle nærwærendis oc kommæskullendis met thette wort opne breff, at oss elskelige renliffuit mand doctor Andres, prior conuentus Carmelitarum oppidi Helsingørensis, haffuer effther wort fwlde ja, mynde och samticke giort poæ forscreffne closthers wegne eth skiffthæ oc maglagh met oss elskelig docther Ditleff, canick vdj wor Frwæ kircke i Kiøpnehaffn oc sognepresth, Rasmus Kelldesmedh oc Rasmus Bagher, werghæ till sancti Pæders kirckæ ther sammæstædh, poæ forscreffne kirckis wegnæ foræ beleylighet skyld poæ bode sider om nogher gotz oc grwnd vdj saa maade, som her effther følgher: Første at forscreffne wor Frwæ closther i Helsinghør skal haffwe noghet forscreffne sancti Pæders kirckis jordhegotz ligghendis vesten nesth vp till forscreffne wor Frwæ closthers gardh vdj sancti Pæders strædhæ i Kiøpnehaffn oc recker fran sammæ wor Frwæ closthers gardh vti vesther indtil thet twerstredhe, ther løffuer aff

allgadhen oc vdi nør nedher til byes plancker, met allt forscreffne jordegotzes grwnd, etc. Oc ther emod skal forscreffne sancti Pæders kirckæ haffwe thette efftherscreffne forscreffne wor Frwæ closters jordegotz, som er førsth en gardh liggendes i Kiøpnehaffn i thet strædhæ, som løffwer fra Fisketorwet oc neder till Wegerhwseth, paa then wæsthræ syde aff gaden, som nw beskeden mand Anders Bonde vdj boer oc selff vpbigt haffwer, dog forscreffne Anders Bondis breff, som han aff conuenthet i forscreffne wor Frwæ closter i Helsingør poæ forscreffne gard haffwer, i synæ pwncthe oc articlæ wforbrwth i alle maade. Fremdeles ij bodher ligghendis i Wandmøllestrædet ther sammestædh hender Stranden oc skylde til aarlict landgilde otthe march danske penninghæ, meth all forscreffne gardz oc bodhers retthe tilhoringh, jnthet wndertaghet til ewinnælige eyædom eyæ och beholde skullendis. Och haffwe begghæ parthæ effther wort samticke oc befaling vdj wort elskelige capitels i Kiøpnehaffn nærwærelssæ skødt oc affhenth hwer fran sigh til then andhen alt forscreffne jordegotz met all syn retthe tilliggelsse etc. Hwor oc saa skede at forneffnde jordhegotz eller nogher thess retthe tilliggelssæ bliffwer noger aff them affwwnden etc. Hwilket forscreffne skiffthæ, maglag oc skiødhe wij samticke, fwlburdhe oc stadfesthæ wedh sin fwlde macht at bliffue till ewig tidt poæ bode sider. Giffwit i Roskilde søndaghen nesth fore Benedicti aar effther Gudtz byrdt . . . . xix wnder wort secrete met forscreffne oss elskelig docther Anders oc conuentis i Helsingør jndzeglæ.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

369. **21 Marts 1519.**

Thingsvidne om Skøde af en Gaard paa Østergade til St. Nikolaj Alter i St. Nikolaj Kirke.

Alle the, som thette breff forekommer, thet see eller høre lesses, helsse wij efftersskreffnne Anders Halager, byfogett vtj Kiøbnehaffn, Monss Lauredzsen, Hans Claussen, Lasse Hanssen, rodmen, och Jorgen Michilssen, burger, byskriffwer her sammestedz, euindelighe med Gwd, giør witterligtt, att aar effter Gwdz byrdt mdxix mondagen nest for vor Frowe dagh om fasten vppa Kiøbnehaffnne bytingh for oss och menige tingmend, som samme dagh ting søgendes, vor skickitt hederligh mand her Nielss Lawredssen, prest, capellan till sancti Nicholai altere vtj sancti Nicholai kircke her sammestedz, vppa syn eghne weghne, och fornomstigh mand Jenss Brolegghere, rodman her sammestedz, i fulmacht och befalningh aff hederligh quinde Kirstinne

Sowerins, burgerske her vtj Købnehaffnn, hwicke forscreffne her Nielss och Jenss Brolegger, som meth lowligh tingliwd oplodhe, skøtte och affhende først forscreffne her Nielss fra segh och sine arffuinghe och Jens Brolegger fra forscreffne Kirstinne Søffrinss och fra alle henness arffwinghe en gordt, jordt och grwndh liggendis vppa Østræ gadhe norden ved adelgaden, vesten nèst op till forscreffne Jens Broleggeris gordt och østen nest op til forscreffne sancti Nicholai kirckis gordt vti sancti Nicholai sogen her sammestedz, huicken fforscreffne gordt, jordt och grundh vti lengde och brede, vppe och nedre, som skall være och bliffue till sancti Nicholai alttere vti forscreffne kircke, først effter thet købebreffz inneholdelsse, som the haffwe aff the hederlighe herrer capittel vti vor Frowe kircke her sammestedz, och siden effter then fundaties lydelsse, som forscreffne her Nielss och Kirstinne Søweriuss bode velueligh giortt och vdgiffuitt haffue meth alle fundatiens ordt och artickelles jnneholdelsse til ewerdelighe eyædom beholde skullendis. Her vppa bedis fornomstigh man Arntt Hake, rodman her sammestedz, kircke verghe til fforscreffne sancti Nicholai kircke, och lowlighe fick ith vuilligt tingsvitne vppa forscreffne alteris veghne, ther vdmeltis aff tyngitt xij danne men, som ære Hanss Bager, Lasse Helssingøer, Lasse Vendelbo, Villem Engelskman, Anderss Nielssen, Nielss Olssøn, Rasmus Kellesmed, Vincentius Bryger, Jenss Knwtzsen, Mattis Skredder, Hanss Knwtzsen och Laurendz Pederssen, burgere her sammestedz, hwicke forscreffne xij dandemen, som vdaff fogedens befalningh i samdrecteligt berodt vdgingge och meth lowligh tingliwd velberodde ighen indkomme och alle endrecteligbe vidnede paa theris gode thro, siell och sandhedh, att the hørde och soghe thett skøde saa i alle mode gangge och fare meth ordt och artyckelle i alle mode, som for er rørdt. Att saa er vidnitt for oss, thet vidne wij meth wore jndsigle hengendis vid thette vortt obne breff, som giffuit er aar, dagh och sted, som forscreffuit stor.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

370. **31 Juli 1520.**

Dekanen M. Knud Valkendorf og Kapitlet i Kjøbenhavn overdrager Præsten Hr. Niels Jenssen St. Anne Alters Vikarie i Vor Frue Kirke, der var ledigt ved Mag. Haagen Pellesens Død.

Canutus Walckendorp, artium magister et decretorum baccalaureus, decanus Haffnensis, totumque capitulum ibidem, dilecto filio domino Nicolao Johannis, presbitero et in artibus baccalaureo, primum affectum in Domino cum salute. Tue probitatis ac virtutum merita, quibus apud nos fidedigno commendaris testimonio, nos solicitant et

inducunt, vt personam tuam prosequamur fauore gratie specialis. Eapropter premissorum meritorum tuorum intuitu perpetuam vicariam ad altare sancte Anne in ecclesia nostra collegiata beate Marie virginis Haffnis per obitum cuiusdam magistri Haquini Pellessen, vltimi et immediati possessoris eiusdem, de iure et de facto vacantem, cuius collatio ad nos de iure dinoscitur pertinere, vna cum omnibus et singulis dicte vicarie iuribus, redditibus, fructibus, prouentibus et obuentionibus quibuscunque, in nomine Domini conferimus, teque per birreti inpositionem presentialiter inuestimus de eadem. In quarum collationis et inuestiture testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus est appensum. Datum Haffnis in profesto ad vincula Petrj, anno domini mdxx⁰.

Udenpaa: Collacio super vicaria sancte Anne in ecclesia Haffnensi. Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv. Seglet mangler. Rørdam, Kirker og Klostre, T.. 166—67.

371. **17 Sept. 1520.**

Lejebrev paa en de 24 Oldefædres Alter i Frue Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade norden ud med Byens Rende.

Jeg Peer Henricssøn, prest oc perpetuus vicarius till seniorum althere vti wor Frwæ kirckæ i Kiøpnehaffn, kungiør alle nerwærendis oc komme skullendis met thette mitt obne breff, att ieg met mynæ kiere metbrødres vicariorum sammestedt raad oc samtyckæ haffuer vntt oc i leyæ ladett oc met thette mit obne breff vnder oc i leyæ lader beskedhen mand Jenss Kraghæ, haus kiere husfruæ Elisæ Joenss dotther, som hand nu haffuer, oc beggis theris børn een forskreffne mit alteris gard oc grwndt liggendis paa Nørregade østen vt met allgadhen, norden vt met byess rendhæ, som løber bag wed Biscop gardhen, oc hand nw selff i boer, att haffwæ, nyde, bruge och beholle vti forskreffne alle theris liiffs tid met all forscreffne gardz rettæ tilhørelsse i lenge oc bredhe, oppe oc nedræ, inthet vndertaget, som hand nw begreffwen oc indhegnet ær, met forord oe wilkor, som her effter følgher: Først at tesse forskreffne skulle giffue hwert aar meg oc myne effterkommere perpetuis vicariis til forskreffne althere ottæ Lübske marck gode danske penninge till rett landgiæld aff forskreffne gard, halffdelind indhen fiorten daghe effter Posken oc anden halffdeel indhen sancti Diensses dag till gode redhæ. Oc skulle the lade bygge et nyt hwss tw lofft høyt, mwret imellom stolperne sidhelengs offwer all jordsmonnen vt till allgadhen aff gott nytt oc nytteligt tømmer inden sex aar nw nest kommendis, oc swaa holle thet hwss oc alle the andre, paa forskreffne gaard bygt ære eller effter thenne

dag byggis skall, i gode maade met foodt, wegge oc steentag for vdhen brøst i alle mode, oc skulle the holle all konings oc byss tynge, som gioris skall aff forskreffne gard. Oc skulle tesse forskreffne ey makt haffue forskreffne gard eller bygning at seliæ, pantsettæ, affhendhæ eller for nogher opladhe thette theris breff vden mit eller mine efficrkommeris raad oc samtycke. Oc naar som tesse forskreffne alle døde oc affgangne ære, eller naar forskreffne wilkor ey holles oc mercklig brøst kand findis, tha skal ieg oc mine efterkomere strax fuldmakt haffue thette breff igien att kalle oc gioret døtt oc maktløst, oc swaa anname forskreffne gard oc bygning, som hand tha findes, qwitt oc frii igien till forskreffne alther vden hwer mantz tilltaell, retgang, rettæ delæ, hielperedhæ eller gensielsæ her i moet i noger mode. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium dominorum perpetuorum vicariorum videlicet . . . . . Petri prioris, Petri Jacobi, Magni Nicolai et Calixti Petri confratrum meorum dilectorum inferius est appensum. Datum Haffnis die sancti Lamberti martiris anno domini millesimo quingentesimo vigesimo.

I det 1ste Segl staar: S. Petri Henrici presbiteri; det 2det er borte; det 3die er et Bomærke; i det 4de: S. Magni Nicolai p (ɔ: presbiteri), i Skjoldet en Ibskal; det 5te er et Bomærke. Udenpaa: Hr. Peder Henricks strenge collatz paa en gaard paa Nørregade ved rinden. Herpaa findes Jenss Kraghes Genbrev af samme Datum; Vidner: Anders Skriffuer og Lass Krage. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

372. **1520.**

M. Anders Friis, Kantor i Vor Frue Kirke og Sognepræst ved St. Nikolaj Kirke, og Kirkeværgerne ved sidstnævnte Kirke oprette en Gudstjeneste for St. Nikolaj Alter sammesteds.

For alle nerwærendis oc komme skullendis kwngøre vy Andreas Fryss, cantor vthi vor Frue kircke i Købnehaffn oc sogneprest paa capitels vegne till sancti Nicolai kircke her sammesteds, Engelbret Fincke oc Thomes Læstemager, kircke verge till samme kircke, gøre vitterlict meth thette vort obne breff, ath efftherthy vy kwnne kenne, besynne oc betracte, at enthet ær nytteligere till menniskens ewyghe bestandelsse oc salighæd, en at elskæ then alsommectugste Gud, hans verdughe modher Mariam och alle hans verdnge helliæn, oc gøre them alle loff, heder oc ære. Thy acthe vy vthi the hellige trefollighædz naffn, meth almenige sognemeentz oc almwes villiæ oc samtycke, som boo i forneffnde sancti Nicolai sogn, ath styckte oc fundere en ewyg Gudz tiænniste vthi forneffnde sancti Nicolai kircke till sancti Nicolai altare i sammestæd for alle leffuendis

oc døde, som i noger maadhe haffue hulpet, hielpe oc her effter hielpe skulle noget got till forneffnde kircke oc forneffnde altæris forbedringh till ewyg tiid, vthi saa maade som her effther følger: ath hwer onsdagh eller en dagh vthi hwer vge till ewyg tiid skall holdis en messæ læsæn aff sancto Nicolao, meth thette officio: Statuit ei dominus etc. meth en collecta for alle leffuendis oc døde, som forskreffne staa, vden ther falder noget andet stoert fest paa samme dage, som ickæ maa forsømmis at holle messe aff, ta skulle the messer, som tilburligt ær, meth theris officiis holdis meth memoriis, som forskreffuit staaer, for alle leffuendis oc døde, vbrødelige vti alle maade. Tyll thenne Gudz tiænniste oc messæ ath oppe holdis meth haffue vy forneffnde Andreas Fryss, Engelbret Fincke oc Thomas Lestemager, meth forneffnde sognementz oc almues endrectelige fulkommelige frij villiæ oc samtycke skycket the[t] saa, at the dannemeen, forneffnde Engelbret Fincke oc Thomes Læstemager, som nw ære kircke verge, oc alle theres effterkommere, som bliffue kirckæ verge till samme kirckæ, skulle giffue then danneman hær Niels Laurenssøn, som nw ær capellan til forneffnde altare, i hans tiid oc alle hans effterkommære, som blyffue capellani till samme sancti Nicolai altære, till ewyg tiid aarlige aars ottæ marc danske peninge till thoo tydhær om aareth, firæ marck till Posken oc firæ marck till Michelsmøsse, betymmelige vden alle hinder eller gensielsse vthi noger maadhe. Oc emod tesse forneffnde ottæ mark, som forneffnde kirkæ verge oc alle theres efftherkommere kirckæ verge till samme kirkæ skullæ saa aarlige aars giffue forneffnde her Niels Laurenssøn oc alle hans efftherkommere paa forneffnde sancti Nicolai kirckes vegne, thær fore haffue vy skycket thet saa samme tiid, at alle the faræ peninge, som haffue wæret till forneffnde sancti Nicolai altære till thenne tiid, skulle nw her effther wære fra forneffnde altære vthi alle maadhe oc till forneffnde sancti Nicolai kircke qwyt oc fry till ewyg tiid for vden alle hinder vthi noger maade. Item skede thet oc saa, thet Gud forbiwde, ath forneffnde hær Niels Laurenssøn eller noger aff alle hans effterkommere, som blyffue capellani till samme altære, villæ forsømmæ, vden ræth siwgdom tager them thet aff, meth ræt forsømmelsse forneffnde messæ oc Gudz tiænistæ, oc henne icke hollæ eller hollæ ladhe, som wy thet skyckedh haffue, Gud oc sancte Nicolao till loff, heder oc ære, tha skullæ bodhe kirckæ verge, som tha ære kirckæ verge til samme sancti Nicolai kirckæ, haffuæ fulkommelige macth ath skylliæ hanum vedh forneffnde altære oc skyckæ ther en annen god danneman till samme altære

igeen i hans stæd, som thenne forneffnde messæ oc Gudz tiænniste oc all anden Gudz tiænniste oc messær, som rettelige skyckede oc funderede ære til forneffnde altære, hollæ vill meth all theris vilkor, articlæ oc punctæ vthi gode maadhe erlighe oc skycklige, som vedbør, vbrødelige i alle maadhe. Thyll bedræ forwaringh oc ydermere videndis bird hænghe vy vore yngzeglæ neden fore thette vort obne breff oc sammeledis meth flere hederlige oc beskedne dannemeentz yngzeglæ, som ære mesther Peder Nielssøn, canick vthi forneffnde vor Frue kirckæ her sammestæd. oc Thomes Gulsmed, børgemestære her sammestæd, her vppaa, ath alle puncte, articlæ oc vilkor skulle saa vthi alle maadhe vbrødelige holdis som foreskreffuit staaer. Datum anno domini millesimo quingentesimo vicesimo.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. (»Orig. membr. af Nikolaj Kirkes Arkiv. 1747«). Rørdam, Kirker og Klostre, T., 167—69.

373. 28 Jan. 1521.

Gavebrev til St. Jostes Alter i Nikolaj Kirke paa 4 Boder i Strandbadstuestræde sydvest for Strandbadstuen.

Jeg Karine Moensdatter skipper Peders, fordwm borgeres i Køpendhafn, effttherleffwerske, gør alle vittherligt: Mæn allting er forfængelig vthen ath ælske Gut, oc engte scal følge mennisket aff thenne værden vthen thess gærninger, thii haffwer ieg nw vtj myn væl mact met myn frii vilge oc beraadt hwg for gudtz tiænistes oc æress formering oc myn forscreffne myn kære hosbondes skipper Peders, beggis vore forældernes, børnss oc vennerss oc alle cristnes siæles hielp oc trøst giffuet, skødt oc affhændt, oc nw met thette mit opne breff giffuer, skøther oc afhender til ewig tiid fra meg oc myne arffwinge oc till sancti Jostess altere i sancti Nicolai kircke i Køpendhaffn iiij myne bodher liggindis vtj Strandbadzstwstrædet paa hyrnet vti swdvæst fra Strandbadzstwen hersammestet, huilke boder forskreffne myn hosbonde skipper Peder bygde paa forscreffne sancti Jostis altheris iordh, oc giffwe till aarlict landgilde xxvj marck, met saa skæll oc vilkaar, at ieg scall samme bodher nydhe oc beholde vtj myn tiid oc giffwe altherenss persone ther aff the sex marck om aaret till iordzskyld effther mit breffuis lydelse, oc scall then danneman, som nw ær, oc alle hans eftherkommere presther oc capellane til samme altere til ewig tid holde eller ladhe holde efther myn dødh two ewige mæsser for samme althere, then ene om søndagen aff hælge trefoldigheet oc then annen om mandagen for alle cristne siæle, vthen ther falder mærckelige høygtider paa the daghe, tha sculle the holdes aff høygtiden, taag saa at then som mandagen scal holdes for

alle cristne siæle, hwn scal nw strax begyndes och forfylgis oc ieg scall sælff løne præsten for hans tiæniste hwert aar saalenge iegh leffwer. Men nar Gudt haffuer kallet mig aff værden, tha scal then annen mæsse begyndes om søndagen oc sithen baade forfylgis till ewigtid for samme bodher oc bygning, oc sculle the dannemen, som kircke værge ere til forscreffne sancti Nicolai kircke, hafwe tilsiwn met capellanen, huilken the samme althere forlenindess vorde, at forscreffne mæsser oc gudtz tiæniste icke forsømmess, oc scall præsten hwært aar indlægge aff forscreffne bodherss ræuthe sex marck i besynderlig gømme vtj kircke værgis forvaring vnder sin och samme kircke værgis sæerlæstis laase oc nøgle til athiælpe oc forbædre samme bodher met, nar som behoff gørss, eller altheret til sine ornament, om boderne icke behoff haffue. Oc paa thet at thenne myn beskickelse oc gaffwe icke scall aff myne arffwinge behindress eller igenkalless, tha mæler ieg mit breff, som forscreffne myn hosbonde ther paa haffde aff borgemæster oc raad besegldt meth Køpendhaffns stadtz indcegle, hwor thet effther myn dødh nogenstet findes kan, alldeless dødt och mactløesdt at were. Till hwess ydermere forwaring oc fastheet haffwer ieg bedhet fornwmstige oc erlige mæn, som ere Peder Anderssen, raadman vtj Køpendhaffn, som nw myn værge er, Engelbrect Fincke, borgemesther, oc Thomes Matzssen, borgere, som nw kircke værge ere till sancti Nicolai kircke, Anders Vlff ock Pedher Oelsen, borgere her sammestet, thette myt opne breff for mig at besegle, som giffuit oc giordt er vtj Køpendhaffn aar effther Gudtz byrd mdxxj° mandagen nest for vor Frue dag purificacionis.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

374. 21 Marts 1521.

Lejebrev paa en St. Mikkels Alter i Nikolaj Kirke tilhørende Gaard i Klædeboderne.

Wii borgemestere oc raadt i Køpnehaffn oc her Pædher Andherssen, som nw cappellan till sancti Michelss althere er i sancti Nicolai kircke, som stichtet oc funderet er weeth then norre kirckedør i samme kircke, meth wor kerlige helsen meth Gudh, at wij alle eendreghtelighe haffwe vnth oc vtj leyæ ladet oc meth thette wordt obne breff vnde oc i leyæ lade fornumstig man Anders Wlff, borger i Køpnehaffn, hans kære husfrwe Berethe Pæders dotther, som han nw haffuer, oc begges theris echte børn, om Gud thet saa forseeth haffuer, om the nogher børn tilhobe fongendes worde, een forscreffne altaris stheenhwss, gordt oc ghrundt i forscreffne Køpnehaffn liggendis i Klædeboderne vesthen nest op till then stheenhwss gord, som

liggher till sancte Marie Magdalene althere i wor Frwe kircke i sammestedt, oc esthen nesth op till then stheenhwss gordt, som wor Frwe kirke tilhører, at haffue, nydhæ, brughæ oc beholle vtj alle theris liiffztiidt, vti lenghe oc breedhæ vppe och nedhre vti alle maade, som nw forscreffne stheenhws forfundhen er, jntteth vndentaget etc. Men faa the icke børn sammen, tha skall een forscreffne Ander(!) Wlffz nesthe arffuingh haffwe, nydhæ oc vtj leyæ beholle forscreffne stheen hwss gordt, thog saa, at han er wedherhættiigh atbesiddhe saadaen gordt oc holle hanum vel ferdig oc weth godt heffdt som ther weeth bør, oc meth saadan forordt oc wilkaar som her effther følgher: Førsth at the skulle ladhe bygghe thry ny lofft jnnen i stheenhwseth meth gode bielker oc godhe Gullensche raffther, som ther til hører, oc holle hwset well ferdight met kalck oc stheen, hwor behoeff gørs, oc eeth nyeth hwss ind i gorden, thw lofft høgdt jnnen firæ aar nw nest tilkommendes met goth nyeth thymmer for wden straff i alle maade, oc tecke meth stheen oc ey meth andet thaag, oc skulle the holle alle koniugelige oc byes thynge, som gøres skall aff forscreffne gordt, oc giiffwe forscreffne her Pæder Anderssen oc hans effterkommere cappellan till forscreffne althere hwert aar tolff march danzske penninge, som nw i Danmarck genghæ oc geffwæ ære, pa thwenne tidher, halffdelen som er sex march jnnen otthe dage effter sancte Mickelss dag oc the andre sex march otthe dage effther poske till landgille aff forscreffne gordt till godhe redhæ, oc skulle the enghen macht haffue forscreffne gordt eller byghningh atselie, pantsetthe, affhende, affløtte eller nogher at vpladhe thette theris breff vden borgermesthers oc raadz samtøcke. Item nor som the alle forscreffne døde oc affganghne ære, eller oc nor forscreffne article oc wilkor ey holles, som forschreffuit staar, oc nogher merckelig brøst kan fyndes, tha skulle borgermestere oc raadt tess fuldmacht haffue thette breff ighen at kalle oc strax gøre thet døt oc machtløss oc annamme forscreffne gordt oc bygningh qwit oc frij ighen till forscreffne althere meth all syn byghningh oc forbædring, som ther tha pa findes, wden all hindher eller nogher ræthgangh vti nogher made. Thill hwes ydhermere withnisbyrd her om, at saa i sandheet er oc saa vti alle maade vbrødhelighen holles schall som forscreffuith staar, haffue wij forscreffne borgermester oc radt ladeth hengdt wort stadz jntsigle, meth forscreffne her Pæders Anderssens, nædhen for thette breff, som giffuet er i Køpnehaffn aar effther Gudtz byrdt mdxxj torsdaghen nest fore wor Frwe dag annunciacionis.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

375. **22 April 1521.**

Præsten Peder Pedersen (Tollers) Testament, hvori han betænker Kjøbenhavns Kirker, Klostre og Hospitaler.

In nomine domini amen. Men inthit er vissere en døden etc. Jeg Per Persson presth, dog jeg er skrøbelig til mith legeme, hobess dog til Gudh, ath ieg er karsk til myn syel, acter ieg ath skicke mith testamente, Gudh til loff, min oc alle cristne syele til roe oc lisze, aff thet gotz, som Gud haffuer mig meth forlenth. Førsth giffuer ieg min herre bispen min minste sølf skoldh. Item til min sognekircke ii mark oc min bestthe kanne. Item min sogneherre iij mark, capellanen j skilling grot, dyegnen j hyinnde, klockeren vj skilling. Item til vor Frue kirke, huor som ieg vdvel min leyerstedh vedh mith altere, min besthe hesth, til capellen min rosenkrandss meth sølffuith, til mith altere alth thet gotz, som ieg tilforne haffuer skickidh ther til, Gudh til loff oc alle hanss hellgen, min oc alle cristne syele til roo oc liisze. Item sogneprestten til vor Frue, som skal begraffue mit ligh, ii marc. Item til Helliggesstuss i pund malth oc j tønde mel, til Klare kloster j pund byg, til Groe brødre i pund byg. Item til sancte Nicolai kircke i mark, til sancte Clementis kircke i mark, til sancte Gertrvds capelle i skilling grot, til sancti Jeorgii capelle en grøyde meth in stackidh fodh, her Moenss Nielssøn mith beste løfuekar, min vescke oc i aflang bøstekedel. Item her Per Snostrvp min skiffue, som stor i then store stuffe. Item her Hans Gunderssøn eth lidith skaff, som stonder i min stue. Item her Jenss til Syele altere mith beste sølspende oc en mullu. Item her Hanss til Cristofferi altere en skyorthe oc eth becken. Item her Laurenss til Brødshew legendam sanctorum, her Søfrin min frenne en farbog effter Riber stickh, ii tenfadh, eth hyninde oc en mullu, Morten Hører min paltzrock. Item Berte Jep Nielssøns iij mark, Elszebe Nielsse datter en sye flesk, iii duge, eth hyinnde oc ten kanne, som hennes broder mester Peder gaff meg, Bodil henniss dater en bloe dictenss døyne oc hoffuitdøyne, i par lagen, i dug oc en kanne. Item Albrecth min søsterssøn mith besthe follebordh, in hesth, som han fick meth sig, oc ij^{c} mark, som min successor skal fornøge hannum meth tiden, oc min fæderne gord poe Vestre gade meth thet jordegotz, som ieg haffuer i Stranbastustredith. Item til Strøbøy kircke v marføl, som ieg haffue ther gongendess, til presthegorden en koe. Item Anderss Knudhssøn min frende min groe fole, en sengedyne oc en hofuidøyne, i par lagen, eth sengklede, i groyde, en kanne oc en kistthe. Item Lusze hanss søster en kanne, en

groyde, i dug. Item Jøren Skreder en kanne, Rasmus Bunthmager en gryde. Item min moersyster i hesth poe vi mark. Item Nielss min frenne, som er til skole i Landskrune, en opredh seng, en grøyde, en kanne, ith hyninde, en bogh som kallis ortulus animе. Item Kistine Nielsse doter i Verløse magle eth hyninde, en ørek oc eth horss. Item Oluff hennis broder en korde, en annen pige, teriss søster, ii tenfadh smoe. Item Kistine, meg tyen, en opredh seng meth then træ seng i mit herberge, min kanne, som her Rasmus gaff megh, nogen heer, som liger i kistten, en kedel, som ieg lodh gøre en noy bodn i, en benckedøyne, en koe, math oc øll, som her findess i gorden, ath bruge til sancte Michelsdag; Laurenss, hennes søn, eth follebordh pae mith loffth, en opredh seng, i grøyde, i kanne, eth hyninde, i dug, en tyebog poe pergmen oc i fole, som ieg haffuer i Strøby. Item bode skulle the nøyde thet nøy høge huss frith i teriss tidh. Item ad Vniuersitatem iii marchas, til Kalente lagith mith store becken, til Anthonii gillith i dug, i tenstob oc eth hanklede, ad domum vicariorum eth glaruindue, ii tenfadh, i tenstob. Item til min residenciam mine brøygekar, j lesth tønner, iestru, vrtekedel, trath oc thet skal altidh bliffue vedh gorden oc ladess soe goth. Item iii syelebadh fatige folck. Item tetthe mith testamente oc yderste willye befaller ieg hederlige men her Per Ippssøn, her Moenss Nielssøn vicariis oc her Lauerenss Perssøn min successor, ath the thet soe vdredhe, som the ville forsuare for Gudh. Til større foruaringh oc bedre stadhfestning haffuer ieg trycth mith ingsszel neden for thette mith testamente meth hederlige mendss kerligen tilbedne, som ere her Ipp Perssøns prioris vicariorum oc her Hans Gunderssøn vicarii. Giffuith oc gyorth i Københafn anno domini millesimo quingentesimo vigesimo primo, in profesto Jeorgii martiris etc.

Udenpaa: Her Per Tollers testament 1521. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med tre paatrykte Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 169—72.

376. **30 April 1521.**

Lejebrev paa en St. Peders Alter i Frue Kirke tilhørende Gaard i Kødmangerstræde.

Jeg mesther Mattis Perssen, procurator till sancti Petri altere i høie kor i wor Frue kircke i Københaffn paa then nørre side, som doctor Per Albretssen oc her Laxman, ridder, funderedhe oc gaffue forscreffne uniuersitati, gør witherligt oc kenness met thette mith obne breff, ath meth rectoris oc magistrorum oc doctorum raadh, willij oc samtycke haffuer [jeg] undth oc i lejæ ladet oc met thette mith obne breff under oc i leiæ ladher beskeen mandh Hans Pouelssen,

borgher i Køghæ, oc hans tilkommendes hossfrue met beggis theris æcthe børn een forskreffne alteris gord ligendis i Kødmangherss strædhet syndhen till Rosengordhen oc østen till sancti Jurghens gord i lengæ oc bredhæ, som han nu inhegneth er oc begreffueth, met sodant vilkor oc forordh, at forscreffne Hanss Pouelssen, hans tilkommendes hossfru oc beggis theris æchtebørn schulle bygge eth nyth huss, muret mellom stolpæ, tu loffth høith, oc andher huss, som ther bygges schulle, muress mellom stolpæ oc teckes meth stentackh oc giffue meg oc myne efftherkommere toll marck om aarit orligen, haldelen at Poske oc haldelen at Michaelis bethimelige, oc holle selffue alle konghens oc bysentz tynghæ, som paalagt ær eller oc poleggendis worder. Item trængde them aff fattidom eller ander merckeligæ brøsth skyld, som rector, doctorer oc mesther oc dannemænd aff radith kunne besynne oc offuerveiæ, tha maa the pantsætte samme bygningh, dog at thee tilfornæ først schullæ biudhæ iordrothen till. Nar thesse forskreffne dødhæ oc affgangnæ ære, tha skall forskreffne gardh met all sin forbædringh komme igen till forscreffne altere uden all hindher eller helperedæ, oc giffther forscreffne Hanss Pouelssen icke, tha skall han haffue mackt at oplade thette breff mand eller qvinnæ, som nyttelige ære oc vill forscreffne vilkor upholle oc icke forskreffne bygning seliæ eller pantsettæ eller affhende skall i nogher maade, oc effther then mandz eller quinnes tiidh friit oc qviith komme igen till forskreffne altere met all sin forbædringh. Till ythermere vithnessbyrd haffuer ieg hengt mith jndsegel nedhen for thette mith breff meth hetherlige mendz mester Pouel Andersens rectoris i universitetet i Københaffn, doctoris Vincencii ordinarii in antiquis juribus, som giffuit er i Københaffn sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum affthen anno domini millesimo quingentesimo vicesimo primo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

377. **24 Sept. 1521.**

Forlig oprettet mellem Dr. Hans Luchesen, Kantor i Roskilde, og Mester Mads (Persen), »Kollegiat udi Kjøbenhavn«, til Afgørelse af et Klagemaal, den sidste førte, fordi Dr. Hans Luchesen ikke vilde yde den vedtagne Afgift af det Vikarie og Alter, M. Mads havde overladt ham.

Vij Laghe Vrne, met Gudz naade biscop i Roschilde, giøre widerligt oc kendes met thette wort obne breff, at aar effter Gudz byrd mdxxi tigsdagen nesth effter sancti Mauricii dagh her paa wor gard Bestrop neruerendes oss elskelige her Oluff Andersen, her Hanss Olsen, wor canceller, och her Hanss Persen, canicker vdi wor domkircke Roskilde, møtte wore for oss oss elskelige doctor

Hanss Luchessen, cantor vdi forscreffne wor domkircke Roskilde, oc mester Matts, collegiatæ vdi Køpenhaffn, om nogen sagh, forscreffne mester Matts gaff ther foræ i saa mode, at forscreffne her cantor schulle icke haffue fornøget hanom met beneficien for siit vicariæ oc altere apostolorum vdi vor Froekircke i Køpenhaffn, som hand forscreffne her cantor till wilge oc gode resignærede effter then handell och contracht, thenom emellom ther om giordt wor. Thaa paa thet at trette oc wwilghe skulle thenom fortagis och aff stilles, roodde wij thenom ther offuer till en godh oc wenligh foreningh och forligelse, hwilken oc thaa mett begge partes fulde wilghe oc sambtycke vdi saa mode endelige giordt och besluttet bleff. Fførst loffuede oc tilsagde forscreffne her cantor at vele fly och frij samme mester Matts forscreffne vicariæ oc altare igen till rett eyedom innen iwledagh nest kommendes, oc at forscreffne mester Matts moo oc schall nw strax sancte Michaels dagh nest kommendes anamme samme altares procuratorium oc veræ fuldmectigh offuer thet gotz och renthe, ther till ligger, at holle Gudz tieniste oc andre onera vppe mett oc brwghe thet till forscreffne alteres oc siit eget forbedringh oc gaffn skellighe oc retferdeligen, oc ther offuer ey wære nogen plictiigh till regenscab i noger mode. In cuius testimonium sigillum nostrum presentibus est impressum. Datum anno, die et loco, quibus supra.

Udenpaa: Litera concordie inter D. Lucam cantorem Roschildie et M. Mathiam Petri Haffnis altaris (?) apostolorum in ecclesia collegiata . . . . pe . . . orem. Orig. paa Papir i Konsist. Arkiv med udvendig Forsegling. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 172—73.

378. 3 Nov. 1521.

Vidisse af et Gavebrev paa 3 Boder ved Østerport til St. Lucii Alter i Roskilde.

Alle mend, thette briff see eller høre lese hylser ieg Albritt Jepsen ridder evinneligin mett wor herre oc gør vittherligtt alle neruærindis och komme skulindis, att effter thy vij alle menniske schulle poo then yderste dombdag staa till regnescab for alle gerninger, som vij her i verden beedriffue och huer effter sin werskildtt anname løn, kand ieg besynde enthet nøtteløgere att være till then euige salighed endtt beskicke thisse forgengelige verdtzens godttz y the mode, som Gud almectigste kandtt fonge loff, heder och ære och christne menneskis sielle, som till pine brudt haffue, lise, husualilse, hielp och trøst aff. Thy haffuer ieg nu wdi hellig trefoldighedz naffn y myn wellmacktt mett myn fri wilge oc berod hw, thisligeste mett myn kere husfrues Sophie Putbuskis dotters fuldburd och samtycke giffuitt, skødtt och affhentt och mett thette mytt obne briff giffuer,

skøder och affhender fraa mig, forscreffne myn husfrue och bægis wore arffuinge och till sancti Lucii altere i Roskilde domkircke oc tisse rette. eærre tre bodir wdi Køpnehaffn, nest op till Østre portt wdt til aellgadin paa den søndre side ligindis, the theo te skylle huer otte marc och tend tridie siu marc till orlig leye oc rentthe, mett hus, jord, gordtzrom oc all theris rette tilhøringh, som te nu bygde, begriffne oc indhegnede erre. Dog saa at thet himmelig magh och rendestein, som gaa aff mytt store hus synden emod forscreffne bodir, schulle wid macktt bliue oc ter paa ingen hinder eller forfang skee y noger maade. Sameledis myn jord, grundt oc faagh, som kallis Høffuebrøndtz gaard i Roskilde vesten i byn ved Bordigit ligindis til euinnelig eyedom eye oc beholle schullendis, oc kendis ieg mig oc myne arffuinge engen rett att haffue effter thenne dag til forscreffne godtz i nogre mode. Dog wdi saa maade oc met tisse efftersereffne vilkor, att huilckin perpetuus vicarius er oc kommendis vorder til forscreffne altere, schall her effter til euig tid huer vge holle fire messer for forscreffne altere, for vden te ther til forin skickne oc funderede ære, først om mandagin for myn kerre broders Jacop Jpsens siel mett thette officio: Requiem mett thette collecta: Omnipotens sempiterne deus cui nunquam sine spe etc. Item om tisdagin messen aff hellige trefoldighed, ten annen collecta for myn hussfrues oc begis vor forelderis, syskens oc venners sielle och then tridie aff sancta Anne. Item om torsdagin messen de corpore Christi, ten annen collecta for min kere broders, biscop Johannis aff Roskilde, siell: Da nobis domine, vt anima famuli tui episcopi etc. Och then tridie aff sancto Lucio. Item om løffuerdagin messen aff jomfru Maria mett ten annen collecta: Fidelium, oc ten tridie aff alle helgen. Oc skal forscreffne vicarius i forscreffne messer haue hukommilse och troligen bede gott for mig, myn husfrue, vore forelderis oc syskens siele. Item hues aarlig leye oc renthe, som forscreffne Høffue brøndtz gaard i Roskilde schille kand, skal forscreffne alteris vicarius til sig opkreffue oc annamme oc met prioris vicariorum ther sammested vitnisbyrd oc vitskaff huer longe fredag skipte till fattige folck vor herris Jhesu Christi dødt och pyne til loff oc amynnelse. Item skede thet saa, thet Gudt forbiude, at then prest, forscreffne altere nu haffer eller fongindis worder, merkeligin forsømmir oc ey wil holle oc fuldgøre forscreffne messer, Gudtz tieniste oc almisse, tha skall ieg, forscreffne myn husfrue oc vorre aruinge haffue fuldmackt forscreffne godtz at forsee och legge til eth antt altere wdi forscreffne domkircke for forscreffne messer, gudtz tienniste oc almisse effter ten

verdige faders och herris, ta biscop er i Roskilde, gode raad oc tecke. Till hues ydermere vytnisbyrd oc bedre foruaring tilbeder ieg verdige fader met Gudt her Lage Vrne, biscop i Roskylde, her Prebiørn Puttbusk, ridder, och myne kere brøre sønnir mester Christoffer Jacobsen, canick i Roskylde, oc Claus Ericsen paa Kindholm att besigle met mig. Datum Roskildie dominica intra octauas omnium sanctorum anno domini millesimo quingentesimo vigesimo primo.

Indført i en Vidisse af 1544 paa Papir i Arn. Magn. Diplomsamling Fasc. 41 Nr. 6. I Diplomatariet i Geh.-Ark. findes desuden: Jep Nielsson prest perpetuus Vicarius til St. Lucii Alter i Roskilde Domkirke, hans Forpligtelsesbrev paa at holde de ovennævnte 4 Messer m. m. Udateret.

379. **1521.**

Skøde paa en Gaard paa Fisketorvet og en anden paa Hjørnet af Østergade og Kødmangerstræde.

Ett frue Bergete Oluffs datter aff Walløszis (ɔ: Walløffue) skøde breff, met huilcket hunn haffuer skøtt till konning Christiern then Anden ij garde y Kiøbenhaffnn, then ene paa Fisketorridt paa hiørnit twart offuer fraa thenn gamle aptecker, then ander ligendes paa hiørnit paa Østergaade paa thenn anden siide y Kiødmanger stredt, paa thenn anden siide emodt Amager torridt. Anno domini mdxxj.

Ældste Arkiv Reg. IV. 6.

380. **20 Maj 1522.**

Fortegnelse over Penge, som Hr. Henrik Gøye laante paa Kongens Vegne, blandt disse Kreditorer findes flere kjøbenhavnske Kjøbmænd.

Register poa the penninge, som her Hinrick Gøye, ridder, Kong. May. myn alder kereste nadigste herres statholder i Suerige, haffuer loent vti Stocholm aff Dansche oc Tytzsche købmendh aar etc. xxij tiisdagen effter cantate till at løne oc betale Hans Nades krigsfolch met, huilche peninge jeg Knudt Nielsen scriffuer haffuer annamet oc vpborit oc effter forscreffne her Hinricks befaling fra meg leuereret, huilchet iegh bewiser met myn egen handt.

Fførst aff the Tysche køpmendh.

Diderich van der Busch viij^c marc. Willom van Rottherdam tw hundret marc. Jochom Leede fem hundret marc. Diderich Compalle eeth tusen marc. Heyne Kommerfelt v^c marc. Johan van Hest eeth tusen marc. Peter Gørts try tusen iij^c marc. Johan van Kalue iij^c marc. Hans Hesse try hundret marc. Mattijs Smit iij^c marc. Peter van Mechelen eet tusen marc. Ffrants Feddermacher eet hundret xxv marc.

Sumen ix^m i^c xxv marc.

The Dansche køpmendh:

Jep Hanssen i Malmø viij^c marc. Per Laurissen aff Køffuenhaffn eet tusen marc. Hans Simenssen aff Schelschør eet hundret marc. Claus Wiberssen i Malmø iij^c marc. Ffrants Rogell oc Mogens Matsen i Køge v^c marc. Niels Hanssen i Køffuenhaffn iiij^c marc. Jacob Brwn i Landskrone tw hundret marc. Laurits Hwidt i Helsingør v^c marc. Oluff Mogensen, Jacob Michelsens swend i Malmø v^c marc. Niels Scriffuer i Slauelse eet hundret marc. Mogens Jenssen i Køffuenhaffn iij^c marc. Schipper Kield i Nestwit ij^c marc. Dytmer van Lønneburg v^c marc. Ingwer Matsen i Roschilde v^c marc. Anders Niels Stemps dreng i Køffuenhaffn xij^c marc. Rasmus Matsen aff Malmø vj^c marc.

Summa lateris [viij]^m ij^c marc.

Hans Krytze aff Roschilde vj^c marc. Niels Matsen aff Nestuit ij^cxx marc. Oluff Scriffuer aff Køffuenhaffn tw hwndret marc. Lauris Hanssen ibidem tw hwndret marc. Giert Engelbret Finckes dreng ibidem iiij^c marc. Jacob Kort Bermands dreng ibidem v^c marc. Berent Hettermandh iij^c marc. Thesse penninge kome ich vdth. Lauris Nielsen aff Køffuenhaffn iiij^c marc. Heinrich Snar ibidem ij^c marc. Hermen Børnemand po Jurgen Kochs myntemesters vegne iij^m marc.

Summa lateris vj^m j^c xx marc. Summarum er [x]xij^m iij^c xlv marc.

Antwordet ieg her Seuerin Norby viij^m marc aff forscreffne summer.

Item Steffen mynster scriffuer try twsen marc at løne Schotterne met.

Item antuordet ieg forscreffne Stheffen trytusen marc at løne the Freser met.

Item antuordet ieg her Henrich selff viij^m vj^c xlv marc.

Summa summarum xxij^m vj^c xlv marc, som iegh effter her Henrick Gøyes befaling fro meg leuereret haffuer, thet beuiser ieg met mit signete herwnder triicht.

Haffuer ieg end nw anammet aff Peter van Mechelen eeth tusen marc rede peninge.

Item en nw anammet aff Berent Hetthermand tw hwndret marc. Thesse penninge kome iche tiillstede.

Item aff Corelnelius Heymandt tw hwndret marc.

Thesse forscriffne twsen marc haffuer ieg antuordet Steffen mwnster scriffuer effter her Henricks befalingh.

Item forscriffne iiij^c marc haffuer jeg antwordet forscreffne Steffen Scriffuer effther her Hinrick Gøyes befaling.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med Segl. Med Langebeks Haand mærket: Foræret af Hr. Biskop Harboe 1751.

381. **17 Juni 1523.**

Kong Frederik I giver Hr. Jep Heye Livsbrev paa St. Jørgens Gaard udenfor Kjøbenhavn.

Her Jeip Heye ffick liiffs breff paa sancti Jyrgenns gaardt vden for Køpennhaffn met alldt sit rette tilligellsze, ehuordt thet hellstt er eller were kandt, inthet vndertaget, daag met saa skell, handt scall holle thendt Gudtz tienneste ved mactt, kyrckenn och samme gaardt vedt skellig bygning och gøre the siuge mendiscke, tiidt fføris aff the herret, som handt almøsze kornn aff fangenndis worder, theris prouenntt oc daglige føde, som the pleye att fange aff gamell tiidt, som handt ville anttsuaare for Gudt och vere bekenndt for oss. Cum inhibitione solita. Giffuit vdi vortt felltteleyere vdenn for Køpennhaffnn sancti Botulphi dag, aar etc. mdxxiij.

Registre over alle Lande III. 197. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 173.

382. **13 Dec. 1523.**

Hr. Henrik Gøye klager til Grev Johan af Hoya og Rigsraadet over at nogle Borgere af Malmø vare fangne ved St. Anne Kapel imod Dagtingningen i Roskilde.

Eddell och welborne her Johann, met Gudts nade greffue thill Hoye och Brochussenn, strenge ridder och erlige gode mend Danmarchis riigis raad, nu wærendis i Szeresleff. Ether er alle wel vden twiffuell till wiidendis, huorledis at handlet bleff i Roskilde nu siisten och beslutet, at thet skall stande vdj een frij felig dag och bestand oss emellom paa alle sider, saauell thennom vdj Skaane som os her till stæde ære, ther paa haffuer ieg bebudet och forschreffuit nogle aff Malmøs borgere atschulle komme hiidt offuer till meg och haffuer tilforn giffuet thennom thenne dagtingenn till kiende och the thennom ther paa fortrøstet haffue och ære i gaar affløbne fran Malmø och ære kompne i affthes ind fore sancthe Anne cappell her fore Kiøpnehaffnn, och ther nogle aff thennom ære gangne vdi land och wille gaa hiid till byen, ther offuer ære nogle aff ethers kompne till thennom och faldet thennom offuer, thaget frann thennom hues the haffue hafft, grebet och fanget thennom och førdt thennom bordt met seg emod sleg forseiglinng och bebreffuelsse oss er giordt emellom, huilcket ieg icke haffde meg till ether forseedt. Bether jeg ether, at ther som i ære saa til sindts, at j wille holle hues oss er emellom sambtyckt och besluttet, bebreffuit och forseiglet, at samme borgere aff Malmø met alle theris haffwende ware, peninge och anden dell, som the haffde met at fare, mwe strax vbehindret komme løss hiidt ind i Kiøpnehaffnn; huor thet icke skeer, thaa trøsther jeg icke heller och myndre at kunde holde then deell jeg ether tilsagt haffuer.

Datum Københaffuen sancte Lucie virginis dag aar etc. mdxxiij. Vnder mit signete. Henrich Gøye, ridder, øffuerste stadthollere fore alt regementet vdj Kiøpnehaffnn och Malmø.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. Seglet er paatrykt.

383. 13 Dec. 1523.

De i Nr. 382 omtalte malmøske Borgere løslades.

Venlig helssen tiill forn, kiere her Henrick, som i scriffue, ath thet bleff beslutthet wtij Roschilde, thet schulle stande i en frij feelig dag oss emellom paa alle siider, saa well them vtj Skaanne som ether och ethers tiilhengere, som tiilstede ere wtij Københaffn, oc athij ther wdtoffuer haffue forschreffuet nogre aff Malmøss burgere at skulle komme tiill ether, tha giffue wii ether tiill kiende, atij nest forleden natt kom nogre paa wor skortt och ey viste løsszen, tha bleffue the vpholden fore priiss oc haffue wij ycke trodt ath the haffde hiemme vti Malmøø, dog the saa selffue sagde, før nu wij finge ethers breff ther om; som i och schriffue ath thennum schall were tagett fran hues the haffde mett at faare, thet schall ycke findis; huorledis the ære komne paa wor skartt, tha ladde wij thennom dog ether tiill wilge følge oc vele wij her effter saa well som tiill forn hollde vbrødeligen hues contractt oss emellom forseglett er, begerendis thesligiste aff ether skee maa. Ether Gudt beffallendis. Datum i leyerett for Københaffn sancte Lucie dag aar etc. Vnder wor signether. Johan Rantzow, riidder. Ask van Kramme. Erick Ericksseu. Esge Biilde. Niels Vmern.

Koncept i Geh.-Ark.

384. 17 Feb. 1524.

Registrering over Hans Herolds og Hustrus Gods.

Aar effther Guds byrd mdxxiiij temper onsdag vttj faste neruerendis mester Clawes Giørtze, prouest vttj Ripe, Niels Jepsen, slotzfoget paa Købennhaffnn slott, Anders Hallager, byfoget vttj Købennhaffnn, Henrick Mytter och Lasse Jenssen, radmennd ther sammesteds, bleff thette effthersknefne Hans Herolds oc hans husfrues Botild Roffues godz beschreffuet vttj Købennhaffnn mett hennes børne godtz, som her nw effther følger:

Først hwes och gardt, som hwnn nu vtj boer, hører begge thennum selff til. Vttj thenn stwfue nest gaardhenn: Ett skapp mett røde lose och hengsle. Item noger smaa treschaale vttj ett kar. Item iiij tyske bøger. Item fem mulede dretter. Item iiij bencke dyner. Item iiij hiwnder och ij schiiffuer. Item xiij stycker teen

kanner och potter, ij tenfade. Item en foldebenck och ther vttj en dienne, ett par lagen och en hoffued dyne.

Item vttj thenn stwffue som skorstenen staar vtj: Først fem mulede bonede, store och smaa. Item en treswndher. En teen flaske. Item ett smørfaed aff theen medt ett logh. Ett liidet malet skryn. Item stoed ther nogher berger fysk vtj en tønne. Item en dyne, et par laghenn, two hoffwet dynner, j sengeklede, ett skinteckenn, ett skarlaghen om senghenn. Item vttj ett stort skrin, som stoed vttj samme herberre: Item først xij guldringe. Item xj sølffbielder forgylthe. Item xxj forgylthe knappe. Item ij sølff stobe mett logh. En gwld hwge. Item en suortt rosenkrantz meth røde koralls stenne. Item iiij sylcke sparlaghenn. Item fyre spranunger. Ett forgylt belthe och in pwnghe beslaghenn met sølff. Item haffuer Botild laant Nils Lycke j^c lodt sølff. Item en sølff skoell. Ett korrelband mett viij ringe. Item en perle binniche och ett halssklede ladt, besett mett perler. Item en sølff salther mett fem forgylthe stene. Item ij skolepund sølff forgylt, et lodt mynne. Item en lidhen sølff stop forwdhenn logh. Item en gulborde beslaghenn mett sølff. Item en kyste mett len kledher, som er sercke, halskledher, hoffuedkledher, byndhe ermer vttj, som Botild selff tilhører. Item en forgylt bynniche och ett vndher perle ladt, en krans, ett forgylt hiertthe mett en føge forgylt lencke. Item vttj en annen kyste: Item xj laghen och two arrast sparlaghen. Item vij skiiffue duge, onde och gode. Item en bog mett woffun wttj, som herolldher plege att haffue. Item ett foldebor oc ett bedher laghen. Item ett skrynn, som hwen haffde syn breff och regenskapp vttj. Item ett annet skrynn, som vor vttj viij pudewor och en sylcke syd dug. Item en stoer arck. Item en szortt settheniss trøge. En brwn settenys vamppe. Item ett par gro hoszer. Item en guld dammerchs palsroch. En rød gyldenstycke kiorttell. Item iij røde borregth, ij smaa kanner.

Item vttj Stegerss: Item vij smaa beckenn och et handbeckenn, ij hand panner, xiij grydher, smaa oc store, xvij tenfadt, smaa och store. Item sex tentallerckenn. Item sex smaa ten kolfadt, iiij saltzerckenn. Item ij morthere, en liidhenn och en stoer. Item ij liwsze stager, et madscap. Item en liidhenn brødkiiste och en teen kanne.

Item paa thet lille herbere paa lofftthett: Først en stoer kiiste, ther wor vttj xvj teenfadt och xj teentallerckenn, ix salszerckenn. En mersinge liusze kronne. Et stencke kar. En koberlampe och en handpande, ij bordt kransze, xxiij tenkander och en

mersinge kanne, iiij løff kar. Item en rygge kiste, iiij dyenner, iij sengekledher och en hoffuit dyenne. En kober kedell paa ij tønner. Item en lang kiiste mett fysk.

Item paa thet lofft, szom geste sengene staa: Item ix blodyckline dyner, iij graa valmes dyner, vj hofuit dyner.

Item pa Stenhuszet: Item iiij store handbeckenn, iij grydher och ett løffue kar. Item en tom arck och iij dretther. En senge dyne och en hoffuit dyne, ett sparlaghen. Item en kiiste och ett sparlaghenn, i samme kiste iiij par laghenn och iiij vndher dughe. Item en dynne och en hoffuit dyne vor paa thet lofft, som Niels Lyckes herbere vor hoess.

En swrtt klipper.

Item bleff ther screffuit alle stede huess som findis kunde vndhenntaghenn husfruene gongekledher och noget føget madt, malt oc øll. Sammeledis kunde thet icke vtspørges, at forskrefne Hans Herold haffuer noget ydermere godts vdhen byenn, mere en abbaten aff Rydhe closter er forskrefne Hans xl gyllene skyllig, szom husfruen sagde, och wed hwn icke til skels heller thet er mere eller myndher. Och beklaget husfruen seg, at hun er i stor swor geldt.

Och er alt børne godtzet saa møget szom ther fants vttj gordhenn beschreffuet mett vttj thette forscrefne godtz.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

385. **10 Juni 1524.**

Skøde paa en Gaard paa Amagertorv.

Jegh Thomas Lestemagere, raadtmandt i Køpnehaffnn, gør vitterlicth for alle och kendis, ath iegh meth myn kære høsfrwes Bowiltz fuldburdt, vilie och samtøcke haffwer vnth och opladidt, och nw meth thette samme mith obne breff alstings vnder oc oplader myn kære suoffuer Benth Hemmingsøn oc hans kære høsfrue Marine myn kære dotther, theris børn och beggis theris arffuinge alle the hus och bigningh, som stor paa then gordt, forneffnde Bendt Hemmingssøn och myn dotther nw paa boer, som iegh køffte aff Hans Glæntze och hans høsfrue Margrette for guldt och pennynge, och betalede them effther theris nøge. Och skall forneffnde Benth Hemmingssøn, hans høsfrue myn dotter, theris børn oc beggis theris arffuinge nide, bruge och beholde forneffnde hus och bigningh effther thet breffs lydelsse, som iegh them ther paa anduordit haffuer. Dogh meth sodanne forordt och wilkor, ath forneffnde Benth Hemmingssøn, hans høsfrue, myn dotther och theris arffuinge schulle giffue aarlige aars tolff marck till

jordskild till sancte Anne altere i sancti Nicolai kyrcke her sammestædz, aff forneffnde gordt, vi marck om posken och vi marck om Mechillmøsse, altidt betimeligen och till gode rede ydde schullendis. Och thet hus, som Hans Glentze haffuer bigdt bagh i samme gordt till Leerstrædit, meth eth herbere, som stor norden strax op till forneffnde hus, och thet goorss rom, som han selff ind till forneffnde hus hægnidt haffuer, scall forneffnde Hans Glentze nide, bruge och beholde y syn lyffs tidt quith och frii for vden nogen affgifft. Men gongen, som gaar aff forneffnde gordt och gennem logen vd till Leerstrædit, scall wære och bliffwe till forneffnde gordh igen, som thet tillforn wæridt haffuer. Oc kendis iegh migh, min høsfrue och the andre myne børn och arffuynge ingen dell eller rettighet ath haffue i forneffnde gordt, hus eller bigning, effther thenne dagh, i noger mode, vden saa ske kandt, ath oss nogit her effther tillfalle kand meth rette. Till iddermere vitnesbyrdt och bedre foruaringh lader iegh meth myn kære høsfrues vilie och samtøcke henge mit jndzegle næden for thette breff, meth erlige mentz jndzegle, som ære Anders Guldsmedt, schipper Søffren, borgere i forneffnde Køpnehaffn, som iegh them ther om kerlige bedidt haffuer. Screffuidt i Køpnehaffn fredagen fore Viti et Modesti anno domini millesimo quingentesimo vicesimo quarto.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. I Seglene vare ikkun Bomærker.

386. **12 Sept. 1524.**

Kongelig Bekræftelse af en Overenskomst mellem Kapitlet i Kjøbenhavn og Borgmestre, Raad og menige Almue angaaende nogle ny Bestemmelser om Jordskylden af Kapitlets og Kirkernes Gaarde, der vare indrømmede af Kapitlet for at fremme god Enighed og bevæge Borgerne til »af yderste Evne at afværge og modstaa Luthers Kætteri og Vildfarelse«.

Wii Frederick met Guds naade Danmarcks, Vendis oc Gottis koning, vdwald koning till Norge, hertug i Sleswiig, Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witterlictt, att aar efftter Guds byrdtt tussinde fem hwndrett tiwffue paa thet fiærde, mandagen nest efftter wor Fruæ dag natiuitatis, paa wortt slott Kiøpnehaffn, nærwærindis oss elskelige her Moenss Giøye, Danmarcks rigis hoffmester, her Prebiørn Podebusk, her Henrick Krwmmedige, her Hanss Bilde, her Albrett Jepssen, her Jehan Oxæ, her Otte Holgerssen oc her Truett Greersen, riddere, wore mendt oc raadt, wor skickett for ooss ooss elskelige werdiige fader mett Gudt her Laghe Vrne, biscop till Roschild, oc menige capitell i Kiøpnehaffn, fuldmecktige paa then enæ, oc borgemester,

raadt oc naager aff menigheedtt vtaff forskreffne wor stadtt Kiøpnehaffn paa then andhen side, om trette oc dele thennom emellom vor for nogen bygning, som borgerne vti Kiøpnehaffn bygtt haffwer och her efftter byggendis worder paa capitels, vor Frue kirckis oc alle kirckers oc alteris jorde vtii Kiøpnehaffn. Oc bleff saa endeligen for oss taleedt oc forlictt mett begge parters wiliæ oc samtycke, att saa skall holdes thennom emellom paa baade sider efftter thenne dag, som thette breff, her efftter følger, indeholler oc vtwisszer. — Vij Knutt Walkendorp, degen i Kiøpnehaffn, oc menige capitell ther samme stedtz giøre witterlict, at paa thet borgemester, raadt oc menige almwe her i byen vele oc skulle her efftter være then hellige kircke oc henness personer theess willigere oc staa i wilie, wenskab oc gott naboskab met thennom, oc aff theris ytterste mact affwerge oc emoedt staa Lutterss kiætterij oc wildfarelsze, haffue wij mett werdiige faderss met Gudt her Lawe Vrness, biscops till Roschild, vor kiere nadige herris wilie, raadt oc sambtycke vndt oc i leye ladett oc mett thette wort obne breff vnde oc i leye lade hederlige mandt N. borgere i Kiøpnehaffn, hanss husfrue, beggis theris æckte børn oc theris arffwinge en vor Frue kirckis gardt oc grundt liggendis N., som N. vtij boer, mett all syn rette tilliggelsze vtij lenge oc brede, som handt nw begreben oc indhegnett er, at haffue, nyde oc i leye beholle vtij alle theris liiffs tiidt, then enæ efftter anden met saadantt skiæll oc wilkor, att the skulle forskreffne gardt bygge oc forbeidre, besynderligen ett stenhwss tw lofftt høgtt vdt till allgaden, eller, huo thet icke formoer, ett merckelict hwss mwret emellom stolpe met anden good kiøbstedtz bygning inden i garden oc met stentack, oc samme gardt oc bygning vtii gode mode weedt mackt holle oc giffue ther aff forskreffne vor Frue kircke aarligen till leie oc landgiældt saa møget, som fire aff capitell, fire vicarier, fire aff raadtmendt oc fire acktte borgere thet settæ vtij danske peninge, som her i landet gienge oc geffue ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sancte Mickels dag, betimeligen till gode rede yde oc betale skullendes. Item skatt oc all anden tynge, kongelig eller stadts tynge, som nw seedwonlig er eller her effter paa leggis kandt, skulle the selffue vdgiffue oc inthet ther fore affkortte i samme leie. Item skeer thet oc saa, at forskreffne N., hans hwsfrue, theris børn eller arffwinge, effter the saa merckeligen paa samme gardt bygtt haffue, trænges met armoedt, fattigdom, siwgdom, eller for nogen anden redelig oc nytterlict sag att seliæ eller pantsettæ samme theris eigen bygning, oc thet kandt forfaris vtij sandheedt, tha mwe oc skulle the

ther till haffue fuldmact att selie, pantsette oc affhende samme gardt oc bygning en besiden borgere vtij Kiøpnehaffn, som skatter oc skuller vor kieriste nadige herre, oc ingen anden, dog at thet skeer met forskreffne capitels viidskab oc sambtøcke, oc forskreffne leie till kircken weedt mackt bliffwer. Och skall tha forskreffne capitell haffue all eniste iij marc Danske sedwonlige breffue penninge, oc ey mere begiære for samme theris sambtycke. Item huor oc saa skeer, at forskreffne N., hans hwsfrue, theris børn oc arffwinge eller huem forskreffne gardt aff thennom fangendis worder, hannom icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler, oc forskreffne landgille oc leyen ther aff ey till gode rede betale ville, tha skulle the vdtwiissis, oc en anden borgere effter forskreffne xvj dannemendtz tygge oc beste skiæll indsettis i gien, som ther aff bedræ skiæll oc fyllest giøre will, som forskreffuet stander. — Teesligest skulle oc tesse efterskreffne artickle oc punckter holdis vbrødeligen, som her effter følger: Att hwilcken borgere, ther icke nøgess me[t] thet breff, hand nw haffwer aff kircken, skall fange breff paa ny, om hand merckeligen bygge will, effter som forskreffuet staar. Item huilken borgere som haffwer breff paa kirckenss gardt oc sider for læætt leiæ oc icke haffwer bygtt, saa at kircken ther vtij skeer skiæll, hans breff skall oc fornyess, oc leien settis skiælligen efftter the sextenss mendz gode tycke. Item huilken borgere, som bygtt haffwer oc will dog nøyess met thet gamble breff oc ther vtij will besørije syn siæls saligheedt, hand skall icke nødis till at tage nyett breff. Item hues garde eller iorder, kircken haffwer nw vbebreffuet bortt oc will them selffue lade bygge oc forbeidre, thennom skall kircken icke være plicktig at bebreffue bortt, vden hwn løster. Item skall inghen formeness at giffue syn bygning till kircken at forøge gudts tieneste met, Gudt allmecktiste till loff oc ære, syn siæll till saligheedt, dog at samme bygning strax skall vrdis aff forskreffne sexten dannemendt, oc penningen till kircken, oc bygningen seliess en besiden borgere oc inghen anden, som forskreffuet stander. Item offwer altt haffwer borgemester, raadt oc menige almwę loffuett oc tillsagtt os oc forneffnde oss elskelige werdiige fader met Gudt her Laghe Vrne, biscop till Roschild, at the wille saa rædeligen oc skælligen handle met then hellige kircke, att thet skall wære kircken vden skade oc thennom vden syndt. Till yttermere witningsbyrdt oc bedræ forwaring lade wij henge wore inghseglæ met forskreffne oss elskelige werdiige faders her Laghe Vrness, biscops till Roschild, menige capitels oc stadtz indseglæ i

forskreffne Kiøpnehaffn. Giffuet aar, dag oc stedt, som forskreffnet stander.

Samtidig Afskrift i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 174—77. Frederik I's Registranter S. 53—55, hvor det tilføjes, at Brevet er udstædt med Samtykke af Hr. Jakob Hede paa Kapitlets Vegne og Borgmestrene Jens Brolægger og Niels Stemp.

387. 25 Sept. 1524.

Kong Frederik I's Fundats for det ny St. Anne Hospital, der skulde opføres paa den Plads hvor St. Gertruds Kapel stod i Kjøbenhavn.

Claus Denne ffick breff, att hanndt maa nu andenn reysze vpbyge sancte Anne hospitall vdi Køpennhaffnn ther, som nu sancte Gertrudtzs capell stander, huilcken capell aff(!) verdiige fader her Lage Vrne, biscop vti Roschilldt, haffuer met degenns vti forskreffne Køpennhaffnn villig och sambtycke ther till vntt met alle sine hwss, jorder, hawer och alle retthe tilligelsze, inthet vndertaget, till ewindelig eye nyde schullendis, daag met saa skell att thendt, szom forsiwnns mandt er till forskreffne hospitall, schall her effther giffue forskreffne degenn thye marck Danske pendinge och en gylldernn pro visitatione aarligenn till ewiig tiidt och ther met vere frii for foracreffne degenn och alle andre aandelige och verdslige kraff eller besuaaringe. Ther till haffuer burgimestter och raadt vdi Køpennhaffn giffuit och tillagdt aff byenns och borgers jorde paa thenndt nørre siide liigebredt viidt sancte Gertruds jordt, saa att planen er till haabe met førskreffne sancte Gertruds jordt tollff och firetiuffue fawne vdi østter och vestter och firetiuffue fawnne vdi sønder och neer, szom the haffue vndt till forscreffne hospitall, met huss, jerder och hawer quiit och ffrii tiill ewindelig eye. Och haffuer forskreffne Claus Deenne vedttaget och forpligtidt seg och sine efftherkomere att schulle bygge paa szamme plann eth merkeligt hospitall, szom noget kandt findis vti Danmarck, vpmwret aff grwndenn och indenn bygning met bastue och anden qwemhedt, som siwge mendische sunderligenn behoff haffue. Item schall skickis en kiistte met loessz for huer seng att gemme the siwge mendiskis tyngist vdi, som indtkomme, saa lenge (till) the bliffue till passz, oc tha mwe the vdtage met thennum thet mynstte met thet meestte, the haffue indtførdt, endog the haffue leyett vdi hospitallet vti x eller femttenn aar. Item schulle alle indtages vdi hospitallet for Gutzs skylldt forudenn godts eller pendinge, men de the ther inde, tha schall hospitalet vere theris arffuinge. Item naar nogle affdøer, tha schulle burgimestter och raadt vdi forskreffne Køpennhaffn met forskreffne her bispenns commissariis ther sammesteds aff konningenns och Danmarcks riigis raads beffalling formere och

indtlegge the siwge mendische. Szom the kwndne kendne met tiidenn, thet hospitalet forbedres kandt oc hospitalet komme till saadann riigdom och forbedring, som thet vaar før thet bleff ødelagt, tha schall ther holldis j° siuge och szaare mendische paa sengenne met presttere, sannger och hittebarnn och the qwinder, som børnn och siuge mendische plegher att røgtthe, szom ther plegede att holldis tillfornn, myndre eller mere effther hospitalenns formwe och formendtszenns kendinge. Ther till et offnit hospitall for alle fattige vandrende pellegrime, och alldrig tages pendinge før madt eller øll och ey sønnis nogenn mendische herberge, szom skicket vaar tillfornn. Schulle och forskreffne burgimestter och raadt i Køpennhaffn tillsee, att szamme fattige mendiske holldis erligenn och renligenn met reenne lagenn paa alle sengenne huer løffuerdag, godt kaastt och vell tillreedt. Item naar nogre ere saa siuge, som tiitt och offtte skeer, att the ligge en gandske dag och giide inthet ther fortheret aff thet i hospitalet er, tha schall theendt, hospitalenns forstander er, lade hente vdi byenn vin, huedebrødt, eble eller anden deell, som the siuge mendiske attløstte. Item forwdenn thette forskreffne siuge huss schall byggis ett hospitall for fattige vandrende pelegrimme, att the kwndne ther haffue tilfluctt met seng, husly och fry fyring, szaa mange ther komme hungrue och tørstte och begere herberge till retthe tiidt for Gutzs skylldt; naa(r) klockenn slaar vj, schall huer haffue øll och brødt paa vj pendinge. Item the, som icke saare ere trengde icke hellder komme forscreffne tiidt, schulle alldene haffue herberge och seng. The som komme effther vij slaar, schulle icke indladis, och schall ingenn indladis och schall ingenn herbergis mere endt en natth. Item schall ingenn qwindne, szom ligger oppenbarlig i skeerleffnet, boe paa lxxx fawne ner hospitalenns fortaa. Item naar forskreffne Claus Denne eller hannss efftherkomere affdøer, tha schulle forskreffne burgimestter och raadt met samme her bispenns commissariis skicke the fattige mendiske en andenn erlig och gudtfryctig mandt vdi hannss stedt till forstander, thendt som ther er indgiffuenn och icke haffuer børn eller barnung qwindne att besørge. Och schall hospitalet och the fattige mendiske vere samme forstanders arffuinge och ingenn andenn. Item schall och forskreffne hospitall nyde och behollde sancte Anne capell, szom forskreffne Claus Denne vdenn for Køpennhaffn tillfornn oppbygde, met allt offer, godtzs eller gaffue, ehuadt ther nu er eller komendis vorder. Item scall forscreffne hospitall nyde theendt vor helligste ffaders pauenns stadtfesttellsze, som Claus Denne tillfforne forhuerffde till sancte Anne hospitall, och scall

samme stadffestelsze vere och bliffue ved euig magtt vdi alle szine ordt och article: Item maa och scall forskreffne Claus Denne och hanss efftterkomere forstandere till forskreffne hospitall nyde och bruge gode mendiskes allmisse i vore riiger Danmarck och Norge, huor hannum løstter och handt vedt seg nogenn behiellping och fattige mendiske. Item scall forneffnde hospitall nyde alle sine retthe tilligellse met alldt tillbehøring, och szaa huad thet her effther formeris och forbedris kanndt, scall hospitalet nyde och behollde till forskreffne siuge mendiskis ophollding, och ey brugis till andet. Item schall forskreffne hospitale och forstander vere vnder forskreffne her bispenns aff Roschilldt och hanss efftherkomeres forsuaar och beskermelsse, szom kircker, clostter, hospitale och anndre Gutzs hwss bør att vere effther kirckelogenn etc. Datum Haffnie dominica proxima post festum Mathei apostoli, anno etc. mdxxiiij.

Ad mandatum domini regis proprium.

Registre over alle Lande III. 220—22. Fred. I's danske Registranter, S. 57—59.

388. 1524.

Lejebrev paa en Gaard i Kattesund. Jfr. Nr. 410.

Knud Walckendorp, degen och meenige capitell i Kiøbenhaffn, gaff Jørgenn Stemp, hansz høstrue sampt och begge dierisz egte børnn liffsbreff paa enn wor Fru kirckes gaard der sammestedtz 1524.

Ældste Arkiv Reg. IV. 225.

389. 17 Feb. 1525.

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Knutt Walckendorp, degen vtj Kiøpnehaffn, oc menige capittell ther sammestedtz giøre wittherlictt for alle nerwerendes oc komme scullendes mett thette wortt obne breff, att wij endræctelige haffue vnt oc i leye ladett oc mett thette wort obne breff vndæ oc i leyæ lade beskeden man Lauridtz Perssen, borgeræ i forscreffne Kiøpnehaffn, hans hwsfrwe Marine Hanssdotter, som hand nu haffuer, oc beggis theris æcktæ børn, een wor Frwe kirckes stenhwss boett, mwrett aff grwndt oc i kielleren vnder samme boett, liggendes paa Nørregadæ, østen vtt mett all gaden oc synden nest thet sancte Trinitatis alteris stenhwss, Jørgen Kannestøffer nw i boer, att haffue, nyde, brugæ oc behollæ i theris liiffs tiid mett all forscreffne boetz rettæ tillhørelssæ i lengæ oc bredæ oppæ oc nedræ, inthet vndertagett, som hwn nw begreben oc forfunden ær, mett forordt oc wilckor, som her effter følger: Først att forscreffne Lauritz, hwssfrwæ oc børn skulle samme stenhwss, boett oc kiellere well weed macktt hollæ mett stentag, lofft

oc weggæ, oc nar som behoff giøres, mwre them aff nye for vden brøst i alle mode oc giffue ther vt aff hwertt aar till rett landgieldt sex marck gode danske penninge, som her i landett gieffue oc giengzæ ære, then som kircke werye er till forneffnde wor Frwæ kirckæ till twenne tiider, the tre marck inden fiorten dagæ effter posken, oc the andre tre marc inden sancti Dienss dag ther nest effter, till godæ redæ ydæ oc betalæ skullendis. Oc skulle the selffue holle all koningis oc byes tyngæ, som giøris skall aff forskreffne boett, oc inthet therfore qwittæ eller affslaa aff theris rettæ hwssleyæ. Oc skulle the ey mackt haffuæ forscreffne boett, kiellere eller grwndt att seliæ, pandtsettæ, affhendæ eller nogen opladæ thette theris breff vden forneffnde degens oc capittels mynne oc samtycke. Skede thet oc saa, thet Gud forbiwde, at forneffnde wilkor ey holdes eller noget aff them, tha skall thette breff wæræ døtt oc macktløst, oc degen oc capitell i forneffnde Kiøpnehaffn, tha leffue, fuldmacktt haffue at forlene them, hwem them teckes, vden all yttermere rettgang. Oc naar som thesse forscreffne alle døde oc affgangnæ ære, tha skall forscreffne boett oc kiellere mett bygning oc forbeidring, som the tha findes, komme qwitt oc frij igien till wor Frwe kircke vden hwer mandz giensielse her i moett i noger mode. In cujus rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis sexta feria proxima post dominicam septuagesime anno domini millesimo quingentesimo vigesimo quinto.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

390. 1 Sept. 1525.

Karine Anders Ulfs Enke faar Kaldsret til St. Mauritii Alter i Nikolaj Kirke. Jfr. Nr. 307.

Giøre alle wiittherligt, att thenne breffuiserske oss elskelige Karine Anders Wlffs efftherleuerske haffuer [beret] for oss, att Petther Bøcker hendis frende haffuer funderitt santtij Mauritj althere vtty sancti Nicolaui kiercke ij Kiøpenhaffn, oc hun er hans neste arffuing. Thij haffue wij aff wor syndelig gunst oc nade vndt oc tillatt oc nu mett thette wortt opne breff vnde oc tillade, att hun oc hennes arffuinge mwe oc skulle nyde oc haffue samme althere at forlenne oc sette ther selff capelan oc ther tiill selff forsee hues gotz ther tiilligende mett, vtty och vdaff att sette, dog att cappelanen fanger tend rentte, hand bør att fange oc pleger aff rette. Thij forbiude vij alle ehuo the helst ere eller were kunde, fogetter oc embetzmend, borgemester, byfogetter, serdelis kiercke werre tiill forscreffne santi Nicolaui

kiercke oc alle andre forscreffne Karine oc hennes arffuinge her emodt hindre eller forfang att giøre paa forscreffne altere eller nogett tedz rentte oc rette tiilligelse i noger maade. Giffuett paa wortt slott Kiøpennehaffn sancti Egidii abbatis dag aar etc. mdxxv. Effther mester Jespers befaling.

Af Frederik I's Registrant. Jfr. den trykte Udgave S. 91.

391. **1 Sept. 1525.**

Fortegnelse over de Vikarernes Kapitel tilhørende Bryggerkedler, samt over de for disse betingede Aartider.

Anno domini mdxxv ipso die sancti Egidii abbatis annamede iegh procuratorium capituli vicariorum poe alle panner oc kelle, oc fandz thetthe register som her efter følger:

Primo Cristofer Dirickssøn haffuer i panne poe ix tønner, som mester Hanss Nyman gaff, oc giffuer Michaelis iij march.

Item dominus Petrvs Jacobi haffuer i kedel, oc gifuer Michaelis viij ß.

Item Nielss Tynnebinder poe Gamle torgh i kedel, oc giffuer xxiiij Pasce et Michaelis.

Item Jon Bryger poe Nørregade i kedel poe v tønner, som her Michel Matzen gaff, oc giffuer iij march Pasce et Michaelis.

Item Hanss Trøyne kellesmedth haffuer i kedel poe ii tønner, oc giffuer Michaelis xij ß.

Item Rasmus Brygere i kedel, som Jep Perssen burgere gaff, oc giffuer ii march Pasce et Michaelis.

Item Anderss Bryggere i her Iohan Oxess gordh i Kødmangere gaden haffuer en panne poe vij tønner, som Karine Per Hanssens gaff, oc giffuer iij march Pasce et Michaelis.

Item her Ipp Perssen prior i kedel poe ii tønner, oc giffuer i ß grot.

Item Jep Brygger poe Rosengorden en kedel poe iiij tønner, som her Nielss Seufrinssen cannic gaff, oc giffuer ij march Michaelis.

Item Hans Nielssen poe Nørregade i kedel poe iiij tønner, som her Hanss Anderssen vicarius gaff, oc giffue[r] ij march Michaelis.

Item her Oluff Brandani i kedel poe iij tønner, oc giffuer xx ß Michaelis.

Item mester Class Uess i Skomagere boderne i kedel poe vij tønner, er ny, som her Jep Nielssen gaff pro vno anniuersario, oc giffuer iij march Pasche et Michaelis.

Item Jenss, bonde i Valinsbeck, i kedel poe iij tønner minus i fyerding, giffuer i march Pasche, pro quo dominus Olauus Sko(ning).

Item Per Grutbe(?) poe Vestergade i kedel poe iij tønner, dabit ix ß Michaelis.

Item Gregerss Bøtker i Kødmengerborne i kedel poe ij tønner, et dabit i march Michaelis, pro quo Lasse Murer poe Nørregade.

Item Nielss Remmesnidere i kedel poe iij fyerdinge, et dabit x ß Pasce.

Item Mattis Kødmongere haffuer i kedel poe vj tønner oc giffuer iij march Pasce et Michaelis.

Item her Michel i Gladsaxe haffuer i kedel, som her Jesper i Birckerødth gaff, poe ij tønne, oc giffuer i march Pasce[1]).

Item Anderss Jenssen(?) poe thet hyerne vedh . . . h haffuer i kedel poe iij tønner oc giffuer i march Michaelis.

Item Moenss Remmesnidere i Kloster st(r)ædith i kedel poe ij tønner, oc giffuer i march Michaelis[2]).

Med en anden Haand er senere tilføjet:

Christiern Harniske wiskere in bodis Per Jonssens in parochia sancti Clementis een kædill paa ij tønner, dabit j march Micaelis.

Item her Nielss Riiber haffde een capittelss kædill paa ij tønne oc j fjæring oc giffwe j ß grot tiill sancti Micaelis dag.

Item een kædill paa iiij tønner, som wor tiill her Pæders Snostorps oc ey kunne wære paa leye, førre æn han forbædredes, som Maaenss Bryggere i Klædebode hawer oc giiffuer ij marck Pasce et Micaelis.

Item dominus Cristofferus Andree perpetuus vicarius ad altare sancti Llucij, qui obiit 2da feria ante beati Thome apostoli in anno domini mdxxvto, llegauit capitulo vicariorum i brygge kædell paa ij tønne oc j færiing oc ij brygge kaar, purstummen(?) øsze oc tratt, som er paa lleye oc Per Clæmitzen haffuer fore ij march.

Item Morthen Kongh i Bagswær haffuer een capittilss kædell i lleye, som tiill forne her Nielss Ribere haffde, fore xij ß, foreloffuere her Jeip Anderssen Kalendarum . . .

Item her Hanss Køge in cimiterio ecclesie beati Nicolai haffuer een capittilss kædell, som her Hanss Monssen pie memorie haffde, stoor paa iij tønner oc scal giffwe annuatim xx ß tiill Micaelis[3]).

(Næsten alle Antegnelserne ere senere overstregede).

---

1) Med en anden Haand tilføjes herefter: »Henne haffuer Oluff Snigiere wed Graabrødre for xij ß . . aarlig«. Paa Heftets Omslag er antegnet »Restans aff kelle lleye,« og derunder: »Her Michel i Gladsaxe — i march.«

2) Siden rettet til: Pasce.

3) Med anden Haand er her endnu tilføjet: Pouel Hansen oc giffuer j march.

Registrum anniuersariorum de caldaribus capituli vicariorum.

Primo mester Hanss Nymandss de iii ß grot in aduentu domini. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium magistri Joannis Lagonis vicarii et parentum eius de ii ß grot. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium domini Nicolai Seuerini canonici de ii ß grot circa purificationis. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium dominorum Erasmi de Gladsaxe et Laurencij Bundonis de ii ß grot ex duobus cacabis. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium domini Jacobi Nicolai vicarij in ebdoma post Letare de ii marcis cum nouem lectionibus. — Misse pro altaribus.

Post Pasca.

Anniuersarium Catherine Per Hanssens de ii ß grot de magna sartagine. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium domini Joannis Magni vicarii, altero die Egidii de ii ß grot. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium Jacobi Petri et vxoris eius Kristine circa festum Mathei de ii ß grot. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium domini Joannis Andree vicarii de ii ß grot. — Misse pro altaribus.

Senere er til forskellig Tid tilføjet:

Item anniuersarium domini Cristofferi Andree, vicarii sancti Lucij altaris, de tribus solidis grossorum circa Thome apostoli. — Misse pro altaribus.

Erogata ex parte capituli.

Item panthede jeg capittill tiill brygning oc gaffn eet braadde jern, som langge her Anders haffde fore ij march. Anno dominj mdxxvj post Michaelis.

1528 var capittelss kelle 22.

En bleff borthe i her Seufrin Kockes tidh hos Mogens Bryger.

Item iiij forkommes i her Oluffs tidh.

Item iij soldes anno domini 1538, peninge bleffue skiffthe.

Item iij liden hafuer her Jens Jonssen ath foruare.

(med en anden Haand er tilføjet): bleff borthe i bestolling.

Item vij skippund kelle kober fick kongen, viij kelle oc en panne anno 1540 skath.

Originale Optegnelser i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 180—83.

392. **1525.**

Optegnelse om Præsten Hr. Christoffer Andersens (Vic. perp. ved St. Lucii Alter i Vor Frue Kirke) Sjælegave til Vikarernes Kapitel.

Dominus Christoferus Andree dedit capitulo pro legatis: Primo textus biblie, i lydhen trefod, i lywzestage meth sancti Cristofori beledhe, i braspyd, i kæell paa iii spaner van oc alth hanss brygerede, tali condicione ath ther skal holles for hannum oc for alle cristne syele eth anniuersarium meth tre leszer i koer aff vicariis i aduentus fore Jull hnerth aer poe xxiiij ß, saelenge som samme kedel oc kar kandh vare. Qui obiit die beate Barbare virginis, videlicet 2a feria aduentus domini anno dominj mdxxv.

Original Optegnelse i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 183—84.

393. **24 Marts 1526.**

Befaling til Møntmesteren at mynte Penge til Borgmester Niels Stemp, som havde laant Klavs Gjordsen en Sum til at lønne Kongens Landsknægte med. Jfr. Nr. 399.

Jeg Nicolaus Gortze, prouest i Ripe, giør alle vitterligt met thette mit opne breff, thet ieg pa wor kiereste nadugste herris koningk Fredericks vegne hafuer befalet fornumstige mendt Bernt Busk, wor kieriste nadugste herris myntemester vti Kiøpenhafn, ath mynte xx lispund pauiment, som er vti carnalien, vti sma penninge for erlig oc fornuftig mand Nils Stempe, borgemester vti Kiøpenhafn. Thij ath ieg hafde stor trang for penninge til at løne wor kieriste nadigste herris lands knechte met, som skulle til skiibs, oc forscrefne Nils Stemp lante mig til samme betaling pa wor kieriste nadugste herris vegne eet tusindt mark Danske at betale epter mit brefs lydelse, jeg hannum ther pa giffuer, oc for jeg met Lybsker icke trøste mig til at fornøge knechtene. Til wintnissbyrdt trycker jeg mit signet nethen for thette mit opne bref. Giffuit vtj Kiøpenhafn aar epter Guts byrdt mdxxvi palmeløgerdag.

Udenpaa: Quitantia paa thi pendinge, jeg vdgaff vti Kiøbenhafn mdxxvi pasce then tidt jeg lodt berede skibene. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

394. **16 Juni 1526.**

Lejebrev paa en Gaard i Skoboderne tilhørende de 24 Oldefædres Alter i Frue Kirke.

Jeg Lauress Pedherssøn, borghere i Kiøbnehaffn, giør witherlict met thette myt obne breff, at ieg met myn frii weliæ och myn kiære husfruess Karene Jenssedotthers raad oc samtickæ haffuer i leyæ annamet oc breff paa taghet aff hedherlig man her Pedher Hendricsøn, perpetuo vicario tiil xxiiii seniorum altere i wor Froe kircke her samested, oc hanss forscreffne alteris gard oc grundt ligendess

vtii wor Froæ sogen i Schoboerne esthen vp til thet steenhuss, som Nielss Schriffuer, radmandt, wpbigde oc nw Jeep Eskilsen i boer, westhen wp tiil then gardt, som Mattz Baghere i boer, wti huicken iegh selffuer nw besidher, ath haffue, nyde, brüge oc beholle wti myn, myn kiære forscreffne husfruess oc beggess wore bernss liffz tiidt met all forscreffne gardtz retthe tiilhørelsse i lenge oc brede, inthet wndhertaget i alle made, som han nw findes oc indbigdt er, met forordt oc wilkoer, som effther følgiæ: Først at wii forscreffne skulle lade bigge eth huss vti gardhen indhen seex aar, thw loft høgt nu nestkommendis, bigge och forbeydre forscreffne gardt, bigdt oc forbeydret i gode made holle, oc the huss, som nu bigde ære, holle them wel ferdige met godt fodt, wegge, steentacht, oc bigge them vpa ny, nar som behoff gieress, oc giffue hanum oc hanss efftherkommeræ tiil forscreffne altere thij Lybske march huert aar tiil landgille aff forscreffne gardt, halffdelen indhen sancti Dionysii dag, oc annen halffdelen indhen fiortthen daghe effther paschen tiil gode rede. Oc schulle wii holle all kongs oc byess tienge, som geress schall aff forscreffne gardt. Oc wii schulle ey macth haffue forscreffne gardt at pantsetthe, seliæ, affhende eller oc nogher wplade thette wort breff wthen hanss eller hanss efftherkommeris roedt oc samtickæ. Oc nar som wii alle ære døde oc affgangne, eller oc nar forscreffne wilkoer ey holles, som forscreffuit staer, thet Gud forbiude, oc mercklig briøst fyndhess, tha schal han oc hanss efftherkommere fuldmact haue, thette wort breff ighen at kalle oc giøret døt oc mactløsth oc saa anname forskreffne gardt ighen tiil forscreffne xxiiii seniorum altere wdhen all retgang eller delemaell i nogher madhæ. Thil idhermere foruaring hengher ieg myt jndzeylæ nedhen for thette myt obne breff, medt beschedne mendz, som ære Henning Jenssen schomagher, Keel Nielssøn schomagher, myne kiære metborgeris. Datum Haffnis ipso die sancti Wilhelmi abbatis et confessoris anno domini m⁰ quingentesimo vigesimo sexto.

Udenpaa: Lauritz Pedersøns genbreff paa en gaard østen i Skoboerne. Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

395. **23 Avg. 1526.**

Lejebrev paa 2 Boliger i Kødmangerstræde tilhørende St. Sørens Alter i Nikolaj Kirke

Jegh Hans Nielssen, perpetuus vicarius till sancti Sewerins altere i sancti Nicolai kyrcke i Kepnehaffn, gør vitterlicth for alle och kendis meth thette mith obne breff, at iegh haffuer wnth och i leye laditt och nw meth thette samme mith obne breff wnner och i

leye lader beskeen mandt Jacob Pottemagere, borgere i forscreffne Køpnehaffn, hans kære høsfrwe Cristine Mechils dotter, som handt nw haffwer, och beggis theris ecthe børn en forscreffne sancti Sewerins alteris gordt och grundt, som er i twenne bolige ligendis i Kødmongere strædit norden nest then gordt, som Twe Briggere i boer, och sønden nest Ambrosius Bogebinders gordt, ath haffwé, nide, bruge och i leye beholle i alles theris liffs tidt then ene effther then anden och en beggis theris wen, hwem the samme gordt effter them wnne wele, och beholle schullindes i syn lijffz tidt meth alth forscreffne gordz rette tilliggelsse, som er meth lengdt och bredt, som handt nw indhegnet och begreben er, inthet wndertagidt, dogh meth sodane forordt och wilkor, ath forscreffne Jacob Pottemagere, hans høsfrue Cristine, beggis theris ectebørn och forscreffne beggis theris wen schulle bigge och forbædre forscreffne gordt, som er twenne bolige, meth godt nitteligh køpstædz bigning, eghe tømmer och sten tagh effther gordzens beleylighedt och giffue meg och myne effterkommere perpetui vicarij till forscreffne altere aarlige aars till leye och landgille tywe marck danske penninge, som i Danmarck geffwe och genge ære, x marck om poschen och x marck om Mechilmøsse altidt betimeligen och till gode rede ydhe schullindis, och hwes konninglige och byes tinge, som nw sedwanlig er eller her effter paaleggis kandt, schulle forscreffne Jacob Pottemagere, hans høsfrue Cristine, beggis theris ectebørn och wen selffue wdrede, saa at thet ey schall kortes i leyen i noger mode. Och schulle the ingen macht haffue, ath seliæ, pantzette, affløtte eller affhende hwes bigning, som nw paa forscreffne gordt bigdt er eller the her effter paa hannum biggendis worde. Item skeer och saa, ath forscreffne article och wilkor ey holles wedt macht, som forscreffuidt staar, tha schall iegh och myne efftterkommere perpetuorum vicariorum(!) til forscreffne altere fuld macht haffue ath anname forscreffne gordt igen meth hwes bigning handt tha findes kandt och anden stædz ath forse hanum till forscreffne alters gaffn och bystandt. Naar forscreffne Jacob Pottemagere, hans høsfru Cristine, beggis theris ecte børn och wen alle døde oc affgangne ære, tha schall forscreffne gordt meth hwes bigningh och forbæyring, handt tha findes kandt, quith och frij bliffue och være till forscreffne altere igen vden alt hinder, gensielsse eller hielperæde i noger mode. Till iddermere vitnesbyrdt och fastere foruaring lader jegh meth vilie och vidskaff henge mith jndzegele næden for thette mith obne breff meth tesse efftterscreffne erlige och welfornumstige mendz jndzegle, som ær Niels Stemp, borgemester i forscreffne Kiøpnehaffn, Engelbricht Fincke, Lauritz Jenssen, rodt-

mendt, och Hans Danckorssen, borgere i sammestædz och kyrckewerge till forscreffne sancti Nicolai kircke, som jegh them ther om kerlige bedit haffuer. Screffuidt i Købnehaffn sancti Bartholomei apostoli affthen anno domini millesimo quingentesimo vicesimo sexto.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv.

396. **29 Nov. 1526.**

Kgl. Beskærmelsesbrev for Jakob Pottemager og Stadfæstelse paa Nr. 395.

Vij Frederick mett Gudz nade Danmarckis, Vendis och Gotis konning, vtuold konning tiill Norghe, hertug vtj Slesuig, Holdsten, Stormarn ock Ditmersken, greffue i Oldenborge ock Delmenhorsth, giøre alle vittherligtt att wij aff vor synderlig gunst ock nade haffue tagitt, annamitt ock vndfangitt oc nw mett thette vortt opne breff taghe, anname oc vndfange thenne breffwiisser Jacob Pottemacker, borgere i Køpenhaffn, hans hosfrue, børn, hion, tiennere oc aldt hans godz rørendis ock vrørendis, ehuatt thett heldst er eller være kand jndthitt vndertagitt, vdtinden vor konninglig hegen, vern, friid ock beskermelse, besynderlig att forsware ock fordagtinghe tiill alle rette. Thesligisten haffuer forskreffne Jacob Potthemacker hafftt hans bud her hoes oss mett ett breff lydendis, att her Hans Nielssen vicarius till sancti Seuerini alteræ i sancti Nicolai kircke i Køpnehaffn haffuer vndtt ock i leæ ladtth hannwm ock hans hosfrue Chirstinæ Michilsdotther ock beggis theris ecthe børn en forscreffne alters gord ock grund i Kiødmangerstreditt att haffue, nyde, bruge oc beholle i leæ alles theris liiffuis tiid tend enæ epther tend anden oc en beggis theris ven, huem the samme gordtt epther thennwm vnde ville, i sin liiffuis tiid mett ald forscreffne gordtz tiilliggelse mett sadan velkor, att forscreffne Jacob Potthemacker, hans hosfru Christine, beggis theris egthe børn oc forscreffne beggis theris veen skulle bygge oc forbedre samme gordtt mett goed, nyttig købstedz byggning ock giffue hannum oc hans eptherkommere vicariis tiill forscreffne altere orligen tiill leæ oc landgilde thiuge marck danske penninghe ock selff vdtrede ald konninglig ock byes tynghe, oc thett ey skall kortis i husleien i noger mode. Mett flere ord, puncther oc artickler, som same breff jndeholler oc vdtwiiser, huilckitt forscreffne breff wij aff vor synderligh gunst oc nade haffue fuldburtt, samtycth oc stadfesth oc nw met thette vortt opne breff fuldburde, samtycke oc stadfeste ved sin fulde magtt att bliiffue ved alle the ord, puncther oc artickler, som thett indeholler ock vtwiisser. Thij forbiude wij alle, ehuo the heldst eræ eller være kwnne, vore fogether oc embedzmend, borgemestere,

rodtmend oc byfogether oc serdelis Christiern Vithemacker ock Henrick Kniffuesmitt att besidde samme gord i noger mode epther thenne dag, eller ock att giøre thennom noger hinder eller forfang vnder vor konninglig heffnd ock vrede. Giffwitt i vor stadtt Ottsenssee (!) sancti Andree apostoli afften aar epther Gudz byrdtt mdxxvj vndher vortt signett.

Relator mester Knud Henricsen
prepositus Vibergensis.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

397. 21 Dec. 1526.

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Jegh Mattis Bagere, borgere i Køpnehaffnn, gør vittlicth for alle och kendes meth thette myth obne breff, ath iegh meth myn kære hosfrues Byrgitte, som ieg nw haffuer, fulbordt, vilie och samtøcke haffuer i leye annamidt aff hederlige, erlige, vise oc velfornumstige mendt Ditleuus Smyther, arcium et decretorum doctor, cantor till vor Froe kyrcke och sogneprest till sancti Petri kyrcke i Køpnehaffn, Rassmus Kellesmedt, Jens Perssen, kyrckewerge, oc aff menige sognemendt i sancti Petri sogen en forscreffne sancti Petri kyrckis gordt och grwndt ligendis i sancti Petri sogen paa Nørregade, som Viweke Offwerlenders, hues siæll Gudt naade, gaff till forscreffne sancti Petri kyrcke, norden nesth op till then gordt, som Oluff Schotte nw i boer, sønden nest til then gord, Jens Jude scomager i boer, westen vdtill adellgaden och østen op till then gord, som Søffren Posche i boer, meth alt samme gordz tillhørilsse oppe oc nedre, voth och tywrth, i lenge och brede, vndertagedt then bodt i samme gordt meth alth syn tillhøringh, som mester Matz Perssen cannick her i Køpnehaffn haffuer breff vppaa effter alt samme breff inde holde, ath haffue, nyde, bruge och i leye beholle i myn, forscreffne myn høsfrues Birgittis och beggis vore ecte børns lijffz tijdt, emæden nogen aff oss lengst leffwe kandt, dogh meth sodanne forordh och vilkor, ath vij schulle samme gordt bigge och forbædre och vell bygdt och forbædridt i gode mode vedt macht holde meth got stentagh, vegge och føder bode næden i gorden och sammeledis vdt till aelgaden, bode thet, som bygdt er eller hwes vij her effther biggindis vorde. Och schulle vij giffue ther aff sancti Petri kyrcke werge till aarlige leye och landgille fiorten marck danske penninge godt mønth gyldt oc geff her i Danmarck, halffdelen, som er vij marck, till poschen och anden halffdelen till sancti Mechils dagh betimeligen yde och betale schulle.

Item schat och all anden konninglige eller stadz tinge, som enten nw vanligh er eller oc her effter paa leggis kandt i noger mode, schulle wij selffue vdgiffue och holde och therfore inthet affkorte i forscreffne fiorten marcks aarlige leye och landgille i noger mode. Och schulle vij ey haffue macht ath sælie, pantzette eller i noger mode aff atth henne, eller thette vorth breff nogen anden op ath lade, vden hwes thet kan skee meth sognеprestens, kirckewergis och menige sognemendz vilie, samtøcke och fuldbordt. Och ey schall iegh, myn hesfrue eller beggis vore ecte børn ther oss haffue macht ath træde fran thette vorth breff och indtill stadz preuilegen eller noger vor arffvingh, vider end som thette vort breff indeholder, och iegh migh och myne arffuinge forplicthet haffuer. Men skede saa nogen tidt, thet Gudt forbywde, ath alle thesse forscreffne article, forordt och vilkor eller noget aff them bleffue icke so vbrødeligh i alle mode holne, som forscreffuidt staar, tha schall thette breff strax være forbrudet och vden all stadz preuilegij hielp eller tillflucth dødt och machtløss i alle mode, och tha mo forscreffne sancti Petri kyrckewerge fuldmacht haffue ath anname samme gordt igen vden all anden retgangh eller gensyelsse i noger mode. Item naar jegh, myn hesfrue Birgitte och beggis vore ectebørn alle døde och affgangne ære, tha schall samme gordh och grundt meth al syn bygningh och forbayringh være frij, quith och vbehindrit aff huer mandt till forscreffne sancti Petri kircke. Till iddermere vitnesbyrd och bædre forvaringh beder iegh erligh mand Rassmus Bagere, ath handt lader sith jndzegle henge næden for thette myt obne breff, thy ath iegh icke selff haffuer jndzegle, meth thesse efftersсreffne dannemendz indzegle, som ære Lauritz Scriffuere, borger i Køpnehaffn, Jørgen Mechilssen, biscriffuer i sammestædt, som iegh them ther om kerlige bedet haffuer. Screffuidt vtij Køpnehaffn sancti Thome apostoli dag anno domini mdxxvj.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

398. 13. Jan. 1527.

Skøde paa en Grund sønden for Vingaardstræde. Jfr. II Nr. 223, 232.

Jeg Lauridtz Esbernszen Ølmand, vor kiæriste nadige herris scriffuer, [giør withe]rligtt ock kendis mett thette mitt opne breff, att jeg mett myn frii vilge ock vell berodtt hwg haffuer sold, skødtt oc affhendtt fran meg ock myne arffwinge ock tiill erlig ock velburdige mend mesther Anders Glob, prouest i Øthenssøe, oc mesther Christiern Huiidt, cannick i Lund, en myn jordtt ock grund, som hogborn førstæ koning Frederick i Danmarck haffuer vndtt oc giffuett meg,

liggendis i Køpenhaffn østen ock søndeu vidtt byen vdt mett thett vadtn, som ligger imellom Bremmerholmen oc byen, synden fran thett stræde, som løber fran sanctj Nicolaj kircke oc sønden fram att her Beneditz gordtt, som er vthij lenge vdtmett forscrefne stredæ i østher ock vesther fiorthen faffne oc so fran forscrefne stræde oc sønden emodtt Bræmmerholmen vtj sin brede thj faffne, oc ligger samme jordtt østhen fran skipper Knudz jordtt oc vesten optiill Poell Hansens iordt, epther som thette vor kiæristæ nadige herris breff, hand meg ther paa giffuett haffuer, ydermere jndeholler oc vdtwiisendis er, att haffue, nyde, bruge osv. Thes tiill ydermeræ stadfestning ock bethre forwaring haffuer jeg her vnder hengtt mitt jndseglæ mett ærlige oc fornwmstige mendz jndseglæ, som er Michill Perszen ock Jep Vnckerszen, borgemestere i Otthensse, som ieg beditt haffwer att beseglæ mett meg tiill vidtnisbyrdtt. Giffuett oc screffuitt i Othenssøø otthende dag the hellige trekoninger aar epther Gudz byrdtt thusinde femhundritt thiuge paa thett siuffuende.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Arn. Magn. Diplomsamling Fasc. 3 Nr. 9 paa Univ. Bibl.

399. 31 Jan. 1527.

Borgmester Niels Stemp kvitterer for en Sum Penge, han havde modtaget af Karine Anders Ulfs paa Klaus Gjordsen Vegne. Jfr. Nr. 398.

Jeg Niels Stemp, borgemester i Kiøpnehaffn, gier witterligt och kendis meth thette myt obne breff, ath ieg haffwer anamet och vndtfanget fembhwndrit marck peninge aff ærlig och welfornwmstig quinne Karine Anders Vls borgeske i Kiøpnehaffuen, som hwn anamede paa myne wegne aff erlig och welbyrdig mand mester Claus Giørtzssen kongelig Mayestadt mynn nadigste herris cantzeler. Till ydermere windisbyrdt trycker ieg myt indtzegell nædenn for thette myt obne breff. Schreffuit i Kiøpnehaffnn neste torsdagen før wor Frwe dag purificationis anno domini mdxxvij.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med paatrykt Segl.

400. 11 Juni 1527.

Privilegier for Kjøbenhavn med Hensyn til Accisen.

Giør alle witterligt, at wore vndersaathe y Kiøbenhaffn haffue bewilget then effthersereffne sysze vdatgiffue vdy iiij samfeldt aar reg[n]endis fran St. Michelis dag nestkommendis, som heer efter følliger: Item aff huer tønne danst øll, som her bryggis i byen, j ß. Item aff huer tønne rostockes, sundest øll, wismers, lubesk, barst, kakerbylle, barnostøll iiij ß, then thet taper. Item aff huer tønne danstøll, som

føris til byen at selgis, ij ß. Item aff thenne sysze skall wii haffue two parther oc Kiøbenhaffnns bye then treidhe parth, oc skall engen selge, dricke eller drycke ladhe, før hand haffuer forzyszedt samme øll; huo thette icke holder, skall haffue forbrøth xl marck danske til oss och xl marck danske till byen, och theer til bliffue en vdryff mand. Item aff alt wyn, embestøll, mwmme, pryszyng, hamborigøll, israelsøll skall forsyszes heer som y Malmøø, dog saa, at wii och borgemesther och radt skulle haffue then gamell sysze effter gammell wysze oc wonhiedt aff thii kiøbemendt, forskreffne wyn och øll hiid fører; men dog skulle Kiøbenhaffnns borgere, som samme øll hiid føre, være frii for then gammel tystøls sysze, som er iiij albnm aff huer tønne, all then stund thenne nye sysze paa stooer, szom nu er samtyckt. Item och aff thenne forscreffne sysze, som er aff wyn, embestøll, skall wii haffue halluffdeelen oc borgemesther oc radt halluffdeelen for theris vmag oc for then friihedt, som thii tilforn haffue hath. Samledis skulle the syszemesthere, som vptagher samme sysze, haffue for theris vmag tha xxx penninghe. Tha haffue wii nu met wort elskelige Danmarcks rigens [radt] y Selannd, som er oss elskelige werdige ffadher her Lago Vrne etc., loffuedt och tilsagt forskreffne wore borgemesthere, radt oc menighedt vdy Kiøbenhaffnn thiissze effterskreffne artickler fast vbrødeligen atholde, al then stundt thenne forskreffne sysze paa stander, oc nu met etc: Fførst, at thii maa wære frii for byskath oc alle andre koniglig tynghe, inthet vndertaget, vdhen folck vdt atgiøre effter gammel seduoenn, om noghen vdwortis fyendhe eller noghen andhen met forredderii wille arghe och falde heer y landeth[1]), eller oc saa skier, att wort elskelige Danmarcks rigens radt for riigens merckeligen leilighedzs skiildt bewilge oc samtycke oss noger almyndelig hielp offuer alth wort riige Danmarck, tha skulle thii were plytige atgiøre som andre wore vndersaatthe. Item nar syszen haffuer stoedt vthii iiij aar, att hund maa tha komme aff eghen, om almwen will tha heller tage wedt wonligh tynge egen. Thiisligiste at landzknecthe skulle betale hues the thære hoss thennum, al then stund syszen paa stander. Item huo som will vdskyebe rog, malth, byg eller andet korn for Kiøbenhaffn, then, thet vdskiber, skall vdgiffue en halluff marck for huert pundh, thii two parther till oss oc then tredie til byen. Item tiisligiste haffue wii loffuet och tilsagheth, at samme sysze skall thennum aldryg affdænnis y thysze iiij aar eller theer effter. Samledis at then priuilegier, som vdgiffuit

---

[1]) I Marginen: »Thenne article stoed y thet ene breff oc icke y thet andhet«.

war y Roskyld, ther Kiøbenhaffnns stadt vpgaffsz, oc alle andre stadzs preuilegier, breff oc friiheder icke skulle forkrenckis met samme sysze y noger maade; oc tiisligiste om noghen haffuer forhuerneth eller heer effter forhuerner at wære sysze frii, at thet skall engen magt haffue. Thii forbiude etc. Datum Gottrop, feria 3. post pentecostes.

Tidligere trykt i Frederik I's Registrant S. 128—29.

401. **16 Juli 1527.**

Kgl. Stadfæstelse paa et Skøde til St. Peders Kirke paa en Gaard paa Nørregade.

Wii Ffrederic mett Gwtz naade Danmarckis, Wendis oc Gottis koning, vtwald koning til Norge, hertwg i Sleswig, Holsten, Stormarenn oc Døtmarsken, greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst, gøræ vittherligt, at ffore oss vor skeckett oss elskelige Jens Perssen, vor burgeræ i Købnehaffnn oc kerckeweriæ til sancte Pedhers kercke ther sammestett, met it aabit beseyld permentzbreff mett ffem helle oc haldne hegindis(!) indsegle, vstwngit, vskrabit oc i allę maade vfforfalzkett, vtgiiffwet oc beseyld paa Købnehaffne byting, lydindes, at Andhers Tommessen, vor burgeræ ther sammestett, oc hanss høstru Kerstine oc hendes søn Per Truelssen, fforskreffne Anders Tommessens ffosterssøn, haffwe ther skøtt oc affhend ffraa them oc theres arwinge oc til sancte Pedhers kercke ther sammestet en gardt, iord oc grwnd ligendes oppaa Naaræ gaade synden fforæ vor Ffrue kerke iordt, som Olluff Ostretssen nw i væræ haffwer, oc nordhen fforæ vor Ffrue kercke iord, som Lawe Pungemageræ nw i væræ haffwer oc selff paa booer, i fforscreffne sancte Pedhers soghen mett leng oc bredt mett alle sine rættæ tilligelse inthett wndhertagit, som thet nw bygd oc begraffwet er, som skall væræ oc bliffue til fforscreffne sancte Pedhers kercke til æwerlig æye oc æyendom, som hwn nw samme gordt oc iordt vtj væræ haffwer, som her fforæ oss nw bewist vor, som samme skødebreff ther om ydermæræ inde halder oc vtuiss. Hwickett breff vy nw stadfestæ oc ved sinnæ fwlle magt dømmæ mett alle sine ordt oc artickle etc. Datum Gunnetwid feria tertia post Canutj regis mdxxvij nostro ad causas sub sigillo. Teste Nicolao Hinricj dicto Arnfeld iusticiario nostro dilecto. (Med en anden Haand): Till vitnesbyrd, ath thette vor naadigste herres breff vor lesth paa Køpnehaffn bytingh mondagen foræ sancti Laurentij dagh, thet vitner jegh Anders Lauritsen, byffogit her sammestæd, meth mith jndzegle her næden foræ.

Bagpaa med samme Haand som denne Paaskrift: Mondagen foræ sancti Laurentij dagh. Begge Seglene mangle. Orig. blandt Danske Selskabs Membraner.

402. **20 Avg. 1527.**

Stadfæstelsesbrev paa Nr. 881.

Her Jeib Heye ffich stadtfesttellsze breff paa thet breff, handt haffde paa sancti Jyrgenns gaardt vdenn fore Købennhaffnn hans liiffnis tiidt. Datum Ottonie feria 3tia post assumptionis Marie anno mdxxvij.

Registre over alle Lande III, 239. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 181.

403. **3 Okt. 1527.**

Privilegier udstædte af Borgmestere og Raad i Aahus for Klavs Dennes Hospitaler, Helliggejstes i Aahus og St. Anne i Kjøbenhavn.

Gud fader, søn och heliand till loff, heder och ere, verduge patrone, Frue sancte Anne till hwkommelsze och amyndelsze och fattige, siwge och saare menniske till hiellp, trøst och ewig bestandelsze haffwe wij borgemester och rodth i Aahws set och hørt koning Hansis, hwis siell Gud nade, och hans søns koning Cristierns ochzo stormectige høgborne førstis och mectige herris her Fredericks met Gutz nade Danmarckis, Vendis och Gottis koning, wdwald koning till Norge, hertog i Sleswig, Holstenn, Stormarnn och Dytmerskenn, greffwe i Oldenborg och Delmenhorst, wor allerkieriste nadiste herris, tisligiste stormectige førstis och herre, her Gøstaff, Swerig och Gottis koning, forsegelde breff och preffweleger lydendis offwer tisze trende riger Danmarck, Swerig och Norgis termynn, ath samle gode menniskes almisze till Helligestis i Aahus och sancte Anne ospitall i Kiøfnehafnn till forscreffne trende rigis siwge och sore och pelegrimis kost och opholling met andre merckelig prewileger och friheder, till forscreffne twenne ospitaler nadelig och gunsteligh vnt och giffne ere. Hwilke breff och prewileger, ath the ydermere vdwisse och forclaere. Item thy ere wij nw vdij thij helige trefoldighetz nafnn so offuerens komne met Claus Denne, ospitalens forstandere: Først ath hand skall holle the allerfleste siwge, sore oc fattige, zom ospitalerne mest tole kunde. Jo meer gode menniskis almisze och hielp, jo meer siwge och fattige skall ther indleggis bode nw och her effter. Item for sodann kierlig endrectighet, som wy ere offwer ens komne met samme forstandere, loffwe och tilsie wy hanwm och hans efterkommere, forstandere til samme ospitalen, ath wy wille altid tilskicke 11 gudfryctige borgere, som skulle gaa i sognekircke och closter met ospitalens taflere hwer søndag och alle offerdage. Item skulle ochzo samme twenne borgere till twenne tider om aareth omgaa i byenn met ospitalens bud efter gode menniskes almisze och sielegaffwe. Item wij wille altid gierne och troligenn fordtinge och forsware och wet fuld macht

holle alle ospitalens prewileger och friheder aff wor yderste macht och formwge, som egenne och bys prewileger och friheder. Item till samme ospitalers ydermere hielp och framgong haffwe wy tilskicket och betroffwet to raadmend och to borgere samme forstandere till hielp och trøst. The skulle io enn reisze hwer vge ther personligen indgaa, see, høre och offwerweie ospitalens framgong och the siwge och fattigis hielp. Item ther skall inthet byggis eller affbrydis och ingen siwge vdkastis eller indleggis, och inthet merckelig paa slaes forwden theris raad och samtycke. Skulle the ochzo tilze, ath the siwge och fattige spisis thebørlig(!) aff enne gryde och en tunne met samme forstandere, och at the hollis erlig, renlig och bequemmelig aff yderste macht och formwge. Item ere wy so offwer ens komne met forscreffne Claus Denne, thet Helligestis her i byenn och sancte Anne hospitall i Kiøfnehaffnn skulle altid bliffwe och were vnder eth, vnder enn forstandere, so ath thet ene skall altid hielpe och styrcke thet andet met spisning och andenn diell, behoff giøris, forwden alth hinder eller gensielsze. Thy er wor vdmyg oc kierlige bønn till alle andelige eller wertzelige herrer, førster, bisper, prelater, ridder, riddermentzmend, lensmend, fogder, borgemester, raadmend, bønder och alle andre, som thette wort breff hender for at komme, athij for Gutz och wor ydmyg bønn och the siwge och saare och fattigis ewig bestandelsze skyld hielpe och trøste met eders milde almisze och theris bud ey hindre eller hindre lade emod Gud och sodann kongelig prewileger. Till ydermere vindisbyrd och stadfestelsze lade wy henge worth bys intzegell neden for thette wort obne breff. Giffwet i Aahws torsdagen nest efter sancti Michelsdag anno domini mdxxvij.

I Seglet stod: Sigillum communitatis ville Aosiensis. Afskrift i Dipl. i Geh-Ark.

404. 4 Dec. 1527.

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard ved Stranden.

Clauss Gordze, degen, oc menige capitell i Kiøpnehaffn, giøre witterlictt, att paa thet borgemestere, raadt oc menige almwe her i byen vele oc sculle her effter wære then hellige kircke och henness personer thess villigere oc staa i vilie, venskab oc gott naboskab mett thennum oc aff theris ytterste mactt affverge oc emodtstaa Lutterss kietterij oc vildfarelse, haffue wij mett werduge faderss mett Gudtt her Lawe Vrness, biscops till Rosckilde, vor kiere nadige herris vilie, raadtt oc sambtycke vndtt oc i leye ladett oc mett thette vortt obne breff vnde oc i leie lade hederlig mandt Peer Olsen, borgere i Kiøpnehaffn, hans husfrue, beggis theris æckte børn oc theris

arffuinge en wor Frue kirckis gardt oc grundt ligendis veedt Stranden norden vtt mett gaden i wor Frue sogn østen nest Karine Wlffis gardt, sønden nest Karine Brøckerss hwss oc gaardt, oc som the selffue nw i boo, mett all syn rette tilligelsse mellom begge gader vtj lenge oc brede, som handt nw begreben oc indhegnett er, att haffue, nyde oc i leie beholle vtj alle theris liiffs tiidt then enæ effter anden mett saadant skiæll oc wilckor, att the scnlle forscreffne gardt bygge oc forbeidre, besynderligen ett stenhwss tw lofft høgtt vd till algaden, eller om the thet icke formwe, ett merckelictt hws mwrett emellom stolpe mett anden goodt kiøbstædts bygning inden i garden oc mett stentach oc samme gardt oc bygning vtij gode mode veedt mactt holle oc giffne ther aff then, som kirckewerye er till forscreffne wor Frue kircke, aarligen till leie oc landgiældbt atten marc, som the sexten mendtt effter priuilegen thett nw sætt haffue, vtj danske penninge, som her i landett giænge oc gieffue ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sancti Michelsdag betimeligen till gode rede yde oc betale scullendes. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nw siidwonlig er, eller her effter paaleggis kandt, skulle the selffue vdgiffue oc inthett therfore affkorthe i samme leie. Item skeer thett saa, att forscreffne Per Olssen, hans husfrue, theris børn eller arffuinge effter the saa merckeligen paa samme gardt bygtt haffue, trængis mett armoedt, fattigdom, siwgdom eller for nogen anden rædelig oc nytterthelig sag att selie eller pantsettæ samme theris eyen bygning, oc thet kand forfaris vtij sandheedtt, tha mwe oc sculle the ther till haffue fuldmactt att selie, pandtsettæ oc affhende samme gordt oc bygning en besiden borger vtj Kiøpnehaffn, som skatter oc skyller wor kieriste nadigste herre oc ingen anden, dog att thett skeer mett forscreffne capitels wiidskab oc sambtycke, oc forscreffne leie tiill kircken veedt mactt bliffuer. Oc skall tha forscreffne capitell haffue alleneste tree marc danske siidwonlige breffue penninge oc ey mere begiære for samme theris sambtycke. Item huor oc saa skeer, att forscreffne Per Ohlssen, hans hwsfrue, theris børn oc arffuinge, eller huem forscreffne gardtt aff thennum fangendis vorder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne landgiældt oc leien theraff ey tiill gode rede betalæ villæ, tha skulle the vdt wiisses oc en anden borgere effter forscreffne sexten danne mendz tygge oc beste skiæll indsettis igien, som theraff bedræ skiæll oc fyllest giøre vill, som forscreffuett stander. In cujus rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est

appensum. Datum Haffnis die Barbare virginis anno domini millesimo qvingentesimo vigesimo septimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

405. **5 Feb. 1528.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Skoboderne.

Jeg Jørgen Stemp, borger i Kiøbnehaffn, giør vitterligtt for alle oc kennes mett thette mitt obne breff, att ieg haffuer i leye anamett tell meg, myn husfrue, beggis vore æckte børn oc vore arffwinge aff hederlige herrer mester Clauss Gordze, degen, oc menige capitel i Kiøbenhaffn en wor Frue kirckis gardt oc grundt ligendis i Schoboderne norden vdt mett algaden, vesten nest then gardt, Christiern Skomager i boer, ther høør till degndømett sammestedts, oc østen nest Jens Guldsmids gardt, mett all syn rette tilligelsse i lenge och brede, som hand nw begreben oc indhegnett er, att haffue, nyde och i leie beholle wtj alle voris liiffs tiidt then ene effter anden met saadant skiæll oc vilkor, att wij skulle her effter være then hellige kircke oc henness personer thess villigere oc staa i vilie, venskab oc gott naboskab mett thennum oc aff vor ytterste mactt affverye oc emoedt staa Lutters kætterij oc vildfarelsse. Oc skulle wij forscreffne gardt bygge oc forbedre, besynderligen ett stenhwss tw lofft høgtt vd till algaden, eller om wij thett icke formwe, ett merckelictt hwss mwret emellom stolpe mett anden god kiøbsteds bygning inden i garden oc mett stentack, oc samme gordt oc bygning vtj gode mode veed mactt holle oc giffue theraff then, som kircke verge er till forscreffne vor Frue kircke, aarligen till leie oc landgældt tolffue marck, som the sexten mendt effter priuilegen thett nw sætt haffue, vtij danske penninge, som her i landett giænge oc gieffue ære, halffdelen till poske oc halffdeelen till sancti Mickels dag betimeligen till gode rede yde oc betalæ schullendis. Item skatt oc all andenn kongelig eller stadts tynge, som nw sijdwonlig er, eller her effter paaleggis kandt, sculle wij selffue vdtgiffue oc inthett ther fore affkortte i samme leie. Item skeer thett saa, att wij forscreffne, effter wij saa merckeligen paa samme gardt bygt haffue, trænges mett armoedt, fattigdom, siwgdom eller for nogen anden rædelig oc nyttertelig sag att selie eller panttsettæ samme vor egen bygning, oc thet kandt forfares vtj sandheedt, tha mwe oc skulle wij ther till haffue fuldmactt att selie, pantsettæ oc affhende samme gardt oc bygning en besiden borgere i Kiøbnehaffnn, som skatter oc skyller vor kieriste nadigste herre oc ingen anden, dog att thett skeer mett forscreffne capitels viidskab oc samb-

tycke oc forscreffne leie till kircken veedt mactt bliffuer, oc skall forscreffne capitell tha haffue alleeneste tre marc danske siidwonlige breffne penninge oc ey mere begiære for samme theris sambtycke. Item huor oc saa skeer, at wij forscreffne, eller huem forscreffne gardt aff oss fangendes vorder, hannum icke bygger, forbeidrer, oc i gode mode holler, oc forscreffne landgieldt oc leien ther aff ey till gode rede betale ville, tha scalle the oc wij (!) vdtwisse[s], oc en anden borger effter forscreffne sexten dannemends tygge oc beste skiæll ingsættis igien, som ther aff bedræ skiæll oc fyllest giøre vill, som forscreffuett stander. Till yttermere forwaring herom henger ieg mitt ingsegle mett beskene mends ingsegle, myn kiere broders Niels Stemps oc Pouild Hanssens, myne kiere metborgeris i samme stedts, som ieg them therom kierligen bedett haffuer att henge neden for thette mitt obne breff. Giffuit i Kiøbnehaffn sancte Agate jomfrues dag anno domini m°d°xx° octauo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

406. **4 April 1528.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard ved Stranden.

Clauss Gordze, degen oc menige capitell i Kiøpnehaffn, giøre witterlictt, att paa thett borgemester, raadt oc menige almwe her i byen vele oc sculle her effter være then hellige kircke oc henness personer thess villigere oc staa i villie, venskab oc gott naboskab mett thennum oc aff theris ytterste mactt affverge oc emoedtstaa Lutterss kiætterij oc vildfarelsse, haffue wij mett verduge faderss mett Gudtt her Lawe Vrness, biscops till Roschilde, vor kiere nadige herris vilie, raadtt oc sambtycke vntt oc i leie ladett oc mett thette vortt obne breff vnde oc i leie lade hederlig mandtt Clementt Thettert, borger i Kiøpnehaffn, hanss husfrue, beggis theris æcktæ børn oc theris arffuinge en wor Frue kirckis gardtt oc grundtt, ligendes veedtt Stranden østen nest Jenss Perssen raadmands gardtt, vesten nest then gardt, Nielss Stemp borgemester kiøffte aff forscreffne mester Clauss Gordze degen, vor kieriste nadigste herre kongens kantzeler, oc som the selffue nw i boo, mett all syn rette tilligelsse vtij lenge oc brede, som handt nw begreben oc inghegnett er, att haffue, nyde oc i leie beholle vtij alle theris liiffs tiidtt then enæ effter anden mett saadantt skiæll oc vilckor, att the sculle forscreffne gordt bygge oc forbeidre, besynderligen eett steenhws tw lofftt høgtt vd till Stranden, eller om thee thett icke formwe, ett merckelictt hwss, mwrett emellom stolpe mett anden good kiøbsteds bygning inden i garden oc mett

steentag oc samme gardt oc bygning vtij gode mode weedt mactt holle oc giffue ther aff forscreffne wor Frue kircke till leie oc landgiældt otthe marck, som the sexten mendtt effther preuilegen thett nw sætt haffue, vtij danske penninge, som her i landett giænge oc gieffue ære, then op at beræ, som kirckeverye er till forscreffne vor Frue kircke, halffdelen till poske och halffdelen till sancti Michelssdag betimeligen till gode rede yde oc betalæ scullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nw siidwonliig er, eller her effter paaleggis kandt, sculle thee selffue vdtgiffue oc inthett therfore affkortte i samme leie. Item skeer thett saa, att forscreffne Clementt Thettert, hans husfrue, theris børn eller arffwinge, effter thee saa merckeligen paa samme gardtt bygtt haffue, trænges mett armoedtth, fattigdom, siwgdom eller for anden rædelig oc nyttherthelig sag att selie eller pantsettæ samme theris eyen bygning, oc thett kandt forfaris vtij sandhedt, tha mwe oc sculle the ther till haffue fuldmactt att selie, pantsettæ oc affhendæ samme gardt oc bygning en besidhen borgere vtj Kiøbnehaffn, som skatter oc skyller vor kieriste nadigste herre oc ingen anden, dog atthett skeer mett forscreffne capitells viidskab oc sambtycke, oc forscreffne leie till kircken veedt mactt.bliffuer, oc skall tha forskreffne capitell haffue alleneste tre marck danske siidwonlige breffue penninge oc ey mere begiære for samme theris sambtycke. Item huor oc saa skeer, att forscreffne Clementt Thettert, hans husfrue, theris børn oc arffuinge, eller huem forscreffne gardt aff thennum fangendis vorder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne landgieldt oc leien ther aff ey till gode rede betale ville, tha skulle the vdtwiisses oc en anden borgere effter forscreffne sexten dannemends tygge oc beste skiæll indsættis igien, som ther aff bedre skiæll oc fyllest giøre will, som forschreffuitt stander. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis die Ambrosii episcopi anno domini millesimo qvingentesimo vigesimo octavo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

407. **8 Okt. 1528.**

Mageskifte, hvorved St. Peders Kirke faar Vommebadstuen i St. Klemens Stræde (Sogn?) og St. Olufs Alter i Frue Kirke en Gaard i Studiestræde.

Jegh Ditleuus Smyter, decretorum doctor, cantor oc kanick i wor Froe kyrcke i Køpnehaffn, oc menige capittel i sammestædt gøre vitterlicth oc kendes meth thette worth obne breff for alle neruærendis

oc komme schullindis, ath wij meth werduge faders meth Gudt her Laue Vrnis, biscop till Roskilde, vor kære naadige herris vilie, raadt, ja och samtøcke haffue alle samdrecteligen paa sancti Oluffs altaris wegne, som er paa then synderste syde i vor Froe capelle i forscreffne iomffrwe Marie kyrcke, giorth eth wenlicth och kerlicth ewigh mageschyffte meth erlige mendt Rasmus Kellesmedt och Jens Pederssen, kyrcke werge till sancti Peders kyrcke, om twenne gorde, som er en forscreffne sancti Oluffs alteris gaardt och en sancti Peders kirckis gaardt, i saa mode, ath forscreffne sancti Peders kyrcke schall haffue, nide, bruge och beholde . . . . en sancti Oluffs alteris gaardt och grundt ligendis i sancti Clemmitz stræde, som kalles Vommebadstuen, westen for sancti Peders kyrcke gaardt och østen for Jep Swerfeyere etc. Oc er forschreffne gaardt i syn rette lengdt xxv siælandske alne och ij quarter vdh till strædit aff øster oc vester, lengden paa then søndre syde xxxij alne och . . . . syn bredt twerth offuer xxvj alne och halfft andet quarter aff sønder och i nør, ath haffue, nide, bruge och beholde till ewynnelige eye forscreffne sancti Peders kyrcke samme gaardt, hwss, jordt och grundt bruge och beholde schullindis fran mig, forscreffne altere och alle myne effterkommere forscreffne alteris gaardt, meth alth syn rette tilligelsse, som er meth hus, iordh, lengdt och bredt inthet wndertagit aff forscreffne gaardt, doch saa ath forscreffne sancti Peders kyrckis werge, som nw ære oc komme schulle, schulle aarligen aars giffue elluffue marck till forscreffne sancti Oluffs altere, solenge her Marquar leffuer, som nw er capelan till sancti Søfferens altere i forscreffne wor Froe kyrcke, och forscreffne her Marquar schall giffue vij marck till samme altere och i syn liffz tidh. Och effter forscreffne her Marquars dødt scall forscreffne gaardt, som kalles Vommebadstuen, wære och bliffue quit och frij till forscreffne sancti Peders kyrcke till ewigh tidh, som for er rørth, wden alth affgifft. Her emodt schall forscreffne sancti Oluffs altere haffue till wederlagh igen till ewigh tiidh en sancti Peders kirckis gaardt och grundt ligendis i Studijstrædit, som nw forscreffne her Marquor i boer, meth alt forscreffne gaardz rette tilligelsse, som er meth lengdt och bredt inthet wndertagit aff forscreffne gaardt, meth huilket mageschiffte oss paa bode syl(!) well meth nøgis i alle mode. Till iddermere vitnesbyrdt oc faster foruaringh, ath saa stadicht, fasth och ubrødeligen holdis scall i alle mode, som forscreffuitt staar, henger iegh mith indzegle meth forscreffne hederlige capitels jndzegle næden fore thette mith obne breff. Screffuidt i

Kepnehaffn sancti Dionisij afften anno domini millesimo quingentesimo . . gesimo octauo.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

408. 22 Nov. 1528.

Vidnesbyrd af 32 Borgere om deres Undersøgelse af St. Anne Hospitals Tilstand.

Wii efterscrefne Niels Grydestøbere, Per Guldsmed, Hans Kock, Jens Jngwordsen, Oluff Christiernsen, mester Dirick, Jeppe Bryggere, Jost Kiødmongere, Mattis Kiødmongere, Anders Snecker, Rasze Greersenn, Cristiern Smed, Jost Andersen, Mickel Kiødmongere, Niels Bryggere, Hans Skredere, Oluff Jwde, Jesper Søffrensen, Jesper Jepsenn, Christiern Mickelsen, Oluff Andersen, Morten Sielantzfader, Mattis Jepsenn, Mans Persen, Hans Poelsen, Jens Skredere, Anders Olsenn, Poell Ebbesen, Lasse Skibbyggere, Christiern Skomager, Lars Jensenn, wij forscriffne xxxii borgere i Kiøfnehaffn giøre widerlicht for alle met thette wort obne breff, aaer effter Gutz byrd mdxxviii sancti Clemetz afften finge wy bud och befaling aff borgemester och raadhe ind ath gaa i sancte Anne ospitall om ath høre och forstaa the siwge och fattigis brøst oc begering. Ther met wiste wy Claus Denne for døren, och forplichtet wy the siwge och fattige wed theris helgens edh sandhet ath sie wos paa tisze efterskrefne article. Item then tid Claus hafde gotz och rigdom, om han war och tha weledelig och forstandig the siwge och fattige rettelig ath trachtere. Ther till sworede the, hand holt thenn tidht eth erlicht och tilbørlicht ospitall som noget i Danmarck kwnde findis, met goed kost och rene senge och en forstandig legemz salwe och legedomme, the siwge och fattige till hielp och hwgswalelsze aff the vnde pocke och anden Gutz plaffwe. End nw, siden ospitalet bleff saa forarmed, spisis wij icke werre end aff hans egen gryde och tynne. Kommer tha nogen fersk ret, som icke kand till naa offwer alt, tha faa wy then och mister selff. Item nw haffwer tog Claus tith och ofte opsagd ospitalit, om i ere tha begerendis ind i Heligestis eller sancti Jørgen? Item wy haffwe Clausses breff paa wort liffz brød, han bliffwer aldry frii eller løs fraa wos. Till Heligestis begere wy gierne for Gutz skyld met sodant wilkor, wy bliffwe och samen medht wor forstandere och nyde wore preuilegier vnder borgemester och raatz stadfestelsze. Till sancti Jørgenn wille wij aldrig, helder lade wos vdføre och sencke i strandenn. Her ligger enn spiteilske quinde vdij iii aaer. Kunde wij aldrig trenge hende till sancti Jørgenn. Wii ære xxvii forwden the karle och quinder, wos giør daglige tieniste. Och ere wy so so mange vdij Aahus och

end flere och here indgifne so well som ther, och lide ther nw thenne største armod, theris liff kand taale. Saa ere wij till hope komen formedelst kongelig och Danmarcks rigis raadhtz preuileger och stadfestelsze. Och haffwe wij Clausis breff, thet hand haffwer forplichtet seg och hans efflerkomere wor liffs tid at besørie. Wille handt ther emodt wos offwergiffwe och beswige, tha wille wij thet kiere for Gud, dommere och dannemend. Kwnde wij tha icke selwe gaa och tale for wos, thaa wille wij nyde ther wenner och frender till. Thermedt indkallede wij Claus Denne om ath stille the siwge och fattige till fretz igenn. Motte hand loffwe ath were theris tienere till hans døtz stund. Ther mett bleff Claus och the siwge och fattige saa forlichte, thet hand skall med thet alder snariste tilhobe føre thette ospitall och Helligestis i Aahus paa en plaenn met siwge och swnde och alle tilbehøringe, skulle the end tha athspredis formedelst wertzens armod till solenge thenne wildfarelsze, som nw regner, noget fortreckis. Item so skall end tha samme Claus nyde och brwge Gud och dannemend till hielp och skicke wos till hobe igenn met wore prewileger paa en plaenn, som wij met hannum och hand met wos kwnde till hobe bliffue till wor døtz stwnd. Item so lagde Claus Denne sine hender korswis paa euangelium bog och bad seg so Gud hielp och helgenn alle, tisze article so ath fuldkomme efter the siwge och fattigis wilie och begeer, alle the hanwm wille were lydig och følleactig, will hand were theris vdmyge tienere och tiene tøm bode met liff och gotz till hans døtz stwnd. Thet wy forscriffne xxxii borgere i Kiøfnehaffn samme tid saae och hørde alle ord och article, som forskreffwet staar, thet winde wy paa woer gode tro och sandhet. Til ydermere windisbyrd och fasthet haffue wij tillbedet erlige och fornwmstige mend, som ere Jesper Jepsenn, Hamer (Hans?) Kock, Cristiern Mickelsen, Per Guldsmid, Jesper Søfrensenn, Niels Bryggere, mester Dyrig, Las Jensen, Hans Fønbo, Hans Poelsenn, Jens Jngwordssen, theris intzegle hengendis nedenn for thette wort obne breff. Giffwet aar och dag, som forscreffuet stoer etc.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

409. 25 Nov. 1528.

Skøde paa en Gaard i Klædeboderne.

Jegh Andhers Wlluff, borgere wthij Køpnehaffn, gier wittherlight meth thette myt obne breff, att iegh meth myn kiære hwsfrwes Bergittis willie, raadh och samtycke haffuer solth och affhenth meth borgemesters raadh och her Per Andherssens willie och samtycke och

meth thette myt obne breff selgher och affhendher fra megh och mynne arffwynghe och tiill Knwdt Kremmere, hwsfrw, børn och hans arffwynghe breff, gordt, .bygnyngh och forbædringh meth alth then fryheth, som iegh ther paa haffde. Hwylken gordt, som forneffnde Knwdh Kremmere nw wthij boer, som ligger tiill wor Frowe capelle i sancte Nicholai kyrcke ij Køpnehaffn, liggendes y Klædeboderne westhen nesth tiill then gordt, som ligger tiill sancte Marie Magdalene altere och østhen opp tiill then gordt, som ligger tiill wor Ffrowe kyrcke, som Hans Bagere haffue[r], hwes bygningh och forbædryngh thet haffuer iegh solth och oplat fforneffnde Knwdh Kremmere, hans hwsfrw och børn och alle hans arffwinghe. Tha haffuer tesse iiij dannemendt offuerwæreth och forlyght oss om samme køff, att the y sandheth wydhe och haffue hørt bæggis wor forligelsse, att then tiidt wy wore forligthe om gordt och bygningh, tha løb swmmen vj^{c} marck och xvj marck, vj alne engelsch, ther han megh fornøget haffuer for myn bygningh och frijheth, som han haffuer nw fornøgeth megh tiill godhe redhe. Tiill ydhermere wytnesbyrdt och y sandheth er, tha haffuer han wæreth medh megh paa Køpnehaffns rodhus for ett sydendis raadt och her Per Anderssen meth offuerwærendes, och iegh haffuer tiilsaght hanwm samme gordt, bygningh och forbædringh wthi alle maadhe. Tiill ydermere wytnesbyrd oc bædher forwaringh haffuer jegh meth willie och witskab henght myth intzegelle nædhen for thette myt obne breff, och tiilbedher iegh tesse iiij dannemendt, som offuerwærendis wore paa samme køb och forligelsse, som er Jens Lawritzen, Niels Grydestøber, Jep Olssen, Hans Perssen, ath the henge theris jntzegelle hwoss myth nædhen for thette myth obne breff. Giffueth oc schreffuit y Køpnehaffn sancte Karynne dagh anno domini mdxxviij.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

410. 1528.

Lejebrev paa en St. Jørgens Hospitals Gaard i Kattesund.

Jep Heye, forstandere vdj St. Jørgenns hospitall vden for Kiøbenhaffn, gaff Jørgen Stemp liffs breff paa enn hospitals gaard, som war it hiørne huusz hoesz Cattesund vdj St. Clemendtz sogen, vdj forscreffne Kiøbenhaffnn liggendes, med slig wilckor, hand thend skulle bygge oc der aff til hospitalit aarligen giffue 6 marck. 1528.

Ældste Arkiv.-Reg. IV. 225—26. Sammesteds ses, at han allerede 1525 havde faaet Gaarden til Leje og havde betalt Peder Jude en Sum for Overdragelsen af denne Gaard, der laa til St. Olufs Alter i St. Jørgens Kirke. 1528 fik han endvidere Tilladelse af Jep Heye til at pantsætte den til Fremmede, og samme Aar overdrog han til Prior Eskild i Andvordskov for en Gæld af 200 rinske Gylden og 400 Mark

Penninge i Pant 13 Boder i Kattesund. 1534 gav han Klostret Skøde derpaa, og Torbern Bilde udstædte samme Aar et Brev derom, der indeholdt, at Klostret skulde yde de 6 Mark aarlig til St. Jørgens Kloster.

411. 9 Marts 1529.

Lejebrev paa en Gaard i Skoboderne tilhørende de 24 Oldefædres Alter i Frue Kirke.

Jeg Peer Henricssøn, perpetuus vicarius till viginti quatuor seniorum altere vti wor Frwe kircke i Købnehaffn, giør vitterliict for alle nerwærindis oc komme scullendis, at ieg mett myne kiere metbrødris, perpetuorum vicariorum samestedts, raadt oc sambtycke haffuer vntt oc i leie ladett oc mett thette mitt obne breff vnder oc i leie lader beskeden mandt Andriiss Andriissøn, borger i Kiøbnehaffn, hans husfrue, ther hand først fangendis worder, oc beggis theris æckte børn en mitt forskreffne alteris gardt oc grundt ligendis i Skoboderne vesten vd mett allgaden i vor Frue sogn, norden nest mitt forscreffne alteris gardt oc sønden nest sancti Andriisses alteris gardt oc som hand nw selffuer i boer, att haffue, nyde etc. medt forordt oc vilkor, som her effter følger: Først at the sculle forscreffne gardt bygge oc forbedre, bygt oc forbedret altiidt i gode mode ved mact holle alle the hus, nu bygte ere eller effter thenne dag byggis skall paa forscreffne gardt mett foodt, wægge oc stentack, oc naar behoff giøris bygge them aff ny oc holle them foruden brøst i alle mode oc giffue meg oc myne efterkommere perpetuis vicariis till forscreffne altere aarligen till leie oc landgiældt aff forscreffne gardt ni marc gode Danske penninge, som her i landet giænge oc gieffue ære, till tuenne tider, halffdelen inden fiorten dage effter posken, oc halffdelen inden sancti Diensses dag ther nest effter til gode rede yde oc betale scullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som giøris skall aff forskreffne gardt, sculle the selffue vdgiffue oc inthet therfore affkorte i forskreffne leie. Item skulle the ey mact haffue forscreffne gardt eller bygning att sellie eller pantsette eller i noger mode affhende oc ey heller oplade noger thette theris breff vden mitt eller myne effterkomeris raadt oc sambtycke. Item naar tesse forskreffne alle døde oc affgangne ære, eller oc naar forskreffne wilkor oc artickle eller noget aff them ey holles oc merckelig brøst kandt findess, tha skall thette breff wære døtt oc mactløst oc ieg oc myne efterkommere perpetui vicarii till forskreffne altere tha fuldmact haffue, thette breff igien at kalle oc saa annammæ forskreffne gardt mett bygning oc forbeidring, som hand tha findess, qwiitt oc frii igien till forskreffne altere vden all yttermere rættgang, hielperede, trette

eller delemoell her emodt i noger mode. In cuius rei testimonium sigillum meum una cum sigillis honorabilium dominorum perpetuorum vicariorum Jacobi Petri prioris et Calixti Petri, confratrum meorum dilectorum, presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis tertia feria post dominicam letare anno domini millesimo quingentesimo vigesimo nono.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. Sammesteds findes Anders Anderssens Genbrev af samme Dato, Vidner vare Hanss Rymmesnider og Jørgen byskriffuer. Bagpaa det: Jeg køffte Anders Skottes kremers hwssfrwes breff aff hende for xl marck oc j tønde øll oc gaff hende strax x marc saa (v?) marc rede peinge oc j tønde Danst øll. Walter Symonssøn wor met hende. End v marc løffwedawen for sancti Lawrentij daw. Walter Symonssøn wor her met hende. Saa xx marc Simonis et Jude afftenn och ther met er hwn klar affbetallld. Walter Symonssøn wor her wor (!) met hende.

412. **26 Juni 1529.**

Tile Gisler faar en Grund i Vingaardstræde.

Tylle Gisler ffich breff pro seruitio facto et faciendo till seg och sin retthe arffwinge paa en øde jordt och byggested liggendis vti Køpennhaffn vti thet strede, som ligger frann sancti Nicolai kircke gaardt och indt till her Bencts gaardt, som kalldis Vingaarden, affsiidis twertt offwer fran thet lange hws, som Peder Villatssenn nu haffuer ladet opsette, och nest op till Peder Trogellsenns bodt, som schall were siw fawgne vdi bregdenn vdt till same strede aff øster och i vester och fyre och ffyretiwge alne vdi lengdenn aff synder och nør, athaffue, nyde, bruge och behollde friigh och qwiit hand och hanss arffwinge thendt ene effther thend andenn till ewiig tiidt for en frii eyendom eye schullendis. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Giffuit paa vortt slott Køpennhaffnn løgerdagenn nest effther sancti Joannis Baptiste dag midsommers aar etc. mdxxix.

Ad relationem domini doctoris Mathei Otten Chilii.

Frederik I's Registrant. Jfr. den trykte Udgave S. 217.

413. **12 Avg. 1529.**

Lejebrev paa en St. Brandani Alter i Nikolaj Kirke tilhørende Gaard i Lille Færgestræde.

Jeg Sewrin Peerssen, borgeræ i Købnehaffn, giør vitterliictt oc kienness for alle mett thette mitt obne breff, att jeg haffwer i leie annammett aff hederlig mandtt her Oluff Nielssen, prest oc perpetuo vicario till sancti Brandani alteræ i sancti Nicolai kircke i forscreffne Kiøbnehaffn, en samme hans alteris gordtt oc grundtt ligendis i thett Lille Ferye strædæ vesten for forscreffne sancti Nicolai kirckis

golffue oc østen nest then gordtt, Berittæ skipper Peerss nw i boer, oc som jeg selffuer nw i boer, mett all syn rettæ tilligelse vtij lenge, som aff vester oc i øster er vdtill allgaden halffsexthende siælindalne oc ett halfftt qwarther, som hand nw begreben oc inghegnett er, att haffue, nyde etc. mett saadantt skiæll oc wilckor: Først att wij sculle her effter wæræ then hellige kircke oc henness personer theess villigere oc staa i viliæ, venskab oc gott naboskab mett thennum oc aff wor ytterste mactt affwerye oc emoedtt staa Lutterss kiætterij oc vildfarelsse. Item sculle wij forscreffne gardt bygge oc forbeidre besynderligen ett stenhwss tu lofftt høgtt vdtill allgaden, eller om wij thett icke formwe, et merckeliictt hwss mwrett emellom stolpe mett anden goodtt købsteds bygning inden i garden oc mett stentack oc samme gardtt oc bygningh vtij gode mode holle veedtt mactt oc giffue ther aff forscreffne her Oluff oc hans effterkomeræ perpetuis vicariis till samme sancti Brandani alteræ aarligen till leie oc landgiældtt fem marck, som wij ther om nw selffue ingbyrdis venligen oc vell forliictæ æræ vtij danske penninge, som her i landett giænge oc gieffue ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sancti Mickils dag betimeligen till gode rede yde oc betalle scullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nw siidwonlig er eller her effter paa leggis kandtt, sculle wij selffue vdtgiffue oc inthett therfore affkortte i samme leie. Item skeer thett saa, att wij forscreffne, effter wij saa merckeligen paa samme gardtt bygtt haffue, trængis mett armoeditt, fattigdom, siwgdom eller for nogen anden rædelig oc nytterthelig sag att selie eller pantsettæ samme wor æyen bygning oc thett kandtt forfaris vtij sandheedtt, tha mue oc sculle wij ther till haffue fuldmactt att selie, pantsettæ oc affhende samme gordtt oc bygning en besiden borgere vtij Kiøbnehaffn, som skatter oc skyller vor kieriste nadige herre oc ingen anden, dog att thett skeer mett forscreffne her Oluffs oc hanss effterkommeris samme alteris egeris viidskab oc sambtycke oc forscreffne leie til forneffnde her Oluff oc hans effterkomeræ weedtt mactt bliffuer, oc skulle the tha haffue alleneste tre marck danske siidwonlige breffue penninge oc ey meræ begiæræ for samme theris sambtycke. Item hwor oc saa skeer, att wij forscreffne eller huem forscreffne gordtt aff oss fangendes worder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne landgiældtt oc leien ther aff ey till gode rede betale ville, tha sculle wij vdtwissis oc en anden borger effter the sexten dannemends tycke oc beste skiæll, som priuilegen indenholler, ingsettis igien, som ther aff bedræ skiæll oc fyllest giøre vill, som forscreffuit stander. Till

yttermere forwaring her om henger ieg mitt ingsegle mett beskene mends ingsegle Per Kiempess borgemesterss oc Hanss van Rynss, myn kieræ metborgeris her sammestedts, som ieg them therom kierligen bedett haffuer att henge neden for thette mitt obne breff. Giffuit i Kiøbnehaffn sancte Clare jomffruis dag anno millesimo quingentesimo vigesimo nono.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

414. 17 Nov. 1529.

Knud Bentsen faar fri Bolig i Vingaardstræde.

Knut Bentssenn riidesmoswendt fick Kong. Mats. breff paa en boe att haffue vdi forlening liggendis vdi Kiøpenhaffn vestenn nest thendt boe, Per Claussen vdi forlening haffuer, huilcken forscrefne boe samme Knut Bentssen haffue schall quiitt och frii ad dies vite, dog met saa skell att hand schall bygge och forbedre samme boe och ey thendt lade forfallde vdi noger maade. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Gottorpp odensdagenn nest epther sancti Martini episcopi dag aar etc. mdxxix.

Relator mester Anders Glob.

Frederik I's Registrant. Jfr. den trykte Udgave S. 239—40.

415. 18 Nov. 1529.

Biskop Joakim Rønnovs Tilstaaelse for Modtagelse af nogle Klenodier fra Kapitlet.

Vii Joackim Rønnow, met Guds naade wdwalt biscop tiill Roschilde domkircke, giøre witterliigt oc kendes met thette wort obne breff, at wij for stor nøødt oc trang skyldh haffue annammet oc wpboret aff woor collegiate kircke wdj Kiøpenhaffnn nogre loodt sølff aff hennes clenodiis, som er tw hoffuet, tiill hielp wdj thenn swm guld, wij nw tiill trium regum dag neesth kommendes schwlle giiffue Kon. Matt. woor kieriste naadige herre, huilcket sølff wij bepliicte oss at holle forscrefne woor collegiate kircke oc wort capitell her sammestedt wden all schade, naar Gudh wiill, at wij komme tiill foreen met woore ærende, som wij foor Gudt andsnoore wille oc fore mennischen were bekende. In cuius testimonium sigillum nostrum presentibus est impressum. Datum in curia nostra episcopali Roschildensi octaua beatj Martini episcopi anno domini millesimo quinquagesimo vigesimo nono.

Udenpaa: Om thet første sølff electus fick aff capittel. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med paatrykt Segl.

416. 5 Feb. 1530.

Lejebrev paa 2 Frue Kirke tilhørende Boder i Vandmøllestræde.

Jeg Thomess Jenssen, borger i Kiøbenhaffn, giør witterliictt for alle och kienness mett thette mitt obne breff, att jeg haffuer i leie annammet aff hederlige herrer capitell i Kiøbenhaffn tuenne wor Frue kirckes boder, bolige, gardt och grundt, liggendis i Vandtmøllestrædetth, østen udt mett allgaden utij wor Frue sogn, synden nest kirkeness gardt, Jep Murer nw i boer, og norden nest oc kirckeness gardt, Knwtt Kiælleswendt nw i boer, mett all theris rette tilliggelse utij lenge oc brede, som the nu begrebne oc inhegnede ære, att haffue, nyde oc i leye beholle utij myn sammeledis myn hussfrues, beggis woris æctebørnss oc vore arffuingis liiffs tiidt, then enæ effter anden, mett saadantt skiæll och wilkor, att vij skulle hereffter wære then hellige kircke thees willigere och henness persohner och staa i wilie, wenskab och gott naboskab mett thennum och aff wort ytterste mactt affwerye oc emoedstaae Lutters kiætterij oc wildfarelsse. Item skulle wij forscreffne boder bygge och forbeidre besynderligen ett steenhuuss tw lofft høgtt ud till allgaden eller om vij thett icke formwe ett merckeliictt huuss mwrett emellom stolpe mett anden goed kiøbstedz bygningh inden i garden oc mett steentack, oc samme gardt, boder oc bygning utij gode mode weedt mactt holle oc giffue ther aff then, som kirckeverije er till forscreffne wor Frue kircke, aarligen till leije och landgiældt otte marck, som wij ther om nu selffue ingburdis venlige och vell omdragne oc forliictte ære, utij danske penninge, som her udj landet gienge og gieffue, halffdelen til poske oc halffdelen till sancti Michills dag betimelige til gode rede yde och betale skullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadz tynge, som nu siidwonlig ær eller hereffter poleggis kandt, sculle wij sielffue udtgiffue oc intthet therfore affkorte i samme leye. Item skeer thet saa, att wij forscreffne, effter wij saa merckeligen samme boder oc grundt bygt haffue, trængis mett armoedt, fattigdom, siugdom eller for nogen anden rædelig oc nødtørtelig sag at selie eller pantsette samme wor eyen bygning, oc thett kand forfares wtij sandheedt, tha mwe oc skulle wij ther till haffue fuldmactt att selie, pantsettæ oc affhende samme gardt oc bygning en besiden borger utij Kiøpnehaffn, som skatter oc skyller wor kieriste nadigste herre oc ingen anden, dog att thet skeer mett forscreffne capitells wiidskab och sambtycke oc forscreffne leie till kyrcken weedt mackt bliffuer, oc skall tha forscreffne capitell haffue alleneste tre marck danske siidwonlige breffuepenninge oc ey meere begiære for samme theris sambtycke. Item

hwor oc saa skeer, att wij forscreffne, eller hwem forscreffne boder aff oss fangendis worder, thennum icke bygger, forbeidrer oc i gode maade holler oc forscreffne landgiældt oc leien ther aff ey till gode rede betale wille, tha sculle wij wdtwiisses oc en anden borger effter the sexten dannemendz tycke oc beste skiæll, som privilegen udwiiss, indsettis igien, som ther aff bedre skiæll oc fyllest giøre will, som forscreffuit stander. Till yttermere forwaring herom henger ieg mitt indsegle med beskene mends indsegle Peither Schottis oc Knutz Kremeris, myne kiære metborgeris, som ieg them therom kierligen beddet haffuer, att hænge neden for thette mit obne breff. Giffuet i Kiøbenhaffn sancte Agathe jomfrues dag anno domini millesimo quingentesimo trigesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh-Ark.

417. **25 April 1530.**

Lejebrev paa St. Peders Kirkes Gaard i Strædet sønden for Fisketorvet.

Alle mendtt, thette breff seer eller hører lessis, helse wij effterscreffne Mattis Jenssen, canick oc sogneprest till sanctæ Peerss kirke i Kiøbnehaffn, Rasmus Kællesmedt oc Jeenss Perssen kirkeverge sammestedtz ewindelige mett Gudt oc giøre witterliictt mett thette wortt obne breff, att paa thett borgemester, raadt oc menige almwe her i byen vele oc skulle her effter wære then hellige kircke oc henness personer thess villigere oc staa i vilie, venskab oc gott naboskab mett thennum oc aff theris ytterste mact affverije oc emoedt staa Lutters kætterij oc vildfarelsse, haffue wij mett werduge faderss mett Gudt her Joachim Ronnowss, vdwoldt biscop till Roschilde, raadt, vilie oc sambtycke vndt oc i leie ladett oc mett thette vortt obne breff vnde oc i leie lade hederlig mandt Lauritz Guldsmedt, borgere i Kiøbnehaffn, hanss husfrue, beggis theris æckte børn oc theris arffwinge en forscreffne sancti Perss kirckis gordt oc grundt ligendis i thet stræde synden for Fiisketorffuett norden nest then gardt, Sewrin Pellessen nw i boer, och synden nest sancti Gregorij alteris gardt, Ostrett Skreder nw i boer, mett all syn rette tilliggelsse etc. mett saadantt skæll oc vilckor, atthe forscreffne gardt sculle bygge oc forbeidre, besynderligen ett stenhwss tw lofftt høgtt vdtill algaden, eller om the thet icke formwe, ett merckeliictt hwss mwrett emellom stolpe mett anden goodtt kiøbstædts bygning inden i garden oc mett stentack, oc samme gardt oc bygning vtij gode mode veedtt mactt holle oc giffue ther aff forscreffne sancti Perss kircke aarligen till leie oc landgiældt siw marc, som the xvj mendt effter priuilegen

thett nw sætt haffue, vtij danske pening, som her i landett giænge oc gieffue ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sanctæ Michills dag betimeligen till gode rede yde oc betale scullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadtz tynge, som nw siidwonlig er eller her efftter paa leggis kandt, sculle the selffue vdgiffue oc inthet ther fore affkorttæ i samme leie. Item skeer thett saa, att forscreffne Lauritz Guldsmedt, hanss hwssfrue, theris børn eller arffwinghe, efftther the saa merckeligen paa samme gardt bygtt haffue, trængis mett armoedt, fattigdom, siwgdom eller for nogen anden rædelig oc nøtterthelig sag at seliæ eller pantsettæ samme theris eyen bygning, oc thet kand forfaris vtij sandheedtt, tha mwe oc sculle the ther till haffue fuldmactt att selie, pantsettæ oc affhendæ samme gardt oc bygning en besidhen borgere vtij Kiøbnehaffn, som skatter oc skyller vor kæriste nodigste herre, oc inghen andhen, dog atthet skeer mett forscreffne kirckis sogneherress oc kirckeveryess viidskab oc sambtycke oc forscreffne leie till kircken weed mactt bliffuer, oc skall tha forscreffne kirckis sogneherre haffue alleneste tre marck danske siidwonlige breffuepenninge oc ey meræ begiære for samme siidt sambtycke. Item huor oc saa skeer, att forscreffne Lauritz Guldsmedt, hanss husfrue, theris børn oc arffwinge, eller huem forscreffne gardt aff thennum fangendes worder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne landgiældt oc leien ther aff ey till gode rede betale ville, tha sculle the vdtwiisses oc en anden borgher efftter forscreffne sexten dannemendts tycke oc beste skiæll indsættis igien, som ther aff bedræ skiæll oc fyllest giøre vill, som forscreffuitt stander. Till yttermere forwaring her om henghe wy wore inghseglæ neden for thette vortt obne breff. Giffuitt i Kiøbnehaffn sancti Marci ewangeliste dagh aar efftter Gudts byrdtt tussinde femhwndrett paa [thet] trædtiffuende.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

418. 25 April 1530.

Graabrødrene oplade deres Kloster i Kjøbenhavn for Borgmestre og Raad og menige Borgere sammesteds.

Wy effter screffne broder Hans Brwn, minister och offuerst offuer alle grobrødre closter i Danmarck, brodher Barnadinus, gardian i Grobrødre closter i Køppnehaffm(!), broder Hans Staffenssen, vicegardian, och menig conuentz brødre i samme stedz, gøre witterlicth och kendiss meth thette worth obne breff: effther thi wij eræ obenbarligh nøedæ till for mange suaræ sagher skill, och menyg mand i

Køppnehaffn icki wilæ lydhæ oss heer, for then leyelighed som nw paa fardhæ er, och wij er yndæluctt oc ey mue gaa i thermen eller bedhæ om Guodz almyssæ; ffor sadhen sagher och andræ fleræ thaa haffue wij allæ samdrecteleghæ forlatth erlighe och well fornwmstigh mend burgemester och raad mend och menigh burger i Køppnehaffn altt wor closter heer i sammæ stedt och samledess huess klenodie, som ther er, opo wor nadighæ herris konyngs weynæ, som tiil fornæ registrerett eræ, och som then wdskornæ scrifft, oss ther opo i mellom giortt eræ, yndholler och forclarer. Till iddhermeræ wittnesbyrdh och fasteræ foruaringh ladhæ iegh forneffnæ broder Hans Brwn trøcke mith embitz indzegle meth forskreffne wor conuentz indzegle neden for thette worth obne breff. Datum in prefato nostro loco, anno a natiuitate saluatoris mdxxx, ipso die beati Marci euangeliste.

Orig. paa Perg. med to velbevarede Segl i Raadstuearkivet.

419. 13 eller 20 Juli 1530.

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Vandmøllestræde.

Ditleff Smither, kantor, och menige capitell i Kiøbnehaffn giøre witterliictt, att paa thett borgemestere, raadt och menige almwe her i byen vele oc sculle hereffter være then hellige kircke och hennes personer thess villigere oc staa i villie, venskab och gott naboskab mett thennum oc aff theris ytterste mactt affverye oc emodtstaa Lutters kiætterie oc vildfarelsse, haffwe wij mett verduge faders mett Gudt her Joachim Rønnow, vdtwold biscops till Roschillde, vor kiere nadigste herris vilie, raadt oc sambtycke vndt oc i leye ladet oc mett thette vort obne breff vnde oc i leie lade hederlig mandt Knwtt Lauritssen, borgere i Kiøbnehaffn, hanss hwsfrue, beggis theris æckte børn oc theris arffwinge en wor Frue kirckis gardt oc grwnd liggendis i Wandtmøllestrædet østen vdt mett allgaden, synden nest wor Frue kirckes boder, Thomess Byswendt breff paa haffwer, oc norden nest sancti kong Ericks alteris gardt, Per Jwde nw i boer, oc som the nw selffue i boo, met all syn rættæ tilligelse etc. mett saadantt skiæll och wilckor, atthe schulle forscreffne gardt bygge oc forbeidræ, besynderligen ett sten hwss tw lofftt høgt vd till allgaden, eller om the thett icke formwe, ett merckeliictt hwss mwrett emellom stolpe mett anden godt kiøbstedts bygning inden i garden och mett stentack oc samme gardt oc bygning vtj gode mode veedt mactt holle oc giffue ther aff then som kirckeverye er till forscreffne wor Frue kircke aarligen till leie oc landgiældt nj marck, som wij ther om selffue indburdis venlig oc vell forliicttæ ære, vtj danske penninge, som her

i landett gienge oc gieffue ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sanctæ Michils dag betimeligen till gode rede yde oc betale scullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nw siidwonlig er eller her effter paaleggis kandt, sculle the selffue vdtgiffue oc inthet ther fore affkorte i samme leie. Item skeer thet saa, att forscreffne Knwt Lauritzsøn, hanss husfrwe, theris børn eller arffuinge, effter the saa merckeligen paa samme gaardt bycktt haffue, trængis mett armoedt, fattigdom, siwgdom eller for nogen rædelig oc notter-telig sag at selie eller panttsettæ samme theris eyen bygning, oc thet kandt forfares vtij sandthedt, tha mwe oc sculle the ther till haffue fuldmactt att selie, panttsettæ oc affhendæ samme gardt oc bygning en besiden borger vtj Kiøbnehaffn, som skatter oc skyller wor kieriste nadigste herre oc ingen anden, dog att thett skeer mett forscreffne capitels viidskab oc sambtycke, oc forscreffne leie till kircken veedt mactt bliffwer, oc skall tha forscreffne capitell haffue allenestæ tre marck danske siidwonlige breffue penninge oc ey meræ begiæræ for samme theris sambtycke. Item huor oc saa skeer, att forscreffne Knwtt Lauritsøn, hans husfrue, theris børn oc arffwinge eller huem forscreffne gardt aff thennum fangendis worder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler, oc forscreffne landtgiældt oc leyen ther aff ey till gode rede betale ville, tha schulle the vdtwiissis oc en anden borgeræ effter the sexten dannemendts tycke oc beste skiæl, som priuilegen indeholler, indsettis igien, som ther aff bedræ skæll oc fyllest giøre vill, som forscreffuit stander. In cujus rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis die beate Margarete virginis et martiris anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo trigesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. Sammesteds findes Knudt Laurentzsøns Genbrev af samme Dato; Vidner vare: Knudt Hanssøn og Seurin Elgesen.

420. **15 Juli 1530.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Kødmangergade.

Jeg Johan Oxæ, ridder til Niilstrup, giør vitterliictt for alle oc kienness mett thette mitt obne breff, att ieg haffuer i leie an-nammet aff hederlige herrer docttor Ditleff canthor, her Jep Heie vicedecano oc menige capitell i Købnehaffn en wor Frue kirckis gardt oc grundt ligendis i Kiøtmangergaden sammestez po thett hyrnæ, som mandt gaar tiill Clare closter, synden udt mett allgaden norden nest oc forscreffne vor Frue kirckis iordt oc boder, Iwer Feryemandt nu breff po haffuer, oc østen nest then jordzmonn jeg selffue kieffte aff

Henrick Myther, mett all forscreffne gardz rætthe tilhørelse i lenge oc brede, som handt nu begreben oc indhegnett er, att haffue, nyde oc i leie beholle utj myn, sameledes myn kiere hussfrues Metthe Giøiess, beggis voris arffuingis och arffuinge effther arffuinge till eviig tiidtt, mett saadantt skiæll att vij skulle være then hellige kircke oc henness personer besynderlige capitell i Købnehaffn tiill hielp, trøst oc bistandt i alle theris rætferdige sager, ther som then oss behoff haffue. Oc skulle vij forscreffne gardt bygge oc forbeidre, besynderlige ett stenhuuss eller ett merckeliictt huss, tu lofftt høgtt muretth emellom stolpe ud till allgaden mett anden goodt kiøbstets bygning inden i garden oc mett stentack oc samme gardt oc bygning utj godhe modhe veedt mactt holle oc giffue ther aff then canik, som kirckewerije er till forscreffne vor Frue kircke, aarligen till leie oc landgiældtth siex marck, som vij ther om nu selffue indburdis forliictte ære, utj danske penninge, som her i landett giænge oc gieffue ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sancti Michils dag betimeligen oc till gode rede yde oc betale scullendes. Item skatt oc all anden kongelig eller statz tynge, som nw siidvonlig er eller her effther po leggis kandt, sculle vij selffue udtgiffue oc inthett therfore affkorte i samme leie. Item skeer thett saa, att vij forscreffne, effther att vij saa merkligen samme gardt bygtt haffue, for nogen rædelig sag ville selje eller panttsette samme vor eyen bygning, tha mue oc sculle vij ther till haffue fuldmactt att selie, pantsette oc affhendæ same gardtt oc bygning til en godt veerhetninglig oc loffactig mandt effther vor egen villie, dog att thett skeer mett forscreffne capitells viidskab oc samtycke, oc forscreffne leie till kircken altiidtt veedtt mactt bliffuer, oc skall tha forscreffne capitell haffue alleniste tre marc danske siidvonlige breffue penninge oc ey meere begiære for samme theris samtycke. Item hvor oc saa skeer, att vij forscreffne eller hvem forscreffne gardt aff oss fangendess vorder hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne leie og landgiældt ther aff ey till gode redhe betale ville, tha skall vort breff, effther vij tre reysser rætteligen, betimeligen oc vitterligen pomyntte ære eller bliffue mett beskeene dannemendtt, være døtt och mactløsst, oc forscreffne capitill fulmactt haffue forscreffne gardt mett bygning oc forbeidring, som hand tha findes, igen attage oc forlene hannum hvem them teckes vden all yttermere rættgang, trætte, helperede eller dele moell her emoedt i noger maade. Til bedre forvaringh oc vedningsburdt herom herom(!) henger ieg mitt jndsegle mett erlige oc velbiurdige mends jndsegle her Johan Urness, ridderis, høffwidzmand po Kiøbnehaffns

slott, oc Nielss Lungis till Atzerstrup, som ieg them therom kierligen bedett haffuer att henge neden for thette mitt obne breff. Giffuit i Kiøbnehavn divisionis apostolorum dagh anno domini millesimo quingentesimo trigesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

421. 28 Juli 1530.

Kavtion for Niels Stemp, udstædt af nogle Borgere i Roskilde.

Wij efftherscreffne Hans Guldsmedt, Clemet Pedherssen, Oluff Ing . . . . Nils Jenssen Fynbo, Pedher Bartskere, Niels Jørghenssen Kielsmedt, Niels Jenssen Kielsmedt, Lauris Andherssen, [borghere i] Roskilde, giøre alle wittherlight meth thette wort obne breff, ath effther thy at hogborn fürste oc stormec[tigste . . . . Guds nade Danmarckis, Wendis oc Gottis koning, vduoldt koning till Norghe, hertug vdi Sleswig, Holstenn, Stormern [oc Ditmersken, grefwe] vdj Oldenborgh oc Delmenhorst, vor alder kieresthe nadighe herre haffuer noghen thiidt sidhen forledhen nadelighen . . . . . . det oc tilladet at Niels Stemp ffore then forsymelsse, handt haffde haffdt modt Hans Nadhe, motthe kommet aff fengsel . . . . borghen hende oc same borghen haffue nw her i dagh offuer antwordet fforscreffne Niels Stemp indt fore Hans Nadhe och [Hans N]adhe haffuer nw nadelighen vndet oc tilladhet ath wij oc wore arffwinghe moo och skulle her effther stande vdi borghen ffore fforscrefne Niels Stemp. Thij loffue wij oc tilsye Hans Nadhe oc Hans Nadis arffuinghe oc efftherkommere koningher vdj Danmarck ffore oss oc wore arffwinghe vbrødlig at holdes som: Fførst loffue wij fore oss oc vore arffuing och tilsyer fforscrefne hogborne fyrsthe wor kæreste nadighe herre oc konning kong Ffrederick etc. och Hans Nadis arffwinghe oc efftherkommere koningher vdj Danmarck, Danmarckis riiges raadt, adell oc indbyggher, borgmesther, radt oc menighedh vdi Købnehaffn at effther then fforscrefne Niels Stemp aldrighe skall boe vdi Købnehahaffn, Malmøø eller Helsingøør, men andersteds vdi riighet, hware hand kandt worde till enns met vor kieresthe nadhighe herre, tha er hannum nw nadelig vndet oc tilladet ath handt skall boe vdj Roskildt her hoss oss oc skicke seg erlig, redlighe oc tilbørligh som en danne mandt och wor metborgher bøør at giøre vdj alle madhe. Thij loffue oc tilsighe wij ffore oss oc wore arffwinghe at fforscrefne Niels Stemp eller noghen aff hans skall aldrigh arghe eller arghe lade fore noghen sagh el[ler] madhe thet er eller were kandt emodt koninglig Mat., Hans Nadis arffwinghe oc efftherkommere koningher vdj Danmarcks

oc Norgis riighe, Sleswigs oc Holstens forstendom, Danmarckis riigis raadt, adell och indbyggher oc besyndherlig borgemesth[er, raadt] oc menig almwe i Kiøbnehaffn oc ey giøre thennum noghen forfaringh eller fortredt anthen met ordt eller gerningher, handel eller scrifftligh, hiemmelig eller obenbarlig vdj nogher madhe. Skeer ocsaa ath Niels Stemp giøre noghet her emodt, som forscreffuet standher, eller scriffuer eller giørre noghet om syn sagh vdj nogher madhe, tha skulle wij oc wore arffuinge stande koninglig Mat., Hans Nadis arffwinghe oc efftherkommere koningher vdhj Danmarck, Danmarckis riigis raadt, adell och indbygghere oc besunderlig borgmesther, radmendt oc menig almowe vdj Købnehaffn strax till retthe ther ffore eller indføre fforscrefne Niels Stemp indt paa Kiøbnehaffns slott, oc alle hans sagher skulle tha obne were och skall ther strax offwerganghe saa meghet som rett er vdhen alle forhalingh vdj nogher madhe. Skeer och saa, at borgmesther, radmendt eller noghen aff menighedhedhen(!) borgher vdi Kiøbnehaffn giøre noghen kost oc theringhe eller forsøme thennum vdj noghen madhe fore Niels Stempes skyldt vdj thendt sag, thaa skulle wij fforscrefne borgher vdj Roskildth oc vore arffwinghe vpretthe thennum thet strax ighen vdhen alle forhaling vdj nogher madhe. Loffue oc tilsighe wij forscreffne borgher vdj Roschildt ffore oss och wore arffwinghe ath Niels Stemp her effther skall were wor kæreste nadige herre koning Ffrederich, Hans Nadis arffwinghe oc efftherkommere kouningher vdj Danmarck och Danmarckis rigis radt hwldt oc troo, som en erligh mandt bøør at were syn retthe herre oc koning, och thersom fforscrefne Niels Stemp thette forscreffne icke hollendis wordher, som forscreffuet standher, wedt alle syn ordt, puncther oc artickeller, som fforscreffuet standher, tha beplichte wij oss alle oc hwer serdeles oc vore arffwinge at stande koninglig Mat. eller Hans Nadis arffuing och efftherkommere kouingher vdj Danmarck, Danmarckis riigis radt, adell och indbyggher oc besunderlig borgemesther, raadt oc menighedhen vdj Købnehaffn ther fore till retthe. Till ydermere forwaringh och at saa skall vbrødlig holdes, som forscreffuet standher, haffue wij ladhet henghe wore indcigler nedhen fore thette wort obne breff. Giffwet paa Køpnehaffns slott torsdaghen nest effther sancti Jacobi apostoli dag aar etc. mdxxx.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. Noget er afrevet. Det første og det sidste Segl hænge under.

422. **30 Juli 1530.**

Lejebrev paa Kannikebadstuen i Klosterstræde.

Jeg Kældt Olssen, borgere i Købnehaffn, giør witterligtt for alle oc kennes met thette mit obne breff, at ieg haffuer i leye anamett aff erlig mand her Jep Heye, canick oc vicedecano i Københaffn, en Københaffness degndomess gardt oc grundt, som kalles Canicke badstwffuen, ligendes i Closterstrædet vesten vdt med allgaden vtj wor Frwe sogn, norden nest samme degndomess gardt, Boell Roess haffuer, som Rasmus Guldsmedt nw i boer, synden nest Oluff Oelssens, Jesper Skomager nw i boer, oc som jeg selff nw i boer, mett all syn rette, sedwonlige tilliggelse etc., wtj myn, myn kiere husfrues Johanness, begges wores æckte børnss oc wore arffuinges liiffs tiidh, then enæ effther anden, mett saadant skeel oc wilkor, att wij skulle her effter wære then hellige kircke oc hennes personer thes willigere oc staa i villie, venskab oc gott naboskab mett thennum oc aff wor ytterste mactt affverge oc emodtstaa Lutters kiætterij och vildfarelse. Item skulle wij forscreffne gardt oc badstwffue bygge oc forbeidre besynderligen ett steenhwss tw lofft høgt vd till allgaden, eller om wij thett ikke formue, ett merckeligtt hwss mwret emellom stolpe met anden godtt kiøbsteds bygningh indhen i gaardhen oc mett stentack, oc samme gardt, badstwffue oc bygningh vtij gode mode wedt mactt holle oc giffue ther aff deghenner i Kiøbnehaffn eller theris fuldmyndige procuratoribus aarligen till leie oc landgieldth tolffue marc vtij myn, forscreffne myn hwsfrues Johannes, som jeg nw haffuer, liiffs tiidt, meen effther beggis woris liiffs tiidth scnlle børn, arffuinge eller huem forscreffne gardt, badstwffue bygning aff oss kiøbendes eller fangendes worde, giffue aarligen fiorthen marc, som erligh, welburdig mandt mester Clauss Goedhe(!), deghn sammestedtz, selffue mett oss ther om ingburdis venligen oc vell forligte ære, vtj danske penninge, som her i landet gienge oc gieffue ære, halffdeelen till poske oc halffdelen til sanctæ Michelsdag betimeligen oc till gode rede yde oc betale scullendes. Item skatt oc all andhen kongelig eller stadts tynge, som nw siidwonlig er eller her effter po leggis kandtt, scnlle wij selffue vdgiffue oc inthett therfore affkortte i samme leie. Item skeer thett saa, att wij forscreffne, effter wij saa merckeligenn po samme gardt oc badstwffue bygtt haffue, trænges mett armoedtt, fattigdom, siwgdom eller for nogen anden rædelig oc nøttertelig sag att selie eller pandtsette samme wor egen bygning, oc thett kandtt forfares vtj sandhett, tha mwe oc scnlle wij ther till haffue fuldmactt att selie, pandtsettæ oc affhænde samme gardt,

badstwffue oc bygning en besidher(!) borgher vtij Kiøbnehaffuen, som skatter oc skyller wor kæriste, nadigste herre oc inghen anden, dogh atthet skeer mett forscreffne degenss oc hanss efflerkommeress degenerss vtj Kiøbnehaffuen wiidskab oc samtycke, oc forscreffne leie till samme degendømme wedt mactt bliffuer, oc skall tha forscreffne degen eller hans efftherkommere haffue alleniste tre marc danske siidwonlige breffue penninge oc ey meræ begiære fore samme theris samtycke. Item huor oc saa skeer, att wij forscreffne eller huem forscreffne gardt oc badstwffue aff oss fangendes worder, thenum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne landgieldtt oc leie ther aff ej till gode rede betale ville, tha skulle wij wdtwiisses, oc en andhen borgher effther the sexten dannemendz tycke oc bestæ skiæll, som privilegen indeholler, indsettes igien, som ther aff bedræ skiæll oc fyllest giøre vill, som forscreffuett stander. Till bedræ forwaring oc yttermere wiidningsbyrdtt henger ieg mitt indseglæ mett beskenæ mends indseglæ Nielss Anderssens, oc Oluff Christiernsens skræderis, myn kiere metborgeris, som ieg them ther om kierligen bedett haffuer att henge nedhen for thette mit obne breff. Giffuet i Kiøbnehaffn altera die Olaui regis et martiris anno domini millesimo qvingentesimo trigesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

423. **Avg.[1]) 1530.**

Tvende Kongebreve, hvorved Kjøbenhavns Hospitaler reformeres og der træffes Bestemmelser med Hensyn til en Del af Graabrødre Klosters Gods.

Thesse suaar haffuer kongelig Mt. her Ffrederich met Gutzs naade Danmarcks, Wendis oc Gottis konning etc. ladet giffue burgimesttere och raadt vdi Køpenhaffn paa theris begerings weg(ne) paa thet hospitall, the nu wille lade reformere.

Ffurstt er kongelig Mt. well till fredtzs, att Hellig geest hwss vdi Køpennhaffnn bliffuer till ith hospitall till fattige, siwge och saare mendiskes vpholldelsze och behoff, effther thi thet ther till stiffttet och ffunderit er.

Och thesligestte att alltt thet godtzs oc renntte, som ligger till same Hellig geesthwss nu baade indenn byes och vdenn, bliffuer

[1]) Intet af Brevene er dateret, men det forudgaaende Brev i Registranten er af 6 Avg. 1530, det følgende af 25 Sept. 1530. Da imidlertid K. Frederik I's Brev af 3 Sept. 1530 (Nr. 424) sikkert er udstedt efter det første af de her meddelte to Breve, kunne de vistnok begge henføres til Avgust.

till samme hospitall til the siuge faalch, och samledis att alld thenndt renntte, som nu ligger till sancte Jyrgenns hospitall vdenn fore Køpenhaffnn, och thesligeste till sancte Gertrudtzs hospitall, leggis till Hellig geest hwss och bliffue ith hospitall, och samme hospitall nyde alldt thendt termindt och rentte baade inden byenn och vdenn, som pleiger att ligge till samme tre hospitaler, vnndertagenn thenndt rentte, som pleyger attfyllge degendomet vdi Køpenhaffnn aff sancte Gertrud hospitall, dog saa att huem Køpenhaffns slott haffuer aff Kong. Mat., nyder forswaar och arbeydet till slotthet aff allt thet godtzs, till hospitalet ligger. Samledes att sancti Jyrgenns søe bliffuer och till Køpenhaffns slott for ith friitt fiskewanndt till slotthet.

Samledis er Kong. Mat. och till fridtzs, att the siuge faalch, som ligge vdi sancte Jyrgenns och sancte Gertrudtzs hospitaler, indtføris vdi thet anndet hospitall, dog ther bliffuer itt gaatt huss wed magtt, som sancte Jyrgenns hospitall nu staar vdenn byenn, till speteelsk faalck, och thenndt affuell, ager och eyng, som nu hører och bruges till sancte Jyrgenn, bliffuer till the siuge mendiske vdi baade hospitaler attholde qweyg met till theris behowff.

Er och Kong. Mat. till ffridtzs, att burgimestter och raadt haffue fulld magtt attillskicke thennom, som samme hospitalis forstander skulle were, dog met Kong. Mats. samtycke, och samme forstannder skulle aarligenn gøre burgimesttere och raadt vdi Kong. Mats. embitzsmandtzs paa Køpenhaffn slott nerwerelse gode reede och regenscab baade fore vppeberelse och vdtgifft aff wess och vwess renntte, och schall hospitalet were samme forstannders arffuing.

Thesligistte schulle och tillskickis fyre gode gudtfrygttige borgere aarligenn, som schulle haffue tillsiwn, att thett ganger skellig till baade met bygning och anndet, och att the siuge faalck fange redelighedt huer epter sin leylighed.

Samledis er ochsaa Kong. Mat. till fridtz, att thend rentte, som borgernne haffue attforsee ther vdi byenn, att thenndt leggis till hospitalet till andenn gudtzs tiennistte, dog att the, som nu haffue breff paa samme renntte, nyde thennom epther theris breffuis liudelse, vdenn the kunde thennom ther fran formynde aff, som nu siiist vdi Køpenhaffnn sambtycktt bleeff.

Och will och Kong. Maiestat lade forhanndle met adelenn, att the och wille beuillge theriss rentte, som the haffue attforlee vdi Køpenhaffn, att thenndt och kanndt kome till hospitalet.

Och ther som Kong. Mat. formercker, att samme hospitall fanger en godt skickelig och christtelig fram ganng, paa huilcket

Kong. Mat. ingthett twiffueler, will hannss naadis Kong. Mat. ytthermere ramme och wnde samme hospitalis och the ffaalckis beste i framtiden.

Kong. Mat. woer naadigestte herris her Ffredericks met Gutzs naade Danmarcks, Wendis och Gottis konning etc. gode behafflige och gunstige suaar och samtycke om thet academie oc vniuersitatis vdi h. n. k. M. stadt Køpenhaffn forbedring och reformation.

Samledis will och Kong. Mat. wndne, att Graabrødre kircke och kircke gaardt met the trye hwss, som ligge vpp till kirckenn, schulle bliffue till ith studium, och schulle same hwsse och kircke och kircke gaardt ingenn forgiffuis eller sellies annderledis ennd bliffue till ith studium, och thet andet gamble studium bliffue till rentte till vniuersitetit, och thesligeste thenndt renntte, som ligger till thet gamble vniuersitett, och huess rentte [af the huse] som byggis vdi the streder, som dragis egemell Graabrødre apellgaardt och Hellig gesthuss, bliffuer till hospitalet.

Registre over alle Lande III. 266—67. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 186—88.

424. **3 Sept. 1530.**

Kgl. Tilladelse for Helligaands Hospital til at udsende Bud over hele Sæland for at samle Almisse.

Vii Frederick osv. giøre alle witterligt, at efterdi de 3 hospitaler, som vare uden oc inden vor stad Kiøbenhavn, som var St. Jørgens, St. Giertruds og Hellig Giesthuus hospitaler, er nu tilhaabe lagt og giort udi een hospital, saa at de fattige, syge og saare mennisker, som vare udi forskrevne hospitaler, nu er og ópholdis udi Hellig Giesthuus. Thi haver vii aff vor synderlig gunst og naade, den almægtigste Gud til lov og ære og fattige og siuge og saare mennisker til hielp, trøst og underholding, undt og tilladt og nu med dette vort aabne bref under og tillader, at dend forstander og fattige, siuge og saare mennisker, søm nu ere og herefter kommendes vorder udi fornævnte Hellig Giesthuus hospitall, maae og skulle herefter udskicke deris bud og tienner over ald Sielland, til haabe samle og sancke goede menniskers almisser og gaver til fornævnte fattige, siuge menniskers føde, nødtørft og underholdning. Thi bede vi kierligen alle voris vndersaatter, os elskelige værdige herrer biscoper, prælater, abeder, prior og alle andre aandelige og verslige og besynderligen strengeligen biude alle voris fogder og embedsmend, som forbemelte fattige, siuge mennisker[s] bud og tienere hende for at komme, at i dennem skytte og beskierme, fordre og fremme til det beste, ey

tilstandendis, at dennem skeer nogen hinder, forfang eller ofverlast paa deris persohner eller hvis de have med at fare udi nogen maade, under vor hyldest og naade. Gifvet paa vort slott Gottrup løfverdagen nest efter St. Hans dag decollationis aar mdxxx.

Kjøbenhavns Selskabs Skrifter VI, 48. Ogsaa Afskrift i Resens De Fattiges Forraad.

425. **9 Sept. 1530.**

Lejebrev paa en Have paa det østre Hjørne i Strædet bag Kantors Port.

Jeg Peer Amage, canick i Kiøbnehaffn, giør wittherligt for alle mett thette mitt obne breff, att ieg haffuer vdj leie anammett aff hederlige mendt myne kiere metbrødre capitell her sammestedtz tiill meg oc myne arffuinge en capittels haffue, iordt oc grundt ligendes vdj wor Frue sogen po thett østre hyrne bag Cantoris poortt vdj thett stræde, ther stræckher seg fran Nørregade tiill Kiøtmangergaden, oc er vdi syn bredt po then søndre ende vdt medt samme stræde fran hyrnett ingtill then iordt, her Jep Heye oc aff capittell haffuer, søtthen siellindske alne. Item paa then nørre ende vdt mett her Johann Vrnes haffue halffsextende aelne ett quarther. Item vdj syn lenge po then vestre siide vdt mett strædett, ther løber fran Cantoris portt nedher moedt Rosengarden, førietiuffue otthe alne ett quarther. Item po then østre siide vdt mett her Jep Heyes jordt førietiuffue otthe alne, som hun nu affmaltt er, att haffue, nyde, bruge oc beholle i alle woris liiffs tiidt, then ene effter then andhen mett forordt oc wilkor: Først att ieg oc myne arffuinge skulle forscreffne haffue bygge, besynderligen ett nytt huss wd tiill allgadhen, murett emellom stolpe, goodt kiøbstedts bygningh oc mett steentag, oc samme hus naar thett bygtt er weedtt macktt holle oc giffue ther aff aarligen tiill leye oc landgieldt tho ß grot danske pendinge, som her i landett gienge oc gieffue ære, tiill forscreffne capittell. Item skatt oc stadtz tynge aff samme haffue skulle wij selffue vdtgiffue oc inthett therfore affkorthe i samme leye. Item huor oc saa skier, att ieg eller myne arffuinge, effther wij merckeligen forscreffne haffue bygt haffue, trengis for nogen merckelig sags skyldt att oplade eller affhende samme haffue oc wor bygning, tha maa wij ther tiill haffue fuld macktt att selge eller pantsette samme wor bygning, dog saa att wij skulle først biude capitell tiill att wære thett nest effther dannemendtz raadt oc gode tøcke, om ther i capitell nogen er, thett saa begierendis er. Item huor saa skier, att ieg eller myne arffuinge icke holler forscreffne wilkor, saa merckelig brøst findes kandt, tha skall thett breff, wij

aff capittell haffue po forscreffne iordt, wære døtt oc magtløst, effther att wij bliffue vittherligen oc rætteligen tresynnom po mynthe. Oc skall tha forscreffne haffue mett bygning oc forbeidring, som hand tha findes, komme quitt oc frij igien tiill forscreffne capittell vdhen all trætte eller giensielsse i noger maade. Tiill widningsburdt henger ieg mitt indsegle nedhen for thette mitt obne breff mett hederlige mends indsegle, mester Mattis Peerssens oc mester Jens Ternings, myne kiere metbrødris, canickhers sammestedts. Giffuet i Kiøbnehaffn fredagen nest effter natiuitatis Marie anno domini millesimo quingentesimo trigesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

426. **9 Sept. 1530.**

Lejebrev paa en Kapitlet tilhørende Have i Strædet bag Kantors Port.

Jeg Mattis Peerssen, canik wtj Kiøpnehaffn, giør wittherligt mett thette mitt obne breff, att ieg haffuer vtj leyge anammett aff hederlig mænd, myne kiere medbrødre, capittell her samme stedt, tiill meg oc myne arffuinghe en capittels haue, iord oc grund liggendes vtj wor Frwe soghen vdj thett stræde bag Cantoris portt, ther stræcker seg fran Nørregade tiill Kiødmangher gadhen, østhen nest op tiill then jord, her Jep Heyæ aff capittell haffuer, oc westen op tiill her Johann Vrnes gord oc jord, oc er vdj syn brede paa thend syndre endhe vd mett samme stredhe fran her Jep Heyes iord tiill her Johan Wrnes xvij siællendske alne. Item paa then nørre endhe vd mett her Johan Vrnes haue xvj alne ett quarther. Item wdj syn lenghe paa then westhre siidhe vd mett her Jeip Heyes iord xlviij alne. Item vdj syn lenghe paa then østre siigde(!) wd mett her Johann Wrnes gord oc jord xlviij alne, som hun nu affmoldt er, at haffue, nydhe, brughe oc beholde wdj alle wore liiffs tiidt, then ene effther then andhen mett forord oc wilkaar. Førsth att ieg oc myne arffuinge skulle forscreffne haue bygge, besynderligh ett nytt hws wd tiill algadhen, murett emellom stolpe, godt kiøbstedtz bygningh oc mett sthentagh, oc samme hus, nar thett bygd er, wedt magtt holde och giffue ther aff aarlighen tiill leyæ och landgille tho skellinghe grott, danske penninghe, som her wtj landett geffue och genghe ære, tiill forscreffne capitell. Item skatt oc stadtz tynghe aff samme haue skulle wij selffuer wdtgiffue och inthett ther fore affkortthe vdj samme leye. Item huor oc saa skeer, att ieg eller myne arffuinghe, effther wij merckeligen forscreffne haue bygd haffue, trengis for noghen merckelig saghs skyldt op at lade eller affhende samme haue oc wor

bygningh, tha mue wij ther tiill haffue fuldmagtt att selghe eller pantsætthe samme wor bygningh, dog saa att wij skulle førsth binde capittell tiill, att wære thett nesth effther dannemends raad och gode tycke, om ther wdj capittell noghen er, thett saa begierindis er. Item huor saa skeer, att iegh eller myne arffuinghe icke holder forscreffne wilkaar, saa merckeligh brøsth findis kandtt, tha schall thett breff, wij aff capittel haffue paa forscreffne jord, wære dødt oc mactløss effther att wij bliffue wittherlighen och retteligheu tresinde paa myndtthe. Och schall tha forscreffne haue mett bygningh oc forbedringh, som hand tha findes, komme quitt och frij igien tiill forscreffne capittel wdhen all trætthe eller giensiellse i nogre modhe. Till witnesbyrd henger ieg mitt indsegle nedhen fore thette mitt obne breff mett hederlig mænds indzegle, mesther Pethers Amaghe oc mesthør Jens Ternings canickers sammesthædt. Giffuit wdj Kiøpnehaffn fredaghenn nest effther natiuitatis Marie anno domini mdxxx.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

427. 17 Okt. 1530.

Jens Pedersen kaldet Kammersvend og Mester Hans Vinke, Raadmænd i Kbhvn., tilstaa paa Kirstine Henrik Dringelbergs Vegne, at de havde modtaget i Forvaring af Kbhvns. Kapitel en forgyldt Sølvkrone, som Dorothea Dringelbergs i sin Tid havde givet til et Mariebillede i Vor Frue Kirke; de forpligte sig til at give den tilbage, naar »Kirken kom til sig igen og maatte nyde sit eget.« Jfr. Nr. 312.

Alle nerwærendis oc her effter komme scullendis, som thette breff seer eller hører leses, helsse wij effterskreffne Jenss Perssen kallett Kammerswendt oc mester Hanss Vincke, raadmendt i Købnehaffn, ewindelige med Gudt oc giøre vitterliict med thette vortt obne breff, att aar efftter Gudts byrdtt mdxxx wore vij i sacristie husset i vor Frue kircke i forneffnde Københaffn, sancte Marthe dag efftter natsang, paa hederlig qwinness vegne husfrue Kirstine Henrich Dringelbergs, borgerske i Malmøø, oc ther begiærede at vdt faa aff erligt capitill ther samestædts till troer henner for thenne tiidts leilighedt then sølffkronæ eller sæppell, som erlig oc velburdig qwinne husfru Dorethia Dringelbergs, hues siæll Gudt nade, gaff till same vor Frue kircke at pryde jomfru Marie bellede med, med saadantt forordt oc vilckor, at vore thet saa, Gudt haffde forseedt, at kircken komme till seg i gien oc motte nyde siitt eyett oc hues gode menniske haffde giffuett ther till, tha forpliicthe wij oss oc vore arffwinge, oc med thette vortt obne breff forpliicthe oss oc alle wore arffwinge, at forskreffne sæppell eller forgylthe sølffkronæ skall komme i gien till same vor Frue kircke efftter then gode qwinness yderste vilie oc

begiæring, som henne tiidt gaff, forskreffne hustru Dorethia, Gudt henness siæll nade, eller oc fuldt værdt for henne. Skedett oc saa, thet Gudt forbiwde, at kircken icke komme till seg i gien, eller ey motte nyde siitt, huad gott folck haffde giffuett ther till, tha sculle oc motte samme sæppell bliffue heller hooss rætte arffwinge, som handt vor fraa kommen, ændt i fræmmede hender. Efftter saadanne vor forpliicttelsse oc cristelige tilbudt paa forneffnde husfru Kirstiness Henrich Dringelbergs vegne, tha gick forneffnde erlig capitell till i forneffnde Købnehaffn oc antwordede oss samme sølffkronæ till troer henner efftter væcktt, som holtt lxxv lott i qwintin vell veytt. Att wij saa oss oc vore arffwinge forpliictthet haffue oc efftter saadanne vor forpliicttelsse haffue saa anammett forskreffne sølffkronæ till troer henner aff forneffnde hederlige capitell, bestaa wij oc bekenne i alle mode, oc ville oc saa vbrødelige holle. Till yttermere viidningsbyrdtt henge wij vore indsegle neden for thette vortt obne breff, som giffuett oc skreffuett er aar, dag oc stedt, som forskreffuet staar.

Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv med vedhængende Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 188—90.

428. 18 Okt. 1530.

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Ditleff Smither, cantor, Jep Heye vicedecanus, oc menige capitell i Kiøbnehaffn giøre witterliictt for alle oc kiennes mett thette wortt obne breff, att wij endræctelige haffue vntt oc i leie ladett oc mett thette wortt obne breff vnde oc i leie lade beskeden mandt Hanss Nielssen, borgere i forscreffne Kiøbenhaffn, hanss husfrue Margrethe Peersdotter, som handt nw haffwer, oc beggis theris æcte børn en wor Frue kirckis gardt oc grundt ligendis paa Nørregade østen vdt mett algaden i wor Frue sogen, norden sancti Hanss ewangeliste alteris gard, sønden nest sancti Peerss kirckis gardt, oc som the selffue nw i boer, att haffue, nyde, etc. mett forordt oc wilkor, som her effter følgher: Først att the sculle forscreffne gardt bygge oc forbeidre oc alle hwss, nw paa forscreffne gardt bygde ære, eller effter thenne dag byggis scall, altiidt weedt mact holle, oc naar behoff giøris, bygge them aff ny forvden brøst i alle mode. Item schulle the giffue then canick, som kircke werye er tiill forscreffne wor Frue kircke, aarlige till leye oc landgieldth thij marck danske penninge, som her i landett gienge oc gieffue ære, till twenne tider, the fem marck inden fiortten dage effter posken, oc the andre fem marck inden sancti Diensis dag ther nest effter till gode rede yde oc

betale scullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nw siidwonlig er, eller her effter paa leggis kandt, sculle the selffue vtgiffue oc inthet therfore affkorte i samme leie. Item sculle thesse forscreffne ey mactt haffue forscreffne gardt oc bygning att selie eller pantsettæ eller noger oplade thette theris breff vden forscreffne capittels raadt, vilie oc sambtycke. Item skeede thett saa, thet Gudt forbiwde, att thesse forscreffne wilkor ey holless eller nogett aff them, tha scall thette breff wære døtt oc macttløst, oc forscreffne capittell fuldmactt haffue att forlenæ samme gardt huem them tæckis vden all yttermere rættgang. Item naar forscreffne Hanss Nielssen, hans forscreffne hustru oc børn alle døde oc affgangne ære, tha scall forscreffne gardt mett bygning oc forbeidring, som handt tha findes, komme qwiitt oc frij igien till forscreffne wor Frue kircke vden huer mandz giensiellsse, hielperede, trætte eller delemoell aff nogen her emoedt i noger mode. In cujus rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis die Luce evangeliste anno domini millesimo quingentesimo trigesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. Sammesteds findes Hans Nielsens Genbrev af 21 Okt. 1530, Vidner vare Jeens Peerssen og Rasmwss Bryggere.

429. **21 Okt. 1530.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i St. Pedersstræde.

Jeg Jep Anderssen, scomager i Kiøbenhaffn, giør witterliictt for alle oc kienness mett thette mitt obne breff, att jeg haffuer i leye annammet aff hederlige herrer docthor Dittlef canthor oc menige capitell i Kiøbnehaffn een wor Frue kirckes jordt, gardt oc grundt liggendis i sancte Perss strædet westen nest Per Oelssens boder oc haffue, østen nest oc wor Frue kirckes iordt oc haffue, Per Jiude breff po haffuer, oc som Per Heye oss oploedt, mett all syn rettte tilligelsse utij lengden, som er norden fraa sancti Perss strædet neder i nør till byess strædet hooss byess woldt, oc breden som er aff øster oc i wester po then søndre ænde till sancti Perss stræde udt till gaden xxiij alne, jtem midt over jorden aff øster oc i wester xxvj alne, jtem po then nørre ænde moedt byess woldt aff øster oc i wester xxx alne oc iij qvarter, oc som samme iordt nu begreben oc indhegnett er, att haffue, niude etc. mett sodant skiell oc wilkor, att wij skulle hereffter wære then hellige kircke oc henniss persohner theess willigere oc staa i wilie, wenskab oc gott naboskab mett thennum oc aff wor ytterste mactt affwerije oc emoedstaa Lutters

kietterie oc wildfarelse. Item skulle wi forscreffne jordt oc gardt bygge oc forbeidre, besynderlige et steenhwss tu lofft høgtt ud till allgaden, eller om wij thet icke formue, ett merckeliictt huuss muuret emellom stolpe med anden goed kiøbstedz bygning inden i garden oc mett steentack, oc samme jordt, gardt oc bygning utj gode maade wed mactt holle oc giffue ther aff then cannick, kirckewerije er till forscreffne wor Frue kircke, aarligen till leye oc landtgieldth tre marc, som wi therom nu selffue indbiurdis wenlige och well forliictte ære, utj danske penninge, som her i landett gienge oc gieffue ære, halffdelen till paaske oc halffdeelen til sancti Michils dagh betimeligen oc til gode rede yde oc betale skullendis. Item skatt oc al anden kongelig oc stadz tynge, som nu siidwonlig er, eller hereffter poleggis kandt, skulle wij selffue udtgiffue oc intthet therfore affkorte i samme leye. Item skeer thet saa, att wij forscreffne, efftter vij saa merckeligen po samme iordtt bygget haffue, trængis med armoedt, fattigdom, siugdom eller for nogen anden redelig och nøttørtelig sag at selie eller pantsette samme wor eyen bygning, oc thett kand forfaris udj sandhed, mwe oc skulle wij ther till haffue fuldmactt att selie, pantsette oc affhende samme gardt oc bygningh en besiddendis borgere i Kiøbnehaffn, som skatter oc skyller wor nadigste, kieriste herre oc ingen anden, dog att thett skeer med forscreffne capitells wiidskab oc sambtycke, oc forscreffne leye till kircken weedt mactt bliffuer, oc skall tha forscreffne capitell haffue alleniste tre marck danske siidwonlige breffuepenninge oc ey meere begiære for samme theris sambtycke. Item hvor oc saa skeer, att wi forscreffne eller huem forscreffne gaardt oc jordt aff oss fangendis worder, henne icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler og forscreffne landgieldt oc leien ther aff ey till gode rede betale wille, tha skulle wij udtwisses oc en anden borger effter the sexten dannemendz tycke oc beste skiæll effter privilegen indsettis igienn, som ther aff bedre skiæll oc fyllest giøre will, som forscreffuit stander. Till yttermere forwahring henger ieg mitt indsegle mett beskeene mendz indsegle Rasmus Kiellesmed raadmandz oc Jonss Brwnss, myne kiere metborgeris sammestedz, som ieg them therom kierligen bedet haffuer at henge neden for thette mitt obne breff. Datum Haffnis die xj millium virginum anno domini millesimo quingentesimo trigesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

430. **23 Okt. 1530.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Klosterstræde.

Jeg Nielss Anderssen scrædere, borgere i Kiøbnehaffn, giør vitterlictt for alle oc kienness mett thette mitt obne breff, att ieg haffver i leye annammett till meg, myn hussfrue, beggis woris æcte børn oc wore arffvinge af hederlige herrer capitell i forscreffne Kiøbnehaffn en vor Frue kirckes gardt oc grundt liggendis i Closterstrædett vesten udt mett allgaden i vor Frue kirckes soghen, norden nest Oluff Oelssens gardt, sønden nest her Jeenss Lauritssens gardt, ærckedegens udj Roskilde, oc som vij haffue (selffue?) nu i boo, mett all syn rette tilliggelse etc. mett saadantt skiel oc vilckor, att vij skulle her efter vere then hellige kircke oc henness personer thees villigere oc staa i vilie, venskab oc gott naboskab mett thennum oc af vor ytterste mactt affverije oc emoedtstaa Lutterss kietterj oc vilffarelse. Item skulle vij forscreffne gardt bygge oc forbeidre besynderlige et steenhuuss tu lofft høgtt udt till allgaden, eller om vij thett icke formue, ett merckeliictt huuss muuret emellom stolpe mett anden goodt kiøbstædts bygning inden i garden oc mett steentack oc samme gardt oc bygning utj gode mode ved mactt holle oc giffve ther aff then cannik, som kirckeverije er till forscreffne vor Frue kircke, aarligen til leie oc landgiældt otte marc, som vij therom nu selffve ingburdis venlige oc vell forliictte ere, utij danske penninge, som her udj landett giænghe oc giæffve ere, halffdelen till poske oc halffvdelen till sanctæ Michills dagh betimelige oc till gode rede betale skullendes. Item skatt oc all anden kongelig eller stadtz tynge, som nu siidvonlig er eller hereffter paaleggis kandt, skulle vij selffve udtgiffve oc inttett derfore affkorte i samme leie. Item skeer thet saa, att vij forscreffne, effter vij saa merckeligen paa samme gaardtt bygtt have, trænges mett armoedt, fattigdom, siugdom eller for nogen anden rædelig oc nøtthørtelig sag att selie eller panttsette samme vor eijen bygning, oc thett kandt forfares utj sandhedt, tha mue oc skulle vij ther till haffve fuldt mactt att selie, panttsette oc affhende samme gaardt oc bygning en besidhend borgere i Kiøbnehaffn, som skatter oc skyller wor kieriste, nadigste herre oc ingen anden, dog att thet skeer mett forscreffne capitells vidskab oc sambtycke, oc forscreffne leie till kircken veedt mactt bliffver, oc skall forskreffne capitell tha haffve alleneste tre marc danske siidvonlige breffuepenninge oc ey meere begiere for samme theris sambtycke. Item hvor oc saa skeer, att vij forskreffne eller hvem forskreffne gardt aff os fangendis vorder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne

landgiældt oc leien ther aff ey till gode rede betale ville, tha skulle vij udtwiisses oc en anden borgere effter the sexten dannemændtz tycke oc beste skiæll ingsættis igien effter privilegen, som ther af bedræ skiæl oc fyllist giøre vill, som forskrevett stander. Til yttermere forvaring herom henger ieg mit jndsegle med beskene mendtz jngsegle Jeenss Lauritssens oc Oluf Cristiernssens skrederis, myne kiere metborgeris sammestetz, som ieg them therom kierligen beddett haffver att henge neden for thette mit obne breff. Giffuit i Kiøbnehaffn die Severini episcopi anno domini millesimo qvingentesimo trigesimo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

431. **Okt.(?) 1530.**

Forslag fremsat paa de kjøbenhavnske Borgeres Rodemaalsstevne, om at alle Byens Borgere skulle forpligtes til at leve og dø ved den evangeliske Lære.

Item om paamendelsse tiill alle rodermoll steffne. Item thet første, ath wij endeligen ville, att hwer borgere vtij Køpenhaffn hwer vtij sith scall swerie, lige som sich thet tiillhørrer, tiill thet hellige Gutz ordh ath leffue och døø ther hoss, lige som wor predicanter nw prædicke och haffue prædickith, och ath the skulle wære then gamle hyckellij och papisteske regementte y modh inden liff och halss, oc hwilcken som thette icke vill gørre, hanum maa man scriffue aff och visse hanum aff tiill en anden tidh. Item er thet och saa, ath somme bliffue hiemme, tha sender borgere tiill hanum och lader hanum hente, och ath alle, som villæ booe vdij Køpenhaffn, scnlle thette vidhe. Første thette hersens er giorth, tha tage iiij mendh aff huer roormoll, som tiæne tiill sligh handell, disse xxxij mendt sculle giffue thette borgemester oc raadh tiill kendhe och tage lige sligh en edh aff them huer vtij sin stædh, lige som vij haffue giorth, saa fræmth som vij sculle wære theris lidige borgere, oc hwadt straff som her scall wære hoss, thet scall staa vtij borgemester och raadz hender intell the xxxij mæn; thet ville wij aldeles haffue holleth vidt macth, ath hwilcken som faller vtij sligh brødhe, thet scall holdis vidh ære och rælighedt. Item første thette altsamen er giorth, tha ville vij scriffue bispen tiill ith swar oc icke før. Item er thet saa, at somme er icke tiill stædhe enthen vden lantz eller ingen lantz, tha sculle iiij hans neste naboo hanum tiill sige och tage lige sligh en edh aff them vidh then edh, som the haffue sorith, och ville the icke swerie, tha sculle the samme iiij mæn theris næste naaboo giffue thet menigheden tiill kendhe.

Udenpaa: Thenne scrifth bleff sendt po rormalsstefnæ, at almwen willæ at bormesther och rod skwllæ aldeless rettæ seg effther thenne scrifth. Samtidig Optegnelse i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 190—91.

432. c. 1530.

Fortegnelse over Aartider, der skulle holdes af Vikarerne ved Vor Frue Kirke for Gaver skænkede til deres Kapitel.

Item anniuersarium domini Joannis Dwe militis et vxoris Gisle de ii ß grot, procurator Barbare. — Missa in choro.

Item anniuersarium domini Petri Tollere vicarii de iij ß grot, procurator altaris omnium sanctorum. — Missa in choro.

Item anniuersarium høstrw Gertrwdz de ij ß grot, tutor ecclesie satisfaciat de curia, quam inhabitabat Petrus Grøidestøber circa Forum antiquum. — Missa pro altaribus.

Item anniuersarium dominj Joannis Jenssøn sacerdotis de ii ß grot, cum canonicis circa omnium sanctorum, procurator altaris Canutj ducis circa chorum. — Missa in choro.

Item anniuersarium dominj Christophorj Andree vicarii sanctj Lucii altaris de tribus solidis grossorum circa Tome appostolj, procurator capittulj. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium dominj Joannis Hiortt et domini Laurentii Berg de ij ß grot de dvobus fundis, vnum in Pilestredh et alterum in parochia sanctj Clementis, procurator capituli. — Misse pro altaribus.

Post natiuitatem Cristj.

Anniuersarium domini Joannis Hermannj fratrisque eius Joannis Møller et Jacobj Sugge et vxoris de ij ß grot, procurator Georgii. — Misse in choro.

Anniuersarium magistri Joannis Lagonis vicarii et parentum eius de ii ß grot, procurator cacaborum. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Joannis Petrj canonicj de ij ß grott et vj grote ad manus pauperum de tribus bodis in Studii stredh, procurator Andree. — Missa in choro.

Anniuersarium dominj Regnichinj sacerdotis de ii ß grot de vna boda in parochia sanctj Nicholaj, procurator capitulj. — Missa in choro.

Anniuersarium Elzebe Copss de iij ß grot de boda in Feriistred quam inhabitat Hans fan Reyn, procurator capitulj. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Michaelis Mathie canonicj de ii ß grott, tutor ecclesie satisfaciat ex curia circa mare, quam inhabitat Anne Pariss. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Tigonis Mathie cum fratribus sanctj Kanutj post conuersionis sanctj Paulj de iij ß grot, procurator altaris sanctj Canutj regis anno dominj mdxxvj. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Magnj Giøe militis et vxore(!) de ii ß grot, ex fundatione altaris procurator Barbare. — Missa in choro.

Anniuersarium dominj Boecij Laurentij de ij ß grot, procurator altaris quinque vulnerum de residentia. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium Jacobj Petrj laicj et vxoris Kirstinæ de ij ß grot, procurator cacaborum. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium magistrj Petrj licenciatj et fratrum eius de iij march cum ix lectionibus, procurator capitulj. — Missa in choro.

Anniuersarium dominj Joannis Andree de ij ß grot, procurator cacaborum. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Nicolaj Brøidhe de ij ß grot, cum canonicis, procurator altaris Anthonij in choro. — Missa in choro.

Anniuersarium omnium benefactorum de iij ß grot, procurator capituli. — Misse pro altaribus.

Τελος.

Original Optegnelse paa et løst Blad i Geh.-Ark. Begyndelsen synes at mangle. Rørdam, Kirker og Klostre, T, 192—94.

433. **1531—45.**

Uddrag af Skøder paa Grunde i Kattesund.

49. Item ett Chrestenn Hwiidt, degen, och menige capittell wdj Kiøbennhaffnn, theris pergamenndtz breff medt ett henngenndis indseigell lyndenndis paa threy wor Fruis kircke boder, gaarde och grundt medt abbellgaardenn och haffuenn, som dj medt werdige fader biscop Jacop Rønnow wdj Roschyldt hanns raad och sambtycke haffuer wnnt och y leige laditt hederlig mannd Jenns Annderszenn, borger wdj Kiøbennhaffnn, hans hustru och tuennde dieris børnn Erick Jensszenn och Kirstenne Jenns daather, paa thett att borgemestere och raad wdj Kiøbennhaffnn skulle opsette sig emodt Luterij lærdomb. Wnnder datum mdxxx tertio die beate Marie Magdalene. (22 Juli 1533).

62. Item jt Hanns Winncke byfogidt, Raszmus Nielszenn raadmand, Lasz Nielsenn, Niels Olsenn och Annders Lauritzenn bye schriffuer, borgere wdj Kiøbennhaffnn, theris pergamendtz things winde medt femb hengenndis indsegle, formeldenndis paa enn jordt, huus, gaardt och grund, liggenndis y Kattesund y Kiøbennhaffnn, som Madtz Knudsenn borger ibidem haffuer skiøtt och affhenndt fra sig och sine arffuinge och till her Knudt Gyldennstiernn och hans arffuinge. Wnnder datum mdxxxij mandagen nest epther sanctj Knud konnges dagh. (15 Juli 1532).

63. Item ett Gertrud Peder Olsenns eptherleffuerske, borgerske wdj Kiøbennhaffnn, hindis pergamendtz skiøde breff medt threy hengenndis indsegle, lyudenndis paa threy hindis boeder medt huus, jord och grund liggenndis y Kattesundt, som hun haffuer skiøtt och soldt fra sig och sine arffuinge och thill her Knud Gyldenstiernn och hanns arffuinge. Vnnder datum mdxlv thorsdagenn nest epther sønndagenn Inuocauit. (1545).

64. Item ett Hanns Wincke, byfogidt y Kiøbennhaffnn, Annders Haldagger, Ambrosius Bogbinder, borgemestere, Jenns Kammerswenndt och Rasmus Kellesmedt, raadmend ibidem, theris pergamendtz things winde medt femb hengenndis indsegle, lyudenndis paa enn jord och grund liggenndis y Kattesundt, som Peder Willatzenn, borger ther samestedtz, haffuer skøtt och affhenndt, fra sig och sine arffuinge och till her Knud Gyldennstiernn och hanns arffuinger. Vnder datum mdxxxj mandagenn som war dyre wor Frue affttenn. (14 Avg. 1531).

65. Item ett Peder Guldsmedt, Kirstenne, Jenns Nielsenns daathers fuldmyndige werge hanns pergamendtz skiøde breff medt threy henngenndis indsegell paa ald denn partt, deell, rett och rettighedt, som forskreffne Kirstenne Jens Nielsenns daather bode epther fader, moder och broder er tilfaldenn vdj dj boeder och haffue rom vdj Kattesundt, huilcken part forschreffne Peder Guldsmedt paa forschreffne Kirstenne Jens daathers wegnne haffuer skiøtt, soldt och affhenndt till Peder Willatzenn, raadmanndt y Kiøbennhaffnn, och hanns arffuinger. Wnnder datum mdxxxvij sønndagenn nest sannctj Pauli conuersionis dagh. (28 Jan. 1537).

66. Item ett Mattis Knudzenn, borger y Kiøbennhaffnn, hanns pergamendtz skiøde breff medt femb hengenndis indsegle, lyudendis paa enn gaardt, huus och grundt, liggenndes y Kattesundt, som handt medt hanns swogers Peder Willanndtzens wilge och samtycke haffuer soldt, skiødt och affhenndt fra sig och sine arffuinge och till her Knud Gyldennstiernn och hanns arffuinge. Wnnder datum mdxxx paa thett ottennde mandagen nest for sanctj Knudt konges dag. (8 Juli 1538).

67. Item ett Jenns Hannsenn, borger y Roskyldt, hanns pergamenndtz skiøde breff medt threy henngenndis indsegell, liudendis paa thre boeder, jord och grundt liggenndis y Kattesundt y sanctj Clæmenndtz sogenn vdj Kiøbennhaffnn, som hanndt haffuer soldt, skiødt och affhendt fra seg och sine arffuinge och till her Knud Gyldennstiernn och hanns arffuinger. Wnder datum mdxxxvij thorsdagenn nest for Bartolomej apostolij dag. (23 Avg. 1537).

68. Item ett Peder Willatzenn, borger y Kiøbennhaffnn, hans pergamendtz skiøde breff medt femb hengendis indsegle, lyndenndis paa enn hanns jord och grundt liggenndis y Kattesundt y Kiøbennhaffnn, som handt haffuer soldt, skiødt och affhenndt fra seg och sine arffuinge och till her Knud Gyldennstiernn och hanns arffuinger. Wnnder datum mdxxx primo, thisdagenn nest for sanctj Laurentij dagh. (8 Avg. 1531).

69. Item ett Jesper Olsenn, byfogidt y Kiøbennhaffnn, Rasmus Nielsenn, Mattis Clausenn, raadmennd, och Hendrich Thrommeslager, borger y Kiøbennhaffnn, theris pergamendtz things winde medt fiire henngenndis indsegle, lyndenndis paa threy boder medt haffuerom och gaardtz rom, liggenndis wdj Kattesundt, som Peder Jørgennsenn, borgemester ibidem, paa Gertridt, Per Olsenns eptherleffuerske, alle hendis børns och swogres wegnne haffuer soldt, skiødt och affhenndt fra thennom och theris arffuinge och till Peder Jennsenn, raadmanndt ther sammestedtz, paa her Knudt Gyldennstiernn och hanns arffuingers wegne. Wnnder datum mdxlv manndagenn nest epther sønndagenn Judica. (23 Marts 1545).

Af en gammel Registratur over Sidsel Ulfstands Breve, afskreven af Hr. Registrator Plesner.

434. **6 Feb. 1531.**

Hr. Hans Olsen, Kantor i Roskilde, tilskriver M. Matthis (Persen), Kannik i Kjøbenhavn, om en Strid (om noget Altergods), denne havde med D. Hans Luchesen i Roskilde.

Affectuosam commendationem et salutem. Kiere mester Mattis, synderlig gode ven, ieg haffuer effter eders begere werffwet hoss docther Hans Luce. Tha, som ieg gaff eder selff tilkende, swaride han soo, at hand gerne oc heldst begerer, ati vele besinde boode eders egen oc hanss lempe ther ebland oc vere till fredtz met sagen; teckis eder thette icke, tha vill hand met tiden, nar Gud føger hanum swndhed oc beleylig tiid oc sted, pleye ether enthen mynne eller rett. In Christo valete. Ex Roskildia die beate Dorothee virginis mdxxxj.

Jo. Olaui
cantor Roschildensis.

Udenpaa: Venerabili viro magistro Matthie, canonico Haffnensi, amico meo obseruandissimo. Orig. paa Papir i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 194.

435. **27 April 1531.**

Dekanen Klavs Gjordsen meddeler Hr. Anders Jensen Kollats paa St. Josts eller de fire Læreres Alter med tilhørende Vikarie i Vor Frue Kirke.

Nicolaus Gørizsse, decanus Haffnensis, dilecto nobis filio domino Andree Joannis, presbitero Roschildensis diocesis, paternum affectum

in Domino cum salute. Tue probitatis ac virtutum merita, quibus apud nos fide digno commendaris testimonio, nos sollicitant et inducunt, ut personam tuam prosequamur favore gratie specialis. Eapropter premissorum meritorum tuorum intuitu, altare sancti Jodoci alias quatuor doctorum et vicariam eiusdem in ecclesia collegiata Haffnensi, vacantem pro obitum cuiusdam domini Calixti Petri, pie memorie presbiteri, ultimi et immediati possessoris eiusdem, una cum omnibus suis juribus, fructibus, proventibus, redditibus et obventionibus quibuscunque, quorum quidem altaris de vicarie merum jus patronatus et collatio, quotiens vacare contigerit, ad nos nostrosque successores decanos ecclesie predicte Haffnensis dinoscitur pertinere, tibi tanquam bene merito in nomine Domini conferimus, investientes te per bireti nostri impositionem presentialiter et eisdem. In quarum collationis et investiture testimonium sigillum nostri decanatus presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis anno incarnationis dominice m. d. xxxi, quinta feria post festum divi Marci evangeliste.

Orig. paa Perg. i Arn. Magn. danske Dipl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 194—95.

436. **19 Maj 1531.**

Lavrids Guldsmed giver Hr. Henrik Gøye Underretning om forskelligt Arbeide, han har udført for ham.

Venlig och kierlige hellssen mett wor herre. Kiere her Hynryck, synderlig gode wen, mo y widde, thett jeg haffuer wndtffangen xlij lot suluer gammellt aff edthers swend Hanss. Ther haffuer jeg affwebrent xxiiij lott, ther gyck iiij lott aff y brennyngen. Item haffuer jeg oc entffangen iij Jochumdaler. Sumarum thette brenne sølffuer er xliiij lott. Haffuer jeg giort edther iij stobe, som wege xl lott. Thesse iiij lott, som stobene ere ffor lette, them sender jeg edther mett stabenne mett edthers swen Hanss, oc mo y widde, att thett er mig storligen y moed, thett thesse iiij lott ycke bleffue fforarbeydett y thesse samme stobe. Item kiere her Hynryck beder jeg edther gerne, thet y wille geffue mig tyt till, nar jeg schulde arbeyde ffor edther oc ycke saa hasteligen, thy jeg kan ycke saa well flyttelig geøret, som jeg gerne wylle geyørt. Item mo y widde att edthers swen haffuer bettalet mig for arbeys lonen x ℔. Item kiere her Hynryck er thett myn ydtmygeligen bøn till thette, y wylle nogit betencke edther om thette gamble regenschab oc sende mig nogett aff edthers waare, nar y kan komme tiill mett. Her mett edther

Gud beffallendes altijt. Myn villigen tro theniste. Screffuit Kybnehaffuen fryddagen epther assentionis Christe anno domini mdxxxj.

Lauris Goldsmetth.

Udenpaa: Erlig och welbyrdige och strenge rydder her Hynryck Gøee høffues mandt paa Worgenborge kerlige sendes thette breff. Med Langebeks Haand: Foræret af her biscop Harboe 1751. Orig. paa Papir med Segl i grønt Vox blandt Danske Selskabs Papirer.

437. 2 Juni 1531.

Paa Stege Bything tildømmes en Gaard Helligaands Hospital.

Vij effthersereffne Anders Bilde till Søholm, ridder oc høuistmand paa Stege, Jørgen Laurenssen capellann till sancti Joannis sognekirke ibidem, Michell Anderssen, Per Jenssen burgemesther, Anders Buntmager biffogit, Niels Ipssen, Laurens Hanssen, rottmend, Jens Laurenssen, Niels Wolther, Laurens Jenssen, Anders Frost, Hans Plogmand oc Jens Perssen, borgere ibidem, giøre alle vittherligt met thette wort obne breff aar etc. 1531 fredagenn nest effther pintzedag vti forscreffne her Jørgen Laurenssens stwe vij nerwerendes forsamlet vore, att høre en sag vti rette mellom hederlig mand her Per Plow, prior vti thenn Helliantz closther i Kiøffnehaffnn, oc Hans Olssen, borger vtj Prestøø, om ett hws oc gordt, som forscreffne Hans Olssens faderbroder Per Kielby oc hans husfrw Bodill Kielbys till forscreffne then Helliantz closther met all theris gottz rørindis oc vrørindis giffuit haffde, oc menthe Hans Olssen, at thet vor icke rettelige bortgiffuit, som thet sig burde aff retthe, oc beklagede att hans fader Oluff Kielby fick aldrij hans fadernæ eller mødernæ aff samme gord, oc forscreffne Hans Olssen haffde ingenn breff eller leffuindis røst att beuise mett annit en hans egen ordt oc talle, som han sagde. Her i moedt lade forscreffne her Per Plow ett gaffuebreff vtj rette met siw hengendis insegle, lidendis paa forscreffne hws, gord oc alt annet gottz rørendes oc vrørendis, som forscreffne Hans Olssens faderbroder Per Kielby oc hans ecthe husfrw Bodill Kielbys met beggis theris frij villie, vitskaff oc samticke tiill forscreffne thenn Helliantz closther giffuit haffde. Ther nest lade her Per Plow ett skødebreff vtj retthe paa samme gord met siw hengendis jnsegle, som forneffnde Per Kielby oc Bodil Kielbys vtj theris sunhed oc frij velmacth fran thennom oc alles theris sanne arffuinge oc effther kommere oc till forneffnde thenn Helliantz closther skøtt oc affhendit haffde her i Stege till bitingit, som houitbreffuene ther om idermere forklare oc vtuise. Fremerdelis lade forscreffne her Per Plow ett kiøffuebreff oc skiødebreff vtj rette, huert met hengendis jndsegle,

lidendis att forscreffne Per Kielby haffde skielligen kiøpt samme gord aff Kielby kirke for fææ oc fult ver oc ey arffuede hannem effther hans fader eller moder, met flere ord, som thennum i mellom vore om samme sag. Tha effther tiltall oc gienswar oc sagsens leleghet, tha sade vij thennem saa aff for retthe, att effther samme gaffuebreff oc skødebreff, som her Per Plow lade vtj retthe, som han till hans closther haffde fongit lofflige aff forscreffne Per Kielby oc hans husfrue oc effther thet køffuebreff oc skødebreffs lidelsse, som Per Kielby haffde kiøpt samme gord aff Kielby kirkeuerge oc icke erffuede hannem effther hans fader eller moder, oc Hans Olssen haffde ingenn beuisning ther emodt vtthen thett han selff sagde, viide vij icke rettere, en forscreffne her Per Plow bør att nide samme gord till hans closther Helligesthus i Kiøffnehaffn for forscreffne Hans Olssen till ewinnelig eiæ, till saa lenge ther kommer bedre beuisning, en ther nu tiillstede vor. Till vitnisbird och ydermere trighed, at saa viid alle article oc puncther vtj sandhet gangit oc farit er, som forscreffuit stor, thet vitne vij met vore insegle met villie oc vitskaff hengendis nedhenn fore thette vorth opnne breff. Datum anno, die, loco quibusdem vt supra.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

438. **14 Avg. 1531.**

Thingsvidne at en Kapitlet tilhørende Gaard i Kødmangerstræde ikke var vedligeholdt som den burde.

Wii efftherscreffne Hans Vencke, byfoget i Kiøpenhaffn, Andres Haldager, borgemester, Laurs Jenssen, Jenss Kammerswend, Thomes Bryggere, Andres Laurssen, raadmæn, oc Anders Lauresøn, stadzscriffuere her sammesteds, giøre alle vittherliigt oc kendes mett thette vort obne breff, att aar effther Gudz burdt mdxxxj mandagen nest fore vor Froes dagh assumptionis poo Kiøpenhaffns byting war skicket for oss och mange dannemend fleere, som samme dag tingh søchte, erlig och velfornumstig mand Bartild Cristiernsøn, borger her sammesteds, och begierde en tinghøring her aff tingett, att schulle gransche, offuersee oc i sandhet forfare, om then capitells her sammestedz gord liggendis i Kiødmangerstrædet, som Mechild Barsebech (hues siel Gud naade) sist tiilforn i bode oc forscreffne Bartild Cristiernsøn nu selff i boer, var saa logliigen oc skelliigen bygd, forbedrett oc i gode mode holden, som tilbørligt er, effther thet breffs lydelse, som po forscreffne gordt giort oc giffuett er, tha udmeltis thesse efftherscreffne xij dannemendt Knud Daa, Rasmus Skreddere, Jens Skreddere, Ostred Skreddere, Thomess Bysvend, Søren Bagere,

Hanss Scotte kødmangere, Jenss Olsøn, Jep Olssøn, Jenss Bruun, mester Jørgen Baschere oc Anderss Terning, borgere her sammestedz, hvilcke forscreffne xij dannemendt strax udginge af forscreffne tinge oc næden poo forscreffne capitells gord grandgiffueligen offuersaage oc forforde hves brøst oc forsømmelse ther fandz poo samme gord i bygning oc forbedring etc. oc igien indkomme inden iiij tingstocke poo Kiøpenhaffn byeting (forscreffne Knud Daa thalendis alles theris ord), vidnede, sagde oc suore paa theris gode tro, siæl oc sandhet, att forscreffne gord war forsidden oc icke skelligen ved magt holden poo tag, vegger, lofft oc hues anden bygning, som poo samme gord ved lighæ at holle behoff giordes. Tiil vitnessbyrd, att saa i sandhett er ganget och farett, som forscreffuit staar, lade vij henge vore jndsegle neden fore thette vort opne breff. Datum ut supra.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

439. **8 Sept. 1531.**

Borgmestere og Raad i Kjøbenhavn give Kapitlet Tilstaaelse om, at de have modtaget endel Kalentelaget tilhørende Klenodier til Byens Fornødenhed.

Vij borgemestere oc raadmend vdi Kiøpenhaffn giøre vittherliigt oc kendess mett thetthe wort opne breff, attwij i dag haffue anammett aff hederliige herrer capitell her i Kiøpenhaffn hues clenodia vdj sølff, som Kalenthe lawett her sammesteds tilhører (som thenne vdskorne screfft, oss emellom giort er, ydermere vduiszer oc forclarer), huilket sølff wij nw strax vdj wor store nød oc trang acthe att brughe tiill Kiøbenhaffns stads merckeliige store nøtthe oc behoff, som hanom i thenne tiid poo henger. Oc huor som saa sker, att noger aff forskreffne Kalenthe brødre eller søstre effther thenne dag haffue noger tilltall tiill forskreffne capitell om forskreffne sølff, tha beplicthe wij oss oc wore efftherkommere borgemester oc raadmendt poo Køpenhaffn stads wegne att staa ther till retthe fore. Tiill vitnesburd lade wij trøcke wortt stadz indzegle neden poo thetthe wort opne breff. Screffuet i Kiøpenhaffn fredagen nest effther sanctj Egidij abbatis dag, aar etc. mdxxxj.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med paatrykt Segl. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 195—96.

440. **20 Sept. 1531.**

Kong Frederik I giver M. Christiern Hvid Livsbrev paa Degnedømmet i Kjøbenhavn.

Mestter Christiern Huiidt ffich breff pro seruitio facto et faciendo per liberam resignationem domini cancellarij magistri Nicolai Gørtzsze oppaa degenndommet vti Køpnehaffnn vdi woer Ffrue kircke, att nyde,

bruge och behollde hannss liiffuis tiidt, met alle forskreffne digniteter, rette tilligelsze, iurisdiction, tiennere, købsttedtzs godtzs och lanndtzs godtzs etc., som forscreffne mester Claues Gørtzsze canceller thet nu fore hannom friiestt haffdt haffuer. Cum inhibitione solita. Datum Gottorpp vigilia Mathej apostoli, aar etc. mdxxxj.

Dominus rex per se.

Registre over alle Lande, III. 270. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 196.

441. **21 Sept. 1531.**

Fortegnelse over de Klenodier, som Kjøbenhavns By fik af Kalentelaget. (Jfr. Nr. 439).

Anno etc. mdxxxprimo sancti Mathei apostoli dag bleff thette efftherscreffne sølff anammet tiill Kiøpenhaffn stads nøtthe oc behoff aff Kalenthe skrinet, offueruerendes mester Peder Amage oc her Jep Heye cannick her sammestedz. Item en bulle met syt log, weyer xxxiij lod. Item en liden sølff stob met en trumper poo laaget, veyer xiij lod j quintyn. Item en stor sølffstob met sancti Hanses billede poo laaget, veyer iiij lødemarck oc ith lod. Ithem then store sorthe skall, weyer met skalen xx lod. Item then lille sorthe skall, weyer met skalen xiiij lod j quintyn. Item the iiij sølff stobe vden log oc vden fod, veye lxxxv lod j quintyn. Item then sølffstob med fod oc ith mercke poo foden foruden log, veyer xxj lod j quintyn. Item then stob met fod oc stander K. l. poo, veyer xxv lod. Item then lille sølff stob, veyer vij lod j quintyn. Summa poo alt forskreffne sølff foruden the tho stobe met skalerne ij^c xlj lod oc j quintyn.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. (udskaaren). Rørdam, Kirker og Klostre, T., 196—97.

442. **Efteraaret 1531.**

Forhør, optaget i Anledning af de oprørske Ytringer af nogle Medlemmer af Kjøbenhavns Magistrat under Striden med Biskoppen i Roskilde 1530.

Item Per Kempæ han sigher, at han wed ther ynthet aff andet æn ther bispen och borghernæ bleff forligtæ, thet wiillæ ickæ Rasmws Bagher (och) Kort Berman, at so waræ skwllæ.

Item Per Jørenssen widnæth, at Ambrosius sagde, at han wistæ iij^c po syn hond, then tiid then trættæ kom mellem bispen och Københaffns by, och at de fynge wel en herræ them willæ forswaræ, ther som kongh Fredryck ickæ willæ, och at han befrycthet, at then predikanther skwllæ meræ predyckæ kong Cristiærn till gode æn wor nadige herræ.

Item Anders Hallægher widnæth, at Ambrosius sagde, then tiid then trættæ kam mellem bispen och Københaffn by, ta sagde

han, at ther som w. n. herræ ickæ willæ forswaræ them, te fynge wæl en herræ, och at han Ambrosius sagde then tiid, at han wistæ iij^c borgher paa syn hand och waræ besoræth till hanum, och then tiid ther then contracht bleff lest po radhuss, ta sagde Kort Berman och Rasmws Bagheræ, at ther som predicantheryn ickæ mattæ predike Gudz ord, tha waræ de begherindes at mattæ faræ aff byend, och sagde Andhers, at ther war en monck hyem till hans och sagde, at de skullæ ickæ lade fleræ landz knectæ her ind i byend æn en fenyck, so at borgherne waræ them sterkæ noch.

Item Ambrosius widnæ om Rasmws Bagher och Kort Berman ligæ som Andhers Hallagher.

Item Tamiss Gwldsmid wydnæde, at han wistæ ynthet om thenne handell.

Item Lawretz Jenssen wydnæde, at then tiid then contracht bleff gyort mellem bispen oc borghernæ, ta sagde Ambrosius, at han willæ bliwæ wid thet helle ewangelium, och at han wistæ iij^c borgher po syn hand, de han war forsoren till them.

(Endel andre Vidner: som Tamiss Lestæmagher, Oluff Scriweræ, Jens Perssen, Powll Hanssen, Mester Hans Wynck, Cristiern Æsgessen, Tamess Brøgheræ, Rasmus Kellesmid og Henrik Tromæslar, afhørtes, men enten vidste de intet, eller ogsaa sagde de det selvsamme — kun mindre udførligt fremsat — som de tidligere afhørte Vidner). Samtidig udateret Optegnelse i Geh.-Arkivet, med Paategning: De ærynde, som her wdi Københafn mact po liggher. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 197—98.

443. 8 Okt. 1531.

Frederik I opfordrer Rigens Raad til at sørge for Kjøbenhavns Befæstning og Forsyning i Tilfælde af Christiern II's Angreb.

Frederiich mett Gudts naade Danmarckis, Wendis och Gottis koning, wdualdh konning till Norge, hertug i Slesuig etc. Vor sønderlige gunst tilforn. Kære herrer och venner, wij giiffue eder kerligen tilkende, att oss er kommen nogen waarafftige tydinge, att koning Cristiern haffuer nw tilhobe wed 30 skibe, och er hand ther mett icke wdløben, thaa will han strax wdløbe etc. Thii bede wii eder kerligen, athi paa saadanne hans fornemmett handell och anslagh wille raade, ramme och wide thet beste och haffue godt acting, tilsiwn och wpseentt paa alle tingest, saa mand saadantt hans anslagh och fornementt motte och kunde forkomme, som i wide os, wore børn, eder och eders efftherkomere och menighe riigett magt paaligger, och athi wille mett all største fliid tiltencke att wor stad Køffnehaffn kandt och maa paa thet aller beste bliffue befestigett och forsørgett och forwarett, som i wide ther till vdi sligh kriigis handell behoff

giørs, saa mandt then for en weldigh storm well holde kandt, och haffue wij besyndett, betracterett och offuerwegett, att forbeneffnde koning Cristiern skall icke haffue offuerflødigh pendinge lengge att besolde saadantt ett merckelig tall kriigis folk mett, som han forsamblett haffuer, och ey heller skall være paa nogen langtiidtt mett prouantt och fetalligh besørgett att wnderholde thennom mett och ther for er att formode, att ther som [i] icke kandt werge hannem landgangen, att hand komer vdi landt, att han thaa hasteligen mett en weldigh storm anfalder wor stad Køffnehaffn eller Malmø, huilken han først ankomendis worder och forlicht ther mett acther en aff thennem eller begghe (thet Gud forbiude icke skeer) saa att bekrechte och indtaghe, ati ther for ville altingest beskicke, forordne och bestille wdi forscreffne wor stadt Køffnehaffn bode mett befestninge och all anden nøttørfft, som behoff giørs, att man kand affuerge och modtstandt giøre sadan weldighe storm och beleygringh; er och befrøctendis att ther som koning Cristiern icke fortrøster sig till att kunde indkrecthe eller intaghe Køffnehaffn eller Malmø, att han thaa entigen skall wære vdi wilge att giffue segh ind vdi Køge, Landtzkrone eller Stege ther att beleygre och befeste segh, thii stille wii thet wdi eders gode raadt, huorledis ther mett handles kandt, att saadantt motthe forkommes. Giiffue wij eder och tilkende att wii acthe mett thet allerførste att giiffue oss till wore kiøbsteder Koldinghe och Hadersleff mett ett tall reysener och landtzknecthe ther att forwagte om konning Cristiern will giøre nogett indfaldh vdi Jutland eller Fiwn och giøre thennom thaa wndsettning; ther som wii och formercke, att han ther inggen indfaldh giøre will, meden indfaller vdi Sielandt eller Skone, thaa wille wii mett thet allerførste giøre eder wndsetning mett thet kriigis folk, wii hos os haffue, och mett mere, som wii formodendis ære, saa thet (nest Gudts hielp) ingen nødt haffue skall, och haffue wii ladett forhandle mett the lubske, att the strax mett thet allerførste wille wdgiøre theris skiibe till søes att nederlegge konning Cristierns skiibe, ther som hand giør nogen landgangh, athi ther fore mett os elskelige her Jahan Wrne, ritter, wor mand, raadt och embetzmandt paa wortt slott Køffnehaffn, wille tencke the beste raadt ther till att fanghe kost och spiisningh, att haffue altingest till redhe att wdferdiige och wdfetallighe wore skiibe mett, saa att naar the lubske theris skiibe komme wdi søen, att mand kandt thaa strax wdfetalighe och wdferdighe wore skiibe, paa thet the lubske icke skulle fanghe nogen orsaghe att løbe strax tilbaghe igen, och haffue wii forskickett wore jacther tilbaghe igen, saa att os forhobes the

komme till Køffnehaffn mett allerførsthe, athi therfor och wille tencke till, att ther och motthe findis raadt till fetalligh att wære till rede att wdgiøre thennom och thaa mett hues andre skiibe man kandt affstedt komme. Sammeledis giiffue vii eder och tilkende, att wii haffue tilscreffuett wore wndersatthe wdi Køffnehaffn wortt breff, aff huilkett breff wii nw sende eder en copie och stille thet vdi eders gode raadt, om eder tyckis raadeligt wære, athi lade antworde thennom samme vor breff eller och i beholde thet hos eder. Kære herrer och wenner, wider och rammer wortt, eders egett och riigens gaffn och beste wdi tesse och andre maadhe, thet wille wii mett sønderlige gunst och naadhe mett eder forskylde och bekende. Befallendis eder Gudt. Screffuett paa wortt slott Gottorp søndagen nest effther sancti Francisci dagh aar 1531, wnder wortt signett.

Verdiighe herre mett Gudt her Joachim Rønnow, biiscop till Roskilde, ritter och rittermendtsmendt, wortt elskelige Danmarckis riigis raadt vdi Sielandt besiddendis samptlig och huer besønderligh.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

444. 16 Okt. 1531.

Frederik I opfordrer Rigens Raad til at gøre Kong Christiern II Modstand i Kjøbenhavn.

Frederich etc. W. s. g. tilf. Kiere herrer och wenner, wij giffue etther kerligenn til kiennde, att wij nu vdi dage finge wisse och warhafftige tidinge och kundtskab, att konning Chrestiernn nu otthennsdag nest forgangen gick till skibs och affseglede och wij tog icke enndnu forfare kunde, huortt hannd skall were hedenn lobenn, medenn huess wij ther om forfare kunde wille wii giffue etther tilkiennde, att wii haffue ladett forhanndle mett wore kiere forwannthe the lybske, saa the wille strags vdtferdige och vdtschicke fem eller flere theris orloge skibe och lade thennom løbe ind vdi sundett inden for Reffs halenn, thii betthe wii etther kierligenn att mett oss elskelige her Jahann Vrnne ritter och wor tro mannd och raad mett all største flid wille tracte ther till, att wore skibe Samson, Salomon, Hamborger barcken och alle the anndre wore skibe och jagter, store och smaa, som wii haffue liggenndis for wor stad Kiøpnnehaffnn, mue och kunde mett allerførste bliffue vdtferdigett och vdtfetalligett att ligge altingesth till rede, saa at nar the lybske theris skibe komme, att the tha ingen orsag finde eller fannge kunde att løbe tilbage ighenn, effther som wij etther tilfornn tilschreffuit haffue, och tøckis oss ganntske raadeligth were, ati mett forscreffne oss elskelige her Jahann Vrnne vdtschicke tre eller fire gode forslagnne kundtskaber

vdi huertt lannd bode vdi Jutlannd, Fiwnn och Skaanne, saa thennd enne kundskaber dog icke wed aff thennd anden att sige, saa the kunde forfare och forkundskabe, huor koning Chrestiernn indfaller, och huor starck hanndh faller vdi lannd, och huor mange skibe hannd haffuer, och huor starcke the bliffue paa skibenn ighenn, nar hannd er vdi lannde, saa ati mett aller første kunde fannge alle leilighed och kundskab ther om att wide, och ther som etther tha tyckis, att mand kunde giøre koning Chrestierns skibe nogenn affbreck mett wore och the lybskes skibe, att ther tha motthe wenndis all flid till, att wore och the lybskis skibe kunde strags løbe hedenn vnnder huilkett lannd koning Chrestierns skibe ligge, att besøge thennom och giøre thennom affbreck och thennom nederlegge, och thersom i ingenledis trøste till, att wore och the lybskis skibe kunde giøre koning Chrestierns skibe nogen affbreck, ati tha wille anname ind vdi wor stad Kiøpnnehaffnn saa mange aff the lybskis høffuitzmend och folck, som ere paa skibenn, som wille were ind vdi byenn att bestercke byenn mett, mett wortt kriigis folck wii ther liggendis haffue, och atj wille annamme theris høffuitzmend och folck mett thed beste och beuise thennom all fruntskab och gott och ey tilstede, ath thennom skeer eller wederfaris nogen offuerlast vdi noger maade, och indlegge the lybskis skibe hoss wore, saa the bliffue forwarett, och atj wille tenncke ther till, att forscreffne wor stad Kiøpnnehaffn kannd bliffue besørgett, saa mannd thennd for enn weldig storm well holle kannd, thii att thed er att formode, att thersom koning Chrestiern faller nogennsteds ther innd vdi landett, att hannd tha mett allerførste anngriber thennd mett en weldig storm, thi hannd skall icke haffue offueruettis penndinge och fetallig att besolde och vpholde the lanndsknechte mett, hannd forsamblett haffuer, effther som wij etther leilighedenn ther om tilfornn ytthermere tilschreffuitt haffue. Kiere herrer och wenner, wider och ramer wortt, riigenns och etthers gaffnn, beste och bestannd vdi tisse och alle anndre maade, som wi etther fwldkomeligenn tiltro och ingthed paa twiffle, thed wille wi mett sønnderlig gunst och naade kierligenn mett etther forskylde och bekiennde. Befalindis etther Gud. Schreffuitt paa wortt slott Kyell sancti Galli dag aar 1531, vnnder wortt signnetth.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

445. **20 Dec. 1531.**

Lejebrev paa en Helligaands Kloster tilhørende Gaard sønden for Fisketorvgaden.

Alle thee, som thette breff forekommer, helse wii broder Peder Ploug, prest och prier vdi then Helliandtzs closter i Kiøpenhaffn,

och menige conuentzs brødre ther sammestedt, Per Jørgensen burgimester, Thommes Bryggere, raadmandt, Søffrin Paaske och Anders Gulsmedt, burgere i Kiøpenhaffn, forscreffne closters fuldmegtige forstendere, ewindelig met Gudt. Giøre wii alle wittherligt, som nu ere och komme schulle, met thette wort opne breff, at wij alle endregteligen met wort sambtycke, willie, raadt och fuldburdt haffue vndt och vdi leye ladet och met thette wort opne breff vnde och vdj leye lade erlige och fornumstiige mand Chort Fincke, burgere her i Kiøpenhaffn, hans husfrue Mette Olufs dotter och beggis theris arffuinge een wor och closters gordt, som the nu i boer, synden nest Fiske torff gadhen, østhen nest hoes Myntemesters gordt, som Anders Guldsmet nu i boor, thend at haffue, nyde etc. etc. dog met saadant skiell och wilkiørdt, at the skulle bygge och forbedre forscreffne gordt och grwndt besønderligen met eth got huss met tw lofft vdt tiill adelgadhen och indhen i gaarden met anden goodt køffstedt byggening, tagt met steen och ey andet tag. Och schall forschreffne Chortt Fincke och hans husfrue Mette i theris liiffs tiidt aarligen giffue och fornøge till then Helliandz closter her i Kiøpennhaffn xxiiij marck danske penndinge, som i Danmarck genge och geffue ere, till twenne tiider om aaridt, the tolff marck om paasken betimeligen och the andre tolff marck till sancti Michels dag till landgilde och jordtskyldt aff forscreffne gordt och grwndt till gode rede. Men effther theris liiffs tiidt skulle theris arffuinge eller huem samme gordt och grwndt i were haffuer giffue aarligen otthe och tyuge marck till landgilde och jordskyldt aff forscreffne gordt och grwndt till gode rede, halffdelen om paasken, som er xiiij marck, och anden halffdelen om sancti Michels dag. Skeer thet och saa, thet Gudt forbiude, at forscreffne Kort, hans husfrue Mette och theris arffuinge, effther thii the saa merckelige bygdt haffue paa samme gordt och grwndt, trenges met armod, fattigdom, siwgdom eller for nogen anden redelig eller nøttørtelig sag at selie, panttesette samme theris eyen bygening, och thet kand forfares i sandhedt, thaa mue och schulle thee ther till haffue fulmagt at selie, pantsette och affhende samme theris huss och byggening en besiddende burger vdj Kiøpenhaffn, som skatter och skylder wor nadigste herre koningelige maiestate och ingen anden. Dog skall thet skee met forscreffne priers, conuentzs och forstanders widskaff, willie och sambtycke. Er thet och saa, at forscreffne Chort, hans husfrue Mette och theris arffuinge i alle theris liffs tiidt icke kunde till gode rede vdtgiffue, fornøge och bethalle aarligen forscreffne penndinge tiill landgiilde och jordskyldt till forscreffne Helliandts

closter, eller och forscreffne articler ey holdes vbrødelige, som forscreffuit staar, tha schall thette wort opnne breff were aldelis død och magtløss, och schall forscreffne gordt och grwndt met all syn byggening och forbiering vden all hinder och gensielse komme och falde till forscreffne then Hellianndts closter egen quyt och frij i alle maade. Tiill ytthermere wiissen och bedre forvaring paa begge siider, at saa er i sandhedt och saa i alle maade vbrødeligen holdes schall, som faare er rørtt, haffuer wij broder Peder Plough, prier och menige conuentzs brødre, met widtskaff och sambtycke hengt wort conuents indsegle met the forscreffne fire dannemendtz och closters forstanders indsegle herneden for thette wort obne breff. Giffuet i forscreffne Helliandts closter aar effther Gudtz byr mdxxxj° sancti Thome apostoli afften.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. Tidligere trykt i Rørdams Kirker og Klostre S. 328.

446. 2 Jan. 1532.

Frederik I befaler Bønderne i Sæland at sende Proviant til Kjøbenhavn.

Wii Fredrich etc. helse eder os elskelige menige bønder och almue, som bygge och boer vdi Siælland, kierlige med Gud och wor naade. Kiere wenner, wede maa i, de os elskelige borgemester oc raadmend och menighed udi wor stadt Kiøbenhaffn haffver ladt giffve os tilkiende, att for den møgle krigsfolck, baade reysenner och landsknechte, der udi lang tiid huldit haffver och her effter maa vell ske ennu holde skulle, thii bede wii och biude eder alle och huer serdelis, i huem i helst tienne eller tilhøre, att huer 24 aff eder offver ald Siælland yde och selge wdi forneffnde Kiøbenhaffn iij pund biug, xxiiij skp. rug, som er huer mand iij skp. biug och j skp. rug, och hver forskreffne xxiiij och selger der till vj sider flesk, xij faar sider och j otting smør, och skulle de giffve eder for hver pund korn vj marck, for otting smør 11½ marck och betale eder forscreffne flesk och faar kiød effter sit wærdt. Befahlendis eder Gudt. Giffvett paa vort slott Gottorp anden nyttaarsdag anno 1532. Vnder vort signet. Fridrich.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

447. 23 Jan. 1532.

Hr. Anders Bilde beder Hr. Henrik Gøye saa snart som muligt at komme til Kjøbenhavn for at hjælpe med at undertrykke Landsknægtenes Oprør.

Venlig och kierlig helssen til fforn senth met Gud. Kære her Henrick, sønderlig gode wen, fick ieg her Oluff Rosenkrantzes scriffuelse rett nw, ffor mercker ieg ther wdij, att han haffuer screffuet

etther thill, attij strax wffortøffreth skulle giiffue etther til Køffnehaffn met etthers allerstørste macht y kwne aff sted komme ffor nogher merckelig leylighed, som sig begiiffuer met the landzknecthe wdij Køffnehaffn, ther ffor bedher ieg etther kierligen och gerne kære her Henrick po wor nadigste herres wegne, attij met thet allerfførste wille wære ther met samme etthers swene, heste och harensk, the allerfleste y kwne aff sted komme, och tagendes met etther hues sølff, som y haffe oppeboret wdaff the kiircker wdj etthert læen, oc hues som y icke haffue oppeboret, attij wille bestille atthet strax met thet allerfførste motthe ffram komme, som y fformercke wdij then wdscrifft som her Oluff sende etther, att allerstørst macht pa liggher; thet Gud fforbyde, ther komme ffor møghet mytterij y blandt the landz knecte ffor theres betalingh oc noget po komme aff fyndene y thet samme, tha wiide y well selff, oc kwnde well besynde, att wor nadigste herre oc wij alle kwne kome ther y stoer skade oc ffordérff ffore. Kære her Henrick, rammer och wiidher thet beste ther y blanth, som y wiide bode wor nadigste herre och riiget macht po liggher. Her met etther Gudt beffalendes. Hues made ieg ætter kand til willie wære, thet wil ieg altiid gerne gøre. Screffuet po Szøholm tiisdagen ffor Pawlus conuersionis 1532. Anders Bilde, ridder.

Udenpaa: Erlig welbyrdig mand oc strenge riidder her Henrick Gøye, høffuitzman po Wordingborg kierlige tilscreffuet. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med Segl i grønt Vox.

448. 23 Jan. 1532.

Biskop Joakim Rønnov fraraader Adelen med Magt at stanse det Mytteri, som Landsknægtene gør i Kjøbenhavn, men mener, at det er bedre at tilfredsstille dem med Udbetalingen af deres Sold.

Syncera et amicabili salutatione premissa. Kiere her Oluff, frende oc synderlig gode weenn, som i schriffue meg tiill begierendis, at ieg wille lade mytt folk oc swenne riide indt wti Kiøpenhaffnn mett theris rustning foor thett wprør oc twdrectis skyldt, som er wnder landsknecthene och theris høffuitzmend for theris sold, saa giiffuer ieg eder kierligen tiilkiende, at her ware hooss meg igaar twenne landsknecthe wdskiickede aff hoben om samme theris soldt, oc gaff ieg thennom ther paa thee beste swar oc awskee ieg kwnde, begierendis, at thee wille tøffue effter samme theris soldt, saalenge wii kunde fonge penninge aff mynthen, som dag oc natt for hender er. Sameledis at woor nadigste herris renthemestere, som hiidt snarligen formodendis er, kwnde komme met huiss penninge hand haffuer, thaa skulle thee fonge theris bethalning till gode rede. Oc

schreff ieg strax myntemesteren tiill, at hand for slig saag skulle lade mynthen gonge foor seg dag oc natt. Nw wti dag fick ieg her Hans Bildes och her Johan Wrnes scriffuelse om samme wprør oc offuerlast, som knechthene theris øffuerste giordt haffue, formerckendis aff eders schriffuelse, som ieg oc wti dag fick, ati wille forschriffue alle prelater, riddere oc godemend her wti landett at skulle ther foore lade theris folck riide indt wti Kiøpenhaffn mett theris heste oc rustning. Kiere frende, saa tyckis meg paa eders egen gode behoffning gott oc raadeligt wære, at same wprør oc twedracht kwnde ellers stiilles oc nederlegges met huiss andre gode lempe mand ther tiill tæncke kandt, thi thett will icke haffue god lempe saa at riide indt met heste oc rustning foor thet stoore skriig oc raab, som ther aff wdspringe skulle, at adelen her i landett skulle were wpreyst emod landsknecthene oc landsknechtene oc burgerne emod adelen, saa ther schulle komme fiire dobelt større skriig oc raab aff end thet nw er, oc skulle knecthene ther aff tage een ondt grundt emodt adelen boode om samme theris soldt oc wdi andre maade, tesliigeste skulle woore oc riigens fiender tage ther en stoor fortrøstning aff nar thee thet spurde; icke er thet heller well mweligt, at thee kwnde lade theris folck riide indt inden fredag, oc kand ieg icke besinde, at thet scall haffue nogett paa seg, men tyckis paa eders egen forbeydring gott wære att samme wprør stilles oc nederleggis wnder then mening oc skeenn, att knecthene ware wwenige met theris høffuetzmend foor theris soldt, huilkett tiidt oc opte skeedt er bode her i Danmarck oc andenstedtz, thet ieg oc selff vdi Franckeriige, Vallandt oc anderstedz seett oc hørtt haffuer, oc bliffuer icke heller thet siiste i slig maade skee skall, raadendis ther foore kiere frende, ati wille giøre æders fliidt oc stiille samme knecthe tiill fredtz om theris soldt, huilkett ieg forseer meg tiill ati oc her Anders Bilde, nest Guds hielp, finde gode raadt tiill, nar i tiilsamen kome, wden større bulder oc trætte. Kiere frende, ther som i wille giffue thennom 2 eller 3000 lodt sølff i bethaling, paa thet mand thennom dess letteligere stiille moo, haffuer ieg beffallit her Jeip Heye att wære ther offuer paa mynne wegne oc forschreff i dag mett hannom tiill mønthemesteren, at hand strax skall offuerskiicke tiill eder huess penninge hand mynthett haffuer. Jeg haffuer myt folck tiilhobe vdi then syndre fording oc mynne harnisk liggendis wdi Kiøpenhaffn, saa the skulle wære rede dag oc natt, nar behoff giøris, settendis thette alsamen tiill eders egen gode forbeydring oc behoffning, effter huilken ieg meg gierne rette will, Kongelig Mayestett wor kieriste nadigste herre oc riigett

tiill thieneste, giørendis altiid gierne kiere frende, hues æder bæst oc tiill wilge er. In Christo valete. Ex curia mea Roschildensi feria 3tia proxima ante festum conuersionis sancti Pauli anno domini 1532. Joachimus Rønnow, electus episcopus Roschildensis.

Udenpaa: Erlig welburdig mand oc strenge ridder her Oluff Rosenkrandz tiill Walløff, wor kierre frende oc synderlig gode wenn. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med Levning af Seglet.

449. **12 April 1532.**

Kgl. Stadfæstelse paa Nr. 445.

Wij Frederich etc. giøre alle wittherligt, at thenne breffuisere oss elskelig Chortt Fincke, borger vdi wor stadt Kiøpnehaffuenn, haffuer haffuit her fore oss et opne besieglet pergimentis breff lydenndis ord fran ord som her effther, følger. Alle thee osv. som Nr. 445. Huilcket samme forscreffne breff wij aff wor sønnderlig gunst och naade haffue fuldbyrd, sambtyckt och stadfest och nu met thette wort opnne breff fuldbyrde, sambtycke och stadfeste wiid fuldmagt at bliffue vdi alle syn ord, puncte och article, som samme hode breff jndholder och vdtwiiser. Thij forbiude wij alle etc. etc. Giffuit paa wort slot Kiøpnnehaffnn fredagen nest effther quasi modo geniti sønndag aar etc. mdxxxij⁰ vnnder wortt signnett. Dominus rex per se.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark. med Seglrem uden Segl.

450. **17 April 1532.**

Kong Frederik I gaar i Forbøn for Hr. Holger Ulfstand, at han maa faa en af Kapitlets Gaarde i Kjøbenhavn til Leje.

Frederiich mett Guds naade Danmarcks, Wenndis och Gottis koning, vdualdt koning tiill Norghe etc. Wor sønnderlig gunst tilfornn. Kiere herrer och wenner, wij giffue etther kierligenn tilkiennde, at oss elskelige her Holgerdt Wlffstandt, wor tro manndt, raadt och embitzmannd paa wort slott Lawgholm, haffuer werit hoss oss och berett, at hand haffuer her vdi wor stadt Kiøpnnehaffnn ingen eygen gorde, som hannom tillhører, och ingen anden bequem wesen och stedt, som hand roligt kannd were, effther thij hand ald tidt skall were her hoss oss till stede. Och gaff tilkiennde, atj skulle haffue en gord liggindis her i byenn, som nu Lauritzs Grersen i boor[1]), och hand wille gierne haffue then vdj leye aff ether, effther

[1]) I et Dokument af 8 April 1525 omtales »Apostolorum Alteres Gaard, som Lavrits Greersen nu i boer«, i St. Klements Sogn; det er upaatvivlelig den, her menes.

thij at Lauritzs Grersen skall ingen arff breff haffue ther paa. Och ther for wor begierindis, at wij wille vnde hannom wor schriffuelse till etther, atj for wor bønn och schriffuelse skyldt wille vnde hannom samme gord for saadann jordtskyldt, som forschreffne Lauris Grersen ther pleyer aff atgiffue; och i wille giffue hannom sliigth ethers breff, som borgerne her i byen pleye atfange pae kircke godts. Thij bethe wij ether kierligenn, atj wille annsee thenne wor bønn och scriffuelse, och vnde forscreffne oss elskelige her Holgerdt Wiffstandt och i leye lade hannom samme gordt for saadan leye och skyld, som ther pleyer aff at gange, och sliigth ethers breff ther paa, som i pleye atgiffue paa kircke gods, som forscreffuit staar. Her forlade wij oss wisseligenn till, och wille thet met wor sønnderlig gunst och naade ald tidt gierne met ether alle och huer serdelis forskylde och bekiende. Befallenndis ether Gudt. Schreffuit paa wort slott Kiøpnnehaffnn othensdagen nest effther søndagen Misericordia domini, aar etc. mdxxxij. Vnder wort signnett.

Udenpaa: Oss elskelige her degenn, canntori och menige cappitteil vdi wor Frue dom kircke i Kiøpnnehaffuenn, samptlig och huer besønderligen. Orig. paa Papir i Konsist. Arkiv. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 198—99.

451. **16 Maj 1532.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Skobodgade.

Cristiern Hviidt, deghen, Ditleff Smidter, cantor, oc menige capitel i Kiøbnehaffn giøre witterliictt, att po thett borgemestere, raadtt oc menige almue her i byen vele oc skulle hereffter vere then hellige kircke oc thenness personer thess villigere oc staa i vilie, venskab oc gott naboskab mett thennum oc aff theris ytterste mactt affverije oc emoedtstaa Lutthers kiætterij oc vildfarelsse, haffve vij mett verduge faderss mett Gudt her Joachim Rønnouss, udtvoldt biiscops till Roschilde domkircke, vor kiere nadigste herris vilie, raadt oc sambtycke, undtt oc i leye ladett oc medtt thette vort obne breff unde oc i leie lade hederlige mendt her Mattis Kiældssen, cannik till Marie kircke i Asloo, her Rasmus Kiældssen, prest, oc theris arffwinge en vor Frue kirckis gardt oc grundt ligendis i Skobogaden, synden udt mett gaden i wor Frue sogn, vesten nest compassionis Marie alteris gardt, Mattis Scriffvere i Bleginge breff po haffver, mett all syn rette tilleggelse uthij lenge oc brede, som handt nu begreben oc indhegnett er, at haffve, nyde oc i leye beholle uthij alle theris liiffs tiidt then ene effther den anden, mett saadant skiæl oc vilckor, att the skulle forscreffne gardt bygge oc forbeidre

besynderligen ett stenhuuss tu loffit høgt ud til allgaden, eller om the thett icke formue, ett merckeliiett huuss murett emellom stolpe medt anden godt kiøbstedtz bygning indhen i gardenn oc mett stentack oc samme gaardt oc bygning udj gode mode veedt mactt holle oc giffve ther aff then canick, som kircke verge er til forscreffne vor Frue kircke, aarligen til leye oc landtgiældt tolffve marck, som vij ther om selffve indburdis venlige oc vell forliicte ære, halffdeelen till poske oc halffdelen till sancti Michels dag betimeligen oc till gode rede yde og betale skullendes. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nu sedvonlig er eller her effter poleggis kandt, skulle the selffve udtgiffve oc inthet therfore affkorthe i samme leie. Item skeer thet saa, att forscreffne her Mattis Kiældssen, her Rasmuss Kiældssen eller arffvinge, effter the saa merckeligen po samme gardt bygtt haffve, trængis mett armoedt, fattigdom, siugdom eller for nogen anden rædelig oc netherthelig sag at selie eller pantsettæ samme theris ejen bygning, oc thett kandt forfares utij sandhedt, tha mue oc skulle the thertil haffve fuldmactt att selie, pantsette oc affhende samme gardt oc bygning en besidhend borger utij Kiøbnehaffn, som skatter oc skyller vor keriste nadigste herre oc ingen anden, dog att thett skeer mett forscreffne capitells viidskab oc sambtycke oc forscreffne leie till kircken veedt mactt bliffver. Oc skall tha forscreffne capitell haffve alleneste tre marck danske siidvonlige breffvepenninge oc ey meere begiere for samme theris sambtycke. Item hver oc saa skeer, att forscreffne her Mattis Kiældssen, her Rassmuss Kiældssen oc arffvinge, eller hvem forscreffne gardt aff thennum fangendis vorder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne landgieldt oc leien ther aff ey till gode rede betale ville, tha skulle the udtvijses oc en anden borgere effter the sexten dannemendtz tycke oc beste skiæll oc fyllest giøre vill, som forskreffvet stander. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis qvinta feria in octava ascensionis domini anno incarnationis ejusdem millesimo qvingentesimo trigesimo secundo.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

452. **16 Maj 1532.**

Kontrakt angaaende en Gaard og Grund i Kjødmangerboder, oprettet imellem en Borgerske sammesteds og Kapitlet.

Jeg Eletze Jostes, borgerske i Kiøpnehaffn, giør vitterliictt for alle oc kienness mett thette mitt obne breff, att jeg haffuer i leie anammett aff hederlighe herrer mester Christiern Hwiidt, deghen,

docther Ditleff Smither, canther, oc menige capitell i Kiøpnehaffn en wor Frue kirckes gardt oc grundt ligendes i Kiødtmanger bodernæ, østen vdt mett gaden, i wor Frue sogn, nordhen nest frue Gwndell Oluff Daass gardt, Berittæ Per Otzenss søn nw i boer, synden nest Calendarum alteres gardt, Oluff Jenssen nw i boer, oc som jeg nw selffue i boer, mett all syn rette tilligelsze vtij lenge oc brede, som handt nw begreben oc indhegnett er, att haffue, nyde oc i leie beholle vtij myn oc alle myne arffwinges liiffs tiidth, then ene effther anden, mett sodantt skiæll oc vilckor, att wij sculle her effther wære then hellige kircke oc henness personer theess villigere oc staa i vilie, venskab oc gott naboskab mett thennem oc aff wor ytterste mactt affwerye oc emoedt staa Lutterss kietterij oc wildfarelsze. Item sculle wij forscreffne gardt bygge oc forbeidre, besynderligen ett stenhwss tw lofft høgtt vdtill algaden, eller, om wij thett icke formwe, ett merckeliictt hwss mwrett emellem stolpe, mett anden goodt kiøbstedts bygning jnden i garden, oc mett stentack, oc samme gardtt oc bygning vtij gode mode weedt mactt holle, oc giffue ther aff then canick, som kircke werye er til forskreffne wor Frue kircke, aarligen till leie oc landgieldt siw marc, som wij ther om nw selffue jndburdes venlig oc well forliictte ære, vtij danske penninge, som her i landet gienge oc gieffue ære, halffdelen till poske, oc halffdelen till sancti Michilss dag betimeligen oc till gode rede yde oc betale scullendes. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nw siidwonlig er eller her effther po legges kandt, sculle wij selffue vdtgiffue oc jnthett ther fore affkorttæ i samme leie. Item skeer thett soo, att wij forskreffne, effther wij soo merckeligen po same gardt bygtt haffue, trænges mett armoedt, fattigdom, siwgdom eller for nogen anden rædelig oc nøtthelig sag att selie eller pantsettæ samme wor egen bygning, oc thett kandt forfares vtij sandhedt, tha mwe oc sculle wij ther till haffue fuld mactt att selie, pantsettæ oc affhende samme gardt oc bygning en besidhen borger vtij Kiøbnehaffn, som skatther oc scyller wor kieriste nadigste herre oc jnghen anden, dog atthett skeer mett forskreffne capitelss wiidskab oc sambtycke oc forskreffne leien till kircken weedt mact bliffuer, oc skall tha forskreffne capitell haffue all eneste tre marc danske siidtwonlige breffue penninge oc ey mere begiære for samme theress sambtycke. Item huor oc saa skeer, at wij forskreffne, eller huem forskreffne gardt off oss fangendes worder, hannem icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forskreffne landgiældt oc leien ther aff ey till gode rede betale wille, tha sculle wij vdtwiisses oc en anden borger effther

thee sexten dannemendtz tycke oc beste skiæll, som priuilegen jndeholler, jndsettes egien, som ther aff bedræ skiæll oc fyllest giøre will, som forscreffuett stander. Tiil yttermere forwaring herom beder jeg kierligen myn fuldmyndtige forswaer Nielss Bager om siit jndsegle i myn stedt mett beskene mendtz jndsegle Michell Nielsen kiøtmangeres oc Rassmwss Hanssen bryggeres, borgeres i Kiøbnehaffn, att henghe nedhen for thette mitt obne breff. Giffwett i Kiøbnehaffn, torsdagen Worherres opfarelses otthendedagh, anno eiusdem ab jncarnatione sua millesimo quingentesimo trigesimo secundo.

Orig. paa Perg. i Konsist. Ark., af Seglene findes endnu et. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 200—01.

453. **6 Avg. 1532.**

Kong Frederik I bemyndiger Borgmestere og Raad i Kjøbenhavn til at tage Graabrødre Kloster med Tilliggende til sig og anvende det til Helligaands Hospitals Nytte.

Wii Ffrederick mett Gudts naadhe Danmarckis, Wendis oc Gottis konning, vduold konning tiill Norghe, hertug vtj Slesuig, Holstenn, Stormaren oc Ditmerskenn, greffue wti Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witterligtt, att vy aff wor sønnderlige gunst oc naade, szaa oc fattiige wonføre oc siuge menniske, szom ligge oc ære wtj hospitall oc Helliggesthuss vty Køpnehaffn, tiill hielp, trøst oc theris liiffs nyttørfft oc wpholdelsze, haffue wndt oc tilladett, oc mett thette vortt obne breff vnde oc tillade, att oss elskelige vore borgemestere oc raad vti vor stad Køpnehaffn mue oc schulle tiill thennom anname Graabrødre closter, kyrcke, kyrkegord oc alle the husze, ther paa staar, oc all forskreffne closters gordt oc haffuer, som thet nu forfundett er, oc siiden forskreffne closter oc closter gord, szom forscreffuitt staar, att haffue, nyde, bruge oc beholde tiill euig tiid for frij eyndom. Dog szaa att all then renthe, szom ther paa kand forbyggis vtij hwsse oc gaarde, schal optagis oc all ene komme the siuge oc vonføre mennisker tiill vphollding oc trøst, oc icke brugis til nogen anden mandtz gaffn oc nytthe vti noger maadhe. Thii forbiude vy alle vore fogetter, embitzmend oc alle andre forskreffne vore vndersotthe, borgemestere oc raad her emod paa forskreffne Graabrødre closter oc clostergordt, huss oc byggening, szom forscreffuit staar, att hindre, hindre lade, mødhe, platze, eller i noger maade forfang att gøre vnder vortt hyllest oc naade. Giffuitt paa vortt slott Køpnehaffn tiisdagen nest epter sancti Petrj ad vincula dag, aar etc. mdxxxij, vnder vort signet. Dominus rex per se.

Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet med Seglet. Forhen trykt i Hofmans Fundationer X, 181 og Nye D. Mag. 1, 54. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 201—02.

454. 30 Jan. 1533.

Kong Frederik I annekterer Karlebo Kirke til Degnedømmet i Kjøbenhavn.

Mestter Christiernn Huiidt, degen vdi Køpnehaffn, ffick breff, att epther thij Kong. Mat. vdi sandthedt forfarret haffuer, att thett degenndom vdi woer Ffrue kiircke vti Køpnnehaffnn, som er och schall were ith prelatuer, er møgett ringe tiill thenndt, som thett nu haffuer, som er forskreffne mestter Christiernn, eller tiill hannss eptherkommere attuphollde theris nottorfftt och statt mett, och thesligestte baade for forskreffne mestter Christierns bøn, seruitio facto et faciendo och thesligestte fore throe tiennestte, som thee samme, huilcke epther hanum forskreffne degendom, aff Kong. Mat. vtj forskreffne woer Ffrue kiircke funderet; vti forleening fangenndis worde, hannss naadis høgmectighedt och riiget gøre mue och schulle: Tha haffuer Kong. Mat. for saadan leylighedtzs skyldt annecteret, vnieret och incorporeret Karlleboe kiircke, liggenndis vdi Ørrekraags leenn vti Trye herret, att mue och schulle bliffue tiill och hoess forskreffne degen dom met aldt sin rentte och rette tiilligelsze tiill euiig tiidt. Daag saa att her Niels Riiber, som forskreffne Karlleboe kiircke nu vti forleening och besidtning haffuer, schall thendt beholde vdi alle maade vfforckrenckeligenn epther hannss breffuis liudelsze. Cum inhibitione etc. Datum Gottorp torsdagenn nest epther sancti Pauli conuersionis dag, aar etc. mdxxxiij. Dominus rex per se.

Registre over alle Lande III. 283—84. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 202—03.

455. 13 Marts 1533.

Lejebrev paa en Gaard i Klædeboderne, der tilhører Marie Alter i Nikolaj Kirke.

Alle mend, thette breff see eller høre læse, helsse wy burgemestere och raadtmend i Køpnehaffn ewindeligen met Gud och gøre vittherligt, ath wij alle endrechtelige paa Jomfrw Marie alteris vegne vdi sancti Nicolai kircke her sammestedts haffue vndt oc i leige ladhit och nw met thette wort obne breff vndhe oc i leighe ladhe beskeden mandh Knud Kremmere, burger her sammestedts, hanss hustrue Chirstine Mogensse dotther oc beggis theris echte børn vdi alles theris liiffs thid, thend eene effther thend andhen, een forscreffne jomfrw Maries alteris steenhwsse gaard, jord och grund vdi alle maadhe, som hand nw foorfwnden ær, som forscreffne Knud Kremmere nw selffuer vdi boor, liggendis paa thend syndhre sidhe vdj Cledeboderne østen nest vp thill waar Frois kirckis jord oc westen nest vp thill jomfrw Maries alteris gaard vdi wor Froe sogn her sammestedts. Hwilken forscreffne gaard, hwss, jord och grwnd met all syn

rettighed och retthe tilliggelsse, ehwad som helst thed ær eller neffnis kandh, inthid vndhen tagid, forscreffne Knud Kremmere, hanss hustru och beggis theris echte børn skulle haffue, nydhe etc. vndher thesse efftherscreffne forord oc wilkor: Først skall Knud Kremmere, hanss hustru och beggis theris børn giffue aarligen thend som nw cappellan ær thill forscreffne jomfrw Marie altere vdi sancti Nicolai kircke, thend stwnd hand leffuer, tolff marck penninge, som i Danmarck genge oc geffue ære, thill thwende thider om aaridh, halffdelen thill posken och andhen halffdelen thill sancti Michilss dag altid bethimeligen och thill gode redhe vdtatgiffue. Skeer thed ocsaa, ath forscreffne Knud Kremmere, hanss hustru och børn offwerleffue forscreffne cappellan, som nw ær thill forscreffne altere, tha skulle thee giffue oss forscreffne burgemestere och raad eller hwem wy tilskicke paa forskreffne alteris wegne forscreffne landgilde thill thwende thider, som forscreffuit staar, och skall landgillet thwm(!) eygh ythermere forhøygis i nogher maadhe, och skulle the bygge, forbedre och wel ferdig holde samme gaard, hwss, jord och grwnd met godh køpstedts bygning och ther thill met holde hannwm qwidt och frii for all kongelig oc stadts tynge. Skede thed oc saa, thed Gud forbiudhe, at forscreffne Knud Kremmere, hanss hustru eller theris echte børn trengdis thill for armodh, fattigdom, siwgdom eller noghen andhen rædeligh sagh skyld ath selge, pantsette eller affhende forscreffne theris bygning, tha skulle thee ther thill haffue fuld macht, dogh icke ythermere endh thee skelligen bewise kunde thee selffue ther paa bygd haffue oc her effther byggendis wordhe, och skulle tha først thilbiude burgemestere och raad her i staden forscreffne theris bygningh oc inghen andhen. Thill thess ythermere vissen och bedre forwaringe haffue wij met villige och vidtskab ladhet henge waart stadts jndzegle nedhen for thette waart obne breffuit. Giffuit i Køpnehaffn torsdagen nest effther søndagen reminiscere aar effther Gudts byrd twsinde fem hwndrede thrediwge paa thed thredie.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. efter Orig. i Nikolaj Kirkes Arkiv.

456. **21 Marts 1533.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard i Klosterstræde.

Jeg Jenss Lauritssen skredere, borgere i Kiøbnehaffn, gier wiitterlictt for alle oc kienness mett thette mitt obne breff, att ieg hafver i leie annammet aff hederlige herrer mester Christiern Hviidt, deghen, oc menige capitell i Kiøbnehaffn en vor Frue kirckes gardt oc grundt ligendes i Closter stredett østen veedt gaden i vor Frue

soghen norden nest oc forscreffne vor Frue kirckes gardt, mester Sijmen Bardsker breff po haffver, synden nest then gardt Lucas Breddæg nu i boer, oc som ieg selffve nu i boer, mett all syn rette tilligelse etc. mett saadan skiæl oc vilckor, att vij skulle hereffter vere then hellige kircke oc heness personer theess villigere oc staa i vilge, venskab og got naboskab mett thennum oc aff vor ytterste mactt affverije oc emoedtstaa Lutterss kietterije oc vildfarelsse. Item skulle vij forscreffne gardt bygge oc forbeidre besynderlige ett steenhuuss tu lofft høgt ud till allgaden, eller om vij thett icke formue, ett merckelictt huuss, muuredt emellom stolpe mett anden goodt kiøbstedtz bygning inden i garden oc mett stentack, oc samme gardt oc bygning utij gode mode veedt mact holle oc giffve ther aff then canik, kirckeverije er till forscreffne vor Frue kircke, aarligen till leye oc landgieldt thij marck, som vij ther om selffve ingburdis venlige oc vell forlicte ære, utij danske penninge, som her i landett gienge oc gieffve ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sanctæ Michels dag betimelige oc till gode rede bethale oc yde skullendis. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynge, som nu siidwonlig er, eller her effter poleggis kandt, skulle vij selffve udtgiffve oc inthet therfore affkorte i samme leie. Item skeer thet saa, att vij forscreffne, effter vij saa merckeligen po samme gardt bygtt haffve, trenges medt armoedt, fattigdom, siugdom eller for nogen anden rædelig oc notherthelig sag att selie eller pantsette samme vor eyen bygning, oc thett kandt forfares utij sandheedt, tha mue oc skulle vij ther till haffve fulmactt att selie, pantsette oc afhende samme gardt oc bygning en besidhend borgere i Købnehaffn, som skatter oc skyller vor kieriste nadigste herre oc inghen anden, dog att thett skeer mett forscreffne capitells viidskab oc sambtycke, oc forscreffne leie till kircken veedt mactt bliffver, oc skall tha forscreffne capitell haffve alleneste tre marck danske siidvonlige breffve penninge oc ey meere begiere for samme theris sambtycke. Item hvor oc saa skeer, att vij forskreffne, eller hvem forskreffne gardt aff os fangendes vorder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne landgiældt oc leien ther aff ey till gode rede bethale ville, tha skulle vij udtvijsses oc en anden borger effter the sexten dannemændz tycke oc beste skiæl, som privilegen indeholder, ingsettis igien, som ther af bedræ skiæl oc fyllist giøre vill, som forskreffvet stander. Til yttermeere forvaring herom henger jeg mitt indsegle mett beskene møndtz jngsegle Knutt Daa oc Oluff Cristiernssens, myne kiere metborgeres sammestedtz, som ieg them ther om kierligen bedett haffver at henge

neden for thettæ mitt obne breff. Datum Haffnis die Benedicti abbatis anno domini md⁰ trigesimo tertio.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

457. **28 Marts 1533.**

Lejebrev paa en Frue Kirke tilhørende Gaard norden for Amagertorv.

Jeg Anders Laurentssen, raadmandt wdij Kiøbnehaffn, giør witterligt for alle oc kiendis mett thette mitt obne breff, att ieg haffuer i leye annamett aff hederlige herrer, mester Christiern Hwidth, deghen, och menige capitell wdj Kiøbnehaffn en Kiøbnehaffns capitels gardt oc grundt ligendis norden weedt Amage torffuett i sancti Nicolai sogen østen nest oc samme capitels gardt, Christoffer Dirichsen nw i boer, oc westen nest then gardt, ther ligger tiil psalteren, Jørgen Bager nw i boer, mett all syn rette tilliggelsse etc. etc. met sodant skiæll oc wilckor, att wij schulle her effter wære then hellige kircke oc hennes personer thees willigere oc staa i wilge, wenskab och gott naboschab met thennum och aff wor ytterste macht affuerge och emodtstoo Lutters kietterij och wildfarelsse. Item schulle wij forscreffne gardt bygge och forbedre, besynderlige ett steenhues tw lofft høgtt wd tiil algaden, eller om wij thett icke formwe, eth merckeligt hues murett emellom stolpe met anden goodh kiøbstedts bygning inden i garden oc mett steentack, oc samme gardt oc bygning wdi gode mode weedt macht holle oc giffue ther aff then canick, som forscreffne capitels fuldmyndige procurather er, aarligen tiill leie oc landgieldt thij marck, som the sexten mendt effter priuilegen thett sætt haffue, wdj danske penninge, som her i landett gienge och gieffue ære, halffdelen tiill poske och halffdelen tiill sancti Mickels dag bethimeligen oc tiill gode rede yde oc bethale scullendis. Item scatt oc all andhen kongelig eller stads tynge, som nw siidwonlig er eller hereffter poleggis kandt, sculle wij sielffue vdtgiffue oc inthett therfore affkorthe i samme leie. Item skeer thet soo, att wij forscreffne, effter wij soo merckeligenn po samme gardt bygt haffue, trengis mett armoedtt, fattigdom, siwgdom eller for nogen andhen rædelig oc nøttheretelig sag att selge eller pantsette samme wor egen bygning, oc thet kandt forfares wdi sandheedt, tha mue och sculle wij ther tiill haffue fuldmacht att selge, pantsette oc affhende samme gardt oc bygning en besiden borgere wdij Kiøbnehaffn, som scatter oc scyller wor kieriste nadigste herre oc inghen andhen, dogh atthett skeer mett forscreffne capitels wiidscab oc sambtycke oc forscreffne leie till capitell weedt macht bliffuer, oc scall tha forscreffne capitell

haffue alleneste tre marc danske siidwonlige breffuepenninge oc ey mere begere for samme theris sambtycke. Item huor oc soo skeer, att wij forscreffne, eller huem forscreffne gardt aff os fangendis worder, hannum icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forscreffne landgieldt oc leien ther aff ey till gode rede bethale wille, tha sculle wij vdtwiisses oc en anden borger effter priuilegen indhsettis igien, som ther aff bedre skiæll oc fyllest giøre will, som forscreffuet stander. In cujus rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Erasmi Thome et Cristoferi Diderici conciuium meorum inferius est appensum. Datum Haffniæ sexta feria post dominicam letare anno etc. m°d°xxx°iij°.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

458. **23 April 1533.**

Lejebrev paa en St. Peders Kirke tilhørende Gaard paa Nørregade.

Jegh Oluff Folmerssen, borger i Kiøpnehaffn, bekenniss oc met thette mit obne breff giør witterligt, at iegh met myn frij wilie oc beraadh huff oc met myn hustruiss Margretthess widskab och samtycke haffuer i leye annammetth aff erlighe mendh Seuffryn Paaske oc Lauritz Nielssen, borgere i forscreffne Kiøpnehaffn oc kircke werie til sancti Perss kircke ibidem, en sancti Pers gordh oc grund liggendis paa Nørre gadhe i wor Frue soughen, østhen wdh til algadhen, nordhen op till en wor Frue kirckis gordh, som Hans Nielssen nu i boer, oc syndhen op til Hanss Folmersens gordh, som Hanss Folmersen nu sielff i boer, meth all forscreffne gordz retthe tilhørellse i lenghe oc bredhe, som her effther følgher: breddhen er wd til gadhen aff syndher oc i nør xvj alne j quarther mynne, bredhen i then østre endhe aff søndher oc i nør er xvij alen, lengdhen paa forscreffne gordh aff østher oc i westher er lxxxxxv alne ij quarther, oc som hand nu begreben oc ingheygneth er, at jegh oc myn forscreffne hustru skulle meth beggis wore ecthe børn och arffuinghe haffue, nydhæ etc. meth saadant skel oc wilckor, at wij skulle forscreffne gordt bygge oc forbeydre besynderlighe eth stenhuss thu lofft høyt wdtil gadhen, eller om wy thet icke formue, eth merckeligt hus muret emellom stolpe thu lofft høyt, meth andhen goedh kiøpstedz bygningh indhen i gordhen oc meth stentagh, oc samme gordh oc bygningh wdi godhe modhe wedh macth holle oc giffue ther aff them, som kirckewerie ære til forscreffne sancti Perss kircke, aarlighen til leye och landgield x mark, som wij ther om nu sielffue inbyrdis forlicthe ære, halffdelen til paaske oc halffdelen til sancti Michils dagh

betimeligh til godhe redhe ydhe oc betale skullendis wti danske peninghe, som her i landeth gienghe oc gieffue ære. Item skat oc al andhen kongeligh eller stadz tinghe, som nu seduanligh er eller her effther paa leggiss kandh, skulle wij sielffue wdgiffue oc intheth ther fore affkorthe i forscreffne leye. Item sker thet oc saa, at jegh, myn hustrue, wore børn oc arffuinghe, effther wij saa merckelighen bygt haffue, trengess meth armodh, fattigdom, siugdom eller for noghen andhen redeligh oc nøtterteligh sagh at selie eller pantsetthe samme wor eyen bygningh, oc thet kand forfares i sandheth, tha maa oc skulle wy ther till haffue fuldmagth at selie, pantsetthe oc affhendhe samme gordh och bygning en besydhen borgere i Kiøpnehaffn, som skatter oc skiiller wor kieriste, naadigste herre oc inghen andhen, dogh ath theth skall ske met forscreffne kirckewerie widskab oc samtycke, oc forscreffne leie til kircken wedh macth bliffuer. Item huor theth oc saa sker, at jegh, myn hustrue, wore børn oc arffuinghe, eller huem forscreffne gord aff oss fongendis wordher, hannum icke bygghер, forbeydrer oc i godhe modhe holdher, oc forscreffne leye oc landgield ther aff ey til godhe redhe betale wille, tha maa oc skulle wij wduises, oc en andhen borgere effter the sexten dannemendz tycke oc besthe skiel, som priuileghen holdher, indsetthes ighen, som ther aff bedhre skiel oc fyllesth giøre wil, som forscreffuit er. At saa i sandheth er, som forschreffuit staar, widner jegh meth myt insegle, tilbedendis erlighe mendh, Hanss Folmerssen, myn brodher, oc Jenss Pedherssen, borgere i forscreffne Kiøpnehaffn, ath the oc saa henghe theris jnsegle nedhen thette mit obne breff. Screffuit oc giiffuit i Kiøpnehaffn sancti Georgii martyris dagh anno incarnationis Jesu Cristi 1533°.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

459. **28 April 1533.**

Fru Sofie Podebusk lejer M. Anders Globs Kannikeresidens paa 3 Aar.

Jeg Sophiæ Podebuskis, her Albreth Raunsborgis ridderis effterlewerske, kienness oc witterliictt giør for alle mett thette mitt obne breff, att erlig welbiurdig mandt mester Anders Gloeb, proust i Othens oc canik her i Kiøbnehaffn, haffuer undt och i leye ladett meg then canike residentze oc gardt, som hand nu aff capitell sammesteds annammet haffuer, udj at boo paa try aars tiidt nu nestkommendes oc icke lenger, thij kienness ieg meg och myne arffuinge platt inghen rætt eller deell att haffue till samme gardt, anden ændt jeg haffuer aff forscreffne mester Anderss till leye po forscreffne try aars tiidt

etc. Och therfore forplictter ieg meg at holde samme gardt well weedt mackt oc ey forwænne nogen bygning eller forbædring, ther i samme gaardt bygtt er, i nogre maade tiill skade, oc skeer thett so, att ieg for myn eyen beqvemhedz skyld lader ther noget bygge eller forbædræ, tha skall thett bliffue qwiith oc fry till samme gaardt wden all hinder eller giensielsse. Oc skall ieg eller myne arffuinge ey eske aff forscreffne mester Anders eller capitell therfore betaling eller wederlag i nogher maade. Item skeer thet soo, att wor herre kalder meg, at ieg dør inden forscreffne try aare ære gangne, tha skall och mue forscreffne mester Anderss eller capitell strax annamme samme gordt mett syn bygningh och forbeidring, qvijt och fry igien uden alt hinder och giensigelse aff noghen. Item naar forscreffne try nestkommendes aar forgangne ære, regnendes effter thette breffs datis liudelsse, tha beplichter ieg meg po troo och loffue att forsee meg mett en anden bolig oc strax sleppe samme gaardt mett saa god en frij wilge, som ieg hannum nu annammet haffuer, oc ledig giøre samme gaardt, oc skall tha ieg eller myne arffuinger ingen hinder giøre eller giøre lade po samme gardt, oc ey heller paa huess bygning eller forbædring ther tha po giort er, eller at forwærre henne udj noger mode. Til yttermeer foruaringh och wiidningsburdt herom henger ieg mitt jndsegle neden for thette mitt obne breff mett myn eyen handskrifft her wnderskrewit och mett erlige, wellbiurdige mendz oc strænge ridderes her Johann Urness, høffwiidzmandt po Køpnehaffns slott, her Clauss Podebuskis och her Jørgen Podebuskis, myne kiære brødris jndsegle at henge her neden for thette mitt obne breff. Giiffuit i Kiøbnehaffn mandageu nest effter sancti Marci evangeliste dag, aar effter Guds burdth tussende femhuudreth tredtiuffue po thett tredie.

At so er som forskreuet staar bekenner jeg Sophi Podebusk meth denne min egen hanskrifft.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark.

460. **1533.**

Fortegnelse over Vikarernes Altere i Vor Frue Kirke og de aarlige Indkomster og Udgifter, samt Tallet paa de ugenlige Messer, der skulle synges eller læses for dem.

Bona altarium vicariorum Haffnensium.

Altare trium Regum.

Habet ix pund korn xxxjx marc iii ß. Seruicium altaris: tres misse cantande, 4or legende. Pro cera vj marc. Item pro anniuersariis et ministro cantanti v marc iiij ß.

Altare Dionisij.

Habet v pund korn, xv marc vij ß. Seruicium: vna missa

cantanda, tres legende, pro cera iiij marce, pro carbonibus in ecclesia iiij marce, pro anniuersariis et cantanti xi ß grot.

Altare Eligij.

Habet xv pund korn, iij marcas argenteas. Seruicium: vna missa cantanda, vj legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti v ß grot.

Altare apostolorum.

Habet xlij marcas. Seruicium: vj misse legende, pro cera v marce.

Altare Laurencij.

Habet liij marcas. Vna missa cantanda, 4or legende, pro cera v marce, pro anniuersariis iiij ß grot.

Altare Margarete.

Habet liiij marcas. Vj misse, pro cera v m‰, pro anniuersariis viij ß grot.

Altare Trinitatis.

Habet xxxij marcas, iij pund korn. Due misse cantende, ije legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti x ß grot.

Altare Barbare.

Habet xliiij marcas, vj pund korn. Vna missa cantanda, vj legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti vij ß grot.

Altare Kalendarum.

Habet xliiij marcas. Vna missa cantanda, vj legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti v ß grot.

Altare Lucij.

Habet lx vij marcas j ß. Vj misse legende, pro cera v marce, pro anniuersariis vj m‰ ij ß.

Altare Olauj.

Habet xxj marcas, x pund korn.

Altare Christoferi.

Habet xlij marcas, iij pund korn. Due misse cantande, v legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti xj ß grot.

Altare Birgitte.

Habet viij ß grot, xx pund korn. Missa quotidiana, pro cera vj marce, pro anniuersario jx ß grot.

Altare animarum.

Habet lxxx marcas. Seruicium: vj misse legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis x ß grot, ad vsum altaris omni anno xx m‰.

Altare v vulnerum.

Habet xxviij marcas, iij pund korn. Due misse cantande, v legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti vij ß grot.

Altare Sebaldi.

Habet viij pund korn, viij marcas vj ß. Tres misse legende, pro anniuersariis viij m℔.

Altare seniorum.

Habet lj marcas ij ß. Tres misse, pro cera iij marce, pro anniuersariis v ß grot.

Altare Katerine.

Habet xxxvij marcas. Missa quotidiana, pro cera vj marce, pro anniuersariis vi ß grot.

Altare Michaelis.

Habet xlv marcas. Vna missa cantanda, 4or legende, pro cera v marce, pro anniuersariis et cantanti viij ß grot.

Altare Georgij.

Habet xv marcas. Iij misse, pro cera iij marce, pro anniuersariis ij ß grot.

Altare compassionis.

Habet xxj marcas, viij pund korn. Missa quotidiana, pro cera vj marce, pro anniuersariis v marc j ß.

Altare resurrectionis Domini.

Habeat xxxiij marcas, extra portas ij pund korn oc xix ß grot, j tønde smør. Seruicium: jna missa cantanda, 4or legende, pro cera v marce, pro anniuersariis vij ß grot.

Altare Andree.

Habet xxij marcas. Vna missa cantanda, v legende, pro cera v marce, pro anniuersariis et cantanti vij ß grot.

Altare Anne.

Habet vj marcas infra portas, extra portas xj marcas, ix pund korn. Seruicium: vna missa cantanda, vj legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantantibus xv marce vi ß.

Altare doctorum.

Habet xxij marcas, viij pund korn. Vna missa cantanda, iij legende, pro anniuersariis et cantanti ix ß grot, pro cera iiij marce.

Altare Jacobi.

Habet lij marcas, v pund korn. Iij misse, vna cantanda, pro cera iij marce, pro anniuersariis et cantanti viij ß grot.

Orig. Optegnelse i et lille Hefte i Geh.-Ark. I samme Hefte findes med samme Haand følgende Fortegnelse over de Bidrag, endel af disse Altere 1534 maatte udrede til Kjøbenhavns Befæstning:

Tilhielp til then vold, som giordis anno Domini mdxxxiiij.

Eligij iiij mrc.	Quinque vulnerum ij m₰.
Laurencij iij m₰.	Sebaldi ij m₰.
Apostolorum iiij m₰ ij ß.	Seniorum iij m₰.
Margarethe iij m₰.	Katerine ij m₰.
Trinitatis iij m₰.	Michaelis iij m₰.
Lucii iij m₰.	Compassioois iij m₰.
Olaui ij ₰.	Andree ij m₰.
Christoferi iij m₰.	Anne iij m₰.
Animarum v m₰.	Jacobi iij m₰.

Rørdam, Kirker og Klostre, T., 203—06.

461. 1 Juni 1534.

Øvrigheden i Malmø beretter Øvrigheden i Kjøbenhavn om Indtagelsen af Malmø Slot og opfordrer til Tilslutning.

Venlig kierlig helssen nu oc altid forscreffuit met wor herre. Kiere naboer och sønderlig gode oc gunstige wenner, giffue wij ether kierligen tilkiende, huorledis bispen aff Skone haffuer fordelth och huggeth freden aff alle euangeliske predicanter her i landith oc aff alle thenum, som thenum opholde, wdi sodan maade at wij skulle ther fore forskricke oss oc falle fran Guds oerdt, huilket wij for ingen wærdzens rigdom giøre wille. Dog kunde thet saa haffue skeedt met tiden, at wij kunde haffue foeth stoer skade for medelsth thette sloth, som oss war bugdt offuer hoffuith, oss till stoer forfang oc trengszell, wdi saa maade at bispen oc hans tilhengere kunde well haffue kommeth egenum samme slot oc siden taget wedt halszen huem thenum haffde løst. Oc fore sodan frycht oc fare skyldt haffue wij nedbrødt samme sloth, saa at wij met Guds hielp ingen hindher skulle haffue ther aff, oc paa thet at wij thess tryggere motte bliffue wedt Guds oerdt. Kiere naboer oc gode wenner, saa fortrøste och forhobbe wij oss først till Gudt oc saa till ether, at thersom nogre woldzmendt wilde offuerfalde oss met woldt oc magt at nødhe och twinge oss fran Guds oerdt oc thet hellig euangelium, atj tha giøre oss hielp, trøst oc bijstandt, huilketh wij ether gantske flytteligen igen giøre wille, om i oss wdj sodan eller andre maade behoff haffue. Men kiere wenner, om thet saa skede, at nogen wilde forføre oss fore ether i saa maade, at wij skulle haffue giorth thette wdj en anden acht oc mening, end som forscreffuit staar, tha setter ther ingen loffue till. Thij thend euige Gudt skall widith, att wij waare openbare nødde oc tuingde till at giøre thet, som wij haffue giorth. Thij thet galt

icke aleniste wor hals, liiff oc godtz wppaa, men then lerdom, som er then euig salighedt anrørindis. Wij wille dog gantske gierne giøre the gode herrer alt huess wij thenum plictuge ere. Men at lade trenge oc twinge oss fran Guds oerd oc thet hellige euangelium, thet wille wij ingelundhe wndhergaa, før wille wij miste oc tilsette bodhe hals, liiff, gods, husfrue oc børnn oc all thenne wærdzens timelige rigdom. Kiere wenner, hues wij kunde wære ether till willie oc thieniste met hals, liff oc gods dag oc nath wsparindis, skulle i altid finde oss welwillige oc redebone till. Ether her met Gudt beffalendis. Screffuit i Malmø mandagen nesth efftir helligtrefoldigheds søndag aar etc. mdxxxiiij°.

Tidligere trykt i Rørdams Udgave af Malmøbogen S. LIV—LV.

462. **4 Juni 1534.**

Øvrigheden i Malmø undskylder sin Handlemaade som sket for Evangeliets Skyld.

Venlig kierlig helsen nu oc altid forsendt met wor herre. Kiere wenner, som i scriffue oss till, atj forfareth at her skulde skeedt ith oprør wtj byen, dess wær haffue at saa skee skulde, men Gudt forlade thenum, som ther haffue giffuet orsage till, oc atj wille legge ether ther wtj at forhandtle till thet betste, saa langt oc bredt at thet er icke emodt ethers ære och edt. Kiere wenner, tha haffue wij aldriigh begiereth oc ey heller wille, at i nogeth skulle handtle for oss, som skall wære emodt ethers ære oc edt. Kiere wenner, skulle i dog widhe, at thed er icke skeedt wden redelige oc skiellige orsage, huess her skeedt er. Thij ether dragis well till mindhe, huorledis at Danmarckis rigis raadt lode wdtgonge en recess wtj thend herre dag, som stoedt i ethers by i fiordt om sanctj Hansz tiid, saa lydendis iblant andhre article, at huer biscop skulle haffue fuld magt at skicke præster oc predicanter wdj sith stigt, oc huem som ther emod giorde, tha haffue the beplicted thenum wdj samme recess wedt theris ære oc suorne edt at wille straffe ther wdtoffuer som opreckte mendt met sodan straff, som thenum bør at straffis met, ther Danmarckis rigis raads budt oc mandath ey holle wille, huilken straff oss wilde haffue faldet for swar. Thij saa kiere wenner at wij ingelunde motte nyde wore predicanter met wor bispis sambtycke, huilket som wij thijt oc offte haffue besøgeth bode hoes Hans Naade, her Tyge Krage(!) oc menige Danmarckis rigis raadt her i landith met wore scriffuelszer oc fuldtmyndig sendebudt. The betste swar wij finge ther paa wore tha, at forthij at wij icke wille thro paa thend kircke, ther the trode, schulle wij bliffue atspredde oc skildt fran landt oc rige, lige som jøderne

skede, thij the wilde icke thro paa Christi eller apostlernis lerdomme. End dog at wij thet icke saa saare lagde paa hierttet, thij at wii haffdhe forhobbet, at alting skulde haffue bleffuit staaendis indtill then almindelige herredag haffde bleffuit holleth, som nu skall stande om sancti Hansz tiid. Oc ther som nogre aff Danmarckis rigis raadt haffde tha willeth wære for møgeth strenge efftir samme recessis indeholdelsze, tha haffde ther io nogre wæreth iblanth, som kunde haffue formildeth sagen. Men then tiid at wij fornumme, at bispen haffde fordelth oc huggeth freden till landzting aff alle euangeliske predicanter her i landeth oc aff alle kiøpstæder, som thenum opholder, oc i finge streng beffalling at skulde randzage efftir thenum, som skulle haffue wæreth i thet oprør, som skulle haffue skedt i then herre dag, ther stoedt i fiordt i ethers by, tha tencke wij well, att wij oc skulle bleffued straffeth ther fore epther samme recessis indheholdelsze, huilken straff wij ingelunde kunde wndgaa, meth mindhre wij motte nederlegge thette slot (huilketh som oss war bygdt offuer hoffuith emodt wor contrackt, som koningen oc menige Danmarckis rigis raadt haffue beseglet oss, thend tiid wij gaffue wor by i theris hender), thij at bispen oc hans tilhengere kunde wel haffue kommeth egenum same slot oc siden tageth wedt halszen huem thenum haffde løsth. Kiere wenner oc gode naboer, wor fæderne righe wille wij altiidt gantske gierne giøre alt hues wij thet plictuge ere. Men at ladhe twinge oc trenge oss fran wore predicanter oc Guds oerdt, før wille wij misthe bodhe liiff oc gods met Guds naade oc hielp. Her met ether Gudt beffallendis. Screffuit i Malmø torsdagen nest effter trefoldigheits søndag aar etc. mdxxxiiij.

Borgemestere, raadt
oc menigheden i Malmø.

Kiere wenner, er oss till widendis wordet, at ther gaar ryckte wdj ethers by, saa at wij skulde haffwe wæreth her wde paa landeth, røffueth oc taget fran bispen, herremendt oc bøndner alth huess wij offuerkomme. Tha maaj wide i sandhedt, at the haffue førth oc sagt oss wsant wpaa, thij at wij icke haffue tageth fran nogen mandt wedt en pending, oc ey heller wille, all thend stundt the icke arge paa oss. Kiere wenner, maaj forlade ether till, at huess wj haffue giorth, thet er giorth, at wij kunde frij bodhe ethers borgere, oss oc andre fattige kiøpstædzmend, som haffue anammeth Guds oerdt, at the icke skulle bliffue straffede ther fore effter samme recessis indeholdelsze, aff huilken wij sende ether en copie wdtaff, som her

Tyge Krabbe sende oss, at wij aldelis skulle rette oss efftir, paa thet ati skulle wide, at thet er icke fløye tiender etc.

Tidligere trykt i Rørdams Udgave af Malmøbogen S. LV—LVIII.

463. 6 Juni 1534.

Øvrigheden i Malmø søger god Forstaaelse med Kjøbenhavn.

Erliighe, vise och velffornumstiige mendht borgemester och radmendt i Køpnehaffn kerligen tilscreffuett. Vennligh kerliigh helsen nw och altiid fforsenth met wor Herre. Kere venner, som i scriffue oss tiill atti wille were oss bistandighe i thendhe euangeliske sagh, fforre huilcked wy tacke ether kerligen och gerne och wille thet gerne met etther fforskuldhe, saa longtt och bredt som oss mweliigktt er. Kere venner, som i och formane oss att wij icke skulle giiffue oss i handell met nogre wdlendske, wortt ffederne riighe tiill skaade och ffoderffue, huilckid wy ey heller for noghen deell gøre wille, vdenn wy aabenbare nødis oc twingis ther tiill. Och worre thet saa, att thet noghen tiid skulle skee, thed Gwd fforbywdhe, thaa skulle j och menighe riighet bliiffue saa well fforwarede ther wttj som wy, ther maa j visselighen fforlade eder ther tiill. Kere venner, som i och scriffue, att ther som wy wille setthe loffue tiill eder, thaa wille j gerne slaa ether wdi handdell paa vore vegne, saa att altinngh scall komme tiill en god ffast bystandeligh endde, ffor huilckidh vij tacke ether gandske høyelighen och wille thet altiid gerne met eder ffor-skuldhe och ffortyene. Kere wenner, giiffue wii eder selffue att be-tencke, huad handell wy endnw kwndhe giiffue oss vdi met iij eller iiij af Danmarckis rigis rodh, men wij haffue scriffuidh then gode herre her Tughe Krabbe tiill ther om, att nor hand och the andre gode herrer, her tiill stede ere, kwndhe ffaa altt Danmarckis riigis rodttz fulle magktt, ock ther i thaa kwndhe eller wille hielpe ther noghet vdinden, thaa bede wii eder ther gerne om och wille thed gerne wdj sliighe eller andre maade met eder fforskwldhe, om i oss behoff haffue. Eder her met Gud almegtigste beffallendis tiil euighe tiid. Screffuid i Malmøghe løffuerdawen nest effther Gudz legoms daw aar etc. mdxxxiiij.

Borgemester, raadt
oc menigheden i Malmø.

Kere venner, fforwndrer oss storlighen, hwy att ffergerne maa icke løbe her emellom, som thee pleye att giøre, och fforhaabis oss,

atwy haffue icke andhet fforskullet aff etther end altt gott, och ey heller wy wille, om wy maa nydhet.

Udenpaa: Der vonn Malmo schreiben ann etliche stete gethan, das sie die bischoffen vmb des ewangelij willen friedlos gelegt haben. Tidligere trykt i Rørdams Udgave af Malmøbogen S. LVIII—LIX.

464. 7 Juni 1534.

Magistraten sender Hr. Mogens Gøye de 3 Breve fra Malmø (Nr. 461—63) og beder ham om Raad.

Wor ydmyge welwilliige hellssenn alltiidt forschreffne met wor herre. Kiere her Magens, wii tacke etthers strenghedtt gandtze ydmøgelig oc gierne for alldt then store gwnst oc weluilliighedt, wy stedtze mangefoldiigen hoss etther bewiist haffuer, huilckitt wy stedtze mett etthers strenghed gandtske kierlliigen oc gierne aff aldtt wor yttherste magt oc formwge forskylde oc forthiene wille, ehuor etthers strenghed oss till siiger oc behoff haffuer. Kiere her Maghens, etthers strenghed haffuer vdhen twiffuell spurt oc forfaritt, huorlledis leilliighedhen seg vdj thisse framfarne dage begiiffuet haffuer vdj Mallmø, saa haffue the nw schreffuit oss till ij heller iij breffue till, aff huilcke wy nw sende etthers strenghed wdtschrifflther, ther aff etthers strenghed endt ydermere kand forfare alldt leilliighedt, kiere her Magens, tha effther sliig leilliighedt er wor høigelliig raadt oc gandtzske ydmøgelliige begierre, at etthers strenghed for Gudzs oc menige riigens beste oc bestandt skyldt oc paa thett at thendt euangeliske handell och Gudtzs erre matthe forfremmes, wille giiffue etther hiid tiill stadhen tiill oss, saa wij kunde haffue raadt oc daadt met etthers strenghed, paa thet at alldt tyngiste matte komme tiil en goedt fredtzssommelliighedt oc bestandeliige ende. Kiere her Magens, wii setthe then troff oc loffue tiill etthers strenghed, attij icke forsiige oss thenne wor begiere, anseendis thenne sagh icky alldtenist er oss, men oc etthers strenghed siellffuer oc thet gandtske menige riige oc thisse indbyggere anrørendis. Kiere her Maghenss, her tiill wij oss gandtske oc wisserlliigen forllade, at etthers strenghed wille ilidhen (ilighen) spoo seg, som etthers st. besynde kandt magt paa ligger. Kiere her Maghens, etthers st. will ycke tage oss till messtøcke, att wii etthers st. saa dierffueliigen tillschriiffue och begiære etthers st. tillkompst, thii alldt nødt oc nøtterffttighedt thet nw paa thenne thiid aff oss førdrer. Kiere her Magens, huor wij kunde were etthers st. tiill willig oc thienneste, skall etthers st. vdhen twiffuell fynde oss gandtzs redebon oc weluilliig tiill. Etthers st. her mett thend alldmechtigste

Gud befallendis. Schreffuit met hast vdj Kiøffnehaffn søndag nest effter Gudths legoms dag aar 1534.

Borgmesther, raadt och menighedhen vdj Køffnehaffn.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.

465. Nov. 1535.

Da i Efteraaret 1535 Christian III's Flaade gik i Vinterleje, lod Kongen først Indløbet til Havnen tilsænke, nemlig Gamlebodyb og det andet Dyb, der hed Kallebodsund, hvilket ses af en Skrivelse fra næste Aar: »et breff tiill Stubbekiøpen, att wii forundres huarfore theris lagt wden forloff saa er løffuen hiem, att hun kommer strax egen oc løffuer i Kallebo sund tiill wor boyertt, som Jep Torszen er paa«.

Item thette schall giffuis amerallere for paa skiibene, først att the wille fortøffue att forsencke Gamblebo dyb och thed andett, thij att ther er bestyllett schuder ther thiill, som vfortøffuit framkomme schall.

Item att nogle løber for Gamblebo dyb, till sza lenge att szamme skuder kommer tid.

D. Mag. 8 R. V. 260. Endnu i Marts 1536 udstædtes Befaling til flere Byer om at sende Skuder »at sænke det Dyb igen med«. (Smstds 282.)

466. 16 Dec. 1535.

Øversterne i Belejringshæren bevidne, at en lybsk Udsending af dem var ledsaget til Stendammen og derpaa var bleven modtagen i Kjøbenhavn, hvorfra han nu var kommen tilbage Jfr. Paludan-Müller, Grevens Fejde, II. 202.

Wir hernach beschriebenne Cordt Pfennig, oberster, Hainrich Mallert, haubtman, Hainrich von Velthaim, Vlrich Penntz, Bertolt von Schviechel, Bus vnd Gunther vonn Bertisleben, Crestoffel von Wresperg vnd Albbrecht von Segern, thun kunt hwann offenntlich bekennende, das der stadt von Lubeck reiter bott, genant Ernnst von Lunenburg, am drite tage des monats decembris gegen dem abent alhie jns veltlager uor Coppenhagen ankommen ist vnd wir obgemelte vnt des nechst volgenden tages aus zuschreiben vnd benehelich vnnsers genedigsten hern Durchleuchtikeit zu Dennemarcken mit obgedachten Ernsten von Lunenburg lubischen botten sambtlich vnnd sunderlich vor Coppenhagen pis an den Steyn damb geriten, jme von darab einen trummetter zugeben, wellicher vor jmen her in die stadt geblasen, vnd wir also gesehenn, das sollicher obgedachter bot mit seinen briuen bynnen Coppenhagen kommen ist vnnd heut dato dis briues widerumb daraus. Des zu vrkunt vnnd meirer sicherhait haben wir obgenente ein jtzlicher sein petschir hirauff thun drucken. Gegeben in veltlager vor Coppenhagen denn sechzehenden tag des monats decembris anno etc. xxxv.

9 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Geh.-Ark. D. Kongers Hist. Fasc. 15 Nr. 21 og 22.

467. **8 Marts 1536.**

Opfordring til Overgivelse. Ligelydende med den fra 7 Marts (Første Bind Nr. 264) med Undtagelse af Løfte om Lejde for Byens Udsendinge.

. . . . . . Och huilcke etthers ambeszather, szom i ther tiill szamme tiidt wdskicke, skulle wtj thette wortt obne breffs krafftt frii, felig, secker och christelige leyde haffue, saa lenghe the ther erre, och sidenn ind wti Kiøpnehaffnn eghenn wti theres beholdt. . . . . . Skreffuitt wti Ko. Mts. feltleyer for Kiøpnehaffnn otthenden dag martij aar etc. mdxxxvj.

D. Mag. 3 R. V. 282—83.

468. **18 Marts 1536.**

Opfordring til Overgivelse.

Tiill Kiøpnehaffnn en koppie. Vij Christiann etc. helsse etther alle borgere och menige Kiøpnehaffns indbyggere mett Gud. Wij giffue etther att kende, att wij nogen tiidt sidenn forleden indginge en handell och contracth mett the lybske, saa the mett oss fordragne ere, wtj huilke contract och handell j och the malmøske ere indtagne, saa j och the mue och bliffue fordragne, huar i same contract och handell inden midfaste nest kommendes indgange wille, som wij formode the Lybskes ambassatter oc indforskickede sendebudt tiill Kiøpnehaffnn etther mett indstruction oc wdschrifft, huarledis same handell oss och the Lybske emellem gangen er, wnderrett haffue. Saa haffue wore breff tiidtt och opthe werett ther for portenne, etther ther mett att wnderuise och tilkende giiffue, och motte dog samme wore breffue, som wij forsnimen formerct haffue, icke indkomme wdj byenn eller nogre aff etther tiill hande, for nogre som her tiill forhindret haffuer. Nu wij wtj negsthe dage epther Guds willige gaffue oss hidt offuer i landett och komme her tiill Callingborge, bleff oss tiill kende giffuett, att same wore breffue etther saa tilschreffne ey fremkommen nogen aff etther tilhande, huor fore wij nu mett thenne wor schriffuelsse wille haffue etther paamintte om j szame handell och contract inden forschreffne dag och tiidt indgange wille, tha erre wij offuerbødige att wille samme handell oc contract i alle puncter oc article wbrødeliggn holde. Huor j samme handell oc contract icke inden forschreffne tiidt indgangendes worde, och ther siden kommer ydermere skade och forderffue aff, tha wille wij mett thenne wor paamindelsze vndskyld werre. Begere wij therfore strax etthers scriptelig gienswar, hues j etther ther wtj beraadde oc giøre wille. Falder etther till sinds att forskicke nogre aff fuldmegtiige

hid tiill oss i førsthe dage, ther om wier paa alles etthers wegne mett oss att forhandle, tha mue wore stadtholdere oc offuersthe wtj wort feltleger ther for byenn giffue the etthers ambassather, som j wdskickendes worde, frij, secker och christelig leyde, huilcken wij wbrødeligen holde wille. Beffallendes etther Gud. Schreffuett paa wortt slott Callingborge løffuerdagenn nest epther sancte Gertrudis jomffruis dag aar etc. m.d.xxxvj. Wnder wortt signett.

D. Mag. 3 R. V. 292—93.

469. **19 Marts 1536.**

Opfordring til Overgivelse.

Vij Geuert Skenck, feltherre wdj Christopher van Velthens affuerrelsse, Kortt Penning, offuerste, mett andre Ko. Majtz. wor naadigste herres beffelsmend her wtj Hans Ko. Majts. legrett for Kiøpnehaffnn, helsse etther alle borgmestere, raadmend oc menige borgere, som bygge oc boo wtj Kiøpnehaffnn. Wiider att oss wtj tesse dage erre nogre merckelige breffue tiilhande komne, som etther oc then menige mand oc alle etthers børnn oc eptherkommere alszom størst magtt paa ligger, saa wilde wij tilskicke etther samme breffue oc thennem wdj ingenn maade forholde for etther, paa thett att ingen erlig mand skall wdj framptiden haffue orsage emoed oss, om samme breffue fortagtde oc nederslagne bleffue, oc ther ydermere skade och forderffue eptherkomme. Nu haffue wij well formertt, att alle the breffue, som ther saa indskickes tiill etther wtj byenn, wnderslaas oc fordylliis for etther, saa at the icke mue komme thend menige mand tiill hende, ther fore holde wij nu samme breffue hoss oss, oc ingthett forskicke thennem før en wij kunde enckede wide, om same breffue mue etther tiill hande. Oc ther som j wille skicke iij eller iiij aff etthers metborgere hid wdj legrett att annamme samme breffue, tha skulle the, som j om same breffue wdskickendes worde, haffue frij, felig, secker oc christelig leyde hiid wdj legrett att annamme samme breffue, oc siden frij, felig oc wbehindrett wdj theris beholl egenn wdj Kiøpnehaffnn, wdenn all argelisth wid wor christelige tro oc loffue. Tiill windissbyrtt haffue wij forschreffne Geuertt Skenck oc Kortt Penning paa alle befallings mendtz wegne ladet thrycke wor signett etc. Datum in castris regijs Oculj aar etc. m.d.xxx.vj.

D. Mag. 3 R. V. 294—95.

470. **26 Marts 1536.**

Opfordring til Overgivelse.

Vij Christian etc. Helsze ether borgemestere, raad oc menige borgere, købnehagenske indbyggere, meth Gudh. Vij giue etther tiil-

kende, ath vij haffwe indgangeth en handel met the lypske oc andre vendiske stedher, och ere y vdj same handel indtagen och vdj alle modhe vell fornoreth, saa frampt som i samme handel inden vj vgger aname viille, som samme handell ydermere vduiser och indeholler. Och haffwe vii titth och offthe screffuith vore breffue tiil etther borgere och ten menige mand vdj Køpnehagen och haffwe dogh ingen swar fanghet paa samme breffwe, hwiilketh oss storligen forundrer, effther the christelige tiilbudh, som vij met etther tiilbødhet haffwe, oc ere end nw offuerbødige ath viille annamme etther for vore kere vndersotte och holle etther alle och huer besønderlige ved logh, skell och retth, priuileger och friihedher, och oss vtj all tiilborlighet finde ladhe, saa frampt som i etther end nu tiil oss giue ville. Och begere end nu aff etther ther paa etthers aluorlige swor, huad i ther om gøre och lade viille. Kende Gudh at oss forbarmer och ynckes offwer then store besueringh, som riigzens indbyggere nw paa henger, bodhe inden byen och vden, och end ydermere her effther tiilstander, om thenne fegde lenger vore skall. Och haffue vij nu vdj the helige treffollighetz naffn giuet oss hiid offwer tiil vort land Sielandh, och ther som i viille skiicke nogre etther ambasater tiil oss ydermere ther om met oss at handle, tha skulle same etther ambasatter, som i tiil oss skickendes vorde, dog icke offwer xij personer, haue vor frij, felich, secker och christelig legde, at ferdes tiil oss oc saa lenge the hoss oss ere, samme handel at berame, oc siidhen frij, felige och vdj theres behold egen ind vdj Køpnehagen vbehindret aff oss oc alle andre paa vore vegne, som for vor skyld ville oc skulle gøre oc ladhe, ved vor furstelige och christelige tro och loue. Ther som i lenger forholde och etther ydermere forfføre lade, som i her tiil giord haue, etther selff saa vel som andre rigzens indbyggere tiil stor skade och forderffwe, oc ther kommer ydermere skade oc forderffwe aff, tha viille vij met thenne vor paa myndelsze vndskyld vere. Giiffuith paa vort slot Kalingborgh søndagen letare aar etc. mdxxxvj vnder vort singnet.

D. Mag. 3 R. V. 295.

471. **28 Marts 1536.**

Benaadning for de Borgere fra Svenborg og Nyborg, der ere i Kjøbenhavn.

Vii Christiann etc. Giøre alle witterligtt, att effther thii att menige Suineborgs oc Nyborgs borgere oc borgerske, som nu ere wdi Kiøpnehaffnn, haffue nu hatt theres wisse ambeszather oc sendige budtt her hos oss mett fulmagt paa alle theres wegne oc suore oss hulskaff,

mandskaff oc thro tieninste, att wille holle oss for theres rette herre oc konning, tha haffue wii aff wor sønderlig gunsth och naade annammett thennem oc alle andre theris medborgere oc metborgerske, ehuorsomhelsth the erre, som sig weluilgen wnder oss giffue wille, for wore kiere wndersotte, saa the mue drage hiem mett theris hustruer, børn, hion, tiennere oc altt theris medhaffuendes godtz, tiill theris bo och bygge egenn oc ther søge theris nering oc bierring, oc hues the her tiill i thenne forde[r]ffuelige fegde emodtt [oss] och |rigett handtlett oc giortt haffue, skall were thennem aldelis forlatt oc tilgiffuett, oc skall were oc bliffue en klar oc aftalen sag oc aldrig arges ther paa aff oss eller nogen epther thenne dag wdi nogre maade. Samledes haffue wii aff samme gunsth oc naade tagett, annammet oc wndtfangett oc nu mett thette wortt obne breff tage, annamme och wndtfange thennem och alle theres medborgere oc medborgerske, som wille were oss lydige oc wnderdanige, theres hustruer, børn, hion, tiennere, gotz, rørendes oc wrørendes, jngtet wndertagett, ehuatt thett helst er eller neffnis kand wdi nogre maade, vdinnen wor konninglige hegen, wern, friid oc beskiermelsze, besynderligen att wille forsuare, beskerme oc fordattinge tiill alle retthe. Dog mett szaa skell, att the skulle stande huer mand tiilretthe for oss for hues dell, szom the thennem haffue tiill at talle mett rette, oc skall ingen were theres domer wden wii selff. Thii forbiude wii alle, ehuo the helst ere eller were kunde, serdelis wore fogeder, embitzmen, høffuitzmend, capiteiner, krigis folck oc alle andre, som for wor skyll wille oc skulle giøre oc lade, thennem her emod paa perszoner, hustruer, børnn, hion, tiennere oc hues gotz, som the mett thennem haffue, rørendes oc wrørendes, att hindre, hindre lade, møde, platze, dele, feyde, wmage eller wdi nogre maade wforrette eller forfang att giøre, wnder wor konniglige heffnn (oc) wrede. Giffuit paa wortt slott Kallingborg tiisdagen nest epther søndagen letare aar etc. mdxxxvj wnder wortt signett.

Relator dominus Magnus Gøye miles et magister curie.

D. Mag. 3 R. V. 296—97.

472. April (?) 1536.

Breve til de sælandske Købstæder om at sende dem, der undslap fra Kjøbenhavn, til Lejren.

Item breffue tiill Roskyld oc Kiøge om the, som komme wd aff Kiøpnehaffn oc icke haffue vor nadige herres beskiermelsze breff, att the griffue thennem oc sende thennem hiid wdi legrett, oc hues

the thet icke giøre, tha skulle the findis wtro wndersotte. Ett breff tiill landstingett eodem modo.

D. Mag. 3 R. V. 307. Et lignende Brev noget senere til Roskilde, Køge og Præstø med Overskriften Speidere; smstds 309.

473. **17 Maj 1536.**

Indbyggerne advares mod de Styrende i Staden.

Tiill borgemesther och raadtmendt vdj Kiøpnehaffnn. Helsen mett Gudt. Som i scriiffue, attj icke wille quitte Claus Holste fore then ethers metborger, som wij tiill ether skichtte, tha sende wij ether nw Claues Holste igien och wille beholle samme ethers borger. Som i och scriffue, att ether tyckes vnderligtt were, att her føres saa mange regementte, som skall were en store orsag tiill thenne langsom feide, tha maa i wiide, att wij haffue offuer all Danmarcks och Norges riige, vndertaget Kiøpnehaffn, en regerende koning, som er hogbornne første och stormegtige herre her Christiann, konning Fredericks søn etc., och thet hans Kon. Mat. haffuer saa mange regementte, bode till land och wandt, thet er kriigs brug, och wiide i well sielff orsagen ther tiill; men huor mange regentter i haffue vdj Kiøpnehaffn jntagett, och huorledes i dagelicken aff thennom lade ether vndertuinge och forføre, ether sielff och mange flere tiill store skade och forderffue, thet will enden well vdtuiisze. Ether her met Gudt befalendes. Scriffuit vdj Ko. Mts. feltlegere for Kiøpnehaffn ottensdagen nest epther søndag cantate aar etc. mdxxxvj.

Kon. Mats. forordnette ra[ad] her vtj legret for Kiøpnehaffn.

D. Mag. 3 R. V. 308—09.

474. **21 Maj 1536.**

Helsingborg Len opfordres til at sende Proviant til Amagers Indtagelse.

Tiill Skone om fetalie, Amage.

Helsze ether alle wore kere vndersotte, køpstedemend, byndher och menige almuge, ehuem som helst i tiene eller tiilhøre, som bygge och boo vdj Helsingborg len, kerligen met Gud och vor naade. Kere venner, som i vell forffare, ath vore vhorsome oc rigzens fiender, som end nw ligge vtj Køpnehagenn och holle oss oc righet samme by fore, alle vore vndersotte tiil stor besueringh, och effthertij the nw saa forherde thennem, acthe vij vtj the helge treffolighetz naffn aluorligen at foretage thenne fegde och ther fore nu strax lade slaa eth leger paa Amage met eth tall kriigsffolch, rytthere och knecthe, och acthe nu strax vffortoget at skicke samme vorth kriigsfolch ther offuer, oc skulle samme vort krigsfolch lang tiidh siidhen vareth paa

Amage, ther som vij hagde hafft raad tiill vnderhollingh. Thij bedhe vij etther alle och huer serdelis strengeligen biudhe, ath i viille rette etther effther at vdgiue en modelig gengerd, dog icke anderledes end at selge for rede pendinge, saa at hverj x mend skulle vdgiiffue en modelig oxe, ij lam, v tønner øll, iij tønner brødth, ij pund smør, et pund oste, ij sier flesk och iij tønner haffre, och samme fetalie skulle i strags vffortøgret føre till vor køpstad Malmøø, oc nar i tiidth komme, haffue vij beffallet oss elskelige Erich Krwmedige, vor mand oc raad, att hand skall vnderuisze etther huorledes samme fetalie skall offuerkomme tiil Amage oc huorledes i skulle komme tiil etthers betalingh, och hand skall och lade giue etther quittantze paa huad fetalie som i vdfføre och yde, paa thet vij kunde viidhe, huilke som wdfføre och huilke som thennem fortrycke. Beuiser etther her vtj som viilge tro vndersotte bør atgøre, och som i her tiil troligen giordh haue, vij ville egen vere etther en naadig herre oc konning oc holle etther ved log, skell oc retth, saa i oss tacke skulle. Giiffuit vtj vort closter Esserom søndagen vocem iocunditatis.

D. Mag. 3 R. V. 301—02.

475. **20 Juni 1536.**

Kgl. Brev om en Fange.

Wii hoggebornne ffurstis och stormegtiige herres, her Christians, met Gudtzs naade vduaalldt konning tiill Dannemarck och Norge etc., woer keristte naadige herres stathollder och raadt, heer tiillstede werendess vdi hanss naades feltleyger for Kiøpnehagen, gøre allde witthørligt, at thendne breffuiiszer —[1]) haffuer weret heer hoess oss och giiffuit tiillkende, at handt nogen tiidt siiden bleff greben vdi Beltet och strax bedaget at indthollde vdi Køpnehagen, och er ther fore nu kommen hiidt tiill leyret, paa thet at handt wiillde fullthgøre sith louffthe och tiillsagen. Tha effther thendt leilighedt, som seg nu begiffuer, haffue wii icke wiilldt tiillstedt hannom att indtkomme vdi Køpnehagen, daag haffue wii tiillstedt hannom at mue nederskicke sin randtszone och annamme sith quitte breff igen, om handt thet bekomme kandt. Giffuit vdi Kong. Mats. ffeltleygre for Køpnehagen tiisdagen nest effther Gudtz leghoms dag aar etc. mdxxxvj. Vnder Kong. Mats. signet.

D. Mag. 3 R. V. 313.

---

[1]) Aaben Plads i Registranten,

476. **24 Juni 1536.**

Forhør over Henrik Parvus.

Anno domini 1536 sancti Hans Baptiste dag bekende her Henrich Paruus thette eptherscrefne:

Først bekende hand vpynt, att vedt 300 borgere hagde vdtskicket hannom att skulle giffue theris brøst och then store hunger tiilkende. Sammeledis bekende att hand j aar siden vor hertug Albrets erende udskicket her i landet. Tesligeste om nogle breffue, som han hagde paa et skiib, att skulle løbe tiill Norge mett vdi paaske, indholdendis om fortrøstning till erchebispen, som han kaste i stranden.

Item wor hand hosz konning Chrestiarn i Norge, och then tiidt hand bleff fangen kom hand tiill hertug Albert.

Item vor hand vdi Norge førend hand kom vdi koning Christierns tienniste.

Och sagde hand att hand for then skyld, att konning Chrestiern vor fanghen, icke torde giffue sig tiill Danmarck ighen, epther thii hand hagde verit i hans tieniste.

Thette haffuer hand bekend siden hand bleff pynt:

Item att hertug Albert skicket hannom ind vdi Kiøbenhaffn till greffuen och Kiøpenhagens borgere met nogle breffue, at hertug Albret ville komme thennom till hielp och vndsettning, och tallede met Jyrgen Myntemester.

Item at hertug Albret jngthet viste, at hand kom aff byen. At borgerne haffue skicket hannom vdt, som er Marcus Reff, Iffuer met syn metfølger, Tydby, der er hans fader broder søn.

Item the breffue till de norske vor en fortrøstning, att ther skulle komme vndtsettning fran Hollandh och frye kong Chrestiern, att the ther for skulle were fortrøst.

Item at hand haffuer verit hertug Albrets budt till Kiøpenhaffn och Malmøe.

Item att hand vdi ingen anden mening er kommen aff Kiøpenhagen, end hand aff nogle borgeres befalling skulle giffue Kong. Maytt. alt leyligheiden tiillkende, then store nødt, som the lide ther i byen. Item att hand hagde beffalling aff nogle aff borgerne at skulle vere thennom behielpelig hosz Kong. Maytt., att the motte komme i handel och giøre Kong. Maytt. vnderuiisning, huor the skulle falle an, och att the icke kunde holde byen i xiiij dage for øøll och brøds brøst skyldt.

Item at borgerne ville falde fran hertug Albret, att hand ther fore ville ramme theris beste.

Item att hand gick tiill hertug Albret och gaff hannom tiilkende, att hand ville vdt; tha sagde hertug Albrett, att hand ville met thet fyrste selff dattinge met Kong. Maytt. och at hand skulle forfare, om ther vor ingen vndtsettning for hender, och at thette vor nu paa søndagen, och tiilhielpe at ther motte komme vndsettning.

Item att hertug Albret venter sig vndtsettning aff Burgundi och att her Henrich skulle forhandle, att hand motte komme tiill datting och at hand ville sende budt ind tiill hertug Albret ighen och screffuit thennom tiill, om ther vor vndsettning eller ey.

Item att hand skulle forhøre om ther stod nogen rodt tiill, att hertug Albret kunde komme syn kaas.

Las Bagge, Dyderick Vedlow, Chort Beyermandt, Thomes Guldsmedt, Jyrgen Seyman met theris tilhengere gaffue hannom vnderuiisning, at hand skulle saa foregiffue sagen och gøre anslagen.

Marcus Reff sagde, at Bole Vingkis haffde loffuit at ville ramme thet beste.

Item Marcus Reff, Morthen Stenhvgger och theris tiilhengere hager giffuet hannom i befalling att the skulle anfalle, the ville vndsetthe thennom.

Item hertug Albret viste engthet aff før end om søndagen, som han kom vdt om mandagen.

Item at hand sagde hertug Albret igen hues anslag, som borgerne hagde sagdt hannom, och nogle therfore bleffue fangen, och hagde ther tiill met sagdt, at borgerne ville falle fran hannom och haffue konning Chresten ind.

Then tiidt Amag vor indtagen, sagde hertug Albret, nu er vor kunsth om thet jeg vil vere ther epther, at ieg kand faa dattingen for mig och min hustrue.

Item at Marcus Reff sagde tiill hannom, at ther som Kong. Maytt. icke vill tro mig, tha haffuer Bold Vinckis loffuit at ville vere godt for hannom.

Item att hand sagde tiill hertug Albret, at borgerne ville saa gøre anslag, nar Kong. Maytt's folck felle ahn.

Item hertug Albret befolle hannom, att hand skulle tiil hielpe, att Kong. Mayt's folck skulle ther saa anfalle epther borgernes anslag, paa thet att the skulle bliffue ther forrasket.

Item att haffuer hand bekendt, att hand for then sag er vdtkommet, att hand skulle thet bestille, att Kong. Maytts folck skulle saa anfalle och forraskis och att hand skulle haffue werit ind vdi byen ighen och sagde thennom i byen igen nar och huor Kong. Maytt.

ville anfalle och ville hand haffd giffuit siig till Enghaffuen och ther lad siig indsette igen paa the bode, som vdtføre folck, eller fylge them met ind vdi byen, som saa indriffuis.[1])

Thette eptherscreffne haffuer her Henrich bekend anden dag hand bleff pyntt:

Først att forhandle borgernes sag, om the kunne faa dattingen och giøre theris anslag.

Siden att forfare, om her er ingen tyding om vndsettning eller huadt for tyding her vdi landet vor.

Item att Ambrosius mett syn anhenger haffue vdtgiort hannom och loffuit hannom en skenck, att hand skulle drage vdt i landet och forfare, om Kong. Maytt. vor vidt et fridt modt och om Hans Nade vilde endnu bliffue fuldherdig och lenger vpholde Hans Nadis krigis folck, men forlade ther met, och forfare om ther vor vndsettning och om Kong. Maytts. folck vdi leyret vor vprøct eller ey.

Tisligeste att hand skulle kundt gøre, att the ville holle tiill the hagde vpeth alle the heste och hunde ther i byen.

Item at hertug Albret haffuer icke offuer ij tønner meell och vidt ij fadt vyn, om hand thennom end haffuer.

Item att borgerne sye hvede vdi vandt och drycke mett theris børn.

Item att hertug Albret och greffuen och menige borgere ville gerne haffue dattingen, om the viste at the then fange kunde, och gaa met en huidt kep vdt aff landet, om the kunde faa naade.

Item iij skiib, et som hertug, et som greffuen, et som Jørgen Mynter tilhører, ville the indlegge theris skyndz i samme skiib och se at the kunde løbe theris kaasz.

Item att the haffue sworet i byen otte dage epther Johannis at holle byen, och thersom the ther for inden icke faa vndtsettning, ville the giffue byen vp.

Item att then menige mand ville falle vdt aff byen vidt 800 tiilhobe paa Gudz naade, om the kunde faa naade, ther som the icke faa vndtsettning.

Item att ther som hand maa bliffue betroedt, thaa ville hand vnderstaa sig och scriffue ind i byen och flye Kong. Maytt. iiij eller v[ct] vnder hans hand.

Samlinger til den danske Adelshistorie paa det store kgl. Bibliothek Fasc. 51.

---

[1]) Med en anden Haand er paa næste Side skrevet: Chort Beyermand. Dyrick Velow.

477. **28 Juli 1536.**

Borgerskabets Forpligtelse ved Overgivelsen.

Wii efftherschreffne Ambrosius Bogbynder, Niels Tyndebynder, Hans Bøze, borgmestre, Chort Fincke, Jens Mortensen, Oluff Hansen, Herman Dytmer, Clawes Nielsen, Herman Struckman, Søffren Paske, Niels Bager, Niels Lestemager, Chrestiernn Scriffner, raadmendt, Powell Hansen, mester Hans Vencke, Peder Jyrgensen, Chrestiern Eschildsen, Oluff Schriffuer, Thommes Brygger, Peder Schriffuer, Mats Clausen, Niels Clausen, Niels Fynboe, mester Fadder och Walter Skotte, borgere vdj Kiøpenhaffnn, giøre alle vittherligtt mett thette vortt opne breff, att aar epther Guds byrdtt thuszinde femhundrite sex och tredine thaa vore vij paa sancti Oluff konnings afftenn vdtskickede aff Kiøpnehaffnn by aff menige borgere oc jndbyggere ther sammestedts, mett alles theres fuldtmagt, paa alle theres och menige Kiøpnehaffnns byes vegne att handle mett hogborne første och stormegtiige herre her Christian, mett Guds naade vdtuoldt konning tiill Danmarck och Norge, hertug vdj Sleszuig, Holstenn, Stormarnn och Dytmerskenn, greffue vdj Oldennborg och Delmenhorst, vdi Hans Konn. Maiestadts feltleger for Kiøpnehaffnn, och thaa samme tiidt bleffue thessze eptherschreffne artickler oss paa forschreffne menige Kiøpnehaffns indbyggers vegne saa vdj alle maade handlett och oss aff Hans Kon. Mat. vndte, jndrømde och forladtt udj alle maade, som her epther screffuitt staar och icke anderledes. Først att eptherthij borgemester, raadtt och menige borgere och almoe vdj Kiøpnehaffnn haffue nu giffuitt oss tiill hans koninglige hogmegtiighedtt och haffue suorett och sagdt Hans Ko. Mt. hyldskap, mandskap och tro tieniste och wille were Hans Nades Ko. Mt. her epther fore villige och tro vndersotte, som erlige och tro vnderszotte bør att were theres rette herre och koning och theres fæderne riige, thaa haffuer Hans Ko. Mt. egen loffuitt och tiillsagdtt oss, att hans koninglig hogmegtiighedtt her epther will were oss en naadig och gunstig herre och holle oss alle och huer serdeles vedt log, skell och rett, och icke tiillstede att nogen aff oss vforrettes emodt logen vdi noger maade. Och will Hans Ko. Mt. att vij mwe och schulle bliffue vedt Guds ordt, thet hellige euangelium och ræne bibliske lærdom, och oss ther hoss i alle maade beskydde och handthaffue, saa vij vdj ingen maade skulle trenges ther fran, engthen aff geistlige eller verdzelige, høige eller lage, jngen vndertagen vdi noger maade. Dog mett saa skell, att vij jngen predikere, engthen swermere eller andre vprøriske mendtt, fore predickere her vdj byen holle eller indtage skulle, vden the

som forschreffne Ko. Mt. confirmerer och sambtygker, paa thett att the skulle først examineres, om the ære ther gode och nyttige for, bode vdj theris leffnett och lærdom, och som oss retteligen mwe och kunde predicke och lære thet hellige euangelium fore och ræne guds ordtt, som the met thendt hellige schrifft beuisze och beuere kunde. Sameledes will Hans Ko. Mt. fuldbyrde, sambtygke och stadfeste alle vore priuilegier, som vij hagde vdj hogborne førstes koning Hanszes tiidtt, och samme vore priuilegier och frigheider vdj framtiiden vdj Hans Ko. Hogmegtiighedts kroning ytthermere foruandle, formiddele och forbedre, epther som the kunde vere Hans Ko. Mt. och kronen, saa och oss Kiøpnehaffns borgere och menige riigens jndbyggere tiill nytte, gagn, velfardt och bestandtt. Dog skall Hans Ko. Mt. sielffuer were Kiøpnehaffns stadtt mett syn befestening megtiig mett hues skytt, krudt, lodt och andre kriigis tiillbehøringer, som vdj Kiøpnehaffn er eller were kandtt. Och will Hans Ko. Mt. oss ther hoss tiill rette handhaffue och beskerme, som Hans Nades Ko. Mt. bør att giøre hans Ko. Mts. willige tro vndersotte. Och hues som vij vdj thendne feigde haffue erligen handelett och giortt mett roff, blodtstørtninge, slag, kyrcke brud eller anden nederbrydelsze, inden byes eller vden, engthen emodt Hans Ko. Mt. eller andre, hemeligen eller aabenbare, skall aff Hans Nades hogmegtighedt were och bliffue en klar affthallen sag, vndertagen thennem, som sloge thendt erlige, gode qwynde frue Anne Holgerdts ehiell, och ther mett haflue veritt vdj raadt, daad och handtgerning. Och hues godts, som end nu findes kandtt, som haffuer hørdt tiill riiget eller riigzens jndbyggere, skall ighen giffuis thennom, som thet haffuer tiilhørdtt, ehuor som thet paa findes kandtt. Och skall Hans Ko. Mt. sielff haffue magt tiill att sette borgemester och raad vdj Kiøpenhaffn, huilcke Hans Ko. Mt. teckes och kand forfare, Hans Nades Ko. Mt., tro och Kiøpnehaffns jndbyggere nyttige ære. Och epther som vij ere begerendes, att huilcke aff vore metborgere, som v-erlige haffue handlett, skulle icke mwe bygge eller boo her vdj Kiøpnehaffn epther thenne dag, thaa haffuer Hans Ko. Mt. oss thett beuilgett och sambtygtt, att huilke borgere, som skulle bygge och boo hoes oss vdj Kiøpnehaffnn, och thennom kand offuerbeuiszes att haffue forrædelige eller v-erlige handlett, thaa gaa ther om som rett er epther logen och epther vor byes priuilegier, dog saa att huilcke som findes, som haffue willeligen giffuit siig aff Kiøpnehaffnn vdj thendne feigde och tiill Hans Ko. Mt., som tiill theris rette herre och koning, will Hans Nades Ko. Mt. att the skulle eghen faa theres husse, gaarde, grunde och gots, hues som

tiilstede findes kandt, och will Hans Ko. Mt. att the ther for skulle ingen tiillthalle lide aff nogen vdj noger maade. Tesligeste mwe vij søge vor næring och biering vdj Norge, sameledes och paa fiskelegene och andersteds her vdj riigett, epther forscreffne vor byes priuilegiers lydelsze. Och skulle vij och vore eptherkomere borgemester, raadt och menighedtt vdj Kiøpnehaffn were plygtiige att holle Kiøpnehaffns by tiill Hans Ko. Mts. hand saa lenge Hans Nades Ko. Mt. leffuer, och nar Hans Kon. Mt. epther Guds forsiwn død och affgangen er, skulle vij holle samme Kiøpnehaffns by tiil menige Danmarcks riiges raads hand och tiill thend herre och koning, som menige Danmarcks riiges raad kese, kaare och sambtygke for herre och koning offuer Danmarcks riige, och tiill ingen anden. Thessze forscreffne artikle bleffue oss loffuede och tiilsagde paa menige Kiøpnehaffnns byes och jndbyggeres vegne och jngen andere. Tiill thetz ytthermere vintnisbyrdt haffue vij alle mett willie och vidskap ladet vore jndsiegle och signetter mett Kiøpnehaffns byes jndsiegle henge nedhen for thette vortt opne breff, som giffuit och screffuit er aar, dag och stedt, som forscreuit staar.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med alle Seglene vedhængende. Tidligere trykt i D. Mag. 3 R. V. 283—85.

478. 1536.

Markgreven af Brandenborg beder Christian III om ved Overgivelsen at fare lempelig med Hertuginden af Meklenborg.

Auch freuntlicher lieber vetter, ob Got der almechtige glucklich absiegung vnd eroberung der festen, sonderlich der stadt Copenhagen, darjn vnsere liepste schwester fraw Anna, herzogin zu Megkelnburg, mit belagert ist, verleyhen vnd geben wurd, bitten wir gantz freuntlich E. L. willens mit jren hauptleuten vnd kriegffolk also vorschaffen vnd ordnenen, das jrer lieben kein beledigund, schimpf oder widerwertigkeit begegnet oder zugefugt wurd, sonder sie mit sicherung vorsehen, on entgeltung widerumb anheymisch kennen mocht, das verdienen wir hinwiderumb freuntlich.

Efterskrift af et Brev fra Markgrev Johan af Brandenborg, dat. Onsdag efter Antonii 1536. D. Kongers Hist. Fasc. 17 a 9.

479. c. 1 Avg. 1536.

Beretning om Overgivelsen.

Meinen willigen dinst zuuor, erbar vnd vheste besunder, gunstiger her vnd freundt. Ich gebe euch freuntlich zuerkennen, dass der grawe von Oldenborg vnd hertzog Albrecht von Mekelnborg die stat Copenhagen an sonnabendt nach Jacobi nhu nhest vorgangen

zu vnsers gnedigisten heren köningk Christians zu Dennemarcken handt gestelle vnd vffgegeben haben, vnd das das selbige war ist, so bin ich des selbigen dages zu Chopenhagen in gezogen vnd jegen dem abenth wedder heraus nach dem leger, vnd hebbe mich strax von dar here, do ich meinen abscheit von Kön. Mat. erlangeth, weder nach dem lant zo Holstein vorfuget.

Könnigliche Mat. hat auch des selbigen dags, alse ich darinne was, ij starcke fenlin knechte dar jngeschickt, des andern dages, alse des sondages nach Jacobj, wolde Kön. Mat. selbest personlich dar jnn zihen, vorsehe mich das selbige sei so geschehen.

Der graue hatt von Kön. Mat. gnade vnd vorgebung gebetten, das seine Kön. Mat. jm vmb Gotts willen vortzeigen vnd vorgeben möchte, das he also gegen jmhe gehandelt hette, wellichs danne geschen ist.

Es hat aber der Graue zu Gott vnd den heilligen mit auffgerackten fingern offenbar jn deme velde, in dem einge dar vil dausenth menschen beide zu pferde vnd zu fuss vmb her gehaltt, die beiden reiche als Dennemarcken vnd Norwegen och die furstendome Sleswiigk vnd Holstein zoersweren mussen, so das he dar die dage seines lebens nicht wider zu kommen wil.

Dar zu so hatt der Graue gelobet vnd vorschworen nimmer mher jegen Kön. Mat. zu handeln, des gleichen auch jegen sein Kön. Mat. vnmundige brüder auch erer aller seiner erben, auch nicht wedder die reiche Dennemarck vnd Norwegen noch die furstenthume Sleswigk vnd Holstein vnd alle erer jnwaner, jtem och hat er gelawet vnd geschworen nicht jegen den könig von Schweden, den hertzog von Preusen vnd den graffen von Hessen vnd den fursten von Luneborg sampt alle ander, die meinen gnedigisten heren jn disem kriege zugethan vnd vorwanth gwesen sein, zu handeln die dage seines lebens.

Der cantzler Vthenhoffer hat jn die eide gestellet, ir köndt gedengken, das er nicht vil vorgessen wolde.

Kön. Mat. hat auch den Grauen weidlich jn eigner person mit worden angetast offentlich in dem einge vor alle man vor die spöttischen schma wordt, die her seiner Kön. Matt. auff dem tage zu Koldingen gegeben hätt, vnd seiner Matt. sagte jm von dreien solden wedder, wie jm der graue zu entbot.

Es were vil vnd langk dar von schreiben, sunder die seit ist nicht hier.

Hertzog Albrecht hat grossen fleis gethan in das he wyder nach dem lande zu Mekelenburg passiern möchte veidlich vnd vnbe-

schwerdt, Kön. Mat. hat jm das selbige vorgundt vnd gleite dar zu geben, Johan Peine sal jn mit sweien preuschen schiffen vber furen.

Es sal auch gemelder Johan von Pein die ritterschafft vnd die vom adel, so jm lantze Meckelnburg gefenglich sitzen, wider umb nach Dennemarcken mit sich furen.

Die handel sein zwischen Kön. Mat. vndt hertzog Albrechten also, das zwen vnparteische fursten darauff erkennen sollen, was herzog Albrecht vnserm gnedigsten hern vor die stheden duhn sal, das he seiner Kön. Mat. so vngewarnder sachen jns reiche gefallen is, vnd was die erkennen werden das selbige sal hertzog Albrecht zu thunne verpflichtiget sein vnd ab sich die fursten der erkentnis nicht vorgleichen kundten, so sollen sie enen vp man kiesen, weme die zu felt der erkentnis sal bei werden vnd macht bleiben.

Die von Copenhagen haben Kön. Mat. gelöbde vnd eide seiner Kön. Mat. traw vnd holt zu sein, sie haben auch gelabet vnd geschworen sich könning Christians nach des keisers oder der burgundischen hier namals nicht mher antzunemen vnd schlechts neinander sunder allein vnsern gnedigsten heren traw vnd holt zu sein, dar auff sein sie zu gnaden genommen.

Die muntzmeister Joren Koch vnd Ambrosius Buchbinder haben zu zweien zeiten einen vnffal vor Kön. Mat. jmme felde gethan vnd gebetten, das man sie zu gnaden nemhen mochte, vnd Konn. Matt. hatt sie durch vorbitte hertzog Wilhelms von Braw[n]sweigk och etlicher ritmeister vnd ander tzu gnaden angenommen, doch bey dem bescheide ab Kön. Mat. sie jnnen Copenhagen oder Elbogenn nicht wolde wannen lassen, das sie deme sunsten wannen sollen jm reiche edder in den furstenthumer, wo sie Kön. Mat. wannende haben wil vnd niegent anders.

Dis alles habbe ich so gehört vnd gesehen vnd bin stetts dar bie geuest, als es gehandelt vnd geschen ist, darumb wolt ich euch sollichs aus sunder freuntschaft nicht vor bergen.

Die von Copenhagen sein schelich auff die burgundischen pochen vnd schelden, das sie also durch sie forfort vnd nicht entsetz sein wurden.

Item es was keiserliche ambsatte dar jnne, den bedingte hertzog Albrecht mit hir auff, das he veitlich mit im passieren mogen.

Kummher vnd hunger was in Copenhagen, ſperde, katzen vnd hunde habben sie dar jnnen gessen vnd wasser getrucken, dir kleigen bier hatte der lebette heren weis (der kleigenbier hatte der lebte hernweis).

Die von Rostogk vnd Wismer sein ausser dem handel. Gott gebe den seinen einen gutten wandel.

Meget utydelig Orig. uden Underskrift i Geh.-Ark. D. Kongers Hist. Fasc. 17 a Nr. 32.

480. **1536.**

Taxt for Oxer og Lam, der opkøbes af Kødmangerne.

Breffue tiill Harritzburgleenn, Skioldeness och Haalbech leenn, at embitzsmendenn werer kødmangerne heer i Køpnehaffn behielpelige, at thee mue fange øxne och lamb, [ther] falle there vdi leenenn, fore theriss pendinge. Och schulle thee giffue xvj marc for en godt giilldt oxe och myndre, effther som handt er ringere tiill werdtzs, och xviij ß for j gaath lamb och myndre, effther som thet er paa sith werdt, och there som ther kommer nogre medtskere effther thenne dag, tha there the icke suare thennem.

D. Mag. 3 R. VI. 53—54.

481. **1536.**

Stævning for dem, der vare Skyld i Jens Kammersvends Død.

Per Perssen citat Hans Bøsse, Lauris Nielssen, Niels Lestemager, Oluff Bonthemager, for thj lode hans broder Jens Camersuendt halsshogge vden all skell och brøde, att møde paa onsdag.

D. Mag. 3 R. VI. 59.

482. **31 Dec. 1536.**

Brev fra en Mand, der opholder sig i Rostok, hvori forudsiges et fjendtligt Indfald.

Wenlig oc kerlig helssen met Gudt. Maaj wide, kiere Niels Christiernsen, at megh lider well, Gudt wnthne meg thet samme till ether at spørge. Myn kiere Niels gode wen, beder ieg ether gierne atj wille wel giøre oc sende meg myne tingeste, som jeg finge ether at gemme thet siiste at [wi] woore tilhobe i Køpnehaffuen, som i selffuer well wiide. Kiere Niels, ett par læder hoszer oc ett par silke hoszer, bond oc iij knappe oc ij smaa skoller oc en bielle, som ij well wede selffuer wel huadt thet waar, thet ene met thet andeth, saa beder jeg ether gierne atj antuorder thenne skiipper Per Pollesen oc beder ieg ether gierne atj wille well giøre oc schaffue meg till, huorledis thet gaar till ij Dannemarck, oc maaj friith forlade ether till at inden sancti Fyllepe et Jacope at ij faar xij oc tiuesinds m. mand ij Dannemarck igen oc siger thet fore huo som i wille, jeg will sette myn hals ther wedt, for ieg wede skiell ther till y alle maade. Kiere, betencker ether sielffuer her wdj som gode tro er till ether. Kiere Niels, befaler jeg ether m. gode netther oc ether

kiere husfrue oc thesligist. Schreffuit y Rostock nytt aarss afften xxxvij. Item, kiere Niels, siger thend mandt, som boer y myn huss, at jeg skall en gang bettale fore mith gods, saa hand skall faa m. diefflier fore syne wmage, handt haffuer giort meg; nu well an, hielp Gudt, thet worder en gang dag, nar thet skeer.

Nils Olufsen.

Erlig oc fornumstig mandt Niels Christiernsen, burger i Kiøpenhaffnn, erlig tilschreffuit.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

483. c. 1536.

Ansøgning om at Godtgørelsen af en Sum, som Herman Ditmarsken og Oluf Skriver modtoge i Hamborg under Belejringen til Stadens Bedste, men som gik tabt, ikke skal paahvile den førstes Enke.

Durchleuchtigster, grosmechtigster koningk, hochgeborner furst, gnedigster her, ewr Kon. Mait. sein myn vnderthenigst gehorsam vnnd bereidt willighe arme dinst allezeit zuuorann. Gnedigster koningk vnnd her, jch arme mhan bidde euer Konn. Mait. vntherdenigst clagendt wissenn, das meynn steffvatter, szeliger Hermenn Dithmars, burger alhir zu Coppenhagen, jnn der nechsten belagerung sambt Oleff Schriuer, burgermeister, vnnd eynenn anderenn burger von wegen der stadt Coppenhagenn vf denn tagk zu Hamburgk geschicket worden, wie dasselbst E. Kon. Maitt. vhm denn fridenn midt denn stedtenn handlung pflegen lassen. Nhu habenn die ghesandtenn der stadt Coppenhagenn vf jre brieffe vnnd segell vierhundert golt guldenn mit graffuen Christoffers munthe zubezalenn vonn Steffen Hoffensteiner vonn des pfaltzgrauen wegenn zu angezeigter zeit empfangenn vnnd die gesandtenn vonn Elnbogen auch souiel dem grauenn alhir zuerlegenn, vnnd ist das gelt an prophianndt vnnd ander notrufft zu der stadt Coppenhagenn gemeynenn bestenn angelegt, aber vnderwegenn zum teil genomen wordenn; vff solich gelt hat gedachter meinn steffader von graffe Christoff vor seinn anteill quitantz erlangt, wiewol die bezalung nicht jm sunder der stadt Coppenhagenn zuthun geburt, er were auch alleinn zum drudden teill der summa vorpflicht gewesenn. Wie aber meinn steffvatter gestorben vnnd jck vast junck gewesenn, jst Oleff Schriuer burgermeister meiner mutter vormundt gewesenn, do hat eynn ersam rath der stadt Coppenhagenn myner mutter ansagenn lassenn, das her Jurgen Muntzer der stadt Coppenhagen brieff hett vf vier hundert golt guldenn, die Hermen Dithmarsz vfgenomen, denn brieff solt sie lesenn vnnd erledigenn; demnach hat meyne mutter gehorsamenn mussen vnnd ist vonn Jurgenn Muntzer die summa

vf sechthig taler gelassen, die meinn mutter bezalet, meine mutter hat aber denn brieff zuuornn nicht gesehenn, denn Jurgenn Muntzer vf das gelt gehabt, auch von der quitantz oben gemelt nicht gewust, das die vf das gelt vorhanden gewesenn. Aals nhun meinn mutter denn brieff hefft horenn lesenn vnnd befundenn, das die anderenn der stadt Coppenhagenn gesandtenn sambt Hermenn Dithmerzs vor das gelt gesegelt vnnd dasselbe vffgenhomenn vnnd der stadt Coppenhagenn sygell vor denn breff nicht gewesenn, so hat sy sich beschwerdt, das jr die besalung der massenn vfgelegt vnnd zugedrungenn worden, vnnd wie meinn mutter jre brieffe register vnnd schriffte vbersehenn, do hat sye des grauenn quitantz vor sych gefundenn vf dies gelt lautende. Nhun hadt meinn mutter auch jch vielfaltig bey dem erbarnn rade der stadt Coppenhagenn auch Jurgenn Muntzer gesucht, das solich xl taler, die meinn mutter zu vnrecht jegenn quitantz vnnd des graffen brieff vnd sygell, alleinn vngeacht das die anderenn gesandtenn der stadt Coppenhagenn mit gesigelt vnnd das gelt vfgenhomenn, bezalenn mussenn, erstadt werdenn muchenn, es hat aber nicht folgenn wollenn. Derhalben dieweyl jchs vast vngernn gethann, das weisz Godt, vor ewr. Kon. Maitt. jch meinn dringende noht vnderthenigst clagenn mussenn, meinn mutter vnnd jch habenn sonst vonn denn graffen schadenn genug wie ander mher, das auch er oder andere seinent wegenn nicht viel furderung befugt, vnnd bit vntherthenigst vhm Gottes willenn, Ewr. Kon. Maitt. wollenn meinn gnedigster konningk vnnd her sein vnnd gnedigst bey dem ersamenn rathe der stadt Coppenhagenn, die meyner mutter vfgelegt die bezalung zuthunn, oder bey Jurgenn Muntzer, der das gelt empfangen, vorfugene zulassenn, das meyner mutter die lx taler wider gegebenn werden mugen. Ich bin auch erbottig denn brieff, der vonn Jurgenn Muntzer vf erlegung der lx taler empfangen, wider dartzu legenn auch des grauen quitantz zuerzeigen. Hoff derselbenn jm recht genossen zuempfinden vnnd wollenn Ewr Konn. Maitt. mir, souiel jch recht habe, gnedigst hulff erzeigenn, wie jch vngezwifelt zugeschehenn. Solche wirdt der almechtige belhonen. Ich erkenne mich auch alse der gehorsam solchs zuuordienen inn vnthertheinicheit schuldich, wil des auch alzeit nach meynem armenn vormuge willigk seinn. Datum Coppenhagenn.

Ewr Konn. Maitt. allervntherthenigster vnd gehorsamer vntherthann

Jens Mulingk,

burger zu Coppenhagenn.

Udateret Koncept i Geh.-Ark. D. Kongers Hist. Fasc. 15 Nr. 31. Maa være skrevet efter 7 Maj 1539, thi da levede Herman Ditmarsken endnu. (1ste Bind S. 396.)

484. c. 1536.

Ny Formular for Fæstebreve paa vor Frue Kirkes Gaarde og Huse i Kjøbenhavn.

Wij epterscreffne N. giøre alle wiittherliigt mett thette wortt opne breff, att wii nu haffue wndtt och tilladitt och nu mett thette wortt opne breff vnde och tiillade, att thenne breffuiszer N. oc hans arffuinge mue och skulle haffue oc beholle enn wor Ffrue kirckes iord oc grund ligendes wtj N. strede och i N. sogenn wptill N., mett huss, bøgning och goordtz romb i lengen och bredenn, ligeruis som then forfund[en er, i] alles thieris liiffs tiidt och saa lengi thii leffue, for euige eyendom. Och skall forscreffne N. oc hans arffuinge eller huo som same gaard oc grundtt epther thenne dag fangendes worder giiffue ther aff tiil wor Ffrue kirche N. march till tuynne terminer om aarid, halffdiellenn till paaske och anden halff diellenn till sanctj Michels dag, huilchiitt aarligen saa hollis schall wdenn alle giensiigelse wtj noger maade. Skeede thet seg ocsaa, att same hussleye oc landgille icke wdkome strax till same tuinne terminer eller och xiiij dage ther nest epther i thet aller senneste, tha skall forscreffne N. oc hans arffuinge, eller thenn same huss oc grund till hørre, wære till forplictigett att giiffue oss oc wor epther komer N. paa kirckens wegne viij ß offuer forscreffne landgille. Menn ther som saa skede, att forscreffne hussleye icke wdkome indenn then neste tillkomendes sanctj Hans midtzomers dagh, tha skall forscreffne N. oc hans arffuinge oc the, som same gaardtt oc grund till hørre och i wære haffuer, till sanctj Michels dag ther nest epther giiffue fierde parthen mere end same aars landgille seg beløber, och siiden framdiellis giiffue altiidtt fierde parthen for huer fiering aars forsømelsze. Thesliigeste ther som szaa skeede, att forscreffne N. eller hans arffuinge bleffue trengd aff fattigdom eller andenn oorsage att wille sellie, forpanthe eller ellers affhendne forscreffne gord, huss och bøgning, tha schall thett først tillbiudes oss eller wore eptherkomere N. till forscreffne wor Ffrue kirche paa kirckens wegne, oc ther som wij eller same wor eptherkomere same hus og bygning tha ey køffue wille, tha schall then her laugbiudes till Kiøpnehaffuens byting, och siidenn kiøbe huo som løsther, dog att same N. marc renthe mett the wilckor, som forscrefuit staar, till gode rede aarligenn till sine terminer ther aff wdgiiffues till forscreffne N. wbehindride i alle maade. Sameledis att ther som saa skeede, att forscreffne N. oc hans arffuinge eller then, same gaard her epther fangendes worder, bleffue forsømelighenn och icke wdgaffue same aarlige rennthe tiill forscreffne terminer, men bleffue ther mett besiddendis ett aar, ij eller iij, tha skulle wij forscreffne

N. mett borgemesther oc raad her samestidtz haffue fuldmagtt thett fierde aar at lade same gard, hus oc bygning aff sex wuildige mend wurdiere och thenn saa kiøffue for ett skelligt werd epther danemendtzs siigelsze tiill forscreffne N. Och skall tha i same pendinge aff koorttes then epther standendes rentthe aff then, som selliendes worder.

Nedenunder er med en anden Haand skrevet: In presentia domini regis. Udkast i Geh.-Ark. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 207—08.

485. **1537.**

Beskyttelsesbrev for Kjøbenhavns Borgere paa Falsterbo.

Ith breff tiill Frans Trebow, at hand haffuer tillsiwn, at the Sundiske giøre Kiøpnehaffns borgere jngen wold eller vrett paa theres boer ther paa Falsterbo.

D. Mag. 3 R. VI. 149.

486. **14 Juni 1538.**

Brudstykke af et Brev fra Johan Friis til Kongen, i hvis Slutning der er Tale om 30000 Gylden, som Kjøbenhavns Borgere have tilgode hos Hertug Albrecht af Meklenborg fra Belejringens Tid for hans Krigsfolks Fortæring.

Sendher jegh E. K. Mt. enn copie aff ett breff, som herthug Albrett aff Mekelborigh haffuer skreffuett bormester och raad thiill aff Købnehaghenn. Nw er thet sandinghen, att hertuch Albrett haffuer persónlighen thilsagt the borgere aff Købnehagen paa synn loue, att hand viill bettalle, hues hans kriigsfolck fortherett haffuer j Købnehaghenn, saa beløberett syg offuer xxxm rinske gylldhen, och haffue the ther aff alldheliis jnthet vppeborett, ther fore tyckes meg gott were paa E. K. Mt. behaghe, att borgemester och raadt aff Købnehaghen gaffue hertthug Albrett suar oc formande hannum syen thyllsaghenn. Ther som E. K. Mt. er thiill fretz, tha wiill jeg vell ladhe breffuitt gøre, saa thet skall huerkenn were for møgett eller for ringhe, och skall thet jntthet komme E. K. Mt. weed, och som E. K. M. schriuer megh thiill om Krabbe, att jeg skall forhandle, att hand bliiffuer thiillstedhe thiill saa lenghe E. K. Mt. kommer hiidt, tha wiill iegh thet well bestiille effther E. K. Mt. begere, och som E. K. Mt. screffue migh thiill om ett breff, som Marcus Meyer [var] thyll schreffuitt om raadhet vtj Lubech, tha wiid jeg jnthet om samme breff, thij jeg wor icke paa Skiolldhemosse then thiid hand bleff forhørdt, men jeg haffuer thalledt medh mesther Jesper ther om, hand haffuer besøgt och enn nw besøgher eblantt alle the breffue hand haffuer ther om, ther som hand kandt findhet, tha skall thet vffor-

thegrett komme E. K. Mt. thiill hendhe osv. Schreffuitt paa E. K. Mt. slott Købnehagen fredagen nest effther pintze dag aar mdxxxviij.

E. K. M. v. t.
Jahan Friiss.

D. Kongers Hist. Fasc. 18 Nr. 41 i Geh.-Ark.

487. 1538.

Fortegnelse over de Kalke, som efter Reformationen vare i Behold ved nogle af Vor Kirkes Altere, samt Oplysning om den Anvendelse der gjordes af Sølvet.

Aff the kalcke, som vdgaffues i Grefuens tydh, bleffue fire kalcke reseruereth til alle alternes behoff.

Primo Dyonisii calck, som veyde xxxvi loth oc j quintin, forgilth.

Item Lucii kalck, som veyde xxxv loth, forgilth.

Item Georgii, som veyde xxxiiij loth.

Item Andree, som icke kom tilstede.

Summa paa thetthe sølff j^c v loth j quintin.

Erogata aff thette sølff:

Primo fick her Jip Heye for syndh vmage viij loth sølff.

Item slotzherren paa Dragxholm iv loth.

Item skriffueren ij loth.

Item til hielp til then skath, vi vdgaffue medh burgerne, ther kongen vor indkommen, xiij loth.

Item i then skath med menige klerckerieth, som her Jip Heye anammede oc indførde til Roskilde domkircke l loth.

Summa erogatorum lxxvij loth.

Item summa remanens xxviij loth, som sold er for j^c xxiij m℔ iv ß. Heraff bleff skifftet iblanth vj personer j^c m℔ minus iv m℔.

(Vikarerne Hr. Oluf Skoning, Hr. Mogens Nielsen, Hr. Jens Jonsen, Hr. Per Henriksen, Hr. Hans Gundersen og Hr. Anders Brun fik hver 16 Mark.)

Item summa remanens xxvj m℔, som bleff skifth til ij personer, oc vj m℔ til aff capittelets penge in die sanctorum Simonis et Jude aposotolorum.

(Vikarerne Hr. Jip Andersen og Hr. Seufrin Jensen fik hver 16 Mark.)

Thette skede, før pengene bleffue omsetthe, xvj m℔ thil v m℔ oc xvj alb.

Afskrift i Dipl. i Geh.-Ark. Paa samme Blad findes: »Register paa the iij kedle, som soldes anno etc. 1538«. Det indkomne, 114½ Mark 6 Penning, uddeltes blandt Vikarerne. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 209—10.

488. **1539.**

Om Stadens Provlantering og Kongens Løfte om at forsvare Staden i paakommende Tilfælde.

Item ett obett breff till Kiøbnehagen, att effterthii K. Mt. hører, att ther er ett tall kriigsfolkc forsamelett vdtj tydske lande oc rycke her neder mod Lybke, oc K. Mt. ther fore icke kand wide hvad the vdtj sinde haffve, thii haffver K. Mt. nv ladet forschriffve till alle leen ther omkringh, att the skvlle indføre till Kiøbnehagen fettallie oc god provanthe, thii bether K. Mt. thennom, att the retther thennom effther att indkiøbe hver som hand kand hollde sitt hvss mett, som theres borgemester oc raad thennom vndervisendes worde, som thennom selff macht paa ligger. Ther som noget paa kvmmer, skvlle the icky thwiffvele ther paa, att K. Mt. vill io komme thennom till hielp oc trøst mett raad oc daadt, som K. Mt. thennom plichtig er, oc icky forlade thennom wdtj nogre maade, oc ther paa vill K. Mt. indskicke synn sønn till thennom oc thet første att mvelight er selff vdtj egen persone komme till thennom.

D. M. 3 R. VI 215.

489. **19 April 1539.**

Kgl Befalling til Statholderne om Flaaden.

Løffuerdagen nest epther quasimodogeniti søndag bleff forscreffuit tiill stadholderen i Kiøpnehaffn, att the fore nogen leiglighets skyld schulle lade orlog skibene bliffue beliggendes segel rede met fitallig, skyt och anden dell, som the nu ligge.

Tesligeste schulle the forscriffue alle bodsmendene i borgeleye ther omkring, paa saa mange ner, som the kunde besørge skibene met bode met vogt och voretagt.

Sammeledes schulle the lade skibs høuitzmendene bliffue i Kiøpnehaffn tiilstede paa videre beskedt.

Och samme breff kom affsted met Søffren ridsmasuendh.

D. Mag. 2 R. VI. 217—18.

490. **21 Maj 1539.**

Kgl. Brev til Statholderne om Flaaden.

Anno domini mdxxxix søndagenn exaudi kom schriffuelsze tiill stadtholderne wtj Kiøpnehaffnn, att the schulle forløffue the skiffuesmendt och alle boedzmendene paa szaa mange ner, szom the kunde forware skibene mett indenn haffnenn. Tesligeste att the schulle indlegge skibene wdtj haffnen oc bliffue liggendes tackell rede, szom the nu ligge, indt tiill saa lenge the fange wiider beskedenn, oc hwadt heller the wille tage thet groffue skøtt, som staar paa slotthet,

aff laderne, eller lade thet bliffue liggendes ther paa, setther Ko. Mt. tiill thennom syelffuer.

D. Mag. 3 R. VI. 220.

491. 27 Avg. 1539.

Kgl. Befaling om Befæstningen.

Om then byggening och befestning vdj Kiøpnehaffn. Først et opne breff tiill thessze eptherscreffne herretter, szom er:

Per Goske: Semeherret, Walburgsherret, Lilleherret, Tuneherret, Steffnsherret, Biergeskoffherret. Her Oluff Rosenkrands: Hornsherret. Jachim Dam: Ramszøherret, Ringstedherret. Mar(quart) Ty(mand): Merløszeherret. Gundj Lange: Faxeherret.

Helsze etther alle vore och kronens bynder och tienere, tesligeste alle stygtens tienere, closter tienere, cannicke tienere, vicarie tienere, preste tienere och kyrcke tienere, ehuem som helst i tienne eller ether vdj were och forswar haffuer, szom bygge och boe vdi alt Semmeherret, kerligen mett Gud och vor naade. Widder, att nu sist wij wore vdj vor stadt Kiøpnehaffn, haffue wij besigtiget samme byes woelle och befestninger och tha forfarit, att then paa szomme steder er møget bygfalden, och eptherthij att vore vnderszotte, borgemester, raad och borgeret her sammesteds jcke ere saa formwendes, att the nu paa saa kort en tid kunde sielff befeste och vpbygge hues ther fattes, tha haffue vij tagit tiill oss en dwenger och et stycke woelle, som vj wille bekoste och sielff lade ferdig giøre. Thij bede vij eder alle och huer szerdeles strengeligen biude, atj rette ether epther alle, szomme mett skoffwle och szomme mett spader, att vdtgiffue ether tiill vor stadt Kiøpnehaffn, nar och huor oss elskelige Peder Godske, vor mand, tienner och embitzmand paa vort slott Kiøpnehaffn etther tiillsigendes worder, och rette ether epther huer ether sielff att arbeyde ther vdj fire sambfelde dage paa ethers egen kost och theringe, eller och leye en ferdig karll i syn sted. Och schall ingen aff ether fare hiem før hand haffuer tagit teggen aff then, som vj ther tiilskickendes worde att schulle samme vor byggening forestaa, hiem mett seg, saa hand haffuer werit her och fuldgiort samme iiij dags arbeydt. Och schall ingen were frij for samme arbeyde vden alteneste adelens egne arffue tiennere. Ladendes thet jngenlunde, vnder ethers høgeste faldsmaell. Datum Helsingborg, onsdagen nest epther sancti Bartolomej apostoli dag anno 1539.

Breffue tiill thessze eptherschreffne leendsmendh her Oluff Roszenkrants, Marquard Tymandh, Gundj Lange, Jachim Dam. Vor

gunst tiilforn. Widt att vij nu haffue sielff, ther vij wore vdj wor stadt Kiøpnehaffn, besigtiget samme byes wolde och befestninger och forfarit, att samme by er szommesteds møget bygfalden, och haffue vij therfore tagit en dwenger och et stycke wold tiill oss, som vij sielff wille lade bekoste och ferdig giøre, och sende vij nu ther fore tiill teg vort opne breff tiill bynder och menige almoe vdj N. herrit, saa the schulle paa huilcken tid oss elskelige Jachim Beck, vor rentemester, och Peder Goske, embitzmand paa vort slott Kiøpnehaffn, teg tiilsigendes worder, giffue thennom vdt tiil vor stad Kiøpnehaffn och ther arbeyde vdj fire sambfelde dage paa theres egen kost och teringe, epther szom the, som vij ther tilskickendes worder att schulle samme bygning foresta, thennom vnderuiszendes och befalendes worder, oc epther som tu ydermere vdj samme vort opne breff haffuer att forfare leiglighedøn ther om. Thij bede vij teg och ville, att tu strags lader forkynde och lese samme breff tiill N. herritsting och strags lader giøre clare register och mandtall paa alle forscreffne bynder, jngen vndertagne, ehuem som helst de tiene eller thennom i were eller forsuar haffuer, vden alteneste adelens egne arffue tienere, och siden strags vfortøffuit och vden all forszømmelsze tiilskicker forscreffne Jachim Beck och Peder Godske samme register och siden strags ther epther, nar tu fanger theres scriffuelsze och et register ther paa, huormange karlle att the wille tiill lige vdthaffue, vden all forszømelsze fremskicker thennom. Tagendes ther jngen vntskylding fore, sea frampt som tu jcke wilt stande oss till rette ther fore. Her vidt att rette teg epther. Befalendes teg Gud. Screffuit vt supra.

Tiil Jachim Beck och Peder Godske sumptligen och huer besynderligen.

Vor gunst tiilforn. Wider, att szom ether well drages tiill mynde om then dwenger och stycke wold, szom vij haffue tagit oss tiill att wille sielff lade bekoste och ferdig giøre om Kiøpnehaffns by, thaa haffue vij nu ther fore tiill forordineret oss elskelige Peder Rudt, vor hoffzinder, och skicket hannom tiill etther, saa hand schall were hoss arbeydts folcket och vnderuisze thennom, huad the schulle giøre, och haffue vij ther hoss giffuit hannom en jnstructs ther paa, huad huer schall haffue att bestille och vdtrette mett samme byggening, och antwordit hannom nogle wore breffue tiill the herrether, som schulle arbeyde, tesligeste om hyullebør och anden dell, atj ther fore strags forskicke samme breffue tilstede och lader hyntte clare register oc mandtall paa huor mange bynder i kunde fange aff huert herrit och siden forfare aff woldmesteren, nar hannom samme arbeydt vdtuist

er,..huor mange arbeydts folck hand tiill lige begerendes er, och siden forscriffue thet framdeles tiill lendsmendene och sende thennom registre ther paa, huor mange the framskicke schulle. Sameledes atj mett thet første forskicke`the iiij fad jern tiill vor kiøpsted Roskylde och lader smede ther spader aff. Tesligeste fem fad jern att lade smede hacker och jern skoffwle aff, epter szom i wide att besluttet bleff ther i nu sist wore hoss oss, och atj scriffue thennom ther hoss huor mange i schulle haffue aff huer slaff, och wille vij etther thette arbeydt besynnerligen befallit och tiilbetrodt haffue att førdre, saa thet maa mett thet første begyndes och fange en god framgang. Wij sende ether och wore breffue tiill thennom aff Roschilde och Køge, att the samme hacker och spader epther ethers vnderuiszening schulle lade mett thet første ferdig giøre, sameledes atj lade forscriffue fran Baahussz tember till then broe och windebro, som schall were vden fore rundelen offuer graffwen. Her vider att rette ether epther och lader thet jngenlunde. Befalendes ether Gud.

D. Mag. 3 R. VI. 235—37.

492. **28 Feb. 1540.**

Statholdernes Beretning til Kongen om Flaaden, Befæstningen, Kongens Bryggergaard og desl.

Eders konninglige Maiestad wor wnderdanige troo tieniste altiid redebon forsendt mett Gud. Hogborne første, kieriste nadigste herre oc koning, som Eders Kon. Mtt. nw sist screff oss tiill, at wij skulle raadsla och forhandle mett her Axell Vgerup, at then ny krauell, som Eders Kon. Maiested haffuer laditt wpsette wdj Bodekull i Bleginge, motte mett aller første komme tiill fluds oc hiid indh fore slottett, saa haffue wij epther samme Eders naadigste vilge oc beffalning forscreffuit her Axell Vgerup hijd tiill oss oc handlit mett hannom om samme Eders Kon. Maiestads skiffbygning oc giffuit hannom all then mening och leglighed tiill kiende, som Eders Naade loed oss forstaa wdj Eders Naadis scriffuelse, och haffuer hand loffuit oc tilsagt oss, at hand will strags selff personligen giffue seg tiil samme skiffbygning och mett all fliidt tilhielpe, at then skall haffue fremgang wden all forsømelse, och anduordett wij hannum j^c^ daler aff the, som Roskilde capitell wdgaff tiill at fornøge skiffbyggerne mett epter Henrich Hoffmands scriffuelse. Sammeledis haffue wij oc nw nyligen forsendt her fran slottett mett en skude tiill Henrich Hoffmand epter hans skriuelse en halff lest sild, j lest ertter, j lest bech, j lest thiere och iiij lester rwg, sammeledes haffue wij oc skickett tiill samme Eders Mat. skiff

bygning en goed forstandig skipper mett x gode forfarne boedsmend, som haffue forstandt at wdtackle oc hielpe at førdre samme skiffbygning och bliffue ther stedze hoes tilstede, och wide wij nw ingen dell, som ther skall were brøst paa, som hand skall haffue her fran slottet vden ancker, tackell, twg oc segell, som ther tiill skall, them wele wij lade mett thet snareste giøre rede, nar skipperen kommer hiid tilbage igen mett visse maaell oc beskeedt ther paa.

Item giffue wij Eders Kon. Mtt. och tilkiende, at thenne Eders Naadis skiff bygning her fore slottet gaar oc well fore seg och haffuer skipbyggeren sagt i dag fore oss, at handt mett Guds hielp fortrøster seg visseligen, at skibet skall bliffue rede weed poske tiide, oc haffue wij her tilstede saadane master oc anckere, som ther tiill thiene skulle, nar saa ner kommer.

Item Eders Naadis bygning fore Nørreport haffuer oc goed fremgang oc huggis paa broen dagligen.

Verdes Eders Kon. Mtt. oc saa at were fortenckt paa hwem som skall hiid oc videre handle mett thesse Eders Naadis landzknecte oc komme them wdj ny eed, the ere nw vdj then siste maanedh, som the Eders Kon. Maiestad sworet haffue.

Sammeledis at Eders Kon. Matt. wille werdes at forscriffue hid tiill mester Jesper Brochmand, at hand forstrecker alle Eders Naadis penninge hues oss fattis till knectenes betalning. Her er end nw ingen penninge kommen fra Jutland eller Fyen aff then preste skatt, och kom hid icke mere end iiij^{m} marck aff Schone, the bleffue wdgiffuett tiill tesse knecte oc baadsmends betalning, som nw ere forordnede paa Eders Naadis orloffs skiff.

Item giffue wij och Eders Kon. Maiestadt ydmygeligen tiillkiende, at tess wer wdj søndags at afften nest forleden kom ild løss wdj Eders Naadis Brøgergaard her wdj byen hoes Øster portt oc bleff thet store brøgger huss platt affbrenth och ther wdi iiij eller v lester byg oc malt, dog bleff beræddet brygge panden mett øll kar oc anden dell, hues vdj huset vor. Och haffuer Peder Godske lonth oc købt tømber her i byen oc haffuer tømbermend oc leder hugge paa eth huss at sette wdj samme stedt oc acther at giøre thet rede inden iij vgers tiidt.

Kiereste naadige herre, wij wede enthet andett sønderligtt at skriffue Eders Kon. Maiestadt tiil paa thenne tiid, ther magt paa liggendis er. Her mett Eders Naadis liff, siell och stadt then almectigste Gudt befallendis. Screffuit paa Eders Ko. Naadis slott Køpen-

hagen løgerdagen nest epter reminiscere aar etc. mdxl. Eders Kon. Matts. ydmyge, villige och tro thieneræ

Anders Biilde, ridder.
Jachim Beck.

Orig. paa Papir med paatrykte Segl i Geh.-Ark. D. Kongers Hist. Fasc. 19 mod Slutningen. Et kgl. Brev Aske Onsdag 1542 Efterskrift til Hr. Anders Bilde at »lade gøre tvende Hvellinger og Krudtkamre øverst udi »Bagertornet« der paa vort Slot Kjøbenhavn efter som os elskelige Hr. Eske Bilde, ridder, vor Mand og Raad, eder vor Vilje derom kan give tilkende«. Orig. i D. Kongers Hist.

493. **19 Marts 1540.**

En Optegnelse om hellig Løsens Kapel paa Vor Frue Kirkegaard.

Om noger glaruindue.

Item feria sexta post Gregorij berette doctor Christiern[1]), at hand nogen tiidt tilforn anammet gamle och brødne glaruindue aff hellig Løszens capell paa vor Frue kiercgardt, oc ther fore lod handt giøre nye glaruindue igen, vniuersitetet tiill gode, vtj capitels huszet sunden nest vptiill vor Frue kircke her i byen. Ther met vore rector oc alle professores vell tiill fredz oc tackede hanom for syn windskibelighedt oc vmage.

Af Konsistoriums Kopibog, 1538—1602, Fol. 29. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 211.

494. **1541.**

Kgl. Befaling om Befæstningen.

Ett breff tiill Tuneherrett, Liille oc Smørumsherrett, att huer bunde tager ett less sten eller ett lesz kalk, huilckett Peder Goske thennom tiilsiger, oc agger hiidtt tiill Kiøpnehaffnn, vnder tagen adellens egne arffue tiennere.

D. Mag. 3 R. VI. 293.

495. **25 Juli 1541.**

Skagens Borgeres Handel paa Kjøbenhavn.

Anno etc. mdxlj sancti Jacobi dag kom saadantt ett breff tiill Schaffuen. Vii Cristian etc. Helsze ether alle vore vndersotte, som bygge och boe paa Schaffuen, kierligen mett Gudt och wor naade. Wiider att epther thij her er kommen mangefoldige klagemaell for oss aff vore vndersotte, riigens jndtbygere, offuer then sware dyre tiidt, som findes her vdj riigett, tha forbiude wij ether alle och huer serdeles, attj ingen stedtz segle eller løbe vdhen riigett mett hues fisk, som y fiskendes och saltendes worde, men alleneste løbe ther mett tiill wore kiøbstedere Kiøbnehaffnn, Malmø, Landtz-

[1]) Dr. Christiern Terkildsen Morsing.

krone, Fyn, Smalandene eller anderstedtz her inden riigett, att selge riigens jndbyggere eller forbiutte then for anden wore, och huilcke aff ether som met nogen fisck vdtløbindes worder, tha schulle the tage thet bescreffuett aff huilcke wore vndersatte som the same fisck selgendes worde och giøre thet for wor embitzmandt paa wortt slott Aalborghuss, oss elskelige Axell Iwell, wor mandt och tiener, bewiszligt, att hand ther aff kandt forfare, huilcke som her emodt giørendes worde. Findes nogen aff ether her emodt att giøre och anderstedtz mett same fisck endt herindt vdj riigett att løbe, tha schulle the ther for straffuis som tiilbørligt er. Thij lader thet ingenlunde. Datum Malmøe anno et die vt supra. Vnder wortt signett. Ad mandatum domini regis proprium, præsentibus dominis regni consiliariis Andreas Bilde, Eskillo Bilde, Holgero Wlffstandt, Trudt Wlffstandt et Magno Gyldenstern militibus.

D. Mag. 3 R. VI. 300—01.

496. **Feb. 1542.**

Kgl. Befaling om at Borgerne skulle brygge Øl og bage Brød, om Flaaden, Befæstningen, Mursten og Kalk.

Suar paa her Anders Bildis ærende fran Kiøpnehaffn fastelauent.

Item først om thet kornn wdj forraad etc. wiill Ko. Mt., att her Anders finder raadt ther att wdfaa thet hoss borgerne i byenn att the brygge ther øll och baghe ther brød aff att bruge thett wdj theris egne gaffnn, dog ssa att ther som skibbene skulle wdt, att thet er tha tilstede hoss borgerne, nar behoff giøris, dog att hand eligeuell tiltencker, huat heller thet bliffuer fredt eller ey, att lade strax brygge och baghe tiill iiij eller v skiff, som Ko. Mt. wiill lade eligeuell løffue i søen.

Item att hues ther fattes paa skiffuene maa tiltenckis att redegøres.

Item om the runddeler wiill Ko. Mt., at her Anders handler mett borgerne ther om, att the thet giøre, Ko. Mt. haffuer noch bebesuerit almwen ther mett.

Item om the suenske ther ancker, att hand førdrer thennum, epther som Ko. Mt. ther om tilforn screffuit haffuer.

Tesligeste om then murstenn oc kalch, att Ko. Mt. fanger well saa meget mwrsten i Eszerom, er Ko. Mt. behageligt, att her Anders tilsiiger Per Godske, att hand lader bryde kalch paa Saltholmen oc lader then brende faar Krogen oc nermer huor hand kand.

Koncept i Geh.-Ark. D. Kongers Hist. Fasc. 20.

497. **4 April 1544.**

Hr. Knud Rud faar Del i en Gaard paa Nørregade og Erik Bølle en Gaard i Kødmangerstræde.

Jeg Erick Byller till Tersløsze kendis oc gøre vitterligt for alle meth thette mit opne breff, at jeg haffuer logit oc till sagt oc nw meth thette mit obne breff loffuer oc till siger erlige welbyrdige mand, strenge ridder her Knud Rud till Vedby, myn kere swager, huess lod oc anpart, som meg vtj den gard i Køpnehaffn liggendes paa den Nørgade, som Jon Brøger vtj bode, som er tillfalden i arffue effther myn kere moder broder biscop Niels Skaffue, at han oc hans arffuinge skall den nyde oc beholde myn broder dell for fyllest oc wedderlag vtj lige rentte effter vor jordebogs lydelsse. Tesligiste haffuer her Knud Rud loffuet oc tiil sagd meg, at ieg oc myne arffuinge skall haffue, nyde oc beholle myn kere søsters Dorete Bøllersdatter hennes lodh oc anpart, som henne arffueligen er till falden effter vor salige fader oc moder her Mattis Byller oc frw Birgitte Daasdatter, vtj den gard i Køpnehaffn liggendes vtj Kødmanger strede, som ieg selff nw vtj were haffuer, at ieg oc myne arffuinge skall den nyde oc beholle for fylleste oc vedderlagh vtj lige rentte effter wor jordbogs lydelsse. Oc huess bygning, som wii effter denne dag lader bygge paa samme garde, skall jnthet beregnis at giffue huer anden fylleste ther fore. Tesligeste haffuer ieg vnt oc samtycket, at her Knud Rud paa min søsters vegne maa oc skall anamme, nyde oc beholle ij garde vtj Luntofft, vti den ene i boer Per Jude oc giffuer j pund korn, item vtj den anden i bor A B C oc giffuer j lødig mark, oc her emod skall ieg paa en broder part maa oc skal anamme, nyde oc beholle en gard i Olsterop liggendis i Valborgis herrit, som A B C vtj bor oc giffuer j tønne smør oc ij skilling grot, item en gard i Luntofft, som A B C vtj bor oc giffuer ij pund bygh, huilcke forscrefne iiij garde, som er till falden effter byscop Niels Skaffues alter gotz i Købnehaffn, oc skulle wi paa begge sider huer nyde oc beholle forscrefne garde, jndtill saa lenge wij ther om kommer ydermere till skyffte meth Claus Daa oc vore medarffwinge osv. Videre omtales Gods i Ketting oc Vantore i Laaland, der mageskiftedes med hans Svoger her Knud Rud paa hans Søster Dorete Bøllersdotters Vegne. Screffuitt i Købnehaffn fredagen for palme søndag aar mdxliiij, myn eghen hand skrifft Erijck Byller.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. Udskaaren Skrift.

498. **3 Maj 1545.**

Kgl. Befaling til at sende Rendestager og Rustninger fra Harniskkammeret paa Slottet til Koldinghus.

Christiann osv. Vor synnerlige gunst tiilffornn. Wii bede etther oc begere attj mett thette bud strages forskiicke hiid tiill osz weed tyuge aff thee renne stagge, som komme frann wortt lannd Gotlanndt, tiisligiste attj wdtage wdij wortt harnisch kammer ther paa slottet try sortte draffuetøgh mett all theris tiillbehøringh oc ther hoes ett aff wore egne glaffuende, som vij wille førre, oc thennum oc forskiicke tiill oss mett samme budtt, saa thett mett thet allerførste kand aff steed komme. Ther mett skeer oss till wilge. Beffalendis etther Gud. Schreffuitt paa wort slott Kollinghus søndagen cantate aar etc. mdxlv. Wnnder wortt signett.

Oss elskelige her Esge Bilde, riidder, wor mand, raad oc forordnette stadholder paa wort slot Kiøpnehaffn.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

499. **28 Juni 1545.**

Borgerne faa Udsættelse med en Sum Penge imod at de arbejde paa Befæstningen.

Item finge the aff Kiøpnehaffnn breff, at Ko. Mat. wor till fredtzs mett thennom, att then sum daler, som the haffde fongett Hans Nades schriffuelsse om, motte bliiffue bestaaendes huos thennom till saa lenge att Hans Ko. Mat. sielff personnligenn kom ther till Kiøpnehaffnns slott, dogh att the lade begynde oc ferdige giøre oc wedt magtt holle theres byes wolde och befestningh. Datum Collinge søndagenn exaudi 1545.

D. Mag. 4 R. I. 108.

500. **28 Juni 1545.**

Raadmand Mads Klavsen faar Stadfæstelse paa en Gaard. Jfr. 2det Bind Nr. 274.

Mattis Claussenn, raadtmandt i Kiøpnehaffnn, ffich stadtfestelsse paa ett konningh Fredericks beszegelt pergementz breff, lydendes paa en gaardt i Kiøpnehaffnn, som handt sielff i boer och ligger till sancte Anne alter i Roskilde domkircke, huilckenn gaardt hans hustrue Kerstine, skipper Seuerins, och hindes børnn och arffuinge paa lyder, saa att hun, hindes børnn och arffuinge schulle haffue, nyde och beholle samme gaardt, dogh saa, att hun, hindes børnn och arffuinge schulle ther aff till gode rede aarligenn vdtgiffue then sidwonnlige iordskyldt till samme sancte Annes altere vicaries forstandere vdj Roskilde domkircke, som ther aarligenn pleyer aff at gaa, och holle

gaardenn wedt synn fuldmagtt. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Collinghusz søndagenn exaudi aar etc. mdxlv.

D. Mag. 4 R. I. 109—10.

502. **24 April 1546.**

Kgl. Brev om Stadens Forsyning med Korn.

Christian osv. Wor synderlige gunst tiilforn. Wiider att oss elskelige borgemestere och raadtmendt vdj vor stadt Køpenhaffn haffuer nu i thesse dage screffuett oss tiill giffuendis tiilkiende then store brøst och dyre tidt, som skulle findes eblant almuen ther vdj byen i saa [maade], att bryggere och bagere haffue fran thennum antwordit register paa hues korn, som the haffue i forrodt, och vide thennum ingen ydermere raad tiill korn att fange fore pendinge, saa bagerne skulle slett mwe offuergiffue theris embede och slaa theris winduer tiill, om thennum icke gioris vntsettening, och att the fore slig leiglighed haffue indbyrdis giordt forbudt paa korn icke att skulle vdtføris aff borgerne ther aff byen, ther paa begierendis vor sambtygke, tesligeste at vij wille saadant besinde och i noger maade tiiltencke vore fattige vndersote att mwe kome tiill noger hielp och hwgsualelse fore theris pendinge. Thij bede vij etther och begere atj epther leiglighеeden aff vortt korn lade giøre same vore borgere tiilføringe fore theris pendinge och haffue tiilsiwn mett att the nøttrofftige mwe och fange noget aff same korn. Wij haffue och nu giordt same vore borgere fortrøsting paa same korn, dog haffue vij screffuit thennum ther hoss, atj skulle lade giøre hussøgening mett borgemestere och raadt ther vdj byen vdj alle borgerhuse ther vdj byen, om ther findis korn liggendis hoss noger vdj hobe tall, att thet maa bliffue fordelt eblant the arme och nottrofftige fore theris pendinge. Thij bede vij etther och begere, atj sielff lade giøre hussøgening mett thennum hoss alle borgere, bode hoss the rige och fattige, jngen vndertagne, jngen seendes giennom fingere mett, och ther som findis nogre borger, som haffuer noget korn liggendis vdj hobe tall, att thet maa bliffue sold the nottrofftige, ther paa haffuendis flitige agtinge och till siwn, som vij etther tiill tro. Ther mett giøre i oss sønderligen tiill wilge. Befallendis etther Gudt. Screffuit vdj Duholm closter vdj Morss paaske afften anno domini mdxlvj. Vnder vort signet.

Til Esge Bille.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. D. Kongers Hist. Fasc. 22.

502. **30 Maj 1546.**

Brev fra Eske Bilde til Kongen om Taget paa Blaataarns Spir.

Naadigste herre, wilde E. Ko. Matt. oc were betenckt oc lade forskrifue till Libeck, Hamborig eller Bremen om kober eller blye tiill att tecke thett nye spir mett her paa thett Blaa thorn, ther som samme torn icke bliffuer teckit ffør end wynttheren kommer paa handh, thaa bliffuer bode sperre, huelling oc aldt, hues wnder er, forderffuit, her er vtj forraadt wedt j^c stycke kober, som er wdslagen, oc thiere strags att kand brugis tiill samme sper.

D. Kongers Hist. Fasc. 22.

503. **27 Juli 1546.**

Indberetning til Kongen om Pesten.

Hiøgborne første, stormectugste hèrre oc konning, etthers Kon. Maitt. wor wnderdanighe, weluilige oc tiillplictuge tro thienisth altiidt forsendt mett wor herre. Naadiigste herre oc koning, wiilde Etthers Kon. Maitt. werdis tiill at wedhe, att som Etthers Ko. Matt. nogen kortt tiidt siiden forleden schreffue meg tiill, att ieg schulde giffue Etthers Kon. Matt. tiilkende, huorledis leyeligheden om thenne pestilentze her wttj Kiøbinhaffuen begiffuer seg, szaa schreffue Etthers Kong. Mat. tiill wttj the neste forledene daghe ther om oc thaa sende etthers kongelig [M.] indlucthe y myn schriiffuelse endt seedell indhollendis huor manghe personer, szom thaa paa x dagis tiidt ware affganghen, och eppttherthii ieg nw forffarer aff Etthers Kon. Maitts. schriffuelse tiill meg, att Etthers Kon. Maitt. formwger seg hiidt tiill Kiøbinhaffuen wttj the første daghe, thaa haffuer Peder Godske oc ieg y dag laadit forffare hoes predicanther tiill alle sogne kyrckyer her wttj byen wedt her Niels, predicantther her paa E. Ko. Mats. slott, oc skicke wij Etthers Kon. Maitt. her indlucth end seedell, jndhollindis huormanghe personer ther haffuer werit begraffuen wttj huertt sogn paa viij dagis tiidt forleden, oc thesligiste saamange som siughe ligge y huertt sogen. Dog wedt mandt icke, huorledis Gudt will haffue thett ther medt wttj thette nies begyndelse, huilcket wor wnderdanighe tro thieniste wdkreffue aff oss icke att dølle kundhe for Etthers Ko. Maitt., medden wij giffue Etthers Kon. Maitt. oc Etthers Naades neruerendis wiise raadt, att wiille herwdinden besinde Ethers Kon. Maitt., Etthers Naadis børnes, rigens oc alle wor langhe welffartt oc bestandt, oc synes oss paa Etthers Kon. Maitt. oc neruerendis raadts goede behoff oc forbedering goeth werre att Etthers Kon. Maitt. wiilde thett ansee oc wnderholde sig paa noger daghe

entthen paa Kallingborg eller anderstedts her wdj landet, indtiill saalenge mandt. kandt forffare, huorledis att thet wiill stiille seg an wttj thette tiil komendis nie. Gudt almectiigste kiende att wii theth giere aff woris wnderdanigste tro, grwnd oc myninghe oc icke for nogen anden orsag skildt osv. Dat. Kjøbenhavns Slot »tiisdagen nest eppther sanctj Jacobi apostoli dag anno mdxlvj.

Eske Biilde, ridder. Peder Godske.

D. Kongers Hist. Fasc. 22.

504. **1546.**

Stævning fra Fru Margrete, Enke efter Jakob Andersen Bjørn, i Anledning af en Gaard i Kjøbenhavn.

Frue Margreete, Jacob Anderssens effterleffuersche, citat Jacob Persenn i Boderup for nogenn loedt och deell, som handt solde Peder Ebbessen vdj en gaardt i Kiøpnehaffnn, som hun kieffte aff Anne Mauritzsis i Belum och Chrestenn Mauritssen ibidem, hindes seenn, att møde i Alborgh tredie dagenn nesth effter Ko. Mat. tiidt kommer.

Frue Margrete, her Jacob Anderssenns ridders effterleffuersche, citat Peder Ebbessenn for ij° jochimsdalere, som handt haffuer opborett for en partt vdj then gaardt, som Anders Grerssenn bode i vdj Kiøpnehaffnn och kieffte aff Jacob Perssen i Boderup oc dogh icke kandt komme till samme partt vdj samme gaardt, att møde emorgen først kommendes heer vdj Aarhusz.

D. Mag. 4 R. I. 157. 188.

505. **14 Maj 1547.**

Knud Heye faar Brev paa Hellig 3 Kongers Vikarie.

Knud Heye »vor Skriver« fik Brev paa Hellige 3 Kongers Vikarie i Frue Kirke, som Hr. Mogens Nielsen fradøde. Datum Collingh løffuerdagen nesth effter søndagenn cantate aar etc. mdxlvij.

Reg. o. a. Lande V. 159.

506. **1547.**

Udvisning af en Bradebænk. Jfr. I. Nr. 294.

Et breff til her Eske Bilde, att hand vduiszer borgemester oc raad i Kiøpnehaffn en plaz vden Øster port, som the kunde giøre en brae benck til at brae theres skiib paa, och ther som haffuen oc vor skiibe vden fare.

D. Mag. 4 R. I. 346.

507. **1547.**

Kgl. Befaling om Afgiften af en Gaard.

Rasmus Pederssenn i Hanrop i Nørre Jernløse sogenn en forschrefft till frue Anne Jahan Vrnes effterleffuersche, saa handt haffuer

berett for Ko. Mat., huorledes at biscop Lauge Vrne hagde tillsagdt hannom och hans hustrue Lucia aarlige aar att schulle fonge i theris liiffs tiidt tuo pund rugh och tuo pund bygh for en gaardt, som handt vplodt till her Jahan Vrne, liggendes vdj Kiøpnehaffnn i sancti Clemendts sogenn, att han fuldgiør hannom then løfftte, hues ther aff igenn staar, och siiden framdelis effter hans breffs lydelsse, som hand ther paa haffuer.

D. Mag. 4 R. I. 262.

508. **1547.**

Stævning i Anledning af en Gaard i Højbrostræde.

Frantzs Jepsen, raadmand vdj Kiøpnehaffn, citat Anne Jacob Michelsens vdj Malmøe for en part wdj en gard vdj Høgbroe strede, som houn haffuer sold hannom, att møde paa fredag.

D. Mag. 4 R. I. 313.

509. **1548.**

Kgl. Befaling om at Rustninger skulle sendes til Kolding fra Rustkamret.

Ett breff tiill rustmesterens suend i rystkammerett i Kiøpnehaffuen, att hand strags mett thet allerførste giiffuer seg hiidtt mett rene tøg, stecke tøff oc all theres tiilbehøringe.

D. Mag. 4 R. II. 76.

510. **25 Juni 1548.**

Lejebrev fra Universitetet paa en Gaard i Kødmangerstræde.

Rektor, Doktores og menige Læsemestere udi Kjøbenhavns Universitet unde og tillade beskeden Kvinde Karine Hans Poelsze, Borgerske i Kjøbenhavn, og 2 hendes Børn, Jørgen Hansen og Kirstine Hansdatter, og deres Arvinger at skulle have, nyde og beholde »en Wniuersitetens jordt och grundt, som viij boder paa bygth ær, ligendis ij Kiødmanger streddet synden tiill Roszengarden och østen tiill sanctj Moghens gardt« imod en aarlig Afgift af 12 ℔ danske Penninge, det halve til Paaske og det halve til Mikkelsdag; denne Landgilde skulde ikke for nogen Aarsags Skyld forhøjes eller forringes. Hvis Karines Børn eller Arvinger udaf Armod, Fattigdom eller udaf anden redelig Aarsag trænges til at sælge, pantsætte eller afhænde denne Ejendom, skulle de først tilbyde den til Universitetet, dernæst deres næste Frænder eller Svogre; ville de ej heller købe, skal den lovbydes paa Bythinget og siden sælges til den, som købe vil. Udrede Ejerne ikke Landgilden til de bestemte Terminer, »men bleffue ther mett besidendis et aar, ij eller iij, thaa mue och

skulle wij wdij forscrefne Wniuersitet mett borgemesters och raadtz her samme stædtz widskaab haffue fuldt macth thet fierde aar at laadhe samme boder, huss och bigning wordere aff viij wuildighe dannemendt, fire paa huer sydhe, och then saa kiøbbis for et skiellight werdt effther dannemendtz sielse tiill forscrefne Wniuersitet eller en anden dannemandt, huo wij thet wndhe wille, och thaa skulle wij paa Wniuersitetens wegne først affkortte och oppeberre altt thet effther standendis landgieldt mett brødde penninghe aff the penninghe, som boderne bliffuer wrderet faarre, och syden antuorde then som bodderne bebreffuit waar alle the penninghe, som sydhen offuer bliffuer«. Giffuet ij Kiøbnehaffn mondaghen nest effther sancti Johannis dagh anno domini mdxlviij.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. blandt Arne Magn. Diplomer paa Univ. Bibl. Fasc. 11 Nr. 20.

511. 22 April 1549.

Kgl. Befaling til Tolderen i Helsingør at lade Borgmestere og Raad beholde Tøndepengene for det foregaaende Aar.

Sannder Leygell, tolder wdij Helsingør, fiick breff, att Ko. Matt. haffuer wnndt borghemesther oc raadtt wtj Kiiøpnnehaffnn the thønnde penninge aff thet neste forganngne aar och ther for lader thennom fannge samme thønnde penndinge, naar the paa eskenndes worder. Datum Haffnie feria 2a pasce anno domini mdxlix.

Dominus rex manu propria subschripsit.

D. Mag. 4 R. IV. 151.

512. 1549.

Stævning for Kirkeværgerne ved Frue Kirke for en Gaard paa Nørregade.

Margerette, Per Trogelszens, borresker her i Køpnehaffn, citat Niels Kock, Olluff Tyggesen, her Søffren, kiercke werge till vor Frue kiercke i Kiøpnehaffn, for en gaardtt liggendes i Nørregade, som thee giøre hinder forhinder paa, som hun mener met wrette, att møde imorgen førstkommendis.

D. Mag. 4 R. IV. 153.

513. 1549.

Mikkel Skriver faar Søbreve til Norge og Holland.

Mickell Schriiffuer, byefogett vdj Kiøpnehaffnn, ett siøebreff till Norge mett sitt skib mett maltt, meell, øll och andenn kiøbmannds ware, och ther giøre sitt marckett, huor handt best kandt giøre sitt

marckett, och siidenn tilbage igenn, att forde och fremme hannom till thett beste, ey tillstedenndis hannom etc.

Senere fik samme Mand »ett sieebreff udt vdj Hollandt mett korn ladt oc tilbage igenn.«

D. Mag. 4 R. IV. 158. 167.

514. **1549.**

Borgmester Peder Jensens Stevning for en Jord ved Stranden.

Per Jensen, borgemester wti Kiøpnehaffuen, citat Torbiørn Jensen, borger ibidem, oc flere hans mettarffuinge eptther Mogens Lauritzsen ibidem, for en strandjord oc gaardtt, liggendes sønden wp till forscrefne Per Jensens gaard wed Stranden, som thee haffue i heffd oc brug, som hand meener mett wrett, att møde i morgen førstkommendes.

D. Mag. 4 R. IV. 158.

515. **20 Marts 1550.**

Kgl. Befaling, hvorledes der skal forholdes paa Island med fremmede Købmænd navnlig Hamborgere.

Til borgemester och raadmennd wti Kiøpnehaffnn.

Christiann etc. Wor gunst tilfornn. Viider att vore forunanthe the Lybeske oc wore wndersotthe aff Hamborg haffue hafftt theris fulmegtige her hoes oss oc thenom beclage, huorledis att theris borgere som besøge wort land Island giiøris hinder oc icke maa thenom tilstedis att holle theris thiennere hoes theris godz wtj wintherlaug paa forscreffne Island oc ther fore skal werre thenom skedtt wrett, att theris thiennere ere grebne oc fangne oc theris godz wtj thet neste forgangne aar borttaget, oc begierer att sligt motthe afstyllis. Sameledis haffue the beclaget, att the icke heller mue holle baade ther for landett oc bedriiffue theris fiiskerj oc dog skal were then menige mand til beste. Tha haffue wij giiffuett thenom saa for suar, att wij haffue forfarett, att lang tid sidenn forleden er ther gangen enn dom, att ingen fremed kømmend skulle haffue theris suenne paa Islannd wtj wintherloug, dog att thet er tilladett, att the mue haffue theris godz indlaugd hoes wore wndersotthe the Islender, ther fore kunde wij icke samtycke nogenn fremed kiøbmand att holle nogenn wintherlaug paa Island ydermere end samme dom wduiser. Sameledis wille wij icke heller samtycke thennom att holle nogenn baade ther for Islandt, føre end wij komme ydermere i forfaring ther om, huad heller thet er wore wnndersotthe eller ey. Oc haffue wii ladhet giiffue thenom tilkende, att for oss haffuer werit beclagett, huorledis att the baste oc binde wore wnndersotthe oc andre oc enn partt føre aff

landett mett thenom oc tiltage thenom mere rett, end thenom bør, oc therfore tilsaugdtt thennom, att the skulle thet haffue wdij fordraug, ther som nogen wore wndersothe eller andre forbriide seg ther paa fiiskeleyernne, som the bruge theris handthering, oc wor fogit tha icke tilstede er, tha mue the then hindre, til wor fogit komer oc then tha strags att andtuorde hannom. Thi bede wij etther oc wille, atj lade tilsige fogederne paa Island, att the hielpe thenom saa megit som loug oc rett er, oc tesligeste lader tilsige wore wndersotthe, att huilcke aff thenom, som then fremed kiøbmannd legger sit godz hoes, att the handle ther troligen met. Dog skulle the icke lade affmercke theris fiisk, som her-til skeedtt er. Oc eptherthij altingest er thennom nu saa clarligenn wnderuist, tha see wij for godt ann, atj paa thenne tiid giffue thennom theris godz igenn, som thennom i thette forgangne aar frantagen er. Her kunde i wide etther epther att retthe. Beffallendis etther Gud. Datum Flensborg torsdagen nest epther søndagen letare aar etc. mdl wnnder wortt signete.

Tegn. o. a. L. III. 142.

516. **21 Marts 1550.**

Kgl. Befaling om Opførelse af et Tøjhus.

Til Peder Gaaske.

Christiann etc. Vor gunst tilfornn. Wiidtt att som wij tilforne haffue ladett schreffuett theg til om thet Tøghuss, som thu skulle lade oss wpsetthe ther for slotthett, tha bede wij theg oc wille att thu lader then wold nederskude, som staar emellom graffuenn wed stegersett oc strandenn oc the giøre enn slett platzs, oc naar then er slet giortt att thu sidenn lader forfare om samme tøghuss ther kunne wpsetthis, oc ther som thet icke kannd thienne at same huss kand ther wpsettis, tha ere wij tilsindz att wiille haffue thett wpsett som wor stald staar, oc om same tøghuss strecker seg wiider ennd samme staald, tha skal same huss strecke seg wd emodtt hogborne førstindis wor kierre hestrues stold. Sameledis att ther som thw lader setthe same tøghuss ther som samme stold staar, att thu tha lader thet setthe wed iij fag weider rom emellom thet gamble huss som staar hoes same stald, paa thet att wij kunde haffue thes beder wdsigt emellom same gamble hus oc tøghusset. Tesligeste bede wij theg oc wille, att naar thw haffuer ladett wdsee the platze til same tøghuss att thu tha strags tilsiger mester Mortheen, att hannd giffuer seg til oss tagende mett seg enn skabelunn paa samme hus oc paa huad stedtt thet best kannd paa staa oc hand ther om altingest kand

beretthe oss leyglighedenn. Framdelis som theg wel fortencker om then lille roers jagtt, som wij lode theg om thilschriffue att thw skulle lade oss bygge, tha bede wij theg end nu, att thu strags lader then altingest ferdige giiøre mett aarer oc hues anden sin tilbehøring oc sidenn then lader løbe til wortt slott Nyborg oc ther att andnordhe oss elskelige Frantzs Brockennhuss, wor mand, thienner oc embitzsmannd ther samestedzs. Her wiidt att retthe theg epther oc ladt thet ingennlunde. Beffallenndis theg Gud. Schreffuet paa wortt slott Flensborg løffuerdagen post søndagen letare aar etc. 1550 wnder wortt signete.

Tegn. o. a. L. III. 141—42.

517. **3 Juli 1550.**

Markus Reff stævner Hr. Peder Ebbesen Galts Enke for en Skibspart.

Marcus Reff, borger her i Kiøpnehaffnn, citat frue Ingeborre Per Ebbesens for enn skiffs partt, som Peder Ebbesen hagde sold hanom oc bleff hanom tagenn fraa, oc tesligeste for nogen regenskaff, som Per Ebbesen oc hanom emellom war, att møde nu paa løffuerdag nest kommendes. Datum schall lyde torsdagen post visitationis Marie.

Tegn. o. a. L. III. 71 b.

518. **1550.**

Befaling til Magistraten i Helsingør, om at skaffe Per Jørgensen Brev paa en Gaard han havde købt.

Per Jyrgensen, borger i Kiøpnehaffn, en forschrifftt till borgemester oc raad i Helsingøer, att hand haffuer tiltalle till Per Hansen, borger ibidem, om nogen breffue, som hand holler hanom fore paa en gaard, som hand kiøbtte hanom aff her i byen, att the ffinner thenom i rette oc hielpe forscreffne Per Jyrgensen ther wdinden saa møgett som loug oc rette er, saa att handtt moo komme till hues breffue, som hanom bør mett rette.

Tegn. o. a. L. III. 152.

519. **1550.**

Jørgen Lippersens Befrielse for en Drabssag.

Jyrgen Lippersen i Kiøpnehaffn haffuer beuist for kongelig maiestet, att hand haffuer stilled Marquord Chrestensens slegtt oc wenner tillfreds, som hand ihiell slo.

Tegn. o. a. L. III. 159.

520. **22 Avg. 1550.**

Befaling til at sende Skuder til at føre Kongens Folk og Heste fra Helsingør til Helsingborg.

Køpenhaffn, Malmøe och Landzkronne finghe breff, at nar her Peder Skram thenum tilsiigher, att the tha strax skulle forskicke

nider til Helsingøer iiij eller fem aff theris byes skuder at føre kongelig Maiestets folck oc heste offuer med til Helsingborghe. Datum Køpenhaffn fredaghen nest epther wor frue dag assumptionis aar 1550.

Tegn. o. a. L. III. 169—70.

521. **14 Nov. 1550.**

Dom i en Sag om Arv efter Markvard Tidemand, hvorved Fru Margrete Jost Urnes Enke bl. a. skal have al den Ret i dennes Gaard i Kjøbenhavn, som hun kan vinde sig til.

Christian etc. giør alle witterligtt, att aar epther Guds byrdtt mdl fredagen nest epther sanctj Martinj episcopi dag her paa wortt slott Nyborigh wtj wor egen neruerelse, neruerendis oss elskelige Johan Friss till Heslagger vor cantzeller, her Anders Bille till Søhollum, her Knudt Rud till Wedbye, riiddere, oc Anthønis Bryske till Langsø, rigens cantzeller, vor mend och raadtt, wor skiickett oss elskelige frue Karine Marquord Tiidemands eptherleffuerske paa then ene och hagde for oss i rette steffuentt oss elskelige frue Margrette Jost Wrnes eptherleffuerske paa then anden siide for arffue och skifftte, som thenom emellom fallen er epther forskreffne Marqnord Tidemandtt. Thaa epther beggis therris tilladelse bleffue thee her for oss i dag ther om saa till en endelige ende foreentte oc forligtte wtj saa moode att forskreffne frue Karine skall nu strags betale oc fornøge forskreffne frue Margrette xv^c^ marc danske pendinge och lade frue Margrette beholle then byggening, som staar paa Søboe hoffuittgaardtt oc paa møllen. Oc tesligeste skall och forskreffne frue Margrette beholle, hues hun och hindis børn oc suagere haffuer wppeborett till thenne dag aff same arffue oc ther till mett then rettighedtt, som hun kandtt winde sig till i then gaard i Kiøpnehaffn, som forskreffne Marquord Tiemand haffuer borttgiffuit. Oc ther emod skall forskreffne frue Karine beholle altt forskreffne Marquordtt Tiemands eptherladene goetzs, som er boe, boeskaff, kleder, klenodier, queg, byggening oc altt andett hans goetzs, ingtthett wndertagett, wden alleneste hans jordegoetzs, oc hues gield, som findis epther forskreffne Marquord Tidemandtt, skall forskreffne frue Karine were pligtige att betale oc icke forskreffne frue Margrette ther mett att besueres i noger maade. Oc hues breffue, som forskreffne frue Karine haffuer oc er Marquord Tiemands arffue goetzs anrørendis eller oc paa then gaard wtj Kiøpnehaffn, thenom skall hun were forpligtthett till att lade anttuorde forskreffne frue Margrette. Oc ther som ther findis nogen breffue hnos frue Margrette, som forskreffne frue Karines goetzs er anrørendis, thaa skall frue Margrette vtj lige moode were forpligtthett thenom att offueranttuorde

frue Karine. Oc ther mett skall thet were thenom en enig klar afftalen sag emellom om forskreffne arffue oc skifftte i alle moode. Giffuit aar, dag oc sted som forskreffuit staar. Wnder vortt signet.

Tegn. o. a. L. III. 236—37.

522. **18 Nov. 1550.**

Kongen bestiller Øl til Jul hos Gosebryggeren.

Per Godske fick breff, att hand skall lade bestille hoes gaaes bryggeren, att hand brygger vij eller viij tønder gott gaas och siden forskiicker thet hiidtt, saa same gaaes er her wiseligen i then wge nest for juell førstkomendis wden ald forsømelse. Datum Nyborig sancte Elizabett affthen aar etc. 1550.

Relator Korffitzs Wulffeld.

Tegn. o. a. L. III. 239.

523. **24 Nov. 1550.**

Kongen giver M. Hans Bogbinder Lejde.

Christiann met Gudtzs naade etc. giøre alle witterligtt, att wij nu affe wor synderlige gunst oc naade haffue vntt oc giffuitt oc nu mett thette wortt obne breff vnde oc giffue thenne breffuisere oss elskelig mester Hans Bogbinder wort frij, secker och cristelige legde att mue giffue seg hidt ind i wortt riige Danmarck till oss att forhandle sinn sag oc siiden tilbage egenn frann oss wtj sitt frij beholdt, dog saa, att hand midler tiidt skall holle segh legdeligenn oc icke skall handle nogett hiemmeligenn eller aabenbarre, som oss eller wore riiger eller lande kand werre besuerlig eller skadeligtt wdj noger maade. Thij forbiude wij alle, ehuo the helst erre eller werre kunde, serdelis worre fogeder, embidtzmendt oc alle andre forskreffne mester Hans Bogbinder her emod same wor frij, feylig, secker oc christelig legde, epther som forskreffuett staar, att hindre, hindre lade eller forfang att giørre wtj noger maade, wnder wortt hyllisthe och naade. Giffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffnn mondagenn nesth epther sancti Dionisij dag aar mdl sub sigillo nostro.

Tegn. o. a L. III. 240.

524. **1 Dec. 1550.**

Befaling til at sende Lavrids Mule med flere, der have været paa Island, til Kongen for at give ham Underretning om de Klagepunkter, som Hamborgerne fremføre.

Til borgemester och raadtt wtj Kiøpnehaffuen. Datum Nyborigh mandagen nest epther sanctj Andree apostolj dag anno 1550.

Christian etc. Vor gunst tilffornn. Wiider, att wore wndersotte aff Hamborig haffue nu screffuitt oss tiill, wortt land Island

anrørendis, huilcke breffue wij etther nu tilskiicke, attj ther aff kunde forffare ald leyligheden, huadt thee Hamborger oss ther om tiilscriffue. Thij bede wij etther oc wille, attj strags offuerwege same sags leylighet och siiden ther wdindenn etther beraade och beslutte, huad suar ther paa skal egen tilbage giffues. Och huad i ther om beslutte, attj ther mett til oss afferdiger oss elskelige Lauritzs Mule oc en eller ij met hanom, som haffuer werett mett hanom paa Islandtt oc wed then sags leylighet oc attj forskiicke mett thenom alle breffue, beuiisning oc andett, som i wiide behoff giøris i then handell, paa thet att mandt ther aff nogsom kand bliffue beretthett, att then sagh kand komme till ende. Her wiider att rette etther epther oc lader thet ingenlunde. Beffalendis etther Gud. Datum vt supra.

Tegn. o. a. L. III. 248—49.

525. **31 Jan. 1551.**

Befaling til Magistraten at paadømme en Sag mellem Mads Lykkesen og Byfogden.

Til Borgemester og Raad i Kjøbenhavn. Actum Nyborg løffuerdagen epther conuersionis Paulj 1551.

Christian etc. Vor gunst tilforn. Wiider att wij ere komne vdj forfaring, huorledes att en ther vdj etthers by wiid naffuen Matzs Lyckeszen skulle haffue sagd nogen vnøttige oc vtilbørlige ord for then menige mand, epther som wor byfogett ther samestedz etther all leyligheden ydermere ther om vnderuise kandt. Thi bede wij etther oc wille, atj strax mett thet allerførte steffner then sag for etther vdj rette oc siiden endeligen vden all skodsmaal dømmendes forskrefne wor byefogett paa wore wegne oc forskrefne Madtzs Lyckeszen emellom, oc hues y therom for rette affsigendes worder enthen giffue fran etther beschreffuitt, som y wille antsware for Gud oc were bekjendt for oss. Her wiider altingeste att retthe etther epther oc lader thet ingelunde. Befalendes etther Gud. Schreffuitt etc. ut supra.

Tegn. o. a. L. III. 271 b.

526. **6 Marts 1551.**

Kgl. Befaling om at stanse Hamborgernes Overgreb mod de kjøbenhavnske Handelsmænd paa Island.

Breff til her Eske Bilde oc the andre aff raadet, som er forschreffuitt att skulle møde vdj Kiøpnehaffn søndagen judica førstkommendis. Actum Flensborg then fredag epther søndagen oculj anno etc. 1551.

Christian etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att som y alle vdentuiffuell well hørtt haffuer, huorledes the Hamborger haffuer

mett wold tagett fran then Kiøpnehaffnske fogett theris gotz paa wortt land Island oc wforrettett wore vndersotte oc thennom basted oc bundett, oc vnderstaae thennom endnu till att uille besøge same land mett wold oc bruge thet epther theris egett gode tycke ob ther mett fortage wor oc kronens rettighett. Sameledes haffuer oc then biscop for norden grebett oc fangett then superintendent for sønden oc aff satt wor laugmand ther samestedz, oc haffuer vdj hans sted tilsett en aff hans sønner till laugmand oc same biscop haffuer vdj mange andre maade skickett sig wtilbørligen oc som en whørsom vndersotte, huilcket wij forsee oss till att hand icke giortt hagde, ther som thett icke haffde weritt the Hamborgers tilskyndelsz. Saa haffue wij nu tilschreffuitt the Hamborger oc formode huer dag schriftlig anntwordt, att ther som the wille were borgen for att wore vndersotte skal bliffue theris gotzs egengiffuit, hues thennom paa Island frantagett er, wille wij tilstede thennom att mue bruge theris seglatzs oc handell till Island, oc haffue wij nu mett wortt elskelige raad, som her hosz oss tillstede erre, saa beraadslagett, att ther som the Hamborger icke wille were borgen fore, att wore vndersotte mue fange theris gotzs igien, tha sinnis oss raadeligt were, att wij lade vdrede orloffs wiisz wore skibbe Dauidt, Engelen, Gabriell oc ther till ett andett aff wore store skibbe, enthen Hamborger Gallion eller Lubske Ammerall mett ett skiib, som the Køpnehaffnske skall vdrede, oc same skibbe lade bemande oc vdfettallie, oc ther som the Hamborgere wille emod wor willie besøge wortt land Island eller oc icke were borgen, att wore vndersotte mue bekomme theris gots igien, tha ere wij tilsinds att same skibbe skal indløbe for sønden vnder Island oc ther mett wold nederlegge the Hamborger skibbe oc kiøbmend, som mett wold haffue tagett fran wore vndersotte, oc the, som emod vor willie bruge theris handell paa Island, oc haffue thesz till behoff ladett wore breffue vdgaae till wore lensmend offuer all Skone, Sieland, Halland, Bleginge, Liister oc Smaalandene, att the skulle haffue theris swenne mett harnske oc gode werie oc fettallie paa ett halfft aar tilstede vdj wor stad Kiøpnehaffuen Paaske dag førstkommendes, huer mett saa mange suenne som han er plichtig aff sitt leen, oc haffue wij nu her strax ladett bestille, att wore landzknechte skall bliffue aff betalett oc drage mett thett første till forskreffne Kiøpnehaffuen. Meden thersom wij fange slige antwordt fran the Hamborger tilbage, att wore vndersotte skulle fange theres gotz igien, oc the wille besøge Island som kiøbmend oc vdgiffue till oss oc kronnen

theris told oc anden rettighett, tha siunis oss gott were, (dog paa etthers behaff), att wij lade thuende skibbe løbe under Island for norden oc ther først lade mett willie handle mett forskrefne biscop for norden, oc ther som hand icke will lade sig till handell oc skicke sig tilbørligen, tha wille wij mett wold lade hannom nederlegge. Thi bede wij etther, atj wille etther her vdinden beraadslaae oc huis etther her om tøckis raadeligt were, atj thet strax iligen wille giffue oss schrifftligen tilkiende, paa thett att wij kunde wiide oss ther epther att rette. Ther meth sker oss sønderligen till wilge. Befalendes etther Gud. Datum vt supra.

Christoffer Hanszen, ligger paa Kiøpnehaffns slott, bleff mett thette breff, som forstander, aff ferdegett fra Flensborg løffuerdagen effther søndagen oculj 1551.

Tegn. o. a. L. III. 289—290.

527. 5 April 1551.

Kgl. Befaling om at sende Tropper til Island, skønt de kjøbenhavnske Borgere og Hamborgerne ere forligte.

Her Eske Bylle fick breff, som her epther følger. Datum Flennsborigh søndagen quasimodogenitj aar etc. 1551.

Christiann etc. Wor synnderlige gunst tilffornn. Wii giffue etther tilkiennde, at the Hamborger erre nu fordragenn mett wore wnndersotthe aff Kiøpnehaffuen, saa the Hamborger schulle giiffue thennom for huis fiisk, the haffue taget frann thennom paa wort lannd Island, ij^{m} iij^{c} daler, att betale til sancti Hans dag midsomer først komendes wtj Kiøpnehaffn eller Helsingøer, oc the ander smaae sager thennom emellom er schulle bliffue fordraget føer the Hamboriger drage her frann. Tha eptherthy att thet er nu saa fordraget, haffue wij dog for thet wproer oc whørsomhedtt, som thennd biskop for nordenn haffuer brugt seg emod oss oc wore wnndersotthe oc haffuer grebit oc fanngit wor superintendenntt for søndenn oc thend superintendent tilffornn wor for synnden haffuer hand ladett wpgraffue oc ladett jordett wdenn kyrckegaardtt, sameledes affsett wor laugmand oc sett enn aff hans søner i thet sted igen, mett andre flere wtilbørlige stycker, som hannd seg emod oss beuist haffuer, thet nu szaa mett wore elskelige Danmarcks riiges raadt, som her tilsteede erre, beraadslaget, att wij wille nu strags afferdige oss elskelige Axell Jull, wor mand oc thienner, oc Chriistopher Thrundszenn mett thuenne orloffs skiibe att løbe ther mett for nordenn paa Iislannd, oc schulle the verre bemandett saa the schulle kunde giøre lanndganngh mett iii^{c} warafftige

karle oc besøge forscrefne biscop for nordenn, hanns søner, swager oc alle hanns anhangh oc giøre theres allerstørste flydtt til att giøre thennom nederlaugd oc dog handle mett thennd menige mand wenligen, att the giffue thennom til hørsomhedt, oc wille wij att the schulle haffue thuennde aff thiisse eptherschreffne wore skibe, huilket etther tyckes best werre, Hamborig Galion, Lybecker Ameral oc Saltthoîckenn. Sameledes haffue wij beraadslaget, att oss elskelige Otthe Styszenn, wor mand oc thienner, schall løbe mett wortt skib Dauit for sønndenn oc ther till mett ett skib, som thee Kiøpnehaffuenske schulle wdreede, och schall forskrefne Otthe Styszenn were j^c^ mand sterck, som hannd schall giøre lanndganngh mett, oc aff the hundrit mand schall thet Kiøpnehaffuennske skiib føre lx mand, oc wille wij att Otthe Styszenn schall wtj lige maade besøge thennd biscop for nordenn oc hans anhennger, epther som i ydermere schulle fannge ald bescheed att forfare wtj theris instru[c]tion, som wij mett Otthe Styszen i thiisse første dage wille etther tilskicke oc ther hos huis søbreffue oc anndre breffue, som ther til schal behoff giøris. Thij bede wij etther oc begiere, atj wille nu strags mett thet alleriligeste lade ferduge giøre thuennde aff forskrefne iij skibe, huilcke ther best til thienne, oc ther til mett wortt skib Dauit, saa att same skibe kunde bliffue segelreede thet allerførste nogerledes mueligt er, anseenndes att tiden fast forløber oc atj wille bestyllit att ther bliffuer brøget oc baget oc haffue fetalie tilstede saa megenn som ther wil fattis ydermere end som thend fetalie kand beløbe seg, som wore lenszmend mett theres swenne schulle wdgiøre oc nu paaskedag sidst forledenn ere forschreffne att schulle were mett tilstede wtj forskrefne Kiøpnehaffuen, oc schicke wij etther her hos ett clartt register paa alle wore lennszmennd som haffue fanget schriiffuelsze, huor mange karle oc huor megen fitalie the schulle wdgiøre, oc schulle the haffue fitalie paa huer karll wtj sex maaneder atj ther aff kunde forfare huor møgen fitalie atj schulle lade kreffue aff huer lennszmannd. Giiffue wij etther oc tilkiennde, att wij wille haffue aff forskrefne iiij^c^ werafftiige mannd ij parther aff wore landzknegte oc thennd tredie partt aff wore lennszmenndzs tiennere, som the wdgiøre, oc schulle alle the danske karle haffue lannge røer, atj ther fore wille thet saa bestylle att the tage gode harnnsck, werge oc lange røer mett thennom, oc huis flere tilstede erre aff the lennszmenndz suenne, mue i giffue forløb att drage hiem, dog att fitalienn bliffuer tilsteede. Tesligeste skicke wij etther wortt breff til forskrefne Chriistopher Trundszenn, att hannd schal haffue etther betroed wtj hues maade i

hannem paa wore wegne beffallendes worde, oc atj wille lade hannem forschriiffue til ether oc sidenn andtuorde hannem same wortt breff oc giiffue hannem same wore werffue oc erennde tilkiennde att wij agte at bruge hannem paa enn reygsze til wortt land Islannd, oc haffue wij nu her frann forskicket wore breffue epther wore landzsknegte att the schulle strags giffue thennom affstedt tiil wor stad Kiøpnehaffnn, och schall forskrefne wort folck alle eller nogenn aff thennom bliffue wtj wintherlaugd paa Islannd om behoff giøres, atj therfore wille tiltenncke att bestylle fitalie mett thennem saa megen som behoff giøres. Ther mett sker os synderligen til willie oc forlade oss ther wisseligen til. Beffallenndes etther Gud. Datum vt supra.

Tegn. o. a. L. III. 315—316.

528. **Juni 1551.**

Stævning for Hospitalsforstanderne i Anledning af Tyrestrup Mark. Jfr. Nr. 529.

Stij Paarss citat Peder Schriiffuer, borgemester i Kiøpnehaffn, Johann Guldsmedt, Rasmus Kielesmedt mett theres mettfølgere, forstandere till Ko. Mats. almyndeligh hospitall heer i forskrefne Kiøpnehaffnn, for en fiarde partt i Tyrestrup i agger, engh, skouff och marck, som the haffue frae Stienløsse kercke mett wrett, att møde nu paa løffuerdagh førstkommendes heer paa Kiøpnehaffnns slott.

Tegn. o. a. L. III. 358 b.

529. **17 Juni 1551.**

Tyrestrup Mark tildømmes det almindelige Hospital paa Uggerløse Kirkes Vegne.

Christian etc. Giøre alle witterligt, att aar effter Gudtz børdt mdlj sanctj Botulphj abbatis dag heer paa wortt slott Kiøpnehaffnn wor skickett oss elskelige Stij Pors, wor mandt, tiener oc erchedegenn wdj Roskilde domkircke, paa thenn ene oc hagde for oss i rette steffnndt wortt almyndelige hospitals forstandere heer samme stedtz paa thenn andenn szide for fierde parttenn aff Tyrestrup marck, som wor giiffuenn till Steenløsze Magele sogenn, oc beuiste forskrefne Stij Paars mett en gammell mesebogh att samme fierde partt aff Turrestrwp wor giiffuiit till forskrefne Steenløse Magelle sogenn oc forskrefne hospitals forstandere hagde wdj noger aar giortt forskreffne Steenløse Magele kircke hender paa hues leye, som ther pleyede oc burde aff att gaae. Ther till suarede forskrefne hospitals forstander oc berette, att the iij parter af forskrefne Turrestrwp ere giiffuene till Wggerløsse kircke, oc [thendt] thiidt degenn dømmet her wdj Kiøpnehaffnn kommer till hospitall, tha komer oc samme Turrestrup mett Wggerløsze kircke. Ther till berette forskrefne hospitals forstandere att the haffuer

samme Turrestrvp marck wlast oc wkierdt i lagtiidt, dog haffue the werett alletiidt offuerboding att giiffue aff fierde parthenn aff forskrefne Turrestrvp oc till Stenløsse Magele kircke j ß grott eller oc till erchedegenn i Roskilde domkircke oc then ikke annamme wille. Huilckett forscrefne Stij Paars oc bestodt oc sagde att handtt thennd icke wille annamme, thij handt mentte, att thett wor icke skylldt nock aff fierde partthenn aff forskrefne Turrestrvp, mett flere ordt oc talle som thennom ther om emellom løb. Tha efftər sagenns leylighedt haffue wij giortt sliig skiick oc forandring paa, att forskrefne hospitals forstandere skulle for euig eyendom till Vgerløsse kircke nyde oc beholle aldt forskrefne Turrestrvp, oc ther emodt skulle forskrefne hospitals forstandere aarligenn till goede rede fornøge till erchedegenn i Roskilde paa Steennløsse Magle kirckes wegne ett pundt kornn oc ther mett skall thett were thennom therom en euig klar afftallenn sag emellom vdj alle maade. Cum inhibitione solita.

Tegn. o. a. L. III. 368 b.

530. **19 Juli 1551.**

En Gaard tilkjendes Jørgen Markvardsen, Markvard Tidemans Siegfredsøn. Jfr. Nr. 521.

Christian etc. Giøre alle witterliigt, at aar epther Guds byrd mdlj St. Margrete affthen her paa wort slott Køpenhaffn wdj wor eghen neruerelsse neruerendes oss elskelige her Eske Biilde, ridder, hoffmester, Jahan Friss wor candzeller, her Claus Biille, riider, Knud Gyllenstiernne til Tym, her Moghens Gyllenstiernne, her Per Skram, riider, Jørgen Lycke, Tage Tot oc Claus Wrne, wore mend och raad, wor skicket thenne breffuisser Jørgen Markurssen paa then ene oc haffde for oss i rette steffnd oss elskelige frue Margrette Jost Wrniis eptherleffuerske paa then anden siide for en gard ligendes her i wor stadt Køpenhaffn. Oc berette forskrefne Jøren Markurssen, at hand wor Markurssen (!) Tiemands sledefred ssønn oc noghen tiid føre end hand døde gaff hand hanum en gard ligendes her i forskrefne Køpenhaffn, som hand haffde giffuet hanum sit breff oc segel paa. Huilckit breff forscrefne Jørgen Markurssen i rette lagde wdgiffuit aar mdl, jndehollendes at forskrefne Marquord Tiemand oc hans hustrue frue Karine Bøller wndthe oc gaff forskrefne Jørgen Marquorssen forskrefne gaard, som samme breff met wilkor bemeller oc indeholler. Sameledes i rette lagde hand et obet beseglet papiers breff, som oss elskelige Moghens Goske och Per Ruudt, wore mend oc thiennere, wd giffuit haffde, indehollendes at then tiid Marquord Tiemand laa paa synn sotte seng, tha gaff hand thennum til kende ebland andre

artickeller, at hand haffde giiffuit forskrefne hans sledefred søn forskrefne gaard, tiisliigeste wdj rette lagde hand forskrefne Marquor Tiemands hustruis frue Karines breff, at hund bekende, at hund sametyckte thet breff, som hindes hosbond haffde giffuit forscrefne Jørgen paa samme gard, oc satte i rette, om hannum icke burde at nyde samme gard epther breffuis lydelsse. Ther til suarede forscrefne fru Margrette oc berette, at hund wor Markur Tiidmands arffuinge, oc thet breff, som Markur Tiidmand haffde giffuit forscrefne Jørgen paa same gard, wor wdgiffuit fiorten daghe, før en hand døde, ther hand laa paa synn sotte senngh, oc icke hand fick samme gard wtj were før end Marquor wor dødt, oc mentte at thet wor giort hans arffuinge til had, thij hand icke then andtuordet fran siigh i syn welmagt, oc mentte, at samme breff kunde icke komme hinde til skade i noger mode. Oc i rette lagde et obet beseglet pergments breff, som rector oc menighe lesse mestere her i den høge scholle beseglet och wdgiffuet haffde, jndehollendes at forscrefne Marquor Tiemand oc hans arffuinge skulle nyde, brughe och beholde forscrefne gard her i byen, dog at the skulle wdgiffue ther aff nogen iordskyld, met manghe andre wiilkoer, som samme breff bemeller oc indeholler. Ther emod berette forscrefne Jørgen, at forscrefne Marquor Timand gaff hanum samme breff i syn welmagt oc icke then tiid hand laa paa syn sotte sengh, som hand beuiste met oss elskelige Jackop Brockenhus, som samme breff beseglet haffde. Met flere ord oc talle thenum ther om emellum løb. Tha epther tiltale, gensuar, breffue, beuissning och saghens leylighed wort ther saa paa sagt for rette, at eptherthij forscrefne Marquor Tiemand haffuer i hans welmagt giffuit forscrefne Jørgenn sit breff oc segell paa samme gard oc siden paa sit yderste staffest thet, som Moghens Goske oc Per Ruds breff wduisser, tha bør forscrefne Jørren samme gard at nyde, brughe oc beholde, epther som Marquor Timands breff ther om i alle mode wduisser oc indeholler. Datum anno, die et loco ut supra. Actum etc.

Tegn. o. a. L. III. 390—91.

531. **22 Okt. 1551.**

Forlig mellem Anne Oluf Hansens og Kannik i Lund Peder Dringelbergs Hustru Helle om et ærerørigt Paasagn, som den sidste havde udtalt.

Wij Christian etc. Giøre alle witterligtt, att aar effter Gudz byrdt mdlj then torsdagh nest effter sancti Galli dagh paa wortt slott Kiøpnehaffnn vdj wor egen neruerelsze neruerendis oss elskelige Johann Friiss till Heslagger, wor troe mandt, raadt oc cantzeller, wor

skickett oss elskelige Jahann Guldsmedt, borger wdj wor stadt Kiøpnehaffnn, paa oss elskelige Anne Oluff Hanszens effterleffuerskes wegne, borgerske ther sammestedz, paa then ene, och hagde for oss vdj rette steffnidt oss elskelige Peder Dringelbergh, canicke vdj Lundt, mett hans hustrue Helle, paa then anden siide, och berette Jahann Guldsmedt, huorledes att forskrefne Anne Oluff Hanszens nu sancti Laurentii dagh siist forledenn vdj Lundt laae till herborgis(!) till forskrefne Peder Dringelbergs, tha hagde hans høstrue Helle tillsagtt Anne Oluff Hansens nogen vnøttige snack oc talle och skyldt hinde fore hindis hosbunde oc sagdtt att hun icke hagde handlett tilbørligenn, mett mange mer vnøttige snack, hun hinde paa sagde, och vdløeb i gaden och ther fore then menige mandt beskregh hinde, huor aff hun er kommen vdj ett ontt ord bode inden landz och vden, oc berette, att effterthij att forskrefne Helle hagde digthet och sagdt hinde sliigh vnøttige och vsanndt snack paa och thet icke kunde beuisze, att hinde maatte wederfares offuer samme Helle saa møgett som rett er. Ther till suarett oss elskelige mester Jesper Brockmandt, erchedegen vdj Aarhuss, paa hans søster forskrefne Hellis wegne och berette, att forskrefne Helle hagde aldriigh sagdt nogen snack paa Anne Oluffs obenbare, som hinde kunde were till straff entthen paa ere eller røgtte, thij hun icke wiiste andett mett hinde endt hun bode lønligh och obenbare hagde handlett segh som en erligh dannequinde burde att giøre, och thersom nogen wille siige hinde andett effter, tha waar hun then, som burde att suaare ther till, thij hun er hinde ner slegtt och hagde icke forsett segh till, att ther som hun endt hagde sagdt hinde ett hastigtt ordt till, att hun thet icke skulle haffue tagett segh saa ner. Mett flere ordt oc tale, som thennom ther om emellom løb. Tha effter tilltalle, gennsuar och sagens leylighedt och effther thij att forskrefne Helle stoedt for oss oc sagde ney att hun aldriigh hagde sagdt eller tillagdt hinde nogen w-ere, sagdt och giorde hindes wndskyllingh, som for er røerdt, att hun icke wiste nogen w-ere sagh mett hinde. Tha gaffue wij befalingh, att the skulle bliiffue forligtte och were wenner och slegtt oc byrdt, som thennom burde att were. Giiffuit aar, dagh oc stedt, som forscreffuit staar.

Tegn. o. a. L. III. 438—39.

532. **7 Nov. 1551.**

Kgl. Befaling om indtil videre at vedligeholde et Vikarie, der er stiftet for at holde Ild i en Pande i Frue Kirke.

Breff till doctor Peder Superintendent vdj Sielanndzs stigt, som epther stander, actum Odense løffuerdag nest epther alle helgenes dag 1551.

Christiann etc. Vor synnerlige gunst tilforn. Wiider att som y scriffue oss till oc giffue oss tilkiende, att Gud almegtigste haffuer kallidtt her Jens Matzen oc epthir hannum ledigtt er ett vicarier, som er stigtett till att holle en pande mett ild vdj vor Frue kiercke till fattige folck och peblinge att verme thennom ved, oc begerer att samme vicarier motte forlenis then person, som er sogneprest till Helligestus, oc han dog skulle holle then pande mett ild vdj forskrefne vor Frue kiercke, som samme etthers skriffuelse viider ther om bemelder. Thaa giffue wij etther tilkiende, att wij wille att samme vicarier skall framdelis bliffue hoes samme pande, oc bede wij etther oc begere, atj wille bestillett, att samme pande bliffuer veed magtt hollett aff samme vicariers rentte till saa lenge wij komme ther tilstede oc wij thaa wille talle mett etther ther om oc siiden en anden person mett samme vicarie att forlene, her kunde i vide etther epthir att rette. Befallendis etter Gud.

Tegn. o. a. L. III. 447. Et lignende Brev udgik til Borgmestre og Raad.

533. **28 Dec. 1551.**

Magistraten havde søgt om at beholde M. Niels Palladius som Præst ved Frue Kirke, uagtet han var kaldet til Superintendent i Skaane, men Kongen lover at beskikke en anden lærd Mand i hans Sted.

Breffue tiill borgemesther oc raadt wdj Kiøpnehaffn, som her epther føllghe.

Chriistian etc. Vor gunst tiilfforn. Wiider att oss er ethers scriffuelse tillhende komen oc then offuer ladett offuerlese, oc ther aff forfarret oc thisligiste aff ethers fuldmegtige, att ose elskelige mesther Niels Palladius, sogneprest till wor Frue kircke ther wdj wor stadt Kiøpnehaffn, er wduoldtt tiill superintendent offuer Skone stiigtt, oc er ther for begierendis att han motte framdelis bliiffue sogne prest till wor Frue kircke, tha giffue wij etther tilkiende att sogne presther wdj wor kiøpstederne(!) wdj Skone oc prouisther ther samestedzs haffue wduoldtt oc kallit forskrefne mesther Niels till theris superintendent oc haffue hafftt theris fuldmegtiige hoes oss ther om oc kunde icke andet end lade hanom komme tiill samme beffalling, dog haffue til-

schreffuit oss elskelige docthor Peder superintendent wdj Sellandtzs stiigt, att han schall werre etther behielpeliig attj kunde bekomme en anden lerdtt oc skickeliige mand till sogneprest egenn, huilcket j kunde wiide och ether epther att rette. Beffallendis ether Gudt. Schreffuitt paa fierde julle dag anno etc. mdlij.

Tegn. o. a. L. III. 478.

534. **3 Jan. 1552.**

Befaling til Lensmanden Peder Godske om at sende noget Gaas (en Slags Øl.)

Peder Gotske fick breff, att epther som Kon. Ma. hannom tilfornn haffde tilschreffuitt att hand skulde lade brøgge en lest gaas oc then siiden forskicke hiid till Drotningborg, saa er her icke framkomett vden en halff lest aff same gaas, att hand ther for mett thet første forskicker hiid till slottett then anden halffue lest gaas. Datum Drotningborg søndagen nest epther Nyaarsdag aar etc. mdlij. Relator Jørgen Valkendorff, skienck.

Tegn. o. a. L. IV. 1.

535. **4 Jan. 1552.**

Befaling til Lensmanden Peder Godske om Slotsbygningen.

Peder Gotske fick breff som her epther følger, actum Drotningborg mandagen nest epther nyaarsdagh aar etc. 1552.

Christian etc. Vor gunst tilfornn. Wiider att som thu lader giffue oss tilkiende om then hugne steen, som er att bekomme vdj wor kiøbsted Lund, tha skicke wij tig nu her hoss wortt breff till oss elskelige Stij Pors, wor mand, tiener oc embitzmand paa wor gaard vdj Lund, att hand skall strags forskicke till Køpnehaffn alle the huggne steen, som ther findis, oc ther som nogne haffue forrøckt nogne ther aff, tha skall hand lade thennum vpsøge oc flye tilstede egenn, saa thu skall bekomme saa mange, som meest er tilfangs, att thu ther fore strags forskicker hannom thette wortt breff. Sameledis wille wij oc mett thet første skicke tig en skabbelun, huorledes wij wille haffve the hiemelighett giortt, som kunde henge offuer graffuen, att wandett kand slaae ther vnder, att thu ther kand wiide tig epther att rette mett fundementett att lade bortt tage. Thisligiste bede wij tig, att thu wiltt med thet første forskicke hiid end nu j lest goes, som thu tillforn haffuer fangett skriffuelse om, oc ther som mester Lydke er ther vdj byen, att thu tha strax wfortøffuitt forskicker hannom hiid till slottett. Her wiid att rette tig epther oc lad thet ingelunde. Befalindis teg Gud. Datum ut supra.

Tegn. o. a. L. IV. 2.

536. **19 Feb. 1552.**

Befaling til at udbetale Mester Hans Bogbinder for hans Halvdel i Faderens Gaard, i hvilken nu Villum Apotheker bor.

Breff tiill Sander Laeyel, toller wdj Helsingøer.

Chrystiannn etc. Vor gunst tiillfornn. Vij giiffue tegh tillkiende, att wij ere mester Hans Boegbinder skiuldiigh vjc ℔ lubsk for hans partt vdj then gaard, som hans fader y boede y wor stadt Kiøpnehaffn oc Wyllom Apoteker nu ybor, huilken partt hand oss nu soldt haffuer, thi bede wy tegh oc wille, att nhar hand tegh mett thette wortt breff besø[ge]ndis vurder, att thu fornøger hanom forskrefne vjc ℔ lubsk oc tager hans quitantzs ther paa. Her mett skier wor wyllye. Thi lad tiid ingenlunde. Actum Drottningborigh fredagen post Valentini aar mdlij. Dominus rex manu propria subscripsit.

Reg. o. a L. IV. 26.

537. **12 Marts 1552.**

Kgl. Beskærmelsesbrev for Magistratens Tjenere paa Island.

Borgemester och raadtmenndt vdj Kiøpnehaffnn finge beskierffmelsse breff, som her effterfølger:

Vij Chriistiann etc. Giøre alle witterligtt, att wore vndersotte borgemester och raadtmendt vdj wor stadt Kiøpnehaffn haffuer ladett berette for oss, huorledis att the agtte att forskicke nogenn theris tienner till wortt landt Island, som ther skulle ligge sommer och vinther och bruge handell paa theris rette nering och bieringh, tha haffue wij aff wor synderlig gunsth oc naade tagett, annammet och vndfangett och nu met thette wortt obne breff tage, annamme och vndfannge forskrefne borgemester och raadz tienner, som the vdj saa maade till Islanndt paa theris rette neringh och bieringh skickenndis worder, vdindenn wor konninglige hegenn, weren, fredt och beskiermelse, besynderligenn att wille beskydde, beskiermme och fordagtinge till alle rette, dog med saa skell, att forskrefne borgemester och raadmendz tienner icke skulle bruge nogenn handell eller kiøbmandskaff, som er emodt Islandz loug, priuilegier eller domme, som Islanndz indbøggere aff framfarne konninger naadeligenn vnntt och giiffne ere. Cum inhibitione solita. Datum Drottningborg sancti Gregorij pape anno etc. mdlij.

Tegn. o. a. L. IV. 47.

538. **6 Maj 1552.**

Befaling til at overgive Kirkeværgerne ved Frue Kirke dennes Prydelser og Dokumenter.

Kirckeuergerne till wor Frue kiercke her y Kiøffuenhaffn finge breff tiill capittillitt y Roschild som her effther føllger:

Christian etc. Vor gunsth tiillfforn. Vider, att kirckeuergerne her till wor Frue kircke her wtj wor stad Kiøffuenhaffn haffue berett for oss, huorledes att hues messeklæder och anditt ornamenth, som hører tiill forscrefne wor Frue kircke, haffde her Jep Heye vdtagett aff sacherstiet her sammestedz. Sammeledis att ther skall wære y capittelett nogne breff, som skulle lyde paa nogett wor Frue kirckis byggendis godtz. Thi bede wij ether och wiille, att y antuorde thennem egen hues messeklæder och andre ornamenth, som forscrefne her Jep Heye anammitt haffuer her aff sacherstiett. Tisligiste atth y och opsøger, om ther findis nogne breffue samme kirckens bygendis godtz anrørendis ære och thennem offueranttuorder forscrefne kirckeuerger och tage aff thennem nøgactige quittanze paa hues breffue och ander deell, som y thennem anttuordendis worder, och lader thett ingenlunde. Schreffuitt paa vortt slott Kiøffuenhaffuen sancti Matthei apostoli dag mdlij. Vnder vortth signet.

Tegn. o. a. L. IV. 136—37.

539. **12 Sept. 1525.**

Fortegnelse over Mursten og Kalk til Slottets Bygning.

Mursteenne oc kalck, som er bestilled till byggenings behoff paa Kiøpnehaffuens slott, datum Hafnie mandagen nest epther natiuitatis Marie anno 1552.

Item Herloff Trolle fick breff att hand skulle lade brende for Krogen lxxx^c tusind steen.

Item byeffogetthen aff Helsingør skall lade brende oc fick breff om j^c tusind steen.

Item abbethen aff Esserrom closther lx^c tusind steen.

Item byeffogetthen aff Malmøe skall lade brende j^c tusind steen oc j^c lester kalck og Stye Pors skall flye hannom thes til behoff fetalig oc pendinge.

Item skall Stye Pors lade brende j^c tusinde steen oc j^c lester kalck.

Tegn. o. a. L. IV. 130.

540. **12 Sept. 1552.**

Fortegnelse over Tømmeret til Slottets Bygning.

Themmer, som her Claues Bille fick breff om att skulle bestille till Kiøpnehaffns bygnings behoff oc Kon. Mait. skicket selff en thimmermand vp som skall hugge same thimmer. Datum Kiøpnehaffnn mandagh nest epther wor Frue dagh natiuitatis 1552.

Eghe themmer: v tølther xviij allne thræ iij quorther paa kanthen; x tølther viij alnne thre oc iij quarther paa kanthen; xv

støcker saublocke oc the skulle were krogde oc xiij allnne lange iij alne bugtenn, thett aldrestørste oc tyckeste mannd kannd bekomme thennom; xxviij støcker saublocke x allnne lange oc thett aller største manud kand bekomme thennom; viij tøllter ix allnne themher j fodtt oc ij fingers bredtt paa kanthenn.

Till wrtegaardenn, som skall till bielcker oc plancker: v tøllther ege bielcker xvj allnne lannge och thet største mannd kannd bekomme.

Till thornitt: iij tølther ege bielcker xvj alnne lange och iij quarter paa kanthenn.

Summarum offuer allt eghe themher, bode stortt oc smatth, er xxxv tølther.

Otto Rud skulde levere:

Fuer thimber: iiij thølther bielcker oc iiij støcker, huertt xvij alnne langtt oc j alnne paa kanthenn; iij tølther bielcker, huer xvj alnne lange och j alnne paa kanthenn; j tølther oc iiij stycker bielcker, xx alnne lange och j alnne paa kanthenn; j tølther oc ij støcker bielcker, xxij alnne lange oc j alnne paa kanthenn.

Summarum paa forskrefne thimber ix tølther iiij støcker.

Tegn. o. a. L. IV. 131—32.

541. **24 Okt. 1552.**

Borgmestrene og deres Medredere maa endnu et Aar beholde Handlen paa Island.

Huorledis handlit er met the kiøbennhaffuenske om Islandh.

Item schulle burgemester aff Kiøpnehaffn oc theris mettredere bruge Island vdj thette tilkomendis aar, liige som the hertil giort haffue, vndertaget allene aff alle skibe, huilcke Ko. Mat. vil selff seg forbehollit haffue. Oc vill Ko. Mat. omdrage met thennom theris affgiifft vdj same aar. Oc naar theris fogit nu sanctorum Petri et Pauli dag drager paa landit, schall hand andtuorde Pouell Huitfeld alt inuentarium. Siden schulle de kiøbenhaffuensche besøge Island som andre kiøbmend oc Ko. Mat.'s fogiit schall førdre thennom til thet beste. Item schulle the kiøpnehaffuenske haffue tredieparthen aff thet sagefald aff thennom, som slog theris fogit och folck wdihiell. Datum Haffnie mandagen nest epther sancti Luce dag anno 1552.

Tegn. o. a. L. IV. 175—76.

542. **12 Feb. 1553.**

Befaling til Peder Godske om Slottets Bygning.

Christian etc. Vor gunst tilforn. Wiid att wij skicke till tig oss elskelige mester Jacob, wor byggemester, som skall bliffue ther

tilstede hos wor bygning. Thi bede wij tig oc wille, att thu lader hannom beszee grundwollen oc sziger hannom all leyligheden therom oc sziiden bliffuer till eens mett forscrefne mester Jacob paa huad thiid thu skaltt haffue muremestere, themmermendene eller snedkere, oc nar thu same arbeydz folck haffue will, att thu tha scriffuer oss strax till, huor mange muremestere, themmermend oc snedkere thu wiltt haffue, saa wille wij strax lade thennom forschriffue oc thennom till tig forskicke oc att thu nu willt mett all fliid bestillit saa, att same bygning maa gaae for sig. Ther mett skeer oss synnerligen till wilge oc forlade oss wisseligen ther till. Befallendis tig Gud. Actum Nyborg thiisdagen nest epther søndagen Esto mihi aar etc. mdliij.

Tegn. o. a. L. IV. 217.

543. **21 Feb. 1553.**

Magistraten havde søgt om Brev paa den færøske Handel, men dette afslaas.

Till Borgmestre og Raad.

Christian etc. Wor gunst tiill forn. Wiider att oss er etthers schriffuelse tiill hende kommen, wti huilcken y ere begerendis att eptherthij Gud almectisthe haffuer kallitt Tomis Køpping, som haffde wortt land Ferøe y forlening, attj tiid motthe haffue etthers seglatzs och kiøbmandskaff oc etther icke skulle formenis attj then samme land fick wtj forleningh ther att bruge etthers kiøbmandzhandel, som etthers skriffuelse ther ydermere om bemelder, tha giffue wij etther tiill kiende, att wij haffue lagtt forscrefne Ferøe tiill wortt slott Bergenhus och skall were wore wndersotthe aff Danmarck oc Norge fritt fore mett theris kiøbmandskaff, huor epther y kunde viide etther epther att retthe, oc wille alle tiid ramme etthers gaffn oc besthe, som vij etther wore vndersotthe plictiig er. Befalendis etc. Datum Nyborg tisdagen nest epther Innocanit aar mdliij.

Tegn. o. a. L. IV. 221—22.

544. **24 Marts 1553.**

Befaling til Peder Godske om Slotsbygningen.

Christian etc. Vor gunsth tillforn. Wiidt, att som thu mett oss elskelige Korfitz Vlfeldt till Kogsbølle, wor secreteer, haffuer ladett giiffue oss tillkende, att then tymmermandt, som waar vdj wortt rige Norge att hugge thett tymmer till wortt slott Kiøpnehaffns byggenings behoff, er nu hiem kommen, och agter ther fore att lade skiib løebe effter samme tymmer, och begierer att wiide, om thu icke skalltt lade wore skiibe then lybske Ammerall, Saltt-holcken och Strudsen afferdige ther effter. Tha bede wij tegh och

wille att thu mett thett allerførste afferdiger samme skiibe effter samme tymmer, och skicke wij tegh heer huos wore sieebreffue till samme skiibe och wortt breff till oss elskelige her Claus Bille, ridder, wor mandt, raadt och embitzmandt paa wortt slott Bahuss, att handt skall vfortheffuitt, nar samme skiibe kommer vdj hans leen, flye thennom theris fulle ladt, att thu kandt anttuorde skiipperne paa samme skiibe forscrefne breffue mett thennom, och er ther rom till schippernis naffn vdj breffuen, att thu selff kandt lade thennom indtegne. Sammeledis att thu och lader giiffue oss tillkende, att thu paa thet beste haffuer ladett vpøese aff graffuen hues wandt, ther vdj wor, och mester Jacob, wor byggemester, haffuer beseett grunduollen till thett nye huss och siiger, att samme grunduoll er for steyll och will then wiider vdlegge, tha bede wij tegh och wille, att thu forslaaer, om thu icke kandt lade legge en demningh vdj graffuen wedt huer ende saa wiit som thett nye huss skall strecke segh, paa thett att mandtt ther mett kandt demme wandett fran grunduollen, och wandett aliigewell staaer andersteds vdj graffuen; ther som wandet skall aldelis were aff graffuen, tha wille ther bliiffue møgett vnndt lugtt ther huos slottett, att thu ther fore willtt heer vdinden vptencke the beste raadt mett mester Jacob, hure thett ther mett kunde besth tillgaae. Tesliigeste som thu och esth begierendes flere muremestere och att mester Jacob haffuer giiffuitt tegh tillkende, att ther er nogen muremester, som handt haffuer betyngett, oc att the icke ere mett the andre muremester kommen till Kiøpnehaffn, paa huilcke thu wedt naffn till skicke oss ett register, tha haffue wij nu ladett wore breffue vdgaae om samme muremestere och forsee oss till att thu skaltt bekomme muremestere, saa thet skall beløbe segh xxiiij muremestere, thu skaltth bekomme, wij skicke theg och thett terpenthyn, som thu om schriiffuer, och bede theg att thu wiltt mett aldt flydt forderett, att samme byggeningh maa gaae for segh, som wij tegh tilltroe. Datum Nyborgh fredagen post dominicam judica aar etc. 1553.

Tegn. o. a. L. IV. 241—42. I et Brev, skrevet Dagen efter (Tegn. o. a. L. IV. 239.) til Ribe, Vejle og Horsens, ønsker Kongen at vide, hvorfor den Murmester, som Mester Jakob havde handlet med i deres By, ikke var kommen.

545. **30 Marts 1553.**

Befaling til de omkringliggende Herreder om at gjøre Arbejde ved Slotsgraven.

Obne breffue, som vdgick til tesse effterschrefne herretter Steffnensherrett, Bieffuerschouffherrett, Ramseherrett, Thuneherrett,

Smørumsherrett, Sockelundzherrett, att huer mandt skulle giiffue thennom till Kiøpnehaffns slott mett theris heste och wognne, skouffle och spader, och ther vdj thuo sambfelde dage att arbeyde vdj graffuen paa theris egen kosth oc theringhe, nar Peder Godske eller hans fuldmegtige thennom ther om tillsiigendis worder, och skall ingen were qvitt for same egtt och arbeyde vden addelens egne arffue tiennere. Datum Nyborgh skerstorsdagh aar etc. 1553.

Tegn. o. a. L. IV. 245.

546. **30 Marts 1553.**

Befaling til Peder Godske om Slotsbygningen.

Christian. Vor gunst tilforn. Wiid att som thu nu lader giffue oss tillkiende om wortt skib Salttholcken, att teg tyckes best were att then løbe till Dram epther deler oc itt andett wortt skib mett naffn Vglen vdj thet sted løbe vdj Suansund epther themmer, tha skicke wij teg wore søebreffue till same skiibe, epthersom thu thett forandret haffuer. Sameledis forfare wij att thu haffuer ladet pompe altt wandett aff graffuen ther om slottett, saa then er aldelis thørr, oc ther som wij then wille haffue rensett, tha kunde thett best staa till att giøre oc thu thett wille bestille, saa thett ingthett skulle komme thet andett arbeidtt til hinder, oc begerer wore obne breffue till thennum ther omkring att the tillhielpe att same graff kand bliffue rensett, huilcke breffue wij teg her hos tilskicke, bedindes tig oc wille, att thu lader rense same graffue, dog att thu wiltt were fortencktt att thet icke skulle falle almuen for suartt vdj pløigningen oc seed, att mett giøre same egtt oc arbeid epther wor breffuis liudelse. Sameledis osv. Slutningen handler om andre Ting. Actum Nyborg skeerthorsdag 1553.

Tegn. o. a. L. IV. 245—46.

547. **4 April 1553.**

Magistraten faar Befaling til at ordne en Sag for Raadmand Laurids Mule.

Lauris Mule, raadmand y Kiøbenhaffn, fick breff till borgmesther oc raad ibidem, som her epther følger:

Christian etc. Wor gunst tilforn. Wiider att oss elskelige Laffris Mule, raadmand ther wtij wor stad Kiøbenhaffn, haffuer werit her hoss oss oc antueritt oss en suplicas, huilcken wij etther her hoss tiilskicke, attj ther aff kunde forfare hans sagers legliighed, tha eftherthij att ther er inthet giffuit beschreffuit wtij then sag oc oss er forglempt, huorledis thet breff endeligen giortt, bede wij etther oc wille, atti ther mett lade bliffue bestillet, som ther om for oss

handlitt bleff, huor epther i kunde wide etther att rette. Beffallendis ether etc. Datum Nyborg tredde poskedag aar 1553.

Tegn. o. a. L. IV. 248—49.

548. 8 Sept. 1553.

Fortegnelse over forskellige Ting, som er nødvendige til Slotsbygningen.

Register paa hues som schall bestillis till thenn husebyggeningh paa Kiøpnnehaffnns slott vdj foraaredtt:

Ett breff till borgemestere och raad vdj Kiøpnnehaffn, att the lonne Koningelig Maiestet theris tegellgaardt i thette tillkommenncle aar, som Peder Gaadske skall brugge.

Ett breff till borgemestere och raadt vdj Mallmøe, att the lonne Koninglig Maiestet theris teyellgaardt, som byfogedenn ther sammestedz skall bruge.

Ett breff till byfogedenn, att hanndt retter seg effter strags att lade graffue lieer vdj forraadt, och att hand skall lade brennde j^c tusinde muersteenn oc j^c lester kalck.

Ett breff till Stij Paars, att hannd forskaffer byfogedenn i Malmøe, hues hanndt behøffuer till samme teyellgaardz brug.

Enndtt att lade schriiffue till Stij Paars, att hanndt selff lader brennde j^c tusinde muerstenn och j^c lester kalck i thenn tillkommenncle sommer forvdenn them, som handt tillfornn haffuer fanngett schriiffuelsse om att lade brende vdj thette aar och icke endt er fremkommenn.

Ett breff till Chrestiernn Pederssenn borgemester och Peder Willom byfogett vdj Hollsingøer, att the wnnde Konninglig Maiestet aldt hues muerestenn, som the miesth kunde brennde i thette tillkommendis aar, liigeruis som the wnntte Hanns Koninglige Majestet thenndt Hanns Naade fich vdj thette aar.

Ett breff till Herloff Trolle, att hanndt lader brennde till samme byggeningh lx^m muersteenn och saa møgenn miere, hanndt allermiesth kanndt bekome oc lade brende.

Ett breff till abbedenn aff Esserom, att hanndt lader brennde till samme byggeningh lx^m muerestienn och saa møgenn miere, hanndt aller miesth kannd lade brennde.

Ett breff till heer Peder Schram om j^c huggenn steenn att lade hugge, som skall till trapper vdaff thenn allerbeste gruudt, som manndt hugger møllesteenn aff, och att hanndt lader thennom hugge store och lannge effter thenn breffuiisers wnnderuiiszningh och maall, som hanndt haffuer mett segh.

Ett breff till mester Hanns paa Jernnhøttenn om j^c muer-

annckere effter the samme maaell, hanndt tillfornn haffuer fanngett forvdenn the, som hannd alrede haffuer framschickett.

Ett breff till abbedenn aff Soer closter om kroegett tymmer att lade hugge førre ennd mester Jacob kommer till Kiøpnnehaffnn igienn. Datum Abramstorp Worffrue dagh natiuitatis aar etc. 1553.

Tegn. o. a. L. IV. 271.

549. 2 Nov. 1553.

Ordinans for de Fattiges Forstandere.

Ordinantzer met pene och forplikt, som huse arme meniskens forstandere vdi Kiøbnehaffn haffue vedtagitt att straffue thend medt, som forsømmer thi huse arme vdi syn befalling.

Anno domini mdliii thend torsdag nest epther alle helgens dag vore vy effter schreffne mend Oluff Jacobsenn Møller, Marthenn Grydestøber, Christiernn Jensen Schriffuer och Peder Tønde, aff vor Frue saagen, Oluff Christiernssen, Jep Anderssen Skomager, Hans Komim och Flores Rehveck, aff then Helligandz saagen, Lauritz Affuertsen, Henrick Abel, Henrick Struckmand och Peder Jørgenssen Brygger, aff sancti Nicolaj saagen, arme huse arme meniskers her y Kiøbenhaffn tilbetroffuede och forordinerede forstander, forsamlede vdi mester Lauritz Matzsens, koninglige Maiestatz bøssestøbberis stue, offuer verindis beneffnd mester Lauritz Bøsse støber, som vor voris oldermand, ad handle och radslaa om ordentlig politii och skick vnder oss selffue, Gud aldmectig till loff, priis och ære och fattige huse arme her y Kiøbnehaffn till hielp och trøst, och bleffue vy samme dag endregteligen medt huer andere offuer ene och beuilgedt thesse effter schriffne artickle at skulle vbrødeligen holdis ved magt aff oss och aff all vore effter kommere.

1. Først, at huilkenn vd aff oss, som bliffuer loffuelig tilsagdt att komme till steffne paa the fattige huse armes saager att beraadsla, och haud icke kommer oc møder paa thed sted och udi thedt huse(!), som hand tilsagd vorder at skulle møde vdi, inden kloken haffuer vd slagit thedt siiste slagh paa thend timme och stund, som hand tilsagde(!) vorder, och hand dog kommer før end vi skillis att, thaa skall hand komme huse arme til hielp for thenne hans forsømmelse medt fire skelling, och thi pendinge skal hand strax oplege, vden hand haffuer loffuelig forfald, och tha skal hand giffue sin forfald tilkiend(!) strax nar hand til sigis att skulle møde, eller bøde, som for er sagd; kommer hand och icke till steffne, nar hand er loffuelig tilsagd, tha skal hand bøde otte skelling thill thy huse arme, oc thi

pending skall hand veluilgen vdlegge, nar hand till sigis, eller giffue dubellt for vuillighed.

2. Huilkenn, som haffuer nøgglen till huse armis blok vdi vor Frue kierke och hannom tilfander (tilfalder) att gaa mett taulen om onsdagen vdi vor Frue kierke vnder prædiken, som mand kalder bede prædikenn, och icke gaar met taulenn och ey heller nogenn anden gaar paa hans vegne, men the arme huse arme møster thete hielpe och trøste for hans forsømmelses skyld, hand skal for huer gand (gang), hand seg saa forsømmer, komme thy huse arme til hielpe for thenne hans forsømmelse met en mark danske aff hans egene penning, vden all nade.

3. Forsømmer och then mand seg, som bør at gaa met taulen, som for er sagd, och en anden lader seg beuilge (vbedenn) at gaa met taulen vdi hand(!) sted, thaa skall ligevell thend, som forsømmer seg, giffue huse arme othe skellingh.

4. Och efftter thy vy forfare, att thi er koninglige Maiestadtz, vor alder kieriste nadige herris aluorlig villiæ och begiere, at fatig huse armes gaffen och fordell skall altiid actis vdi alle bede prædiken och at gode fromme christenne, som sodanne bede prædickenne besøger, maa vel paa myndis at hielpe fatig huse arme, ther for ville vy ver[e] endelig forplictige, nar Kon. Maiest. binder och befaler, att holde nogle bede dage, vdi søndelighedt enn dag, 2 eller 3 enthen vdi alle 3 kierkerne, at vij skulle gaa huer dag vdi the samme bede dage met huse armis taule vnder the eller then prædicken. Forsømmer thet nogen, som till falder at gaa met taulen vnder samme prædicken, tha skall hand giffue the huse arme for then skad, som the vdi saa maade liider for hans forsømmelse, en marck danske vnden(!) alle nade.

5. Och effter thi at vy er tilbetroffuedt aff Gud alle megtiste och forordineredt aff vor kiere øffrighed at opbere och igeen vdtdele huis guld, sølff, pening, fetallie eller andet, som thesse fatig huse arme her y Kiøbenhagen giffuis vdaff fromme christenne, och vy icke ere forplictigh att giøre nogen meniske ther sønderlig regneskab for, tha vill vy haffue oss och alle vore effterkommer besueridt ved Gud, att vy ville staa voris befalling for met alle troskab, Gud til ere och thesse fattig huse arme y Kiøbenhaffn till hielp och trøste och inthet ther aff besuig thennom fraa, oss til gaffnn, saa sant hielp oss Gud och hans helig ordt.

Thesse forscrefne artickill ville vy forbemelte xij mendt haffue fuldbyrdit och vbrødeligh och fast ved macktt holdit och forsee oss

till alle the gode fromme christenne mend, som bliffuer vor efterkommer, att thy io thenne voris gode meninge och aluorlig fri vilge ville (vy) samtyk mett oss och thendt epther leyligheden forbedre, Gud til ære och thesse arme huse arme y Kiøbenhaffnn till hielp, trøst och husualelse. Gud giffue oss ther till syn nade. Amen.

Och epther thy att thy fleste siuge och fattige ere altiid y vor Frue saagenn, thaa ere vy huse armes forstandere endreckteligen offuer ens vordenn, att nar peningen skulle delis till huse arme vdi alle 3 saagen, thaa skall thee altiid antuordis thennom, som ere forstander vdi vor Frue saagen, ith halfftt hundret mark aff huer hundret att vddele iblant the fattig, och liige skall thedtt alltiid achtis om ther var myndre eller mere att diele, saa att the schulle altiid haffue halftendelen aff peningen vdi vor Frue saagen. Thisliigiste skulle thy huse armes forstandere vdi thend Helligandts saagen althid haffue xv marck aff huertt hundritt mark att vddiele. Och the huse armes forstandere vdi sancti Nicolai saagenn skulle haffue xxxv marck aff huertt hundrit marck att vd dielle.

Anno 1553 bleff thenne effterschreffne artickill beuilget och samtyckitt vd aff begge parterne, som ere fathig faalckis forstandere her vdi Kiøbnehaffnn, som ere forstanderne for thend Helligaands hospitall och forstander for the huse arme, och samme artikill bleff vdi dag, som er thend 12 dag vdi februari manedtt anno 60, paa thet nøy beuilgedtt och samtyckt paa Kiøbnehaffns raadhus vdaff forschreffne begge parthers forstanderne och stadfest vd aff borgemester, raad och Koningh Maiest. byfogitt. Saa biuder artikellenn:

Att een vd aff the tolff mendt, som er huse armes forstanderne, skal vere forpligtig at indgaa vdi Hospitalidtt eenn gang huer vgge y thet myndste att till see, huorledis the siuge spiises och the for theris nødtørfft. Item om saa sker, att nogen vd aff Kiøbnehaffns indwaner, enthen mandz eller quindes persoon, som haffuer till forne skattiidtt och skylditt her y staden och haffuer leffuedt ith erlig, vberøctid leffnedtt, bliffuer dog paa thet siiste forarmede och ther hoes saa siug, att the ingen hielpe eller trøst haffuer till kleder eller føde, thaa er thet tilbørlig att sodann personner intagis vdi hospitalidt och ther forsyunes met klede och føde vd aff thendt almesse, som ther er tillagdt, effter som samme almusse kand till recke. Dogh skall icke saadann personner intagis vd aff hospitalens forstanderne, met mynder endt samme ere till forne besigtigdtt vd aff thisse(?) armis forstandere vdi thed saagenn, som samme personner findis, och at hospitalens forstander met huse armes forstander

bliffuer endrecktelige medt huer ander offuer ens, att samme personner er verdt att indlegis och vnderholdis med Gudz almusse y hospitalidtt.

Gl. kgl. Saml. 4to Nr. 3125. S. 421—25.

550. 18 Nov. 1553.

Kgl. Befaling til Lensmanden Peder Godske om forskellige Ting vedkommende Slotsbygningen, Pesten og deslige.

Peder Gaadsche, embitzmandt paa Kiøpnehaffns slott, fick breff, som heer effterscreffuit staar. Datum Kollinghus løffuerdagen post S. Martini episcopi dagh anno 1553.

Vor gunsth tillforn. Viidt, att som thu lader giiffue oss tillkende aldt leyliigheden, huorledis thett begiiffuer segh mett then farliige tiidt mett then pestilentzs vdj wor stadt Kiøpnnehaffn, och tesliigiste huor mange att ther ere døede aff wortt slottz folck och bodzmendt, huor paa thu oss tillskiickett haffuer ett clartt register, huilckett wij haffue offuerleesth. Sammeledis haffue wij och forfarett aldt leyliigheden, huad steen och kalck thu haffuer vdj forraadt till wor byggenings behoff och huadt embitzmend, tymmermendt, sneckere och kalckeslaar, thu nu paa thenne tiidt haffuer standendis att arbeyde, haffue wij och formerckett huadt thu lader arbeyde paa wore skiibe, huilckett oss tyckes mett forskrefne bestillingh och arbeyde saa gott were. Och som thu lader giiffue tillkende om thyn egen sygdom och skrøbeliighedt, att ther er hoeb till att thett bliiffuer snartt gott mett tegh, enddoch att saarett icke er tillegtt, huilckett wij giernne hører. Framdelis som thu giiffuer tilkende, att thu haffuer hafftt mester Nils wor mueremester vdj wortt landt Schonne, och besett huor then steen er att bekomme till then windellsteen, som skall giøris paa Kiøpnehaffns slott, och att handt haffuer sagtt att then er att bekomme vdj Kullen paa thet stedt, som wy selff loedt opleede, och formercker wij att oss elskelige her Peder Schram, ridder, wor mand och raadt, bøed tegh till att handt icke kunde lade hugge samme steen vdj wintter [før] foraarett, huilckett thaa wille were for langsomtt, ther som then icke førre skulle bliiffue huggen, huorfor wij tegh tillskiicker wortt breff till forskrefne heer Peder Schram, indhollendis att handt schall vden ald forsømmelse lade hugge vdj thenne wintther jc steen, saa lange och stoere, som mester Niels Muremester hannom ther om wnderuiisendis worder och wij hannom tillforn en maall haffue laddett tillskicke. Thij bede wij tegh och wille, att thu strags tillskicker att afferdige forskrefne mester Nils om samme huggen steen och thu willtt

tilltencke att haffue wdj forraadt huadt thu wedsth och kandt tencke paa foraaret well behoff giøris till wor byggningh, nar then for aluor skall fortagis. Dogh éfferthij thenne farliige tiidt begiiffuer segh vdj Kiøpnehaffn, ville wij att thu icke for ydderliigh woer wore skybbyggere, tymmermendt, mueremester och andett wortt arbeydz folck att were forsamblett vdj Kiøpnehaffn. Wij wille om juelle tiide forskiicke oss elskelige mester Jacob, wor byggemester, till tegh, som siden alletiidt skall bliiffue ther tillstede och till siige huadt ther fattis till byggeningen, att thett ther effter kandt bestillis, och éfferthij mester Jacob icke kandt komme saa snartt till tegh, som berammett bleff, och thett icke schall bliiffue forsømmett mett thee krogett treer att lade hugge vdj Soer schouffue, skiicke wij tegh heer huos wortt breff till abbeden aff Soer, att handt skall tillstede wor tymmermandt att hugge samme krogett treer, huor handt thennom nogenstedz vdj forscrefne Soer schouffue bekomme kandt, att thu ther fore strags afferdiiger mester Claus, wor tymmermandt, till Soer mett samme wortt breff och befaller hannom, att handt giør syn fliidt till att handt vdj samme Soer schouffue kandt vpsøege sliigh krogett threer, som thienn til samme wor byggeningh. Ydermere giiffue wij tegh tillkende, att wij haffue bekommett ett register paa nogenne personner, som mett hustruer och børn ere kommen vdaff Enggelandt, er mieste partten embitzfolck, thaa éfferthij wij formercker, att samme embitzfolck er vdj en synderliigen troe och en høyglerd mandt mett naffn her Johan van Lascko mett andre lerde mend, som och ere kommen aff Engelandt, haffue werett heer huos oss och wij aff thennom haffue ladett forfare huadt theris lerdom och troe er. Och effter thenne leyliighedt, som wij haffue ladett thennom høere, haffue wij icke for mannge orsage skyldt kunde tillsteede thennom att bliiffue vdj wore riigere(!) eller lannde och ther fore heer strags giiffuiitt thennom theris beskedt att drage vdaff wore lannde och inndt vdj tydske lanndt. Thij bede wij tegh och wille, att thu mett oss elskelige doctor Peder, superintendentt vdj Siellandz stiigtt, och borgemestere och raadt vdj Kiøpnnehaffn strax vfortøuffuitt bestiller, att altt sliigtt folch, som er kommenn aff Enggellanndt, att thee bliffuer strags vdfiørdett och skiickett aff wore lannde enthenn till skiibss for Kiøpnnehaffnn eller offuer lanndt till Giedzsøer och siidenn offuer till Tydschlanndt, huilckett tegh tyckis besth were. Vij haffue vdj liige maade ther om tillschreffuitt forskreffne doctor Peder och borgemestere och raad, huilckett breff wij tegh heer huos tillskiicke, att thu forskiicker thennom samme breff till hennde. Dogh skall forskreffne

doctor Peder offuerhøere samme personner, atth ther som ther er nogenne, som wille lade thennom vnderuiise och affstaae theris forsett, thaa mue the bliiffue till stede, om the ellers thett giøre wille, och att thu lader ett eller ij aff thynne egnne wisse buud føllge thennom, saa the bliiffue fiordrett aff stedt till thett beste. Och ther som nogenn findnis att were giiffuitt segh nogenn stedz paa lanndett, att thu ther om lader forfare och thennom och lader forskiicke aff lanndett. Och bede wij tegh och wille, att ther om bliiffuer bestillett och huor till gaar mett thenn farliige tiidt vdj Kiøpnnehaffn, sammeledis om wor seygermager, guldsmedere, hyuellmanndt och anndre mestermanndt(!) for wortt hanndwercks folch, och tesliigeste huor thynn egenn leyliighedt segh begiiffuer och thu alletiidt till schriiffuer oss huad leyliighedt ther segh begiiffuer och vdj alle maade rammer och wiider wortt gaffnn och beste, som wij tegh tilltroer. Vij haffue en springe brynde att lade giøre huos wor archeleymester, att thu forhøerer om thenn er ferdig, er thenn ferdiige, att thu tha strags tillskiicker oss thenn, och er hanndt icke nu ferdiige, att thu tha tillholder hannom, att handt strags giør thenn rede, saa wij mue thenn bekomme mett thett allerførste. Heer mett skeer oss synnderliigenn till willie och forlade oss ther wisseliigenn till. Datum vt supra.

Tegn. o. a. L. IV. 319—21.

551. **18 Nov. 1553.**

Kgl. Befaling til at udvise nogle Fremmede (Kalvinister).

Til Borgmestre og Raad.

Christian etc. Vor gunst tilforn. Wiider att wij forfarre att ther schall were weed ijc personer komen aff Engeland oc til wor stad Kiøpenhaun, oc skulle for theris lerdom oc troe skyld vere komne aff Engeland, tha paa thet att the icke skulle [for]føre nogre enfoldige folck thil theris lerdom oc forseer(!), wille wij icke tilstede sliigt folck att bliffue noger sted wdj wor rige oc lande oc haffue ther om til screffvit oss elskelige doctor Peder, supretendent(!) wdi Selland stigt, oc Peder Goske, wor mand oc tienner oc embitzmand paa wort slot Kiøpenhaffn, att the skulle strags fordere alt sligt folck aff landett oc ind i Tyskland. Dog ther som ther er nogen, som wil lade thennom wnderuise oc affstae then forsett, thaa mue the bliffue tilstede, om the ellers thet giørre wille. Thij bede wij ether oc begere, attj vdj lige maade haffue ther goede opseende, saa att saa mange, som thee [ere], strags komme ther aff byen enthen til skybs eller oc til lands, huilket best er, oc ind vdj Tysland, her

wiider att rette etther epther oc lader thett ingenlunde. Befalendis etther Gud. Schreffuit Kollinghus løffwerdagen nest epther sancti Martini aar etc. mdliij, vnder wortt signett.

Tegn. o. a. L. IV. 317. **Meget skødesløst indført.**

552. **28 Nov. 1553.**

Kgl. Befaling om Forfærdigelsen af det ny Urværk til Slottet.

Til Peder Godske.

Christian etc. Vor gunst tilforn. Wij giiffue teg till kiennde, att wij haffue befallitt ossz elskelige Johann Guldszmedtt och Steffenn Bremmer, wor zeigermagger, att skulle ferdiig giøre wortt thet nye segeruerck, och epther thj att thet nu icke er trygtt vdj wor stad Kiøpnehaffuen att were vdj thenne farliige tiid, bede wij teg oc ville, att thu met allszomstørste flyed forhanndeller thet saa mett forskreffne Johann Guldsmedtt, att hannd giiffuer seg ther aff byenn, och att thu forskaffer hannom ett werelsze enthen paa landzbyenn eller andenstedzs, saa att hannd kunde were nogitt ner hosz forskreffne zegermagger, att hannd thes bedre oc snarere kannd ferdiiggiøre forskreffne zegeruerck, och ther som hannd giiffuer seg aff byenn, att thu tha paa wore wegnne forskaffer hannom nogitt till hielp till synn vnderholldingh. Sameledis bede wij teg oc ville, att thu lader forhøre mett thend gulsmedtt, som arbeder paa wortt slott Kiøpnehaffn, om thet beckenn er ferdiigh, som hannd haffuer att giøre for ossz, och ther som thet icke er rede, att thu tha tillsiger hannom, att hannd mett thet allderførste lader thet bliffue ferdiig giortt, och att thu sidenn lader thet vell forware oc strags skicker thet hiid till osz. Datum Kalldinghusz tiszdagen nest epther sancte Karine dag anno 1553.

Tegn. o. a. L. IV. 327.

553. **29 Dec. 1553.**

Kgl. Befaling om at yde Sognepræsterne 3 Læster Korn.

Hanns Bernechou fick breff at skulle paa konninglig Maiestets wegne lade yde the szogne prester i Køpenhaffnn iij lester kornn, som the pleyge att faa. Datum Kolling fredaghen nest epther juelledag aar etc. mdliij.

Tegn. o. a. L. IV. 339.

554. **Efter 25 Feb. 1554.**

Kgl. Befaling om Slotsbygningen

Til Peder Godske.

Chriistiann etc. Vor gunst tilforn. Wydtt, att som thu nu lader gyffue oss tylckiennde aldh leyligheden, huorledis thu bestellett

haffuer mett thett krogett themer och andett themer, som skall tyll wor bygnyngis behoff tyll wortth slotth Kyøpenhaffnn, huylcke oss tyckis saa gaatth were. Sameledis som thu och eblanntth andre erende lader gyffue tylckende, atth ther wyll bestellis fetallie, bade maltth, flesk, smør, fysk, brødh och anden fetallie att forskickis tyll wortth slotth Kyøbendhaffn, tha bede wy thegh och wylle, atth thu lader offuerslaa, huadh fetally thu haffuer y forradh, och huad thu haffuer foet aff thendh fetallie, som bleff forschreffuytt, att wor lenszmandh skulle tydt forskycke, och huor møgett ther aff tylbage staar, sameledis att thu offuerslaar huadh fetalie tegh well fattis, jndtyll mand kand fange aff etth andett aars jndkomme, atth wy kunde wyde osz ther epther att retthe, och strax ther paa forskicke oss etth clar regyster, sydenn wylle wy lade ther om hoss wor rentthemester thett bestylle. Theszligeste som thu och esth begerenndis, atth mester Jacob, wor bygmester, motthe komme tydtt tyll slottett for bygnyngh skyldh, tha haffue wy nu afferdiget mester Jacob tyll thegh och haffue befalletth och wnderuysth hanom, huorledis handh skall lade legge thenndh grunduoll wedh porthen tyll thend wyndelsteenn. Sameledis haffue wy och befallett hanom, att skulle lade nedertage altth tagetth och speretth paa thett huss ther paa wortth slotth Kyøbendhaffn, som jomfru kamer er, och indtyll stegerszetth och syden ther opmure saa høgtt paa murenn som stegerszett er, och ther som ther er nogne byelcker forraadnett wttj sperer, tha maa thu tage aff the fyrbyelcker, om thu icke wedsth raadh tyll egge byelcker, och skall mester Jacob wnderuyse tegh ald leylighedenn, huorledis wy thett haffue wille, och skall ther were lyge slygtt ett speer och tagh paa ygenn, som ther nu er. Bedendis tegh och beger, att thu wyltth mett samme bygnyngh och wttj alle andre maade ramme och wyde wortth gaffnn och besthe, som wy thegh tyltroer. Ther mett skeer oss synderlyge tyll wylge och forlade os ther wysselygenn tyll. Datum Kollyngh, post søndagenn Oculj aar etc. mdliiij.

Tegn. o. a. L. IV. 377—78.

555. **9 Marts 1554.**

Kgl. Befaling om Arven efter Herolden Franciscus de Medina.

Kiøbenndhaffnns borgere finge breff som effterfølger fredagen post Letare aar etc. 1554.

Christiann etc. Vor gunst tilforn. Wiider, att som i tilfornn haffuer fanngett wor schriffuelsze, lydendis att i skulle grandske och forfare hues fuldmachtt och andre breffue, som thenne breffuiszer hand haffde

att jndtalle hues arff och gods, som hørde Frantz till, och sidenn hielpe hanom saa møgett ther wdinndenn, som retth wor, och i nu lade giffue tilckiennde wdj etthers scriffuelsze, att samme arff epther forskreffne Franntz haffuer standett etth aar och paa siivennde wgge, føre endh nogenn haffuer taldh ther paa, och icke ther fore wiste, att kunde finde hanuom till samme arff, thij etthers byes preuilegier bemelder, att huem arff skall kreffue, skall komme jndenn aar och dagh ther nesth epther, som etthers schriffuelsze ther om widere bemelder. Tha giffue wij etther tillckiennde, att handh er kommenn hidtt till oss, føre ennd aar och dagh forganngenn er, saa att thennd artickell wttj etthers byes preuilegier icke kand hindre hanom nogett ther wdj. Thij bede wij etther och wille, att i ennd paa thet nye grandske och forfare hanns fuldmachtt och hues andre breffue, som hand haffuer mett segh samme arff anrørenndis, om the ere saa nøghachtige, att hannd kannd giøre Dorthe Herolds, forskreffne Franntzis hustru, nøgachtige foruaringh for hues arff, haund anamendis worder. Och ther som the findis att were saa nøgachtige, som thenom bør att were, att i tha ennthenn till minde eller retthe forhandler thenom samme sagh emellom till enn endeligh ennde. Her wider att retthe etther epther. Datum vt supra.

Tegn. o. a. L. IV. 386—87.

556. **22 Okt. 1554.**

Kgl. Befalinger om Leverancer til Slotsbygningen.

Register att hestille steenn och kalck till thendt byggeningh, som schall begyndis paa Kiøpnnehaffns slott paa foraarett, datum Nyborgh mandagen post Luce euangeliste anno etc. 1554.

Ett breff till Stj Paars paa Lundegaardt, att handt lader bygge endt en teggel lade wedt Fullesangh forvdenn thee ther ere, saa att handt kandt holde dubbeltt stryggere och folck, att hanndt thaa kandt lade brende jc tusinde mueresteenn och miere vdj thenne tillkommenndis szommer, och att hanndt wdj winnther lader graffue leer och tillføre wedt och andett huess behoff giøres och lader bynnderne sammell hugge samme teggellade paa ringeste bekostningh.

Ett breff till abbeden aff Esserom, att handt och lader bønderne paa ringeste bekostningh bygge en nye teygellade till thee andre, ther er, och att handt holder dubbeltt stryggere och folck, att hand lader brende jc tusind muersteenn vdj thenne tillkommendis sommer och lader graffue leer och tillføre wedt vdj wintter, saa thee kunde arbeyde betymmeligen paa foraarett, och att handt bestiller goede stryggere och andre arbeydskarle, som ther till behoff giøres.

Ett breff till borgemestere och raadmenndt vdj Kiøpnnehaffnn, att thee endnu wille lonne kongelig Maiestet theris teygelloffuenn, och thenndt Peder Gaadsche [lade] bruge vdj thenne tillkommendis sommer.

Ett breff till Chrestenn Pedersenn, borgemester vdj Helsingøer, och Peder Willomssenn, byefogett ther sammestedz, att thee lade brennde kongelig Maiestet till goede lxm muersteenn vdj theris theygellgaardt thenne tillkommenndis sommer, saa att nar Peder Gaadsche schiicker budt ther effter, att handt then kandt thaa bekomme.

Ett breff till Niels Parsbergh paa Krogenn, att handt lader brennde till kongelig Maiestets behoff xlm muerstenn vdj thenne tillkommenndis sommer.

Ett breff till Fallentthynn Kolner, byfogett vdj Malmøe, att hanndt lader brennde vc lester kalck vdj thenne tillkommenndis sommer till Kiøpnnehaffns byggenings behoff.

Tegn. o. a. L. IV. 460.

557. **10 Jan. 1555.**

Kgl. Befaling om Henrik Trompeter og Opførelsen af et Hus ved Nikolaj Kirkegaard til Hans Drejer og af andre Boder ved Siden af.

Til Peder Gaadske.

Christiann etc. Vor gunst tilforn. Wiid, att wij haffuer befallitt thenne breffuiszere Henrick Trommeter att skulle giffue szig till wor stad Kiøbenhaffnn och ther anname alle hues bøgger och jnstrumenther, som Jørgenn Trometer ther hagde. Thij bede wij teg och wille, att thu lader registerere och paa clare registere vptegnne alle forskreffne bøgger och jnstrumenter och thennom lader indlegge vdj enn kiiste och sette thennom siiden ther paa slottett, till saa lenge wij sielff tiid komendis worder. Sammeledis bede wij teg och wille, att thu lader vddeele thenn jord wed sanctj Nicolaj kierckegaard, epthersom wij teg tillfornn ther om till screffuitt haffuer, och lader bygge thet hus, thuo lofftt høygtt, som Hans Dreier skall haffue hans woning vdj, att thu lader bygge thee andre boder paa same jord ett lofftt høigtt, epther som wor schriuelsze, thu ther om fangitt haffuer, wiidere bemelder. Ther mett skeer wor wilge, thij lad thet ingenlunde, befalendis teg Gud. Schreffuitt paa wortt slott Nyborgh torsdagen nest epther hellige three koningers dag aar etc. 1555. Vnnder wortt siignete.

Tegn. o. a. L. IV. 478.

558. **2 Feb. 1555.**

Kgl. Befaling om Slotsbygningen.

Til Peder Godske. Datum Nyborg Kyndermøsse dag 1555.

Christian etc. Wor gunst tilforn. Vij bede tegh och wille, att thu paa wore wegnne handler mett mester Hanns Kleynnsmed, att hannd wille foretage att giøre the laasze, døriernn oc windujern oc beslaae wynndues karmer, som ther behoff er att giøris ther paa thett nye huus ther paa slottett, oc att thu afftinger mett hanom enthen wdj stycketall eller wdj enn sum pendinge, hues hannd fore same arbeid skall haffue, och att ther wdindenn ramer wort gaffn oc beste, som wij teg tilltroett haffue, och sidenn schriffuer oss ald leiglighedenn till ther om, oc nar hannd haffuer fortagett samme arbeid, att thu tha betaller thenom aff eptherhanndenn for same arbeid. Her mett skeer wor willie. Datum vt supra.

Tegn. o. a. L. IV. 484.

559. **11 Feb. 1555.**

Kgl. Befaling om Slotsbygningen.

Til Peder Godske.

Christiann etc. Vor gunst tilforn. Wid, at som tig wel fortencker, at wij tilforna haffue tig tilschreffuitt om thet hus ther paa slottet emellom thet ny hus och køckenet, som wij wille haffue forhøget, tha bede wij tig och wille, at thu lader thet forhøge paa murennn saa møget, at thet kand bliffue en voning høigre en thet nu er, och at thu lader sette ther paa saadant it sper szom paa thet nye hus, dog at thu tilfornn tig ther om beraadslaar mett mester Jacob, wor byggemester, om thet will skicke siig, saa thet motte bliffue skickeligen och well ordineret med capellet och andet paa samme hus, och hues i tiill ens worder om samme sper, at thu thet met thet første schriffuer oss tiill, och wille wij icke, at same hus skall bliffue saa høigt, som thet nye hus er, och at thu nu tiltencker at haffue vdj forraad stenn, kalck, thømmer och alt hues andet ther tiill behoff giøris, saa at nar thu thet lader fortage, at thet tha met thet første motte bliffue ferdig giort, tisligeste at thu med ald fliid lader flij och forde paa thet nye hus, at the kammer och verelse ther paa motte bliffue ferdig giort thet første mueligt er.

Sameledis bede wij tig och ville, at thu lader vdflij vore skibbe Gabriell och Langgribenn och ther tiill eth vore skibbe, huilkit tig siønis wij kunde lade bruge, tiill wort land Island, saa at same iij

skibbe altingeste ligge till rede, nar thu vider wor schriffuelse ther om fangendis worder. Datum Nyborig 11° die februarij 1555.

Tegn. o. a. L. IV. 487.

560. **6 Marts 1555.**

Kgl. Befaling om Slotsbygningen.

Til Peder Godske. Datum Nyborg onsdagenn nest epther søndagen Jnuocauit aar etc. 1555.

Christian etc. Vor gunst tilforn. Wid . . . .
. . . .

Samledis skicke wij tiig wort breff tiill oss elskelige Tage Thott, wor mand och raad, at hand skall lade kiøbe oss tiill gode vj lester jernn vdj Løsze och samme jernn forskicke tiill wort slot Kiøpnehaffnn. Och som thu schriffuer oss til om the viij stycker skiøt, at the ere aldelis ferdige och stander tiill rede, nar behoff giøris, tha maa samme skiøt ther bliffue bestandindis, tiill thu vider schriffuelse ther om fangendis worder. Och nar wij thet ville lade hente, ville vij lade finde raad ther tiill, hure thet skall framkomme. Tisligeste skicke wij nu Hans Mallere tid tiill slottet egenn, att hand strax epther thin schriffuelse kand foretage at male paa thet nye hus, paa thet ingthet ther fore skall forsømmes. Och skall hand male thet karnap ind till gaarden mett allehonde farffue, epther som behoff giøris. Men hues ther mere skall formalis paa samme hus paa thend side vdtill graffuen och thend side ind till gaarden enthen ercker eller andet, thet maa hand male med stein farffue, epther som wij hanom sielff ydermere haffuer vnderuist. Och som wij siste sinde haffue ladet giffue tig tiill kende mett oss elskelige Christopher Trundsen, at wij ville haffue thet hus, som thu nu skall lade ferdige giøre, saa møgit forhøigit paa muren som tiill en voning, och at ther skulle were ij woninger vdj tagit, tha haffue wij oss siden anderledis betenckt oc siønis for got, at thu thet lader forhøge paa muren saa møget som tiill en vonning vill behoff giøris och icke lader giøre vdj tagit mere end en voning, paa thet at samme hus icke skall bliffue høigre end steggerset. At thu nu met altingeste vilt vide och ramme wort gaffnn och beste, som wij tig tiltroer, och at samme bygning och alt andet, hues thu paa wore vegne haffuer att bestille, matte gaae for sig thet snariste muligt er. Ther met skeer oss tiill vilige och forlade oss ther viszeligen paa. Beffallendis tig Gud. Datum vt supra.

Sedell, som kom vdj forskreffue breff:

Samledis som thu forffarrer aff wor schriffuelse, huorledis vij wille haffue thet hus ther paa slottet, som strecker sig fran thet nye

hus och tiill køckegaffuellen, forhøget och wnder sligt et speer som thet nye hus, som wor schriffuelse videre ther om indeholler, tha bede wij tig och ville, at [thu] strags først met mester Jacob, vor byggemester, forffarrer grunduollen och murenn paa samme hus, om thet kand tollet, saa thet kand haffue bestand, at samme hus bliffuer forhøgit paa speer och muer, och thend gamble muer icke skulle neder tages enthen ind till slottet eller vden paa, meden ther som samme muer eller grunduoll findis at were for suag tiill att forhøge, at thu tha lader samme hus bliffue, som thet nu er, dog aleniste, at thu lader thet indskiude nye belcker, huor behoff gieris, och et speer ther paa epther thend fadzoen som thet nye hus och saa høigt, at wij kunde lade ther vdj forordinere naagre første kammer. Datum vt supra. Dominus rex manu propria subscripsit.

Tegn. o. a. L. IV. 509—10.

561. **22 Marts 1555.**

Kgl. Befaling om Slotsbygningen.

Til Peder Gaadscke.

Christian etc. Wor gunst tilforn. Wid, att oss elskelige mester Jacob, wor byggemester, haffuer nu weritt her hoss oss och giffuett tilkiennde ald leiglighedenn om then bygning, som wij paa wortt slott Kiøpnehaffn haffue ladett fortage, och wil wij, att thu lader fuldriffue och ferdige giøre thett hus, som nu er fortagenn att skulle forbyggis frann thett nye hus och till køckenitt. Och skall same hus jngthett forhøgis paa muren ydermere ennd som thett nu er, wden thett kand were paa en steen eller tuo, och strags paa samme mur skall settis ett stenderuerck saa høg som muren paa thett nye hus och saa ther paa speritt, saa att ther bliffuer en woning wdj forskreffne stenderuerck och enn woning wdj speritt och icke mere, effter som wij forskreffne mester Jacob ydermere munttligen befallit haffue, oc hand teg paa wore wegne widere wed att berette, dog att thu met forskreffne mester Jacob lader tilsee om then gamble mur er fasth och god. Och ther som then findis at were nogett skrøbelig, att thu thaa lader then saa witt nedertage, att thu kand befinde then att were sterck, saa att bygningen kand haffue bestannd, och att thu same mur well lader foruare mett muranckere. Sameledis skicke wij teg mett forskreffne mester Jacob lengelsen paa en barck, som wij her for slottett lader wpsette, och skall ther bruggis paa samme barck xl aarer, att thu ther epther kand forslaa lengett paa then bark, som thu lader wpsette, och saa møgett som then er lenger

end then barck her byggis, att thu saa mange thes flere aarer lader forordinere paa then, och att thu lader giøre ther till goede lannge och smedige aarer, oc thersom thu thenom icke ther kand bekomme, att thu thaa lader thenom bestille frann Dandskenn eller andenstedz. Wij wille och jngen kobrøge haffue paa then barck, thu lader wpsette, icke heller fortecke, men att ther wdj bliffuer giortt ett offuerlob, och i thett sted, som forteckit skulle were, att ther bliffuer tillflyed mett bøyle, saa att mand kand tecke ther wandmell offuer, att folckett kunde lige ther thøre wnder. Her wid etc. Actum Nyborg fredagen post søndagen oculj aar 1555.

Tegn. o. a. L. IV. 523—24.

562. **4 April 1555.**

Kgl. Befaling om Indløsningen af noget Destillertøj.

Peder Godske fick breff, att Konninglig Maiestet haffuer fortarett, att ther skall en haffue pantt sett nogett disteler tøig hos Seuerin Paaske i Køpnehaffn, att hand therfor paa Konninglig Maiestetts wegne indløser same destilertøig. Dog skal hand icke legge ther mere vd fore end thet er werd. Actum ut supra (ɔ: Nyborg torsdagen nest epther søndagen judica aar etc. mdlv⁰).

Zedel:

Sameledis nar hand same tøig indløst haffuer, tha skal hand thet andworde mester Jacob wundartztt oc were hanom behielpelig, att offnen maa bliffue ferdig till same redschaff, oc att hand antuorder forskrefne mester Jacob ij eller iij amer wiin, som hand skall brende till Konninglig Maiestets behoff, oc mere, om hand haffuer thet behoff. Relator doctor Cornelius.

Tegn. o. a. L. IV. 536.

563. **21 April 1555.**

Indberetning til Kongen om Slotsbygningen.

Peder Godske indberetter til Kongen, at han havde ladet brade og færdig gøre det Skib, som skal til Island, Orlogsskibene skulle blive færdige til at løbe ud til Paaske, baade store og smaa. Paa Slottet er skøn Fetallie udi Forraad, men ikke til at forsyne Skibene med osv. »Etthers Kong. Matt. husbygning her paa slottedt gaaer wel for seg och er thendt ny windeltrappe aff hugen stenn saa høygtt wpmuritt, att mand haffuer enn omgang och murenn er wpmurett saa høiig ingtill gaardenn, att windueskarmene erre indmurett och y alle andre maade lade bruge folckett paa bygning mett aldt flydt. Thesligeste arbeyde och skiiffbygerne aldt huadt thennum mest er mueligtt

paa thend barck epther etthers Kong. Matts. beffalling er wpsatt paa Bremerholmenn, och will ieg y the och alle andre maade haffue tillsinnn gandske welliigen aff mynn yderste magtt tiill Etthers Naadis Kong. Matts. gaffn« osv. Schreffuett paa Etthers Naadis slott Kiøpnehaffnn slott søndagenn quasimodogeniti anno domini 1555.

Etthers Naadis Kong. Matts. ydmyge plictuge throe thiennere

Peder Godske.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

564. **8 Juli 1558.**

Stralsund faar igen det stralsundske Fed paa Dragør. Jfr. I. Nr. 304.

Til Povl Hvitfeldt.

Christiann etc. Wor gunst tiillfornn. Viidt, att wij haffue wnth oc tiilladett, att thee aff Straalsundt mue egenn lade bygge thedt fiit paa Drageer, som thee ther tiillfornne hafft haffuer. Oc haffue wij naadeligenn omdragedt mett thennom thendt rest, som thee met egen stander oc ther aff tiill osz pligtuge ere att wdgiffue, dog saa att thee aarligenn her epther skulle were forpligtuge att fornøge wor thollere ther samme stedtz paa wore wegnne then seduanlige leye och affgiifft aff huer boe, som ther aff arrildtz tiidt pleyer aff att gange. Bedendis teg oc wille, att thu thed giiffuer thollerea paa Drageer tiill kiende, att hand ther epther kand wiide seg epther att rette. Datum Otthensze 8 julij 1558.

Tegn. o. a. L. V. 393.

565. **10 Avg. 1558.**

Fortegnelse over Kannike- og Vikarie-Residenserne.

Register paa alle residentzer, som liger till wor Frue kiercke y Kiøffuenhaffn oc hues fell oc breck, som attj haffuer paa bøgning.

Item docther Chrestenns gaardt findis tag lam paa de iij huse oc haffuer hielpe behoff paa sper.

Item sognne prestenns gaardtt er well wed heffd wnndertagenn de stenboer nordenn ved kierckenn oc haffuer fell oc hielpe behoff paa tagett.

Item wniuersitetes gaardtt de iij stenhuse er wel ferdig, tett fierde huss haffuer nogen felle paa taggett.

Item sanctj Peders kierckegaardtt staar ødde oc y onde maade oc vinnerenn er vdtagen oc sider slagenn fiell for igienn.

Item Knudt Heies gaardtt tett enne hus er well ferdige, de anndenn huse er forffallenn mett themer oc tag.

Item mester Hans Gaasis gaardtt staar slett øøde oc forffallenn mett themmer oc tag.

Item her Barttels gaardtt, som boer y Dalby, gott themer, staar forffalenn oc foden er bort rodenn oc er oc saa forffalenn paa tagett.

Iem her Seffrenn Kockes gaardtt, husenn staar forffalen mett tag.

Item mester Peders gaardtt, er well bøgett.

Item nogenn boer, liger ther tuertt offuer fraa, er øøde, som borgemester er begierenndis att ville lade bøge oc giffue ther jord skyld ther aff.

Item sancti Jørgenns gaardtt, er paslig vedtt heffdtt.

Her Monnss Masenns gaardtt, er well bøgedtt vndertagitt ett hus finndis fell paa.

Item thenn gaardtt, som liiger till Illepandenn, er well wedtt heffdtt thett yderste hus, men alle de huse indenn y gaarden er forffallenn.

Item sanctj Laffuerst alters gaardtt, er vell viidtt heffdtt.

Item her sucentus gaardtt, er slett forffallenn.

Item her Ib sucentus gaardtt, som her Monns Gøyes arffuinge haffuer, tagett er slett øde oc nedffallenn vden j hus.

Item en gaardtt tuertt offuer fraa Blackz gaardtt, laa till helig korss alter oc nu haffuer tagett till wor Frue kiercke, er oc slet øde.

Item her Laffuersis gaardtt, er slett forffallenn.

Item her Oluff Skoning rexurexiones(!) gaardtt, er oc forffalenn.

Item mester Oluffs gaardtt y Raaskylde, haffuer hielpe behoff paa tagett.

Item Gregorij alters gaardtt, er slett forffallenn.

Item Jens Schriffuers gaardtt, er forffallenn paa themmer oc tag wdenn thenn faar hielp.

Item Olai alters gaardtt, er slett forffalenn.

Item her Seffrenn Olsens gaardtt y Roskilde, er vell ferdige.

Item Sebaldij alters gaardtt, som Stij Porse haffuer faaet, er well bøgett.

Item sancte Margrette alters gaardtt, er forffalenn.

Item her Hanns Hendrichzens gaardtt, ett hus vduedtt gadenn paslig ved mactt, ellers er ther ingen anden ther duer.

Item docther Pers gaardtt, haffuer tho nøy huse behoff.

Item apostolorum residentz ved thenn westher ende wed Raadhusett, slett forffalenn.

Item sancte Marie Magdalene altere, tho murett boer vedtt gadenn, som mester Per Duss haffuer.

Item recters gaardtt, er vell bøgett.

Item mester Hans Mønthers [først stod Winckes] gaardtt, er well bøgtt.

Item Kasper Paslins gaardtt, er paslig wedtt mactt.

Irem docther Mackebeusis gaardtt, er well ved mactt.

Item docther Nielsis gaardtt, fell sper oc tag.

Item mester Hans Albrettsenns gaardtt, ij hus forffalenn.

Item mester Clausis, er well wed mactt.

Item docter Bordings gaardtt, er well wed mactt, men fates ett hus.

Item thisse forschreffne gaarde bleff offuer sett aff Herloff Trolle oc Pouell Huitffeldtt paa sancti Laffuersdag anno mdlviij.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. Aflev. fra Kanc. Ark. 9, 12 F. Tidligere trykt i Rørdams Kirker og Klostre, T., S. 212—14.

566. **12 Sept. 1558.**

Befaling til Adelen at yde Bidrag til Stadens Befæstning af deres Gaarde.

Missiue, som wdgick till alle thenom, som aff adell er och haffue gaarde wdj Kiøpnnehaffnn, saa liudenndis:

Christian etc. Vor gunst tillfornn. Viid, att oss elskelige borgemester och raadmendh wdj wor kiøbstedh Kiøpnnehaffn haffue nogenntid sidenn berett for oss, huorledis att epthertij ther wor stoer brøst paa thieris byes befestninngh, och wore wnndersaate ther samesteds haffue till behoff foruenntt ther stor omkostning paa oc beclage att addelenn her wdj rigett oc herre clostere haffue ther mange gaarde wdj byenn, som ingenn hielp giordis aff till byes befestninngh, thaa er thett beuilget och sambtygt, att huer aff addelenn, som haffuer egnne gaarde wdj forscreffne Kiøpnnehaffnn, skulle wdgiffue till forscreffne Kiøpnnehaffnns byes befestninnghs behoff xx daller, och er allrede enn partt ther aff wdhkomenn. Thij bede wij teg och wille, att epthertij thu haffuer egenn gaardh wdj Kiøpnehaffnn, att thu ther fore till same byes befestninngh wdlegger xx jochims daller och thenom offuerannttuorder oss elskelige Herloff Trolle, wor mand, raadh och embitzmandh paa wor gaard wdj Roskilde, inden julledag førstkomenndiss thett allerseniste. Vij wille lade forordineritt, att same penndinghe skall foruenndis till Kiøpnnehaffns byes befestninngh och till ingthett anndett. Thij lader thett ingennlunde. Befallendis etther Gudh. Schreffuitt paa Drottningborg thenn 12 septembris aar etc. mdlviij.

Register paa Kongelig Mayestets gaarde, heremends gaarde, clostergaarde wdj Kiøpnehaffnn.

Først Kongelig Mayestets gaarde:

Mester Henrick predicanters gordh. Apoteckergaardenn, som bruger stor borger neringh. Rustkammergaardenn. Thett Lybske herbergh. Arceljgaardenn, som wor thett tydsk Cumpanj. Pouell Mønther i Møntergaardenn, som bruger borger neringh. Saa haffuer Kongelig Mayestet giffuett for Hans Naadis gaarde och boder ij^e daller.

Her epther følger herremendz gaarde:

Jens Rosengaard j gaard. Christoffer Nielsen j. Frue Sophie Hardenberg[s] j. Claus Rosenkrantz j. Siuert Grube j. Frue Idde ij. Giert Jensen j. Her Hans Skougord j. Niels Trolle j. Axell Bragde j. Otte Rosenkrantz j. Christoffer Valckendorff j. Borcortt Bouelberg j. Erick Krabe j. Jørgenn Bragde j. Otthe Bragde j. Gabriell Gyldenstiern j. Verner Parsberg j. Herloff Skauffue j. Peder Dringelbierg ij. Sannder Leigell j. Eskildh Gøie ij. Her Mougens Gyldenstern j. Jørgenn Bille j. Børge Trolle j. Frue Else Per Suobes j. Her Lauge Brade j. Knud Henricksen ij. Claus Dørknegt j. Her Otte Krumpen j. Prior aff Anderskoff j. Per Christensen j. Jørgenn Lycke j. Eyler Hardenbierg j. Olluff Glob j. Her Claus Bille ij. Her Holgierd Gregersen ij. Holgierd Rosenkrantz j. Jenns Brade j. Fru Elline Rølling ij. Fru Ermegordh ij. Thage Thot j. Erick Rosenkrantz j. Ebbe Wllfeldh j. Frue Eline her Moritz Olsens ij. Niels Lange j. Anthønis Hanisch j. Erick Rosenkrantz j. Eskild Oxe j. Peder Bille j. Peder Oxe j. Jens Trudsen j. Christoffer Trundsen j. Otte Stisen j. Albritt Gøye ij. Her Per Skram j. Jesper Friiss j. Antonis Bryske j. Børge Jennsen j. Lauge Brock j. Per Rud j. Claus Wrnne j. Lauge Trudsen j. Knud Persen j. Bennt Bille j. Erick Wolckendorff j. Abbeden aff Soer j. Christenn Pors j. Erick Basse ij. Annders Christensen j. Christoffer Huitfeld j. Frue Sitzelle aff Winding j. Jacob Brockenhus j. Hans Bernekow j. Gert Bryske j. Koruitz Wllfeldh j. Jørgenn Marsuinn j. Jacob Beck ij. Per Huittfelld j. Frue Ane Wrne ij. Iffuer Lunge j. Erick Matzen j. Pouell Skinckell j. Jacob Glambeck j. Frue Eline j. Herloff Trolle j. Jacob Moritzen j. Jacob Seist j. Abeden af Skoucloster j. Hans Lauritzen j. Jørgen vam Rode j. Mougens Godsk ij. Franntz Bille ij. Otte Rud j. Jørgen Bernekow j. Niels Marquordsen j. Anders Borby j. Axell Wrnne j. Per Hansen aff Agershus j. Jahann Friis j. Eyler Rønow j. Biørn Andersen j. Claus Egertsen j. Erick Rud j. Claus Daae j. Lauge Wrne j. Frantz Baner j. Eyler

Krase j. Her Anders Bille j. Sumarum paa alle forschreffne herregorde wdj Kiøpnnehaffnn er j^c^xxx gorde. Her foruden andre wdenbyes mennds gorde.

Tegn. o. a. L. 408—10. Listen over Adelsgaardene er ældre end 1558, se C. Bricka: Frederik II's Ungdomskjærlighed, S. 45—46.

567. **16 Marts 1559.**

Kgl. Befaling om Indkvartering af de fremmede Gæster, der ventes til Kroningen.

Borgemester oc raadmendt wdj Kiøpnehaffn finge breff, szom her epther følger:

Frederich then anden etc. Vor gunst tiillforn. Viider, att wij agthe att holde vor krøningh vdj vor kiøpstedt Kiøpnehaffnn then søndag nest epther sanctj Laurentij dag først kommendis oc formode tiill osz nogenne fremmede førster oc sendebudt, thiisliigeste wore raadt, leenszmendt oc andre wore wndersotte paa samme tiidt. Thij bede wij etther oc wille, atj lader bestille ther vdj byenn gode herberger oc stalderum, thisligeste tiillsiiger borgerne ther sammestedtz, att thee retthe thennom epther att indkiøbe fremmede drick och haffue vdj forraadt høe, haffre oc huesz anden deell behoff giøris, szaa atth mandt ther kandt bekomme nøttorfftige vnderholding for etth skielligt werdt. Datum Aarhusz xvj martij anno 1559.

Tegn. o. a. L. VI. 44.

568. **3 April 1559.**

Kgl. Befaling om Arv efter en afdød fransk Kvinde.

Jørgen Pedersen, byefogedt wdj Kiøpnehaffnn, fick breff szom her epther følger:

Frederich etc. Vor gunst tiill fornn. Viidt, att stormegtigste hogborne førstes och herris her Henrichz konningh aff Franckeriiges legatt osz elskelige her Carolus Dantzeus haffuer ladett berette for osz, huorledis ther skall were en gamble Frandzoische quinde dødt oc affgangenn wdj Kiøpnnehaffnn, som thienthe osz elskelige Claus Fontaine, oc samme quinde haffuer ingenn arffuinge ladett epther sig, oc therfore aff osz begerett, att wij wille wnde oc giiffue thenne breffuiser Petther Lackey, huesz anpart osz aff samme arff kunde tiillfalde. Tha haffue wij for forskreffne her Carolj Dantzej forbønn skylldt wndt oc tiilladt, att thenne forskreffne Petther Lachej maa fange then part, osz tiillkommer aff thedt godtz, som forskreffne Frandzosche quinde haffuer ladet epther seg, bedendis teg oc wille,

att thu thet lader hannom følge oc ingenn hinder giør hannom ther paa. Her mett skeer etc. Datum Aarhusz 3 aprilis 1559.

Tegn. o. a. L. VI. 62.

569. **14 April 1559.**

Kgl. Befaling om en Arv, der er tilfalden en Mand, som er i Kong Erik XIV's Tjeneste.

Til Hr. Mogens Gyldenstjerne.

Vor synnderlig gunnst tiilfornn. Wiider, att stormegtige hogbornne første her Erich, Swerrigis och Gottis vdwalde konning, wor kiere frennde, haffuer ossz tiilskreffuitt och giffuett til kiennde, hworlediss att enn hanns kierlighets tiennere wed naffnn Jørgenn Heyde tromether skall giøris hinnder paa nogett hanns gotzs, somm hannd effther seg ladett haffuer vdj wor kiøbsted Kiøbennhaffnn, somm j ydermere haffue leiglighedenn att forfare aff thenne inndelugte supplicatzs, hogmelte hertog(!) Erich tiilscreffuett. Thij bede wij etther och begiere, attj tilsiger borgemesthere, raadmennd och byefogedenn ther vdi byenn, att thee hielpe forskreffne Jørgenn Heydes fuldmegtige saa møgett som rætt er, saa att hannd vdenn wijdere forhalning maa bekomme hwes gotzs, som forskreffne Jørgenn Heyde mett retthe tiilkommer. Och haffue wij vdj lige mode tilschreffuitt forscreffne borgmesther, raadmennd och byefogett vdj Kiøbennhaffnn. Ther mett skier ossz tiill wilge etc. Actum Kalløe thenn xiiij aprilis 1559.

Borgmester, raadmennd och byefogett vdi Kiøbenhaffnn finge och vdi lige mode ther om samme tijdth kongelig Mayestets schriffuelse, vt ex precedentibus videre est.

Tegn. o. a. L. VI. 88.

570. **8 Maj 1559.**

Kgl. Befaling om de ny Boder paa Nikolaj Kirkegaard.

Til Hr. Mogens Gyldenstjerne.

Att kongelig Mayestet will beholle Staffenn Segermagere vdj tienneste och giffue hannomm xxx daler omm aarett, lige somm hanns herre fader for hannomm giortt haffuer, och vnnde hannomm thenn nye bod paa sanctj Nicolaj kirckegaard, som her Mogenns Gyldennstjernne hannom alrede loffuitt haffuer for enn skiellig hyre aarligenn ther aff att giffue, och att her Mogens inngenn aff thee anndre nye boder paa forskreffne sanctj Nicolaj kirckegaard vdenn kongelig Majestets vidskab nogen anndennstedtzs foresiger, før ennd hanns kongelige Mayestett selloff til stede kommenndis worder; thesligeste att thett jc knechte, som haffue liggett vdj borgeleie vdj Ripe och kiøbstedernne vdj Fyenn och kongelig Mayestett nu tiill her Mogenns forskicker, att

hannd thennom lader inndskicke och giør thennomm aars lønn, effther somm the ere gerust tiill, och hanndle well mett thennomm, somm ere synnderlig annseett, att mand thennom kannd beholle for aars pendinghe, och ey flere dannske karle vnder knecktenne annammer, vdenn thee ther besynnderlige ere. Actum Koldinnghwss viij maij aar etc. 1559.

Tegn. o. a. L. VI. 86.

571. **1 Juli 1559.**

Kgl. Befaling om de Ejendomme, der vare tilfaldne Fru Tale, Povl Laxmands Enke. Jfr. II. Nr. 357.

Til Borgmestre og Raadmend.

Frederich then anden etc. Vor gunst tilforn. Wider, att osz elskelige fru Thale, Pouell Laxmandzs eptherleffuerske, haffuer beret for osz, huorledis att hun nogen tiid siden forleden vdj stormectigste hogborne førstis wor kiere herre faders tiid haffuer werit j rette mett etther for hogmelte wor kiere herre fader om nogett godzs her vdj byen, som wor giffuit tiill ett althar vdj sanctj Nicolaj kircke her sammesteds, och ther tha er ganget en forligelse emellum hinde och etther om samme trette, saa att hun och hindis børn skulle nyde och beholde nogre gaarde och boder, som Lauritz Matzen, Hans Jacobsen och Anders Jude, etthers metborger, j were haffuer, som samme contractzs breff ther om widere formelder, och beklager forskreffne fru Tale att forscreffne Lauritzs Matzen, Hans Jacobsen och Anders Jude giør hinde hinder och forfang paa same godzs emod then contract och forligelsze, etther emellum gangit er, som hun siger oc ydermere berette kand. Thij bede wij etther och wille, attj strax mett thet aller første kaller then sag for etther j rette, grandskendis och forfarendis all leiligheden och siden endeligen vden all widere skudsmaal dømmer ther paa och skillier thennom att mett rette, och hues j ther om dømmendis och for rette affsigendis worder, attj thet giffue fraa etther beschreffuit, som j wille andsuare for Gud och were bekiend for os. Her wider etc. Datum Kiøbnehaffns slot then første dag julij aar etc. mdlix.

Tegn. o. a. L. VI. 103—04.

572. **6 Okt. 1559.**

Borgerskabet faar Tilladelse til at bruge det af Staden udrustede Orlogsskib til dens Gavn og Bedste.

Borgemestere, raadmend och menige borgere j Kiøbnehaffn finge breff saa lindendis:

Frederich then anden etc. Vor gunst tilforn. Wiider, att som i mett etthers fuldmegtige os elskelige Jesper Olsen, borgemester, och Lauritzs Mule, raadmand vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn, lader giffue tilkiende, att thet orlogskib, som i haffue ladet vdrede, os och riget til tienniste, ligger ther for byen stille och forderffuis, och ther fore ere begerendis, att wij wille tilstede etther att motte bruge samme skib, byen till gaffn och beste, tha haffue wij thet beuilliget och ere tilfreds, attj tiill etther anamme forscreffne skib och thet lader bruge, etther och byen till fordell, dog attj lader foruare vdj forraad skøtt, krud och lod, som ther paa er, om behoff giøris j fremtiden, att thet tha er tilstede, och ther som nogit paa kommer, och wij ether tilsigendis vorder, attj tha lade etther goduilligen findis mett skib och folck att giøre wore och rigens fiender modstand och i alle maade lade etther finde som gode, tro och liudige vndersotte bør att giøre. Wij wille egien were etther en naadige och gunstige herre och koning och wide och ramme etthers gaffn och beste, som wij wore tro vndersotte pligtig ere. Befallindis etther Gud. Datum Eszeroms closter then vj octobris aar mdlix.

Tegn. o. a. L. VI. 144.

573. **21 Okt. 1559.**

Fortegnelse over Bekostningen ved at Brolægningen paa Gammeltorv blev opbrudt ved Kongens Kroning.

Jørgen Pedersen, byefoget vdj Kiøbnehaffn, fick breff som effther følger:

Frederich then anden etc. Vor gunst tilforn. Wiid, att wij skicke teg et register paa hues thet Gamle torg ther vdj byen kostet att optage tiil then tornere, som stod vdj wor kroningh, och egen att ferdig giøre, och beløber seg tilhobe lx daler v ß minus. Bedendis teg och wille, att thu paa wore wegne thet betaler effther forscreffne registers liudelse och thet siden jndschriffuer vdj thit regenskaff. Her wiid att rette teg effther och lad thet etc. Schreffuit paa wor gaard Abramstrop then xxj dag octobris aar etc. mdlix.

Register huad thet arbeid kostedt, att Gamle torg bleff opbrøt och egien broulagt tiill kongelig Mayestets krøning anno etc. mdlix.

Alle broustene, som bleffue aff agen then tiid torgid bleff opbrøt, wor ix^c^ xxx lees, leszit aget for en huid, er summa xix ℔ vj ß. Samme forskreffne brostene bleffue egien tilførde paa torget lige saa mange lees som tilforne, summa xix m℔ vj ß. Brousand, som wogen mendene aage tiil torget then tiid, thet bleff brolagt egen, wor

viijc och xvij leesz, leszet agiid for vj pendinge, summa xiiij m℔ viij ß. Fem broleggere, som brolagde torget paa femte vge paa theris egen kost, haffue fortient xxxix daler. Summa summarum lx daler minus v ß.

Tegn. o. a. L. VI. 153.

574. **15 Dec. 1559.**

Kongen ønsker at købe Heste af Marcus Hes.

Marcus Hesze fick breff som effther følger:

Frederich then anden etc. Vor gunst tilforn. Wiid, att wij forfare, att thu skalt haffue fot mett teg vdj landet fire tørckiske heste oc en arabisch sadel mett sin tilbehøring. Thij bede wij teg oc wille, att thu mett samme heste oc røstning giffuer teg hiid tiill osz, saa thu est her tilstede mett thet første; wij wille samme heste besee oc ther som wij thennom behage, wille wij lade handle mett teg ther om; wij wille oc lade betale teg hues thu paa weyen fran Kiøpnehaffn oc hiid mett samme heste forterer, oc ther som thu haffuer nogen skøne rydske sleder, att thu tager thennom hiid mett teg; haffuer thu thennom icke selffuer. at thu tha vdtager thennom aff andre tine mettborgere ther vdj Kiøbnehaffn thuo sleder, huer tiil thuo heste, oc thuo huer tiil en hest mett all theris tilbehøring, wij wille dennom lade betale. Ther mett skeer wor willige. Datum Nyborg then xv dag decembris aar etc. mdlix.

Tegn. o. a. L. VI. 182.

575. **16 Dec. 1559.**

Kgl. Befaling om Indrettelse af et Farveri.

Her Magnus Gyldenstiern fick breff som effther følger:

Frederich then andhen etc. Vor synderlig gunst tilforn. Wider, att som etther welfortencker, att wij tilforn haffue talidt mett etther om en farffuere oc en, som kand berede klede, som wij wille haffue boendis ther vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn, tha bede wij etther oc begere, atthj ther om mett thet første wille tale mett osz elskelige Jens Mogenssen, borgere vdj wor kiøbsted Helsingøer, Matzs Lampe oc andre forstandige borgere, hure thet best maate anfangis, saa thet kunde gaa for seg, oc siden thet første mueligt er lade bestille en farffuere fran Lubeck eller Hamborg, som seg wille bosette ther vdj Kiøbnehaffn oc bruge samme handtuerck. Wij wille thiil thes behoff forstrecke jm daler tiill forraad oc første bekostning tiil samme handell, att then maate komme paa gang. Oc effttherthij wij forfare, att Peder Christiernszens gaard ther vdj Kiøbnehaffn er fall for ijc daler oc osz elskelige Christoffer Mogenszen, wor mand, tienner oc slotzfogit ther samme-

sammestedzs, skal haffue forskreffne Peder Christiernsens fuldmagt then at mue selge och affhende, bede wij etther oc begere, attj paa wore wegne kiøber samme gaard, att forskreffne farffuere ther kunde haffue hans woninge. I wille oc tale mett wore borgemestere Anders Godske, Jesper Olszen oc Michel Schriffuer, huorledis samme farffuerij anrettis, saa att thet byens torn, som stander ther hoes, beleilig kunde brugis ther tiil mett anden bequemhed, effther som i thet mett thennom kunde beskicke oc wor renttemester tilforn mett thennom vdseet haffuer, oc etther her vdinden wille beflitte, att thet maate bliffue bestillet, thet første mueligt er. Ther mett skeer etc. Datum Nyborg then xvj dag decembris aar etc. mdlix.

Zedel vdj same breff:

Sammeledis haffue wij giffuit Casper, wort bud, til hielp til hans brøllups kost j tønde j fierding smør oc ij suin, bedendis etther och begere, attj thett paa wore wegne wille hannom fornøge. Datum vt in literis.

Tegn. o. a. L. VI. 185.

576. **7 Feb. 1560.**

Kgl. Befaling om at købe forskjellige Ting.

Her Magnus Gyldenstiern fick breff att skulle bestille hos then Hollender skomager j Fergestredet til kongelig Mayestets egit behoff x par sorte rug skoe oc vj par cardeuans skoe, oc skal alle the sorte rug sko were vdstucken paa thet aller beste, noget enger end the siste wore. Item att hand skulle lade kiøbe aff Dirick Mumme oc Hans Suckerbager alle the leruer, som the haffue, bode mandzs oc quindis persone ligt, oc thennom oc saa forskicke hiid. Item att skulle hiid skicke thet røde fløgels skiffue tecke, som er vij alne langt, oc iiij tapetter, ij stacket tapetter røde oc ij brune fiogels bencke dyner oc ett brunt skiffue tecke. Item att Willom Apethecker skal hiid til Fastelagen forskicke betimeligen alle honde sucker confecht tiill banckett etc. Att Knud Schriffuer lader skere j^m tortidsle stager oc thennom haffuer standendis tilrede j forraad att skicke hiid, nar hand bud ther om fangendis worder. Datum Nyborg then vij dag februarij aar etc. mdlx.

Tegn. o. a. L. VI. 206.

577. **9 Feb. 1560.**

Det tillades Marcus Hes at udføre 16 Heste.

Vij Frederich then anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue vndt oc tillat oc nu mett thette

wort obne breff vnde oc tillade, att thenne breffuiser Marcus Heesz, borger vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn, maa nu paa thenne tiid vdføre her aff riget oc jnd vdj Tydskeland sexten heste, dog wor oc kronens thold oc rettighet ther mett vforkrenckett. Thij forbinde wij etc. Giffuit paa wort slott Nyborg then ix dag februarij aar etc. mdlx.

Tegn. o. a. L. VI. 207.

578. **24 Feb. 1560.**

Kgl. Befaling om Indretning af Farveriet.

Her Magnus Gyldenstiern fick breff som effther følger:

Frederich then anden etc. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij ere komne vdj forfaring, huorledis att then platzs, som wij haffue ladet vdlegge tiil et farffuerij ther vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn, icke skal were wiid oc stor nock, saa att farffueren ther sammestedz kand haffue sin woning, efftherssom hannom fornøden er, oc formercke, att ther skall ligge ther hos en forfalden boed mett en liden jord, som hører en wed naffn Hans Waltherszen tiil; thij bede wij etther oc begere, attj wille handle mett forskreffne Hans Walterszen, at hand will vnde osz samme jord, oc ther som hand icke tilstede er, attj tha wille bestillet hoes borgemester oc raad ther vdj byen, att the sette samme jord for ett skielligt werd oc forhandle thet saa, att samme jord motte tillegges forskreffne farffuerij, efftherthij thet er riget oc byen tiil gaffn oc beste. Ther mett etc. Datum Nyborg then xxiiij dag februarij aar etc. mdlx.

Tegn. o. a. L. VI. 218.

579. **1 Marts 1560.**

Udvalgte Borgere fra Kjøbenhavn og andre Byer skulle overveje en ny Søret.

Her Magnus Gyldenstiern fick breff som effther følger:

Frederich then anden etc. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftherthij vij forfare, att ther findis vnder then siøfarende mand møgen trette oc venighed om attskillige sager, som seg begiffuer vdj theris segelatzs oc skibs handell, tha haffue wij ther fore ladet beramme en siørett, huor effther huer seg kand wide att rette, huilcken wij etther her hos tilskicke, bedendis etther oc begere, attj strax mett thet første lader forsamle aff wore kiøbsteder Kiøbnehaffn, Helsingøer, Malmøe, Landzkrone oc andenstedz, huor etther siunis, siøfarendis mend, som forstand haffue, oc mett thennom offuerleszer samme siørett, oc ther som i befinder nogre artickle ther vdj, som icke kunde staa, attj thennom udgiøre oc hues i kunde tencke nøtteligt er oc all rede icke findis ther att were indskreffuen, attj tha thet

lader ther hos fortegne, oc nar samme siøret er offuer seet oc corrigeret, attj tha strax forskicker osz then igien tilhende. Ther mett etc. Datum Nyborg then første dag martij aar etc. mdlx.

Tegn. o. a. L. VI. 220.

580. 11 Marts 1560.

Det tillades en Borger at mageskifte med en Bonde.

Til Hr. Mogens Gyldenstierne.

Frederich then anndenn etc. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att thenne breffuiser Hans Niellszen, borgere ther wdj wor kiøpstedt Kiøpnnehaffnn, haffuer berett for ossz, huorledis att hannd haffuer handlit met enn wore och kronenns bønnder vdj Olborg(!), saa hannd haffuer opladett hannom sinn gaard oc hand therforre er aff ossz begerrinndis, att wij wille tilstede hannom att mue fange samme gaard, dog saa att hand skullde aarlligenn giffue ther aff then seduannllig landgillde, som ther pleyer aff att gaa, oc att hand motte giffue for egt och arbed enn wissze affgifft, tha effthertj wij ther om inthet wiide aff leilighedenn, bede wij etther oc begierre, atj met thet første forfarer ther om leilighedenn oc siden handler mett hannom om samme gaard paa wore wegne, saa att hand aarlligenn giffuer ther aff thend seduanlig landgilde, ther pleyer aff att gannge oc for egt oc arbeide en genant wisse pendinge huert aar, saa oss och kronenn ther wdinndenn skeer skiell och fylliste. Ther met etc. Datum Otthonie then 11 dag martij aar etc. mdlx.

Tegn. o. a. L. VI. 234.

581. 1560.

Det forbydes Borgerne at gøre Russerne Tilførsel.

Til burgemester och raadmend vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Vor gunst tilforn. Wiider, att wij ere kommen wdj forfarring, huorledis att der skall begiffue sig nogenn feide oc krig emellom konningen aff Polen tisligeste heremesteren aff Lifflannd och de Rysser och de derfore icke wille tilstede nogne mett skib att jnndløbe wdj Rysklannd oc giøre dennom nogen tilforing thennd stund samme feide warer, tha paa dett wore vnndersotte her wdj rigitt, som mett deris skibe oc kiøbmandskaff seigle østert, kunde bliffue aduaarett, att ingen dennom skulle sig vnnderstaa att løbe diid och der offuer bliffue optagitt att komme wdj nogen skade, bede wij etther oc wille, attj strax tilsige wore wnndersotte borgere der wdj byenn, som bruge seiglatz, att de vnndholde dennom oc icke segler oc mett deris skibe giøre de Rysser nogenn tilføring, paa dett koningen aff

Polen eller de Lifflendiske icke skulle haffue dennom der offuer att beclage och forscreffne wore vndersotthe der offuer komme wdj nogen skade. Her wiider etther effther att rette och lader dett jnngenlunde. B. Datum . . . . . .

Tegn. o. a. L. VI. 269.

582. **8 Juni 1560.**

Der paabydes Udlæggelse af Søtønder paa Falsterbo Rev og Dragør Strømme.

Til borgermester och raad wdj Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Vor gunst tilforn. Wiider, att wij forfarer aff dennd søefarrende mand och fremmede skippere, som segler egennom wore strømme, att endog the iiij thønner och warer, som ere wdlagt paa strømmene der for wor kiøpsted Kiøpnehaffn, ere dennom nøttige, skall ther ennu were thuende farlige grunde, en paa Falsterboe reff och dennd annden wdj Drageers strømme, som icke ere fortegnede, och the der fore ere begierenndis, att der motte giøris och hedenn leggis thuenne tønnder, paa dett att de, som søger theris nering och till søs, kunde wide dennom ther fore att ware. Thij bede wij etther och wille, attj mett dett første retthe etther effter att lade giøre thuo gode stercke thønner och dennom lader stercke beslaa och samme thønner sidenn lader hedenn legge, en paa forskreffne Falsterboe reff och thennd annden wdj Drageers strømme, effther som forskreffuit staar, saa dennd søefarrennde mannd ther offuer icke skall komme wdj skade. Her wiider etther effther att rette och lader dett jnngenlunde. Datum Fawerholm dennd viij dag junij anno 1560.

Tegn. o. a. L. VI. 282.

583. **7 Avg. 1560.**

Det tillades Henrik Skræder at indtræde i Skræderlavet.

Henrick Skreder fick breff thiill borgemester och raad wdj Kiøpnehaffnn.

Frederich etc. Vor gunst tilforn. Wider, att thenne breffuisere Henrick Skredere haffuer berett for oss, huorledis att hand er tilsinds att wille nedersette sig wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffnn och ther bruge sitt handuerck och giøre slig tynge och besuerring thiill oss och byenn, som andre borgere ther sammesteds, och beclager, att nogre aff skrederne ther wdj byenn skulle giøre hannom hinder ther paa, at hand icke maa [komme] i lauget, w-anseendis att hand er offuerbødig att wille giffue wdj laugett effter recessens lindelse, som hand siger och etther sielff ydermere berette kand, thij bede wij etther och wille, atj mett thet første ther om forfarrer leilighedenn

och sidenn forskaffer thett saa hoes skrederne ther wdj byenn, att the anamme aff forskreffne Henrick Skredere en gylden, effther som recessenn formelder, och siden tilsteder hannom att komme i lauget och nere och bierige sig som andre skredere ther sammesteds och hannom ther offuer icke besuerre eller wforretthe. Her wider etther effther att rette etc. Actum Sørup vij augustj 1560.

Tegn. o. a. L. VI. 312.

584. 25 Avg. 1560.

En af Kongens Boder anvises Rasmus Sporemager.

Her Magnus Gyldenstierne fick breff, att efftthersom Kongelig Maiestet haffuer wndt och tilladt att Rasmus Sporemager, Kongelig Majestets thiennere, maa fange en aff kongens boder ther wdj Kiøpnehaffn, tha beder Kongelig Majestet, att hand strax foruiser hannom en aff samme boder, som hand mett hans hustrw kunde haffue theris werelse, effther som andre Kongelig Maiestets handuercks mend, som mett frij hus woninge ere forsørgede etc. Datum Nyborg xxv augustj 1560.

Tegn. o. a. L. VI. 320.

585. 16 Okt. 1560.

Kgl. Befaling om Magistratens Tilsyn med Søtønderne.

Til borgmester oc raadmend vdj Kiøbenhaffnn.

Frederich thenn anden etc. Vor gunst tilforn. Wijder, att somm wij tiilfornn haffue etther tiilschreffuitt omm tho tønner, somm i skulle lade giøre oc legge thennd ene paa Falsterboo reff, oc thend anndenn vdj Dragør strømme, paa thett thennd søefarennde manndt kannd wijde att rømme oc flye grundenn oc icke ther offuer komme vdj skade, tha beder wij etther enndnu oc ville, attj rette etther effther mett thett allerførste at lade ferdige giøre samme thønner oc thennomm lader hedenn legge paa forskreffne steder tiill rette thijde paa foraarett, oc atj lader haffwe flittig vpseennde bode mett the tønner, i nu lade giøre och thee i tilfornn haffue att legge, att thee aarligenn leggis tiill gaffnns oc paa dybtt wande, saa att thee skijbe, somm hennder ther framm att løbe, ther offuer icke fannger skade. Thesligeste atj stedtze oc altijd lader see tiill thennom, att thee icke aff stormm driffue aff thee rette steder, somm thennomm bør att ligge, saa frambtt j icke wille lide tiltale, omm ther kommer klage offuer for oss. Her wijder att rette ether effther. Befalendis etc. Datum Emsborg thennd xvj octobris 1560.

Tegn. o. a. L. VI. 365. Et lignende Brev er udstedt til Mogens Gyldenstjerne.

586. **17 Nov. 1560.**

Kgl. Befaling om endnu i dette Aar at levere Sognepræsterne og Kapellanerne 3 Læster Korn.

Til her Herloff Trolle.

Frederich etc. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att oss elskelige mester Hans Albretzønn, superintendent vdj Sælandz stigtt, haffuer skreffuit oss thill oc giffuer thilkennde, att stormegtige hogborne første wor kiere herre fader, salig oc hoglofflige vdj hukommelse, paa nogen aar aff naade haffde ladett giffue sognepresternne oc capellanerne wdj wor kiøbsted Kiøbnehaffnn nogett kornn thill theris wnderholning. Oc therfor wnderdanligen er begerrindis, att wij end vdj thette aar wilde wnde oc thilstede thennom att motte fange same kornn. Huilkitt wij paa thenne gang thilladtt oc beuiligit haffuer. Thij bede wij etther oc begerre, att nar forskreffne sognepresters oc capellaners fuldmegtige ether mett thette wortt breff besøgenndis worder, atj tha paa vore wegne fornøger thennom vdj thette aar thre lester korn effther som the thilfornn fangitt haffuer. Ther mett etc. Datum Emcloster thend xvij dag nouembris aar 1560.

Tegn. o. a. L. VI. 344.

587. **12 Juli 1561.**

Det tillades det almindelige (Helligaands) Hospital at købe Brænde i Skaane.

Til forstanderne i hospitalit vdj Kiøpnehaffn.

Giøre alle witterligt, at forstanderne for the fattige vdj wortt almindelige hospital her wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn haffue ladett berette for os, at the fattige ther samestedtz haffue stoer brøst for wed til theris ildebrand. Thij haffue wij aff wor synderlig gunst oc naade vndt oc tilladt oc nu mett thette wortt obne breff vnde oc tillade, at forskreffne the fattiges forstandere mue aarligen lade kiøbe i wort oc kronens leen Bosted leen oc anden stedtz vnder wortt land Skone, huor wed er at bekomme, saa møget brende wed, som the fattige i hospitalet til nøtturfftighed behoff haffue til theris ildebrand, dog schulle the thet bethale for ett skielligtt werd. Kiøpnehaffn thend xij dag julij anno 1561.

Tegn. o. a. L. VI. 468—69.

588. **1 Marts 1562.**

Kgl. Befaling til Viborg Kapitel og Magistraten i Kjøbenhavn om Tilsyn med deres Søtønder.

Til capitell vdj Wijborg oc borgmestere och raadmennd wdij Kiøbennhaffn.

Att efftertbij thett nu er paa aarsenns tijd, att thennd søefarennde mannd bruger seigladtzs, och ther møgett farligtt er paa

Trinndelenn vnnder Lesøe lannd, tha beder Kongelig Maiestet thennomm, att thee strax vdlegge thennd tønne paa forskreffne Trindelenn oc thennd wed magtt holde, effter somm the tilfornn ther omm haffue fanngett Kongelig Maiestets skriffuelse, och att borgmester och raadmend vdj Kiøbennhaffnn ochsaa vdtj lige maade rette thennomm effther flitteligenn oc vdenn all forsømmelse wed magtt att holde hwess tønner, somm the pleye att vdlegge paa Falsterboo reff och anndenn stedtzs vdj Ørsund strømme, szaa fremmbtt somm enthenn Wiborg capitell eller borgmestere och raadmennd vdj Kiøbenhaffnn ther fore icke wille stande tiill rette, omm thennd søfarennde mand ther vdoffuer bliffuer forsømmett oc ther paa klages. Actum Frederichsborg thennd første dag martij aar etc. mdlxij.

Tegn. o. a. L. VII. 44.

589. **9 Marts 1562.**

Borgmester Anders Knudsen skal gjøre Rede for Tolden paa Falsterbo.

Til Anders Knudsenn, borgmester i Køpnehaffnn.

Frederich thennd anndenn etc. Vor gunst tilforn. Wiid, att wij forfare, att thu haffuer inde hos theg regenskaff paa altt, hues thu paa wore wegne wdj iij aar oppeboritt haffuer aff tholdenn oc andenn rettighed paa wortt fiskeleye Falsterboe. Thij bede wij teg oc wiille, att thu retther teg efter strax att giøre wor renthemester rede oc klartt regenskaff for alld forskreffne oppebøring oc wdgifftt, tagendis ther ingenn forsømelse fore. Beffallindis etc. Datum Fredrichsborg thend ix dag martij mdlxij.

Tegn. o. a. L. VII. 51.

590. **20 Marts 1562.**

Kgl. Befaling om Hofsindernes Indkvartering.

Til borgemestere oc raadmennd wdi Købnehaffnn.

Frederich thennd anndenn etc. Vor gunst tilforn. Wiider, att wor hoffsinder enn partt thennom for oss haffue ladett beclage, huorledis att the haffue ther wdj byenn stoer platz for herberger, oc ennd dog the ere offuerbodig att wiille betale oc tilfredtzstille theris werdte, hwar the ligge, icke aleniste huad ther theris wdj theris huse, menn ennd oc for theris stuer oc kammer, ther som the haffue theris werelse, att forneye thennom, wille the dog icke stede thennom herberge eller rom, oc enn partt the fornemste ther wdj byenn, som andre skulde wnderuise tiill willighed, findis selff mest w-uillige, thij bede wij etther oc wiille, attj ther om forfare leylighedenn oc thett saa forskaffer, att wore hoffsinnder ther wdj byenn mue bekomme

herberger, oc the som ideligen skulle wore paa tienstenn oc were tiilstede, mue leggis oc forreris (fordris) neruerendis wed handenn. Wij wiille lade thennom tilsige, att huer wdj sitt herberge skulle i alle maade skicke thennom, som tilbørligtt er. Datum Fredrichsborg thennd xx dag martij aar etc. mdlxij.

Tegn. o. a. L. VII. 76.

591. **28 April 1562.**

Kgl. Befaling om Gadernes Renselse.

Til borgemester, raadmend oc byefoget vdj Kiøbnehaffn.

Frederich thend anden etc. Wor gunst tilforn. Wider, att wij ere kommen vdj forfaring, huorledis at thette ganske land offuer skal vdj thende forgangne winter mange suin oc andet queg were døde saa wel vdj kiøbstederne som paa landtzbyerne, oc samme død eblandt queget er mest kommen fore at hues queg, som vdj saa maade er døt bleffuen, icke strax aff byen er vdført oc fraa thet andet queg er atskildt. Tha paa thet at vdi sommer, nar støre hede bliffuer, pestilentze oc anden slig farlig sygdom aff saadan forgifftig stanck oc luckt icke skal komme eblant wore vndersotte eller oc mere queg for saadan forsømmelse skyld skal forgiffuis oc bort døe, haffue wij ther om ladet tilschriffue alle kiøbstederne her vdi wort land Sieland, tisligeste skicket wore obne breffue til wore lensmend her sammesteds, som thee paa wore wegne skulle lade lese oc forkynde til alle herritztingene vdj theris leen, oc skicke wij etther her hos thende jndlucthe copie aff thet breff, som wij ther om haffue kiøbstederne ladett tiilskriffue, huor aff i all leyligheden haffue ydermere at forfarre, bedendis etther oc wille, at efftherthij wij ocsaa ere komen vdj forfaring, huerleedis at ther oc møgen wrenlighed skal findis ther vdi wor kiøbsted Købnehaffn baade paa gader, streder, tisligeste vnder woldene oc strax uden fore portene, attj, paa thet saadan wrenlighed her effther icke skal findis, i her effther wille haffue flittig jndseende oc etthers metborgere paaminde, at the huer viij dag saadan wrenlighed lader langd vden byen føre, oc huilcken herudinden findis forsømmelig at were, skal ther faare bøde til os oc byen, effther som i hannom foreleggendis worder. Oc skall wor foget ther sammesteds fuldmagt haffue paa wore wegne for saadan sagefald at pante huer thend, som saadan forsømmelse hos findis, oc haffue viij ß danske for sin vmage. Huor huer kand wide seg effther at rette. Thij lader thet jngenlunde. Datum Eszerom thend xxviij dag aprilis aar etc. mdlxij.

Tegn. o. a. L. VII. 128—29.

592. 7 Juli 1562.

Kongen beder en fremmed Fyrste om Frigivelse af flere optagne kjøbenhavnske Skibe.

Vor wenlig kierlig hielsen met hues mere kertt oc gott wij formue altiid tiilforn, stormegtige hogborne første, kiere frende oc broder. Wij wille etthers kierlighett wenligen icke forholde, att noger wore vndersotte oc borgere her vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn haffue klagligen for oss berett, huorledis att etthers kierlighetzs wdligger haffuer tagitt wdj søen nogre theris skiibe oc thennom indførd for Rewell, effther som etthers kierlighet aff theris suplicatzs, wij etthers kierlighet her hos tiillskicker, ydermere haffuer att forfare, oc kunde wij nogsam oss ther offuer icke forwndre, att forskreffne etthers kierlighedtzs wdligger wdj thend wenlige oc naborlige foreening, etthers kierlighet oc wij stande wdj, thennom wnderstaa wore wndersotte paa theris rette neringe oc bieringe att wpholde oc forhindre, oc forsee oss tiill sligt icke att were skeett aff etthers kierlighetzs befaling, huorfor wij aff etthers kierlighet wenligen begere, at etthers kierlighet wille lade forskaffe, att wore wndersottis skiibe, som aff etthers kierlighetzs wdligger arresteritt oc anholdit ere, motte vden widere forhaling løsgiffuis oc the oc andre wore rigers indbyggere frij wbehindrit aff etthers kierlighetzs vdliggere mue seigle oc bruge theris handell oc kiøbmandskaff, oc wille etthers kierlighet her met nu oc altid thend alsommegtigste Gud befalit haffue. Datum Hafnie 7 julij 1563.

Tegn. o. a. L. VII. 207. Aaret skal læses 1562, da Brevet er indført blandt Breve fra dette Aar.

593. 26 Juli 1562.

Kgl. Befaling om Søbreve og Toldsedler.

Til Jens Mogensen.

Frederich etc. Vor gunst tilforn. Wiid, att wii forfare, att ther skal komme mange skiibe vdj Sundett, som icke søebreff haffue huar the haffue hiemme, huor the wille eller huad the haffue ladde. Sameledis er oss forekommitt nogle aff the tholdsedler, som thu vdgiffuer, huilcke oss siønes att were møgitt for slette oc icke nogsom forklaritt, som theg sig burde. Thij bede wij teg oc wille, att thu her effther ingen fortoller, vden thu seer theris søebreff, huar the høre hiemme, oc skicke wij teg her indlucht en fortegnelse, huorledis the tholdsedler skulle liude, thu vdgiffuer, att thu tig ther effther kand wiide att rette, oc alle tholdsedler thu effther thenne dag wdgiffuendis worder, effther samme form oc maade lader stille oc skriffue

oc altingst saa bestiller, som thet kand were oss gaffnligst. Ther mett sker etc. Datum Frederichsborg 26 julij 1562.

Tegn. o. a. L. VII. 207.

594. **23 Dec. 1562.**

Kgl. Befaling om Undersøgelse af Retten til en Gaard i Færgestræde.

Til Frantz Brockenhus.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att thenne breffuiiser Hans Nielsen, borger wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, haffuer beret for oss, huorledis att hand haffuer ther samestedtz en gaard wdj Fergestredet, som Marrene Peter Reffs datter nu vdj boer, paa huilcken gaardtz grund Powel Hansen oc hans arffuinge haffuer ladet bygge thuende støcke hus, huor vdinden hand meen seg att were skeed for kort, som hand siiger. Thij hede wij ether oc begere, athij met thet første wille tilthage ether borgemestere oc raadmend ther samestedtz, the som vdj thend sag vwildig ere, grandskendis oc forfarenndis ald leiligheden oc siden endeligen dømmer ther paa, om forskreffne Powel Hansen oc hans arffuinge met rette haffuer bygd paa forskreffne gaardtz grund, oc athij ther vdinden hielper forskreffne Hans Nielsen saa møget som loug oc rett er, giiffuendis thet fran ether beskreffuit, som i wil antsuare for Gud oc were bekiennd for oss. Frederichsborg thend 23 decembris anno mdlxij.

Tegn. o. a. L. VII. 284.

595. **7 Feb. 1563.**

Beklagelse over det svenske Gesandtskabs Forsøg paa Afrejse uden Pas.

Til Corwitz Vlffeld oc Jacop Brockennhus.

Frederich etc. Wiider, att wor kiere frendis oc broders kongen aff Suerigis raad her Stheen Erichsenn, her Gabriel Christiernsen oc her Jørgen Fineke ere vdj forgangne dage kommet hiid til wor kiøpsted Kiøpnehaffn oc haffuer her Stheen seg vnderstandet met wold vden pasbord eller nogen beskeed att wilde riide aff byenn, effter som i aff wore borgemesters oc raadmendtz berettning, huor aff wii ether en copie tilskicker, haffue att forfare. Oc for thennd orsage haffue wii oss elskelige Koruitz Wiffert met wor skriffuelse til hogmelthe kongen aff Suerige afferdigett, oc skicke wij ether en kopie aff same breff, som wii hans kierlighet tilskreffuit haffuer, huilcket wij ether icke wille forholde. Actum Kiøpnnehaffnn thend vij februarii anno mdlxiij.

Tegn. o. a. L. VII. 305.

596. 5 Marts 1563.

Fiskeriet i Langvadsdam tilhører Universitetet.

Frandtz Brockenhus fick breff, at hand inthet effter thenne dag schullde lade fiske vdj Langwadtzdam, som the hoglerde i Kiøpnnehaffn er vdlagd. Frederichsborg v martij anno mdlxiij.

Tegn. o. a. L. VII. 313.

597. 24 April 1563.

Dr. Hans Albretsen tilstaar, at han af Forstanderne for Vikarie- og Altergodset i Kjøbenhavn har lejet St. Dionysii Alters Residens, der var henlagt til Vedligeholdelsen af Ildpanden i Frue Kirke.

Jeg Hans Albritsenn, docter, superintendent till Siellandts biscops stigt, giøer witterligt for alle och kienndis med thette mit obne breff, at ieg til meg, min kiere høstrw Carine Anderssdatter och til beggis wore egte børnn, och alle wore sande arffuinge haffuer vdj leye annamet aff erliige och welforstandige borgemestere och raadmenndt vdj Kiøbnehaffuenn, som ere forordinerede forstandere til vicariers och altergoedtz vdj kirckerne her samestedtz, eenn sanctj Dionisij alteris resedentzes joerdt och grundt, som thendt bygning paa staar, huilken ieg sielff kiøbt och betalit haffuer. Er same jordt liggendes vdj Kiøbnehaffuenn vdj wor Frw sogenn, vdj Studij strede, och ligger til ild pandenn vdj wor Frwe kircke, huilckenn joerdt och grundt er vdj sin rette breide paa thendt nørre ende aff øster och vdj wester wdt til Studij strede halffniende och treduffue Sielindsche alne; item breiden paa thendt søndre ende aff øster och i wester emoedt abedens hawe er fyrretiuffue Sielintzsche alne och eth quorter, item lengdenn langs needt igiennom gaardenn aff sønder och inør er halffembte sindtztiuffue och aatte Siellindsche allne och thry fingersbredt. Item breidenn mit offuer gaardenn aff øster och i wester er siuff och treduffue Siellindsche alne. Schall jeg, min høstrw, wores børn och arffuinge giiffue ther aff aarligenn tolff marck dansche pendinge til jordschiyldt, the sex marck til paasche och the andre sex marck til sanctj Mickelsdag, aldtide betimeligenn och til gode rede, och same tolff marck schulle forordineris huert aar att kiøbe kull for, att holde ilde pandenn weedt magt medt. Sambeledis schall ieg, min høstru, børn och arffuinge eller huem som same gaardt aff oss fangendes worder, were forpligtige at fuldkomeligenn weedt magt holde alle the andre puncthe och artickle, som mit leye breff indholder och wduiisser. Tiil witnesbyrdtt och bedre foruaring haffuer ieg witterligt ladit henge mit signet her nedenn for och vnderschreffuit medt min

egen bandt. Giiffuiit och schreffuiitt vdj Kiøbnehaffuenn thenndt 24 dag vdj aprilj maanet anno etc. lxiii.

Orig. paa Perg. med Segl i Raadstuearkivet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 214—16.

598. **31 Maj 1563.**

Universitetet maa faa den Gaard, der er overdraget Dr. Hieronimus Thenner.

Til the hoglerde i Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Viider, att wii haffue vndt oc tilladtt, att wor thiener oc raad oss elskelige doctor Hieronimus Thenner maa bekomme thend wor oc kronens gaard vdj wor kiøpsted Kiøpnnehaffn, som oss elskelige licentiat Caspar Paselick nu vdj were haffuer. Oc effterthij forskreffne doctor Hieronimus giiffuer tilkiende, att hand wil vnde vniuersitethet same gaard for thend vniuersitetz residentz hand nu vdj boer, oc til thes behoff hannom til thes ydermere befordring were forskreffne til ether vnderdanigst begiering, huilcken wii hannom, effterthij wii befinde slig hans begiering ey att were vniuersitetet til skade, icke wiste at affslaa, bede wii ether ther fore oc begere, athi ther vdinden wille føye forskreffne doctor Hieronimus oc stede hannom i saa maade, effter som forskreffuit staar, at mue beholde forskreffne gaard, hand nu haffuer. Hues breffue och handel, som i mett hannom ther paa giørendis worder, wille wii siiden stadfeste. Befalendis etc. Frederichsborg thend 31 maij anno mdlxiij.

Tegn. o. a. L. VII. 379—80.

599. **8 Avg. 1563.**

Tilladelse til at udføre noget Smør til Tydskland.

Gertt vonn Deuenther, borger wdj Kiøpnehaffnn, fick breff att maa wdføre her aff riigett och jndh wdj Thydsklandh fem lester smør, dog att hand skall were plichtig att giøre tillføring till Kongelig Maiestets feltleigre mett fetalie, øll, brødh, saa och mett kramuare och andett, som kriigsfolcket behoff haffuer. Datum Halmstad then viij dag augusti aar etc. mdlxiij.

Tegn. o. a. L. VII. 509.

600. **22 Okt. 1563.**

Sognepræsten til Helligaands Kirke fritages for at forstrække Kongen med 30 Daler.

Til Christiern Munck.

Frederich etc. Vor gunst tilforn. Wiid, att thenne breffuiser mester Niels Sommer, sogneprest till Heligest kiercke wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, haffuer berett for oss, huorledis att capitel wdi Oslo hanom haffuer taxerit for xxx daler oss att skulle laane och

halff syn renthe wdj thette aar till oss att skulle wdgiffue, och beklager att handh for syn fattigdom sligt icke kand affsted komme, thij haffue wij hanom ther mett naadeligenn forskaanit, bedendis teg oc wille, att thu lader hanom følge forskreffne xxx daler laanependinge, saa och forskreffne halffue aars rente och hanom therfore icke ydermere maner eller tiltaler. Ther mett etc. Datum Frederichsborg thenn xxij octobris aar etc. mdlxiij.

Tegn. o. a. L. VII. 553.

601. 6 Maj 1564.

En Borger faar Brev paa et sunket Skib.

Til Jens Koes.

Wiidt, att wij haffue wndth oc giffuitt os elskelige Michell Zeell, borger wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffnn, oc Hans Skriffuer, borger wdj wor kiøpstedt Helsingborg, en kreger, som ther legger suckedt for wort slott Elsborg, mett hues redskaff, tackell, toff oc anden deell ther paa findiss. Thij bede wij teg oc wille, att thu lader forskreffne Michell Zell oc Hans Skriffuer eller thieris fuldmegtige forskreffne skiib føllge, som thet nu forfunden er, och ingen hinder giøre thenum ther paa. Ther met etc. Haffnie 6 maij 1564.

Tegn. o. a. L. VIII. 7.

602. 14 Maj 1564.

Kgl. Befaling om Udlevering fra Slottet af Skyts og andre Krigsfornødenheder.

Til her Mogens Gylldenstern.

Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att som y lader giffue os tiilkiende om nogenne erinde, ther skall bestilles, oc ther paa begerer att motthe fange beskedenn, huor effther y etther retthe skulle, tha till thedt første, som y formellder om worth archelley, om ther till nogedt skall bestilles, som y fremtiidenn kandt behoff giøres, ther om haffue wij beffalledt mester Hermandt att skulle lade fly oc ferdige giøre hues nottorffthe behøffuis wille tiill thet skøtte, mett føris skall indt wdj Suerig, nar wij wprøcke. Bedendis etther ther fore oc begere, attj wille forskaffe hanom hues handt tiill samme skøtt behoff haffuer, saa thedt kunde bliffue flydt effther wore beffallinge; hues anden y kunde tencke for nøden er att bestille eller giøre tiill archellietth, atthj thedt oc effther leylighedenn lader tiillfly. Huadt woris smedie er anrørendis jern eller sligtt att forskaffe, kunde y lade forfare hos woris smedt Cornelis, oc ther som brøst er for nogedt, attj tha thedt lader bestille enthenn y Nederlanden eller anden stedtz, huor saadanth er att bekomme. Sammeledis wille thedt were

fornødenn att forskaffe wdj forraadt hues deell tiill wore skiibe wille behoff giøris, attj ther fore wdj tiide ther mett tiilltencker epther som y wiide magtt att paaligge. Som y oc lader formelde om mallt oc homble att forskicke tiill Gottlandt oe ther lade brygge tiill wor orlougs skiibe, tha siønes os thedt saa gott att were. Bedenndis etther oc begere, attj thedt wille bestille, att samme homble oc malt, saa møgedt etther siønes for nøden er, motthe met thet første forskickis til os elskelige Jens Bilde oc hannom giffues beffalling thedt att lade wdenn forsømelse brygge oc siiden fly thet wore orlougs skiibe, nar wor ammirall hanom ther om tiillsigendis worder, dog att hues øll, som alle rede beslutthedt er att skulle bryggis wdj kiøpstederne tiill forskreffne wore skiibe, oc saa bliffuer bryggedt och tiill rede laugdt. Thesliigeste som y giffue tiillkiennde om nogenn jerne lodt, som skulle legge for muredt ther paa wortt slott Kiøpnehaffnn, tha bede wij etther oc begere, attj thenom lader wdtage oc forsøge tiill huadt skøtt thee thienne att bruge, oc attj os tiillskriffue, huor mange oc huadt for lodt ther er, som saa bekomne worder. Wor lensmandt paa Aggershus oc Baehus haffue wij alle rede tiillskreffuitt wdj then meninge, effther som y os haffuer lade foregiffue. Oc som y begere att wiide, om y skulle giffue pasbordt huem, som etther ther om besøger, oc om thee maa førre heste wdt, tha haffue wij wpgiffuedt thedt forbudt, som giortth wor paa heste, oc ther om wortt breff ladett wdgaa. Men huilcke som etther besøger om pasbort, thennom mue y giffue, dog attj haffue fliitig indseende mett, att ingenn bekommer pasbortth eller stedis aff riigedt, som holdis mistenckt eller wnder then sken søge nogedt hiemmeligtt eller forrederligtt, effther som y selff wiide magtt paalegge. Oc som y lader giffue tiillkiende om Lauritz Jenssenn, tha haffue wij alle rede beffalledt, att handt skall føllge wor øffuerste oss elskelige Daniell Rantzow oc hanom waare paa. Wij ere oc tiillfredtz, att hand bekommer ith stycke engelst tiill att klede seg oc sitt folck wdj, thesligeste ith hundrede daller at wnderholde seg mett, bedendis etther oc begere, atj strax mett thet aller første wille forskicke hanom samme klede oc pendinge paa wore wegene, oc hues y ellers kunde tencke til then handell wille giøres behoff, atj thet saa møgedt mest mueligt er wille lade bestille, som magt paa legge, oc vdj alle maade wiide oc ramme wortt gaffn oc beste, som wij etther tiltroer, ther til wij os etc. Ex Frederichsburg 14 maij 1564.

Tegn. o. a. L. VIII. 19.

603. **7 Juli 1564.**

Kgl. Befaling om Dr. Hieronimus Thenners Mageskifte med Universitetet. Jfr. Nr. 598.

Til her Mogens Gylldenstiern.

Wiider, att wor thienner oc raadt os elskelige doctor Jheronimus Thenner haffuer berett for os, huorledis at handt stander vdj handell met thee hoglerde ther vdj vniuersittetet om enn gaardt, handt aff thennom for wedderlaug er begierendis oc therom tiillfornn haffuer hafft tiill thennom wore forskriffther, oc dog end nu icke er kommedt till nogenn ende, tha efftterdij wij ere tiillfredtz, at samme mageskiffte maa gange for seg, ther som wniuersitettedtt skeer skiell oc fylleste, bede wij etther oc wille, attj forordinere nogenne, som begge gaardenne mue besee, oc siidenn forhandle thenom emellom, saa samme skiiffthe mett thedt første maa gioris tiill ende oc thenn ene partt saa well som thenn anden maa fange fyllest oc lenger icke skulle forhalles. Datum Borshollm 7 julii anno 1564.

Tegn. o. a. L. VIII. 59.

604. **22 Juli 1564.**

Kgl. Befaling til at udlevere Kongens Bardskær hans Formands Redskaber.

Rasmus Willomsen, byefogett y Kiøpnehaffn, fick Kongelig Maiestets breff att skullde lade Hans Kongelige Maiestets barsker mester Michell N. følge allt hues boeskaff, husgeraadt, sengekleder, skorne kleder oc allt andett, saa oc allt thedt barskeer redskap, Kongelig Maiestet kunde tilkomme effther mester Hans Barskeer oc hans høstrue Karine mester Jørgens wdj Høffbroestrede y Kiøpnehaffn, saa at hanom paa ingthedt ther aff giordis forhindring. Ex Friderichsburg 22 julij aar etc. mdlxiiij.

Tegn. o. a. L. VIII. 78.

605. **13 Avg. 1564.**

Kapellanen ved Nikolaj Kirke faar for dette Aar Kongetienden af Ølstykke Sogn.

Jenns Wlstannd, embitzmandt paa Kiøbnehaffnn slott, fick Kongelig Mayestets breff att skulle lade følge her Hans Skoning, capellan til sancti Nicolaj kircke ther sammestedz, Kongelig Mayestets och kronens part aff thienden aff Ølstycke sogen vdj thette aar. Datum Frederichsborg xiij die augustj aar etc. mdlxiiij.

Tegn. o. a. L. VIII. 97.

606. **14 Avg. 1564.**

Kgl. Befaling om Smedearbejde paa Bremerholm.

Jens Wlffstannd, embitzmannd paa Kiøpnehaffnn slott, fick Kongelig Mayestets breff att tilsige Kongelig Mayestets smed Cornelius

paa Holmenn att skulle bestille thuo karle, som altiid skulle tage war paa och beslaa Kongelig Mayestets rustnogen och anndre wogne och thenom ferdige holde. Thisligiste skicker Kongelig Mayestet hannom ij speger, bedendis hannom, att hand vdj lige made bestiller hos same smed att slaa aff huer slags viij[m] och siiden thennom strax forskicke till Frederichsborg. Datum Frederichsborg xiiij die augustj aar etc. mdlxiiij.

Tegn. o. a. L. VIII. 97.

607. **24 Nov. 1564.**

Biskop Hans Albretsen og D. Niels Hemmingsen (der paa Grund af Pesten opholdt sig i Roskilde) tilskrive Mester Lavrens Bøssestøber, Raadmand i Kjøbenhavn og Kirkeværge til Vor Frue Kirke, om Opførelsen af et Kapel paa den ny Kirkegaard og om Retten til at kalde en Klokker til Vor Frue Kirke.

Vor venlige helsenn altid forsent mett Gud vor herre etc. Kiere M. Lauris, besynderlig gode wenn, nest vor wenlig tacksigelse for all ære oc gott, huess wij wille goduilligen forschylle, huor oss mueligt kand være, giffue vy eder kierligen tilkiende, att eders schriffuelse er oss tilhaande kommen, vdi huilchen i berøre om en cappell att opbygge vden Kiøbenhaffn paa then ny kirchegaard, effther som i then nu haffuer for nø[dac]tig orsage forbedret, større giort oc ind[hegnet], paa thet att baade predicanterne oc alm[uen, der] følger the dødis legemer til samme huilested, maatthe staa vdj tørre oc høre Gudz ord offu[er] the dødis begraffuelse. Huilchen betenckning synis oss goed att wære, dog att huess her vdj forhandlis oc forschaffis, schall thett sckee mett Kong. Mat. befalings mands paa Kiøbenhaffns slott, desligeste oc met borgemesters oc raads vilge, samtycke oc befaling, oc att huess bekostning her paa giøris schall, then tagis aff alle kircher vdj Kiøbnehaffn, efftherthj samme sted forordineris til menige almues gaffn oc beste, szaa vel vdj the andre sogner som vdj wor Frue sogen. Fremdelis som i bemeller vdj eders schriffuelse, at Jacob klocker haffuer sagt sin tieniste op, oc atj haffuer til sagt en anden mand samme tieniste, szaa synis oss thet gantsche vnderligt, att efftherthj vniuersitetet er eett forsuar til samme vor Frue kirche, oc haffuer then rettighed, som capittelet vdj Kiøbnehaffn haffde vdj sin tid, aff huilcken Jacob klocker haffuer anammitt sin tiæniste, att hand iche haffuer vdj thenne sagt besøgt vniuersitetit oc hoess professores resigneret oc oppesagt sit embede vdi loffiig tid. Huor faare oss herom saa synis, att naar Jacob klocker hand oss besøger paa vniuersitetens vegne vdi szaa maade, szaa wille wij en person igen tilschicke, som kand samme tieniste til menige mands

gaffn oc beste bequemmelige forestaa, oc huess anderledis i medlertid bliffuer forhandlit, kunde wij iche haffue beiaet oc sambtyckt vdenn vniuersitetens fuldburd oc vilge etc. Kiere M. Lauris, vdj huad maade vij kunde være eder til ære oc gode, schulle i finde oss altid willig. Eder her met Gud almectigste befalendis til liff oc siell. Ex Roschilde then 24 nouembris anno 1564.

Hans Albritzøn D.
Niels Hemmingsøn D.

Udenpaa: Erlig, wijss oc welfornumstige mand M. Lauris byssestøber, raad mand vdj Kiøbnehaffn, wor besynderlig gode wen, gantsche wenligen. Orig. (noget beskadiget) i Geh.-Ark. D. Kongers Hist. 52. Tidligere trykt i Rørdams Aktstykker og Breve til Univ. Hist. S. 201—02.

608. 26 Juli 1565.

Kgl. Befaling om at tilvejebringe Penge og Breve, der tilhøre Peder Christensen.

Til Jens Wlffstand, embitzmand paa Kiøpnehaffns slott.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiidt, att wij ere komne vdj forfaringe, att ther skall findis vdj Anders Godskes hus och andensteds vdj Kiøpnehaffnn pendinge, pante breffue, pendinge breffue, som Peder Christiernsen paa sin egen och paa hans søstersøns wegne tilkommer. Tha paa thett slige pendinge och breffue mue komme tilstede thennom till beste, som the met rette tilkommer, och ther aff inthett skulle forryckis, bede wij thig och wille, att thu mett fliid vdspørger huor ther findis enthen pendinge, panthebreffue, gieldbreffue, registher eller andendeell, som forskreffne Peder Christiernsen eller hans søstersøn Chlaus Rosenkrantz tilkommer eller er anrørendis ther vdj byen eller andensteds, oc att thu thet, huor thett er att bekomme, til thig anamer och vdj goedt foruaringe tilstede holder, saa thett maa komme thennom till beste, som ther til rett haffuer. Ther mett skeer etc. Datum Frederichsborg thennd 26 julij aar 1565.

Sedell vdj forskreffne breff:

Sameledis forfare wij, att Peder Christiernsen skall haffue nogne penndinge standendis vdj Anders hus till foruaring, bedendis theg och wille, att thu strax paa wore wegne same pendinge antager och paa wiidere beskeed holder tilstede, thagende ther fore ingen forsømelse fore. Datum vt in literis.

Tegn. o. a. L. VIII. 342.

609. 26 Dec. 1565.

Kongen beder Staden om et Pengelaan.

Til borgmester och raadmendt vdtj Kiøbenhaffnn.

Vor gunst tilforn. Wijder, att wor feldt offuerste oss elskelig Daniell Rantzow oss tilskriffuer oc begierer att motthe bekomme fem

tusinde daler, hans regimenthe knechte ther mett at forstrecke, thij bede wij etther och naadigst begiere, attj wille lone oss forskreffne vm daler oc thennom forskreffne Daniell Rantzow paa hans nøigachtige och nochsom quitantze offueranttworder. Wij wille etther samme summa mett korn oc andre gode ware strax paa foraarett bethale och till wor tilkombst ther paa lade giffue etther wortt breff oc forwarring. Her vdinden wille i etther vnderdanigst godwillig lade fynde, effther som wij oss wisseligen tiill etther forlade, anseendis att oss ther stor magtt paaligger. Wij wille thett mett ald naade bekiende. Beffallindis etther Gud. Actum Skanderborig anden dag jule aar effther Christi fødtsell mdlxvj.

Tegn. o. a. L. VIII. 452—53.

610. **20 Feb. 1566.**

Kongen beder om et nyt Pengelaan.

Til borgemestere, raadmenn oc menige borgere wdj Kiøbnehaffnn.

Frederich 2 etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftherthij oss hasteligen paakomer enn stor suma pendinge att skulle wdgiffue, tha bede wij etther oc begiere, attj nu strax wiille finndis wbesuerede oc her aff byenn komme oss tiill hielp mett viij[m] enckennde daler oc thennom wdenn ald forsømelse lade wdkomme oc wor rentthemester, oss elskelig Eyler Grubbe, offuerantworde, anseendis att oss ther alsomstørst machtt paa liggenndis er oc etther her wdindenn som wiillige wndersotte beuise, effther som wij etther naadigst tiiltroer. Wij wiille egenn were etther alle oc huer serdelis enn naadigst herre oc konning oc etthers gaffnn oc beste wide oc ramme etc. Datum Haffnie 20 die februarij anno 1566.

Tegn. o. a. L. VIII. 480.

611. **27 Feb. 1566.**

Sognepræsten ved Nikolaj Kirke faar Advarsel om kun at udføre Forretninger i sit eget Sogn.

Til mester Jacob, sogneprest tiill sanctj Nicolaj kircke her wdj Kiøbnehaffnn.

Frederich 2 etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att oss forekomer oc berettis, huorledis attj nogenn tiidt sidenn forledenn, oss elskelige doctor Hans Albritzsenn, superintendent ther samestedt, wattspurtt, ere tiill wortt lannd Skone offuerdragitt oc ther wdenn superintendentens ther sammestedz tilladelse wdj enn andenn prestis sogenn predickitt oc giortt thieniste, sameledis giffuis oss oc tilkiennde, att nar nogenn aff adelenn her wdj byenn døer oc affgaar, endog att the

wdj etthers sogenn icke begraffuis, wnderstaa i etther wdj ett andett sogenn offuer thennom att predicke, saa oc naar nogenn wdj echtteskaff wiille tilsammenn oc ingen wiill giffue thennom tilhobe, maa well skee for nogenn skellig orsage, giffue j thennom samenn, nar the etther ther om besøge, superintendent wattspurtt oc wuiterligtt, tha efftthertij oss saadant aldelis inthet behager, wiille wij thet oc aff etther for ingenn deell haffue, oc paa thet ordning oc skick wdj kirckernne maa holdis, oc ingenn seg wdj thennd andens befallinng skall indtrenge, bede wij etther oc aluorligenn wiille, attj saadantt affstaar oc etther wnndtholder oc etther met etthers sogenn, saa wiitt etther befallit er, lader nøye. Finndis ther her effther, attj nogenn kircke thienniste bruger wider end wdj etthers egitt sogenn wdenn superintendentens wilge oc tilladelse, skulle j wist haffue etther ther tiill att forlade, att wij icke wiille eske eller fordre etther wdj nogenn rettergang enthenn for the høglerde eller andenstedz, menn wij wiille ther om tiltencke oc icke aldeniste skille etther aff mett ethers preste embede, menn ocsaa wdj andre maade ther offuer aluorligen lade straffe, saa attj skulle see oc forfare, att wij ther wdinden haffue ett misbehage. Oc skulle j icke haffue etther att wndskylle, om nogenn aff adelenn etther wdj saadann bestilling wiille bruge, thij the haffue mett religionenn inthet at skaffe, oc wiille wij ther mett haffue saadanne flittige indseende, efftther som wij for Gudt almegtigste wiille forantuorde, oc etther mett thenne wor skriffuilse wiille haffue paa minditt, attj etther for skade mue wiide att tage ware etc. Datum Haffnie 27 die februarij anno mdlxvj.

Tegn. o. a. L. VIII. 494—95.

612. **27 Feb. 1566.**

Kgl. Befaling til Biskoppen om den Overtrædelse, hvori Sognepræsten ved Nikolaj Kirke har gjort sig skyldig. Jfr. Nr. 611.

Til doctor Hanns Albritzsenn, superintendent wdj Kiøbnehaffn.

Frederich 2. Wor synderlig gunst tilfornn. Wiider, att wij ere komenn wdj forfarinng, att mester Jacob, sogneprest tiill sanctj Nicolaj kircke her wdj Kiøbnehaffnn, skall etther wattspurtt were offuerdragitt tiill wortt land Skone oc ther wdj enn andenn prestis sogenn giortt thieniste oc predickitt, superintendenten ther samestedtz wuitterligtt, mett andett mere oss om hannom berettis. Tha efftthertij the hoglerde wdj wniuersitetet thennom besuere ther om att dømme, haffue wij selff tilskreffuit forskreffne mester Jacob, aff huilckett wortt breff wij etther en copie tilskicke, oc bede etther oc wiille, attj

haffue flittig opseennde, att ingenn wdj etthers stifftt seg indtrenger wdj enn andens befalinng, menn att huer warer thett hannom er befalitt, paa thett ingenn wordning skulle komme wdj kirckernne. Ther som nogenn finndiss, som seg moduillig oc hornackit emod etther beuiser, och icke wille retthe seg effther, hues som i hannom paa etthers embetzs wegne beffallindis worder, attj lade straffe ther offuer efftther ordinantzenn. Thersom thett icke wil hielpe, attj tha thet giffuer oss tilkiennde, tha wille wij finnde the raad oc middell ther tiill, som ther tiilhører. Ther mett skeer wor etc. Datum Haffnie 27 die februarij anno etc. mdlxvj.

Tegn. o. a. L. VIII. 495—96.

613. **11 Maj 1566.**

Kgl. Befaling om Takkebøn i Kirkerne for Bahuses Befrielse.

Til doctor Hanns Albrettsenn.

Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij haffue bekomitt wisse skriuelse oc beskeed, att effther som wore fiender vdj lang tiid haffuer hartt beleygrett wortt slott Bahus oc thett paa thett yderste betuingt, tha haffuer nu Gud almegtiste thett saa nadeligenn beskickitt, att samme wortt slott er befriiet oc vndsett, huor fore hanom skee euig ere oc priis, och bede wij etther oc begiere, attj wille lade bestille, att ther vdj Kiøpnehaffnn i sognekirckene saa oc andenn stedz ther vdj Sieland saa well vdj kiøpstederne som paa landett maa vdj alle kirckerne giøris tacksigelse for saadanne Gudz well gierninger, saa framt i thett alrede icke bestillitt haffuer. Ther mett giør os synderligenn till wilge. Datum Lund 11 maij 1566.

Tegn. o. a. L. VIII. 559.

614. **1 Juli 1566.**

Kgl. Befaling om Besparelse i Hofholdningen paa Slottet.

Til radet i Kiøpnehaffnn.

Frederich. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij forfare, att paa wortt slott ther samesteds skall holdis møgenn wnøttige kost och thering och well kunde ringere oss wdenn slig stoer bekostning forordnis mett slottens bespisniing och daglige folck synderlig vdj thenne tiid, att wij icke selff er mett wortt hoffgesind tilstede, thij bede wij etther oc begiere, attj ther om wille forfare leyligheden oc strax mett wor rentemester oc lensmandz ther sammestedz offuerwerelse giør enn wis oc klar forordning paa altt slotzfolck, som dagelige ther paa slottit vdj wor frawerelse skulle bespisis och wnderholdis, oc huad folck ther icke er vp beskeeden, att the aff

wiisis, saa att wij till wor tilkompst kunde finde for oss clar och wis beskeed, hure i thett giørtt oc beskickit haffue. Ther mett skeer oss synderligenn till willige och forlade oss ther wisseligenn tiill. Skriffuitt etc. Datum Roskilde gaard then j dag julij aar etc. 1566.

Tegn. o. a. L. IX. 2.

615. **20 Marts 1567.**

Forbud mod Skyden paa Søerne.

Til Biørn Anderssenn.

Frederich. Vor synderlig gunst tilforn. Ether dragis till minde, att vij haffue beffalitt ether att skulle haffue flittig opseende med, att ingen skulle stedis ther omkring att skiude entenn fogell eller diuer, huilckitt j och loffuitt och tilsagtt haffuer. Saa wille wij ether icke forholde, att oss er tiluidendis wordett, att ther skall werre nogenn, som seg wnderstaa att skiude wti the søer ther omkring Kiøbnehaffn. Thij bede wij ether och wille, attj med ald fliid lader tilsee och ther paa haffuer waretegtt, och ther som j nogenn offuerkomme eller begribe kunde, som ther skiuder, attj tha thenom hiid forskicker, och attj j alle made ther med saa bestiller, att ethers forsømmelse icke findis, saa framtt att wij icke skulle wide thett hoss ether. Ther med skeer wor wilge. Datum Frederichsborg thend 20 martij aar 1567.

Tegn. o. a. L. IX. 242.

616. **25 Marts 1567.**

Kgl. Befaling om Underholdning for den forrige Vandmøller.

Till Jochim Beck.

Frederich etc. Vor gunst tilforn. Wiid, att mester Lijdick haffuer berett for oss, att sidenn hannd er kommenn aff med Wandkonstenn och møllenn ther for slottitt, haffuer hand lidit stor armod och aldelis inthet haffuer, ther aff hand seg kand vnnderholde. Thij bede vij tig och wille, att thu paa wore wegne giffuer forskreffne mester Lydick nogitt, huad theg siunis, ther aff hand wtj thette aar kand haffue nogenn hielp seg med att wnderholde. Ther med skeer vor wilge. Datum Frederichsborg thend 25 dag martij aar 1567.

Tegn. o. a. L. IX. 257.

617. **13 April 1567.**

De Højlærde, Sognepræsterne og Kapellanerne ere fritagne for Maltaccisen til Befæstningen.

Til Johann Friis och Peder Oxe.

Frederich. Vor synderlig gunst tilforn. Wider, att oss elskelige, hederlig och høglertt manud doctor Hanns Albretsenn, superintendentt,

och doctor Niels Hemmingsenn paa mennige wniuersitets saa och sognepresters och capellaners wegne wtj Kiøpnehaffnn haffue werrit hoss oss och giffuitt tilkiende, att effter som wij haffue wndtt och tillatt, att borgemester och raad ther sammestetz motte opberge aff huer skeppe maltt, ther bryggis vtj byenn, j alb. till byens befestning, tha eskis aff thennom wtj lige maade saadanne affgifftt, huilckitt the menne att werre emod vniuersitetz fundatz, saa och emod ordinantzen, och therfore wnderdanigst begiere, att the ther med motte bliffue forskonnitt. Tha effterti wor menning icke haffuer werritt, att the høglerde, ey heller sogneprester eller capellaner med forskreffne paaleg att skulle besueris, bede wij ether och begiere, attj strax tilsiger borgemestere och raadmend, att the j saa maade inthett befatte thenom med nogenn the høglerde, ey heller med sogne presterne och capellanerne och aldelis ingenn saadanne paalegge ther j byenn aff thennom esker eller opberger. Ther med skeer wor wilge och forlade oss ther wisseligenn till. Datum Frederichsborg thend 13 dag aprilis anno 1567.

Tegn. o. a. L. IX. 281.

618. **24 Marts 1568.**

Kgl. Befaling om at levere 200 Tønder til Orlogsskibene.

Til borgemeistere, raadmennd och menige borgere i Kiøpnehaffnn.

Frederich etc. Vor gunst tilforn. Wider, at efftbersom wij haffue ladit wort forbud wdtgaa, at ingenn tønner skulle wdtføris her aff wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, efftherthij wij thennom sielffue behøffue thiill wore orlouge schiibe, tha forfare wij, at hos thiistøls fører eller anditt gemeentt folck ther i byenn ere ingenn thønner at bekomme, meden the rige och formuennde haffue thennom opkiøfft thiill theris egit behoff. Thj bede wij etther och wille, attj rette etther effther att komme os thiill hielp ther aff byenn medt ijc lester thønner och thennom strax met thet første offueranturder wor slotzschriffuer paa forskreffne wort slott Kiøpnehaffnn oc ther paa sidenn annamer hans quitanntze. Ther medt sker wor wilge, thi lader thet ingelunde. Schriffuit paa wort slott Frederichsborg thennd 24 dag martij aar 1568.

Tegn. o. a. L. IX. 508—09.

619. **19 Maj 1568.**

Markus Hes maa toldfrit føre en Ladning Salt til Narva.

Til Henrich Mogensen.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Vid, att effterti oss elskelige Marcus Hes, borgemester wtj wor kiøbsted Kiøbnehaffn, haffuer

till oss antuorditt enn handskrifftt paa enn summa pendinge, hand oss hagde forstragtt, haffue wij vndtt och tilladt, att hannd maa lade eitt skib paa eitt hundrett lester, lad med saltt, som hannd fragtett haffuer och nu er j sundett eller med thett første kommendis worder, paa thenne gang frij løbe paa Narffuen. Thj bede wij theg och wille, att naar hand theg mett thette wortt breff besøger eller lade besøge, att thu tha wbehindrit tilsteder hannom forskreffne skib till Narffuen att paszere. Ther med giør thu oss till vilge. Schreffuitt paa wortt slott Frederichsborg thend 19 maij aar etc. 1568.

Tegn. o. a. L. X. 31.

620. **19 Maj 1568.**

Der udskrives 300 Mand.

Til borgemestere och raadmend wdj Kiøbnehaffnn.

Frederich etc. Vor gunst tilforn. Vider, att wij behøffue eitt antall knechte att bruge paa wore orloug skibe, som nu strax skulle wdløbe wtj søenn emod wore och rigens fiendere. Thij bede wij ether och wille, attj strax anseendis thette wortt breff wdgiører ther aff byenn iij^c gode wergagtige duelige karle med degne och gode lange røer till att bruge paa forskreffne wore orloug skibe oc thennom foruiser till wor ammeral, oss elskelige Peder Munck, hand skall giffue thennom ydermere beskeed, huor effther the thennom rette skulle, och attj haffue god opseende med, att wij mue bekomme thett folck, som dueligtt och wergagtigt er och wij och rigitt kande werre thientt med. Thermed skeer wor wilge. Datum Frederichsborg thennd 19 dag maij aar etc. 1568.

Tegn. o. a. L. X. 31.

621. **9 Juni 1568.**

Skat udskrives til Befæstningen.

Til borgemestere, raadmennd och menige borgere wdj Kiøpnnehaffnn.

Wij Frederich thennd andenn mett Gudtzs naade etc. helse etther oss elskelige borgemestere, raadmennd oc menige borgere wdj wor kiøbstedt Kiøpnnehaffnn euindeligenn mett Gud oc wor naade. Wiider, att wij er komenn wdj forfaringhe, hurledis att nu wore lanndtz knecte haffde giortt mytterij her wdenn for byenn, haffue nogenn aff thennom wnnderstandett seg om natthenn att begiffue seg her ind wdj byenn paa the stedder, som byenn icke haffuer werritt befestitt, och some aff thennom ere hiemeligenn ther ind komenn, huilchett icke alenniste ere spottelige oc honnlighe, menn ere och att befrøcthe, att thett wdj framtidenn wdi liigge maade kannd wederfaris. Tha paa

thett sliig her effther maa forekommis oc byenn kunde bliue befestitt, saa thenndt for ald macht oc offueruoldt kannd bliue forrarit, haffue wij for gott anneeett, att befestningen bliuer foretaggett och forbederitt, oc paa thett same arbeyde saa møggett thes snarer kand gange for seg, wille wij, attj wppeberer aff huer egenndoms gaard, som er ther wdj byenn, hues rentte, som ther aff ganger paa itt aars tiidt. Thij bede wij alle, ehuo the heldst erre eller were kand, som eienndoms gaarde haffue her wdj byenn, oc huer serdielis strenngeligen biude, attj retthe etther effther wdj thette neruerindis aar att wdgiffue tiill forskreffne befestning att bygge oc forbedre hues rennthe, som etther tilkomer aff alle the gaarde, i haffue her wdj byenn. Wij wille oc lade bestille, att hues Suennske fannger, som ere her wdj riigett oc icke ere aff adelenn oc icke haffue haffdt nogune synnderlige befallinghe eblanntt kriigs folckett oc icke ere formuendis thennom selffue for thieris penndinge att wnnderholde, skulle hiidt skickes oc for wnnderholding bruggis tiill same arbeyde, attj ther for strax mett thett allerførste lader same bekrefftinnge foretagge oc fulddriffue, saa thett wforsømeligenn maa gaa for seg. Ther mett skier wor aluorlig wilghe oc befallinghe. Thij lader thett ingenlunde. Giffuitt Hafnie 9 dies mensis junij anno 1568.

Tegn. o. a. L. X. 59.

622. **29 Juni 1568.**

Borgmester Knud Pedersen leverer Kornvarer til Kongens Brug.

Til Knud Pedersenn, borgemester wdj Kiøpnnehaffnn.

Vor gunst tilforn. Wij bede teg oc wille, att thu strax forskaffer oss j lest huede oc j tønne huede meell, thett som rett gott er, oc att thu tilsigger oss elskelige Biørn Andersen, wor mand, raad oc embitzmand ther samestedtzs, att hannd strax for skaffer wognne ther tiill, saa thett emorgenn motthe kome hiid tiill slotidt. Ther mett giør thu oss till wilge. Datum Frederichsborg 29 die mensis junius anno 1568.

Tegn. o. a. L. X. 86.

623. **1 Juli 1568.**

De, som have kgl. Frihedsbreve, skulle opfordres til at skatte med andre Borgere.

Til borgemestere oc raadmen wdj Kiøpnnehaffn.

Vor gunst tilforn. Wiider, att effthersom wij haffue ladett wortt breff wdgaae tiill wore wnndersotte ther wdj Kiøpnnehaffnn om enn suma penndinge att kome oss tiill hielp mett tiill wortt kriigs folck oc anndenn riigenns nodtorfftt, oc menigheden fast thieris armod

beclage, att the icke ere formuende same suma att wdgiffue, tha effțherthj wij behøffue penndingenn oc ther aff paa thenne tid inthett kunnde omdrage, och wij forfare, att ther finndis mannge wdj byenn, enn part, som haffue wor kiere faders salig hoglofflige ihukomelsis breff, oc enn partt wor benaadinge att mue siide schatt oc tennge frij, huilcke ther dog bruger thieris handell och borgerlig neringe och bieringe, bede wij etther oc wille, attj saa mannge, som sodanne friihedt haffue, førdrer for etther, giffuindis thennom tilkiennde, huad besuering oc pendingis wdgifftt oss paa hennger, oc sidenn handler mett thennom, att the huer effther thieris effne weluiligtt wille tiilhielpe mett anndre indbyggere att berre besueringenn oc mett thennom att vdgiffue wdj forskreffne hielp, oc thennom som willige, tro oc liudige wnndersotte beuise, annseenndis thenne thidtz leilighedt oc att thett alsomstørst fornødenn er. Ther mett giør i oss till wilge och wij forlade oss ther wisseligenn tiill. Datum Frederichsborg thennd 1 julij aar etc. 1568.

Tegn. o. a. L. X. 86—87.

624. **1 Juli 1568.**

Kapellanen ved Nikolaj Kirke faar for dette Aar Kongetienden af Ølstykke.

Til Biørn Andersen.

Frederich etc. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij haffue wnndt oc tiilladt oss elskelige her Hanns Skaning, capelann tiill sanctj Nicolaj kiercke, att mue wdj thette aar lade wppebere ald wor oc kronenns partt aff thienndenn aff Ølstøck sogenn oc thett frij wdenn affgifft beholle. Thij bede wij etther oc begierre, att nar forskreffne her Hanns Skaninge etther mett thette wortt breff besøggenndis worder, attj tha wbehindritt lader hannom følge forskreffne wor oc kronenns partt aff thienndenn aff forskreffne Ølstøcke sogenn oc icke tilstedder, att hannom gieris ther hinder eller forfang paa i nognne maade. Ther mett giør i oss synnderligenn tiill wilge. Screffuitt paa wortt slott Frederichsborg thennd første dag julij anno etc. 1568.

Tegn. o. a. L. X. 87.

625. **14 Juli 1568.**

Om Bartskærerne ved Holmen.

Til Peder Oxe.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att thenne breuiser Christoffer von Stetinn haffuer berett for os, huorledis hand nu iij aar sidenn forledenn er bleffuen antagenn och haffuer sagt tienuiste paa Holmen for en barsker, och therfor er hannom tiilsagt aarligen

en summa pendinge tiill besoldinge, huor vdaff hannom end nu tiilbage staar ijc xxvj m$\not{k}$ for samme hans tienniste, tisligest haffuer hand veritt och forbundett slottsfolckitt ther paa slottitt, huor tiill altiid tiillfornn haffuer verritt bestillitt enn synderlig barsker, och therfor icke heller haffuer fangitt betalning. Sameledis haffuer hand och berett, att hand haffuer hold paa wortt skiff Jegermesteren iij suenne mett kieste och ald ander redskab, huilkitt hand altt mist haffuer och komen vdj gield och stor skade, effter som [i] aff thenne hans indlugte supplicatz ydermere haffue att forfare. Thj bede vj ether och begere, att nar ether med thette wortt breff besøgindis worder, attj tha paa vore vegne ville ther om forfare ald leyligheden och siiden stille hannom tiilfrids for huis vy hannom skyllig er mett rette. Och eptherdj vij forfare, att Michell Barsker, som nu haffuer befalning paa Holmen, skal vere megitt vlycksom med hans embid, och vij fast vgerne saae, att ther som nogen for fienderne enthen bleffue skutt eller j andre maade saar giortt, att the tha for forsømelse skyld skulle falle vdj nogen vlycke, tha bede wij ether och begere ther vdinden vere fortencktt och giørre ethers største flid, att ther maatte tiil skickes en god karll, enthen thenne breffuisere, om hand ther tiill forstandig, eller nogen anden, som sitt handtwerk var wis och same embede flitteligen tage vare, anseendis thet vill koste os y besoldingen lige møgitt. Ther med giør y os synderligenn tiil vilge. Skriffuitt Frederichsborg 14 julij aar 1568.

Tegn. o. a. L. X. 113.

626. **15 Feb. 1569.**

Om Betaling for Lærred til Kongens Brug.

Til Peder Oxe.

Frederich etc. Wiider, att thenne breffuisere Melchior Podlitz, borger vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer berett for oss, huoreledis hand epther vor befalning haffuer forskaffitt vor telttmager tiill vore teltte, saa oc vor hoffskreddere tiill tecker tiill vore wogne oc heste 6500 alne leritt, som skall beløbe siig tiill pendinge 325 daler. Thisligiste skall hand haffue for klede att besette telterne med oc for hamp tiill liner 107 daler, huilken summa hand vnderdanigst beger att motte bliffue hannom betaldt, epther som hand ether selff kand berette. Thj bede wij ether oc beger, attj ville bestille, att same hans regenskaff maa bliffue offuerseitt oc siiden paa vore vegne lade hannom betale, huis hannom therfore tiilkomer. Thermed etc. Frederichsborg 15 februarij anno 1569.

Tegn. o. a. L. X. 280.

627. **26 Marts 1569.**

Kgl. Befaling om Leverance af 200 Tønder.

Borgemestere, raadmend oc menige borgere vdj Kiøbnehaffn finge breff att skulle kome Kongelig Mayestet tiill hielp med ij^c lester tønner oc thennom a[n]ttuore slotzskriffueren paa slottit. Datum Hafniæ 26 martij anno 1569.

Tegn. o. a. L. X. 310.

628. **14 Jan. 1570.**

Om 4 Boder i Vandmøllestræde, som Lavrids Mule havde skænket Hospitalet.

Till Peder Oxe och Jahan Friis.

Wiider, att oss elskelige Niels Lestemagere och Knudt Lindegaardt, borgere och forstanndere for wortt almindeligtt hospitall her vdj wor kiøpsted Kiøbnehaffnn, haffue paa thee fattigis weigne berett for oss, huorledis att thee haffue thiltale thill Laurs Mulis arffuinge for att thee giøre forskreffne thee fattige forhindring paa iiij boder, som ligge her i Kiøpnehaffnn i Wandmølle stredett, huilcke boder forskreffne Laurs Mule mett hans høstrues sambtycke vdj dannementz offuernerelse gaff thill hospitalett, efftersom tee etter sielff ydermere berette kunnde. Thij bede wij etter och begiere, attj strax mett thed allerførste steffner forskreffne Laurs Mulis arffuinge for etter vdj rette, thagendis thil etter borgemestere och raadtmend her sammestedtz, grandsker och forfarer ther om alld leiglighedenn och sidenn endeligenn dømer ther paa, om forskreffne boder bør att følge hospitalett och thee fattige, effter thee winndnisbyrdt forstannderne haffue ther paa, och attj thed giffue frann etter beskreffuitt, som i wille andsuare for Gudt och were bekiennt for oss. Ther mett skeer oss thill wilge. Actum Kiøpnehaffnn thend 14 januarij anno 1570.

Tegn. o. a. L. XI. 18—19.

629. **9 Feb. 1570.**

Ansættelse af en kgl. Rejseapotheker.

Thill Wilhelm vonn Vnna, abpotecker i Kiøpnehaffnn.

Wiid, att wij haffue ladedt anamme vdj wor tieniste thenne breffuisere Antonius Preus for wor apotecker, som dagligenn skall ware paa och were hoes oss, huor wij ere. Tha efftertij tu est pligtig effter tinn forskriffuinnge att besolde en apotecker, som alltid skall følge oss, bede wij tig och wille, att thu aarligenn, saa lennge forskreffne Antonius Preues er vdj wor thienniste, forneiger hannom forskreffne besoldinnge, saa hannd tennd betimen oc till gode rede maa bekomme. Sammeledis ter som hand nogett thill wortt

behoff ter paa apoteckett eskinndis worder, att thu ta ted lader hannom følge och holder ther paa register oc clartt regennskaff. Ther mett skeer wor wilge. Thij ladt thed inngenlunde. Skreffuitt paa Frederichsborg tennd 9 februarij aar etc. 1570.

Tegn. o. a. L. XI. 32.

630. **17 Feb. 1570.**

Borgmestrene skulle undersøge en lybsk Kjøbmands Regnskaber.

Till borgemestere vdj Kiøpnehaffn.

Wiider, att enn købmannd till Lubeck wed naffnn Hermern (!) van Oldensel haffuer till wortt behoff vdtlagdt och forstrachtt nogenn ware och for en partt haffuer sagdt godt, efftersom oss elskelige Peder Oxe, wor thro mannd, raadt och hoffmestere, ether ydermere skall berette, huilckett regennskaff ennd nu stannder vclartt. Tha paa thed wij mue komme vdj rett foruarinnge, huad hannom rester och mett rette tilkommer, bede wij etter och wille, attj strax mett thed første, nar forskreffne wor hoffmester etter thilsiiger, tager for etter forskreffne regenskaff och clartt beregner, huad forskreffne kiøbmand thillkommer oc mett rette skall betalis, och siiden samme regenskaff mett eigen hennder vnderskriffuer. Actum Frederichsborg tend 17 februarij anno 1570.

Tegn. o. a. L. XI. 34.

631. **9 April 1570.**

Simon Surbæk beskikkes til Tolder paa Vespenø.

Til Simenn Surbeck.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, 1. att effthertj wij forfare, att wort land Wespenøe besøgis aff mange fremede, som bruge fiskerj ther samestedtz, tha haffue wij beffalit wor kiøpmand oss elskelige Simenn Surbeck att skulle anname xvj daller tiill toldt aff huert fremmede skib, som diidt vnder landit komendis worder. Dog skulle ther ickj løbe flere vnder haffnen att fiske end att forskreffne wor købmand ioo kand haffue platzs oc leylighet medt wort skib att ligge vdtj flodden hoss thenom, huor hanom gott siunis. 2. Sameledis skall oc aarligen oppeberis aff thee dvggere, som fiske ther vnder landett, tiill thold thuo rosennobell, effther som aff arrildtzs thiid sedwanlig haffuer weret, 3. oc effthertj wore vndersotte paa forskreffne Wespenøe thenom beclage, att Engelske oc andre fremede tiit oc offte kome ther paa landett oc røffue oc stiele fran thenom, huess thee haffue, tha haffue wij beffalit, att naar nogen her effther kunde beffindis oc paagribes, skulle thee borthengis oc straffes paa

liffuit vden ald naade. 4. Skall oc jngen fordriste siig tiill att kiøbe nogen thee ware, som falder ther paa landett, vndtagitt wor kiøbmand, som wij ther heden skickit oc forordinerit haffuer; beffindis nogen ther emodt att giøre, tha skulle thee haffue forbrott huess gotzs, the haffue medt att fare. 5. Huorfore wij oc wille lade giøre thend forordning, att forskreffne wore vndersotte ther paa landett skall bliffue tilførdt slig gottzs oc ware, som thee bode om someren oc wintherenn skulle for thieris ware fange tilkiøbs, huess thee behoff haffue. 6. Ther emodt skall thet oc vnder høgiste straff were forskreffne wore vndersotte [formeent] ther paa landit nogen thieris kiøbmandtzs ware tiill fremede att selge oc affhende, menn huess thee haffue att selge, skulle thee tiill wor kiøbmand for itt skieligtt werdt affhende, effther som thee her tiill giort haffue. Fordrister sig nogen her emodt att giøre, tha skulle thee straffis ther fore som thee, wore breffue oc beffaling ickj acte wille, huor effther siig huer kand wiide att rette. Haffnie thend 9 aprilis aar etc. mdlxxj.

Tegn o. a. L. XI. 69—70. Aaret maa være 1570, da Brevet er indført blandt Breve fra dette Aar.

632. 14 Avg. 1570.

Skøde til de Husarme paa 5 Boder i Springgade. Jfr. II S. 779, 804—05 og 835.

Wij efftersk refne Jacob Sørensen, byefogit vdi Kiøbinghaffn, Christoffer Mogensen, Hans Dyricksen, Michel Nielsen, raadmend, och Wolff Røtting, stadtzsschriffuer her sammested, giøre alle wittherligt och kiendis met thette wort obene breff, at aar effter Gudtzs byrd mdlxx mandagen then xiiij augusti waar skickit paa Kiøbinghafns byeting for os och mange danemend flere, som then dag til tinge forsamlede waare, erlig quinde Margrette Jensdatter, sallige Hans Taasings efterleffuerske, borgerske her sammestedtzs, och vdj louglig tingsliud gaff och skiøtte fraa sig och alle sine arffuinge och til erlig mand Niels Hammer, borger her sammestedtzs och the husarmis forstandere, fuldmechtige paa alle husarmis forstanderis wegne, fem hendis boder, jord, grund, hus, heufd och bygning, ligendes vdj Springgaden, westen op til adelgaden, sønden for Willom Apoteckers och norden for Lauritz Kiempes boder, huilcke forskrefne boder osv., dog att forskrefne Margrette Jensdatter skall sielff haffue mact i och aff att sette vdj samme boder huem hun wil och løster vdj sin liffstid osv.

Orig. paa Perg. tilhørende Oldnordisk Museum. Paategning: Læst paa Kjøbenhavns Bything 20 Nov. 1718.

633. **8 Okt. 1570.**

Skibshøvedsmand Christen Aalborg eller en anden skal føre en russisk Fribytter til Hald.

Til Biørn Andersen, embitzmand paa Kiøbenhaffn.

Wor gunst tilforn. Wiider, att som i haffue laditt arestere oc anholde thend Rydske friibytere Charstenn Rode, tha bede wij etther oc wille, attj strax lader hannom wdj god forwaringhe forskicke tiill wortt slott Hald, oc attj mett hannom afferdiger wor skibs høffuitzmandt Chrestiernn Alborg, om hand er tilstede. Thersom hand icke ere wdj Kiøpnnehaffnn, attj tha tilskicker enn andenn tro karll, som i ere vise paa same friibytter well foruaritt kanndt framføre, oc attj tiillgiffuer hannom 4 aff skøtterne oc sex drabanter, som kunde mett hannom till Haldt oc sidenn tillbaghe igienn, huilche ther skulle haffue tillsiun mett, att forskreffne Charstenn Rode paa veyen icke skall vnduige. Ther mett skeer vor wilge. Actum Nykiøping 8 octobris anno 1570.

Tegn. o. a. L. XI. 181.

634. **6 Dec. 1570.**

Alt Vikariegodset er henlagt til Gejstlighedens Underholdning.

Til borgmestere och raadmend wdi Kiøbenehaffn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att epter som os berettis, att hogbornne første wor kiere herre fader, sallig oc hoglofflige ehukomelse, skall haffue beuilgitt, att alltt thett vicarie oc altar gotzs, som falder inden Kiøpnnehaffnns porthe, skulle leggis tiill sogne presternis oc capelaners vnderholdinghe ther samestedtzs, som thett breff Hans Maiestet ther paa wdgiffuit haffuer widre formelder, tha forfare wij, att nognne vnderstaar thennom mett slig wicarie gotzs att wille befatte, thennom att haffue arresteritt renthen, som ther aff giffuis, saa thend iche skulle mue følge presterne, som thennd tiillagdt ere. Thij bede wij etther oc wille, attj ther mett haffuer flittige indseende oc icke beuilger eller tiilsteder nogenn slig godtzs ther wdj byenn att kome fran kierckernne eller thend brug, som hogbemelthe wor kiere herre fader thett tillagdt haffuer, wdenn thett for oss selffue oc wore elskelige riiggenns raad kand wintnes ther frann, saa frombt i icke wille thett egienn wedderlegge oc ther fore stannde tiill retthe, oc attj løsgiffuer thend arest, som allerede giortt er paa slige renthe oc thend lader følge presternne, som thend ere tillagdt, tiill saa lennge thennd kannd vintnes, effther som for-

schreffuitt staar. Ther mett skeer wor wilge oc aluorlige befallinghe. Actum Frederichsborg thend siette dag decembris aar 1570.

Tegn. o. a. L. XI. 212—13.

635. **13 Dec. 1570.**

De fremmede Kræmmere skulle opfordres til at komme Kongen til Undsætning med en Pengesum.

Til her Jørgen Lyche, Biørn Kaas och Biørn Anderssen.

Wij Frederich etc. giøre alle witterligt, att wij haffue tiltroett och befallitt oss elskelige her Jørgen Lyche, riidder, Biørn Kaas oc Biørnn Anndersenn, wore mennd oc raadt, att skulle paa wore vegne for thenom fordre alle the fremede kremere, som her wdj Kiøpnnehaffnn handler oc wanndler, oc thennom tilkiennde giffue, att oss tiill wortt kriigs folcks betallinge paa hennger enn stuor suma penndinge att wdgiffue, oc epther thj the wdj thenne kriig ingenn besueringe haffdt haffuer och icke mett thet mindste komitt os till hielp enthenn mett penndinge eller andett, menn thieris hanndell oc wandell thennom icke tiill ringe fordeell frij wbehindrit brugtt oc ennd vnder tiidenn wore vndersotte tiill besueringe, tha begierer wij, att the oss skulle kome tiill wndsettning mett enn suma penndinge, huer effther som the ere formuende oc haffue handell tiill, och thennom strax wdgiffue oc forneyge wor renntteskriffuer Peder Hanssenn paa wore wegnne. Oc skall forskreffne wore forordnide raadt haffue fuldmacht forskreffne kremere att setthe och taxere huadt huer till os wdgiffue skulle oc i alle maade ther wdj giøre och lade, som wij selffue tilstede war. Actum Hafnie 13 decembris anno 1570.

Tegn. o. a. L. XI. 218.

636. **19 Febr. 1571.**

Befaling om at anholde Lavrids Brokkenhus, der har begaaet et Mord.

Till Erich Rossenkrantzs och Axell Wiffert.

Wor synderlig gunst tilforn. Vider, att Lauritz Brochenhus till Brangstrup stachet sidenn haffuer om natter tide begangitt itt mordt, drebtt oc ebiellslagitt en quinnde vdi wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn oc for same gerning vnduigett aff byen, thij bede wij etther oc aluorligen befalle, attj mett ald flid forfarer, om hand nogen stedtz findis ther vdj vortt land Fyen enthen paa hans gaardt eller andenstedtzs oc strax paa wore vegne tager handen aff hannom, att hand skall bliue tilstede oc lide, huad retten hannom giffue will for forskreffne hans mishandlung. Ther mett skeer vor wilge oc endelig mening etc. thi

tager her ingen forsømelse fore, saa frampt i iche ville suare hans gierning. Actum Frederichsborg thennd 19 februarij anno 1571.

Tegn. o. a. L. XI. 250.

637. **28 April 1571.**

Mandskabet paa et Fribytterskib indkvarteres hos Borgerne og Høvedsmændene sættes i Blaataarn.

Till Biørnn Anderssen, embitzmand paa Kiøbnnehaffnn.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij haffue laditt arestere oc anholde wdj Sunditt for Helsingøer itt skib mett nognne friibytthere, som ere thid komitt oc acthit ther met att løbe wdj Westre sieenn, thennd siøfarinde handthierinde kiøbmanndt, saa well wore egnne wnndersotthe som anndre att tilføye skade oc forderffue, saa haffue wij befallit wor toldere wdj forskreffne Helsingøer att skulle offuer lanndtzs forskicke tiid tiill Kiøpnnehaffnn 3 capiteiner mett skipper, stiuremenndt oc the anndre fornemsthe, som war paa same skib, bedenndis ether oc begiere, att nor the thiid komenndis worder, attj tha lader thennom setthe paa thett Blaa thornn oc anndennstedtz ther paa slotidt fran huer anndenn wdj goed foruaringhe, saa the icke bortkome. Thesligeste haffue wij befalit forskreffne wor toldre, att hannd forskicker skibett mett thett anndett gemeyne folck, som war bestillit paa same friibytherij, thid innd for Kiøpnnehaffnn. Thij bede wij ether oc begiere, att nar the ahnkomme, attj tha thennom lader forlegge wdj herberger huoes borgernne ther wdj byenn, saa att the kunde were tilstede, nar paa eskes, oc attj wille bestille, att paa forskreffne friibythere haffuis flitig wartegt, saa att the icke bortuiger oc wndkomer. Ther medt giør i os synnderligen till wilge. Actum Frederichsborg 28 aprilis anno 1571.

Tegn. o. a. L. XI. 303.

638. **4 Maj 1571.**

To kgl. Guldsmede aftakkes.

Till Biørnn Anderssen, embitzmand paa Kiøbnnehaffnn.

Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etther oc begiere, attj strax anseenndis thette wortt breff afftacke the thuo guldsmede, som her tiill haffue arbeydet for os ther paa slotidt, tha wij ere tillsindz thennom wdi wor thiennisthe icke lenger att wille holde, oc attj aff thennom anamer hues redskaff oc anndenn deell, som wij selff haffue laditt giøre oc bekoste, mett huad andett, som findis paa kameritt och os tilkomer, oc hues deel thennom selffue tiilhører maa i lade thennom følge, menn hues guld, sølff oc edle steenne, wij thennom

haffue antuorditt tiill att forarbeyde, ther paa haffue wij selffue register oc wille ther paa giffue thennom thieris affskeedt, nar the os besøgenndis worder. Ther mett etc. Actum Frederichsburg 4 maij anno 1571.

Tegn. o. a. L. XI. 306.

639. 13 Juni 1571.

Om Undersøgelse af Borgmester Knud Skrivers Regnskaber.

Till borgmestere, raadmend wdi Kiøpnnehaffnn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att epther som Knud Schriffuer, ther war borgmester wdj wor kiøbstedt Kiøpnnehaffnn, haffde nogen wor bestilling oc befallinghe wnder hennder mett jnndtegtt oc wdgifft, oc wij forfare, att hanns regennskaff enndnu icke ere bleffuitt forhørdt oc clartt giortt, saa wij icke kunde wiide, huad os tilkomer, tha efftherthij wij formercke, att forskreffne Knud Schriffuer haffuer weritt anndre skyldighe, huilcke nu wille antaste hanns gotzs, boe, boeskaff oc huad hannd epterladnne haffuer, bede wij etther oc wille, attj aldielis ingen tilsteder nogitt att befatte thennom mett forskreffne Knudt Schriffuers efftherladenne gotzs, boe, boskab eller anditt, ey heller hanns høstrue att mane eller tiltalle, førend forskreffne hans regenskab er clartt oc till ennde giortt, saa att thersom hand os nogitt bliffuer skyldiighe, att wij tha ther fore kunde fannge wor betallinghe. Ther mett skeer wor wilghe. Actum Frederichsborg 13 junij anno 1571.

Tegn. o. a. L. XI. 298.

640. 26 Juni 1571.

En fremmed Kræmmer fra Aarhus skal ikke i Kjøbenhavn yde den paabudne Hjælp til Kongen.

Till Jacob Søffrenssenn, byefogett wdj Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptersom nognne tiid siidenn forledne nognne fremide kremere ther wdj wor kiøbstedt Kiøpnnehaffnn handtierinde bleff taxerit for enn hielp tiill os att wdgiffue, er thenne breffuisere Johann Worm, borger wdj wor kiøbstedt Aarhus, ocsaa bleffuitt wpskreffuitt eblantt the fremede oc hanns gotzs ther offuer aresterit, huor wdindenn hannd seg hartt besuer. Tha epterthi hannd er boesidenndis wdj forskreffne wor kiøbstedt Aarhus, oc ther skatter oc skylder ligge wiid anndre borgere ther samestedtzs, haffue wij naadigste løs giffuitt forskreffne arest oc beuilgett, hannd for thend hielp, hand er bleffuenn taxerit fore, maa forskaanis oc hanns godtzs egienn att maa bekome. Thij bede wij

teg oc wille, att thu strax wpslutter hanns kram boed oc lader hannom wbehindritt følge altt hanns gotzs oc ther paa jnngenn forfanng giører etc. Actum Frederichsborg 26 junij anno 1571.

Tegn. o. a. L. XI. 316—17.

641. 26 Juni 1571.

Om en Arv efter Klavs Forthems Datter.

Till Jacob Seffuęrenssenn, byefogettt wdi Kiøbnnehaffn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiid, att thenne breffuisere Eduartt Leochnar haffuer laditt beretthe for os, hurledis hannom paa hanns høstrues wegnne ere tilfaldenne enn arffue ther wdj byenn effther hindis søster, Claus Forthems datter, oc icke thu wilt lade hannom same arffue følge, wdenn hannd wille setthe teg ther fore loffuenn oc wissenn, att om nognne anndenn komer oc førdęrer om same arffue, hannd tha skall stannde ther fore tiill retthe. Tha efftherthij same arffue nu haffuer stannditt paa tridie aar eller lennger, oc thett er witterligt, att hanns høstrue er forskreffne Claus Forthems barnns modersøster, bede wij teg oc wille, att thu forskreffne arffue lader følge forskreffne Eduartt Leochnar oc ingenn wiider forhindring giører ther paa. Ther mett skeer wor wilghe etc. Actum Frederichsburg thennd 26 dag junij aar etc. mdlxxj.

Tegn. o. a. L. XI. 318.

642. 19 Avg. 1571.

Om et Vidnesbyrd for Kristoffer Fogler.

Till borgmestere och raadmennd wdi Kiøbennehaffnn.

Wor gunst tilforn. Wiider, att os elskelige Christoffer Fogler for os haffuer laditt beretthe, huorledis hannd ther paa raadhusett wdj wor kiøbstedt Kiøpnehaffn haffuer førdt nognne windnisbyrdt tilstede, som haffue wundett oc certifecerit wdj enn sag hannom anligendis oc ther fore wnnderdanigste haffuer weritt begierindis wor forskrefftt tiill etther, attj wille giffue hannom beskreffuitt hues forskreffne windnisbyrdt wdi saa maade wundett haffuer, efftherthij thett wdj seg selffue er billigtt oc rett, oc thett ingenn bliffuer weygeritt att fännge beskreffuitt hues wdi saa maade tiill tinge oc paa raadhusitt bliuer forhanndlidt, tha bede wij etther oc wille, att nar forskreffne Christoffer Fogler etther med thette wortt breff besøgger, i tha wdenn wiidre forthog wnnder etthers stadtz segell lader giffue hannom beskreffuitt hues forskreffne windnisbyrdt wdj hanns sag certificerit haffue. Ther med skeer wor wilge, thij lader thett jnngennlunde. Actum Frederichsborg thend 19 augustj aar etc. 1571.

Tegn. o. a. L. XI. 368.

643. **25 Sept. 1571.**

Om Vejenes Istandsættelse i Kjøbenhavns Len.

Till Biørnn Annderssen, embitzmand paa Kiøbenhaffnn.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att effthertbij weyene mangestedtz findis saa dybe oc onde oc broernne saa bygfaldnne oc skrøbelighe, att mand ilde oc some steder icke wden liffs fare kand framkome, thij bede wij etther oc wille, attj strax med ald flidt oc wdenn forsømelse bestiller thett saa, att alle weyenne, saa witt som Kiøpnnehaffnns leenn seg strecher, bliffuer giordt gnode oc forbedritt med steenbroer oc i anndre maade, huor thett giøris behoff, oc huor steenbroer haffuer weritt oc er forkiørdt, attj thennom lader forнøye (forny) oc tiilholder bønndernne, att the thennom flier oc ferdige giører, synnderligen the weye emellom Kiøpnehaffnn oc Windbyeholtt, att the strax foretagis oc ferdige giøris, saa och att alle broer bygges oc tiillflies med gnode stercke pelle, tycke boellfielle oc fasthe recker, saa att wij, nar wor wey ther fram falder, saa well som anndre weyefarindis well wdenn fare kunde framkome. Thisligeste bede wij etther oc wille, attj tilsigger offuer alltt etthers leen alle bønndernne, att the tiltencker strax att giøre thieris wognne saa brede som Judske wognne, oc att the for wiie weygene ther effther, oc skicke wij etther itt muster, huor aff i kunde lade giffue bønndernne maall, hure lange thieris wognne redder skulle were. Oc i wille thette lade etther altingest were befalitt oc med flid holder ther offuer, att thett saa wist maa skee, saa frombtt att skylden icke skall tillegis etther etc. Actum Frederichsburgio 25 die septembris anno etc. 1571.

Tegn. o. a. L. XI. 387—88.

644. **31 Okt. 1571.**

Bevilling for Bartskær Kristoffer von Stetin.

Till borgmestere, raadmend och byefogett wdj Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att thenne breffuisere Christoffer von Stetin haffuer wnnderdanigst tiill os supplicerit giffuenndis tilkiennde, att hand wdj forleden krig seg tiill skibs oc i anndre maade wdj wor oc riiggenns tienniste haffuer ladett brugge oc nu thid tiill byenn seg haffuer begiffuitt ther hanns handtuerck som en bardskier embide att brugge oc medt borgerlig plicht att giøre oc giffue seg goduillige att wille lade finde, oc beklager, att noger hannom icke wille tilstede same hans embede att brugge, effther som hannd etther selffue ydermere beretthe kandt. Thij bede wij etther oc wille, attj tilsteder oc befaller hannom hanns stang oc

becken att wdhenge oc hanns handuerck att bruge, oc attj hannom for offueruoldt oc wrett forsuarer oc hantheffuer, ey tilstedenndis hannom i noger maade att wforrettis. Ther med skeer wor wilge. Actum Frederichsborg thend 31 octobris aar etc. mdlxxj.

Tegn. o. a. L. XI. 423—24.

645. **24 Marts 1572.**

Johan Jellesen, Borger i Amsterdam, senere Borger i Kjøbenhavn (II Nr. 35), opfordres til at skaffe Kongen Skibsbyggere.

Till Johan Jellisen, borger till Amsterdam.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att wij haffue afferdiget thenne breffuisere wor skipper Lauritz Bagge thid thil Amsterdam, att skulle ther sammestedtz paa wore wegne bestille och anthage xx gode skiibbyggere, som wij behøffue att bruge thil nogenn wore orloug skiibe, som wij met thett første wilde lade forbygge och ferdig giøre, thj bede wij etther och begierre, attj wille were forskreffne Lauritz Bagge behielpelige, att hand samme skiibbyggere maa bekomme, och att wij kunde fange thet folck, som wij kunde were thient meth, och ther som forskreffne Lauritz Bagge behøffuer nogen peninge att giffue forskreffne skibbyggere, attj tha hannom paa wore wegne wille forstrecke saa mange hand ther thil behoff haffuer. Wij wille etthers fuldmechtige same penninge her wdj Sundit lade bethalle, saa thet skal bliffue etther aldelis wdenn skade. Ther meth giøre j os synderligenn thil wilge. Datum Koldinghus thennd 24 dag martij aar etc. mdlxxij.

Tegn. o. a. L. XII. 7.

646. **10 Marts 1573.**

En Fuglefænger faar fri Bolig.

Till Peder Oxe, hoffmeister.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att hogborne første, wor kiere suager och broder churførsten aff Saxen, haffuer hid ind til os forskreffuitt thenne breffuiser enn gamill weydmand, som hans kierlighett begierer, wij wilde beholde her vdj rigitt, och effther thj wij formercke, att hand kand med fogelherdt och anden weyduerk, bede wij ether och begiere, attj wille forskåffe hanum en besolding och siden lade foruise hanum leyligheden wed Tøbberup och Ibstrup, huor hand best och bequemmeligst kand rette en fogelherd ahnn och fange fugle om høsten. Ther mett giør j os synnderligen til wilge. Skreffuitt paa wortt slott Skanderborg thend x dag martij aar mdlxxiij.

Tegn. o. a. L. XII. 127.

647. **15 Marts 1573.**

Der maa købes et Hus op til Bispegaardens Have til dennes Udvidelse.

Thill Peder Oxe, hoffmester.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att effther som j lader giffue tilkende, att os elskelige doctor Pouil Matzen, superintendent vdj Sielandtz stigtt, haffuer weritt hos ether och giffuer tilkende, huorledis ther staar itt støcke hus op til haffuen hos hans residentz gaard, som er til kiøbs for ijc daller, och efftherthj same hus kunde were hanum och hans efftherkommere superintendenter vdj [Sielands stigtt] til forskreffne residens fast nyttige, er hand vnderdanigst begierindis, att wij same hus wilde lade kiøbe oc same residentz naadigst ther mett forbedre. Huilkitt wij naadigst tilladt och beuilgitt haffue. Bedendis ether ther fore och begiere, attj thett paa wore wegne wille lade kiøbe, betale, att hand och hans efftherkommere thett altid her effther til forskreffne residens mue beholde och thett siden lader os wide, saa wille wij thett mett wor obne breff ydermere bekreffte. Ther med skeer os synderligen til wilge. Ex Skanderborg thend xv martij aar mdlxxiij.

Tegn. o. a. L. XII. 128.

648. **18 Marts 1573.**

Arbejderne paa Befæstningen maa bero til videre.

Thill borgemestere och raadtmend vdj Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att wij forfare, attj haffue begintt och laditt foretage nogen befestninge ther for byenn att wille fly och ferdig giøre, och wij forfare, att enn stuor partt wore vndersotte borgernne ther samestedtz finder thenum fast besueritt och synderligenn vdj thenne dyre thid samme befestning att fulddriffue, tha haffue wij nu thend leylighed betrachtitt och offuer ueyett och for gott anseett, att altingist ther med bliffuer bestaaindis paa widere beskeed. Bedendis ether och wille, attj mett forskreffne befestning lader bestaa och jnthett ydermere ther thill vdlegger, ey heller nogen widere bekostning ther paa giøre, førre j fanger ydermere wor befaling. Ther mett skeer wor wilge. Schreffuitt paa wortt slott Skanderborg thend xviij martij aar 1573.

Tegn. o. a. L. XII. 131.

649. **2 April 1573.**

Kgl. Befaling om Befæstningen, Tydskeløsførere m. m.

Thill Peder Oxe.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij haffue bekommitt ethers skriffuelse, huor vdj j for thett første giffuer tilkiende om

thend befestning, som for wor kiøpsted Kiøpnehaffn skulle were begyntt, att inthett ydermere enthen med mur eller graffning ther paa skall were foretagitt, end huis fundamenthe och grunduall, som mett sten lagd ere, huilke mand vdj thenne forgangne winther haffuer paa Amagger och anderstedtz laditt opbryde, och ther hos formelder, att ingenn med billighed seg offuer nogen besuering vdj the maade skulle kunde haffue att beklage, som ethers skriffuelse wider ther om formelder. Huor paa wij ether naadigst icke kunde forholde, att huis wij ether om forskreffne befestning oc wore vndersottis klagemaall haffue tilskreffuitt, er os vdj ligesaadanne maade, som wor skriffuelse formelder, forekommitt, men efftherthj wij aff thette ethers breff anden berettninge forfare, haffue wij ether ther vdj naadigst vndskylditt. Huad frembdelis the thystølsfører belanger lade wij os och naadigst befalde, att thett bliffuer wed thend beskeed, ther paa giordt er och thennd dom, borgemestere och raadtmend ther paa dømpt haffue. Wij formerke och giernne, att the skibe ere afflobne, som effther render, thømmer, stenn och deller till wortt hehoff ere afferdigitt. Tisligeste att the fire skibe ere til rede, som skulle løbe effther sancte Oluff och thend hid neder beleygde. Och sende wij ether her hos wore breffue till Erich Brochenhus och Erick Munck, att the skulle rette thenum effther forskreffne wortt skib sancte Oluff hid neder att fremfølge thieris regenskaff tha och att forklare. Huilke wore breffue, j thenum wille lade tilskicke. Wij lade os och naadigst behage, att en aff wore galeyer bliffuer afferdigitt vdj Beltt, ther mett hues skibe, ther løbe egenum, att haffue guod opseende, bedendis ether och begiere, attj wille befale wore thiennere och skibshøffuitzmand, Paff(!) Klethon, att hand mett thend galley, som hand haffuer vdj befaling, begiffuer seg vdj Beltt och ther haffuer god indseende, att wor och kronens thold icke forløbis och icke heller nogenn fordechtige eller forbudne ware egenum føris eller j andre maade nogitt ther samestedtz driffuis eller foretagis, som os kand were til spott och skade j nogre maade. Wij see och for gott ann, att thend anden galey bliffuer lagd paa strømene wed Kastrup kne och ther vdj lige maade haffue guod achtt mett huis skibe ther egenum løbbe. Sameledis haffue wij och tilskreffuitt Christopher Gadendorp, att hand skall rette seg effther att førclare och fuldgiøre hans regenskaff for hues skatte och anden deell tilbage staar vdj thend forgangne thid, hand wortt land Thosing vdj pantt hafft haffuer, førend hand drager ther aff landitt, effther thend fortegnelse j os haffue tilskickitt. Thette

wij ether till suar paa ethers skriffuelse naadigst icke kunde forholde. Drottningborg thend ij aprilis aar mdlxxiij.

Scedel:

Sameledis efftherthj wij forfare, att duca de Alba haffuer laditt giøre forbud, att ingen win paa Rin strømmen skall nederføres, och ther fore er att formode, att ther will bliffue ringe win att bekomme j thette neruerindis aar, tha bede wij ether och begiere, attj wille kiøbe os til guode hues win alrede vdj Sundit er ankommitt. Datum vt in literis.

Tegn. o. a. L. XII. 136—37.

650. **5 Sept. 1573.**

Det forbydes at holde løse Hunde.

Till borgemestere, raadmend och byfogitt vdj Kiøpnehaffn och Helsingøer.

Frederich etc. Wiider, att wij komme vdj forfaring, att borgere och indbyggere ther vdj byen skulle holde mange hunde, som løbe løse och en partt løbe vdaff byen vdj marken och skoffuene ther omkring, forjager wilditt vdj wor wildbane och giør fattigtt folck ther om kring skade paa thieris faar, lam och anditt smaa queg, thij bede wij ether och alffuorlig befaler, attj strax vforsømmeligen lader afflegge och omkomme alle the hunde, som borgerne haffue ther vdj byen och tilsiger ald menigheden, att the aldelis ingen hunde her effther holder, saa framtt the icke wille lide ther straff for. Men ther som nogen wil holde en staldhund vdj sin gaard, thend skall hand lade holde bunden, saa thend icke kommer løs. Findis thett, attj her vdj er forsømmeligen och thenne wor befaling icke fuldgiør, och nogen hunde her effther holdis ther vdj byen, som icke er bunden, som forskreffuitt staar, tha'a wille wij ether therfore lade tiltale och skulle j stande os till rette. Sameledis skall och en partt aff the blege quinder ther for byen j lige maade holde hunde, som och løbe løse och giør skade. Thij bede wij ether och wille, attj ochsaa giør thend forordning, att same quinder aldelis ingen hunde holder, vden the ere saa sterke bunden, att the icke komme løse. Findis anditt, tha wille wij wide thett hos ether och j vdj lige maade skall stande os ther forre till rette. Actum Frederichsborg thend v septembris aar 1573.

Tegn. o. a. L. XII. 186.

651. **21 Okt. 1573.**

Borgmester Jørgen Pedersen eftergives der det halve af, hvad han er Kongen skyldig.

Till Peder Oxe.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att effther som wij forfare, att oss elskelige Jørgen Pedersen, borgemestere vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, skall were bleffuitt os aff hans regenskaff en summa peninge skyldig, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade omdragitt och tilgiffuitt hanum halffparthen aff alle the peninge, hand i saa maade vdj hans regenskaff os er bleffuitt skyldig. Thij bede wij ether och begiere, attj wille bestille och paa wore wegne befale wor renthemester, att hand quiterer forskreffne Jørgen Pedersen for halffparten aff forskreffne summa, hand staar tilbage med och wij nu mett hanum omdragitt haffuer. Ther mett skeer wor wilge. Actum Kolding hus thend 21 octobris 1573.

Tegn. o. s. L. XII. 205.

652. **5 Feb. 1574.**

Borgmester Hans Olufsen og Raadmand Albert Albertsen købe i 3 Aar alt Kongens Landgilde-Korn og Smør af Lenene i Nordsæland.

Wij Frederich etc. giøre alle witterligt, att wij nu haffuer laditt giøre en handell mett os elskelige Hans Oluffsen, borgemestere, och Albritt Albrettsen, raadmand wdj Kiøpnehaffn, wdj saa maade, att wij naadigst haffue vntt och beuilgett thenum att mue bekomme och lade opbere wdj thise nest tilkomindis iij aar altt huis korn och smør, som os aff wis rentte och jndkompst tilkommer her vdj Frederichsborg leen, Krogens len och Horsholm bierck och kand affhendis fran forskreffne wore slotte och gaard. Och skall thenum leffueris vdj Kiøpnehaffn aarligen inden Philippj och Jakobj huis korn, her j Frederichsborg len och Horsholm bierck falder. Och huis korn, som opberis aff Krogens leen, skal thenum leffueris vdj wor kiøpsted Helsingøer, dog saa att the skulle giffue os aarligen for huer tønne ruge eller biug j guod gamel enckende daler och for huer tønne smør xij enckende gamble daler. Och skulle the same peninge huertt aar betale os till sancti Bartholomej dag och thenum offuer antuorde jnd vdj wortt kammer os sielff tilhande. Thij bede wij och biude wor lensmand paa wortt slott Frederichsborg, Krogen, Horsholm, thend som nu er eller her effther kommindis worder, attj bethimen forskaffe och offueranttuorde forskreffne Hans Oluffsen och Albrett Albrettsen forskreffne korn och smør, som kand selgis och affhendis fra forskreffne slotte och gaard, och ther paa ingen hinder eller forfang

giør thenum j nogre maade, dog attj anammer aff thenum nøyachtige quittantzer paa huad och hur møgitt, the j saa maade aff huert slaugs fangindis worder, att wij ther effther kand wjde att lade fordre om betaling os ther fore tilkommer effther thette breffs lydelse. Ladindis thett jngenlunde. Giffuitt paa wortt slott Frederichsborg thend v februarij 1574.

Tegn. o. a. L. XII. 231.

653. **17 Febr. 1574.**

Kgl. Befaling om Landevejenes Udvidelse. Jfr. Nr. 643.

Wij Frederich etc. helse ether bønder och menig almue, ehuem som heldst j thiene eller tilhørre, som bygge och boe offuer altt N. leen, euindeligen med Gud och wor naade. Wider, att wij komme vdj forfaringe, att weyene alle wegne her vdj wortt land Sieland skulle were møgitt smalle, mere end vdj andre wore lande, saa att naar wij enthen sielff eller andre wore vndersotte skulle reigse her egenum landitt, kunde the vden stuor besuerlighed icke fremkomme. Och haffue wij ther forre for gott anseett, att alle weyene her vdj landitt foruidis och giøres effther thett muster, wij os elskelige N., wor mand, thiener, haffuer tilskickitt, bedindis ether alle och huer serdelis strengeligen biude, attj retther ether effther nu jnden Sanctorum Philippj och Jacobj først komindis att giøre ethers wogne reder saa brede som Judske wogne och effther thett muster, wij forskreffne wor lensmand haffue tilskickitt, tisligeste attj foruider wogenne ther effther, saa the och ethers wogne kunde haffue en brede. Ther som och nogen effther Sanctorum Philippj och Jacobj dag første komindis findis att bruge nogen wogne, som icke ere giordt effther thet muster som forskreffuitt staar, tha skall hand itt gott par øxen til hans herskaff haffue forbrott. Och skulle wore lensmend alffuorligen och strengeligen ther offuer holde, saa fromptt the icke ther forre will stande til rette, och j lige maade haffue indseende, huer vdj sitt leen och huor vnde weyie och becke ere, att ther giøris stenbroer offuer, saa thend weyfarinde mand vden fare eller nogen forhindring kand framkomme, huor effther seg huer kand rette och for skade wide att tage ware. Actum Frederichsborg 17 februarij 1574.

Tegn. o. a. L. XII. 237.

654. **19 Feb. 1574.**

Kongen giver 1000 Daler til Uddeling blandt Fattige.

Thill doctor Pouell Matzsen och doctor Niels Hemingsen.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att wij komme vdj forfaring, att wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn skall were møgitt

fattigtt folck, husarme och andre, som lyde stuor nød och trang vdj thenne stuore winther och ingen hielp eller vnderholdning haffue til klede och føde. Tha haffue wij naadigst paa thenne thid betencktt forskreffne the husarme vdj Kiøpnehaffn med jm daler, som skall vddelis vnder the, som wedtorfftige ere, och haffue wij forskreffne penninge offueranttuorditt wor hoffprediger os elskelige mester Chrestopher Knopf, att hand thenum framdelis ether skall offueranttuorde, bedendis attj mett forskreffne mester Chrestopher Knopf strax wille vddele forskreffne jm daler eblantt the husarme ther j byen, effther som j thett wille anttsuare for Gud, och attj haffuer opseende, att med same vdskifftelse alting maa gaa ligeligen, effther som the ere wedtorfftige och haffue hielp j behoff. Ther mett skeer wor wilge. Actum Frederichsborg thend xix februarij aar mdlxxiiij.

Tegn. o. a. L. XII. 238.

655. **6 Marts 1574.**

Prædikanterne skulle have den resterende Husleje af den Gaard, Dr. Peder Palladius's Enke beboede.

Thill Chrestopher Walckendorff.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Widt, att effther som wij nogentid siden haffue loffuit och beuilgitt att wille aarligen forneye lade predicanterne vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn huis husleye thenum tilkommer aff thend gaard, doctor Peder Paladij efftherladindis hostru vdj boede, som er aarligen xij daller vdj mentt, som tilforn gick, tha forfare wij, att predicanterne rester same huslej fran anno 62 och til 70, hun døde, som er 9 aars renthe. Thij bede wij thig och wille, efftherthij wij same huslej paa hindis wegne haffue beseilgitt att vdgiffue, att thu tha forneyer predicanterne huis husley thenum endnu tilbage staar. Ther mett etc. Frederichsborg thend vj martij 1574.

Tegn. o. a. L. XII. 243.

656. **7 Marts 1574.**

Kgl. Befaling om Visitats af Frue Latinskole.

Thill doctor Pouell Matzsen och Niels Hemingsen.

Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att wij komme vdj forfaring, att nogitt gott folck aff chrestelig betenckende skulle giffue til thend particular skole vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn penninge och anden rentte, och wdj framtiden kunde same skole mett andre rentte bliffue forsorgitt och betenchtt, tha paa thett altingist tilbørligen maa tilgaa, bede wij ether och begiere, attj retther ether effther aarligen

med nogle aff borgemestere och raadmend samestedtz same skole att visitere, haffuindis flittig jndseende, att skole børn ther samestedtz vdj bogelig konster øffuis och forfremmis, och att ther holdis locater, som duelig och windskibelig ere, och forskreffne skolebørn flitteligen wille och kunde lere och wnderuise. Sameledis attj och wille haffue grandgiffuelig achtt och tilsiunn, att huis rentte, som forskreffne skole er tillagdt och her effther ther tilagdt worder, att thend maa bliffue fornend och wddeltt blantt skollebørnene, som fattige och wedtørffuinge ere, och icke eblantt andre. Ther mett gier j os synderligen till wilge, och wij forlade os ther wiseligen til. Frederichsborg 7 martij 1574.

Tegn. o. a. L. XII. 243—44.

657. **18 Marts 1574.**

Kgl. Befaling om Nedbrydning af Huse ved St. Peders Kirke, der igen skal bruges til Gudstjeneste.

Thill Morten Wenstermand.

Frederich etc. Wid, att wij ere thil sindtz nu egien att lade holde thieniste vdj sancte Peders kircke vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, huilken her till haffuer standitt øde, huorfore nogen the hus och wonung, som er satt ther om wed kiergaarden och wore thienere haffue jndehatt, skulle affbrydis. Tha efftherthij thenne breffuisere wor hernsch wisker och saa haffuer hafftt hans wonung wid forskreffne sanctj Peders kirck, huilken ochsaa nu skall aff brydis, bede wij thig och wille, att thu paa wore wegne forskaffer hanum ett hus egien enthen j Kongens gade, om ther er nogen boder ledige, eller andenstedtz hyrer hanum ett hus paa wore wegne, jndtil en aff same boder bliffuer ledige. Ther mett etc. Frederichsborg xviij martij 1574.

Tegn. o. a. L. XII. 251.

658. **19 Marts 1574.**

Kgl. Befaling om en Arv efter Mikkel Kok.

Till borgemester och raad vdj Kiøpnehaffn.

Wider, att hogborne første her Hans Jørgen margraff aff Brandenborg nu nogen gange haffuer os til skreffuitt paa en hans kierlighetz wndersottis wegne Tomis Wagnus j Baden (Beden?) som er rett arffuinge til Mickel Kock, som bode vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, och nu atter stackitt siden haffuer hogborne herre os laditt besøge, att wij naadigst wilde lade giøre thend forordning, saa forskreffne Thomis Wegnus(!) effther Mickel Kockis død maatte bekomme huis arffue, hanum war thilfalden. Tha endog wj wide os att undre,

att forskreffne arff aar och dag er standen och ingen komen och fordrit ther om, saa hand os ther forre er thil[falden], haffue wij ligeuel naadigst effthergiffuitt forskreffne Thomes Wognus huis deell os och kronen wdj thend gaard j Kiøpnehaffn er tilfalden, forskreffne Mickel Kock haffde j sin wold, bedindis ether och wille, attj tiltencker och lade offueranttuorde till forskreffne Tomis Wognus fuldmechtige forskreffue halffue gaard, saa hanum ther paa ingen hinder skeer. Ther mett etc. Actum Frederichsborg 19 martij mdlxxiiij.

Tegn. o. a. L. XII 252.

659. **21 April 1574.**

Om Forbedring af den Gaard paa Østergade, der tilhører Hans Drejers Børn.

Thill Morthen Wenstermand.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wid, att wij forfare, att thend gaard vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn paa Østre gaade, som tilhører Hans Dreyers børn, skall were bygfalden och taglam. Thij bede wij thig och wille, att thu paa wor omkostning lader skielne och hielpe husene, huor behoff giøres, tesligeste att thu lader jndplancke thend haffue, som forskreffne Hans Dreiers børn tilhører och ligger vdj Kongens strede, och ther om giører nytt plancke werck, saa thend icke skall ligge øde men kunde borttleyes, och the haffue ther nogen hielp aff. Ther mett etc. Actum Frederichsborg thend 21 aprilis aar 1574.

Tegn. o. a. L. XII. 261—62.

660. **4 Maj 1574.**

To stansede hamborgske Skibe maa fuldende deres Rejse, men skulle komme igen forat betale deres Gæld til Kongen.

Tiill Hendrich Mogennsenn.

Wiidt, att os elskelige Hans Oluffsenn, borgemester her i byen, Albrit Albritsenn oc nogle andre thieris medredere haffuer loffuidt oc sagdt goedt till os for thwende Hamborger skibe, som wij haffue ahnholdenn ther vdij Sundit, skiper Hans Alldack oc Cort Bødicker, saa att naar forskreffne skiper haffue fuldendt thenne reigse, skulle thee thet egienn indstille oc føre vdtj Sundit vdtj thend arest, thet werit haffuer, eller were forfaldenn till os for en summa pendinge, hworfor wij naadigst haffue tilladet, att forskreffne skippere oc skib mue løs komme, bedendis thig oc wille, naar thee thig medt thette wortt breff besøger oc haffue forneyet hues rettighett thee tiill os skulle vdtgiffue, att thw thenom vbehindrit lader pasere etc. Actum Kiøpnehaffn thend iiij maij aar etc. mdlxxiiij.

I lige maade fick Hendrich Mogennsenn breff om nogle andre Hamborger skibe, 'bleff løs giffuit medt thenne beskeedt. Actum vt supra anno 1574.

Tegn. o. a. L. XII. 268.

661. **31 Juli 1574.**

De til Sognepræsterne henlagte Ejendomme maa sælges mod en aarlig Jordskyld.

Til Doctor Pouell Madzen och borgemestere vdj Købnehaffn.

Frederich etc. Wiider, att sognepresterne ther vdj Kiøbnehaffn haffuer vnderthanigst laditt giffue oss tillkiende, huorledis ther skal findis nogen gaarde och boede, som er lagtt till predickstolllene och sognepresterne ther vdj byen forunden the rette residentzer och prestegaarde, the sielff paaboer, huor aff aarligenn giffuis huslye(!) tiil presterne, och ther hoss lader forstaa, att samme gaarde och boeder en tiidt epther andenn møgit forfalldis, saa the uden stuor bekostningh icke kunde forferdigis och holdis widt macktt, som thet sigh bør, och skall ther were nogen, som tilbiuder att wille kiøbe samme gaarde och boeder, ther som the thenom motte bekomme, och sider beholde till thenum och theris arffuinge for eygendom, tha thersom thett kandt were sognepresterne och theris eptherkommere thill ydermere gaffnn och fordeell, att samme gaarde sellgis, och pendingen siiden forwendis thenum tilbeste, ennd thett till thes weritt haffuer, erre wij ther medt naadigst tillfredz, bedendis ether och begiere, attj medt thet første thenndt leylighedt offuer weger och siiden for fyllist och som billigt kandt were, affhender samme gaarde och boeder, till huem therfor miest giffue wille, och attj for en tilbørligh jordskyldt setter och taxerer hues eygendom, samme gaarde och boeder ere bygitt paa, saa att forskreffne jordskyld aarligen giffuis ther aff till presterne som en wisse jndkompst, och att the pendinge, som j saa maade opberis for huis gaarde eller boeder, ther affhendis, att the bliffue hos sognepresterne och theris eptherkommere thennum till gaffn och beste och icke till nogen anden brugh bort wendis eller forkommis j nogre maade, och attj ther paa giører enn skick och forordningh, huorledis alltidt her epther ther medt best och skickeligst kandt forholldis, och thet wnder ethers signether giffuer klarligen frann ether beskreffuit, effther som j wille anttsware och were bekiendt. Ther medt skeer wor willge och befallinge. Frederichsborg 31 julij anno 1574.

Tegn. o a. L. XII. 319.

662. **2 og 3 Marts 1575.**

Det forbydes at bo i Haverne udenfor Portene.

Thiill Morthen Wenstermand.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiid, att wij forfare, att ther skall boe møgit folck wden for wor kiøbsted Kiøpnehaffnn wdj the haffuer och boder, som en part borgerne ther samestedtz tilhøre, och skall thett mesten dellen were ett løst folck och selskab, som fast vdrage aff byen aff thend aarsage, att the icke kunde lyde ett cristeligt regement och øffrighedt, men heller wille boe wden byen, paa thet the ther kunde bruge theris vchristelig handell och leffnitt och befrijs for skat och anden thønge, tha paa thet ingen gudtz fortørnelse j saa maade skulle opweckis, wille wj alldelis ingen folck epther thenne dag skall boe uden byen wdj nogen haffuer, hus eller boder, huem the helst tilhøre, som borgerne haffue och thage leey aff, och haffue wij aluorligen tilschreffuit borgemester och raad, att the skulle tillsige borgerne, som haffue saadanne huse wdj theris haffuer eller andenstedz for byenn, atte skulle lade saadanne folck wdfløtte inden Sanctorum Philippj och Jacobj førstkomendis, saa frampt the same haffuer, huse och boder icke wille haffue forbrøtt, huilckit breff wj thig her hoes tillskicker. Thj bede wj thig och wille, attu hermedt lader haffue ett flitig indsehende, och huis epther Sanctorum Philippj och Jacobj først komendis nogen findis vdj samme boder, hus eller haffuer att boe eller borgerne medt thenum att sehe egenum finger, attu tha samme hus och boder och haffuer lader anname wnder slottit som andit forbrott guodtz. Her wid thig epther att rette, thj lad thet ingenlunde. Skreffuit paa wort slott Frederichsborg 2 martij anno 1575.

Herefter følger Brevet til Borgmestere og Raad i Kjøbenhavn, dateret Frederichsborg 3 martij anno 1575.

Tegn. o. a. L. XIII. 10.

663. **22 April 1575.**

En Præst, der har ført et utilbørligt Levned, forvises fra Sæland.

Til Morthen Westermand(!), saa och the hoglerde vdj Kiøbnehaffns vniuersitet.

Frederich etc. Wor sønderlig gunst tilforn. Wiider, att wj komme vdj forfaringe, huorledis en wid naffn her Morthen Jørgensen, som tillforn haffuer giort thieniste vdj Helligiestus, icke alleniste selff skall haffueført ett seldtzambt leffnit med frodserj och druckenskab, men och skall haffue liid och tillstedt, att ther holdis øllsall

vdj hans hus, huor medt handt och hans høstru haffuer giffuet orsage till møgen wthucht och anden løsachtighedt, och end dog hand ther om thidt och offthe bode aff predicantherne och andre er paa mindt icke att skulle lide saadant vdj hans hus, haffuer saadant dog icke kunde hielpe, och efftherdj thett icke well anstaar enn prestemand att giffue aarsage till saadaune gudtz fortørnellse, wj och forfare, att hand ther foruden alleuegne ther wdj byen skall haffue opslagit skandtzskriffter och siig ther udinden stildt oprørisk, thisligeste whersom ladet seg finde emod hans superintendent, tha wille wj, att hand och hans høstrue icke allene nu strax skulle vdwige Kiøbnehaffns bye, men ochsaa Sellandtz stigt. Thj bede wj ether och wille, attj hanum och hans høstrue forelegger en kort thiidt att forsehe thenum paa andre steder och thenum medt alworlighedt forholder, att hues the effther forlagde thiidt lader seg finde her j stigthet, wille wj lade straffe offuer thenum som wedbør. I wille ether altingist her medt lade were befallit; saa frambt ethers forsømmellze ther wdinden findis, i icke wille stande os till rette. Ther medt etc. Skreffuit Frederichsborg 22 aprilis anno 1575.

Tegn. o. a. L. XIII. 30—31.

664. **28 April 1575.**

Kgl. Befaling om dem, der bo udenfor Portene.

Thiill Mortenn Wenstermand.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiid, att som wj nogen tiidt siiden forleden haffue schreffuit thig tiill saa uell som borgermestere och raadmend ther vdj Kiøbnehaffnn, at wj alldelis ingenn effther thenne dag wille haffue boendis vdj the huser, haffuer och boeder ther wden for byenn, att the skulle affløtte jnden en forsagd dag, eller och samme haffuer och huse att were forbrøtt, och attu thenum paa wor wegne skulle annamme wnder slottidt, som samme wort breff widere formelder, tha eptherdj borgemestere och raadmend ther sammestedz nu wnderdanigst lade giffue os tillkiende, huorledis mange aff borgerne haffue theris queg och foring wden byen for jldebrand och wrensell skyld och therfore paa thett wnderdanigst er begerindis, att thenum maatte beuilgis och tillstedz enn gammell mand eller quinde att holde vdj samme theris huse wden byen, som theris queg och haffuer kunde sehe till guode, haffue wj thend leylighedt naadigst ansehedt och beuilgit och tilladt, att borgerne mue vdj samme theris huse och haffuer vdenn byen holde en gammel mand eller quinde, som medt theris queg och haffuer kunde haffue opsehend, dog medt

thend beskeden, att borgerne skulle tilfornn paa raadhusit for borgemestere och raadmend loffue for samme theris husfolck, att the icke skulle føre nogit wskickeligt leffnit enthen medt øllsall, horrerie eller anden løsactighedt, saa frampt att thersom saadant huos samme husfolck bliffuer befundit, borgerne tha icke wille haffue forbrødt theris hus och haffue, som forskreffne husfolck paaboer, och for theris forsehelse stande till rette. Bedendis thig och welle, attu effther slig leylighedt och wilkaar, som forberørdt er, tillsteder borgerne att holde en gammell mand eller quinde vdj forskreffne theris huse vden for byen och thet paa raadhusit lader giffue thenum tillkiende. Thu willt liguell icke thes mindre bode(?) grandgiffuelig opsehend medt, att altingist ganger skickeligen och rett till. Ther medt etc. Skreffuit Frederichsborg 28 aprilis aar 1575.

Tegn. o. a. L. XIII. 32—33.

665. **20 Juni 1575.**

Bestemmelse om dem, der ere forskaanede for Byens Tynge.

Thiill borgemester och raadt vdi Kiøbnehaffnn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, epther som ther er mange boendis vdj wor kiøbstedt Kiøbnehaffn, som huerckenn skatte eller opholde anden borgerlig och byes thynge, huilcke ligeuell bruger borgerlig nering och bierring, att all besueringenn paahenger ett fast ringe anthall borgere, eblantt huilcke thise epterskreffne findis att haffue forhuerffuit friihedt aff os, som er mester Michell Badsker, Jens Harniskwisker, Mattis Plu, posemente mager, Amerall vonn Wesell, Christopher Skied, bogebinder, Johann Wsinngs høstrue, Hans Mallis høstrue, Petter Pottmager, Berentt Berentzønn, Hans Hendricksønn, hattemagger, Johann Reersønn, mester Hans Bereder, Frederich Teltmager, Jørgenn Sadellmager, Dittleff Remsnider, Arent Olldense, Chrestenn Skriffuer, Lauritz Benedicht, Mouritz Skriffuer, mester Matz paa Wandkonstenn och Hans vonn Islebenn, høffuitzmanndt, tha epther at forskreffne handwerck folck och borgere findis att haffue forhuerffuit samme fribreff medt beskeenn, enn part haffue thenum ad gratiam, erre wj icke tillsindtz nogenn, som tillforn staar anthegnitt, widere att wille haffue forskonnett, thj bede wi ether och begere, attj forskreffne borgere och handtwercks folck besked er paa raadhusit for ether och paa wor wegne tillsiger, att wj thenum icke lenger j saa maade wille haffue forskonitt, men att the tilltencker att skatte och skylde och opholde saadann thynge som andre borger, saa framt the ellers wille bliffue boendis ther vdj byenn. Och huad

skibsfolck, høffuitzmend och andre belanger, som erre vdi wor dag-lige thieniste, att the nyder saadan forskonsell medt skatt och andenn tynge, som wore thiennere pleye att haffue och the till thes stedze hafft haffuer. Ther mett sker wor willge. Thj wider ether her epther att rette. Skreffuit Frederichsborg thend 20 junij aar etc. 1575.

Tegn. o. a. L. XIII. 48—49.

666. **30 Nov. 1575.**

De Grunde, der have været øde i 3 Aar og længer, skulle være forbrudte.

Tiill Rasmus Pedersenn, byefogitt vdj Kiøbnehaffnn.

Wor gunst tilforn. Wiid, att wj komme wdj forfaringe, att ther vdj Kiøbnehaffnn skall were mange øde forfaldene boder, jorder och byggesteder, som nu lang tid haffue werit wbygt och aff folck wbesiidt, huilchitt er emoed byes priuilegier och frikeder och os saa nell som byenn ther aff icke skeer tilbørlig thynge, huorfore samme jorder, boder och grunde epther thend skick ther paa giortt er mett all rette ere forbrott och forfalldene. Tha paa thett byenn maa byggis och forbedris och andre mue see thenum wdj exempell wid icke att lade forfalde theris gaarde och eyendomme, bede wj thig och alluorligenn wille, attu nu strax omgaaer ther vdj byenn bode wiid woldenn och andenstedz wdi byes gader och forfarer huad jorder, boder, gaarde eller byggesteder nu paa iij aars tiidt eller lengere haffue liggitt øde och thenum opthager, huad heller the tillhøre adellenn eller andre, och attu siiden thager aasiunn ther paa och thager endelig dom for thig, huad heller samme jorder och eyendomme bør att were forfaldenn eller icke, och huad jorder vdj saa maade sigis vdj fald, attu thenum annammer. Ther mett skeer wor wilge; thj lad thett jngenlunde, saa frampt thu mett nogen seher egenum fingere, wj icke skulle widitt hoes thig. Actum Wordingborg thend xxx nouembris aar etc. mdlxxv.

Tegn. o. a. L. XIII. 100—01.

667. **1 Marts 1576.**

Kgl. Befaling om at afkøbe Marcus Hess 8 Kanoner, han har ladet støbe.

Till Chrestopher Walckendorp.

Wor gunst tilforn. Wiid, att wj ere kommenn vdj forfaring, att oss elskelige Marcus Hess, borgemester vdj wor kiøbstedt Kiøbne-haffnn, skall haffue ladit støbe viij koberstycker, thj bede wj tüg och wille, attu handler mett forskreffne Marcus Hes, att wj samme kober stycker motte bekomme, och attu hanum egen giffuer jernnstycker,

pending och andre ware, effther som samme kober stycker kunde were werd. Ther mett etc. Actum Frederichsborg 1 martij aar etc. mdlxxvj.

Tegn. o. a. L. XIII. 128—29.

668. **2 April 1576.**

Kgl. Befaling om at nedtage Otto Ruds Gravmæle i Frue Kirke.

Till fru Pernille Oxe.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att wj komme wdj forfaring, attj skulle haffue ladit giere ethers affgangne hosbonde Otto Rudt enn begreffnis vdi wor Frue kircke høigt offuer jordenn, huilchenn skall were paa thet stedt, som kongerne och andre fremmede herrer och førster skulle haffue theris stande, om nogenn kongelig kroning eller andenn ceremonj skulle skee, huormett platzenn wdj choritt ochsaa bort thagis, om flere saadanne begrauellser skulle skee. Och eptherthj slige begrauellse tillhører och egner førster och herrer och icke till thes før paa enn stackidt thiidt ere opthagne wnder adellenn her j rigit, tha bede wj ether och wille, attj samme begreffnis strax mett thet første tilltencker att lade nederthage. Och huis j ere tillsindtz att lade giøre hanum nogenn andenn sepultur end som andre hans lige aff adellenn, som ligge sammestedz, och hanum bør, attj tha thend lader sette vdj hans sognekirke och ther forhandler ther mett epther ethers egne willge. Huor epther j ether kunde wide att rette, saa frampt thet icke skeer, wj tha icke ther met skulle haffue ett tilbørligt jndseendt. Ther mett skeer wor wilge etc. Actum Nyborg 2 aprilis anno 1576.

Tegn. o. a. L. XIII. 142.

669. **3 April 1576.**

Kgl. Befaling om at nedtage Peder Oxes Gravmæle i Frue Kirke.

Tiill Albret Oxe och the andre Peder Oxis arffuinge.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att wi komme vdi forfaring, huorledis attj skulle wnderstande ether att wille lade giøre Peder Oxe enn begreffnis vdj choritt vdj Kiøbnehaffnn høigt offuer jordenn ther, som hand ligger begraffuenn, och eptherdj saadanne begraffuelse, som herrer och førster tillhører, icke thill thes her j rigitt eblant adellenn haffue weritt sedvonlig før nu paa enn stackitt thiid thett er opkommit, och wi formerker, att samme begreffnis och saa paa thet stedt skulle settis, huor konger eller fremmede førster skulle haffue theris stade, om nogenn kongelig kroning eller andenn

ceremonj skulle skee, och ther till wilde platzenn bort thagis, om flere saadanne begraffuellser skulle ther j chorit settis, tha bede wj ether och wille, attj icke tilltencker att giøre forskreffne Peder Oxe nogenn andenn begreffnis ther vdi kirckenn end andre hans lige aff adellenn, som ligge sammestedz och hanum bør mett rette. Och huis j ere till sindtz hanum nogenn andenn sepultur att lade bestille, attj tha thend lader giøre vdj hans sognekirke epther ethers egenn wille och saadann, som ether lyster. Huor epther j ether kunde wiide att rette, saa framptt wj icke ther mett skulle haffue ett tilbørligt jndseendt. Ther met skeer wor wilge. Skreffuit Nyborg thend iij aprilis aar etc. mdlxxvj.

Tegn. o. a. L. XIII. 142—43.

670. **4 Maj 1576.**

Kgl. Befaling om at afkøbe Marcus Hess et Skib til Brug i Krigstjeneste.

Till Chrestopher Valckendorpf.

Wor gunst tilforn. Wiid, att wj komme vdj forfaring, at os elskelige Marcus Hes, borgemester vdj wor kiøpstedt Kiøbnehaffn, skall haffue en suenske barcke, som skall were offuer maade bezeglitt och thienlig at bruge for en pincke, huor behoff giøris, huilchen formodende er, hand skall wnde os, om wj ther om lod handle, thj bede wi thig och wille, attu lader handle met forskreffne Marcus Hes, at hand thager Nachtegalen eller ett andit for forskreffne barcke gemalt skib, och attu giffuer hanum saa mange pendinge till offuers effther billigt och rett kand were, saa forskreffne barcke nu strax kandt tilflyes och vdløbe vdj søenn mett the andre skibe, som skulle att Østersøenn. Ther mett etc. Actum Frederichsborg 4 maij aar etc. mdlxxvj.

Tegn. o. a. L. XIII. 150.

671. **10 Maj 1576.**

Bagerne og Bryggerne skulle have Betaling for, hvad de arbejde til Orlogsskibenes Forsyning.

Till borgemestere och raadmendt i Kiøbnehaffn.

Wor gunst tilforn. Viider, att wj komme vdj forfaringe, at nar ther hasteligenn behoff giøris brød eller øll till wore orloff skybes behoff, och bryggerne eller bagerne ther vdj byen tillsigis at skulle enthen hielpe at brygge eller bage till samme behoff, tha besuere the thenum ther udj och ere møgit langsomme thet att giøre, och eptherdj wi icke ere begerendis, att samme bagger och brøger skulle haffue wmage till forgieffuis eller tilsindtz thenum mere end andre borgere

att besuere, men therfore tilbørligenn att betalle, bede wi ether och wille, attj tillholder bode bryggerne och bagere, ther i byen boendis ere, at nar the tilsigis, att the tha findis willige at brygge och bage for oss, och attj wille offuerweye, huad billigt och ret er, the kunde forthiene paa huer pundt meell eller maltt at forbagge eller brygge. Siiden wille wi befalle wor rentemestere, at hand thenum therfore paa wor wegne skall betalle. Huorfore the thenum paa theris side som willige thro wndersotte wille forholde, nar the j saa maade tilsigendis worder. Ther met etc. Actum Frederichsborg 10 maij aar etc. mdlxxvj.

Tegn. o. a. L. XIII. 152—53.

672. 13 Juli 1576.

Kgl. Befaling om Nedtagelsen af Otto Ruds Gravmæle. Jfr. Nr. 668.

Till the hoglerde vdj Kiøbnehaffn och kirckewerger till wor Frue kircke sammestedtz.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, epther som wj haffue ladit giøre en skick och ordning, att ingen aff adellenn her vdj rigit maa lade giøre thenum nogen begraffuelse offuer jorden paa førster och herrer wis, som nyligenn for en seed er opthagenn, och tillskreffuit fru Pernille, Otte Rudtz efflterleffuerske, att hun skulle were fortenckt vdj thend att lade nederthage, som hun haffuer laditt sette vdj wor Frue kircke vdj Kiøbnehaffn paa thet stedt, som wj och andre fremfarne konger haffue hafft wor stade, nar nogen kongelig krøning eller ceremonie er skeedt eller skall skee, huor met bode samme stolle er forsatt, och andre er giffuen ett ontt exempell met slig begraffuelse att eptherfølge, tha forfare wi, att hun icke end haffuer laditt giøre ther nogitt wiid eller begyndt thend att nederthage, wansett att wj for hindis mangfoldige begering saa møgit haffue ther vdj beuilgit, att samme begraffuellse maatte bliffue vdj sig selff, dog thend skulle wdfløttis och nedersenckis paa ett andet stedt, att thend ligger lige wid jordenn och wid andre ther ere begraffuenn, att stollenn kommer att staa som thend stoedt. Thj bede wij ether och wille, att huis hun icke jnden thette och sanctj Jacobi dag førstkommendis kommer thiid till byenn thend att affskaffe, attj tha samme begraffuellse lader nederthage eller nedersencke epther som forskreffuit staar och sette stollen vdj sitt tilbørlig stedt, som hand tillfornn stoedt, paa thet att samme wor skick och ordinantz icke skall forkrenckis, och wj skulle wiidit hoes ether, attj ther haffue giffuit orsage till.

Ther met skeer wor alffuorlige wilge och befalling. Thj lader thet jngenlunde. Actum Seruppe 13 julij aar etc. mdlxxvj.

Tegn. o. a. L. XIII. 166—67.

673. **25 Avg. 1576.**

Kongen er berettiget fremfor andre til at faa sit Tilgodehavende i Lavrids Bøssestøbers Dødsbo.

Ett breff till Rassmus Pedersen, byefogitt vdj Kiøbnehaffn, huorledis att thend tiidt mester Lauritz bøssestøber er bleffuen dødt, tha er paa Kongelig Majestets wegne bleffuen arresteritt hues gaarde och guodtz, som hand haffde ther j byenn, saa att hans arffuinge jnthit motte befatte thenum thermet, før end the finge giort hans regenskab clartt, hues som kunde befindis, att the wor Hans Majestet met rette skyldig. Saa er Hans Majestet dog komen j forfaring, att hans arffuinge ere till gangit emod samme forbudt och haffuer aff-hendit til nogre aff borgerne ther j byenn en part aff hues gorde, boder och anditt, som forskreffne mester Lauritz tillkom emod Hans Majestets beuilling eller tilladelse. Thj beder Kongelig Majestet hanum, att hand lader the borgere ther vdj byenn, som samme gorde och boder emod thend arest, som giort er, kiøbtt haffuer, for borgemestere och raad j rette steffne. Ther som the tha icke wille fuldgiøre hoes rentemesteren hues som kand befindis, att mester Lauritz bøssestøber er Hans Majestet mett rette skyldig, tha er Hans Majestet till fredz, att the beholder samme huse och boder, som the saa kiøbtt haffuer. Thersom the och besuerrer thenum her vdj, wille the tha huer for sin anpart giffue Hans Majestet saa møgitt for huer gaardt och boder, som the kiøpt haffuer, som en anden will giffue, tha er Hans Majestet och ther mett till fritz, att the beholder samme husse och boder. Men thersom the huerchen aff thisse thuende wille giøre, tha beder Kongelig Majestet hanum, att hand thager dom for sig paa Hans Majestets wegne, om samme skøder ere saa lougligen giortt, att thenum bør wedt macht at bliffue eller ey, och siiden alffuorligen befaller thenum nu strax att vddrage aff samme huse och boder. Ther mett skeer Kongelig Majestets wilge etc. Actum Frederichsborg 25 augustj aar etc. mdlxxvj.

Tegn. o. a. L. XIII. 185—86.

674. **24 Okt. 1576.**

Kong Frederik II henlægger det Vikarie (St. Mikkels), som M. Hans Jørgensen (Viberg ell. Sadolin, Præst i Thoreby) havde forbrudt, til de kjøbenhavnske Sognepræsters Underholdning.

Wii Frederich thend anden med Gudtz naade Danmarckis, Norgis, Vendis och Gottis koning, hertug vdj Slesuig, Holdsten,

Stormarn och Dyttmerschen, greffue vdj Oldenborg och Delmenhorst, giørre alle witterligt: effther som en wid naffn mester Hans Jørgensenn haffuer veritt forlentt mett itt vicarii vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn, och for nogen thiidt siden er giortt en skick och ordning, att ald thend renthe och indkompst, som falder aff alld vicarii inden Kiøpnehaffns portte, skall komme till sognepresternis vnderholding sammestedtz, nar the personer døde och affginge, ther med forlentt waere. Tha efftherthj forskreffne mester Hans Jørgensen for nogen hans forseelsze och mishandell er hen rømbtt her aff rigitt, haffue wii aff wor synderlig gunst och naade vnd och tilladt, och nu mett thette wort obne breff vnde och tillade, att predicanterne vdj forskreffne Kiøpnehaffn mue huis rentte, som falder inden Kiøpnehaffns porthe aff thett vicarii, forskreffne mester Hans Jørgenszenn haffde, nu strax bekomme och opebere, och the och theris efftherkommere thend fremdelis haffue, niude, bruge och beholde effther then skick och fundatz ther paa giortt er. Forbiudendis wore fogither, embizmend, borgemester, raadmend och alle andre thenum her emod paa (thette) vicarii, effther som forschreffuit staar, att hindre eller i nogen maade forfang att giørre, vnder wortt hyldiste och naade. Giffuitt paa wortt slott Frederichsborg thenndt xxiiij dag octobris aar etc mdlxxvj. Wnder wortt signett. Friderich.

Udenpaa: Kong. Maits. breff daterit 1576 om M. Hans Sadolini vicarie att anamme till prædicanterne. Orig. paa Papir i Geh.-Arkivet. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 216.

675. **29 Dec. 1576.**

Kgl. Befaling om Hans Jørgensens Gæld til Borgmester Hans Olsen.

Til Hans Olsen, borgemester vdj Kiøpnehaffn.

Wor gunst tilforn. Wiid, att thenne breffuiser Hans Jørgensen, borger vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, haffuer vnderdanigst berett for oss, huorledis hand er tildømptt att skulle thig betalle och forneige nogen pendinge, hand haffuer werit bortt skyldig till Hamborg effther thet breffs liudelse, thu nogen tiid forleden aff oss vnderdanigst haffuer forhuerffuit, och befrøchther hand sig att skulle mett fengsell eller anden tribulatz besueres aff nogen Hamborger, nar hand skall reigse vden rigitt, vden hand haffde nogen beskeed att framlegge samme pendinge her vdj rigitt att were arresterede och betalde. Tha paa thett hand icke ther offuer skulle komme till nogen wiidere skade, men kunde were foruaritt vdj framtiiden, bede wij thig och wille, atthu giffuer hannom en beuis paa huis pendinge, thu aff hannom vdj saa maade anammendis worder, och for huad aarsage skyld, saa

hand ther mett hans skylderne kunde affuise. Ther mett etc. Actum Frederichsborg 29 decembris aar effther Christj fødtzell mdlxxvij.

Tegn. o. a. L. XIII. 231.

676. **3 April 1577.**

Kgl. Befaling om Løn for Skytterne i Slotsporten.

Till Chrestopher Valckendorp.

Wiider, epther som skiøtterne vdj porten paa wort slott Kiøpnehaffn beklage, huorledis the haffue en ringe løn om aarrit och icke mere end en hud till støffle, wanseedt att bode sardug och lerrit, som the pleye att haffue, tillfornn er thenum affdragenn, tha efftherdj the haffue store besuerring mett reygse frem och tilbage, bede wj ether och begere, attj ther om lader forfare och thet saa bestiller, att thenum giffuis aarligen tho huder till støffle och slig lønn, som billigt och rett kand were. Ther met etc. Actum Frederichsborg 3 aprilis 1577.

Tegn. o. a. L. XIII. 260.

677. **21 April 1577.**

Borgmester Anders Skrivers Enke skal have sit Tilgodehavende hos Kongen udbetalt.

Till Chrestopher Valckendorpf.

Wiider, att affgangne Anders Schriffuers førdom borgemesters høstru j Kiøpnehaffn haffuer ladit anholde hoes os om nogen pendinge, som wj vdj forleden feyde skall haffue bleffuit hindis hosbunde skyldige, som hun skall haffue beuis paa aff wort rentekammer, huilche hun wnderdanigst er begerrendis att maatte bekomme; thij bede wj ether och begere, attj ther om forfarer leyligheden, och thersom huis pendinge hun haffuer beuis paa findis att were kommen os till bedste, attj hinde mett korn eller anden wahre ther fore lader fornøye. Ther mett etc. Actum Frederichsborg 21 aprilis aar 1577.

Tegn. o. a. L. XIII. 271.

678. **28 April 1577.**

Kgl. Befaling om Anbringelsen af den Pengesum, Kongen og Adelen havde givet de husarme.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witerligt, att effther som wij Gud almechtiste till loff och ere och fattige husarme menisker och schollebørn wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn till hielp, trøst och forfremelse med nogen wor elskelige riigens raad och addell for nogen tiid siiden haffuer skienckt och giffuet forskrefne the fattige samestedtz en summa pendinge, huilcken osz elskelige borgemester och

raadmend ther j byen till troer hende er offuerantuordit at schulle framdellis wdsette paa rente hoes thieris medborgere och at thage ther paa nøyachtige pant och foruaringe, saa at forskrefne borgemester och raadmend ligeuell schulle staa ther for, effther som fundatzen, ther paa giort er, ydermere formelder och wduiszer, tha eptherthj enpart aff borgemestere sielff saa well som raadmend och haffue thagit aff same pendinge paa renthe, och the ther fore haffue sat nøyachtig pant och foruaring, och paa thet at same pant vdj framtiiden for fattigdom eller anden aarsage schyld icke schulle hiemeligen selges, pantsettis, affhendis eller vdj nogre andre maade foruendis till nogre andre, forskrefne husarme och schole børn till schade och nachdeell, haffue wij aff wor synderlig gunst och naade, saa och effther forskrefne borgemestere och raadmendtz wdj Kiøpnehaffn vnderdanigste begieringe, vndt och tillat och nu med thette wort obne breff vnde och tillade, at ther som wdj fram tiiden saadant sig vdj nogre maade kunde hende eller tildrage, at nogen sig wilde vnderstaa at vdsette eller forpante till ander, thett were sig huo thet heldst were kunde, nogen the gaarde, husze, jorde eller eygendom, som nu for forskrefne the fattigis pendinge vdstaar eller her effther vdsettis till vnderpant och foruaring, tha maa och schall thet aldellis ingen krafft eller macht haffue, men same pant eller foruaringe, forskrefne the fattige bebreffuede och forsegled ere, the schulle forskrefne the fattiges, husarmes och schollebørns følge for alle, ehuo the helst ere eller were kunde, wden ald emodsigelse, till saa lenge same pendinge bliffuer nøyachtigen thennom bethallit, bode houit stuoll och renthe, och ther som och saa schede, at nogen som haffuer aff same pendinge paa renthe, ehuo the heldst ere eller were kunde, wed døden affginge, tha maa eller schall thierisz arffuinge eller nogen anden inthet befatte thenom met nogit thieris efftherladindis godtz, før end the som raade for the fattiges pendinge ere tilfridtz stillit och fornøygit for forskrefne pendinge, houitstoell och renthe, saa the thennom først for ald anden gield eller tiltalle schulle betalle. Dog schall the, som for same the fattigis pendinge effther fundatzens lydelsze raadendis worder, icke misbruge thette wort breff, thieris egen gield ther med at indkreffue eller thennom nogit part tilholde, med mindre same pendinge tilhøre the fattige, och breffuene vdtrøckeligen ther med formelde. Actum Frederichsborg thend 28 aprilis aar etc. mdlxxvij.

Sæl. Registre XI. 287.

679. **15 Juni 1577.**

Bønderne i Kjøbenhavns Len skulle arbejde paa Fredriksborgvejen paa den anden Side af Broen næst udenfor Kjøbenhavns Mark.

Till bønderne vdj Kiøbnehaffns leenn.

Wij Frederich etc. hellse ether alle wore wndersotte, menige bønder och thiennere, ehuem somhelst j thienne eller tillhøre, som bygge och boe offuer ald Kiøbnehaffns leenn, euindeligen met Gud och wor naade. Wiider, epther som wj haffue for gott anseett, att ether selff saa uell som menige mandt till bedste skall liggis en steenbro wden for Kiøbnehaffnn paa Frederichsborge wey fran thend bro nest wdenfor Kiøbnehaffns marck och till thedt leedt, som thend oende och slemme weye pleyer att were, och wj alreede haffue laditt opkaste, huilchen bro wj nu mett thett allerførste, førend høsten paa kommer, wille haffue ferdig giortt. Thj bede wi ether alle och huer serdellis strengeligenn biude, attj retter ether epther, nar oss elskelige Christen Wind, wor mand, thiener och embitzmand paa wort slott Kiøpnehaffnn, ether lader tillsige huer mandt mett ethers heste och wogne och guod ferdig hielpe att møde tillstede wiid forskreffne bro, ther huer att till age steen och jord saa møgitt fornødenn behoff gieris, och huer sin anpart ther vdj att ferdig giøre, effthersom forskreffne wor leensmand ether lader wnderwisse. Och paa thet thend ene jcke mere end thend anden ther mett skall besueris, och ingen att bliffue forskonitt, tha wille wj, at en sogne fogit aff huer sogen skall fremkomme och tha att skulle huer sogen sin anpart aff samme broe till mollis att ferdig giøre, epther som wor lensmand eller hans fuldmechtige ether ydermere wnderwissendis worder. Findis och nogen, som sig fortrøcker och icke fremkommer, tha skall wor lensmand fuldmagt haffue thenum att lade pante och straffe ther offuer, som wiid bør. Her epther sig huer will wiide att rette, ladendis thet jngenlunde. Giffuit paa etc. Frederichsborg xv junij aar mdlxxvij.

Tegn. o. a. L. XIII. 287.

680. **4 Avg. 1577.**

Kgl. Befaling om Gjentofte Kirkes Istandsættelse og Kirkegaardens Fredning.

Till her Christopher, hospitals forstandere j Kiøpnehaffnn.

Wor gunst tilforn. Wiider, att menige sognemend vdj Gentoffte sogen haffue wnderdanigst ladit giffue oss tillkiende, huorledis theris sognekircke Gentoffte kircke skall were møgit forfaldenn saa uell som kirckegaardenn, saa the icke ther vdj well kunde staa thøre, nar thet regner, till met skall kirckegaardenn staa obne for fee och queg alle wegne, huilchen kircke hospitallit skall were plich-

tige att holde ferdig, tha eptherdj kirckens part er tillagd the fattige, huor aff hun skulle holdis wid lige, bede wj ether och alffuorligen befalle, attj met thet allerførste ere fortenckt vdj at lade hielpe och ferdig giøre forskreffne Gentoffte kircke bode paa tag och huis mere brøst ther paa findis, saa uell som och paa kirckemurenn ther om kring och samme kircke och kyrckemnr siiden altiid wed guod heffd och macht holder, saa frampt ydermere klage ther offuer for os kommendis worder, wj tha icke skulle ther om anderledis tilltencke. Actum vdj Ibstrup 4 augustj aar etc. 1577.

Tegn. o. a. L. XIII. 307.

681. **27 Avg. 1577.**

De fremmede Saltskibe skulle tilholdes at føre et vist Parti Salt til Kjøbenhavn.

Till Hendrich Mogensenn, tolder vdj Helsingøer.

Wor gunst tilforn. Wiid, att oss elskelige Hans Ollnffsen, borgemester vdj Kiøbnehaffnn, wnderdanigst paa byens wegne haffuer werit begerendis, att nogen aff the fremmede sallt skybe, som komme vdj Sundit, maatte tillholdis att nederløbe for Kiøpnehaffnn ther att selge och losse ett hundrit eller ijct lester sallt, paa thet om salltit opstiger eller inthit mere kommer vdj aar, wndersottene først maatte forsørgis, huilchit wj naadigst beuilgit haffue. Thj bede wj thig och wille, attu, huis ther nu ere nogen sallt skiibe j Sundit eller aff the første, som ankommer, bestiller nogen, som met jc eller ijc lester løber neder till Kiøbnehaffnn, settendis thenum kiøbit fore epther som billigt och ret kand were och endeligen tillholder nogle ther att losse. Forskreffne sallt skal thenum af borgerne bliffue betallit, epther som thu mett thenum bliffuer om kiøbitt forent. Ther met etc. Actum Frederichsborg 27 augustj anno 1577.

Tegn. o. a. L. XIII. 320—21.

682. **30 Sept. 1577.**

Arvingerne efter Margrete Hans Taasings Enke (jfr. II. S. 779) skulle have 100 Daler af en af hende efterladt Kapital.

Till Jacob Schriffuer, borgemester vdj Kiøpnehaffn.

Wor gunst tilforn. Wiid, att thisse breffuiser Lauritz Niellsenn j Ellinge gaardt, Jens Ibsen j Eskellstrup, Jens Nielsenn j Sueninge och Jens Ollsen j Kollekolde haffue wnderdanigst berett for oss, huorledis en theris fencke wiid naffnn Margrette Hans Taassings nogen aar siiden er bleffuen død ther vdj byenn, och epther som the wore hindis rette arffuinge och haffuer bekommit en ringe thing till arffue epther hinde, beklage the thenum ligeuell at motte betalle en stoer gield, som beløb sig mere end the arffuidt haffde, giffuendis ther

hoes tillkiende, att samme Margrette skall i hindis testament ladit skriffue, att hinde wor antwordit vdj guld, daller och ment iij^c daller till throer hende att forware, huilche pendinge thu paa en ret haffuer annammitt paa wor wegne thend tiid thu wor byefogitt. Och eptherdj end nu ingen er kommen, som kand met rette tillholde sig samme pendinge, och forskreffne hindis arffuinge men, at hun saadant j hindis testament haffuer ladit skriffue, for at hun wilde fran wende hindis rette arffuinge forskreffne pendinge, och the dog haffue mott betalle en stoer gield epther hinde, ere the paa thet wnderdanigste begerendis, at wj wille efftherlade, att the samme pendinge kunde bekomme. Och epther slig theris flitige anfordring saa och paa thet wj en gang maa bliffue thenum quit, haffue wj naadigst beuilgitt samme hindis arffuinge et hundrit daller aff forskreffne pendinge, som the beretter end nu skulle findis hoes thig tillstede. Bedendis thig och wille, at nar the theg met thette wort breff besøger, thu tha lader thenum følge et hundrit daller aff forskreffne summa, thu paa wor wegne paa en ret haffuer opborit, och ingen forhindringh ther paa giører thenum. Ther mett etc. Actum Andnorskouff xxx septembris 1577.

Tegn. o. a. L. XIII. 328—29.

683. **17 Nov. 1577.**

Kgl. Befaling om Ordning af Stolestaderne i Frue Kirke.

Till vniuersitetet, borgemestere och raad j Kiøpnehaffnn och kirckewerger till wor Frue kircke sammestedtz.

Wiider, att epther som wj forfare, att vdj wor Frue kircke ther vdj Kiøpnehaffnn skall findis møgen wskickelighedt med stoellstad, saa att mandtz personer mange stedtz staa vdj stoelle sammen mett quinderne och quindene met mendene, och eptherdj samme kircke er saa gott som hoffuidkirchenn for andre her vdj rigitt, saa att ther io bør att holdis synderligst guod skick och ordning bode vdj the och andre maade, att andre kunde thage exempell aff och sligt eptherfølge, och skall met samme stoellstand nogen andenstedtz her vdj riigit bode vdj Roskyld och flere stedtz fast skickeliger tillgaa, och paa thet en gang for alle och saa maa føris ther sammestedz raad wiid, bede wi ether och wille, attj ether ther om beraadslager och siiden met thet første giører en endelig skick och ordninge mett forskreffne stoellstad vdj wor Fru kircke, effther som ether siønis skickeligst och ordentligst kand were, saa att mandz personer staa for seg och quindfolkene paa then anden siide for thenum vdj seer, och alltingist ther met kand gange ligeligen, skickeligen och rett till epther thend ordning, som vdj Luciæ kyrcke vdj Roskylde for nogen

tiid siidenn och saa giortt er. Ther skeer wor wilge och befallinge, thj thager her ingen forsømmellse fore. Befallendis ether Gud. Skreffuit Frederichsborg 17 nouembris 1577.

Tegn. o. a. L. XIII. 358.

684. **19 Dec. 1577.**

Nogle Borgere skulle have Betaling for et Skib, der i sidste Krig var anvendt som Krigsskib.

Tiill Christoffer Walkendorph.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at Marcus Heess, Hans Suckerbager oc nogenn andre wore vndersaatte vdj Kiøpnehaffn oc Malmøe haffuer beret for os, huorledis wij wdj for ganngne feide haffuer ladet et thieris skib anamme her for byenn paa iij^c lester stort, som kalldis thenn Gylldene Løffue, oc thet haffuer brugt lade till orloug, oc att thj her till dags ingen betalninng eller oprettninng ther fore haffue bekommen, huorfor thj vnnderdanigst haffuer werrit begierendis, att wij naadigst thenom met nogen wederlaug wiille haffue bethenckt, effther som j aff thieris indluchte suplicatz ydermere kand forfare. Thj bede wij ether oc begierre, attj her om lader forfare leiligheden och siden lader os wiide huad thj therfore erre begierendis, och om wij thenom mett rette nogit therfor erre plechtige. Siidenn wille wij lade giffue thenom wiider beskeed. Ther met giøre y os synderligen till willge. Befallendis ether Gudt. Actum Haffniæ 19 decembris anno etc. mdlxxvii.

Tegn. o. a. L. XIII. 366.

685. **18 Jan. 1578.**

Kgl. Befaling i Anledning af Klagemaal af Hofsinderne over deres Værter og omvendt.

Tiill Christopher Walkendorff.

Frederich. etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij komme wdj forfarinnge, huorledis att nogre aff borgerne ther wdj byenn beklage thenom, at the och thieris hustruer oc follck thitt oc offte wforskyllt offuerfalldis aff wor hoffthienner oc thieris folck, som erre inndlagde till herberge hos thenom, tha haffue wii nu sligt alffuorligen forholldett wor rittmester Otto Aaxkull, som wdj marskalckenns stedt haffuer befallinng, huor paa hand giffuer tilkiennde, att slig wuilge mestenn partenn kommer theraff, att hofffolkit icke kannd bekomme den diell, the behøffue, oc att the, som riige oc formuendis erre, wegre thenom at indthage nogenn, thj bede wij ether oc begiere, attj giør thenn forordning, att om nogenn icke saaledis err mett herberg forsørgett, som thett seg bør, att huer epther sinn stanndt tha i gode wstraffelig herberg maa bliffue inndlagde, beffallenndis

borgernne, at jnngen wegre thenom wdj wortt folk att inndthage, huor slig leilighed er the kunde ligge, menn heller beflyttte thenom paa att bygge staallde, saa thett enne annsees emodt thett anditt, och huis tha sliig clagemaall ydermere forkommer paa wor wegne, atthj tha tillsiige samme worre hoff juncker oc thienner, offuer huilke slig clagemaall kanndt komme, att the stiller samme thieris werther och werthinnder tilfridtz, saa att the icke mett billighet skulle haffue thenom for os att forklage. Thersom the thett icke wille giørett(!), atj tha behollder theris maanitzs penndinnge hoss ether till saa lennge, att wor hoffmarskalk haffuer hørtt sagenn y rette paa wor wegnne, och attj fannger tha befalinng att giffue thenom theris monitzs penndinge fremdelis. Oc offuer huilcke wore hoffsinndere slig clagemaall kommer mett rette, attj tha alffuorligen befaller byfogdenn oc wor forerer, att the legge thenom aff thett herberg oc i itt anndit. Ther mett etc. Datum Kroneborg thenn xviij januarij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 11—12.

686. **15 Feb. 1578.**

Forbud mod uvedkommendes Adgang til Slottet.

Effter at Kongelig Maiestet kommer wdi forfaring och selff haffuer seett, huorledis thett gaar fast wskickeligt tiill her paa slottit, att allehaannde løst follck opløbe oc jnngenn beskeed thagis aff thenom wdj portenn, som anndennstedtz seduanligt er paa Kongelig Maiestets husse, tha will Hans Maiestet lensmanden befallit oc paalagt haffue saaledis att holldit:

Naar Kongelig Maiestet icke er her paa Kiøpnehaffnns slott neruerendis tilstede, effter ingenn sønnderligt haffuer att bestille her op, maa ingen gemeinn follck eller hoffkarlle eller borgere opgannge, wdenn slotzfolkitt allenne the her spisis oppe, wnnderthágenndis nogenn haffuer errinnde, dog skall the giffue beskeed fraa thenom vdj porthenn, oc lennsmandenn siidenn eller fogedenn att sennde budt huad hellder the skulle opladis eller icke.

Naar Hanns Maiestet er her tilstede, skall ther thog haffuis vnnderskied paa huad follck maa oplaadis, saa att inngenn opkommer vdenn adells personer, hoffthienner och thieris follck, som till hoffue erre beskeedenn, jnnthett gemeinn follck, huad hellder thett er borgere eller anndre, som erre wdj wor thienniste, mett mynndre the opfordris aff thennom, ther haffue macht till.

Inngen suplicanter skulle heller opgaa, menn bliffue for portenn, wdenn the opfordris for cantzlyett, oc skall porternnern (!) anamme

thierris suplicats oc anntworde thenom offuer och the sidenn att fortøffue beskeedenn.

Item ingenn borgerfollck skall stedis op paa slottit att kiøbe mask, som her till skied er, men huad mask oc klid Hans Maiestet icke behøffuer at brugge maa lennsmanndenn sellge oc lade førre i i byenn konngenn till beste.

Sameledis will kongen, att alldelis inngen quindfolk skall opgange aff byenn att hennte wannd eller att kiøbe mask oc anndit, som her til skeed er.

Huad follck, som skulle leffuerere ther nogit paa slottit wdj skriffuerstue, salltkiellderenn oc kiøkennitt, mue opladis, oc naar the haffue forrettidt thieris errinnde, skynnde thenom neder och icke løbe i huer winnckell. I lige maade skall haffuis indseennde mett thenom, som skulle hennte her nogit paa slottitt, fetallie eller annditt, att the sidenn strax packe thennom.

Huad dannsk canntzley eller tydske och thierris drennge eller sligt follck, som haffue fornødenn errinnde her oppe dagligen, thenom haffue thett synn beskeedenn, tisligeste plichtsfollck oc hanndtwercksfollck, som fange beskeed her att arbede.

Ithem naar maalthiidt er baade till middag och affthenn, skall portenn luckis oc nøglenn anndtwordis lennsmanden eller fogeden i hans frauerelsse. Finndis liggernne i porthenn eller skiøtternne her emodt oc wdenn thennd beskeedt forskreffuit staar att oplade nogen, thenom icke bør oc som inthet synnderligt haffue att bestille, tha skall lensmanndenn alffuorligen lade straffe thenom mett thornn oc fenngzell, och saa frampt lenssmanndenns eller fogdens forsømmelsse ther wdj finndis, att the mett nogenn seer igennom finnger, will Kongelig Maiestet wiidit hos thennom. Signatum Haffniæ 15 februarii anno 1578.

Sæl. Tegn. XIV. 19—20.

687. **6 Marts 1578.**

Kgl. Befaling om Universitetets Jurisdiktion.

Tiill borgemester oc raad och byfogidt wdj Kiøpnnehaffnn.

Wor gunst tilforn. Wiider, att the hoglerde wdj vniuersitetit wdj Kiøpnnehaffnn haffue vnderdanigst ladet giffue oss tilkiennde, huorledis the aff fremfarnne kongers thiid, sidenn skolenn først er funderit, skulle haffue hafftt adskillige friheder oc priuelegier, huilke hogborne første wor kierre her fader salig och hoglofflig jhoukommellsse them naadeligen wdj enn euig fundatzs haffuer stadfest, som

blanntt anndit inndhollder, att ingenn aff clerkeriett skulle mue kallis for werdtzlig offrighedt, menn for thieris rectorj och the hoglerde att stannde huer mannd till rette, wndthagenndis manndrab sag allenne, oc beklage the, att enn partt ether skulle lade seg forliude, om nogenn studenter thieris forseellsse her epther kunnde finndis, skulle i paa bysenns wegne wille haffue falldtzmaall aff thenom, oc til mett skeed att were, att the till ethers raadhusse(!) erre steffnidt wdj rette emod samme thieris friheder oc till this brugelig sedoanne, huor wdinndenn the menne thenom att skee for kortt, tha ephter slig leilighedt att clerckeritt ere plichtige att suare for rectore och the høglerde, oc er thenom thieris falldtzmaall och icke till anndenn offrighedt plichtig och huerkenn vdi anndre wniuersiteter eller ther wdj byenn annderledis till this haffuer werrit hollditt, wille wij ether her med alffuorligen forbiudett haffue ether j nogenn maade emod thieris friheder oc gamble sedwanne att forgribe ennthenn mett studenter thieris falldtzmaall att thage eller thenom for annden rett att kallde enn brugeligt haffuer werrit, men huis seg tildrage kunde, att nogenn studenter om nather thiide for nogenn mishandell oc forseelse bleffue opthagenn aff wachtenn, tha skulle i thenom mue lade sette paa enn rett till om morgenenn och sidenn rectorj lader thenom offuerandtwore wdj vniuersitetz foruarinng, till sagenn aff rectore och the hoglerde haffuer werrit forhørrdt, huor epther i ether kunnde wiide att rette och icke emodt slig preuelegier oc kongelig frihedt thenom att wforrette. Ther mett etc. Datum Anndtworskouff closter 6 martij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 26—27.

688. **22 Marts 1578.**

Renteskriver Hans Simonsen faar en Gaard paa Gammeltorv.

Till Christoffer Walkenndorff, Kongelig Maiestets rentemester.

Wor synderlig gunst tilforn. Wider, effter som wii haffuer skiøtt oc giffuitt wor rentteskriffuer Hans Simensen Anders Judis gaardt wdj Kiøpnehaffn paa Gameltorffue liggenndis, som er os tillfalldenn wdj gielld epther hanom, oc wij komme wdi forfarinng, att samme gaard skall werre fast saa høgtt wdsatt tillfornn, som thend kannd werre wertt, tha bede wii ether oc begiere, attj forskreffne gaardt lader indfrij aff huis boe och boskaff oc andenn deell oss tilkommer epther forskreffne Anders Jude, saa forskreffne Hanns Simensen samme gaardt frij bekomenndis worder. Ther mett etc. Actum Frederichsborg thend xxij martij anno mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 40.

689. **17 April 1578.**

Kgl. Befaling om Ordning af Stolestader i Nikolaj Kirke.

Till borgemestere, raadmend oc kierckeuergerne till St. Nicolaj kierke wdi Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Wiider, epther som wij forfare, at wdj St. Nicolaj kierke her wdi Kiøpnehaffn skall findis møgen wskickelighedt mett stolestad, saa att mandtz personer mangestedtz staae wdj stoelle mett quinderne oc quinderne mett mendene, oc eptherthij her wdj byen synderlig for andenstedtz her wdi riigitt bør mett sligt att holldis ordentligt och skickeligt wdj kierckerne baade wdj the oc andre maade, at andre kunde thage ther exempell aff oc sligt effterfølge, oc paa thett en gang for alle maa føris ther raadt wed, bede wij ether oc wille, attj ether ther om beraadslaaer oc siiden mett thett første giører en endelig skick och ordning met forskreffne stoelstad wdj St. Nicolaj kiercke, saa att mendtz personer staa for seg oc quindfollckene paa then anden siide for thenom wdj ser, oc althingist ther mett kand gange ligeligen, skickeligen oc ret till ephter thend ordning, som alerede effter wor befaling wdj wor Frue kircke her wdj byen er giort. Sameledis attj till forordner thuende beleilige stoele wdj forskreffne Sctj. Nicolaj kiercke till fremmede follck, som ther kunde staa wdj oc høre predicken. Ther mett etc. Haffniæ 17 aprilis anno etc. mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 53.

690. **16 Maj 1578.**

Kgl. Befaling om Overdragelse af en Gaard til Skolemesterens Bolig ved Frue Latinskole.

Till bispen, borgemestere oc raadmend wdj Kiøpnehaffnn.

Vor synderlig gunst tilforn. Huad os ellskelige mester Niels Krag, skolemester wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, wnderdanigst till os supplicerer om thend residentz oc whoning, hanom oc hans ephterkommere er tillagdt, saa oc om itt anditt huss, som er hanum bedre belegen hos skolen, och the fattige tillhører, haffue i ydermere aff hosliggende supplicatz att forfare. Thj bede wij ether oc wille, attj nu strax wille forfare leiligheden ther om, och huis thett kand werre for skolen gaffnligt oc the fattige wden skade, attj tha giør ther paa en forordning, saa att forskreffne huss, som ligger nest skolen, bliffuer stedtze till en skolemesters whoning oc forskreffne mester Niels Krag jndremend, oc att thend anden gaard wdj Studium stredtt the fattige igen wdleggis, forhandlendis althingist ther mett, ephter som ether

siellff skickeligist oc best sienis. Ther mett etc. Actum Kroneborg thend xvj maij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 70.

691. **4 Juni 1578.**

Om Indretningen af en Vandkonst og Vandledninger.

Till Kristopher Wallkendorph.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att effter som wij haffue loffuitt os ellskelige borgemester oc raadmend wdj Kiøpnehaffn att wille lade forskaffe oc ledsage thenom fersk wand ther ind wdj byen, jndbyggerne ther sammestedtz till gaffn oc bedste, tha bede wij ether oc begiere, attj paa wore wegne wille handle mett mester Hans, wor wandkonstner, om samme wand ther ind wdj byen att ledsage, ephter som wij tillforn ther om haffue talld mett hanom, oc om huis pendinge i mett hanom till eens worder, som hand skall haffue for hans wmage, attj paa wore wegne hanom samme pendinge betaler oc forнøiger oc thenom lader indskriffue wdj ethers regenskaff, tisligeste attj ochsaa paa wore wegne bestiller oc forskaffer hanom saa mange render oc bøser till forskreffne wandkonst behoff giøris, oc mett yderste fliid befordrer, att mett forskreffne wand att jndføre mett thett allerførste wdenn alld forsømelse kand gaa for siig. Ther mett etc. Actum Othense 4 junij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 82.

692. **10 Juni 1578.**

Stadens Privilegier skulle undersøges om Magistraten har nogen Frihed for Kongeskat.

Till borgemester oc raadmend vdj Kiøpnehaffn.

Wor gunst tilforn. Wiider, att wij haffue formerkt aff os ellskelige borgemester oc raadmendt wdj wor kiøpsted Malmøe, attj, som haffue borgemesters eller raadtz befaling ther wdj Kiøpnehaffn, skulle haffue nogen frijheder for kongeskatt, huillke frijheder the i lige maade erre begierrendis, oc ephterthij wij icke wiide aff samme frijheder at sige, tha bede wij ether oc wille, attj strax mett thett første hid afferdiger en aff ethers middell mett forskreffne priuelegier, sameledis attj ochsaa hid forsender itt clartt mandtall paa thend siste skatt oc hielp, som wdgaffuis, att wij ther aff ydermere leilighedenn kand forfare. Ther mett etc. Actum Kolldinghuss thend x junij anno etc. mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 83.

693. **18 Juli 1578.**

Der skal foretages videre Undersøgelser om Magistratens Skattefrihed.

Till Christopher Wallkendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att ephter som os ellskelige borgemester oc raadmend wdj wor kiøpsted Malmøe nogen thiid siiden forleden wnderdanigst hos os haffuer anholditt oc weritt begierendis att maatte niude slig frihedt for skatt oc thønnge, som borgemester oc raadmend wdj Kiøpnehaffn, och wij syden haffue tillskreffuitt os ellskelige borgemester oc raadmend wdj forskreffne Kiøpnehaffn att skulle till os forskicke huis priuelegier oc friheder, the haffde wdj saa maade, saa oc clare mandtall oc register paa thenne siste skatt, som wdgick, huorforre forskreffne borgemester oc raadmend aff Kiøpnehaffn nu haffue hafft thieris fulldmechtige hos os, os elskelige Jacob Schriffuer, borgemester ther samestedtz, att giøre theris wndskyllding, huilken paa theris wegne oc ephter hos liggende suplicatz giffuer tilkennde, att endog the haffue gamble friheder oc priuelegier att werre skatt frije, skulle the ligeuell haffue wdgiffuitt skatt lige wed andre thieris medborgere wndtagendis thett aar 72, och eptherthij wij icke wiide leiligheden ther om eller huad borgernis thieris giensuar ther emod kand werre, haffue wij nu till skickett ether samme register. Thj bede wij ether oc begierre, attj strax mett thett første beskeeder forskreffne borgemester oc raadmendt saa well som och nogen aff the fornemiste borger wdj forskreffne Kiøpnehaffn for ether oc siiden forhører begge parterne oc forfarer, huad heller forskreffne borgemestere oc raadmend wdj Kiøpnehaffn haffue saadan benaadinge, att the bør att werre frij for skatt eller icke, saa oc om the tillforn wdj andre skatte haffue hiolpitt theris medborgere, oc attj siiden thillskriffuer os alld beskeeden, hure ther om er, att wij os ther effter kunde wiide att rette. Ther mett etc. Actum Skanderborg 18 julij anno etc. mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 99.

694. **25 Juli 1578.**

Kgl. Befaling om Rejseapothekets Forsyning.

Til Christopher Walkendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, ephter som wij aarligen giffue Antonio Apotecker pension, oc hand haffuer forplichtitt seg ther emodt altid att wille hollde en forstandig apotecker suend, som mett apotecke kunde følge os oc wortt hoff ephter, tha forfare wij, att samme suend, som hand haffuer forordnit att

føllge wort hoff, icke skall werre forsorgitt mett thend deell, en apotecker bør att haffue, saa att mand maa skicke till Hadersleb oc andenstedtz ephter huis behoff giørris. Thj bede wij ether oc begierre, attj beskeeder till ether forskreffne Antonium Apoteker och hanum paa wore wegne forhollder, att hand ere fortenckt wdj nu straxt enthen sellff att ephterføllge wortt hoff oc thage mett seg thend deell, en apotecker skall paaholde, eller samme sin thienner, hand haffuer tillskickett att føllge wortt hoff, saaledis wdstafferitt mett wrter oc andenn deell, som thett seg bør, saa frampt hand seg her wdinden wegerendis worder, oc hans forsømmellse her ephter wdj saa maade findis, wij icke skulle foraarsagis hanum att afftake oc en anden wdj hans sted anthage, som wdj samme bestilling seg throliger, williger oc flitiger wille lade befinnde. Huilkitt i hanum alffuorligen paa wore wegne wille tilkiende giffue, att hand seg ther ephter kand wiide att rette. Ther mett etc. Actum Skanderborg xxv dag julij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Tegn. XIV. 102—03.

695. **7 Jan. 1579.**

Byens Tønde skal være paa 6 Skæpper, og Magistraten maa ikke bygge paa den Grund, Byen har faaet ved Admiralgaarden.

Borgemestere och raadmend wdj Kiøbnehaffn finge Kongelig Maiestets breff, liudendis, att Kongelig Maiestet er kommen wdj forfaring, huorledis theris byes thønde, som the moler korn met, skall endnu findes større end paa vj skepper korn, som er emod thend ordning och skich, som Hans Majestet met nogre aff Danmarch riiges raad offuer aldt Sielland giordt haffuer, huilchet Hans Maiestet icke lidet forundrer, att the sligt emod Hans Maiestets alffuorlige befalling giordt haffue. Thj beder Kongelig Maiestet thenom, att the strax wden ald wiidere forhalinge lader ligne och giøre theris korn thønnde, effthersom skeppen er stor thill, saa att ther icke gaaer meer wdj samme theris byes thønde att maale korn med end vj skepper korn, och thersom thet hereffther befindes, att samme theris korn thønder findes støre end paa vj skepper, tha skulle the wiide, att Hans Maiestet wil thet icke thill gunst optage. Her effther the kunde wiide thenom att retthe. Ther met skeer wor vilge.

Ett andet breff thill forskreffne borgemestere och raadmend vdj Kiøpnehaffn lydendis, att som Christopher Valchendorp effther theris begierinng haffuer vnderdanigst giffuet Kongelig Maiestet thilkiende, huorledis the ere thilsindtz att wille lade forbygge thend øde grund och platz, som the thilforn haffue kiøbt aff Hans Maiestet,

tha effthehj thet haffuer thilforn weret giffuet Hans Maiestet thilkiende, att samme jord icke kand bygges, wden thet skullde bliffue skade paa Kongelig Maiestets gord, som thennd wdj boer, som haffuer Holmen j befalling, will Hans Maiestet icke ther fore thilstede, att the skulle bygge samme jord. Therfore haffuer Hans Maiestet befallet Chrestopher Valchendorp att skulle handle met thennom om samme jord och thenom thend paa Hans Maiestets wegne bethale. Ther met skeer etc. Actum Koldinghus thend vij dag januarij aar 1579.

Sæl. Tegn. XIV. 159—60.

696. **26 Juli 1579.**

Kgl. Befaling om at skaffe Staldrum til et vist Tal Heste.

Til borgemestere och raadmend wdj Kiøpnehaffn.

Wor gunst tilforn. Wiider, att wij komme wdi forfaringe, att siiden wore hoffsindere oc enspendere nu forleden winther haffue weritt wdi Judland och en thiid lang ther fran byen, skall ethers medborger mestendeelen haffue nederbrott hues stallde, the tillforn haffue hafft, och thenum bruge wdi andre maade, paa thett the icke wille haffue nogen ind till thenum, och haffde wij well formoditt oss, att thenum anden willighed oc icke saadanne whøfflighed for wor skylld skulle weritt widerfaren. Thj bede wij ether och wille, attj nu strax lader forordne hos ethers medborgere stallderom ther wdj byen till en   heste, och thenum mett thett første ferdig giører, tillsigendis thenum, att the samme sthallde her effther icke affbryde, saafremptt the icke ther offuer willde liide straff for thierris whørsomhett, paa thett att wore hoffjunckere och andre fremmide, naar nogen forsambling sker, kunde ther redeligen mett thierris heste wnderkomme. Ther mett etc. Actum Frederichsborg xxvj julij anno etc. mdlxxix.

Sæl. Tegn. XIV. 228.

697. **27 Juli 1579.**

Peter von Slesvig maa arve den Del, der kunde tilfalde Kongen i hans Hustrus Gods.

Byefougitten wdi Kiøpnehaffn fick breff, att Kongelig Maiestet naadigst haffuer beuilgitt Pether von Slesuig att motte bekomme hues deell oc part, Kongelig Maiestet kunde tillkomme wdj hans høstruis guodtz, dog wed thenne forplichtt, att forskreffne Pether von Slesuig skulle siellff forennis med hindis rette arffuinge, ther som the inden dag och aar giører anfordering ther om. Actum Frederichsborg thend xxvij julij anno etc. mdlxxix.

Sæl. Tegn. XIV. 229.

698. **16 Avg. 1579.**

Kongen tillader flere Borgere at faa deres Kavtionsbreve for nogle hamborgske Skibe tilbage.

Wdi liige maade fick forskreffne Christoffer Valkendorff breff, liudendis, att Albritt Albrittsen och Johan von Gellern, raadmend wdi Kiøpnehaffn, haffue paa thierris och fliere thierris medborgeres wegne ther sammestedtz wnderdanigst laditt besøge Hans Mayestet, att Hans Mayestet naadigst wille lade fallde hues pendinge, som the endnu staa i borgen forre till Hans Mayestet for the Hamborger skiibe och ere wbetallitt, som skall beløbe seg wngeferlich wed vm daller, och er wnderdanigst begierrendis att mothe bekomme thieris handskriffter och forløfftelse breffue egien. Tha haffuer Hans Mayestet naadigst anseett thierris leilighed och giffuitt thenum quitt for hues pendinge, som forskreffne Kiøpnehaffns borgere endnu med tilbage staar till Hans Mayestet for samme løffte. Therfore beder Kongelig Mayestet hanum, att hand lader forskreffne Kiøpnehaffns borgere bekomme oc fange thieris handskriffter egien saa wiidt som kand liude vm daler och ingen hinder wiidere att skulle giøre thenum ther paa. Actum Giedtzgaard thend xvj dag augustj aar etc. mdlxxix.

Sæl. Tegn. XIV. 244.

699. **1 Dec. 1579.**

Befaling til Borgerne om at være Kristoffer Valkendorf hørige og lydige under Kongens Fraværelse.

Til borgemestere, raadmend och menige borgere wdj Kiøpnehaffn.

Wij Frederich thend anden etc. hellse ether os ellskelige borgemestere, raadmend, byefougitt och menige borgere wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn kierligen med Gud och wor naade. Wiider, att paa thett att althingist wdi wor frauerelse ther wdj Kiøpnehaffn maa gange thes skickeligere till, haffue wij naadigst tillthroett och befallitt os ellskelige Christoffer Valckendorff thill Glorup, wor mand, raad oc rentemester, att haffue befalning och tillsiun paa wore wegne paa althingist ther j byen, saa att thet kand gaae skickeligen och well thill saa møgitt som muligt er. Thj bede wij ether och befale och nu med thette wortt obne breff biude och befaler, athj erre forskreffne Christoffer Valckendorff i alle maade, hues handt ether paa wore wegne tillsiger, hørige och lidige, lige som wii sellff ther personligen tillstede war, och ther som nogen aff ether findes hanom paa wor wegne moduillig, tha skall hand mue lade straffe ther offuer, effther som billigtt och rett er. Huor effther i ether kand wiide at

rethe; thj lad thet ingenlunde wnder thend peen och straff som wed bør. Giffuitt Haffreballegaardt j decembris anno 1579.

Sæl. Tegn. XIV. 281.

700. **14 Feb. 1580.**

Raadmand Niels Pedersen beskikkes til Borgmester.

Til menige borgere wdj Kiøpnehaffn.

Wij Frederich thend anden etc. hilse ether alle wore wndersotte, borgere wdi wor kiøpsted Kiøpnehaffn euindeligen med Gud och wor naade. Wiider, att ephterthij Jørgen Pedersen, som war borgemester ther wdj byen, nu er død och affgangen, tha haffue wij nu egien tilskicked och forordeniert os elskelige Niels Pedersen, raadmand wdi forskreffne Kiøpnehaffn, att skulle werre borgemester ther sammestedtz, och haffuer hand nu giortt os elskelige Christoffer Valckendorp till Glorup, wor mand, raad och rentemester, paa wore wegne hans borgemesters eedt och sig forpligtede att werre os och riigett huld och thro och wdi alle maade wiide och ramme wortt och kronens saa well som och menige borgere och indbyggeris ther wdi forskreffne Kiøpnehaffn gaffn och beste och wor och thierris skade och forderffue aff hans yderste formue hindre och affuende. Thj bede wij ether alle och huer serdelis strengeligen biude, athj retter ether ephter att hollde och anamme forskreffne Niels Pedersen for ethers borgemester och wdj alle maade att werre hannum paa wore wegne hørig, lindig och følgachtige wdi hues hand ether tilsigendis och befalendis worder. Hand skal egien hiellpe alle thenum, som hannum hender for dom att komme saa møgitt loug och rett er. Ther med skeer etc. Actum Kroneborg 14 die februarij anno etc. 1580.

Sæl. Tegn. XIV. 313—14.

701. **26 Feb. 1580.**

Den ene af de Klokker, der tilhørte St. Ibs Kirke i Roskilde, er skænket til den ny tydske Kirke, hvorimod den anden skal føres tilbage igen.

Til Christoffer Valckendorff.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, ephter som wij for nogen thiid siiden haffde giortt thend forordninge, att Sctj. Ibs kiercke wdi Roskillde skulle affbrydes, och sognefollckitt att skulle søge till Sctj. Jørgens kiercke ther wden for byen, huorforre wij och thend thiid haffue befalitt, att klockerne skulle nedertagis och føris till Kiøpnehaffn och brugis till thend nye tydske kiercke, och wij nu forfare, ath icke wden thend enne aff samme klocker skall brugis til samme tydske kiercke, och thend anden endnu skall were tilstede

ther for slothett och icke brugis, tha effterthij forskreffne Sanctj Ibs kiercke endnu holldis wedt magtt, och thett icke haffuer kundett skicke segh, thend skulle affbrydis, eller att the wdi kiøpstedenn skulle søge kiercke wden byen, bede wij ether och begierre, ath naar j med thette wort obne breff bliffuer besøgte, i tha lader sognefolckitt wdi forskreffne Sctj. Ibs sogen følge thend klocke, som ther fran er tagen, saa frembtt thend endnu findis til stede ther wed slothitt. Actum Colding 26 februarij anno 1580.

Sæl. Tegn. XIV. 319.

702. **1 Marts 1580.**

Kgl. Befaling om at betale 3000 Daler for Vandkonsten med de 3 Spring paa Gammeltorv, i Kødmangergade og paa Amagertorv.

Til borgemestere och raadmende wdj Kiøpnehaffn.

Wor gunst tilforn. Wiider, att som i wiide ether att errindre, athj nogen thiid siiden haffue ether emod os forskreffuitt for threj thusinde gamble daler thill oss att skulle wdgiffue, naar wij haffde laditt leide och indføre en wandkonst ther wdj Kiøpnehaffn paa thrende sprung, ett paa Gammell torffue, thett anditt oppe wdj Kiødmangergaden och thet thridie paa Amage thorffuitt, och efftherthij med samme wandkonst nu er fullddreffuitt effter wor tilsauffn, tha bede wij ether och wille, athj tilthencker nu strax med thett allerførste att hid frembsende forskreffne iijm daler och oss thenum wden lenger forhalinge endeligen att betale och forneige och ethers breff ther med att fulldgiøre. Ther med etc. Actum Coldingæ primo martij anno etc. 1580.

Sæl. Tegn. XIV. 321—22.

703. **20 Maj 1580.**

Kgl. Befaling om Fortegnelse over den Skade, Borgerne have lidt af de Svenske i det Narvaske Farvand siden Freden i Stettin.

Til borgemesterre och raadmende wdi Kiøpnehaffn.

Wor gunst tilforn. Wij bede ether och wille, athj nu strax foreholldee ethers medborgere ther wdi byen, att the tilkiende giffue huilcke aff thennum haffue liidt nogen skade aff thend Suenske paa thett Naruiske farwand, siiden thend Stetiniske fordrag emellom thise riiger er oprett, och athj clarligen lader optegne, huo the haffue werritt, huad same skade [kand] seg beløbe, och huad restitution thennum therforre er skeedt, med hues thennum endnu kand reste och tilbage staa. Sammeledis athj och lader optegne, huad anden besuerring ethers medborgere emod fordragen och gammell sedwone

wdi Suerige paahenger, och athj samme fortegnelse siiden forsender ind wdj wortt cantzelij, att thend wiseligen findis ther inden Sctj. Bartholomej dag først komendis. Ther med skeer etc. Actum Coldingæ die 20 maij anno salutis mdlxxx.

Sæl. Tegn. XIV. 336—37.

704. **21 Juni 1580.**

Kgl. Befaling om kun at sælge Havre til Kongen.

Till Kiøpnehaffns, Malmøes, Ydstedtzs indbyggere.

Wij Frederich thend anden etc. hilse ether alle worre kierre tro wndersotte menige borgere wdi wor kiøpsted Kiøpnehaffn, Malmøe, Ydsted och andre kiøpsteder till søe kandten wdi wortt land Skone euindeligen med Gud och wor naade. Wiider, ephter att wij behøffue ett stortt antall thønder haffre, tha forbiude wij alle och huer serdelis, saa mange som haffue nogen haffre sammestedtz, thend att wdskibe och wdføre aff landett till Tyskland eller andenstedtz att forwandle till paa wiidere beskeed, men athj thend lader oss elskelige Christoffer Valckendorff, wor mand, raad oc rentemester, paa wore wegne bekomme. Wij haffue hanum befallit att skulle samme haffre lade betale, som billigtt och rett kand werre och ephter som hand kand med thenum forehnnis ther om. Her ephter seg huer kand wiide att forhollde. Saa framptt nogen effter thenne thiidt emod thette wortt breff giørendis worder, the tha icke wille stande therforre till rette. Datæ Coldingæ xxi die junij anno domini etc. mdlxxx.

Sæl. Tegn. XIV. 344.

705. **26 Juli 1580.**

Kgl. Befaling om Undersøgelse af om Borgerne ere billigt taxerede til Skat.

Til borgemestere och raadmende wdj Kiøpnehaffn.

Vor gunst tilforn. Wiider, att nogre aff wore wndersotte ethers medborgere ther wdj Kiøpnehaffn skulle thenum endnu beklage, att thend siste pendinge skatt anno 76, som i aff ethers bye med menige borgere oc indbyggere kom os och riigett till hielp med; thisligeste skall och thend skatt till att betale Wandkonsten med werre møgitt wligeligen satt och taxeritt, oc endog att os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, wor mand, raad och rentemester ephter wor befalning haffuer sagtt ether, athj skulle tage same tax for ether och forfare huer ether medborgeris leilighet, formue och effne, handell och wandell, om samme pendeskatt er saa taxeritt paa huer sin anpartt, som billigtt och rett er, som hanum burde at werre, tha skulle thett bliffue hos samme tax; thersom j och formerckte, att

thend war wligeligen satt och taxeritt, athj tha thend, som billigtt och rett war, skulle sette och taxere, huilcken wor befalning icke endnu (som i well med alld wnderdanigste hørsomhedt haffde burdt) skall werre eptherkommitt, thj bede wij ether och wille, athj anammer for ether samme tax paa forskreffne skatte och thend grandgiffueligheu grandsker och offuerueiger, om the erre rett satt och taxeritt, huer ephter som hand haffuer huusse och eigendomme thill ther wdi byen, oc huer ephter sin handell och wandell, eller ey. Oc ther som i kunde kiende, att samme skatter erre icke saa lideligenn oc rett taxeritt, som thenum burde att werre, athj tha setter och taxerer thenum, som billigt oc ret er, huer ephter sin indkompst oc formue oc ephter sin handell oc wandell, ephter som i wille andtsuare oc were bekiendt, om ther kommer nogen wiidere klagemaall for os. Ther med etc. Actum Rosted thend 26 julij aar etc. mdlxxx.

Sæl. Tegn. XIV. 348.

706. **26 Juli 1580.**

Kgl. Befaling til Kristoffer Valkendorf at forlige Magistraten og Borgerskabet.

Till Christoffer Valckendorff.

Wij Frederich thend anden etc. hilse ether os elskelige borgemestere, raadmende och menige borgere wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn euindeligen med Gud oc wor naade. Wiider, att os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, wor mand, raad oc rentemester, haffuer wnderdanigst giffuett os tilkiende, hurledes att ther skall werre nogen wennighed oc misforstand emellom ether om byens regenskaffue, pendinge skatter, arbeidtzs skatter oc anditt sligtt mere, borgernes oc byens indkompst oc wdgifftt, tha ephtherthij wij icke gierne høre, att ther skulle werre nogen thuist oc wennighed emellom wore wndersotte wdj kiøpstederne, thisligeste erre wij oc saa aff kongelige mildhed tilneigett oc willige att wille hielpe alle wore wndersotte, saa wel thend fattige som thend riige huer till thett, som the kunde haffue rett till, haffue wij therforre naadigst befalitt, oc nu med thette wortt obne breff fuldmagt giffuett forskreffne Christoffer Valckendorff att skulle nu strax med thett første forhøre alle sager paa bode siider emellom ether med tilthale oc giensuar, breffue oc beuisning wdi rette, oc siiden gierre sin største flijdt ther wdinden, att hand till mindelighed kand ether therom paa bode siider, som lideligtt och billigt kand werre, forehnne och fordrage. Oc huilcke sager hand icke kand ether till wenlighed om forlige oc fordrage, skall handt skillie ether ad med rette eller och

samme sager indsette for os, ephter som hanum selffuer sionnis, naar hand ethers tiltale oc giensuar hørtt haffuer, bedendis och biudendis ether therforre paa bode siider, som samme sager ere anrørendis, athj med ethers breffue oc beuis møder for forskreffne Christoffer Valkendorff, naar hand ether paa wore wegne tilsiger, oc tha att liide oc wndgiellde, hues hand ether til mindelighed emellom giørrendis eller och for rette affsigendis worder. Ladendis thett jngenlunde. Datæ Rosted thend xxvj julij aar etc. mdlxxx.

Sæl. Tegn. XIV. 349.

707. **28 Juli 1580.**

Kgl. Befaling om at indsende til Kancelliet Fortegnelse over den Skade, som Borgerne have lidt af de Svenske paa Sejladsen til Narva siden Freden i Stettin. Jfr. Nr. 708.

Til borgemestere oc raadmende wdi eptherskreffne kiøpsteder Kiøpnehaffn, Malmøe, Helsingøer, Kiøge, Landtzkrone, Olborg och Medelfartt.

Wor gunst tilforn. Wiider, epther som wii ether nogen thiid siiden forleden haffue tilskreffuitt att skulle forskaffe oc inden Bertholomej først komendis indskicke wdi wortt cantzelij clare fortegnelse paa hues nogen aff ethers bye aff thend Suenske paa thend Naruiske fartt war besuergitt siiden thend Stetiniske fridtz fordrag er skeed, och huad restitution thenum ther imod war skeed, eller hues the thenum endnu ther offuer haffue att beklage, tha bede wij ether oc wille, attj nu strax epther samme wor skriffuelse wille forskaffe oss ther om clar skriifftelig beskeed och thett iligen wden alld forsømmelse indskicke wdi wort cantzlij, anseendis att ther magtt paaliggendis er. Thj thager her ingen forsømmelse fore etc. Actum Soree Closter thend xxviij julij aar etc. mdlxxx.

Tegn. o. a. L. XIV. 350—51.

708. **29 Juli 1580.**

Kristoffer Valkendorf skal formaa Magistraten til at opgive dens Frihed for Knægtehold.

Til Christoffer Valckendorff.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att epther som borgemestere och raadmende ther wdi wor kiøpsted Kiøpnehaffn wille tilhollde thenum att werre frij for knegtt holld oc anden slig meer kongelige och byes thønge, tha haffue wij thend leilighed nu offuer weigett oc bethencktt, att ther som wij skulle wnde oc tillade forskreffne borgemester och raadmend ther wdj Kiøpnehaffn att werre frij for knegte holld och anden slig kongelig och byes thynge, tha bleffue wij siiden strax aff borgemestere och raadmende wdi the andre

wore kiøpsteder her wdj riigett oc wnderdanigst ther om wden affladelse besøgtt och med mangfoldige clagemaall oc offuerlob besuerritt, oc om wij sliige friihed wdi alle kiøpstederne skulle indrømme borgemestere och raadmende, tha wille thett paa taxen wdj kiøpstederne paa wortt krigsfolck, knegte, bodtsmende och bøseskøtter att hollde giffue ett stortt affbreck, naar the bleffue forskreffuitt wdj borgeleye, oc the andre menige borgere oc indbyggere wdj kiøpstederne her effther thill stor skade oc forderffuelse, huilcke ald kongelig oc byes thynge skulle paaleggis, oppehollde och fuldgiøre. Oc ephtherthij thett er billigtt oc rett, att thend enne ber thøngen med thend anden, saa att thend enne saa well som thønd anden kand bliffue wed sin neringe och bierringe, bede wij ether och naadigste begierre, athj thenne leilighed willde formellde borgemestere oc raadmende ther wdj byen oc thenum paa wore wegne forehollde, icke begerer for forskreffne knegte holldt oc anden slig kongelig och byes thønge at were forskonidt, anseendis att ther wille komme møgen wskickelighed och wuillighed wdaff bode nu oc i frembthiiden, men athj paa wore wegne thenom tilsiger, att the lader thenum goduilligen findes att hollde, giøre oc giffue epther thierris leilighet oc anpartt lige som andre wore wndersaatte ther wdj byen hollde, giøre och giffue effther thierris effne oc formue. Slige thierris willige oc tilbørlige thønge, thienniste och hersomhed, som the oss skylldige erre oc goduillig wdgiffuer, thett wille wij hos thenum alle och huer serdelis med gunst och naade bekiende. Ther med etc. Actum Rosted xxix julij anno etc. 1580.

Tegn. o. a. L. XIV. 351—52.

709. **22 Sept. 1580.**

Borgerne maa ikke afslaa at tage Guld i Betaling for Hofsindernes Indkvartering.

Til borgemestere, raadmend och byefougidtt wdj Kiøpnehaffn, Helsingøer och Slangerup.

Wor gunst tilforn. Wiider, epther att wore hoffsindere haffue wnderdanigst ladett giffue os tilkende, hurledis att naar the ligge ther wdj byen wdj hoffleigre, weigrer borgerne thenum wdinden och icke wille thage rosenobbeler, ducater eller anditt gulld for sligtt werdt aff thenum, som thett giffues thenum till besolldinge oc kostpendinge aff wortt rentekammer, tha bede wij ether och wille, athj tilsiiger alle ethers medborgere ther wdj byen, att the erre forthencktt wdj oc aldelis retter thenum epther her effter aff wore hoffsindere oc andre worre hoffthiennere att anthage rosenobeler, ducater oc anditt gulld for hues hos thenum fortherris for sligtt werdt, som thett thill thes

haffuer werritt giengbar her wdj riigett, oc som thet thenum giffues och the thett antage aff oss till besoldunge, och ther som seg nogen therwdinden weigrer och her emod befindes att giørre, athj tha lader straffe ther offuer som wedbør, saafrembtt wij icke skulle wiide thett hos ether. Ther med etc. Actum Frederichsborg xxij septembris aar etc. mdlxxx.

Tegn. o. a. L. XIV. 369.

710. **28 Dec. 1580.**

Bestemmelse om Lønningen og Udspisningen paa Slottet.

En skick och orning, huorledis wij Frederich then anden etc. wille effther holdet haffue med husholdingen och vdspisningen paa wor slott Kiøpnehaffn, liudendis som efftherskreffuet staar:

Først Cresten Wind paa sit eget liff et hundred daller.

Firre karlle, thre drenge, en staldreng, en wogndreng her paa til løen xl daller, xxvj alne engelst, xxiiij alne foderdug, j støcke sardug och xxij alne lerrett.

En kielder snend: penninge viij daller, engelst vij alne, foderdug v alne, oxehud en.

En fyrbøder: penninge iiij daller, engelst iiij alne, sko ij par, skiortter ij.

Slotsfogiten med sin dreng: penninge l daller, engelst xvij alne, foderdug xij alne, sardug x alne, lerret x alne.

Slotzskriffueren medt sin dreng: penninge jc daller, engelst vij alne, fordug vj alne, sardug v alne, lerret v alne.

Slotz predicantt: penninge xx daller, engelst x alne, fordug x alne, sardug v alne, leerret v alne.

Sognepresten til St. Nicolaj kircke i bien for vmage hand haffuer med wort folck: penninge xv daller.

Tho vnderskriffuere, thend første: penninge xx daller, engelst vij alne, fordug vj alne, sardug v alne, lerret v alne.

Thend anden: penning x daller, engelst vj alne, fordug vj alne, sardug v alne, lerret v alne.

En ridefogit: penninge xv daller, engelst vij alne, fordug vj alne, sardug v alne, lerret v alne.

Sexten skøtter, huer af thenom: penninge viij daller, engelst vij alne, fordug v alne, sardug iiij alne, lerret iiij alne, støfflehuder ij.

Tolff ligger, huer aff thennem: penninge v daller, engelst iiij alne, til ij par sko iij ortz daller, til støffle en kohud.

En huskock: penninge xvj daller, engelst vij alne, fordug vj alne, sardug iiij alne, lerret iiij alne.

Hans suend: penninge v daller, foderdug vij alne.

En berrekock: penninge vj daller, engelst vj alne, foderdug vj alne.

Hans suend: penninge iiij daller, sko iiij par, ij daller, ij skiortter, j daller.

En redesuend: penninge xv daller, engelst vij alne, foderdug iiij alne.

En kieldersuend i ølkielderen: penninge vj daller, engelst v alne, foderdug iiij alne.

En brøgger: penninge viij daller, grofft klede vj alne, ij par sko, iij ort.

Tho brøgerre suenne, huer aff thennom: penninge v daller, iij par sko, j daller j ort.

En baggere: penninge viij daller, grofft engelst vj alne.

Tho baggere suenne, huer aff thennom: penninge v daller, sko iiij par, ij daller.

Thuo dragerre, huer aff thennom: penninge iij daller, Islandtz warmel vj alne.

Thuo wechtere, huer aff thennom: penninge iij daller, Islandtz warmel vj alne.

En porthener i øffuerste slotzporten: penninge viij daller, engelst vij alne, fordug v alne, sardug iiij alne, lerret iiij alne.

En korn maller: penninge iiij daller, ij par sko, iij ort.

Firre arbitzwogne suenne, huer thennom: penninge iiij daller, foderdug iiij alne, penninge til skoe iij ort.

Thre postwogne suenne, huer thenom: penninge iiij daller, foderdug iiij alne, penninge til skoe iij ort.

En staldreng, som waarrer the thre postheste och knipper hø: penninge iiij daller, foderdug iiij alne, til ij par sko iij ort.

En karl, som warer fangerne vdi thornet: penninge vij daller, engelst vij alne, foderdug v alne.

En weder møller: penninge x daller, engelst vj alne, foderdug vj alne.

En thrommeter vdi thornet med sin høstru oc en pige: penning xx daller, engelst vij alne, fordug vj alne, sardug iiij alne, lerret iiij alne.

En slachter: penninge x daller, grofft klede vj alne.

Firre bøckere betallis i daguerch och haffuer om dagen, naar the giørre fuld dags arbeide: penninge iiij ß.

En fadebursquinde: penninge ix daller, engelst vj alne, til sko iij ort.

Thre fadeburs piger, huer thennom: penning ij daller, til skoe v mß.

Kort Kock: engelst vij alne, fordug vj alne, sardug v alne, lerret v alne.

En wor gamel wognsuend: engelst vj alne, fordug vj alne, til sko och skiortter iij daller.

En furbøder paa skriffuerstuffuen: penninge iij daller, til sko iij ort.

Capellanens dreng, som er capels degn: grofft klede vj alne, fordug vj alne, til skoe ij daller.

En røgere, som och kand see til suinene paa stien: penninge iij daller, foderdug v alne, til skoe iij ort.

En dugsuend: peninge vj daller, disinklede vj alne, foderdug iiij alne.

En smed i slotzsmeden: penninge xij daller, engelst vij alne, fordug vj alne, sardug iiij alne, lerret iiij alne.

Tho smedesuende, then enne: penninge vj daller, engelst vj alne, foderdug v alne.

Then anden: penninge v daller, foderdug ij alne.

En bødicker: penninge vj daller, disinklede vj alne, foderdug iiij alne.

En bomslutter: penninge vj daller, disinklede vj alne, foderdug iiij alne.

En porthener vdi thennd nederste slotz port: penninge vij daller, engelst vj alne, foderdug iiij alne.

En hiulmand: penninge xxx daller, grofft engelst vij alne, foderdug v alne.

En fiskere: penninge vj daller, grofft engelst vj alne, foderdug v alne, sardug iiij alne, til støffle ij daller j ort.

Ladegaardtz folcked:

En ladegardtz foget: penninge viij daller, engelst vij alne, foderdug v alne, sardug iiij alne, lerret iiij alne.

En skriffuerdreng: penninge iij daller, disenklede v alne, til skoe iij ort.

Melckedein: penninge iij daller, warmel viij alne, hørlerret viij alne, blagars (blaargarns) lerret viij alne.

Tho piger, huer aff thennom: penninge ij daller, til skoe v ort, warmel vj alne, hørlerret vj alne, blagarnslerret vj alne.

Om sommeren tho ferøchtere, huer aff thenom: penninge iij daller, til sko iij ort.

Om wintheren firre therskemand: betallis i punde tal.

Firre ferøchter om wintheren foruden the andre tho, huer thennom: penninge ij daller, til skoe ij ort.

Summarum. Beløber forskreffne folcke løen som her effther følger: penninge jm v daller j ort, engelst iiijc liiij alne, foderdug ijc lxxxviij alne, sardug vj støcke viiij alne, hørleret jc xxxvj alne, blagarslerret xx alne, oxehuder xxxx, til skoe xxxj daller, disinsklede xxxvij alne, Islandtz warmel xxxj alne, danst warmel xx alne. Beløber altsamen vdj en suma tilhobe beregnet jm vj daller.

Thise effther skreffne personer spisis och dagligen paa slottet:

Rentheskriffuerne: v, med iij drenge.

En skriffuer aff archeliet: j.

Tolleren for slottet med en dreng.

Furbøderen paa rentherkameret: j.

Item almise degne: iiij personer.

Item beløber the personer, som nu skulle dagligen spisis inden porten: jc xxij personer, huortil wil behoff giørris thenne efftherskreffne fethalle: flesk viiijc xxxvij sider, nødekiød ijc xij kroppe, smør iij lester iiij thønner ij fierdinger, sild vij lester v thønner, torsk vij lester v thønner, grin iij lester, erther iiij lest iiij thønner, rug xvij lester ij pundt, malt xxiiij lester ij pundt, gies ijc. Och til gamel fisk och wrter jc daller, och fersk fisk aff søerne ther vdj leenet til nødtørfft. Summa iiijm iij daller j ort..

Thise effterskreffne personer fanger monnetz fetallie aff slottet: Laadegaardtzfolcket vdj Nibye ladegaardt spisis huer monnet aff och til paa xij personer, flesk vj sider, nødekiød iij fierdinger, smør 3 lispund, sild iij fierdinger, fisk iij fierdinger, grin ij fierding, brød vj tønner, øl xij tønner.

Jørgen Seillegger: flesk j side, nødekiød j fierding, brød j tønne, øel j tønne, faarekropper j, smør iiij skolpund.

Slotzhiulmend ij: flesk j side, nødekiød j fierding, smør - pundt, sild j otting, fijsk j otting, grin j otting, brød j tønne, øll ij tønner.

Portheneren vdi then nederste port paa seg selffuer: flesk j side, nødekiød j fierding, smør iiij skolpund, sild j ortting(!), grin j ortting, brød j tønne, øl j tønne, fisk j ortting.

Slotzfiskeren paa seg allene: flesk j side, nødekiød fierdeparten aff fierding, smør iiij skolpund, fisk j ortting, grin j ortting, brød tønne, øl j tønne, sild j ortting.

En lademager i archeliet: flesk j side, nødekiøde fierde parthen aff en fierring, smør iiij pund, sild j otting, fisk j ortte, grin fierdeparthen aff en otthing, brød j tønne, øll j tønne.

En klensmed paa seg selff: flesk j side, nødekiød j fierding, smør iiij pund, sild j otting, fisk j otting, grin j otting, brød j tønne, øll j tønne.

En wor afflagde wognsuend Hans Tilsen: flesk j side, nødekiød fierdeparten aff en fierding, smør iiij skolpund, sild j orting, fisk j ortting, grin fierdeparten af j otting, brød j tønne, øll j tønne.

Thennom som fanger aars fetallie aff slottet:

Slotz predicanter: øxen j, lamb iiij, gies xij, suin ij, smør ij fierdinger, sild ij tønder, torsk j tønde, tør fisk ij woger, grin j tønde, erther j tønde, rug 3 pundt, malt v pundt, homble xxiiij skepper.

Thydsk predicantt: Oxen j, lamb x, gies xx, smør j tønde, rue iiij pundt, malt vj pundt, suin vj.

Sognepresterne til Sctj. Nicolai och Helligesters huer thenom: oxen j, lamb vj, suin iij, gies xij, smør j tønde, sild ij tønder, torsk j tønde, tør fisk iiij woger, erther j tønde, meel ij pundt, malt ij pundt.

Jesper winthapper: oxen iij, suin v, smør ij tønner, sild ij tønner, tørfisk iij woger, grin j tønne, erther j tønne, rug iij pund, malt v pund, homble xviij skepper.

For Haffuelse gaard: rug ix pundt, maltt ix pundt.

Slodtz skriffueren: oxen iij, suin iiij, smør j tønne, rug iiij pundt, malt vj pundt.

Mester Berntt anckersmid: oxsen ij, lamb vj, gies vj, smør j tønne, sild ij tønner, tørfisk ij woger, grin ij tønne, rug iij pundt, malt iij pundt.

Hans Brebusk orgemager: suin ij, lamb iiij, smør j fierding, rug ij pundt, malt ij pundt.

Rigens profos: oxen ij, lam viij, gies xij, haffre xij skepper, suin iiij, smør ij tønde, sild iiij tønder, torsk iiij tønder, tørfisk iiij woger, grin ij tønder, rug j lest, malt j lest, homble xxiiij skepper.

Mester Claus skreder: oxen v, suin v, lamb xl, gies xl, flesk xx sider, smør iiij tønder, sild v tønder, torsk v tønder, tørfisk vj woger, lax j tønde, aal j tønde, grin iiij tønder, erther v tønder, rug xiiij pundt, malt ij lester, homble j skippund, Lønneborgs salt ij tønder, grofft salt iiij tønder, wox j lispund, tallig j skippund.

Kort kock: suin ij, gies j, smør j tønde, rug iij pundt, malt iij pundt.

Hans Lukow, thømmermand paa Frederichsborg: øxen j, suin iiij, lamb v, smør j tønde, rug iiij pundt, malt viij pundt.

Matthias paa Wandkonsten: øxen ij, lamb vj, gies vj, suin vj, smør j tønde, grin j tønde, sild j tønde, thorsk j tønde, rug ij pundt, malt iiij pundt.

Frantz von Zeel furuerper: oxen ij, lamb vj, suin iiij, gies x, smør j tønde, sild j tønde, erther j tønde, rug ij pundt, malt ij pundt, bay salt j tønde, homble viij skepper.

Arnoldus sangmester: oxen ij, smør j tønde, malt iij pund, homble xij skepper.

Nickel Druckenbrot: oxen ij, suin vj, smør j tønde, sild j tønde, rug iij pundt, malt iij pundt.

Jacob Høyer: oxen ij, suin vj, smør j tønde, sild j tønde, rug iij pundt, malt iij pundt.

Mester Oluff, capellan til wor Frue: rug ij pundt, malt ij pundt.

Swoffuell skriffuer: oxen ij, suin ij, rou ij pundt, malt iij pundt, lamb iij.

Wor kiøbmand paa Wespenøe: oxen ij, suin ij, lamb iij, rug ij pundt, malt ij pundt.

Platten slageren paa Amager thoruet: oxen j, smør j fierding, sild j tønde, grin j fierding, rug j pundt, malt j pundt.

Bernet thømmermand plattenslager: oxen ij, suin iiij, ges vj, lamb vj, smør j tønde, sild j tønde, therfisk iiij woger, grin j tønde, erther j tønde, rug iij pundt, malt iij pundt.

Pouel theltmager: oxen j, lamb iiij, gies vj, suin j, smør ij fierding, sild j tønde, grien j tønde, rug ij pundt, malt ij pundt, homble viij skepper.

Mester Bernt paa Pollere møllen: oxen j, suin ij, smør j fierding, lamb ij, baj salt j tønde.

Robert posement mager: oxen j, suin j, smør j fierding, rug ij pundt, malt ij pundt.

Gammel Jens harnisk wisker: oxen j, lamb iij, suin ij, gies j, smør j fierding, sild j tønde, grin j tønde, rug ij pundt, malt ij pundt, homble viij skepper.

Wor sildesalter i Nibe: oxen j, suin j, smør j fierding, sild j tønde, rug ij pundt, malt ij pundt.

Byskriffueren for worre sager hand skriffuer om aaret: oxen j, suin ij, smør j tønde, malt j pundt.

Then som warer slotz kolhaffue: flesk iiij sider, nødekiød j krop, smør j fierding, sild j tønde, rug j pundt, malt j pundt, homble iiij skepper.

Niels remsnider: rug ij pundt, malt ij pundt, smør j fierding.

Slotz redesuend: oxen j, suin ij, smør j tønde, rug iij pundt, malt iij pundt.

Knud Alffsen: flesk vj sider, nødekiød v fierdinger, smør j fierding ij pundt, tørfisk ij woger, grin iij fierdinger, rug j pundt, malt ij pundt, homble viij skepper.

Wor kiøbmand norden paa snoffuel handellen: øxen j, suin iij, flesk iiij, smør j fierding j pund, sild j tønde, grin j tønde, rug ij pundt, malt iij pundt, homble x skepper.

Peither perlesticher: øxen j, lam viij, gies x, smør j fierding, suin iij, sild iij fierdinger, miel j pundt, malt ij pundt, homble viij skepper.

Osuold dreyer: øxen j, suin iij, lam ij, gies iiij, smør j fierding j pundt, sild j tønde, tør fisk j wog, grin j tønde, rue ij pundt, malt ij pundt, homble viij skepper.

Christoffer buntmager: øxen ij kropper, flesk x sider, lamb viij, smør ij fierding, sild j tønde, grin iij fierdinger, erther j tønde, brød vj tønder, øll xiij tønder, salt iij fierdinger.

Lauritz seyrmester, som waarrer paa wort thet storre seyruerck: øxen j, suin iij, lamb iij, gies iiij, smør ij fierding, sild j tønde, torsk j tønde, tørfisk iiij lispund, grin j tønde, erther j tønde, rug j pundt, malt ij pundt, baysalt j tønde.

Mester Jacob gigler: øxen ij, suin iij, lamb vj, gies viij, flesk iiij sider, smør j tønde, sild ij tønder, thørfisk j wog, gryn j tønde, erther j tønde, rug iij pundt, malt iij pundt.

Cristoffer bogbinder: rug j pundt.

Catharine von Isleffuen: rug j pundt, malt j pundt.

Tho slotzwechtere huer: flesk ij siider.

Tho slotzdragere huer: flesk ij sider.

Tholff Dauidtz degne fanger om vgen: flesk ij sider, sild j fierding, brød v fierdinger, øll ij tønder.

Beløber forskreffne monetz kost och fetthallie, som nu om aaritt j monitz thal skal paa worre wegne vdspisis aff slottet: vj^c j daller j ortt.

Beløber thett fetallie, som kaldis aars fethallie, som nu er paa worre wegne anthegnet och vdgiffues aff slottet om aaret: ij^m iij^c xxxviij daller.

Her effther følger hues haffre, som paa worre wegne forforris om aaret ther aff slottet:

Cristoffer Walckendorff: iiij heste.

Cresten Wind: vj heste.

Lauritz Kruse: ij heste.

Anders Dreselberg: ij heste.

Slotz skriffueren: ij heste.
Slotz fogethen: ij heste.
Ridefogethen: j hest.
Jesper wintapper: j hest.
Knud Alffsen: j hest.
Post ride heste: firre.
Slotz wogn heste: viij.

Beløber forringen om aaret paa worre wegne: viijc viij daller.

Item huilche personer, som bliffue indsat vdj thornet eller indsmed vdj kiederne for theris skalched, theris forspisning eller forthering skal icke beløbe meer om vgen end xxj ß før gick. Men thenom, som indsettet(!) vdj thornet, som sidder paa theris hals och haffuer forbrut theris liff, thennom skal spisis til nodtorfft, som billigt och ret er, huor paa lensmanden och slotzskriffueren altid skal haffue guod achting. Huilchen forskreffne skick och ordning wij her effther wille holdet och efftherkomet haffue paa forskreffne wort slott Kiøbenhaffn, effther som thend wduiser och indholler, men hues anden vdgifft, som nødtørfftig er behoff att vdgiffues paa worre wegne, som her vdj icke er beneffndt, skal med forsinnlighed och sparsomelighed vdgiffues och med clar och guod besked om aret indføres i slottens regenskab, som thett seg bør. Bedendis och biudendis worre leensmend och slotz skriffuere paa wort slott Kiøpnehaffn, som nu er eller her effther kommendis worder, attj ether vdj alle maade retther effther huis forskreffuit staar, och wbrødeligen holde ther offuer til saa lenge wij ther paa lade giørre nogen anden forandring. Ladendis thet ingelunde. Giffuet paa wort slott Skandelborg thendt xxviij decembris aar etc. mdlxxxj (ɔ: 1580).

Tegn. o. a. L. XIV. 407—19.

711. **25 Marts 1581.**

Feldberederne maa bygge en Stampmølle ved Siden af Papirmøllen ved Hvidøre.

Till Chresten Wind.

Wor gunst tilforn. Wied, effther som thu vnderdanigst lader giffue os tilkiende, att feldbereder wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn haffuer vnderdanigst weret begierendis, att wed thend papirs mølle, som er opbygt wid Huidrøer(!), motte opbyggis thennom en liden stampemølle, som the kunde stampe skind paa, och att forskreffne feldbereder skulle werre offuerbødig att giffue os aff samme mølle, huad ret och billicht er. Tha thet kand ske vden den anden mølles skade oc fordring(!), och thend papirmager icke i nogen maade skall haffue seg att beklage, erre wij naadigst tilfridtz, att thu lader sette

och opbygge en mølle till forskreffne feldbereders behoff hoes thend anden, dog att naar forskreffne mølle er bygt och ferdig giort, att the tha giffuer ther aff till os, hues billigt och rett er. Ther met etc. Actum Koldinghus thend 25 martij aar 1581.

Tegn. o. a. L. XIV. 440.

712. **28 Maj 1581.**

Ugedagsmændene til Slottet og Ladegaarden skulle have et Maaltid Mad om Dagen.

Till Christen Wind.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wied, effther som wij forfare, att wgedagsmendene ther till wort slott Kiøpnehaffn thennom beklage, att naar the skulle arbeide enthen thill slottitt eller till ladegaarden, bekomme the nu ingen vnderholding, som tilforn skeet er. Tha bede wij theg och wille, att naar the arbeide enthen till slottitt eller ladegaarden, thu tha lader giffue thennom itt maltid mad om dagen, effther som the tilforn, før end thett er bleffuen affskaffitt, pleide att bekomme, och thett lader føre till regenskab. Ther mett etc. Actum Frederichsborg 28 maij anno 1581.

Tegn. o. a. L. XIV. 465.

713. **9 Juni 1581.**

Marcus Hess faar Udsættelse med Betalingen af sin Gæld til Kongen til Mikkelsdag.

Til Christoffer Valckendorf.

Wor synderlig gunst tilforn. Wieder, att os elskelige Marcus Hes, borgemester wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, haffuer vnderdanigst giffuet os tilkiende, huorledis hand forleden winther haffuer bekomitt aff ether paa wore wegne nogen sild, korn och anden ware och thett nu wdj sommer att skulle betallis, huor aff en partt skall were betallitt och afflagt, och en partt vngeferlich wid iiij eller v thusin daller meer eller mindre endnu skall stande hoes hanom tilbage wbetallid, huilche hand nu saa iligen icke kand afflegge for stor bekostning, hand paa hans skibs bygning och wdredning haffuer anuendt, och adskillige offuerfaldendis skade, hand lid haffuer, saa och for hand endnu altsamen ware icke wdj pendinge haffuer kunde forvende, och i for samme sum pendinge, hand till os, epther som forskreffuit staer, er skildig bleffuen, haffuer anholditt hans godtz, som med hans skib er komen fra Narnen, huilchett hans godtz han alrede skulle haffue wdloffuitt och forskreffuitt wdj Nederland och anderstedtz, saa att thersom hand samme godtz nu icke till thennom maa bekomme, skall hand ther offuer komme aff sin loffue och fra handell och wandell offuer thend skade, thab och forsømelse hand therudinden

skulle lide. Vnderdanigst therfor begierendis att motte bedragis nogen tid mett huis han, epther som forskreffuit staer, os skildig er, tilbindendis thett mett første leilighed och endeligen till Sctj. Michels dag først komendis att wille betalle och fornøye. Tha effther att wij forskreffne Marcus Hes nu mett sin store euenthiur samme guodtz fran Naruen haffuer bekostid, och hand fremdelis thett seg till støre gaffn och fordeell kunde forwandle och thett therfore wille were hanom till mercklig skade och forsømelse, om wij forskreffne godtz wdj betalling skulle anamme, och wij giernne sehe, att forskreffne Marcus Hes maa bliffue wid handell och nering, haffue wij aff synderlig gunst och naade bedragitt forskreffne Marcus Hes mett forskreffne sum pendinge, som hand ether paa wore wegne skildig er, thill Stj. Michels dag først komendis. Thj bede wij ether och wille, attj hannom for samme pendinge sum paa saa lang tid lader bliffue wmanitt och wtiltallitt och strax wbehinder(!) lade hannom følge aldt forskreffne hans godtz, han fra Naruen bekomitt haffuer, saa hand thett ninder, ther mett forhandler och foruandler seg thill beste, gaffn och fordeell. Ther mett etc. Actum Kroneborg 9 junij anno 1581.

Tegn. o a. L. XIV. 471.

714. 30 Juni 1581.

Kgl. Befaling om Afgift til Befæstningen.

Till alle thenom, som haffue huse, gaarde eller boer wdj Kiøpnehaffn.

Wij Frederich thend anden etc. Helse ether wore kiere thro vndersotte, borgemestere och menige borgere och indbyggere wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn saa och alle, were seg leeg eller lerde, som haffue huse eller gaarde eller jorde wdj forskreffne Kiøpnehaffn, euindeligen med Gud och wor naade och giøre her med ether alle witterligt, att epthersom aff wore forfedre och fremfarne koninger wdj Danemarck aff nottorfftig betenckinde och beuillige aarsage rigett och menige rigens indbyggere till ehre, styrcke, wern och bystand er for gott, raadeligt och gauffnligt anseett, att forskreffne wor kiøpsted Kiøbnehaffn skulle befestis, och therfor wid adskillige konge breffue er forordnid og paalagt menige byens indbyggere samme byens befestning att skulle huer epther sin formue forfodre och wed macht holde, och epther att thett skulle were att befrechte, att forskreffne wor byes befestning med thiden skulle forsømmis, eptherladis och aldelis bliffue øde offuer thend wordning, som wij forfare ther med samestedtz en tid lang er holditt, wdj thett en partt prester, borgere aff andre kiøpsteder och andre wden byes mend, som haffuer seg tillforhandlid

eller erffuitt gaarde samestedtz, saa och en partt, som haffue wore breffue for skatt, holdt och sleg seduonlig thynge att were forskonnitt, skulle seg wille tilholde frijhed och icke wille med were hues paa forskreffne byes befestninge kunde opgaa att wille bekoste, tisligeste skulle ochsaa nogle aff adelen, som haffuer kioptt eller arffuitt nogle gaarde wdj forskreffne kiobsted Kiopnehaffn, wille befry thennom wdj samme theris gaarde boendis for sleg thinge till byens befestning och arbedt, endog the saa well som andre niude och bruge borgelig handell och nering samestedtz, tha epther att os aff samme betenckende, som thett wore forfedre och fremfarne koninger wdj Danemarck loffligen och notteligen begyntt och forethagitt haffue, er och will were anliggende, att forskreffne wor kiobsted Kiopnehaffn maa bliffue tilborligen befestid och samme befestning siden wed macht holdit, och epthertj slig er menige byens indbyggere thend ene saa well som thend anden till guode och therfore billigt, att thend ene med thend anden hielper till samme thinge, och paa thett ther med maa gaa ligeligen till och en icke mere end thend anden skulle ther udinden wtilborligen besuergis, wille wij ther med saa forholditt haffue, att aff alle huse, gaarde och boeder wdj forskreffne Kiobnehaffn, saa mange som bruges borgerlig handell och wandell wdj, och wdj huilche boder borgere eller the, som thorgitt och borgelig nering soge och brugge, were seg huem the kunde tilhore, edle eller wedle, lerdemend eller lege, borgemester, raadmend eller borgere, jnden byes mend eller wden, hues standtz eller conditions thett were kand, som samme huse, gaarde eller boer tilhore, skulle giffuis, gioris och opholdis huis thinge och wdgifftt, som till forskreffne byes befestning paa kommer och behoff gioris huer aff sine huse och gaarde epther sin indkompst, och thisligeste epther sin handell och wandell, emeden och aldt then stund samme arbeid paa befestningen paa staar, epther som nu eblantt borgerne samestedtz er seduonligt. Och skulle the, som i samme gaarde, huse eller boder (were seg huem the ere, the tillhore) ere boendis, were forplicht samme thinge adt fuldgiore huer epther sin formue, saa frampt the icke therfore wille lide tiltalle och stande borgemesterne och raadmend paa byens wegne till rette, huorfor och huer, som huse, gaarde eller boeder haffuer wdj forskreffne Kiopnehaffn, skulle were forplicht ther wdj att holde gott, erligt och nerigt folck, som samme thynge kand fuldgiore. Och ther som thett icke skeer, tha skulle borgemestere och raadmend fuldmagt haffue att soge thend forsemelse wdj theris husleye. Dog wille wij herudinden vnderthagitt haffue the huse och gaarde, som professoribus wdj vniuersitetit.

sognepresterne, capellanerne, skolemesteren eller andre kirckethienere ther wdj byen for theris kald och embede er tillagt, och the selff er boendis wdj, huilche aff forskreffne gaarde skulle were for forskreffne thynge till befestningen forskontt, wden nogen sielff goduilligen ther till wille nogitt giffue. Dog hues nogen forskreffne the høglerde och geystlige haffue nogen borgere huse eller gaarde kiøpt eller arffuitt samestedtz, aff thennom skall giffuis och giøris thynge till befestningen, epther som forskreffuit staar och som aff andre borgere gaarde. Och skall aldelis herudinden ingen were forskonitt. Thj bede wij, strengeligen biude och befalle borgemester, raadmend wdj forskreffne wor kiøbsted Kiøpnehaffn, som nu ere eller her epther komendis worder, attj fuldkomelig holde offuer thenne wor alffuorlig forordning, bud och befalling och med aldelis ingen seher egennom fingre, och siden lader ether were befallitt mett forskreffne ethers byes befestning att haffue grandgiffuelig indseende, saa frampt ethers forsømelse ther wdj findis, j tha icke wille stande therfore till rette. Forbiudendis alle ehuo the helst ere eller were kunde emod thenne forordning att hindre eller giøre vdi nogen maade, wnder wor hilleste och naade. Datum Frederichsborg xxx junij aar etc. mdlxxxj.

Tegn. o. a. L. XIV. 480—82.

715. **12 Juli 1581.**

Adelen opfordres til at yde et Aars Husleje af sine Gaarde.

Register paa herremendtz gaarde her i Kiøpnehaffn.

Først Øster quarter.

Fru Magdelene Banner. Fru Giørffuilz arffwinge paa Thorup. Frw Eddel Frantz Billis arffwinghe. Hr. Jørgen Locke. Owe Brade. Lauritz Skram. Lauge Beck. Jenss Kaassis arffwinge. Frw Metthe Oxse. Jomfrw Sofia, Handrick Bradis søster. Niels Trolles arffwinge. Gregers Truidtsøn. Frw Sibille Esskill Gøyes. Erich Locke. Hartuig Hocken. Niels Rosengaardt. Frw Karen Holgers. Olluff Krabbe eller Glob Krabbe. Frw Sidsell Oxe. Fru Inger Oxe. Anders Todt. Frw Beate Otthe Brades. Biørn Kaasis arffwinge. Hendrick Gyldenstierne. Mogens Gyldenstierne. Hanss Schouffgaardtz arffwinge. Manderup Parssberg. Morten Wenstermandt. Frw Elsse paa Giørssløff. Peder Gyldenstierne. Herluff Schauffue. Peder Brahe. Vnge Knud Rudt. Frw Anne Olluff Mouritzsøns. Mogens Gøye i Laallandt. Mouritz Podebusch.

Strand quarter.

Frw Tale Laxmandtz. Jørgen Rosenkrandtz. Frw Marinne Christoffers daatther. Erick Rosenkrandtz. Peder Munck. Peder Billes

arffwinge. Christoffer Gøye. Frederick Hube. Frw Ide Munck. Jørgen Bilde. Arrild Huidtfelt. The jomfruer paa Egitt. Frw Anne Albrit Gøyes. Hans Sparre. Peder Oxis arffwinge.

Snaris quarter.

Tygge Brade. Pax. Folmer Rosenkrandtz. Frw Birgitte. Christoffer Gallis. Biørn Anderssøn. Prebiørn Gyllenstiern. Anders Dresselberig. Erich Hardenberg. Lauge Brocks arffuinge. Jørgen Vrne. Her Peder Skrams arffuinge. Frw Wibicke Beck. Eggert Vlfeldt. Karl Bryske. Her von Dun. Hanss Speigell. Lauritz Rostrup.

Wester quarter.

Niels Trudtzsøn. Holger Vlffstand. Mickel Sest. Erick Walckendorff. Steen Bilde. Christoffer Valckendorff. Axsel Gyldenstierne. Frw Karinne Gyldenstierns. Frw Karenne Jenss Billis.

Nør quarter.

Frw Anne Frandtz Bannerss (rettet til Henrik Lecke). Jacop Huidtfeld. Frw Pernille Otthe Rudtz arffuinge. Frw Sidsell Skauffuis. Frw Metthe Bernekow. Frw Giertrudt Krabbis. Olluff Gaass, mester Hanss Gaassis søn. Frw Wibicke Podebusck. Erik Westenni.

Kledbo quarter.

Nichill Dreckenbrodt. Axell Frederiksøn, laugmand i Bergen[1]).

Kiødmanger quarter.

Axel Thønnissen. Eiller Grubbe. Jacup Vlfeldt. Johan Wenstermandt. Axsell Vrne. Erick Basse. Jacup Windt. Chresten Munckys frue. Corwitz Thønnissøn. Johan Friissis arffwinghe. Eiller Kraffsse. Peder Huidtfelt. Loduig Munck. Johan Bockholt. Jomfrw Ingeborre Billis. Mogens Godskis arffwinge. Frw Kierstine Bøller. Jørgen Daa. Jomfrw Ingeborre, Niels Axelssøns daatther. Jørgen Marswin. Olluff Daa. Hack Holgerssøn. Frw Margrete Palle Julss. Mogens Erickssøn. Iffver Lunge. Niels Kaass. Hendrick Brade. Frw Krestendtz Hendrick Billis. Erick Rudtz arffwinge.

Frimandtz quarter.

Steen Brade. Her Otthe Krumpens arffwinge. Jomfrw Ingeborg, her Anders Billis daatther. Chresten Skeill. Anders Banner. Mouritz Stygge. Frw Birgitte Clauss Bryskis[2]).

Till alle thennom aff adelen, som haffue huse eller gaarde wdj Kiøpnehaffn.

Wor gunst tilforn. Wied, epther som thett aff fremfarne koninger gaffnligt och nottorffteligt rigett till beste, wern och be-

[1]) Begge overstregede. [2]) Med en anden Haand: Knud Billde.

stirckning er for gott anseett, att wor kiøpsted Kiøpnehaffn skulle befestis, och wid adskillige konge breffue och befalling forordnitt, att samme befestning skulle forfremis och wid macht holdis, och eptherthj forskreffne befestning aff lang forsømelse nu haffuer weritt møgitt forfalden, och wij therfor haffuer alffuorligen befallitt oss elskelige borgemester och raadmend samestedtz att skulle endeligen forethagge thend att forbedre, och menige borgere och byens indbyggere ther till huer epther sin formue att skulle hielpe och fordre, wij och naadigst er tillneiget paa kronens wegne till thes behoff epther leiligheden att fodre och hielpe, och epther att samme befestning icke allene er byens indbyggere, men och alle thennom, adelen och andre, som ther wdj byen haffue huse eller gaarde saa och thett gantzske rige gauffnligt, haffue wij icke thuiffuell ther paa, att wore kiere thro vndersotte aff adelen, epther wij thennom naadigst med wor skriffuelse ther om wille besøge, sig io goduilligen skulle lade findis epther theris leilighed och indkompst aff theris gaarde wdj Kiøpnehaffn att hielpe till samme befestning, huorfor wij och theg her mett naadigst wille haffue ther om anlangitt. Bedendis theg och begiere, attu saa well som andre aff adelen, som haffue gaarde eller huse samestedtz till forskreffne Kiøpnehaffns befestning, och saa aff thin huse eller gaaarde, thu ther wdj byen haffuer, wiltt beuilge itt aars husleye, som theg samestedtz kand tilkomme, halffparthen wdj neruerendis aar och anden halffparthen wdj tilkomendis aar, att ther epther forskreffne theg selff saa well som andre till gnode och thiitt federne rige till ehre, styrcke, wern och forbedring maa bliffue fuldkomen. Wij wille lade haffue indseende mett, att same hielp till forskreffne befestnings behoff och icke till anden brug skall anuendis. Thu wiltt theg therfor therudinden goduilligen lade findis och theg mett thett første bud ther om emod os erklere, ther epther wij herudinden ydermere kunde wide at forordne. Ther mett giør thu os synderlig till wilge, och wij forlade os wist ther till. Actum Frederichsborg 12 julij anno etc. 1581.

Tegn. o. a. L. XIV. 486—89. Fortegnelsen over Herremændenes Gaarde findes ogsaa i Aflev. fra Kanc. Ark. Skab 9, 12, O.

716. **1581.**

Fortegnelse over de Adelige, der ville yde et Aars Husleje til Befæstningen. Jfr. Nr. 715 og 726.

Thesse effterschreffuene haffuer wnderdanigst erklerit thenum att wille beuilge ett aars huseley aff thieris gaarde wdi Kiøpenhaffn till befestningens behoff sammestedts:

Christoffer Rosengaardt. Michell Seested. Eggert Wlffelld. Anders Dresselberg. Knud Rud thill Wedbye. Hertuig Heicken. The jomfruer aff Egede. Frue Anne Hardenberg Oluff Mouritzens. Frue Kiersten Bølle. Erick Basse. Jomfrue Ingeborg Billde. Peder Huidtfelldt. Lauge Wenstermandt. Frue Birgitte Billde. Frue Citzill Skaffue. Her Chrestoffer von Dohna. Niels Skram. Frue Anne Pasbierg. Hans Skouffgard. Frue Thalle Wlffstand. Erick Rosenkrandtz til Langthing. Coruitz Wiffertt. Axell Gylldenstiern och ett breff thill thisse begge neste forskrefne. Jørgen Marsuin. Thygge Brahe Ottisen. Frue Beathe Billde. Her Otte Brahis. Hans Sparre thil Klogerup. Jørgen Billde till Ellinge. Mogens Gylldenstiern til Biersgaard. Henning Gøye. Steen Billde till Wandoss. Frue Christendtz Wlffstand. Peder Brahe. Steen Brahe. Henrich Brahe. Jomfrue Sophia Brahe. Arilld Huidtfelld. Offue Brahe till Thiøndbyholm. Gabriell Sparre. Erik Løcke Ericksøn till Skowgaard. Eiller Grubbe. Frue Karren Rønnow. Karll Bryske. Frue Wibeke Podbusk Effuert Bildes. Frue Magdalenne Banner. Frue Christendtze Biørn Kaasis. Frue Anne Krabbe. Manderup Parsberg och ett breff fra hannum till the folck, ther boe wdj hans gaard. Biørn Andersen ochsaa itt breff till folcken i hans gaard.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv Sk. 9, 12 H H. Stykket er vel ikke dateret, men hører sikkert til dette Aar.

717. 9 Aug. 1581.

Der skal gøres Afregning med Raadmand Albert Albertsen og flere over hvad de have modtaget fra Frederiksborg og Kronborg af Smør, Korn o. desl.

Till Christoffer Valckendorff.

Wor synderlig gunst tilforn. Wieder, som os elskelige Albritt Albritzen, raadmand wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, haffuer nogle aar med affgangne Hans Oluffsen och nu siden med os elskelige Niels Pedersen, borgemester samestedtz, werett wdj handell med oss om wor indkompst korn, smør och anden deell aff wor slotte Frederichsborg och Kroneborg och paa samme handell werett wnderdanigst begierendis wor endelig quitantz, tha bede wij ether och begierre, attj wille forethagge alle forskreffne Albritt Albritzens och hans consorttes wdj forskreffne handell indlegter(?)registers quitantz och anden breffue och ther epther forfare, huorledis ther mett er clartt giortt, eller om nogitt hoes thennom tilbage staar, och ther om skrifftelig clar beskeed wille os lade tilkomme. Ther epther wij kunde wide

forskreffne Albritt Albritzen att quiteer eller i andre maade os att rette. Ther mett etc. Actum Frederichsborg 9 augusti anno 1581.

Tegn. o. a. L. XIV. 501.

718. 17 Dec. 1581.

Peder Munck skal betale Jordskyld af sin Gaard til Kapellanen ved Frue Kirke.

Til Peder Munck.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, epthersom j etther vnderdanigst haffuer emod os erkleritt paa wor skriffuelse, wij etther thilskreffuen haffue, for os elskelige hederlig mand her Hans Lauritzsen, cappelan thill wor Frw kircke wdj Kiøpnehaffn, om nogen jordskyld aff en etthers gaard wdj Kiøpnehaffn, som hand for os beklagitt haffuer att skulle sig forholdis, giffuendis thilkiende om j haffuer begeritt aff forskreffne her Hans Lauritzsen adt wisis thend adkom, ther med hand sig forskreffne jordskyld och rettighed kunde thilholde, och thend icke haffuer mott bekomme, och ther paa haffuer en thid lang opholditt forskreffne jordskyld, thill j forskreffne adkom och fundatz kunde faa att see, thilbiudendis att, nar etther samme fundatz maa for komme, j tha guodwilligen wille lade hanum forneye, huis hannum ther epther bør att haffue. Saa haffue j herudinden att bethencke, att huis fundatz, wdj saa maade enthen kand were giortt om forskreffne cappellans eller och andre predicanters løn wdj forskreffne Kiøpnehaffn, icke bethrois wdj capellanernis giemme, epther att thend letteligen vnder theris forwaring, som en epther anden kaldis och thilskickis, motte bliffue forrecht och forlagdt, men therfor mer bør att findis eblantt vniuersitetens eller borgemesters och raadmendtz breffue, end mindre att skulle findis hoes forskreffne capellan thend første forandring och fundatz, som paa thett apostolorum althers godtz, aff huilcke forskreffne etthers gaard er en, kand were giortt och holditt. Thersom end forskreffne fundatz nu icke mere waar thill, achte wij ligeuell icke billigt for thend skyld att kunde forholdis forskreffne cappellan, huis hans formend och hand nu saa lang thid forleden haffdt haffuer. Ther offuer haffuer thil thes icke weritt sedwanligt, att saa offte en gaard enthen wid kiøb eller sall er bleffuen forandrett, ther tha skulle framberis fundatz och adkom paa jordskyld, som ther aff skulle giffues, men huer sag, ther vdinden haffuer weritt, epther som sin formend ther med thennum haffue forholditt, huorfore wij wille os thill etther naadigst forsee, attj slig leylighedt herudinden skulle bethencke. Och eptherthj forskreffne her Hans och hans formend cappellanerne thill wor Frw kircke althid haffue haffdt

forskreffne rettighed aff forskreffne gaard bode for j thend bekommitt haffuer och ther epther, wij ochsaa formeene, att samme gaard icke er etther med støre friihedt sold och thilkommen, end thend sielff haffdt haffuer, ther forskreffne gaard før etther thilhørde, tha bede wij etther och begiere, attj selff wille rette ether herudinden och forskreffne cappellan lade følge och forneye thend jordskyld och renthe aff forskreffne etthers gaard, som ther aff thill hannum och hans formend forordnitt er och thennum aff gamble thid fuld haffuer. Ther mett giør j thett, som wdj sig selff billigt och christeligt er och os synderligen thill wilge. Actum Kroneborg 17 decembris anno 1581.

Tegn. o. a. L. XIV. 547.

719. **18 Dec. 1581.**

M. Hans Mikkelsen skal lade sig høre med Prøveprædiken i Frue Kirke.

Til mester Hans Michelsen.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, epthersom noggen wore raad och guode mend saa well som och superintendenten her wdj stigted haffue for gott anseett, attj kunde bliffue thilskickett wdj thett kald wdj Kiøpnehaffn, affgangen mester Rasmus Katholm haffde, att were sogneprest thill wor Frw kircke sammestedtz och weritt begierendis med theris skriffuelse thill os, attj motte komme ther wd och giøre thieniste wdj kircken en aff thisse thilstandene julle helligdage, att borgerne motte høre etthers predicken, tha bede wij ether och begiere, attj wille begiffue etther wd thill forskreffne Kiøpnehaffn anden julle dag, saa j thredie julle dag kunde giøre thieniste och predicken wdj forskreffne kircke. Thersom siden etther befalder att anthage samme kald, och borgerne saa well som wore guode mend thett saa behage och haffue wille, tha wille wij naadigst giffue ther thill wor samtøcke och wilge, och therudinden som j alle andre maade gerne sehe etther thill thett bedste befordritt. Actum Kroneborg 18 decembris anno 1581.

Tegn. o. a. L. XIV. 548—49.

720. **31 Dec. 1581.**

Marcus Hess har solgt Kongen sit store ny Skib og maa fremdeles vedblive at være Borgmester.

Til Christoffer Valckendorp.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij haffue handlitt med os elskelige Marcus Hes, borgemester wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, om hans thett store nye skiib, som er liggendis

ther for wor kiøpsted Kiøpnehaffn, saa wij samme skib wille beholde och therfore skulle giffue och forneye lade hannum femthen thusindt daller, och offuer forskreffne sum och ald forskreffne handell haffue wij naadigst hannum epthergiffuitt och falde lade thett ett thusind daller, som hand thill os haffde wdloffuitt os att skulle forneye thill paaske førstkommendis. Thj bede wij etther och wille, attj paa wore wegne samme skiib lader anthage och hannum for forskreffne thusind daller lader bliffue quitt och forskonnitt, och attj ther offuer forskreffne femthen thusind daller, som wij hanum for samme skib loffuitt och thilsagdt haffuer wdj pendinge och guode ware epther sitt billigt werd och anslag, som j epther handen och leyligheden for os thill bedste och bequemligst giere kunde, hanum lader giffue och forneye, thagendis ther paa hans quitantz och thett fører thill regneskaff. Thisligeste wille wij etther naadigst icke forholde, att wij haffue beuilgett hanum framdellis her epther att bliffue wid sitt kald og borgemesters embitt och bestilling ther wdj forskreffne wor kiøpsted Kiøpnehaffn. Bedendis etther therfore och wille, attj hannum wdi samme hans kald lader bliffue och hannum ther wid holder och handthaffuer. Thend 31 decembris aar epther Christj fødtzell 1582 (ɔ: 1581).

Tegn. o. a. L. XV. 2.

721. **30 Jan. 1582.**

Borgmester Simon Surbek maa ikke være Ihændehaver af fjerde Delen af Handelen paa Vespenø, hvis han ikke deltager i Omkostningerne.

Till Christoffer Valckendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, epthersom wij nogen thid siden forleden haffue naadigst beuilgett os elskelige Simen Surbeck, borgemester wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, fierdeparthen wdj thend kiøbmandtz handell paa Wespennøe, dog med thend beskeed, att hand skulde staa fierdeparthen wdj omkostningen emod wore the thre parther, och nu forfare, att hand for sin fierde anpartt icke haffuer giortt rett skibs omkostning och skibs fracht, icke heller skulle were thilsindtz thett her epther att wille jndgaa, och epther att thett os ellers er ald for ner allene att giøre skibs omkostning och vnde hannum hans anparttt fragtt frij, tha thersom forskreffne Simen Surbeck icke will staa omkostningen med paa skibene for sin fierde partt, ere wij icke thilsindtz hannum forskreffne handell paa Wespennøe lenger att vnde och thillade. Thj bede wij etther och begiere, attj hannum sligtt foreholder, och thersom hand for sin anpartt icke will med reede och giøre skibs omkostning, attj

tha paa wore wegne hannum forskreffne handell opsiiger, och attj ther epther wor leylighed therudinden thill thedt bedste wille bethencke och forordne, huorledis etther thøckis os gauffnligst och nøttigst skee kand, enthen saa wij selff allene beholde och brugge samme handell eller thill andre thett forpanthe, som loufffaste och guode dannemend wore och almuens bedste paa øerne ther hoes wille bethencke. Her epther j etc. Actum Kroneborg 30 januarij 1582.

Tegn. o. a. L. XV. 23.

722. **31 Jan. 1582.**

Marcus Hes maa i Betaling for det Skib, Kongen købte, modtage en Fordring paa Kongen af Sverig for Sild, der er optaget i det Narvaske Farvand.

Til Christoffer Valckendorff.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, epthersom j vnderdanigst haffue laditt giffue os thilkiende, att Marcus Hes haffuer weritt begierendis wdj sin betalling for huis wy hannum skulle lade forneye for thett skib, wy aff hannum bekommitt haffue, att motte bekomme och sig eptherladis huis os hoes koningen aff Suerige tilstaar for sild, som paa thend Norrisk fartt er opthagitt, thett hand forfulde paa sin egen euenthyr och wden ald wilckor wille vdj forskreffne bethalling anthage, och j vnderdanigst er begierendis ther om wor wilge att wiide, tha ere wy well ther med thilfridtz, att forskreffne Marcus Hes, huis wy hoes koningen aff Suerige for sild endnu haffue att fordre, maa eptherladis wdj forskreffne bethalling hannum huis os for forskreffne skib tilstaar, epthersom hand thett selff er begierendis. Som j giffue thilkiende, att ther icke er frantz glas att bekomme ther wdj byen, som j epther wor skriffuelse kunde os forskaffe, tha wille j hiid forsende aff thend hessiske glas och saa møgitt bly, som ther er att bekomme, epther att thett her giøris endeligen fornøden, och ther mett wden skade icke kand forhalis. Ther mett etc. Actum Kroneborg 31 januarij anno 1582.

Tegn. o. a. L. XV. 24.

723. **16 Marts 1582.**

Kgl. Befaling om Undersøgelse af Landgilden af Bøndergaardene i Vangede i Anledning af en Helligaands Hospital der tilhørende Gaard.

Til Chresten Windt.

Wor gunst tilforn. Wiid, att wore och kronens bønder och thiennere wdj Wangett ther wdj Kiøpnehaffns leben boendis haffuer vnderdanigst for os ladett berette, huorledis att ther er en gaardt wdj forskreffne Wanget, som er funderitt och ligger till Hellig giestus

wdi wor kiøpsted Kiøpnehaffn, huilcken gaardt och gaardtz eyendom wdj gammell thidt skall were opthagen och giortt aff alle the andre wore och kronens bønder och thienneris jord samestedtz, och thennom ligenel att were bleffuitt widt thend gamble skyldt och thønge, huilckitt the beklage att were thennom besuerligt, vnderdanigst begierendis, att samme theris gaarde motte omsettis for billigt landgilde. Thj bede wy thig och wille, att thu med thett første lader kome oldinge paa forskreffne wore och kronens bønders och thienneris eygendom wdj forskreffne Wangett, som ther om leyligheden kunde forfare, och thersom the findis brøstholden paa eygendom, och theris gaarde icke kunde tholle thett landgilde, som till thes ther aff er giffuett, att the tha omsetter forskreffne gaarde for sligt landgilde, som the kunde affsted komme att giffue aff forskreffne gaarde, och thennom ther epther wdj jordebogen lader forandre, dog att thu lader haffue indseende med, om bønderne haffue billig aarsage thennom wdj saa maade brøstholden att klage, och att os och kronen icke therudinden skier for kortt, men emod thend eygendom, the haffue, os aff thennom forordnis tilbørlig skyld och rettighedt. Ther med etc. Actum Frederichsborg 16 martij anno 1582.

Tegn. o. a. L. XV. 39—40.

724. **6 April 1582.**

Kgl. Befaling om at straffe løsagtige Kvindfolk.

Till borgemestere och raadmend wdj Kiøpnehaffn.

Wij Frederich etc. helse ether os elskelige borgemestere, raadmend och byefougitt wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn kierligen med Gud och wor naade. Wiider, epther att wij ere komne wdj forfaringe, huorledis ther wdj byen skall sig møgen løsachtighed, skiørleffnitt, synd och last tildrage, ther aff følger och foraarsagis whørlig och wchristelig mord, att moder sin egen foster, som hun wdj slig synd afflett haffuer, wchristelig omkomme, som nu nylig forleden ther wdj byen skall were bespurtt nogen døde forster(!) och ther eblantt ett (huilckitt grueligt er att meldis), som haffuer weritt wdlagdt och funden paa gaden, och ydermere er os thend thiid forekommen, att ther er randtsagett epther samme barns moder, skall ther were befunden mange aff borger døtter och andre, som sig haffue holdett for piger, att were fruchtsommelig, huilcken løsachtighed, skørleffnitt, synd och last saa wbluelig bedriffuis aff thend aarsage, att sligt icke tilbørligen bliffuer straffitt, ther aff Gud almechtiste till guddommelig wrede och straff maa opueckis offuer ethers bye och offuer wore

gandske land och riiger, tha eptherthj slig hiemmelig skørleffnitt, som same quindfolck, ther sig haffuer holditt for piger, er med befunden, foraarsager saadanne whørlig, wchristelig mord, the och beskemme guode erlige folck, med huilcke the omgaa, ere och andre till stor forargelse, tha paa thett Gud almechtiste icke skulle for slig synd och last os med sin wrede besøge, och paa thett saadanne forargelig, syndig skørleffnitt maa tilbørligen straffis andre til affskiu, som thet aff kunde thage ondt exempell, wille wij och ther med ether strengeligen och alffuorligen befalle, attj alle the quindfolck, som ere befunden wdj slig hiemelig skørleffnitt, sig holditt for piger och ere befunden fruchtsommelig, strax forwiser ther aff byen och wid liffuis straff byen formene och ether strengeligen lader were befallitt och paalagdt her epther med mere alffuorlighed, end thill thes skeed er, att haffue jndseend och straffe offuer slig synd och last, som thett ethers kald, eed och plicht wdkreffuer. Saa frambt ethers forsømmelse eller eptherladenhed therudinden befindis, eller och j med nogen sehe egennum finger, tha haffue j selff ther fore ether Gudtz wrede att forwenthe, wij ochsaa jngenlunde wille wiide thett hoes ether wstraffitt. Huorfore etc. Actum Frederichsborg 6 aprilis aar etc. 1582.

Christoffer Valckendorff fick j lige maade breff att skulle forordne och befalle, att samme quindfolck, som slig synd wdj Hellig giestus begangitt haffue, skulle eptherthrachtes, thisligeste och thend persoen, som med hinde haffuer liggitt wdj samme forargeligt leffnitt, att stillis for rette och endeligen lade gaa dom paa. Actum vt in literis superioribus.

Tegn. o. a. L. XV. 44—45.

725. **26 Avg. 1582.**

En Taarnmand paa Slottet faar Bolig i en af Kongens Boder.

Til Christoffer Valckendorff.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att thenne breffuiser Hendrick Thornmand paa wort slott Kiøpnehaffn haffuer wnderdanigst for os ladett berette, huorledis hand haffuer bekommitt stor wanførsell wdj wor thienniste ther samestedtz, wdj thett hand er falden och sitt ene been sønderslagen, hans høstrw och med alderdom och skrøbelighed beladis, saa thennom med thiden bliffue besuerligt op och neder att stige, och therfore wnderdanigst haffuer weritt begierendis att motte bekomme en wor och kronens boder wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, till huilcken hand med sin høstrw paa theris alderdom kunde haffue theris tilflucht, huilcked wij och naadigst beuilgett haffue,

thj bede wij ether och begiere, attj paa wore wegne forskaffer hannom en aff wor och kronens boeder ther wdj Kiøpnehaffn epther hans leylighed frij wden leye, nar noggen leddig bliffuer. Ther mett etc. Actum Frederichsborg thend 26 augustj aar etc. 1582.

Tegn. o. a. L. XV. 99.

726. **20 Sept. 1582.**

Kgl. Befaling til Byfogden om at indkræve Adelens Bidrag til Befæstningen.

Til Christen Christensen, byefougitt wdj Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiid, epthersom wij nogen thiid siiden forleden haffue tilskreffuitt alle the herremend huer j ser, saa mange som haffue gaarde, huse och boeder ther wdj byen, att the till byens befestning ther samestedtz wilde beuilge saa møgitt, som ett aars renthe aff same theris gaarde, huser och boeder, halffparten j thett aar och anden halffparthen wdj thett aar ther nest epther, huor paa største parthen skrifftligen emod os haffue thennom erklerit och thett indgaait och beuilgett, och wij komme wdj forfaringe, att ther aff en stor part endnu tilbage staar, tha bede wij thig och wille, att thu paa wore wegne beslaaer husleyen hoes thennom, som boe wdj forskreffne addels gaarde, huse och boeder ther j byen, aff huilcke forskreffne ett aars leye icke alderede er wdkommen, jnd thill aff huer ett aars leye bliffuer wdgiffuitt och fuldgiortt till byens befestning, som for er rørtt. Ther mett etc. Actum Frederichsborg 20 septembris aar etc. 1582.

Tegn. o. a. L. XV. 109.

727. **23 Sept. 1582.**

Kongens Possementmager fritages for Rodemesters Bestilling og for at gøre Tov.

Til borgemestere och raadmend wdj Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att thenne breffuiser Claus Jacobsen pusementh mager haffuer wnderdanigst giffuett os tilkiende, att hannom anmodis rodmesters bistilling ther hoes ether, och eptherthj sligt wille were hannom till forhindring paa hans embitt, och wor arbeid, wij hannom befalle, ther offuer kunde forsømmis, haffuer hand wnderdanigst aff os begierit ther med att maa bliffue forskonnit, tilbiudendis huis anden bysens thynge med skatt, hold eller andett guodwilligen och till guode rede att wille fuldgiøre, tha eptherthj hand er wor thiennere och bestiltt att ware wort arbeid, nar och saa offte wij hannom tilsiige och fordre lade, bede wij ether och wille, attj ere fortenckt wdj hannom for forskreffne rodmester bestilling eller och med thoug att giøre och huad besuering j the

maade were kand att lade aldellis were quitt och forskonnit. Ther met etc. Actum Frederichsborg 23 septembris aar etc. 1582.

Tegn. o. a. L. XV. 111.

728. **1 Okt. 1582.**

Kgl. Befaling til Borgmestere, Raadmænd og Borgere at være Kristoffer Valkendorf hørige og lydige.

Til borgemester och raad wdj Kiøpnehaffn.

Wij Frederich thend anden etc. helsse ether alle wore kiere thro wndersotte, borgemestere, raadmend och menige borgere wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn euindeligen med Gud och wor naade. Wiider, epthersom wij naadigst haffue tilthroet och befallitt os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, wor mand, raad och renthemester, synderligen nu wdj wor frauerelse, midler thiid wij ere ther aff landitt, att skulle haffue flittig opseende ther wdj byen med huis ther forefalde kand, saa well som wdj andre maade och therudinden wiide och ramme wor och riigens gaffn och bedste, som wij hannom naadigst tilforthroer, ligeruis som wij selff personligen tilstede wore, tha bede wij ether alle och huer serdellis strengeligen binde, attj retter ether epther att were forskreffne Christoffer Valckendorff paa wore wegne hørige och lydige wdj huis maade hand ether paa wore wegne lader tilsige, och thersom nogen sager eller klagemaall forefalder ther wdj byen, attj tha therom besøge hannom paa wore wegne. Hand skall forskaffe och hielpe huer saa møgitt, loug och rett er, ind thill saa lenge wij selff komme her vdj landitt tilbage egien, eller anderledis tilsigendis worder. Huor epther sig huer will wide att rette och forholde, ladendis thett ingenlunde, saa frambt, thersom nogen findis modwillige, wij tha icke skulle lade straffe theroffuer som wedbør. Datum Roskildgaard thend 1 octobris aar etc. 1582.

Tegn. o. a. L. XV. 114—15.

729. **31 Avg. 1583.**

Sendebud fra Kjøbenhavn maa paa Grund af Pesten ikke komme i Berøring med Hoftjenerne.

Til Christoffer Valckendorff.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, effther at wij forfare, att thend pestilentze siugdom fast thager fremgang ther wdj byen saa well som och wdspredis andenstedtz ther wdj landett, huorfore er betenckeligt att lade hiid framkomme huis bud j ther fran med breffue afferdiger till os, att same siugdom ther offuer icke ochsaa skulle komme eblant wore hoffthiennere och eblant wor hoff och thage

fremgang, thet Gud naadeligen affuende, tha haffue wij for gott anseett, att huilcke bud, som j effther thenne dag ther fran afferdiger till os, saa lenge wij her bliffue liggendis, skulle fran thennom andtnorde breffuene och huis andett the haffue att fremføre wdj Aszens till os elskelige Willum Bang, borgemestere ther samestedtz, och hand siiden med wisze bud thennom hiid att framskicke, ther om wij hannom och ald beskeedt haffue tilskreffuitt, bedendis ether och begiere, attj sligt wille thennom tilkiende giffue, som j ther fran till os afferdiger, saa lenge wij her paa slottit forthøffue, att the breffuene fran thennom till Willum Bang andtuorder, att hand thennom fremdellis till os forsender, och att budene wdj Aszens forthøffuer effther suar och beskeed och thage med thennom tilbage egien. Och naar j forfare, wij ere her fran røchte till Skanderborg, attj tha bestiller, att huis same bud, som till os afferdiges, forreigse till Hindtzgaffuell och ther till os elskelige Hans Johansen, wor mand, thiennere och embitzmand samestedtz, breffuene offuerandtuorder, att hand thennom os tilskicker, ther om wij hannom och j lige maade tilskreffuitt haffue, och att budene hoes hannom forthøffue beskeedt tilbage egien. Ther effther j ether wille haffue att rette. Befallendis etc. Actum Hadersleffhus thend 31 augustj anno 1583.

Tegn. o. a. L. XV. 251—52.

730. 6 Sept. 1583.

Overleveringen af Rustkamret maa vente til Pesten er forbi.

Til Peitter Reidtz.

Wor gunst tilforn. Wiid, effther som thu wnderdanigst lader giffue os tilkiende om huis ther findis paa rustkammerit wdj Kiøpnehaffn, som thu haffuer hafft wdj befallinge, ther aff wnderthiiden anammis och bortthagis till wort behoff och effther wor staldmesters befalling, wnderdanigst therfore begierendis, att wor staldmester motte komme thiid offuer ther att anamme wnder sin befaling och forwaringe huis ther er paa same rustkammer, os tilkommer, och att thu kunde paa clartt register thett fran thig leffuere, tha effther att thett er os bethenckeligt att lade wor staldmester drage ther offuer wdj thenne thiid for thend pestilentze siugdom, som saa møgitt thager fremgang wdj Kiøpnehaffn och andenstedtz ther wdj landett, wille wij, ther med maa forbliffue thill en anden beleylig thiid. Huis thu och lader os formelde om thend karll, wij haffue thiid skickitt till wor stodheste och fouller wdj Hans von der Neuenstadtz stedt, begierendis att wiide, huad hand skall haffue till besolding, meenendis hannom

ther icke synderligen were fornøden, tha wille wij, att same karll skall bliffue ther wdj same bestilling, till wij selff komme thiid offuer. Huad och thend theigelgaardt belanger wed Sore, ther aff wij formercke os ringe fordeell att haffue och bønderne ther med fast besuergis, tha wille wij same theigelgaardt haffue affskaffitt, bedendis thig therfore och wille, atthu same theigelgaardt lader ødelegge och nederthage. Thermet etc. Actum Hadersleffhus thend vj dag septembris anno etc. 1583.

Tegn. o. a. L. XV. 254.

731. **5 Okt. 1583.**

Der eftergives Borgmester Jakob Skriver Halvdelen af hans Gæld til Kongen.

Til Christoffer Valckendorff.

Frederich thend anden etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, effthersom os elskelige Jacob Schriffuer, borgemester wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, er os skyldig en summa pendinge for nogitt korn och anden ware, hand aff noggen wore leene forgangne aaringe bekommit haffuer, tha haffue wij naadigst effthergiffuitt hannom halffparthen aff huis hand os j saa maade er skyldig bleffuen. Thj bede wij ether och begiere, attj paa wore wegne hannom quitherer for halffparthen aff huis hand os j saa maade er skyldig, saa hand therfore bliffuer quitt och forskonnitt, och thend anden halffpartt aff hannom indfordrer och opberer. Ther mett etc. Actum Skanderborg thend 5 octobris anno 1583.

Tegn. o. a. L. XV. 263—64.

732. **12 Marts 1584.**

To Huse skulle flyttes fra Ladegaarden paa Amager til Slottets Ladegaard (Nyby).

Til Christen Wind.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiid, effther som thu vnderdanigst lader giffue os thillkiende, huorledis thend kornlade vdj ladegaarden ther thill slottit skall slett were forfallden, saa thend icke lenger kandt hielpis eller føris raad widt, men endelig will were fornøden vdj thiide om en anden att thillthencke, som ther kand opsettis, førend høsten kommer, ther hoes och lader berette, att paa thend ladgaard, som stod paa Amager, skall findis thuende lempelige ladehuse, som nu staar ledige och øde, siden ladegaardens eyendomme sammestedtz bleff borttfest, huillche well skulle kunde thiene att lade flytte och egienn opsette vdj ladgaarden ther thill slottit vden formøgen ombkostninge, tha bede wij thig och wille, att thu

med første leylighedt lader flytte samme thuende ladehuse, som nu staar paa Amager, och thennum egien lader opsette vdj ladegaarden ther thill slottitt och ther aff saa uell som aff huis gammell thømmer, ther findis vdj thend gammell kornlade thienlig thill att bruge egien, lader bygge och opsette en goudt kornlade thed bedste mueligtt er, saa thend med thett første jnden thilkommendis høst bliffuer ferdige, rammendis thervdinden wortt gaffn, att ther paa icke formøggen omkostninge opgaaer, som wij theg naadigst thillthroer, och thett lader jndføre vdj regenskaff. Ther mett etc. Actum Hadersløffhus thend xij martij aar etc. mdlxxxiiij.

Tegn. o. a. L. XV. 324.

733. **15 Juli 1584.**

Der skal holdes skarpt Tilsyn med Fremmede.

Till Christoffer Walckendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att hogborne første wor kierre fader hertug Wlrich aff Mechleborg haffuer os kierligen tillskreffuidt, huorledis att paa adskillige steder vdj Thydskland skall uere spurtt och befunden nogle personer, som vnder wtilbørlig middell och skin haffue thennum angiffuidt en partt for konger och herrer theris gesandter, en partt for andre ansehenlig personer, en deell vdj andre fortegte middell, och dog siiden om theris leylighed anderledis er befunden, att the haffue hafft kongelig signether vdgraffuen thill theris forsett och willge att bruge och med anden attskillige farlige prachticker att omgaais, ther medt the enthen med brand, moerd, bespeiding eller anden wtilbørlig maade kunde effterthrachte thend christen menighedt, som Christj euangelium bekiende, nogerledis ad skade, och end dog wij tillforn ether thillskreffuidt haffue att skulle lade haffue tilbørlig tillsiun mett huad fremmede och vdlendiske, som ther thill byen kunde hende att komme, wij och naadigst icke thuiffle, j io samme wor alffuorlig willge och befalling wide vnderdanigst att haffue vdj thilbørlig acht, dog eptherdj slig skellmiske prackticker attskillige steder bespørgis, och thet kunde were adt befrøchte, att ther kunde were the, som aff liige wbeskemmidt sindt skulle sig lade emod os bruege och sig nogit thorde vnderstaa enthen medt brand wor orloug skibe, som ther for byen er liggendis, att anfechte eller j andre maade os eller wore vndersottis skade att eptherthracktte, haffue wij ether her medt willd allffuorligen formanitt och befalldit haffue, attj forordne att haffuis grandgiffuelig acht och opsehende medt alle the fremmede och vdlendiske, som

hender ther thill byen att komme, werre sig huis standtz eller condition, som the kunde were eller sig angiffue, och aldelis ingen tillsteder ther fra fremdellis hiid ind vdj riigidt ad komme, synderlig huad Wellske, Frandtzoser, Spanier eller anden nations folck ere, wden the haffue konninger, chur och førster theris nøygachtig pasbordt, huor fra the ere kommen och huad theris werff ere, och serdellis herudinden uille wij ether bedit och befalldit haffue, attj forordne goed wacht paa wor orloug skiibe, stercker och saa flittig som her thill dags thillforn nogen thid kand were skiedt, thisligiste och saa paa Holmen ther for slottidt, saa att aldelis ingen jndladis ther paa Holmen end inden paa wore skiibe vden the, som ere bekiend och haffue beskeedt att mue och skulle ther paa komme, och thette eder medt yderste alffuorlig fliid lader uere befallidt, som j thett for oss wille andsuarre. Ther medt etc. Actum Helsingborg thend xv julij aar etc. mdlxxxiiij.

Tegn. o. a. L XV. 349.

734. — 6 Juli 1585.

Borgerne kunne ikke faa Frihed for Indkvartering.

Til Christoffer Walckendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att epthersom j vnderdanigst haffue os andragitt och formeldit os elskelige borgemestere, raadmendz och menigheds wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn theris vnderdanigst begere, som the hoes os begere och lade anlange, att wij thennum naadigst wille beuilge frihedt for bøsseskøtter, bodsmendz, landzknecht hold och anden hold, tha wille wij therpaa thill naadigst andsuar ether icke forholde, att eptherdj thet er thend stedt, huor wij haffuer wor orlug skiibis vdredning och for thend leylighed mue thid forskriffue och forordne fra andre steder alt huis folck, som os behoff giøris thill samme wore skiibe och andre brug, kunde wij epther thend och anden riigens leylighed for ingen deell beuilge wore vndersotter ther sammestedtz slig almindelig frihed for hold, som the thet och selff well kunde bethencke. Huis wij ellers vdj andre maade theris bedste kunde wiide och bethencke, ther thill ere wij naadigst benegit, och wij thette ether thennum thill naadigst andsuar att formelde wille naadigst wiide lade. Befallendis etc. Actum Kroneborg thend 6 julij aar etc. 1585.

Tegn. o. a. L. XV. 521—22.

735. **11 Juli 1585.**

Bortforlenede Tiender og Jorder skulle igen annammes under Ladegaardene.

Til Christoffer Rosengaard.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiid, att wij nu her hoes thilskicke thig wort forlenings och bestillings breff paa wort slott Kiøpnehaffn, bedendis thig och wille, atthu althingist ther mett lader thig saa were beffallit, som wij thig naadigst thilbethroer, och som wij wdj samme wort befallings breff haffue formeldet om huis thiender, enge eller jorder, som vdj Christen Windz thiid er kommen ther fra slottens ladegaarde, tha bede wij thig serdelles och synderlig befalle, atthu er forthenckt wdi om alle samme jorde och enge, som vdj Christen Windz thiid er bort leyet fra ladegaardene, egen att anamme och bruge os thill bedste, saa och attu forfarer om alle the kronens thiender, som er forleent och forskreffuit bort ther wdj leenit, och huilcke som icke ehre anderledis end thill en thiid och ad gratiam heden forleent och icke thill liffsthiid forskreffuitt, atthu thennum egen anammer och bruger thill ladegaardene paa wore wegne, och mett thennum wider wor gaffn och bedste, som thett thig bør. Ther met etc.. Actum Frederichsborg xj julij aar etc. 1585.

Tegn. o. a. L. XV. 524.

736. **14 Juli 1585.**

Raadmand Børge Pedersen afskediges.

Til Christoffer Walckendorff.

Frederich etc, Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, epther som j, ther j nu senist ware hoes os, vnderdanigst haffue os thilkiende giffuit, attj haffue befalit byes kemener wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, wid naffn Søffren Flue, att skulle lade opsette en brønd wdj thend øster wold ther wdj byen met huggensteen, och beclage, att ther forskreffne Søffren Flue sig forethagit saadan ethers befalling, som j byen thill bedste j saa maade befallit haffde, att eptherkomme, och thill samme bygning thagit nogen huggensteen, wiid stranden haffuer werit liggendis, skall en aff raadmenden wid naffn Børge Pedersen haffue anfaldit forskreffne Søffren Flue paa raadhusit mett vthilbørlig ord och meentt att wille haffue hannum stillit for rette for huis hand j the maader epther ethers befalling giort haffuer, huorudinden j ether besuerge, epther j aff os ere thilforordnit att skulle haffue thilsiun sammestedtz paa wore wegne thill byens gaffn, nytte och bedste befallit och forordnit, skulle saaledis opthagis och retferdigis epther nogen serdelis wild eller selffdynckenhedt, tha thersom

thet sig ther mett haffuer, som forskreffne Søffren Flue haffuer thet angiffuit, att forskreffne Byrge Pedersen aff egensindighed haffuer hannum wiltt retferdige for thett, som hand haffuer wist, j paa wore wegne forordnit och thill byens egne nytte och bedste forordnit haffde, wille wij saadan offuermod ingenlunde haffue holdit thennum thill gode. Thi bede wij ether och wille, at ther som entlig befindis epther forskreffne Søffren Fluis beretning, j tha thiltencker paa wore wegne att affsette forskreffne Byrge Pedersen aff raadforuandtnis thersammestedtz och wdj hans stedt en anden guod, hørsom och fredelig borger forordner att anthagis wdj radit, och atthj ther epther befaller byefogden paa wor wegne for saadan hans offuermod och moduillie att thilthalle, saa widt met dom och rett skie kand. Och wille ether endelig wiide her epther att rette ansehendis, att thersom j end kunde bliffue thil sindz att thage ther bøn fore, saa holde wij thet dog ther for, att hand met slig sin moduillie icke ether alene men och os, som haffuer ether wdj thett sted forordnit, bethroet och fuldmyndigit, haffuer therudinden forachtitt, och wij therfore jngenlunde, thersom hans brøde therudinden findis, wille haffue hannum thet eptherlatt. Befallendis etc. Actum Anduorskouff thend 14 julij aar etc. 1585.

Tegn. o. a. XV. 525.

737. **9 Jan. 1586.**

Der skal ansættes en Mand til at varetage den ny Vej i Kjøbenhavns Len.

Til Christoffer Walckendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att eptherdj wij komme vdj forfaring, huorledis att nogle thennum vnderstaa och lade forlyste att bedriffue attskillige moduillighet och forthreedt paa wor thend ny weg ther wdj Kiøpnehaffns leen, i thett att the haffue affslagit the fielle, paa huilcke war affmerck, huor halff miell och heell miill war, och j andre maade, tha haffue wij for gott ansehett och wille haffue en thil forordnit, som kunde haffue thilsiunn paa samme weg, om thet sig kunde hende, att en offuer slig eller anden moduillighet kunde bliffue betreffit, som ochsaa kunde egienn ferdige weyen, om thend bleff foragit, eller om noggen the grøffther ther hoes bleffue brøstaffthig. Thj bede wij ether och begiere, attj met os elskelige Christoffer Rosengaardt, wor mand, thiener och embitzmand ther paa wort slot Kiøpnehaffn, wille høre os om en god flittig karll, som kunde forordnis att ware samme weg, och siden wille handle met hannum, huad wij hannum skulle giffue thil sin løn och vnderhold och ther epther wille forordne, att hannum byggis ett

hus och werelse, huor beleyligst er och hand bedst kand were wiid handen thill opsiun och wartege(!) thill forskreffne weg. Ther mett sker os synderligen thill wilge. Befallendis etc. Actum Kroneborg thend 9 januarij aar etc. 1586.

Tegn. o. a. L. XVI. 2—3.

738. **30 Jan. 1586.**

Baade de gamle og de nye Dalere skulle have samme Gyldighed.

Til borgemestere och raadmend wdj Kiøpnehaffn och Helsingør.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptherdj wij komme wdj forfaring, huorledis her wdj riigit skall were jndført nogle ny dallere, som icke [udi] alle maade ere saa guode aff slag och pauiment, som thett burde, huorfore wij och ere thilsindtz mett thett første att lade probere samme daller och siden epther theris werd giøre ther om tax och forordning. Och paa thet her forinden eblant thend mehenige handelsmand eller andre ther om icke skulle bliffue misforstandt saa well om the guode och fuldwechtige daller som om the andre, och wor vndersotthe wdj theris handell och wandell ther aff thage alt for stor skade, tha bede wij ether, wille och befalle, attj foreholde och forordne wdj ethers bye, att alle daller saa well the gammelle som the nye slag, thennum allene vndthagen, som wdj fremfarene aare och thiider haffue werit forboden, bliffue liige gieng-bar och icke gieris ther paa nogen forskeell, icke heller nogen saa-danne daller aff ethers medborgere eller andre wdj ethers bye vdj theris jndbørdis handell och wandell forskiudis, jnden wij selff ther om giøre anden taxering och forordning, vnder thilbiurlig plicht och straff, som bør att følge thennum, wor wilge och befalling icke achte och følge wille. Ther mett etc. Actum Kroneborg 30 januarij anno 1586.

Tegn. o. a. L. XVI. 13.

739. **27 Marts 1586.**

Borgmester Marcus Hess skal have Betaling for sit Tilgodehavende hos Kongen.

Til Christoffer Walckendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att os elskelige Marckus Hes, borgemester vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, haffuer vnderdanigst thill os suplicerit och giffuit thilkiende, huorledis att thend thiid affgangne Peder Oxe først war skicket thill thend be-falling hand vdj war, skall hand hannom thill wort behoff haffue laant [och] forstrachtt wed xiiijc daller, huor paa hand skall haffue bekommit affgangne Peder Hansens quittantz och beuiis, huilcken forskreffne

quitantz hand siiden skall haffue andtuordit sin affgangne hestrw vdj foruaring och hun thend att haffue jndlagdt vdj ett lidett beslaget skriin, och ther hand samme quitantz aff hinde egien fordritt, skall thett were hinde falden aff hukommelse, huor hun thendt haffde henlagdt, huor offuer hand thill thes icke haffuer kund hafft nogen føyg eller aarsage om forskreffne summa penchis bethalling att anfordre, før end nu hand quittantzen haffuer funden och opsøgt, vnderdanigst ther fore begierendis, att wij thend leylighed naadigst anseendis wille hannum forskreffne xiiij^c daller lade bethalle och forn⌀ye, epther som j aff hans hoesliggende suplicatz ydermere haffuer att fornemme. Thj bede wij ether och begiere, attj wille lade opsøge och offuersehe the gamble forgangne regenskab, som ther vdj wort renthekammer ere thilstede, huis handell emellom os och forskreffne Marcus Hes werit haffuer belangendis, och siiden forfarer, om forskreffne summa penche er forskreffne Peder Oxe laant och forstracht thill wort behoff, och the os thill beste findis anammit och vdgiffuitt, och om ingen beskeed findis, att the enthen vdj eptherfølgende handler er egien bethallitt eller affregnitt och quittantzen caseritt, och thersom ther om kand findis richtig beskeed, att wij end nu ere forskreffne Marcus Hes samme penche skyldig, attj tha paa wore wegne wille finde raad met thiid och leylighet forskreffne xiiij^c daller enthen vdj pendinge eller ware att bethalle och forn⌀ye, som vdj sig selff er billigt och christeligt, att hand offuer hans guode wilge icke skulle liide nogen skade. Ther met sker etc. · Befallendis etc. Actum Kroneborg thend xxvij martij aar etc. 1576.

Tegn. o. a. L. XVI. 28—29.

740. **27 Maj 1586.**

Adelen i Nikolaj Sogn opfordres til at yde Bidrag til Opførelsen af Kirkens Taarn.

Til eptherskreffne herremend.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wore vndersotter mehenige sognemend vdj Stj. Nicolaj sogen her vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn haffue vnderdanigst ladit giffue os thillkiende, huorledis att the nu nogit forleden haffue thennum forethagit att lade bygge ett kircke thorn thill theris sognekircke forskreffne Stj. Nicolaj kircke, ther met och paa thet neste halffpart skall were fremkommen, och nu aff wformue thet mue offuergiffue, met mindre the aff andre guode christne bekomme hielp ther thill, och therfore vnderdanigst haffue weritt begierendis, att wij bode selff naadigst wille komme thennum mett noget thill hielp thill forskreffne theris kirckis bygning

saa och thennum hoes wore kiere thro vndersotthe aff adell, som gaarde och eyendom haffue vdj samme sogen, wille naadigst were beforderlig, att the ochsaa wille huer epther sin gode wilge vdj bemelthe theris forhaffuende bygning were thennum met theris hielp bistendig. Huilckit wij thennum naadigst icke wille benechte forsehendis os thill att, epther thet er thill kirckens och Gudz husis forbedring, huer wore vndersotther, som gaarde haffue vdj forskreffne sogen, skulle findis willig aff sin leylighet och effne samme bygning mett os att befordre, och vdj naadigst thilforsiun haffue wij thennum therom thilskreffuitt, och eptherdj wij forfare, attj och haffue gaard och eyendom vdj forskreffne sogen, tha bede wij ether och naadigst begiere, att naar j aff kirckeuergene eller theris fuldmechtige ther om besøgis, j tha, som j ere kirckens och Gudz husis bygning thill hans ehre att forfordre benegit, wille komme thill samme begynde och forethagne bygning paa forskreffne Stj. Nicolaj kirck nogit thill hielp epther ethers leylighet och guode wilge. Ther wdinden skeer os synderligen thill wilge. Befallendis etc. Actum Kiøpnehaffn 27 maij anno 1586.

Thise eptherskreffne herremend haffuer gaarde liggendis vdj Stj. Nicolaj sogen vdj Kiøpnehaffn och finge forskreffne breffue, vt seqvuntur: Niels Kaas, candtzler, Jørgen Rosenkranz, Peder Munck, amirall, Christoffer Valckendorff, Arrild Huidtfeldt, Hendrich Brahe, Hack Holgersen, tho gaarde, Jørgen Skram, tho gaarde, Albritt Frijs, Manderup Pasberg, Peder Gyldenstern, Moritz Podebusk, 2 gaarde, Erich Lycke, Knud Vlffeldt, Henrich Gyldenstern, Erich Valckendorff, Jørgen Bilde, ij gaarde, Hans Sparre, Frederich Gaadske, Frederich Huffue, Christoffer Rosengaardt, Erich Bilde, Hertuig Høicken, Jacob Throlle, Ogge Brahe, Lauge Beck, Knud Rudt Erichsen, Albrit Skiell, Hanniball Gyldenstern, Otthe Brockenhus, Axell Brahe, Knud Brahe, Anders Thott, Gabriell Sparre, Knud Rud Jørgensen, Hendrich Bilde, Mogens Giøe, frw Thalle Laxmandtz, frw Helwig Rosenkrantz, her Otthe Krompis arffuinger, jomfrw Ingeborg Bildis, frw Birgette Christoffer Giøes, frw Kirsten Bildes, fru Caren Marsuins, ij gaarde, fru Mette Peder Oxis, ij gaarde, the jomfruer aff Egede, fru Anne Albrit Giøes, fru Ide Oluff Nielsens, vj gaarde, Jørgen Lyckis frwe, Holger Rosenkrantzis frue, fru Rigidse Grubbe, jomfrw Soffij Brahis, frw Citzell Oxe, ij gaarde, frw Carren Banners, frw Anne Hans Skoffgaardz, fru Inger Oxe, ij gaarde, frw Margrette Erich Krabis, Herluff Skauffis frue, Fittentz (!) Juls frue, fru Christendtze Biørn Kosis, frw Anne Oluff Mouritzens. Actum thend 27 maij aar etc. 1586.

Tegn. o. a. L. XVI. 48—49.

741. **3 Sept. 1586.**

»Baareret» skal anvendes i en Drabssag. Jfr. Nr. 743 og Kirkehist. Saml. 3 R. II. 480—82.

Til Christoffer Valckendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Huad thise breffuisere, sexten neffninge, som ere thilneffndt att sige paa ett manddrab, sig nogre vgger forleden ther vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn haffuer thildragett, vnderdanigst thill os suplicerer och giffuer thilkiende, huorledis thett will falde thennum møgit besuerligt, om samme drab att kiende och dømme aff thend aarsage, ther ere for samme drab thuende fanger siddendis, och huer thennum haffuer paa sin siide fast liige stercke widtnisbyrd, och paa thet the kunde vdj nogen maade giøre therwdinden thend deell, som icke skulle were theris samuittighet besuerlig, tha haffue the vnderdanigst begerit wor naadigste beuillinge thend dødis legomme att motte egien opthagis och forfaris, om thend almechtige Gud wille aff sin naadige thilladelse giøre ther hoes nogen wis thegen, ther epther [the] kunde vdi nogen maade haffue thennum att rette, haffue j aff thieris jndeluchte suplicatz, wij ether thilskicke, ydermer att forfare. Tha paa thett att thend sageløse motte befrijs, och thend skyldige liide straff, och eptherdj sligt thitt och offthe thilforn skied er, ther offuer mand och om saadan wilsom drab er kommen vdj rett kundskab, haffue wij epther theris vnderdanigste anlaongende thet och naadigst beuilgitt. Bedendis ether ther fore och wille, att, naar the ether mett thette wort breff besøgendis worder, j tha befaller, att thend døde egien opthagis och opgraffuis, och forskreffne thuende fanger att legge theris hender paa hannom och siiden lader forordne ther epther huis rett er. Ther met etc. Actum Frederichsborg thend iij septembris aar etc. 1586.

Tegn. o. a. L XVI. 77—78.

742. **6 Sept. 1586.**

Erik Bilde til Søholm giver 1000 Daler i Bøde til Helligaands Hospital.

Til Erich Bilde thill Søeholm.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiid, att epthersom vdj thend affhandling och fordrag, som er skied emellom os elskelige Knud Rud och Peder Rud, brødre, wore mend och thiennere, och thig for theris broders Jørgen Ruds bane, er foraffskedit, attu thill en euig amindelse och christelig bekiendelse emod Gud och thin neste skulle giffue och fundere thill arme ett thussinde daller och enn lest korn vdj jordegodtz, som thu thig ald samme forhandling och affskeedt wiid att ehrindre, och os nu vnderdanigst er andragit och thilkiende

giffuit, huorledis att the fattige och skrøbelig Gudtz lemmer fast formenis vdj thet almindelig hospitall vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn och endnu daglig thiid søgis aff alle steder, epther att thett er vdj riigens fornemste och hoffuitstadt, och samme hospitals jndkompst er dog ringe, och therfore er hoes os anholdet, wij naadigst wilde lade os befalde och forordne, att forskreffne ett thusind daller, som thu skulle giffue thill fattige, maa bliffue giffuitt och funderit thill forskreffne almindelig hospitall vdj Kiøpnehaffn, huilckett wij och naadigst haffue for gott ansehett, thj bede wij thig och begere, attu forskreffne ett thusind daller thill samme hospitall will giffue och fornøye, och om thennum met thin breff giøre en christelig forordning, saa att en thilbørlig wise aarlig renthe aff thennom kand komme the fattige thill gaffn och nottorfft, och thersom thu icke er wid penche, atthu forskreffne summa strax kand aldelis aflegge, atthu tha handler och forenis met forstanderen for forskreffne hospitall, saa thu selff beholder och niuder thennum for en thilbørlig aarlig renthe, thill thin leylighet bliffuer, thu thennum kand fornøye. Belangendis thet godtz, som thu vdj liige maade thill ett hospitall skall fundere, lade wij thill thin egne leylighet, huor och thill huilcket hospitall thu thet will fundere, os naadigst wthuiffuelachtig forsehendis, thu well thilthencker thett ene saa well som thet andet, epthersom affskedit er, att eptherkomme och fuldgiøre. Ther mett etc. Actum Frederichsborg thend 6 septembris aar etc. 1586.

Tegn. o. a. L. XVI. 80—81.

743. 2 Nov. 1586.

To Drabsmænd frigives mod en Bøde. Jfr. Nr. 741.

Til Christoffer Valckendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att som ther vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn nogen thiid forleden haffuer sig thildragit, att en studenther er bleffuen ehielslaget, ther fore thuende andre studenther (som wdj hans død skyldige) ere paagreben och fenckligen indsatt, och sexten mend opneffndt ther om att skulle suerge, tha eptherdj wij forfare, att thend sag skall were møget wrichtig och wildsom, saa thet wille falde neffninge møgit thuiffuelraadige och farligt therwdinden att suerge, och thet ellers siunis vdj sig selff en wodis gierning aff hendelse och icke aff nogen forsett att were skedt, och paa thet wed samme eed icke skulle skie nogen Gudz forthørnelse, thend wskyldige ey heller att føris thil thend straff, som icke forthientt er, haffue wij thend leylighed naadigst

ansehett och beuilgitt, att neffninge maa for samme thoug were quitt, och fangerne egien att vdkomme och were for thend sag forskonitt, dog att forskreffne fanger skulle samptlig legge thilhobe och vdtgiffue en seduanlig landebod som for anden wodis gierning epther lougen. Thi bede wij ether och begiere, attj strax herwdinden, epther som forskreffuit staar, wille forordne, saa att neffninge for samme thoug quitt giffuis, och the beskyldede egien aff fengsell vdt komme. Ther met etc. Actum Anduorskouff thend 2 nouembris aar etc. 1586.

Tegn. o. a. L. XVI. 102.

744. **12 Nov. 1586.**

Nogle Nederlændere skulle examineres af Biskoppen og Præsterne og forvises af Staden, hvis de ikke ville aflægge deres forargelige Meninger.

Til borgemestere och raadmend vdj Kiøpnehaffn, jthem ochsaa vdi Hellsingøer.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att wij komme vdj forfaring, huorledis att ebblantt the Nederlender, som ere boendis ther vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn [Helsingør], skulle findis en partt, som gantze aar offuer eller och aldelis jnthet komme thill kircke att høre gudtz ord eller met andre christne att giøre theris bøn och gudtz thiennist, møget mindre bruge thet hellig hoguerdige altharis sacramenthe, meden leffue saa heden vdj theris wguddelig hiemmelig forthagene meening, andre christne thill forargelse och Gud thill forthørnelse, och eptherdj wij ingenlunde witterligen wille liide saadanne forargelige menisker vdj wore steder och lande, saa møget mueligt kand were thet att forekomme, tha haffue wij forskreffuit och befallit oss elskelige, hederlige och hoglerde mand doctor Pouell Matzen, superintendent vdj Siellandt stigt, att skulle thage thill sig the thre predicanther thill wor Frw, Helligestus och Stj. Nicolaj kircke, saa och thend Thydske predicanther och the samptlich met ether att skulle vdspørge och forfare om huilcke ther kunde findis vdj saadane forargelig leffnit eller religion. Thj bede wij ether och wille, att nar forskreffne doctor Pouell ether ther om lader thilsige, j tha beskeder thilsammen alle the Nederlender, som ther vdj byen ere besiddendis, och forfare om forskreffne leylighet, och saa mange som befindis vdj saadanne forargelig meening och icke paa thend rette weig ere, icke heller wille lade thennum vnderwise, men vdj theris forset wille moduillig bliffue beharrendis, attj thennum strax forwise byen och icke thilsteder ther lenger att bliffue boendis. Ther met skier wor alffuorlig wilge och befalling etc. Actum Koldinghus thend xij nouembris aar etc. 1586.

Tegn. o. a. L. XVI. 106—07.

745. 12 Nov. 1586.

Kgl. Befaling om Nederlændernes Examination. Jfr. Nr. 744.

Til doctor Pouell Matzen.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wij komme vdj forfaring, huorledis att eblant the Nederlender, som ere boendis vdj wore kiøpsteder Kiøpnehaffn och Helsingør, skulle findis en partt, som aar offuer eller och aldelis inthett komme thill kircke att høre gudtz ord eller met andre christne giøre theris bøn och gudz thienniste, møget mindre bruge thet hellige hogwerdige altharens sacramenthe, meden leffue saa heden vdj thieris wguddelig hiemmelig forethagne mening, andre christne thill forargelse, och eptherdj wij jngenlunde witterligen wille wiide saadane forargelige menisker vdj wore steder och lande, saa møgit mueligt kand were thet att forekomme, tha bede wij ether och wille, attj nu strax met thett første thager thill ether the thre predicanther, saa och thend Thydske predicanther och huilcke andre aff the hoglerde ether sielff siunis ther vdj byen, och ther epther samptlich met borgemester och raadmend ther vdj byenn, som wij och therom thilskreffuitt haffue, vdspørge huilcke som kunde were thancke och mening om att leffue vdj slig forargelse och thennum offuerhøre och examinere om theris religion och mening epther the arthickeler, som for nogle aar siiden forleden er vdgangen, och saa mange, som befindis vdj forargelig mening och religion och therudinden halstarrig wille bliffue beharrendis, attj thennum for borgemester och raadmend giøre naffnkundig, att the siiden om thennum kunde forordne, epthersom wij thennum ther om haffue befallitt och thilskreffuit. Sammeledis attj ochsaa ther epther begiffue ether thill wor kiøpstedt Helsingøer och vdj liige maade met Danske och Thydske predicanther saa och borgemestere och raadmend sammestedtz vdspørge, huilcke som ther kunde findis vdj slig forargelse, och om theris religion och mening forfare. Och huilcke icke findis paa rette weige och icke wille rette thennum, men wille modwillige bliffue vdj theris wildfarelse, attj om thennum vnderwise borgemestere och raadmend, saa the kunde wiide met thennum epther wor skriffuelse och befalling att forordne. Ther met skier wor wilge och befalling. Befallendis etc. Actum Koldinghus 12 nouembris anno 1586.

Tegn. o. a. L. XVI. 107—08.

746. **13 Nov. 1586.**

Fremmede Gæster skulle anmeldes for Kristoffer Valkendorf.

Til borgemestere och raadmend vdj Kiøpnehaffn.

Frederich etc. Wor gunst tilforn. Wiider, att endog wij offthe haffue laditt wor alffuorlig breffue och befalling thill ether vdgaa att skulle haffuis opsehende met huad fremmede, som ther thill byen hender att komme, och thet strax att skulle giffuis os elskelige Chrestopher Valckendorff thill Glorup, wor mand, raad och renthemester, thilkiende, att hand siiden bethidlig kunde lade os ther om wide, saa forfare wij, att thet nu mere hoes ether jnthet eller lidit achtis, och kunde ther offuer os icke nochsom forundre, att wort breff och befalling er hoes ether saa ringe ansehett, wij och well ware foraarsagitt thet anderledis emod ether att bethencke, thett wij paa thenne gang aff naadė lade forbliffue. Thj bede wij ether end nu och wille, attj alffuorligen foreholder ethers medborgere her om, att the endeligen thilthencker strax, saa snart nogen aff thennum bekommer nogen fremmede och vdlendiske thill giest, tha enthen sielff eller wid wor byefougit att giffue thet forskreffne wor raad och rentemester thilkiende. Och ther som nogen her epther befindis therudinden forsemmelig och saadane sine giester icke strax angiffuer, attj tha straffe offuer thend, saa en anden kand sehe ther wid vdj exempell, saa frampt wij icke skulle foraarsagis att lade straffe offuer ether som offuer thennum, wor breff och befalling icke achte wille. Ther mett skier wor alffuorlig wilge och befalling, huor epther j ether wille wiide att rette. Actum Koldinghus thend xiij nouembris aar etc. 1586.

Tegn. o. a. L. XVI. 111—12.

747. **18 Feb. 1587.**

De østerrigske Friherrer skulle have det bedste Herberg i Byen.

Til Christoffer Valckendorff.

Frederich etc. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att the Østerrigiske friherrere haffue begiffuitt thennum hiid jnd vdj riigit os att besøge och thette riige att besehe och achte thennum nu herfra thiid offuer thill wort slott Kroneborg och thill Kiøpnehaffn och siiden vd aff riigett egien. Thj bede wij ether och begiere, att nar the hid thill Kiøppnehaffn ankommendis worder, [attj] wille bestille, att the bekomme ett the bedste herberg och lossement ther vdj byen kunde were att bekomme, och att the bliffue paa bedste maade trachterit och ther epther vd quitterit, och [huis] icke er thilfangs ther vdj byen thill

guod trachtatt, attj thett aff slottit wille lade forskaffe, saa the kunde bliffue well holden. Och haffue wij beuilgit och ere thilfridtz, att the maa bliffue vdførtt paa wore orlougskiibe, saa och vdj theughusitt och andenstedtz, huor nogit ther er att besehe, attj thennum thett lade foruiise. Ther met etc. Actum Skanderborg 18 februarij anno 1587.

Tegn. o. a. L. XVI. 148—49.

748. **31 Maj 1587.**

Der skal haves Tilsyn med Kongens Skibsfolk, at de ikke rømme.

Til Christoffer Valckendorff och Axell Gyldenstiern.

Wij Frederich etc. helse ether Christoffer Valckendorff thill Glorup, renthemester, och Axell Gyldenstiern thill Liungbygaard, wore mend och raad, kierligen met Gud och wor naade. Wiider, att eptherthj wij komme wdj forfaringe, huorledis att eblant wore bodtzmend och skiffsfolck skulle findis, som thennom lade forløste och vnderstaa att wnduiige och rømme aff wor thienniste emod thieris ehre och plicht, som the os met forplicht ere, och eptherthij wij wiide, att saadant icke skier aff wor thillgiøring och forskylding, men mere will haffue os att berømme, att wij holde wore bøsseskiøtter, bodtzmend och skiffsfolck vdj thett werd, thennom och lade giffue slig klede och penndinge, løn och wnderholding, som nogen fremfarne konninger thieris skiffsfolck giffuitt haffuer, offuer thett och ere thennom alle paa thett naadigst beuogen thill ald forfallende leilighedt att wille naadigst befordre, kunde wij os icke nochsom forundre, att aff wore skiffsfolck emod ald saadanne wor naadigst mening och benegenhedt emod thennom och emod thieris egen eed, ehre och plicht wor thienniste vndrømme. Och eptherthj wij saadantt ingenlunde wille lade wstraffitt, meden som en christen offrighedt wille haffue wnderskied emellom erlige och erachtige folck och ere forglemtte throløse lettferdige menniske, tha bede wij ether och nu mett thette wortt obne breff befalle och fuldmagt giffue, attj som wore raad och guode mend thilforordnede, som ther wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn baade mett wor skiffshandells bestilling och andit skulle haffue acht, ochsaa haffue alffuorlig opseende mett, att icke nogen wore skiffsfolck vnduige wort thienniste wden thilbørlig beskiedt, och ther som nogen sig fordrister och wnderstaar att rømme aff wor tienniste, attj tha alffuorligen paa wore wegne lader thennom egien eptherthrachte och straffe ther offuer paa thett høigiste epther siøretten och skibsarticklerne wden ald naade. Och wille wij, attj nu strax lader reigse och

opsette en galge paa beleilig sted ther wed Holmen, att saadan lettferdige meenedige, troløse och ehre forglemthe kunde ther stande thieris rett och tilbørlig straff, saa andre kunde aff theris straff haffue exempell och affskye thennom saadant att wndtholde. Ther mett etc. Actum Kroneborg thend 31 maij aar etc. 1587.

Tegn. o. a. L. XVI. 181.

749. **26 Juni 1587.**

Om Afregning med Henrik Mumme.

Til Christoffer Valckendorff.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att oss elskelige Hendrick Mumme, borger vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, haffuer nu saa uell som nogen gange tilforn vnderdanigst ladit giffue os thillkiende, huorledis hand forleden Suendske feigde haffuer thill wortt krigsfolckis bethalling forstracht adtskilligt slags godtz, whare och rede pendinge och enddog epther wor befallinge hannom er hans bethalling offte thillsagdt, haffuer dog ringe therudinden eptherfuldt, och er fran ett aar thill andet forhalett hannom fore, thill mett haffuer liidt och taget stoer skade paa huis korn och ware, hand haffuer bekommitt wdj bethallinge, huor offuer hand er kommen møgit thill achters och aff mett hans loffue och handell icke wden hans merckelig stor skade, och er therfore vnderdanigst begierendis samme hans leilighet naadigst att ansehes och att motte bekomme huis hannom hoes os kunde restere aff bethallingen for huis godtz och whare hand vdj saa maade gnoduilligen forstracht haffuer, paa thett hand nogett kunde egien komme thill nering och biering och mett høstru och børn icke skulle komme vdj yderste nød och armod, som j wiidere aff hans hoesliggende supplicatz kunde fornemme. Thj bede wij ether och begere, attj thend leilighedt wille forfare och offuersehe och lade offuerregne huis handell och regenskab, som haffuer weritt mett hannom, epthersom billigt och rett kand were, och ther epther pa wore wegne forordne, att huis hannom hoes os kand thillstaa och thilkomme met rette, thett hannom maa bliffue thilbørlig fornøyet. Actum Anduorskouff thend 26 junij aar etc 1587.

Tegn. o. a. L. XVI. 203.

750. **4 Marts 1588.**

Dom om det senere Valkendorfs Kollegium.

Wij Frederich thend Anden medtt Gudtz naade etc. Giøre alle vittherligtt, att for os vor skickett os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, vor mand, raad och rentthemester, meth thuende

velbeseglede skiødebreffue lydendis paa Huide Closter i vor kiøbstedtt Kiøpnehaffn, som hand agther att lade følge till laas, thett første paa pergament, som os elskelige Morthen Beck till Barløse gaardtt, vor mand, thienere och landzdomere vdj wortt landt Fyn, medtt hans høstrue os elskelige frue Ane Skouffgaardtt vdgiffuitt, vnderschreffuit och forsegledtt haffuer, lydendis, att hand meth forschrefne sin hvstruis vilge och samtøcke haffuer soldtt, skiødtt och affhendtt fran thennum och theris arffuinge och till forschrefne Christoffer Valckendorff och hans arffuinge ald thend lodtt och anpartt, som forbemelthe hans hvstrue er arffueligen tilfalden epther hindis affgangne mormoder frue Ane her Johan Wrnis dødtt vdj Huide Closter i Kiøpnehaffnn i sancti Peders strede liggendis, huilchen forscrefne hindis arffuepartt vdj forschrefne Huide Closter vdj huus, iordtt och eyendom forschrefne Christoffer Valckendorff och hans arffuinge skulle haffue, nyde, bruge och beholde frij och quit for thennum och theris arffuinge for euig eyendom eye och beholde skullendis, som thett skiødebreff videre vduiser och indeholder. Thett anditt itt papirs skiødebreff, som os elskelige Alexander Durham till Høigsgaardtt, vor mand och thienere, vdgiffuitt haffuer meth hans høstruis os elskelige frue Merthe Vrnis beuilling och samtøcke och meth hindis egen haand vnderskreffuitt, formellendis, att the haffue affhenditt fran thennum och theris arffuinge och till forschrefne Christoffer Valckendorff och hans arffuinge till euindelig eyendom ald thend lodtt och partt, som hans høstrue haffde vdj thett Huide Closter, som ligger i forscrefne Kiøpnehaffnn i sancti Peders strede, meth thend lodtt och partt, som hindis affgangne broder Christoffer Vrne tilfaldtt, som hand hinde bebreffuitt och giffuitt haffuer, huilcke breffue the forschrefne Christoffer Valckendorff offuerantthuordett haffue, som samme skiødebreff videre medtt fører, huilcke forschrefne thuende skiødebreffue vij nu stadfeste och vedtt theris fulde magtt dømme vedtt alle ordtt och artickle, som the vduise och indeholde, forbiudendis alle osv. Datum Triiggeueldis 2 die martij anno 1588. Christoffer Valckendorff fick første, anditt och tridie dombreff. Actum Triiggeueldis 4 die martij anno 1588.

Rigens Forfølgningsbog 1586—88 i Gehejmearkivet.

751. **4 Dec. 1588.**

Skræderne maa faa en ny Skraa.

Til borgemestere och raadmend her wdj Kiøbnehaffn.

Vor gunst tilforn. Wiider, att epther wore wndersotter menige skreddere her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn haffue wnderdanigstt su-

pliceritt och ladit giffue os thillkiende, huorledis att thennom wdj thieris handtwerck skall skie stor hinder och forfang bode hiemmelig och obenbare aff fremmede och wden byes follck, som her wdj byen jndkomme och bruge thieris handtwerck, som mesten icke er borgere eller wdi thieris laug, eller och er the som saadantt [icke] burde att thilladis, ej heller en partt opholde nogenn borgerlig plicht och thønge enthen med skatt eller andre maade, huor offuer thennom thieris nering bethagis, och therfore wnderdanigst haffue begeritt at motte thennom epthersom andre embitzfollck her sammestedtzs forordnis en skraa, huor epther the thennum skulle forholde, ther wid ochsaa alld wordning och thieris nerings forkrenckelse maa forekommis och affskaffis, tha epthertj thieris gamble widthechtt eller skraa, ther epther the thennom thillforn rettid haffuer, er thennom bethagne for nogne artickler, som ther wdj wore emod recessen, nogit ochsaa epther thend gamble thids seduon och klededrechtt bleff ansehet, som thenne thidtzs leilighed icke kand thillstede, bede wij ether och wille, attj fordre thennom med thieris gamble skraa for ether, grandske, forfare och offuerueige alld leilighed therndindenn och siden giøre thennom enn skraa' wdj ingen maade emod recessen, meden epthersom christeligt, billig och sømmelig kand were till thieris embitz opholld och thill thilbørlig skick och politij wdj thieris laug och thennom ther med thill wor elskelige forordnidde regerings raad forwise, att the ther epther paa wore wegne kunde thennom therom widere bethencke och siden giffue forskreffne skreddere tilbørlig beskeed. Ther met etc. Actum Kiøbenhaffn 4 decembris anno 1588.

Tegn. o. a. L. XVII. 115.

752. **13 Dec. 1588.**

Borgmestere og Raad skulle undersøge Mogens Heynesens Sag.

Til borgemester och raad vdj Kiøpnehaffn.

Wor gunst tilforn. Wiider, att thenne breffuiser Thomas Vmfredt, som nogen stund haffuer werritt her vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn och thilthallitt Mogens Heynesen for sin och sine medrederis skib och godtz, som hand skulle haffue thagit thennom fra emod hans bestilling, haffuer vnderdanigst ladit giffue thilkiende, huorledis hand fran en thid och thill en anden formedelst forskreffne Mogens Hienigsens paaskud paa sine breffue, hand paaskiuder, oppeholdis, och end nu paa ny formedelst Mogens Heinigsens paaskud paa sine breffue thill Olborg skall hans sag end nu paa sex vger were opsat, och vnderdanigst therfore haffuer werrit begerendis, att hand en gang for alle

motte komme ther mett thill endelig ende. Thj bede wii ether och wiille,. att naar samme sex vgger er forlobben, j tha samme sag egien for rette forthager, grandsker och grandgiffuelıgen forfarer ther om ald omstendige leilighed och siden endeligen wden ald wiidere forhaling eller opsettelse dømmer ther paa huis j kunde kiende loug och rett att were, och huis j ther paa dømmendis saa och for rette kiendendis och affsigendis worder, attj thet clarligen vnder ethers signeter giffuer fran ether beskreffuit, som j wille andtsuare for Gud och were bekiendt for os. Ther met etc. Actum Kiøpnehaffn thend thend 13 decembris anno 1588.

Tegn. a. L. XVII. 120—21.

753. 13 Marts 1589.

Der skal foretages Vurdering af de to Huse ved Farvegaarden, som Kongen har undt Tyge Brahe, og Magistraten opfordres til at laane ham et Taarn og et Stykke af den tilstødende Vold.

Til borgemestere och raadmend wdj Kiøbenhaffn.

Christian. Vor gunst tilforn. Wiider, att wij naadigst haffue wndt och beuillgett os elskelige Thyge Brahe thill Knudstrup, wor mand och thiener, thuende wore och kronens øde huse liggendis nest op thill Farregaardenn her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, huilcke wij epther dannemendtzs thøcke naadigst gerne haffde worderitt, huad the kunde were werdt. Thj bede wij ether och wille, attj aff ethers medborger her wdj byen thilforordner nogne dannemend, som samme thuende huse med grund, eiendom och anden thilliggellse epther skielligtt werdt worderer och taxerer, och huis the ther om kunde kiende, att the thett wnder thieris signeter giffuer fran thennom beskreffuitt, som the wille andsuare och were bekiend. Sammeledis att som hand ochsaa wnderdanigstt haffuer weritt begerindis thend skantze aff steen, som staar nest op thill wollden, saa och thett lille stecke aff wolden, som strecker sig thill hans stackett wid porthen, mand gaaer ind ad, thill laans aff ether att motte bekomme, epther att hand er thill sindtzs paa samme skantze at lade en bøgning forethage och opsette, som thill thendt wiidt berømpte astronomiske konst kand were thienlig och brugelig, och ther paa thill samme konstis brug will haffue nogen jnstrumenther och ther hos forordne nogen personer, som nogitt ner ther hos kand bliffue boendis, och the som løst och willge haffue sig wdj samme konst att øffue och beflitte, och the med aldthingist ther hos att haffue opsehende, epther som hand thes leilighed ydermere kunde ether wide att berette, hand och ther hos thilbinder sig att wille giffue ether hans forplichtt samme skantze och

støcke aff wolden thill ether egien att wille offuer antuorde, naar nøden thet fordrer och hannom ther om thill siges, bede wij ether och wille, attj hannom samme skanttze och thett støcke aff wollden epther hans begering thill lons thill thett samme astronomiske brug forunder. Ther met etc. Actum Kiøpnehaffn thend xiij martij anno 1589.

Tegn. o. a. L. XVII. 135.

754. 6 Maj 1589.

Der eftergives Peder Munk Jakobsen noget af hans Gæld til Kongen.

Til Christoffer Walckendorff.

Christian etc. Vor synderlig gunst tilforn. Wider, at thenne breffuiser os elskelige Peder Munck Jacobsen, borger her wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, haffuer vnderdanigst ladit giffue os thillkiende, huorledis att hannom er thillkommen nogen gielld med hans høstru, som hindis forige affgangne hosbund wid naffn Lauritzs Schriffuer, som war tholder wdj wor kiøpsted Mallmø, er bleffuen skyldig epther sinn regenskab aff samme tholderij, beløbindis sig thill ett thusind daller, aff huilcke hand skal haffue bethalitt och afflagdt thend thridie partt och thett offrige endnu er os skylldig, och giffuer ther hos thillkiende, att hand wdj thend forledne Suenske feigde haffuer sig nogle aar throligen och flitteligen ladit bruge, saa att hannom war loffuitt, hand saadan sin thieniste skulle thill gode att niude, och at hand siden thend thid, epther at hand haffuer boesett sig, haffuer liid stor skade thil søes paa sinn handell och nering och mist skib och godtzs, begerindis therfore vnderdanigstt, at wij hans forledne thienist saa och thend wforuarinde skade, hannom paa hans nering thill søes skall were thillfalden, naadigst ansehendis wille aff forskreffne skylld, hand os epther som forskreffuit staar skylldig er, naadigstt nogitt epthergiffue, tha wille wij naadigst med hannom haffue omdragitt och epthergiffuitt huis hand os er plichtig paa sinn høstruis wegne paa femhundred daller ner. Thj bede wij ether och naadigstt begere, attj hannom for huis hand skyldig er thill os wdj forskreffne gield offuer forskreffne femhundred daler lader bliffue quitt, frij och wthillthalit, och naar hand forskreffne femhundred daller haffuer forneiget och fuldgiortt, attj tha hannom for forskreffne regenskab aff tholden, som forskreffne hans høstruis forige hosbund haffuer werit bethroitt, endeligen quitterer. Ther met etc. Actum Kiøbenhaffn thend 6 maij aar etc. 1589.

Tegn. o. a. L. XVII. 147—48.

755. **16 Maj 1589.**

Kgl. Befaling om Gadernes Renselse.

Til borgemestere, raadmend och menige borgere wdj Kiøbenhaffn.

Vij Christian etc. hellse ether os elskelige borgemestere, raadmend och menige borgere wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn euindeligen med Gud och wor naade. Wider, at epthertj wij komme wdj forfaring, at møgen wskickelighed sig thildrager wdj gaderne wdj ethers bye, saa j ther wdj skulle lade bliffue beliggendis møgitt møg, icke heller skulle lade gaderne stenligge som the burde, och ther offuer foraarsagis icke allene siugdom och anden wbeleilighed meden ochsaa stor besuerlighed, naar nogen med thieris heste och wogne will fare offuer gaderne, huor offuer wij paa øffrigheds wegne billig foraarsagis ether att adtuare, wille ochsaa her med buditt och befallit haffue, attj ere forthencktt wdj att holde ether gader rene och rydelig, och ther som ethers moduillig forsømmelse ther wdj befindis, skal thett wides hos ether epther ethers byes rett och priuilegier, kunde ochsaa thett icke anderledis aff ether opthage, end attj wor bud och befaling findis offuerhørig, forsehe os dog naadigst, attj ether som wore kiere thro, lindige och willige wndersotte skulle forholde och beuise. Therudinden skeer ochsaa wor naadigst willge och befaling, ladindis thet jngenlunde. Actum Kiøpnehaffn thennd 16 maij anno 1589.

Tegn. o. a. L. XVII. 149.

756. **1 Juli 1589.**

Raadmand Oluf Madsen skal betale en Sum af Indkomsten af Vespenø for Indretningen af Kongens Gaard i Hamborg.

Til Oluff Madtzen, raadmanndt wdi Kiøbenhauffn.

Christiann 4. Wor gunst tilforn. Wiid, at os elskelige Hermann Møller, raadmandt wdi wor stad Hamborg, haffuer wnderdanigst os tilkiende giiffuit, huorledis hand effter thend stormechtigste høgbornne første och herre, her Frederich thend anden, Danmarckis, Norges etc., wor kierre her fader salig och høglofflig jhukommelse, hans naadigste befalning ther vdj forskreffne wor stad Hamborg haffuer ladet forferdige nogen bygning och beleylige werelser til Hans Mayestets behoff, naar Hans Mayested hendis diid at komme, och at hand paa samme bygning haffuer bekostidt och wdgiiffuit viijc thaller, huilcke hand nu wnderdanigst er begierendis sig igien at maa forleggis. Thj bede wij thig och wille, at naar hand eller hans fuldmechtige thig der med besøgendis worder, du da aff Wespenøes indkompst med thet forderligste fornøyer och bethaller forskreffne Hermenn Møller forskreffne viijc thaller, saa hand vdj ingen maade for forskreffne sin

bethaling kand haffue sig at beklage, och thet at indføre wdi thit regenskaff. Actum Haffniæ 1 julij anno 1589.

Tegn. o. a. L. XVII. 167—68.

757. **10 Juli 1589.**

Nogle Borgere skulle have et arresteret Skib tilbage.

Til Erick Vongsøn.

Christiann 4. Wor gunst tilforn. Viid, at de wore wndersaatter och borgere wdi Kiøbenhauffn, for huilcke thet skib sammestedts nogen tid haffuer werrit holden vdi arest aff aarsag, at skipperen sin anpart, som war fierdeparten, haffde til os och cronen forbrut, haffue wnderdanigst for os lade(!) berette, at de effter wor naadigste beuilning haffue fornøyet de ijc thaller, som samme fierdepart haffuer werrit taxerit for, och du ligeuel skal wegre thig samme skib thennom at lade følge, wden du der om haffde wor synderlig befalning, tha bede wii thig och wille, attu forfarer her om huos wor rentemester os elskelig Ennold Kruese, och dersom de hannom paa wore wegnne forskreffne ijc thaller haffue fornøyet, attu thennom da samme skib wden ald wiidere ophold lader følge. Ther met etc. Actum Kroneburgk 10 julij anno 1589.

Tegn o. a. L XVII 171.

758. **11 Juli 1589.**

Kgl. Befaling om en Albert Rosenberg tilfalden Arv.

Til borgemestere och raadtmendt wdi Kiøbenhauffn.

Christiann 4. Wor gunst tilforn. Viider, at thenne breffuiser Albret Rosenberg vnderdanigst til os haffuer suplicerit om nogen arff, som hans hustrw moder der sammestedts skal haffue eptherlat, huilcken hand becklager, at Rasmus Pedersen, den tiid hand war byefougit, skal haffue ladet anamme och brugt och foruent epther sin egen willie, begierendis wor forskrifft til ether, attj derom wille dømme thennom emellom; thet indeholder ydermere hans huosliggende supplicatz. Thj bede wij eder och wille, at effterdi forskreffne Rasmus Pedersen endnu haffuer sit borgerskab der wdj byen, endog hand icke er der meden nogit fraa byenn boesidendis, och effterdi samme arff der wdi byenn er falden, i da med thet første indsteffnne hannom och forskreffne Albret Rosenbergk for eder wdi rette, grandske och grandgiiffueligen forfarer ther om ald leylighedt och siiden endeligen dømme thennom therom emellom huis loug och ret befindis. Och huis j wdi saa maade der om grandskendis, forfarendis, dømmendis och for ret affsiigendis worder, attj det giiffue klarligen fran eder beskreffuit,

som y wille antsuare for Gud och werre bekient for os, forhielpendis begge parthernne at vederfaris therudinden saa megit som loug och ret er. Ther med etc. Actum Kroneburgk thend xj julij anno 1589.

Tegn. o. a. L. XVII. 172.

759. **13 Avg. 1589.**

Befaling om at lade brygge Øl og bage Brød til Kongens Orlogsskibe.

Til borgemestere och raadmend wdi Kiøbenhauffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Viider, att som der er bestillit huos baggere och bryggere ther wdj wor kiøbsted Kiøbenhauffn nogen antall lester brøed at bagis och øell att bryggis til wore orlouge skiibis behoff, och epterdj tiiden er nu paa handen, att forskreffne woer skiibe skullé seygle och befrøchtendis kunde werre, att baegere och bryggere icke kunde affsted komme huis brøed och øell huos thennom er bestillit att bryggis och baggis, saa snart som det nu behøffuis, tha bede wij eder och wllle, attj forfarer der om hoes bryggerne och baggerne saa och huos os elskelige Niels Paasche, slotz skriiffuer der paa Slottid, huor møgit huer haffuer bekommit att brygge eller bage, om the thet kunde affsted komme eller icke, och thersom de icke kunde offuerkomme att brygge eller bage saa megit, som thennom befalit er, attj da handle met andre aff borgerne, at de hielpe met samme øll att brygge och brød at bage, giørendis therudinden eders yderste och mueligste fliid, att samme øll och brøed maa met thet iligste bliffue bryggit och bagit, att wore orlouge skiibe och forhaffuendis reygse icke for dend skyld skulde opholdis och forsømis, ansehendis huad macht os der paa liggendis er. Ther met skeer wor wilge. Actum Kroneburg thend 13 augusti anno 1589.

Tegn. o. a. L. XVII. 189.

760. **20 Avg. 1589.**

En Gæld til Kongen eftergives Christen Madsen Skræder.

Til Chresten Chrestensen, raadmand vdj Kiøbenhauffn.

Christiann 4. Wor gunst tilforn. Viid, att thenne breffuiser Jørgen Matzen skredder haffuer wnderdanigst ladet giiffue os tilkiende, huorledis att hand er bleffuen thig paa wore wegne skyldig, meden du haffuer werrit tolder til siildefiskinde wdj wort riige Norge, for siise aff tystøll och told aff siild lxxxvj thaller, och alt huis siild hand enten for samme tystøll eller for pendinge och anden warhe haffde ladet samble och salthe wdj samme aar att skulde werre forgangen wnder Møen, saa hand inthet der aff haffuer biergitt, och der foruden paa andre tider att skulle haffue fangitt stoer skade til søes,

att hand der offuer er megit forarmit, begierendis ther fore wnderdanigst, wij naadigst wiilde eptergiiffue hannom huis. hannd aff tolden och siise, eptersom forskreffuit staar, skyldig er. Tha epterdj att hand aff slig offuerfalden skade, som hannom til sees er tilslagen, er forarmit, saa hand icke skall werre formuendis att betale, haffue wij hannom naadigst eptergiiffuit forskreffne 86 thaller, hand aff told och ziise til thig paa wore wegne skyldig er. Thj bede wij thig oc wilde, attu paa wore wegne hannom for forskreffne 86 thaler lader bliiffue quit, forskaanit och wtiltalit, och thette wort breff ther om ferer til thit regenskab. Huor epter du derfore skall bliiffue quiterit. Ther met etc. Actum Haffniæ 30 augustj anno 1589.

Tegn. a. o. L. XVII. 193—94.

761. **5 Dec. 1589.**

Kgl. Befaling om at hjælpe Maren Hans Jørgensens til sit Tilgodehavende hos Hospitalet.

Borgemestere och raadmend wdi Kiøbenhauffn finge breff at forhielpe Marren Hans Jørgensøns borgesker (!) ther sammestedtz thil hindis betalning for huis hun haffde forstragt thil de fattige wdj hospitalit wdj Kiøpenhauffn. Actum Haffniæ 5 decembris anno etc. 1589.

Tegn. o. a. L. XVII. 224.

762. **30 Jan. 1590.**

Befaling til Adelsmænd at lægge sig i Indlager i Oxekopen og det lybske Herberg.

Thil nogen herremend.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiid, at som os elskelig Erick Lange thil Engelstholm, wor mand och thienner, haffuer werrit os elskelige Jørgen Seested thil Huolgaard skyldig en summa pendinge beløbendis sig thil xx^{m} daller, och wij naadigst haffde loffuit och sagt goed thil forskreffne Jørgen Seestedt for samme pendinge, at de hannom nu nest forgangen omslag skulde bliffue bethald, och thu med andre flere guode mend er bleffuen hecter och forloffuer thil os for samme summa pendinge epter din met de andre gode mendtz breff och forskriffuing, i os wnderdanigst giort oc giffuit haffuer, oc epter at forskreffne summa pendinge nu icke thil forskreffne forgangendis omslag er bleffuen erlagdt oc betald aff forskreffne Erich Lange eller nogen paa hans wegne, ei heller du met the andre gode mend haffuer epter eders forskriffuings liudelse ether therudinden saa forholdit, som thet sig burde, at wij ere bleffne skadesløs holden, meden wij nogen aff samme pendinge haffue motte erlegge, bethalle och forskreffne Jørgen Seested aldelis thil fridtz stille, och epterdi eders

breff och forskriffuing, i thil os wnderdanigst for samme løffte giffuit oc giort haffuer, indholder, at thersom forskreffne Erick Lange eller i samptligen bleff therudinden forsømmelige, at forskreffne summa pendinge icke bleff aff hannom eller eder forskreffne Jørgen Seested bethalde och fornøgede, och wij tha ther offuer lidde nogen skade eller wdgifft for samme woris løffte, i tha samptlig eller en for alle, huem os løstede helst at maane, at holde et ritterlig och adelig indlegger huor och naar os kunde siunis och wij paa eskede. Thj bede wij thig och wille, atu wden ald wndskyldning eller forsømmelse retter thig epter samme thit breff, segell och forskriffuing at epterkomme oc med thet første begiffuer thig hid offuer thil wor kiøbsted Kiøpnehauffn, saa thu thil fastelauns søndag, som er thend j martij førstkommendis, wist wdi egen person kand werre her thil steede och indrager wdi thet Lybske herberg (Oxekoppen) her vdi byen oc ther sammestedtz at holde et adeligt indlegger och icke ther wduige, førend forskreffne summa pendinge med skadegield oc interesse bliffuer os epter eders forpligt och forskriffuing fornøyet oc betald. Her epter thu thig wden ald wndskyldning will haffue att rette. Ther met etc. Haffniæ 30 januarij anno 1590.

Dise epterskreffne herremend wore forloffuere och holdt indlegger wdi Kiøpenhauffn.

Wdi Oxekoppen:

Mouritz Stygge, Mogens Gøe thil Bollerup, Hans Lindenou, Hans Lange, Johan Rhud.

Wdi thet Lybske herberg:

Keld Brockenhus, Mogens Gøe thil Bremmersuold, Morten Wenstermand, Holger Wlffstand, Melchior Wlffstand, Hans Rostrup, Albrit Skeell.

Tegn. o. a. L. XVII. 243

763. **10 Feb. 1590.**

Gentofte Kirketiende skal anvendes til Kirkens Gavn.

Til Anders Jull, hospitals forstander wdj Kiøpnehauffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiid, at menige sognemendt wdj Genthoffte sogen haffuer wnderdanigst ladit giffue os thilkiende, at theris kircke skal slet werre forfalden for thend aarsage skyld, at ald huis thiende oc indkompst samme kircke thillaugdt er, kommer thil hospitalit her wdi wor kiøpsted Kiøbenhauffn, wnderdanigst therfore begierer, at forskreffne thiende motte foruendis thil kircken egien. Thj bede wij thig och wille, attu her epter haffuer

flitig insehende, at forskreffne thiende motte annendis thil kircken och hindis bygning och fororner(!) ther thil en eller tho guode dannemendt, som forskreffne thiende och kirckens indkompst kunde opbære och thend at annende thil kirckens gauffn och beste, saa thend egien maa bliffne bygdt oc forbedrit och icke slet nederfalde. Ther met etc. Actum Haffniæ 10 februarij anno 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 250.

764. **17 April 1590.**

Kgl. Befaling om at fængsle de Borgere, der vare Skyld i, at Hertugen af Brunsvigs Folk ikke kunde faa Herberg.

Borgemestere, raadmend och bye fougit wdi Kiøpnehauffn finge printzens breff, at the skulle forfare, huilcke aff borgernne ther haffuer verrit aarsage thil, at herthugen aff Brunsuig hans folck haffue motte holde ther wdi gaderne, och thennom fenglig indsette och theris nauffn opthegne och thil Kroneborg thil the regierings raad forsende. Kroneborg 17 aprilis anno etc. 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 265.

765. **18 April 1590.**

Kgl. Befaling om at fremme en Tiltale til Borgmester Jakob Skriver.

Til borgemestere, raadmend och byefougit wdj Kiøpnehaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiider, at os elskelige Albret Chrestensøn, borger wdi wor kiøpsted Kiøpnehauffn, haffuer wnderdanigst ladit for os berette, huorledis hand haffuer atskillige thilthale thil Jacob Schriiffuer, borgemester ther sammestedtz, baade for hans høstrues wergemaall oc andre sager, hand formeener sig met loug och ret at wille emoed hannom wdføre, och paa thet hand icke met widløfftige forhalling och opsettelse skulle sig thil forhindring och skade opholdis, huorfore hand haffuer werrit thenne wor forskrifft thil eder begierendis at motte thil rettens wdføring befodris. Thj bede wij eder och befale, at naar hand sine sager emoed forskreffne Jacob Skriffuer med seduaanlige louglige proces och rettergang begynder at wdføre, i tha ere hannom beforderlige wden wiidere forhaling och wlouglige skudtzmaall eller opsettelser ther met at maa komme thil rettens wdføring, saa hand icke wiider skal haffue sig ther offuer emoed os at beklage, och wij ther offuer skulle foraarsagis hannom offuer eder at forhielpe huis billigt oc ret er. Ther met etc. Actum Kroneburg thend 18 aprilis anno etc. 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 266.

766. **18 Juni 1590.**

Kgl. Befaling om ikke at uforrette Jesper Skammelsens Hustru.

Till borgemestere, raadmendt och bye fougit wdi Kiøpnehauffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiider, at os elskelige Jesper Skammelsen, wor wiinskenck, sig wnderdanigst for os haffuer becklagit, huorledis hans høstru skal werre kommen wdi nogen ordt och røckte hindis goude nauffn och lempe anrørendis formedelst nogen wdediske och skarnsfolck, for huilcken sag hun och motte sette borgen, oc wel at formoede, at ther skulle werre thi, som hinde wiidere skulle epterstande oc icke lade hinde niude thend borgen, som hun allerede satt haffuer, huorfore hand oc wnderdanigst haffuer werrit thenne wor forskrifft thil eder begierendis, att hand paa forskreffne hans høstrues wegnne thil ald rette motte forhielpis. Tha epterdj hand daglig er wdj wor thieniste, och wij hannom saa wel som hans høstru giernne thil rette wille forhielpe wdi theris retferdige sager, bede wij eder och wille, attj haffue en thilbørlig insehende wdi hindis sag och icke thilsteder hinde emoed lougen eller receszen at wforrettis wdi nogre maade. Ther met etc. Bidstrup 18 junij anno 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 281.

767. **7 Juli 1590.**

Ditlev Holk skal under Herredagen forblive paa Slottet.

Til Detleff Holck.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiid, epter at wij komme wdi forfaringe, huorledis thu aff os elskelige fru Birgitte Rosenkrandtz thil Walløe, affgangne Peder Bildis epterleuerske, skal werre steffnit hiid thil wor kiøpsted Kolding thil første almindelig herredag paa os elskelige borgemestere oc raadmendtz wdi wor kiøpsted Kiøge theris wegne, tha epterdi der er ingen aff wore raad oc guode mend ther paa slottit eller wdi byen thilsteede, som paa wore wegne med althingist kunde haffue acht oc opsehende, thet och icke wel wil skicke sig, at mand skulle saa slippe slottit aldelis ledig oc ingen paa samme wort slott Kiøpnehauffn wdi wor eller wor elskelige thilforordnede regierings raadtz frauerelse skulle werre thilsteede med ald forefalden leilighed och bestillinger at bestille och forrette, bede wij thig oc wille, attu aldelis inthet achter samme steffning wdi the maade, men retter dig epter at bliffue ther paa slottit thilstede thil saa lenge therudinden anderledis forordnis, och lader thig aluorligen werre anliggende at haffue acht oc opsehende med huis fremmede

førsters sendebud eller andre fremmede folck, som diid thil byen hender at ahnkomme, at aff thennom thagis rigtig beskeed, huem the thilhøre, hueden the komme, och huad for beskeed the medføre, och therom, epther som the epter haanden kunde ahnkomme, wore thilforordnede regierings raad ald leilighet thilskriffuer, saa the thennom der epter paa wore wegne kunde wiide at rette. Thisligeste attu oc fliteligen forfarer om allehaande nye thidender fran huad sted thu thennom kunde wdspørge och diid thil byen kunde forskriffuis eller spørgis, och therom wdi lige maade wor thilforordnede regierings raadt ald kundskab oc widskab lader wiide, och ellers wdi alle maade lader thig forskreffne wor slot saa oc wort gauffn oc bedste werre anliggende oc befalit, epther som wij thig thilthroer. Ther met etc. Actum Koldinghus thend 7 julij anno 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 286—87.

768. **14 Juli 1590.**

Kgl. Befaling om at lade gøre en Ishytte paa Slottet.

Til Detleff Holck.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi ere thilsindtz at wille lade giøre en iishytte ther wed wort slot Kiøpnehauffn, haffue och for thend aarsag skyld forskicket thenne breffuiser Hans Han, som thager ware paa iishytterne wed wore slotte, huor wij thennom haffue ladit anrette, att skulle thend huos dig ahngiffue, huor stor och wdi huad maade thend skal giøris. Thi bede wij thig och wille, attu forordner forskreffne Hans Han at maa bekomme folck thil samme iishytte at forferdige, och forskaffuer hannom ther thil huis steen, kalck och anden deell, ther thil behøffuis, saa thend met thet første kand bliffue ferdig, oc huis thil samme hytte at ferdig giøre paagaaer, thet lader thu indskriffue wdi regenskab. Ther met etc. Actum Koldinghus 14 julij anno etc. 1590.

Tegn. o. o. L. XVII. 287.

769. **25 Juli 1590.**

Marcus Hes faar nogle Fødemidler fra Slottet.

Til Detleff Holck.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiid, at os elskelige Marcus Hes, fordum borgemester wdi wor købsted Kiøpnehauffn, haffuer wnderdanigst ladit giffue os thilkiende, huorledis hannom wdi mange maade atskillig stoer moedgang och wlycke er thilslagen, saa hand klart er kommen fra sin nering och biering och lider stoer armoed, wnderdanigst begierendis, at wij saadanne hans arme wilkor

naadigst wille ansehe och naadigst wnde hannom noget thil hans wnderholding wdi hans suaghet och siugdom paa hans allerdom. Thi bede wij dig och wille, at naar forskreffne Marcus Hes thig ther med lader besøge, thu tha lader hannom paa thenne ene gang ther aff lofftit bekomme j lest rug och j lest biug saa och j tønne smør, och naar nu wdi neruerendis aar thagis suin aff skouffuene, thu tha wdi lige maade lader hannom bekomme fire guode feede leffuendis oldensuin och lader slotzskriffueren saaledis thet optegnne wdi regenskab. Ther met etc. Koldinghus 25 julij anno 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 290.

770. **2 Avg. 1590.**

Der skal tilsættes en Mand, der kan møde i Retten for Jesper Skammelsens Hustru, der er sigtet for Troldom.

Til borgemestere, raadmend wdi Kiøpnehauffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiider, at os elskelige Jesper Skammelsøn, wor kieldersuend, haffuer wnderdanigst for os ladit berette, huorledis hans hustru aff nogen quinder, som for throldom sager ere wdlagde, skal werre berøchtit, och hand thiitt och offte herwdi wor thieniste er forhindrit, saa hand icke sielff kand personligen thilsteede werre, icke heller wdi lougmaall och rettergang saa at werre øffuit och forfaren, at hand hinde med loug och ret, som thet sig bør, kand fordagtinge och forsuare, begierendis derfore wnderdanigst, at hannom epter saadan leiglighed motte thilstedis en anden wdi sit sted at forordne, huem hand der til beuilge kunde, som hinde thil rettens wdføring kunde forsuare. Thi bede wij eder och wille, at naar samme sag forskreffne Jesper Skammelsøns hustru angieldendis for eder wdi rette kaldis, j tha wformeent thilsteeder enten Søffren Fog i Roskild, herritzfougit wdi Thune herrit, eller och huilcken anden erlig mand besiddendis borger ther wdi byen, hand der till beuilge kand paa hans wegne for hinde at gaa wdj rette och wederfaris loug och rett, saa hun icke for hans frauerelse och wdi slige lougmaall wkyndighed skulle met retten offuerjlis wdi nogen maade. Ther met etc. Actum Koldinghus thend 2 augustj anno etc. 1590.

Tegn. o. a. L XVII. 291.

771. **7 Avg. 1590.**

Befaling om at betale Jakob Johansen for en Levering Vin.

Enuold Kruese, Kongelig Maiestets renthemester, fick breff at betale Jacob Johansøn, borger wdi Kiøpnehauffn, et anthall ammer

wiin, som bleff anammit wdi kielderen paa Kiøpnehauffns slott. Actum Koldinghus thend 7 augusti anno 1590.

Tegn. o. a. L. XVII 292.

772. **11 Avg. 1590.**

Kgl. Befaling om Stralsunds Fid paa Dragør.

Til borgemestere och raadmend wdi Kiøpnehauffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Huad borgemestere och raad aff Straalsund haffuer wore elskelige tilforordnede regierings raadt thilskreffuit och thennom beklagit och besuerit offuer ether sielff och eders medborgere om nogen fiidt och platze, som theris borgere aff eder skall werre frathagen och formehnt paa Dragøer, som the aff arrildtz thiid skulde hafft rettighet thil, thet haffue i aff indlagde copie wiidere at forfare. Thj bede wij ether och wille, atij ther med thet saa skicker och forordner, at thennom ingen billig aarsage kand giffuis sig at becklage, och attj met thet første eder emod os ercklerer, huor thet sig med thend leiglighed haffuer, om nogen aff deris fiidt, the thilfornne haffde, skal thennom werre fra pællit, och aff huad aarsage thet skeed er, at mand der effter kand lade giffue thennom thilbørlig beskeed, om de ther om giøre wiidere ahnfodring. Ther med skeer wor wilge. Skreffuit paa wort slot Koldinghus thend xj augusti anno etc. 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 294.

773. **17 Avg. 1590.**

Kgl. Befaling om Oluf Madsens Misbrug af den færøske Handel.

Til Ennoldt Kruese.

Christian 4. Wor gunst tilforn. Wiid, at eptersom for os er bleffuen berett, huorledis Oluff Matzen, borger och raadmandt wdi wor kiøbstedt Kiøpnehauffn, skall for en aarlig affgifft och deputat haffue forpachtet thend benaading och thilladelse paa Ferrøe at beseigle med os elskelige Joachim Weichman aff Hamborg, som hannom aff wor kiere herre fader salig och hoglofflig ihukommelse paa nogne aars maall beuilgit var och der med saa wel som wdj andre maade misbrugt hogstbemelte wor kiere herre faders bestillinge och thilladelse. Thj bede wij dig och wille, attu thilforordner forskreffne Joachim Veichman och en eller thou aff wore wndersaatte, borgere ther wdj forskreffne wor kiøbstedt Kiøpnehauffn, som sig wdi thendt handell, forskreffne Oluff Matzen thilfornn wdi wor, med os wille indlade. Siden wille wij thennom samme Ferøske handell och wandell paa ny confirmere och forskriffue. Och attu haffuer indsehende med, at

huilcke aff forskreffne borgere, ther thil kand beuilgis, mue werre wederhefftige, saa wij icke ydermeere der offuer liide nogen skade och forsømmelse. Sammeledis bede wij dig och wille, attu med os elskelige Peder Frandtzøn, byefougit wdj forskreffne wor kiøbsted Kiøpnehauffn, lader med retten paa wore wegne thiltale och forfølge forskreffne Oluff Matzøn, for hand hogstbemelte wor kiere herre faders bestillinge och kongelige benaadning misbrugt och icke, som thet sig burde, med rette holdit oc epterkommit haffuer, eptersom wij och hannom der om haffue thilskreffuit. Ther met etc. Befalendis etc. Actum Koldinghus thendt 17 augusti anno 1590.

Peder Frandtzøn, byefougit wdi Kiøpnehauffn, fick breff at thilthale Oluff Matzen, borger wdi forskreffne Kiøpnehauffn, med retten, for hand hogstbemelthe Kongelig Maiestets benaading och thilladelse misbrugt haffuer, epter som forskreffuit staar. Sub eodem dato.

Tegn. o. a. L. XVII. 301.

774. 29 Sept. 1590.

Om Borgernes Forraad og Forbud mod at ransage Borgmester Jakob Skrivers Hus efter Beviser for hans Hustrus Troldom.

Regierings raadtz breff thill borgemestere och raadmend wdj Kiøpnehauffn.

Wor wenlig hilsen nu och altiid forsent med Gud almegtigste. Kiere borgemestere och raadmendt, wij kunde eder wenligen icke forholde, epter att wij haffue bekommit ethers skriffuelse formeldendis, huorledis bryggernne och borgernne der wdi eders bye skulle haffue aff eder werrit begierendis en ethers forskrifft thill os, at paa nogen thiid lang motte giøris forbudt, att ingen biug eller malt ther for byen motte vdskiibis, epterdj att kornit haffuer møgit slagit sig wdi nogle neste forlednne aaringer. Tha epterdj saadanne forbud och forordninger icke kunde eller bør att skee och forordnis wden menige Danmarckis riigis raad ware forsamblede och therudj kunde beuilge, haffue wij betenckinde therudinden nogitt att forordnne wden alle och menige riigens raadtz willie, bede dog eder och paa wor allernaadigste wdualde herre printz och konnings wegnne befale, attj ther udinden ther vdj ethers bye for ethers egen personner haffuer grandgiffueligen och fliteligen acht och opsehende, att ther med liideligen och thilbørligen maa thilgange, saa att huer brygger och borger maa beholde aff biug och maalt wdj forraad, epter som hand kand thencke hannom thil hans husis nottorfft kand behøffuis och hand sielff kand besinde

sig wdi sin husholding att kunde med thilkomme. Eptersom i och wdi liige maade wdi ett andit ethers breff med erlige och welbiurdige mend Erich Wogensøn och Detleff Holck paa the xvj mendtz wegnne, som ere thagnne wdi thet neffn offuer Margrete Jacob Skriiffuers, ere begierendis, att Jacob Skriiffuers hus motte thennom bliffue oplatt och wdj hans kiister och eblant hans bøger och breffue motte randsagis, om ther icke eblant skulle findis nogen, som throldoms handell kunde werre anrørendis, huor aff the kunde haffue nogen hielp theris neffn thisbedre att fuldgiøre, tha epterdj forskreffne Jacob Skriiffuer endnu ingen lougmaall er offuergangen, saa hand therfore icke er lougforuunden, kunde wij for ingen deell thilstede saadant wdi hans hus att skee eller saaledis med hans bøger och breffue att omgaaes, førend hand med saadan lougmaall er thiltalt och foruundit, formedelst huilcke saadan randsagelse wdi hans boe kunde thilstedis. Actum Wiiborg thend 29 septembris anno etc. 1590. Subscripserunt N. Kaas, Petrus Munck et Georgius Rossenckrantz.

Detleff Holck fick forbemelthe regierings raadtz skriffuelse, att epterdj Jacob Skriiffuer war loug wforuunden, willde the icke thilstede hans hus att opladis och eblant hans bøger och breffue att motte randsagis och ledis. Actum loco et die vt supra.

Tegn. o. a. L. XVII. 308—09.

775. **10 Nov. 1590.**

De Handlende opfordres til at fremkomme med Klagemaal over Besværelse med Told i Sverig.

Till borgemestere och raadmendt wdi Kiøpnehauffn, Malmøe, Ysted, Olborg, Aarhus, Horsens och Seeby.

Christian etc. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, epter att wij komme wdi forfaringe, att nogle wore och riigens vndersaatte, som bruge deris handell wdi Suerige, skulle nogle steder wdi forskreffne Suerige werre besuerget at giffue tholdt aff huis ware, the ther heden haffue indført, tha bede wij eder och wille, attj med aluorlig fliid lader forfare huos eders medborgere, om nogen der eblant findis, som sig wdi saa maade kand haffue att becklage med saadanne tholdt att wdgiffue kand werre besuergit, ouh thersom nogen findis, som sig wdi saa maade haffuer att becklage, att thend thet tha wnder sin egen handt och segell giffuer fran sig beskreffuit, wdaff huad slags ware och huor møgit och paa huad sted ther wdi riigit hand haffuer motte giffue thill tholdt, och therom med thet allerførste indskicker klar beskeedt wdi wort cantzelie, saa wij siden der epter kunde wiide

os att rette, dog attj ther met haffuer indsehende, att icke nogle sig vnderstaa att klage, som icke bruge theris handell wdi forskreffne Sueriige. Ther met etc. Actum Koldinghus thend 10 nouembris anno etc. 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 318.

776. **15 Dec. 1590.**

Kgl. Befaling om Undersøgelse af om Bernt og Johan Skyrmand have faaet Godtgørelse af den engelske Regering for et opbragt Skib

Til borgemeetere, raadmendt och byefougit wdi Kiøpnehauffn.

Christian etc. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att thise breffuisere Anders Bendtzøn och Jens Lauritzøn, borgere wdi wor kiøpsted Flensborg, haffuer thil os wnderdanigst supplicerit, giffuendis thilkiende om ett theris skiib, som os elskelige Bernt och Johan Skyrmandt, borger ther wdi wor kiøpsted Kiøpnehauffn, haffde thennom aff frachtet thill Spanien och samme skiib siden paa hiem reigsen ladt med salt aff Engliske wdi søen er bleffuen optagen, och endog forskreffne Skyrmender formedelst wor naadigste intercession skriffuelse thill drotningen aff Engellandt er thilldømpt wederleg och bethalning for samme theris frathagnne guodtz och ware, haffuer forskreffne Anders Bentzøn och Jens Lauritzen dog ligeuell ingen fracht thill thes aff thennom kunde bekomme, wnderdanigst begierendis therudinden att motte thill rette forhielpis, att the theris thilbørlige fracht motte wd bekomme. Thj bede wij ether och wille, attj forskreffne Skyrmender beskeeder for ether wdj rette grandgiffueligen forfarendis therudinden ald leilighet, och thersom befindis, att forskreffne Skyrmender haffuer bekommit nogen restitution och wederleg for samme theris frathagnne guodtz, attj tha forhielper forskreffne Anders Bentzøn och Jens Lauritzøn thill theris thilbørlig fracht, och emoed thennom att wederfaris huis rett er etc. Actum Koldinghus thend 15 decembris anno etc. 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 330.

777. **19 Dec. 1590.**

Lave Bek skal under Ditlev Holks Fraværelse være Befalingsmand paa Slottet.

Til Lauge Beck thill Førsløff.

Christian etc. 4. Wor gunst tilforn. Viid, epter att wij naadigst haffue forløffuit os elskelige Detleff Holck, wor mand, thienner och embitzmand paa wort slott Kiøpnehauffn, nogen thiid hiid offuer thill wort land Nørre Jutland nogle hans bestillinger, som hannom er magt paaliggendes att forrette, och epterdi høgligen wil forneden gieris, att en anden guoed mandt wdi hans sted thilforordnis, som

kunde ligge och werre paa forskreffne wort slot Kiøpnehauffn wdi slotzlougen wdi forskreffne Detleff Holckis frauerelse att haffue med altingist goed acht och flitig insehende, tha bede wij dig och wille, attu retter thin leilighet epther, saa du strax, naar thu her med besøgis, selff personligen kunde inddrage paa forskreffne wort slott Kiøpnehauffn och siiden, midler thiid forskreffne Detleff Holck er wdi samme hans bestillinger forløffuit, holder forskreffne wort slot wdi en slotzloug och guoed foruaring os och riigit thill throer hende, haffuendis goed och flitig acht och opsehende med althingist, att inthet enten med wacht, kriigsfolckit eller wdi andre maade bliffuer forsehet och forsømit, som thu kandt thencke os och riigit ther paa er ahnliggendis. Sammeledis attu och lader dig aluorligen werre befalit att haffue acht och opsehende med huis fremmede førsters sendebud eller andre fremmede folck, som diid thill byen hender at ankomme, att aff thennom thagis richtig beskeed, huem the thilhøre, hueden the komme och huad for beskeed de medføre, och ther om epter handen som the hender at ankomme wore thilforordnede regierings raad ald leiglighed thilskriffuer, saa the thennom ther epter paa wore wegnne kunde wiide att rette. Tisligeste attu och flitigen forfarer om allehonde nye thidinger fra huad sted thu thennom kunde wdspørge eller diid thill byen kunde forskriffuis eller spørges, att derom wdi liige maade wore thilforordnede regierings raad ald kundskab och widskab, saa wiit thig mueligt er, thilkiende giffues, och ellers wdi andre maade lader dig forskreffne wort slott saa och wort gauffn och beste werre ahnliggende och befallit, epter wij thig naadigst thilthroer. Naar och landtzthing skall holdis ther wdi landit, kanttu dog ligeuell therfore begiffue thig diid thill landtzthingit, saa lenge thet holdis, att forhøre, handle och dømme wdi the sager, ther thill landtztingit bliffuer indsteffnit. Naar landtztingit och ehr holden, tha igien att begiffue dig thill forskreffne wort slott Kiøpnehauffn. Ther med skeer os thill wilge, och wij forlade os wist der thill. Befalendis dig Gud. Actum Koldinghus thendt 19 decembris anno etc. 1590.

Tegn. o. a. L. XVII. 335.

778. **1 Feb. 1591.**

Tønnes Worm i Aarhus skal hjælpes til sine Regnskabsbøger.

Borgemestere, raadmend och byefougiten wdi Kiøpnehauffn finge breff, att forhielpe Tønnes Worm, borger wdi Aarhus, thill rette, att hand igien kunde bekomme nogen hans regenskabs bøger,

som hannom wuitterligt war entført och bortkommen. Actum Drotningborg thend 1 februarii anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 9.

779. **17 Feb. 1591.**

Sagen imod Margrete Jakob Skrivers skal opsættes indtil Admiral Peder Munk kan komme tilstede.

Til borgemestere och raadmendt wdi Kiøpnnehauffn.

Christian etc. 4. Wor gunst tilforn. Viider, eptersom wij forfare, huorledis j haffue thilfunden the sexten mendt, som ere optagnne paa Margrete Jacob Skriiffuers att skulle giøre theris thoug och affsegt endeligen, endog the formener thet saadant att haffue giort och affsagt, som andre for thennom thilfornn giort haffue, och os elskelige Peder Munck, wor mand, raad och amirall, nu haffuer wnderdanigst werrit begierendis, att med samme sag motte haffue stillestandt, indthill hand sielff kommer diid offuer thiil landit, huilcket wij och naadigst haffue beuilgit, thj bede wij ether och wille, attj med samme sag lader haffue stillestandt, indthill saa lenge forskreffne Peder Munck kommer sielff diid offuer thill landit, och att the paa begge sider midler thiid maa forhøre thennom om widnisbiurd ther om wdi saa maade paa begge sider bliffuer ført och forhørt, att the wdi stadtzbogen bliffuer indthegnnede, saa mand ther epter kand wide sig att rette, och therudinden maa forordnis huis billigt och ret er. Ther med etc. Actum Drotningborg thend 17 februarij anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 11.

780. **24 Feb. 1591.**

Magistraten formanes til ikke at opsætte Sager længer end tilbørligt.

Til borgemestere och raadmendt wdi Kiøpnehauffn.

Christian etc. 4. Wor gunst tilførn. Wiider, att thenne breffuiser Albrit Sandersøn Schotte, borger ther wdi wor kiøpsted Kiøpnnehauffn, wnderdanigst thill os haffuer supplicerit och ladit thilkiende giffue, huorledis hannom wdi paaske wge siist forleeden skall aff en hans medborgere wed nauffn Hans Reinholtsøn werre frathagen sin kappe, och wiste sig aldelis ingen fare eller gield att werre hannom wdi nogen maade skyldig, och epter hand ther fore haffuer ladit fodre hannom for rette, skall hand aff hannom ingen opretning haffue bekommit, vnderdanigst begierendis att motte thill rette forhielpis. Tha epterdi dagligen kommer os attskillige klagemaall fore, huorledis mange sager aff eder skall opsettis och icke maa bliffue

forhiulpen thill rette, saa mange wore wndersatter skall thiit och offte skee for kort, wij och stedtze for samme eders forsømelse offuerløbis, och wores forskriffter saa well som och eders eed, i os giort haffuer, hos eder en ringe thingist achtis och ansehes, wille wij nu her med aluorligen och strengeligen befalit haffue, att naar forskreffne Albrit Sandersøn eller nogen anden aff wore wndersaatte ether for rette igien besøger, i tha thiltencker wden ald wiidere forhaaling och opsettelse endeligen at dømme thennom emellom och lader saa well thend fattige som thend rige wederfaris, huis christeligt och ret er, saa frempt wij icke skulle tencke thill at foretage de middell, med huilcke saadant huos eder kand bliffue straffit, och saaledis her epter vider eder att forholde, att wij for saadanne mangfoldige klagemaall och forskriffter at wdgiffue motte bliffue forskaanet. Ther met etc. Actum Koldinghus thend 24 februarij anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 11–12.

781. **2 April 1591.**

Der eftergives flere Borgere en Accise.

Mickell Lang, tolder wdi Kiøbenhauffn, fick breff, att Kongelig Mayestet naadigst haffuer eptergiffuit Søffren Jensøn, Niels Andersøn, Christoffer Jensøn och Jens Oelborg, borgere wdi Kiøpnehaffn, 24 dallers ziise. Actum Haffniæ 2 aprilis anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 23.

782. **7 April 1591.**

Raadmand Albert Christensen skal have Afregning med Kongen.

Til Ennold Kruese, rentemester.

Christian etc. 4. Wor gunst tilforn. Wiid, att oss elskelige Albritt Chrestensøn, raadmand her wdi wor kiøpsted Kiøpnnehauffn, haffuer wnderdanigst thilkiende giffuit om huis epterstaaendis regenskab, som os och hannom emellom er, siden han wor tolder wdi wort rige Norge, saa hand med samme regenskab giernne war thill ende och offuerbødig att erlegge och betale, huis hand ther epter thill oss skyldig bleff, och huis hand wdj andre maade paa wore och kronens wegne haffuer wdlagt och forstracht epter quitantzers indhold, att thet ene emoed thet andet motte bliffue hannom quiterit. Thj bede wij thig och wille, attu med første leilighet forskreffne Albret Chrestensøns regenskabe lader foretage, forhøre och forcklare och hannom ther paa siden endeligen quiterer, och huis hand wdi andre maade paa wore wegnne haffuer wdlagt, att thet ene tha emoed thet andit bliffuer lignit och lagdt och hannom quiterit, saa hand der med en

gang for alle kand komme thill ende, och siden icke wiidere therudinden haffue for os att becklage, Ther met etc. Actum Haffniæ 7 aprilis anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 29.

783. **1 Maj 1591.**

Jens Vibe og Jørgen Bubbert skulle have Betaling af Rentekamret for Leveringer af Skrivematerlale til Kancelliet.

Til Enuold Kruse.

Christiann etc. 4. Wor gunst tilforn. Wiid, eptersom os elskelige Jens Wibe och Jørgen Bubbert, borgere her wdi wor kiøpsted Kiøpnnehauffnn, wnderdanigst haffuer ladit oss thilkiende giffue, huorledis huos dennom paa attskillige thiider wdi nogle aar forleedenn skall werre wdthagit pergament, papiir, wox och blick puluer thill wort danske cantzelies behoff, och epterdi wdi forskreffne wort danske cantzelie icke nu saa møgit indgiffuis och foreris, som thilfornn sedunonligt och brugeligt haffuer werrit, huor med cantzeliet sielffuer kunde afflegge, huis ther thill behøffuis och allereede er wdthagenn, haffue wij naadigst beuilgit, att huis wdi saa maade thill forskreffne wort danske cantzelies nottorfft och behoff er aff forskreffne Jens Wibe och Johann (!) Bubbert anammit thet att maa forneyes aff wort renterie, eptersom thu ther om thilfornn haffuer bekommit wor skriffuelse, tha bede wij thig och wille, att naar du her med besøgis, thu tha epter leilighedenn med thet første forneyer och betaler forskreffne Jens Wibe och Johann (!) Bubbert, huis cantzeliet er dennom skyldig epter theris beuisis och registers liudelse, saa the en gang for alle mue bliffue therfore forneyet och afflegt, och thet siden fører thill regenskab. Haffniæ j maij anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 35.

784. **27 Juni 1591.**

Kongens Boder i Kongensgade skulle efterses og istandgøres.

Til Detleff Holck.

Christian etc. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att thenne breffuiser Hans Lademager, som thager ware paa rustkammerit her paa wortt slott Kiøpnnehauffnn och haffuer hans waaning wdi en wore boder och waaninger wdi Kongensgade saa well som och andre flere, som haffuer nogle wore och kronens boder och waaninger wdi forskreffne Kongensgade, haffue wnderdanigst ladit giffue oss thilkiende huorledis att en stoer partt aff samme boder och vaaninger skulle werre forfaldenn och wdi thiide behøffuis att hielpis paa, saa frampt

the icke skulde klartt falde neder och siden med større och besuerligere omkostninge igien siden opbygges. Thi bede wij dig och wille, attu med thett allerførste lader grandske och besehe alle huis boder, som wij ther wdi gaden haffue liggendis, och huor mange ther aff ere bygfeldige och brøstholdnne, och huilcke ther aff behøffuis att hielpis paa, thu tha forordner, att the med dett første maa bliffue foretagit igien att hielpis och forferdiges huer epter som sin brøst findis, før endt the platt nederfalde, och siden dog med største bekostning och besuer skulle egien opbygges, och siden ther epter holdes weed lige och magt, och huis ther paa ahnuendis, thett lader indtegnne wdi slotzskriffuerens regenskab. Haffniæ 27 junij anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 46.

785. **1 Juli 1591.**

Kgl. Befaling til Magistraten om at tilendebringe en Arvesag.

Til borgemestere, raadmend och byfougitt wdi Kiøpnnehauffnn.

Christian etc. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, eptersom wij eder thilfornn haffue thilskreffuit och befalit, att endeligen dømme emellom oss elskelige Hans Møntter paa thend ene side, Hendrich Althoff och Hendrich Apelhoff paa thend anden side om thend arffue, thennom paa begge theris hostruers wegnne er thilfalden, och wij nu forfare, att i wdi nogle artickler skulle haffue dømpt, och nogle skulle i haffue epterlatt och icke kiendt therpaa, som thennom mest er ahnlingende(!) och macht paa ligger, tha bede wij eder och aluorligen biude och befale, attj steffnner begge parthernne for eder med thet allerførste wdj rette, och endeligen wden ald wiidere opskuffuelse och forhaling dømmer dennom emellom wdi alle puncter och artickler, som deris indgiffnne berettning indholder och wduiser, huilcken forskreffne beretning i haffue wdi dommen att indføre eller och thend thennom igien thill att stille och offuerantuorde, och forhielpe forskreffne Hendrich Althoff och Hendrick Appelhoff saa well som andre wden nogen wor forskrifft, mandat eller befalning thill alle rette epter thend eed och plicht, i os ere med fornantte, saa wij for wiidere thes offuerlob och klagemall kunde bliffue och werre forskaanede. Ther med etc. Actum Haffniæ thend j julij anno etc. 1591.

Tegn o. a. L XVIII. 52—53.

786. **6 Juli 1591.**

Kgl. Befaling til Byfogden om Tilendebringelsen af en Gældssag.

Til Peder Frandtzøn, byefougitt wdi Kiøpnehauffn.

Christian etc. Wor gunst tilforn. Wiidt, att thenne breffuiser Thure Matzen paa hans hosbundtz wegnne, os elskelige Claus

Jonsøn, haffuer wnderdanigst ladit giffue thilkiende, huorledis hand paa forskreffne hans hosbundtz wegnne haffuer nogen gieldt att fodre huos en weed nauffn Anders Skotte, indwoner her wdi byenn, och epter att forskreffne Anders Skotte icke nu er her wdi byen thil stede, haffuer hand icke kunde beckomme huis betaling, hannom wdi saa maade paa forskreffne hans hosbundtz wegnne thilkommer, meden aff borgemestere och raadmendt her sammestedz och thig att haffue beckommit saadan affskeedt, att alt forskreffne Anders Skottes guodtz hannom thill thet beste er beslagit, och hand ther aff skulle beckomme hans betaling, thett første forskreffne Anders Skotte igien kommer thilstede, och hans fuldmechtige, som hand ther thill her wdi byen skulle forordnne, ther om lader ahnlange. Thi bede wij thig och wille, att naar forskreffne Thure Matzøn eller och hans fuldmechtige paa forskreffne hans hosbundtz Claus Jonsøns wegnne huos dig om forskreffne bethalning lader ahnholde, thu tha therudinden forhielper hannom att maa wden ald wiidere forhaaling beckomme, huis hannom med rette egnner och bør, saa wij for ald wiidere offuerlob wdi samme sag maa bliffue forskaanidt. Ther met etc. Actum Kiøpnehauffns slott thendt 6 julij anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 55.

787. — 8 Juli 1591.

Der skal sælges saa meget af Borgmester Jakob Skrivers Gods, at hans Gæld til Fattige og Kirker kan blive betalt.

Til Peder Frandtzøn, byefougit her wdi Kiøpnehauffn.

Christian etc. Vor gunst tilforn. Wiid, eptersom du nogen thiidt siden forleeden paa wore wegnne haffuer ladit beskriffue Jacob Søffrensøn Skriffuer, fordum borgemester her wdi wor kiøpstedt Kiøpnehauffn, hans boe och guodtz, och wij nu forfare, huorledis hand paa attskillige steder skall werre en stoer summa pendinge skyldig, huilcken hand icke kand afflegge och betale, med mindre wdaff forskreffne hans guodtz maa selgis och der aff bethalis, tha bede wij dig och wille, attu forordnner, att aff forskreffne Jacob Skriffuers guodtz och boe, som du paa wore wegne haffuer ladit beskriffue, saa møgit maa bliffue soldt och affhendit, saa der aff kandt betalis, huis hand er borgemestere och raadt aff the fattiges pendinge skyldig, saa och huis hand er skyldig thill the fattige wdi Helliggeisthusit, saa well som och huis hand bort skyldig er thill kircken, som hand haffuer werrit kirckewerge fore. Och naar thet er affbetalit, du da giffuer tilkiende huis der offuer er, saa wore thilforordnede regie-

rings raad kunde wide dennom paa wore wegnne ther epter att rette, och attu haffuer flittig indsehende med, att althingist ther met maa gaa richtig och rett thill. Ther met etc. Actum Haffniæ thendt 8 julij anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 58.

788. **17 Nov. 1591.**

Kgl. Befaling om Tilsyn med Beboerne i Forstaden.

Til borgemestere, raadmend och byefougit wdi Kiøpnehauffn.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiider, eptersom wor kierre herre fader, salig och hoglofflig ihukommelse, for nogen thiid siden forleeden haffuer ladit hans kierlighetz obnne breff wdgaa, huorledis skulle forholdis med huis folck, som borgerne her wdj byen haffde boendis wdi theris huse eller boder her wden for byen och [thend som] achtede att wilde haffue folck ther wdj boendis, thend skulle werre forpligt at føre samme folck met sig paa raadhusit, och ther for borgemestere och raadmend loffue for dennom, att the dennom icke wdj nogre maade skulle wtilbørligen skicke och forholde och deris nauffn wdi stadtzbogen lade indthegnne, och huis brøst ther epter wdi nogre maade befantis, skulle samme borgere, som forskreffne huse och boder thilhørde, ther fore stande till rette, skulle icke heller nogen dennom, som wdi samme huse och boder bode, mue wdthappe øll att selge, och huer dennom epter sin effnne och formue werre forpligt att giørre slig borgelige och byes thønge som andre borgere, her inde wdi byen boendis ere, giørre, med anden ydermere och viidtløfftigere beretning, som hogbemelte wor kiere herre faders, salig och hoglofflig ihukommelses, obne breff, ther om er wdgangen, indholder och wduiiser, och wij nu forfare, att wdi en part samme huse och boder skall føris ett møgit ontt, wskickeligt och wtilbørligt leffnit baade med druchenskab, løsachtighet och wdi andre maade emoed hogbemelte wor kierre salige herre faders breff och forordning, och icke der offuer holdis och straffuis, tha bede wij eder och her med aluorligen befale, attj her epter haffue flitig indtsehende medt forskreffne huse och boder och huad folck therudinden ere boendis och eder aldelis retter och forholder epter hogbemelte wor kiere salige herre faders breff och forordning, saa frampt och thersom noget wtilbørligt emoed hogbemelte hans kierlighetz forordning skeer, wij tha icke skulle wiide thet huos eder. Ther med skeer wor wilge och befaluing, thj thager her aldelis ingen forsømmelse fore. Actum Haffniæ thendt 17 nouembris anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 100—01.

789. **21 Dec. 1591.**

Skibe skulle ligge i Vinterleje i Grønnegaards Havn.

Til borgemestere och raadmendt wdi Kiøpnehauffn.

Christian etc. Vor gunst tilforn. Wiider, eptersom i os wnderdanigst lader giffue thilkiende, huorledis att haffnen her for byen megit skall forfyllis aff thend aarsage, at mange och atskillige skuder och skiibe leggis ther ind, och ther med wdi atskillige maade opfylder haffnen, enddog wor kiere herre faderfaders, salig och hoglofflig ihukommelses breff ther om er wdgangen, att saadanne skuder och skiibe skulle leggis wdi Grønegaardtz haffn, tha epterdi os och riigit er ther wdinden høyligen angelegen, bede wij eder och wille, attj lade forordnne, at alle huis skiibe och skuder, som her for byen wdi winterleyer skulle indleggis, at the bliffue indtlagdt wdi Grønegaardtz haffn epter hogbemelte wor kiere herre faderfaders breffs lindelse, saa haffnen ther for byen icke ther offuer skulle forfyldis, som her till skeedt er, och j aldelis retter eder epter och holder offuer hogbemelte wor kiere herre fader faders breff och icke tilstede nogen skiibe och skuder at indtleggis wdi byes haffnen, wden the som billigen bør ther att indleggis[1]). Ther med skeer wor wilge. Haffniæ 21 decembris anno etc. 1591.

Tegn. o. a. L. XVIII. 126—27.

790. **4 Jan. 1592.**

Anders Bentsvinger beskikkes til Smed paa Bremerholm.

Vij Christian etc. giøere alle witterligt, at vij nogen thidt siden forleden naadigst hauffuer antaggit och bestillit denne breffuiszere Anders Bindtsuenger for en smidt vdi den stoerre smidtie paa holmen her for voert slott Kiøepnehauffn, och skall handt verre osz, voerre riger och lande huldt och throe, voerre och thieris gauffn och beste vdi alle maade viide och ramme, skaade och forderff aff yderste formue hindre och affuende, som en throe thienner eigner och bøer. Skall handt och giøere och ferdig holde huis ancker thill voerre oerloug skibe behøffuis, saa och huis anden arbeidt hannum aff vorre thillforordhnede bliffuer befallit. Handt skall och hauffue flittig indtseende met smidesuennene vdi forskrefne voer smide, at altingest flitteligen och troeligen bliffuer gioert och arbeidet, eller och inthedt for andre bliffuer arbeidet, vden thet skeer met voerre thilforordtnedis vilge och befalling. For saadanne hans vnderdanigste tro

[1]) Wden—indleggis er over- eller understreget.

thienniste hauffue vij naadig beuilgit at ville laade giffue hannum aarligen thill pension halff andet hundrit daller, thill kledtning xij allne engelst, xij allne foerdug, xij allne saardug, xij allne boltelerrit, huilcket hannum aarligen skall giffuis och forniøgis aff voer rentemester her sammestedtz, den som nu er eller her effter kommendis vorder, saa och effterskreffne genant, ij øxen, vj lamb, vj giesz, vj suin, j tønde smøer, ij tønder sildt, ij voger bergefiisk, ij tønde gryn, iij pund rug, iij pund malt, lx leesz vedt, huer afften iij talg liusz och huer maanit j tønde øell. Huilcken forskrefne genandt hannum aarligen skall giffuis och forniøgis aff vor leenszmandt her sammestedtz, den som nu er etc. Och skall forskrefne hans pension och genandt begynde och paagaa den 25 aprilis sist forleden anno 1591 och fuldtendes thill samme aarsdaug vdi neruerendis aar och siden aarligen forfølgis, saa lenge vij hannum vdi samme voer thinniste och bestilling beholdendis vorder. Bedendes och biudendes vor renttemester, saa och woer leenszmandt etc. Haffniæ 4 januarij anno 1592.

Sæl. Reg. XIII. 230.

791. **6 Marts 1592.**

Befaling til Rentemesteren om at betale nogle Borgere, af hvem Kongen har købt et Skib.

Til Enwold Krusse, rentemester.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiid, eptersom wij naadigst haffue kiøpt och thilforhandlit os ett skiib aff oss elskelige Matz Hanssøn, Jacob Lauritzøn, Lauritz Offuersker, Gregers Bang och skipper Niels Jensøn, borgere wdi wor kiøpsted Kiøpnehauffn, for ij^m daller, tha bede wij dig och wille, att naar du herom besøgis, du tha fornøyer forskreffne borgere j^m daller thil Scti. Johannis Baptistæ dag nu førstkommendis och ij^m thil Scti. Laurentij dag thernest epter, tagendis ther paa deris beuis samme summa pendinge thennom att werre erlegdt och betalit, huilckett du siden saaledis haffuer till regenskaff at indtføre. Ther met etc. Befalendis. Actum Haffniæ thendt 6 martij anno etc. 1592.

Sæl. Tegn. XVIII. 140.

792. **13 Marts 1592.**

Der skal gøres Afregning med Christoffer Povlsens Enke for den Tid, han havde været Kirkeværge for Nikolaj Kirke.

Til borgemestere och raadmend wdi Kiøpnehauffn.

Christian etc. Vor gunst tilforn. Wiider, at thenne breffuiserske Gerthrued Nielsdatter affgangne Christoffer Pouelsøns epter-

leuerske wnderdanigst haffuer ladit giffue os thilkiende, huorledis forskreffne hindis hosbunde haffuer nogle aar werrit kircke werge thil Scti. Nicolai kircke her wdi byen, och epter at hun hindis hosbundis regenskaff for samme kirckewergedom thiit och offte haffuer werrit offuerbødig thet at wille giørre, baade for huis hand aff kirckens indkompst haffuer oppeborit och igien wdlagt, och formeener hun at hand mere skall haffue wdlagdt, end som kirckens indkompst sig kunde thilstrecke, och hun der med endnu icke haffuer kunde komme thil nogen ende, tha bede wij eder och wille, att j nu strax med thet allerførste forordnner, att forskreffne hindis hosbundis regenskaff paa forskreffne kirckewergedom maa bliffue forethagit och forhørt, och ther udinden haffuer flitig indtsehende, om thet saa richtig findis, som thet sig bør. Och thersom hans wdgifft mere befindis, end som kirckens indkompst sig kand beløbe, i tha forhielper hinde therfore met thet første skee kand att bekomme, huis hand i saa maade paa kirckens wegnne haffuer wdlagdt, och kircken er bleffuen hannom skyldig, epterdi hun thilbiuder sig ther emoed nocksom, at thersom hun bliffuer noget skyldig thil kircken, at hun thet will afflegge och betale. Ther met skeer wor wilge; thj thager her ingen forsømmelsse fore. Haffniæ 13 martij anno 1592.

Tegn. o. a. L. XVIII. 140.

793. 18 Juni 1592.

Nikolaj Kirke maa laane af de Fattiges Penge.

Borgemestere och raadmend wdi Kiøpnnehauffn finge Kongelig Maiestetz breff, at the wille werre Jørgen Bubbert och Knud Hansøn, kirckewerger till Scti. Nicolaj kircke her sammestedtz, behielpelige, at the mue bekomme 2000 daller paa rente aff the fattiges pendinge paa nogen thiid at aflegge kirkens gield med. Haffniæ thend 18 junij anno etc. 1592.

Tegn. o. a. L. XVIII. 173.

794. 14 Juli 1592.

Kgl. Dombrev paa en Gaard mellem Stranden og Læderstræde, der af Raadmand Albert Christensen var skødet til Christoffer Valkendorf og af denne igen til Lavrids Brokkenhus.

Wii Christian thend Fierde osv. giøre alle vittherligtt, att for os vor skicket os elskelige Lauritz Brockenhuus till Brangstrup, wor mand, thienere och befallingsmandt paa vortt slott Nyeborrig, hans visse budtt medtt itt pergamentz skiøde breff, som os elskelige Karsteen Rytther, byefogidtt vdj wor kiøpstedtt Kiøpnehaffn, Peder

Munck Jacopsen, Søffren Chrestensen, borgemestere, Erick Clemidtzen, raadmandt, och Terben Jensen, byeskriffuer ther sammestedtz, vdgiffuitt och beseglidtt haffue, lydendis, att os elskelige Albritt Christensen, raadmandt ther sammestedtz, haffuer skiødtt fran sig, hans høstrue och alle therris arffuinge till os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, høffuidtzmandt paa vortt slott Helsingborrig, och alle hans arffuinge, en hans gaardtt liggendis vdj Kiøpnehaffn vidtt Stranden emellom forscrefne Christoffer Valckendorffs egen gaardtt paa thend vestre och Anders Hansens gaardtt paa thend østre side, som strecker sig meth thend søndre side vdtt till Stranden och meth thend nørre ende vdtt till ·Lerstreditt, huilcken forschrefne gaardtt meth huuse, bygning osv. Disligiste haffde itt forscrefne Christoffer Valckendorffs opladelse breff, lydendis att hand haffuer vndtt och opladtt fran sig och alle hans arffuinge och till forscrefne Lauritz Brockenhuus och hans arffuinge ald thend rett och rettighedtt, hand till samme gaardtt haffuer osv. Huilcket skiødebreff saa och forscrefne opladelse breff vij nu stadfeste och vidtt therris fulde magtt dømme osv. Datum Triiggeneldis 14 die julij anno 1592.

Eodem anno die et loco fick forscrefne Lauritz Brockenhuus første, anditt och tredie dombreff vdi samme forfølling. Fjerde Dombrev fik han 2 Dec. 1592.

Rigens Forfølgningsbog 1592—98 i Geh.-Ark.

795. **26 Juli 1592.**

Kgl. Befaling om at hindre Misbrug med Adelens Accisefrihed for Tydsk Øl.

Til Mickell Lang, tolder wdi Kiøpnehaffnn.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiid, epter att wij forfare, huorledis thet ther wdi wor kiøpsted Kiøpnehaffnn skall gaa møgit wskickeligen till, naar nogen wore wndersotter aff adell eller och andre, som haffue thend frijhed at skulle haffue thystøll zisefrij, vdgiffue deris zeddell paa tystøll, som the till theris nottorfft sisefrij begiere, skulle en part thystølsfører sig wnderstaa at føre samme seddeler fremb lang tiid ther epter, at the ere wdgiffnne, huor aff thiit och offte skeer misforstand wdi huis accise aff samme øll giffuis skall, och samme accise tiit och offte os wnderslahis och forkorttis fore. Tha enddog wij ingenlunde ere tilsindtz wore wndersotter aff adell eller andre, som frijhed haffue at bekomme deris tystøll sisefrij, paa deris frijhed at suecke eller forkortte, meden paa thet ther med maa gaa thes richtiger till, wille wij, at saa mange, som noget tystøll achter epter thenne dag at wille kiøbe entenn aff skuder eller och

thet huos borgernne ther wdi wor kiøpsted Kiøpnehaffn achte att wdthage paa nogen vore wndersotters zedeler, skulle the sig først huos dig met samme zedeller ahngiffue, saa du thennom kand lade ahntegnne och wiide dig paa wore wegne ther epter att rette. Saa frempt nogen befindis, som sig huos dig med samme zedeller icke wille angiffue, tha skulle the slet inthet øll zisefrij mue bekomme paa forskreffne zeddeler, och paa thet huer kunde wiide sig thes bedre ther epter att rette, haffuer du thette wort breff paa raadhusit at lade forkynde. Ther met skeer wor aluorlig wilge. Anduorschouiæ thend 26 julij anno etc. 1592.

Tegn. o. a. L. XVIII. 185.

796. **27 Juli 1592.**

Henrik Udens Enke skal have Kvittering for hendes Mands Bestyrelse af de Fattiges Penge.

Til borgemestere och raadmend wdi Kiøpnehaffn.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiider, eptersom os elskelige Anne Hendrick Wdens, borgersker(!) ther wdi wor kiøpsted Kiøpnnehaffnn, haffuer wnderdanigst ladit for os berette, huorledis hindis affgangnne hosbonnde skall wdi mange aar haffue werrit the fattigis forstandere ther wdi byenn, och nu hindis regenskaber skall werre giort wdi nogen eders middels offuerwerelse och paahørelse, tha skall hun haffue fran sig leffuerit nøgelen till the fattigis kiiste med alle bøger, registere och skriffter, som thennom thilhørde, och dog endnu ingen quitantz haffuer bekommit, tha bede wij eder och wille, att naar hun eder ther om lader besøge, j tha forfarer ther om ald leiglighed och siden forordnner, att hinde maa giffuis thilbørlige och nøygachtige quitantz for huis hun haffuer giort nøygachtig reede och regenskaff fore. Och huis thet befindis, att forskreffne the fattige bliffue hinde noget skyldige, attj och forordnner, at thet tilbørligen bliffuer hinde betaldt och fornøyett. Ther med etc. Actum Anduorschouiæ 27 julij anno etc. 1592.

Tegn. o. a. L. XVIII. 186.

797. **31 Juli 1592.**

Befaling om at holde en Dom tilbage over en skotsk Skipper.

Til borgemestere och raadmend wdi Kiøpnnehaffnn.

Christian 4. Vor gunst tilforn. Wiider, eptersom thend Skotte, som wdi søen aff wore skiibe bleff opthagen och skicket till wort slott Kiøpnnehaffn, for hand wden beskeed och søebreff haffuer ladit sig fordriste och forwden wor naadigste bewilling och tilladelse at

løbe paa wore strømme, skall nu aff eder werre dømpt till at føre nøygachtig beuis aff Skotland, at hand med sit skiib och guodtz wille søge sin erlige nering, och forskreffne hans skiib och guodtz saa lang thiid at skulle bliffue wdi wore werre, tha kommer thet os fast selsompt fore med saadan eders dom wdi slig en sag, dog epter att ther siiden thend thiid er kommen klagemaall offuer hannom aff Colberg wdi Pommernn, och wij ther fore haffue befallit os elskelige Detleff Holck, wor mand, thienner och embitzmand paa wortt slott Kiøpnehaffnn, att hand hannom till paa wiidere beskeed skulle ahnholde, bede wij eder och alffuorligen befale, at thersom j samme eders domb icke endnu haffue till hannom eller hans fuldmechtige beskreffuen offuerantwordit, attj tha thend beholder huos eder. Thersom hand thend och allereede haffuer bekommit, atj tha thend endeligen tilbage fodrer och hannom thend icke lader beholde, icke heller giffuer hannom nogen dom beskreffuit, før end i ther om fanger wiidere beskeed, widere wleiglighed ther met at forekomme. Ther med skeer vor alffuorlig wilge och befalning. Thj wider eder aldelis her epter att rette. Actum Anduorschouiæ 31 julij anno etc. 1592.

Tegn. o. a. L. XVIII. 187—88.

798. 11 Avg. 1592.

Kgl. Befaling om at hindre Pestsmittens Udbredelse.

Till borgemestere och raadmend wdi Kiøpnnehaffn.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiider, epter att wij forfare, huorledis at thenne farlige och besmittlige siuge pestilentze, som Gud almegtigste for wore mangfoldige synder och wndskabs skyldt os till straff haffuer paahengdt ther wdi wor kiøpsted Kiøpnehaffnn, icke allenniste at skulle haffue sig wdbredit offuer ald byenn, meden io daglige mere och mere forøgis och formeris aff thend aarsage, at naar nogen liig ther skulle begraffuis, skulle the, som wille følge liigit till sit leyerstedt, indløbe wdi husenne, som the andre ere wddøde, och ther aff befenges, saa samme besmittelige siuge ther aff dagligen formeris och icke formindskis, sammeledis skulle och mange gamble quinder och andre sidde ther dagligen paa torffuitt och gadernne och selge gamble kleder, huor aff en part andre thilfornn erre wddøde [har tilhørdt], och huilcke dennom kiøbe bliffue strax befengdte och wdi samme siuge heden døer, tha bede wij eder och wille, attj ther med alffuorligen lader haffue indsehende och foreholder menige wore vndersotter, borgere och borgerskere ther sammestedtz, at saa mange, som her epter, och saa lenge samme farlige siuge anstaar, achter

att wille følge nogen liig till theris leyersted, tha skulle the staa och bliffue paa gaden och ingen indgaa wdj husit, som liigit er wddøedt, vden allene the, som bere liigit vd paa gaden; saa frampt nogen her emoed giør, i tha alffuorligen straffuer ther offuer som wed bør. Disligeste attj och wdi ingen maade tilsteder nogen enten en eller anden at selge nogen saadanne gamble kleder nogenstedtz ther wdi byenn eller paa gadernne, ehuo the helst werre kand, emeden och ald thend stund samme farlige och besmittelige siuge ther wdi byen paa staaer, saa frampt wij icke skulle wiide thet huos eder, och i therfore skulle stande os thill rette. Ther med etc. Actum Anduorskouff thend 11 augusti anno etc. 1592.

Tegn. o. a. L. XVIII. 188.

799. **24 Avg. 1592.**

Kongen giver Fisk til de Fattige.

Enwold Kruse, rentemester, fich breff, att Kongelig Maiestet naadigst haffuer giffuit the fattige husarmme wdi Kiøpnehaffn xc aff thend fisk, som bleff thagen paa the Engelske skiibe wnder Wespenøe, at hand therfore forordnner, at samme fisk eblant samme forskreffne fattige bliffuer wddeelt. Anduorskouff 24 augusti anno etc. 1592.

Tegn. o. a. L. XVIII. 191.

800. **8 Dec. 1592.**

Kgl. Befaling til Magistraten om at tilendebringe en Arvesag.

Til borgemestere och raadmend wdi Kiøpnnehaffnn.

Christiann etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiider, epter att os elskelige Anders Thiide, wor instrumentist, och Isaac Gorris, borger her wdi wor kiøpsted Kiøpnehaffn, wnderdanigst haffuer ladit giffue os thilkiende, huorledis thennom hersammestedtz paa theris høstrwers wegnne skall werre en arff thilfaldenn epter theris høstruers moder, och samme arff skall deris høstruers fader Reinholtt kandstøber endnu haffue inde huos sig, och epterdi hand nu hartt threngis paa hans gield at betale, formener the, att thennom først bør at betales och wdleggis epter lougen samme arff aff hans boe, før end at nogen anden gield ther aff betalis. Tha epterdi thet io wdi sig sielff er lougligt och rett, at børnneguodtz maa io wdgiffuis, førend nogen anden gield betales, bede wij eder och wille, at naar j her med besøgis, i tha derom forfarer ald leilighed och siden forhielper forskreffne Anders Thiide och Isaac Gorris emoed theris høstruers fader om samme arff att maa wederfaris huis christeligt och rett er epter

lougen, saa the sig med billighed icke skulle kunde haffue at beklage. Ther met etc. Haffniæ 8 decembris anno etc. 1592.

Tegn. o. a. L. XVIII. 222.

801. **26 Feb. 1593.**

Christoffer Badskær maa beholde sin halve Boslod, uagtet hans Hustru har forbrudt den med sit Liv.

Til Charsten Rytter, byefougit wdi Kiøpnnehaffn.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiid, eptersom thenne breffwiiser Christoffuer badskier, borger her wdi wor kiøpsted Kiøpnnehaffn, hans høstrw skall haffue formedelst sine wtilbørlige gierninger forbrutt sit liiff, saa hun therfore er dømpt fra halsen och epter dommen skall henrettis, huorfore hans halffue boeslod och saa er thill øffrigheden epter lougen forfalden, huilcken hand wnderdanigst haffuer werrit begierenndis att motte hannom naadigst eptergiffuis, epter hand skall haffue thuenne smaa børn, som aldelis wdi slig mishandling ere wskyldige, tha haffue wij for Gudtz skyldtt saa och for gott folckis wnderdanigste bøns skyld naadigst eptergiffuitt hannom huis guoedtz, som wdj saa maade kunde werre thill os forbrott, bedendis thig therfore och wille, att naar hun haffuer standit sin rett, och hand thig her med besøgenndis worder, thu tha lader hannom frij och wbehindrit niude och beholde sitt guoedtz, som kunde werre for thend sag forfaldett. Ther met etc. Haffniæ 26 februarij anno etc. 1593.

Tegn. o. a. L. XVIII. 241—42.

802. **22 Maj 1593.**

Beskikkelse for en Taarnmand paa Slottet.

Vij Christian etc. giøere alle vitterligt, att vij nu hauffue ahnthaggit och forordtnedt thenne breffuiszere Gertt Roust, att skulle verre thoernmandt her paa voertt slott Kiøpnehauffn, och skall handt verre forplichtt afften och morgen thill bestemptte thidt, thiszilgeste for middaugs maalthidt och affthens malthidt och ellers, naar vij hannum laader thillsigge, vntherdanigst att opuaare och laade sich brugge, som en rett, godt thoernmandt egner och bøer, och som handt ther forre iche ville verre beskyldt och ellers vdi alle andre maade verre vor embitzmandt her paa forskrefne voertt slott Kiøepnehauffn, thendt som nu er eller her effter kommendis vorder, paa vore vegne hiøerig, liudig och føellachtig. Och for samme hans vntherdanigste thienniste hauffue wij naadigst beuilgit att ville laade giffue hannum aarligen till pension xxx daller thill kledtning, vij allne

engelst, v allne fordug, iiij allne sardug, iiij allne bolthelerrit. Sammeledis skall handt och hauffue frij vnderholding aff kieecken och kielder her paa slottedt paa sich sielff thridtie, och thette allsammen saa lenge osz naadigst befaller att hauffue och beholde hannum vdi forskrefne vor thieniste, eller vij antherledis therom tillsiggendis vorder. Huilcken forskrefne pension och kledtning hannum aarligen skall giffuis och forniøegis vdtaff skriffuerstuffuen her sammestedtz och forskrefne vnderholding aff kieeckenett och kielderen her sammestedtz. Och skall thenne vor bestilling begynde och paagaa thill Philippj och Jacobj daug sist forleden och end thill samme aars daug anno 94 och saa frembdellis aar fran aar etc. Thi bede vij och biude forskrefne vor embitzmandt etc. Giffuitt Haffniæ 22 maij anno 93.

Sæl. Reg. XIII. 328.

803. **30 Juni 1593.**

Værten i »Oxekopen« maa faa en afdød Tydskers efterladte Gods i Betaling for at have givet ham Underholdning i 25 Aar.

Til Charsten Rytter, byefougit wdi Kiøpnnehaffn.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiid, at os elskelige Jørgen Grabow, borger och gastgeber wdi Oxekoppen her wdj wor kiøpsted Kiøpnnehaffn, haffuer wnderdanigst ladit giffue os thilkiennnde, huorledis en person wed naffn Marchen thor Glatt, født wdj Tydskland, med hans thiennere skall haffue liggit thill herbergs och hafft deris kost huos hannom paa 25 aars thiid forwden huis anden ombkostning hand paa hannom och hans thienner ahnwendt haffuer, och hand therfore aldelis ingen betalning haffuer bekommit for wden sild och torsk wdj nogle aar for 12 daller, och at forskreffne Marchen thor Glatt nogen thiid siiden formedelst forskreffne thienniste och guoedhet, hannom aff forskreffne Jørgen Grabow och hans høstrw wor wederfaren, haffuer giortt thennom och theris børnn thil hans arffuinge, epterdj hand wiste sig ingen anden eller nermere arffuinge att haffue, och ther paa giffuitt thennom hans breff och segell, och epter at forskreffne Jørgen Grabow befrøchter sig samme breff, at thet icke skulde kunde staa wed magt, haffuer hand wnderdanigst werrit begierenndis, at wii forskreffne hans leiglighet, at forskreffne Marchen thor Glatt wdj saa mange aar haffde liggit thil herberge huos hannom, och hand inthet haffde bekommit for huis forthering och anden ombkostning, hand huos hannom bekommit, och hand paa hannom haffde ahnwendt, wille naadigst ansehe och betencke och naadigst bewilge, at hand huis os aff forskreffne Marchen thor Glatt

hans epterladendis arff och guoedtz kunde thilfalde, motte ninde och bekomme for huis forthering, hand huos hannom med hans thiennere wdj saa mange aar giort haffuer. Tha bede wij thig och wille, att naar du her med besøgis, thu tha lader forskreffne Jørgen Grabow wbehindrit følge, niude och bekomme ald thend deell os wdj forskreffne Marchen thor Glatt hans epterladenndis arff och guoedtz kand thilkomme, och thu paa wore och kronens wegnne haffuer ladit beskriiffue. Ther met etc. Actum Haffniæ 30 junij anno etc. 1593.

Sæl. Tegn. XVIII. 265.

804. 18 Avg. 1593.

Magistraten formanes til at tilendebringe en Sag med en hollandsk Skipper.

Till borgemestere och raadmend wdj Kiøpnehaffn.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiider, epter att os elskelige frw Margrette Gøie, affgangnne Erick Lockis epterleuerske, nu nogen thiid siden forleeden haffuer ladit arestere och anholde ett skiib ther for wor kiøpsted Kiøpnnehaffn, som thilforn haffde werrit forskreffne hindis affgangnne hosbundtz och hun formeente emoed hindis hosbundtz wilge att werre bortsoldt, och j wdi samme sag emellom forskreffne frw Margrete och skipperen paa forskreffne skiib epter huis breffue och bewiisning, forskreffne frw Margrete paa thend thiid for eder wdj rette lagde, haffue wdgiffuit eders domb och sententz, och epter at hoglerd mand doctor Augustus de Coloraer(?) siden med hogbornne førstes och herres her Mouritz, printz till Wranien hans kierlighetz jntercessionskriiffuelse saa och aff samme skiibs wdredere haffue werrit afferdigit med fuldmagt och andre breffue och bewiis wdj samme sag, och eder tha wed os elskelige wore thilforordnnede regierings raad paa wore wegnue er befalit och paalagdt samme sag for eder paa nye igien at skulle indsteffnne och tha epter huis breffue och nøygachtig bewiisning paa begge sider for eder wdj rette lagdis wden forhaling retferdeligen at skulle dømme och ordeele, huem samme skiib burde med rette at følge och thilhøre, och forskreffne doctor Augustus nu wnderdanigt lader giffue thilkiennde, attj samme wor befaling aldelis inthet haffue wille achte eller epterkomme, jcke haffuer heller wille lese eller sehe nogen aff huis breffue eller bewiisning hand wdi samme sag haffuer førdt med sig, meden sagen hannom paa forskreffne wdrederis wegnne thil stuoer forthering, skade och forsømmelse saaledis och wdi saa langsommelig thiid opholden och inthet therwdinden haffue wille sententiere och dømme, tha kommer os saadan eders throdtzig whørsombed møgit selsom for, kunde os och icke nochsom forwndre, wd aff huad

myndighed j ether saadanne modtwillig whersomhed och wlydighed haffuer thordt wnderstaa at antage och forskreffne wor befalning eder aff forbemelte wore elskelige thilforordnnede regierings raad paa wore wegnne giffuen er, icke haffue wille achte, epterkomme eller fuldgiøre, meden forskreffne doctorem Augustum som en fremmede och wdlendiske os icke thil ringe foracht eller forkleinering wdi saa langsommelig thiid haffue oppeholden och icke thill rette haffue wille forhiulpen, icke heller att haffue wille achte eller betencke at mange wore wndersotter och riigens indbyggere thiit och offte med deris sager hender for rette at indkomme for hogbemelte printz aff Wranien och paa the steder, som forskreffne doctor Augustus eller och the kiøbmend, paa huis wegnne hand hiid ind er forskicket, ere boesiddendis och hiemme, och kand well skee, the for saadanne eders langwarig och modtwillig forhalling och wendelig affskeed paa theris sager kunde forhalis och ther offuer liide stoer skade och forsømmelse. Thj bede wij eder och her med alffuorligen biude och befale, at naar j her med besøgis, j tha endeligen ere forthenckt wdj strax ansehendis thette wort breff at indtsteffne forskreffne sag for eder, wdj rette grandgiffueligen forfarendis begge forskreffne partters leiglighed och huis breffue och bewiis the emoed huer andre haffue, och siden endeligen wden ald ydermere forhaaling eller opsettelse dømmer thennom emellom huis christeligen och ret er, och midler thiid aff fire gnoede, forstandige och wuildige dannemend och kiøbmend lader taxere och wordere, huis thet korn och andit indhaffuendis guoedtz, som wdi samme skiib er och snarligen kunde forderffuis, kunde med rette werre werdtt, och siden paa tilbørlig caution och forwaring thilsteder och bewilger skipperen, at hand med samme kornn och anden ware, som wdj samme skiib er inde och letteligen kunde forderffuis, ther med maa begiffue sig till Holland thil hans wdredere, paa thet saadanne korn och ware aldelis icke skulle forderffuis thennom thil større skade och forsømmelse, och siden epter forskreffne leiglighed och wilchor med thet allerførste ether affskillier met hoffuitsagen om skiibet at ordeele; saa frampt nogen ydermere forhaling eller forsømmelse huos eder herwdinden befindis och thet for os becklagis, wij tha icke skulle wiide saadanne eders modtwillig whørsomhet och wliudighed wed thilbørlig middell at straffue, paa thet j ther epter fuldkommeligen skulle wiide wor befaling och wilge wden ald forsømmelse eller languarig forhaling at fuldgiørre. Ther met etc. Actum Koldinghus thend 18 augusti anno etc. 1593.

Tegn. o. a. L. XVIII. 282.

805. **26 Avg. 1593.**

I Møntgaarden skal indrettes Bolig til Møntmesteren og Bøssestøberen.

Til Detleff Holck.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiid, epter att wij nu haffue ladit bestille och wdj wor thienniste ahnthage os elskelige Andres Metzner for en myntemester och hand nu strax paa foraaritt samme werck wdj mynten ther wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn skall begynnde och anrette, tha bede wij thig och wille, att du nu strax med thet allerførste wdj monthegaarden thersammestedtz, som wor bøsestøber nu wdj boer, lader thil rette och thilflie, at forskreffne monttemester saa well som och forskreffne bøsestøber samptligen kunde haffue theris bequemmelig woning och werelse ther wdj. Och naar forskreffne monthemester diid ankommer och thig ther om epter wor befalning besøger, thu tha epter hans wnderwiisning och hans ahngifft lader ferdig giørre huis ouffnne och anden nottorfft wdi samme huse kunde forneden giøris samme møntter arbeide med at fuldriiffue, och thet lader slotzskriiffueren indføre wdj hans regenskaff. Ther met etc. Befallendis etc. Actum Koldinghus thend 26 augusti anno etc. 1593.

Tegn. o. a. L. XVIII. 286—87.

806. **14 Sept. 1593.**

Magistraten formanes til at tilendebringe Sagen mod den i Nr. 804 omhandlede hollandske Skipper.

Til borgemestere och raadmend wdj Kiøpnnehaffn.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiider, eptersom j for nogen kortt thiid siden haffue bekommit os elskelige wore thilforordnnede regierings raadtz skriiffuelse, ther wij nu senisten wor wdj wor kiøpsted Flensborg, formeldenndis om thend sag, som sig begiffuer emellom os elskelige frw Margrette Gøie affgangnne Erick Løckis epterleuerske och en skipper fran Rotterdam wed naffnn Johan Richardtzen, eptersom samme skriiffuelse ydermere therom formelder, och epterdj wij nu igien paa nye ere ther om besøgtte, bede wij ether och wille, attj strax lader forskreffne skippere eller hans fuldmegtige wnder hans nøygachtig caution och forsichering følge huis kornn och ware, hand wdi hans skiib hafft haffuer, och siden endeligen fuldkommer wor befalning och med thet forderligste dømmer och ordeeller wdj sagen, eptersom christeligt och ret kand werre, och ether therwdinden saa met altingist forhandler, at os icke huos fremmede herrer och potentater skall giffuis thend eptersaffn och mistancke, att

wij theris wndersotte eller andre fremmede icke wille lade thil rette forhielpe, och wij for ald ydermere offuerlob wdj samme sag motte bliffue forskonidtt. Ther met etc. Actum Koldinghus thend 14 septembris anno etc. 1593.

Tegn. o. a. L. XVIII. 293—94.

807. **13 Nov. 1593.**

Phocas Stafrofskis Enke maa i dette Aar nyde Indtægten af det Gods, der havde været ham bevilget.

Till Detleff Holck.

Christian etc. 4. Vor gunst tilforn. Wiid, eptersom wij for nogen rom thiid siden forleeden haffue dig naadigst thilskreffuit, att du paa wore wegnne igien skulle diid wnder slottit anamme huis guoedtz, som affgangne Phocas Staffroffskj hans epterleuerske thil paa wiidere beskeed naadigst wor forleendt, och hun nu wnderdanigst giffuer thilkiende sig her thill inthet at haffue ther aff bekommit, tha bede wij dig och wille, att du lader hinde niude samme guoedtzis indkomme och rettighet for dette aar epter hindis forleenings breffs liudelse, och naar thette aar er forbj, att du tha retter thig epter wor forige skriiffuelse samme guoedtz ther wnder slottit at lade anamme och hinde aarligen igien at giffue j lest kornn, och thet lader slotzskriiffueren siiden saaledis føre thill regenskaff. Ther met etc. Befallendis etc. Actum Koldinghus thend 13 novembris anno etc. 1593.

Tegn. o. a. L. XVIII. 304.

808. **29 April 1594.**

Borgmester Jakob Skriver skal indtages som Lem i det almindelige Hospital.

Mogens Bertelsen, forstander for Helliggeistes hospitall wdi Kiøpnehaffn, fick Kongelig Maiestets breff, att hand wdi hospitalit skulde indthage Jacob Skriiffuer, fordum borgemester wdi forskreffne Kiøpnehaffn, och forskaffue hannom thend wnderholding, som andre hospitals lemmer thersammestedtz niude och bekomme. Actum Haffniæ 29 aprilis anno etc. 1594.

Tegn. o. a. L. XVIII. 330.

809. **11 Juni 1594.**

Henrik Rammel skal have en Gaard paa Amagertorv.

Detleff Holck, høffuitzmand paa Kiøpnehaffns slott, fick breff, att skulle med bygning hielpe och forbedre en gaard liggendis paa Amage thorff wdi Kiøpnehaffn, som Hendrich Rammell thill hans woning och werelse er indgiffuen, och huis ther paa opgaar, thet

haffuer slotzskriiffueren thill sit regenskaff att indføre. Sammeledis skall hand befale Kongelig Maiestets rustmester att wdthage huis rustning ther findis wdi samme gaard och thet igien oplegge paa rustkammerit huos thend anden rustning och siden andtworde forskreffne Hendrich Rammell nøgelen thill forskreffne hus, som forskreffne rustning bliffuer wdthagit. Actum Haffniæ 11 junij anno etc. 1594.

Tegn. o. a. L. XVIII. 334.

810. **9 Avg. 1594.**

Marcus Hesses Enke skal have sit Tilgodehavende.

Enwoldt Kruse, renttemester, fick breff att skulle betale Margrete Marcus Hesis epterleuerske huis forthering, the Stadiske gesandter huos hinde haffue giort, och thet føre thil regenskaff. Haffniæ 9 augusti anno etc. 1594.

Tegn. o. a. L. XVIII. 335.

811. **14 Marts 1595.**

Der skal sendes Mursten til Slottets Bygning.

Till Hendrich Lycke.

Christiann 4. Wor gunst tilforn. Widt, att effther att wij nu haffue ladett begynne och forrethage nogen bygning her wedtt wortt slott Kiøbenhaffn, huor till behøffuis ett antall mursten, thaa bede wy dig och wille, attu nu strax paa foraaritt, naar wandett gaar op, forskicker hidt till forskreffne wor kiøbstedtt Kiøbenhaffn xx m murstenn aff hues sthenn du der haffuer wdj forradt, och attu selff fragter skuder der thill, som samme sthen kunde fremførre, saa att forskreffne sthen wiseligen och wdenn all forsømmelse medt thet allerførste fremkommer. Ther met befallendis etc. Skreffuitt Haffniæ 14 martij anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 412—13.

812. **1 Maj 1595.**

Der skal udbetales en Skipper en Sum for at have ført Træer og Urter fra Holland til Kongens Brug.

Till Enuoldt Kruse.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Widt, effther som wy naadigst haffue hafft wor gartener her for wor slott Kiøbenhaffn indt wdj Hollandt effther attskillige slags threr och wrter till wor behoff, och en Hollendiske skipper nu haffuer indførtt forskreffne garttner her for wor kiøbstedt Kiøbenhaffn medt huis trer och anden deell, handt haffuer bragt medt sig, tha bede wy dig och wille, att nar du

her medt besøgis, du daa lader giffue och forniøie forskreffne skipper x daller thill fragt saa och v daller for thend wnderholdning, som forskreffne wor gartner haffde hoes forskreffne skipper paa skibet, saa well som och v daller, som forskreffne skipper forskreffne gartner till sin forterring paa reisen haffuer wdlagt, och thet saaledis lader førre till regenskaff. Ther met etc. Befallendis etc. Actum Haffniæ 1 maij anno etc. 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 427.

813. **2 Maj 1595.**

Den tydske Prædikant Mag. Johans Enke faar 10 Daler istedenfor Naadensaar.

Till Enuoldt Kruse att skulle fornøie Inger Michels dather affgangne mester Johan fordum tysk predicantes efftherleuerske thj daller, efftherdj hun aldelis inthet effther hannom aff naadtzens aar nytt och bekommit haffuer, och forskreffne x daller saaledis indførrer till regenskaff. Actum Haffniæ 2 maj anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 427.

814. **3 Maj 1595.**

Byfogeden maa fremdeles nyde ½ Læst Korn af Slottet, som nylig var bleven ham afkortet.

Till Dittløff Holck.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Widt, att wy naadigst haffue beuilget, att os elskelig Kastenn Rytter, byfougit her wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn, maa aarligenn for hans wmage och thienniste her effther egenn bekomme her aff slottitt then halffue lest korn, som hannom for nogen tidt sidenn forledenn er bleffuen affkorttitt. Thj bede wy dig och wille, attu her effther aarligen paa worre wegne her aff slottitt lader giffue och forniøe forskreffne Kasten Rytter forskreffne ȷ lest korn, som hannom wdi saa maade er bleffuen affthagen, medt huis andit hannom effther hans bestillings lydelse naadigst er forskreffuitt och beuilget, huilcket slodzskriffueren sidenn saaledis haffuer till sitt regenskaff att indførre. Ther met etc. Actum Haffniæ 3 maj anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 427.

815. **3 Juli 1595.**

En tyvagtig Tjenestepige benaades med Forvisning og Øvrigheden formanes til at skaffe den Bestjaalne hans Gods igen.

Till borgemester, raadmendt och biugfougitt wdj Kiøpnehaffn.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Wider, efffthersom os elskelige Hendrich Mumme, borger wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn, wnder-

danigst for os haffuer ladett berethe, huorledis hanndt haffuer hafft en pige wdj hanns thienniste, huilcken haffuer franstollitt hannom och hans hustru baade reede pendinge, kleder och attskillige andre theris waare och guodtz och en partt ther aff forkommitt, soldt och forwandlitt, for huilcken hindis wtroskaff och thiuffery hanndt hinde nogen tidt effther, hun vdt aff hanns thienniste er bortt kommen, fengligenn haffuer laditt indsette, och enddog hun for slige hindis misgerning medt rethe well haffuer forthientt, att hun paa liffuitt skulle straffis, haffuer handt alligeuell aff medlidenhedt wnderdanigst werritt begierrenndis, wy naadigst wille giørre thendt forordning, att forskreffne misdeder mothe forskonnis paa liffuitt, och hanndt och hans høstru igien maa bekomme huis pendinge, guodtz och warre och huis sølff, kleder och anden deell, som aff samme franstollett pendinge, klede och godtz er giortt, och hun thennom wdj saa maade haffuer fran stollitt och findis huos nogen tilstede, tha bede wy eder och wille, attj paa worre wegnne herudinden medt største flidt thet saaledis forhandler, att forskreffne Hendrich Mumme maa igen wbehindritt och wden sin skade bekomme all huis pendinge, guodtz och warre eller och huis sølff, kleder och andett der aff kanndt werre giortt och hannom wdj saa maade er bleffuitt franstollitt och huos nogen kanndt finndis tilstede, och forskreffne misdedere paa liffuitt forskoner och benader, dog attj lader hinnder forsuerre byen och landitt och aldrig nogen tidt att komme thidt eller lade sig ther samestedtz finnde, wnder den straff, som wedt bør, och attj eder herudinden willige och wspartt lader befinde, saa att forskreffne Hendrich Mumme wden hans skade och nachdell egen maa bekomme, huis hannom medt rethe haffuer tilhørtt och wdj saa maade formedelst wtroskaff er fran kommett. Ther medt etc. Actum Haffniæ 3 julij anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 445—46.

816. **2 Avg. 1595.**

Lavrids Mulle skal have Godtgørelse for sin Rejse til Gulland paa Kongens Vegne.

Renthemester fick breff att skulle forniøe Lauritz Mulle sin kostpendinge, effther som hanndt for nogen tidt sidenn haffuer werritt forskickit till Gottlanndt Kongelig Maiestetz errinnde och bestillinnge ther att wdrethe och der paa samme reigse formidelst wintherren att werre opholdenn, disligiste att forniøe hannom huis handt billigen kanndt beuise offuer hans medtgiffne forterring aff sitt egitt att haffue

wdlagt och thet saaledis att indførre till regenskaff. Actum Haffniæ 2 augusti anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 451.

817. **4 Avg. 1595.**

Der eftergives 1525 Daler af den sidste Frøkenskat.

Ennolldt Kruse fick breff, att Kongelig Maiestet naadigst haffuer omdragitt och effthergiffuitt borgemester och raadmendt wdj Kiøbenhaffnn ijcxxv daller, som the medt resterer och er skyldig bleffuenn aff then siste frøckenn skatt, som the war taxerit for att wdgiffue, att renthemester thennom derforre endeligen quiterer och thet saaledis att førre till regenskaff. Haffniæ 4 augusti anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 453.

818. **4 Avg. 1595.**

Kgl. Befaling om Istandsættelse af Værelser paa Slottet.

Ennolldt Kruse fick breff att skulle forskaffe Karll Bryske, embidtzmandt paa Kiøbenhaffns slott, huis notturfftig handt behøffuer till att fly och forbedre Kongelig Maiestetz kammer och gemecker medt, och thet saaledis att førre till regenskaff. Haffniæ 4 augustj anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 453.

819. **4 Avg. 1595.**

Urtegaardsmanden for Slottet maa antage en Svend til.

Carll Bryske fick breff, Kongelig Maiestet att haffue beuilgett wrthegaarsmanden for Kiøbenhaffnss slott att maa endnu anthage sig en suendt till the, hanndt haffuer, dog att hanndt hannom egenn afftacker till S. Michaelis daug førstkommendis, att hanndt derforre laader hannom bekomme hanns besoldning och wnderholdning regnendis fraa den tidt, hanndt bliffuer anthagen. Haffniæ 4 augusti anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 454.

820. **26 Avg. 1595.**

Kgl. Befaling om Tilendebringelsen af en Voldgift i en Arvesag.

Till borgemester och raadt wdj Kiøbenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftthersom os elskelige Peder Frandtzen, borger wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn, wnderdanigst till os haffuer supplicerit, giffuendis tillkiennde, huorledis, att nu sist forledenn herredag wdj wor kiøbstedtt Kiøbenhaffnn

skall ther werre gangenn en contract emellom hannom paa affgangne Hendrich von Wdens wegnne och Reinholdt kannestøffuer, borger ther sammestedtz, att the paa begge sider haffuer tillthaggitt och tilbetroitt othe dannemendt aff borgerne ther wdj byenn, som skulle thennom attskillige och emellom forhandle om hues boe och boskaff, som effther forskreffne Hendrich von Wdenn dennom arffueligen er tillfalldenn, och forskreffne othe mendt icke endnu wille thennom samme skiffthe werre anliggennde wdenn wor naadigste befallinng och forordning, tha bede wy eder och wille, attj forskreffne othe mendt som j saa maade erre beuilgede aluorligenn tillholder, att the medt thet første dennom forsambler och enndeligen tilltencker begge par-therne att forhielpe till rethe, att en huer thennom bekommer j saa maade arffue och skiffthe, huis the bør att haffue medt rethe, saa wy for wdenn theris offuerlob maa bliffue forskonitt, och huis the therudindenn giørrendis worder, att de thet clarligenn giffuer fraa thennom beskreffuitt, som the wille antsuaritt och werre bekienndt. Ther met befallendis etc. Aarhusiæ 26 augusti anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 455—56.

821. **12 Sept. 1595.**

Karl Bryske skal have Tilsyn med Poleremesteren paa Kongens Rustkamre.

Till Carll Bryske.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Widt, efffthersom wij haffue ladett bestille och anthage thenne breffuiser Melcher Thuenes for en pullermester saa och att skulle warre wor rustkammer ther paa slottitt och wdj byen, att inthet aff wor tiøg ther sammestedtz skulle rustis och forderffuis, thaa bede wij dig och wille, attu lader registere och beskriffue huis tiøg wdj begge forskreffne røstkammer findis och thet hannom offuerantuorder, att handt thett sidenn tilbørligenn igen fraa sig kandt leffuere, nar handt forskreffne bestilling quitt bliffuer, och stande os billigenn tillrethe, om nogett aff samme thiøg bliffuer forrygt eller borttkommer, och attu haffuer flittig indseende medt hannom, att hanndt sig flitteligenn wdj samme hans bestilling for-hollder. Sammeledis bede wy dig, attu nu strax medt thet aller-første der wedt pollermøllenn lader opsette och opbygge hannonm ett stycke hus till en smedie medt ringiste omkostning skee kanndt, och huis der paa bliffuer anuendt, thett haffuerr slodtzskriffuerenn till sitt regenskaff att indførre. Ther medt etc. Befallendis etc. Actum Haffniæ 12 septembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 456.

822. **14 Sept. 1595.**

Lønning bestemmes for dem, der ere ansatte ved Arkeliet.

Til Ennoldt Kruse.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Widt, att wij naadigst haffue beuilget tise effthersskreffne, som dagligenn paa warer wdj arckeliet for wortt slott Kiøbenhaffn, nogen forbedring paa deris besoldning som effthefølger: først Axell Beckwoldt, som er baade snedicker och suarrer och haffuer till besoldning xij daller, sex alne engelst och borgelie till hans wnderholdning, hannom haffue wy naadigst beuilgett att maa giffuis tho daller forbedrinng paa hans besoldning och till hielp till huslie och frij vnderholdning aff slottidt wdj sitt hus. Tisligiste Annders Danckersenn, som anstryger och maaller paa fyruerckitt och haffuer till besollning viij daller, hannom haffue wy naadigst beuilgitt att skall giffuis till forbedrinng fire daller. Wdj lige maade Christenn Jensen, som och dagligenn brugis ther j arckeliet och haffuer till besoldning vij daller, haffue wy och naadigst beuilgett till forbedring iij daller. Thj bede wy dig och wille, attu her effther lader giffue och forniøe huer thennom forbedrinng paa theris besoldning, efft hersom forskreffuit staar, och wij thennom naadigst haffue beuilgett, tisligiste forordner hoes slotzskriffuerenn paa wortt slott Kiøbenhaffnn, att forskreffne Axell Beckuoldt ther aff slottit giffuis och forniøgis hanns notterfftig vnderholdning wdj sitt hus, huilckett alltt du j saa maade haffuer att indføre till regenskaff. Ther met etc. Befallendis etc. Coldingæ 14 septembris 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 459.

823. **15 Sept. 1595.**

Muren paa Blaataarn skal forhøjes 6 Alen.

Carll Bryske fick Kongelig Maiestetz breff att skulle lade forhiøge murenn paa thet Blaa torn paa Kiøbenhaffns slott sex alne j hiøgdenn indtill der som spiren skall paa settis och att haffue flittig indseende, att thet wdj tide och medt første leglighedt maa bliffue fullkommitt. Actum Coldinghus then 15 septembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 460.

824. **15 Sept. 1595.**

Borgerne skulle have Staldrum til 3000 Heste.

Till borgemester och raadt wdj Kiøbenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, efft hersom wy formode om nogen tidt her efft her en stoer forsambling att skulle skee wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffnn och therforre will fornødenn giørris,

att till slig legglighedtt wdj tide maa bliffue bestillett ther sammestedtz stalderom till huis heste didt ankommendis worder, tha bede wy eder och wille, attj nu strax giører thenn alffuorlig forordning, att alle borgerne ther vdj forskreffne wor kiøbstedtt Kiøbenhaffn medt thet første bygger och tilflyer wdj theris garde stalderom huer effther deris legglighedt och garsrom, saa der offuer alltt kandt bliffue stalderom till thre thusinde heste, och attj forskreffne borger alffuorligenn tilholder, att the thenne wor naadigste befallinng efftherkommer och forskreffne stalderom holder till beste, till forskreffne forsambling angaar, saa frambt nogen forsømmelse herudinden befindis, wy daa icke skulle wide thet hos eder. Ther medt. Befallendis. Actum Koldinghus 15 septembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 460—61.

825. **15 Sept. 1595.**

Karl Bryske skal have Tilsyn med, at Borgerne tilvejebringe Staldrum til 3000 Heste.

Carll Bryske fick breff, att efftherſom Kongelig Maiestet tilforn haffuer tilskreffuitt borgemester och radmendt wdj Kiøbenhaffn att skulle lade bestille och forordne hos borgerne der sammestedtz stalderom till thre thusinde heste, att hanndt derforre will haffue flittig indseende medt, att the forskreffne stalderom medt thet første lader flye och forferdige, saa the till all forfallinnde forsambling och legglighedt kunde werre till rede. Actum Coldinghus thendt 15 septembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 460.

826. **15(?) Sept. 1595.**

Christoffer Valkendorf og Arild Hvitfeld beskikkes til Statholdere.

Til borgemester och raadtmendt wdj Kiøbenhaffn.

Christianus 4. Helse eder os elskelige borgemester och radmendt och byfougitt wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn euindeligen medt Gudtt och wor naade. Wider, efftherſom wy nu haffue begiffuet os paa en reigse wdenn lanndtz, och wy derforre haffue naadigst tillforordnitt os elskelige Christoffer Walckendorff till Glorup och Arrildt Huitfeldt till Odersberg, rigens cantzler, worre mendt och raadt, att skulle bliffue beliggenndis der wdj wor kiøbstedtt Kiøbenhaffn indtill wor lyckelig ankompst tidt indt wdj rigett egenn och der medt altingist haffue flittig och tilbørlige indeseende, tha bede wy eder, biude och her medt alffuorligenn befalle, attj erre forskreffne worre forordnede raadt hørige, lydige och følgachtige wdj huis the eder paa

worre wegnne billigenn befallenndis och tillsigenndis worder. Thj lader thet jngenlunde. Befallendis etc. Actum Colding 25 septembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 461.

827. 1 Okt. 1595.

Hans Kortsen bliver Lem i Helligaands Hospital.

Till Mogenns Berthellsenn, forstanderre for Helligestus hospital wdj Kiøbenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Widt, att thenne breffuiser Hans Knordtzen vnderdanigst till os haffuer supplicerit giffuendis tillkiennde, huorledis hanndt wdj mødsommelig tidt haffuer werritt wdj wor salige her faders saa well som och wdj nogre frembfarende kongers her wdj rigett, alle salige och hoglofflige jhukommelse, deris thienniste och nu dauglig enu formidelst hans hiøge bedaugede alder besuergis och formidelst enn hemelig skade, hanndt fick, ther de mange skibe bleffue wnder wortt lanndt Borgenhollm, er geraaden wdj liffs suaghedtt, saa handt icke medt hans henders arbeidt kanndt forthienne sitt brødt och erlig vnderholdning, wnderdanigst begierrendis wy slig hans hiøge alder och suaghedtt naadigst wille ansehe och hannom hans lange thienniste att mothe att niude. Thj bede wy dig och wille, att nar du her medt besøgis, du tha forfarer, om forskreffne Hans Knordtzens leglighedtt, och dersom hanndt findis att werre en rett hospitals lehm och nogen platz er ledig, du daa hannom der vdj hospitalit indtager och forordner hannom hans tilbørlig vnderholdning ligge som andre der vdj hospitalit niuder och bekommer. Ther met etc. Actum Aarhus 1 octobris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 461.

828. 24 Nov. 1595.

Kgl. Befaling om at skaffe Kongen Flesk til Købs.

Til borgemester och raadt wdj Kiøbenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, effther som skouffuene fast alleuegne offuer alltt rigett nu paa nogen tidt lang haffuer werritt møgitt wfruchtbarre, saa att thenndt forhaabning, wy aff thennom haffde os att formode medt flesk till adtskillige notturfft och wor wdspisnings behouff, haffuer os aldelis slaget feigell, tha bede wy eder och wille, att dersom j enthen sielff haffue noget flesk att affhennde, j tha thet till wor behouff for pendinge och guodt betallinng os wille beuilge, disligiste forfarre hos borgernne och bagernne wdj ethers bye, om the ochsaa kunde haffue noget flesk att sellge och

der om tilbiude wor renthemester richtig beskedt, huor møgit flesk j aff eders bye os kunde forskaffe. Wy haffue giortt hoes hannom den forordning eder och eders medborgere thet att forniøge och betalle. Ther medt etc. Actum Aarhus 24 nouembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 465.

829. 9 Dec. 1595.

Kgl. Befaling om at tilendebringe Arvesagen efter Henrik Uden.

Till borgemester och raadmendt wdj Kiøbenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att os elskelige Hanns von Andorpenn, wor bygemester, vnderdanigst haffuer ladet giffue os tilkiende, att hanndt nogenn tidt sidenn forledenn haffuer lonntt och forstragt Reinholltt von Bemmell, borger wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn, en summa pendinge, och ther medt haffuer hanndt affbetallett affgangne Hendrich Wdens gieldt, saa widt hanns anpartt kunde sig beløbe, och wdj saa maade indfrydt thenn arffuepartt, hannom paa hanns høstruis wegnne epther forskreffne Hendrich Wden war tilfaldenn. For huilcke forskreffne summa pendinge forskreffne Reinholltt von Bemmell skall haffue pantsett och forskreffuit hannom all thenn arff hannom epther forskreffne Hinndrich Wdenn war tillfalldenn, forpligtenndis sig thenndt icke att skulle mechtig werre, førendt handt forskreffne pendinge till forskreffne Hanns von Andorp affbetalltt haffde, epthersom hanns der paa wdgiffne handskrifft ydermerre skall formelde och indeholde, meden nogen tidt der effther skall os elskelige Jacob Trolle, wor mandt, thienner och embidtzmandt paa wortt slott Frederichsborg, haffue tillforhandlit sig nogen handskriffter paa nogen gieldt, forskreffne Reinholt von Bemmell till andre haffuer werritt bortt skyldig, førendt forskreffne arff war faldenn, och therforre hoes eder forhuerffuit arest paa alltt forskreffne Reinholt von Bemmels arffuepart, hannom epther forskreffne affgangne Hendrich von Wdenn war tillfaldenn, wansett att den tillforn medt breff och segell till forskreffne Hans von Antorp war forpanthet och, som handt menner och angiffuer nochsom att wille beuise, samme arff medt hans vdlonte pendinge att werre indfryt, huorudinden forskreffne Hanns von Antorp formenner sig att skie for kortt, vnderdanigst begierrenndis att mothe forhielpis till rethe. Thj bede wy eder och wille, at nar j her medt besøgis, j tha indtsteffner forskreffne sag for eder wdj rethe, grandskendis och grandgiffueligen forfarenndis therudinden all leglighedt och sidenn wden nogen wittløfftig forhallinng endeligen der paa lougligen kiender och dømmer, huis christeligt

och rett er, giffuendis thet fra eder beskreffuit, som j wille antsuarit och werre bekiendt. Ther met etc. Aarhusiæ 9 decembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 469.

830. **12 Dec. 1595.**

Kgl. Befaling om Overslag paa Kobber, Bly og Skifersten til Blaataarn.

Karll Bryske fick breff att skulle lade forfare, huor møgit kobber, bly och skeffuerstenn till bygningen paa thet Blaa torn paa Kiøbenhaffns slott will fornødenn giøris och sidenn strax lade toldernne j Hellsingør widet, huor møgit derpaa will opgahe, att the thet epther regierrinngs raadtz befalling och skriffuelse, som thennom der paa giffuen er, kannd tillskicke och bestille. Actum Aarhus 12 decembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 469.

831. **12 Dec. 1595.**

Kgl. Befaling om Tilvejebringelsen af Sengesteder paa Slottet til Kroningen.

Karll Bryske fick breff, att effthersom Kongelig Maiestet wdj tilkommendis sommer formoder sig till Kiøbenhaffn medt en hell hob fremmede, att hanndt daa effther denn leglighedt lader giørre sengesteder wdj kammerne der paa slottit, och hues handt icke kandt aff stedt komme att lade giørre, att hanndt daa till tes behouff lader lonne aff the neste huos liggendis kiøbsteder wdj Skonne, saa mange handt kanndt tencke der will fornødenn giørris. Actum Aarhus 12 decembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 471.

832. **12 Dec. 1595.**

Kgl. Befaling om Bygningen paa Slottet.

Karll Bryske fick breff, att efftersom Kongelig Maiestet haffuer ladit giortt forordning om thend bygning, som skall paa foraarit der paa slottit forretagis, att hand daa, nar forskreffne bygning skall begynndis, forskaffer bygemesteren huis redskab, bade winder, belger, toug och alt andit huis der till behoff giøris, att bygemesterenn for thes skyldt icke skall lide mangell och bygningen der offuer forsømmis. Actum Aarhus 12 decembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 471.

833. **12 Dec. 1595.**

Kgl. Befaling om Bygningen paa Slottet.

Ennold Kruse fick breff, Kongelig Maiestet att haffue befalet Jacob Sefelldt att skulle paa tilkommendis foraar fremskicke till

Kiøbenhaffnn tho hundrit lester kalck till den bygning, som der sammestedtz skall forretagis, att nar forskreffne kalck dit ankommer, hannd daa forniøger och betaller thennom, som thet fremfører, huis fragt, forskreffne Jacob Sefeldt haffuer wdloffuit, och thet saaledis fører till regenskaff. Aarhus 12 decembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 471.

834. **12 Dec. 1595.**

Kgl. Befaling om at skaffe det udlaante Skyts tilbage til Arkeliet.

Karll Bryske fick breff, att effther som Kongelig Maiestet er kommen wdj forfarinng, att der skall werre wdkommet aff arckeliet paa Kiøbenhaffn nogit skiøt, som skal werre bort lont, att hanndt daa medt det allerførste lader forfare huoes arckeliemesterenn, huem samme skiøt till lonns bekommit haffuer, och thennom sidenn wforsømmeligen tillskriffuer, att the samme skiøt medt thet allerførste tilbage skicker och thennom j arckeliet jgenn lader indleffuere. Actum Aarhus 12 decembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 471.

835. **12 Dec. 1595.**

Magistraten skal erklære sig over, hvorfor den har forlangt 10 Daler i Afgift af en Fremmed over hans Told.

Borgemester och raadt wdj Kiøbenhaffn finge breffue, att effther som Benedix Scheneberg haffuer supplicerit och giffuit tilkiennde, huorledis handt for nogen tidt sidenn medt nogen homble till wor kiøbstedt der sammestedtz er ankommen sin handell och kiøbmandskaff der att bruge, haffuer the aff hannom fodritt thj daller, wanset att hanndt sin toldt till os och Kronen forrettitt haffuer, formenendis thennom att haffue giortt emodt priuilegier, som fremmede wdj riget wdj theris handell och kiøbmandtzskaff wntt och giffuenn er, att the derfore skulle sig emodt the tilforordnede raadt erklere, for huadt beskedt och legglighedt the samme thj daller offuer hanns wdgiffne tolldt aff hannom haffuer fordrit och thagit, att the kunde giffue ther paa tilbørlig beskedt, nar der om giøris anfordring. Actum Aarhus thendt 12 decembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 471.

836. **20 Dec. 1595.**

Kgl. Befaling om at tilvejebringe stærke Tønder.

Noglle aff toldernne finge breffue, att Kongelig Maiestet till Hans Maiestetz skibs vdrøstning saa och till Bremmerholmens der for

Kiøbenhaffn behouff skulle lade brygge nogen antall lester øell, att the derforre till thes leglighedt och notturfft forskaffer saa mange guode stercke thønder medt bondt well foruarit som the kunde behøffue. Huilcket thennom sidenn aff renthemesterenn j theris regenskaff billigenn skall gott giøris. Actum Aarhus 20 decembris anno 1595.

Tegn. o. a. L. XVIII. 471.

837. 5 Feb. 1596.

Magistraten faar Befaling om at tilendebringe en Arvesag. Jfr. Nr. 800.

Til borgemester och raadmendt wdj Kiøbenhaffnn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiider, effther som wy ether for nogenn tidt sidenn forledenn naadigst haffue tillskreffuit belangenndis enn arff, som os elskelige Anders Thide, wor instrumentist, paa hanns hestruis wegnne och flere hindis medarffuinnge er arffueligenn thillfaldenn effther hanns høstru moder, huilckenn arff hanns høstruis fader Reinholdt kannestøber, borger ther sammestedtz, endnu skall haffue inde hos sig, attj therforre skulle forhielpe forskreffne Annders Thide och hanns medtarffuinge att mothe wdbekomme aff Reinholdt kannestøbers boe samme arff och børnegodtz, huilckenn wor skriffuelse och befallinng wy forfarre endnu icke att werre full giortt och efftherkommitt, och forskreffne Annders Thide therforre nu vnderdanigst er begierrenndis therudindenn att forhielpis till rethe, saa hanndt och hanns medtarffuinge forlodis mothe wdbekomme theris mødernne arff, førendt andenn gieldt bleff vdlagt, efftherdj mesten forskreffne Reinholdt kannestøbers gieldt (som handt beretter) skall werre giortt, sidenn forskreffne hanns høstru moder er medt dødenn affgangenn. Och efftherdj dett vdj sig selff er billigt, christeligt och rett, att samme børnegodtz forloddis vdt aff boenn vdleggis, førenndt nogenn annden gieldt bethallis, bede wy ether och wille, attj therudinden forfarer all leglighedenn och forhielper forskreffne Annders Thide och hanns medtarffuinge forloddis aff boenn att maa bekomme, huis thennom effther forskreffne theris høstru moder er arffueligenn thillfaldenn, achtenndis thet vdj sig selff att werre billigt och rett, att børnegodtz forloddis och først wdleggis, førenndt nogenn annden gieldt, som børnn inthet widtkommer, bethallis, saa att forskreffne Anders Thide och hanns medtarffuinnge therudindenn maa skee och wederfaris huis lougligt, christeligt och rett er, att the thennom medt billighedt icke skulle haffue widerre ther om att beklage. Ther met etc. Actum Coldingæ 5 februarij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 481-82.

838. **10 Feb. 1596.**

Kgl. Befaling om at brænde Sten til Blaataarns Bygning.

Hendrich Løcke fick breff att skulle lade brenne ett stoer antall murstenn till then fortagne bygning paa thet Blaa tornn, att handt der forre medt thet allerførste der for Wordingborre lader brenne denn meste murstenn, mueligt kanndt werre, foruden huis hanndt tillforn haffuer fangit befalling paa att lade brenne, forskaffendis wedt vdj forraadt, som till samme sthen att brenne will giørris fornødenn, saa forskreffne sthen kanndt werre tilstede, nar mandt der effther budt skickendis worder. Huilcket hanndt saaledis haffuer till regenskaff att indførre. Actum Coldinghus 10 februarij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 482.

839. **10 Feb. 1596.**

Hvad der er laant fra Arkeliet skal leveres tilbage.

Til Carll Bryske.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Widt, effthersom wy forfarre, huorledis affgangne Simen Surbeck, Albret Albretsen, fordum borgemesterre ther wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffnn, Hendrich Struchman och Hendrich Strattman, borger ther sammestedtz, medt theris skipper widt naffn Morthen Jacopsenn skall wdj wor kierre her faders salige och hoglofflig jhukommelsis tidt haffue bekommit till laans aff wortt arckelie ther for wortt slott Kiøbenhaffnn firre gaadenn iern halffue slanger, tho gaadenn iern falckenether, woge tillsammen xvij skipund. Tisligiste skall affgangne Marcus Hes, fordum borgemester ther sammestedtz, haffue bekommit aff arckeliet en halff thønne slangekrudt, sammeledis skall forskreffne Albret Albretsenn medt Peder Munck, borgemester, affgangne Madtz Hansen, raadmandt, och Michell Lanng, tolder, sampt Søffren Andersenn, Dirich møller, Hellmer Rode och Hanns Holst, borger thersammestedtz, haffue bekommit tho jern gaadenn helle sanger (sic), woge xij skippundt iiij lispundt iiij skolpundt, wdj lige maade haffuer forskreffne Albret Albretsennn bekommit till lohnns effther hogbemelte wor kierre her faders mundelig befallinng fem gaadenn halffue sanger (!), woge xxviij skippundt xiiij lispundt xiij skolpundt, x skips lader, x kobber lade stucker. Tisligiste skall affgangne Niels Søffrensen, fordum raadmandt thersammestedtz, haffue bekommit till lohns firre gaaden jern heelle sanger (!), woge xxiij skipundt iij lispundt, jc xx jern kugler, woge iij skipundt vj lispundt, j thønde slangekrudt, wog xviij lispundt, iiij kobber lade skoffler

medt wisker och forsetter. Wdj lige maade haffuer Hanns von Andorffenn, Johan von Dellen, Hendrich von Førenn och skipper Thies Johansen haffue (!) bekommit till lonns tho gaadenn jern halffue slanger woge viij skippundt viij lispundt, tho storm hager, firre luntrør, xx jern kugler, woge vj lispundt iiij skolepundt. Sammeledis er der bleffuenn antuorritt Niels Knub och Pouell Kolding, skiøtter wdj porthenn, tho lange rør, tho krudt flasker, tho spender och tho former. Thj bede wy dig och wille, attu alffuorligenn tillholder forskreffne Kiøbenhaffns borgerre eller och theris arffuinge, som erre medt dødenn affgangen, saa och forskreffne skiøtter, att the forskreffne skiøtt, krudt, lodt och huis anditt saa gott wdj thet stedt medt thet første lader egen leffuere ind wdj forskreffne wor arckely wor arckeliemester thersammestedtz till hennde, eller och att the thennom ther om medt thet første emodt os elskelige tilforordnede regierrings raadt erklerer, huorledis der om er, saa the der om kunde wiide beskedt och paa worre wegnne therudindenn wide thennom att rethe. Ther met etc. Actum Colding 10 februarij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 482.

840. **10 Feb. 1596.**

3 Adelsmænd skulle tilbagelevere hvad de have laant af Arkeliet.

Knudt Grubbe, Christenn Frys och Børge Throlle finge breffue, att efftthersom Kongelig Maiestet er kommen j forfarinng, huorledis the wdj Kongelig Maiestetz salig och hoglofflig jhukommelsis tidt skall haffue bekommit till lons aff arckeliet for Kiøbenhaffn skiødt, krudt och lodt effther theris der paa vdgiffnne beuis, att the derforre medt thet første lader igenn leffuerre jnd wdj forskreffne arckelie samme skiøtt, krudt och lodt eller och anditt saa gott wdj thet stedt arckeliemesterren thersammestedtz till hennde, eller och thennom hos regierrings raadt erklerer huor der om er, saa the der om kandt wide beskedt. Actum Coldinghus 10 februarij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 483.

841. **10 Feb. 1596.**

Fortegnelse over hvad der er udlaant fra Arkeliet.

Register paa hues skiøtt, krud, lodt och anndett, som j noglle frem farrinne aarringer er vdlanndt aff Kongelig Maiestetz arckelie her paa Kiøbenhaffns slott till noglle aff adelenn sampt ochsaa borgerre och kiøbmendt her j Kiøbenhaffnn effther theris vdgiffne breffue och forskriffuings liudellse.

Arrildt Huittfelldt.

Paa Arrildt Huitfeldtz skriffuellse till mester Rolleff paa thenndt tidt tøgmester, vnder datum 74 then 6 aprilis haffuer Arrildt fangett till laans, som hans thienner Niels Søffrennsen anammede, men icke bemelt aff huis befallinng, enckinde barser iiij, der till barse kammers viij, slangkrudt j fjerding, barse lodt xl.

Paa Arrildt Huitfeldtz anden breff till mester Rolleff vnder datum 74 then 16 maj haffuer Arrildt Huitfeldt fanget till lons, som hans thienner Hendrich slutter anamede, och Arrildt wdj hanns skriffuelse formelder, att hoffmesterrenn haffde hannom beuilgit samme skiøt till laans, ij gaadenn jern halffue slanger, iiij gaadenn falckenether, iiij smedde halue slanger, kammer støcker medt viij kammers, viij jern barser medt xvj kammers, ij tønner slange krudt woge 33½ lispundt, xij kugeller till huert forskreffne støcke medt all anden tilbehørrinng och vj lannge spedtze. Item ett Kongelig Maiestetz breff till mester Rolleff paa Arrildt Huitfeldtz wegnne, daterit then 20 maj 74, jndeholdendis, att Hans Maiestet haffuer lanndt Arrildt Huitfelldt iiij smaa gegatenne jern støcker, huor emodt Arrildt skulle jgenn till vnderpantt lade leffuere ij dobbeldt falckenether aff kobber till saa lennge handt samme jern støcker lodt jgenn leffuere. Nu kanndt icke eigentliche wiidis, om nogenn aff forskreffne støcker haffuer werrit Arrildt følachtig paa samme breff, effther dj thenne breffs datum och Arrildtz breffue och register kommer icke offuer enns, icke heller finndis der nogen stedt antegnitt, att Arrildt haffuer nogenn kobber støcker lade leffuerre her till arckeliet.

Anno 1576 then 18 martij paa Arrild Huidtfeldtz egenn och vnderskreffuenn register haffuer hans thienner Esaias Bernnow paa hanns wegnne bekommet, dog icke bemelt aff huis befallinng, iiij dobbelthe barser medt viij kammers, ij tønner slangekrudt woge 32 lispundt, xl jern falckenethe kugller, xxx barse kugller.

Summa paa forskreffnne geskiødt och anndett, som Arrildt Huitfeldt haffuer lonntt och bekommet: 2 halffue slanger engliske gaadenn støcker, 4 halffue slanger, smedde kammerstøcker medt viij kammers, 4 dobbelthe barser medt viij kammer, 8 barser medt xvj kammer, 4 ennkinde barser medt viij kammer, 4 jern falckenether engliske støcker, 4 thønner slangekrudt woge ij skipundt x lispundt, 4 fierrenndell slangekrudt, 72 jernn halffue slangekugller, 88 jernn falckenethe kugller, 166 barse kugller, ½ dosinn lange speise, jtem ladeskufflle, forsetter och wisker till 6 halffue slannger, 4 falckenether och 8 barser.

Knudt Grubbe.

Anno 1581 thenndt 7 augusti formellendis hanns handtskrifft att haffue fanget till laans effther Christoffer Walckendorffs befallinng iiij gegatenne jernfalckenether woge vij skippundt iij lispundt.

Christenn Frys.

Rester aff huis Christenn Frys till Borrebye bekom till laanns effther Christoffer Walckendorffs befallinng anno 85 6 junij j ferrendell slangekrudt wog v lispundt, xvij jernn falckenethe kugller, j kobber falckenethe lade skufflle.

Børge Trolle.

Anno 1590 thendt 29 aprilis effther regierrinngs raadtz befallinng haffuer Børge Trolle fannget till laanns viij gaaddenn jern halffue slanger woge xxvj skipundt vj lispundt, iiij smedde skermbrecker woge tilsammen iiij skipundt vij lispundt, iiij kobber ladeskofflle medt wisker och forsetter.

Borger och kiøbmendt her wdj Kiøbenhaffnn.

Marcus Hes, fordum borgemester.

Anno 85 then 3 junij effther Christoffer Walckendorffs befallinng bekom Marcus Hes till laanns j tønne slangekrudt. Borgemester och raadt j Kiøbenhaffnn rester endnu aff huis the effther regierrinngs raadtz befallinng bekomme till laanns till then munsterinng emodt konning Jacobs aff Skottlanndtz ankompst her till byenn then 17 februarij anno 90 v lange rør, j hellebaarde, ij fedder spydt, vij krudtflasker.

Anno 91 then 27 nouembris effther regierrinngs raadtz befallinng bekom till laans Albritt Albretsenn, Peder Munch, borgemesterre, Madtz Hansen, raadmandt, Michell Lange, tholder, Søffrenn Andersen, Dirick møller, Hellmaner Rode och Hanns Holst ij jern gaaden helle slanger woge xij skipundt iiij lispundt iiij skalepundt.

Albret Albrettsenn allenne.

Rester fraa Albrett Albrettsenn aff huis handt bekom till laanns anno 86 then 7 aprilis effther sallig Kongelig Maiestetz egenn mundelig befallinng v gaadenn jern halue slanger woge xxviij skipundt xiiij lispundt xiij skallepundt, x skibs laader, x kobber ladeskofflle.

Albret Albretsenn, Johann von Gelleren, Simmen Surbeck, Hendrich Strugman och Hendrich Strottman medt theris skipper Morthen Jacopsenn haffuer bekommit till laanns anno 78 then 12 decembris* aff Christoffer Walckendorffs befallinng iiij gaadenn jern halffue slanger, ij gaadenn jern falckenether woge till sammen xvij skipundt.

Niels Søffrennsen, fordum raadmandt, effther Christoffer Walckendorffs, Coruitz Tønnisøns och Arrildt Huidtfeldtz befallinng haffuer bekommit till lanns anno 90 then 28 maj iiij gaaden jern helle sanger(!) woge xxiij skipundt iij lispundt, jcxx jernn kugller woge iij skipundt vj lispundt, j tønne slangkrudt wog xviij lispundt, iiij kobber ladeskoffller medt wisker och forsetter.

Simmen von Sallinng haffuer lantt och bekommet effther Christoffer Walckendorffs befallinng then 28 julij anno 87 ij døsinn lange speiser.

Item then 12 junij anno 90 effther regierrinngs raadtz befallinng bekom Simen von Sallinng ij smedde steenstøcker woge iij skipundt v lispundt, lx jernn kugler woge viij lispundt.

Hanns von Andorffenn, Johann von Dellen, Hendrich von Førrenn och skipper Thies Johannsønn haffuer fangitt till lanns tendt 24 julij anno 88 effther Christoffer Walckendorffs befallinng ij gaadenn jernn halffue slanger woge viij skipundt viij lispundt, ij storm haager, iiij lunthe rør, xx jern kugler woge 6 lispundt 4 skalepundt.

Hanns suckerbager j Malmøhe effther Christoffer Walckendorffs befallinng bekom till laans then 17 junij anno 90 ij tønner slangekrudt woge till sammen xxxv lispundt.

Niels Knub och Pouell Kolding, skiøtter wdj porthen, effther Christoffer Walckendorffs befallinng bleff thennom offuer antuorditt then 24 augusti anno 88 ij lange rør, ij krudtflasker, ij spender och ij former.

Tegn. o. a. L. XVIII. 483—85.

842. — 11 Feb. 1596.

Kgl. Befaling om Levering til Blaataarns Bygning.

Carll Bryske fick breff, att efftthersom Kongelig Maiestet forfarrer then murstenn, som allerrede er forskreffuenn fraa noglle lehen, icke skall werre noch dett Blaa torns bygning medt att forferdige, att hanndt daa skulle lade bestille saa møgenn aff den murstenn, som bleff brendt for Kiøbenhaffnn, som handt till samme bygning kandt tencke will giørris fornødenn. Haffuer Kongelig Maiestet och tillskreffuit Jacob Seefeldt, embidtzmandt paa Marriager closter, att skulle forsende till Kiøbenhaffnn tho hundritt lester kalck och thet till samme bygnings behouff att lade anuennde, och att handt haffuer medt samme bygning flittig indseende, att then wforsømmeligen ganger for sig. Actum Coldingæ 11 februarij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 485.

843. 25 Feb. 1596.

Den afdøde Møntmester (Andreas Metzners) Bo skal forsegles.

Carll Bryske fick breff, att efsthersom Kongelig Maiestet er kommen vdj forfarring, myntemesteren paa mønten nu nyligen medt døden att werre affgangenn, att hanndt derforre skulle tage borgemester och raadmendt der vdj Kiøbenhaffn till sig och siden medt thennom forseglle; huis der vdj mønthen effther hannom findis och Kongelig Maiestet tillhører, kandt bliffue wforrøcht tillstede, indtill Kongelig Maiestetz thilforordnede regierings raadt diidt till byen ankommer. Coldingæ 25 februarij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 493.

844. 27 Feb. 1596.

Indbydelse af Adelen og Rigsraadet til Kongens Kroning.

Til raadet och anndre aff adelenn.

Christianus 4. Wor (synderlig) gunst thillforn. Widt (Wieder), effther som menige worre elskelige Danmarckis riigis raadt haffue beuilgitt, att wor kongelig krønning en gang nest Gudz hielp wdj thenne tilkommendis sommer skall holdis och forrethagis, och wy till thendt tidt synderlig behøffue (i Marginen: till raadet: ether medt the andre worre elskelige riigenns raadt och andre gnode mendt aff adell att skulle werre huoes os till all forfalldenn leglighedt neruerrendis tillstede) nogre worre gnode mendt aff adell att skulle werre hos os neruerrenndis till stede och effther forfaldenn leglighedt att paa warre (och medt theris heste att lade sig bruge till ridderspill), tha bede wy dig och wille (eder och naadigst begierre attj), attu wille rette din leglighedt effther, saa du medt (dinne heste och folck selff fierde ridendis) dinne folck och saa mange heste, som du aff ditt lehnn er taxeritt forre, kanndt werre hos os tillstede, nar forskreffne wor kongelig krønning skall holdis och du wille stafferre dig sielff medtt fliøgels paltzrock saa och dinne folck och thiennere, som ride skulle medt paldtzrock, attu till denn leglighedtt medt dinne heste och folck saa vdflydt och well stafferitt kand frembkomme, saa du kandt werre os och ditt fædernne riige till ærre (och sidenn paa baanen medt andre worre raadt och gode mendt att lade eder bruge, naar leglig-heden fordrer) och medt samme dinne heste och folck werre tillstede till huilckenn tidt, thu wiiderre der om bliffuer till sagtt. (Ther medt giør j os synnderligen till wilge och wy forlaade os wist der till) Ladendis dig derudinden vnderdanigst goduilligenn befindis, huor till wy os naadigst wille forlade och saadan din vnderdanigste thienste

medt all gunst och naade bekiennde. Ther met etc. Befallendis etc. Actum Coldinghus 27 februarij anno 1596.

Post scripta: Wy bede dig (eder) och naadigst begierrer, attu (attj) medtt ridderspill att bruge wille stafferre dig (eder) till att rende offuer ballgenn, thornerre och till rings att rennde, her effther j ethers legglighedt kunde wide att rethe och forskaffe och lade till flye huis der till hører. Actum vt in literis.

Register paa raadett, som skulle lade sig bruge till ridderspill: Peder Munck, Jacob Seefeldt, Sthenn Brahe, Absolonn Giøe, Brede Ranndtzow.

Aff adellenn, som skulle lade sig bruge till forskreffne ridderspill: Woldemar Pasberg, Offue Lunge, Niels Skram, Franndtz Randtzow, Erick Løcke, Knudt Brahe, Hanniball Gyllennstiernn, Madtz Sandberg, Sthenn Malthisenn, Wlrich Sandberg, Johan Rudtt, Lauridtz Brockenhus, Carll Bryske, Dettløff Holck, Christoffer Pasberg, Knudt Rudt till Sandholltt, Hendrich Løcke, Preben Bildt, Prebiørn Gyllennstiernn, Chrestenn Bernekow, Olluff Rosensparre, Axell Brahe, Knudtt Grubbe, Peder Brahe, Sthenn Madtzenn, Jørgenn Brahe, Tage Krabbe, Mogens Giøe till Bremmersuoldt, Henrich Walckendorff, Morthen Wenstermandt, Christen Munck, Jacop Hiøg, Othe Christoffer Rosenkranndtz, Claus Podebusk.

Register paa thennom, som erre forskreffne medt theris heste. Raadet: Axell Gyltennstiernn, Hendrich Below, Erick Hardenberg, Christoffer Walckendorff, Albrett Frijs, Arrildt Huidtfeldt, Jørgenn Frijs.

Aff adellenn: Offue Juell, Niels Krabbe, Caspar Marckdaner, Hanns Lange, Hanns Rostrup, Erick Lunge, Erick Lange, Mogens Juell till Stranditt, Benedix Randtzow, Kønne Quidtzow, Niels Kaas till Damsgaardt, Thommis Fasj, Henrich Reuendtlow, Godtzløff Budde, Hanns Johansenn, Jacop Trolle, Johann Bernekow, Lawe Beck, Oluff Bilde, Christenn Frijs, Erick Walckendorff, Petter Redtz, Oluff Daa, Frederich Hob, Knudt Wrnne, Peder Grubbe, Hanns Speigell, Niels Bildt, Gabriell Sparre, Christoffer Rosenkrandtz till Synderskouff, Hendrich Rammell, Gertt Randtzow, Jacob Krabbe, Holger Wlstanndt till Hickeberg, Erich Kaas, Niels Gyllennstiern, Erich Banner, Albredt Skiell, Iffuer Juell, Hanns Munck, Sthen Bille till Billishollm, Thomis Malthisenn, Frederich Munck, Gertt Rosenkranndtz, Lodnig Munck j Norge, Hendrich Gyllennstiernn, Tønne Bryske, Eske Brock, Offue Lunge till Tirsbeck, Kieldt Brockennhus, Ogge Wrup, Eske Billde,

Vnge Mogens Giøe, Corfidtz Wlfeldt, Mogenns Wlfeldt, Niels Frijs, Knudt Rudt paa Widbye, Hanns von Mellenn, Frederich Lange, Erich Bilde till Grøffteberg, Hanns Axellsenn, Johann Vrnne, Hendrich Giøe, Jørgenn Duhe, Klaus Bilde Sthensen, Knudt Gyllenstiernn, Johann Duhe, Eyller Rudt, Frederich Quidtzow, Madtz Ericksenn, Jens Bilde thill Wreløff, Marcus Bildt till Huidtkiell, Lauridtz Strolle, Gabriell Skinckell, Eske Krause, Christoffer Krase, Kieldt Juell, Christenn Krabbe, Mogenns Gyllennstiernn, Christoffer Pax, Eiller Brockennhus, Holger Wlstandt, Byrge Rosennkranndtz, Styge Høg, Mogens Juell till Knibholltt, Morthenn Skinckell, Christenn Gyllennstiernn, Eyller Bryske, Claus Strangisenn, Niels Kaas till Støringaardt, Axell Rosenkranndtz, Peder Juell till Alstedt, Marcus Jennsenn, Michell Nilsenn, Anders Malthisenn, Palle Fasi, Iffuer Munck, Pouell Munck, Oluff Munck, Jørgenn Dahe, Lauridtz Kruse, Christiann Holck, Jørgen Bille till Ellinge, Otho Marsuin till Dybeck, Albridt Winndt till Wllerup, Hendrich Winndt till Grundett, Christoffer Rosenkrandtz till Synderskouff, Gabriell Gyllennstiern till Iffuernes, Hans Lindenow till Øsleff, Her Siuertt Reinskatt till Herningshollm, Axell Rosenkrandtz till Holkier, Melchior Wlstanndtt.

Tegn. o. a. L. XVIII. 493—95.

845. **28 April 1596.**

Der skal sendes Kobber fra Helsingør til Blaataarns Bygning.

Toldernne j Hellsingør finge breff att skulle till thend forretagne bygning her paa thet Blaa thorn, effther som mandt haffuer ladet offuerslage, tillskicke Carll Bryske jc skippundt kobber tagendis ther paa hans beuis och thet siden saaledis føre till regenskaff. Haffniæ 28 aprilis anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 503.

846. **27 Maj 1596.**

Gaderne og Brolægningen skal gøres i Stand til Kongens Kroning.

Borgemester och raadmendt her vdj byenn och vdj Othennse finnge breffue mutatis mutandis att skulle lade gadernne och broernne ther for deris kiøbstedtt forferdige, och att weigenne medt thet første kanndt bliffue hiulpenn. Haffniæ 27 maij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 517.

847. **28 Maj 1596.**

Det forbydes at indføre danske Bøger fra Udlandet.

Till borgemester och raadt vdj Kiøbenhaffn, Malmøe, Lundt, Aarhus, Wiborg, Olborg, Othense, Riibe, Bergenn, Trundhiem, Opslo, Staffuanger.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, effthersom wy forfarre, huorledis bogførrere her vdj rigitt (der vdj wortt rige Norge) vnderstahe thennom att indførre danske bøger, som erre vdsatt aff tyske eller latinne paa danske och erre trøgtt wdenn lanndtz emodt huis forordning och forbudt, som vdj wor kierre her faders tidt, salig och hoglofflig jhukommelse, der om er vdgangett, huilcket allenniste sker formiddelst bogførrernis gerigtighet skyldt, att de ther medt søge theris profit och fordeell och icke achtes huadtt willfarellse och irrinnge der medt kandt indføris och vdspredis eblandt almuen, som bøger kunde hende att lese, och der till medt findis samme bøger paa adtskillige steder wrangeligen att werre thrøgtt och dansken formørckett, saa att den neppeligen kandt forstais, tha bede wy ether och wille, attj beskeder for eder, att bogfører saa mange som handle medt bøger (her vdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn, och ethers jurisdiction erre wndergiffuenn) wdj ethers bye och alffuorligenn forholder thennom, att de widtt theris edtt medt opragte fingre bepligtter thennom, att the aldelis ingen bøger, enthen de som aff nye wdgiørris eller och aff thydtske och latinne paa dannske wdsettis och bliffue trøgt wdenn lanndtz och [de] jgenn achte att sellge, skulle indførre her (der) wdj rigett, paa thet att icke nogenn irrinng eller wildtfarelse skulle indførris eller vdspredis eblant almuen, som bøger hender att lese. Saa frampt nogen thennom her emodt tilfordrister sig vdj saa maade slige bøger att indførre, attj da thennom derforre tiltaller och straffer som menedér, och der hos skulle the haffue forbrutt huis bøger, the haffue medt att farre. Dersom och nogen thennom haffuer slig bøger wdj theris boglade, att the daa thennom strax affskaffer och ingen selger eller affhennder till nogenn, och attj alffuorligenn holder her offuer, saa frampt j sielff icke wille stannde os derforre till rethe. Ther met etc. Haffniæ 28 maij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII 519—20.

848. **8 Juni 1596.**

Om Betaling for Kronen og Sejerværket paa Blaataarn.

Renthemester fick breff att skulle lade giffue guldtslagerenn, som skall forgylde thenndt krone, som kommer her paa thet Blaa

thornn, ett hundritt daller, desligiste Lauridtz seigermager, som seigeruercket her sammestedtz paa slott(!) skall forferdige, att giffue paa handen xx daller och thet saledis føre till regenskaff. Haffniæ 8 junij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 524.

849. **1 Juli 1596.**

Villumke von Deldens faar Anvisning paa noget af Betalingen for en Levering Vin til Kongen.

Till renthemesteren.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Widt, efftthersom os elskelige Willomke affgangne Johan von Deldens efftherleffuerske och borgerske her wdj wor kiøbstedt Kiøbenhauffnn vnderdanigst haffuer ladett giffue os till kiende, huorledis hun skall haffue ladett paa wore wegnne liffuere till wortt egitt behouff saa well paa wortt slott Kroneborg som her paa slottett offuer siuff hundrede ammer win, och effther att thet skall beløffue sig wedt en merckelig och stoer summa pendinge, hun for samme win er bortt skyldig, er hun befrøchtenndis att komme aff medt sin throe och loffue huoes gott folck, medt mindre endt wy hinde medt en summa pendinge wdj hindis betalling naadigst wille wndsette. Tha effther slig leglighedt bede wy dig och wille, att naar du her medt besøgis, du daa strax paa regenskauff lader hinde bekomme thoem daller och thet saaledis fører till regenskauff. Haffniæ 1 julij anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 535.

850. **3 Avg. 1596.**

Der skal gøres Afregning med Villumke von Deldens.

Till Enuoldt Kruse.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Widt, efftthersom wy till wortt egitt behouff haffue bekommett aff os elskelige Wilimcke von Dellens, borgerske her wdj wor kiøbstedt Kiøbenhauffnn, nogen antall hundritt ammer win, och effther att hun er vnderdanigst begierrendis till en summa pendinge wdj hindis betalling att forhielpis hindis thro och loffue wden lanndtz der medt att holde wedt lige, och wy icke wide, huor møgitt wy kunde bliffue hinde skyldige, efftherdj att medt hinde icke endnu er giortt endelig kiøb om samme winn, tha bedė wy dig och wille, att nar du her medt besøgis, du daa strax handler medt hinde om kiøbet paa samme win. Dog førendt du aldelis sluter kiøbett, attu worre till forordnede regierrings raadt thet tillfornn lader wide. Ther medt etc. Actum Haffniæ 3 augusti anno 1596.

Tegn. o. a. L. XVIII. 556.

851. **31 Avg. 1596.**

Ceremoniellet ved Kongens Kroning.

Register paa thennom aff adellenn, som skulle tage warre paa Kongelig Maiestetz bord och wdj fremmede herrers gemacker.

Paa Kongelig Maiestetz bordt:

Peder Munck, rigenns marsk,
Henning Giøe,
Sthenn Malthisenn,
Knudt Grubbe.
} **marskalcke.**

Drinck marskalcke:

Ebbe Munck, skienck for Kongelig Maiestet selff, Jørgenn Brahe for administrator aff Meideborg, Christenn Munck administrator aff Saxenn, Oluff Dahe margraff Jochim Ernst aff Brandenborg, Niels Frijs hertug Ernst aff Luneborg, Loduid(!) Munck Kongelig Maiestet aff Skottlanndtz gesannther, Godtzleff Budde hertug Christian aff Luneborg, Eyller Brockennhus hertug Hans aff Holstenn, Eyller Bryske hertug Fredrich aff Luneburg, Hanns Lange for drottningens aff Skodtzlantz gesanther Petrus Junius, Godske von Allefeldt Johann Sigismundus, Thønne Bryske hertug Christiann aff Sønnderborg, Franndtz Ranndtzow hertug Augustus aff Luneborg, Johann Rudt bispenn aff Bremen, Henning Reuentlow pfaltzgraff Wolfgang Wilhellm von Stein, Christoffer Parsbierg margraff Christian aff Brandenburg, Wlrich Sandbierre thendt første aff Anholltt, Eske Billde Jørgennsøn margraff Sigismundi gemall, Johann Bernekow hertug Johan Adolff aff Sønnderborg, Oluff Billde hertugenn aff Pomernn, Peder Grubbe administrators aff Meideborgs gemall, Fredrich Hobe for drottningenn, Hendrich Gyllenstiern till Iffuersnes for hertuginden aff Gotrup, Johann Wrnne hertug Hanns aff Holstens gemall.

Tise efftherskreffnne skulle berre madt paa Kongelig Maiestetz bordtt:

Hendrich Winndtt, Othe Christoffer Rosennkranndtz, Holger Wlffstanndt till Hickebierg, Erich Kaas, Albridt Skiell, Aage Wgerup, Fredrich Quidtzow, Markus Billde, Christenn Gyldenstiernn, Jenns Billde, Markur Jensen, Hendrich Giøe, Offue Lunge till Tirsbeck, Hanns Rostrup, Knudt Rudt Jørgensen, Erick Lunge till Skouffgaardt, Iffuer Jull, Gertt Rosenkranndtz, Melcker Wlffstanndt, Fredrich Munck, Kiell Brockennhus, Niels Kaas till Støringgaardt, Nels Skinckell, Børge Rosenkranndtz.

Tise efftherskreffne skall tage maaden aff trupernne:

Gabriell Sparre, Christiann Bernekow, Claus Podebusk, Dettløff Holck.

Tise efftherskreffne erre marskalcke paa den storre saal for herremendene:

Gabriell Skinckell, Lauge Beck, Lauge Wrnne i Skanne, Hanns Speigell, Peither Redtz, Benidtz Ranndtzow } skienck paa den storre saall.

For greffuernne skall hoffsinnderne sthaa for borde och berre madtt.

For fruer och jomfruer skall werre marskalcke:

Morthenn Wenstermandt, Lauridtz Kruse paa Bernhus.

Kongelig Maiestetz suenne skall berre madtt, wdj kiøckenett skall werre:

Peder Mundtt, Johann Duhe, Caspar Marckdaner.

Wdj kiellderrenn:

Ebbe Munck, Sthenn Madtzenn, Brostrup Giedde.

Wdj Kongelig Maiestet aff Skottlanndtz gesanndter thieris gemach:

Sthenn Bilde marskalck, Holger Rosennkrandtz skiennck, Eyller Quidtzow staar for borde,

Gunde Lannge, Claus Bilde och Erick Bilde } berre madt.

Wdj administrators gemach:

Lauridtz Brockennhus marskalck, Reinholltt Anrip staar for borde.

Mogenns Wlfeldt, Hans Axellsenn, Eyller Rudt } berre madt.

Wdj margreffuens gemach:

Offue Lunge marskalck, Christiann Krabbe star for borde.

Eske Krause, Oluff Munck, Christoffer Krause } berre madt.

Wdj bispenn aff Bremens gemach:

Prebenn Bildt marskalck, Henning Walckendorff star for borde.

Offue Bilde, Lauge Wrnne, Gabriell Gyllennstiernne } berre madt.

Wdj hertug Hans aff Holstens gemach:

Gabriell Knudsen marskalck, Madtz Sandbierre star for borde.

Christenn Knudsen, Franndtz Wrnne, Erich Wasbyrdt } berre madt.

Wdj hertugenn aff Lunneborgs gemach:
Peder Brahe marskalck, Christenn Hiøg star for borde.
Christenn Winndt
Byrge Rosenkranndtz } berre madt.
Hanns Norby

Wdj hertug Johan Sigismundj gemach:
Knudt Brahe marskalck, Niels Gyllennstiern star for borde.
Knudt Brockenhus
Peder Madtzen } berre madt.
Thomis Juell

Wdj hertudinden(!) aff Holstenns gemach:
Erick Løcke till Eskier marskalck, Jacop Hiøg star for borde.
Hanns Munck
Rubeck Pors } berre madt.
Claus Pors

Att warre paa Misinske gesanther j byenn:
Fredrich Lange, marskalck.
Claus Nilsen
Anders Malthisen } berrer madt.
Erich Hiøg
Axell Rosenkranndtz star for borde.

Paa slotidt att warre paa hertug Fredrich aff Luneborg och hertug Alexander aff Holstenn:
Niels Bildt marskalck, Coruidtz Wlfeldt star for borde.
Ouffue Bilde
Michell Nilsenn } berre madt.
Christoffer Rosenkrandtz

Att warre paa iij jomfru kammer paa slotidt:
Jørgenn Due warer paa administrators gemals jomfrukammer.
Morthen Skinckell warer paa administrators sønns gemals jomfrukammer.
Peder Bille warer paa hertu[g]inden aff Holstens gemals jomfrukammer.

Ceremonier och ordning huorledis skall forholdis till Kongelig Maiestetz crønning.

Huorledis Kongelig Maiestet drager fraa slotet och till kirckenn.

Først gahr ix thrommether och en herpucke, effther thennom gahr Kongelig Maiestetz hoffmarskalck, Jørgenn Bilde och Law Wrnne, lanndtzdommer j Skaanne, och følger thennom den danske adell medt konningens och drottningens hoffsinder.

Dernest gahr alle fremmede herrers marskalcke medt førstelige Nadis hoffiunckerre, och fiøer(!) sig till thennom the herremendt, som kongelige och førstelige legater medt sig fører, som erre Skotlanndt, Saxenn, Brunsuig och Meckelborg. Dernest gahr alle herrer theris raadt, effther som theris herrer rider till, effther thennom gahr Kongelig Maiestetz raad wdj Holstenn.

Effther thennom gahr Kongelig Maiestetz raad wdj Holstenn. Effther thennom the danske raadt iij wdj huertt ledtt, och rider the yngste forre.

Effther thennom xv thromether, en herpucke och tho herollder. Dernest the iiij regalia 1) Christoffer Walckendorff, hoffmester, cronen. 2) Christiann Frijs, cantzeler, spyren. 3) Peder Munck, rigenns marsk, suerdett. 4) Sthen Brahe ebbelett, och rider the alle fyrre paa reenn.

Dernest rider prindtzenn allenne.

Effther Hans Maiestet rider thre och thre wdj huertt ledt, først konningens aff Skottlanndtz legather, 2) churfurstenn aff Saxenns legather, 3) churfursten aff Brandeborg (!) wnge herrer, 4) hertug Hendrich aff Brunsuigs legater, 5) administrator aff Meideborg, 6) bispenn aff Bremen, 7) hertug Wldrich aff Meckelborgs lethater (!), 8) the hertuger aff Luneborg, 9) hertug Hans aff Hollstenn effther huer herris session.

Nogett lanngtt effther thennom, saa der er ett themmeligtt rum emellom, rider hertug Wldrich och hertug Hans aff Holstenn och hertug Magnus aff Luneborg.

Dernest drottningens wogenn. Der effther Oluff Rosensparre, Eske Brock och Christian Holck, administratoris gemall, hindis kierlighettz wogenn, J. Sigismundj gemals wogenn, hertug Hans aff Holstenn gemals wogenn, greffinderne om the erre der, drottningens jomfruers wogen, administratoris gemals jomfruers wogenn, margreff J. Sigismundj gemalls jomfruers wogenn, hertug Hans aff Holstenn gemals jomfruers wogenn.

The danske fruer och jomfruer skall staa wdj kirckenn, førendt herrerne didt indkommer, paa denn wennstre side.

Ceremonier wdj kirckenn:

Alteritt bethiennis aff thrinne bisper, som er bispenn wdj Siellandt, Skanne och Fyenn.

Nar prinndtzenn kommer wdj chorıtt, gahr Hans Maiestet wdj den stoell, som star paa den hiøgre side, att staa, och førsternne wdj the stolle neden forre paa den wenstre side. Alle rigenns raadt

star for Hans Maiestet paa gullffuitt, medler tidt falder ordinator medt the thuenne bisper paa kne for alteritt och beder hemelig.

Nar the opstar, saa gahr de till alteritt, som berer rigenns regalia, falder først paa kne och sidenn opstar, och huer effther andenn leger thet regale, hanndt ber, paa alteritt. Nar thet er giortt, saa begynnder ordinator sin talle ohm aarsage till slig forsambling och raader tilhørrernne till bønn till Gudt, att altingist maa skee j endt godt tidt. Dernest opleser huer aff de tho bisper sin text ohm øffrighedt, huilcket ordinator siden paa thet kortiste forklarer, effther huilcken forklaring ordinator falder paa kne neduendt till folckitt och leser medt hiøg røst pater noster. Strax ther effther star hanndt op och begynnder: veni sancte spiritus, koritt suarer: reple tuorum usqve ad finem. Dernest legis paa orgenerckidt och andre jnstrumenther. Medler tidt begerrer rigenns raadt, att kongen wille følge thennom till alteritt, och thaa sether sig Hans Maiestet først j stollenn, och naar ordinator wennder sig ohm, thaa beder cantzeler ordinatorenn, att efftherdj the haffuer offritt regalia Gudt paa alterit, att handt thennom kongen igen wille antuorde. Ordinator suarer, att hanndt thet gernne will giørre.

Dernest thaller ordinator till kongen om hans embede och begerrer, att kongen wille suerge sin edt, daa sether Hans Maiestet sig wdj kne for alteritt, och saa leser rigenns hoffmester handtfestningen ordt fran ordt indt till den siste artickell, denn leser kongen selff op ordt fran ordt och legger sinne fingre paa thet nye testamente, huilckett bispenn Hans Maiestet forreholder.

Dernest salffuer ordinator kongen paa handleditt korsuis paa den hiøgre arm och paa skuldernne och forklarer kortelig huadt slig ceremonier bethyder.

Sidenn beder bispenn radett, att the fører kongen j sitt kammer och jfører Hans Maiestet kongelige kleder, sex aff raadett indtgar medt Hans Maiestet, the andre aff raadett forthøffuer wdj choritt.

Men kongen er wdj kammeritt, begynder ordinator mese embeditt, gloria in excelsis, collecten lesis, item søndags epistell. Chorus suarer enthen alleluia eller en mutet.

Saa følgis Kongelig Maiestet aff kammerit till altheritt och falder der paa kne, och ordinator drager suerdett aff skedenn och faar kongen thet, saa reigser Hans Maiestet sig och sether sig i stollenn, men ordinator forklarer, huadt thet bethyder. Effther ordinator haffuer wdtaldt, andtuorder Kongelig Maiestet rigenns marsk

suerdett, och hanndt sticker thet j skeden jgen. Sidenn taller ordinator for huadt aarsage konningen saluedes, førendt suerdet Hans Maiestet bleff offuerantuordett, och binder thet sidenn wedt konningens side. Dernest reigser konningen sig och drager suerdett wdt och slar vdj alle fyrre hiørner, och ordinator siger, huadt thet bethyder.

Der effther falder konningen paa knee, och ordinator tager kronen aff alteret, kalder paa raadett, att the hielper hannom att krone theris herre. Huem som icke kanndt naa till kronen medt the andre, hanndt recker en handt op och samtøcker saaledis medt der vdj. Saa settis kronen paa Hans Maiestet, och ordinator strax forklarer, huadt thet bethyder. Men ordinator thaller och Hans Maiestet sidder wdj stollenn, gahr huer aff rigenns raadt effther hinandenn och tager paa kronen medt den hiøgre handt.

Sidenn falder kongen paa kne jgen och anammer spiren aff ordinatore, huilcken strax forklarer, huadt thet bethyder. Dernest tager ordinator ebbelett, antuorder thet Kongelig Maiestett och forklarer, huadt thet bethyder. Saa star kongen op och antuorder alle regalia fra sig wndtagendis kronen, den beholder Hans Maiestet paa, och raadett følger Hans Maiestet till den stoell, som Hans Maiestet stodt først wdj, och star rigens raadt, som berre regalia, for Hans Maiestet medt thennom j hendernne. Dernest begynnder sangernne den 20 och 61 psalme. Effther denne sang gar ordinator till kongen, faar Hans Maiestet medt tilbørlig reuerentia handt, och legis paa orgeuerckitt och siungis: te deum laudamus.

Nar te deum er siungett, gar konningen jgen for alterit wdj sin stoell och tager euangelij bogenn j handen, antuorder bogen cantzlerren, och handt paa Kongelig Maiestetz wegnne medt liudelig stemme leser thet dags euangelium, och haffuer kongen j sin hiøgre hanndt ett wddragett suerdt, huilcket bethyder, att konningen skall beskerme gudtz ordt och euangelium, och att suerdett icke tager euangelium bortt, men kunde baade werre till sammens. Effther thet siungis en mutete.

Sidenn leser ordinator en collect och leser den siste wellsignellse, och disemellom den lesis, sidder Kongelig Maiestet paa knee for alterit.

Der effther siunger chorit: gudt giffue wor konning och all øffrighet etc. paa dannske.

Der effther wennder the tho korpreste konningens stoell ohm till folckitt, och daa slar Hans Maiestet till ridder, huem Hans Maiestet will.

Sidenn gar konningen aff kirckenn medt kronen paa hoffueditt, suerdet wedt siden och spyrenn wdj hiegre hanndt, ebbelett beris for Hanns Maiestet, och effther Hanns Maiestet sidder paa hestenn, daa berer fyrre aff raadett, Jørgenn Frijs, Preben Gyllenstiernn, Axell Brahe och Fredrich Løcke himmellen offuer Hans Maiestet.

Och drager Hans Maiestet op till slotedt wdj thenn samme ordning, som mandt tilforn er neddragenn.

Tegn. o. a. L. XVIII. 562—67.

852. **29 Sept. 1596.**

Niels Villumsen og Hustru skulle indtages i Hospitalet.

Till Niels Winncke, hospitals forstanderre.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Widt, efftbersom thise breffuiserre Niels Willomsenn och hanns høstrue wedt naffn Marine vnderdanigst till os haffuer supplicerit och tillkiennde giffuet, huorledis hannom er formidelst illdebranndt och ellers wdj anndre maade tillslagenn stoer wlycke och armodt, the ochsaa medt allerdomb och møgen suaghedt erre beladenn, saa the icke kunde forthienne theris føde och søge och bruge nogenn nerring och handell, vnderdanigst begierrenndis, wy naadigst wille beuillge, att the maa indtagis der wdj hospitallit, thaa bede wy dig och wille, att naar du her medt besøgis, och der wdj hospitallit er nogen platz, thu daa thennom jndtager, eller ochsaa thersom paa thenne tidt icke er platz, du thaa thennom paa enn annden tidt, naar nogenn platz ledig worder, jndtager och lader thennom bekomme then vnderholding, som andre hospitals lemmer ther sammestedtz niude och bekomme. Haffniæ 29 septembris anno 1596.

Tegn. o. a. L. XIX. 13.

853. **7 Okt. 1596.**

Der skal beskikkes uvillige Dannemænd til at afslutte en Sag mellem Hans Holst og hans Svigermoder Gertrud Jørgen Koks.

Til borgemester och raadmendt vdj Kiøpenhauffn.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Wiider, effthersom thenne breffuiserske Gertrudt Johan Kockis vnderdanigst till os haffuer supplicerit och sig beklagit, huorledis hindis suoger Hans Holst, en eders medtborger, skall hinde forfølge och tribulere formidelst huis hun hannom medt hindis datther hans høstru haffuer loffuidt och tillsaugt, som skall beløbe sig 1500 daller, huilckenn forskreffne summa pendinge hun for nogen aar sidenn skall haffue wdj rede pendinge och anndre guode warre till fylldiste hannom erlagt och affbetallit effther

der paa wdgiffne quitantzers lindelse, huor medt forskreffne Hans Holst icke skall nu wille lade sig nøge, meden nu fordrer aff hinde der offuer 500 daler och illde och hartt handler sig emodt hinde och hindis børnn, achtendis sig der medt att wille fortrenge hinde aff hindis gaar, vnderdanigst begierrenndis herudinden att mothe handtheffuis och till alle rethe befodris och forhielpis. Tha bede wy eder och her medt alffuorligenn befalle, attj nu strax medt thet allerførste tillforordner nogle wuildige dannemendt, borgerre thersammestedtz, som samme sags leglighet kunde grandgiffueligenn forfarre och sidenn retteligenn ligne och legge thennom emellom paa begge sider, huis thennom emellom kanndt warre, saa att denn enne part saa well som den anden maa skee och wederfaris, huis christeligt och rett er, och the medt huer andre maa komme till en endelige ennde och bliffue attskildt, giffuenndis fraa thennom beskreffuet, huis the vdj saa maade lignendis, leggendis eller och thennom emellom forhandlendis worder, och attj sielff haffue vdj samme sag flitig och tilbørlig indseende saa wy och en gang for alle widerre thes offuerløb mue bliffue forskonit. Fredrichsborg 7 octobris anno 1596.

Tegn. o. a. L. XIX. 17—18.

854. **14 Okt. 1596.**

Mikkel Vibe faar et Parti Korn i Betaling af Kongen.

Till Ebbe Munck.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Widt, att som os elskelige Christiann Frijs till Borrebye, wor thro mandt, raadt och cantzler, den tidt, handt medt wort slot Antuorskouff naadigst forlennt war, till forskreffne slotis behouff paa worre wegnne haffuer bekommidt adtskillige slags warre hos os elskelige Michell Wiibe, borger vdj wor kiøpstedt Kiøpenhauffnn, fraa den 25 maij anno 1596 the seniste giorde regenskauff och till den 3 octobris, handt forskreffne slot och lehnn quitt bleff, som beløber sig 1150 daller 2 ℔ 6 ß effther hanns offuergiffne regenskaffs lindelse, thaa haffue wy naadigst beuilgit att lade giffue forskreffne Michell Wiibe thiuffue lester biug for forskreffne summa pendinge, bedendis dig derforre och wille, att nar du her medt besøgis, du daa paa worre wegnne ther aff lofftet lader leffuere till forskreffne Michell Wiibe forskreffne 20 lester biug, forskaffenndis hannom der till fry wogne, som thet kunde aage och fremførre till wor kiøpstedt Korsøer, och thet sidenn saaledis till dit regenskauff lader indførre. Actum Haffniæ 14 octobris anno 1596.

Tegn. o. a. L. XIX. 24—25.

855. **16 Okt. 1596.**

Det forbydes at holde Kvæg, der skal drives ud og ind ad Portene.

Til Christoffer Walckendorff.

Christianus 4. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wy haffue for gott anset, att wy icke wille tillstede, att nogenn aff worre wndersother her vdj wor kiøpstedt Kiøpenhauffnn skulle holde theris queg her indenn porthenne, som driffuis om daugen indt och wdt, vden huis queg the paa fouder wille opsethe och for renlighet skyldt wdj theris huse och gaarde well kunde holdis. Thj bede wy eder och naadigst begierre, attj paa worre wegnne wille befalle borgemestere och raadt hersammestedtz, att the selff ingen slige queg hollder, saa och alffuorligenn theris borgerre tillholder, att the thennom aldelis wider att rethe effther thenne wor mandat och forordning, att huis queg, som the icke will opsethe paa fouder, thennom att hollde wdenn byenn, effther som en huer best haffuer leglighet till, saa frampt the thennom vnderstander her emodt att giørre, the daa icke derforre tilbørligenn wille straffis. Ther medt etc. Haffniæ 16 octobris anno 1596.

Tegn. o. a. L. XIX. 27.

856. **17 Okt. 1596.**

Det tidligere Forbud mod Svinehold bringes i Erindring.

Til Christoffer Walckendorff.

Christianus 4. Vor synderlig gunst tilforn. Wider, att som wor kerre her fader salig och hoglofflig jhukommellse for synnderlig aarsage skyldt haffuer giortt thenn alffuorlig forordning, att ingen suin inden porthenne her vdj wor kiøpstedt Kiøbenhaffn aff worre wndersothe mennige borgerre hersammestedtz skulle holdes, och wij nu komme wdj forfarrinng hogbemelte wor kerre her faders forordning fast rinnge att achtis, daa bede wy eder och naadigst begierre, attj wille alffuorligen thillholde, att borgemester och raadt her sammestedtz, att the sielff saa well som mennige almue her wdj byenn rether thennom effther samme forordning. Och der som forstanderrenn for thet almindelige hospitall her wdj byenn finndis forsømmelig att indtage samme suin, som j saa maade erre forbrudt, attj daa befaller wor lensmandt her paa wortt slot Kiøpenhauffn, att hanndt thennom paa worre wegne lader indtage, haffuenndis flittig indseennde, att hogbemelte wor kerre her faders forordning saa och thenne wor alffuorlige willge och befalling j alle maade bliffuer holdet och efftherkommet, som thet sig bør. Haffniæ 17 octobris anno 1596.

Tegn. o. a. L. XIX. 28—29.

857. **15 Dec. 1596.**

Jakob Brun udnævnes til Borgmester.

Till Christoffer Walckendorff.

Christianus 4. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att som wy forfarer en aff the fyrre borgemester vdj wor kiøpstedt Kiøpenhauffnn nogen tidt sidenn forledenn medt dødenn att werre affgangen, och effther att thet will giøris fornødenn wdj hans stedt en annden skickelig manndt att forordnne, daa haffue wy naadigst for gott ansehet till samme borgemesters bestillinng att wille bruge os elskelige Jacop Brun, raadmandt dersammestedtz, bedendis eder derforre och naadigst begierre, attj wille giørre denn forordning, saa att forskreffne Jacop Brun till samme borgemesters bestillinng medt thet første bliffuer tillforordnett. Ther met etc. Actum Skanderborg 15 decembris anno 1596.

Tegn. o. a. L. XIX. 43.

858. **7 Jan. 1597.**

Universitetet lejer »en Vor Frue Kirkes Kapel» og »et Kammers i samme Kirke næst op til det Lektorium, som man kalder domum capitularem, til Boghandler M. Hans Aalborg for hans Livstid.

Rector oc professores y Kiøbenhaffns universitet kiendes oc giør witterligtt for alle, att wi med sampt begge kirckeuerger thill Wor Frue kircke deris willie oc samtycke haffuer vnt oc i leie latt oc nu med dette vort obne breff vnde oc i leie lade hederlig oc vellert mand M. Hans Aalborrig en wor Frue kirckis cappel, som hand herthill haffuer hafft aff forskreffne wor Frue kircke, for en aarlig affgifftt, disligeste ocsaa itt kammers i samme kircke nest op thill det lectorium, som mand kaller domum capitularem; huilche forskreffne bode kapel oc kammer forneffnde M. Hans Aalborg skall haffue, nyde och beholde sin liffs thid for sig selff allene, oc ingen anden det att forpacte i nogen mode. Dog at hand samme cappel oc kammer holder ved lige po sin bekostning med vinduer oc andet, som behoff giøris; oc mo hand der vden for forskreffne cappell bygge sig i gaangen itt lidett skab, som hand daglige kand bruge thill sine bøger, eller och itt andet steds i kircken, huor beleiligtt kand vere. Oc skall hand herforuden, naar Gud hannem ved døden henkaller, haffue udj samme cappell sitt fri leiersted for sig allene, oc ingen mured graff. For huilched alltsammen, capell, kammer, skab och leiersted, forskreffne M. Hans haffuer giffued thill wor Frue kircke och nu strax antuordet kirckeuerge itt hundred gode gangbare reichsdaller. Oc skal neste fårdag, Poske eller Michaëlis, effter hans død

dette forskreffne allesamme komme thil wor Frue kircke igien vden all modsigelse i nogen mode. Thill vindisbyrd haffuer vi trøckt rectoris signet her neden for. Actum Kiøbenhaffn 7 januarij 1597.

Af Konsistoriets Kopibog i 4to, Fol. 97—98. Rørdam, Kirker og Klostre, T., 217.

859. 14 April 1597.

Borgerskabet forskaanes for den sidst paabudte Skat.

Christoffer Walckenndorff, hoffmester, fick breff, Kongelig Maiestet naadigst att haffue beuilget och sambtyckt menige borgerre vdj Kiøbennhaffnn att werre fri och forskonet for denn siste paabudne skatt att wdgiffue, att the therforre medt forskreffne skat att wdgiffue maa bliffue wbesuerget. Actum Haffniæ 14 aprilis anno 1597.

Tegn. o. a. L. XIX. 72.

860. 14 Avg. 1597.

Magistraten skal paany afsige Dom over Jakob Slagter.

Till borgemester och raadt vdj Kiøpenhaffn.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Wiider, effthersom j nogenn tidt sidenn forledenn haffuer dømpt och affsaugt enn dom emellom slagterne her vdj byenn och en wedt naffn Jacop slagter, for huilckenn ethers dom j nu haffuer werrit steffnit for os vdj rethe her vdj wor kiøpstedt Kiøpennhaffnn till den 9 augustj sidst forledenn, och efftherdj attj medt godt lempe haffuer willet forskonet forskreffne Jacop slagter och icke saa yderligenn offuer hannom dømme, som j well effther rethen billigen kunde haffue giortt, hanndt dog finndis att werre thiuffs kompan och icke haffuer willet lade sig nøge medt samme ethers dom, daa bede wy eder och wille, attj samme ethers dom igen till eder tager och dømmer och kiender offuer forskreffne Jacop slachter huis loug och rett er. Giffuenndis thet fran ether beskreffuit, som j wille antsuaret och werre bekiendt. Haffniæ 14 augustj anno 1597.

Tegn. o. a. L. XIX. 105.

861. 27 Sept. 1597.

Karen Vaskerske faar et aarligt Deputat fra Slottet.

Christianus 4 giør alle witterlig, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndt och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och thillade, att thenne breffuisze[re] Karen Caspers, wor waskerske, maa her epther bekomme och lade oppeberge thenne efftherskreffne genantt och fethallie thiill hindis wnderholldings behoff, som er rug ij pundt, mallt ij pundt, smør j tønde, oxe j, lamb vj, giesz vj, sild j tønde, bergefisk ij woger, gryn j tønde, huilcket for-

skreffne korn och fethallie hinde aff wort slott Kiøpnehaffn aarligen skall giffuis och fornieges. Bedendis och biudendis osv. Actum Frederichsborg thend 27 septembris anno 1597.

Sæl. Reg. XIV, 136.

862. **4 Dec. 1597.**

Bønderne i Lenet faa Befaling om at istandsætte Veje og Broer.

Til mennige bønder och thiennere vnder Kiøpenhaffns slot liggendis.

Christianus 4. Helse ether alle wor och kronens bønnder och thienner, som ligge och thienne till wortt slott Kiøpenhaffnn, euindeligenn medt Gudt och wor naade. Wiider, att som wy forfarre, huorledis att the allfarre weige och stenbror ther vdj lehnnit skall møgit werre forkørtt och forderffuit, saa att thenndt weigfarende mandt, nar ond werlig er, besuerligenn kannd der frembkomme, huorforre wy nu haffue befallet os elskelige Børge Trolle, wor mandt, thienner och embidtzmandt paa wortt slott Kiøpenhaffn, samme bror och weige jgenn att skulle lade flie och forferdige. Thj bede wy ether alle och her medt strengeligen och alffuorligenn biude och befalle, att nar och saa offthe forskreffne Børge Trolle ether ther om lader tillsige, j thaa medt ethers heste och wognne møder tillstede paa the steder, handt ether lader tilsige, och siden medt huer anndre att opflye och forferdige weigene ther vdj lehnitt baade medtt sthenbror, fielle bror och j anndre maader, huor the erre brøstholdenn och wferdige, wy haffuer naadigst befallet hannom, att handt skall paa skouffuene lade vduise ether huis thømber der till will fornøden giørris, saa frampt nogen ether nu findis forsømmeligen och icke møder tillstede, nar och saa offthe j ther om tillsigis, j daa icke therforre wille tilthallis och straffis som wliudige, huor effther j ether alle och huer kanndt wide att rethe. Ladendis etc. Haderslebiæ 4 decembris anno 1597.

Sæl. Tegn. XIX. 114.

863. **1 Feb. 1598.**

Borgmester Jakob Brun skal tiltales for utilbørlige Ord om Frederik II.

Till hoffmesteren.

Christianus 4. Vor synderlig gunst tilforn. Wiider, att som wy forfare Jacop Brun, borgemester wdj wor kiøpstedt Kiøpenhaffnn, medt nogen synnderlige vbequems ordt och talle skall haffue ladet sig formercke emodt wor kerre her fader, salig och hogloffiig jhukommelse, huilcket wy ingenlunde erre tilsinndtz att wille hannom skencke, meden hannom therforre medt rethen att wille lade tilthalle och forfølge, thj bede wy eder och naadigst begerre, attj paa worre wegnne till tinge hannom therforre lader tilthalle och forfølge, saa

widt j medt loug och rett giørre kunde, dog att ingen dom ganger j sagen, førendt att wij vdj egenn personn kommer didt offuer, och midler tidt forbiuder hannom sig noget att befathe medt borgemesters bestillinng, indtill saa lenge samme sag, wy haffuer emodt hannom, endeligen bliffuer vdført och till en ende giortt och till paa widerre beskedt. Giørrenndis therudinden, som wy eder naadigst tiltroer, thet giøre j os till wilge. Befalendis etc. Actum Haderslebiæ 1 februarij anno 1598.

Tegn. o. a. L. XIX. 123—24.

864. 3 Marts 1598.

Sagen mod Borgmester Jakob Brun skal søges endt i Mindelighed, dog afsættes han. Købmand Didrik Møller forskaanes for Tiltale for Toldsvig.

Till hoffmesteren.

Christianus 4. Vor synderlig gunst tilforn. Wider, att som wy kort thidt sidenn haffue ether tilskreffuit att skulle medt rethen lade tilthalle och forfølge Jacop Brun, borgemester ther vdj wor kiøpstedt Kiøpenhaffnn, for nogen wbequems ordt och talle, hanndt skall haffue ladet sig formercke emodt wor kerre her fader salig och hoglofflig jhukommelse, dog att ingen dom skulle gahe j sagen, førendt wy self vdj egen person kom didt offuer, och efftherdj wy nu icke sielf saa snart kunde komme didt offuer, som wy ellers haffde achtet, daa bede wy eder och begerre, attj endnu frembdelis samme sag till ennde forfølger, saa widt j medt rethen giørre kunde, tagenndis dom for eder beskreffuit. Dog thersom samme sag kunde j nogen maade widt billige middell bliffue bilagt, stille wy thet till ethers egit guode betennckende, huadt eder siunis vdj the maade kunde bliffue forhandlet, dog wille wy, att hanndt her effther icke skall bliffue tilstedt till nogen borgemesters bestillinng. Sammeledis bede wy eder och begierre, attj lader os elskelige Dirich møller, borger ther vdj wor kiøpstedt Kiøpennhaffnn, werre wtilthallt for huis skinncker, hanndt emodt forbudt wille vdtførre, thj effther att hanndt er wor kiøpmandt, haffue wy naadigst paa thenne gang medt hannom omdragit huis tilthalle, wy kunde haffue till hannom. Actum Koldinghus den 3 martij anno 1598.

Tegn. o. a. L. XIX. 131—32.

865. 17 April 1598.

Der eftergives en Skatterestance.

Til hoffmesteren.

Christianus 4. Vor synderlig gunst tilforn. Wider, att som os elskelige borgemester och raadmendt her vdj wor kiøpstedt Kiøpenn-

haffnn skall restere medt theris aarlige byskat, som till Philippi anno 96 skulle werrit vdgiffuenn iijm iijc daller, tisligiste skall restere till fastelaffuenn anno 97 jm iijc lxxv daller, tha haffue wy for nogen legglighedt skyldt forskreffne summa medt thennom omdragit och efftthergiffuit. Thj bede wy eder och naadigst begere, att nar j her medt besøgis, j daa forordner, att the therforre saaledis paa wortt renntthekammer bliffuer quiterit, huilcket sidenn aff wor renthemester kanndt saledis føris os till regenskauff. Haffniæ 17 aprilis anno 1598.

Tegn. o. a. L. XIX. 137.

866. **14 Sept. 1598.**

Kongen skænker Hospitalet 700 Daler.

Till hoffmesteren.

Christianus 4. Vor synderlig gunst tilforn. Widt, att som wy forfarre, huorledis de fattige vdj thet almindelig hospitall her vdj wor kiøpstedt Kiøpennhaffnn icke skall werre medt renntthe och indkompst till deris vnnderholdinng saa rigeligenn forsørget, att de der aff kunde haffue deris nottorfftig ophold, tha haffue wy naadigst paa thenne gang vnndt och giffuit thennom till deris vnnderholdinngs hielp siuff hundret daller. Thj bede wy eder och naadigst begerre, attj giørrer denn forordning, saa att thennom aff renntthekammeret giffuis och forniøgis forskreffne vijc daller, huilcket renthemesteren saledis kandt till regenskaff førre etc. Haffniæ 14 septembris anno 1598.

Tegn. o. a. L. XIX. 155.

867. **19 Sept. 1598.**

Christen Albertsen beskikkes til Borgmester.

Till mennige indbyggere j Kiøpenhaffn.

Christianus 4. Hellse eder alle worre kerre thro vnndersothe, menige borgere och indbygere vdj wor kiøpstedt Kiøpennhaffn euindeligen medt Gudt och wor naade. Wider, att som wy forfarre, att der er mangell och brøst for en borgemester der vdj forskreffne wor kiøpstedt Kiøpennhaffn, tha haffue wy tillskicket och bethrodt och nu medt thette wortt obne breff tillskicke och bethroe os elskelige Christenn Albrettsen att skulle werre borgemester thersammestedtz, och haffuer hanndt nu giortt os elskelige Christoffer Walckenndorff till Glorup, wor thro mandt, raadt och hoffmester, paa worre wegnne hanns borgemester eedt, att hanndt will och skall vdj samme kaldt och befallinng aff yderste forstanndt och formue wide och ramme byenns gaffn och beste och forhielpe menige indbyggerre saa och alle anndre hannom vdj dom och rett hennder førre att komme, denn

fattige saa well som den rige, vdlenndisk som indlendisk, wdenn all wildt, huis loug och rett er. Thj bede wy eder alle och huer serdelis strengeligenn binde och befalle, attj rethe eder effther forskreffne Christen Albretsen att agte och holde for eders borgemester och hos hannom och de andre medt tillforordnede borgemestere att søge eders rett vdj huis sager, der bør att ordellis, och j alle maade att werre hannom hørrig och lydig paa wor och byenns wegnne. Handt skall igenn forhielpe eder alle huis loug och rett kandt were, och ramme byenns och alle eders gaffn och beste, som dett hannom effther hanns eedts pligt bør. Thj wider eder her effther att rethe. Ladendis etc. Giffuit Fredrichsborg den 19 septembris anno 1598.

Tegn. o. a. L. XIX. 157—58.

868. **1 Okt. 1598.**

Erik Munks Søn maa faa noget af sin Faders efterladte Gods.

Till hoffmesteren.

Christianus 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att som affgangne Erick Munck hanns søhnn vnnderdanigst hos os haffuer ladet anlange, att wy naadigst wille vnnde och giffue hannom noget aff thet boeskaff, kleder och anndet, som ennu kunde finndis hos os elskelige Jørgenn Bendtzen, raadmandt her vdj wor kiøpstedt Kiøpennhaffnn, aff forskreffne Erick Munckis efftherladendis godtz, tha haffue wy naadigst beuilget hannom att mue bekomme aff samme boskab j sølffkannde och saa mange aff forskreffne Erick Munckis kleder, som sig tillsammens kunde beløbe lxxx daler. Och huis forskreffne Erick Munckis efftherladendis godtz, som finndis hos forskreffne Jørgenn Benndtzen, sig hiøgre kanndt beløbe enndt som forskreffuit star, thet haffue wy naadigst giffuit till skolenns forfremmelse her vdj wor kiøpstedt Kiøpennhaffnn. Thj bede wy eder och naadigst begierre, attj giørrer denn forordning, saa forskreffne Erick Munckis søhnn bekommer huis wy hannom haffuer beuilget, efftthersom forskreffuit star. Och thet offuerbliffuenndis bliffuer offuerandtuordet skolenns forstanndere hersamestedtz, haffuenndis indsehende, att saadannt bliffuer foruenndt skolenn tillstede(!). Ther met etc. Actum Haffniæ 1 octobris anno 1598.

Tegn. o. a. L. XIX. 163.

869. **4 Nov. 1598.**

Om Magistratens Ret til at deltage i Præstevalget ved Frue Kirke.

Til borgemester och raadmendt her vdj Kiøpenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftthersom wy forfarre, huorledis att de hiøglerde vdj vniuersitetet her vdj wor kiøp-

stedt Kiøpennhaffnn erre tillsindtz att wille kalde en skickelig person till sogneprest till Wor Frue kircke hersammestedtz, efftherdj att mester Desiderius Foss formedelst hanns hiøge och bedaugede alder och skrøbelighedt skyldt samme kircke thienniste nu icke lenger kanndt forrestahe, och effther att wy forfarre, attj och skulle formenne eder att haffue nogen rettighedt och interesse vdj samme kaldt, daa bede wy eder, wille och her medt befalle, attj ingen forhindrinng giørrer de hiøglerde paa forskreffne personn at kalde och forordne till samme kircke thienniste. Meden thersom y formener eder therudinden paa nogen eders fryheder och rettighedt att skie forkortt, attj daa denn sag indtsteffner for os och worre elskelige rigenns raadt till første almindelig herredag, daa der ohm att gahe huis billigt och rett er, dog attj midler tidt giffuer forskreffne person huis rettighedt j for hans thienniste och wmage pligtige erre at giffue och giørre, och y till thes till sognepresten dersammestedtz vdgiffuet haffuer. Ther met etc. Haffniæ 4 nouembris anno 1598.

Tegn. o. a. L. XIX. 168—69.

870. **5 Juli 1599.**

Befaling om at indstævne en Skipper for Toldsvig.

Till borgemester och raadmendt y Kiøpenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att som en skipper aff Embden wedt naffn Menien Hern aff Embden skall nu kortt forledenn paa toldtbodenn vdj wor kiøpstedt Hellsingør falskeligenn haffue angiffuet sitt godttz, saa en partt ther aff er bleffuen fordullt och icke fortolditt, och der skibet er nu bleffuen hidt opførtt, befinndis att werre fordult fembten piber spansk seck, fyrre piber fransk winn och tho lester groff sallt, som icke er bleffuenn angiffuet, thj bede wy eder och wille, attj nu strax medt thet allerførste indtsteffner forskreffne skipper for eder vdj rethe och siden kiennder och dømmer om huis godtz, som handt j saa maade haffuer fordullt och icke paa wor toldtbodt angiffuit och fortolditt, iho (ɔ: jo) icke bør till os och kronen att werre forbrut eller icke, giffuenndis thet klarligen fran eder beskreffuit, som y wille antzuare och werre bekienndt, och endog wy well nochsom war foraarsaget hannom derforre paa thet hiøgiste att lade tilltalle och forføllge, tha wille wy ligeuell hannom paa thenne gang ther medt haffue forskonet. Ther met etc. Haffniæ 5 julij anno 1599.

Tegn. o. a. L. XIX. 211.

871. **22 Sept. 1599.**

Kgl. Befaling om Arven efter Niels Vinke.

Till borgemester och raadt j Kiøpenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftthersom os elskelige Johann Bernekow till Nielstrup, wor manndt och thienner, paa en sinne thienners och mester Klaus Christoffersenn, sogneprest vdj Herfylle, paa Kirstinne mester Claus Skauboes och Anne Hans Diricksens wegnne vnderdanigst haffuer ladet giffue os tilkiennde, huorledis y den 30 januarij sist forledenn skall haffue dømpt och affsagt en domb emellom thennom paa den enne och Torben Jensen, borger och indwonner her j wor kiøpstedt Kiøpennhaffn, sampt hans medtarffuinger paa den anden side om affgangne Niels Winckis effterladendis godtz och eiendomb, och derudinden icke saa klarligenn och in specie faarefunden, huem samme arff burde at følge, saa de der effther kunde haffue nogen wis efftherrettning, thi bede wy eder och wille, at nar forskreffne sag lougligenn for eder jgen bliffuer indtsteffnet, attj daa samme eders dom saa nochsom forklarer och derudinden specificerer, huilcken aff begge parternne samme arff bør at føllge, saa de thennom der effther kandt wide att rethe. Ther met etc. Haffniæ 22 septembris anno 1599.

Tegn. o. a. L. XIX. 222.

872. **17 Okt. 1599.**

De adelige Brevkister i Frue Kirke skulle undersøges, om der findes nogen tilhørende Sten Brahe.

Till Christiann Holck och Claus Dyrre.

Christianus 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att os elskelige Sthen Brahe, wor manndt, raadt och embidtzmandt paa wort slott Callundborg, vnnderdanigst for os haffuer ladet berethe, huorledis hanndt och hans medtarffuinge skulle sauffne en breff kiste, och hanndt nu er kommen wdj forfarrinng, att wdj Wor Frue kircke her vdj wor kiøpstedt Kiøpenhaffnn skall finndis indsett nogle breffue kister, och mandt icke wedt, huem de tilkommer, vnnderdanigst begierrenndis, wy nogen wille tillforordne, som samme breffue kister kunde optage, tha bede wy eder, wille och nu medt thette wortt breff fulmagt giffue, attj nu strax medt thet allerførste opbryder samme breffue kister, och dersom nogen der eblant forskreffne Sthen Brahe och hanns medtarffuinger kanndt tillkomme, att handt denn bliffuer megtig, huis och icke, att de daa aff eder igen bliffuer tillslagen och

forseiglede, saa att breffuenne, der vdj finndis, well kunde igenn bliffue foruarrede. Ther met etc. Haffniæ 17 octobris anno 1599.

Tegn. o. a. L. XIX. 231.

873. **13 Marts 1600.**

Lavsskraaerne skulle underkastes et Eftersyn.

Till borgemester och raadmendt vdj Kiøpennhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, at som wy tillfornn haffuer ladet sige eder, huorledis wy haffde forfarret thenndt wskickelighedt, som skall findis wdj de laugsskraer, som handtuercks folcket her wdj wor kiøpstedt Kiøpennhaffnn, en huer wdj sitt laug, skall werre giffuenn och meddiellt, saa att huilckenn personn, som will j laugitt, skulle giffue till indgang j lauget mehre, endt enn partt aff thenom well formaa; sammeledis, at der skall holdis møgen drick vdj en partt deris laugshus, och at mange sager skulle forligis vnder thenom sielffuer, som wy saa well som byen kunde haffue rettighet vdtaff, medt mehre sligt, saa forfarre wy, att samme wor befalling icke ennu er aldelis efftherkommet. Thj bede wy eder och wille, att y therforre samme laugs skraer lader opfordre for eder paa raadhuset medt oldermendene och biesiddernne och siden thenom till eder anammer, offuerseher och egennom leser och saa optegnner, huis der vdj kanndt findis besuerligt, och siden huer laugs skrahe paa nye lader forfatte och optegnne, effthersom den menige [mand], tiden och byenns leglighedt kunde werre gauffnligt, saa at den forderffuelig besuerring medt beskatning, som huer skall giørre och giffue, førendt handt maa komme vdj lauget, tisligiste den wnøttige drick, som offte skier thenom selff j huert laug till forderffuellse, sammeledis hues wedtegt och paaleg, som de vnnder thenom selff wedtager och paalegger, huoroffuer wor och kronens saa well som byens sager vnderslais, medt andet mehre sligt, maa aldelis affskaffis. Och naar j samme skraer haffuer optegnet och forfattet, effther som eder kanndt siønnis, byenn och den menige mandt gauffnligt att werre, att y daa samme optegnnellse leffuerer och offuerantuorder indt vdj wortt candtzelie, och wy siden wille thenom paa nye lade egennom sehe och forferdige, efthersom os kandt siunnis gott at werre. Och huis gamble skraer, som huert laug ennu haffuer huos thenom, att y thennom till eder anammer och j lige maade vdj wortt candtzelie till wor candtzler leffuerer och offuer antuorder. Ther met etc. Haffniæ 13 martij anno 1600.

Tegn. o. a. L. XIX. 257.

874. **29 Marts 1600.**

Bønderne i Sæland skulle arbejde paa Stadens Befæstning.

Till all raadet.

Christianus 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att som wy haffuer naadigst betennckt at skulle bliffue riget nøttorfftig och till gauffns, at Kiøpennhaffns befestning bleff forbedret och noget widerre wdlagt, endt som den nu er, och effther att thet icke wdenn stor arbedt och bekostning kandt skie och bliffue fullenndt, haffue wy for gott ansehet och betennckt, at bønnderne her wdj wort landt Siellandt skulle der till giørre hielp och vndsettning. Thj bede wy eder och begerre, at y wille beuillge, at alle bønnder her wdj wort landt Siellanndt, som adelens thienner errre, maa en huer thennom nu wdj thenne tillstaendis sommer paa samme befestning arbeide sex søgne dage paa deris eigen vnderholding och bekostning, nar de aff wor lensmandt ther om bliffuer tillsagt, och sidenn aarligen aar saledis samme arbeide forføllge, ind till befestningen bliffuer ferdig giort, huilcket wy forhabis nest Gudtz hielp medt thet første att skulle skie, dog huadt adelenns wgedaugs thienner er belangenndis, som boe for deris sedegarde, skulle for samme arbede werre forskonnet, och att y om thenne leglighet nu medt thette budt ethers betennckende os tilbinder, paa thet wy sidenn wfortøffuedt ther om kunde lade worre obne breffue och mandat wdgahe wdj forskreffne wortt lanndt Siellanndt, huor effther alle thennom kunde wide at forhollde. Wy wille och lade giørre den forordning, at alle worre och kronens thienner her wdj landet, wgedaugsmendt vndertaget, skulle lige wedt adelenns thiennere giørre der till hielp och vndsettning. Och efftherdj samme arbedt kanndt werre adelens thiennere en ringe besuerrinng, och thet, som skall giørris och forferdiges, er icke ringe men riget och vndersotherne till gauffn, thiuffle wy icke, att y iho (ɔ: jo) thenne worris forhaffuennde lader eder befalle. Ther met etc. Haffniæ 29 martij anno 1600.

Tegn. o. a. L. XIX. 359—60.

875. **30 Juli 1600.**

En Jord udlægges til medicinsk Have.

Till doctor Anders Lemuig och doctor Thomas Finnke.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Wider, at efffthersom wy erre komen wdj forfarrinng, huorledis worre kerre forfader koning Christian den tredie, Danmarckis, Norgis etc. konning, salig och hiøglofflig jhukommellse, naadigst skall haffue funderet till alle thre

kircker hersammestedtz ett støcke jordt liggenndis medt Skidennstredet vdj lengden ij^c xx fødder, j bredenn j^c fødder, medt saaadanne forordt, at der paa skulle bygges thre woninger thill presteenncker. Thaa efftherdj kirckerne ennu icke skall haffue begynndet nogen bøgning paa forskreffne pladtz, thet och skall werre kirckerne fast mehre till besuerring samme platz at lade bebygge och wedt magt holde endt att giffue en huer encke aarligenn til haffleie(!) tollf daller, effther som nu skall werre brugeligt, wy och formercke, at hersammestedtz skall werre mangell for en residentz till en physicum professorem, bede wy eder och wille, att y medt thet forderligste lader opbygge och forferdige en residentz, som er begynt hos thet nye collegij hus hersammestedtz wdaff huis pendinge, som er collegeret till forskreffne collegij husis bygnings behoff och j wdj beholdt haffuer, och siden der till lader indlucke forskreffne støcke jordt for en haffue och agerum till forskreffne residentzis behoff, saa at os elskelige, hederlig och wellerdt mandt Joen Jacopsen, som till samme profes er tilforordnet, der wdj kandt haffue sin guode och bequem werrellse. Ther etc. Haffniæ 30 julij anno 1600.

Tegn. o. a. L. XIX. 273.

876. **6 Nov. 1600.**

Kgl. Befaling om Gadernes Renselse.

Till borgemester och raadt j Kiøpennhaffn.

Christianus 4. Vor gunst tilforn. Wider, efffthersom her finndis stuor wskickelighedt medt skinnde(!) och wrenne gaader och streder her j byenn aff den aarsage, att borgernne wdfører alle hannde whømsk och skarn aff deris garde och lader thet legge paa gader och streder, och thet icke strax lader bortt aage, som thet sig burde, men thet lader ligge paa gaadernne eller j nogre skarn kister vnder deris huse och winduer paa nogen dags tidt, førendt de lader thet wdaage, huor aff snart stuor siugdom kandt foraarsagis, derforuden saa ligger thet och mange gott folck j weien till affskye, huor deris gang och weieg (ɔ: Vej) frembfalder. Thj bede wy eder och wille, att y tiltenncker eders torffue, gaader och streder her effther rehnne att hollde, saa och giører en richtig forordning hos wogenmendene, som der paa skall warre medt deris wognne, att de torffuegadernne och stredernne holder rehnne, naar de der om aff eder tillsigis, disligiste lader giørre forordning, huadt som derforre skall bødis saa well af borgernne som wogenmendene, som findis forsømmelige och her emodt giør och icke thenom effther eders forordning och befallinng rether

och forholder. Ther medt sker wor alffuorlige willge och befallinng. Haffniæ 6 nouembris anno 1600.

Tegn. o. a. L. XIX. 284.

877. **10 Jan. 1601.**

Skøde paa en Gaard i Store Færgestræde.

Jeg Ditmer Dubenack, iserkremer, borger i Kiøbenhaffn, kiendis och giør alle witterligt, att ieg aff min frij wilge oc welberaade huff saa och met min kiere hustrois Kierstine Henrichsdaaters fuldbyrd och sambtycke haffuer sold och affhent och nu met dette mit obne breff selger och aldelis affhender fran mig, bemelte min hustro, begge woris børn och arffuinge thill erlig wellforstandig mand Henrich Furen, borger her sammesteds, hans kiere hustroe Mechtelt Hermansdaater, deris børn och arffuinge en min gaard met huse, bygning, jord och grund, liggendes paa hiørnett vdtill Fergestrede och det store sancti Nicolaj Kirckestrede der i Kiøbenhaffn, norden nest op till bemelte Henrich Furens egen gaard och westen for Agnette Jacob Schomagers och hendis børns gaard, huilcken forschrefne gaard osv. Vidner: Jørgen Bubbert, Adam Bødker och Hans von Mørsen schredder. Giffuit vdi Kiøbenhaffn den 10 dag januarii anno 1601.

Orig. paa Perg. tilhørende Oldn. Museum.

878. **19 Jan. 1601.**

En Landstryger skal tiltales.

Borgemestere och raadmendt her y byen finge breff, en bedragere och landstryger anrørenndis, som paa nogen tidt her j landet haffuer omløbet och Hans Maiestets vndersother bedraget, och effther at handt nu er bethredit och bekommit, er Hans Maiestet icke tillsindtz hannom wstraffet at lade pasere, at de derforre skulle lade stille hanom for rette och endeligen dømme paa hannom, huis handt for sin mishandling bør at lide, giffuendis thet fra thenom beskreffuitt, som de wille antsuarre och werre bekiendt. Haffniæ 19 januarij anno 1601.

Tegn. o. a. L. XIX. 299.

879. **6 Maj 1601.**

Et Aars Afgift af Vandmøllen eftergives til Dæmningens Istandsættelse.

Knudt Rudt fick breff, at effthersom borgemester och raadt her j byen beklager demningen for wandmøllen her for byen att werre wdbrut, som de for en wis affgifft for nogle aar af Hans Maiestet haffuer bekommet, begerrendis thenom noget at giffuis till hielp den

igen medt at forferdige, tha haffuer Hans Maiestet naadigst beuilget och effterladt thennom ett aars affgifft, som er jc daller, den igen medt at komme till [macht], huilcket handt saledis haffuer at førre till sitt regenskaff. Actum Haffniæ 6 maij anno 1601.

Tegn. o. a. L. XIX. 308.

880. **30 Juli 1602.**

Iver Povlsen og Anders Hes faa Anbefaling til Storfyrsten af Moskov om at hjælpes til deres Tilgodehavende.

Till Axell Gyllenstiern, Axell Brahe och Christian Holck.

Christianus 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftthersom os elskelige Annders Hes, borger wdj wor kiøbstedt Helsingøer, paa sin egne, och Iffuer Pouelsen, borger her j Kiøpenhafn, paa sine børns wegne skall haffue en ansehnlig summa pendinge at foddre huos grottfursten aff Muschow Hans Kayserlige Maiestet, och forskreffne Anders Hes saa well som forskreffne Iffuer Pouelsens fulmechtige nu achter att begiffue thennom didt indt vdj landet, om forskreffne deris tilstaenndis gieldt att lade giørre anfordrinng, haffue de vnderdanigst werret begerrenndis worris naadigste befordrinng vdj samme deris sag. Tha efftherdj wy af øfrighets embede erre pligtige worris egne vndersotter vdj all billighed at handtheffue och till rete at forhielpe, bede wy eder och naadigst begere, attj eblandt andre eder nu paalagte och betroedde errinde medt største flidt hos hiøgbemelte grotfursten af Muskou hans kierlighet giører anfordring, att forskreffne worre vndersotter mue komme till deris betalling, forreholdendis Hans Kayserlige Maiestett, thett wy ingenlunde os andet till Hans Kayserlige Maiestett forsehe, endt att worris vndersotter vdj Hans Maiestetz grotfurstendumb wederfahris huadt christeligt och ret er, och at Hans Keyserlige Maiestet lader forskreffne worre vndersother niude worris forskrifft, den wy thennom naadigst haffuer medgiffuitt, gott adt. Haffniæ 30 julij anno 1602.

Tegn. o. a. L. XIX. 365.

881. **25 Jan. 1603.**

Anders von Bernek skal tiltales paa Bythinget for Bedrageri.

Thill borgemestere och raadmendt wdi Kiøpenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, att som os elskelige edle och welborne greffinde Ebbe thill Rasszborg, frue thill Greffsnes och Kegleholm, os vnderdanigst med hindis skriffuellse haffuer ladett besøge anlangendis Anders von Berneck, som siger sig att werre en

Østerrickske friiherre, huilcken for nogen thid siden haffuer sig indlatt vdi eckteskab med hindis daatterdaatter vdi Suerrig och der offuer hinde skendeligen bedragitt, och der forneffnde greffinde Ebbe slig hans bedrageri haffuer formerckett, haffuer hun flitteligen vdenlandtz lade forspørge sig ohm hans stamme och herkompst, huillckett da sig icke saa haffuer befundett, som handt ellers haffuer angiffuitt, huorfore wij effter hindis vnderdanigste anfordring haffuer ladett wor obne befalning thill nogne wore guode mendt wdgaa, som forneffnde Anders von Berneck skulle saawell som forneffnde greffinde Ebbis fuldmechtige for thennom indtsteffne vdi rette, och siden effter thilthale och giensuar der vdinden kiende och dømme, huis christeligtt och rett kandt werre, och effter att forneffnde wore guode mendt haffuer befundett hannom icke att werre aff den stamme, handt sig for haffuer vdgiffuitt, møgitt mindre att kunde holde hans gemall, huis hand hende haffde forskreffuitt, och ellers y mange maader hans vlempe befundett, haffuer dij kientt och dømbtt hanom icke saa erligen och oprichtigen sitt breff och seigell som en erlig mandt eigner och bør att effterkommett haffue, och derforre for slige och andre hans groffue forseellser att bør werre ehrløs och ellers bør i andre maade att straffis. Och effter att forneffnde greffinde Ebbis fulldmechtige for wore guode mendt haffuer satt wdi rette, ohm hand for slig sin bedragerie burde att straffis paa liffuitt, da effter forneffnde wore guode mends domb icke formelder, huad straff hannom burde paa liffuitt for slig och anden hans bedrifft och bedragerie, bede wij eder och wille, atti wdi morgen førstkommendis ther lader hannem stille for retten der paa byethingett och hannem for saadann hans forseelse lader forhøre och siden der paa endeligen kiender och dømmer, huis hand derfore paa liffuitt bør att lide och vndgiellde, paa dett andre vdi hans exempell kand sehe dennom vdi speigell. Ther medt etc. Actum Haffniæ 25 januarij anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 392—93.

882. **14 Marts 1603.**

Af Taarnet ved Vandkonsten skal udtages noget Krudt.

Rentemesterne finge breffue att vdtage aff tornitt wid Wandkonsten fire tønder kørnitt krudt och dennem op thill Warberg att forskicke. Actum Varberg 14 martij anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 397.

883. **17 Marts 1603.**

Nogle hamborgske Købmænd skulle anholdes.

Thill borgemestere och raad vdi Kiøpenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, effter som i vnderdanigst giffuer thillckiende en Hamborger wid naffn Hans von Hutelen och hans consorter att skulle med de købmendt, som besegle Hammer fiordt, haffue hafft thill fellis ett søe breff dateritt den 14 octobris anno 1600, som liude paa Wattløs och Strøm, wanseett att de samme haffn vdi langsommelig thid icke beseglett haffuer, men adtskillige pas forhuerwid der med andre att holde der fra, som kunde giørre dennem affbrech vdi Keblewig, som nu wort landt Islandt besegler, forgangene sommer paa deris handell och kiøpmandskab aff dennom er thillføgitt stor skade, vnderdanigst begerendis, wy naadigstt wille bewilge paa dennom mue bekomme arrest, indtill de menige companiet haffue thillfridtz stillett for huis skade, di af dennem lid haffuer. Thj bede wij eder och wille, att i forneffnde Hans von Huttlen och Godske kiøbmand, som nu ere thillstede, lader arrestere och anholde enten vdi wor kiøbsted Helsingiør eller vdi Kiøpenhaffn, indthill di eder paa forneffnde Islandske companiers(!) wegne haffuer thillfridtz stillett for huis skade, interesse och affbreckt paa deris ware, de aff dennom lidett och bekommett haffuer. Ther met etc. Actum Varberg 17 martij anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 397—98.

884. **16 April 1603.**

Sagen mod Anders Holte (von Bernek) skal bringes til Ende. Se Nr. 881.

Thill borgemester och raadmendt vdi Kiøpenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, att effter som welborne greffinde Ebbe thill Rasborg, frue thill Greffsnes och Kegleholm, os vnderdanigstt nu paa nytt igien haffuer weritt begerendis, att der mue gange domb paa Anders Holtte hans liiff, som sig der vdi Suerrig for en Østerrickske friiherre haffuer vdgiffuitt, och deroffuer hindis datterdatter barn bedragitt, och endog welbemelte greffinde Ebbes fuldmecktige os elskelige Jørgen Wolstrup formedelst nogen thilfaldt och vdi rettergangen indfallende leilighed sielff haffuer for aarsaget, att icke nogitt endeligtt, der handt senisten haffuer werritt for eder vdi rette, er bleffuen dømpt vdi sagen, tha bede wij eder och wille, atti med allerførste leilighed och vden nogen lang forhaling lader forneffnde Ander[s] Holte indkomme for eder vdi rette och siden der paa kiender och dømmer, om forneffnde Anders Hollte for

saadan hans bedrifft och forseelse beer att staais paa liffuitt eller icke, och huis i derom kiendendis och dømmendis worder och for retten affsigendis worder, att i dett vnder eders signetter giffuer fra eder beskreffuitt, som i wille ansuare och were bekientt. Ther medt. Actum Haffniæ 16 aprilis anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 399.

885. **26 Maj 1603.**

Mikkel Jensen Vrager og hans Hustru maa indtages i Hospitalet.

Thill forstanderen for hospitalitt her vdi Kiøpenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wid, att denne breffwiser Mickell Jensen wrager vnderdanigst thill os haffuer suppliceritt, att wij for hans lange thiniste och armods skyldt naadigst wilde beffuilge, att hand och hans hustrue motte indthagis her vdi hospitalitt wdi wor kiøpsted Kiøpenhaffn. Thi bede wij dig och wille, att naar du her med besøgis, och naar der nogen pladtz ledig bliffuer, du daa dennem derudi hospitalid indtager och lader dennem bekomme slig vnderholldning, som anden hospitalls lemmer der samme stedtz niuder och bekommer. Der medh. Actum Haffniæ 26 maij anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 403.

886. **20 Juni 1603.**

Kasper Rebuk skal indtages i Hospitalet.

Orben Noll, hospitalls forstander, fick breff at indtage der i hospitallitt en gammell mandt wedt nauffn Casper Rebock och forordinere hannem vnderholldning och anden noturfft som anden hospitalls lemmer. Haffniæ 20 junij anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 407.

887. **22 Juni 1603.**

Vejrmøllen ved Slottet skal opbygges paany.

Sten Brache fick breff att skulle lade weir møllen der wid slottid forferdige och igien opbygge och samme omkostning, som der paa opgaar, thill regenskab att føre. Haffniæ 22 junij anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 407.

888. **24 Juli 1603.**

En Jægerdreng skal nyde Underholdning i Hospitalet.

Forstanderen vdi hospitalidt vdi Kiøpinghaffn fick breff att indtage der vdi hospitalidt en jegerdreng och forordne hannem sin vnderholldning lige wid de andre hospitalls lemmer der sammestedtz. Actum Haffniæ 24 julij anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 427.

889. **23 Sept. 1603.**

Den tydske Skolemester skal have en Arvepart.

Thill rentemesterne.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, att oss ellskelige Morthen Wenstermandt thill Siøhollt, wor mand och thienner, der hand med wortt och chronens slott och lehen Fredericksborg naadigst war forlehentt, skall thill sig haffue annammitt som en formønder affgangne Christoffer Kockis børns gnodtz, som vdi pendinge er bleffuen anslagen for 82½ daler 5 ß Lbs., huilcke handt vdi wortt rentekammer skall fra sig haffue indleweritt for nogen forsehellse skylldt, som forskreffne affgangne Christoffer Kockis effterladendis søn skall haffue begaaitt, och Vldrich Theüber, thydske skollemester her vdi wor kiøpsted Kiøpenhaffn, som haffuer thill echte forskreffne Christoffer Kockis datter, nu vnderdanigst thill oss haffuer supplicerit och werritt begierendis, wii naadigst wille forunde hannem paa hans hustruis wegne hindis andeell aff forskreffne pendinge att maatte igien bekomme, thed wii hannem och naadigst haffuer beffuilgett. Thi bede wii eder och wille, att naar i hermed besøgis, i da lader forskreffne Vlldrich Theüber følIge, huis forskreffne hans hustruis laad och anpartt vdi forskreffne pendinge kandt were, thed i och saaledis haffuer thill regenskab att lade føre. Thermed skier etc. Actum Haffniæ 23 septembris anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 437—38.

890. **10 Okt. 1603.**

Kongevejen til Frederiksborg og Kronborg skal eftergraves og tillaases under Kongens Fraværelse.

Peder Mundt och Mogens Vllfelldt finge breffue att skulle lade effttergraffue den nye wey emellom Kiøpenhaffn och Fredricksborg saa och derfra och thill Chroneborg, saa wiidt huer dieris lehen sig strecker, thillmed att lade thillnaffuele portene och ledene, indthill Kongelig Mayestet did offuer igienkommer. Ther etc. Colldinghus then 10 octobris anno 1603.

Tegn. o. a. L. XIX. 443.

891. **16 Maj 1604.**

Skøde paa en Gaard i Pilestræde.

Wi Christian giør alle witterligtt, att for os wor schickett os elskelige Peder Basse thill Søerup, wor mand, thienner och embidtzmand paa wor gaard vdj Roskilde, med ett pergementz breff med ett hengendis indseigell forseglett, kolden, wschraben, wstungen, wma-

culerit oc i alle maade vforfalskidt, lindendis ord fraan ord som effterføllger: Jeg Otte Christoffer Rosenkrandz till Bolluer kiendis oc giør widerligtt for alle wdj thette mitt opne breff, att jeg haffuer soltt oc affhentt fraan mig oc mine arffwinger oc thill erlig, wellforstandig mand Dauid Seuerin Rytter profos, oc hanns arffuinge, enn min gaarde vdi Kiøpnehaffn, liggendis i Phillestrede, huilcken forscrefne gaard med bygning oc grund osv. Actum Kolding 1 decembris anno 1603. His visis, lectis et auditis lucide protestamur. Datæ Haffniæ 16 die maij anno 1604.

Rigens Forfølgningsbog 1601—07.

892. **18 Feb. 1613.**

Skøde paa en Gaard paa Hjørnet af Vestergade og Vombadstuestræde.

Jeg Lauritz Gregerszen, borger i Kiøbenhaffn, kiendes och giør witterligt, att ieg aff min frii wilge och welberaade huff haffuer soltt och affhændt och nu met dette mit obne breff selger och aldeelis affhænder fra mig och mine arffuinge thill erlig, welforstandig mandt Søffren Søffrensen Schriffuer, borger her sammestedzs, hanns kiere hustroe Inger Jensdaater, begge deris børnn och arffuinge en gaardt med huse, bøgning och gaardtzsrom, iegh nu sielff iboer, liggendes her i Kiøbenhaffnn, westen for Gameltorg paa hiørnet vdtill Westergade och Wombadstuestræde, østen nest optill Giertrud Jens Schøttes waaninger, huilckenn forschreffne gaardt osv. Den sædwanlige Jordskyld skulde udgives til Universitetet. Vidner: Jacob Clausenn, Lauritz Hansenn Schriffuer, borgere, och Mauritz Christensenn, byeschriffuer. Giffuet vdi Kiøbenhaffnn den 18 februarii anno sextan hundrede och trættan.

Orig. paa Perg. tilhørende Oldn. Museum.

893. **5 Okt. 1618.**

Skøde paa Ulfeldernes Gaard i Løvstræde og Skindergade.

Wi Christian etc. Giør alle witterligtt, att for os wor schickede os elskelige Jacob Vlffeld thill Wrup, wor mand, raad, rigenns candtzeller och embidzmand paa wortt slott Nyborg, med ett welbeseglidt pergamendz skødebreff, som os elskelige Jacob Wlffeld Mogennsøn thill Sielsøe, wor mand och thienere, haffde vdgiffued och os elskelige Lawe Vrne thill Sellebierrigh och Claus Mule, wonhafftigh wdj wor kiøpsted Odensse, med hannem beseglidt och vnderschreffuit haffuer, daterit paa wortt slott Nyborgh denn 22 julij anno 1618, liudendis att forschrefne Jacob Vlffeld Moensøn paa sin egenn och hans sødskindz wegne hauer soltt, skøtt och affhentt fraa dennom och deres

arffuinger och till forscrefne Jacob Wlffeld och hans arffuinger thuende kiøpstedgaarde, liggendis wdj wor kiøpsted Kiøpenhaffnn, med thilleggendis boder, gaardzrum och haffuerum, som deris affgangne fader Magnus Vlffeld thilhørde, dend ene liggendis vdj Løffuestrede med dend gamble och nye bygningh och wonninger, och dend anden wdj Skindergade, huilcke forscrefne gaarde med ald deres thilligelse wdj huse, gaardzrum och haffuerum, disligiste tho boder och woninger liggendis vdi Skindergade, østen nest opthill dett nye hus, affgangenn Magnus Vlffeld lod bygge, med ald sin bygningh och joerdzmoen; wdj lige maade hauer hand soltt, skøtt och affhentt paa sinn egenn och hans søskindz wegne thill bemeltte Jacob Vlffeld och hans arffuinge thuende haffuer, som ehr vdj ett liggenndis wden Nørreportt med huse och deres begriff, huilcke forscrefne gaarde osv. Dette Skøde stadfæstes nu af Kongen. Paa wortt retterthingh datæ Otthoniæ 5 die octobris 1618 nostro ad causas sub sigillo, teste Holgero Rosenkrandtzio tenente locum justitiarii nostri dilecti.

Eodem die fick forscrefne Jacob Wlffeld første, andet oc thredie dombbreff i samme forføllgingh. Datum ut supra.

Rigens Forfølgningsbog 1615—18.

894. **24 Juni 1620.**

Interessenternes Forpligtelsesbrev paa at drive Reberbanen ved Vandkonsten.

Wii wnderschreffne kiendes och giør witterligt, att effttersom den stormechtige høigborne første och herre herr Christian den Fierde, Danmarchis, Norges, Wendis och Gottis konningh, worris allernaadigste herre och konningh, naadigst haffuer beuilgett os och woris consorter den reberbaane wed Wandkonsten, da beplichter wy oes der imoed wnderdaniste forskrefne reberbaane med fordeligste att opbygge, saa at wy nest Gudz hielp wdi effteraarett thilkommendis anno 1621 eller der omtrent wdj samme reberbaane skal lade begynde att spinde och den fremdelis wed macht holde och til ingen anden brug den henwende end thil een reberbaanne. Des til windisbiurd haffuer wy wnderdannigste dette med egen hender wnderschreffuitt aff Kiøbenhaffnn denn 24 junij anno 1620.

Michell Wibe. Iffuer Pouelsen. Matthies Hansen. Tomas Lorick. Peder Carlson. Strange Madzen. Jacob Michelsen. Harmen Woyst. Werner Klawman. Hinrich Barner(!). Hans Holl. Herman Hegerfeldt. Vam Busk (?). Jacob Pederssenn. Harmen v. Ham. Jurgen Danielsen. Gerdt Meier.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, S.

895. — 30 Nov. 1620.

Synsforretning over Kongens Vandmølle ved Vesterport.

Wij efterskreffuenne Rasmus Kolding, Abrahamb Kruck och Jost Zauch, thømmermennd och inndwonnere her i Kiøbenhaffuenn, haffuer effter her Canntzellers befalling, besichtigedt och erfarredt ald huis brøstfeldighied, som finndes vdj Kong. Matt. Wandmølle vdj Westerpordt, som effterfølger. Befindis skierwerckedt, som steenenn ligger paa, att were nogedt forhøigt saa och thømmeridt nogidt suagt, som steenen ligger paa. Giørris fornødenn eett vnderslaug langs vnder møllen weed murenn. Renderne vnder hiufflenne, som wandedt haffuer sin gangh, will ferdig giøris och kand med een ringe thing vdrettis och forferdigis. Haffuer M. Vitt thømmermand sig obligerit att hand med allerførste paa foraaridt wille ferdig giørre aldt huis som paa samme mølle findis brøstfeldig att were, dog med Kong. Matt. eigidt thømmer samme arbeide att fuldferdige. Actum Kiøbennhauffuenn dend 30 novemb. anno 1620.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, T.

896. — 1620.

Fortegnelse over Vagterne og over hvem, der ere fritagne for at deltage deri.

Wachtt her i Kiøbenhaffn.

Vdi huer portt, porttenerrenn sielff med beregnit, huer natt iij personer. Vdi lige maade om dagen iij personer. Er saaledis natt och dag wegter vdi alle thre porter tillsammen xviij personer.

Paa Wolden holdis huer natt iiij och om dagen iiij wechtere, er viij personer.

For de fire borgemesters dørre och for byefogdens dør huer sted tho wegtter om natten, er x personer.

For Raadhus dørren staar huer natt ij weckter.

Hoes posten paa Gammelltorg staar huer dag j wacktt.

Wachtmesteren med een stadtz thiener gange huer natt omkring byenn, haffue mett thennom vnderthiiden tolff och vnderthiden xiiij wecktter, er thillsammen xvj personer.

Vdi lange netter for och effter juell settis paa the synderlige hiørnhuse och korsgader for vpløb och vleiglihed skyld xij personer.

End bliffuer bestilled thillfaldtz wachte, som vformottlig kannd behoff giøris, iij, vnderthiden iiij personer, samme nachttewagtt 57, dagwagtt 14.

Disse wechtter fange till lønn aff borgerne, som icke selff

kunde waage, om natten 8 ß, vnderthiden vdi lange natter och kold wærlig x och vnderthiden 12 ß.

Anno 1582, nu wed 38 aar forleden waar bestillett een wisse wachttskatt paa borgeskabett, daa formedelst mange stercke och føre mend, som selff kunde waage, besuergede thennom att giffue andre deris pendinge, som the selff kunde forthene, bleff wachttskattenn igien affskaffett och kom vdi skick och brug som thillforne.

Disse effterskreffne Konng. Maiett. thienere bruger borgelige nering och handwerk och wille dog ingen wachtt eller tynge med borgerne vdstaa:

Øster Quarter:

Heindrick Apoteker vdtapper winn och thystøll.

Hans Seigermager bruger sitt hanttwerk.

Peder Schmied i Springgaden bruger med høcherie.

Søffrenn Lauridtzen, baatzmand, bruger høcherie.

Steffenn Nyefeld, kniffschmid, och Mauridtz Pedersen bruger begge kniffschmid handtwerk.

Lauridtz Schaboe i Møntergaden bruger borgelig nering.

Søffren Plidtzfogett haffuer øllsall och holder wogne paa arbed.

Schiper Hans Terkelssenn bruger øllsall.

Jørgen Eiglersenn, blyteker, bruger øllsall.

Anders Falkenberck, schomager, bruger sitt hantwerck.

Pauell Flescher, møntter, Jochim Platenslaer arbeider for adelen och borgere.

Johann Engelbrett, møntemester, Johann Pølmand, møntterschuend, holder hus for sig selff.

Jochim Weibum, møntter, holder hus for sig selff.

Nicolaus Schuab, mønttemester, bruger hanttering och kiøbmandskab.

Lenertt Berner, møntter, holder hus for sig selff och thaper øll.

Thomes Borstrop, møntterschuenn, holder hus for sig selff.

Claus Jacobsenn, møntterschuenn, holder hus for sig selff.

Hans Gralmand, møntter, sider for egitt hus.

Claus Jacobsen, møntterschuend.

Strand Quarter.

Rasmus Jensen, bøsseskøtter wed Stranden, tapper øl.

Heindrich Thiell, Heindrich Bøs, Heindrich Køler, alle thre mønttere.

Peder Ericksen, baadtzmand vdi Fergestrede, tapper øll.

Berttell Glarmester holder øll thappen.

Peder Morttensen hoes Jacob Michelsen holder borgelige nering.

Willom Pettersen, styrmand, thapper øll.

Snaris Quarter:

Michell Andersen, aarsknechtt, bruger med øll sall.

Hans Hobermand bruger borgelige nering.

Knud Steffensen, tømmermand, bruger borgelig nering med ølltappen.

Rasmus Røger bruger med øltappen.

Oleff Rokemager bruger handtwerkett.

Lauridtz Jacobsen, bomslutter, bruger øllsall.

Jørgen Kandestøber i de fattiges boeder bruger sitt handwerk.

Christen Lauridtzen bruger sitt handwerk.

Dauitt Bunttmager bruger embedet och thaper øll.

Claus Lauridtsen, kniffschmid, holder een schuend paa sitt handwerk.

Jens Reebslaer bruger borgelig nering.

Wester Quarter:

Kattesund.

Heindrich Hansen, bøsseschutter, brender brendeuin.

Clemend Mickelsen, bøsseschøtter, holder øllsall.

Karsten Hermandsen, bøsseschøtter, bruger høckerie.

Peder Rasmusen, ligger, bruger høcherie.

Hermind Pedersen, bøsseskøtter, thapper øll.

Oleff Morttensen, schibs thimmermand, brender brendeuien.

Albertt Anderssen, vnderkorenmaler(!) bruger høckerie.

Peder Andersen, schibs thømmermand, thapper øll.

Niels Oleffsenn, bøsseschøtter, bruger med høckerie.

Niels Bendtsen, baadtzmand, bruger høckerie.

Jens Clemendsen, hiulmand, bruger ølltapperie.

Lauridtz Iffuersen, aarsknechtt, holder herberger.

Madtz Pedersen, aarsknechtt, bruger snedker handwerk.

Lauridtz Throelsen Kock wed Westerwold, thapper øll.

Joest Madtsenn, bøsseskøtter, schofliker.

Suend Oleffsen, baadtzmand, bruger høckeri.

Bertell Lauridtsen, wogenhinter, bruger høckeri.

Niels Jensen, hiulmand, bruger ølltapperi.

Nørre Quarter:

Peder Nilausen bruger med høckeri.

Niels Morup thapper øll och haffuer anden borgelig nering.

Jørgen Jørgensen hans hustrue brender brendeuinn.

Jens Søffrensen, ligger paa Slottett, bruger borgelig nering.

Schiper Christen bruger med øll tappen.

Anders Oleffsen, blokedreiger, arbeigder och for borgerne.

Kledeboede Quarter:

Jacob Fux, fordum thrommetter, bruger borgelig nering och will dog were fri.

Jørgen Berendtsen støber lius, haffuer hamp och blaar thill kiøbs och anden borgelig nering.

Jens Oleffsen, schibs thømmermand, bruger høkeri.

Kiødmanger Quarter:

Anders Oleffsenn, rentteskriffuer, bruger kiøbmandskab.

Jacob Sandersen, candtzelie bud, hans hustroe tapper øll.

Peder Røger, drager paa Slottedt, hans hustroe tapper øll.

Rosengaard [Quarter]:

Hans Mersmager bruger høckerie.

Seuerin Thranne tapper øll.

Thorkeld, aarsknecktt, bruger snidker hanttwerck.

Niels Krall, thømmermand, brender brendeuien.

Lavridtz Kok i Pusteruig bruger høckerie.

Henning Jensen, thimmermand, tapper øll.

Hagen Kock i Landmerk bruger høkeri.

Niels Christensen, bøsseskøtter, bruger schreder embeditt.

Esbern Michelsenn, schipper, i Springgade bruger høkeri.

Olluff Stubbekiøping, schipper, bruger med brendeuien.

Mortten Holst, bøsseskøtter, profos, thapper øll.

Petter Gagelmand, apoteker, thapper win och øll.

Frimandtz Quarter:

Mattis Pauelsen bruger stor kiøbmandskab.

Foruden thisse forskreffne, som ingen wacktt eller thynge holde mett borgeskabett, findes her i byen fast offuer thusinde boesatt mend, som huerken bemøes eller anmodis om wachtt, plichtt eller thynge, men ansees och holdes for K. M. frii folck, saa well som alle geistlige, paa huilke ved roedmesterne well kand forskaffis mandthall, om thed begieris. Item the mend, som boe vdj Kong. Maiettz. nye bygde huse vdi Holmens sogn, thieres hustroer bruge een stor høckerie och forprang, menige byes indbyggere till affbrek, och huerken ere antegnett eller anmodes om nogen wachtt eller thynge mett borgeskabett att holde, stilles och vdj høighedens naadigst och gunstig betenkende.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, EE.

897. c. 1620.

Om Fremmedes Borgerskab, Møntmesterens Deltagelse i borgerlig Tynge, et Pesthuses Indrettelse og et nyt Rettersted udenfor Vesterport.

1. Om nogen de fremede, som Kong. Mait. icke haffuer ladet hid indkalle, maa stedis till borgerskab, naar de icke wille giøre deris jurament paa the fem och thyffue religions artickler. *I Randen: Non, ut solent.*

2. Om Nicolai Mønter maae her effter giffue och holde skadt och thynge saa well som Johan Post och andre borger giør, saa och holde Hans Maitts. hoffjunckere till herbergh eller och betalle for deris lossement med penge paa andre steder lige wid borgerne, effterdi hand haffuer store gaarde och mange huse her i byen, der hos bruger kiøbmandskab och borgelig næring. Menigheden er her stor, dog faa som giør kongens och byens tynge. *I Randen: Videndum(?).*

3. Om et Pesthus och fengsell till affsindige mennisker paa huad sted sligt bequemeligen kand forordnis. *I Randen: Ex collectis, reditus ex aliis.*

4. Eftersom hogbemelte Kong. Maitt. naadigst skall haffue forordnet byen fire kampsteene piller liggendis wed Liungbye, at maa brugis till et nytt rettersted vden Westerport, at steden vduises, huor same rettersted motte opbyggis. *I Randen: Vden Vesterport.*

5. Disligist effterdi natmesterens hus vden Vesterport skall forandris och paa byens bekostning vpbygges, om icke der till maa berammis en pladtz emod retterstedet affsietz fra andre ærlige folck.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Ark. Skab. 9, 12, Ø.

898. c. 1621.

Om Ryvangen, Vandledningen til Børnehuset, Klage over daarligt Kulmaal.

Strenge ridder oc welbiurdig gunstig her cantzeler. Paa denne jord wed Gientofft march, som Kong. Mayestett naadigst haffuer ladet affpæle och tilmaale borgeskabett emoed Kalffuehauffuen och den byes jord neden for Solberg, begieris vnderdanigst Hanns Mayestett naadigst breff och forwaringh och at de som derpaa anstøde mue wed magt holde hegning, grøfft och dige med borgeskabett, som det sig bør.

De wandrennder, som høigbemelte Konng. Mayestt. haffuer ladet indlede aff byes graff vdj Børnehuusett, løbe tætt forbie en gammell forderffuett brønnd vdj Kiødmangergade hoes welb. Frue Sophia Paadebuskis gaards hiørne, der kunde bequembligen sættes en kamb effter den maneer som paa Ammage thorg. Om Konng. Mayestt. det naadigst wille samtøcke, da kunde det were byen med fersk wannd

saa well som for ildsfare wanndet till Børnehusett vden forhindring megett gaffnligt.

Guldsmedene sampt mennige borgerskab beklage dennom høigligen, at bønderne, som føre kull hid till byen, icke wille maale med tønnderne som anden stedtzs skeer, men de tage tholff skilling och mehre for en tønde kull wmaalt, wanseet de for huer heell tønnde kull ichon leffuerer en halff tønnde eller saare lidet der offuer med smull och smaa brande iblandt, saa at borgerne icke fange halffuærd for deris pennge. Begieris vnnderdannigst att efſterdj bønnderne bekomme fuldkommelig maall aff borgerne paa alt huis de behøffue och kiøbe vdi tønnde tall, att de daa och motte tillholdis att giøre borgerne rett med tønde maall paa kull, som altid werett haffuer.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, R.

899. 20 Jan. 1623.

Skøde paa en Gaard paa Købmagergade.

Wij effterschreffne Laurids Hanssen, byefougedtt vdj Kiøbenhaffn, Niels Christennsen Glarmester, stads kiemner, Hanns Møller, maler, Henrich Korris, borgere, och Madtzs Hannsen, byeschriffuer sammesteds, giøre witterligt, at aar 1623 manndagen den 20 janvarii war skicket paa Kiøbennhaffnns byetinngh for os och mange dannemend flere, som den dag till tinge forsamlede ware, erligh och beschkeedenn mand Dirich von Neus, skomagger, borger her i staden, och vdi loulig thingsliud med haand och mund solde, schiøtte och affhennde fra sig, sine børnn och arffuinge till erlig, wellagt och fornemme mannd Henrich Fuhrenn den Junger, borger och wiinhandler her sammesteds, hanns kiere hustrue Kierstine Pedersdaatter, deris børnn och arffuinge en hanns gaard med huuse, bygningh och gaardsrom, liggenndis her vdi Kiødmanger gade paa den westerside aff gaden, sønden nest op till borgemester Knud Marckursens och nordenn nest op till Hermand Heggerfeldzs gaarde, som Staphen Søffrennsen Aars nu vdi boer, huilcken forskrefne gaard osv.

Selve Skødet er dateret 18 Jan. 1623, medbeseglet af Herman Hegerfeldt og Peder Mosfeldt. Orig. paa Perg. tilhører Oldn. Museum.

900. 25 Maj 1623.

Overslag over Arbejde ved Nyby Ladegaard.

Effter erlig och welbiurdig mannd her Christian Fris till Kragerup, rider, Kon. M. canzeller, hans befalling er giort offuerslag med Hans Golttbeck, woldmester, effter hans affredsening om det arbeid weed Nyebye Ladegaard wden for Westerport, daa befindes samme arbeide

først fraa aaen till Vtersløff at were 38 roder, item fraa det første begynte arbeid er 16 fod breed och till dend nye sluse 36 fod, dennd anden side nest Kiøbenhaffn er 30 fod breed i skroden, hiøgden der paa lanngs igennom er 8 fod, dennd anden side er 9 fod i breeden, beløffuer det sig i skafftene 1030¾ skaffter, er beuilget for huer skafft 2 ℔ 4 ß slet mønt, er 515 dr. courent xxvj ß. Sammeledes ehr med hannom maldt fraa aaen emod Kiøbenhaffn, er lanng 26 roder och lige breed paa skraden, høigdenn och paa bege sider med det første arbeid, mens emoed aaen offuenn paa chrydsen ehr 36 fod och dennd annden eennde emod ladegaarden er ligesom dend anden liden ende, beløffuer sig det arbeid 705 skaffter, beregnet for huer skafft at graffue xxxvj ß, ehr 317 dr. courent xx ß. Summa beløffuer saa forskrefne arbeid tilsammens 832½ dr. courent vj ß. Actum Kiøbenhaffuen dennd 25 maij anno 1623.

Paules Buysser.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, Lit. C.

901. 1625.

Klage over Borgernes Tynge.

Stormæctige høigbaarne første, allernaadigste herre och konning. Paa E. K. M. naadigst skriffuelse her aff Kiøbenhaffn slott næst forleden 26 aprilis formellendis om Kiøbenhaffns byes aarlig indkomst och huor den till anuendis ehr vnderdannigst suar och kort erklering, at byen icke haffuer mehre till wisse indkom om aarett end epterskreffne poster, som ere:

1. Huusleye.
2. Jordskyld.
3. Wongiordtz leye.
4. Blegdammes leye.
5. Bondgarnstade.
6. Græsbed.
7. Aarlig skatt och
8. Møllebackeleye.

Huilcke aatte perselier tilsammen dragne aff byesens regenskaber och beløbe wed xijct curant daler.

Derimod er byesens wisse vdgifft, som i lige maade føris till regenskab:

1. Byenns aarlig skatt, som till huer Martini leffueris till Ko. M. rentekammer.

2. Byenns daglige thienneris løn till huer paaske och Michaelis.

3. Rente som vdgiffuis aff byesens gield.

4. Jordskyld aff byens wfrie jorde.

Denne wisse vdgifft beløber om aarett j^{m}xx daller. Dennom emoed forskrefne xij^{ct} daler afflignett kand byen haffue beholden om aarett vngefehr j^{ct}xxx dlr., huilcké lidet forslaae till byenns anden daglig vdgifft och bekostning, som skeer till woldarbeide, wanddemninger och sluser, broer och weye inden och vden byen at holde wed macht, byesens huse at forbedre med andet mehre, byen paahænger epter haanden at vdgiffue, som vdi disse thow sidste aar 1623 och 1624 aff byesens regenskaber forfaris at erstræcke wed vj^{m} daller; huilcke epterhaanden betalis aff byens wuisse indkom, som er sagfald, rømnings och forbrutt guodtz, slaugsmaall och anden wuisse tilfald, huor till och kommer huis som forøffues, naar de store skatter ere taxerede och vdgiffne, saa och huis kiemnerne paa deris regenskaber kunde skyldig bliffue. Och bliffuer Kiøbenhaffns bye endda offuer alt E. M. en summa penge skyldig, som formedelst anden stor vdgifft, eptersom forbemelt er, icke snarligen kand afleggis. Aarsagen at her aff byen næst forgangen aar bleff vdgiffuet och vdj E. M. rentekammer leffuerett en skatt paa 1788 specie daler, och schall dette aar till S. Johannis dag førstkommendis igien vdgiffuis lige saa meget, 1788 specie dlr., derforuden 204 slettedaler allerede till her Anders Bilde, rider, ere offuerskickede till adelburser och soldathold, och fremdelis huer tridie maanett ydermere offuerskickes skall, huilcke specificerede vdgiffte falder denne byes fattige borgere meget tung, thi mieste parten ere forarmede och i denne dyre tid saa gaat som intet formaae, [da] andre fremmede, som næringen haffue, med friehed forskaanis. Item mange fremmede nations folck, som sig och hid till byen for arbeid skyld haffue indwicklett, opfylde byen med børn, betlere och prackere, foruden landtzens indfødning, som sig i haabetall hiid begiffue och icke lætteligen igien kunde vdryddes, giffuer och den fattige byes almue stor thynge, borgerne her forudden holde aar vd och aar ind, som betiene slottet her sammestedtz, offuer thiuffge knæchte paa deris bekostning, end epter haanden E. M. drauanter, som i lige maade forleggis paa borgerne, foruden de soldater, som till Skaane tid epter anden ere offuerskickede, huilcke hoes borgerne paa stor bekostning haffue wæret loseret, och en partt aff dennom med nogen hundert dalers bekostning till skibe och fætalie aff landet igien vdførde. Item och nogre aff hoffjunckerne icke aldæniste lade dennom logere hoes borgerne, emeden de her vdj byen tilstede ere, men och en part tilholde dennom den frihed med stalde, kammer och

gemacker, naar de ere paa andre steder vdj E. M. opwartning, huor de vden tuiffuell i lige maade med saadant worder forsiuffnett, huilcket i førrige tider icke scheed ehr, foruden stor daglig arbeid, borgerne selff paa wolde, broer och weye inden och vden byes, huor behoff giøris och tillsigis, ere med betyngede. Saadan och anden besuæring falder dette fattige borgerskab meget tungt och er imoed andre kiøbsteders tynge wlige. Naar saadant med des omstende considereris och eptertænckis, kannd E. K. M. naadigstt well forfare byenns leilighed och tilstand.

Denne woris enfoldige erklering bede wi paa det allervnderdannigste E. K. M. naadigst wille optage. E. K. M. vnderdannige plichtige throe tiennere

Borgemestere och raadmend
vdi Kiøbenhaffn.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, AA.

902. **22 Sept. 1626.**

Borgerne søge om Toldfrihed, som den er lovet i Stadens Privilegier, og om Forskaanelse for Visitats af Toldvæsenet udenfor Havnen.

Erlig, welluise gunstige borgemester och raad. Wij fattige borgere haffue os ydmygeligen for E. W. att beklage, huorledis den gemen handell och borgelige næring her i Kiøbennhaffen paa nogen aars tid stoerligen er affthagen och formindskett formedelst byens privilegiers forsueckelse och dagelig pendings wdgifft och thiunge, och enddog wij fattige borger for woris kierre, naadigste herris wdenlandtz orlogs store effuentiuer och krigswesenz skyld, fra huilcken Gud allermechtigste Hans Kong. Maits. naadeligen befrij och med seieruinding och glede igien till os hiem sende, icke ville eller kunde ald worris trengsell anmelde eller tillkiende giffue. Saa bede wij dog aldene, att efflerdj vorris allernaadigste vdualde prindtz och herre med nogen forneme rigens høye wiise raad nu ehr her till stede, att E. W. da wiille werdis woris nødtorfft for hans F. N. och dierris høyheder vdj thisse thuende puncter wnderdanigst at andrage och befordre. Først at en artickell vdj worris priuilegier, som hogbemelte Hans K. M. wdj hans konglige kroning anno 1596 med andett merre os naadigst er stadfest och confirmeritt, saaledes lydendis: Item alle Kiøbenhaffns borgere fra nu och aldtid att werre frij for thold vdj rigett, men paa Falsterboe, Schaanøer, Mallmøe och Dragøer och alle wore andre fiske leigre der skulle de giffue told fra sancti Bartholomei dag och indtill sancti Dionisii dag.

Och efften tolderne her for Slotted saa well som anden stedtz os heremod belaste och haffuer opeboritt lige thold aff os, som aff andre wdlendske, ther rigett ingen thienste beuist haffuer, da bede wij ydmygeligen, at E. W. wille os hoos Hans F. N. och Danmarckes raad, som nu till stede er, gunstige bestandlige werre, att wy wed worris konglig confirmeridt priuilegier naadigste motte handtheffues, anseendis de mange store pendings skatter fra siste suenske feides begyndelse och hid ind till sigh høyt erstrecke, foruden anden møgen plickt och thynge, som dene fattige allmoue høyer och merre end andre kiøbsteder wdstaa, och inthett forlinderis, men aar effter andett till wolde omkring byen, som effter handen nederfalder, thisligiste till stienbroer och weyer wed lige att holde mange thusinde daller haffuer annent, som aldt gaaer os fattige borgere aff henderne och ingen friihed wij der imod haffue, thi den ringe wisse indtegtt, som liger till byenn, icke nær kand recke thend aarlige wisse wdgifft at bethalle. For dett andett, at den visitation och besøgelse, som nu nyligen er paakommen her wden for Bommen, førend skiffuene med dierris last maa indkomme, naadigste motte affskaffes, anseendis att den huercken er Kong. M. eller kronen till gaffn, men byen och borgeskaffuett till wlidelige skade, thi baade ind- och wdlendiske skippere och kiøbmend, som ellers med thierris skiffue och handtering hid søgtte, haffue thennom dag fra dag her fra holde [t] aff den aarsag, att the for hinderis med visitas och randsagning ickon allene thierris reise till forlengelse, wind och weiers forsømelse, thennom sielff till stoer skade, huilcket icke skeer vdj nogen andre wellordend steder, naar skiper och kiøbmend did ankomme, men naar skiben er forløst och seigellferdig fra kiøbstederne igien att wdløffue, er tha nogen feill paa kiøbmend, schipper eller skiffslasten, da ehr dett billigtt att de anholdis huer for sig att staa till rette enthen paa Tholdboden eller for bysens øffrighed, huor nogen feill eller forseelse findis eller erfaris kand.

Paa disse tuende poster, gunstig borgemester och raad, ehr wij ydmygeligen begierendis ethers gode befordring hoes øffrigheden och er her paa gunstig suar forventendis.

Paa menige borgerskabets wegne vdj Kiøbnehaffn. Henrich Barner(!). Heinrich Fuiren der elter. Peder Matsøn. Harmen Woyst. Steffen Rhoede. Heinrich Rosenmeyer. Christen Bentzon. Balduin Blanckefordt. Anders Pederssen. Lueder Brasch. Hans Mandix. Heinrich Fuiren der Junger. Christoffer Trøner. Hans Tregaardt.

Jens Andersen. Peder Motzfeld. Jacob Pedersen. Jacob Maedtzen. Neells Auchesen. Søffren Jensøn. Jens Schultt.

Thill borgemestere och raad offuer giffuet paa menige borgerskabs vegne fredagen thend 22 septembris anno 1626.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, Æ.

903. Marts 1630.

Der søges om at maatte lægges 2 Vandrender fra Emdrup Sø.

Efftersom Kong. May., worris allernaadigste herre sig i denne goede byes wellstand i mange maader høyligen lader werre angelegen och gierne saa at her i stadden saa uell som i andre welforordinerede steder alltingeste, saa uit haffuis kand, waar vdj hederlig esse och brug, huoriblantt gott reent fersk wand at haffue icke er det ringeste, mens en aff de fornembste i byer och steder till menniskens liffs ophold, huormed mange fattige deris tørst at leske sig offte maa lade nøye, for uden dend fornembste hielp deraff vdi ildtz waade sampt goed lufft och renlighed vdi pestens tiid, som disuer aldt for offte her i byen sig tilldrager, huilcked denne goede herre sig en nadigst saa storligen for mange aar siden haffuer ladit werre angelegen, att Hans Maytt. end ochsaa det kaastelige kaaberbecken och historiske billede till posten paa Gammell Thorff naadigst haffuer forærit, endog for mesterens wforfarenhedz skyld paa den tid nu i nogen aar till aldeelis ingen brug den gandske bye och gemene till skimff och efftertalle. Da effterdi endnu som tillforne naturen sielff fraa Emendrup søe giffuer aarsage och anledning till got ferskt och sielffspringende reendt wand her i byen saa uell som andre lofflige steder till nøtørfft nochsom at kunde haffue, om med fliid bleff efftertrackted, huilckit dog worris goede gamble forfedre for os saa uell haffuer begyndt och os weyen wiist fra forskrefne søe samme ferske wand med deris stoer bekostning her i byen med render at indlede, det och wed lige och magt holden, indtill nu vdj worris tid det moxen er forfalden och ødelaugt, os till ingen sønderlig berømmelse. Ehr och well at befrøchte, samme gamble render, dersom icke tenckis paa goede middell i thide, alle med tiiden gandske forderffuis och slet øddeleggis och wii samme wand der offuer aldeelis miste.

Saadan skadelig defect betimmeligen at forrekomme haffuer wii wnderskrefne os forsamblet, den leilighed med huer andre betenckt och offuerueyet, os end ochført till sinde det som allerede saa uell er begyndt aff her candtzler, de høyglærde och nogen faa aff borgerskabit i wor Fru sogen allene med samme ferske wand, att for os

och worris børn och efflterkommere wille werre skimffliig, om wii icke wdj lige maader sielff betrachted worris egen høynøduendige gaffn och beste i saa maader, derforre wdi herrens nauffn med welb. her candzler och her stadtholders consens och goede raad for got och raadsomt ehrachtid och befunden her vdi at giørre worris mueligste flid tuende render tillige at lade ligge aff forskrefne Emendrup søe och hiid ind vdi byen, den ene till posten paa Gammell Thorff och siden derfraa till brønden eller posten paa Amaggertorff, och skall samme ene rende aldrig til anden end forskrefne to posters stedtzuarende spring och brug røris. Den anden rende skall bruges till wandet wdi worris gaarde at indlede och aldrig aff nogen røris wden aff de, som nu der till haffuer giort bekostningh och wdleg, vden det skeer med alles interresseders(!) beuilling och sambtøcke for billig bettalling, och epterdi dette werch med idell nye och stoer bored render will wdkreffue en anseenlig summa penge epter det offuerslaugh, wii nogenlunde med brøndmesteren derpaa giort haffue, da paa det mand med billige middell samme summa pendinge kand bringe till weye, da giøris fornøden att wide, huem dette med os bekoste will indgaae at holde, ehre wii wenligen begierrendis att de dierris nauffn med egne hender till widere efflterrettning her vnder will tegne; her skall tuende aff worris middell bequeme mend bliffue forordned wercket at forestaa, baag at holde och alting med goed opsigt fuldriffue, her candtzler, endog hans welb. dette samme ferske springende wand allerede haffuer, erbiuder sig dog sielff frommeligen at wille komme dette goede werck till hielp. Gud giffue till løcke och goed fremgangh. Actum Kiøbenhaffn den marti 1630. Simon Surbeck. Reinholtt Hansen. Jørgen Daniell.

It hundert rixdaller in specie. Frantz Rantzou.

Paa et andet Papir:

Dersom en serdelis och nye hoffued rende bliffuer laugt fra Emmendrups søe indtill i brynden eller posten paa Gammell torff och der att giøre sin effect eller spring vdi posten och ligesom hoffuedt renden bliffuer stoer till, saa kand der leggis fra samme post en, tho, thre, fire eller mere render fra posten wdi byen till vdløb och springh paa adskillige steder och streder till dett gemene beste, nembligh en rende fra posten langs Westergade, en rende fra posten ned i Kattesund paa adskillige steder, en rende fra posten westen forbi Raadhuset till wdi Farffuegaden. En rende fra posten østen forbi raadhused langs Broleggerstredet, Companiestredet och langs stranden. En rende fra posten langs Kledeboerne, Skoeboderne indtill paa

Amaggertorff till en hoffuedt post igien, der paa weyen kand were 3, 4 eller mere springh till menigheden att bruge, huor behouff giøris. Siden kand det løbe fra hoffuedt posten paa Amagger torff igiennem Høybrostrede, Fergestrede och langs Stranden indtill Kong. Maytt. Nye boeder. En rende fra posten langs Kledeboderne, Skindergade, Slagterboerne, langs Kiødmangergaden, i Piilestrede, i Østergade, Kongensgade och der omkringh, wdaff huilcken rende iligemaade kand settis adskillige poster paa hiørner och streder, huor behouff giøres. Och lige som hoffueduercket bliffuer stort, saa kand de andre render der aff fordeelis i meere parter.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab. 9, 12, BB.

904. **28 Juli 1630.**

Det fornemste Borgerskab søger om at maatte skænke Vin til Bryllupper.

Stormegtige høgbaarne første, allernaadigste herre och konning. Paa dett alderunderdanigste ehre wy eders Maytt. thro hørsomme wnndersaatter borgemestere och raadmend her wdj Kiøpnehaffn paa dett fornembste borgerskaffs wegne her sammestedts deris flittige och idelig anlangende wdj ald wnnderdanighed begierenndis, eders Kong. Maystt. aff kongelige gunst och naade aldernaadigst wille beuilge och thillade, adt de borgere och kiøbmend her i staden, som well haffuende och formugende ehre, och anseenligste schatte och schyllde, naar paa eskes, maatte hereffter vdj deris egne och deris børnns brølupper for ehnn ehre skyldt for hederlige och forneme brølups gester aff adell och anndre fremmede skenncke en dryck winn offuer maaltiidt, dog foruden nogen offuerflødighedt. Huormed wy nest Guds hielp wille lade haffue saa flittig indseende, adt huercken Gud eller Eders Kong. Maystt. skall der weed fortørnes, aldernaadigst anseende offte brøllupper berammes paa de thiider om aarett, mand icke kand haffue enn goed eller smuck druck øll for sig sielff, møgedt mindre for hederlige fremmede gester. Denne wores wnnderdanige bønn och begiering forhaabe wy paa dett allerunderdanigste wdj naade och gunst aff Eders Maystt. adt worde optagen och Eders Maystt. altiidt adt were och bliffue os en naadig herre och konningh. Och ynsker wy Eders Kong. Maystt. aff Gud itt languarendis løcksaligt och fredeligt regimentte. Actum Kiøpnehaffn denn 28 julij anno 1630. Eders Kong. Mayst. tro hørsomme vnderdane borgemester och raadmend i Køpnehaffn.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, X.

905. **Nov. 1632.**

Ansøgning om at der maa ansættes en Byskriver og en Raadstueskriver.

Erlige wellforstandige och wellagte borgemestere och raad. Efftersom ieg hoes E. W. W. om noegen forlindring paa min besuerlig bestilling tillforn haffuer anmodett, des aarsag widløfftigen vdi pennen och paa papiritt forfattitt, jeg in martio nest forbigangen E. W. W. offuergaff, huor aff ieg endnu copie haffuer, och eders resolution der paa kortteligen in summa fornemmelig war, att dersom samme forlindring eller forandring paa byeskriffuers bestilling skee skulle, nemblig enn raadstuffuenn och enn anden byetingitt att bethienne, willde dedt vdj E. W. W. raadstue stoer disorder giffue, item saadanne forandring alldrig tillfornn att haffue werritt. Saa haffuer ieg endnu med alld ydmyghed mig tillfordriistitt min anliggende vdj enn goed forhaabning frugttbarlig niudendis att fremberre och disse effterfølgende motiver ville haffue E. W. W. till gemytt och consideration stillitt.

1. Anlangende E. W. W. suar, att min begierende forlindring och dend forandring villde vdj eders raadstue giffue stoer disorder och dend forandring alldrig tillfornn att haffue verritt, att enn raadstuffuen och en anden tingitt skulle bethienne. Suaris derpaa ydmygeligen, att bestillingen tillfornn [icke] haffuer verritt deelitt, dedt er wist naach, men aarsagenn och dend daglig tilltagende besuerlighed, som allenniste med itt exempel for alle beuiisis till saadan deelelse och forandring, haffuer heller alldrig tillforn werritt.

2. Beskuendis och confererendis dombøgernne fra anno 1610 och till anno 1625, som erre 14 aare vdj mine formends thiider emod dombøgerne fra forskrefne anno 1625 och indtill dett aar 1632, som er siuff aar udj min bestilings thiid, och nu for E. W. W. frembleggis, da sees min storre besuerlighed, ja dend besuerlighed vdj dend post alldene med dommennis sluttninger at concipere, som mine formend ey for mig hafft haffue.

3. Will end ydermere haffue E. W. W. till consideration førtt att kiemners bestilling haffuer heller aldriig tillfornn werritt forandritt, førend E. W. W. vngefer nu 1—2 aare forleden forordnede denne nu perpetuerede kemner, huilckitt da icke sagdis eller siiden er sagtt dett megen forandring att skulle giøre eller att haffue giortt, och dedt brød, mig for mange aars thienniste baade Kong. May. och Kiøbenhaffnns bye giortt, bleff misvntt och affslagitt och forskrefne nu perpetuerit kiemner for ringe eller slet ingen thienniste vdj forberørtt maade vndt och beuillgitt, vanseett jeg jo saa flittig och byen gauffnlig dedt villde och kunditt forvalltte.

3. Forundris att min begierrende forlindring och bestillings foranding nu mehre end neste forgangen aar 1631 nogen disorder vdj raadstuffuen giffue skulle, der saadantt aff de fleeste stemmer, gandske faa vndentagen, var consenterit och Nielis Willumsen till bestillingen vdi raadstuffuenn eligerit, men aff huad aarsag dett da icke fick sin frembgang, wiide borgemesterre och raad sig uell att erindre.

4. Effter saadan ombstende kand E. W. W. paa ett hallfft aars thiid vdj dedt lengste min begerrende forlindring forsøge, giffuer dedt dismidler thiid naagen disorder vdj eders raadstue, da forbiude Gud jeg dedt skulle foraarsage eller føre vdi suang, men fast heller, om dedt effter saadann forandring befindis kunde, dedt ene med dedt anditt att ville da affstaae, menn ieg forhaaber dend forandring frugtt att skall skaffe, saa att saa megen klage och banden aff gaatt folck for dieris breffuers opholld icke der effter vdøsendis woerder.

5. Paa dedt byen formedellst saadan forandring ey naagen vdgifft med lønn och besoldung skall paaføris, erbiuder ieg mig min pension aff byen, nemblig 84 slette daller, gandske att affstaae, och om naagen villde tenncke, att hand sig dermed icke skulle kunde vnderhollde, da suaris ydmygeligen, att dend største fordeel och indkompst kommer mehre aff raadstuffuen med søepasser, fuldmagtter, domme, vdskriffter, certificatzer, borgerskaffs pengge, geburtz breffue, befallings seddeller och anditt end aff thingitt, huor alld enne fallder naagre ringe skøder, affkalld, thingsuidner, skiiffter, wurderings seddeller.

6. Haffuer ieg med naagre aff de fornemmiste borgerre her vdj byen om denne min begeerrende forlindring och forandring conferrerit, huilke dedt billigtt och dend gemeine mand med deris retter gang till befordring eragtte, att de icke saalengge, som hiid indtill disuer skeedt er, med dieris breffue skulle opholldis, huilckitt icke aff mig formedellst suaghed paa folck forwulldis, thi ieg sellff siuffuende dagligen sidder paa mitt vercksted, megitt mindre skall naagen mig med billighed eller sandhed efftersige, att gaatt follckis breffue formedelst min drich eller forsømmelse opholdis, men dend rette aarsag der till att mig ene menniske, saawiitt byeskriffuers bestilling angaar, dend gandske byes meenighed och allmue paahengger, saa dedt icke nu, som naagen aaringer forleden, er enn mands verck att regere och gaatt follck befordre, som dedt sig bøer och ieg giernne willde, huorudoffuer ieg icke alleenne maa høre och liide stoer efftertalle, men endog forbandelse.

7. Dersom saadantt mig icke tilldreff forlindring och forandring vdi min bestilling att begierre, kand en huer rettsindig vell betencke, att ieg icke loed itt gaatt stycke brød fallde mig aff munden och lade en anden dedt optage.

8. Kand jeg icke heller sellff thinggitt besidde formedelst min bestilling, som och da om mandagen paa raadstuffuen forrettis skall, men der maa hollde en karll och icke alldenne giffue hannom en stor pension, men endog stoer fare vdstaae, om hand sig naagitt, enten forsettelig eller [v]forseende, kunde forsee, dedt ieg da skulle suare, huillchitt ieg fornemmelig for itt oerd skylld vdj dend process emellum mig och Christoffer Iffuersen, efftersom min thienner sig da haffde forskreffuitt, och huor høytt dedt bleff opmudtzitt, erfarede. Item naar gaatt folch vill haffue naagit fra tingitt beskreffuitt, søger dj min thienner och icke mig, vanseett ieg kand sidde vid øritt hoess hannem. Och naar hand dieris begierring icke vdj rette thiide fordrer, maa ieg høre vdi mine ørne, att de offte der effter haffue løbitt, enndog de icke engang sligt aff mig begierritt haffue.

Effter huillcke forberørtte motiver och omstendigheder jeg formoder E. W. W. denne min billig begierring, som er till allmuens gauffn och dieris sagers beforderung, endnu tager vdj bedre betenkende och derpaa jeg E. W. W. guode resolution och befordering foruentter, och hermed eder samptlig vnder Gudtz allermegtigstis protection vill haffue ynskitt och befallitt. Kiøbenhaffnn dennd novembris anno 1632.

Ingen Underskrift. Udenpaa: Hildebrand Jørgensen begierring af Borgemesterre och raad vdj Kiøbenhaffnn. Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, Y.

906. **18 Dec. 1639.**

Beretning om de hollandske Gesandters Forhold og de 3 Afbildninger, de lode optage af Staden.

Minn allervnderdanigste erklering om dj hollandsche gesantters ankomst, bedrifft och borttreisenn.

Daa ere dj først ankommen her thill byen och j min och min naboes loszementh den 22 jully 1639 och foreiste her fra igienn denn 13 septemb. nest effter.

Och efftersom di wdj de første 3 dage paa Kong. Maj. omkostning bleffue tracterid, haffuer di hollid dem stille, mens den 4 dag, daa er den ene gesant Albertus Conradus Bürck aff Amsterdam om morgenen thillig wdgangen med sin søn och kom ind igien om effter-middag och daa haffde di werid wde omkring paa Amager land och Christianshaffn.

Och imidler thid di saa lae her, daa haffde dj laditt denne bye wed deris ritzer dj med dem haffde paa 3 manier laditt affritze, den første aff Walbye bierg, den anden aff Ottersløff bierg och den 3 aff Amager land. Och der dett moede war berammit i Odense, daa afferdige deris secretarius forskrefne Burck hans søn och ritzeren, dj thoge deris wey paa Soer, huor dj med en aff dj høylerde samestetz waere bekientt, huor dj er bleffuen wellkommen och tracterid och waere dj wdj Oedenszøe och om jeg rett dragis thill minde, daa war dj och offuer j Judland.

Och ungefer 12 dage førend dj forreiste, daa affferdig dj 4 personer offuer ad Schoene, som war denne Burck, hans søn, en hans slegtt, som dj kallid Hans Vest, ritzeren och en anden thienner, dj ware thill Mallmøe, Lund, Lanskrone, Hellszingborg och paa Huen, saa och thill Frederigsborg, mens huad dj wdrettid, weed jeg icke och forskede jeg heller icke dereffter, thi jeg haffde icke den ringeste thancke paa, ad der nogen thid skull her om bliffue efftterspurt. Dette saeledis huis jag i en hast kunde erindre, dersom jeg kand nogett widere erindre eller hemelig for kundschabe, schall jeg som en thro och pligtig wnderdan lade her Stadholler dett strax wnderdanigst wide. Actum Kiøbenhaffn den 18 decembris 1639.

Paa dett allerunderdanigste
Laurids Eschillszen.

Udenpaa er skrevet med Korfits Ulfeldts Haand: Di hollandske gesanter deris vert udi Kiøbenh. hans erklering om gesantz forhold, imeden hand laa her udi Kiøbenh. vdi hans hus. Original i Gehejmearkivet. Holland Nr. 68 a.

907. 11 Avg. 1645.

Rigsraadets Ansøgning om Borgmester Reinholt Hansens Genindsættelse.

Stormegtige, høygbaarne fürste, allernaadigste herre och konning. Efftersom Eders Kong. Maytt. haffuer wed sin skriffuelse laditt forbiude Reinholdt Hansen hans borgemesters sæde, formedelst hand allene haffuer send bud till byfogden her vdj byen, att den bagger søn, som haffuer ihielskutt den bunde dreng, war aff borgemesterne beuilgitt att sidde paa nogle dagers tiid, førend hand skulle rettis, och dog icke tilforne derom selff talt med de andre borgemestere, saa, allernaadigste herre och koning, er woris vnderdanigst begiering, att forskrefne Reinholt Hansen maa for woris vnderdanigst intercession skyld aff E. Kong. Maytt. samme forseelse naadigst effterladis och for hans alderdombs skyld beuilgis hans borgemesters sæde frembdelis att besidde, i synderlighed effterdi den gierningen giort

haffuer er nu tilstede. Ahnseendis hand vdi den swenske feigde och siden altiid hid indtill haffuer ladit sig bruge vdi E. K. M.'s tieniste Forseendis os vnderdanigst, at E. K. M. os naadigst her udinden bøn vider, ynskendis E. K. M. her med vnder den høygistis protection. Aff Kiøbenhaffn den 11 augusti 1645.

Offue Gedde. Joest Høeg. Gregers Krabbe. Hans Lindenow. Knudt Wllfeldtt. Iffuer Wind. Jürgen Brahe. Frederick Rudt.

Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, NN. Udenpaa: Kong. M. sende os dette tilbage igen.

908. **1645.**

Fortegnelse over Adelens Gaarde (i Anledning af Udgift til Befæstningen).

Forteignelse paa adelens gaard i Kiøbenhaffn 1645.

Øster Quarter.

Melcker Oldeland, skrifftlig bevilget 25 sl. dlr.

Laxmand Gyldenstiern, er ingen tilstede derfor at suare.

Hr. Christoffer Vlfeld, general krigs commissarius loffvet det hos sin fader at anbringe.

Hr. Joest Høeg (rettet til F. Soffie Brahe), skrifftlig bevilget jeg mener 20 sl. dlr.

Steen Bech, skrifftlig bevilget 30 s. dlr.

Hr. Christoffer Vrne, ingen resolution i hans frawerelse.

Hr. Olluff Parsbierig, i Hr. Olluff Parsberigs fraverelse sig intet at kunde der om slutte.

Strand Quarteer.

Fru Wiffuekis.

Olluff Rosenspars, skrifftlig beuilget 210 sl. dlr.

Hr. Jørgen Windtz, skrifftlig bevilget 30 rix dlr.

Karen Andersdatter, borgemester och raad indstillet.

Snaris Quarteer.

Erenst Normandz, er ey her i byen.

Fredrich Parsberig, skrifftlig bevilget 15 slet dlr.

Wester Quarteer.

Morten Pax, absens.

Christoffer Pax, absens.

Pros Mund, er ingen tilstede derpaa at suare.

Hr. Chandtzeler, ingen resolution, absenti domino cancellario.

Nørre Quarteer.

Christen Ericksens, absens.

Herløff Erichson, borgemestere hiemstillet.

Kledeboe Querteer.

Fru Lehne Rud, sig intet at kunde udgiffve.

Vincentz Bilde, 10 sldlr.

Otte Brahe, 20 cour. dlr.

Fru Sophia Randtzov, sig intet at kunde udgiffve.

S. Christian Fris, Fru Barbare Wittrup aff denne gaard och den anden haffver bevillget 50 sl. dlr.

Holger Rosenkrandtz, absens.

Kiødmanger Quarteer.

Hr. Claus Daais, er ingen tilstede.

Hr. Thage Toettis, absens.

Frandtz Lyckis, skrifftlig bevilget 30 rix dlr.

Hans Lindenov, skrifftlig bevilget 30 rix dlr.

Fru Mette Rosenkrandtz, 15 sldlr.

Gunde Rosenkrandtz, absens.

Stalder Kaàs, sig ey middel at haffve noget nu at giffve.

Obriste Kras, absens.

Holgier Rosenkrantz, absens.

Eyler Holck.

Fleming Wlfeld, absens.

Henrich Randtzov, abseus.

Fredrich Randtzoe, Fruen suarede sig intet deraff kunde giffve, effter gaarden ey vaar saa, hun enten selff der i kunde boe eller faa leye der aff.

Peder Grubbe, 24 sl. dlr.

Frimandtz Quarteer.

Iffuer Krabbe, absens.

Hr. Palle Rosenkrandtz, er ingen tilstede.

Hr. Fredrich Ridtz, skrifftlig bevilget 20 courante dlr.

Fru Barbra Witterups och Peter Mudtzfeld, ingen tilstede.

Fru Anne Beck, sig icke middel at haffve noget at giffve.

Iffuer Windtz, 20 cour. dlr.

Hr. Hoffmester.

Hr. Henrich Huitfeld, absens.

Otte Sefels, skrifftlig bevilget 10 rdl.

Frue Anne Basses, sig tilforn der till at haffve udgiffvet och nu intet til haffver sig med her i byen at vnderholde, efftersom hun er fra sit, huorfore hun ey denne gang noget haffde at udgiffve, til med vaare hindis bønder saa meget besuerget ved festningerne i Skaane.

Fredrich Vrnis, absens.

Gabriel Kruses.
Johan Bredow, absens.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, JJ.

909. Avg. 1646.

Borgerne gjøre Indsigelse imod, at Kongen afhænder Grunde indenfor Søerne.

Stormechtigste, høybaarne første, allernaadigste herre och konning. Eders Kongelig Maytt. ere wi paa Kiøbenhaffns byes wegne paa det allervnderdanigste at andrage paa woris embidtz wegne høyeligen foraarsagit. Efftersom att marck och felled med forte och fægang heromkring staden indtil Rosbeck altid aff arild haffuer tilhørt och fult Kiøbenhaffns bye, en deel aff cronen bekommed och en deel aff capittelet i Roskilde med kongelige bewilling sig tilforhandlet effter derpaa aff frembfarne høylofflige kongers naadigste meddeelte och aff Eders Kong. Maytt. allernaadigste confirmerede privilegier saa och Roskilde capittels kiøbebreff, aff huilcke herhoes copier Nr. 1, 2, 3, 4, 5 medfølger, deris videre vdwisning, saa at byen samme marck med sin tilbehør altid tilfaarne vden nogens indpas haffuer nøtt och brugt och ingen deraff noget sig haffuer tilegnet vden borg. och raad, byens kiemners och de fornemste borgere deris bewilling och sambtøcke, ja end Ed. Kong. Maytt. sielff icke nogit tillfaarne deraff haffuer begierit vden vederlag och erstattung til byen, huercken til Eders Maytt. egen hauffue eller til Ladegaarden, som aff hosfølgende Nr. 6, 7 kand fornemmis. Dis wanseett haffuer nu noget forleden vden borg. och raads och byens kiemners willie och sambtøcke Iffuer Rauffn aff samme byens marck indplanckit it støcke jord vde ved Sortedam imod Ny Warto liggendis, ilige maader haffuer M. David Urtegaardsmand nu nyligen ladet indgrøffte en megit stoer pladtz tvers offuer veyen, som gaar fra Nørreport til Ny Warto, saa att huis som byen och samptlige indbyggere tilhøre och skulle haffue gauffn och nøtte aff, det saaledis formindskis och aff nogle sær personer indtagis, som det sig til nøtte acte at bruge, menige byens indbyggere till schade, aff huilcke forbemelte M. David dog aldrig haffuer schattet eller skyldet eller baaren byens tynge enten i denne besuerlige tid eller anden tid i ringeste maader. Och endog at det støcke jord, som M. David haffuer jndgrøfftet, med mere aff byens marck nogen tid brugtes til en dyrhaffue, saa haffuer dog byen ey nogen erstattung derfore bekommit, huorfore det och igien til byens fellit, som det tilforne werit haffde, er vdlagt, anseendis at byens marck och fellit dog megit bleff afftagit med S. Anne Boders bygning

och dis tilbehør saauel som med Ny Warto och andet mere, och derfore vden indwaanernis største schade ey widere fratagelse kand taale. Bedendis derforre paa det aller vnderdanigste och ydmygeligste, att Ed. Kon. Maytt. allernaadigst wilde behage, att forbemelte jord, som Iffuer Rauffn och M. David huer for sig haffue indplanckit och inddigit, maatte igien til byens fellit vdleggis, och huis bewilling, di derpaa mueligt effter deris wrange beretning kand haffue bekommit, maatte casseris och igien tagis och byens marck och fellit effter kongelige privilegier maatte bliffue wformindsket och icke nogen tilladt sig noget deraff at tiltage vden borg. och raads sambtøcke osv. Actum Kiøbenhaffn den augustij anno 1646. Eders Kongl. Maytt. allerunderdanigste borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Geh. Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, Lit. EE.

910. **23 Juli 1648.**

Bertel Jensen beskikkes til Foged ved Kongens Have.

Frederich 3. antager nerverende Bertell Jensen at skall tage ware vdi wores haffue wden for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hvor hand skall haffue flittig agt paa huset och at intet aff dend deell dervdinden bliffuer forryct, hand skall och haffue agt paa at vrtegaardsmanden med hans sellskab giør dend deell de bør att giøre och at intet kommer paa de steder som det icke bør. Ilige maader naar der effter wores naadigst befalning nogit skall bygges, skall forskreffne Bertell Jensen ochsaa giffue agt paa, att kalk, steen och tømmer anvendes der till det bliffuer forordnett, hand skall och alldelis intet lade komme wd aff dammene, slotzgraffuene saa och hos liggendes søer, vden hand derpaa wores naadigste befalning bekommer, hand maa och ingen stedde gang wdi haffuen som vdinden icke haffuer att bestille, och naar nogen vdi wores naadigste fraverellse vdi haffuen skall indlades, skall hand derom bespørge sig hos os elJskelige Christen Thomesen till Stougaard, ridder, wor tro mand, raad, cantzeler och befalings mand vdi St. Knuds kloster. Disligeste skall forskrefne Bertell Jensen icke tillstedde vrtegaardsmanden, apoteckeren eller distelereren at hollde nogen lauff eller samquemb i deres logement eller nogen om nattetide att herberge eller tillstedde dennem nogen i haffuen att indfordre. Sit logement och waaning skall hand haffue paa de steder hans formand for hannem hafft haffuer, huor hand ilige maade alldeles ingen herberge eller nogen gesterj, øllsall eller andett sligt maa hollde. Forskreffne Bertell Jensen skall aarligen hollde regenskab med vrtegaardsmendene, hwor mange vnge trær de haffuer

satt och podet i forskrefne wor haffue om aarett, saa och hwor mange rosentreer och andet sligt de haffuer i forraad, som udi haffuen kand bruges och forsettes. Hwes frugt och andet, som aff forskrefne haffue sellges, derfor skall hand giøre os reede och regenskab. Iligemaade skall hand aarligen leffuere fortegnellse fra sig paa hues sur och grøn kaall, augurker och andett sligt aff haffuen udi forraad kunde were. Endelig skall hand agt paa giffue, at de folk, som effter tidens leilighed till haffuens røgte bliffuer forordnett, icke skulle till anden arbeide bliffue brugt, och ellers i alle andre maade vjde, søge och ramme wores gaffn och beste, som det sig bør en tro och flittig tiener. Och haffuer wi naadigst bewillget forskreffne Bertel Jensen for samme sin tieniste aarligen vdaff wort rentekammer att skulle giffues et hundrede courenter dlr. till aars løn och elleffue courente dlr. till kostpenge om maaneden paa sig sellff anden saa och foeder och maall paa en hest, hwilken forskreffne aars løn och kostpenge skall begynde och angaa fra dend tredie martij i nerwerende aar och endes aarsdagen der nest effter och siden aar fra aar forføllges. Biudendes etc. Haffniæ 23 julij 1648.

Sæl. Reg. XXII. 6—7.

911. **5 Juni 1650.**

Fuldmagt til Udsendinge til Prins Christians Valg.

Wii effterschreffne Hennrich Friiss, Jacob Andersenn, Hermand Turesen, Henrich Isachsen, raadmend vdi Kiøbennhaffn, Claus Iffuersen Raffn, byefoged, Detleff Witte, Arent Dyszel, kiemnere, Peter Modtzfeld, Esaias Fleischer, Gøddert Bram, Hans Mandixsen, Henrich Ratke, Morten Skults, Hans Terkildsen, Mathias Hannsen, Christen Jensen Beck, Henrick Jacobsen, Detleff Hansen, Nielss Aagesen, Jens Skøtte, Biørn Bendtzen, Willum Fiuhren, Hans Haagensen, Casper Grotte, Johannes Waldenbergh, Johan Steenkul och Petter Otto, borgere, Lauridtz Hannszen, olldermand for roedmesterne, Jacob Pedersen Foged, olldermand for brøggerne, Jørgen Raffn for skipperlauget, Jørgen Mortennsen udi guldsmid embedet, M. Morten Sipsen vdi bardtsker embedet, Henrich Kock udi bager embedet, Peter Heill kleinsmid udi smede embedet, Willum Clausen vdi schreder embedet, Jenns Olluffsen vdi skoemager embedet, Christen Jensen vdi slagter embedet, Christen Thommasen vdi poszementmager embedet, Pouel Boemand vdi maler embedet, Jørgen Høyer bundtmager vdi bundtmager embedet, Lyder Snedicker vdi snedicker embedet, Hans Skall udi bogbinnder embedet, Johan Windter udi bødicker embedet,

Bendix Pedersen vdi thømmermands embedet, Niels Søffrennsen udi muurmester embedet, Gierdt Hilwartz udi glarmester embedet och Bendix Lauridtzen udi weffuer embedet hersammestedtz giørre hermed witterligt, att efftersom Kong. Mayt., worris allernaadigste herre och konning, haffuer ladet Hans Mayts. aabne breff offuer alt riged wdgaae, vdi huilcked høybemelte Hans Ko. Mä. naadigst lader thilkiende giffue, huorledis Hanns Ma. med Danmarckis høywise raads raad och sambtøcke naadigst for gott och raadsombt anseet haffuer, stenderne her vdi riged at laade forschriffue och nestkommende trinitatis søndag med dennom om Hans Ko. Ma. elschelige kierre søns, dend høybaarne førstis och herris, hr. Christian, arffuinng till Norge, Hertugh till Sledtzwig, Holsten, Stormarn och Dytmersken, greffue udi Oldenborg och Delmenhorst, Hans førstelige naadis election och wdwelgelse till disze konge riigers och lanndes sambt deszen wnnderliggende provinciers regierinng effter Hans Ma. død och affgang at handle och tractere. Derforre Hans Maytt. naadigst begierer, att borgemestere oc raad hersammestedtz til samme bestembte tiid skulle lade deris fuldmechtige nogle wisze personner komme tilstede, som da forskrefne action om høybemelte Hans Maytts. elschelige kierre søns wael kunde offuerwerre, med mere høybemelte Hans Maytts. naadigst breffue indhollder. Huorforre wy forbemeldte endregteligen paa meenige Kiøbenhaffns byes borgeres och indbyggeris saa och paa alle laugs, embeders och worre egne wegne haffue fuldmagt giffued och stads seigel offuerandtwordet erlige, wiise och welfornemme mend, Hans Nickelsen, Hans Nansen, Christoffer Hannsen, Find Nielsenn, borgemestere, Niels Hannsen, Peder Pedersen och Peder Mortensen, raadmend, Hans Hawemand, Lauritz Hammer, Jørgen Mathiasen och Werner Cloumand, borgere hersammestedtz, thill forbemeldte bestembte tiid paa sambtlige worre wegnne att møede och werre thillstede, handle, sambtøcke och beslutte, huis anndre Danmarckis riges stennders och jndbyggeris fulldmechtige for gott anseende, forhanndlende och giørrennde worder, och huis de udi saa maade giørre, forabskede, beslutte och med dieris breff och seigel loffue och tilsige, wille wy och meenige Kiøbennhaffnns borgere och inndbyggere med dette wort ohne breff fuldbyrde, sambtøche ech wed macht holde, som erlige, troe mennd och wndersotter, der Danmarckis rige och cronne sambt des konning och herre med huldschab och troeschab forplicht erre, eignner och bør. Thill yddermehre widnneszbiurd och bekrefftninng haffue wy med willie och widskab ladet henge Kiøbenhaffnns stadtz secret neden for dette wort ohne breff med alle worris sambt laugs och embeders

inndseigle. Giffuidt vdi Kiøbenhaffn den fembte dag juny aar itt thusind sex hundride och halfftrediesinndtztiuffue.

Stadens og 48 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet.

912. **24 Jan. 1661.**

Beskikkelse af 6 Stadskokke. Jfr. III. Nr. 867.

Præsident sambt borgemestere och raadmend udj dend kongelige frj rigs stad Kiøbenhauffn giøre witterligt, att efftersom erlige och velforstandige mend Jochum Kervieder, Jahan Buskman, Jacob Cammer, Hans Eskildsøn, Oluff Rasmussøn och Matthies Jensøn sambtlige kocke och borgere her udj staden oss tienstvilligen haffuer andragit och till kiende giffuit, huorledis dennem udj deris hantvercks brug och næring aff vnderskiedlige fremmede her till staden ny ankomme och andre fuskere, som deris hantverch icke tilbørligen forstaae och lærdt haffue, ey heller udj forleden krigs och beleirings aare her nogen borgerlig plicht och tynge giort och vdstaait haffue, skall skie stoer indpas, hinder och skade udj deris brug och næring, saa effter at de udi forberørte krigstider ey alleene lige ved andre deris medborgere haffuer wæret belastet med store inquarteringer, contributioner och deris wagt och thoug ved natt och dag paa wolden affvarted med andet wolarbeide, iswechning och andre betyngelser, som saadane besuerlige tider medførde, vdstaaett haffue, derimod deris hantverck imidlertiid gandske haffuer nedliggit och der fast wærit aldelis nærings løse. Saa deroffuer de saa aldelis paa middell och formuffue ere komne till achters, at det næsten till deris ruin och forderff wille henstrecke, huis icke forberørte fuskerie och intrang i deris næring bleff forekommit och de med nogen visse friheed, saa som dog nogle dennem till foren nødt och hafft haffuer, till deris nærings tiltagelse och opretning bleffue forsiunede och befodrede. Saa effter at forbemelte kockes berørte vdstandne besuerligheder och deraff tillwoxen ringe middel och wilkor os nochsom bevist ere, da paa det de igien kunde gelange till nogen næring och opholds middell, saa och at meenigheden her i staden med gode døchtige mestere udj tilfaldende vertskaber kunde worde betiente, haffuer vj tilladt och bevilget, saa och nu hermed bevilge och tillade att forbemelte Jockum Kerwieder, Johan Buskman, Jacob Cammer, Hans Eskildsøn, Oluff Rasmussøn och Mathis Jensøn dennem maa lade bruge udj deris konst och hantwerck med kaagen och anretning till alle bryllupper, som udj det danske Compagnie, laugshuuser och andre borgerlige huuse her i staden skeer och anrettes, saa de och huilcke de dennem

till hielp bestiller alleene dertill och ingen anden dennem maa lade bruge. Befindis nogen sig at understaa herimod forbemelte stads kocke udj deris næring och offuenskreffne dem meddeelte frihed inpas och hinder at giøre, da de derfore at tiltalis, stande till rette och effter beskaffenhed tilbørligen och alvorligen straffis. Imod saadan forberørte friihed forbemelte stads kocke skulle were tiltenckte och forplichtede een hver her udj meenigheden, som deris thieniste behøffue och begiere, willigen, flittigen, troligen och for billig betaling at betiene, huor och naar tilsigis, saa ingen i sligt fald worder forsømbt eller billig aarsage skulle haffue sig offuer dem at besuerge. Dis till bekrefftning haffuer wij woris stads secret her ladett vndertrycke. Giffuit udj Kiøpenhauffn den 24 januarii anno 1661.

Samtidig Afskrift i Geh.-Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, LL.

913. 1661.

Beregning af Renovationsskatten efter Husenes Fag. Jfr. III. Nr. 859.

Extract paa alle gaderne sampt huuse och waaninger, huoreffter calculationen skal giøres, sig befinder.

		30 Fagh.	15 Fagh.	10 Fagh.	9 Fagh.	3 Fagh.
Østergade	64	8	13	8	30	5
Kongensgade	43	2	4	6	31	»
Wed Gammel Østeruold	8	4	»	1	3	»
Windgaards strede och gangen	68	3	2	3	32	28
Nicolaj Kirckegaard	24	1	2	4	15	2
Admiralsgaden	18	1	3	7	6	1
Schualler gaarden	9	»	»	»	»	9
Dybet	34	»	1	»	33	»
Olchegaden	37	»	»	»	34	3
Peder Røuers gang	3	»	»	»	3	»
Laxse strede	47	»	2	»	45	»
Hommer strede	40	»	1	»	38	1
Vden for Holmen	21	»	3	1	17	»
WedSchlodsbro og Stranden	10	1	5	2	2	»
Lidle Kircke stredet	7	»	3	2	2	»
Wallings Kirkestrede	8	»	»	2	6	»
Store Kirckestrede	5	»	1	1	3	»
Lidle Fergestede	10	1	3	1	4	1
Stoerre Fergestrede	13	1	4	3	5	»

		30 Fagh.	15 Fagh.	10 Fagh.	9 Fagh.	3 Fagh.
Weed Stranden fra Hr. Olluff Parsbergs till Johan Steinkuhl	23	5	13	1	3	1
Fra Amager broe til Børsen	8	»	8	»	»	»
Gammel Børsens pachhuuse	40	»	»	»	40	»
Bag Børsen	17	7	5	3	2	»
Schlodsholmen	22	7	2	4	8	1
Snaregaeden	21	5	10	1	2	3
Magstrede	26	2	4	3	11	6
Wandkonsten	17	»	3	1	6	7
Bag Wandkunsten	9	»	1	»	8	»
Farregaden, Compani- och Lærstrede	97	5	19	5	51	17
Mougens Røggers gang . .	3	»	»	»	3	»
Pellegaarden	3	»	»	»	»	3
Broelegger strede	22	3	5	2	8	4
Endeløsstrede	17	»	2	»	4	11
Store och liden Knabberup strede	19	»	»	4	5	10
Raadhuusstrede	16	»	5	3	6	2
Byesnennegaarden	9	»	»	1	6	2
Kattesund	38	»	1	6	18	13
Lauendelstrede	33	»	»	2	19	12
Mickel Brøggers gade . . .	34	2	»	»	14	18
Pølsegaarden	5	»	»	»	»	5
Hendrick Fyrings gang . .	16	»	»	»	10	6
Store St. Clemends strede	24	»	»	3	12	9
Lidle St. Clemends strede	7	»	»	2	4	1
Helle Kors strede	16	»	»	3	6	7
Wogn Bastuff strede . . .	27	»	1	2	20	4
Fra Farregaden wed Westernold till Studium strede	39	»	»	1	8	30
Høigbroe strede	12	2	5	3	2	»
Amager torff, Wimmelskafft och Klædeboederne in alles	93	32	28	18	14	1
Hysken strede	17	»	1	6	10	»
Bastuff strede	31	»	2	4	16	9
Nye och Gammel torff . .	36	8	13	4	11	»

		30 Fagh.	15 Fagh.	10 Fagh.	9 Fagh.	8 Fagh.
Westergaden	46	4	15	15	12	»
Store Laurs Biørns strede	32	1	2	3	2	24
Lidle Laurs Biørns strede	16	»	»	2	9	5
Studium strede	78	4	9	4	36	25
Tegelgaard strede	64	»	1	»	4	59
Sanct Peders strede	80	1	2	13	45	19
Lauridtz Ley strede	35	»	1	1	13	20
Nørre wold	37	»	»	»	15	22
Nørregade	71	17	22	9	19	4
Schidenstrede och Gangen	38	»	»	4	23	11
Vor Frue Kirckegaard . . .	9	2	3	3	1	»
Fiolstrede	58	»	»	3	42	13
Fra Nørregade till Fiolstrede	6	»	»	»	6	»
Fra Fiolstrede til Niels Distillers	16	1	2	2	8	3
St. Giertrud Strede	8	»	»	1	1	6
Pusteruiig, Rosengaarden och Matthieses gang in alles	52	6	2	3	20	21
Lauridtz Hesselbergs gang	6	»	»	2	»	4
Mickel Wibes och Niels Hammers gang in alles	49	»	»	2	30	17
Peder Huidtfeldt strede och i Porten	42	»	»	4	27	11
Store och liden Kannecke strede	26	9	»	3	12	2
Schindergaden till M. Jørgen Ellers	48	2	7	5	30	4
Klosterstrede	32	1	3	6	12	10
Løffstrede och Groebrøer	38	5	4	7	16	6
Store och liden Hellegeststrede	47	»	»	»	38	9
Thuchthuuset	12	1	1	2	6	2
Kiøbmager gaden	89	22	22	14	25	6
Silchegaeden	9	»	»	1	8	»
Klareboderne	8	»	»	1	7	»
Landemercket	45	1	2	2	33	7
Springgaeden och Piilestrede	99	7	9	10	58	15
Antoni strede	26	1	»	2	14	9

		30 Fagh.	15 Fagh.	10 Fagh.	4 Fagh.	3 Fagh.
Myntergaden	15	»	2	2	9	2
Wognmandgaden	57	»	»	2	40	15
Gammel mynt och Singhuset in alles	55	»	4	5	43	3
Christen Berneckon strede	28	»	1	»	23	4
Peder Madtzens gang . . .	29	»	»	»	19	10
Grønegaden	43	1	»	»	30	12
Dirick Badskers gange. . .	7	»	»	»	7	»
Møntergaden	25	3	»	6	16	»
Wed Østeruold, Claus Sølffuerpaaappis waaninger	22	»	»	»	22	»
Brønstrede	21	»	»	1	20	»
Sæleboderne wed Østeruold	25	1	»	1	8	15
Lidle Strandstrede och i Jan Steenkuhles gange in alles	129	1	7	7	86	28
Wed graffuen och Kongens haffue saauel de nye opbygte pladtzer foruden Kongens nye boeder til sammen	82	3	4	9	60	6
Bredegaeden	71	1	»	1	32	37

Huuse och gaarde in alles 3107

Kand bedrage sig aff alle gaarde, huuse och waaninger, huoraff indkomsten er adt foruendtendes, ongefer in alles 2400 rdl.

Udenpaa: Offuerslag renoveringens direction angaaende. Johan Smits dont. Geh.-Ark. Aflev fra Kanc. Arkiv. Skab 9, 12, K. K.

914. **1 Avg. 1664.**

Skøde paa en Gaard paa Hjørnet af Amagertorv og Købmagergade.

Tingsvidne, at Daniel Wulff, Medicus i Lybæk, paa Anne Bachmands og Margrete Geuerts Vegne, som han er Formynder for, og Augustus Dreyer, Borger og Handelsmand her i Staden, paa sin Hustru Hylleborg Geverts, og Henrik Stuer, Borger i Brunsvig, paa sin Hustru Lisebet Geverts Vegne skødede til Jokum Kurtz, Borger og Handelsmand her i Staden, en Gaard som er tilfalden dem i Arv efter Apoteker Henrik Ratke, »liggendis paa hiørnet af Amagertorffue her i Kiøbenhaffn østen for Nicolaj Boye barberer och strecker sig vdj Kiøbmager gade indtill Matthias Hasis eyendom«.

5 hængende Segl. Orig. paa Perg. paa Gavnø.

915. **26 Marts 1672.**

Skøde paa en Gaard i Silkegade.

Jens Lauridsøn, byfogedt i den kongelige residentz och fri rigsstad Kiøbenhaffn, Christian Johansøn, Beuertin Kiemner, Michel Clausøn, byskriffuer, oc Marcus Mickelsøn, borgere samesteds, giøre witterligt, at aar 1672 tiissdagen dend 26 martii paa fornefndte Kiøbenhafns byting war skichet erlig och wellforneme mand Albert Heintz, Kongl. Ma. trøchte papiers forwaldter vdi Danmarch och Norge, induaaner her udi staden, som vdi louglig thingsliud med haand oc mund skiødte och aldeelis afhende fra sig, sin huustroe och begge deris arfuinger thil høyestbemelte Hans Ko. Ma. general postmester i Norge och munster commissarius ofuer Bremmerholm, Tøyhuuset, Prowianthuset och Brøggerset, dend weledle, høyagtbahre och welfornehme mand Albert Schumacher, residerende hersammesteds, hans kiere huustroe och begge deris arffuinger wed hans tienner Bertel Christensen enn hans gaard, grund och eyendom, imellom Hans Ko. Ma. gaard och eyendom, som hæderlig och høylærde mand mag. Rudolph Moht, Ko. Ma. slodsprædicant, nu beboer, paa dend eene side, och Friderich Werdelmands gaard paa dend anden side samesteds, med huuse, biugning och gaardsrum osv.

Orig. paa Perg., noget defekt, tilhører Oldn. Museum.

916. **18 Avg. 1679.**

Skøde paa en Gaard i Højbrostræde. Jfr. II. S. 736.

Peder Willumsen Deichman, Kongelig May. byefoget i dend kongel. residens och frie rigs stad Kiøbenhaffn, Christian Johansen, Bewertin kiembner, Michel Clausen, byschrifver, Jacob Høe, kiøbmand, oc Just Schowert, brøgger, borgere sammestedz, giør witterligt, at aar 1679 mandagen dend 18 augustij paa forskrefne Kiøbenhafns byeting var schichit erlig, velagt och forstandig mand Johan Rul, borger och forordnit procurator her vdi staden, effter sckrifftlig fuldmagt af erlige, agtbahre oc velfornehme mend, Tomas Oxsen, Jochim Frideboldt, Hendrich Schup, Lambert Mandel, Jochum Kurtz oc Claus Vysing, sambtlige borgere oc handelsmend her ibidem, och formøndere for sal. Johan Danx børn, vdgifuen oc vnderskrefuen, och vdi louglig thingsliud med haand oc mund schiødte oc aldeelis afhende fra dennem, deris pleyebørn och arfuinge thil dend weldedle, høy- oc velfornehme Matrone Ide sal. Doct. Moths effterlefuerske, oc hendis arfvinger, ved hendis fuldmegtig udi denne sag erlig, agtbahr oc velfornehme mand Berndt Tam, borger oc handelsmand her samme-

stedtz, een deris pleyeborns sal. faders afg. Johan Danxsis gaard liggendis imellum Margrete sal. Linder Stifkens gaard paa dend søndre oc welbemelte Ide sal. Doct. Moths egenn gaard paa dend nordre siede, med thuende jern kacheloufne oc en cantoroufn, sambt aldt hvis nagelfast er, disligiste en indmuhrit brøggerkiedel sambt tilstedde verennde brøggerkar, item fersk pompevand udi gaarden sammestedz, hvilcken forskrefne gaard osv. Købekontrakten var dateret 9 Sept. 1678.

Orig. paa Perg. tilhørende Oldn. Museum.

917. **8 Dec. 1679.**

Skøde paa en Gaard paa Hjørnet af Store Færgestræde og Nikolaj Kirkestræde.

Peder Willumbsen Deichman, Kongel. May. byefoegit udj dend kongelige residens och frie rigsstad Kiøbenhaffn, Jacob Hoe, kiøbmand, udi kiembner sted, Mickel Clausen, bysckriffver, Just Schowert, brøgger, oc Giert Meyer, kiøbmand, borgere sammesteds, giør witterligt, at aar 1679 mandagen dend 8 december paa forbemelte Kiøbenhafns bything var schickit erlig, velagt oc forstandig mand Gregers Hansen effter schrefftlig fuldmagt af høyedle oc welbaarne herre Didrich Fiuhren, friherre till Fiuhrendahl, herre til Sønderwaang oc Kong. Mayt. cancelij raad, vdgifuen och vnderskrefuen, oc udi louglig thingsliud med haand oc mund schiødte oc aldeelis afhende fra hannem, hans kære huusfrue oc begge deris arfuinger til erlig, agthahr oc velfornehme mand Jan Jacobsen Timmermand, borger oc winhandler her sammestedz, oc hans arfuinger een welermelte hr. baron Fiuhrens gaard, grund oc eyendom med en boed ved huusit, liggendis paa hiørnit af Store Fergestrede nest op til Wilhelm Christian Eschenborner winhandlers paa dend ene och til Morten Mogensens udi Sancti Nicolay Kirchestræde paa dend anden siede med parneel oc hylder omkring udi stufuen til gaden sambt it slagbord udi bemelte parneel sammestedz, disligeste jernstenger oc schrufuer udi windufuerne sambt stufue gulfuit lagt med fliser och en jern kacheloufn med otte messing piller, item en vdhuggen schaarsten med thræspield. Vdi kammersit nest wed er gulfuit lagt med fliiser, item malede dretter oc hylder saauelsom jernstenger och schrufuer udi windufuene, it schab udi parneelit med nøgler til, en jern kacheloufn med jern fod och fire messing piller och en vdhuggen schaarsten med rister paa. Dernest ved et lidet kammers iligemaade med flisegulf, med jernstenger och schrufuer udj windufuerne, trøgte dretter oc en hylde ofuer døren ved kiøchenit, iligemaade en hylde, desligiste en jern kacheloufn med jernfod. Udi kiøchenit er gulfuit och lagt med fliser, jernstenger och schrufuer vdi

vindufuerne, reoler paa dend ene siede oç hylder ofuer døren, disligiste en kaaber pumpe, itt lidet spisekammer vid kiøchenit med fliser paa gulfuit och hylder der vdi, it slaugbord udi forstufuen, item it schillerum, ved thrappen it sandhuus med dør for, ofuen for thrappen en dør for thrappen, der oppe it lidet rum som badstufue hafuer werit, gulfuit med breder lagt. Nest wed it laugt spisekammer med tou hylder och gulfuit med muhrsteen lagt, derhoes et kammers med mahlede dretter, en jern kackeloufn med jern foed oc tou thræ piller, en vdhuggen schaarsten och gulfuit lagt med astrag, saa oc en dør for it lidit rom ved bagdøren. Dernest ved it kammers med mahlede dretter, it ege schab med seng af parneel, it lidet rum at skrifue vdi med bord, bencke och hylder och gulfuit lagt med astragh, nest wed it kammers med mahlede dretter udi, en jern kackeloufn med jern fod, tou messing piller, een vdhuggen schorsteen med spield, it cantor med bord, hylder oc gulfuit med astrag belagt. Paa zahlen nest wed er oc astrag paa gulfuit, item thrøgte dretter under windufuerne och paa posterne nogle mahlede drætter sambt en huggen schorsteen. Nest ved it lidet kammer, gulfuit lagt med astrag och paa dend ene siede draget med mahlede dretter, saauelsom en liden jern kacheloufn med jern foed och fire jern piller. Desligeste udi gangen gulfuit lagt med astrag. Ofuer desse kammere strax ofuen for thrappen it kammer afdeelt med plancker, bedre frem mit paa lofftet it kammer afdeelt med bredder, derudi en lugt egeseng med grønne døre for. Widere frem udtil Fergestræde end it kammer afdeelt med bredder, der udi it stort egeskab uden laase, ofuen ofuer it loffterum med en kaaberrende langs huset paa dend ene siede oc en blyerende paa dend anden siede, som mod nør gaar ned til Kierchestræde och af kaaberrenden gaar et rør ned udi gaarden. Der ofuen ofuer it loffterum med wind, winderib(!) oc kraag och afdeelt rum udi begge ender af bredder. Endnu ofuen ofuer it lofft. Disligiste paa thrappen it thouff at holde sig ved, windufuer ved thrappen och jernstenger udtill gaden, gaarddør i gaarden, locum privatum, sambt kielder med flise gulf lagt. Item it schiellerum der neder, desligiste en muhrit kam som en brønd med pompe oc tilhørende redskab at pompe udj kielderen med, saa oc halff rettighed med Wilhelm Christian Eschenborner til dend forfalden brønd imellum begge deris eyendomme, findis disligiste liusen af windufuit udi forstufuen hereffter at niude som det nu forefindis oc af arildz thied werit hafuer, huilchen forschrefne gaard oc eyendom osv.

Orig. paa Perg. tilhører Oldn. Müseum. Købekontraktens Datum er 3 Okt. 1677.

918. **17 Feb. 1683.**

Kgl. Stadfæstelse paa Avktionsskødet paa Stadens Værtshus »Lækkerbidsken«. 13 Maj 1682 havde Kongen tilladt Magistraten at sælge dette Hus, imod at det skulde vedblive at være Gæstehus. 2 Okt. 1682 udstædte Staden Skøde derpaa, hvoraf man ser, at det laa paa Amagertorv imellem Østergade og Nikolaj Kirkestræde og havde fra Anne salig David Suartses Hus i øster og vester til Nikolaj Store Kirkestræde 42 Alen og 3½ Kvarter, af sønder i nør langs Amagertorv 27 Alen 2 Tmr., af vester i øster i Østergade til Anne sal. David Suartses Hus 51 Alen 1 Tm.

Wij Christian dend fembte osv. giøre alle witterligt, at effter-som hoes os allervnderdanigst ansøges ock begieris voris allernaadigste confirmation paa effterskrefne bref, liudendes ord effter andet som følger: Anno 1682 løffuerdagen dend 10 junij er af mig vnderskrefne effter samptlig dend weledle och welbiurdige magistrats anordning och begiering stadens grundmuret wertzhuus, Leckerbidsken kaldet, beliggende paa Amager torf, huilchet forskrefne grundtmuret vertzhuus med ald des rettighed och frihed vdi lengde och brede, oppe och neder, saasom det nu bebiugt, begreben, indheynet och forrefunden war, med een jern kacheloufn, indkiørsel, stalderum, pompewand i gaarden, kielder under huuset och eller alt, huis gaarden med rette tilhør. Item frj grund och eyendom, ved loulig auction soldt til dend erlig, welagt och welfornemme mand Peter Jacobsen Timmerman, borger och induohner i dend kongelig residentzstad Kiøbenhaufn, som den meest biudende for tii tusinde, femb hundrede een och tredufue slettedaller, jeg siger 10531 slættedaller, huer daler til 64 ß danske bereignet, och samme grundmuret gaard och eyendom er soldt med effter følgende conditioner: 1) Bleff oplæst kongl. Mayts. allernaadigste bref, at huo der samme huus kiøber eller beboer, skal holde derudi it forsuarligt wertzhuus for dennem och deris effterkommere, huor af hannem skal gifues en copie under stads seigl, efftersom originalen deraf blifuer bewaret paa raadstuen. 2) Huo der kiøber eller beboer bemelte stads wertzhuus, skal staa vnder magistratens inspection och byens jurisdiction, at der blifuer holt eet forsuarligt wertzhuus. 3) Huo som kiøber eller beboer bemelte stads wertzhuus, hafuer at lade sette stadzwaaben udhuggen i steen ofuer dørren med samme inscription: Kiøbenhaufns stadz wertzhuus anno 1682. 4) Huo der beboer samme huus, skal werre frj for byens bestillinger, som er at werre kiembner, ofuerformynder, formynder vndtagen for dennem, som louen hannem tilholder, kirchewerger, fattiges forstandere, rode-mester, tingmand, sexten mands toug, byens commissioner sampt ordinaire indquarteringer af huset och kielderen, dog huis der blifuer bygt noget huus paa siderne til Østergade och kirckestredet til

bortleye, da skal saadanne leyehuse ei verre frj for nogen indqvartering. 5) Betallingen skal skee paa efterfølgende maade: først skal indfries een obligation paa 1500 rixdaler in specie hoes hospitalet med rente fra 11 junij 82 och resten betahles effter magistratens anvisning udi danske croner til bemelte stadz gieldz afbetalling med rente fra 11 junij 1682. 6) De schatter, som er forfalden til 11 junij 82 af bemelte huus, betaler byen, mens effter bemelte tid skal hand betale skaterne, som huuset kiøber. Dette ieg med haand och seigel bekreffter. Datum Kiøbenhaufn vt supra. Carlos Rodriguez. Da wille wi forskrefne bref vdi alle dets ord, clausuler och punchter, efftersom det her ofuen indført findes, allernaadigst hafue confirmerit och stadfest, saa och her med confirmerer och stadfæster. Dog dersom forskrefne Peter Tømmermand skulle nogen tid tilsinds vorde enten formiddelst alderdom och suaghed eller andre aarsager ej wertzhuus at wille holde, skal det hannem for sin och sin hustrues persohner allernaadigst werre tilladt det at opgifue, huorimoed de herudi ommelte friheder skal ophøre, ind til det igien af andre vorder beboet, som wertzhuus, som forskrefuet staar, forsuarligen holde wille, forbiudendis alle och een huer herimoed, efftersom forskrefuet staar, at hindre eller i nogen maade forfang at giøre, under wor hyldest och naade. Gifuet paa vort slot Kiøbenhaufn dend 17 februarij anno 1683. Under vort zignet. Christian.

